

བློ་བཟླ་བྱ་བ་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་འབྲུག།

ཨ་ཁུ་ཁ།

ཁམས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དོན་
ཟུ་ལེལ་མེ་ལོང་།

ཟུབ་བཟླ་བྱ་བ་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་འབྲུག།

Kamtsang Prayers

ཚུམ་པ་པོའི་འདྲ་པར།

དགར་ཆག
སྡེ་ཆོན་དང་པོ།

- མཆོད་བརྗོད། (1)
- ལེའུ་དང་པོ། ཁམས་པའི་མངའ་ཁོངས་བཤད་པ། (3)
- ས་བཅད་དང་པོ། བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་མདོ་ཁམས། (3)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། བོད་སིལ་བུའི་སྐབས་ཀྱི་ཁམས་པ། (12)
- ས་བཅད་གསུམ་པ། ཁམས་དང་ཨ་མདོའི་དབྱེ་མཆོམས། (16)
- ས་བཅད་བཞི་པ། ཁམས་ཁུལ་འབྲུལ་སེལ། (29)
- ལེའུ་གཉིས་པ། ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་སྡེ་སོ་སོའི་དཔོན་རིགས། (33)
- ས་བཅད་དང་པོ། ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་དབུས་སྡེ་དག། (33)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། ཤར་རྒུལ་མོ་རོང་པའི་སྐོར། (36)
- གཅིག རྒུལ་རོང་གི་ཡུལ་སྡེ་བཤད་པ། (36)
- གཉིས། རྒུལ་རོང་རྒུལ་ཁག་བཅོ་བརྒྱད། (38)
- གསུམ། རྒུལ་རོང་ཁོ་རྩ་རྒུལ་པོ། (61)
- ས་བཅད་གསུམ་པ། རྩོམ་འབའ་ལི་རྒུལ་གསུམ་སོགས། (66)
- གཅིག བདེ་ཆེན་རང་རྒྱུང་ཁུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས། (66)
- གཉིས། ཁམས་རྩོམ་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གནད་བསྟུན། (67)
- ས་བཅད་བཞི་པ། རུབ་རྩོགས་སྡེ་བོ་དང་ཆབ་མདོ་སོགས། (70)
- གཅིག ཀ་གནམ་རྒུལ་པོའི་གདུང་རབས་བྱང་ཁུངས། (70)
- གཉིས། ཀ་གནམ་པའི་མི་རབས་དང་རྒུལ་རབས། (74)
- གསུམ། ཀ་གནམ་རྒུལ་རབས་འཁོར་ཞིག་སྐོར། (84)
- བཞི། ཆབ་མདོ་ཡུལ་གྱི་འགའ་ཞིག་གི་གནས་ཚུལ། (97)
- ས་བཅད་ལྔ་པ། བྱང་སྐར་པའི་ཡུལ་སྡེའི་སྐོར། (99)
- གཅིག རན་ཆེན་རྒུལ་པོ། (99)
- གཉིས། གཤུ་དཔོན། (102)
- གསུམ། སྐ་པའི་རྩོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་རེའུ་མིག (104)
- ས་བཅད་དྲུག་པ། དབལ་ཤུལ་གསེར་རྩ་དཔོན། (112)
- གཅིག འདབ་ཤུལ་གསེར་རྩ་ཞེས་པའི་མིང་དོན། (112)

གཉིས། དབལ་ཤལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བཤད་པ།	(113)
གསུམ། དབལ་ཤལ་རོང་འབྲོག་གཉིས་སུ་གྱུས་ཚུལ།	(116)
བཞི། ལྷ་སྤྲུལ་བསོད་ནམས་རྟོ་རྗེ།	(119)
ལྔ། དབལ་ཤལ་དམག་འདུས་ཀྱི་བྲིམས་ལུགས།	(121)
རྒྱུག །དབལ་ཤལ་ཁག་གསུམ་གྱུས་ཚུལ།	(123)
བརྒྱན། དབལ་ཤལ་གྱི་ལྷ་སྤེལ་ཆགས་ཚུལ།	(124)
ས་བཅད་བརྒྱན་པ། རྟོར་སེར་ཁག་ལྔ།	(126)
གཅིག །མ་བྱུར་དཔོན།	(127)
གཉིས། །ཁང་གསར་དཔོན།	(133)
ལེན་གསུམ་པ། །ཁམས་སྤྱོགས་སུ་འབྱུངས་པའི་བོད་ཀྱི་སྤྲ་ཆེན།	(139)
ས་བཅད་དང་པོ། །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་རིམ་བྱོན།	(139)
གཅིག །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་དང་པོ།	(139)
གཉིས། །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་གཉིས་པ།	(140)
གསུམ། །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་རྒྱུག་པ།	(142)
བཞི། །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརྒྱན་པ།	(142)
ལྔ། །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརྒྱད་པ།	(143)
རྒྱུག །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་དགུ་པ།	(144)
བརྒྱན། །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརྒྱ་གཉིས་པ།	(145)
བརྒྱད། །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརྒྱ་བཞི་པ།	(146)
དགུ། །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརྒྱ་རྒྱུག་པ།	(146)
བརྒྱ། །ཀམ་པ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརྒྱ་བརྒྱན་པ།	(147)
ས་བཅད་གཉིས་པ། །རྒྱལ་བ་སྤྱུ་ཕྱིང་རིམ་བྱོན།	(147)
གཅིག །རྒྱལ་བ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརྒྱན་པ།	(147)
གཉིས། །རྒྱལ་བ་སྤྱུ་ཕྱིང་དགུ་པ།	(149)
གསུམ། །རྒྱལ་བ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརྒྱ་པ།	(150)
བཞི། །རྒྱལ་བ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརྒྱ་གཅིག་པ།	(150)
ལེན་བཞི་པ། །ཁམས་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་གྲགས་ཆེན།	(152)
ས་བཅད་དང་པོ། །ཁམས་ཀྱི་པ་རྗེ་ཏ།	(152)
གཅིག །འཛི་པ་རྟ་ཆེན་སངས་རྒྱས་གྲགས།	(152)

གཉིས། མི་ཏུ་པའ་ཆེན།	(155)
ས་བཅད་གཉིས་པ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་རིམ་བྱོན།	(160)
གཅིག །དགའ་ལྷན་གྱི་པ་བརྟུན་པ།	(160)
གཉིས། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་བརྟུན་བརྟུན་པ།	(160)
གསུམ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་སོ་གཅིག་པ།	(161)
བཞི། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་སོ་བརྟུན་པ།	(161)
ལྔ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་ཞེ་གསུམ་པ།	(161)
རྒྱུག །དགའ་ལྷན་གྱི་པ་ཞེ་བརྟུན་པ།	(161)
བརྟུན། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་ཞེ་བརྟུན་པ།	(163)
བརྟུན། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་རྒྱུག་པ།	(165)
དགུ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་རེ་གཉིས་པ།	(165)
བརྟུ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་རེ་བཞི་པ།	(165)
བརྟུ་གཅིག །དགའ་ལྷན་གྱི་པ་རེ་ལྔ་པ།	(166)
བརྟུ་གཉིས། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་རེ་བརྟུན་པ།	(166)
བརྟུ་གསུམ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་རེ་དགུ་པ།	(167)
བརྟུ་བཞི། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་དོན་ལྔ་པ།	(168)
བཙོ་ལྔ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་དོན་རྒྱུག་པ།	(169)
བརྟུ་རྒྱུག །དགའ་ལྷན་གྱི་པ་དོན་བརྟུན་པ།	(169)
བརྟུ་བརྟུན། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་དོན་བརྟུན་པ།	(170)
བཙོ་བརྟུན། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་གྲུ་གཉིས་པ།	(170)
བརྟུ་དགུ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་གྲུ་གསུམ་པ།	(170)
ཉི་ཤུ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་གྲུ་བཞི་པ།	(170)
ཉེར་གཅིག །དགའ་ལྷན་གྱི་པ་གྲུ་དགུ་པ།	(171)
ཉེར་གཉིས། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་དགུ་བརྟུན་པ།	(171)
ཉེར་གསུམ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་སོ་གཅིག་པ།	(172)
ཉེར་བཞི། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་སོ་གསུམ་པ།	(173)
ཉེར་ལྔ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་སོ་ལྔ་པ།	(173)
ས་བཅད་གསུམ་པ། རིས་མེད་ལས་འགུལ་པ།	(174)
གཅིག །ཀོང་རྒྱལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ།	(174)

གཉིས། འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཙེའི་དབང་པོ།	(180)
གསུམ། གཏེར་སྟོན་མཆོག་གྱུར་སྤྱིང་པ།	(185)
ས་བཅད་བཞི་པ། མི་ཉག་མཁས་པ་མི་ལ།	(193)
གཅིག །མཁན་ཆེན་བཀའ་བཞི་པ།	(193)
གཉིས། མཁན་ཆེན་མ་ལེར་སྟོན་པ།	(201)
གསུམ། མཁན་ཆེན་བྱམས་གསར་པ།	(207)
བཞི། མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བ་རིན་ཆེན།	(210)
ལ། མཁན་ཆེན་ཕྱག་ལོ་སྟོན་པ།	(213)
ས་བཅད་ལྔ་པ། རྒྱལ་རོང་རྩ་ཆེན་མཁས་ཆེན་རྣམ་གཉིས།	(220)
གཅིག །མཉམ་མེད་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཆོན།	(220)
གཉིས། རོང་སྟོན་ཤུག་རྒྱལ་མཆོན།	(223)
ས་བཅད་དྲུག་པ། ཁམས་ཀྱི་སྤྲན་ཅིས་མཁས་ཆེན།	(224)
གཅིག །དེུ་དམར་བསྟན་འཛིན་སུན་ཆོགས།	(224)
གཉིས། དཔོན་པོ་ཀམ་ངེས་ལེགས།	(226)
གསུམ། འབེ་ལོ་ཆོ་དབང་ཀྱན་བྱལ།	(229)
བཞི། སྤྱིང་སྤྲན་བཀྲ་འབུམ།	(234)
ལ། ཀམ་མིན་ལས་པ།	(235)
དྲུག །མི་དཔེའི་སྤྲན་ཆོས་གཤམ་རྒྱ་མཆོ།	(236)
བདུན། རྩ་དཔལ་སྤྲུལ།	(237)
བརྒྱད། འཇུ་མི་པམ།	(241)
ས་བཅད་བདུན་པ། མི་དབང་པོ་ལྟེ་སྤྲན་གསལ་རྣམ་གཉིས།	(248)
ལེུ་ལྔ་པ། ཁམས་པའི་མི་སྤྲུ་གཤམ་ཆེན།	(253)
ས་བཅད་དང་པོ། ཁམས་པའི་དཔལ་པོ་གཤམ་ཆེན།	(253)
གཅིག །སྤྲུ་རྒྱལ་དང་པོ་གཉའ་ཁྱི་བཅན་པོ།	(253)
གཉིས། མི་ཉག་ག་རྩ་རྒྱལ་པོ། 李元昊	(254)
གསུམ། སྤྱིང་གེ་སར་རྒྱལ་པོ།	(256)
བཞི། ཉག་རོང་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ།	(257)
ས་བཅད་གཉིས་པ། ཁམས་པའི་གསར་བཟེའི་ལས་འགུལ་པ།	(262)
གཅིག །བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན།	(262)

གཉིས། འབའ་པ་སྐལ་བཟང་ཚེ་རིང་།	(272)
གསུམ། བ་སྐལ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས།	(280)
བཞི། འབའ་པ་སྐལ་ཚེ་གས་དབང་རྒྱལ།	288)
ས་བཅད་གསུམ་པ། ཁམས་པའི་བཟོ་ཞིང་དམར་དམག་གི་ལོ་རྒྱུས།	(290)
གཅིག །བཀྲ་ཤིས་དབང་ལྷག་	(290)
གཉིས། ལུན་ཐར།	(291)
གསུམ། ཐེན་པོ་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས།	(293)
བཞི། ཤེས་རབ་དོན་གྲུབ། 杨东生	(295)
ལྔ། བསོད་ནམས། 沙纳	(296)
ས་བཅད་བཞི་པ། ཁམས་ཁུལ་གྱི་གསར་བཞེད་བཞེད་གཞི།	(297)
གཅིག །ཀྱ་རྩ་སྡེ་ཤོག་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ།	(297)
གཉིས། གྲང་རྩ་སྤྱི་མཐུན་སྡེ་ཁོར་བོད་པ་སྤྱི་དགའ་ཁུངས།	(297)
མཁུག་ཚེ་མ།	(299)
བྱུར་བཀོད། ཁམས་པའི་ས་ཁ།	(300)

སྡེ་ཚན་གཉིས་པ།

མཚན་བཞེད།	(304)
ལེའུ་དང་པོ། སྡེ་དགའི་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ།	(306)
ས་བཅད་དང་པོ། སྤྱི་ཡུལ་དང་སྡེ་དགའི་འབྲེལ་བ།	(306)
གཅིག །ཐོག་མར་སྤྱི་ལོ་མངའ་ཁོངས་བཤད་པ།	(306)
གཉིས། བར་རུ་སྡེ་དགའི་དཔོན་རབས་དར་ཚུལ།	(308)
གསུམ། ཐ་མ་སྤྱི་ཚང་དང་སྡེ་དགའི་སོ་སོར་གྱེས་ཚུལ།	(315)
ས་བཅད་གཉིས་པ། སྡེ་དགའི་རང་བྱུང་འཁོར་ཡུག་གི་བྱུང་ཚུལ།	(317)
གཅིག །འཁོར་ཁུལ་གྱི་ཐོན་ཁུངས་དང་ལག་རྩལ།	(318)
གཉིས། རོང་ཁུལ་གྱི་ཐོན་ཁུངས་དང་ལག་རྩལ།	(323)
ལེའུ་གཉིས་པ། སྡེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་བཤད་པ།	(330)
ས་བཅད་དང་པོ། སྡེ་དགའི་གདུངས་རབས་གྱི་བྱུང་ཁུངས།	(330)
ས་བཅད་གཉིས་པ། སྡེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱུང་།	(336)
ས་བཅད་གསུམ་པ། སྡེ་དགའི་སྤྱི་དཀྱིལ་སྤྱི་གཞི།	(422)

ལེའུ་གསུམ་པ། ཟླ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་བཤད་པ།	(439)
ས་བཅད་དང་པོ། ཟླ་དགེ་རྒྱལ་སྲོལ་ལམ་ལུགས།	(439)
ས་བཅད་གཉིས་པ། བོད་གཞུང་གི་བཅའ་ཡིག་	(443)
ས་བཅད་གསུམ་པ། བྱལ་ཁུ་སོགས་ཀྱི་བྱེད་སྲོལ་སྒྲོར།	(453)
གཅིག བྱལ་པའི་འོས་འགན།	(454)
གཉིས། ཁོལ་པའི་འོས་འགན།	(458)
གསུམ། ཁུ་ལག་གི་ལས་འགན།	(459)
བཞི། སྤྱི་པ་ལ་སྤྱི་ཆ་སྤྱོད་སྒོལ་སྒྲོར།	(460)
ལྔ། སྤྱི་དང་བྱ་ལོན་བཏང་ཚུལ།	(461)
ས་བཅད་བཞི་པ། ཉེས་ཅན་ལ་བྱེད་སྲོལ་ཆད་གཅོད་ཚུལ།	(465)
ལེའུ་བཞི་པ། དབུ་སྒྲ་ཁག་ལྔ་དང་གནའ་བོའི་མི་སྤྱ།	(471)
ས་བཅད་དང་པོ། དཔལ་སྤྱད་སྤྱོད་པོ་ན་པ།	(471)
ས་བཅད་གཉིས་པ། ཀུ་ཐོག་དཔོན་པ།	(477)
ས་བཅད་གསུམ་པ། དཔལ་ལྷུ་དཔོན་པ།	(481)
ས་བཅད་བཞི་པ། རྩོགས་ཆེན་དཔོན་པ།	(482)
ས་བཅད་ལྔ་པ། ཞེ་ཆེན་དཔོན་པ།	(484)
ས་བཅད་དྲུག་པ། ཟླ་དགེ་རྒྱལ་དཔོན་ཟླའི་གྲངས།	(485)
ས་བཅད་ལྔ་པ། གནའ་རབས་སྤྱི་ཆེན་མི་སྤྱ།	(498)
ཟུར་བཀོད་དང་པོ། སྤྱི་ཆེན་གསུངས་རབས་རེའུ་མིག་	(505)
ཟུར་བཀོད་གཉིས་པ། ཟླ་དགེ་རྒྱལ་གསུངས་རབས་རེའུ་མིག་	(509)
གཅིག ཁུ་ལག་དཀར་ཆག་ནང་གི་གསུང་རབས།	(509)
གཉིས། དཀར་ཆག་དཀར་ཆག་གི་གསུང་རབས།	(513)
གསུམ། བསྟན་འགྲུལ་དཀར་ཆག་གི་གསུང་རབས།	(516)
བཞི། སྤྱི་བཀའ་ཆོས་འགྲུལ་ནང་གི་གསུང་རབས།	(520)
ལྔ། ཟླ་དགེ་རྒྱལ་རབས་ཞོར་བྱའི་སྤྱི་གསུང་རབས།	(522)
དྲུག ཟླ་དགེ་རྒྱལ་རབས་ཁམས་གསུམ་ཟེལ་གཞོན།	(528)
བདུན། གསུང་རབས་རྩ་མཆོར་མཆོག་གི་གཏེར་མཛད།	(534)
བརྒྱད། ཆོས་རྒྱལ་ཟླ་དགེ་རྒྱལ་རབས།	(537)
དབུ། ས་སྤྱོད་ཟླ་དགེ་རྒྱལ་གྱི་རབས།	(540)

མཐུག་ཚེ། (544)

ཐེ་ཚན་གསུམ་པ།

མཚན་བརྗོད། (547)

ལེའུ་དང་པོ། མི་ཉག་རྒྱལ་པོའི་ཐོག་མའི་བྱང་ཁྱུང་སྒྲོར། (549)

ས་བཅད་དང་པོ། བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་མི་ཉག་སྒྲོར། (549)

ས་བཅད་གཉིས་པ། བོད་སེལ་བུའི་སྐབས་ཀྱི་མི་ཉག་སྒྲོར། (559)

གཅིག་ བོད་ཡིག་ནང་གི་མི་ཉག་ལོ་རྒྱུས། (559)

གཉིས། རྒྱ་ཡིག་ནང་གི་མི་ཉག་ལོ་རྒྱུས། (563)

གསུམ། བོད་རྒྱའི་དབྱེད་གཞི་གོ་བསྐྱར་ནས་དབྱེད་པ། (567)

ས་བཅད་གསུམ་པ། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་དང་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ། (585)

ལེའུ་གཉིས་པ། ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས་དང་སྤྱི་དབང་སྒྲོར། (588)

ས་བཅད་དང་པོ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་བྱང་ཁྱུང་སྒྲོར། (588)

ས་བཅད་གཉིས་པ། ལྷགས་ལ་དང་རྒྱ་ནག་གོང་མའི་འབྲེལ་བ། (590)

ས་བཅད་གསུམ་པ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཞལ་གསུང་ལོ་རྒྱུས། (592)

ས་བཅད་བཞི་པ། ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས་གནད་བསྐྱུས། (599)

གཅིག་ །རྒྱ་མིང་སྐབས་ཀྱི་ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས། (600)

གཉིས། མན་ཆིང་སྐབས་ཀྱི་ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས། (601)

ས་བཅད་ལྔ་པ། རྒྱ་ཡིག་གི་ 坚参~甲木参 འབྱུར་བ་ལ་དབྱེད་པ། (607)

ལེའུ་གསུམ་པ། དར་མདོའི་གནས་སྤངས་དང་ཚོང་ལས་སྒྲོར། (611)

ས་བཅད་དང་པོ། དར་མདོ་གོང་གི་གནས་སྤངས། (611)

ས་བཅད་གཉིས་པ། དར་མདོའི་ཇ་ཚོང་སྒྲོར། (612)

ས་བཅད་གསུམ་པ། ཚོང་ལས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་སྒྲོར། (613)

ས་བཅད་བཞི་པ། ཟངས་སྒྲུ་མའི་སྒྲོར། (617)

ས་བཅད་ལྔ་པ། ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་དང་གོ་ཀྱང། (619)

ས་བཅད་རྒྱུག་པ། ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་ལས་རིགས་ཀྱི་འབྱུར་བ། (623)

ས་བཅད་བདུན་པ། ལྷགས་ལའི་དཔོན་རིགས་ཀྱི་རིམ་པའི་སྒྲོར། (624)

ལེའུ་བཞི་པ། ལྷགས་ལའི་སྒོན་འབངས་སྒྲོར་བཤད་པ། (627)

ས་བཅད་དང་པོ། བྱང་སྒོན་གཅིག་དང་གཉིས་ཆེན་བཞིའི་སྒྲོར།	(627)
གཅིག །དབལ་གསལ་སྐྱབས།	(627)
གཉིས། །ཞབས་པད་ཚང་།	(630)
གསུམ། ས་སྐས་སྐང་པ།	(636)
བཞི། རྒྱལ་རོང་སྐས།	(640)
ལྔ། སོ་འཛོལ།	(644)
ས་བཅས་གཉིས་པ། རྒྱུ་ཡིག་ཚང་དང་གཉིས་ཆུང་བཞིའི་སྒྲོར།	(645)
རྒྱལ །རྒྱུ་ཡིག་ཚང་།	(645)
བརྟན། ཚངས་པོ་ཚང་།	(646)
བརྟུང། ཁྲོམ་ཚང་།	(648)
དགྲ། ཆུ་གཉིས་བར་པ།	(649)
བརྟ། ཁ་བ་རྒྱ་མཚོ།	(651)
ས་བཅད་གསུམ་པ། ཐུག་མཛོད་བཞི་དང་ཇ་གཉིས་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོར།	(653)
བརྟ་གཅིག །ཇ་གཉིས་གོང་མ།	(653)
བརྟ་གཉིས། ཇ་གཉིས་འོག་མ།	(653)
བརྟ་གསུམ། བྱང་དཔོན་རྒྱ།	(654)
བརྟ་བཞི། ཡུལ་ཁ་བ།	(655)
བཙོ་ལྔ། ཡིད་སྦྱོང་བ།	(656)
ས་བཅད་བཞི་པ། རྩོ་སྒྲོ་སྒྲོགས་ཀྱི་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་སྒྲོར།	(657)
བརྟ་རྒྱལ །རྩྱག་སྒྲོ་རྒྱལ་པ།	(657)
བརྟ་བརྟན། རྩྱར་པོ་ཚང་།	(658)
བཙོ་བརྟུང། བྱང་དམར་རྒྱུང་འཁོར།	(658)
བརྟ་དགྲ། རྩྱང་ཁ་ཚང་།	(659)
ཉི་ཤུ། པོ་པོ་རིན་ཆེན་ཚང་།	(660)
ཉེར་གཅིག །ཤིང་ཁ་ཆེ་བགྲ།	(660)
ཉེར་གཉིས། ཤིང་རྩ་ནང་པ།	(661)
ས་བཅད་ལྔ་པ། ལྔ་མཚོད་དགོན་པའི་ཉེར་སྒྲོར་གྱི་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་སྒྲོར།	(662)
ཉེར་གསུམ། ལྔ་ཉི་བ་ཚང་།	(662)
ཉེར་བཞི། ཁང་རྩྱག་པ།	(662)

ཉེར་ལྷ། གཡང་ལྷག་ཚང་།	(663)
ས་བཅད་རྒྱག་པ། ས་དགར་སྐང་གི་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་སྒོར།	(663)
ཉེར་རྒྱག་ སྐང་ཐོག་ཐོག་མ།	(663)
ཉེར་བརྟན། སྐང་ཐོག་འོག་མ།	(664)
ས་བཅད་བརྟན་པ། རྒྱལ་ཤོང་དཀྱིལ་གྱི་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་སྒོར།	(665)
ཉེར་བརྟན། ཨ་བསམ་ཐོག་མ།	(665)
ཉེར་དགྲ། ཨ་བསམ་འོག་མ།	(666)
ལུམ་རྩ། བསམ་ཡིད་བ།	(667)
ས་བཅད་བརྟན་པ། གཟི་རི་ལུ་འོལ་གྱི་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་སྒོར།	(667)
སོ་གཅིག་ རྩོ་སྐས་སྐང་པ།	(667)
སོ་གཉིས། གཟི་རི་ལུ་ཐོག་མ།	(668)
སོ་གསུམ། གཟི་རི་ལུ་འོག་མ།	(669)
སོ་བཞི། རྩ་རྩི་བ།	(670)
སོ་ལྷ། རྩ་རྩི་བ་འོག་མ།	(671)
སོ་རྒྱག་ སྤོན་པ་སྤོན་ལས།	(672)
སོ་བརྟན། རྩ་ཁ་བ།	(672)
སོ་བརྟན། བག་ལྷག་ཚང་།	(673)
སོ་དགྲ། ཨ་ཉག་པ་པ།	(674)
བཞི་བརྩ། སོ་མཁར་བ།	(675)
ས་བཅད་དགྲ་པ། རྩ་གཉིས་འདུས་མདོའི་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་སྒོར།	(676)
ཞེ་གཅིག་ འདལ་གསལ་རྒྱབས་འོག་མ།	(676)
ཞེ་གཉིས། བཀའ་བཞི་རྩ།	(678)
ཞེ་གསུམ། རྩལ་རྩ་ཐོག་མ།	(679)
ཞེ་བཞི། རྩལ་རྩ་འབས་མ།	(680)
ཞེ་ལྷ། རྩ་ཐེང་བ།	(681)
ཞེ་རྒྱག་ རམ་ཁོན་རྒྱལ།	(682)
ཞེ་བརྟན། གསོལ་ལོ་རྩ་བ།	(683)
ཞེ་བརྟན། རྩ་རྩི་བ།	(683)
ས་བཅད་བརྟན་པ། ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་ཉམས་ཀྱང་གྱི་བརྟན་རིམ་སྒོར།	(684)

ལེན་ལྔ་པ། མི་ཉག་ཡུལ་གྱི་མཁས་གྲུབ་འགའ་ཞིག་	(687)
ས་བཅད་དང་པོ། མི་ཉག་དམ་པ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་ཐར།	(687)
གཅིག ཁོས་རྩེ་ཡེ་ཤེས་དོ་རྩེའི་རྣམ་ཐར།	(687)
གཉིས། མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གསལ་པའི་རྣམ་ཐར།	(696)
ས་བཅད་གཉིས་པ། མི་ཉག་མཁས་བརྩན་རྣམ་གསུམ་གྱི་རྣམ་ཐར།	(704)
གཅིག ཁངས་དཀར་ཆོས་ཀྱི་སང་གའི་རྣམ་ཐར།	(705)
གཉིས། གཟན་དཀར་ཐུབ་བསྟན་ཉི་མའི་རྣམ་ཐར།	(719)
གསུམ། རྒྱུད་ལེགས་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར།	(723)
ཟུར་བཀོད། ལ་མོ་རྩེའི་དཀར་ཆག་གསལ་བའི་མེ་ལོང་།	(726)
མཇུག་ཚུལ།	(733)

མཚན་བརྗོད།

སྤྱི་པའི་གངས་རིས་གོ་ལའི་གཙུག་ནས་གཟིགས། །
 ཁ་འབབ་རྒྱན་བཞིས་ཚ་བའི་གདུང་བ་སེལ། །
 རི་དྲགས་སྤྲོ་ཚོགས་མ་བོས་མགོན་ཏུ་འགྲག། །
 བ་མེས་གནས་ལ་མདོ་དབྱས་མཐོ་སྤང་གྲགས། །

གངས་རིའི་སྤྲོངས་ཞེས་བོད་ཁམས་སྤྱི་ཡི་མིང་། །
 མངའ་རིས་བསྐྱོར་གསུམ་དབྱས་གཙང་ཏུ་བཞི་དང་། །
 ལྷོ་མོན་ཁ་བཞི་དྲགས་གོང་ཉང་གསུམ་བཅས། །
 མདོ་ཁམས་སྤང་ཏུག་དབྱེ་བ་བྱེ་བྲག་ཡུལ། །

ཡངས་པའི་རྩ་ཐང་ནོར་ལུག་སྤྱན་ལྟར་འགྲིགས། །
 རོང་ཆེན་བཞི་ཡི་འབྲས་ཏུག་ཆར་ལྟར་འབབ། །
 གནས་ཆེན་ཉེར་ལྷས་སྤྱོདས་བཞིར་རྒྱང་སོ་བྱེད། །
 ཁམས་པའི་ཡུལ་ན་འདོད་ཡོན་དཔལ་གྱིས་སྤྲུག། །

རྩ་བོའི་རྒྱན་བཞི་རྒྱ་མཚོའི་དཔལ་དང་འབྲེལ། །
 རི་བོའི་སྤང་ཏུག་སྤྲོ་གྱི་ནགས་ཚལ་རྒྱས། །
 རང་བྱུང་འཆོ་བའི་འགལ་རྒྱུན་རིང་ནས་བྲལ། །
 ཁམས་པའི་ཡུལ་སྤྲོངས་ལྷ་ཡི་སྤྱི་ཚལ་དངོས། །

མཁས་པའི་ཚོགས་ཀྱིས་རིག་པའི་སྐྱེད་ཚལ་སྐྱུན། །
དཔལ་པོའི་དབྱུང་གིས་མཐའ་བཞིའི་དག་སྡེ་བཙམ། །
རང་མདངས་མ་ཉམས་རྩེ་འབྲོག་རིག་གནས་བཅུད། །
དེང་གི་རྩས་འདིར་ཁམས་པའི་ཡུལ་ན་མཐོང་། །

བོད་ཡིག་འབྱུང་གཞི་རྒྱལ་མོ་རྩེ་གི་གདངས། །
བཙན་པོའི་ཆ་ལྷགས་སྡེ་དགའི་མདུན་ཆས་འཛིན། །
རྒྱལ་བའི་བཀའ་བསྟན་འཕྲུལ་གྱི་སྤར་གཞི་ཆེ། །
དེང་གི་རྩས་འདིར་ཁམས་པའི་ཡུལ་རྩ་བཞུགས། །

འབངས་མི་ཁེངས་ལོག་ཐོག་མར་ཁམས་ནས་བྱང་། །
ཁམས་པ་རང་སྦྱོང་ལས་འགྲུལ་ཁམས་ནས་སྡེ་ལ། །
གསར་བརྗེའི་རྟེན་གཞི་གཉིས་པོ་ཁམས་སྤྱོད་བཅུགས། །
ཁམས་པའི་མི་ལ་དྲག་པོའི་དཔལ་རྩལ་ལྡན། །

ཁམས་པའི་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་རྟེན་གཞི་ཆེ། །
ཁམས་སྤྱོད་འདི་རྩ་བཅུགས་པ་དོན་དང་ལྡན། །
ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱ་སོ་སོའི་བྱང་ཚས་རྣམས། །
མ་འདྲིས་གསལ་བར་སྟོན་པའི་མེ་ལོང་དངོས། །

ལེའུ་དང་པོ། ཁམས་པའི་ས་ཁོངས་བཤད་པ།

ས་བཅད་དང་པོ། བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་མདོ་ཁམས།

སྤྱིར་བཏང་ཁམས་པ་ཞེས་པའི་མཆན་གཞི་ནི་མདོ་ཁམས་ཚུ་བཞི་སྐང་དུག་གི་
ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ནམས་ལ་ཁམས་པ་ཟེར། ཁམས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་མི་གཏོགས་
པའི་བོད་ཡུལ་དེ་གང་ཞེ་ན། རྟོད་རུ་མངའ་རིས་སྐོར་གསུམ་དང་། བར་དབུས་
གཙང་རུ་བཞི། སྐད་མདོ་ཁམས་སྐང་དུག་དང་ཙོང་ཁ་བདེ་ཁམས་ཟེར་བ་དེ་
ནམས་ཡིན། གནའ་པོའི་རུས་སུ་ཨ་མདོའི་ཡུལ་འདིར་ཙོང་ཁ་ཆེ་ཆུང་ཞེས་འབོད་
སྟོལ་ཡོད་པའི་སྐོར། དེབ་ཐེར་དཀར་པོ་ལས་གསུངས་པ་འོག་རུ་གསལ་བ་ལྟར་
རོ། །སྟག་ཆང་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཆང་》ལས^①། “བོད་ལ་
ཡུལ་གྱ་ཆེན་པོ་གསུམ་ཡོད་པ་ནི། རྟོད་མངའ་རིས་བསྐོར་གསུམ། གངས་དང་
གཡའི་ར་བ་རྒྱུ་དང་འདྲ་བ་ལ། ཡུལ་གྱ་ཆེན་པོ་གཅིག །སྐད་ལྟ་རེ་སྟགས་
དུག །ནགས་དང་ནའི་སྤྱོདས། ཞིང་དང་འདྲ་བ་ལ་ཡུལ་གྱ་ཆེན་པོ་གཅིག །བར་
རུ་དབུས་གཙང་རུ་བཞི། བྲག་དང་ཆུ་འཐབ་ས། ཡུར་བ་འདྲ་བ་ལ། ཡུལ་
གྱ་ཆེན་པོ་གཅིག་སྟེ། དེ་གསུམ་མོ། དང་པོ་བོད་ཁ་བ་ཅན་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་
ཟེར་ཞིང་། བར་སྐབས་སུ་ལྷ་སྟོན་གྱི་འཛིན་པའི་རུས་ན། གདོང་དམར་ཅན་
གྱི་ཡུལ་ཟེར་བའང་འབྱུང་། ཉིང་རུ་སྟུ་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ཟེར་བ་འདི། བོད་
རྒྱལ་གྱི་བུམ་བཅན་པོའི་སྟེན། བར་པ་བྱ་བྱིས། སྤོ་བ་ཐོག་རུ་བྱོན། སྤོ་བོའི་
རྩེ་མཚོ་ད། ཉིང་རུ་བོད་ཡུལ་མཐིལ་རུ་གདན་དྲངས། སྤོ་བའི་རྒྱལ་རུ་མཆན་
གསལ། བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོར་བསྐོས། དེའང་མངའ་ཞབས་སུ་འགྱུར་པ་དེ་ཕྱིན་ནས།
སྤོ་བའི་རྒྱལ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ཟེར་བ་འདི་བྱུང་བར་གདའོ། ” ཞེས་ཡུལ་གྱ་ཆེན་པོ་གསུམ་

① འོག་ངོས་15པའི་ཐེང་11པར། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 1985ལོར།

ཟེར་བ་དང་། དེང་དུས་བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཟེར་བ་འདི་གཉིས་ནི་ཙུ་བའི་ཆ་ནས་གོ་དོན་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན། བོད་ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཟེར་བ་འདི་ནི་སོག་རྒྱལ་ཁྲུ་པི་ལིའི་སྐབས་སུ་མངའ་རིས་སྒྲོར་གསུམ་སྟོད་ཉོར་གྱིས་དབང་དུ་བྱས། རྟོ་མོན་ཁ་བཞི་རང་རྒྱལ་ཐུབ་པ་གནས། གཞན་དབུས་གཙང་མན་དང་མདོ་ཁམས་ཡན་ཆད་སོག་རྒྱལ་ཁྲུ་པི་ལིས་ཀྱི་དབང་རྒྱར་བྱས་པའི་སྐབས་སུ། ཁྲུ་པི་ལིའི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་བོད་ཀྱི་ས་ཁོངས་ལ། དབྱེ་བ་ཆེན་པོ་གསུམ་དུ་བྲེས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་རེད། །

སྟག་ཚང་པའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་》ལས^①། “དབང་ཡོན་བར་མ་ལ། ཚོལ་ཁ་གསུམ་ཐུལ་བའི་རྩ་ལུལ་མངའ་རིས་གུང་ཐང་མན་སོག་ལ་རྒྱ་བོ་ཡན། དམ་པ་ཚོས་ཀྱི་ཚོལ་ཁ། སོག་ལ་རྒྱ་བོ་མན། མ་ཚུ་ཁུག་པ་ཡན། མགོ་ནག་མིའི་ཚོལ་ཁ། མ་ཚུ་ཁུག་པ་མན། རྒྱ་མཚོ་ད་རྟེན་དཀར་བོ་ཡན། དུང་འགོ་རྟེན་ཚོལ་ཁ་དང་གསུམ་བོ་དེ། མི་རྟ་ཚོས་གསུམ་གྱི་འབུལ་བའི་ལུགས་སུ་བྱས་ནས། ཐུལ་བར་འདུག་ཅིང་། ཚོལ་ཁ་རེ་རེ་ལ། དཔོན་ཆེན་རེ་རེ། རྒྱལ་བོ་ཡོན་མཚོ་ད་བཀའ་གྲོས་སུ་བསྐྱོན་ནས་བསྐྱོས་མཛད་འདུག” ཅས་པའི་མདོ་སྟོད་དང་། མདོ་སྟོད་ཅས་པའི་དབྱེ་མཚམས་གསལ་པོར་བྲེས་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་དེང་དུས་ཁམས་པ་ལ་མདོ་སྟོད་དང་། ལ་མདོ་ལ་མདོ་སྟོད་ཟེར་བ་ནི་གོང་གསལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཚང་གི་གནད་མ་ཤེས་པ། འོལ་ཚོད་ཀྱི་དབྱེ་སྒྲངས་འདི་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་ཡོད་པའི་བོད་རིགས་ཚོས་བྱས་པ་ཞིག་རེད། དཔེར་ན། སྤེ་དགའི་ལུལ་འདི་ཁམས་དང་ལ་མདོ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའི་ཁམས་ཀྱི་ལུལ་དང་། མདོ་སྟོད་དང་མདོ་སྟོད་དབྱེ་བའི་སྐབས་སུ་མདོ་སྟོད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ། སྟོན་བྱོན་མཁས་རྣམས་ཀྱིས་མགྲིན་དུ་བཞེད་ཡོད་དེ། སྟོན་པ་གུ་རུ་འཕེལ་གྱིས་མཛད་པའི་སི་དུ་ཚོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ཀྱི་རྣམ་ཐར་ཆོག་བཅད་ཅན་《དང་པའི་ས་བོན་》ལས^②། འབྲུངས་ས་མདོ་

① ཤོག་ངོས་278པའི་ཐང་7པར། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས། 1985ལོར།

② ཤོག་ངོས་169པའི་ཐང་10པར། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 1997ལོར།

སྤྲད་སྟག་དགོངས་རིང་མོའི་ཆ། ཁིང་འདུས་ལུང་ལས་ཨ་ཏ་རོང་ཞེས་པའི། །ཨ་
ལོ་དེང་རིང་སྤང་ཞེས་ཡུལ་དེ་ཉིད། །ཨོ་རྒྱན་པརྒྱས་རོག་མོ་ལྗོངས་ཞེས་བཏགས། །
ས་ཡི་ཐིག་ལེ་ཨོ་རྒྱན་ལུང་བསྟན་པའི། །གསང་བདག་སྤུལ་པ་སྡེ་དགེ་སྤྲ་མ་
ནི། །བྱམས་པ་ཕུན་ཚོགས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དང་། །ཞེས་སོགས་སི་རུ་ཆོས་
འབྱུང་འབྲུངས་ཡུལ་ཨ་ལོ་དེང་རིང་སྤང་། སྡེ་དགེ་སྤྲ་ཆེན་བྱམས་པ་ཕུན་ཚོགས་
འབྲུངས་ཡུལ་ལུང་བསྟན་པའི་ཡུལ་དེ། མདོ་སྤྲད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་དབྱེས་ཡོད་པ་དང་།
ཡང་སི་རུ་ཆོས་འབྱུང་གིས་མཛད་པའི། སྡེ་དགེའི་ཡུལ་ལྷ་གསོལ་མཆོད་《འབྲུ་
གཉན་ལྡང་གི་བསངས་ཡིག་》 ལས^①། གྱེ། འཛམ་སྤྱིང་བྱང་སྟོགས་བོད་ཀྱི་
ཡུལ། །མདོ་ཁམས་སྤྱིང་བྱི་སྤྲད་ཀྱི་ཆ། །གསེར་ལྷན་འབྲི་སྤྱང་འབབ་པའི་
རོགས། །གནས་ཆེན་བོ་དོར་ཡོངས་ཀྱི་གཙོ། །གཉན་ལྡང་རྩོ་རྩོ་གྲོས་ནི། །སྤྲ་
མདོག་དཀར་ཞིང་འོད་ཟེར་འཕྱོ། །ཞེས་སོགས་སྡེ་དགེའི་ཡུལ་ལྷ་གཞི་བདག་འབྲུ་
གཉན་ལྡང་ཡོད་སའི་ས་གནས་ཀྱང་མདོ་སྤྲད་ཡིན་པ་གིས་འདུག །

གོང་གསལ་དེ་དག་ལས་ཁྱད་པར་ཆེན་པོའི་ཡིག་ཚང་ཞིག་ནི་བཀའ་སྟོན་མདོ་
སྤྱི་ཕེབས་མཁན། ལྷ་སྤྱུ་ཆེ་དབང་རྩོམ་རང་ནམ་《སྤྲ་ཆེ་དབང་རྩོ་རྩོ་རྩོ་དེ་
ཀྱི་བྱང་བ་རག་རིམ་བཙུང་པ་》ལས^②། “རོས་ལ་བཀའ་སྟོན་དང་མདོ་སྤྱི་བསྟོས་
གཞག་བྱང་སྤྲངས་དང་བཀའ་སྟོན་ཀྱི་འཆར་འཕར་བྱེད་སྟོ་འབྲེལ་ཡོད། མེ་བྱི་སྤྱི་
1946ལོར་མདོ་སྤྲད་ས་ཁུལ་ཐན་སྟོན་བྱང་རྒྱུ་འབྲུ་གོང་འཕར་བ་དང་མི་སེར་ཀྱི་
འཆོ་བར་དཀའ་ངལ་ཡོད་ལུགས་སྟོར་བཀའ་ཤག་རུ་མདོ་སྤྱིའི་སྟན་ལྷ་ཞིག་འབྱོར་
སྟབས་“བོད་ལྗོངས་ཚོགས་འདུ་རྒྱུ་བསྟུས་རྒྱས་པ་” སྟོར་ཚོགས་ཀྱིས་མདོ་ཁུལ་
ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་སྟོགས་དང་། སྟོབ་གསོ་སྟོན་རྒྱུའི་སྟོར་སོགས་ལ་གྲོས་བསྟུར་དང་
འབྲེལ་བསམ་གྲོས་བསྟུ་ལེན་བྱས་ཤིང་། མདོ་སྤྲད་སྤྱི་བྱང་རུ་དེ་སྤྲ་རྒྱུ་དབང་སྤྱི་
ཕྱིང་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོའི་སྤྱི་རུས་སུ། བཀའ་སྟོན་རེ་བསྟོ་བཏང་གནང་སྟོལ་

① དཔལ་སྤྲངས་ཤིང་སྤྲ། ཤོག་ལྗོངས་2པའི་ཉིན་ཕྱིང་3པར།

② བོད་ལྗོངས་སྤྱི་གྲོས་ཀྱི་ཡིག་ཚང་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིག་གནས་དབྱེད་གཞིའི་རྒྱ་ཆ་བདམས་
བསྟོགས། དེབ་6པ། ཤོག་རོས་142པའི་ཕྱིང་6པར། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྟན་ཁང་། 2009ལོར།

མཆིས་ཀྱང་། སྤྱི་ལོ་ལྔ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་བཤད་ན་མ་གཞི་དེ་ལྟར་བར་མང་
ཆེ་བ་ཇ་སྐད་གཏོང་ལམ་བུ་ཁར། སྐབས་དེར་ཇ་སྐད་གཉིས་དེའང་གཏོང་
སྤྱི་ལོ་བུ་ཡོད། འོན་ཀྱང་མདོ་སྤྱི་ཇ་སྐད་བསྐོ་གཏོང་བསྐྱེད་ཆེ་དབང་ཆོད་
ཀྱིས་ལྷོ་མིན་ལ་བརྟེན། སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ཕན་བདེ་དང་མི་སེར་གྱི་འཚོ་སྤྱོད་བྱེད་སྤོ་
སོགས་ལ་རྒྱས་པ་ཞན་པས། དེས་པར་དུ་སྤར་ལམ་ལྟར་བཀའ་སློན་རང་ཕེབས་
དགོས་པ་དང་། དེ་ཡང་བཀའ་སློན་ལས་འཕར་རམ་བཀའ་ཆབ་བསྐོས་ཏེ་བཏང་
ནའང་མི་འགྲིགས་པར་དེས་པར་དུ་ད་ཡོད་བཀའ་སློན་བཞི་འཁོར་ལོངས་ནས་གཅིག་
ངོ་ཕེབས་གནང་དགོས་ལུགས་སྟོན། ངོས་རང་ནས་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་བསམ་གྲོས་
བཏོན་ཅིང་། བསམ་གྲོས་དེ་དག་འདོན་པ་ནི་བཀའ་སློན་ངོ་མ་ནམས་མདོ་སྤྱིར་
ཕེབས་འདོད་མེད་པ་ཤེས་གསལ་སྟབས། བཀའ་སློན་གྱི་གསར་བསྐོ་བགྱིས་ཆེ་ང་
ཆོས་ཅིས་དཔོན་ཆོའི་ཐོག་དུ་འཁེལ་ཉེན་ཡོད་པ། དེ་ལས་གཡོལ་ཆེད་དུ་མིན་པ་
དང་། ཆོགས་འདུ་ཐོག་བསམ་འཆར་དེ་གཅིག་གྱུར་གྱི་མོས་མཐུན་བྱུང་བར་
བརྟེན་མདོ་སྤྱིར་བཀའ་སློན་ངོ་མ་དེ་ཕེབས་སྐུ་ཐུགས་གཏན་འཁེལ་ཞིང་། སྐབས་
དེར་མདོ་སྤྱི་ཇ་སྐད་གཡུ་ཐོག་པ་ཡིན་ཀྱང་སྤྱི་ལོར་ལོ་དུས་ཆོད་གི་ཡོད་པས་བར་
ལམ་གྱི་གཏན་འཁེབས་ལྟར། ཆབ་གསར་ཕེབས་དེས་ཅི་སྟོན་ཇ་སྐད་གཅིག་ཡིན་
ཅུང་དེ་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་བ་རེད།

གོང་ལོའི་མཇུག་དུ་བཀའ་སློན་འཕོ་འགྱུར་སོང་བའི་ཆབ་གསར་གྱི་ལོས་མིང་
དུ་བཀའ་ཤག་ནས་ཅིས་དཔོན་དང་ཇ་སྐད་ཐའི་ཁོངས་ནས་མི་སྣ་ཁག་གཅིག་གི་
མིང་ཐོ་སྤྱོད་སྤྱོད་སྟག་བྱག་རིན་པོ་ཆེར་ཐུགས་དམ་ཞུ་རྒྱུར་སྤུལ་ཡོད་པར་ཐུགས་
དམ་གྱི་བཀའ་ལན་དུ། “ཅིས་དཔོན་ལྷ་སྤྱོད་བཟང་བ་འདུག” །ཕེབས་པར་བརྟེན་
བཀའ་ཤག་ནས་བཀའ་སློན་གསར་པའི་ལོས། དང་པོར་ངོས་རང་གི་མིང་ཐོ་སྤུལ་
འདུག་ཀྱང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་མདོ་སྤྱི་གསར་པའང་མཉམ་དུ་བསྐོ་གཞག་ཡོང་
བ་ཞེས་པའི་འཆར་གཞི་སྤུལ་ཡོད་པ། དེ་དོན་སྤྱོད་སྟག་བྱག་རིན་པོ་ཆེས་
བཀའ་སློན་གསར་པ་དང་། མདོ་སྤྱོད་ཞི་དྲག་སྤྱི་འདོམས་གསར་པ་ཆབས་ཅིག་
ཐུན་ལ་བསྐོ་གཞག་གི་ཐུག་ཏུགས་གནང་ཞིང་། གནས་ཚུལ་དེ་ཐོས་སྐབས་ངོས་

རང་གི་ཡིད་ལ་དགའ་དང་མི་དགའི་སྒྲུབ་བ། ཅིག་ཅར་རུ་འཆར་བྱུང་བ་དེའི་རྒྱ་
མཚན་ནི་བཀའ་སློན་གྱི་གོ་གནས་ཐོབ་པ་དེ། བཀྲ་ཤིས་པ་དང་དགའ་བ་སྦྱེ་འོས་
ཤིག་བྱུང་རུང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་མདོ་སྦྱི་བྱེད་རྒྱ་དེ་ཉིད་དང་མི་བཅས་པའི་སྒོ་
བབས་མེད་པས་སོ། །འོན་ཏེ་གང་ལྟར་དགའ་འདེམས་ཞན་བསྐྱར་བྱ་ཐབས་མེད་
པ་ཞིག་ཆགས་སོ། །ཞེས་པ་བཀའ་སློན་མདོ་སྦྱི་པ་ལྟ་སྒྲུ་ཆོ་དབང་རྡོ་རྗེས་ཆབ་
མདོ་ལ་མདོ་སྦྱད་སྦྱི་ཞེས་གསལ་པོར་གསུངས་ཡོད་པ་དེ་ཤིས་པར་གྱིས་ཤིག །

ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་རྙིང་པ་རྣམས་ལ་ཞིབ་རུ་བལྟས་ན། གནའ་བོའི་བོད་ཀྱི་ཡུལ་
འདིར་རུས་རབས་སོ་སོའི་སྐབས་སུ། ཡུལ་ཁམས་དབྱེ་ཚུལ་ལའང་འབོད་ཚུལ་མི་
འདྲ་བ་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་པ། དཔེར་ན། མངའ་རིས་བསྐྱར་གསུམ། དབུས་
གཙང་རུ་བཞི། ལྷོ་མོན་ཁ་བཞི། དུགས་ཀོང་ཉང་གསུམ། མདོ་ཁམས་སྐང་
རྒྱག་སོགས་ཀྱི་དབྱེ་སྒྲིལ་བྱུང་ཡོད་འདུག །སྟག་ཆང་པའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཆང་》
ལས^①། “བོད་ཀྱི་ཡུལ་གྲུབ་ནི། ཞང་ཁུང་གི་ཡུལ་ཤང་ཁའི་སྐབས་འདྲ། ལྷོ་བལ་ན་
པའི་ཁ་སྐྱར་འདྲ། རྒྱ་བོད་ཀྱི་ཡུལ་བྱེ་འདྲ། བོད་ཟལ་མོ་སྐང་འདྲ། དེའི་ནང་ནས་
སྟོད་མངའ་རིས་བསྐྱར་གསུམ་རྒྱུ་འདྲ། བར་དབུས་གཙང་རུ་བཞི་ཡུར་བ་འདྲ།
སྦྱད་མདོ་ཁམས་སྐང་གསུམ་བཤོངས་ཤིང་དང་འདྲ་བེར་བ།” ཞེས་དབྱེ་སྒྲིལ་
ཡང་དྲངས་འདུག །དེ་བཞིན་རུ་དང་རུས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ཆེན་པོ་གསུམ་བེར་
བའང་དོན་དང་མི་མཐུན་སྟེ། དེང་རབས་བརྗོད་སྟངས་ཀྱི་དབྱེ་ན། ལ་དུགས་
པའི་ཡུལ་སྐད། དབུས་གཙང་བའི་ཡུལ་སྐད། ལྷོ་མོན་པའི་ཡུལ་སྐད། ཀོང་
བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྐད། ཆང་བ་རྡོང་པའི་ཡུལ་སྐད། ཁམས་པའི་ཡུལ་སྐད། འབྲོག་པའི་
ཡུལ་སྐད། རྒྱལ་རྡོང་པའི་ཡུལ་སྐད། ལ་མདོ་རྡོང་པའི་ཡུལ་སྐད་བཅས་མ་
མཐའ་ཡང་ཡུལ་སྐད་ཆེན་པོ་དགུར་དབྱེ་དགོས་པར་སྒྲུབ་། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་
རུ་རུས་རབས་མི་འདྲ་བ་ལ། ས་ཁོངས་དང་ཡུལ་རིས་དབྱེ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་རུ་མ་
བྱུང་ཡོད་པ་རེད། རུས་ཕྱིས་ཅམ་ན་ཡོངས་གྲགས་སུ་བོད་ཀྱི་ས་ཁོངས་ཡུལ་རིས་

① ཤོག་ངོས་16པའི་བྲིང་8པར། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1985ལོར།

དབྱེ་ཚུལ་ལ། རྟོན་མངའ་རིས་བསྐྱར་གསུམ། བར་དབུས་གཙང་རུ་བཞི། སྤང་
མདོ་ཁམས་སྤང་རྒྱག་བཅས་འབོད་སྟོལ་བྱང་ཡོད་འདུག། སྤྱིར་དབུས་ཞེས་པ་
དབྱེལ་གྱི་དོན་དང་། གཙང་ཞེས་པ་སྤྱག་གི་དོན། མདོ་དང་ཁམས་ནི་མཐའ་
དང་སྟོན་དོན་ཡིན། རྒྱལ་པོ་སྟོང་བཙན་སྐམ་པོས་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་བྲིམས་
གཏན་ལ་པལས་པའི་སྐབས་སུ། ཁོད་ཆེན་པོ་སོ་རྒྱག་བཅད་པ་ལ། མདོ་ཁམས་
ཞེས་པའི་ས་མིང་ཡོད་ཚུལ། མཁས་པ་ལྷེའུས་མཛད་པའི་ཆོས་འབྱུང་ལས ① །
“ཡུལ་གྱི་ཁོད་བཤམས་པ་ནི། དབུ་རུ་ཤ་ཆེན་བཙད་པོ་ཉིད་གྱི་ཡུལ་རུ་བཙད།
པོ་བྱང་ནི་བྱི་བཙན་པོ་རྒྱལ་འབངས་ཡུལ་རུ་བཙད། བྱིང་ར་སྤྱག་ཅེ་འགོས་དང་
སྤྱབས་གྱི་ཡུལ་རུ་བཙད། བྱ་ལུ་ཆོགས་ཆོག་དྲང་རྩེ་པ་ལྷའི་ཡུལ་རུ་བཙད།
འཕན་སྤྱ་ཁམ་སྤྱ་འཛོམས་སྟེང་གི་ཡུལ་རུ་བཙད། ཟ་གད་ལྷེ་ཡུང་སྟོན་ཆེན་སྐམ་
གྱི་ཡུལ་རུ་བཙད། ཉམ་ར་ཆ་དགོང་འབྲི་དང་ཆག་གི་ཡུལ་རུ་བཙད། བྱང་ཁྲིམ་
པ་འབྲོ་དང་ལྷའི་ཡུལ་རུ་བཙད། ཤངས་གྱི་སྟོ་བྱི་རི་དང་སྟོ་བྱི་འི་ཡུལ་རུ་བཙད།
ཡུང་པ་ཆེ་ཆུང་བཅས་ཀའི་ཡུལ་རུ་བཙད། འདམ་ཤོད་དཀར་མོ་སྟོག་རོའི་ཡུལ་རུ་
བཙད། མདོ་ཁམས་ཆེ་ཆུང་སུམ་པ་རུ་ཡན་ལག་གི་ཡུལ་རུ་བཙད་དོ། །ཞེས་
གསུངས། དཔའ་པོ་གཙུག་ལག་སྤང་བས་མཛད་པའི་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་
དགའ་སྟོན་》ལས②། “དེ་ནམས་ལ་ཡུལ་གྱི་དབང་རིས་ནི། དབུ་རུ་ཤོད་ཆེན་
བཙན་པོ་མངའ་བདག་ཡུལ། པོ་བྱང་སྟེ་ཆེ་བཙན་པོ་རྒྱལ་འབངས་ཡུལ། ཡར་
ཡུངས་སོགས་ཁ་ཁུ་དང་གཉགས་གྱི་ཡུལ། ཡལ་འབྲོག་གངས་ཁྲིམ་ཀྱི་རིངས་སྟེ་
ལྷའི་ཡུལ། འཆིང་ར་འཆིང་ཡུལ་མགོས་དང་སྤྱབས་གྱི་ཡུལ། བྱ་ལུ་ས་
ཆོགས་དྲང་རྩེ་པ་ལྷའི་ཡུལ། བྱང་དང་ཞོང་པ་སྤྱ་ནམ་ཡུལ་རུ་བཙད། བྱག་
རུམ་རྟོན་སྤང་ཆེ་སྟོང་ཡུལ་རུ་བྱས། གཙང་རྟོན་གཙང་སྤང་འབྲོ་དང་བྱང་པོའི་
ཡུལ། སྤངས་ཤོད་ནམ་པོ་འདུ་དང་སྤྱགས་མཆོམས་ཡུལ། འཕན་ཡུལ་རྟོན་སྟེ་

① ཤོག་ངོས་137པའི་བྲང་5པར། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུ་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1989ལོར།

② ཤོག་ངོས་101པའི་བྲང་20པར། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས། 2006ལོར།

སྒོ་དང་མ་ཡི་ཡུལ། ཉེང་རོ་གྲོམ་པ་འབྲེ་དང་ཆེ་ཡི་ཡུལ། ཤངས་དང་སྒེ་སྒེ་རི་
དང་སྒེ་ཡི་ཡུལ། ཡུང་བ་ཆེ་ཆུང་བཅས་ཀའི་ཡུལ་རུ་བཅད། ཁ་གད་སྡེ་གསུམ་
སྒོན་པོ་སྤྲས་ཀྱི་ཡུལ། ཁམ་ར་ཆག་གོང་འབྲིང་དང་ཆག་གི་ཡུལ། འདམ་ཤོད་
དཀར་མོ་སྤྲ་དང་ར་ཡི་ཡུལ། མདོ་ཁམས་མདོ་ཆེན་མོ་དང་སྟོང་སྡེ་བརྒྱད་ཡུལ། འ
ཞེས་བཅོ་བརྒྱད་རུ་སྦྱོར།” ཞེས་བྲིམས་ཡིག་ནང་རུ་མདོ་ཁམས་སྟོང་སྡེ་ཞེས་པ་
གཏན་འབེབས་གནང་ཡོད་འདུག །

བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རིག་གནས་དར་སྤེལ་གཏོང་ཡུལ་གཙུག་ལག་ཁང་
བརྒྱ་ཅ་བརྒྱད་བཞེངས་པའི་སྒོར། 《ལེའུ་ཆོས་འབྱུང་》ལས^①། “ཁྱི་སྒོང་ལེའུ་
བཅོན་ནས་བཟུང་ནས། དེའི་རུས་ཡན་ཆད་ལ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་ཁམས་ན་ལྷངས་
འབྲལ་གྱི་གངས་རྒྱལ་ལ་དབུས་ན་ལྷ་ས་དང་བསམ་ཡས་གཉིས། ཁམས་ན་ཀུ་ཆུ་
གཡུ་ཆོ་དང་། ཀ་ཁོང་བྲགས་རྩེ་ལྷན་གྲུབ་གཉིས། མདོ་ཁམས་ན་སྒོང་ཐང་འཛིག་
ཉེན་སྒོན་མ་དང་འོར་རུ་བྲས་སྟོམས་གཉིས་སོ། སྒོང་གི་སྤྱ་ཆེན་པོ་བརྒྱ་
གཉིས་ལ་དབུས་ན་ཁམས་གསུམ་མི་སྤྲོག་སྒོན་དང་། དཀར་ཆུང་འོན་ཅང་རྩོ་
དཀྲུས་ཆེ་ལ་བཞི། མདོ་སྤྲད་ན་ཁམས་ན་ལྷའི་འོར་ཕྱེད། ལྷ་བེར་ཀ། འཛོང་ཀ་ཆེན་
པོ་བཀའི་སྤྱ་ཤོད་དང་བཞི། མདོ་ཁམས་ན་རྩིང་གི་ར་མགོ་དང་ཉིའི་ཀ་བྲག་དང་།
སྤྱི་སྤྲོགས་ངང་མོ་འབྲིན་དང་། སྟོང་ཀ་ཆེན་པོ་དང་བཞིའོ། སྤྱ་བཅད་སེམས་
འཆོས་ཀྱི་དྲ་བརྒྱ་གཉིས་ལ་དབུས་ན་འཆིང་བྱ་དང་ཡེར་པ། ལྷང་གི་ལྷ་དཔལ་ཆུ་
བོ་རི་དང་བཞི། མདོ་སྤྲད་ཁམས་ན་དན་ཏིག་དཔལ་གྱི་ཡང་དབེན་དང་། འབྲུམ་
སྤྱིང་དང་། ལ་ལྷང་དང་། མདོ་ཁམས་ན་སྒོང་ཐང་ལ་རྒྱའི་སྤྱིང་དང་། མེར་ཤོད་
སང་གི་དབེན་གནས་དང་། འཛོང་གི་བརྒྱ་བྱིན་དབེན་གནས་དང་། སྤྱ་བོར་གྱི་
ཐང་ཤིང་རྒྱལ་བའི་དབེན་གནས་དང་། སྤང་ལྷང་གི་དབྲུ་ཤོག་དང་བརྒྱ་གཉིས་
སོ། །” ཞེས་སྤྲོགས་མདོ་ཁམས་དང་། མདོ་སྤྲད་སྤྲོགས་ཀྱི་ས་ཆ་ཡུལ་གྱའི་མིང་
འདི་དག་བོད་བཅོན་པོའི་སྐབས་ནས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད་འདུག འདི་བཞིན་རུ་རྒྱལ་

① ཤོག་ངོས་136པའི་ཕྱིང་དང་པོར། བོད་སྤྱིངས་མི་དམངས་དབེ་སྤྲོན་ཁང་། 1987ལོར།

པོ་སྤྱོད་བཅན་སྐམ་པོའི་སྐབས་སུ། བོད་ཀྱི་ས་གནས་ཁོར་ཡུག་དང་བསྐྱུན་ནས་
མཐའ་སྐྱོར་གྱི་ཡུལ་གྱི་ཁག་ནམས་དབང་དུ་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ། མཐའ་འདུལ་གྱི་
གཙུག་ལག་ཁང་བཞི། ཡང་འདུལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞི། རུ་གཞོན་གྱི་གཙུག་
ལག་ཁང་བཞི་བཅས། བོད་ཀྱི་མཐའ་ཁུལ་སྤྱོད་བའི་གཉེན་པོར་བཞེངས་ཡོད་པ་
འདི་དག་རྩལ་སྤྱིས་སུ་ཆོས་ལུགས་པས་ས་གནས་འདུལ་བའི་སྤྱི་ཁག་འདི་དག་ལ་
ལྟ་ཁང་ཞེས་སྒྲོ་བཏགས་ནས། སྤྱོད་བཅན་སྐམ་པོས་བཞེངས་པའི་ལྟ་ཁང་ཞེས་
འགྲེལ་བཤད་བྱས་འདུག །དོན་དངོས་སྐབས་དེར་བོད་བཅན་པོའི་སྤྱོད་བས་ཤུགས་
དང་། གཙུག་ལག་ཁང་འདི་དག་གི་མིང་ལ་མཐའ་འདུལ་དང་། ཡང་འདུལ་
རུ་གཞོན་ཞེས་པ་ནི། བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྤྱོད་པའི་བྲིམས་སྤྱིད་ཀྱི་སྤྱི་ཁག་གལ་ཆེན་
པོ་རེ་ཡིན་པ་རྗེས་དཔག་གིས་ཉོགས་ཀྱས། དེའང་མིང་ཆོག་འདི་དག་གི་དོན་དང་
བསྐྱུན་ནས་འགྲེལ་ན། མཐའ་འདུལ་ཞེས་པ་བཅན་པོའི་རྒྱལ་ས་དང་བར་ཐག་
མི་རིང་བའི་མཐའ་སྐྱོར་གྱི་ཡུལ་སྤྱི་རྣམས་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་དང་། ཡང་འདུལ་
ཞེས་པ་བོད་ཡུལ་དབུས་ལས་རྩང་བར་ཐག་རིང་བའི་ཡུལ་སྤྱི་རྣམས་དོ་དམ་བྱེད་
མཁན་དང་། རུ་གཞོན་ཞེས་པ་དཔག་དབུང་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་ཡིན་དགོས།
དེས་ན་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སྤྱོད་བའི་སྤྱི་ཁག་ནང་དུའང་མདོ་ཁམས་སྤྱོད་ཐང་སྤོན་
མ་ཞེས་འཁོད་ཡོད་པ་དེ་ནི་དེར་རྩལ་འདན་ཁོག་གི་ཡུལ་འདི་ཡིན། དཔའ་བོ་
གཙུག་ལག་སྤྱོད་བས་མཛད་པའི་ «ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་» ལས^①།
“སྤོན་མོའི་དབུང་མགོ་གཡོན་གཞོན་པ་ལ་ཁ་བྲ་འབྲུག་གི་ལྟ་ཁང་བཏབ། སྤོན་མོའི་
དབུང་མགོ་གཡོན་གཞོན་པ་ལ། ཅོ་ནེ་གདོང་དུ་སྐྱབ་པ་བྱས་ནས་དབུ་རུ་ཀ་ཆལ་
དང་ཡན་ལག་རུ་གསེར་ཤང་གིར་སྤྱི་བཞེངས། དཔྱི་གཡོན་གཡོན་གཞོན་པ་ལ་
ཆེ་ཕྱག་དང་བརྒྱད་ཕྱག་རུ་སྐྱབ་པ་བྱས་སྟེ། གཡོན་རུར་གཙང་འགུམ་དང་ཡན་
ལག་རུ་དགེ་བྱུང་གི་ལྟ་ཁང་། རུ་ལག་རུ་གྲོམ་པ་རྒྱང་དང་ཡན་ལག་རུ་འབྲི་ལྟ་
ཁང་རྣམས་བཞེངས་སྟེ་མཐའ་འདུལ་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞིའོ། །

① ཤོག་ངོས་123པའི་བྲེང་10པར། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 2006ལོར།

གྲུ་མོ་གཡས་པ་ལ་ཤར་སྟག་གི་མགོར་གོང་པོ་བྱ་ཆུ། གཡོན་པ་ལ་སྟོ་འབྲུག་གི་བེ་སྟོང་དུ་སྟོ་བྲག་ཁོ་ཐིང་། སུས་མོ་གཡས་པ་ལ་རུབ་བྱ་དམར་པོའི་སྐས་སྟོང་དུ་དགོ་རྒྱལ། གཡོན་པ་ལ་བྱང་རུས་སྤལ་གྱི་དཔལ་སྟོང་དུ་པ་དན་ཅིའི་ལྷ་ཁང་བཏབ་སྟེ་ཡང་འདུལ་བཞིའོ། །

ལག་མཐིལ་གཡས་གཞོན་པ་ལ་མི་ཉག་གིས་ལག་དཔོན་བྱས་སྟེ་ཁམས་སྟོང་ཐང་སྟོན་མ། གཡོན་ལ་ཐོ་གར་གྱིས་ལག་དཔོན་བྱས་སྟེ་མོན་སྟེར་ཆུ། ཀླང་མཐིལ་གཡས་ལ་ཉོར་གྱིས་ལག་དཔོན་བྱས་སྟེ་མཆོལ་རིགས་སྟོན་མ། གཡོན་ལ་བལ་པོས་ལག་དཔོན་བྱས་སྟེ་ཆངས་པ་རྒྱང་གཞོན་གྱི་ལྷ་ཁང་བཞེངས་སྟེ་རུ་གཞོན་གྱི་གཙུག་ལག་ཁང་བཞིའོ། ” ཞེས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །ཉང་རལ་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱིས་མཛོད་པའི་《ཆོས་འབྱུང་མེ་ཉོག་སྟོང་པོ་སྤང་ཅིའི་བརུད་》ལས^①། “ཨག་ཆོམ་གྱི་རིང་ལ་སྤྲ་མཆོད་དུ་རྒྱ་ནག་ཏ་ཤང་སྟུན་དངས་ལྷ་ཁང་བཞེངས་པ་ནི། ལྷ་ས་མཁར་བྲག་བྲག་དམར་འགུན་བཟང་། ཀ་ཆུ། འཆིངས་མཆིམས་སུ་གནམ་རལ། སྤིང་གི་བྲི་ཆེ་དང་ལྷ་བཞེངས། བྲི་ཆེ་མདོ་ཁམས་སུ་བཞེངས། དཔུས་གཙང་དུ་བཞིའོ།” ཞེས་གསུངས། བོད་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ་དེང་རུས་མདོ་ཁམས་སྟེ་དགོ་ཡུལ་གྱི་འདི་དག་ལ། སྤིང་ཟེར་ཞིང་ཡོད་པ་རྒྱ་ནག་གི་ཐང་ཡིག་ནང་ལའང་གསལ། འདིར་སྤིང་ཞེས་པ་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་བྲག་པ་ཞིག་ཡིན་པ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད་འདུག །

ཉང་རལ་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱི་མཛོད་པའི་《ཆོས་འབྱུང་མེ་ཉོག་སྟོང་པོ་སྤང་ཅིའི་བརུད་》ལས^②། “དེ་ནས་ཕུ་ནེ་བཙན་པོ་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལོན་ཙན། རོ་མོ་རུ་ཡོངས་བཟའ་རྒྱལ་མོ་ཁབ་དུ་བཞེས་ཏེ་རྒྱལ་སྤིང་གཏད་ནས། ཆབ་སྤིང་རྒྱ་ཆེ་བས་ཡབ་གྱི་ཞལ་ཆེམས་དཀར་དམར་དང་མཐུན་པར་འབངས་གྱི་ཆོས་བསྐྱིད་པར་དགོངས་ནས། སྤྲའི་མཆོད་གནས་རབ་དུ་བྱུང་བའི་མངའ་ཐང་དང་། ཆོས་

① མོག་ངོས་271པའི་ཐིང་5པར། བོད་སྟོངས་བོད་ཡིག་དབེ་རྟིང་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 1988ལོར།

② མོག་ངོས་411པའི་ཐིང་8པར། བོད་སྟོངས་བོད་ཡིག་དབེ་རྟིང་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 1988ལོར།

འཁོར་སྟོང་སྟོང་གི་འབས་ཐོག་ཡབ་གྱི་སྟོལ་བཞིན་དུང་མཛད། རྒྱལ་པོ་དེའི་སྤྱི་
 རིང་ལ། ཡི་གེ་མཁན་པོ་ཆོ་སྟོངས་བྱང་ཚུབ་ཅེས་བྱ་བ་བྱང་སྟེ། རྗེ་ལ་ཡི་གེའི་
 རྟེན་སྤྱལ་པས། སྤྱི་ནག་བལ་གྱིས་བརྟམས་པ་འདྲ་བ་གཅིག་བྱང་། རྗེའི་དབུ་
 རྟེན་གྱི་འོག་དུ་སྤྱོད་ཏེ་བསྐྱམས་ནས་མདོ་ཁམས་སྟོང་དུ་སྤྱུགས་ཏེ། ཁམས་ཡིག་
 དུ་གྲགས་སོ། ། ཞེས་ཁམས་ཡིག་དུ་གྲགས་པའི་སྤྱི་ནག་བལ་གྱིས་བརྟམས་པ་འདྲ་
 བའི་ཡིག་གཞུགས་འདི་ནི། བོད་གྱི་ཡིག་གཞུགས་འགྱུར་བ་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་
 དུ། ཐོག་མར་སྤྱི་མི་སྤྱོད་ཏེ་དུ་གྱི་སྤྱུག་བྱིས་སྤྱལ་ནག་ན་ལ་རྒྱངས་པ་འདྲ་བ་
 བཟོས་པ་དེ་ནས་ཡིག་གཞུགས་ལ་འགྱུར་བ་ཐེངས་དུག་ཙམ་བྱང་བ་དེ་ཡིན། ཞོང་
 གསལ་འདི་དག་ནི། གནའ་བོད་བཙན་པོའི་སྐབས་ནས་བོད་གྱི་ཡུལ་འདི་དབུས་
 གཙང་ཁམས་གསུམ། ཞེས་པའི་དབྱེ་སྟོལ་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔེར་མཆོན་ཙམ་
 ཡིན། །

ས་བཙན་གཉིས་པ། བོད་སིལ་བྱུང་གི་སྐབས་ཀྱི་ཁམས་པ།

བོད་སིལ་བྱུང་འཁོར་བའི་སྐབས་སུ། ཐོག་མར་ཁམས་སྤྱོགས་ནས་འབངས་གྱེན་
 ལོག་བྱང་ཚུལ། དཔལ་བོ་གཙུག་ལག་ཐེང་བས་མཛད་པའི་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་
 པའི་དགའ་སྟོན་》ལས^① “བཙན་པོ་གཉིས་ལོ་ཉེར་གསུམ་རེ་ལོན་པའི་ས་སྤང་
 བས་བཟུང་སྟེ་འབངས་ཀྱི་ཁེང་ལོག་རྣམས་རིམ་པར་བྱང་སྟེ་དེ་ཡང་བར་སྤྱང་གི་
 བྱ་གཅིག་ལ་ཀྱུན་རུབ་པ་མཐོང་བ་ལ་དཔེ་བྱས་དང་པོ་དབངས་ཁོ་བཞེར་ལེགས་
 རྟོང་གིས་ལག་དཔོན་བྱས་སྟེ་མདོ་ཁམས་སུ་ཁེང་ལོག་བྱས། དེ་ནས་དབུ་རུར་འབྲོ་
 སྤྱོད་འབྱུགས་པ་ལ་བསྟེན་ནས། དཔལ་བོ་ལོ་པོ་ལོ་རྒྱུང་གིས་ལག་དཔོན་བྱས་སྟེ་
 ཁེང་ལོག་དེ་ནས་གཡོ་རུར་ཞང་རྗེ་གསས་སྟེ་བཙན་གྱིས། དཔོན་གཡུ་སྟེ་བསད།
 རི་མགུལ་ལ་ཡུར་བ་བཙོས། འབེ་བཟའ་འ་མོ་སྦྱིད་བཙན་མོར་མ་གསུམ་པས་དེས་
 རི་མགུལ་ལས་མི་མགུལ་གཙོད་པ་སྤྱོད་ཞེས་སྤྱོད་སྟེ་མཆིམས་ཀོང་མི་དུག་གིས་ལག་
 དཔོན་བྱས། རྟེན་ཀའི་མེ་ཏོག་སྟོང་ལ་འཆར་བ་བཟུ་བར་བསྟེན་ནས་འོད་འབར་

① ཐོག་ངོས་226པའི་ཐེང་19པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་། 2006ལོར།

ཁོང་སྒྲིག་རྒྱ་གཞི་པ་བྱས། དེ་ནས་གོང་ཡུལ་བྲེས་སྒྲ་འབེ་མོའི་གཡོ་སྒྲིག་པ་བ་
པོ།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

ཅ་མི་སངས་རྒྱུ་གཞི་དང་ཁམས་པ་ལྟ་ལོ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་སྒྲ་སྒྲོབ་འབྲེལ་བའི་
སྒྲོར། དཔལ་པོ་གཙུག་ལག་སྤེར་བའི་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》
ལས ① ། “ཅ་མི་སངས་རྒྱུ་གཞི་པ་འདི་མདོ་ཁམས་སྒྲ་དྲུ་མི་ཉག་གི་ཡུལ་རྒྱ་
འབྱུངས། རྒྱ་གར་རྒྱ་མཁས་ཤིང་དངོས་གྲུབ་ཐོབ་ནས་རྩི་རྩེ་གདན་རྒྱ་སྟོན་པའི་
རྒྱལ་ཚབ་མཛད། རུས་འཁོར་ཅ་མིའི་རྒྱུད་གསུམ་སོགས་བསྐྱར། ལྟ་ལོ་གཞོན་རྒྱ་
དཔལ་འདི་མདོ་ཁམས་སྒྲ་འབྱུངས། རུས་རྒྱ་ཡིན་པ་རྒྱ་གཞོན་གཉིས་ཕྱིན་པས་
རྒྱ་ཆེན་རྒྱ་ཆུང་རྒྱ་གཞི་པ་རྒྱ་གར་རྒྱ་མཁས་དྲིས་པས་ཅ་མི་ཁོ་རྒྱ་མཁས་ཟེར་
བས་རྒྱ་གར་རྒྱ་ཡོང་ནས་བོད་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཉན་པ་མི་ཡོང་བས་མས་ནས་
གཞན་དྲིས་པས་ཨ་མུ་ཀླ་ར་དང་ཨོ་རྒྱུན་གྱི་པརྩི་ཏ་ལྟ་གི་ཤྱ་ར་མཁས་ཟེར་སྟེ་དེ་
གཉིས་ཀྱང་ཅ་མི་ལ་ཆོས་ཉན་ཞིང་འདུག་པས་སྒྲར་ཅ་མི་དང་ཨ་མུ་ལ་ཆོས་ཁྲུས།
བདེ་མཆོག་བསྟོན་སྐྱབ་བྱས་པས་ཡི་དམ་གྱི་ཡུང་བསྟོན་བྱང་ནས་སྒྲོད་པ་ལ་རྒྱར་
ཁོད་གསེལ་བ་ཆོལ་རྒྱ་ཕྱིན། དེར་ལས་མགོན་པོ་བྱ་རོག་མས་སྟོག་སྟོང་ལུལ།
བར་ཆད་མེད་པར་ལོག་པས་སྒྲ་མ་གཉིས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀྱར་སྟེ་མཛད། མ་ག་རྟའི་
རྒྱལ་པོས་རྒྱན་དྲངས་སྟེ་བོའི་ཆོགས་ས་གཞི་གང་བ་འདུས་སྟེ་མེ་ཏོག་གཏོར་བ་ལ་
ལུས་མོ་རྒྱབ་པ་ཅམ་བྱང་སྟེ་སངས་རྒྱུ་དན་ལས་འདས་རྩིས་ཆོས་སྒྲ་བ་ལ་མེ་
ཏོག་གཏོར་བ་དེ་ལས་མང་བ་མ་བྱང་བར་གྲགས། ཆོས་རྒྱ་མ་བསྐྱར་ཞིང་ཁྱད་
པར་མགོན་པོ་བྱ་རོག་མ་རྒྱན་དྲངས་སྟེ་རྩི་རྩེ་མཁྱེན། འང་རིན་པོ་ཆེ། ཁམས་
པ་ཨ་མེད་གསུམ་ལ་གནང་ཞིང་ཁམས་པ་ཨ་མེད་ལ་དཔལ་ལྷན་པག་མོ་གྲུ་པས་
གསན་སྟེ་མགོན་པོ་ཀར་ལུགས། ཆོལ་ལུགས། འབྲི་གདན་གྱི་ལུགས་རྣམས་བྱང་
རོ།” ཞེས་ཡུལ་ལ་མདོ་ཁམས་དང་། ཡུལ་དེའི་མི་ལ་ཁམས་པ་ཟེར་བའི་སྟོལ་སྟྱི་
ལོའི་རུས་རབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ནང་ནས་ཡོད་པ་གསལ། །

① ཤོག་ངོས་273པའི་སྤྱིང་20པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟླན་ཁང་། 2006ལོར།

གཞན་ཡང་སྤྱི་ལོའི་རྒྱུ་རབས་བཅུ་གཅིག་པ་དང་། བཅུ་གཉིས་པ་རྒྱུ་རབས་
གི་སྐབས་སུ་ཁམས་ཚྭ་གས་སུ། མཁས་པ་མང་པོ་བྱུང་དེ་དག་སོ་སོའི་རྣམ་ཐར་ལོ་
རྒྱུ་ལས་གསལ་བ་རྒྱུ་རབས་དཔེར་མཚོན་འགའ་ཞིག་བཀོད་པར། རྒྱུ་རབས་ཨ་མས་
བྱང་ཆུབ་གི་རྣམ་ཐར་ 《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》 ལས^①། “དེར་རྣལ་འབྱོར་པ་
ཆེན་པོར་མཚོན་གྲགས་པའི། ཨ་མས་བྱང་ཆུབ་དེ་མདོ་ཁམས་སྤང་རྒྱུ་འབྱུངས།
སྤྱན་བརྟན་གི་ཐ་ཆུང་ཡིན་པས་བྱ་མེད་པ་ཅིག་ལ་བྱིན། དེར་བྱ་ཞིག་སྤྱིས་ནས་
ཀྱང་གཞན་ཞིག་ལ་བྱིན། དེར་ཡང་སྤྱིས་པས་བཀྲ་ཤིས་པར་གྲགས་པའི་ཆོ་ཡུལ་
བྱུང་ནས། བྱོད་རབ་རྒྱུ་བྱུང་བའི་དོན་རྒྱུ་ཡིན་ཟེར་ནས་རབ་རྒྱུ་བྱུང་།
མཁན་པོའི་གཡོག་བྱེད་ཅིང་ཡོད་ཅ་ན། འདྲིའི་མ་སྟོན་དབྱུང་སུ་སོང་ཟེར་ནས་
བསྐལ་སྟེ་ཉིན་ལམ་གསུམ་ཅེས་རྒྱུ་ལ་ནས། ” ཞེས་དང་། བཀྲ་ཤིས་རྣམ་ཐར་
《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》 ལས^②། “དཔལ་ལག་མོ་བྱ་པ་ནི་མདོ་ཁམས་འབྲི་ཆུའི་
རྒྱུ་ཆེ་ཤོད་གི་རྟག་ངོས་སའ་ཁང་རྒྱུ་འབྱུངས། གརུང་དབའས། ཡབ་མེ་ན་
ཨ་མར། ཡུལ་བཅུན་ན། ཡུལ་ལ་གསེར་གི་དོ་རྩེ་ཞིག་སྤྱིས་པའི་འོད་གིས་
འཇིག་རྟེན་གསལ་བ་ཆིས། ཟོ་ཞབས་སྟོང་པ་ཅིག་ན་མར་འོང་པ་སྐྱམ་བྱེད་ཅ་ན་
འབྱུངས་སྟེ་སྤྱི་བའི་རྒྱུ་བསྐལ་མ་བྱུང་ཞིང་དེ་རྒྱུ་ཡབ་གིས་ལག་ཁོག་བྱིར་བྱུང་
བ་གཟིགས། གནས་པ་རང་འབྱུངས་སུ་བྱུང་། སྤྱི་བ་མང་རྒྱུ་དྲན་པ་པ་མས་ཆེ་
ཤ་བྱིན་པས་བརྟེན། ཡབ་ཡུལ་གྲོངས་པས་གཙུང་པོ་ལྷལ་རྒྱུ་བཞག་སྟེ་བྱ་བྱི་ལྟ་
ཁང་རྒྱུ་མཁན་པོ་སྤྱིང་དེ་ཆུལ་བྱིམས་འབར་དང་། སྤྱི་བ་དཔོན་སྤྱིང་དེ་འོད་ཟེར་
རྒྱལ་ལས་དབྱུངས་ལོ་དགུ་ལ་རབ་རྒྱུ་བྱུང་། མཚན་དོ་རྩེ་རྒྱལ་པོར་བཏགས། བྱིས་
སྟོག་ལྟ་བྱིས་རང་བྱུང་རྒྱུ་མཁྱེན་ནས། མཁན་པོའི་དཔོན་ཡིག་གི་སྤེལས་དང་ལྟ་
བྱིས་མཛད། གནས་བཞིའི་དབྱུང་ན་ཐ་བའི་དོ་སྟོན་ཆེན་པོ་ཅིག་ཡོད་པ་ཤིང་
རྟེན་མ་འདྲོངས་པ་སྤྱི་ཤེད་ཆེ་བས་སྤྱི་རྒྱུ་ལ་བསྐྱམས་གིན་པོར། སྤྱི་མ་རྒྱུ་ལ་

① ཤོག་ངོས་349པའི་ཤིང་16པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་། 2006ལོར།

② ཤོག་ངོས་412པའི་ཤིང་30པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་། 2006ལོར།

ཆང་མི་གསོལ་བའི་དམ་བཅའ་མཛད། དབུ་རི་རྒྱལ་འབར་ལ་ཆོས་གསན་ཞིང་
དེ་གཙོ་བོའི་རྣམ་པར་སྤྲང་རྒྱང་ས་བརྒྱ་པ་བར་འདུག་གསུངས།

སློབ་དཔོན་དགའི་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་ལྟར་ཁམས་སུ་སྤྲོ་མ་བརྒྱ་རྒྱུག་བཞུགས། སྤྱི་
འདུག་སོགས་གཞན་ལ་ཡང་བཤད། ལོ་ཉེར་གཉིས་ལ་དབའས་ཆེན་པོ་དང་
བསྐྱེད་སྤྱོད་ཀྱི་ཕྱོད་ཀྱི་ཞེས་དང་། འབྲི་གུང་སློབ་པའི་རྣམ་ཐར་《མཁས་
པའི་དགའ་སྟོན་》ལས^①། “བཀའ་བརྒྱུད་ཚུགས་པའི་བྱ་ཆེན་གྱི་གཙོ་བོ་བརྒྱུད་
ལས་བསྟན་པའི་བདག་པོར་གུར་པ་སྦྱར་རིན་པོ་ཆེ་ནི་མདོ་ཁམས་འབྲི་གུང་དམ་
པ་ཆོས་ལུག་གི་ཡུལ་ཙམ་སྟོན་གཡོན་ལུང་གི་གྲོང་ཚུ་རྒྱུ་རའི་གུང་
འཛིན་པར་མཛད་ཏོ། ཞེས་དང་། རྟག་ལུང་ཐང་པའི་རྣམ་ཐར་《མཁས་པའི་
དགའ་སྟོན་》ལས^②། “རྟག་ལུང་ཐང་པ་ནི་མདོ་ཁམས་གཡང་ཤོད་བོང་ར་རྟིང་
རྒྱ་འབྲུངས། གུང་དབའི་ནང་ཆོན་གྱི་ཟླ། ཡབ་བན་སྟོན་སྤྱི་འབར་ཡུམ་དགེ་
གསུམ་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ལ་འབྲུངས། ཕྱི་ལོ་ལ་འབྲི་གུང་ཆོས་རྒྱུ་འབྲུངས་པ་ཡིན།
ཡུམ་སྤྱོད་བར་གྲོངས། ཕྱིས་བཙོ་བརྒྱུད་ལ་ཐང་སྦྱར་ལྟ་ཁང་རྒྱ་གང་པ་ཤེས་རབ་
རྩོམ་ཞིང་སློབ་དཔོན་ཆོས་སྟོན་ལས་རབ་རྒྱ་བྱུང་། མན་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་སློབ་
དཔོན་འགའ་ལ་ཆོས་རྒྱུ་མ་གསན། རྒྱ་གར་ལ་འབྱོན་པར་ཡང་ཡང་བཅུམས་གུང་
མ་ཐོན།” ཞེས་དང་། ཀམ་པ་རྒྱུ་གསུམ་མཁུན་པའི་རྣམ་ཐར་《མཁས་པའི་
དགའ་སྟོན་》ལས^③། “རྒྱུ་གསུམ་མཁུན་པ་ནི་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཤོད་རྒྱུ་སྟོན་པ་
རྩོམ་མཁོན་དང་སྟོན་བཟའ་སྤྱོད་ལྷུ་མིང་འདྲེན་གྱི་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་
འབྲུངས། རྩོག་ལོ་རྩོག་པ་གཤེགས་པའི་ཕྱི་ལོ་ཡིན། མཆོན་གེ་འཕེལ་རྒྱ་བཏགས།
མེས་པོ་སྟོན་པ་བགྲེས་པོ་དང་། ཡབ་ལ་སྟོན་པོ་རང་བྱུང་རྒྱལ་པོ་ཞུས་སྟེ་བསྐྱབས་
པས་དགུང་ལོ་བརྒྱན་བརྒྱུད་ནས། ལྷ་མོའི་གུབ་རྟགས་ཐོན་བྲག་ལ་ཞབས་རྒྱུ་
བྱུང་། རང་གི་སྐྱེད་ཀྱི་བུལ། དགུང་ལོ་བརྒྱ་རྒྱུག་ལ་ཆོས་འཁོར་ཀྱི་བྲག་བྱ་བར་

① ཤོག་ངོས་418པའི་ཐང་3པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་། 2006ལོར།

② ཤོག་ངོས་425པའི་ཐང་25པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་། 2006ལོར།

③ ཤོག་ངོས་436པའི་ཐང་13པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་། 2006ལོར།

མཁན་པོ་མཆོག་གི་སླ་མ་དང་། སློབ་དཔོན་ཆག་སང་གི་གྲགས་ལས་རབ་རྒྱུང་།
དཔལ་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པར་མཆོན་གསལ།” ཞེས་དང་། ཀམ་པའི་རྒྱུ་ཐར་
《ཁམས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས^①། “གྲུབ་ཐོབ་དབྱ་སེ་ཞེས་གྲགས་པ་རྗེ་རུས་
མཁུན་ཐུ་ངན་ལས་འདས་ནས། ལོ་བརྒྱ་གསུམ་ལོན་པའི་ཆོ་བོད་ཆེན་པོ་མདོ་
ཁམས་འབྲི་ཆུའི་རྒྱུད་དམ་པ་ཆོས་ཀྱིས་སྤྲུགས་པའི་ཡུལ་སྟོད་རུ། ཀྱི་ལའི་ཆག་རྟ་
ཅེས་བྱ་བར་བཅད་པོ་ཟུའི་རིགས། ཡབ་རྒྱལ་དབང་ཚུར་ཆོ་དང་ཡུམ་སང་བཟའ་
མང་སྦྱིད་ཀྱི་སྲས་རྒྱུད་ཤོས་སུ་མེ་མོ་སྤྲུག་གི་ལོ་ལ་འབྱུངས། དེབ་སྟོན་རྒྱ་ནི་དེ་
ལས་ལོ་གཉིས་ཀྱིས་སྤྲུག་པའི་ཤིང་བྱི་དེ་འབྱུངས་ལོར་འཆད། མཆོན་ཆོས་འཛིན་རྒྱ་
གསལ། ལོ་ལྔ་ནས་ཡིག་སྟོག་ཁམས་པར་མཁུན། དབྱང་ལོ་བརྒྱ་པའི་བར་རྒྱ་
གསུང་རབ་མཐའ་དག་གཟིགས་པ་ཙམ་གྱིས་མཁུན།” ཞེས་སོགས་སྐབས་དེར་
འབྱུངས་པའི་བོད་ཀྱི་སླ་མ་གྲགས་ཆེན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱུ་ཐར་ལས་མདོ་ཁམས་
ཞེས་པའི་ས་མིང་དེ་ཡོངས་གྲགས་ཆགས་ཡོད་འདུག།

ས་བཅད་གསུམ་པ། ཁམས་དང་ཨ་མདོའི་དབྱེ་མཆའས།

ཁམས་པའི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་བྱ་བ་ལ། ཐོག་མར་གནའ་བོའི་
ཁམས་ཀྱི་ས་ཁུལ་གྱི་མཆོན་གཞི་ངོས་ཟིན་པ་ནི་གནད་ཀྱི་དམ་པ་ཞིག་རེད། སུམ་
པ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་མཛད་པའི་《འཛམ་གླིང་གླིང་བཤད་》ལ^②། “སྤང་
ཀྱི་བོད་ཆེན་ལ་ཨ་མདོ། ཆབ་མདོ། རྒྱ་མདོ་གསུམ་ཡོད་པ་ལས། རྒྱ་མ་རྒྱུང་
གི་སྤྲུགས་གཏོགས་ཀྱི་སྟོ་ཁམས་ཆེན་པོ་སྤང་ཀྱི་སྤྲུག་ཟིའི་ཡུལ་དང་། རྒྱལ་མོ་རོང་
ནས་ཡར་ལ་སྤང་གསུམ། རོང་རྒྱུག་གམ་སྤང་རྒྱུག་དང་རོང་ལུའམ་དབྱ་དང་།
ཤོང་བརྒྱར་གྲགས་པ་ནས་སྟོད་ཀྱི་སྟོ་བོའི་བར་དང་། དེ་དག་གི་སྟོ་ངོས་སུ་ས་
དམ་རྒྱལ་པོ། ཀྱི་དམ་རྒྱལ་པོའི་ཡུལ་སྤྲུགས་རྒྱ་ཁྱོན་ཆེ་ཞིང་སྟོ་མཐའ་རྒྱ་གར་དང་
འབྲེལ་ལོ། བར་ཁམས་སུ་སྟོད་ནས་མར་ལ་རྟོར་དང་། ལྷེ་དག། བི་རི། ལྷགས་

① ཤོག་ངོས་447པའི་ཤིང་28པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 2006ལོར།

② ཤོག་ངོས་25པའི་ཤིང་74པར། བོད་སྟོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུང་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 2007ལོར།

མོ། ཡུའུ་ཤུ། ཚ་ཁོ། འཛོ་ཁྱེ། ཨ་མཚོ། ཨ་རིག་སོགས་ཡོད་དོ། ཨ་མདོར་
དཔའ་རི་མོ་རོང་དང་མདུང་ནག་ཤར་ར་ཡུ་གུར་དང་། ” ཞེས་སོགས་ཁམས་དང་
ཨ་མདོའི་ས་མཚམས་གསལ་པོར་བྲིས་འདུག །

བཅན་པོ་སྐྱ་ཕྱིང་བཞི་པ་འཇམ་དཔལ་བསྐྱན་འཛིན་ཕྱིན་ལས་ཀྱིས་མཛད་
པའི། 《འཇམ་གླིང་ཆེན་པོའི་རྒྱས་བཤད་སྟོན་བཅུད་ཀྱི་གསལ་མེ་ལོང་》ལས^①།
“བོད་དབུས་གཙང་གི་ཡུལ་ནས་རགས་རིམ་གྱིས་གཞལ་བའི་ཤར་དང་། བྱང་
ཤར་གྱི་སྐྱོགས་སུ་སྤྱད་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ས་ཆ་ཡོད་པ་དེ་ལ་ནང་གསེས་གྱིས་དབྱེ་ན།
མ་བྱ་བཅུ་མོ་སྤྱང་། ཚ་བ་སྤྱང་། སྟོ་མ་ར་སྤྱང་སྟེ་སྤྱང་གསུམ་མམ། ཡང་ན་
གོང་སྟོ་ས་སྤྱང་གསུམ་གྱི་ཐོག་ཏུ་དམར་ཁམས་སྤྱང་། མི་ཉག་སྤྱང་། གཡེར་མོ་
སྤྱང་བཅས་བསྐྱན་པས་སྤྱང་དུག་དང་། ཚ་བ་རོང་། ས་ངན་རོང་། ཉག་རོང་།
རྒྱལ་མོ་རོང་སྟེ་རོང་ཆེན་བཞི་དང་། མི་ཉག་རོང་སོགས་རོང་རྒྱུད་མང་པོ་ཡོད།
དེ་ཡང་ཡུལ་པལ་ཆེར་སྐྱོགས་གཅིག་ཏུ་བཤད་ན་གོ་བདེ་བས། གོང་པོའི་ཡུལ་
ནས་ཤར་དུ་ལ་ཆེན་པོ་ཞིག་བརྒྱབ་སྟེ་སོང་བ་ན། ཁམས་སྟོན་སྟོ་རྒྱུད་ཀྱི་ཆར་སྟོ་
པོའི་ཡུལ་བེར་བ་ཡོད། ཡུལ་དེ་ན་གླིང་རྗེའི་རྒྱུད་ལས། བར་རྒྱག་ཨ་སྟའི་
རོང་ལ་རྒྱག ཨ་སྟའི་རོང་ཡིན་ཆོད་འདུག ཡུལ་དེར་ཨུ་རྒྱན་པ་རྒྱའི་སྤྱས་ལྷང་
གནས་པ་རྒྱ་བཀོད་ཆེན་ཡིན་ཟེར་བ་སོགས་གནས་ལ་མཚན་ཅན་འགའ་རེ་དང་།
སྟོ་བོ་རྒྱ་མདའ་དགོན་སོགས་དགེ་ལུགས་དང་ རྟིང་མའི་དགོན་པ་ཡང་མང་ཅིམ་
དང་། སྟེ་པ་ཀ་ནམ་བེར་བའི་རྒྱལ་སྤན་རང་མགོ་ཐོན་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། སྟོ་བོའི་
ཡུལ་ཅུབ་དང་སྟོ་མཐའ་སྟོ་པའི་ཡུལ་དང་། ཤར་དུ་སོང་བ་ན་ཚ་བ་རོང་བེར་བ་
ཡོད། ཡུལ་དེ་པལ་ཆེར་གཞུང་གི་མངའ་འོག་ཏུ་གཏོགས་ཤིང་ལོ་རེ་བཞིན་ཁྲལ་
ཀྱི་དངོས་པོ་ཡང་མི་ཉུང་བ་འབྱལ་བཞིན་ཡོད། དེར་ཚ་བ་མཚོ་སྤྱང་རྫོང་དང་།
གསང་སྤགས་ཆོས་རྫོང་སོགས་ཁང་འགའ་རེ་དང་། མི་སྟེ་ཡང་མང་པོ་ཡོད་ཟེར་
བ་ཐོས། དེ་ནས་ཤར་དུ་སེང་རྗེ་ར་དང་། འརུས་དང་། འཇང་སོགས་དང་།

① ཤོག་ངོས་༡༩༥པའི་ཕྱིང་༡༥པར། བོད་སྟོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་། ༢༠༡༡ལོར།

དེའི་བྱང་ཤར་རུ་རྒྱལ་ཐང་དང་། དེའི་ཤར་རུ་མི་ལི་ཟེར་བ་སོགས་དང་། མི་
ལིའི་སྟོ་རུབ་དང་། རྒྱལ་ཐང་གི་སྟོར་ལོ་ལོ་ཟེར་བ་སྟོ་རོའི་རིགས་སུ་གཏོགས་པ་སྟེ་
ཆེན་པོ་བཅས་ཡོད་པ་ལས། རྒྱལ་ཐང་ཏི་རུབ་འཇང་གི་བྱང་གོང་བཤད་སྤྱི་པོའི་
ཡུལ་དང་ཉེ་ས་གནས་ཁ་བ་དཀར་པོ་ཟེར་བ་རྒྱ་བོད་ཡོངས་ལ་གྲགས་པའི་གནས་
ཤིག་ཡིད། འཇང་དང་རྒྱའི་མཆོམས་སུ་རི་བྱ་རྒྱང་རུ་གྲགས་པའི་གནས་དང་།
རྒྱལ་ཐང་རང་རུ་རྒྱལ་བ་རིགས་ལྡར་གྲགས་པའི་སྐྱུ་བྱིན་རྒྱལ་ཐང་ཆོས་སོགས་དང་།
རྒྱལ་ཐང་ཟེ་རུ་དགོན་ཟེར་བ་སོགས། དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་ཁག་ཀྱང་མང་པོ་
ཡོད་ཟེར། མི་ལིར་ཡང་དགེ་ལྡན་པའི་དགོན་ཁག་མང་པོ་དང་། མི་ལི་རྒྱལ་
ཐང་སོགས་སུ། ཀུན་སྟོན་གཙང་བའི་དགེ་འདུན་པ་མང་པོ་བཞུགས་ཡོད་ཅིས་
སྟེ། གོང་བཤད་ཡུལ་དེ་དག་གི་སྟོར་ཡུན་ནན་དང་། ཤར་རུ་སི་ཁོན་གྱི་ཆར་
གཏོགས་བྱུན་བྱི་ཟེར་བ་ཡིད། ཡང་ཉང་པོའི་ཡུལ་ནས་ཤར་རུ་ལ་གཅིག་བརྒྱབ་སྟེ་
སོང་བ་ན་ཁམས་ལྷ་རི་མགོ་ཟེར་བ་ཡིད། དེ་ནས་ཤར་དང་བྱང་རུ་ལྷགས་ར།
དཔལ་འབར། རྒྱལ་སྟོན་བྱང་པོ་དཀར་ནག་སེར་གསུམ་སོགས་ཡུལ་གྲོང་འབྲོག་
སྟེ་མང་ཅིམ་ཡོད་པ་པལ་ཆེར་གཞུང་སྟེ་ཡིན་ལ། བྱང་པོར་དགེ་ལུགས་པའི་
དགོན་ཁག་བརྒྱད་དང་། བྱང་པོ་གཏིང་ཆེན་ཟེར་བ་སོགས་པོན་པོའི་དགོན་
ཁང་མང་པོ་ཡིད།

ཡང་། ཁམས་ལྷ་ཏི་མགོ་སོགས་ནས་ཤར་གྱི་སྟོགས་སུ་ཤར་གངས་ལ་ཟེར་
བའི་ལ་ཆེན་པོ་ཡིད། དེ་ནས་ཤར་རུ་ཆ་བ་སྐང་ལ་ཟེར་བའི་ལ་ཆེན་ཞིག་དང་
དེའུ་ལ་རྒྱ་བརྒྱལ་བ་ན་རི་བོ་ཆེ་ཟེར་བ་སྟག་བྱང་པའི་དགོན་གནས་ཆེན་པོ་ཡིད་
པ་དེར་གཏུག་ལག་ཁང་ནང་རྟེན་དང་། ཆོས་བརྟེན་སོགས་ཆོད་མེད་པ་ཡིད་
ཟེར་བ་དེ་སྟོན་རུས་སུ་བྱོན་པའི་བཀའ་བརྒྱད་པའི་བླ་མ་སངས་རྒྱལ་ཡར་བྱོན་གྱི་
གདན་ས་ཡིན། དེར་བཀའ་བརྒྱད་པའི་སྤུལ་སྤྱུ་གཉིས་དང་དབྱང་བརྒྱད་པ་
གཅིག་བཅས་བླ་ཆེན་གསུམ་ཡོད་ཟེར། དེ་ནས་ཤར་རུ་རྩ་རྒྱ་དང་དམ་རྒྱ་གཉིས་
འདུས་སར་ཆབ་མདོ་དགོན་པ་ཡོད་པ་དེར་འཕགས་པ་ལྷ་ཡབ་སྤྲུལ་གསུམ་དང་
ཤུ་ཆོགས་ཀྱང་ཉིས་སྟོང་ལྷག་ཅིམ་བཞུགས་ཡོད་ཅིང་། སྟོབ་གཉེར་སོགས་མེད།

དེ་མི་མང་ཡང་ལྷ་རྟེན་ཆོས་གསུམ་དང་རྒྱ་སྟོབས་ཆོག་ཆེ། དེང་སང་བཀའ་འགྱུར་
 གྱི་པར་གསར་པ་ཞིག་ཀྱང་བཞེངས་ཡོད། སྤྱི་དབང་བཅན་པ་ཁོང་རྣམས་ཀྱི་
 ཆོས་སྤྱང་གི་དྲིན་དང་། རྒྱ་མི་ཆོའི་ས་དབྱུང་བཟང་སྟབས་ཡིན་ཟེར་ཞིང་དགོན་
 པའི་གནས་ཀྱང་ཡ་མཚན་ཞིག་འདུག དེ་ནས་བྲག་གཡབ་ཟེར་བའི་སྡེ་ཡོད་པ་
 དེར་བྲག་གཡབ་མ་དགོན་བྱ་དགོན་ཟེར་བ་སོགས། དགོན་ཁག་འགའ་རེ་དང་།
 ལེགས་པའི་ཤེས་རབ་དང་སློ་ལྡན་ཤེས་རབ་ཡབ་སྤྱས་ཀྱི་སྤྱི་སྤྱོད་བར་གྲགས་པའི་
 སྤྱུལ་སྤྱོད་ཆེ་ཆང་རྒྱང་ཆང་གིས་གཙོ་བའི་དགོ་འདུན་པ་མང་ཙམ་དང་སྡེ་ཡང་ཆེ་
 ཙམ་ཡོད། དེ་དག་སྟོན་མཚན་ཉིད་པ་ཡིན་པ་དེང་སང་དགོ་ལྡན་པར་སོང་ཡོད་
 ཅིང་། དགོ་ལྡགས་པའི་ལ་རྒྱ་འཛིན་པ་ལ་ཡང་སྟོ་བ་ཡོད། དེ་ནས་ཤར་དུ་དམར་
 ཁམས་ཟེར་བའི་ས་ཆ་ཡོད་པ་དེར་ས་དགོའི་དགོན་གནས་འགའ་རེ་དང་། ཆོས་
 རྒྱལ་སྟོང་བཅན་གྱི་རུས་སུ་བཞེངས་པའི་སྟོལ་མའི་ལྷ་ཁང་དང་། སྤང་བརྟན་
 སོགས་ཡོད། ཡུལ་དེའི་མི་དག་གཙུག་རྒྱུ་བ་ཆེ་ཞིང་མི་ཉག་གི་སྤྲད་ལྟར་སྤྲོ་བར་
 བྱེད། དེ་ནས་གོང་ཅེ་ཁ་ཟེར་བ་ཡོད་པ་དེ་ཡན་ཆད་བོད་ཀྱི་མངའ་ཞབས་ཀྱི་
 ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན། དེ་ནས་ཤར་དུ་འབའ་ཟེར་བའི་ས་ཆ་ཡོད་པ་དེར་
 འབའ་ཆོས་སྡེ་དགོན་དང་གོའི་རྩེ་རྩེ་དགོན་སོགས་དགོ་ལྡན་པའི་དགོན་མང་པོ་
 དང་སྡེ་ཡང་མི་ཉུང་ཙམ་ཡོད། དེ་ནས་འབྲི་རྒྱ་ཁ་གྲུན་ལ་སོང་བ་ན་འབའ་ས་
 ངན་ཟེར་བའི་རོང་དེའི་མི་རྣམས། རོང་དེ་ལ་གནས་བཅས་ཏེ་རྒྱན་ཇག་གི་ལས་
 འབའ་ཞིག་གིས་འཆོ་བར་བྱེད། འབའ་ནས་ཤར་དུ་ལི་ཐང་གི་སྡེ་ཡོད་པ་དེའི་
 སའི་ཆ་འབའ་དང་ཉེ་སར་ཀ་འབྱར་གནས་ནང་ཟེར་བའི་གནས་བྱིན་རྒྱབས་ཅན་
 ཞིག་ཡོད་པ་དེར་སྟོན་རུས་སུ། ཀམ་པའི་དགོན་གནས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དེང་སང་
 རུས་དབང་གིས་ཉམས་ནས་མེད་ཀྱང་གི་སར་གྱི་མགོན་ཁང་ཡིན་ཟེར་བ་སོགས་
 ཡ་མཚན་འགའ་རེ་ད་དུང་ཡོད། དེ་ནས་ཤར་དུ་ལི་ཐང་ཐུབ་ཆེན་བྱམས་པ་
 སྤྱིང་ཟེར་བ་ཡོད་པ་དེར་དགོ་འདུན་པ་ཉིས་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་ཙམ་དང་དགོ་བའི་
 བཤེས་གཉེན་ཡང་མང་པོ་ཡོད། གནས་ཀྱང་ལི་ཐང་གི་སའི་ཆ་ལི་ཐང་བསམ་
 འཕེལ་སྤྱིང་སོགས་དགོ་ལྡགས་པའི་དགོན་ཁག་ཆེ་རྒྱང་ཤིན་དུ་མང་ཞིང་ས་རྒྱིང་

སོགས་སྲིད་མཐའ་ཙམ་ཡོད་པ་ཡང་ཉམ་དམའ་བར་ཡོད། དེ་ནས་བྱདང་བྱང་
ཤར་རུ་ཉག་རོང་བེར་བའི་ལུང་པ་ཡོད། དེའི་སྟོང་གི་ཆར་རྒྱ་རྒྱ་འབའ་ཞིག་གི་
སྡེ་དང་། སྡེ་དུ་ལི་ཐང་དང་མི་ཉག་གི་སྡེ་འབྲེས་མར་ཡོད་པ་ལས་ཉག་ཆུའི་
གཡས་འགམ། ལི་ཐང་གི་ཆར་གཏོགས་པ་ཞིག་རུ་ཕོ་བྲང་ལུ་ཅེ་བེར་བའི་གནས་
ཡོད་པ་དེར་ས་དམ་པའི་རྒྱབ་ཕྱག་ཡོད། དེར་དེ་ཉིད་གི་རྒྱ་རྒྱབ་གི་རྗེས་བྲག་
རོས་ལ་གསལ་པོ་བབས་ཡོད་བེར་བ་ཐོས། ལི་ཐང་ནས་ཉག་ཆུ་བཀལ་བའི་ཤར་
ན་མི་ཉག་གི་ཡུལ་ཡོད་པ། དེར་མི་ཉག་དགའ་བཞི་དགོན་སོགས་ས་རྒྱ་པ་དང་།
མི་ཉག་རྒྱུ་ལི་དགོན་སོགས་དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་པ་མང་པོ་དང་། མི་ཉག་གི་
བྱང་མཐའ་རྟོར་ཁོག་དང་ཉེ་སར་རྒྱལ་དབང་རིན་པོ་ཆེའི་གདན་ས་མགར་ཐར་
རུ་གྲགས་པ་སོགས་ཡོད། དེ་དག་གི་ཤར་རུ་རྒྱལ་མོ་རོང་ཡོད་པ་དེ་ལ་ནང་གསེས་
གིས་དབྱེ་ན། ལྷག་། བ་སི། ཁྲོ་རྒྱབ། སོ་མང་། རྫོང་འགག །ལྷོག་ཅེ། དམ་
པ། འོག་ཞི། མདོ་ལི། སྤ་སྟི། པ་བམ། དགེ་ཤི་ཚ། རྩ་རྩ། ལེན་ཅ།
རབ་བརྟེན། བཅན་ལྷ། རྒྱལ་ཁ། མགོན་རུ་བཅས་རྒྱལ་ཁག་བཅོ་བརྒྱད་ཡོད་
ཅིང་། དེར་སང་བརྩ་གསུམ་ཙམ་ལས་མེད། ཡུལ་དེ་དག་གི་མི་རྣམས་དཔའ་ཞིང་
གརྩམ་པ་རྩལ་ཆེ་བ་ཡིན་ཅིང་། མི་ཉག་རྒྱལ་རོང་མི་ལི་སོགས་བོད་ཡིན། དེར་
རྒྱལ་མོ་ལྷར་རྫོང་བེར་བའི་རི་གཉན་པོ་དང་། ལོ་ཆེན་བེ་རོ་ཅ་ནའི་རྒྱབ་ཕྱག་དང་
ཕྱག་ཞབས་སོགས་གི་རྗེས་སོགས་གནས་ལ་མཆོན་ཅན་མང་པོ་ཡོད། ཤོང་བཤད་
བོད་གི་སྡེ་ནག་ཆུ་སོགས་ནས་ཤར་ལྷོར་ནག་ཤོད་བེར་བའི་སྡེ་དང་། ནག་ཆུའི་
ཤར་རུ་ཨ་གྲགས། རྫོང་དམར། སོག་སྡེ་སོགས་འབྲོག་སྡེ་མང་པོ་དང་། དེ་
དག་གི་ཤར་རུ་འབྲོང་ལ། དགེ་རྒྱས། རྫོང་ཤུས། སྤིང་སྟོང་མ། པི་རི་ཁ་
འགའ་དང་། ཡོས་ཤུས། རོག་ཤུས། ལྷག་རང་། འོ་སོག་གོ་འུ་ཚ། མོན་གུལ་
ཅིན་ཉ་མཚོ། དགེ་ཅེ་སོགས་འབྲོག་སྡེ་མང་པོ་ཡོད། དེ་དག་གི་སྟོ་ཆབ་མདོ་
དང་བྲག་གཡབ་འབའ་སོགས་ནས་བྱང་། སྡེ་སྡེ་དགེ་བེར་བའི་དཔོན་ཁག་གཅིག་
ཡོད་པ་ཁམས་གི་དཔོན་ཁག་གི་ནང་ནས་སྡེ་ཆེ་ཤོས་ཡིན། ཁམས་པ་དག་གིས་
བོད་བློ་སྐྱོར་བརྩ་གསུམ། སྡེ་དགེ་ཕོ་བྲང་བརྩ་གསུམ། རྒྱ་ནག་ཞིང་ཆེན་བརྩ་

གསུམ་སོགས་ཟེར། རྩེ་དགའི་མངའ་འོག་གི་ཆར་རྩེ་རྩེ་གས་ཆེན་དགོན་དང་།
 ཞེ་ཆེན་དགོན་དང་། སྤུ་ཡུལ། ཀ་ཐོག་པ་དང་། སི་རུའི་དགོན་དང་། རྩེ་
 དགེ་རྒྱལ་པོ་རང་གི་དགོན་པ། ས་ཀར་རྩིང་གསུམ་གྱི་དགོན་གནས་མང་པོ་ཡོད་
 གུང་རྩེ་དགའི་གཞུང་སའི་གཞུང་རང་རུ། དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་པ་མེད་ཟེར་བ་
 ཐོས། རྩེ་དགའི་ཉེ་འཁོར་རུ་ལྷན་ཁོག་དང་། ལྷ་ཁོག་དང་། སྤྱིང་བར་མ་དང་།
 རྩ་ཉག་དང་། རྩ་ཤོད་ཟེར་བ་སོགས་རྩེ་འགའ་རེ་ཡོད་པ་དེ་དག་གི་ཆར་ལྷན་
 ཆོས་འཁོར་སྤྱིང་སོགས་དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་ཁག་མང་པོ་ཡོད། རྩེ་དགེ་ནས་
 ཤར་རུ་ཉོར་ཁོག་ཟེར་བའི་ལུང་པ་ཡོད་པ་དེར་ཁང་གསར་དང་། མ་ཟེ་དང་།
 བྲག་མགོ་དང་། དཔེ་རི་དང་། དྲིའི་ཟེར་བ་སོགས་དཔོན་ཁག་ལྔ་དང་། ཉོར་
 གམ་རྩེ་དགོན་པ་དང་། བྲག་མགོ་དགོན་པ་དང་། རྩ་པོ་ཉ་མཆོ་དགོན་དང་།
 རྩེ་དགོན་གསར་སོགས་དགེ་ལུགས་པའི་གྲ་ཆང་ཆེན་པོ་མང་པོ་ཡོད།

དེ་དག་ནས་ཤར་རུ་སྤྱོད་སྤྱོད་དང་དབལ་ཤུལ་ཟེར་བའི་རྩེ་ཡོད་པ་དེ་འདས་
 པ་ན། མདོ་སྤྱད་ཨ་མདོའི་སའི་ཆར་སྤེབས་ཡོད། ཁམས་ཀྱི་མི་དག་རང་བཞིན་
 དྲང་བ་དང་། དཔའ་རྩལ་ཆེ་ཞིང་རྩེ་པོ་ལ་སྤྱོད་བ་ཉེ་བ། བོད་གཞན་ལས་དད་པ་
 དང་ཡིད་ཆེས་ཆེ་ཞིང་བྱུང་མཐའི་ཆགས་དང་ཡང་ལྷག་པར་ཆེ། མ་འདྲིས་པ་
 རྣམས་ལ་རྩལ་པོར་སྤྱོད་ཅིང་། འདྲི་ཆ་ཆེ་བ་ལ་ཁ་སེམས་མེད་པར་པན་འདོགས་
 བྱེད་པ་དག་ཡིན་ཡང་། དག་སྤང་དང་ཡིད་ཆེས་ཆེ་དྲག་པའི་སྤྱོད་ཡོད།” ཅས་
 གསུངས་སོ། །

དགོན་མཆོག་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས་ཀྱིས་མཛད་པའི། མདོ་སྤྱད་ཆོས་འབྱུང་དེབ་
 ཐེར་རྒྱ་མཆོ་ནང་རུ། ཆོ་ཁོ་དང་། ཅོག་ཅེ། ལུ་ཆེན། བཅོན་ལྷ། སྤྱོད་སྤྱོད་
 སོགས་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ཡུལ་གྱི་གནས་རྩལ་དང་། དགོན་རྩེ་འགའ་ཞིག་གི་ལོ་
 རྒྱས་མདོ་སྤྱད་ཆོས་འབྱུང་ནང་གསུངས་ཡོད་པ་མ་ཟད། མདོ་སྤྱད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་
 གཏོགས་པའི་དེང་རུས་ཁམས་སྤྱོགས་ཀྱི་ས་གནས་མང་པོའི་སྤྱོད་ཡང་བཤད་ཡོད་

པ་《མདོ་སྐད་ཆོས་འབྱུང་》ལས^①། བཅན་ལྷ་ནས་ཤར་ངོས་ཉིན་ལམ་དུག་ཅམ་
ན་ཆུན་རུ་ཕུའི་མཁར་རུབ་ངོས་དེ་མཚུངས་ཀྱི་ས་ན་རྒྱ་ནག་དར་ཅེ་མདོ་ཡོད། རུ་
ཁྱུ་ལ། ཤར་དར་ཅེ་མདོ་རྒྱ་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་འདུད་སྒྲོ་ཆེ་ཞིང་། འདོད་དགུ་
འབྱུང་བས་ཡུལ་གཞན་ལས་ཆེ་ཆེར་མད་རུ་བྱང་ནའང་། འདི་ཕྱི་བདེ་འབྲས་མ་
ལུས་པ་འབད་མེད་རུ་སྒྲོལ་བའི་མཚོད་ཡུལ་རྣམ་དག་མི་འདུག་གཤིས། སྟོགས་
དེར་གནས་པའི་སྐྱེ་རྒྱ་རྣམས། མདོན་མཐོ་ངེས་ལེགས་ཀྱི་སར་བཀྱི་བའི་བྱེད་པ་
པོར་སྐགས་གྲུ་དགའ་ལྡན་གཞན་པན་སྤིང་གསར་རུ་ཚུགས་ཞེས་གསུངས། དེ་
ནས་ཉིན་ལམ་གཉིས་ན་སྒྲོ་ཆོ་བ་རོང་། དེར་བེ་རོ་ཅ་ནའི་སྐྱབ་ཁང་ཡོད། ལོ་ཆེན་
དེ་ཉིད་དགོས་དབང་གིས་ཆོ་བ་རོང་རུ་བྱོན་པར་བཤད་པའི་གནས་དངོས་གཞི་
འདི་ཉིད་ཡིན་མན་བརྟག། དེའི་སྐད་ངོས་སུ་སྤང་ཆེན་འཁྱིང་རི། འདི་དང་ཁད་
ཉེ་བར་བྲི་ཡང་སྟེང་བ་སྟོ་བཟང་ཆོས་འཕེལ་འབྱུངས། ཁྱུང་པོ་དཀར་ནག་སེར་
གསུམ་གྱི་ཆུ། བྱང་གི་སོག་ཆུ། ནག་ཆུ། རྒྱ་སྟོན་དང་ལྷགས་ར་དཔལ་འབར་གྱི་ཆུ་
སོགས་འདྲེས་ཉེ་རྒྱ་ཚུགས་ཀྱིས་ཞབའ་ཡེ་ཟམ་འོག་རུ་འགོ་བ་དདུལ་ཆུ། དེར་སང་
རྒྱལ་རོང་ཆུ་ཆེན་ལ་ཡང་རྒྱལ་མོ་དདུལ་ཆུ་ཟེར། བྱང་གི་འབྲི་ཆུ་ཅུང་གར་གྱི་ས་
བྲག་འབྲི་མགོ་འདྲ་བ་ནས་འབབ་པའི་གསུང་རྒྱན་སོས་ལ། རུབ་ནས་ཤར་རུ་ཁ་
སྟོད། ལྡན་གཞུང་། རྩེ་དགོ། ཁ་ངན། འབལ། སྟོམ་ཅེ་རག་བཅས་བཟུལ་དུ་ཡུས་
ནན་གྱི་སའི་ཆ་རྒྱ་ཡུལ་རུ་འགོ་ཞིང་། ཕྱི་མ་འདྲིར་དགའ་ལྡན་སུམ་ཅེན་སྤིང་།
ཁམ་ཚན་བརྒྱད་ལ་དགོ་འདུན་ཉིས་སྟོང་རུ་ཉེ་བ་བཞུགས་པ་དང་། རྒྱལ་ཐང་
རིགས་ལྷ་ལྷ་ཁང་། ཡུལ་འདྲིར་རྒྱན་རྒྱ། འཐབ་ཚོད། བྲལ་བྲིམས་སོགས་ཀྱིས་
མནར་སྟོད་མེད་པར། མི་རྣམས་དད་པ་ཆེ་བ་སོགས་སྟོད་བཅུད་བཀྱ་གིས་པ་
སོས་སོ། དེའི་ཤར་རུ་ཡང་ཐང་དང་། ས་ཐམ། རི་བོ་བྱ་རྒྱང་རུ་གྲགས་པ་རྣམས་
སྤང་། ཡང་ལྡན་སྟོད་ལབ་ཆོས་སྟེ་སོགས་ཀྱི་རྒྱབ་སྟོགས་ནས་རྩ་ཆུ་རུབ་ནས་ཤར་
རུ་རིམ་པར་ལྡན་མ་རྩ་ཆུ་ཁ། རྩེ་དགོ་རྩ་སྟོད། རྩེ་ཉོར་སྟོད་དཀར་མངོས། ཁ་བ་

① ཤོག་ངོས་779པའི་བྲིང་17པར། ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། 1982ལོར།

ལྷང་རིའི་མདུན་བྱས་ཉག་རོང་སྟོང་དུ་འབབ་ལ། བར་ཁམས་སྟོང་ཆབ་མདོར་རྩ་
 རྩ་དང་རོམ་རྩ་འདྲེས་ཟེར་བའི་རྩ་རྩ་དང་མི་གཅིག་གོ། ཉག་སྟོང་གི་བྱང་རོམ་
 འབྲེག་གོ་ནས་ཤར་དུ་འབབ་པའི་རྩ་རྩ་སྟོང་འཁོར། ཉོར་ཏེ་བོ་བྲག་མགོ་རྣམས་
 བརྒྱད་ནས་འགོ་བ་དེ་དང་། ཉོར་བྲག་མགོར་བྱང་སྟེ་ཁོག་ནས་འོང་བའི་སྟེ་རྩ་
 གཉིས་འདྲེས་པ་ལ་ཉག་རྩ་ཟེར། དེ་ཉིད་མི་ཉག་པོ་བྲང་ལྷ་ཙེ། ལྷ་ལེ་བཅས་
 བརྒྱད་ཤར་སྟོགས་རྒྱའི་མཆོད་རྟེན་དཀར་པོར་འགོ་ཟེར། མགར་ཐར་དང་མི་
 ཉག་གི་རྩ་རྣམས་ཀྱང་འདི་དང་འདྲེས། གོང་གསལ་རྟུའི་ཤར་རོམ་ཉིན་ལམ་
 གཉིས་གསུམ་ན་མགར་ཐར་དང་། དེ་ནས་ཉིན་ལམ་གཉིས་གསུམ་ནས་དར་ཙེ་
 མདོར་བྱག། མགར་ཐར་གྱི་ཤར་སྟེ་ནས་རིམ་པར་མི་ཉག་གི་ཡུལ་ཁམས་དང་།
 དེ་ནས་སྟོ་རོམ་ཉིན་ལམ་ལྷ་རྒྱག་གིས་ན་ལི་ཐང་ཡོད། ཁམས་སྟོང་རྩོད་གི་རྩ་
 དང་། ལྷ་རི་མགོའི་རྩ་སོགས་སྟོ་བོ་རོང་བྲག་ཡར་རྒྱབ་གཙང་པོར་འབབ་པ་
 ཡིན་ལ། སྟོང་རྩོལ་གསུང་འབུམ་དུ་རྒྱུའི་མིང་རྣམས་མ་གཅིག་པ་ཡིན་ནམ་
 འགའ་རེ་རོམ་མི་ཟིན་པའང་སྤང་། འབྲི་རྒྱུའི་ཤར་དང་བྱང་དཀར་མཛོས་གི་རྩ་
 རྩ་དང་། ཉག་རྩ་ལ་བྱག་གི་བར་སྟོ་འཁོར་སྤང་དུ་གཏོགས་པར་བྱེད་དགོས་འདྲ།
 འོན་ཀྱང་སྤང་རྒྱག་གི་རོམ་འཛིན་ཞིབ་གསལ་བཤད་པ་མ་མཐོང་ངོ་། ཁ་དོ་
 ཁམས་གི་རོམ་འདི་དཔོན་ཆེ་རྒྱུ་ཅི་རིགས་གི་མངའ་ཞབས་རོང་འབྲེག་གི་སྟེ་རྩ་
 ཆེ་ཞིང་། གྲུབ་མཐའ་སྟེ་ཆོགས་པའི་ཆོས་བརྒྱད་འཛིན་པའི་དགོན་སྟེ་དང་། སྟེས་
 ཆེན་དམ་པ་བཟང་ལས་འདས་པ་བྱོན་པས། བརྟན་པའི་འབྲུང་ཁུངས་དབུས་
 གཙང་ཆོས་གི་ཞིང་སར་འབྲན་ཅུས་པ་ལྷ་བྱར་སྤང་ཡང་རེ་ཞིག་དེ་ཙམ་མོ། ཞེས་
 པ་འདི་དག་ནི་མདོ་སྤང་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་བར་ཁམས་གི་ཡུལ་སྟེའི་ལོ་རྒྱུས་
 དཔེར་མཆོན་ཞིག་རེད། །

དེ་བཞིན་དུ་ཁྱོད་རྒྱུའི་སྟོར་ནི་སི་དུ་པཎ་ཆེན་དང་། འབེ་ལོ་ཆོ་དབང་ཀྱན་བྲལ།
 ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོ་སོགས་དུས་རབས་བཙོ་བརྒྱད་པ་དང་། བརྒྱ་དྲུག་པའི་
 མཁས་པ་རྣམས་གིས་གསུང་ཚུལ་ནང་དུ། ཁམས་སྟོགས་གི་ཁྱོ་རྩ་རྩ་པོ་དང་།
 ཁམས་ཁྱོ་རྩ་ལྷ་རྟ་དགོན་སོགས་ཀྱང་ཡང་ཡང་གསུངས་འདུག །

[[བྱང་ཆུ་རི་སྐོར]] མདོ་ཁམས་ཤར་ཁོག་ནི་གནའ་བོའི་ཡིག་རྒྱུ་ནང་དུ་མདོ་ཁམས་ཤར་སྐོག་གི་ཐང་བོད་ས་མཆོམས་སུ་གནས་པའི་བོད་རིག་འདུས་སྡེ་དེ་གི་ས་ཁུལ་ཞིག་ཡིན་པ་ཙམ་ལས། དུལ་སྤྱིའི་མིང་ལ་གང་ཟེར་གསལ་བོར་མ་རྟེན། སྐབས་དེར་བོད་དམག་གི་རྒྱ་དུ་པ་ལས་བྱང་བའི་གྲོང་སྡེ། སྤེའི་མིང་ཁོ་རང་ཆོའི་དུལ་སྐད་དུ་དོལ་བོ་བ་ཟེར། རྒྱ་སྐད་དུ་白马藏族 ཟེར་བ་ནི། བོད་དམག་ཅས་པའི་བོད་སྐད་དེའི་སྐར་རང་སོར་བཞག་ནས་བྱིས་པའི་རྒྱ་ཡིག་རེད། ཅེས་དག་བཤེས་དམུ་དག་བསམ་གཏན་གྱིས་མཛད་པའི་རྒྱ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་གསལ། དེར་དུས་གྱི་བྱང་ཆུ་དང་། གཟི་ཆ་སྡེ་དགུ་ཟེར་བ་འདི་དག་ཡུང་ཁོག་རེ་ལ་དཔོན་མགོ་རེ་བྱས་ནས་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་སྐབས། བོད་ཡིག་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆར་ནང་དུ་མདོ་ཁམས་ཞེས་པ་ཙམ་ལས་དུལ་བྱེ་བྲག་པའི་མིང་དེ་དག་འཁོད་མི་འདུག །

འདི་ལྟར་ན་རྒྱལ་བོ་མེས་ཨོག་ཆོམ་གྱི་སྐབས་སུ། བི་ཇི་ཙན་པ་ཤི་ལ་ཉའི་གསོ་རིག་སློབ་རྒྱུ་ལས་ཞང་ལྷ་མོ་གཟི་དང་། སྟོང་གཞིར་མེས་པོ། བྲང་ཏི་གསུམ་གྱིས་གཙོས་པ་མང་དུ་བྱུང་། ཞང་དང་སྟོང་དང་བྲང་ཏི་གསུམ་ནི་ཐོག་མར་མདོ་ཁམས་ཀྱི་སོ་ཁ་སྐྱང་བའི་དམག་གི་སྒྲན་པ་བཏང་། དེ་ནས་ལོ་ཤས་རྗེས་སུ་སྒྲན་པ་རྣམས་ཡར་ལོག་པ་དང་རྒྱལ་བོའི་བླ་སྒྲན་པའི་གོ་གནས་གནང་ཡོད་པའི་སྐོར་བཤད་ཡོད་པ་ལས། སྐབས་དེར་བོད་དམག་གིས་སྐྱང་པའི་ས་མཆོམས་དེའང་དུལ་འདི་དག་པལ་ཆེར་ཡིན་ངེས་སྟེ། ད་ལྟར་དོལ་བོ་བའི་བོད་རིགས་ཆོ་ལ་རྒྱ་རིགས་ཆོས་白马藏族 ཅེས་འཁོད་པའི་ཆོགས་པ་དེ་དག་ཀྱང་དུལ་འདི་དང་ཉེ་བར་གནས་ཡོད་པའི་ཕྱིར།

བོད་སྤྱིངས་གཏའ་ལམ་རྫོང་གི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་ཤར་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནི། ཁོ་ཆོའི་མེས་དང་། ཡང་མེས་ཀྱི་ཡོང་ཁུངས་དེ་ཁམས་ཀྱི་ཤར་པའི་དུལ་ནས་བྱང་བ་རེད་ཅེས་རྒན་པོའི་བྲོད་དུ་བཤད་སྟེ་ཡོད་འདུག །ཅེས་ཤར་པ་མཁས་དབང་ལུར་པའི་ཞལ་ནས་ཐོས། །

[[བལ་ཡུལ་ཤར་པའི་ལོ་རྒྱུས་ནི།]] བལ་ཡུལ་རྒྱལ་ཁོངས་ཀྱི་ཤར་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་ལམ་དུ་སྡེལ་བའི་ཡིག་ཆ། “ ཤར་པ་རྣམས་བོད་ནས་བལ་པོར་གནས་སྡོད་དུས་

དང་ཡུལ་གང་དག་བརྒྱད་ནས་སློབ་ཚུལ་གྱི་ཐད་ལ་འདོད་ཁུངས་མི་འདྲ་བ་མང་
 པོ་མཆིས། གང་ལྟར། ཁོ་ཚོ་ནི་བོད་ཤར་སློགས་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ནས་འོངས་པས་
 མཆོན་ལའང་ཤར་ཁམས་པ་ཞེས་ཐོགས་པར་སྒྲམ། དེ་དག་ཐོག་མར་ཡུལ་ཆགས་
 པའི་གནས་ནི་བལ་ཡུལ་གྱི་ཤར་སློགས་ཁམས་བུའི་ཡུལ་ལོ། །དེ་ལྟར་རུས་ཡུན་
 རིང་ཅམ་ལོན་པ་ན། ཤར་ཁམས་བུར་གནས་ཆགས་པའི་ཁམས་པ་དག་གི་མཆོན་
 ཡང་ཤར་པ་ཞེས་པའི་བརྒྱས་མིང་ཞིག་ཏུ་གྱུར། གཞན་ཡང་ལྷགས་སྒྲུབ་སྒྱི་ལོ་
 ༡༠༠༡ལོར་བལ་པོའི་རིགས་རྒྱུད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་གནང་བའི་དབུད་འབྲས་ལྟར་
 ན། ཤར་པ་རྣམས་ས་མཆོམས་བཀལ་ནས་བལ་པོར་སླེབས་པའི་རུ་ཡོང་བ་ཁོ་ན་
 ཞིག་མ་ཡིན་པར་འདོད། གང་ཞེ་ན། སྐབས་དེར་ད་ལྟའི་བལ་པོའི་གཞུང་འདི་
 མེད་པས་སོ། །ས་བྱི་སྒྱི་ལོ་༡༧༥༥ ལོར་གོར་ཁའི་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མ་མི་རེ་མི་མེ་རྒྱ་རྒྱ་
 ཡུན་ཤུ་ལགས་ཀྱིས། བལ་པོ་གཅིག་གྱུར་མཛད་རྗེས་གཟོད་ད་ལྟའི་བལ་པོའི་
 མངའ་ཁོངས་ཀྱི །ཉི་མ་ལའི་རིག་རྒྱུད་ཀྱི་ས་ཆ་དེ་དག་གོར་ཁ་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཏུ་
 གཏོགས་པར་གྱུར། ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་། ཨོ་ཕེ་རྫི་འོད་གོངས་ལྟར་ན། ཤར་
 པ་རྣམས་ཉེ་བའི་ལོ་300-400 ཅམ་གྱི་ནང་རུ་བོད་ཤར་སློགས་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ནས་
 ཚུར་བལ་པོར་སླེབས་པར་འདོད་མོད། འོན་ཀྱང་། གོ་ཏམ་གྱི་བཞེད་པ་ལྟར་ན།
 ཤར་པ་ནི་ལོ་༥༠༠ གོང་རུ་བོད་ནས་སྤང་བའི་གངས་ལ་བཀལ་ཉེ་ཚུར་བལ་པོར་
 སླེབས་ཟེར་ཤིང་། དེ་ལས་བརྒྱ་ཆ་རྒྱང་དང་། གངས་རྒྱུད་ཉེར་རྒྱག་གི་ཆོས་
 ལུགས་ཉིན་རྒྱ་དང་། བརྒྱ་ཆ་ཐིག་ཆོག་༡༥༩ གྱི་ཆོས་ལུགས་ནི་བོན་པོ་ཡིན་ནོ། །

༥ ཤར་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོར་བཤད། དེ་ཡང་ཤར་པའི་ངག་རྒྱུན་རུ་གྲགས་པའི་ལོ་
 རྒྱུས་ལྟར་ན། ཐོག་མར་ཤར་པའི་མེས་པོ་༡༥༠༠ཅམ་ཞིག་བོད་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་
 སློགས་ནས་དབུས་གཙང་སོགས་བརྒྱད་དེ་ཚུར་ཉི་མ་ལའི་རི་རྒྱུད་རུ་སླེབས། དེ་
 ནི་རུས་རབས་༡༥ དང་། ༡༦ ནང་རུ་བྱུང་བའི་བོད་ཀྱི་ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཀྱི་
 ཚོད་རྟོག་གིས་རྒྱུན་བྱས་ནས་ཕེབས་དགོས་བྱུག་པ་འདྲ། གང་ལྟར། རུས་སྐབས་
 མི་འདྲ་བ་བཞིར། ཤར་པ་སྒྲོར་ཆོ་མི་གཅིག་པ་བཞི་སྤྱི་ཉིང་རུ་བལ་པོའི་ཤོ་ཁམས་
 བུའི་གནས་སུ་ལྷགས་ནས་གཞིས་ཆགས་པར་སྐད་ལ། དེ་དག་ནི་མི་ཉག་པ།

ཐིམ་མི། སེར་ཏ་བ། ལྷ་བ་སྐྱམས་སོ། །དུས་ཕྱིས་རེ་འགས་ལན་ཚཱི་ཚོང་ལམ་
དེད་ནས་རྩབ་སྟོགས་སུ་གནས་སྟོས། དེ་ལྟར་ཁོ་ཚོ་སྟོགས་སུ་འཐོར་བས། ཐོག་
མའི་རུས་ཚན་བཞི་དེ་དང་སང་རུས་ལག་ཉི་ཤུ་ལྟག་ཏུ་གྱུས་སོ། །དེ་ནས་ལྷགས་
སྟེལ་སྦྱི་ལོ་༡༥༠༠ ཡས་མས་སུ་ཁུམས་བུའི་ཤར་པ་ཚོར་གསར་དུ་ཚུགས་པའི་བལ་
པོའི་རྒྱལ་ཁབ་ནད་དུ་ས་གནས་རང་སྦྱོང་ཐོབ་མོད། འོན་ཀྱང་། ལྷགས་བྱི་སྦྱི་ལོ་
༡༧༥༠ ཡས་མས་ལ་གྲང་གོ་དང་བལ་པོའི་བར་དུ་བུང་བའི་འགལ་འདུའི་རྒྱུ་གྱིས་
བལ་པོའི་གཞུང་གིས་གྲང་ཤར་པར་སྡེ་བས་ལྷག་པའི་ཐེ་གཏོགས་གྱུར།

༥ ཤར་པའི་ལོ་རྒྱུས། མིང་འགྲེལ་དང་ཆགས་ལྷགས་སོགས་སྦྱི་བཤད་པ། དེ་
ཡང་ཤར་ཞེས་པ་ནི་ཤར་སྟོགས་ཀྱི་ཤར་ཏེ་སྟོགས་ཀྱི་བརྟ་དང་། པ་ཞེས་པ་ནི་
ཡུལ་དེར་གནས་པའི་གང་ཟག་ལ་གོ་བར་བྱའོ། །དེ་གཉིས་མཚམས་སྒྱུར་ན་ཤར་
སྟོགས་སུ་གནས་པའི་ཡུལ་པ་སྟེ་ཤར་པ་ཞེས་པའི་དོན་ལའོ། །ལར་ཤར་པ་ནི་བལ་
པོའི་སྟོགས་ཀྱི་ཉི་མ་ལའི་རི་རྒྱུད་ཀྱི་མཐོ་སར་ཆགས་པའི་བོད་རིགས་གྲངས་ཉུང་
ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་དག་མང་ཆེ་བ་ནི་བལ་པོའ་ཤར་མཐའ་རུ་གནས་མོད། འོན་
ཀྱང་། དེ་འགའ་ནི་རྩབ་རྒྱུད་ཀྱི་རོལ་བ་སྤིང་དང་། ཉེ་ལྷན་རྩྭ་སྟེ་རྒྱལ་ས་ཀླ་ཏ་
སྐྱོན་སྟོའི་བྱང་རྒྱུད་དུ་ཆགས་སོ། །

གཞན་ཡང་བལ་པོའི་ཡུལ་གྱི་ཤར་པའི་གྲོང་ཚོ་རྒྱུ་ཤོས་ཀྱི་མིང་ལ་སྟེང་པོ་ཆེ་
ཟེར་ལ་ཤར་སྐད་ནི་བོད་འབར་སྐད་རིགས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས། འོན་ཀྱང་། དེ་
ནི་བོད་ཀྱི་དབུས་སྐད་དང་བསྐྱར་ན་ཁྱད་པར་ཆེ་བས་ཚུང་གོ་དཀའོ། །ལྷགས་
སྦྱུལ། སྦྱི་ལོ་༢༠༠༡ལོའི་བལ་པོའི་མི་གྲངས་ཞིབ་གཤེར་གྱི་མཇུག་འབྲས་ལྟར་ན།
བལ་པོད་སོ་མཚམས་ཀྱི་ཤར་པའི་མི་གྲངས་ནི་ ༡༥༤༦༢༢ ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་ཚང་
མ་ནི་བོད་རིགས་ཡིན།” ཞེས་གསལ། །

དེས་ན་དེང་སང་གཟི་ཚ་སྟེ་དགྲ་དང་། ཟུང་རྒྱུའི་ཡུལ་འདི་དག་སྐར་སྟེ་པ་
གང་གི་ཁོངས་དང་། དཔོན་རིགས་གང་གི་མངའ་འོག་དུ་ཡོད་པ་ཟུང་རྒྱུ་རྫོང་གི་
ལོ་རྒྱུས་གསལ་པོར་ཤེས་པས་འབྲས་པ་ཞིག་སྟེ། གཟི་ཚ་སྟེ་དགྲའི་ཡུལ་གྱི་འདི་
དག་ནི་སྐར་རྒྱུའི་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ཞིག་ཡིན་པར་གསལ་ཏེ། རྒྱ་ཡིག་

གི་དབྱང་གཞི་ལས། གཟི་ཚ་སྡེ་དགུའི་ཡུལ་འདིར་རྟེན་པའི་གནའ་ཤུལ་རྟེན་པ་ལ་
བརྟགས་ན་རྡོ་ཆས་གསར་པའི་སྐབས་ཀྱི་གནའ་རྫས་ཁག་ཁ་ཤས་རྟེན་ཡོད་ཅིང་།
དེ་དག་ནི་ལོ་ངོ་སྟོང་ལྷག་ལྷ་ལྷག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། ཅས་པ་ཙམ་ལས་
གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ཁ་གསལ་གང་ཡང་མི་འདུག །གོང་མ་གཡུང་གེན་སྐབས་སུ་
བྱང་ཆུ་དང་གཟི་ཚ་སྡེ་དགུ་ཐམས་ཅད་ཐིང་གཅིག་གི་འོག་ཏུ་དོ་དམ་བྱས་ཡོད་
ཅིང་། དེ་ལས་གཟི་ཚ་སྡེ་དགུ་ནི་སོང་ཕོན་ཐིང་། བན་པིང་སྐར་བེར་བ་ཞིག་གི་
འོག་ཏུ་དོ་དམ་བྱས་པར་བཤད། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༣ལོར་བན་པིང་རྫོང་གསར་ཏུ་
བཅུགས། སྤྱི་ལོ་༡༧༧༥ལོར་གཟི་ཚ་སྡེ་དགུ་ཞེས་རྫོང་མིང་བསྐྱར། ཞེས་གསལ།

དེས་ན་རྒྱ་བོད་གང་གི་ཡིག་ཆ་ཡིན་ཡང་བྱང་ཆུ་རྫོང་འདི་ཨ་མདོའི་ཁོངས་སུ་
ཡིན་པའི་ཚིག་བྱར་ཙམ་ཡང་མི་འདུག །དེར་རུས་རྒྱ་གར་ཏུ་བཅལ་སྡོད་བྱས་
པའི་བོད་རིགས་ནང་ཏུ་ཤར་རྒྱལ་མོ་རོང་དང་། རྫ་སེར་ཤུལ་སྡེ་པ། དབལ་ཤུལ་
གསེར་རྟ་དཔོན་རྣམས་གནའ་བོའི་ཨ་མདོའི་ཁོངས་སུ་ཡིན་པ་དྲིལ་བསྐྱགས་ཤིང་
ཡོད་པ་འདི་ནི་དམིགས་ཡུལ་གང་ཡིན་མི་གསལ་ཡང་། ལོ་རྒྱུས་ལ་འབྲེག་བཤད་
ཆེན་པོའི་ལས་འགུལ་ཞིག་ཡིན་པར་མཐོང་། གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ཁ་གསལ་པོར་
བྱེད་པ་ལ་ཡིག་ཆ་དང་། གནའ་རྫས་ཀྱི་བདེན་དཔང་ཆ་ལྡན་ཡོད་དགོས་པ་
ལས། རང་སྤང་གང་ཤར་གྱིས་རིགས་བསྐྱར་བ་དང་། རུས་བསྐྱར་བ། ལོ་རྒྱུས་
བསྐྱར་བ་བཅས་ནི་སྤྱོད་པོའི་རང་འདོད་ཀྱི་ལས་སོ། །

གོང་གསལ་བོད་ཡིག་དང་། རྒྱ་ཡིག་གཉིས་ཀའི་ཡིག་ཆའི་ནང་ཏུ་ཤར་པ་བྱང་
ཆུ་(松 潘) ཡུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འདི་དག་ནི་གནའ་བོའི་རུས་ནས་ཡུལ་འདི་བོད་
ཁམས་མདོ་དབུས་ཁམས་ལས་ཁམས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་བདེན་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
བདེན་དཔང་ཡིག་ཆ་ཞིག་རེད། དེར་རུས་བོད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་པ་རྣམས་
ལ་དེ་ལས་སྡོག་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཁྱངས་བཅན་ཡོད་ན། ང་ཚོ་
ཐུན་མོངས་ལ་སྟོན་གནང་ཡོང་པའི་རེ་བ་ལྟ། །

[[ཞིའི་ཁམས་ཤིང་ཆེན]] སྤྱི་ལོ་༡༧༥༣ལོར། གོ་མིན་སྤྱི་དགའ་གིས་ཁམས་
སྤྱོགས་པལ་ཆེར་གཅིག་གྱུར་གྱིས་“ཞིའི་ཁམས་”ཞིང་ཆེན་བཅུགས་པ་དེའི་སྐབས་

ལྷ། ཡུན་ནན་བོད་ཆེན་པོ་དེ་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་དང་། མཚོ་སྒོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་
སྤྱ་མདོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་གཉིས་པར་སྤྱད་འཕྲོས་ཀྱི་ཁམས་སྤྱོད་གཅིག་གྱུར་
ཀྱི་མང་གཞི་ཐོག་བཅུགས་པའི་ཞིང་ཆེན་ཞིག་རེད། ཞིང་ཁམས་ཤིང་ཆེན་སྐོར་
ཀྱི་རྒྱ་ཡིག་དབྱིང་ཐེར་ན་རྒྱའི་དབྱུང་གཞི་ལས། ཞིང་ཁམས་ཞིང་ཆེན། བསྐྱུས་
མིང་ལ་ཁམས་ཟེར། གྲང་གོའི་ཞིང་ཆེན་རྟིང་པ་ཞིག་གི་མིང་རེད། མིན་གོ་ལོ་
ཉེར་བརྒྱད་པ་སྟེ་ལོ་1939ལོར་བཅུགས་པ་རེད། དེ་ནི་རྒྱལ་ཁམས་འཛིན་སྐྱོང་ལྷ་
སྐུལ་ས་ཁུལ་དང་། སི་ཁྲོན་ཁོངས་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་དོ་དམ་ལྷ་སྐུལ་བཅུ་བདུན་པ་
དང་། བཙོ་བརྒྱད་པ་བཅས་བསྐྱེམས་ནས་བཅུགས་པའི་ཞིང་ཆེན་ཞིག་རེད། ཞིང་
ཆེན་དེའི་ཤར་མཐའ་སི་ཁྲོན་དང་། ལྷ་ཡུན་ནན་དང་རྒྱ་གར། རྒྱལ་བོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
བྱང་མཚོ་སྒོན་བཅས་ལ་ཐུག་ཡོད། ཁམས་ཞེས་པ་བོད་ཡུལ་ས་ཁུལ་གསུམ་གྱི་ཡ་
གྲུལ་ཞིག་ཡིན། དེའི་གནས་ཡུལ་རྒྱལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་ཡོད་པས་ན་རྒྱལ་ཁམས་པ་ཟེར།
དེའི་ཁོངས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ནི། དེང་དུས་ཀྱི་དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་
དང་། ར་པ་བོད་རིགས་ཆང་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ། བོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཤར་སྤྱོད་སྤྱོད་
ཆབ་མདོ་གྲོང་ཁྱེར་སོགས་ཏེ། སལ་ཆེར་བོད་ཡིག་ནང་གི་ཁམས་པ་ཟེར་བའི་ས་
ཁུལ་དེ་ཡིན། ས་གནས་མང་ཆེ་བ་ནི་བོད་རིགས་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་གྲངས་ཉུང་
མི་རིགས་འདུས་སྡེ་དེ་ས་ཁུལ་ཞིག་རེད། དམངས་གཞས་ནི་དར་མདོའི་མཛའ་སྤྱོད་
ཟེར་བ་དེ་རེད། སྟེ་ལོ་1955ལོར་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཚོགས་ཆེན་
སྐབས་དང་པོའི་ཐེངས་གཉིས་པའི་ཐོག་ཏུ་ཞིང་ཁམས་ཞིང་ཆེན་མེད་པར་བྱ་རྒྱའི་
གྲོས་ཐག་བཅད་པ་རེད། སྒོན་གྱི་ཞིང་ཁམས་ཞིང་ཆེན་གྱི་མངའ་ཁོངས་དེ་སི་
ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་དང་། བོད་རང་སྐྱོང་སྤྱོད་སྤྱོད་གྲུབ་སྐྱེད་ལྷ་ཡུན་ལྷན་ཁང་གཉིས་
ལ་བཀོས་པ་རེད། འབྲི་རྒྱའི་ཤར་བརྒྱད་ནམས་སི་ཁྲོན་གྱི་ཁོངས་དང་། འབྲི་རྒྱའི་
རྒྱལ་བརྒྱད་ནམས་བོད་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བཅད་པ་རེད།

གྲང་རྩ་མི་དམངས་སྟེ་འཕུས་རྒྱལ་ཁབ་དབྱུ་བརྟེས་པའི་རྗེས་སུ། སྟེ་ལོ་1950
ལོའི་ཟླ་4པའི་ཚེས་26 ཉིན། སྤར་གྱི་ཞིང་ཁམས་ཞིང་ཆེན་དེ་ཞིང་ཁམས་ཞིང་ཆེན་
མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་དུ་བསྐྱར་ཞིང་། ཞིང་ཆེན་གྱི་གཞུང་ས་དར་ཅེ་མདོར་

བཅུགས། ལའི་གྲི་ཀའོས་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཀླུ་ཞིའི་གནང་། ཞིང་ཆེན་ཡོངས་ལ་དར་
མདོ་དང་། ཡ་ཨན། ཞིའི་བྲང་བཅས་དམིགས་བསལ་གྱི་ས་ཁུལ་གསུམ་བཅུགས།
སྤྱི་ལོ་1950 ལའི་ལྷ་བ་12པར་དར་མདོའི་དམིགས་བསལ་ས་ཁུལ་དེ་ཞིའི་ཁམས་
ཞིང་ཆེན་པོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་བསྐྱར། སྤྱི་ལོ་1951ལོར་ཡ་ཨན་རྫོང་གི་
གྲོང་ཁུལ་དེ་ཡ་ཨན་གྲོང་ཁུལ་དུ་བཅོས་ཤིང་། ཞིའི་ཁམས་ཞིང་ཆེན་མི་དམངས་
སྲིད་གཞུང་གི་གཞུང་ས་རྟེན་གཞི་བྱས། སྤྱི་ལོ་1952ལོར། ལེན་ཅན་ས་ཁུལ་དེ་
ཞིའི་བྲང་དམིགས་བསལ་ས་ཁུལ་དུ་བཅོས་ཤིང་། ལེན་ཅན་དབྱེ་རིགས་རང་སྐྱོང་
ལྗོངས་བཅུགས་པ་རེད། ཞེས་པ་འདི་དག་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་དུ་རྒྱ་ཡིག་ནང་དུ་
ཁམས་པ་ཟེར་བ་དེ་གང་འདྲ་ཞིག་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད་པའི་སྐོར་གྱི་དཔྱད་གཞི་
གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། །

ས་བཅད་བཞི་པ། ཁམས་ཁུལ་འབྲུལ་མེལ།

འཛམ་ཐང་ནི་གནང་པོའི་ཡིག་ཆ་རྣམས་སུ་ཁམས་ཅི་ཐང་དགོན་པ་ཞེས་བྲིས་
ཡོད་འདུག་ལ། རྫོང་དག་དབང་སློ་གྲོས་གྲགས་པས་མཛད་པའི་《རྫོང་
ཆོས་འབྱུང་ལྷ་བའི་སློན་མེ》ལས^①། “རྫོང་པ་སློ་གྲོས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་རྣམ་ཐར་
ལས། དེ་ལས་སྐབས་ཤིག་ཆ་གོའི་རྒྱལ་པོ་སངས་རྒྱུ་འབྱུང་གིས་གདན་དྲངས་
དབང་བཀའ་རྒྱུ་གནང་མང་པོ་གསུངས། ཕྱག་དུག་པའི་རྒྱུ་གནང་སྐབས་
མགོན་པོའི་ཞལ་གསལ་བར་གཟིགས། མཆོད་ཡོན་འབྲལ་མི་སོད་བཞིན་ཁམས་
འཛམ་ཐང་དུ་ཕེབས། བུ་སློབ་ནང་སོ་སྟོང་པོ་སྟུང་མཛད་སོགས་གྱིས་ཆ་ཡུལ་དུ་
མཛད་ཕྱིན་བསྐྱུངས། དེ་ལྟར་ལོ་ངོ་བཅུ་གཉིས་ཙམ་ཁམས་སྤྱོད་སུ་བཞུགས་
ནས་བསྟན་འགྲོའི་དོན་མཛད།” ཅེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “ཁམས་འཛམ་
ཐང་ལ་སླུ་མ་གོང་མའི་རྒྱལ་ཆ་བུ་བཀོད་པ་གནང་ཡང་། ཡབ་ཡུམ་གྱིས་བཞོལ་
བཏབ་པས་ཕེབས་པ་མ་འཛོམས། ཞེས་དང་། ཡང་། བག་ལོར་གསང་སྐབས་སུ་
ཁམས་འཛམ་ཐང་ལ་ཕེབས་ཆས་མཛད།” ཞེས་དང་། ཡང་། རྫོང་པ་རིན་

① ཐོག་ངོས་72པའི་ཐེང་16པར། གྲང་གོའི་པོད་རིག་པ་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་། 1993ལོར།

ཆེན་དཔལ་གྱི་རྣམ་ཐར་ལས། “དུས་མཐར་གསང་སྤྲུག་བསྟན་པའི་དཔལ་གྱི་
མཁའ་གྲུབ་གཉིས་ལྟན་གྱི། རྒྱུས་ཆེན་དམ་པ་གང་དེའི་ཐོག་མར་སྤྱོད་འབྲུངས་པའི་
ཚུལ་ཡང་། འཛམ་གླིང་སྟོང་ཁུག་རྒྱལ་པོའི་ཡུལ་མཐའ་མདོ་ཁམས་རྒྱལ་མོ་ཆོ་བའི་
རོང་ཞེས་བྱ་བའི་ཡུལ་བྱེ་མ་ཐང་དུ། ལྷགས་པོ་སྟག་ལ་རབ་དཀར་སྟོན་ལས་གྱི་
སྟོབས་ཆེ་བའི། རིགས་རྒྱས་མཐོན་པོའི་པ་མ་ཡ་རབས་གྱི་སྤྲུལ་སྟོན་འདུན་
མཆོག་གིས་བསམ་བཞིན་སྐྱེས་སྐྱེས་སྤྱོད་བཟུང་སྐབས།” ཞེས་དང་། ཡང་། “ཤིང་
མོ་སྤུལ་གྱི་ལོ་ལ། དཔལ་འཛམ་ཐང་གི་ཆོས་སྡེ་ཆེན་རྒྱ་ཆེ་ལེགས་བཀོད་གྱི་བྱུང་
པར་དང་བཅས། དབུ་བརྟེས་གསར་པའི་དཔལ་ཡོན་ཤར་ཏེ་ངེས་པའི་དོན་གྱི་
བསྟན་པ་ཟབ་མོའི་གཞི་ཚུགས་ནས་བཤད་སྐབ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་ཆེ་བ་སྟོ་ཀྱན་ནས་
རྒྱས་པའི་མཛེད་བཟང་གིས། ཁམས་སྟོགས་མོངས་ལྷན་གྱི་ཡུལ་གྱི་འདྲིར་ཐེག་
མཆོག་རྣམས་ལྟན་གསར་པའི་ཆོས་གྱི་འོད་སྤྲེལ་ཅིར་ཡང་བརྒྱལ་བས།” ཞེས་སོགས་
ལན་གཅིག་ཅུ་མ་ཡིན་པ་རྩོ་ནང་པའི་ཆོས་སྡེ་དང་འབྲེལ་བའི་ས་སྟོགས་འཛམ་
ཐང་དང་། རྒྱལ་རོང་ཡུལ་འདི་དག་ཁམས་དང་ཨ་མདོ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའི་ཁམས་
སྟོགས་ཡིན་པ་གསལ་པོར་གསུངས་སོ། །

གཞན་ཡང་《རྩོ་ནང་ཆོས་འབྱུང་》ལས^①། “དབུས་གཙང་སྟོགས་གྱི་རང་རེའི་
ཆོས་གཞི་རབ་དུ་རྒྱས་པའི་སྐབས་སུ་རྗེ་བཙུན་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱོད་དངོས་བཞུགས་པའི་
དུང་དུ། ཁམས་རྩ་པ་སྟོགས་ནས་སེ་དཔོན་པོ་ལྷན་གྲུབ་རྒྱལ་མཆོན་པེབས་ནས་
སྦྱོར་དུག་བྲིད་ཡིག་ཚུལ་པར་བསྐུལ་ཞིང་། དབང་ལྱང་ཟབ་བཀའ་མང་པོ་ཞུས།
ཁོང་གི་གསུང་ལས། ཁམས་རྩ་པ་སྟོགས་སུ་ངེས་དོན་གྱི་ཆོས་གཞི་དགོན་གནས་
འདེབས་པའི་ལྱང་བསྟན་གསུངས་པ་ལྟར། སེ་དཔོན་པོ་རང་ཡུལ་དུ་བྱོན་ནས་ས་
རྩ་དབུས་གྲར་ནང་དུ་དགོན་པ་བཏབ།” ཞེས་རྩ་པའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་རྩོ་ནང་
པའི་དགོན་པ་རྣམས་ལའང་ཁམས་རྩ་པ་ཞེས་བྲིས་ཡོད་པ་རེད། །

① ཐོག་ངོས་81པའི་སྤྱིང་9པར། ཀྱང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 1993ལོར།

ཨ་མདོའི་ཡུལ་ངོས་འཛིན་པའི་སྐོར། 《དེབ་ཐེར་དཀར་པོ་》ལས^①། “ཨ་མདོ་
བྱ་བ་ནི་མདོ་བྱ་བའི་ཚོག་འདྲིའི་སྟོན་འཇུག་དག་པར་སྟོགས་པའི་དབང་གིས་ཨ་
སྒ་ཞིག་སྟོན་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བྱང་བ་ཙམ་ཡིན་ལ། ཨ་མདོའི་ཡུལ་སྤྱི་ལ་སྤྲུལ་མོའི་
རྒྱས་ན་ཙམ་ཁ་བདེ་ཁམས་སུ་གྲགས་ཤིང་། དེ་ལ་ཡང་ད་ལྟའི་བྱི་ལིང་སྟོགས་གྱི་
ཡུལ་ཆ་འདི་ལ་ཙམ་ཁ་དང་། དེའི་ལྷག་མའི་ཡུལ་ལ་ཙམ་ཁ་ཆེན་པོར་འབོད་དེ།
ཆེ་ཞོལ་གྱི་རྩོད་རིང་ལ་ཡང་མིང་བྱང་། ལི་ཡུལ་ནས་རྟེན་པའི་རྒྱལ་རབས་དེར་
ཡང་། བྱིའི་ལོ་ལ་བབས་ཏེ། བཙན་པོ་བྱང་ལོ་དུ་གཤེགས། དགུན་སྟོན་ཆེན་པོ་བྱི་
འབྲིངས་གྱིས་ཙམ་ཁ་ཆེ་ཆུང་དུ་དམག་དྲངས། རྒྱའི་དམག་དཔོན་ཐུག་པུ་ཤི་
བབྱང་སོགས་བྱང་། དེ་ལྟར་རྒྱལ་པོ་གཅིག་གིས་མངའ་མཛད་པའི་མཐའ་དབྱས་
གྱི་ཡུལ་གྱི་སྤྱིའི་མིང་ལ་རྒྱལ་ཁམས་དང་། རང་གསེས་གྱི་ཆ་ལ་ཁ་སོ་སོའམ། སྟོན་
ཆེན་གཅིག་གིས་དབང་བའི་ས་ཁམས་ལ། སྟོན་ཁམས་བྱ་བའི་ཐ་སྟོན་ཀྱང་རྒྱལ་
རབས་རྟེན་པ་འགར་སྤང་།” ཞེས་པ་འདི་ནི་ཨ་མདོ་ཞེས་པའི་ཡུལ་མིང་གི་ལྟར་
བྱང་བའི་སྐོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁ་གསལ་ཤོས་དེ་ཡིན།

མདོ་ཁམས་ཤར་རུབ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའི་ཤར་སྟོགས་ལ་ཨ་མདོ་དང་། རུབ་
སྟོགས་ཁམས་པ་བེར་ཡང་། དེའི་ས་མཆོམས་གང་ལ་དབྱེ་བའི་རྣམ་བཤད་གསལ་
ཤོས་དེ་བཙན་པོ་བཟུན་འཛིན་ཕྱིན་ལས་གྱིས་མཛད་པའི་《འཛམ་གླིང་ཆེན་པོའི་
རྒྱས་བཤད་སྟོན་བཙུང་ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་》 ཞེས་པ་དེ་རེད། མདོ་སྟོན་དང་
མདོ་སྟོན་ཅེས་པའི་དབྱེ་བ་ནི་སོག་རྒྱལ་ཁུ་པི་ལིས་སྤྱི་ལོའི་རྒྱས་རབས་བཙུ་གསུམ་
པའི་སྐབས་ནས་བྱེས་ཡོད་སྟབས། སོག་ལ་སྐྱུ་བོ་མན་དང་། མ་ཆུའི་ཁུག་པ་ཡན་
ཆད་ལ་མདོ་སྟོན་དང་། མ་ཆུའི་ཁུག་པ་མན་ཆད་ནས། རྒྱ་མཆོད་རྟེན་དཀར་
ཆུང་ཡན་ཆད་ལ་མདོ་སྟོན་ཅེས་ས་མཆོམས་གསལ་པོར་བྱེས་ཡོད་པ་རེད། དེང་
རྒྱས་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཚོངས་པའི་མཁས་སྟོན་འགའ་ཞིག་གིས་འོལ་ཚོད་དུ་ཁམས་དང་

① ཤོག་ངོས་40པའི་ཕྱིང་16པར། དགེ་འདུན་ཚོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་ཚོན་སྟོགས་སྤྱིག་ ཁི་ཁོན་མི་
རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་། 1988ལོར།

ཨ་མདོའི་དབྱེ་མཚམས་མི་འབྱེད་པ་འབྲོག་སྤྱོད་ཚད་ལ་ཨ་མདོ་བེར་མཁན་འགའ་
ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དག་གིས། བཀའ་གཏན་ཡིག་རིགས་གང་ལའང་མེད་པའི་ཨ་མདོ་
འཛམ་ཐང་དང་། ཨ་མདོ་གསེར་རྩ་དང་། རྩ་ཁྲ་པ་འགའ་ཞིག་གིས་ཀྱང་རྩ་
ཁྲ་པ་ཨ་མདོ་ཡིན་ཚུལ་བཤད་མཁན་ཡོང་གི་འདུག །ནོར་འབྲུལ་འདིའི་འབྱུང་
ཁུངས་གཙོ་བོ་ནི། རྩ་གར་རུ་ཡོད་པའི་བོད་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ཀྱིས། མདོ་
སྟོད་ཅེས་པ་ཁམས་པ་དང་། མདོ་སྟོད་ཅེས་པ་ཨ་མདོ་ཡིན་པར་འཛིན་པའི་
འབྲུལ་རྟོག་དེ་རེད། དཔེར་ན། སྟེ་དགོ་དང་། དཀར་མཛེས། གསེར་རྩ་ལ་
སོགས་པའི་ས་ཆ་འདི་དག་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚང་དག་ཏུ། མདོ་སྟོད་སྟོད་གཉིས་སུ་
དབྱེ་བའི་མདོ་སྟོད་དང་། ཁམས་དང་ཨ་མདོ་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའི་ཁམས་སྤྱོད་ས་
ཀྱི་ཡུལ་གྱ་ནང་རུ་ཡོད་པ་རེད། །

རྩ་གར་རུ་གཏན་སྟོད་བྱས་པའི་གསེར་རྩ་བ་ཚུལ་བྲིམས་འོད་བེར་གྱིས་བྲིས་པའི་
《མདོ་སྟོད་དབལ་བྱལ་གསེར་རྩའི་སྟོན་དང་ད་ལྟའི་དངོས་ཡོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྟོན་
བརྒྱུས》 ཞེས་པ་དེ་ལས། ལྷང་རིགས་མང་པོས་གསེར་རྩ་མདོ་སྟོད་ཡིན་པ་
བསྐྱབས་འདུག་ཀྱང་དེ་ནི་དགོས་མེད་ཀྱི་ངལ་བ་ཅིག་སྟེ། ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚང་གང་
རུའང་གསེར་རྩ་མདོ་སྟོད་ཡིན་བེར་མཁན་བྱུང་མེད། འོན་ཀྱང་མདོ་སྟོད་ཡིན་པ་
ཅིན་གྱིས་ཨ་མདོ་ཡིན་པ་བསྐྱབ་མི་རུས་ཏེ། མགོ་ལོག་མདོ་སྟོད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་
ཡོད་པའི་བྱིར་རོ། །དེས་ན་གསེར་རྩ་ཚུལ་བྲིམས་འོད་བེར་གྱིས་བྲིས་པའི་གསེར་
རྩའི་ལོ་རྒྱུས་ནི་ནང་དོན་གང་ཡང་མེད་པའི་ཡིག་ཐོར་ལ། མགོ་སྟོང་པ། མིག་ལོང་
པ། ཁ་ཕྱེ་བདེ་པོ་ཞིག་གི་གཏམ་འཆལ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་འདུག །

ལེབ་གཉིས་པ། ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ཕྱེ་སོ་སོའི་དཔོན་རིགས།

ས་བཅད་དང་ཕོ། ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་དབྱས་ཕྱེ་དག།

ཕྱེ་དགའི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུས་པ་གཤམ་རུ་ཡོད་སྟབས་འདྲི་ས་བཅད་མ་སྟོང་ཅམ་རུ་གནའ་བོའི་སྤྱི་གི་མངའ་ཁོངས་ཚུད་ཡོད་པའི་སྟོན་མདོར་བསྟུས་ཅམ་བཤད་ན།
གནའ་རུས་ཕྱེ་དག་རྒྱལ་པོས་དབང་བསྐྱར་བྱ་ཡུལ་ནི། བོད་གངས་ཅན་སྟོངས་ཀྱི་ཤར་སྟོགས་ཚུ་བོ་ཆེན་པོ་འབྲི་ཚུའི་ཤར་རུབ་གཉིས་སུ་ཆགས་ཡོད་ཅིང་། དེང་རུས་ས་གཤིས་རིག་པ་ལྟར་ན་ཨེ་ཤའི་ཡའི་སྤྱི་གི་མདོ་དབུས་མཐོ་སྒང་གི་དབུས་སུ་ཤར་ཐིག་90°100 བར་དང་། བྱང་ཐིག་31°33 བར་རུ་ཆགས་ཡོད། གནའ་བོའི་ཡིག་ཆ་རྣམས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་ན། བོད་ཡུལ་འདྲི་མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་རུ་དབྱེ་བའི་ལྷགས་སྟོལ་ལྟར་ན་ཁམས་སྟོགས་ཀྱི་ཁོངས་དང་། མདོ་སྟོད་སྟོང་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟབས་མདོ་སྟོང་ཀྱི་ཁོངས་སུ་བྱེས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་མདོ་སྟོད་ནི་སོག་ལ་སྐྱུ་བོ་མན་ཆད་དང་། མ་ཚུའི་ཁྲག་པ་ཡན་ཆད་མདོ་སྟོད་མའི་ཆོལ་ཁ་ཟེར་བ་དང་། མདོ་སྟོང་ནི་མ་ཚུའི་ཁྲག་པ་ཡན་ཆད་ནས། རྒྱའི་མཆོད་རྟེན་དཀར་ཚུང་ཡན་ཆད་ལ་མདོ་སྟོང་རྒྱའི་ཆོལ་ཁ་ཞེས་ཟེར། དེས་ན་ཡུལ་འདྲི་མ་ཚུ་ཁྲག་པའི་ས་ཐིག་གི་འོག་རུ་གནས་ཡོད་པ་འདྲ། སྐར་ཀྱི་ཡིག་རྟིང་རྣམས་སུ་ཁམས་ཕྱེ་དགའི་རྒྱལ་ཁམས་དང་། མདོ་སྟོང་ཕྱེ་དགའི་རྒྱལ་ཁམས་ཞེས་གཉིས་ཀ་བྲིས་ཡོད་པ་འདྲི་ནི་དོན་ལ་ས་ཁོངས་དབྱེ་སྟོལ་མི་འདྲ་བའི་ལྷགས་གཉིས་ཡིན་པར་ཤེས་སྟེ། «ཕྱེ་དགའི་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར»ལས^① “ལྷགས་ར་ཕྱེ་ཤོག་ལྟས་དགའི་གོང་གི་གནའ་བྱུང་རུར་སྤྱི་གི་སོགས་ལས་རྟེན་པའི། གནའ་རྫས་ལ་བརྟགས་ན། ཉ་ལམ་རྒྱུ་ལོའི་སྟོན་ཀྱི་རུས་རབས་10་པ་ཅམ་ན་ཡུལ་འདྲི་འཆོ་སྟོང་བྱ་

^①

མཁན་གྱི་སྦྱོང་ཆས་ཡིན་པར་རྟོགས།” ཞེས་གསལ། སྤྱི་བཏང་ཉེ་དུས་ཆབ་
མདོ་མཁར་རོ་དང་། བྲག་མགོ་ཁ་ས་མཆོའི་གནའ་ཡུལ་དང་གནའ་དུར་རྟེན་པའི་
གནའ་རྫས་རྟེན་པ་དག་ལ་བརྟགས་ན། ཡུལ་འདིར་བོད་མིའི་འགྲོ་བ་འཆོ་སྤྲོད་
བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད། གནའ་བོའི་བོན་ལུགས་ཀྱི་འབྱུང་རྩིས་རིག་གནས་དེ་དར་
ཁྱབ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་པའི་རྟགས་མཚན་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་དུས་
དེར་ཡུལ་འདིའི་མིང་ལ་གང་ཟེར་བ་དང་། ཡུལ་དེའི་མངའ་བདག་གང་ཞིག་
ཡོད་པར་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དག་ལས་ད་པན་གསལ་བོར་མ་མཐོང་། ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་
བཙན་སྐམ་པོའི་སྐབས་སུ་ཡུལ་འདིར་ཁམས་སྟོང་ཐང་ཞེས་འབོད་ཅིང་། སྤེ་
འབངས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་སྤེ་གནས་ལྟ་བུ་དེ་དང་དུས་འདུག་ཁོག་གི་ཡུལ་འདི་
ཡིན་འདུག །གནའ་བོའི་ཡིག་ཆ་མང་ཆེ་བའི་ནང་ལྟན་ཁོག་ཅེས་འབྲི་སྟོན་ཡོད་
ཅིང་། ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་བཙན་སྐམ་པོས་བོད་ཡུལ་སྟོང་སྟངས་བར་གསུམ་གྱི་ས་ཁོངས་
བདག་ཏུ་བཟུང་ཆེད། མཐའ་འདུལ་དང་། ཡང་འདུལ། ཏུ་གཞོན་བཙས་
གྱི་ལྟ་ཁང་བརྟུ་གཉིས་བཙས་བཞེངས་པའི་སྐབས་སུ། ཏུ་གཞོན་གྱི་ལྟ་ཁང་བཞིའི་
ཡ་གུལ་ཁམས་སྟོང་ཐང་སྟོན་མ་ལྟ་ཁང་ཡུལ་འདིར་བཞེངས་པ་ད་ལྟ་ཡང་གནས་
ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་གི་ས་ཁྱེད་པའི་ནང་དུ་ཡུལ་འདིར་སྤྱི་ཞེས་བོད་སྐད་
རང་སྟོར་དུ་རྒྱ་ཡིག་བྲིས་འདུག །ཆོས་རྒྱལ་བྲི་སྟོང་སྤེའུ་བཙན་གྱི་དུས་སུ་སྟོན་
དཔོན་པལ་འབྱུང་གནས་ཀྱི་དངོས་སྟོན། གྲུབ་པ་ཐོབ་པའི་རྗེ་འབངས་ཉེར་ལྔའི་
ནང་གི་ལྟན་མ་ཅེ་མང་ཡང་། ད་ལྟའི་འདུག་ཁོག་གི་ཡུལ་འདིར་འབྲངས་པ་ཡིན་
འདུག །དེ་ཡང་ཁམས་སྟོང་ཐང་ཞེས་པ་ནི་དེར་དུས་འབྲི་རྒྱ་ཤར་ཅུབ་ཀྱི་ཁམས་
སྟོགས་ཡུལ་གྱི་པལ་ཆེའི་སྤྱི་མིང་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། འབྲི་རྒྱའི་སྟངས་སྟོགས་ཀྱི་སྤེ་
དགེ་དང་། དཔལ་ཡུལ་སོགས་ཀྱི་རོང་ཁུལ་འདི་དག་ལ་མདོ་ཁམས་རོང་ཆེན་
བཙོ་བརྟུད་ཀྱི་ཡ་གུལ་རྫོང་ཨ་རབ་རོང་ཞེས་འབོད་སྟོན་ཡོད་པ་སི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་
གི་རྣམ་ཐར་ལས་གསལ། ཏ་ལམ་བོད་རྒྱལ་སྤྱི་དར་མ་བཀོངས་ནས་བོད་སིལ་
དུར་འཐོར་བ་དང་ཡུལ་འདིར་སྤྱི་གི་བྲིས་རྒྱུད་དེ་མངའ་ཐང་དང་སྟོན་པས་འབྱུང་
རྒྱུས་པའི་འགོ་ཚུགས། དེ་རྗེས་མི་རབས་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྤྱི་གི་བྲིས་རྒྱུད་དེ་

སྟོང་སྤྱིང་གསེར་པ་མཆེད་བརྒྱད། བར་སྤྱིང་འོམ་བུ་ཚོ་དྲུག །སྤྱིང་སྤྱིང་མུ་སྤྱིང་
 སྡེ་བཞི་ཞེས་པ་ནམས་བྱང་ཞིང་། འབྲི་ཟླ་བལ་མོའི་སྤྱང་གི་ཡུལ་གྱི་སྟོང་སྤྱིང་གི་
 ཞིང་འབྲོག་གི་སྡེ་པ་ཐམས་ཅད་སྤྱིང་གི་བདག་ཏུ་བཟུང་ཡོད་ཅིང་། སྡེ་དགའི་
 དཔོན་རབས་དང་པོ། བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སེང་གི་ཡུལ་འདྲིར་སྡེ་དཔོན་ཐོག་མར་
 རྒྱུར་སྐབས་ཡུལ་འདྲིའི་སྤྱིའི་དཔོན་པོ་སྤྱིང་དཔོན་ཟེར་བས་བདག་ཏུ་བཟུང་ཡོད་
 ཚུལ་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་ལས་གསལ། རབ་བྱུང་དང་པོའི་ས་སྟག་སྤྱི་ལོ་1038
 ལོར་སྤྱིང་སྤྱིང་མུ་སྤྱིང་སྡེ་བཞི་ལ་སྤྱིང་གི་སར་འབྱུངས། དགུང་ལོ་བརྒྱ་གསུམ་
 སྐབས་སྤྱིང་གི་རྒྱལ་པོར་གྱུར། སྤྱི་ལོ་1119ལོར་སྤྱི་གཤེགས། སྤྱིང་གི་སར་རྒྱལ་
 པོས་སྤྱིང་ཡུལ་དབང་བཟུང་སྐབས་སུ། རྩོགས་བཞི་མཚམས་བརྒྱད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་
 མང་པོ་ལ་དམག་བརྒྱབས་པའི་རྒྱུང་དང་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་
 རོན་དངོས་སྤྱིང་གིས་དབང་བཟུང་བྱ་ཡུལ་དེ་དང་རུས་ཀྱི་དཔལ་ཡུལ་དང་། འཛོ་
 མདལ། སྡེ་དག། ཟླ་ཚུ་ཁ། ལབ་ཁྱི་འདུ། མགོ་ལོག་ཆ་ཆེན་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་
 འདི་དག་ཡིན་པ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་རྒྱུ་ཁག་ལས་གསལ། །མདོར་ན་བོད་སིལ་བུའི་
 སྐབས་དང་། ས་སྤྱིའི་སྤྱིང་སྤྱིང་སྐབས་^①། བག་བྱའི་སྤྱིང་སྤྱིང་སྐབས་^②། བཅས་
 ལ་དེར་རུས་སྡེ་དགའི་གཙོ་པོའི། ཁམས་སྤོགས་ཀྱི་ཡུལ་འདི་དག་གཙོ་པོ་སྤྱིང་ཆེན་
 པོས་བདག་ཏུ་བཟུང་ཡོད་ཅིང་། འདི་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཁག་ལས་སྤྱིང་འགྲུ་བྱི་
 རྒྱལ་པོ་དང་། སྤྱིང་ཆང་རྒྱལ་པོ་ཡང་ཟེར། དེར་རུས་སྡེ་དགའི་ཁོངས་སུ་
 གཏོགས་ལ། སྤྱིང་ཆང་གི་གཏུང་རབས་65པ་གྲགས་པའི་འཇིགས་མེད་དབང་
 འདུས་རྒྱ་གར་ནས་སྤྱིར་བོད་རྒྱ་ལོག་ནས་ཁྱི་རྒྱར་ཡུན་རིང་བཞུགས་ནས་སྤྱི་
 གཤེགས་པ་རེད། སྤྱི་ལོའི་རུས་རབས་བརྒྱ་བདུན་པའི་ནང་རྒྱ་སྤྱིང་གི་མངའ་
 ཁོངས་སུ་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་གསར་འཛུགས་གནང་མཁན་སྤྱི་ཆེན་བྱམས་པ་
 རུན་ཆོགས་ཡིན་པ་འོག་ཏུ་གསལ།

① སྤྱི་ལོ་841-1265བར།

② སྤྱི་ལོ་1349-1618བར།

ས་བཅད་གཉིས་པ། ཤར་རྒྱལ་མོ་རོང་བཤད་པ།

གཅིག །རྒྱལ་རོང་གི་ཡུལ་ཁག་སྟེ་བཤད་པ།

ཤར་རྒྱལ་མོ་ཆོ་བ་རོང་ནི་རྒྱ་བོད་ཀྱི་ཤར་མཐའ་ཡིན་པ་དང་། སྟེ་ལོ་རི་རྒྱས་
 རབས་བརྒྱད་པའི་མཇུག་ཙམ་ན་སྟོབ་དཔོན་བེ་རོ་ཚུ་ན་ཡུལ་འདིར་ཐེབས་ཤིང་
 གནས་དེར་ལོ་འགའ་བཞུགས་པ་དང་། ཁོང་གི་མཛད་ཤིན་རྒྱལ་མོ་ཆོ་བའི་རོང་
 གི་ཡུལ་རུ་བྱབ་ཚུལ་སྟོར་གནའ་བོའི་ཡིག་ཆ་དང་རྟོང་པ་རྣམས་སུ་གསལ་བ་དཔེར་
 བ། ཉང་རལ་ཉི་མ་འོད་ཟེར་གྱིས་མཛད་པའི་《ཆོས་འབྱུང་མེ་ཏོག་སྟོང་པོའི་སྒྲུང་
 ཚིའི་བརྒྱད་》ལས^① “དེ་ལ་ཆད་པ་མི་གཙོད་ན་རྒྱལ་ཁྱིམས་གཤིག་ཟེར་བས་དེ་ལ་
 རྒྱལ་པོ་ཐུགས་མ་མཉེས་ནས་འོ་ཅག་རི་ལྟར་བྱ་བེ་རོ་ཙུ་ན་ལ་གསུངས་པས། བེ་
 རོས་རྗེ་ལགས། བདག་སྟོན་ཡང་རྒྱལ་མོ་ཆོ་བའི་རོང་རུ་རྒྱལ་མོ་ལེགས་བཞེར་
 དཔལ་མོ་བྱ་བའི་བྱར་སྟེས། ད་རུང་ལས་ཀྱི་འཕྲོ་དང་གཏུལ་བྱ་སྐལ་ལྷན་ཡོད་
 པས་དེར་སྟུགས་ཤིག །རྗེ་ཉིད་རང་ད་རུང་རྒྱ་གར་གྱི་པརྟེ་ཏ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་
 མཁས་པ་བི་མ་ལ་ཏི་ཏ་བྱ་བ་བཞུགས་པས་དེ་སྟུན་དྲུངས་ལ་ཆོས་གྲ་ཚུགས། དེའི་
 རྒྱས་སུ། ངའི་ཆོས་འདི་བདེན་པ་མ་མོར་བ་གཅིག་ཡིན་ནམ་མ་ཡིན་གཏུག་རུ་
 གཏོང་། དེ་བཏང་བ་དང་བོད་ཀྱིས་ཡིད་ཆེས་ནས་རྗེ་ཉིད་མཇལ་ཏེ་མཆོག་
 གསུངས་ཏི། རྗེ་ལ་འབངས་མེད་རྒྱལ་ཁ་སྟོན་གྱིས་བསྐྱར་ནས་སྤྲོ་གོར་བེ་རོ་ཙུ་
 ན་རྒྱལ་མོ་ཆོ་བ་རོང་རུ་སྟུགས་སོ། །

རྒྱས་དེར་རྒྱལ་རོང་བ་རྣམས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་རྟོགས་ཆེན་པ་བྱུང་ཟེར་ནས་ཤིག་
 གི་དོར་རུ་བསྐྱར། དེས་གཞོད་པ་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་དོ། །བེ་རོ་ཙུ་ནའི་ཞལ་ནས།
 ང་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་སྟོན་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་གར་ཡུལ་རུ་ཆོས་འཆོལ་རུ་བཏང་བས་རྒྱ་གར་
 བ་རྣམས་ཀྱིས་ང་ལ་ཕྱག་དོག་བྱས་ནས་ངས་ངན་སྟགས་བྱིར་ཡོད་པ་བཤད་ནས་
 སྟུགས་པ་ཡིན། ང་འདིའི་སྟེ་བ་སྟོན་མ་ལ་རྒྱལ་མོ་ལེགས་བཞེར་དཔལ་མོའི་བྱ་
 དག་སྟོང་ལྷ་བྱ་བ་དེ་ང་ཡིན་ནོ། །སྟོན་གྱི་ལས་འཕྲོ་ཡོད་པས་འདིར་ཡོང་དགོས་

① ཤོག་ངོས་322པའི་ཐོང་16པར། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྟུན་ཁང་། 1988ལོར།

པ་བྱང་གསུངས་པས། རྒྱལ་མོ་སྐུ་མོ་ལ་སོགས་པས་ཆེ་སྒྲིལ་བྱ་ན་པས་དགེ་སྤྱོད་
ལུ་རྩལ་འདུག་ཟེར་ནས་བཤགས་པ་བྱས། ཞབས་སྒྱི་བོར་སྤངས། ཁོང་སྤལ་དོང་
དང་ཤིག་དོང་བསྐྱར་པས་སྤིག་སྤིག་ཀྱང་སྤྱངས་སོ། །

དེ་ནས་རྒྱལ་མོ་སྐུ་མོ་དང་རྒྱལ་བྱ་གཡུ་སྤྱོད་པོ་ལ་སོགས་པ་ལ་བཀའ་རྒྱ་གས་
པ་ཆེན་པོ་ཆོས་བར་བཤད། བེ་རོ་ཙ་ནས་བཀའ་རྒྱ་གས་པ་ཆེན་པོ་སྤྱོད་དཔོན་
སྤྱི་རི་སིང་ཉའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ལྟས་ནས། མཐར་རྒྱལ་མོ་ཆོ་བའི་རོང་རྒྱུགས་པ་དང་།
དེ་ཡང་སྤལ་ལྷན་རྒྱལ་མོ་གཡུ་སྤྱོད་པོ་ལ། བཀའ་རྒྱ་གས་པ་ཆེན་པོ་བཤད་པའི་
སྐབས་སོ། །ཞེས་གསུངས། 《པརྒྱ་བཀའ་ཐང་》ལས^①། “བི་མ་མི་ཏ་བུ་རྒྱུ་གྲུ་
བྱ་གཉིས་མེད་ལ་སྤྱོད་དོངས་དད་མོས་གསོལ་བ་ཐོབ་མེད་དེ་རྒྱས་ང་ཡིས་ཆོས་འདི་
གཏུག་རྒྱ་བཏང་མེད་ཀའན་ཡང་པརྒྱ་ཏ་ནི་མང་རྒྱ་བོས་ཆོས་ལ་བཟང་ངན་མ་
བྱེད་ཐམས་ཅད་བསྐྱར་མེད་ཅེས་གསུངས་རྒྱལ་མོ་ཆོ་བའི་རོང་རྒྱུགས་མེད་ལ་
ནགས་རོང་རྒྱལ་མོ་ཆོ་བའི་ཡུལ་མི་ཀུན་བོད་ཀྱི་རྟོག་ཅན་བྱང་ཟེར་ནས་རྒྱལ་མོ་
མདོ་གཞེར་ནག་པོའི་བྱ་དག་བཅུག་སྤྱོད་པོ་དཔལ་གཞན་བཅན་པས་སྤོན་བྱས་
ཏིང་ཆོ་བའི་ཤོད་རྒྱལ་བའི་དོང་རྒྱ་བསྐྱར་མེད་ཞེས་ཉང་རལ་ཆོས་འབྱུང་རྒྱ་བེ་
རོ་ཙ་ན་རྒྱལ་མོ་རོང་རྒྱ་ཐེབས་སྐབས་ཡུལ་དའི་དཔོན་པོ་རྒྱལ་མོ་སྐུ་མོ་ཟེར་བ་ཅིག་
ཡོད་པ་དང་། པརྒྱ་བཀའ་ཐང་ལས། སྐབས་དེར་དབང་སྐྱར་བྱེད་མཁན་
རྒྱལ་མོ་མདོ་གཞེར་ནག་པོ་ཟེར་བ་ཅིག་ཡོད་པ་མི་འདྲ་བ་ཅུང་ཟད་ཡོད་འདུག །

མཁས་པ་ལྷེ་ལྷུ་མཛད་པའི་《ལྷེ་ལྷུ་ཆོས་འབྱུང་རྒྱས་པ་》ལས^②། “དེ་ནས་བི་
མ་ལ་བོད་རྒྱ་བྱོན་ནས་ལོ་གཅིག་ལོན་ཙ་ན། བེ་རོ་ཙ་ནས་ཆོ་བའི་རོང་རྒྱ་གས་
ནས། བེ་རོ་ཙ་ན་ལ་རོང་ཁ་གསུམ་ན། སྤྱོད་མ་གསུམ་ཡོད། རྒྱུགས་ནམ་
མཁའ་སྤྱོད་པོ། རྒྱལ་མོ་ཆོ་བའི་རོང་ན་རྒྱལ་བྱ་གཡུ་སྤྱོད་པོ་དང་གསུམ་ལ།
དེ་ཆོའི་ནང་ནས་ཀྱང་གཡུ་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་མཁས་པས། ཁོངས་རྒྱལ་མོ་བྱི་སྤྱོད་ལྷེ་བཅན་

① ཤོག་ངོས་366པའི་ཐོང་7ངར། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། 2006ལོར།

② དཔེ་རྒྱུ་ལག་བྱིས་མ། ཤོག་ལྷེ་བ་187པའི་ཉིན་ཐོང་2པར།

ལ། སྤྱི་ལོ་དང་དགོངས་བཅད་གཉིས་སུ་གསུངས་པ་ནི་རྒྱུད་པ་འོག་མའོ། །
འོག་མ་སངས་རྒྱལ་མི་པམ་མགོན་པོ་འོ། ། ཞེས་གསུངས། འོ་ན་རྒྱལ་མོ་ཆ་བ་རོང་
ཞེས་པ་ཡུལ་གང་རུ་ཡོད་ཅེ་ན། གནའ་པོའི་རུས་སུ་ཤར་རྒྱལ་མོ་རོང་རུ་འབོད་
པ་བོད་ཆེན་པོའི་ཡུལ་གྱི་ཤར་མཐའ་ན་ཡོད་པ་དང་། དེར་གི་རུས་འདིར་སི་
ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་རྫ་པ་ཁུལ་དང་། དཀར་མཛེས་ཁུལ་གཉིས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་རྒྱ་བོད་
གཉིས་ཀྱི་ས་མཆམས་ན་ཡོད། སལ་ཆེ་རྫོང་ཁག་བཅུའི་ས་ཁོངས་དང་འབྲེལ་
ཡོད་པ་ཞིག་རེད། །

གཉིས། རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་ཁམས་བཅོ་བརྒྱད་བཤད་པ།

རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་ཁག་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ནི། ཤར་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་པརྟེ་ཏ་
ཆེན་མོ་འབུམ་རམས་པ་ཆོས་ལོ་རྒྱུས་མཛད་པའི། རྒྱལ་རོང་ལོ་རྒྱུས་མཐའ་དབུད་
ལས་གསལ་བ་ལྟར་བཀོད་པར།

༡ རྒྱ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོ། དེ་ཡང་“གཙོ་མཆོག་ཐུགས་སྐྱུལ་རབ་བརྟན་
སྤང་སྤྱོད་རྒྱལ། །ཁ་དྲག་གཉའ་གཞོན་ཁ་དམག་མགོན་སྐྱབས་ཡིན།” ཞེས་མི་
དབང་ཁྲོ་སྐྱབས་རྒྱལ་པོས། བྱ་འཕུར་སྤྱོད་བརྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཆོན་ལ་གནང་བའི་
《ཁྲོ་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ཤོག》ལས། གསལ་བ་ལྟར་རྒྱ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོས་
བྱ་འཕུར་སྤྱོད་བརྟན་རྒྱལ་པོ་འདི། ཁྲོ་བོ་གཙོ་མཆོག་གི་ཐུགས་སྐྱུལ་ཡིན་པ་བཤད།
རྒྱ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་རིམ་བྱོན་ནི། འང་ཁྱུང་གི་རུས་ཆེན་བསེ་
ཁྱུང་དབྱེ་ལས་མཆེད་ཅིང་། གསལ་མཁར་གཡུང་རྒྱུང་ལྟ་སྤྱིང་བཅིགས་ནས་རྒྱལ་
ཐུན་ཐམས་ཅད་དབང་བསྐྱུ་མཛད་ཅིང་ཡོན་ཤོང་མའི་མངའ་འོག་མ་འདུས་པའི་
རྒྱུན་གྱིས། རྒྱ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོ་ཆོ་དབང་དོན་འབྱུང་དང་ཨ་རྒྱུང་གཉིས་
ཀྱི་སྐབས་སུ་ཡོན་གྱི་དམག་དཔུང་རྣམས་ཁག་གསུམ་རུ་བཞོས་པས། ཡུན་ནན་
ཁོངས་ཏ་ཡི་དང་། དེར་སྐབས་རྫ་པ་དང་། དཀར་མཛེས་བཅས་ཀྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་
ཡོད་པའི་བོད་རིགས་ས་ཁུལ་རྣམས་དཔུང་འབྲུག་བྱས་ཀྱང་། རྒྱ་ཆེན་དང་བཅོན་
ལྟ་རྒྱལ་པོ་གཉིས་ནི་སྤྱོད་པ་དང་དཔའ་རྩལ་ཆེ་བས། རྟོར་རྒྱལ་པོའི་རུས་ནས་
མངའ་འོག་མ་རྒྱུད་པར་བྱགས། སྤྱིར་བརྟན་པའི་སྤྱིན་བདག་ཆེན་མོ་རྒྱལ་མོ་

རོང་གི་རྒྱལ་པོ་དང་། རྫོན་པོའི་འབྲུང་ཁྲུངས་སམ་འབྲུང་སའི་གཞི་ནི་ཞང་ཁྲུང་
 རོ་། ཞང་ཁྲུང་རྒྱལ་གཤེན་བཙུ་བརྩེ་བརྩེ་གི་ཞང་རྒྱལ་འབྲུང་རྒྱུན་ནི་སྲུམ་པ་སྤྱང་གི་
 གྱིམ་ཤོད་གི་ཤོད་ཆེན་སྤྲས་གནས་བཙུ་བརྩེ་ཅེས། རྒྱུ་ཆེན་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་པོ་འམ་
 ལི་ལེར་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་པོ་ནས་བརྩེ་བརྩེ་། རྒྱལ་རོང་ཡུལ་དུ་རྒྱལ་སྤན་བཙུ་བརྩེ་བརྩེ་
 དུ་ཡུར་ཞེས་《རྒྱལ་རོང་གི་ལོ་རྒྱུས་རབ་གསལ་མེ་ལོང་》དུ་གསལ་ལ། དེ་མིན་
 《གངས་ཏི་སིའི་དཀར་ཆགས་ཆངས་དབྲངས་ཡིད་འཕྲོག》ལས། “གངས་ཀྱི་རྒྱལ་
 པོ་ཏི་སི་ཞེས་བྱ་བ། རྒྱུ་བོ་བཞི་ཡང་དེ་ཡི་ཆང་ནས་འབབ། ལམ་གསུམ་བསྐྱར་
 ན་མཆམས་མེད་ལྷ་ཡང་དག གཏན་ཆོག་དེའི་ཕྱིར་གངས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཞེས། རྒྱུ་
 བོ་མར་ཞང་ཁྲུང་སྤྱོད་སྤྱོད་བར་གསུམ་ཞེས། རྒྱུ་ཏི་ཞང་ཁྲུང་རྒྱལ་གཤེན་བཙུ་
 བརྩེ་དེ། བར་ལ་དབྲས་གཙང་སྤྱོད་བྱུ་དུ་ཤེས། རྫོན་དེ་གསུམ་པ་སྤྱང་གི་
 གྱིམ་ཤོད་དུ། སྤྱང་པའི་ཤོད་ཆེན་བཙུ་བརྩེ་རྒྱལ་མོ་རོང་། རྒྱུ་ཏི་ཞང་ཁྲུང་
 མི་རྣམས་ཞང་ཁྲུང་གྲགས།” ཞེས་གསུངས་པའི་ཆོག་བཙུ་བརྩེ་འདིས་ཀྱང་ཤར་རྒྱལ་
 མོ་ཆ་བ་རོང་གི་ཡུལ་དེ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་ནས། ཞང་ཁྲུང་གི་རིགས་དུས་མངའ་
 བང་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་གསལ་པོ་ཤེས་ཐུབ་པ་དང་། གཞན་གཡུང་དུང་པོན་
 ཀྱི་ཁམས་ཆེན་སྤྱོད་སྤྱོད་བརྩེ་པའི་ཤིང་པར་གྱི་མཁུག་བྱང་དུ། དཀར་ཆག་སྤྱོད་
 པའི་སྤྱོད་མེའི་ནང་དུ་ཡང་། འདིའི་སྤྱོད་གསལ་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་རྫོགས་
 རུས་སོ། རྫོན་དུང་ཞིབ་དུ་ཞུས་ན་ཞང་ཁྲུང་རྒྱལ་གཤེན་བཙུ་བརྩེ་བརྩེ་གི་ཞང་རྒྱལ་
 འབྲུང་རྒྱུན་ནི་སྲུམ་པ་སྤྱང་གི་གྱིམ་ཤོད་ཤོད་ཆེན་སྤྲས་གནས་བཙུ་བརྩེ་བརྩེ་ཅེས་རྒྱུ་
 ཆེན་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མ། ནམ་མཁའི་རྒྱལ་པོ་འམ་ལི་ལེར་ནམ་མཁའི་རྒྱལ་པོ་ནས་
 བརྩེ་བརྩེ་རྒྱལ་མོ་རོང་དུ་རྒྱལ་སྤན་བཙུ་བརྩེ་བརྩེ་དུ་ཡུར། རྒྱལ་པོ་ཐོག་མ་ལི་ལེར་
 ནམ་མཁའི་རྒྱལ་པོ་ནས་རྒྱལ་པོ་གསོད་ནམས་དབང་རྒྱལ་དང་། མི་དབང་ནམ་
 མཁའི་རྒྱལ་པོའི་བར་རྒྱལ་རབས་ཞེ་ལྷ་ཅམ་བྱང་ཡོད། དེ་དག་ལས་རྒྱལ་རོང་
 རྒྱལ་ཁབ་བཙུ་བརྩེ་བརྩེ་གྲུལ་ཚུལ་དང་དེ་དག་གི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱོན་སོགས་ཀྱི་ལོ་
 རྒྱུས་ཀྱང་བྲག་སྤྱོད་པའི་《དེབ་ཐེར་རྒྱ་མཆོ》དང་། རྒྱལ་རོང་བ་བྲག་བར་དཔལ་
 ལམ་གྱིས་བཙུམས་པའི་《ཐོད་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ལོ་རྒྱུས་རབ་གསལ་མེ་ལོང་》དང་།

བཅན་ལྟ་ངག་དབང་ཚུལ་ཁྲིམས་སོགས་ཀྱི་བསྐྱེད་པའི་ 《རྒྱལ་རྒྱུ་ཞིབ་འཇུག་
དཔུང་ཡིག་ཚུགས་བསྐྱེད་པའི་སོགས་ལས་ཀྱང་གསལ། ཡང་རྒྱལ་རབ་ཉེར་ལྷ་པ་
ཁོ་པོ་འབྲུམ་གྱི་སྐབས་སུ་བོད་བཅན་པོའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་བཤད་པ་དང་།
ལོ་རྒྱུས་ཁག་གཅིག་ནས། རྒྱལ་རབས་ལྷ་བརྩུང་དགུ་ཞེས་ཀྱང་བཤད་འདུག་མོད་
ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱེད་གསལ་པོ་མ་ཤེས། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གལ་གནད་གཅིག་ནི་རྒྱལ་མོ་རྒྱལ་གི་
དགོན་ཆེན་གཡུང་རྒྱུ་ཉིང་དགོན་གྱི་ཆག་འཇིག་གསལ་བའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ཞིང་། ཞེས་པ་
དེར་འཁོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཉིང་དེ་ལ་གཞིར་བཞག་ཏེ་ཁྱེད་ན། གཡུང་རྒྱུ་བོན་
གྱི་བསྐྱེད་པ་འཇིག་པའི་སྐབས་ཆེན་དབུ་སྐྱོད་སྐྱོན་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་སྐྱོན་རྒྱལ་ཡབ་
སྐྱེས་ཀྱིས་རྒྱལ་མོ་ཆ་བ་རྒྱུ་ཆེན་འདིར། གཡུང་རྒྱུ་བོན་གྱི་བསྐྱེད་པའི་འདུ་
གནས་སུ་དགོངས་ཏེ། ཁོང་དང་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཟབ་མོ་ཡོད་པའི་བསྐྱེད་
པའི་སྐབས་བདག་ཆེན་པོ། མི་དབང་ཆུ་ཆེན་རབ་བརྩུན་རྒྱལ་པོའི་སྐྱེས་སྐྱེས་ནས་
མཁའ་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་ཁོང་གིས་ཀྱང་སངས་རྒྱལ་རིན་ཆེན་དཔལ་བཟང་
པོ་མཆོག་དང་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བའི་རྒྱུ་བསྐྱེད་པའི་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་
ཏུ་འགྱུར། དམ་པ་གང་གིས་ཡུལ་དེར་གཡུང་རྒྱུ་བོན་གྱི་བསྐྱེད་པ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ།
དེ་བཞིན་རྒྱལ་རྒྱུ་འཇིག་པའི་སྐབས་ཀྱང་། མཁའ་མཆོག་སྐྱོབ་དཔོན་ཚུལ་ཁྲིམས་
དབང་ལྷན་དང་། བསོད་ནམས་སྐྱོན་ཆོགས། རྒྱལ་བ་འོད་ཟེར། བསོད་ནམས་
དབང་གི་རྒྱལ་པོ་སོགས། ལྷན་གྲགས་ཆེ་བའི་མཁའ་གྲུབ་གཉིས་ལྷན་གྱི་རྒྱལ་
རབས་མང་དུ་བྱོན། གོང་མ་ཆེན་ལུང་གི་བྲི་ལོ་སོ་རྒྱལ་པ་སྐྱེ་ལོ་༡༧༧༡ ལོར་རྒྱལ་
ཡོངས་ཀྱི་དམག་དཔུང་གི་སྤེད་ཀ་བཏང་སྟེ་ལོ་བརྩུ་གཉིས་འཐབ་རྒྱུས་རྒྱལ་རྒྱུ་
པམ། རྒྱལ་རྒྱུ་ཆུ་ཆེན་རབ་བརྩུན་རྒྱལ་པོ་ཟངས་རྟ་མེ་འབར་མ་ལ་བསྐྱོན་ནས་
དགོངས་ཤིང་བོན་བསྐྱེད་བསྐྱེད་སྐབས། སྐབས་དེ་ནས་མན་རྒྱུ་དབང་ཤུགས་སྤེལ།
རི་བོ་དགེ་ལྷན་པའི་བསྐྱེད་པ་དར་རྒྱས་སུ་གྱུར། རྒྱལ་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་མཆོད་གནས་
སུ་བཀྱར་བའི་ཆོགས་ཀྱི་ཞིང་ས་ཆེན་པོ། གཡུང་རྒྱུ་ཉིང་དགོན་ཡང་གོང་མ་
ཆེན་ལུང་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་ལྷན། སྐྱེ་ལོ་༡༧༧༤ལོར་གྲུབ་མཐའ་དགེ་ལུགས་པར་
བཅན་བསྐྱེད་བྱས་ཏེ། དགོན་པའི་མིང་ཡང་དགའ་ལྷན་བསྐྱེད་འཕེལ་གྱིང་ཞེས་

བཏགས། རྒྱ་ནག་གོང་མའི་མཆོད་གནས་ཀྱི་དགོན་ཆེན་བཞི་ཡི་ཡ་གྲུལ་དུ་གྱུར་
 ཞིང་། སྐར་བོན་དགོན་ཡིན་སྐབས་ཀྱི་མཆོན་ནི་གཡུང་རྒྱུད་ལྟ་སྟེང་། ཞེས་
 གྲགས་པ་ལྟར་འདྲུ་ཁང་ཆེན་མོའི་རྩོག་ཅུལ་རྣམས་སུ། གཡུང་རྒྱུད་གི་རི་མོ་ཡོད་
 གྲང་། རྗེས་སུ་དགེ་ལུགས་པས་རྩོམ་ལེབ་དེ་དག་མགོ་མཇུག་སྟོག་པའི་སྟེང་དུ་མི་
 རྟོག་པ་བློའི་གཟུགས་རིས་རེ་བཞོས་ཡོད་སྟབས་དེ་ནས་བརྒྱུད་དགོན་པའི་མིང་ལ་
 ཡང་པ་བློ་ལྟ་སྟེང་། ཞེས་བཅན་བསྐྱར་བྱས་ཡོད་པར་གསལ། དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་
 གསལ་བའི་རྩོམ་འདི་ཉིད་ཀྱང་། མགོ་མཇུག་སྟོག་པའི་མདུན་དོས་སུ་དགོན་རྟེང་
 འདི་དགེ་ལུགས་པའི་གྲུབ་མཐའ་ལ། དབང་བའི་བཅན་བཀའ་བཞོས་པའི་མཐའ་
 རུ་རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཆོན་ལྷང་གི་བཀའ་ཡིག་ཀྱང་། བཅན་བཞོས་བགྱིས་ཡོད་པ་
 གསལ་འདུག །རྒྱས་དེ་ཙམ་ནས་བོན་ལུགས་རྣམས་གཙང་བཀག་བྱས། བཤད་
 སྐབས་ཀྱི་ཆོས་སྟོན་ཡོད་ཆོད་གང་དེ། དབུས་ཀྱི་གདན་ས་ཆེན་པོ་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་
 དཔལ་ལྷན་འབྲས་སྤངས་པའི་སྤྱག་ལེན་བཞིན་བཅུགས་ཤིང་། དགའ་ལྷན་མོ་བྲང་
 གི་དོ་དམ་འོག་དུ། དགོན་བདག་ཀྱང་འབྲས་སྤངས་དགོན་ནས་གཏོང་སྟོལ་བྱུང་
 ཡོད་པ་བཞིན་སྟེ་ལོ་ ༡༧༥༠ ཙམ་གྱི་བར་དགེ་ལུགས་པའི་མཁན་པོ་ཞེ་གཅིག་རིམ་
 བཞིན་དུ་བྱོན་ནས། དགོན་འདིར་བདག་དབང་མཛད་པ་སོགས་ནི་ཞོར་འཕྲོས་
 ཙམ་མོ། །ཐུབ་བཀུན་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མའི་གྲུབ་མཐའ་རུ་ཡང་། “བོད་ན་གཤེན་དར་
 སྟེང་དང་། རྒྱལ་མོ་རོང་དུ་གཡུང་རྒྱུད་ལྟ་སྟེང་སོགས་ཡོད་པ་རྣམས་རྒྱས་བྱིས་རྒྱ་
 ནག་གོང་མའི་དམག་གིས་བཤེགས་ནས་ལྟ་སྟེང་དུ་དགའ་ལྷན་ལྟ་སྟེང་ཞེས་པའི་
 དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་པ་གསར་འཛུགས་མཛད། བོན་ལུགས་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་
 ཡམ་ཙམ་ཞིག་བསྐྱགས་ནའང་། ད་དུང་རྒྱལ་རོང་དང་ཆོ་ཁོ་སོགས་ན་བོན་སྡེ་
 མང་ཙམ་ཡོད་པ་སྤྲང་དོ།” ཞེས་གསལ་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱིས་ཀྱང་གྲུབ་པོ། །རྒྱལ་
 པོ་འདིའི་རྒྱལ་ས་ནི། གཡུང་རྒྱུད་བོན་གྱི་བཟུན་པའི་སྟེ་གནས་ཆེན་པོ་རྒྱལ་རོང་
 གཡུང་རྒྱུད་ལྟ་སྟེང་ཡིན། དེར་སང་འབར་ཁམས་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་ཚུ་ཆེན་རྫོང་
 རྟེ་རྒྱ་སྐད་དུ་ཅིན་ཁྲོན་ཞེས་བྱེད། །

༢ རྒྱལ་རོང་ཁྲོ་ཆེན་རྒྱལ་པོ། དེ་ཡང་སྤྱིར་རྒྱལ་རོང་ཞེས་བརྗོད་དུས་བོད་ཀྱི་

དེ་བཅའ་ཁག་ཏུ་སྤྱི་ལོའི་རྒྱལ་རབས་བརྒྱད་པའི་སྐབས་སུ། བ་ཤོར་བེ་རོ་ཙ་ནས་
པོད་རྒྱལ་ཁྱི་སྤོང་ལྷ་བཙན་གྱི་བཙུན་མོ་ཞིག་ལ་གསང་འབྲེལ་བྱུང་རྒྱུ་གིས་ཡུལ་
རྒྱལ་རོང་ཡུལ་རུ་རྒྱུགས་བྱེད་སའི་ཡུལ་དེ་ཡིན་པར་ངོས་འཛིན་གནང་ཡོད།
སྐབས་སུ་སྤོང་གཞི་ནི་རྒྱལ་རོང་ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་སྟེ། ཡོངས་གྲགས་སུ་ས་མིང་ལ་
རྒྱལ་རོང་ཁྱོ་རྒྱབས་རྒྱལ་པོ་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། འདི་ཡང་བྲག་སྒྲོམ་པས་གསུངས་པ་
བཞིན་རྒྱལ་རོང་གི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱང་པལ་ཆེར་རབ་བརྟན་གྱི་རྒྱུ་ལས་ཆད་པ་
ཡིན་ཞེས་དང་ཆུ་ཆེན་སོགས་གྱི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཞང་ཞུང་ཁྱུང་འཕགས་ལས་མཆེད་པ་
ཡིན་ལ། དེ་ཡང་ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་རབས་སྒྲོར་ལ་ཀུན་གྱི་ལ་གྲགས་པ་འཇའ་ཆོན་སྟེང་
པོས་མཛད་པའི་ཤེས་རབ་པར་བྱེན་སྟེང་ཕྱག་བརྒྱ་པའི་ཤིང་པར་གྱི་《དཀར་ཆག་
སྤྱིད་པའི་སྒྲོན་མེ》འི་ལེའུ་བཞི་བ་རུ་ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་རབས་མདོར་བསྟུས་ཤིག་བཞེད་
ཡོད། ཁོང་གིས་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་མཛད་གནང་པའི་དཀར་ཆག་སྤྱིད་པའི་སྒྲོན་མེ་
ཞེས་པ་དེར། རྒྱལ་རོང་ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་གཏུང་རབས་དང་གཞན་ཁྱོ་ཆེན་གྱི་
རྒྱབས་སྒྲོར་འོག །གཡུང་རྒྱུང་བོན་གྱི་《ཁམས་ཆེན་སྟེང་ཕྱག་བརྒྱ་པ》ཞེས་པའི་
འབྲམ་སྟགས་བམ་བཙུ་རྒྱག་ཅན་དེ་ཉིད་ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་ཀུན་དགའ་ལོར་བྱ་དང་
ཁོང་གི་བཙུན་མོ་ཆེ་དབང་ལྷ་མོ་གཉིས་ནས་སྤྱིན་བདག་བྱས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་
ཤིང་པར་རུ་བཞེངས་བསྐྱུན་མཛད་པའི་སྒྲོར་སོགས་ཡིན། དཀར་ཆག་སྤྱིད་པའི་
སྒྲོན་མེ་ཞེས་པ་དེ་ནི་ཁམས་ཆེན་སྟགས་བམ་བཙུ་རྒྱག་པའི་མཇུག་རུ་ཡོད། དེར་
ཁྱོ་ཆེན་གཏུང་རབས་ནི། སྟེན་པ་གཤེན་རབ་ལས་གྲོལ་ཚུལ་བཤད་ཡོད་པ་དང་
ཁྱུང་པོ་དཀར་ནག་སེར་གསུམ་ཁྲ་བོ་དང་བཞི་ལས། མ་སྟག་ཁྱུང་པོ་ཁྲ་བོ་ཞེས་པ་
དེ་རྩུ་འཕྲུལ་གིས་ཤར་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ཡུལ་རུ་བྱོན་ནས། ལྷ་མོ་དཀར་མོ་མདངས་
ལྷན་ཟེར་བ་ཁབ་རུ་བཞེས་པས། དེ་ལས་གཡུང་རྒྱུང་བྱ་བཞི་དང་། བྱ་རྒྱག་ །བྱ་
བརྒྱུད་སོགས་གྲོལ་ཚུལ་སོགས། ཞིབ་རྒྱས་《ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་རབས་ཤེལ་དཀར་སྤོང་
རབས་》ལས་གསལ་ཞེས་གསུངས་ཡོད། ཁོང་གི་གཡུང་རྒྱུང་བྱ་བཞི་གྲོལ་བའི་
གཅེན་པོ་ཁྲོ་བོ་དབང་ཆེན་རྒྱབ་པ་ལས། ཁྲོ་ཙ་ཞེས་པ་ཞིག་བྱུང་བ་དཔུ་རྩོམ་བྱུང་
སྟགས་ཏྱིར་གྱི་ཁ་གཞོན་རུ་གཤེགས་པ་དང་། དེ་ལ་སྟས་གསུམ་ཡོད་པའི་གཅེན་

པོ་ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་སྟག་ལ་སྐྱབས་ཟེར་བ། ཁོང་ནི་ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མ་ཡིན་པ་
འདྲ་མོད་ཞིབ་གསལ་འོག་ཏུ་གསལ། ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་སྟག་ལ་སྐྱབས་ཀྱི་སྐས་ཨ་
དཀར། དེའི་སྐས་ཡོ་ལྷ། དེའི་སྐས་ནང་སོ་གཡུང་རྩུང་རྒྱལ་བ་དང་མིའི་
དབང་པོ་མཁར་ཐར་ནམ་པ་གཉིས། དེའི་སྐས་ནང་སོ་གསར་མ་དང་རྒྱལ་པོ་ཨ་
དཀར་ཟེ་གཉིས། དེའི་སྐས་བརྗེ་རྒྱལ། དེའི་སྐས་ཁྱོ་རྒྱལ། དེའི་སྐས་རྒྱལ་པོ་ཅི་ལ།
དེའི་སྐས་ཆེ་བ་ཁྱོ་རྒྱལ་དང་། བསོད་ནམས་ཅན། ཁྱོ་རྒྱལ་གྱི་སྐས་ཁྱོ་ཆེན་ཀུན་
དགའ་ལོར་བྱ་ཞེས་པ་ཆུང་རྩལ་ནས་ཐུགས་སྐྱམ་ཞིང་སློ་རྩལ་ཆེ་ཞིང་མཁྱེན་རབ་
རྒྱས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ཁོང་ནི་གཡང་རྩུང་པོན་བསྟན་ལ་དད་པའི་ངེས་ཤེས་བཙུག་
མིན་ཡང་ཡང་སྐྱེས་ཤིང་། རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་ཀུན་གྱི་ལ་གཤམ་པ་མཆོད་ཡོན་ཏུ་
བསྟན་པ་དེ་ཉིད་ཡིན།

གཞན་ཡང་རྒྱུ་ཅོམ་པ་པོ་ལིས་མོའམ་ (li mo) མཆོད་རྟེན་གྱིས་བརྩམས་པའི་
རྒྱུ་ཡིག་《རྒྱལ་རྒྱལ་ཁག་བཙུག་གི་ས་གནས་དཔོན་རིགས་》ཞེས་པར་ཁྱོ་
སྐྱབས་རྒྱལ་པོ་ནི། ཤར་རྒྱལ་མོ་རྩུ་བྱང་བའི་རྒྱལ་ཁག་ཐོག་མའི་གས་ཡིན་ལ།
རྒྱལ་རྒྱུ་འདིའི་ཆེས་མཐའ་མའི་རྒྱལ་པོ་ནི། སྐལ་བཟང་རྒྱལ་མཆོན་ཟེར་བ་དེའི་
བར་རྒྱལ་རབས་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་གཅིག་སོང་ཡོད་པ་ལས་རྒྱལ་རབས་དང་པོ་ཁི་ལྷོ་སི་
(khi lho si) ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ཞེས་བཀོད་འདུག་མོད། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དང་
རྩ་དུ་སྡེ་དེ་འདྲ་མཇལ་རྒྱ་མ་བྱུང་པས། གོང་རྩ་འཁོད་པའི་དཀར་ཆག་སྤྱད་པའི་
སྟོན་མེ་ལས་ཀྱང་གངས་དེ་ཅམ་ཞིག་བཟང་མི་འདུག །ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་པོ་སྟག་ལ་
སྐྱབས་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མ་ཡིན་པ་འདྲ་མོད། ཡང་ལ་ལས་ཁྱོ་སྐྱབས་ཞེས་པ་ཡུལ་
འདིའི་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མ་དེ་རེད་ཅེས་ཀྱང་གསལ་མོད་རྒྱ་མཆོན་རྩུངས་མེད། དེ་
མིན་མཁས་དབང་མཁར་ཆེའུས། དཀར་ཆག་གི་ལོ་ཆོན་བཞི་བར་ཁྱོ་སྐྱབས་ཀྱི་
རྒྱལ་པོ་ཁྱོ་ཆེན་གྱི་གཏུང་རབས་བཀོད་ཡོད། དཀར་ཆག་དེ་ནི་རྒྱ་ཆེན་པར་མའི་
པོ་ཏི་ཨ་ཡི་ནང་རྩུ་བཀོད་འདུག་ནའང་། དཀར་ཆག་དེའི་ནང་རྩུ་འཁོད་པའི་
གཏུང་རབས་ནི་མ་ཡིན་པ། དེ་ནི་རྒྱ་ཆེན་གྱི་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོའི་གཏུང་རབས་
ཡིན་པ་རེད། ཅེས་ཀྱང་གསུངས་འདུག །ཡིན་ན་ཡང་ཁྱོ་ཆེན་དང་རྒྱ་ཆེན་གཉིས་

ཀྱི་རུས་རྒྱུད་གཅིག་ཤུ་ཡིན་པ་གོང་གི་ཞུས་ཟིན་པ་ལྟར་ཡིན། གཞན་ཡང་《པར་གྱི་
དཀར་ཆག་སྤྱིད་པའི་སྒྲོན་མེ》ལས། “དེ་ནས་པར་དུ་བཞེངས་བྱེད་སྒྱིན་པའི་
བདག །དཔལ་འབྱོར་སྟོབས་ལྷན་རྒྱལ་པོ་ཡི། །གཏུང་རབས་ལོ་རྒྱུས་མདོ་ཙམ་
ཞིག་བསྟན་ན། །སྒོན་ཆོ་སྟག་གཟིག་འོལ་མོའི་སྤྱིང་ཆེན་དུ། །དུས་རྒྱལ་འཁོར་ལོ་
དབང་རྒྱུར་ཡབ་ཡུམ་ལ། །སྤྱི་རྒྱལ་འབྲུངས་པའི་གཅེན་པོ་མི་རྩེ། །ཞེས་པ་ནས།
ཐ་སྟག་བྱུང་འཕགས་སྤྱོད་ཞེས་བྱ་དེས། །རྩ་འབྲུལ་གོམས་པས་མདོ་ཁམས་ཀྱན་
དུ་བཀོད། །ཤར་སྟོགས་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ཡུལ་དུ་བྱོན། །ལྷ་མོ་དཀར་མོ་མདངས་
ལྷན་ཁབ་དུ་བཞེས། །དེ་ནས་དབུ་འཁོར་གཡུང་རྒྱུད་དུ་བཞི་དང་། །འབྲུག་ཤུ་
བརྒྱད་ལ་སོགས་གྲོལ་ཚུལ་རྣམས། །ཞིབ་པར་རྒྱལ་རབས་ཤེལ་དཀར་ཕྱང་བ་
གསལ། ཞེས་སོགས་གོང་དུ་ཞུས་པ་བཞིན་བྱུང་གི་རུས་བརྒྱུད་དེ་ནི་མདོ་སྤྱི་རྒྱལ་
མོ་རོང་དུ་མཆེད་དེ། རྒྱལ་རོང་ཁྱོ་སྤྱབས་རྒྱལ་པོ་ཡང་དམ་པ་བྱུང་གི་གཏུང་རྒྱུད་
ཡིན་ཚུལ་གསལ་པོར་བཏོན་ཡོད།

གཞན་ཡང་སྤྱོད་ཆེན་རྒྱལ་པོ་ཀྱན་དགའ་ལོར་རུས་གཡང་རྒྱུད་པོན་གྱི་བཀའ་དང་
བཀའ་བརྟེན་གྱི་པར་གཞི་ཆ་ཆོང་ཞིག་བསྟན་བཞེངས་མཛད། ཁོང་གི་དབུ་སྤྱི་ནི་
གཏིར་སྟོན་སངས་རྒྱས་སྤྱིང་པ་དང་ཀྱན་གྲོལ་གྲགས་པ་རྣམ་གཉིས་ཡིན། བྱུང་
པར་དེའི་སྤྱབས་སྤྱོད་ཆེན་དང་རྒྱ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོ་དང་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་པོ་
རྣམ་གཉིས་ཀྱི་རེ་སྤྱལ་མཐར་ཀྱན་གྲོལ་གྱིས་《ཟབ་དང་རྒྱ་ཆེ་གཡུང་རྒྱུད་པོན་གྱི་
བཀའ་འབྱུར་དཀར་ཆག་ཉི་མ་འབྱུང་གྱི་འོད་ཟེར》མཛད་གནང་བ་སོགས་ཀྱང་
ཞར་འཕྲོས་ཙམ་ལོ། །གཞན་ཡང་སྤྱི་སྤྱོད་ལྷེ་བཙན་སྤྱབས་ཀྱི་ཆོ་རོང་ཁོ་འཕན་
ཟེར་བ་ནས་ཡུན་མི་རིང་ཙམ་ན་ཁོང་གི་གཏུང་རྒྱུད་དུ་རྒྱལ་པོ་སྤྱོད་སྤྱབས་ཟེར་
བ་དེས་པོ་བྱང་བཅིགས་ཤིང་། སྤྱིད་སྤྱོད་པས་སྤྱོད་སྤྱབས་རྒྱལ་པོ་སོགས་ཞེས་ཀྱང་
ཟེར་སྟོལ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་མོད། བྱུངས་ཡུངས་གསལ་པོ་མེད། རྒྱུ་ཡིག་ཆོང་ལྟར་
ན་རྒྱལ་རབས་ཞེ་གཅིག་ཙམ་བྱུང་ཡོད། ཡུལ་དེའི་ཞལ་རྒྱན་དུ་རྒྱལ་པོ་འདྲིའི་
མཆོད་གནས་ཀྱི་དགོན་པ་ནི། པོན་དགོན་མཆོ་སྤྱིང་ཡིན་ལ་དབུ་སྤྱི་རྒྱལ་གསུམ་ནི་
ཉི་ཤར་སྤྱི་མ་དང་། མདང་བྱ་སྤྱི་མ། སྤྱི་སྤྱི་མ་བཙན་པོན་གྱི་སྤྱི་མ་དེ་

༣ བཅོམ་ལྷ་བདག་ཆེན་རྒྱལ་པོ། འདི་ཡང་ཞང་ཞུང་གི་རུས་རྒྱུད་སོགས་
 གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཏེ། ཡབ་ཕྱེས་ཀྱི་འབྲུང་ཁྲུངས་གཅིག་ཏུ་འདོད་པ་ལས་བཅོམ་
 ལྷ་བདག་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་དང་། རབ་བརྟན་རྒྱལ་རྒྱུད། ཁྱོ་ཆེན་གྱི་རྒྱལ་
 རྒྱུད་བར་འབྲེལ་ལམ་དམ་ཟབ་ཅིག་ཡོད་ལ། ཐོག་མར་བཅོམ་ལྷ་དང་རྩ་ཆེན་
 གཉིས་ཁྱིམ་རྒྱུད་གཅིག་ནས་མཆེད་ཚུལ་ཡོངས་གྲགས་ལྷ་བྱ་རེད། ཕྱིས་སུ་རྒྱལ་
 རྒྱུད་དེ་དག་བར། གཉེན་སྒྲིག་གི་ལམ་ནས་འབྲེལ་ལམ་དམ་ཟབ་ཏུ་བཏང་ཡོད་
 ཅིས་མཁས་དབང་མཁར་ཆེ་འུའི་《ཁྱོ་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་རྒྱུར་དབྱེད་པ་》ཞེས་པ་
 ལས་གསལ་ཡོད། དེ་མ་ཟད་རྒྱལ་པོ་དེ་གསུམ་གྱི་དབྱེད་མཁའ་ལོང་ལྷས་བཞིན་
 རུས་རབས་བཅོ་བརྒྱུད་པའི་ནང་ཏུ་བྱོན་ཞིང་། དུལ་རྒྱལ་རོང་ཏུ་འགྲོ་དོན་རྒྱ་ཆེར་
 མཛད་པའི་སངས་རྒྱས་སྤིང་པ་དང་། ཀྱན་འགྲོ་གྲགས་པ་ཡབ་སྐུ་གཉིས་ཡིན།

བྲག་སྒོམ་པའི་《དེབ་ཐེར་རྒྱ་མཚོ་》ལས། “ཚུ་ཆེན་གྱི་ཉིན་དངོས་སུ་བཞུན་པ།
རབ་བརྟན། བཅོན་ལྷ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་ཡོད། ཕྱི་མ་འདི་གཉིས་སྟོབས་དང་
དཔལ་ཚ་ཆེ་བས་ཤོར་རྒྱལ་པོའི་རུས་སུ། མངའ་ཞབས་སུ་མ་ཚུགས་པར་གྲགས་”
ཞེས་གསུངས་པ་དང་། མ་གཞི་བཅོན་ལྷ་དང་རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོ་གཉིས་ནི་རྒྱལ་
པོ་གཅིག་གི་རུས་རྒྱུད་ལས་ཆད་པ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་1426-1441 ལོར་ཆོ་དབང་ནམས་
མཁའ་ནས་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་བར་དུ། གཏུང་རབས་སོ་བརྒྱུ་ཡིན་ཞེས་ལོ་
རྒྱུས་རབ་གསལ་མེ་ལོང་ལ་གཞིར་བཞག་ཏེ་ཞུས་པ་ཡིན། གཞན་ཡང་《རྫོ་རིང་
པའ་ཁྱེ་ཏའི་རྣམ་ཐར་》ལས་བཅོན་ལྷའི་ཡུལ་དམག་གོར་རྒྱ་མཐར་སྐྱོད་གཏོང་
བར་ཕྱིན་པ་སོགས་ཀྱི་དམག་འབྲུག་གི་སྐོར་ཡོད་མོད་འདིར་བྲིས་མེད། གཞན་
ཡང་གནའ་བོའི་ཞང་སྐད་དམ་ཡང་ན། བརྟ་རྟིང་རྟིང་ལ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་པོ་
དམངས་ཁྲོད་རུ་བྱུང་བའི་བཅོན་ལྷའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་ཡོད། དེ་ནི་བཅོན་ལྷ་དག་
དབང་ཚུལ་གྲིམས་དང་དབྱང་ཏའི་ཆེན་གྱིས་བཅོན་ལྷའི་ས་ཆར་འཛོལ་སྤུང་བྱས་
ནས་མཆན་བྱ་བཏབ་པ་ཞིག་ཡོད། བཅོན་ལྷའི་རྒྱལ་རབས་ད་བརྒྱུ་པ་ཆོ་
དབང་དང་། ད་བརྒྱུད་པ་སྤིང་སྤྱབས་ཡིན་ཞིང་སྤིང་སྤྱབས་ཀྱི་སྐབས་ཆེན་སྤིང་
གཞུང་གིས་དམག་བརྒྱབ་ནས་ཚ་གཏོར་རུ་བཏང་བར་བཤད་དོ། རྒྱལ་ས་ནི་
འབར་ཁམས་རྫ་པ་ཁུལ་གྱི་བཅོན་ལྷ་རྫོང་ཅིན་ཁྲོན་རུ་ཡོད།
༤ ཅོག་ཅེ་རྒྱལ་པོ། རྒྱལ་པོ་འདི་ལ་ཆོས་འབྱུང་ཁག་རུ་ཅོག་ཅེ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྱང་
ཡོད་མོད། གནའ་བོའི་བོན་གྱི་འབྲི་སྟོལ་ལ་གྱུར་ཅེ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་བྲིས་ཡོད། བོན་
ལུགས་ལ་གྱུར་ཅེ་ཞེས་པ་ཞང་སྐད་ཡིན་ཏེ། ཞང་སྐད་རུ་གྱུར་ཞེས་པ་བོད་སྐད་
རུ་བོན་ཞེས་བྲིས་ཡོད། བོན་ལུགས་ལ་གྱུར་ཅེ་ཞེས་པ་བོད་སྐད་རུ་ལྷ་ལ་གོ་བ་ནི་
ཁོ་བོས་ལ་ཅེ་སྐོར་གྱི་དབྱུང་ཚོམ་རུ་སྤྱབ་བྱེད་སྤྲ་ཆོགས་བཀོད་ཡོད་པ་ལྟར་ཡིན།
མདོར་ན་ཅེ་ཞེས་པ་དེ་ལྷ་དང་རྒྱལ་པོ་གཉིས་ཀར་འབྲུག་པ་ལྟར་གྱུར་ཅེ་ཞེས་པ་
དེ་བོད་སྐད་རུ་བོན་ལྷའམ་བོན་རྒྱལ་ཞེས་བྱང་ཡོད་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ཡང་གྱུར་ཅེ་
ཞེས་པའི་ཡུལ་འདིར་གྱུར་ཅེ་སྤྲ་མོ་རྫོང་ཞེས་འབོད་བཞིན་ཡོད་པ་དང་། གྱུར་
ཅེའི་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མའམ་དང་པོ་སང་གི་རྒྱལ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ནས་རྒྱལ་རབས་

བཞི་པ་རྒྱ་གར་འབྲུམ་ཟེར་བ་དེ་ཡིན་པར་བཤད། དེ་ནི་རུས་རབས་བཙོ་བརྒྱད་
 པའི་རུས་དཀྱིལ་ཅམ་ལ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་ཡིན་པ། 《གུང་ཐང་བསྟན་པའི་
 སྟོན་མའི་རྣམ་ཐར་》རྩ་གསུངས་ཡོད། རྒྱལ་རབས་བཞི་པ་རྒྱ་གར་འབྲུམ་
 གྱི་སྲས་ཆོ་དབང་ལྷན་གྲུབ་ཅེས་པ་དེ་ཡིན། རྒྱལ་རབས་ལྔ་པ་ཆོ་དབང་ལྷན་གྲུབ་
 གྱི་བཙུན་མོ་གཡུང་རྒྱུད་ལྷ་མོ་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། འདི་གཉིས་ལ་བྱ་ཞིག་ཡོད་པ་རྒྱུད་
 རས་འདས་སོང་བས་སྤྱིས་སྤྱི་བཙུན་མོ་གཡུང་རྒྱུད་ལྷ་མོས་དཔོན་ས་བཟུང་བར་
 བཤད་ཡོད། དེ་ནས་ཅོག་ཅེའི་རྒྱལ་པོའི་གཏུང་རབས་ཆད་པར་སྤང་། སྤྱིས་བསྟན་
 པ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱུད་ཅིག་འདིར་ཡོང་ནས་རྒྱལ་ས་བསྐྱུངས་རབས་《མདོ་སྤྱད་ལོ་རྒྱུས་
 ཆེན་མོ་》ནས་བཤད་ཡོད་མོད། རྒྱལ་རོང་ངག་རྒྱན་ལ་མདོ་སྤྱིར་རྒྱལ་པོའི་རྒྱུད་
 པ་ཞིག་གདན་དྲངས་ནས་རྒྱལ་སྤྱིར་བསྐྱུངས་རབས་ཟེར། དེ་ལྟར་གྱུར་ཅོད་རྒྱལ་
 པོའི་རྒྱུད་པ་མ་ཡིན་ཡང་དཔོན་རབས་བཙོ་བརྒྱད་ཅམ་བྱུང་ཡོད། ཅོག་ཅེའམ་
 གྱུར་ཅོད་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ས་ནི་རྩ་པ་ཁུལ་འབར་ཁམས་རྫོང་གི་མངའ་སྡེ་ས་སྤྱོད་
 ད་རྒྱུད་ཚུགས་ཅེ་དང་། གྱུར་ཅོད་དང་། ཅོག་ཅོད་དང་། ཅོག་ཅོད་མཆོག་ཅེ་སོགས་
 རྒྱལ་མིང་འབྲི་ལུགས་མི་འདྲ་བ་ཁག་གཅིག་བྱུང་ཡོད་པ་ལས། འབྲི་ལུགས་རྟེན་
 འོས་དེ་གྱུར་ཅེའམ་པ་དེ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་དོན་གོང་རུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་རོ། །

གཞན་ཡང་བཤད་ཚུལ་གཅིག་ལ་ཅོག་ཅོད་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མ་རྒྱལ་པོ་བསོད་ནམས་
 འབྲུམ་^①ཟེར་བ་དེ་ཡིན་པ་དང་དེའི་སྲས་སང་གེ་རྒྱལ་^②ཡིན། དེ་ནས་རྒྱལ་རབས་
 བཙུ་ཅམ་གྱི་མཆོམས་ནས་ཅོག་ཅོད་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་པ་ཆད་པ་ནས་ལྷམ་གཡུང་
 རྒྱུད་ལྷ་མོས་དཔོན་ས་བཟུང་བ་སོགས་ཀྱི་འདོད་སྤོལ་ཞིག་ཀྱང་མདོ་སྤྱད་ལོ་རྒྱུས་
 སོགས་ན་བཤད་ཡོད་མོད། ལོ་རྒྱུས་ཁུངས་གཏུགས་ཁུས་མི་འདུག་པས་རེ་ཞིག་
 དཔུང་གཞིར་སེམས། དེ་མིན་ཅོག་ཅོད་རྒྱལ་པོའི་མཆོད་གནས་ཀྱི་དགོན་པ་ནི་
 འབར་ཁམས་གཡུང་རྒྱུད་སྤྱིར་ཞེས་པའི་དགོན་པ་དེ་ཡིན་ལ། སྤྱིས་སྤྱི་ཅོག་ཅེའི་

① སྤྱི་ལོ་1286-1342བར།

② སྤྱི་ལོ་1343-1400བར།

རྒྱལ་པོའི་སྐུ་ཤིག་དབུས་སུ་ཕེབས་ནས། དགེ་བཤེས་སྤངས་ནས་ཕྱིར་ཕེབས་ཏེ་
དགེ་ལྷན་པར་བསྐྱར་ནས། དེར་འབར་ཁམས་དགོན་དགེ་ལྷན་དར་རྒྱས་སྤིང་
ཞེས་པ་དེ་རེད། འདི་ལ་སྐར་གཤེན་ཉི་མ་རྒྱལ་མཆོན་ཕེབས་རབས་སོགས་
《བསྟོན་པ་རྣམ་རྒྱལ་ཁང་བཟང་》གི་མཚུག་ཏུ་གསལ་ཡོད། འདིའི་མངའ་སྡེ་རས་
སུ་སྐར་བོན་དགོན་བརྩེ་ཅམ་ཡོད་པར་བཤད་མོད། ད་ཡོད་བོན་དགོན་སྟོ་ལ་
དགོན་ནམ་སྟོ་བས་ལྷན་སྤང་ཆེན་དགོན་དང་། ཆོ་དཔལ་དེུ་དམར་དགོན།
འབར་ཁམས་སྤྱི་ཆང་དགོན། རྩ་ལུང་དགོན་སོགས་ཡོད་པར་ཐོས། །
༥ གཟི་འགག་རྒྱལ་པོ། རྒྱལ་པོ་འདིའི་མཆོན་གྱི་འབྲི་སྤངས་ཐད་ལ་ཡང་མི་
མཐུན་པ་མང་པོ་ཞིག་འདུག །དཔེར་ན། རྩ་འགག་དང་། རྩ་འགག་།གཟི་
འགག་།རྩ་འགག་བཅས་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་ཞིག་འདུག་མོད། ཡོངས་གྲགས་
ལ་རྩ་འགག་ཅེས་འབྲི་བཞིན་ཡོད་ལ་དེ་དར་བྱབ་ལྟ་བུར་བྱུང་འདུག །དོན་གྱི་
ཆ་ནས་ཀྱང་། བྲགས་སོགས་རྩ་འགག་སའི་འགག་ཅིག་ལ་ཡོད་པར་བཤད་ཡོད་
མོད། བོན་ལྷན་གྱི་འབྲི་སྤངས་ལྟར་ན་གཟི་འགག་ཅེས་བྲིས་ཡོད་པ་ལྟར་དོན་
ལ་བྱུང་འགག་ཅེས་བཤད་པ་ལྟ་བུའོ། །གཟི་འགག་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མའི་མཆོན་ལ་
ཕན་གྱུ་ཅེས་བྲིས་ཞིང་། དེ་ནི་བོད་རྒྱལ་བཅན་པོའི་སྐབས་ཅམ་ལ་མདོ་སྤང་
ཏུ་དམག་སྤྱིར་ཕེབས་ནས་རྒྱལ་ས་བཅུ་གས་པའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཡིན་པར་བཤད། དེས་
ན་རྒྱལ་པོའི་འདིའི་ཏུས་ཀྱང་ཞང་ཞུང་དབུ་ཡིན་མིན་དོགས་གནས་བྱུང་། རྒྱལ་
ཐོག་དང་པོ་ཕན་གྱུ་ཅེས་པ་འདི་བཅན་པོ་མང་སྟོང་མང་བཅན་གྱི་སྐབས་ཅམ་
ན་ཡིན་པར་གསལ། རྒྱལ་རབས་འདིའི་མཐའ་མ་རྒྱལ་པོ་བསོད་ནམས་ལྷན་
ཆོགས་བྲེར་བ་ཅིག་བྱུང་ཡོད། རྒྱལ་ས་ལོ་གཉིས་^① ཅམ་ལས་བཟུང་ཐུབ་མེད།
མཐར་ཀྱང་དུ་མིན་གོ་སྤྱིད་གཞུང་གི་དམག་དཔུང་གིས་དམར་གསོད་བྱང་། དེ་
ནས་རྩ་འགག་རྒྱལ་པོའི་རྒྱུད་པ་ཅ་ཆད་ཏུ་གྱུར། རྒྱལ་པོ་བསོད་ནམས་ལྷན་
ཆོགས་གྱི་རྩིས་ལ་བྱུང་བའི་རྒྱལ་པོ་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་བྲེར་བ་རྩ་འགག་གི་རྒྱལ་

① ལྷོ་ལོ་1926--1928བར།

རྒྱུད་མ་ཡིན་པས་རྒྱལ་རབས་གངས་གས་སུ་བཀོད་ཀྱི་མེད། ཕྱིས་པལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་
 ༡༡༣༣ཅམ་ལ་རྒྱ་རིགས་ཀོ་ཁྱི་རང་བེར་བ་ཅིག་གིས་ཁྱོ་རྒྱལ་དཔོན་གྱི་བུ་མོ་ཆོ་
 དབང་ལྷ་མོ་མནའ་མར་སྤངས་ནས། རྫོང་འགག་རྒྱལ་པོའི་མཁར་དུ་གནས་སྡོད་
 བྱས་ནས་རྒྱལ་ས་བཟུང་། དེ་ཕྱིས་ཅོག་ཅོ་དང་ཁྱོ་རྒྱལ་སོགས་ཀྱིས་རྫོང་འགག་
 གི་དཔོན་ས་བཟུང་པ་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཏུ་ཅང་ཉོག་པོ་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཁག་
 ཏུ་རྫོང་འགག་དཔོན་རབས་ཉེར་གཅིག་འདོད་མཁན་གཅིག་དང་། རྒྱལ་རབས་
 ཉེར་བཞི་ཅམ་འདོད་མཁན་གཉིས་ཅམ་བྱུང་ཡོད། རྒྱ་མཁར་ནི་དེར་གི་རྩ་པ་
 ལུལ་འབར་ཁམས་རྫོང་གི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཡོད། དེར་སང་སྐར་ཡང་ཞིག་གསོ་
 ཡང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་པར་ཐོས། །

༤ མདོ་ལི་རྒྱལ་པོ། དེ་ཡང་མདོ་སྤྱིར་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་རྒྱལ་པོ་འདིའི་མཆོན་
 གཅིག་གྱུར་ཞིག་དང་ཡོངས་གྲགས་ཤིག་ཁྱོན་ནས་མེད་པ་འདྲ། ཡིག་ཆ་ཁག་ན་
 མདོ་ལུང་དང་། མདོ་སྤྱིར་། འགག་བྱུར། མདོ་ལིར་། ལོང་རྒྱ། ལུང་དགུ། ལ་སི།
 མདོ་ལི་བཅས་མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་བརྒྱད་ཅམ་བྱུང་འདུག་མོད། རྒྱལ་རོང་བ་
 ཆོས་མདོ་ལི་འཕོད་བཞིན་འདུག །མདོ་ལི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་འདིའི་རིགས་སམ་ཁུས་
 རྒྱུད་ཀྱང་ཞང་ཞུང་སྒོ་པར་གྲགས་པ། ཞུང་པོ་ནས་མཆེད་པ་ཡིན་པ་ལ་བསེ་ཞུང་
 དབུ་ཡི་ཞུངས་སུ་གཏོགས་པ་དང་། ཞུང་པོ་དཀར་ནག་སེར་གསུམ་ལས་ཞུང་
 དཀར་ཐོགས་ལ་འབར་གྱི་རིགས་རྒྱུད་ཡིན་པར་བཤད་ཡོད་མོད། རྒྱལ་རོང་བ་
 ཆོའི་རག་རྒྱན་ལ་ཁྱོ་བོ་གཙོ་མཆོག་གི་གཏུང་ལས་མཆེད་པ་ཡིན་པར་བཤད་སྒོལ་
 ཡོད། མདོ་ལི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ཐོག་དང་པོའི་མཆོན་ལ་ཞུང་པོ་གཡུང་དྲུང་ནོར་སྒོ་
 ལུ་བ་དེ་རེད། དེའི་སྐས་ཞུང་པོ་མཁས་སྒོ་རྒྱལ་མཆོན། དེ་ནས་ཞུང་པོ་སྤྱིད་ན་
 གཡུང་དྲུང་དང་། ཡེ་ཤེས་གཡུང་དྲུང་། བསོད་ནམས་གཡུང་དྲུང་སོགས་རྒྱལ་
 རབས་ཉེར་ལྷ་ཅམ་བྱུང་ཡོད། གྲུབ་མཐའ་གཡུང་དྲུང་བོན་ལ་སྦྱོད་པ་ཤ་རྟག་ཏུ་
 བཤད་ཡོད། དེ་ཡང་ཐོག་མར་པག་གྱུ་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་ཅམ་ལ་ཞུང་པོ་
 གསེར་འབྲུམ་བེར་བ་ཅིག་ཡོད་པ་དེས། རྒྱ་ནག་མིང་སྤྱིད་གཞུང་ལ་འབྲེལ་ལམ་
 བཙུགས་ཤིང་། ཕྱིས་སུ་མང་གྲགས་པ་འབྲུང་གནས་ལ་རོགས་འདེགས་ལྷན་རྒྱུན་

པའི་མགོ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་རང་དབང་བདག་བཟུང་གི་ཆོ་པ་དབང་བསྐྱར་བྱས་
 ཏེ་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་གཞུང་སྟོང་པར་ལུས་ཞེས་བཤད་ཡོད་མོད། དེར་ཡང་རྒྱལ་རོང་
 གི་མཁས་དབང་བྲག་བར་དཔལ་ལྷན་ལགས་ཀྱི་ 《བོད་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ལོ་རྒྱུས་
 རབ་གསལ་མེ་ལོང་》དུ། སོ་མང་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མའི་མཆོན་ལ་སྟག་ལ་
 དཀོན་མཆོག་སྐྱབས་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པ་དང་། བན་སྲུང་གུན་ཞི་བྲི་ལོ་བཅུ་པ།
 སྤྱི་ལོ་1183-1223ལོར་སྲིད་འཛིན་ལོ་བཞི་བཅུ་ལ་གནང་བར་གསུངས་འདུག །དེ་
 བན་རྒྱལ་ཐོག་གཉིས་པ་ཆོ་མགོན་ལེགས་དང་། རྒྱལ་སྤྱི་བན་ཐར་སོགས་ནས་
 རྒྱལ་རབས་མཐའ་མ་རྩེ་དཔལ་བཟང་བར་རྒྱལ་པོ་བཅུ་དགུ་སོང་ཡོད་པ་དང་།
 སོ་མང་རྒྱལ་པོ་ཉི་ཤུ་པ་རྩེ་དཔལ་བཟང་ནས། སྤྱི་ལོ་1243ནས་སྲིད་སྐྱོང་ལོ་
 བཅུ་ཅུ་ལ་མཛད་ཡོད་པར་འདུག །སོ་མང་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ས་ཀྱང་རྩ་པ་ཁུལ་
 འབར་ཁམས་རྫོང་གི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཡོད་པར་བཤད། རྒྱལ་ཁག་འདིའི་མཆོད་
 གནས་ཀྱི་དཔོན་པ་ནི། བོན་གྱི་དཔོན་རྟེན་གྱི་རོབ་གཡུང་རྩུང་དཔོན་ཞེས་པ་དེ་
 ཡིན་ལ། དེར་ཡང་བོན་དཔོན་དེ་མ་ཉམས་པར་ཡོད་པར་ཐོས། །

༡ དམ་ལྷ་རྒྱལ་པོ། རྒྱལ་པོ་འདི་བའི་མཆོན་ལ་ཡང་བསྟན་པ་དང་། དམ་
 པ། དམ་ལྷ། དམ་འབའ་སོགས་འབྲི་སྟངས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་བཞི་ཅུ་བྱང་ཡོད།
 ཡིན་ན་ཡང་བསྟན་པ་ཞེས་པ་ 《རྒྱལ་རོང་ལོ་རྒྱུས་རབ་གསལ་མེ་ལོང་》 གི་འབྲི་
 སྟངས་ཡིན་པ་དང་བྱང་སྤྱི་བ་ཅུ་གྱི་གས་སུ་གཏོགས་པས་དག་པར་སྟུམ། ཡིན་
 བ་ཡང་ཁོ་བོས་དམ་ལྷ་འམ་བསྟན་པ་ཞེས་པ། སྤུང་མ་དེ་ཞང་སྐད་དམ་རྒྱལ་རོང་
 སྐད་དང་སྤྱི་མ་དེ་རྒྱ་སྐད་ཅུ་ཡིན་པར་སེམས། བོད་སྐད་དུ་རོང་བྲག་^① རྫོང་
 ཞེས་འབོད་བཞིན་ཡོད་པ། ཡུལ་དེ་གའི་གྲོགས་པོ་ཞིག་གིས་དངོས་སུ་གསུངས།
 རིགས་རུས་ཀྱང་། ཞང་ཞུང་དབང་ལས་མཆོད་པ་དང་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མའི་མཆོན་ལ་

① སྤྱིག་པ་པོའི་མཆོན། རོང་བྲག་རྫོང་ལ་ 丹巴县 ཞེས་མིང་གི་བྱང་ཚུལ། དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་
 རང་སྐྱོང་ཁུལ་བཅུགས་རྫོང་ཁག་སོ་སོ་འཛུགས་སྐབས། རོང་བྲག་ཡུལ་གྱི་མདའ་མདོ་རྒྱལ་པོ་དང་།
 བྲག་རྫོང་རྒྱལ་པོ། པ་མང་རྒྱལ་པོ་གསུམ་གྱི་མངའ་ཁོངས་གཅིག་དུ་བསྐྱུས་པའི་མིང་ལ་ཏོན་པ་ཞེས་པ་
 དེ་བྱུང་། མདའ་མདོ། 丹巴 བྲག་རྫོང་། 巴底 པ་མང་། 巴旺 ཞེས་པའི་སྐྱབས་སྐྱུས་པ་རེད།

དགེ་ལེགས་ཟེར་ཞིང་། སྤྱི་ལོ་1658-1693ལོའི་བར་དུ་སྤྱི་འཛིན་ལོ་སོ་ལྔ་བཟུང་
ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་རབས་གཉིས་པ་དམ་ལྷ་རྒྱལ་པོ་ཆེ་དབང་རྒྱལ་མཆོན་ཡིན་
ཞིང་། དེ་ནས་རྒྱལ་ཐོག་བསོད་ནམས་དབང་མོའི་བར་དུ་རྒྱལ་རབས་བརྒྱ་གཅིག་
སོང་ཡོད་པ་དང་། བརྒྱ་གཉིས་བསོད་ནམས་དབང་མོས་སྤྱི་ལོ་1746བར་སྤྱི་
འཛིན་ལོ་བརྒྱ་ལ་བཟུང་ཡོད་པ་ཡང་《རྒྱལ་རོང་ལོ་རྒྱུས་རབ་གསལ་མེ་ལོང་》
ལས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

གཞན་ཡང་ 《མདོ་སྨད་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་མོ་》ལས། དམ་ལྷ་རྒྱལ་པོ་དང་སྟག་
འབྲམ་སྐལ་བཟང་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན་ཟེར་བ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནས་བརྟན་པའི་རྒྱལ་
རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ཆེས་མཐའ་མའི་རྒྱལ་མོ་བསོད་ནམས་དབང་མོ་ཡིན་ཞིང་། རྒྱལ་
རབས་ཉི་ཤུ་བྱུང་ཡོད་པ་བཤད་འདུག །སྤྱི་ལོ་1746ནས་1749བར་དུ་བསོད་
ནམས་དབང་མོས་རྒྱལ་སྤྱི་སྤྱོད་ཤིང་། ཕྱིས་རིག་གསར་རྗེས་ནས་བསོད་ནམས་
དབང་མོ་རྩ་པ་ཁྲལ་སྤྱི་སྤྱོད་སྟེ། སྟག་ལས་གནང་དགོས་བྱུང་ཡོད་པར་བཀོད་
ཡོད། དམ་ལྷ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ས་ཀྱང་རྩ་པ་ཁྲལ་འབར་ཁམས་རྫོང་གི་མངའ་སྡེ་ས་
སྟེ་གནས་ཡོད་པར་བཤད། རྫོན་མའི་སྐབས་སྟེ་དམ་ལྷ་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་གི་
མཆོན་ལ་སྐྱབ་དེ་རྫོང་དུ་འབོད་ཅིང་། སྤྱི་ལོ་1749ལོར་མེར་བསྐྱེགས་བྱུང་བེད།
ལོ་རྒྱུས་འདི་དག་རྒྱུ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཁག་དུ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་
ཚུལ་ཤུགས་ལས་གསལ་ཡོད། རྒྱལ་ཁག་འདིའི་མཆོད་གནས་ཀྱི་དགོན་པ་བོན་
ཀྱི་དགོན་རྩིང་གཡུང་རྒྱུང་དར་རྒྱས་སྤིང་དགོན་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ལ་དེང་ཡང་བོན་
དགོན་དེ་དར་རྒྱས་སྟེ་བྱུང་ཡོད་པར་གྲགས།

༡ རྒྱལ་ཁ་རྒྱལ་པོ། འདི་ལ་ཡང་རྒྱལ་རོང་དང་འབྲེལ་བའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཁག་
ན་བྲག་སྐམ་ནང་དང་། ཁོག་སྤྱང་སྟག་མོ་རྫོང་། རྒྱལ་ཁ་རྒྱལ་པོ་བཅས་མིང་གི་
རྣམ་གྲངས་གསུམ་མཐོང་། ཡིད་པངས་པ་ཞིག་ལ་མཁས་པ་བྲག་བར་དཔལ་
ལྷན་ལགས་ཀྱི་《བོད་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུས་བཤད་》སོགས་ཀྱི་སྐབས་ན་རྒྱལ་
ཁ་བྲག་ཤིས་སྤིང་གི་མཆོན་ཅམ་ལས། ལོ་རྒྱུས་རོ་རྫོང་གསལ་ཁ་གང་ཡང་ཁུས་མི་
འདུག །གཞན་ཏོར་འཛིགས་ཀྱི་མདོ་སྨད་ལོ་རྒྱུས་སྟེ་རྒྱལ་ཁ་བྲག་ཤིས་སྤིང་ཞེས་པ་

ནི་སྟོན་རྒྱལ་རོང་ས་ཆའི་རྒྱལ་པོ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་པར་བཤད་འདུག །གཞན་ཡང་
 བཀྲ་ཤིས་སྤྱིང་རྒྱལ་པོའི་རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ནི། དགེ་ཙུ་རྒྱལ་པོས་
 མངགས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། བཀྲ་ཤིས་སྤྱིང་དར་རྒྱས་སུ་སྤྱིན་པའི་སྐབས་ཤིག་ལ།
 ལྷག་ལ་དཀོན་མཆོག་རྒྱབས་བྱ་བ་སོ་མང་དུ་སོང་ནས་རྒྱལ་ས་བཟུང་ཞིང་། དེ་
 ལ་བྱ་གཉིས་དང་བྱ་མོ་གཅིག་ཡོད་པ་དག་གིས་ཅོག་ཅེ་དང་། རྫོང་འགག་།དམ་
 རྩ་རྒྱལ་པོ་བཅས་ཀྱི་རྒྱལ་ས་བཟུང་། དེ་ནམས་ནི་རྒྱལ་ཁག་དེ་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་
 རབས་ཐོག་མ་ཡིན་ཟེར། རྒྱལ་ཁག་དེ་གསུམ་གྱི་དཔོན་རྒྱུད་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ནི་
 སོ་མང་རྒྱལ་པོ་ལྷག་ལ་དཀོན་མཆོག་རྒྱབས་ལ་བྱག་པ་ཡིན། ཐང་བོད་གཡུལ་
 འབྲུག་བརྒྱུར་སྤྱོད་བྱེད་པར་དོགས་ནས། ས་མཆོམས་སྤྱང་དམག་གི་རྫོང་མཁར་
 བཙེགས་ཤིང་། རྟེན་འབྲེལ་ལ་དམིགས་ནས་བཀྲ་ཤིས་སྤྱིང་བཏབ་པར་བཤད།
 རྒྱལ་ཁ་བཀྲ་ཤིས་སྤྱིང་ཞེས་པ་འདི་ལ། རྒྱལ་རབས་ག་ཆོད་བྱུང་ཡོད་མེད་གང་ལ་
 ཡང་ད་སྔ་གསལ་ཁ་བྱུང་བ་ཞིག་མ་ཆེད། བཀྲ་ཤིས་སྤྱིང་རྒྱལ་པོ་ཆེ་དབང་ལྷ་བ་
 ཞིག་གིས་ཆིང་སྤྱིད་གཞུང་ལ་མགོ་བཏགས་ནས། ཆིང་སྤྱིད་གཞུང་གི་སློ་ཉེར་གྱུར་
 རབས་ཅམ་མདོ་སྤྲད་ལོ་རྒྱུས་ལས་བཤད་འདུག །རྒྱལ་ཁ་བཀྲ་ཤིས་སྤྱིང་གི་རྒྱ་
 མཁར་ནི་རྩ་པ་ཁུལ་གྱི་ལི་ཞན་ཞེས་པའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་བཤད། །

༡༠ འོག་གཞི་རྒྱལ་པོ། འོག་གཞི་རྒྱལ་པོ་འདི་ལ་རྒྱལ་རབས་ག་ཆོད་བྱུང་ཡོད་
 མེད་དང་། རུས་ཁུངས་གང་ལ་གཏུགས་ཡོད་པ་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དམིགས་བསལ་
 ལག་སོན་བྱུང་ཡོད་པ་ད་སྔ་མེད་པ་ལྟ་བུར་སྤྲང་། རྒྱའི་ལོ་རྒྱུས་ཁག་ན་ཟུར་བྱུང་
 རེ་མངལ་རྒྱ་ཡོད་མོད། ཁ་གསལ་གང་ཡང་མེད། མདོ་སྤྲད་ལོ་རྒྱུས་ཁག་ན་སྤར་
 བོད་ཀྱི་ཆོས་རྒྱུད་འཛིན་པའི་སློ་དཔོན་ཞིག་ཡོད་པ། ཡུལ་འདིའི་སློ་དཔོན་སྤྲུགས་
 མ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཚུལ་ཅམ་བྱུང་ཡོད། དེས་གྱུང་སྤྱི་ལོ་༡༥༥༥ལོར་ཆིང་སྤྱིད་གཞུང་
 གིས་རྒྱལ་ཁབ་མ་གཏོར་པའི་བར་དུ། འོག་གཞི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་སྤྱིད་བརྒྱུངས་ཡོད་
 པ་དང་། རྒྱའི་ལོ་རྒྱུས་ཁག་ན་བོན་སླ་པོས་ཐའི་ཞེས་གསལ་ཡོད། འོག་གཞི་
 རྒྱལ་རབས་དང་པོ་ཡིན་པ་དང་། དེའི་སྤྱིས་སུ་རྒྱལ་རབས་ག་ཆོད་བྱུང་ཡོད་མེད་
 གསལ་ཁ་མེད། བོན་སླ་དེར་ཆིང་སྤྱིད་གཞུང་གིས་ཆོ་ལོ་དང་ཐམ་ག་བསྐུལ་བ་

ནས་རིག་གསར་གྱི་རྒྱས་རབས་བར། འོག་གཞི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱ་མཁར་དང་སྤིང་གི་
ལམ་ལུགས་སོགས་ལ། ལྷ་གང་གིས་ཀྱང་གཏོར་བཅོམ་བཞིག་རྒྱུ་བྱུང་མེད་པར་
བཤད་ཡོད། འོག་གཞི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ས་ནི་རྩ་པ་ཁུལ་བཅོན་ལྷ་རྩོང་རྒྱུ་ཡོད་ལ།
དེང་སང་ཡང་། རྒྱ་མཁར་པོ་བྲང་གི་གནའ་ཤུལ་ཡོད་པ་མ་ཟད་བརྒྱུར་གསོ་ཡང་
བྱས་ཡོད་པར་ཐོས། རྒྱལ་པོ་འདྲིའི་མཆོད་གནས་གཡུང་རྒྱུད་གི་བོན་ཤ་སྟག་ཡིན་
པར་བཤད།

༡༡ དགེ་བཤེས་ཙ་^①རྒྱལ་པོ། རྒྱལ་པོ་འདྲིའི་མཆོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ལ་ཡང་དགེ་
ཤེས་ཙ་དང་། དགེ་བཤེས་ཙ། དགེ་བཤེས་ཙ། དགེ་ཤེས་ཙ། དགེ་གཤེས་ཙ་
སོགས་སྟེ་ཆོགས་བྱུང་ཡོད། དེ་ཡང་《བོད་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ན་དགེ་བཤེས་
ཙ་ཞེས་བྲིས་ཡོད་པ་རྒྱུད་ཁྲིམས་ལུང་ལྟར་པར་སེམས། རྒྱ་མཆོན་ཡང་སྟོན་རྒྱལ་
རོང་གི་མི་ཞིག་དབུས་སུ་ཕེབས་ནས། དགེ་བཤེས་ཀྱི་ཐོབ་སྤངས་ནས་ཕྱིར་རང་
ཡུལ་རྒྱལ་མོ་རོང་རྒྱུ་ཕེབས་ཏེ། རང་ཡུལ་སྡེ་རྒྱུད་དེར་སྤྱོད་གཉིས་ཀ་མཛད་
པར་ཆང་མས་དགེ་བཤེས་ཙ་ཆེན་ཞེས་གྲགས་པར། ཡུལ་གྱི་ཁ་ལ་རྩ་ལ་ཙ་ཞེས་
རྒྱུད་པ་བྱུང་ནས་དེ་ལྟར་རྒྱུ་འབྲི་སྟོན་དར་ནས་དགེ་བཤེས་ཙ་ཞེས་གྲགས་པ་ཡིན་
པར་བཤད། ཡིན་ན་ཡང་དེ་ནི་བཤད་རྒྱུ་ཙམ་ལས་ཁྲིམས་མེད། སྤྱིས་སུ་ཆོག་
བརྒྱས་ནས་དགེ་ཙ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་ཀྱང་འབོད་བཞིན་ཡོད། ཁོ་བོ་ལྟར་ན་དེ་ནི་
མཁའ་དབང་མཁར་ཆེའུ་བསམ་གཏན་ལགས་ཀྱི་གསུང་ཙོམ་རུ། རྒྱལ་པོ་ཙ་ཡི་
སྟོར་ཞེས་པ་དེ་དང་རྒྱུད་འབྲེལ་ཡོད་པར་སྟམ་པས། རེ་ཞིག་དབུད་གཞིར་འོས།
དགེ་བཤེས་ཙ་རྒྱལ་པོའི་ཐོག་མའི་མཆོན་ལ། དགེ་བཤེས་བདེ་ཆེན་འབྱུང་གནས་
ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནས་འཇམ་དཔལ་ཆེ་རིང་དང་། ཆེ་དབང་ལྷན་
འགྲུབ། རྒྱལ་པོ་མཐའ་མ་དགེ་བཤེས་ཙ་རྒྱལ་པོ་དབང་རྒྱལ་བར་ཏེ་རྒྱལ་རབས་
ཉེར་ལྔ་ཙམ་བྱུང་ཡོད་པར་བཤད། བར་སྐབས་ཤིག་ལ་ཨ་ཞང་ཀུན་བཟང་ཟེར་བ་

① རྒྱིག་པ་པོའི་མཆོན། དགེ་བཤེས་ཙ་ཞེས་པ་རྒྱལ་པོ་རྒྱུ་དང་བྲག་ཤིས་ཀྱི་སྟེ་ཡིན་ཏེ། ད་ལྟ་ནམ་
མཁའ་བྲག་ཤིས་ལ། 南卡格西 ནམ་མཁའ་དགེ་བཤེས་དང་། རྒྱལ་བཟང་བྲག་ཤིས་ལ། 格绒格西
དགེ་རོང་དགེ་བཤེས། ཞེས་ བསྐྱགས་དང་སྟོག་བཞིན་པ་འདྲིས་ཤེས་སོ། །

ཅིག་གིས་དཔོན་ས་བཟུང་ནས་བོན་གྱི་བསྟན་པ་དང་ཆོས་རྒྱུད་ལ་སྤང་བ་དང་། ཡུལ་མི་ལ་དྲགས་སྤྱོད་སྤྲོ་ཆོགས་བྱས་རབས་སོགས་《མདོ་སྤྱད་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་མོ་》 ལས་གསལ། སྤྱི་ལོ་༡༧༢༡ཅམ་ལ་དགེ་བཤེས་ཙོན་པ་འབྲུག་བྱང་ནས་རྒྱལ་ ཁག་གཉིས་སུ་གྱུར་རབས་ཀྱི་ཉོག་བྱིང་ཆེ་བར་བཤད། བཤད་རྒྱུན་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ ཀྱི་མིང་ལ་དགེ་བཤེས་ཙོན་ཞེས་དང་། རྒྱལ་སའི་མིང་ལ་མདའ་མདོ་ཞེས་བྱེད། དེ་ བཞིན་དགེ་བཤེས་ཙོན་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ས་ནི་དཀར་མཛེས་ཁུལ་གྱི་དམ་ཆུ་རྩོད་རམ་ རོང་བྲག་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པར་ཐོས། དགེ་བཤེས་ཙོན་མཆོད་གནས་ཀྱི་བོན་ དཔོན་ལ་ཡུང་བོན་དཔོན་དང་། སྤྱི་ར་དཔོན། རྟག་བྱང་དཔོན་པ། བེ་རོའི་དཔེན་ ཁོང་བཅས་ཡོད་པ་གཡུང་རྩུང་བོན་གྱི་བསྟན་འབྱུང་སྟོགས་བསུས་སུ་གསལ་བ་ ལྟར་རོ། །

༡༢ ལུ་ཕྱི་རྒྱལ་པོ། རྒྱལ་རབས་འདི་ལ་ཡང་ལུ་བྱི་དང་། ལུ་ཕྱི། ལུ་ཕྱིས། ལུ་ བམ། མི་ཕྱི། ལུ་ཞི། ལུ་ཕྱིས་སོགས་མཆོན་གྱི་འབྲི་སྤངས་རྣམ་གྲངས་བདུན་ཅམ་ བྱང་ཡོད། རྒྱལ་རོང་མཁས་པ་བྲག་བར་དཔལ་ལྷན་གྱི་《རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ལོ་ རྒྱུས་》ལས་མི་ཕྱིས་ཞེས་བྲིས་ཡོད། འདི་དག་ལས་གང་ཞིག་ཁུངས་དག་མིན་མ་ ཤེས་མོད། ལུ་ཞི་ཞེས་པ་ནི་ཞང་སྐད་དུ་ནམ་མཁའ་ལ་གོ་རྒྱུ་ཡོད་པ་ལྟར་ལོས་ ཡིན་སྟམ། ལུ་ཕྱི་རྒྱལ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་བོད་ཡིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཁག་ན་མཇལ་རྒྱ་མེད་ པ་དང་ཡང་ན་མཇལ་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་མོད། རྒྱ་ཡིག་དུ་བྲིས་པའི་ཚཱ་པ་པོ་ལོས་ མོའམ། མཆོད་རྟེན་གྱིས་བཙམས་པའི་《རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་ཁག་བཙོ་བརྒྱད་གྱི་ས་ གནས་དཔོན་རིགས་》 ཞེས་པ་སོགས་ལས་སྤྱི་ལོ་༡༣༧༣ལོར་ལུ་ཕྱི་རྒྱལ་པོའམ་ཆོ་ དཔོན་བསྟན་འཛིན་དབང་ཕྱག་གིས་སྤྱོད་བཞིན་ཡོད་ཅིང་། ཁོང་ལུ་ཕྱི་རྒྱལ་ རབས་དང་པོར་གྱུར་ཞེས་བཀོད་ཡོད། སྤྱི་ལོ་༡༣༧༣ལོ་ཅམ་ལ་ལུ་ཕྱི་རྒྱལ་རབས་ དང་པོ་བསྟན་འཛིན་དབང་ཕྱག་གིས་རྒྱལ་སྤྱི་བསྐྱུངས་ཡོད་པ་དང་། དེ་ནས་ ལུ་ཕྱི་རྒྱལ་པོ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན། ཡོ་རྒྱ། གྲགས་པ་རྒྱལ་བཟང་པོ། རྒྱལ་ མཆོན་ནམ་མཁའ། འོད་སྐྱབས་དང་། དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་༡༧༡༠ལོ་ཅམ་ལ་འོད་སྐྱབས་ ཀྱི་སྲས་གཡུང་རྩུང་ཕྱིན་ལས་ཞེས་པས་རྒྱལ་སྤྱི་བསྐྱུངས། དེ་ནས་ལུ་ཕྱི་དཔོན་

སངས་རྒྱལ་གྱི་བ་མོགས་བསྐྱེམས་པས་རྒྱལ་རབས་བརྒྱ་གཅིག་ཙམ་བྱུང་ཡོད་པར་
 ལྷམ། གཞན་ཡང་བཤད་ཚུལ་གཅིག་ལ་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༧༣-༡༣༧༤ ལོའི་བར་ལུ་སྤྱི་རྒྱལ་པོ་
 ཐོག་མ་ནམ་མཁའ་ལོར་བྱ་ནས་རྒྱལ་པོ་མཐའ་མ་རྒྱལ་མཆན་རྩོམ་རྩོམ་ཞེས་པའི་བར་
 རྒྱལ་རབས་ཉི་ཤུ་ཙམ་བརྒྱུད་ཙམ་བྱུང་ཡོད་པར་བཤད་མོད། ལྷམ་ལྷགས་ཀྱི་
 ཡིག་ཆ་མ་རྟེན་པས་དཔྱད་གཞིར་གྱུར། ལུ་སྤྱི་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ས་ནི་ཐོག་མར་གཡ་
 ར་ཞེས་པ་ནས་རིམ་བཞིན་ཡར་གནས་སྒྲོར་བྱས་ནས་མཐར་དེར་རྒྱལ་ཡ་ཨན་ས་
 ལུལ་“པའོ་ལུན་”རྩོམ་ཞེས་པའི་ལུང་བ་དེར་ཆགས་ཡོད་པར་གྲགས།

༥ མགོན་པ་（穆坪）རྒྱལ་པོའི་ལོ་རྒྱུས། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་མཆན་གྱིས་ཞལ་
 གསུངས་ནི། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་འཇིགས་བྲལ་རྒྱལ་མཆན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་བཅུན་མོ་
 གསུམ་ལ་སྤྱོད་གསུམ་འབྲུངས། མི་ཉག་འབྲོག་པའི་ནང་རྒྱན་འདུག་བྱེད་མཁན་
 གྱི་བཅུན་མོ་དེ་ལ་སྤྱོད་ཆེ་བ་ལུན་ཆོགས་ནམ་རྒྱལ་འབྲུངས། འབྲིང་བ་ལ་རྒྱ་
 མིང་ར་ལོན་ལོ་ཟེར། ལྷགས་ལའི་པོ་བྱང་ནང་རྒྱན་བཞུགས་བྱེད་མཁན་གྱི་བཅུན་
 མོ་ལ་སྤྱོད་ཆུང་བ་དབང་རྒྱལ་འབྲུངས། སྤྱོད་ཆེ་བ་ལུན་ཆོགས་ནམ་རྒྱལ་སྤེལ་གཤེ་
 ལ་པོད་སྤྱོད་སྤྱོད་སར་བཏང་། གཞན་གཉིས་པོ་ཡ་ཀུའུ་（雅安）ལ་རྒྱ་ཡིག་སྤྱོད་
 སར་བཏང་། པོད་རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་སྤྱོད་། ཅི་གང་ཐད་མཁས་པར་ཆགས། བ་
 ཡབ་གྲོང་རྩིས་སྤྱོད་ཆུང་བ་དབང་རྒྱལ་^① ལ་རྒྱལ་སྤྱོད་གཏང་། རྒྱལ་རྩོང་བྲག་
 རྩོང་རྒྱལ་པོའི་བྱ་མོ་བསོད་ནམས་དཔལ་འཛོམ་གནའ་མ་བསུས། དེ་ལས་སྤྱོད་མོ་
 ཆོ་དབང་སྤྱོད་མ་འབྲུངས། དེ་ནས་རྒྱལ་རྩོང་མགོན་པ་（穆坪）རྒྱལ་པོའི་སྤྱོད་
 གྲོངས་ཤིང་བཅུན་མོས་རྒྱལ་སྤྱོད་སྤྱོད་ནས་བཞུགས། དེ་ལ་གཏུང་སྤྱོད་མེད་པ་
 དང་། མགོན་པ་རྒྱལ་པོའི་བང་མི་བཏང་སྟེ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་མགོན་པ་རྒྱལ་
 པོའི་ཁབ་ཏུ་གཏུང་སྤྱོད་སྤྱོད་པའི་ཆེད་དུ། གནས་སྤྱོད་བཞུགས་དགོས་པའི་རེ་
 འདུན་ལྟར། དེར་ཕེབས་ནས་མགོན་པའི་ཁབ་ཏུ་བཞུགས་ཡོད་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་

① དབང་རྒྱལ་ནི་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆན་གྱི་ཨ་ཁུ་རེད། དེས་ན་རྒྱ་སྤྱོད་ཏུ་ལུ་མིང་རྒྱལ་པོ་ཟེར་བ་འདི་
 ལ་པོད་སྤྱོད་ཏུ་མགོན་པ་རྒྱལ་པོ་ཟེར་བ་འབྲུལ་མེད་རེད།

མགོན་པ་རྒྱལ་པོའི་ཆུས་སྲིད་ལའང་བཟླ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས་པ་བྱུང་། མགོན་པ་རྒྱལ་པོའི་དབང་སྐུར་བྱ་ཡུལ་ནི་དེར་རུས་ཡ་ཨན་ས་ཁུལ་གྱི་宝兴县饶磧乡 མངའ་ཁོངས་ཀྱི་སྡེ་པ་འདི་དག་ཡིན། ཡུལ་དེར་རྒྱ་ཚོང་པ་ཉལ་ཐལ་བཅོང་མཁན་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་དག་མགོན་པ་མི་སེར་ཡར་ལངས་ནས་རྒྱ་ཚོང་པ་རྒྱུ་མཉམས་སུ་ད། ས་འབྲུག་ལོ་སྟྱེ་ལོ་༡༩༥༥ལོའི་ཉིན། ཞིག་རྒྱ་དམག་མང་པོར་ཐོན་ནས་མགོན་པ་སྡེ་པ་དང་དམག་འབྲུགས་བྱས། དེ་ནས་ཁོང་དར་མདོར་ཡར་ཐེབས་སྐབས། རྒྱ་ཉལ་ཐལ་བཅོང་མཁན་གྱི་ཚོང་པ་རྒྱུ་མཉམས་ཀྱིས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ཉལ་ཐལ་བཅོང་མཁན་རྒྱུ་མཉམས་བཅུད་གཙོད་ཆེད་རུ་ཐེབས་པར་དོགས་ནས་ལམ་བར་འཇབ་སྐྱུག་བྱས་ཤིང་རབ་སྦྱིད་ས་ཁུལ་རུ་སྐྱེའོ་པ་དང་། ཁོང་ལ་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ནས་དགོངས། ཞེས་སྟྱེ་ལོ་༡༩༥༥ལོར་དབྱར་ཁའི་རུས་རུ་ཁོ་བོས་བཅར་འདྲི་ཞུས་པའི་ཞལ་གསུངས་རེད། འདི་ལ་བོད་སྐད་རུ་མགོན་པ་རྒྱལ་པོ་ཟེར། བོད་ཡིག་དག་རི་ལྟར་འབྲི་སྟོལ་མི་ཤེས་གསུངས།

༡༣ བྲག་སྟེང་རྒྱལ་པོ། འདི་ལ་ཡང་བྲག་སྟེག་དང་། བྲག་སྟེགས། བྲག་སྟེང་བཅས་ཀྱི་འབྲི་སྟངས་འགའ་བྱུང་ཡོད། 《བོད་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ལོ་རྒྱུས་རབས་གསལ་མེ་ལོང་》རུ་བྲག་སྟེག་ཅེས་བྲིས་ཡོད་འདུག །དོན་འགྲེལ་གསུང་འདུག་པ་མ་མཐོང་མོད། རྒྱ་མཁར་ཆགས་སའི་ས་དབྱིབས་ལ་བརྟག་ནས་བཏགས་པ་འདྲ་མིན་ནམ་སྟུང་པས་དབྱུང། རྒྱལ་རབས་དང་པོ་བྲག་སྟེང་རྒྱལ་པོ་ཀུན་དགའ་ལོར་རུ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། དེ་ནས་རྒྱལ་རབས་མཐའ་མའམ་ཉེར་གཅིག་པ་ཀུན་དགའ་དབང་ཕྱུག་ཟེར། ཉེར་གཉིས་པ་དེ་མང་རྒྱུ་ཁྲང་ཟེར་བ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་རྒྱ་རིགས་ཤིག་ཡིན་པ་ལས་བྲག་སྟེང་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་མ་ཡིན་པས། རྒྱལ་པོའི་མཚན་གངས་སུ་བཀོད་མེད། ཡིག་ཆ་འགའ་ཞིག་ན་མང་རྒྱུ་ཁྲང་ཀུན་དགའ་དབང་ཕྱུག་གི་སྟུན་མཆེད་ཡིན་པ་དང་། སྟྱེ་ལོ་༡༩༥༩ལོར་འབར་ཁམས་ཁུལ་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་ཚོགས་གཙོ་གཞིན་པའི་གོ་གནས་ཐོབ་པ་དང་། སྟྱེ་ལོ་༡༩༥༠ ལོར་འདས་གོངས་སུ་གྱུར་ཞེས་བཀོད་ཡོད། སྟྱེ་ལོ་༡༩༥༢མ་ལ་བྲག་སྟེང་རྒྱལ་པོ་གྲགས་པ་སྟོན་ལམ་ཞེས་པ་བྲག་སྟེང་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་གང་ཡིན་མ་ཤེས་མོད། རྒྱལ་པོ་དེའི་

སྐབས་ཆིང་སྲིད་གཞུང་ལ་འབྲེལ་ལམ་ཡོད་པ་དང་། ཆིང་སྲིད་གཞུང་ནས་ཆོ་ལོ་
ཡང་ཡག་པོ་ཐོབ་ཡོད་པར་བཤད། བྲག་སྤྱིང་རྒྱལ་པོའི་རྒྱ་མཁར་ཁམས་དཀར་
མཛེས་ཁུལ་གྱི་རོང་བྲག་རྫོང་ཞེས་པའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པར་ཐོས། རྒྱལ་པོ་འདིའི་
མཆོད་གནས་ཐོན་དགོན་གཡུང་རྒྱུད་ཐོན་གྱི་ཚྭ་གས་བསྐྱུས་ལས་གསུངས་པ་ལྟར་
ཆུ་ལུང་ནམ་རྒྱལ་ལྟ་ཅི་དང་། བྲག་སྤྱིང་དར་རྒྱས་སྤྱིང་། བྲག་མཆོད་རྟེན་རི་
ཁྲོད་གཙུག་ལག་ཁང་བཅས་ཡིན་པར་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

༡༥ པོ་ལྷམ་རྒྱལ་པོ། འདི་ལ་མཆོན་གྱི་བྱུང་རིམ་ཁྲོད་པ་ལྷ་དང་། དཔའ་པོ།
པ་པོ། པ་ལྷམ། པོ་ལྷམ། པ་ལྷང་བཅས་འབྲི་སྤངས་ནམ་གངས་རྒྱག་ཅམ་བྱུང་
ཡོད་འདུག རྒྱལ་རོང་མཁར་པ་བྲག་བར་དཔལ་ལྷན་ལགས་གྱི་《པོད་རྒྱལ་རོང་
གི་ལོ་རྒྱུས་རབ་གསལ་མེ་ལོང་》 ཅུ་པོ་ལྷམ་ཞེས་བྲིས་ཡོད། དེ་ནི་རྒྱ་སྐད་དམ་
རྒྱལ་རོང་སྐད་གང་རྒྱུད་ཞིག་ཡིན་ནམ། དེ་ཞིག་དོན་འབྲེལ་ཅི་ཡང་མ་རྟེན་མོད།
རྒྱལ་རོང་བ་ཆོས་ངག་རྒྱུན་ལ་དེ་ནི་གནའ་པོའི་ས་དེ་གའི་ས་མིང་རེད། པོ་ལྷང་
ངམ་པོ་ལྷམ་ཞེས་འབྲི་དགོས་རེད་ཟེར་བས་དབྱུད། པ་ལྷ་དང་བྲག་སྤྱིང་རྒྱལ་པོ་
གཉིས་ནི་ཐོག་མར་བྲིས་གཞི་གཅིག་ནས་མཆོད་པ་དང་། བྱུང་བའི་རྒྱུད་པ་གཅིག་
ཡིན་པར་བྲིས་སུ་ལོ་རྒྱུས་གྱི་འཕོ་འགྱུར་ཁྲོད། དཔོན་ཁག་གཉིས་སུ་བྲིས་ནས་རྒྱལ་
པོ་དང་རྒྱ་མཁར་སོ་སོ་ནས་བཙུགས་དགོས་བྱུང་བར། བདོ་སྐྱད་ལོ་རྒྱུས་ཆེན་མོ་
སོགས་ནས་བཤད། གཞན་རྒྱལ་རབས་སྒྲིབ་ནས་རྒྱུད་ཉེག་བྱིང་ཆེ་བ་སྟེ། ཅོམ་
པ་པོ་ལེས་མོའམ་མཆོད་རྟེན་གྱིས་བཙུགས་པའི་《རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་ཁག་བཙོ་བརྒྱད་
གྱི་ས་གནས་དཔོན་རིགས་》ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ལས་ཆུ་ཆེན་རྒྱལ་ཁག་གི་ལོ་རྒྱུས་
སོགས་ལས་རྟེན་པའི་པ་ལྷང་རྒྱལ་རབས་བཅུ་དགུ་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལས་རྒྱལ་
ཐོག་དང་པོ་རྟོ་མཁར་ཅི་ནས་གཡུང་རྒྱུད་གཡུ་ཅི་དང་། བཅུ་དགུ་པ་ནམ་གསལ་
ནམ་འགྱུར་ཞེས་པ་རེད་ཅེས་འཁོད་ཡོད། གཉིས་པ་རོང་བྲག་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་
ཡིག་ཆ་ལས་གསལ་བ་ལྟར་ན། པ་ལྷང་རྒྱལ་རབས་ཉེར་གཉིས་ཅམ་བྱུང་ཡོད་པ་
དང་། དེའི་རྒྱལ་ཐོག་དང་པོ་སངས་རྒྱས་འབྱུང་ནས་གཡུང་རྒྱུད་སྤྱིད་སོགས་ཉེར་
གཉིས་ཅམ་བྱུང་ཡོད་པར་བཤད་ཡོད། སྤྱི་ལོ་༡༧༧༥ཅམ་ལ་ཆིང་རྒྱལ་རབས་

སྲིད་གཞུང་གིས་ལས་ཐམ་དང་ཆོ་ལོ་བསྐྱལ་ནས་དབང་སྲུང་བྱས་ཡོད། ཡང་སྤྱི་
ལོ་༡༧༥༧བར་ཉི་རྒལ་རབས་ཉེར་བཞི་ཙམ་བྱུང་ཡོད་པས་འདྲོད་སྐྱངས་ཤིག་ཀྱང་
ཡོད་མོད་གསལ་ཁུངས་མེད། བ་ལང་རྒལ་པོའི་རྒལ་ས་ནི་ཁམས་དཀར་མངའ་
ཁུལ་གྱི་རྒྱ་སྐད་རྩ་དམ་ཆུ་རྒྱུ་རམ། བོད་སྐད་རྩ་རོང་བྲག་རྒྱུ་ཞེས་པའི་ཁོངས་
སུ་གཏོགས་པར་བཤད་ཡོད། །

༡༥ ལྷགས་ལ་རྒལ་པོ། རྒལ་རོང་རྒལ་ཁག་བཙོ་བརྒྱད་ཀྱི་ཡ་གྲལ་ལྷགས་ལ་རྒལ་
པོའི་ལོ་རྒྱས་དང་དེའི་གོང་གི་མི་ཉག་ཞིག་ཤ་བཅས་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་རྒྱས་པ་འོག་རྩ་ཡོད་
སྐབས་འདིར་ས་བཅད་མ་སྟོང་ཙམ་ཡིན་ལ་རྒྱས་པར་མི་ཉག་ལོ་རྒྱས་གངས་རིའི་
རང་མདངས་སུ་གཟིགས་པར་བྱ། །

༡༦ མདའ་མདོ་རྒལ་པོ། འདི་ནི་《མདོ་སྐྱད་ལོ་རྒྱས་ཆེན་མོ་》ལས་སྒྲིལ་
རྒལ་པོ་ཞེས་པ་དེ་དང་། བྲག་བར་དཔལ་ལྷན་གྱི་《རྒལ་རོང་ལོ་རྒྱས་ཆེན་མོ་》
ལས་མདའ་མདོ་རྒལ་པོ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པར་སྟུམ། དེ་བཞིན་བཙོན་ལྷ་ངག་
དབང་རྩལ་སྐྱིམས་ཀྱིས་ཀྱང་མདའ་མདོ་རྒལ་པོ་ཞེས། བཀོད་ཡོད་པ་རྣམས་རྒལ་
པོ་གཅིག་ཡིན་མིན་ཐད་ལ་དོགས་གཞི་ཆེ། འདིར་རྒྱའི་ཡིག་ཆར་རྩ་^①བཀོད་ཡོད་
པའི་མདོ་སྐྱད་ལོ་རྒྱས་ཆེན་མོ་ལྟར། སྒྲིལ་རྒལ་པོ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་པའི་དབང་
རྩ་བྱས་ན། སྐར་ལྷ་ཕྱི་རྒལ་པོའི་ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་ཆོགས་སྡེ་ཞིག་ཕྱིས་ལོགས་སུ་
ཁྱེས་ནས་སྒྲིལ་རྒལ་པོ་རབས་བྱུང་རྩལ་བཀོད་ཡོད། སྒྲིལ་རྒལ་པོ་རབས་
ཐོག་མ་རྒལ་མཆོན་སྤྱན་ཆོགས་ནས་༡༧༥༠ལོ་བར་རྒལ་པོ་རབས་ལྷ་ཙམ་བྱུང་ཡོད་པ་
ལྟར་རོ། །གཞན་ཡང་བཙོན་ལྷ་ངག་དབང་རྩལ་སྐྱིམས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན།
འགྲུ་ཐང་རྒལ་པོ་འདི་ལ་འགག་ལ་དང་། མགོ་ཐང་། མགོ་རུམ། ཡུ་ཐང་བཅས་
འབྲི་སྐྱངས་རྣམ་གྲངས་བཞི་ཙམ་བྱུང་ཡོད་ལ། རྒལ་པོ་རབས་འདིའི་ཐོག་མ་ལྷ་ཕྱི་
རྒལ་པོའི་སྐུ། རྒལ་མཆོན་སྤྱན་ཆོགས་ཀྱིས་དངོས་སུ་འགྲུ་ཐང་གི་རྒལ་སྲིད་
བསྐྱངས་ནས་འགྲུ་ཐང་རྒལ་པོ་འཕེལ་འགྲུ་སྟོད་རྒལ་པོ་ཞེས་ཐོགས། ཆིང་རྒལ་

① མཆོད་རྟེན་གྱིས་བྲིས་པ་ལྟར་ན།

རབས་སྐབས་སུ་ད་ལྟའི་འགྲུ་ཐང་དང་ཅིང་ཐང་བར་གྱི་འགྲུ་ཐང་རྩ་བོའི་སྟོང་ལ་
འགྲུ་སྟོང་དང་། མེ་སྤངས་མན་ཆོད་ནས་རྒྱལ་མོ་རྩལ་རྩའི་རོགས་གཉིས་སུ་འགྲུ་
སྤང་བྱེད། ད་ལྟའི་ར་མདོའི་འགྲུ་ཐང་ནས་ཐན་ཆོན་བར་འགྲུ་ཐང་རྒྱལ་པོའི་
མངའ་འོག་ཡིན་ཞེས་རྒྱའི་ཡིག་ཆ་དུ་བཀོད་འདུག །འདིའི་རྒྱལ་ས་ཀྱང་ཁམས་
དཀར་མངོས་བྱུང་དར་ཅེ་མདོའི་མངའ་ཁོངས་འགྲུ་ཐང་གྲོང་ན་ཡོད།

༡༧ འགག་སྟོང་རྒྱལ་པོ། དེ་ཡང་མདོ་སྤང་ལོ་རྒྱུས་ཆོན་མོ་ལས་ལིས་བོན་རྒྱལ་
རབས་ཞེས་པ་ཅམ་ལས་འགག་སྟོང་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་མཐོང་རྒྱུ་མེད། བཅན་ལྟའི་
རྒྱལ་རོང་ཞིབ་འཇུག་དབྱེད་ཡིག་ལས་མགོ་སྟོང་ཅེས་བྲིས་ཡོད། རྒྱལ་མོ་རོང་གི་
ལོ་རྒྱུས་རབ་གསལ་མེ་ལོང་ལས་འགག་སྟོང་དམ། འགག་ལ་ཞེས་བྲིས་པ་མི་འདྲ་
བ་འགའ་ཞིག་ཡོད་འདུག །དེ་ལས་རྒྱལ་ཆོན་མགོ་ཞེས་ཟུ་ཕྱི་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་འབྲུམ་
གྱི་སྐས་ཡིན་པས། ཡབ་གྱི་རྒྱུང་མ་དང་མ་མཐུན་པའི། འགག་ལར་བྲོས་བྱོལ་
དུ་སོང་བའི་བྲིམ་གསར་བཅུགས་ཞེས། གསལ་ཡོད་པར་གཞིགས་ན་གོང་གི་འགྲུ་
ཐང་དང་གཅིག་མིན་ནམ་སྟམ་པས་དོགས་གཞི་ཡང་འབྱུང་སྟེད། འགག་ལ་རྒྱལ་
པོ་རྒྱལ་མཆོན་ནམ་མཁའ་ནས་གཡུང་དུང་འཆི་མེད་སོགས་རྒྱལ་རབས་བཅུ་ཅམ་
བྱུང་ཡོད། གྱུ་ལོ་༡༧༥༡ལོའི་བར་དུ་སྟོང་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་བཞུགས་ཡོད།

བཅན་ལྟའི་རྒྱལ་རོང་ཞིབ་འཇུག་ལྟར་ན་འདི་ལ་འགག་སྟོང་དང་། མགོ་སྟོང་།
འགྲུ་སྟོང་། མགོ་ཐོན་བཅས་རྣམ་གྲངས་འགའ་བྱུང་ཡོད། གོང་མ་ཆན་ལུང་
སྐབས་སུ་ལྷགས་ཟམ་གྱི་ཟམ་པ་ད་དུང་བརྒྱབ་མེད་པས། ལིང་ཅི་གྲོང་ནི་རྒྱ་བོད་
ཆོང་ལམ་གྱི་གལ་ཆེའི་ཆོང་ལམ་ཞིག་ཡིན། རྒྱལ་པོ་དེའི་སྤྱི་ལོ་འཇུགས་གྱི་སྟོང་
ཁོངས་སུ་ད་ལྟའི་ལྷགས་ཟམ་རྫོང་གི་ཕ་རྫོང་དང་། ༡་པ། རྫོ་བོ། ཅ་ཆིང་།
ཅང་ཆོན། ལ་ངན། ངག་ལྷ། ངག་ནིང་། ཅ་ལི་སོགས་ཆོ་ཆོན་བཅུ་བཞི་ཅམ་ཡོད།
རྒྱལ་ས་ནི་ཁམས་དཀར་མངོས་བྱུང་ལྷགས་ཟམ་རྫོང་གི་ལིང་ཅི་གྲོང་ཞེས་ཁོངས་
སུ་ཡོད་པར་བཤད།

༡༨ འགག་སྤང་རྒྱལ་པོ། འདི་ལ་ཡང་མདོ་སྤང་ལོ་རྒྱུས་ཆོན་མོ་ལས་བྲིན་པེ་
རྒྱལ་རབས་ཞེས་བྱུང་བ་ཅམ་ལས་འགག་སྤང་རྒྱལ་རབས་ཞེས་འཁོད་མེད།

བྲག་བར་དཔལ་ལྷན་གྱིས་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལས་རྒྱལ་པོ་འདིའི་མཆོན་
ཅམ་ལས་འཁོད་མེད། སྤྱིར་མཆོན་གྱི་འབྲི་སྒྲངས་ལ་ཡང་འགག་སྒྲུང་དང་། འགྲུ་
སྒྲུང་། བཀོ་སྒྲུང་དམ་ཀ་ལ། འགོ་སྒྲུང་ཅེས་འགའ་བྱང་ཡོད། རྒྱལ་པོ་འདི་ལ་རྒྱལ་
རབས་ཉི་ཤུ་ཅམ་བྱང་ཡོད་པ་རུས་“ཡེ་”ཞེས་བྲིས་ཡོད་པར་བཤད་ཡོད།

གཞན་ཡང་ལྷགས་བམ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ན། “གྲུ་དང་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་
རུས་སུ་ད་ལྟའི་ལྷགས་བམ་གྱི་ཤེན་ཚུན་ས་ཆ་དེ་ཆེས་དར་རྒྱས་བྱང་ནས་མངའ་
འོག་ཏུ་ད་ལྟའི་ཡ་ཨན་ས་ཁུལ་གྱི་ཏན་ཡོན་དང་། རོང་ཅིན། ཐན་ཆོན་གྱི་སི་
ཡང་། ལུ་ལུ་ཉན། པའོ་ཞིན། དར་མདོ། ཏུ་སོགས་རྫོང་བཅུ་བཞི་ཅམ་ཤེན་
ཚུན་གྱི་མངའ་འོག་ཡོན་ནོ། །ཡོན་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རུས་སུ་ད་ལྟའི་ལྷགས་བམ་རྫོང་
གི་ནིང་གྲུ་དང་། ཏུ་འོ་ཆིན། ལིང་ཅི། ཤེན་ཚུན། ཆོ་ཏའོ། དག་གྲུ་
སོགས་ཀྱི་ས་གནས་མང་པོ་ཞིག་ཐན་ཆོན་གྱི་འགག་སྒྲུང་རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་ཏུ་
གྱུར་ཅིང་། ལྷགས་བམ་གྱི་རྒྱལ་མོ་རྒྱལ་ཆུང་ཤར་རྒྱུད་ནས་ཐན་ཆོན་གྱི་འགག་
སྒྲུང་རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་ཏུ་གྱུར། འགྲུ་ཐང་དང་། རྒྱལ་མོ་རྒྱལ་ཆུང་ལྷུང་རྒྱུད།
ནིང་ཡོན་སོགས་ནི་འགག་ལ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་ཏུ་གྱུར་” པ་སོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་
བཀོད་ཡོད། རྒྱལ་པོ་འདིའི་རྒྱ་མཁར་ནི་ད་ལྟ་ཐན་ཆོན་གྱི་རབ་རྒྱས་ཤང་^① ཞེས་
པར་ཆགས་ཡོད་པར་བཤད་འདུག།

གསུམ། རྒྱལ་རོང་ཁྲོ་རྒྱལ་པོ་བཤད་པ།

རྒྱལ་རོང་ཁྲོ་རྒྱལ་པོ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བཅོན་དྲག་ཅན་གྱི་ཡུལ་དཔོན་ཞིག་
ཡིན་པ་མ་ཟད། ཁམས་སྤྱོད་ས་སུ་སྟོབས་ཤུགས་ངེས་ཅན་ཡོད་པའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་
རེད། རྒྱལ་རོང་ཁྲོ་རྒྱལ་པོ་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་དང་། དཔལ་སྤངས་
དགོན་དང་མཆོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་རྒྱུན་མི་ཆད་པ་བྱང་ཡོད་དེ། དེས་ན་སྤྱི་ལོའི་
རུས་རབས་བཅོ་བརྒྱད་པའི་ནང་དུ། དཔལ་སྤངས་སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱི་
ནམ་ཐར་ནང་དུ། རྒྱལ་རོང་ཁྲོ་རྒྱལ་པོ་དང་འབྲེལ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཐར་ཐོར་ཡོད་

① རྒྱ་ཡིག་ཏུ། 天全饶吉乡 ཟེར་བ་འདིའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་ཟེར།

འདུག་ལ། ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་རྒྱལ་རོང་ཁྱོ་ཆུའི་ཡུལ་དུ་ཕེབས་པའི་སྐོར།
ཀོང་སྤུལ་གྱི་རང་རྣམ་ལས། “དེ་ནས་ཁྱོ་ཆུར་བཤོད་ལམ་པོ་ཚོ་ལོ་བེར་བ་བཟུལ་
ཉིན་ཁ་བ་ཆེ། ཆུར་ལྷག་ལྷངས་བས་སྒྲ་ལྷ་ཐམས་ཅད་དཀའ་སྒྲས་ཆེན་པོ་བྱང་། འོ་
ཏོ་དུ་རོ་ཁག་རྣམས་གྱི་བསུ་བ་དང་གཞི་ལེན་གཟབ། ཁྱོ་ཆུ་ཤུ་རྩ་དགོན་གྱི་བསུ་བ་
དང་སེར་སྒྲིང་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པ་བཅས་སྤྱོད་ནས། སྒྲ་བྱང་དུ་ཆོས་རྗེ་བསྟན་འཛིན་
དོན་གྲུབ་གྱི་གཤགས་ལ་བསྐྱད་”། ཞེས་སོགས་དང་། གཞན་ཡང་ཀོང་སྤུལ་རིན་པོ་
ཆའི་གསུང་རྩོམ་རྣམས་ལས། རྒྱལ་རོང་ཁྱོ་ཆུ་ཤུ་རྩ་དགོན་དུ་བཙམས་པ་ཡང་
འགའ་ཞིག་བཞུགས་ཡོད་པ་དཔེར་ན། བཙམ་ལྷན་རིག་བྱེད་མའི་བསྐྱང་བ་ལྷ་བྱ་
མི་ཁྱུང་བ་ཅིག་ཡོད་འདུག ཁྱི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་གི་སྐྱེ་ཚབ་ཏུ་འབེ་ཆོ་དབང་ཀྱན་
བྱུང་ཁྱོ་ཆུ་ལ་སོགས་རྒྱལ་རོང་ཡུལ་དུ་ཕེབས་པའི་སྐོར། འབེ་ལོ་ཆོ་དབང་ཀྱན་
བྱུང་གྱི་རང་རྣམ་དུ། “དེ་ནས་རང་ལོ་ཉེར་གཉིས་^①པར་ཁམས་སུ་བསམ་གཏན་
དགོན་དུ་བོས་པར་སོང་། དེ་ནས་ཁྱོ་ཆུ་ཤུ་རྩ་དགོན་དུ་སླེབ། བཙུན་བྲལ་རྒྱག་
ཆུའི་སྐོར་བསྐྱས་འདུག་པ་རྣམས་རབ་བྱུང་བྱས་ཤིང་། ཀར་ལུགས་པའི་འདོན་
ཆོས་རྣམས་སློ་འཛིན་བྱེད་བཞུགས། བདག་གིས་ཆོ་རིང་མའི་བསྐྱབ་པ་ཆགས་མེད་
པའི་ལུགས་ལྟར་སྒྲ་བ་གཉིས་ཅམ་བྱས་ཏུགས་མཚན་ཡང་ལེགས་རབ་བྱུང་། ལར་
གྱི་རྒྱལ་རོང་དུ་སྔོན་རིང་རྣམས་སུ། ཤི་འདྲེས་བརྒྱུ་མཐུན་པའི་སྐྱེ་སེར་མང་པོ་དང་།
འཕར་བ་དང་བྱ་སྒྲག་གིས་བ་བློག་དང་ཕག་སྒྲག་དང་། རེའུ་ལ་འཆོ་བ་རྣམས་ལ་
བཀའ་བསྒྲུབ་རེ་ཅམ་བྱས་པས་ཀྱང་འཕྲལ་དུ་ཕན་པ་དང་། སྤྱང་རྒྱས་པ་སོགས་
སྒྲིང་མ་སེར་ཆུང་དང་། མོ་སྟོན་ཕག་མགོ་སོགས་གྱི་གནའ་སྐྱུང་གི་རྗེས་སུ་བྱེད་
པ་ཁོ་ན་བྱུང་ཞིང་། ཟང་བེང་གི་དངོས་པོ་ཆར་འབབ་པ་ལྟར་གྱུར་མོད་ས་སྒྲིགས་
དེའི་སྐྱེ་བོ་རྣམས། འངས་མགོན་སྒྲ་མའི་ཕྱིན་ལས་འདུག་པའི་སྐྱལ་བཟང་ཅན་
བདག་གི་སློ་ཡི་བརྒྱུ་སད་པའི་སྐྱེན་ཅམ་གྱུར་པ་ཡིན་ཤས་ནི་ཆེ། བདག་ལ་དེ་
འདྲའི་རྒྱས་པ་ཅི་ལ་ཡོད། དེ་ནས་ཀྱང་སོ་མང་མཁར་དུ་རྒྱལ་པོ་ནོར་བུའི་བྱང་

① ས་ལུག་༡༧ལོར།

དུ་སོང་། ཆོ་རིང་མའི་བཀའ་གཏད་སོགས་མཁོ་དབང་འགའ་རེ་བྱས། ལོ་ཁ་
ཤས་ནང་ཀུ་ཐོག་པའི་གྲུ་རྩལ་སྤྱོད་མའི་མིང་ཅན་ནམས་ཀྱིས་མི་ཆོས་སྤྱོད་མའི་རྩལ་
ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་དབུ་བསྐྱོར་ཏེ་དཔལ་ཡུལ་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ནམས་ཀུ་ཐོག་པའི་ཆོས་
བརྒྱད་ལ་བསྐྱར་བའི་སྐབས་སུ་འདུག་པ། ལྷ་རྩེ་དེད་བཅས་ཁྲིས་བྱས་ཏེ་བཀའ་
བརྒྱད་བདེར་འདུས་དང་། སྤྱོད་པ་དགོངས་འདུས། རད་སྤིང་གྲུ་དྲག་དང་
ལུང་པ་ནམས་ཀྱི་བྱིས་སྐྱུ་རྒྱལ་པོའི་བོང་ཆད་རེ་བཞེངས་པར་བསྐྱལ། བདག་གིས་
རབ་གནས་ཁྱེས་པས་མཁའ་ལ་འཇའ་སྤྱོད་ཤར་བ་དང་། བྱ་ཆོད་ལྷིང་བ་ནམས་
བྱང་། ཐང་སྤྱོད་རྒྱལ་ཏུ་སྤར་སྤོལ་ལྟར་ལོ་དར་བཞིན་སྐྱབ་མཆོད་ཆག་མེད་
འཇུགས་དགོས་པའི་མནའ་ཚོག་གིས་ཡི་གེ་ལ་བདག་གི་ཐེལ་ཅེ་ཡོད་པ་ཞིག་ཀྱང་
བྲིས།” ཞེས་དང་། ཡང་ནམས་ཐར་དེ་ཉིད་ལས། “དེ་ནས་སྤྱོད་པ་སྤྱོད་ནས་
བརྒྱད་ཁྲི་བྱ་བྱ་དགོན་དུ་སྤྱོད། བཅུན་ཆུང་ནམས་ལ་དབང་ལྷང་སྤྱོད་ཆོགས་
བྱས། བར་དེར་རྒྱལ་པོ་སྐྱུ་མཆོད་ནང་འབྲུགས་ཤོར་བར་ཆེད་དུ་དུའི་དྲ་ཞིང་
ནམས་ཀྱིས་འདུམ་བྱས་པ་ལ་རྒྱལ་པོ་ཆོ་དབང་གིས་མ་བཅིས་པས་རྒྱ་དམག་ལྷུང་
ཏེ་རྒྱལ་པོ་ཆོ་དབང་དགོངས་ནས། དྲ་ཞིང་གཉིས་ཀྱི་ནང་སོ་ཀྱན་དགའ་ཆོས་
འཕེལ་རྒྱལ་ཆས་བཞེས་ཏེ། ཆོ་དབང་གི་མལ་དུ་བཞུགས་དགོས་པའི་བཀའ་ལྷང་
སྤྱོད་འདུག་པས་བསྐྱབ་པ་ཡར་སྤུལ་དགོས་པས། དེད་རང་ཤོག་གསུང་པའི་བང་
མི་བྱང་བས་སོ་མང་མཁར་དུ་རྒྱལ་པོ་ཞོར་དུ་མཇུག། ནང་སོའི་བསྐྱབ་པ་ཡར་
སྤངས་དགོན་མཆོག་སྐྱབས་ཞེས་བཏགས་ཏེ་རྩི་འགགས་དུ་ཐེབས་སོང་།” ཞེས་
སོགས་སོགས། །

གཤམ་དུ་རྒྱ་ཡིག་ཐོག་ཁྲི་ལོ་རྒྱུས་གནད་བསྐྱེས་ངོ་སྤྱོད་དང་། གསར་
བརྗེའི་མི་སྣ་ངོ་སྤྱོད་མདོར་བསྐྱེས་དབྱིང་ཐེར་བྲུ་རྒྱལ་ས་གསལ་བ་ལྟར་བཀོད་པ།
ཁྲི་ལོ་ཡུལ་བཤད་མདོར་བསྐྱེས། དབྱིང་ཐེར་བྲུ་རྒྱལ་ས་གསལ་བར། མིན་གོ་
ཉེར་བཞི་པ། སྤྱི་ལོ་1935ལོར་སི་ཁོན་ཞིང་ཆེན་སྤྱི་འཛིན་དོ་དམ་ཨང་བཅུ་དྲུག་
པའི་ཁོངས་སུ་བཅུག་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་1952ལོའི་ཟླ་བ་7པའི་ཆོས་24 ཉིན་ཁྲི་ལོ་
བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་དགུ་པར་ཁྲི་ལོ་སྤྱི་འཛིན་ཨུ་ཡོན་ལྷན་

ཁང་ཟེར་བ་གནས་སྐབས་སྲིད་དབང་གྲེ་ཚན་ཞིག་བཅུགས། གྱི་ལོ་1953ལོའི་ཟླ་བ་12པར་ལུང་རྩ་རྫོང་བཅུགས། གྱི་ལོ་1954ལོའི་ཟླ་བ་དྲུག་པར་ཁོ་རྩ་རྫོང་ཞེས་མིང་བསྐྱར། ཞེས་གསལ། །

[[ཁོ་རྩ་རྫོང་རྩེ་དཔལ་བཟང་ནི]] ཆེས་མཐའ་མའི་ཁོ་རྩ་རྩེ་རྒྱལ་པོ་རེད། ཁོང་ནི་རབ་བྱུང་བཙོ་ལྷ་པའི་ས་བྱ་གྱི་ལོ་1909ལོར་འབྲུངས། ཁོ་རྩ་རྩེ་རྒྱལ་པོ་མགོན་པོ་ལ་སྐུ་དང་སྐུ་མོ་གཉིས་ཡོད་པའི་རྩུང་ཤོས་ཡིན། རྩུང་རུ་ནས་བྱིས་ཀྱི་དགེ་ལྡན་གྱིས་བོད་ཡིག་བསྐྱབས། ལུ་སྐྱ་ཞོལ་པ་དགོན་དང་། ར་པ་ཁ་སྤྱིང་དགོན་རུ་སྦྱོར་སྦྱོང་གནང་པས་བོད་ཡིག་འབྲི་སྟོག་སྟོགས་མེད་དང་། རྩ་སྤྱད་ཡང་ཤེས། གྱི་ལོ་1923ལོར་ཡབ་མགོན་པོ་སྐུ་གཤེགས་དང་ཁོ་རྩ་རྩེ་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་སྦྱོང་། ལོ་དེར་སྤང་པ་དཔོན་མོ་འོད་ཟེར་མ་ཁབ་རུ་བཞེས་ནས་ངག་ཡི་དཔོན་ཆགས། སྐུ་སྐུ་གསུམ་དང་སྐུ་མོ་གཉིས་སྦྱོས། གྱི་ལོ་1933ལོར་སྐུའི་གཅེན་པོ་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་དེའི་ལྷ་ལྷུ་མ་གྱི་པོ་བྲང་རུ་བཞུགས་ཤིང་མ་འོ་སྟེ་པའི་དཔོན་པོ་གྱུར། དེ་ལ་སྐུ་གསུམ་དང་སྐུ་མོ་གཉིས་སྦྱོས། གྱི་ལོ་1935ལོར་དམར་དམག་མོང་རྫོང་ལ་སླེབས་པ་དང་། ཁོ་རྩ་བརྒྱུད་ནས་འགྲོ་བའི་ས་ལམ་གཡར་པོ་དགོས་པའི་འཕྲིན་འབྱོར། རུས་མཚུངས་སྐྱ་གོ་མིན་ཏང་གི་དམར་དམག་ལ་འགོག་སྐོལ་དགོས་པའི་བརྒྱ་འཕྲིན་འབྱོར། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་དམར་དམག་ལ་དཀའ་ངལ་མང་པོ་བཟོས་པས་ཅང་ཅེ་རྩིས་དམིགས་བསལ་གྱི་བྱ་དཀའ་ཨང་རིམ་གསུམ་པ་ཞིག་སྤྲད། གྱི་ལོ་1938ལོར་ལུ་ནེ་སྟེ་པའི་དཔོན་པོ་རྩེ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་། ཁོང་གི་ལྷ་ལྷུ་མ་སྐུ་ཁོ་ལྷག་མོ་ལྷས་པས་རྒྱལ་སྦྱོབས་ཀྱི་དཔོན་རྟགས་ཤིག་བཅའ་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཁོ་རྩ་རྩེ་རྩེ་དཔལ་བཟང་ལུ་ནེ་དཔོན་མོའི་མག་པར་སྟོན། གྱི་ལོ་1940ལོར་ཁོང་གི་སྐུ་མོ་ཆེ་བ། ཟླ་བ་ལྷ་མཆོ་རྒྱལ་རོང་ཅོག་ཅེ་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་རུ་སྦྱོལ། གཉེན་འབྲེལ་དབང་གིས་ཅོག་ཅེ་རྒྱལ་པོའི་དབང་ཆ་ཤུགས་པལ་ཆེར་བཟུང་། གྱི་ལོ་1941ལོར། བྱུང་ཆེན་རུ་ཅང་ཅེ་རྩིས་རི་འགོག་གི་ཞབས་དབྱལ་འབྲེལ་སྤྱད་སྐབས་རྩེ་དཔལ་བཟང་གིས་སྐུ་ཚབ་བཏང་ནས། ཞབས་ཞུས་ཀྱི་དབྱལ་ལྷུ་ལ་དེར་བརྟེན་ཅང་ཅེ་རྩིས་བདག་རྒྱུན་དང་གོ་གནས་གནང་། གོ་མིན་ཏང་གི་ནང་།

དུའང་ཞུགས། སྤྱི་ལོ་1949ལོར་ཀྲང་གོ་གསར་པ་དབུ་བརྟེན་པ་དང་། ཁོ་རང་གི་
སྤྱི་ཚབ་བཏང་ནས་ལན་གཉིས་ལ་བཅང་སྡོད་བྱས་པའི་བཅིངས་འགོལ་དམག་དང་
འབྲེལ་བ་བྱས། སྤྱི་གས་གཞན་ཞིག་ནས་མཛོད་པ་ནམ་རྒྱལ་དང་། ལང་ཚེ་ནམ་
སོགས་གོ་མིན་ཏང་གི་དཔོན་པོ་དུའུ་ཚུང་ནན་ལ་འཆམས་འདྲི་བཏང་། ལོ་དེའི་
ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པར་གོ་མིན་ཏང་གི་དམག་དཔོན་སྤྱི་པོར་ཞུགས་ཀྱི་དམག་དཔུང་
དང་། གོ་མཚོན་། ཏར་འཕྱིན་འཕྲུལ་ཆས་དང་བཅས་ཏེ་ཁོ་ཚུ་རྒྱུ་དུ་སྤྱོད། སྤྱི་
ལོ་1951ལོའི་ཟླ་བ་དུའུ་པར། རུབ་ཁོན་ཏང་ཨུ་འཐབ་སྤྱི་གས་གཅིག་གྱུར་གི་
འཆམས་འདྲི་ཆོགས་པ་ཁོ་ཚུར་འབྱོར། རྫོ་རྩེ་དཔལ་བཟང་ལ་མཐུན་སྤྱི་ལོ་དེ་
བ་དང་། སྤྱི་པོར་ཞུགས་དང་ཐག་དམག་ནམས་ཅིས་སྤྱད་དགོས་པའི་རེ་བ་དང་
སྤྱོད་གསོ་གཏོང་། ཟླ་བ་བཅུད་པའི་ཆོས་13ཀྲང་གྱུང་སྤྱི་བདེ་མི་རྩེ་པ་འབར་
ཁམས་སུ་འབྱོར། ཟླ་བ་དབུ་པའི་ཆོས་3ཉིན་ཁོ་སྤྱབས་སུ་གནས་སྤྱབས་དམག་
སྤྱིད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཅུ་གས། རྫོ་རྩེ་དཔལ་བཟང་ཨུ་ཡོན་བསྐྱོས། སྤྱི་ལོ་
1952ལོའི་ཟླ་བ་2པར། སྤྱི་པོར་ཞུགས་ཀྱིས་ཕུ་སུ་ལ་ཉེ་གནས་བྱས་ཏེ། ཁོན་ཁམས་
ཀན་མཚོའི་གྲང་རྒྱུ་གནས་གཞི་ཞིག་བཅུ་གས་པ་རེད། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་གསུམ་པ་
ཐོན་པའི་སངས་རྒྱས་ཡེ་ཤེས་དང་། ཀྲང་ཁོན་པོན་ནམ་གཉིས་ཁོ་ཚུར་སྤྱོད་ཏེ་རྫོ་
རྩེ་དཔལ་བཟང་ལ། སྤྱི་པོར་ཞུགས་ཐག་དམག་ནམས་ཅིས་སྤྱད་དགོས་པའི་
སྤྱོད་གསོ་གཏོང་། སྤྱི་ལོ་1957ལོའི་ཟླ་བ་བཅུ་པར་ཀྲང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་
འགོལ་དམག་ཁོ་ཚུ་ལ་སྤྱོད། ཟླ་བ་དབུ་པའི་ཆོས་16ཉིན་ཐོན་པའི་ཆེད་གཏང་
དུ་མ་འོ་ལུང་པར་སྤྱོད་ཏེ་རྫོ་རྩེ་དཔལ་བཟང་། མི་དམངས་ཀྱི་སྤྱི་གས་ལ་ལངས་པ་
དགའ་བསུ་གནང་། ཁོ་ཚུ་ལོ་ལྷ་གོང་དུ་ཐེངས་གཉིས་པའི་མི་དམངས་འཕུས་མི་
ཆོགས་ཆེན་འཆོགས་རྫོ་རྩེ་དཔལ་བཟང་གདན་ཞུས་གནང་ཞིང་ཁོ་ཚུ་ས་ཁུལ་གི་
འཛིན་སྐྱོང་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཨུ་ཡོན་འདམས་བསྐྱོད་བྱས་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་1956
ལོར་རྫོ་རྩེ་དཔལ་བཟང་རྩེ་པ་ཁུལ་སྤྱིད་གོས་ཀྱི་ཀྲུ་ཞིའི་གཞོན་པ་བསྐྱོས། སྤྱི་ལོ་
1957ལོའི་ཟླ་བ་11པར། ཞིང་ཆེན་ཏང་ཨུས་ཆོག་མཆོན་ཐོབ་ནས་ལྷ་ས་ལ་ཆོས་
མངལ་སྤྱོད། ལྷ་སར་སྤྱོད་པ་དང་རྒྱལ་བ་ཀམ་པའི་མདུན་བཀའ་རྟགས་ལེགས་

ངོ་ལ་ཡིད་ཆེས་ཀྱིས། རྒྱ་གར་དུ་ཕྱིན་པས་ལམ་བར་བདེ་བཤོད་ཀྱིས་རྒྱལ་གར་ལ་
 འབྱོར། དེ་རྗེས་སྤྱི་འཐོར་ནམས་ཁ་ན་ཏར་གནས་སྤོར་ཕྱིན་ནས་གཏན་སྡོད་
 གནང་། སྤྱི་ལོ་1980 ལོ་ཁྲོ་ཆུ་རྩེ་རྗེ་དཔལ་བཟང་པ་ཡུལ་ལ་འཐོར་ཞག་ཐེབས།
 ཟླ་བ་བརྒྱ་པའི་13ཉིན་ཁྲིན་ཏུར་འབྱོར། ཁྲིན་ཏུར་བོད་རིགས་སྤྱན་རླུ་སྤྱེ་ལེན་
 ཁང་གིས་སྤྱེ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་བྱས། དེ་ནས་པ་ཡུལ་ཁྲོ་ཆུར་ཐེབས་ཏེ་གཉིན་ཉི་
 ལྷན་འཛོམས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་བྱས། བེ་ཅིང་དུ་ཐེབས་ནས་ཤུ་ཡོན་གྲང་གཞོན་པ་
 པའ་ཆེན་རིན་ཆེ་དང་། ལུ་ལོན་སྤྱུ། ངག་བོད་པ་དབང་འཇིགས་མེད་རྣམས་
 མངལ། སྤྱི་ལོ་1981ལོར་ཁ་ན་ཏའི་སྤེལ་བངས་ཐོབ་ཐང་དབྱུགས་ཤིང་ཁྲིན་ཏུར་
 གཏན་སྡོད་བྱས། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་བཞི་པར་ཁྲིན་ཏུ་མི་དམངས་སྤྱན་རླུ་ཁང་དུ་དགྲུང་
 ལོ་དོན་གསུམ་པ་སྤྱི་གཤེགས།

ས་བཅད་གསུམ་པ། ཁམས་སྟོ་སྟོགས་འབའ་ལི་རྒྱལ་གསུམ་གྱི་སྟོར།

གཅིག །བདེ་ཆེན་རང་སྦྱོང་ཁུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས།

སྟོ་ཆ་བ་སྐང་ཞེས་པ་གཙོ་བོ་ཆ་བ་རོང་པ་རྣམས་ལ་ཟེར། ཆ་བ་རོང་པའི་
 ཡུལ་གྱུ་གཙོ་བོ་དེར་དུས་རྒྱུལ་རྫོང་དང་། མརྩོ་སྐང་རྫོང་། སྐར་ཁམས་རྫོང་།
 བདེ་ཆེན་རྫོང་བཅས་ཀྱི་ས་ཁུལ་འདི་དག་ལ་ཟེར། གནའ་བོའི་དུས་སྤྱི་ཆ་བ་རོང་
 གི་ཡུལ་གྱུ་འདི་དག་ལ་ལྷང་པ་སོ་སོའི་དཔོན་འགོ་རེ་ཡོད་འདུག་ཀྱང་། ད་ལན་
 དབྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་འཐུས་ཚང་ཞིག་མ་རྟེན། གནའ་བོའི་ཁམས་སྟོགས་ཀྱི་
 འབའ་ལི་རྒྱལ་གསུམ་གྱི་ཡ་གྲལ་རྒྱལ་ཐང་ས་ཁུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི། 《བདེ་ཆེན་བོད་
 རིགས་རང་སྦྱོང་ཁུལ་གྱི་སྤྱི་བཤད་》ལས། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ལོ་རབས་བརྒྱན་
 ཅུ་པའི་ནང་དུ། བདེ་ཆེན་རྫོང་གི་གཡང་འབྲུ་དང་། བ་མགོ། སི་ཏའི་སོགས་ཀྱི་
 ས་ཁུལ་ནས་དུར་རྫས་རིགས་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་སྟོན་པར། ཟངས་སྤྱད་དང་། རྩ་
 མ། དདུལ་ཆས། རྩོ་འཕང་། གཡུ། དུང་སོགས་ཡོད་འདུག །དུར་རྫས་འདི་དག་
 ནི། སྤྱི་ལོའི་སྟོན་གྱི་དུས་རབས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་གྱི་གོང་གི་སྟོན་རྫས་ཡིན་པ་གནའ་
 རྫས་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནི་གནའ་བོའི་

བདེ་ཆེན་ས་ཁུལ་གྱི་མི་རིགས་ཁག་གི་མི་དམངས་རྣམས་ཀྱི། ཤེས་རིག་གི་དཔལ་
 ཡོན་མཆོན་བྱེད་ཅིག་རེད། བཅིངས་འགྲོལ་མ་གཏོང་གོང་དུ་རྒྱལ་ཐང་དང་།
 བདེ་ཆེན་རྣམས་ནི་གཙོ་བོ་བོད་རིགས་འདུས་སྡོད་ས་ཁུལ་ཞིག་ཆགས་ཤིང་། ས་
 གནས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་དང་། སྤྲ་ཆེན་བྱུང་འབྲེལ་གྱིས་ཆོས་སྲིད་བྱུང་འབྲེལ་ལམ་
 ལུགས་ཀྱི་སྲིད་ལུགས་ཤིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། བཅུན་པོ་སྐྱ་ཕྱེང་བཞི་པ་འཇམ་
 དཔལ་བསྟན་འཛིན་ཕྱིན་ལས་ཀྱིས་མཛད་པའི། 《འཇམ་སྤྱིང་ཆེན་པོའི་རྒྱས་
 བཤད་སྡོད་བཅུད་ཀྱན་གསལ་མེ་ལོང་》ལས ①། དེ་ནས་ཤར་དུ་སེང་རྩི་ར་དང་།
 འརྱས་དང་། འཇང་སོགས་དང་། དེའི་བྱང་ཤར་དུ་རྒྱལ་ཐང་དང་། དེའི་
 ཤར་དུ་མི་ལི་ཟེར་བ་སོགས་དང་། མི་ལིའི་སྟོ་རྩལ་དང་རྒྱལ་ཐང་གི་སྟོར་ལོ་ལོ་
 ཟེར་བ་སྟོ་རྩའི་རིགས་སུ་གཏོགས་པ་སྡེ་ཆེན་པོ་བཅས་ཡོད་པ་ལས། རྒྱལ་ཐང་
 གི་རྩལ་སྟོགས་དང་འཇང་གི་བྱང་སྟོགས་སུ། སྤྲ་པོའི་ཡུལ་དང་ཉེ་བའི་ས་དེར་
 གནས་ཆེན་ཁ་བ་དཀར་པོ་ཟེར་བ་རྒྱ་བོད་ཡོངས་ལ་གྲགས་པའི་གནས་ཤིག་ཡོད།
 འཇང་དང་རྒྱའི་མཆོམས་སུ་རི་བྱ་རྒྱུད་དུ་གྲགས་པའི་གནས་དང་། རྒྱལ་ཐང་
 རང་དུ་རྒྱལ་བ་རིགས་ལྡར་གྲགས་པའི་སྐྱ་བྱིན་རྒྱབས་ཅན་སོགས་དང་། རྒྱལ་ཐང་
 ཟེ་རུ་དགོན་ཟེར་བ་སོགས། དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་ཁག་ཀྱང་མང་པོ་ཡོད་ཟེར།
 མི་ལིར་ཡང་དགེ་ལྡན་པའི་དགོན་ཁག་མང་པོ་དང་། མི་ལི་རྒྱལ་ཐང་སོགས་སུ་
 ཀྱན་སྦྱོང་གཙང་བའི་དགེ་འདུན་པ་མང་པོ་བཞུགས་ཡོད་ཅེས་ཐོས། གོང་བཤད་
 ཡུལ་དེ་དག་གི་སྟོར་ཡུན་ནན་དང་། ཤར་དུ་སི་ཁྲོན་གྱི་ཆར་གཏོགས་ཀྱན་བྲི་ཟེར་
 བ་ཡོད།

གཉིས། ཁམས་སྟོ་སྟོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གནད་བསྟུས།

༡ ཕྱག་ཕྱེང་དང་ལི་ཐང་གི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིང་། འབྲུམ་རམས་པ་རྣམས་རྒྱལ་གྱིས་ཟིན་
 བྱིས་ཤིག་གནད་བྱུང་བ་དེའི་དོན་མདོར་བསྟུས་ནས་བཀོད་པར། ཕྱག་ཕྱེང་སྟོགས་
 བརྒྱད། སྤྱི་ལོ་1891ལོར་ལི་ཐང་དཔོན་གྱིས་བཅན་པོའི་སློན་ནས་ཕྱག་ཕྱེང་ལ་འབྲུ་

① ཤོག་ངོས་༡༩༤པའི་ཕྱིང་༡༥པར། བོད་སྡེངས་བོད་ཡིག་དབེ་རྩིང་དབེ་སྐྱོན་ཁང་། ༡༩༡༡ལོར།

ཁུལ་བསྐྱུས་པས་ཕྱག་ཤིང་བསམ་འཕེལ་གླིང་དགོན་ལ་ཕོག་ཐུག་བྱང་། སྤྱི་ལོ་
1897ལོར་ལི་ཐང་དཔོན་གྱིས་སྤྱི་ཚབ་བྱང་ནས། བསམ་འཕེལ་གླིང་ལ་འབྲུག་ཁུལ་
མི་འབྲུལ་མཁན་ནམས་ཅན་གཙོད་བྱས། དགོན་པའི་འགན་འཛིན་པ་དང་སྤྱི་
ཚབ་ནམས་གྲོས་མཐུན་བྱས་མོད་རྗེས་སུ་ཕྱག་ཤིང་བས་ལམ་འགགས་ལ་བསྐྱུགས་
ནས་ལི་ཐང་དཔོན་གྱི་སྤྱི་ཚབ་མི་གཉིས་ཙམ་ཤོར་བ་ལས། གཞན་ཐམས་ཅད་
བསད། སྤྱི་ལོ་1905ལོར་ལི་ཐང་དཔོན་བསོད་ནམས་དགྲ་འདུལ་གྱིས་ཕྱག་ཤིང་
འགོ་དཔོན་དང་མཉམ་དུ་གྲའི་ཨེར་ལྷང་ལ་ངོ་རྒྱལ་བྱས། སྤྱི་ལོ་1906ལོར་གྲའི་
ཨེར་ལྷང་གིས་བསམ་འཕེལ་གླིང་བསྐྱོར་ཁིང་དགོན་པའི་སྤྱི་ཁ་དང་ཚུ་རྟ་རྩུར་དུ་
བསད་པའི་མི་རྩིས་བརྒྱ་ཙམ་གྱིས་ཁིངས། སྤྱི་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་བཅོན་གྱིས་བཟུང་།
སངས་རྒྱས་དོན་འགྲུབ་སོགས། སྤྱི་ལོ་བཅོན་མང་པོ་ཞིག་ཉིས་པ་མེད་ཀྱང་བཀོད་སྤྱོད་
ཐེངས་དེར་བསམ་འཕེལ་གླིང་དང་། གྲའི་དམག་བར་འཐབ་པར་ཟླ་བ་དྲུག་ཙམ་
འགོར་ཁིང་སྤར་རྗེས་སུ་འཐབ་འཛིང་ཆེ་ཆུང་ཐེངས་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་བྱུང་། སྐབས་
དེར་གྲའི་ཨེར་ལྷང་གིས། ཕྱག་ཤིང་ལ་ཉིང་ཤང་རྫོང་ཞེས་པའི་མིང་ཞིག་བཏགས་
ཁུལ་བྱས། ཞེས་གསལ།

༢ ཤོག་དྲུག་སྤེལ་པའི་སྐོར། ཤོག་དྲུག་ནི་ཕྱག་ཤིང་དང་འབའ་ཐང་། ལི་ཐང་གསུམ་
གྱི་བར་དུ་ཡོད་ཅིང་། རྒྱལ་དབང་སྤྱི་ཐོབ་བཅུ་པ་མཆོག་ཤོག་དྲུག་སྤོ་མདོངས་གྱི་
གཟིམས་ཁང་ཆང་ལ་སྤྱི་འབྲུངས། དེ་ཡང་ཤོག་དྲུག་ཆོས་འཕེལ་གླིང་ངམ་ར་
རྟགས་ཆོས་འཕེལ་གླིང་ནི་ཤོག་དྲུག་གི་ཆོས་སྤྱིད་གྱི་སྤེལ་བར་གྱུར་ཁིང་དགོན་པ་དེ་
ནི་རྒྱལ་དབང་སྤྱི་ཐོབ་ལྷ་པས་སོག་པོའི་སྤྱིད་པོ་མཁའ་འགོ་བསྟན་སྤྱོད་ངམ་ཉན་
དུའུ་མངགས་ནས། ས་དེའི་དགོན་ཁག་བཅུ་གསུམ་གཅིག་དུ་བསྐྱེམས་ནས་ཤོག་
དྲུག་ཆོས་འཕེལ་གླིང་བཏབ་པ་རེད་ཅེས་གྲགས། དེ་ཡང་ཆོ་ཤིས་ཐེ་དུ་ཡུམ་ཆེན་
གྱིས་ཤོག་དྲུག་ཆོས་འཕེལ་གླིང་ལ། ཐེམ་བྱང་ཞིག་གནང་སྤྱོད་ཁིང་ནང་དོན་ནི་
ཉང་ཉིས་ཆོས་སྤོ་རམས་གྱི་གྱི་ཉི། ཞེས་པ་སྤེལ་བོད་སྐད་དུ་གོང་མའི་སྤྱབས་བཅོལ་
གནོད་སྤོག་དགོན་ཆེན་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། ད་རུང་ཁྱོད་ལྷགས་གྱི་བྱངས་རྟིག་ཆེན་
པོ་བཞི་ཡང་གནང་སྤྱོད་པ་ལ། གཉིས་ད་ལྟ་ཡང་ཐབ་ཀ་ཆེན་པོའི་ཤོག་དུ་ར་

བསྐོས་ནས་ཡོད་པ་རེད། ཟངས་རྟིག་གི་རོས་སྤྱི་ཆིང་རྫོ་ཀན་ལོ་དགུ་པའི་ཟླ་བ་
གསུམ་པར་པོ་ཡིས་ཅིང་མགར་བཟོ་ཡིས་བསྐྱུན་ཞེས་བཀོད་འདུག །ལོ་རྟག་པར་
བོད་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆོས་ཉེར་བརྒྱད་དང་། ཉེར་དགུ་གཉིས་ལ་སྟོ་ལི་ཐང་
དཔོན་མདོངས་ཆོས་གྲགས་སོགས། འོག་རྩལ་གི་དཔོན་ཁག་ནམས་དང་མང་
ཆོགས་མཉམ་འཛོམས་ཐོག་དགའ་སྟོན་བྱེད་སྟོན་ཡོད། སྟོ་མདོངས་ཆོས་གྲགས་
ལ་ཨ་བོ་ཆོས་གྲགས་ཀྱང་བེར་ཞིང་སྤྱི་ལོ་1896ལོར་སྤྱེས། ལོ་ན་ཕ་རྩལ་འཐབ་ར་
ཞིག་ལ་རལ་གྱི་གཡུགས་ནས་མི་འགའ་བསད་ཅིང་སྤྱིས་སྤྱོད་དང་ཤེས་རབ་ཡོད་
ཅིང་དཔལ་དང་སྟོབས་པ་ཆེ་བའི་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཏུ་གྱུར། རྒྱ་མཚོ་ཉི་མའི་
རོགས་སྐྱོར་འོག་ལ་ཨ་བོ་ཆོས་གྲགས་ཀྱིས། འོག་རྩལ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ནས་བཟུང་
སྟོགས་བཞིའི་སྡེ་དཔོན་གང་ལ་ཡང་། མགོ་བོ་མི་སྐྱུར་པའི་དཔོན་པོ་གྲགས་ཅན་
ཞིག་ཏུ་ཆགས། སྤྱི་ལོ་1939ལོར་ཁོ་རང་གིས་སྟོ་མདོངས་ལ་སྤང་མདའ་རྩོ་རྩེ། རོ་
ནག་སྟོ་བཟང་། མངའ་ནང་ཟླ་བ་སོགས་འབའ་ཐང་དང་། ཕྱག་ཕྱིང་། སྡེ་རོང་།
ཆོ་ཁ་རོང་། སྐར་ཁམས་བཅས་རྫོང་ལྗེའི་དཔོན་འགོ་མི་སྣ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་གདན་
ཞུས་བྱས་ཤིང་མཐུན་སྤྱི་ལ་མཉམ་རོགས་ཐོག །མིན་གོ་སྤྱིད་གཞུང་གི་དམག་ཤེད་
བརྟམ་བཅོས་ལ། ཁ་གཏད་རོ་ཆོལ་བྱེད་དགོས་པའི་བྱོས་གཞི་དངོས་སྤྱི་བཏོན་
པས་ཁོ་རང་སྤྲད་གྲགས་རེ་ཆེར་སོང་། ཁོ་རང་ལ་སྤྱི་ལ་ཞིག་གིས་བྱོད་ཀྱི་མི་ཆེ་
ནི་བྱོད་བཤད་མཁན་ཡིན་ཞེས་གསུངས་སྟེང་པ་རེད་ཟེར། ཁོང་གིས་འོག་རྩལ་གི་
དམག་ཤུགས་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་གི་ལི་ཐང་དང་། ཡུན་ནན་རྒྱལ་ཐང་། འབའ་
དང་། སྡེ་རོང་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་ཐམས་ཅད་ལ་བྱོད་གང་བྱང་བཤད་ནས་ཡུལ་
བདེ་བྱོད་འཇགས་བྱས་པས་མཚན་སྟོན་གྲགས་རེ་ཆེར་སོང་། སྟོན་ཕྱག་ཕྱིང་སྟོན་
སྤྲད་ཀྱིས་འོག་རྩལ་ལ། རག་ཤེད་བརྒྱངས་པའི་བྱ་སྟོན་དེ་དག་ཀྱང་སྟོ་མདོངས་
ཆོས་གྲགས་ཀྱི་རིང་ལ་རིམ་བཞིན་མེད་པར་ཆགས་ཤིང་འོག་རྩལ་གི་མཚན་སྟོན་
ཡང་རེ་ཆེར་སོང་། འོག་རྩལ་ཁོའི་མངའ་འོག་ཏུ་སྤྱང་པ་མ་ཟད་སྡེ་རོང་དང་
འབའ་ཐང་། སྟག་ཤོད་གསུམ་གྱི་ས་ཆ་མང་པོ་ཡང་ཁོའི་གང་བེར་ཉན་དགོས་
པར་སྤྱག །སྤྱིས་སྤྱོད་གོ་མིན་ཏང་གི་དམག་ཉེར་བཞི་པའི་ཐེན་ཀྱང་སྟོ་དེ་ཆོན་གྱིས་

གདིང་ཐབས་འོག་ཁོ་ལ་མེ་མདའ་དང་། གོ་གནས་རག་མོད་བོད་ཀྱི་དཔོན་གཞན་
 འགའ་དང་འགལ་ཟླར་གྱུར་ནས་ཁོས་ངོ་ནག་སློ་བཟང་སོགས་བསད། ཕྱིས་སྤ་
 བཅིངས་འགོལ་བཏང་རྗེས། ཁོ་རང་ལོ་ན་བཅེས་པར་ཁ་གཡར་ནས་བྱིམ་དུ་སེམ་
 མེར་བསྐྱད་ནས་ཁོའི་བྱ་སྤྱོད་ལས་ལ་འགན་ཁུར་བཅུག་ཅིང་། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་ཁོ་
 རང་ནད་ཀྱིས་ཤི། ཞེས་གསལ།

ས་བཅད་བཞི་ལ།

བྱུང་བྱོགས་སློ་བོ་དང་ཆབ་མདོ་སོགས།

གཅིག ། གནམ་རྒྱལ་པོའི་གདུང་རབས་བྱུང་བྱུངས།

སློ་བོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་ཆ་ལོགས་སྤྱི་ཆོ་རྒྱུང་གིས་ཚོམ་བསྐྱིགས་བྱས་པའི་
 《སློ་བོ་ཀ་སྤེ་པའི་ལོ་རྒྱུས་》 ཞེས་པའི་བེན་བྲིས་རྒྱུམ་པར་ཅན་ཞིག་ལག་སོན་བྱུང་
 བ་དེའི་ནང་དོན་མདོར་བསྡུས་ནས་བཤད་པར། སློ་བོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོ་འཇམ་ག་
 གནམ་སྤེ་པ་ཞེས་པ་ནི། སྤར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་གི་གུམ་བཅན་པོའི་སྲས་གསུམ་ལས་
 བྱ་བྲིའི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་ཞེས། སློ་བོ་ཕྱི་ནང་གི་ཡིག་ཐོག་དང་དག་ཐོག་གཉིས་ཀ་
 ལས་གསལ་ཞིང་གྲགས། དེ་ཡང་རྒྱལ་རབས་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ལས། གི་གུམ་
 བཅན་པོ་ལ་སྲས་གསུམ་བྱུང་བ་ཤ་བྲི། ཉ་བྲི། བྱ་བྲི་གསུམ་ཡིན་ན། རྒྱལ་པོ་
 གི་གུམ་བཅན་པོ་དེ། ཐུགས་གདོན་གྱིས་བསྐྱུས་ཏེ། སློན་པོ་ལོང་མ་རྟ་རྗེ་བེར་
 བ་ཅིག་ལ། བྱོད་ཀྱིས་ངའི་འཐབ་ཡ་བྱེད་དགོས་བེར་ནས། ལོང་མ་ལ་འཐབ་
 པར་ཆས། དེར་སློན་པོ་ལོང་མ་གྱིས་མདའ་བརྒྱབ་ནས་རྒྱལ་པོ་བཀོངས་
 སོ། །རྒྱལ་པོའི་སྲས་གསུམ་པོ་ནི། ཀོང་པོ། ཉང་པོ། སློ་བོ་གསུམ་གྱི་ཡུལ་དུ་
 བྲོས་སོ། །དེར་སློན་པོ་ལོང་མ་གྱིས་རྒྱལ་སྤྱི་དྲོགས་ནས་རྒྱལ་པོའི་བཅུན་མོ་
 ལ་རྟ་རྗེ་བཅོལ་སོ། །དེར་ཡུམ་བཅན་མོ་དེས་རྟ་འཚོར་ཕྱིན་ནས་གཉིད་ལོག་པའི་
 མི་ལམ་ན། ཡར་ལྷ་ཤམ་པོའི་སྤྱལ་པ་མི་དཀར་པོ་ཞིག་དང་འབྲེལ་བ་མིས་ནས་
 བྱེད་ཞིག་བྱུང་འདུག དེའི་མིང་ཡང་འཇང་གི་བྱ་རུ་ལས་སྤྱོམ་ཞེས་གྲགས། དེས་
 སློན་པོ་ལོང་མ་བསད། སྤ་བོ་གསུམ་གདན་འདྲེན་ཕྱིན་པས་ཤ་བྲི་དང་། ཉ་
 བྲི་གཉིས་གདན་མ་འདྲོངས་ཏེ། སློ་བོའི་ཡུལ་ནས་སྲས་བྱ་བྲི་གདན་དྲངས་ཡར་

ཡུང་རུ་བཞུགས། སྤྱ་མཁར་བྱིང་ང་སྟག་ཅེ་བཅེགས། སྤྱ་དེ་གུང་རྒལ་རུ་གྲགས།
 ཞེས་འཁོད་པ་ལྟར། རྒལ་པོ་གི་གུམ་བཅན་པོའི་སྤྱས་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་བྱ་བྱི་སྤྱ་
 བོར་ཕེབས་པ་དེབ་ཐེར་གྲགས་ཅན་རྣམས་སུ་བཞེད་པ་མཐུན་པ་མ་ཟད། སྤྱ་
 བོའི་ཁུལ་གྱི་ཡིག་ཐོག་དང་། ངག་ཐོག་དག་ནས་གི་གུམ་བཅན་པོའི་སྤྱས་བྱ་བྱི་
 འདྲིར་ཕེབས་རུས་གནས་སྐབས་རིང་། གསང་བ་མཛད་ནས་ཆུ་མདོའི་ཁོངས་ལ་
 བཞུགས་པས་ཡུལ་མིང་ལ་གསང་ནང་ཞེས་པ་དང་། དེ་ནས་གཞན་གྱིས་ཆོར་ནས་
 ཆོས་རྒྱུང་ལ་ཕེབས་ཤིང་འདྲིར་གྲུས་པར་སྤང་ཞེས་གསུངས་ཏེ་བཞུགས་པས་ཡུལ་
 མིང་ལ་གྲུས་སྤང་བེར། ད་ལྟ་སྤྱ་བྱར་ཆག་སྟེ་གུ་མདོར་བེར་ཞེས་གྲགས་པ་ལ་
 སོགས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཔང་ཉགས་མདོན་པར་གསལ་བ། ད་ལྟ་འང་བཞུགས་གཤིས།
 དེ་ལ་ཚོད་པ་དང་མི་མཐུན་པའི་སྟོགས་གང་ཡང་ཡོད་པར་མ་མཆིས། སྤྱས་བྱ་བྱི་
 སྤྱ་བོར་ལོ་བཅུ་ལྷག་བཞུགས་ནས་སྤྱར་ཡང་བོད་ཀྱི་རྒལ་སར་འཁོད་རྗེས་སྤྱ་བོའི་
 ཡུལ་རུ་ཁོང་གི་གཏུང་རྒྱུད་རི་ལྟར་མཆེད་ཚུལ་སྒྲོར་ལ། ལོ་རྒྱུས་སྤྱ་བ་པོ་དག་གི་
 བཞེད་པ་མི་མཐུན་པ་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་འདྲིར་ང་ཆོར་ལག་སོན་བྱུང་བའི་སྤྱ་
 བོའི་ཡུལ་གྱི་ཡིག་རྟིང་དག་ལ་བལྟས་ན། བྱ་བྱིའམ་སྤྱ་དེ་གུང་རྒལ་ཡུལ་འདྲིར་
 ཞབས་གྱིས་བཅགས་ཤིང་ཡུན་རིང་བཞུགས་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པ་མ་ཟད། དེའི་
 གཏུང་རྒྱུད་ལ་དབྱ་འབྲུ་གདོང་གསུམ་བྱུང་བཟོ་འདུག་པས། ང་ཆོས་འདྲིར་ཡིད་
 རྟོན་བཅོལ་བ་ཡིན། དེ་ནས་དབྱ་འབྲུ་གདོང་གསུམ་གྱི་ནང་ནས་དབྱ་ལ་དཀར་
 བག་ཁྲ་གསུམ་ཞེས་པ་གཏུང་རྒྱུད་ཁག་གསུམ་ལ་གྱེས་པ་དང་། ཡང་དབྱ་ལ་
 དཀར་བག་ཁྲ་གསུམ་གྱི་གཏུང་རྒྱུད་ནང་ནས་དབྱ་དཀར་དྲགས་མའི་མགར་ཞེས་
 པ་ལ་ལྟ་རྗེ་དཔལ་བྱམས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱུད་དང་། སྟོང་བཅན་ཡུལ་བབྱང་གི་འཕུལ་
 རྒྱུད། བཅན་ལ་དྲག་གི་དཔལ་རྒྱུད། རྟེ་རང་པག་འཇུག་གི་བཀའ་བརྒྱུད་བཅས་
 གཏུང་རྒྱུད་བཞི་ལ་གྱེས་འདུག་ཅིང་། དེའི་ཡན་ལ་མི་རབས་ག་ཆོད་བྱུང་ཡོད་
 མེད་ཡིག་ཆ་རྟིང་པ་དག་རུ་ཞིབ་ཐ་མེད་སྟབས། ང་ཆོས་འདྲིར་འོ་ཆོད་ཅམ་
 གྱིས་འཁོད་པར་མི་བྱ། བཀོད་ཀྱང་མི་རུང་དོ། །དེ་ནས་ལྟ་རྗེ་དཔལ་བྱམས་ཀྱི་
 ཆོས་རྒྱུད་ལ་གཏུང་རབས་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཉིས་བྱུང་ཞིང་། གྲུབ་པ་ཐོབ་པ་ཤ་སྟག་བྱོན་

ཞེས་སྤྱུ་ལུང་དགོན་གྱི་ཡིག་ཚང་རྩ་གསལ། འོན་ཀྱང་གཏུང་རྒྱུད་སོ་སོའི་མཛད་
པ་འཁོད་མི་འདུག་ཅིང་། དེ་དག་གི་རིང་ལ་རྒྱལ་པོའི་གཏུང་རྒྱུད་ཡིན་པར་
ངོས་འཛིན་པ་ཅུ་དང་། ཆོས་ཀྱི་བྱ་བར་བཙོན་པ་ཅུ་ལས་སྤྱིད་ཀྱི་ལས་ལ་
བརྟུག་ཚུལ་གང་མང་མི་གསལ།

སྤྱི་ལོ་1180ཅུ་ལ་ལྷ་རྩེ་དཔལ་བྱམས་གྱི་གཏུང་རྒྱུད་ལ་སྒོམ་སྟོན་དཔལ་གྱི་ཚེ་
མོ་ཞེས་པ་ཞིག་བྱང་འདུག་ཅིང་། དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཁའ་འགོ་མ་གོ་
མཐར་ཞེས་པ་ཞིག་ཁབ་རྩ་བ་ཞེས་པ་ལས་སྤྱས་གཙུག་ཏྱར་འབྱུང་དང་། ཡེ་ཤེས་
འབྱུང་། བསོད་ནམས་འབྱུང་། སུར་བྱ་འབྱུང་། ལྷུ་མ་སྤྱིང་མ་གཉིས་བཅས་
བྱུག་བྱང་། དེའི་རྩ་སྤྱ་སྤྱ་སྤྱ་སྤྱ་སྤྱ་འབྱུང་གིས་གཞིས་སྤྱིང་སྤྱིད་འཛིན་གྱི་བྱ་
བ་གཞིལ་བར་ངེས། སྤྱས་གཞན་གསུམ་གྱིས་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་ལས་དར་ཞིང་འཕེལ་
བར་མཛད། ལྷག་པར་རྩ་བྱང་རྩ་འཕགས་པའི་ལས་ཅན་བསོད་ནམས་འབྱུང་
ཤར་ཆེ་མདོ་^①རྩ་བྱི་བ་ལོའི་ལྷ་གསུམ་པའི་ཆོས་བརྒྱད་རྒྱལ་སུར་འཛོམས་པ་ལ་སྤྱི་
བལྟམས། དགུང་ལོ་བརྒྱ་གཉིས་ཐོག་དབྱུས་སྤྱིགས་སྤྱི་ཐེབས་པའི་ལམ་བར་རྩ་
བྱང་ཐོ་དགེ་བསྟོན་དམ་པ་ལ་བཏགས་ཤིང་མཆོན་ལ་གངས་དཀར་དོ་རྩེ་བདུད་
འདུལ་ཞེས་གསོལ། ཀིས་སྟོད་བྲག་རྩ་^②རྩ་ཐེབས་སྤྱབས་ཡོན་བདག་བྲག་རྩ་ལ་
གྲགས་དང་དཔོན་ཚང་པ། འཛིན་ཀྱན་དགལ། ལྷ་འཛིན་གསེར་འབྱུང་སོགས་
དཔོན་སྟོན་ནམས་ཀྱིས་ཀིས་སྟོད་བྲག་རྩ་ཉིན་དཀར་མན་ཆད། སྤྱིད་ཀྱི་སྤྱི་བོ་
ལུང་དམར་ཡན་ཆད་སྤྱལ་བས་ཆབ་སྤྱིད་བདག་འཛིན་བྱས་ཤིང་གསེར་པ་དཔོན་
ལ་བཙོལ་གཏམ་མཛད་ནས་འགྱུར་བ་མེད་པའི་ཐེལ་དང་ཡི་གེ་མཛད། །

དགུང་ལོ་བཙོ་ལྷ་ལ་འབྲི་གུང་རྩ་བྱོན། སྤྱིབ་པ་འཛིག་ཉིན་གསུམ་གྱི་མགོན་
པོ་སྤྱ་མར་བསྟོན། དེས་ང་ཡི་བྱ་གཅིག་དམ་པ་ཡིན་ནོ་ཞེས་གསུངས་པས་མགར་
དམ་པ་ཞེས་པའི་མཆོན་ཐོབ། སྤྱིབ་པའི་མདུན་ནས་དབང་ཆོས་གདམས་པ་

① ས་ཆ་འདི་ད་ལྷ་དར་སྤྱ་ཆེ་ཕྱི་ཟེར།

② ད་ལྷ་སྟོ་རྩེ་ཁོངས།

ཡོངས་རྫོགས་ཐོབ་ཅིང་། མཐུ་སྟོབས་རྒྱས་པ་འགྲན་ཟླ་མེད་པ་རྩ་ལོ་ལྟ་བུར་གྱུར།
 དེ་ནས་བལ་ཡུལ་དུ་བྱོན། གསེར་གདུང་མང་པོ་བཞེངས། ནག་སྟོགས་ཀྱི་གཞི་
 བདག་དྲག་གདོང་ནག་པོ་བརྟུལ། མེ་ཉག་རྒྱལ་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཆོས་ལ་
 བསྐྱར། སྟོག་གཙོན་གཤེད་མ་དམ་ལ་བཏགས། དགུང་ལོ་སོ་དྲུག་ལ་གདན་
 ས་དང་པོ་བྱུར་རི་ཆོས་སྤྱིང་གི་དགོན་ཕྱག་བཏབ། དེར་བཞུགས་པའི་ཆོ་མཆོན་
 ཡང་རྒྱལ་བ་ཆོས་སྤྱིང་པ་ཞེས་སུ་གྲགས། གཞན་ཡང་དྲུགས་ཀོང་ཙ་རི་སོགས་
 གནས་ཆེན་ཐམས་ཅད་དུ་ཐེབས། ཀོང་ཡུལ་དུ་རྒྱ་བོ་བྱེན་སྟོག། སྟོ་བོའི་ཡུལ་
 ཀྱི་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཁའ་འགོ་མས་བསྟུ་བར་བྱོན། རྟོ་ལམ་ནག་པོ་ལ་དར་ལམ་དཀར་
 པོའི་སྟེང་དུ་མཁའ་འགོ་སྡེ་པའི་ནམ་མཁའ་ཡི་དབྱིངས་ནས་དྲངས་ཞེས་གྲགས།
 དེ་ནས་རྒྱ་བྱུང་ལ་ཐེབས་པས་སྟོ་རྒྱལ་ཡོན་བཀྲས་ཞབས་ཏྲོག་སྟུལ། དེ་ནས་
 ཡིད་འོང་ལྷགས་རིའི་བར་བྱོན་པས། ལས་འབྲོ་དང་ལྷན་པའི་འབྲོར་ལྷན་པ་
 འགས་བསྟེན་བཀྲར་ཁྱེས་པ་རྣམས་བཞེས་ཤིང་། མགར་བཞེངས་སྐུ་འབྱུང་
 མཆོད་རྟེན་ཞེས་པ་དེ་བཞེངས། དེ་ནས་རྒྱ་མཆོར་^①ཐེབས་པས་ཡོན་བཙུན་
 འཁོར་བཅས་ཀྱིས་བསྟེན་བཀྲར་སྟུལ། དེ་ནས་ཡར་ཐེབས་པས་སྟོ་སྟོང་ཆོས་རྒྱལ་
 ནམ་མཁའ་མེད་གི་དང་། རྒྱ་ར་དབང་རྒྱབས་དཔོན་སྟོན་གྱིས་བསྟུ་བར་ཐེབས་
 ཤིང་ཕྱག་རྟེན་སྟུལ། དེ་ནས་དགུ་ལ་ཐེབས་པས་གསེར་པ་དཔོན་ཆེད་འཁོར་
 བཅས་ཀྱིས་ཐབ་བསྟུ་དང་མཇལ་དར་སྟུལ། ཀ་གནམ་དུ་བྱོན་པས་སྟོ་སྟོང་བསོད་
 ནམས་འབྱུང་ཆོ་ཞང་རྣམས་ཀྱིས་དབུ་རྒྱན་དོན་གསུམ་ཆོང་བའི་འབྲུལ་བ་བྱས།
 དགུང་ལོ་དྲུག་ཅུ་རེ་གཅིག་ཆོ་འཕྲུལ་ཟླ་བའི་ཆོས་བཙུའི་ཉིན་སུ་ཡུང་སྟེང་ཆེན་དུ་
 ཐེབས། ཆོས་བཙུ་གཅིག་ཉིན་རྒྱ་འགོ་འོག་མར་ཐེབས་ཤིང་། གསེར་ཁང་ཆེན་
 མོའི་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མང་བཏིང་། དགུང་ཞག་དྲུག་ཅུ་རེ་དགུ་ནས་ཡོངས་
 སུ་གྱུབ། སྟོ་བོའི་ཡུལ་གྱི་རྟོ་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བཀྲར་ཞིང་དང་བའི་ཡིད་ཀྱིས་
 མཆོད། གྱུབ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མགར་དམ་པས་དགོ་འདུན་དང་རྒྱལ་བསྟན་སྟེལ་

① ད་ལྟར་གསོ་ཐང་ཤང་ཁོངས།

ཞིང་དར་རྒྱས་སུ་མཛད་ནས་དག་ཞིང་དུ་གཤེགས། །

དེ་ནས་མགར་དམ་པའི་སྐྱ་མཆིད་གཙུག་རྟོར་འབུམ་ལ་སྐས་དུག་གི་ནང་ནས་
ནང་སློན་ཨུ་དེ་ལའི་སྐུལ་པར་གྲགས་པའི། ཐ་ཆུང་དར་མ་འབུམ་རབ་དུ་བྱུང་
བས་དར་མ་ཡོན་ཏན་ཞེས་པའི་མཆོན་གསོལ་ཏེ་གདན་སའི་ཁྲོད་བཀོད། དེས་
སྐྱ་གསུང་བྲགས་ཀྱི་རྟེན་མཆོག་དཔག་དུ་མེད་པ་བཞེངས། དགེ་འདུན་སྟོང་ཕྱེད་
ལྔ་བརྒྱ་དང་། སློབ་མ་ཉིས་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱ་ལ་དམ་པའི་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་
བས། འགྲོ་མགོན་ཚོས་རྒྱལ་འཕགས་པས་འཇའ་ས་འཇའ་ཡིག་དང་ཐེལ་དམར་
གནང་། གྲུབ་ཆེན་མགར་དམ་པ་①དང་དར་མ་འབུམ་གཉིས་ཀྱི་དུས་སུ་ཁོང་རྣམ་
གཉིས་ཀྱི་ཐད་ཀར་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཕྱག་ལས་གནང་བྱུང་། ཀ་གནམ་པའི་སྲིད་དབང་
སྐྱ་བརྟན་གཏོང་རྒྱ་དང་། མངའ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱ་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཆ་རྟེན་ལེགས་
པར་བསྐྱུན་རྟོ། །ཁོང་ལྷན་ཕྱར་བུ་འབུམ་གྱི་སྐས་ནི་ཨ་ཉག་ཅེས་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་།
མཆོན་ཆ་ཆང་ལ་དཔོན་རྒྱལ་ཨ་ཉག་②ཟེར། དེའི་དུས་སུ་སློ་བོའི་ཡུལ་གཅིག་
ཟུར་དང་། ས་ཁུལ་གཞན་ལ་རྒྱ་བསྐྱེད་པའམ་ཁྲལ་བསྐྱ་བའི་འགོ་རྒྱུགས་པར་
མངོན། འོན་ཀྱང་སྐབས་དེར་མགར་དམ་པ་གྲགས་ཆེ་བས་འདིའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་
ཐོག་དུ་འཁོད་པ་ཏ་ཅང་ཉུང་། །

གཉིས། ཀ་གནམ་པའི་མི་རབས་དང་རྒྱལ་རབས་སྐོར།

(1) སློ་བོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་དང་པོ། དཔོན་རྒྱལ་ཨ་ཉག་གི་
སྐས་དཔའ་རྩལ་སློ་གྲོས་བཟང་པོ་ཟེར་བ་དེ་ཡིན་ཞིང་། མཆོན་གཞན་དཀོན་
ཉེར་སློ་སློ་ཟེར། འདི་ནི་ཀ་གནམ་དུ་པོ་བྱང་བཅེགས་ནས་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའམ་
ཀ་གནམ་སྟེ་པ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་རྒྱལ་རབས་ཐོག་མ་ཡིན་ཞིང་། ཐོག་
མར་གསེར་ཁང་དཀོན་གཉེར་དཔོན་པོའི་རྩལ་བཟུང་ནས་འདྲོམས་རྒྱ་བྲམས་པ་
ལྷ་ཁང་གི་སྐྱ་མཁར་པོ་བྱང་བཅེགས་ཤིང་བཞུགས། མགར་གྱི་བརྟན་པའི་སྲིན་

① མགར་དམ་པའི་སྐོར་ཞིབ་པར་ཤེས་འདོད་ན་རྒྱ་དཔོན་དཀར་ཆག་ལ་གཟིགས།

② རྒྱལ་རབས་ཉེར་བཞི་པ།

ལས་ཞབས་ཏྲིག་རྒྱ་ཆེན་པོ་མཛད་ཅིང་། རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་ལ་དབང་བསྐྱར་བྱས།
 རྒྱལ་པོ་འདི་དང་དར་མ་འབྲུམ་གཉིས་ཀྱི་རུས་སྤོ་གོང་སྟོ་ཁོག་ཐམས་ཅད་དང་།
 ཁམས་ཉག་གི་སྤྲུང་གསུམ་བྲལ་འགོ་བསྐྱར། ཡུལ་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་ལ་དབང་
 བསྐྱར་ཅིང་། དེའི་རུས་སྤོ་ཆོས་ཀྱི་བྲི་ལ་སྤྲུང་མ་ཨོ་རྒྱན་བཞུགས། བྲིམས་ཀྱི་ལས་
 ལ་དགོན་གཉེར་སྤོ་སྤོས་སྤོགས། ཞེས་ཡོངས་སྤྱོད་གསུམ་ཤིང་། སྤྲུང་མ་ཨོ་རྒྱན་པ་
 དགྲུང་ལོ་བརྟན་ཅུ་དོན་ལྷ་བཞུགས། སྤྲུང་དཔོན་འདི་གཉིས་ཀྱི་རུས་སྤོ་
 རྒྱ་ནང་ནས་སྟེ་བྱག་། རྟོ་རྒྱུད། རྟོ་མ་གཤིས་སོགས་མན་ཆད་ལ་བྲལ་འགོ་བསྐྱར་གསུམ་
 པ་མ་ཟད། རྟོ་དབྱུང་ལྷ་སྟག་ཆེ་ནས་སྤྲུང་རི་དོམ་ཡན་ཆད་ཀྱི་བན་གསུམ་རྟོ་དབྱུང་
 བརྒྱད་བརྒྱལ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱར་ཅིང་སྤྲུང་གོལ་ལ་བཀོད། མཛད་
 རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་ཆེ། དེའི་སྤྲུང་སྤོ་དགོན་གཉེར་སོགས་ཀྱིས་དབྱེ་ཡི་ཁ་གཙོན་རུ་
 ཀ་གནམ་སེ་བ་སྤྲུང་ལ་ཀ་གནམ་སྤོ་པོ་རྒྱུང་ཞེས་པ་དེ་བཅུགས་ཤིང་། དེའི་
 སྤོ་ཆེན་དབྱི་ར་རྒྱ་པོ་ཞེས་པས་བྱས། (2) དགོན་གཉེར་སྤོ་སྤོས་དཔལ་རྩལ་
 སྤོ་གོས་བཟང་པོའི་སྤྲུང་དཔོན་ཆེན་སྤོ་པ། (3) དེའི་སྤྲུང་དཔོན་ཆེན་བསོད་
 བམས་རྒྱལ་མཆོན། (4) དེའི་སྤྲུང་དཔོན་ཆེན་ཨོ་སྟོ་ དཔོན་ཆེན་ཨོ་སྟོ་ལ་སྤྲུང་
 གསུམ་བྱུང་པ་སྟེ་མགར་བྱུང་འབྲུམ་དང་། བྱུང་སེང་། བྱུང་གསུམ་ཞེས་སྤྱོད་
 གསུམ། (5) དེའི་རུས་སྤོ་སྤྲུང་མགར་བྱུང་འབྲུམ་གྱིས་སྤྲུང་དབང་འཛིན། གཉེར་
 སྤོ་སངས་རྒྱུ་སྤྲུང་པ་ཞེས་པ་དེས་སྤོ་རི་མེ་འབར་མཆོ་ནས། རྟོ་མཆོག་སྤྲུང་
 པ་རྒྱ་མཆོ་དང་སྤྱོད་ཐམ་རྣམ་བཅུ་དབང་ལྷན་བཅས་གདན་དྲངས་ཏེ། ཆོས་
 བདག་མངའ་གསོལ་བའི་རྟོ་རུ་སྤྲུང་ཞེས་གསུམ། འདི་ནི་སྤྲུང་ཀ་གནམ་རྒྱལ་
 པོའི་སྤྱོད་ཐམ་ཡིན་པར་བཤད། །མགར་བྱུང་འབྲུམ་ལ་སྤྲུང་དབྱུང་ཞིང་།
 སྤྲུང་ཆེ་བ་དྲག་རྩལ་དང་ལྷན་པའི་སངས་རྒྱུ་འབྲུམ་ནས། ཐ་ཆུང་གཏི་སྤྱོད་གི་
 བར་ཡིན། དེ་དག་ཡུལ་གྱི་སོ་སོའི་དཔོན་རུ་བསྐྱོས་པ་དང་། གམ་དང་། བ་ཡི།
 ཀ་གནམ་བཅས་ཡུལ་ཆོན་གསུམ་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམས་འདུས་ནས། རྒྱུང་དཔོན་ལ་གོས་
 འདེབས་ཤིང་ཉིད་ཀྱི་ཞབས་འདེགས་ལ། སྤོ་འབངས་ཀྱི་ཆོགས་ནི་དེད་རྣམས་
 ལས་དྲག་པ་མེད། རྒྱུང་སྤྲུང་ལ་ཉི་རིང་དང་མཐོ་དམན་གྱི་བྱུང་པར་མེད་ནའང་།

འཕུལ་གྱི་རྣམ་དཔྱད་ཅུམ་ལ་མི་སྟོས་པར། སྤྱགས་སུ་བསོད་ནམས་ལས་དབང་
དང་ལྷན་པ་ཞིག་བསྐྱོད་གོས་ཞེས་ཞུས་སོ། ། (6) དེར་དཔོན་སྟོན་རྣམས་བཀའ་
གྲོས་མཐུན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་འགྲིགས་ཤིང་། མཚན་ལ་དབང་ལྷན་བསོད་ནམས་
གྲགས་པ་ཞེས་གསོལ། སལ་ཆེར་འདྲིའི་རུས་སུ་ཡིན་པ་འདྲ་སྟེ། གོང་ཞུས་སྐྱེ་མ་
ཚོ་རྒྱུན་པའམ། རུབ་སྤིང་སྟོན་པ་ཞེས་པའི་རྒྱལ་ཚབ་ཏུ་རྒྱུད་པ་རིན་ཆེན་རྣམ་
བརྟན་ཞེས་པ་བྱུང་ཞིང་། རྒྱུད་པ་རིན་ཆེན་རྣམ་བརྟན་གྱི་ཕྱི་མ་རྒྱུད་བསོད་
ནམས་ལྷན་གྲུབ་གྱི་རུས་སུ། སྟོ་བོ་ཡི་རྒྱ་ར་སོགས། དཔོན་ཆེན་རུས་མགོ་མཐོ་བའི་
སྲས་བརྟན་དབུས་སུ་སྟོབ་གཉེར་ལ་བརྒྱུད་པ། མཚུངས་མེད་ཆོས་རྗེ་རྒྱལ་མཚན་
དང་། རྒྱལ་ཚབ་མཁས་གྲུབ་གཉིས། བྱམས་ཆེན་ཆོས་རྗེ། གནས་བརྟན་
བྱང་ཆུབ་འབྲུམ་པ་སོགས་མཁས་གྲུབ་རུ་མའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ནས། རྒྱལ་བའི་
གསུང་རབ་མཐའ་དག་ལ་ལེགས་པར་སྦྱངས་པ་མཛད། སྐར་སྟོ་བོར་ལོག་ནས་
ཐོག་མར་ཡུང་ཡུང་དགོན་རུ་མཉམ་རུ་ཆོགས། སྤྱིས་སུ་རྒྱུད་བསོད་ནམས་ལྷན་
གྲུབ་སྐྱེ་གཤེགས་པ་དང་། ཆོས་སྤྱགས་གྲུབ་མཐའ་མི་གཅིག་པའི་དབང་གིས་མ་
འཆམས་ཏེ། སྤིང་ཁ་གསུམ་བཞིན་རུ་སོ་སོར་གྱེས་ཤིང་། ས་ཁྱོན་དགོན་པ་བཅས་
བཞོས། དེ་ནས་སྟོ་བོ་སྟོད་སྦྱང་བར་གསུམ་དཔོན་འགོ་སོ་སོར་བྱུང་། འོན་ཀྱང་ཀ་
གནམ་པ་དེ་སྤྱ། སྟོ་བོ་ཡུལ་ཡུང་ཡོངས་ཀྱི་བྲིམས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་མཁན་ཡིན་སྟབས་
ཀ་གནམ་རྒྱལ་བོ་ཞེས་སུ་མཐུད་རྒྱུད་འཛིན་བྱས། (7) དཔོན་ཆེན་གཉི་ལྷག་གམ་
དབང་ལྷན་བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་སྲས་བོ་དཔོན་ཆེན་ག་རིས་ཡིན་ཞིང་། དེའི་
རུས་སུ་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་བོ་ཕེབས། རྒྱལ་སྲས་སྟོན་ཡུལ་སྟེ་འབངས་བཅས་ལ་བྱིན་
རྒྱབས་ཀྱི་ཆར་ཕབ། རྩེ་འཕུལ་དང་གྲུབ་རྟགས་བསམ་གྱི་མི་བྲབ་པ་མཛད།
དེར་རྟེན་འབྲེལ་བརྟག་པའི་ཆེད། ཀ་གནམ་མཚོ་འགོའི་ཞིང་ནང་ལ་བྱ་མོ་འགའ་
ཡོད་པ་ལ་འུར་རྩོ་གཅིག་བརྒྱབ་པས། རྒྱག་སྟོང་བཟའ་ཨ་འབལ་མ་ཞེས་པ་དེ་ལ་
ཕོག། །དེ་ནས་དཔོན་ཆེན་ག་རིས་ཀྱང་གོང་པོའི་བར་རུ་གྲུབ་ཆེན་གྱི་ཞབས་ཕྱིར་
འབྲངས་པས་གྲུབ་ཆེན་གྱིས། བྱེད་གྱིས་ང་ཡི་འུར་རྩོ་ཕོག་པའི་བྱ་མོ་དེ་ཁབ་རུ་
བཞེས་པ་དང་། དེ་ལ་སྲས་གཅིག་འོང་ཡོད་པས་མིང་མགོན་སྐབས་ཞེས་ཐོགས་

དང་བསོད་ནམས་ཤིན་ཏུ་འཕེལ་བར་འོང་གསུངས། (8) དཔོན་ཆེན་མགོན་
 སྐབས་ཀྱི་དུས་སུ་ཆུ་གཡའ་གཉིས་འབྲུག་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱང་། ཆུ་མདོ་དགོན་
 པའི་དགོན་གཉིས་ནམས་ཚོགས་ནས་དགོན་གཉིས་བའི་ལས་ཀ་མ་ཡིག་བཅས་ཆུ་
 མདོའི་རྗེ་དེ་ཉིད་ལ་ཕུལ། མཆོད་ཡོན་ཐུགས་ཡིད་གཅིག་ཏུ་གྱུབ། (9) མགོན་
 སྐབས་ཀྱི་སྐུ་དང་པོ། ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས་ཆུ་མདོ་དགོན་
 པའི་མི་རྗེ་ལྷ་བདག་མཛད་ཅིང་། ཞལ་ཁ་པའི་གཟིམ་ཁང་བཏབ། (10) ཀུན་
 དགའ་རྒྱལ་མཆོན་ལ་སྐུ་འཕགས་མཆོག་དང་། བསོད་ནམས་ཉི་མ་གཉིས་
 འབྲུངས་པར་ཆེ་བ་འཕགས་མཆོག་གིས་སྲིད་བསྐྱུངས། (11) འཕགས་མཆོག་གི་
 སྐུ་སྡེ་པ་བསོད་ནམས་འོད་ཟེར་ཞེས་པ་དེ་ཡིན་ཆོད་འདུག་ཅིང་། 《ཆུ་མདོ་
 དགོན་གྱི་དཀར་ཆག》 ལས། འདིའི་དུས་སུ་ཀ་གནམ་མཆོ་འཇུག་དགོན་པ་
 དང་། ཡིད་འོང་གྲོང་འབེ་ཐེག་ཆེན་བྱམས་པ་སྤྱིང་ཕྱག་བཏབ། དེ་ནས་ཀ་
 གནམ་རྒྱལ་རབས་རྗེ་ལྷ་རྩུར་པ་ཡིད་རྟོན་རུང་བ་ཅིག་ཤོད་ཐུབ་མཁན་བྱང་མི་
 འདུག །རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ལྷགས་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་1640 ལོ་ཙམ་ལ་སོག་པོ་
 རུན་གར་གྱི་དམག་གིས་དགེ་ལུགས་པའི་དགོན་པར་རྒྱུ་རྒྱུར་གྱིས་བོན་པོ་དང་།
 ཀམ་བཀའ་བརྒྱད་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ལ་དྲག་གཞོན་བྱེད་སྐབས། སྤོ་བོ་ཀ་གནམ་སྡེ་
 པའང་བཀའ་བརྒྱད་པའི་སྤྱིན་བདག་ ① ཡིན་སྐབས་སོག་དམག་དང་གཡུལ་
 འབྲུག་དྲག་པོ་བྱས། མཐར་ཀ་གནམ་པར་པམ་ཉེས་བྱུང་བ་དང་། ཀ་གནམ་
 པའི་ཕོ་བྲང་སྤྱིན་པོ་རྫོང་ཞེས་པ་དེ་སོག་དམག་གིས་མེར་བསྐྱེགས་པ་དང་འབྲེལ།
 ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོས་སྤྱིན་ཆད་དེར་བཀའ་བརྒྱད་པའི་དཔེ་ཆ་ཤོག་སྡེ་གཅིག་
 ཀྱང་བཞག་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་བཅད་པས། ཀ་གནམ་པས་ཀྱང་ཁས་མ་སྤངས་
 ཐབས་མེད་བྱུང་། སྐབས་དེའི་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོ་འམ་སྡེ་པ་དཔོན་ཀན་ ② ཞེས་པ་
 དེ་ཡིན་ཞིང་། སོག་དམག་གིས་ཕོ་བྲང་མེར་བསྐྱེགས་རྗེས། སྡེ་པ་དེ་ཉིད་དུགས་

① སྐབས་དེར་ཀ་གནམ་སྡེ་པས་སྤྱི་ལོ་1640 ལོ་ཙམ་ལ་སོག་པོ་སྤྱིན་བདག་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

② ཀ་གནམ་རྒྱལ་རབས་ཉི་ཤུ་པ་ཡིན་པར་བཤད།

༡ སྡོ་བོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་དང་པོ། ཀ་གནམ་ཉི་མ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་
 པ་དེ་ཡིན། འདིའི་རྩ་སྟུ་སྟོབས་དང་མངའ་ཐང་ཆེས་ཆེར་འཕེལ། མཛོད་རྗེས་
 གྲུང་གཞན་ལས་ལྷག་པ་བྱུང་། སྐབས་དེར་སྡོ་བོ་ཀ་གནམ་པས་སེར་ཐེག་ཆེན་
 སྤྱིང་རྩ་ཀ་བ་བརྒྱད་ཅུ་ཡོད་པའི་སྡོ་བོ་ཁང་ཆོན་བཅུགས། དགེ་ལྷན་རྩ་ཆ་བ་
 ཁང་ཆོན་དང་། འབྲས་སྤྱངས་སྟུ་གངས་རི་ཁང་ཆོན་སོགས་ལ་གྲུ་རྒྱུན་འགོ་བྱུངས་
 རྒྱ་ཆེར་བཏང་བ་མ་ཟད། སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་ལ་འབྱེད་དང་མང་ཆ་བཏབ།
 འབྲི་གྲུང་རྩ་སྡོ་བོའི་སྐར་ས་རྟ་ཡག་ཐང་ས་སྐལ་རྩ་རག །སྐབས་དེར་བོད་ཕྱི་པ་
 གཞུང་གི་སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ་དང་། མཛོད་ཡོན་གྱི་འབྲེལ་བ་ཆགས་པ་མ་ཟད།
 ཀ་གནམ་ཕྱི་པ་ནི། བོད་གྱི་རྒྱལ་པོ་ལས་མཆེད་པའི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན་པས་ན་བོད་
 ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གིས་གྲུང་། ཀ་གནམ་ཕྱི་པ་ལྷ་སར་ཐེབས་སྐབས་ཐབ་བསྟུ་
 དང་པོ་ཀོང་པོ་རྒྱ་མདའ་བར་རྩ་འོང་བ་དང་། ཐབ་བསྟུ་གཉིས་པ་མལ་གྲོ་ཀོང་
 དཀར་རྩ་འོང་བ། ཐབ་བསྟུ་གསུམ་པ་ལྷ་གདོང་ཤན་ཁ་①བར་རྩ་འོང་བ་བཅས་
 བྱེད་པའི་སྟོལ་ཡོད། ཀ་གནམ་པ་ནས་ལོ་ལྟར་སྟོན་ལམ་གྱི་སྐབས་སྟུ་འབྲི་མར་
 འོས་འཛམ་ཞིག་འབྱལ་སྟོལ་ཡོད། སྡོ་བོ་ནང་ཁྲལ་རྩ་བྲག་རྩ་རི་ཁྲོད་དགོན་པ་
 བཞེངས་ཏེ། ཀ་གནམ་ཕྱི་པ་རང་གི་མངའ་འོག་གི་ཕྱི་པ་གཞན་རྣམས་གྲུ་ཆོང་རྩ་
 བརྒྱས་ཤིང་། རྩ་བཀག་གིས་སྤྱབ་པ་ཆོགས་པའི་སྟོལ་བཏོད། རྩོ་ལ་བཀའ་
 འཇུག་བཞོས་ཏེ། བཞོལ་བ་བྱིར་ཞེས་པ་གངས་སྤྱིངས་ཡུལ་ན་འགྲན་ཟླ་བལ་བ་

① ད་ལྟའི་ལྟ་སའི་ཟམ་ཆེན་གྱི་ཁར།

བཞེངས། རྫོང་དཔོན་དང་། སྤྱུ་ཁ་དཔོན། ཡིད་འོང་དཔོན་ཚན་ཁག་
 བཅས་ལ་སྦྱོན་བདག་བཟུང་སྟེ་ཁང་ལ་ཉམས་གསོ་དང་འབྲེལ། དཔོན་པ་ཁག་ལ་
 མཆོད་ཚུ་གཏོང་བསམ་གྱིས་མི་བྱལ་པ་གནང་། ཞོང་སྟོང་སྤྲུམ་ཅོད་རལ་ཅན་
 ནམ་མཚན་དངོས་པར་ལས་རབ་སྤྱིང་པ་ཞུ་བ་དེ་དབུ་སྤྲུམ་བསྟེན། སྐབས་དེར་
 སྟོ་ཡུང་མ་སུ་བྱུག་དང་། མོན་ཚོ་ཁག་ལ། སྦྱོན་འབྲུག་ཡུལ་ཚོ་སོགས་ལ་དབང་
 སྦྱར་བྱེད་པ་ཅམ་སུ་མ་ཟད། ཚོས་རྗེ་སྤམ་པོ་དང་མཆོད་ཡོན་སྦྱོན་བདག་གི་
 འབྲེལ་བ་ཆགས་པ་དང་འབྲེལ་འབྲུག་པའི་མོན་པ་ཡུལ་ཚོ་གཅིག་ཡུལ་སྟོས་ཏེ་ཀ་
 གནམ་རྒུལ་པོའི་འོག་སྟེ་བྱས། སྐབས་དེར་ཀ་གནམ་རྒུལ་པོས་ཁྲལ་བསྐྱུ་བྱིམས་
 གནོན་བྱ་རྒྱུའི་ཐད་ཚོས་ཡུགས་དང་འབྲེལ་བ་ཆེ་སྟེ། ཉེས་པ་རུང་ཆེ་བ་གསོག་
 མཁན་ལ་དཔོན་སྟེ་ཁག་ལ་སྤྲུམ་མེད་ཉམས་གསོ་སོགས་བྱེད་བརྒྱུག་པ་དང་། ཉེས་
 པ་རུང་རུང་བའི་གྲས་ལ་རྒྱུ་ལ་ཟམ་པ་འཇུགས་འཇུག་པ། དེ་འོག་བྱིམས་འགལ་
 རིགས་ལ་ལམ་འཕྲང་བཅོས་བརྒྱུག་པ་དང་། རྒྱུ་ཡུར་བཤང་ལས་སོགས་ཡུལ་ཡུང་
 སྦྱི་ལ་པན་པའི་ལས་ཀ་བྱེད་སུ་འཇུག་སྟོས་ཡོད་འདུག །ཁྲལ་རིགས་ཐད་རྒུལ་
 པོའི་ལོ་ཁྲལ་ཞེས་ལོ་གཅིག་ལ་ཐེངས་གཅིག་བསྐྱུ་སྟོས་ཡོད་པ་དང་། དེ་ཡང་ས་
 ཤིང་སོན་འཕོ་གང་རེ་ལ་ལོ་རེར་འབྲུ་བྱེ་གང་རེ་དང་། འབྲི་མར་སྤན་སུ་ཅམ་རེ་
 བསྐྱུས་ཏེ་དེའི་ནང་ནས་པོད་གཞུང་ལ་སྤན་སུ་ཞིག་འབྲུལ་བ་ལས་དེ་མིན་ཡོངས་
 རྫོགས་ཀ་གནམ་པས་བདག་ཚོག་པ་ཡིན། དེའི་སྐབས་ནས་རིམ་བཞིན་ཀ་གནམ་
 དང་། ཡིད་འོང་། སྟོང་འཇུག །སྟེ་པོ། གམ། འདེམ་རྒྱུང་། བཟུང་སྟེ། འདོམ་རྒྱུ།
 རྫོང་དཔོན་། སྦྱོན་འབྲུག་སོགས་ལ་རྫོང་བཏབ་ནས་ཀ་གནམ་པའི་ནང་སྟོན་རྣམས་
 རེས་འཁོར་སུ་རྫོང་དཔོན་བྱེད་པར་གཏོང་སྟོས་ཡོད། །

༢ སྟོ་པོ་ཀ་གནམ་རྒུལ་པོའི་རྒུལ་རབས་གཉིས་པ། ཀ་གནམ་ཉི་མ་རྒུལ་པོའི་
 སྤྲུམ་ལ་དབང་ཕྱུག་རབ་བརྟན་ཞེས་པ་ཞིག་དང་། བསོད་ནམས་དབང་ཕྱུག་ཅས་
 པ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས་སྤྲུམ་ཆེ་བ་དབང་ཕྱུག་རབ་བརྟན་གྱིས་རྒུལ་སྤྱིང་བསྐྱུངས།

སྤྱི་ཚུང་བ་བསོད་ནམས་དབང་ཕྱུག་ཉི་ལོག་ཚང་ལ་^①མག་པར་སྟེར། སྤེ་པ་
དབང་ཕྱུག་རབ་བརྟན་གྱི་རུས་སུ། སྤར་ལམ་ད་གནས་ཙམ་ལས་ཡར་རྒྱས་གྱི་
འཕོ་འགྱུར་ཆེར་མ་བྱུང་། །

༣ སྤོ་བོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་གསུམ་པ། ཀ་གནམ་སྤེ་པ་དབང་ཕྱུག་
རབ་བརྟན་ལ་སྤྱི་གཉིས་བྱུང་ཞིང་། སྤྱི་རྒྱལ་པའི་མཆན་ལ་པར་དབང་གྲགས་
དང་། སྤྱི་ཚུང་བར་པར་དབང་ཆེན་ཞེས་གསོལ། སྤྱི་རྒྱལ་པ་པར་དབང་
གྲགས་གྱིས་སྤྱི་བསྐྱུངས། སྤྱི་གཞོན་པ་པར་དབང་ཆེན་དགོན་རྩ་སྤེ་པ་ཚང་
^②ལ་མག་པར་སྟེར། སྤེ་པ་པར་དབང་གྲགས་ཞེས་པ་འདིའི་རུས་སུ་འང་གོང་
བཞིན་ལས་འཕོ་འགྱུར་ཆེར་མ་བྱུང་། །

༤ སྤོ་བོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་བཞི་པ། ཀ་གནམ་སྤེ་པ་པར་དབང་
གྲགས་ལ་སྤྱི་གཉིས་བྱུང་བ་དང་། དེའི་མཆན་ལ་སྤྱི་པོ་གསང་སྤྱི་གས་ཞེས་
བརྗོད། མཆན་གཞན་ལྟ་བུ་རྒྱལ་པོའང་འབོད། སྤེ་པ་འདིའི་རུས་སུ་བཤོལ་བ་
ཉེར་ལྟ་ཁང་ཞེས་པ་དེ་བཞེངས་པ་དང་། རུས་ལྟན་རིང་པོ་མ་འགྱུངས་པར་
བཤོལ་བ་བྱུང་ཆུང་ཆོས་སྤིང་། ཞེས་པའི་ལྟ་ཁང་རྒྱ་ཆེན་ཞིག་བཞེངས་པ་སོགས་
མཛད་རྗེས་ལག་རིས་ཆེ་ཙམ་བྱུང་བར་གྲགས། དེ་ནས་ཀ་གནམ་པའི་སྟོན་པོ་
ཐང་སྟོད་དཔོན་བཀྲ་མ་བེར་བ་ཅིག་ཡོད་པ་དེས། ཐང་སྟོད་དང་དཔལ་འབར་
སོགས་ལ་ལམ་བཀག་ནས། འགྲུལ་པ་གསོད་བཙོན་འཕྲོག་གསུམ་བྱེད་པའི་ཁར།
ཀ་གནམ་སྤེ་པར་གྱུན་ལོག་གིས་ཁལ་འཇལ་བྱིམས་འཁུར་མ་བྱས་སྟབས། སྤེ་པ་
གསང་སྤྱི་གས་དང་ཁོ་པའི་བར་འཁྲུག་པ་བྱུང་། གང་ལྟར་དེའི་རུས་ནས་སྤོ་བོ་
ནང་ཁུལ་སྤེ་པ་ཁག་བར། བན་ཚུན་སྤྱི་དབང་འཕྲོག་རེས་བྱེད་པའི་འཐབ་རྩོད་
ཡང་ཡང་བྱུང་། སྤེ་པ་གསང་སྤྱི་གས་འདིར་སྤྱི་གཉིས་དང་སྤྱི་མོ་གཉིས་ཁྱོན་
བརྒྱད་པ་གསུམ་བྱུང་བ་ལས་ཆེ་བ་སྤྱི་མོ་སྤྱི་གས་ལ་དང་། འབྲིང་བ་སྤྱི་པོ་

① ཀ་གནམ་པའི་མངའ་འོག་སྤེ་པ་ཞིག

② ཀ་གནམ་པའི་མངའ་འོག་སྤེ་པ་ཞིག

བསོད་ནམས་དབང་ཆེན། རྒྱུ་བ་སྤྲུལ་མོ་ཉིག་ཉིག་བཅས་སོ། །

༥ སྤོ་བོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་ལྟ་པ། སྤྲུལ་པོ་བསོད་ནམས་དབང་ཆེན་གྱིས་དང་ཐོག་དགེ་སྤྲོད་གི་ཚུལ་བཟུང་སྟེ་བཅུན་མོ་ཨ་རུ་རྩ་བ་ཅེས་པ་ཞིག་བསྐྱུས་ཀྱང་ཁ་ཡ་དེ་ཅུམ་མ་བྱས། དེའི་དུས་གཡུ་རི་དགོན་ནས་སྟེ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཞེས་པ་ཞིག་ཀ་གནམ་པའི་སྤྲུལ་སྤྲུར་གདན་དྲངས། སྤྲུལ་པོ་འདིས་སྤྲོད་བསྐྱུངས་ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་བར་ཡང་ཡུལ་མོ་དགོན་པ་དང་འབྲུག་པ་བྱུང་། དེ་ལྟ་བུའི་ཟང་ཟེང་གི་དུས་སྟུ། བོད་གཞུང་གི་དམག་དང་གོང་མ་ཆེང་གི་རྒྱ་དམག་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་སྤོ་བོར་དཔུང་འབྲུག་བྱས། ཐང་སྟོད་དཔོན་བཀྲ་མ་ཐང་སྟོད་དུ་བསང་། ཀ་ཡུལ་བར་གྱི་ཟེང་འབྲུག་སྟེང་འཇགས་བཏང་། སྤོ་བོའི་ཁུལ་ནི་ས་བབས་བཅུན་ཞིང་འགྲོ་ལམ་བཅའ་འཕྲང་མང་སྟབས་དམག་འཐབ་བྱེད་ཡུན་ལོ་གསུམ་ཅུམ་འགོར། མཐར་ཀ་ཡུལ་ཆེང་ས་སྤྱིག་སྐབས་ཡུལ་མོ་དགོན་པས་སྤོ་བོར་དུ་ཀ་གནམ་སྟེ་པ་བསོད་ནམས་དབང་ཆེན་ལ་གྱི་བཅུགས་ཏེ་དེར་བསང་། སྐབས་དེར་རྒྱ་བོད་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་དམག་གིས་ཀ་ཡུལ་བར་གྱི་གྲོད་ཐང་བཅད་དེ། ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོ་བསང་པའི་སྤྲུ་སྟོང་ལ། སྤྲུར་བཏང་མི་བརྒྱ་བསང་པའི་བསྐྱུར་ཆོད་ལ་བཙུགས་པ་དང་། ཀ་གནམ་པའི་སྟོན་པོ་རེ་བསང་པའི་སྤྲུ་སྟོང་ལ་མི་ཉི་ཤུ་བསང་པའི་བསྐྱུར་ཆོད་ལ་བཙུགས་ཏེ། ཡུལ་མོ་དགོན་པས་ཀ་གནམ་སྟེ་པ་ལ་མི་བསང་གྱི་སྟོང་འཇལ་དགོས་པ་བཟོས། འཛོམས་མཐའ་སྟེ་པ་དང་། ཉི་ལོག་སྟེ་པ། མཁར་ལྷག་སྟེ་པ། མཁར་ཐོག་སྟེ་པ། ཐང་སྟོད་སྟེ་པ་བཅས་ནི་ཀ་གནམ་པ་ལས་མཆོད་པའི་གདུང་བརྒྱུད་ཡིན་སྟབས་འཛོམས་མཐའ་སྟེ་པ་ནས་སྤྲུལ་པོ་པར་སྤྲུལ་མོ་སྤྲོད་གསལ་དང་། ཉིག་ཉིག་གཉིས་ལ་མག་པ་རེ་བསྐྱུས་ཏེ་ཀ་གནམ་པའི་སྤྲོད་དབང་བཟུང་རྒྱ་བྱས་ཤིང་། ཀ་གནམ་སྟེ་པར་སྤོ་བོ་སྤྱི་བྱུང་གྱི་གོ་མིང་གནང་སྟེ་ཁུལ་བསྐྱུ་བྱིམས་གཞོན་གྱིས་སྤྲོད་གཞུང་ལ། ལོ་ལྟར་མར་ཁུལ་འབྲུལ་དགོས་བཟོས། དེ་རྗེས་རྒྱ་བོད་མཉམ་འབྲེལ་དམག་ནམས་ལྷ་སར་སྤྲུལ་སྟོག །

༦ སྤོ་བོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་དྲུག་པ། སྤྲུལ་པོ་པད་མའི་སྐབས་སྤོ་བོའི་ཁུལ་གྱི་མི་དམངས་གྱིས་ཁོང་ལ་དད་གུས་དེ་ཅུམ་བྱེད་གྱི་མེད། རྒྱ་མཆོན་

ནི། གཅིག་ནས་ཁོང་ཀ་གནམ་པའི་མི་དངོས་མ་ཡིན་པ་དང་། གཉིས་ནས་སྤྱི་
ཚུལ་རྒྱལ་རབས་གོང་མ་རྣམས་ལས་སྡོག་སྡེ་མི་མེད་ལ་དྲག་གཞོན་དང་། རྒྱན་
ཇག་བྲམ་གསུམ་ལ་སློ་སྤྱོད་པ། རྒྱ་ལོ་ལ་རྒྱལ་ཆགས་ཆེ་བ་ཡོད་པས་ཡིན།
ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོ་སྡེ་པ་འདྲི་རྒྱུ་སྤྱོད་པ་ལ་མཆོད་ཅ་གཏོང་ཅ་རེ་ཞན་རྒྱ་
སྤྱོད། གཞུང་ས་སེའབྲས་དགེ་གསུམ་ལ་སྤར་ལམ་གྱི་ཆོས་བྲལ་ཆད། བོད་གཞུང་
ལ་མར་བྲལ་རྒྱུ་སྤྱོད་པ་བྱུང་བ་དང་། རྒྱན་ཇག་འཕྲོག་གསུམ་ལ་བྱང་ཆ་ཆེ་བའི་
མི་རྣམས་ཨ་ཕུག་རྒྱ་བསྐྱུས། ཨ་ཕུག་ནི་སྤར་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའི་དམག་མི་ཡིན་
ཞིང་། ཀ་གནམ་པ་ཁོ་ནར་ངལ་ཚོལ་རྒྱ་ཞུགས་མི་དགོས་པའི་ཨ་ཕུག་ཉི་ཤུ་ལྟག་
ཅམ་ཡོད་པ་དང་། དེ་མིན་སྡེ་ཁག་ལའང་འོས་འཆོམ་རེ་ཡོད་པ་དེ་དག་གིས།
གང་སར་འགྱལ་པ་དང་ཆོང་པ་བཅོམ་སར་གཏོང་བ་སོགས་མི་དགེ་བའི་ལམ་ལ་
ཡང་མེད་པར་བརྟུག་ནས་རྒྱུ་འདའ་བར་བྱེད། སྤྱི་ལོ་1911ལོར་ལྷགས་པག་
ལོ་ཅམ་ལ་ལུ་ལུ་རྒྱན་དམག་^① བོད་རྒྱ་ལྟགས་སྐབས་བཞོལ་བ་བྱང་ཆུབ་སྤྱིང་ལ་མེ་
ཞོར། བོད་གཞུང་གི་རྟ་ར་མདའ་དཔོན་ཞེས་པ་ཞིག་སྤོ་བོར་འབྱོར་ཏེ། བོད་
གཞུང་ནས་ཀ་གནམ་སྡེ་པར་སྤོ་བོ་བྲལ་ནས་དམག་བསྐྱུས་ཏེ་ལུ་ལུ་རྒྱན་དམག་ལ་
ཆོལ་རྒྱང་གཏོང་དགོས་པའི་བཀའ་གནང་ཡོད་ཅིས་བཤད་པས། སྡེ་ཁག་སོ་སོའི་
འགོ་པ་རྣམས་ཆུ་མདོ་རྫོང་ནག་མར་གྲོས་རྒྱར་བསྐྱུས། སྤྱི་ཚུལ་རྒྱ་སྡེ་ཁག་ཆོང་
མས་གཅིག་སྤྱིལ་ཐོག་བསྐྱུན་དག་རྒྱ་དམག་ལུ་ལུ་རྒྱན་ལ། དམར་འཛིང་བྱ་རྒྱ་ཡིན་
ཞེས་བཤད་རུང་། དོན་དངོས་ཐོག་སྡེ་ཁག་ཁག་རྣམས་སྤོ་སེམས་གཅིག་སྤྱིལ་བྱང་
མེད། ལྟག་པར་རྒྱ་ཀ་གནམ་སྡེ་པ་བསྐྱོད་དང་། འཛོམས་མཐའ་སྡེ་པ་སྤོ་བཟང་^②ཁོ་
གཉིས་ཀྱིས་དམག་གྲབས་གཏན་ནས་མ་བྱས་པར། སྤེལ་སྤེལ་བེང་བེང་གིས་རྒྱ་
ལོ་ཅ་ཆེ་བ་རྣམས་སྤྱོད་འབྲུག་དང་སྤོ་སྤོ་རྒྱ་དཔོར། སྐབས་དེར་ཀ་གནམ་སྡེ་

① འདི་ལ་ཁོན་དམག་ཟེར། རྒྱ་ཡིག་ཏུ། 陆军、新军、川军 འདི་སྤོལ་འགའ་ཞིག་སྤྱིང་། གཞུང་
དམག་དངོས་མིན། མི་འབྲུམས་བསྐྱུས་ནས་དམག་དབུང་བྱས་དེ་བོད་རྒྱ་ཡོང་པ་ཞིག་ཡིན་སྐབས། སྤྱིག་
བྲིམས་མེད་པ། རྒྱ་ཇག་བྲམ་གསུམ་བྱེད་མཁན་གྱི་དམག་འབྲུམས་ཤིག་ཡིན་ཟེར།

② བད་མའི་གཞུང་པོ་ཡིན།

པ་སྐྱུ་པོ་པ་སྐྱུ་དང་། མཁར་ཐོག་སྡེ་པ་དང་ཕུ་ལུང་དགོན་བཅས་ཀྱི་བར་ལ་ནང་
 འགལ་རྒྱུ་དང་ཆེ་བ་གནས་ཡོད་གཤིས། མཁར་ཐོག་སྡེ་ཆུ་ཨ་སྐྱུ་དང་། ཕུ་ལུང་
 དགོན་པའི་དཔོན་གཉིས་གཉིས་གྲོས་བྱས་ཏེ་སྐྱུ་འབྲུག་རྫོང་དཔོན་རྒྱུ་རྩེ་གཤམ་
 པ་^①དང་། བརྟུང་རྒྱལ་པ་སྐྱུ་སྐྱུ་གཉིས་དེར་བྲོས་བྱེད་ཀྱི་ཕྱིན་སོང་ཞིང་། ཁོ་པ་
 ཡ་རབས་ཀྱི་གཏམ་སྦྱོང་སྦྱོང་ཅམ་མེད་པར། ཁོ་སྐྱུ་གཉིས་ཅིས་ཀྱང་ལུ་ལམ་རྒྱ་
 ཐོངས་ཞེས་པའི་འཕྲིན་ཡིག་ཅིག་བསྐྱར་བས། སྐྱུ་འབྲུག་རྫོང་དཔོན་རྒྱུ་རྩེ་གཤམ་
 པས་མེ་ཏོག་རྫོང་གི་རྫོང་དཔོན་ཀ་གནམ་པའི་གཉིས་པ། བ་རི་བུ་རྒྱུང་དང་རྟོ་
 བུ་ལ་ཡང་ཡི་གེ་བསྐྱར་ཏེ་ཀ་གནམ་པའི་སྐྱུ་པོ་པ་སྐྱུ་དང་ཁོའི་བུ་སྐྱུ་སྟོ་བཟང་
 གཉིས་ལ་བྱེད་ལོག་བྱ་རྒྱུའི་གྲོས་འགོ་བརྟོན། དེ་ནས་སྐྱུ་པོ་པ་སྐྱུ་བྱལ་ལ་ནས་སྟོ་
 སྐྱུ་དང་བུ་སྐྱུ་པ་དང་། ཁོའི་གཙུང་པོ་སྟོ་བཟང་སྐྱུ་འབྲུག་ལ་ནས་སྐྱུ་འབྲུག་རྒྱ་
 ཕྱིན་པས་སྐྱུ་འབྲུག་རྫོང་དཔོན་རྒྱུ་རྩེ་གཤམ་པས། སྐྱུ་འབྲུག་འགོའི་བར་སྟོ་
 བཟང་བསྐྱུ་བར་ཡོང་། རུས་དེར་ག་སྐྱིག་གདན་བཏིང་གང་ལེགས་བྱས་ནས་སྡེ་
 ལེན་ཞུ་བྱས་པས། སྟོ་བུར་རྒྱ་གི་བརྟོན་ནས་དམར་འཛིང་བྱས་ཏེ་སྟོ་བཟང་དཔོན་
 གཡོག་མི་བརྟུ་གཉིས་དེར་བསད། དེ་དང་རུས་མཚུངས་མེ་ཏོག་རྫོང་དཔོན་བ་རི་
 བུ་རྒྱུང་དང་རྟོ་བུ་གཉིས་ཀྱིས། སྐྱུ་པོ་པ་སྐྱུ་སྟོ་སྐྱུ་དང་མགོ་སྟོར་བཏང་ཏེ་པ་སྐྱུ་
 བཅས་དཔོན་གཡོག་གསུམ་དེར་བསད། དེ་ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་བར་ལུ་ལུ་རྒྱ་
 དམག་གོང་པོ་ནས་རྒྱུར་ཡོང་བས་ཀ་གནམ་པའི་མངའ་འོག་སྡེ་པ་འགའ་ཞིག་གི་
 ཨ་སྐྱུ་དང་མི་སེར་ཚོས་འཕྲུལ་ལུང་གི་བཙོ་བརྟུང་རྒྱུ་རྩེ་རྩེ་ལ་འགོར་འགོག་ཆོལ་
 རྒྱུ་པོ་བྱས་ཏེ་ལུ་ལུ་ཅན་དམག་ཤོག་གཅིག་རྩེ་བརྒྱལ་བཏང་གིང་། སྟོ་སྟོ་དང་རྒྱུང་
 ལའི་རྒྱུང་སྟོ་སྟོ་དང་ཤོག་གིས་བརྟན་པོར་བསྐྱུངས་སྐྱུ་བས་དེར་ཡང་འོང་མ་བརྟུག །
 འཛོམས་མཐའ་སྡེ་པ་ཤོག་གིས་བྱང་ཐོ་ལ་རྒྱུང་བསྐྱུང་དགོས་རུང་། འཛོམས་
 མཐའ་ཚང་ཤར་བྲོས་རྒྱུ་བྲོས་བྱས་ཏེ། སྐྱུང་མཁན་མེད་སྐྱུ་བས་ལུ་ལུ་རྒྱ་དམག་
 བྱང་ཐོ་ལ་བརྟུང་ནས་ཤོར་ཏེ་རྒྱ་མདོའི་དགོན་བཙན་བཟུང་བྱས། དེ་ནས་འབྲུག་

① ཀ་གནམ་པའི་སྟོན་པོ།

པ་ཉིན་ཤས་བྱས་རྗེས་སློ་དམག་གིས་མཐར་མ་བརྟན་ཏེ་སྡེ་ཁག་གི་འགོ་པ་རྣམས་གནས་སྐབས་གང་སར་བྱོས། དེ་རྗེས་ལུང་ཅུན་དམག་གིས་ཁོ་པ་ཚོར་མགོ་བཏགས་ཞུས་ནས། གཞོན་འཛེ་མི་གཏོང་ཞེས་དྲིལ་བསྐྱགས་བྱས་པས་སྡེ་ཁག་རྣམས་ཀྱི་འགོ་པ་ཚོས་ཡིད་ཆེས་ཏེ་མགོ་བཏགས་ཞུས་ཏུང་། ཉིན་ཞིག་ལུང་ཅུན་དམག་གིས་ཀ་གནམ་སྡེ་སྐས་སྐྱལ་སྐྱེད་དང་། བཤར་ཐོག་སྡེ་རྒན་ཨ་སྐྱག་སྐྱལ་ཀ་གནམ་པའི་ཕོ་བྲང་པ་རྣམས་དཀར་པོ་དང་། རྩོད་དཀོན་^①གྱིས་གཙོས་དཀོན་པ་དང་མི་སེར་གྱི་ཁང་བྱིམ་ཏ་ཅང་མང་པོ་མེར་བསྐྱེགས། དེ་ནས་གནས་སྐབས་རིང་ཀ་གནམ་པའི་སྤྱིད་དབང་འཛིན་མཁན་བྱ་མེད་སྐྱབས་ལོ་ཤས་རིང་སྐས་ཕོ་སྤྱང་གསལ་གྱིས་གཞིས་བྱིམ་བསྐྱུངས། ཀ་གནམ་ཚང་གི་བྱ་ཕོ་གཞན་ཞིག་ལ་ཡབ་དཀོན་ཙ་སྡེ་པ་བྲི་པ་བེར་བ་དེ་ཡིན་པའི་སྐས་གཅིག་དང་། སྐས་ཕོ་གཅིག་བྱང་ཡོད་ཀྱང་ནར་སོན་མེད་སྐྱབས། སྐས་དང་སྐས་ཕོ་གཉིས་གནས་སྐབས་ཨ་རུ་ཁྱེ་བས་^②ཉར། ཨ་རུ་ཏིག་ཏིག་ནི་ཆོ་ཡིས་མ་བྱིན་ཏེ་པ་རྣམས་མ་གྲོངས་གོང་ནས་འདས་བྱེད། ཕྱིས་སྐྱེས་ཆབ་མདོ་དཀོན་བྱམས་པ་སྤྱིང་གི་སྐྱལ་སྐྱར་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ་ཆབ་མདོར་གདན་འདྲེན་ཞུས། །

ལྷོ་པོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་བརྟན་པ། སྐས་ཕོ་སྤྱིན་དུག་ལ་ཉི་ལྷག་སྡེ་པར་བྱ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། ཆེ་བ་དབང་ཆེན་བརྟུང་འདུལ་མག་པར་བསྐྱས་ཏེ་ཀ་གནམ་སྡེ་པ་དབང་ཆེན་བརྟུང་འདུལ་ཞེས་སྐྱ་གྲགས། སྤྱིད་དབང་བབྱང་ནས་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་འདས་རྗེས། བོད་གཞུང་གིས་སློ་བོར་དཔུང་འཇུག་བྱས་ཏེ་ཀ་གནམ་སྡེ་པ་འཕྲོར་ཞིག་ཏུ་བཏང་ཞིང་མིང་གི་ལྷག་མར་གྱུར། །

གསུམ། ཀ་གནམ་རྒྱལ་རབས་འཕྲོར་ཞིག་ཕྱིན་པའི་སྐོར།
 སློ་བོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའམ་ཀ་གནམ་སྡེ་པ་འཕྲོར་ཞིག་ཏུ་ཕྱིན་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི།
 ཕྱི་རྒྱུན་དང་ནང་རྒྱུན་གཉིས་ཆོགས་པ་ལས་བྱང་བ་བྱ་དངོས་འཕོ་འགྱུར་དུ་འགོ་

① སྐབས་དེར་རྩོད་དཀོན་པ་རྣམས་མེད་ཏུ་ཡོད།
 ② ཁྱེ་བ་ནི་མཁར་ཐོག་སྡེ་པ་ཚང་གི་བྱ་ཕོ། སྡེ་པ་བསོད་ནམས་དབང་ཆེན་ལ་བསྐྱས་པའི་མནའ་མ།

བའི་གཏན་ཆོགས་ལྟར་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་གོང་ཁྱས་ལྟར་སྤྱོད་པའི་གསང་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་པ་
 བཟུང་དང་། ལྷག་པར་དུ་ཀ་གནམ་སྡེ་པ་སྤྱོད་པའི་པར་ཆུན་དུ་སྡོད་པའི་ལུང་གི་སྡེ་
 ལག་བར་གྱི་འགལ་བ་ནི་ངར་རྩེ་ཆེར་གྱུར་ཡོད་པ་སྟེ། ཀ་གནམ་སྡེ་པ་སྤྱོད་པའི་
 པད་མའི་དུས་སུ་མཁར་ཐོག་སྡེ་པའི་སྤྱོད་པ་ནི། རྩོམ་སྤྱོད་མ་དང་འཁོར་གཡོག་
 བཅས་བཤོལ་བ་ཁ་སྤོགས་ལ། སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 ཐོག་ཆང་གིས་རང་རེ་ལ་གྲུས་བཀྱར་མེད་པར། འགྲན་སེམས་སྦྱོང་བཞིན་འདུག་
 ཅས་བཤད་ཅིང་། སྤྱོད་པའི་གཡོག་མོ་བན་དེ་ཞེས་པ་དེ་བཟུང་ནས་ཆུ་ལ་
 གཡུགས་པ་དང་། འཛོམས་མཐའ་སྡེ་པ་ཆང་དང་། འདོམ་ཆུ་གནམ་ཡ་ཆང་
 གཉིས་ཀྱི་བར་སྤྱོད་ཀ་གྱུར་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 རིས་ཀྱིས་རྒྱབ་ཆ་བྱས་ཏེ། ① གནམ་ཡ་ཆང་ལ་དྲག་གཞོན་བྱེད་པ་སྤོགས་སྤོད་པའི་
 རང་ལུང་གི་སྡེ་ལག་བར་འབྲུག་ཅོད་དང་། འགལ་བ་རྒྱན་མ་ཆང་པ་བྱུང་། ཡང་
 སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 གནམ་ཆང་གི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 ཡོད་ཀྱང་། ཉི་ལོ་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 བཟུང་རྩེས། སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 རྩམས་གྲགས་པ་དང་ནང་གཡོག་ཨ་མཉེད་སྤོགས་བསད་པ་རེད། གཞན་ཡང་ཀ་
 གནམ་སྡེ་པ་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 བཅོམ་རང་གཞན་ཕུང་ལ་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 རང་དུ་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་སྤྱོད་པའི་
 རབས་འཁོར་ཞིག་དུ་འགྲོ་བའི་ནང་རྒྱན་ཡིན་པ་དང་། དུས་མཆོངས་བོད་ས་

① སྤྱོད་པའི་པད་མ་འཛོམས་མཐའ་ཆང་གི་བྱ་ཡིན་པས་རེད།

གནས་སྲིད་གཞུང་གིས་ཀྱང་། སྡེ་བོའི་ཡུལ་འདི་བོད་གྱི་མངའ་ཁོངས་གཞན་དང་
འདྲ་བར་གཅིག་གྱུར་བཟོ་འདོད་པ་མ་ཟད། བོད་དམག་ཤར་སྤྱོད་ས་ཁུ་དཔུང་
འཇུག་བྱས་ནས་མདོ་ཁམས་སྤྱོད་ས་ཁུ་མངའ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་དགོས་ན་སྡོན་
ལ་སྡེ་བོའི་ཁྲལ་དབང་རྩ་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ན། གཞི་ནས་སྣ་ས་ནས་བོད་ཤར་སྤྱོད་ས་
བར་གྱི་འགོ་ལམ་ཁག་ནམས་ལ་ཤར་བཤོད་ཐུབ་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཁར། ད་རུང་སྡེ་
བོ་ནས་འབྲུ་ཁྲལ་བསྐྱུ་བ་དང་། འུ་ལག་བསྐྱུལ་ནས་བོད་དམག་ཤར་སྤྱོད་ས་ཁུ་
སྤྱོད་ས་ཁུ་དཔུང་འཇུག་བྱེད་པར་དམག་རྒྱས་དང་། དམག་སྟགས་དཔོར་འདྲེན་
སྟགས་ལ། ཁ་སྡོན་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོང་རྒྱ་རེད་སྟུམ་པའི་དམིགས་ཡུལ་བཅངས་
ཡོད། དེ་ནི་ཕྱི་རྒྱུན་རྩ་གྱུར་པའོ། །

དེ་ཡང་སྤྱི་ལོ་1922ལོ་ཙམ་ལ། རྒྱལ་དབང་སྐྱེས་པའི་བཅུ་གསུམ་པའི་ནང་ཚགས་
བཀའ་སློན་ཆ་རོང་ལྷ་བཟང་དགའ་འདུལ་གྱིས་སྤོ་ཀ་གནམ་ཐེ་པས་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་
བོད་ས་གནས་སྤིང་གཞུང་གི་མངའ་འོག་ཡིན་པ། ཁས་ལེན་གྱི་མེད་པའི་ཁར་
སྤོ་བོའི་ཁུལ་གྱི་ས་བབས་ཐང། རི་མཐོ་ཤུར་བཟང་གང་སར་ནགས་ཚལ་སྤྱག་པོས་
ཁིངས་པ་སློབ་པ་རྣམས་རྒྱལ་སྤྱོད་ཅན་ཡིན་སྟབས། དག་ཤུགས་གྱིས་དབང་རུ་
བརྟུ་རྒྱ་མི་འཛམ་སྟམ་ནས། མཛའ་གྲོགས་ཀྱི་བྱེད་སྤྱོད་ལག་ལེན་བསྟར་ཏེ་རང་
གི་གཙུང་མོ་ཆོ་རིང་སྤོལ་མ་ཀ་གནམ་ཐེ་པར་མནའ་མར་སྟེར་ཁིང་། གཉེན་འབྲེལ་
བཅུགས་ཐོག་ནས་ཀ་གནམ་ཐེ་པར་གོ་སློན་སློ་འགྲུག་བྱ་རྒྱའི་རེ་བ་བྱས། སྤྱི་ལོ་
1924ལོ་ཙམ་ལ་ཆ་རོང་ལྷ་བཟང་དགའ་འདུལ་གྱིས་ཀ་གནམ་ཐེ་པ་ལ། ཐེ་པ་སྐྱ་རོ་
དང་གཙུང་མོ་རྣམ་གཉིས་སྤོ་བར་བཞུགས་རྒྱུར་དགོས་པ་འདུག་གམ་མི་འདུག །
ངའི་བསམ་པར་བྱིང་རྣམ་གཉིས་ལྟ་སར་ཕེབས་ན་ཡག་ཤོས་རེད། གཞུང་ས་
མཆོག་ནས་གོ་གནས་གནང་རྒྱ་མ་བཟད། ཐབ་ཉེན་རྫོང་གཞིས་འོས་འཛམ་ཞིག་
ཀྱང་གནང་གི་རེད། ① ཅེས་ཡི་གེ་བཏང་བ་ལྟར་པལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་1924ལོ་དེར་

① བྱམས་པ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བརྩམས་པའི་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དང་། སློ་བོ་ཀམ་གཞམ་སྡེ་པ་གཉིས་ནང་ལུག་བྱང་པའི་སྐོར་ཞེས་པའི་ནང་གསལ།

བྱི་ལོ་ཅམ་ལ་ཀ་གནམ་སྡེ་པ། དབང་ཆེན་བདུད་འདུལ་བཟའ་མི་གཉིས་ལྟ་སར་
 སེབས་གཅིག་ཕྱིན་པས། བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ཀྱང་ཀ་གནམ་སྡེ་པར་སྡེ་ལེན་
 གཟུགས་བྱས་ཤིང་། མེ་མདའ་དབྱིན་རི་ཁ་རིང་བཞི་གསོལ་རས་གནང་། ཀ་
 གནམ་སྡེ་པས་སྤར་བཞིན། སྡོ་བོ་ཁུལ་གྱི་སྤྱི་བྱུང་འགོ་པ་བྱས་ཏེ་ཁུལ་བསྐྱ་བྲིམས་
 གཞོན་བྱས་ཐོག་ལོ་ལྟར། ཁུལ་འབབ་ནས་ཆ་ཤས་ཤིག་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་
 ལ་སྤྱོད་འབུལ་བྱེད་དགོས་སྒྱུ་རི་སྒྲོར་ལ། སྡོ་བོ་མོལ་ལམ་ཅམ་ཞིག་ལས་མ་བྱས།
 སྐབས་དེ་དང་བསྐྱོན་ནས་ཆབ་མདོ་ནས་མདོ་སྤྱི་བཀའ་སློན་སློན་སྤྱོད་པ་རུ་ཆ་
 མཁན་རྒྱུ་མགོན་པོ་བསོད་ནམས་ལ། སྡོ་བོ་རི་ཆོང་སྤྱི་ཞེས་པའི་མིང་བཏགས་
 ནས་སྡོ་བོར་བཏང་སྟེ་ལོ་གསུམ་ལ་ཉེ་བ་ཞིག་སྤྱོད་རིང་སྡོ་བོའི་ཁུལ་དང་། མོན་
 ཆོ་ཁག་ལ། སྡོ་བྱ་ཡུལ་བཅས་པར་ས་བབས་དང་མི་འབོར། ཐོན་ཁུངས་སོགས་
 ཞིབ་འཇུག་ཐོ་བཀོད་བྱས་པས་དང་ཐོག་ཀ་གནམ་སྡེ་པས། ཆོང་སྤྱི་རི་མིང་འཛིན་
 པ་དེར་ཁ་ཡ་གང་ཡང་མ་བྱས་ཀྱང་། ཆོང་སྤྱི་སྡོ་བོར་སྤྱོད་རིང་མི་མེར་ལ་བརྟུང་
 གསིག་ཆེ་ཅམ་བཅོས་ཐོག །ཆོང་སྤྱིས་བྱ་སྤྱོད་འདྲ་མིན་སྟེལ་བའི་སྐབས་སྤྱ་ཀ་
 གནམ་པས་གཞི་ནས་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་གིས། རང་གི་སྲིད་དབང་འཕྲོག་
 ཅིས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་ཤེས་ཏེ། ཆོང་སྤྱི་རུ་ཆ་མཁན་རྒྱུ་མགོན་པོ་བསོད་ནམས་
 སོགས་སྟོག་གསོད་བྱ་སྒྱུ་རི་བྱ་སྤྱིག་བྱས་མོད། འོན་ཀྱང་སྡོ་བོ་ནང་ཁུལ་གྱི་མིས་
 རུ་ཆ་མཁན་རྒྱུ་མགོན་པོ་བསོད་ནམས་ལ། གསང་བརྟེན་སྤྱོད་སྐབས་འབུལ་རུ་
 རང་གི་བཅའ་སྤྱོད་བྱ་ཡུལ་རུ། སྤྱི་སྤྱོད་བ་བོད་དམག་ཡོད་ཁུལ་གྱིས་རྒྱ་མདོ་རྫོང་
 ནང་མའི་ཡང་ཐོག་རུ་དམག་དར་ཞིག་བཅུགས་ནས། གནས་སྐབས་རིང་སྡོ་མི་
 རྣམས་འགོ་འཐོམ་རུ་བཅུག་པ་དང་། གཞན་ཡང་། ཡུལ་མོ་རྫོང་པ་དང་།
 རྒྱ་མདོ་དགོན་པས་ཀྱང་འགེབས་སྤྱོད་བྱས། སྐབས་དེ་ཅམ་ཞིག་ལ་བོད་དམག་
 མདའ་དཔོན་རྟག་རྣམས་སྡོ་བོར་འབྱོར་བ་དང་འཁེལ་བས་རྟག་རྣམས་ཆོང་སྤྱི་དང་ཀ་
 གནམ་པའི་བར་འདུམ་སྤྱིག་བྱས་སྐབས། གནས་སྐབས་རིང་འབྲུག་ཚོད་ཆེར་མ་
 བྱུང་ཞིང་། ཆོང་སྤྱི་འཁོར་དང་བཅས་པ་སྟོག་ཉེན་ལས་ཐར་བྱུང་པ་བྱུང་། དེ་
 རྗེས་ཀྱང་ཆ་རོང་ལྷ་བཟང་དག་འདུལ་གྱིས་སྡེ་པ་དང་གཙུང་མ་བཅས་པར་ཡི་གེ་

བཏང་སྟེ་ལྷ་སར་ཕེབས་དགོས་ཞེས། བཤད་པ་ལྟར་ཀ་གནམ་སྟེ་པ་དབང་ཆེན་
བདུད་འདུལ་བཟའ་ལླ་བཅས། དངོས་ཐོག་རྩ་ཆེ་གང་འཆོམ་ཞིག་བྱིར་ནས་ཉིན་
ཤས་སྔ་ཉིང་གིས་ལྷ་སར་ཐོན་སྐབས། སྟོ་པོ་ཐང་སྤྲད་དུ་ཡིད་འོང་པའི་འབྲུས་
མི་མང་པོ་ཞིག་གིས་ད་ཐངས་ལྷ་སར་སྲིན་པ་ཡིན་ན། བོད་གཞུང་གི་གཡོ་འག་དུ་
ཚུད་རྒྱ་ཉག་ཅིག་ཡིན་པས་ལྷ་སར་ཕེབས་རྒྱ་མེད། ཅས་ཤུ་ཚུགས་ཀྱིས་བཀག་
འགོག་བྱས་སྟེན། སྟེ་པ་དབང་ཆེན་བདུད་འདུལ་རང་སར་སྲིར་ལོག་བྱེད་དགོས་
བྱུང་ཞིང་། བཟའ་ལླ་ཆེ་རིང་སྟོལ་མ་མི་རྒྱ་ཐོག་གསུམ་ལྷ་སར་སླེབས་འཕྱོར་བྱུང་
བ་རེད། དེའི་སྐབས་སུ་ཀ་གནམ་སྟེ་པའི་སེམས་ལ་གལ་ཏེ་བོད་གཞུང་གིས་ང་
གཡོ་འག་དུ་བཅུད་བསམས་པ་ཡིན་ན། རྒྱ་དངོས་རྣམས་ལྷ་ས་ནས་སྲིར་འདྲིན་
དགོས་བསམས་ཀྱང་དེ་ནི་ཉིན་མོའི་མི་ལམ་ཡིན་པ་སྟོས་ཅི་དགོས། ད་ནི་སྲིས་
འབྱུང་དུས་ཀྱི་འཕེལ་སྟོགས་ལ་བརྟ་རྒྱ་ལས་ཐབས་གཞན་ཅི་ཡོད་སྟེ་མ་ནས། དེ་
ནས་དུ་ཆ་མཁན་རྒྱུང་མགོན་པོ་བསོད་ནམས་ཀྱིས། སྔ་སྲིའི་གནས་ཚུལ་རྣམས་
མདོ་སྤྲད་སྟེ་བྱུང་ལ་ཁུས་ཐོག་། ལྷག་སྔ་མདའ་དཔོན་དང་ཀ་གནམ་སྟེ་པ་གཉིས་
འཕྲོད་སྟེར་ཆེ་ཅམ་ཡོད་ཚུལ་སོགས་ཁུས་པ་ལྟར། མདོ་སྤྲད་སྟེ་བྱུང་གིས་ལྷ་སའི་
བཀའ་ཤག་ལ་དགོངས་སྟོར་སྟོན་ཁུལ་བས། ར་དང་དམག་དཔུང་མདའ་
དཔོན་ལྷག་སྔ་འགོ་དམག་ལྟ་བུ་དང་བཅས་སྟོ་པོར་བཏང་། ར་དང་དམག་
གིས་སྟོ་པོ་མདའ་ཞིང་དགོན་དུ་དམག་སྐར་བརྒྱབ་ཅིང་། སྟོ་པོའི་ཁུལ་གྱི་ས་ཤིང་
དང་མི་འཁོར་བྱོན་ཡོངས་ནས། ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པ་དང་འབྲེལ་ས་ཞིང་སོན་ཁལ་
རེ་ནས་ཐོག་སྤུད་འབྲུ་བྲེ་གང་རེ། ཀ་གནམ་སྟེ་པ་བརྒྱད་བོད་གཞུང་ལ་འབུལ་
དགོས་པའི་གཏན་འཕེབས་བཟོས་ཏེ། ལྷག་སྔ་མདའ་དཔོན་གྱིས་ཀ་གནམ་སྟེ་
པ་དབང་ཆེན་བདུད་འདུལ་བསྟོར་འགྲུགས་ཀྱིས། ཐུགས་སྟོ་རྒྱ་ཆེར་བཏང་ཞིང་།
ཁོང་གཉིས་མནའ་སྟེལ་གྲོགས་སྟོག་བྱས་ཤིང་། ཀ་གནམ་པའི་ནང་སྟོན་ཡིད་
འོང་ནོར་བུ་དོན་གྲུབ་ལྷག་སྔ་མདའ་དཔོན་གྱི་དུང་ཡིག་དུ་བཞག་པ་སོགས་བྱས།
འོན་ཀྱང་ཀ་གནམ་སྟེ་པས། སྟེ་ཚུལ་དུ་མོས་མཐུན་སྟོས་སྐངས་བྱེད་ཁུལ་བྱེད་པ་
ཅམ་ལས་སེམས་གཏིང་དུ་ཡི་རང་དེ་ཅམ་བྱུང་མེད། ཀ་གནམ་སྟེ་པ་སྲིར་ལོག་

རྒྱུ་གནས་ཚུལ་ཞིབ་པར་རྒྱུ་གནས། རིང་མིན་རང་གི་མངའ་འོག་ཕྱེ་འབངས་ཚོས་གསལ་པོ་ཤེས་སྟབས། ཕྱེ་པ་ཁག་གཞན་རྒྱུ་གནས་ཀྱིས་སྟོ་བོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོ་ནི་གནའ་སྤྱོད་མོ་ནས་བཟུང་། སྒྲིབ་བཅོན་ཡིན་སྟབས་ང་ཚོས་བོད་གཞུང་ལ་ཁལ་འཇལ་བྱིས་པ་ཅི་བྱ་ཁས་ཅ་བ་ནས་ལེན་རྒྱུ་མེད་ཅེས་སྐད་ཆེན་པོ་བརྒྱབ་པ་དང་། སྟོ་བོའི་མི་སེར་ཚོས་ཀྱང་གནའ་སྤྱོད་མོ་ནས་བཟུང་ང་ཚོས་སྟོ་བོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོ་ལ་རྒྱལ་པོའི་ལོ་ཁལ་ཞིག་འཇལ་དགོས་པ་ལུང་། ① དེ་མིན་སྐད་དང་གང་ལའང་ཁལ་འཇལ་བྱིས་ཁུ་བྱེད་སྟོལ་མེད་རུང་ད་རེས་བོད་གཞུང་གིས་ང་ཚོ་མི་སེར་རྒྱལ་ལ་རྟ་གཅིག་ལ་སྐྱོ་གཉིས། མི་གཅིག་ལ་ཁལ་གཉིས་ཞེས་པའི་དཔེ་ལྟར་བརྟན་བཅོས་ཆོད་མེད་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན་འདུག་པས། ང་ཚོས་ཁས་གཏན་ནས་ལེན་གྱི་མིན་ཟེར་བ་སོགས་ལབ་སྐྱོང་སྤྱོད་ཆོག་པ་ལུང་། དེར་བརྟེན་ཀ་གནམ་པ་དབང་ཆེན་བརྟུང་འདུལ་གྱིས་སྟོ་བོའི་ཁལ་གྱི་ཕྱེ་ཁག་སོ་སོའི་འགོ་པ་རྒྱལ་སྟོ་བོ་ས་ལྷེམ་རུ་གྲོས་རར་བསྐྱུས་ཤིང་། སྟོ་བོད་བར་རི་ལྟར་བྱ་རྒྱུའི་སྒྲིབ་ལ་གྲོས་བསྐྱར་བྱས། ཕྱེ་པ་གཞན་རྒྱལ་སྤྱོད་མོ་ནས་མགོན་གཅིག་རུ་བོད་གཞུང་ལ་ཁ་གཏད་འཇལ་རྒྱུ་ཡིན་ཞེས་བཤད། ཐེངས་དེའི་འཐབ་ཚོད་ནི་དབང་རྒྱུར་གྲལ་རིམ་ཁག་བར་གྱི་སྤྱི་དབང་འཕྲོག་རེས་བྱེད་པའི་ཚེ་རར་ཆེ་བའི་འཐབ་ཚོད་ཅིག་རེད་ལ། ངལ་ཚོལ་མི་དམངས་ཀྱིས་དབང་རྒྱུར་གྲལ་རིམ་གྱི་དབང་རྒྱུར་ལ་གྱེན་ལོག་བྱེད་པའི་འཐབ་ཚོད་ཅིག་ཀྱང་རེད། སྐབས་དེ་ཅུམ་ཞིག་ལ་སྟག་སྤྱོད་མངའ་དཔོན་གྱིས་ཀ་གནམ་ཕྱེ་པར་འདི། གར་ཡུལ་དགོན་གྱི་གཙོ་བླ་རྒྱལ་སྤྱོད་མོ་ནས་བསྐྱོང་འགྲུགས་དང་འབྲེལ། བྱོད་ཚོར་འབོ་རྒྱ་འདྲ་མིན་སྤྱོད་ཆོག་ཤིག་ཡོད་པ་རྒྱལ་སྤྱོད་མོ་ནས་གོང་འདུལ་གྱིས་གཅིག་གྱུར་གཏན་འཁེབས་བཟོ་དགོས་སྟབས། ཕྱེ་པ་སྐྱོ་བོ་མ་རུས་ཚོས་སྐྱོ་ཞིབ་པར་རེས་ཐེབས་ཡོད་པར་བྱ་ཞེས་པའི་ཡི་གེ་དང་སྒྲགས་ཞལ་ངོ་གཅིག་དང་དམག་དགུས་བཞི་སྤྱོད་རིམ་པར་བཏང་རུང་། ཀ་གནམ་པས་ཞལ་ངོ་གཅིག་

① ཕྱེ་པ་གཞན་རྒྱལ་སྤྱོད་མོ་ནས་མངའ་ཁོངས་མི་སེར་ནས་ཁལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་འཇལ་དགོས་པ་དང་། དེས་སྐྱོ་བོད་གཞུང་ལའང་ཁལ་སྤྱོད་བྱེད་ཞིག་དགོས་ཀྱང་སྐབས་འགར་འཇལ་བ་དང་སྐབས་འགར་མི་འཇལ་བ་སྤྱོད་ཆོག་པ་ལུང་།

དང་དམག་དྲུས་བཞི་པོ་དམར་གསོད་བཏང་བ་མ་ཟད། འབྲུལ་དུ་དམག་ག་
བསྐྱེགས་ཏེ་སློ་དམག་རྣམས་ལ་ཕྱེས་དབྱུག་སློ་དང་། མདའ་ཞིང་ཟམ་ཁ་གཉིས་
ལ་ཁག་བཞོས་ནས། སྤྱི་ལོ་1927པའི་མེ་ཡོས་ལོའི་ཟླ་དགུ་པ་ཙམ་ཞིག་ལ་སྟག་སྟ་
མདའ་དཔོན་འགོ་དམག་དང་། སློ་དམག་གཉིས་བར་དམག་ཉིན་གཉིས་རིང་
བརྒྱབ་ཅིང་ཉིན་དང་པོར། སློ་དམག་ཁག་ཅིག་སྟག་སྟའི་དམག་སྐར་དུ་མཆོངས་
ཏེ་མེ་མདའ་འགའ་འཕྲོག་སྐྱབ་པའང་བྱུང་ན་ཡང་། སློ་དམག་རྣམས་ས་བབས་
དང་། གོ་ཆ་སོགས་གང་ཐད་ནས་བོད་དམག་ལས་རྒྱལ་ཐབས་བྲལ་ནས་མཐར་
ཕྱིར་འཐེན་མི་བྱེད་ཀ་མེད་བྱུང་། ཉིན་གཉིས་པར་སློ་དམག་གིས་ཕུ་མཐུད་མདའ་
ཞིང་ཟམ་ཁར་འཛིང་རགས་བབྱུང་ནས། སྟག་སྟའི་དམག་སྐར་ལ་མེ་མདའ་ཆད་
མེད་བརྒྱབ་སྟབས་མདའ་དཔོན་ངོ་མ་གདོང་ལེན་གྱིས་མདའ་ཞིང་གོང་འགོ་ནས་
ཀོ་གྲུ་བཏང་སྟེ་དམག་མི་ཆོ་གཅིག་བྲིད་པ་དང་། དམག་མི་གཅིག་ལ་མདེལ་སྐམ་
ཁུར་དུ་བརྒྱག་པ་དང་། དམག་མི་གཞན་ཞིག་ལ་མེ་མདའ་རེས་སྐོར་གྱིས་མདེལ་
ཚོང་རྒྱག་དུ་བརྒྱག་སྟེ། སློ་དམག་དང་འཐབ་འཛིང་བྱས་ཏེ་སློ་དམག་རྣམས་པམ་
ཉིས་སུ་བཏང་བྱུང་། གཡུལ་འབྲུག་སྐབས་མདའ་དཔོན་བློས་ཐལ་སྟབས། མཐར་
མཁའ་ཐོག་སྟེ་པའི་ཨ་ཕུག་གོ་རྟ་ཟེར་བ་དེས་མེ་མདའ་བརྒྱབ་ནས་མདའ་དཔོན་
དེ་དམག་སར་བསད། དེ་ནས་ཇ་དང་དམག་ལ་བཀོད་འདོམས་དང་འགོ་བྲིད་
བྱེད་མཁན་མེད་སྟབས་ཚང་མ་ཁང་ཡུལ་དང་། རི་བོ་ཆེ་ཚོང་དུ་བྲོས། ཐེངས་
དེའི་གཡུལ་འབྲུག་གི་སྐབས་སུ། བོད་དམག་དང་ཡི་གེ་སྐྱེལ་མཁན་བཅས་
བསྐྱེམས་པས་ཤི་ཆས་ཏ་ལམ་ཉི་ཤུ་ཙམ་གྲངས་ཤིག་དང་། སློ་དམག་ལྟ་བུ་ཙམ་ཤི་
ཆས་བྱུང་། དེ་དང་དུས་མཆོངས་ཀ་གནམ་པའི་དམག་གིས་རུ་ཆ་མཁན་ཆུང་
མགོན་པོ་བསོད་ནམས་ཀྱིས། བཞག་པའི་དངོས་རིགས་བདག་གཉེར་བྱེད་མཁན་
གཉེར་པ་དང་། མགོན་གཉེར་སོགས་མི་ཁག་ཅིག་ཆུ་མདོར་བཅའ་སྟོད་བྱས་ཡོད་
པ་ལས་གཉེར་པ་ཆོས་བཟང་པ་བྱ་གཉིས་དང་། མགོན་གཉེར་སློ་རྒྱལ་པ་བྱ་
གཉིས། རུ་ཆའི་གཡོག་པོ་ར་ཁྲམ་བསོད་ནམས་རྩོ་རྩེ་བཅས་འཛིན་བབྱུང་བྱས་ཏེ་
སྟག་གསོད་བཏང་། གཉེར་པ་དབང་འདུས་དང་མགོན་གཉེར་དོན་རྒྱལ་གཉིས་

ཉི་ལོག་སྡེ་པ་ཚང་དང་། ཡུལ་མོ་རྫོང་རྫི་ར་བུ་ཚོ་དབང་རབ་བརྟན་ཟེར་བ་གཉིས་
 གྱིས་སོ་སོར་སྤྲས་ཤིང་། རྫི་ར་བུས་མགོན་གཉེར་དོན་རྒྱལ་སྐབས་འགར་ནགས་
 གསེབ་རུ་སྤྲ་བ་དང་། སྐབས་འགར་འབྱུ་མཛོད་རུ་སྤྲ་བ་སོགས་བྱས་ནས་སྟོག་
 ཉེན་ལས་ཐར་བ་བྱང་། དེའི་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་1928པའི་ས་འབྲུག་ལོའི་ཟླ་བ་དྲུག་པར་
 མདོ་སྐྱོད་སྤྱི་བྱུང་ནས། ར་དང་དམག་གི་དཔུང་སྟོན་རུ་ཤོ་པ་མདོ་རྫོང་དང་།
 སྟག་རྫོང་། སྟོ་རྫོང་། རི་བོ་ཆེ་རྫོང་བཅས་ཀྱི་ཡུལ་དམག་ཆིག་སྟོག་སྟག་ཅམ་
 བརྒྱས་ཤིང་། བཀའ་རྒྱུ་ཟླ་བས་མདའ་དཔོན་བྱས་ཏེ་སྟོ་བོ་ཚོས་རྫོང་སྟོགས་
 བས་དཔུང་འཇུག་བྱེད་པ་དང་ཆབས་ཅིག །མཚོ་སྟོ་མདའ་དཔོན་གྱིས་ར་དང་
 དམག་ལྟ་བུ་བྱིད་ནས་སྟོ་བཅེགས་ལ་བརྒྱད་སྟོ་བོ་ཚོས་རྫོང་སྟོགས་ནས་གདོང་
 ལེན་རུ་ཐོན། ད་རུང་མདའ་དཔོན་མདོ་མཁར་བས་ཉ་དང་དམག་ལྟ་བུ་བྱིད་
 བས་སྐར་རིང་མ་བརྒྱད་སྟོ་བོར་དཔུང་འཇུག་བྱེད་པ་དང་། རྒྱ་དཔོན་ཨའུ་ལགས་
 ཟེར་བ་སོགས་གྱིས། དིང་རིའི་ག་དང་དམག་ལྟ་བུ་བྱིད་ནས་སྟོ་སྟོད་རུང་ལ་
 བརྒྱད་སྟོ་བོ་གཡུ་རིའི་སྟོགས་སུ་དཔུང་འཇུག་བྱེད་པ། དམག་དཔོན་ཁེ་སྐྱོད་
 པས་ཀྱང་བཞི་དམག་ལྟ་བུ་བྱིད་ནས་ཀོང་པོ་སྤྱ་ནང་བརྒྱད་དེ་སྟོ་བོ་ཐང་སྐྱོད་སུ་
 དམག་གིས་དཔུང་འཇུག་བྱེད་པ་དང་། སྟོ་རྒྱ་ལུང་དུག་གི་མཐའ་བསྐྱར་ནས་དྲག་
 པོའི་དཔུང་འཇུག་བྱས་སྟབས་ཉེན་ཤས་ལས་མ་འགོར་བར་ཀ་གནམ་པའི་དམག་
 རྣམས་པམ་ཉེས་སུ་གྱུར་ཏེ། ཀ་གནམ་སྡེ་པ་དབང་ཆེན་བརྟན་འཇུག་ལྟོས་བྱོལ་རུ་
 མི་འགོ་ཐབས་མེད་བྱང་། བོད་དམག་སྟོ་བོར་དཔུང་འཇུག་བྱེད་སྐབས་ར་དང་
 དམག་དང་། བཀའ་རྒྱུ་ཟླ་བའི་དམག་གིས་གདོང་ལེན་གྱིས་སྟོ་བོ་མདའ་ཞིང་རུ་
 ཀ་གནམ་པའི་དམག་དང་ཉེན་གཉིས་ཅམ་དམག་འཐབ་བྱས་མཐར། སྟོན་ལ་
 བཀའ་རྒྱུ་ཟླ་བའི་གདོང་བ་དང་། དེ་ནས་ས་སྡེ་མ་དབྱག་སྐྱ་ནས་ཤོར་ཏེ་སྟོ་
 དམག་རྣམས་པམ་ཉེས་སུ་བྱང་། ཉེན་གཉིས་ཀྱི་རིང་ལ་སྟོ་དམག་པལ་ཆེར་
 བརྒྱ་སྐྱོར་དང་། ར་དང་དམག་སོགས་དགུ་བརྩ་ཅམ་ཤི་མས་སོང་། དིང་རི་ག་
 དང་དམག་སྟོ་སྟོད་རུང་ལ་བརྒྱད་ཡོང་སྐབས། གཡུ་རི་དཔོན་གྱི་དམག་གིས་
 བཀག་སྒྱུལ་བྱས་ཏེ་དིང་རི་དམག་བརྒྱད་རུ་གསུམ་བསད་ཅིང་། སྟོ་བོའི་དམག་

མི་གྲངས་བཞི་བརྒྱ་ཕྱེད་ཤི་མས་སོང་ངོ་། །སྐབས་དེར་ཚོས་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་མི་སྡེ་
① རྒྱལ་སྤྱི་འཐབ་ཁྲུང་གི་རྒྱུ་རྐྱེན་པའི་ཁྲུངས་ཡིན། ཞེས་བརྗོད་དེ་བོད་དམག་ལ་
ཐེ་རྒྱུས་བྱས་ཐེངས་པ་དང་། ཡིད་འོང་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་འགོ་པ་དོན་གྲུབ་མགོན་པོ་
② ལྷ་སར་ཚ་རོང་ཟླ་བཟང་དགུ་འདུལ་སར་སློབ་པ་འབྲུག་བེད་སློབ་ཀྱི་ཕྱོད་ལྷ་
དགོངས་སློབ་ཆེད་དུ་ཕྱིན་ནས་ཕྱིར་ལོག་ཐེངས་ལྷ་བས། ཡིད་འོང་གི་འགོ་པ་གཞན་
རྒྱལ་སྤྱི་འཐབ་ཁྲུང་གི་འགོ་པ་དོན་གྲུབ་མགོན་པོ་ཕྱིར་མ་ལོག་བར་དུ་དམག་འབྲུག་
དུས་འགྲངས་བྱ་རྒྱུ་ལྟར་བྱས་ཤིང་། འཕྲལ་དུ་དམག་འཐབ་ནང་འབྱོར་བྱུང་
ཐེངས་ལ། ལྷ་ས་མོ་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་འགོ་པ་རྗེ་ར་བྱ་ཆེ་དབང་རབ་བརྟན་སོགས་ཀྱིས་
ཕྱི་ཚུལ་ཙམ་ལས་དོན་དངོས་བོད་གཞུང་དང་དམག་འཐབ་འདོད་ཐེངས་སོགས་
སློབ་པའི་ནང་ཁྲུང་གི་སྟོབས་ལྷགས་གཅིག་སྤེལ་བྱུང་ཐེངས་ལྷ་བས། བོད་ཀྱི་དམག་
སྐར་གཞན་རྒྱལ་སྤྱི་འཐབ་ཁྲུང་ལས་འགོག་ཤིང་དང་། ཕན་ཚུན་གྱི་མས་ཀྱི་གནས་
ཚུལ་བྱུང་ཐེངས་སློབ་པའི་མངའ་ཁོངས་ཡོངས་རྫོགས་བོད་དམག་གིས་བརྒྱུད་རྗེས།
ཀ་གནམ་སྡེ་པ་དབང་ཆེན་བདུད་འདུལ་གྱིས་གྲ་བྱ་བེད་བཅིག་དང་། ལྷ་ས་
བསོད་ནམས་དབང་གཤམ་ཆོས་འཕེལ་ཨ་མ་དོ་བརྟན་པ་བཅས་འཁོར་གཡོག་མི་
བཞི་བཅུ་ནས་དགའ་བ་ལྷང་ནས་བཞོལ་བ་ལ་བརྒྱབ་སྟེ་འབྲུག་དུ་^③ ཕྱིན་པ་དང་།
དེ་ནས་སྟོ་སྒྲོན་བརྒྱུད་རྒྱ་གར་དུ་འགོ་དགོས་བསམས་ཀྱང་ལོ་ཤས་གོང་དུ་སྟོ་སྒྲོན་
དུ་སྐྱེས་པོ་པ་ལྷའི་དགུ་ལན་སྐྱེས་ནས། འབྲུག་བེད་བསྐྱངས་ཡོད་ལྷ་བས་དེར་འགོ་
བཟོད་མ་བདེ་ནས། སྤང་འགོ་སྤང་གཞུང་དང་། བྱ་ར་ས། དགའ་སྡེ། རྫོང་དགའ་
སོགས་བརྒྱུད་དཔའ་ལྷུ་ལྷ་ཡར་ཡོང་སྟེ་ཟླ་བ་གསུམ་ཙམ་བསྐྱེད། ཡང་དེ་ནས་
ཙ་ཚུ་དང་། དུལ་སྤང་མཐེལ་དུ་ཕྱིན་པས་བོད་ཟླ་དགུ་པ་ཙམ་དུ་རྗེས་འདེད་
གཏོང་མཁན། བོད་དམག་ཞལ་རོ་ཟླ་བའི་ཤོག་དེར་ཡོང་བ་དང་འཕེལ་བས་
འཕྲལ་དུ་ཀོར་རྟ་ལའི་ཁ་བ་གཤགས་ནས་གསོ་ཐང་ཆབ་ནག་དུ་ཚུར་བྱོས། དེ་

① ཚོས་རྫོང་ཁོངས་ནི་སྤྱི་ལོ1811ལོའི་རྗེས་ཙམ་ནས་གཞུང་སྡེར་གཏོགས་པ།

② ཀ་གནམ་པའི་ནང་གློན།

③ མི་རྟོག་རྫོང་ས་ཁོངས།

ནས་བཞོལ་ཁ་དང་། རྫོང་དུང་། མདངས་ཡ་སོགས་ལ་ཞག་ཤས་བསྐྱད་ནས་གཡུ་
 ལུག་རོང་ལམ་དང་། གསང་སྐགས་ཆོས་རྫོང་། རྫོང་ཡུལ་སོགས་བརྒྱད་རྒྱ་གར་དུ་
 བོས་ཏེ་རྒྱ་གར་རྫོང་མ་ཁའི་དབྱིན་རི། བཅའ་སྡོད་སྤྱི་བྱབ་ལས་ཁྲུངས་ལ་སྐྱབས་
 བཅོལ་མགོ་བཏགས་མ་ཞུ་ཐབས་མེད་བྱུང་། རྗེས་འདིར་གཏོང་མཁན་བོད་
 དམག་བརྒྱ་དཔོན་གཅིག་དང་། དམག་དཔུས་བཅུ་སྟོར་ཞིག་ཀ་གནམ་པ་དང་
 ཉིན་ཤས་ཀྱི་སྡེ་རྒྱུ་དུ། རྒྱ་གར་དུ་འབྱོར་ཡང་དབྱིན་རི་སྤྱི་གཞུང་གིས་བོད་
 དམག་ལ། ཀ་གནམ་པ་དབང་ཆེན་བདུད་འདུལ་ཤེལ་ཁྲའི་སྤྱི་ནང་ནས་ཉུ་ཅུ་
 འདུག་པ་ཅམ་ལས་ཆིས་སྤོད་མ་བྱས། རྗེས་སུ་དབྱིན་རི་སྤྱི་གཞུང་གིས་ཀ་
 གནམ་པར་མཆོ་རྟེན་དདུལ་ཕོགས་འོས་མཆོམས་ཤིག་སྤྱད་ཅིང་ས་ཉེབ་ཅེས་བོས་
 བས་ལོ་གསུམ་ཅམ་བསྐྱད་པ་དང་། སྤྱི་ལོ1931ལོ་ལྷགས་ལུག་ལོར་ཀ་གནམ་པའི་
 བང་སྟོན་བྱུལ་བསོད་ནམས་དབང་གྲགས་དང་བཅས་སྟོ་ཡུལ་དུ་ཚུར་བཏང་བས་
 སྟོ་ཡུལ་དུ་སྡོད་རིང་ཆང་རག་བག་མེད་བཏུངས་པ་དང་། ཤ་རིགས་གང་བྱུང་
 བཟའ་རྒྱུ་ཆད་རོ་ལངས་ཏེ་ཆོ་ལས་འདས། ཁ་ཅིག་གིས་སྟོ་པས་དུག་ཉྱེར་ནས་
 ཤི་བ་རེད་ཅེས་ཀྱང་བྱེད། དེ་ནས་བཟུང་སྟོ་པོ་ཀ་གནམ་རྒྱལ་པོའམ་ཀ་གནམ་
 སྟོ་པ་ཞེས་པའི་མིང་གི་ལྷག་མར་གྱུར་བ་རེད། སྟོ་པོད་འབྲུག་པ་ཞོད་འཇགས་སུ་
 ཕྱིན་རྗེས་མདོ་སྤྱི་གསར་པ་སྐྱབ་སྟོད་པ་སྟོ་པོར་འབྱོར་ཏེ་ཀ་གནམ་སྟོ་པའི་གཤམ་
 འོག་གི་ཉི་ལོག་སྟོ་པ་དབང་ཆེན་དག་འདུལ་དང་། མཁར་ལྷག་སྟོ་པ་ཆོ་དབང་རྒྱ་
 མཆོ། དཔོན་ཅ་སྟོ་པ་བསོད་ནམས་དག་འདུལ། མཁར་ཐོག་སྟོ་པ་རྫོ་རྗེ་དག་
 འདུལ། ཀ་གནམ་སྐས་མོ་བསོད་ནམས་དབྱངས་ཅན། སྐབས་དེའི་དབང་རུས་
 ཆེ་རིགས་རང་མིན་པའི། འཛོམས་མཐའ་སྟོ་པའི་བྱ་བསོད་ནམས་དག་འདུལ་
 སོགས་འདུ་བཟུང་གིས་སྟོ་སར་བརྒྱུངས་ཐོག་དེ་དག་གི་ས་ཤིང་དང་། ཁང་ཁྱིམ།
 རྒྱ་དངོས། སྟོ་ལྷགས་བཅས་གཞུང་བཞེས་བཏང་། སྟོ་ཚུ་ལུང་དུག་དང་མོན་ཆོ་
 ཁག་ལ། སྟོ་གྲ་དཀར་ནག་བཅས་སྤྱི་འཛོམས་ས་ཁུལ་གསུམ་དུ་བགོས་ཤིང་། ས་
 མི་བསྐྱར་ཞིབ་བྱས་ཏེ་ཁྲལ་བཟོ་གཏན་འབེབས་བྱས། སྐབས་དེའི་སྤྱི་འཛོམས་
 ཁུལ་ཁག་གསུམ་ནི་སྟོ་སྟོད་མཚུ་མདོ་རྫོང་དང་། ཆོས་རྫོང་ཞེས་པ་མ་ལུང་དང་།

ཡིད་འོང་རྫོང་བཅས་ཡིན་པ་དང་། སྡོ་སྟོང་རྫོང་ན་རྒྱ་བྱོན་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་
ཞིང་། རྫོང་ཁོངས་སུ་རྒྱ་མདོ་དགོན་དང་། སུ་ཡུང་དགོན། རྒྱལ་མོ་རྫོང་། གཡུ་
རི་དགོན། བཤོལ་བ་ཁ། སྡོ་སྟོང་བཅས་ཡུལ་ཆོ་བྱུག་ཡོད། ཆོས་རྫོང་ནི་གཞི་
རྒྱ་རྒྱུང་རྒྱུང་བ་ཅིག་ཡིན་ཞིང་། རྫོང་ཁོངས་སུ་ཆོས་རྫོང་དང་། སུམ་རྫོང་། རྫོ་
རྫོང་། མདའ་ཞིང་། ཁང་ཡུལ། སྤུན་བྱུག་བཅས་ཡུལ་ཆོ་བྱུག་ཡོད། ཡིད་
འོང་རྫོང་ནི་གཞི་རྒྱ་རྒྱུང་ཤོས་ཡིན་ཞིང་། རྫོང་ཁོངས་སུ་ཡིད་འོང་དང་། བྲག་
སྐལ། རོང་སྟོང་མཚུག་བཅས་ཡུལ་ཆོ་གསུམ་ཡོད། མོན་ཆོ་ལུ་ནི་རྫོང་སྤུན་ཞིག་
ཡིན་ཞིང་སེ་ར་དགོན་དང་། སྡོ་བོ་རྒྱུང་མདོ་དགོན་གཉིས་ནས་ཐད་ཀར་ཐེ་
གཏོགས་བྱེད་གྱི་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་སྲིད་འཛིན་སྤྱི་གཞི་མ་ལག་ཐད།
སྡོ་སྟོང་རྫོང་དང་། ཆོས་རྫོང་གཉིས་ཏུ་ལམ་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཞིང་། རྫོང་
ལ་རྫོང་དཔོན་རེ་དང་། རྫོང་གཞུང་ལ་བྱུག་མཛོད་དང་། གཉེར་པ། བྱང་
ཡིག་སོགས་གྱི་མི་སྡེ་ཡོད་ཅིང་དེ་དག་གིས་རྫོང་དཔོན་ལ་གཞོགས་འདེགས་གྱིས་
སྲིད་འཛིན་དང་། དཔལ་འབྱོར། དམངས་དོན་གྱི་དཔེ་སོགས་ཐག་གཅོད་བྱེད་
དགོས། རྫོང་གི་འོག་ཏུ་དགོན་ཁག་སོ་སོ་དང་དགོན་པའི་འོག་ཏུ་སྡོང་དཔོན།
སྡོང་དོན་འོག་ཏུ་ཆན་པོ་བཅས་ཡོད་པ་དང་། ཆན་པོ་ནི་འགོ་པ་རྒྱུང་ཤོས་ཡིན་
ཞིང་། སྲིད་དབང་གི་གཞི་རིམ་སྤྱི་གཞི་འཛུགས་ཤིག་ཀྱང་རེད། དགོན་པ་སོ་སོར་
སྤྱི་ཁང་ངམ། ཤོས་ར་ཁང་ངམ་གཞུང་དོན་ཁང་ཡོད་ཅིང་སྤྱི་གཞི་མི་སྡེ་ནི་ཡུལ་
དེའི་འགོ་གཙོ་ནམས་ཡིན། དཔེར་ན། གཡུ་རི་དགོན་གྱི་གཙོ་བྱུག་དང་། སུ་
ཡུང་དགོན་གྱི་དཔོན་གཉེར། རྒྱལ་མོ་རྫོང་དགོན་གྱི་ཆོ་འཛིན་སོགས་ལྟ་བུ་ཡིན།
ཡིད་འོང་རྫོང་གི་སྲིད་འཛིན་སྤྱི་གཞི་གཞི་རྒྱུང་ཞན་པས། དགོན་ཆོན་ཁག་དང་སྡོང་
དཔོན་ནམས་རྫོང་གི་འོག་ཏུ་དབང་ཆ་འདྲ་མཉམ་ཡིན་པ་ལྟ་བུ་རེད། སྡོ་བོ་རྫོང་
ཁག་གསུམ་པོ་ནི་མདོ་སྤྱང་མངའ་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་དང་། རྫོང་དཔོན་ནམས་
བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་ནས་ཐད་ཀར་མངགས་གཏོང་བྱེད་ཅིང་། ལོ་གསུམ་
རེའི་མཆོམས་སུ་བརྗེ་ཐེངས་རེ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། གཡུ་ཏེ་མི་སེར་ཆོས་རྫོང་
དཔོན་ལྟ་མཚུངས་འགན་འཁུར་རྒྱ་གོང་ཞུ་བྱས་པ་ཡིན་ན། སྤྱིར་ཡང་ལོ་གསུམ་

① མདའ་ཞེས་མདའ་དཔོན་དང་། མཐོན་ཞེས་ཅེ་མཐོན་ཏེ་དཔོན་རིགས་གཉིས་ཀྱི་མིང་ཡིན།

དགོས། རྫོང་གི་ཡོང་འབབ་ནི་རྫོང་སྡོད་མི་སོ་སོའི་གནས་ཚུལ་ལྟར་ཡིན་པ།
དཔེར་ན། སྡོར་སྡོད་རྫོང་ལ་མཚོན་ན་ངོ་གཡོག་བདུན་གྱི་ཕོགས་ཐོབ་ལོ་རེར་
འབྲུལ་ཁལ་བདུན་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་དང་། ཀ་གནམ་པ་གཞུང་བཞིས་ཀྱིས་ས་ཞིང་
སོན་ཁལ་བཞི་བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱ། སྡོར་གྱི་གཞིས་གཡོག་རྫོང་འོག་མི་དམངས་ཀྱིས་སྤྱ་
མེད་སྟོ་མེད་རུ་རྒྱན་མར་རྒྱགས་དགོས་པ་མ་ཟད། བྱིས་མ་ཆད་གྱི་ཡོང་འབབ་ཀྱང་
ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། ལོ་གསུམ་སོང་མཚམས་ལྷ་སར་ཕྱིར་ལོག་སྐབས་མཛོ་དང་།
མཛོ་མོ་གངས་ཉིས་བརྒྱ་བདུན་ཅུ་ཙམ་དང་དེའི་ཐོག་དཔུལ་ཆད་གྱི་ཡོང་འབབ་
བཅས་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་མདོ་མཁན་ཕྱག་གི་ཐབ་རྟེན་ཞིབ་གསལ་སོན་ཁལ་བརྒྱ་
ཐམ་པའི་གཞིས་གཡོག་རྒྱ་མདོ་སྡོད་ཁག་ལྷ་ནས་རྒྱགས་དགོས། དེ་མིན་མཁན་
ཕྱག་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱོད་སྤྱིའི་བུ་ལོན་གཏོང་བ་སོགས། བྱི་སྤྱང་ལག་སྤྱེལ་གྱིས་མི་
དམངས་ལ་བཟུ་གཞིག་སྤྱ་ཚོགས་བྱེད་གྱི་ཡོད། ཚོས་རྫོང་རྫོང་དང་། ཡིད་འོང་
རྫོང་གཉིས་ཕོགས་ཐོབ་གོང་དང་། སྤྱགས་འདྲ་བ་ལས་མཐོ་དམའ་ཡོད་མི་སྤྱི་
ཀྱང་། ས་ཞིང་རྒྱ་ཆེ་རང་མེད་པས་སྤྱ་ལྷག་མེད་ཀྱང་གཞིས་གཡོག་དཀའ་ངལ་ཆེ་
རིགས་རང་མེད། ཚོས་རྫོང་ཁུལ་ལ་དེ་སྤྱེས་ཁུལ་རིགས་སྤྱི་བ་དེ་ཙམ་མེད་ནའང་སྤྱ་
བོད་འབྲུག་པ་བྱུང་རྗེས་ཐག་ཞོར་འབྲེང་བྱུང་རུ་ཁུལ་རིགས་འཕར་བ་རེད། སྤྱ་
བོའི་ཁུལ་གྱི་ཁུལ་རིགས་སྤྱི་བ་གཞན་ཞིག་ནི། ཆབ་མདོ་ཕོགས་གཉེར་གཉིས་ཀྱིས་
ལོ་ལྟར་ར་སོབ་དང་། རས་ཆ། རྩ་ཐ་སོགས་འབམ་ཚོང་གིས་སྤྱ་བོ་རྫོང་ཁག་གསུམ་
ཁུལ་ནས་འབྲུ་འབོར་ཆེན་བསྐྱེལ་བྱེད་ཐོག་སྤྱ་བོ་ནས་སྤྱ་རྫོང་བར་ཉིན་ཚུགས་
རྒྱག་གི་སར་ལོ་ལྟར་དབྱར་ཁ་ནམ་ཤར་རུ། ཐངས་རྒྱག་བདུན་སྤྱེལ་འབྲེན་བྱེད་
དགོས་སྐབས་རྟ་ཁལ་མི་གསུམ་གྱིས། སྤྱ་རྫོང་ཁུལ་ནས་ཁལ་མ་སྤྱས་ཏེ་འབྲུ་རྒྱབ་
རེར་བརྒལ་སྤྱ་འབྲུ་འབོ་རྒྱག་རེ་སྤྱོད་ལམ་ལ་བརྟེན། བཟའ་སོན་མི་འདང་བའི་
དཀའ་ངལ་ཆེ་ཞིང་རྫོང་དང་། ཕོགས་གཉེར། ཆོ་ཤོ། ཆབ་མདོ་ནས་ཆེ་བཅན་ཁག་
གི་ཚོང་པ་སོགས་ཀྱིས་བཅན་ཤེད་དང་། བོད་དམག་ཡར་མར་འགོ་སྤྱོད་སོགས་ལ་
རྟ་ཁལ་དང་གཟན་ཤིང་སྤྱོད་སྤྱིག་བཅས་བྱེད་མཁན་ཟླ་རེས་བེར་བ་རྟ་ཁལ་བཞི་
བརྒྱ་ནས་ལྷ་བརྒྱ་བར་དང་། མི་སུམ་ཅུ་ནས་བཞི་བརྒྱ་བར་གཏན་སྤྱོད་བྱེད་

དགོས་པ་སོགས་དང་། དཀའ་ངལ་མི་བཟོད་པའི་ཁྲལ་རིགས་བཅན་འགལ་བྱེད་
 ཀྱི་ཡོད་པ་སོགས་སྟོ་བོ་རྫོང་ཁག་གསུམ་ཁྲལ་གྱི་མི་སེར་གསུམ་ཆ་གཅིག་ཙམ་སྟོ་
 སྟོང་ཆེད་དུ་ཡུལ་གྱར་དུ་ཕྱིན་ཏེ་ས་སྟོང་དུ་ཡུས་ཁར། གཞིས་སྟོང་མི་སེར་བཅན་
 ཁྲལ་གྱིས་བརྟུག་གསིག་ཆོལ་ཆེན་བྱས་སྟབས། སྟོ་སྟོང་ཡུལ་གྱར་འགོ་ལ་ཉེ་བའི་
 སྐབས་དེར་སྟོ་ལོ་1951ལོར་བཅེངས་འགོལ་དམག་བོད་དུ་སླེབས་ནས། སྟོ་བོའི་མི་
 དམངས་ལ་འཆི་གསོས་ཀྱི་སྒྲན་རག་པ་ལྟར་བཟོད་སྒྲགས་མེད་པའི་དཀའ་ངལ་
 དེ་རིགས་ཀྱི་གནས་ལས་གྲོལ་ཅིང་། སྟག་བསྐལ་གྱི་ཕུན་པ་སངས་ཤིང་བདེ་སྦྱིད་
 ཀྱི་ཉི་མ་ཐོག་མར་ཤར་བའི་འགོ་ཚུགས་སོ། །

བཞི། ཆབ་མདོ་ཡུལ་གྱུ་འགའ་ཞིག་གནས་ཚུལ།

༡ ཆབ་མདོའི་ས་ཁོངས་དང་མངའ་འབངས་སྟོར། གནའ་བོའི་དུས་སུ་ཆབ་
 མདོའི་ཡུལ་སྡེ་ལ་བརྒྱ་ཤོག་བཙེ་བརྒྱད་ཅེས་བཤད་སྟོལ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད་འདུག།
 བརྒྱ་ཤོག་བཙེ་བརྒྱད་དང་དེའི་གནས་ཚུལ་སྟོར་མདོར་བསྟུས་པ་《ཆབ་མདོའི་ལོ་
 རྒྱུས་གནད་བསྟུས་》 ཞེས་པའི་ཟིན་བྲིས་དེའི་དོན་མདོར་བསྟུས་ནས་བཤོད་པར།
 བརྒྱ་ཤོག་བཙེ་བརྒྱད་ནི། དང་པོ། 1 རྩ་རྩེ་རྒྱུད་རྩ་རྩེད་དང་། 2 རྩ་སྦྱད། 3 རྩ་
 བར། 4 རྩ་ཉིན་བཅས་བརྒྱ་ཤོག་བཞི་ལ་ཆ་སྟོམས་ཐེམ་དུད་༡༧༠་ཡོད་ཅིང་ཞིང་
 འབྲོག་གཉིས་ལྷན་གྱི་ས་ཁྲལ་ཡིན། ཟུར་མང་ལྟ་ཐོག་གཉིས་ལ་ས་འབྲེལ་ཡོད། །

གཉིས་པ། 5 རོམས་རྩེ་རྒྱུད་རོམས་སྟོད་དང་། 6 རོམས་སྦྱད། 7 རོམས་སྲིབ་
 པ་བཅས། ཡུལ་སྡེ་བརྒྱ་ཤོག་གསུམ་ལ་ཆ་སྟོམས་བརྒྱ་ཤོག་རེ་ལ་ཐེམ་དུད་༢༠༠་རེ་
 ཡོད་ཅིང་ཞིང་འབྲོག་གཉིས་ལྷན་ཡིན་པ་དང་། བཟུང་ཆོལ་ཤོ་མདོའི་ས་མཆོམས་
 དང་འདབས་འབྲེལ་ཡིན། རོམས་སྦྱད་བརྒྱ་ཤོག་སྟོ་ཁོངས་དེ་སྟར་གྱི་ས་སྐང་སྟོ་
 པའི་མཁར་ཤུལ་ཡོད། །

གསུམ་པ། 8 ཤ་རྒྱུད་རེ་ལ་རྩ་བམ་པ་བརྒྱ་ཤོག་དང་། 9 སྟོམ་རྩེད་བརྒྱ་ཤོག་
 གཉིས་ཆ་སྟོམས། ཐེམ་དུད་༡༠༠་ལྟག་ཙམ་རེ་ཡོད་ཅིང་ཞིང་འབྲོག་གཉིས་ལྷན་གྱི་
 ས་ཁྲལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་བྲག་གཡབ་འབའ་སྐང་གཉིས་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན། །

བཞི་པ། 10 རྩ་རོམས་རྩེ་གཉིས་རྒྱུད་མར་ཡུལ་ཉིན་དང་། 11 སྲིབ་བརྒྱ་ཤོག་

གཉིས་ལ་ཐེམ་རུད་༣༠༠ཕྱི་ལོ་དེ་ལ། རོང་ས་ཡིན་སྟབས་ལོ་རེར་སྟོན་འབྲས་
ཐེངས་གཉིས་རེ་འདེབས་བསྟུ་བྱེད། །

ལྷ་པ། 12 རོབ་སྟོད་སྟོད་བརྒྱ་ཤོག་ལ་ཐེམ་རུད་༡༠༠བྲག་གཡབ་དཔའ་ཤོད་
དང་ས་འབྲེལ་ཡིན།

རྒྱག་པ། 13 རོམས་རྒྱའི་བར་གྱི་ཁྲོམ་རྒྱག་བརྒྱ་ཤོག་རྣམས་ལ་ཐེམ་རུད་
༡༠༠ཡོད་ཅིང་ཞིང་འབྲོག་གཉིས་ལྟན་གྱི་ས་སྤྲུལ་ཞིག་ཡིན། །

བརྟན་པ། 14 ལ་གོང་རྟ་ཟམ་བརྒྱ་ཤོག་ལ་ཐེམ་རུད་༡༠༠ཅམ་ཡོད་པ་འབྲོག་
སྡེ་ཤས་ཆེ། རི་བོ་ཆེ་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན། །

བརྒྱད་པ། 15 རྟ་རུ་མ་བརྒྱ་ཤོག་ལ་ཐེམ་རུད་༡༠༠ཅམ་ཡོད་ཅིང་ཞིང་འབྲོག་
གཉིས་ལྟན་དང་རི་བོ་ཆེ་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན།

དགུ་པ། 16 ཤོག་བཞི་བརྒྱ་ཤོག་ལ་ཐེམ་རུད་༡༠༠ཅམ་ཡོད་ཅིང་ཞིང་འབྲོག་
གཉིས་ལྟན་གྱི་ས་སྤྲུལ་ཞིག་ཡིན། །

བརྩ་པ། 17 ཉེ་འཁོར་རྩ་ཉེ་ལོག་དང་། 18 རོམས་ཉེ་ལོག་བརྒྱ་ཤོག་གཉིས་
ལ་ཐེམ་རུད་༣༠༠ཕྱི་ལོ་དེ་ལ་གཙོ་བོ་ཞིང་ལས་ཡིན། །

ཆབ་མདོ་དགོན་ཆགས་རྗེས་མར་ཐང་གོང་བྱིར་རིམ་ཆགས་ཀྱིས་ཐེམ་རུད་
ལྷ་བརྒྱ་སྟོར་དང་མི་འཁོར་ཐང་། སྤྱི་ལོ་༡༧༡༥ལོར་ཆབ་མདོར་བསྐྱོད་པའི་དབྱིན་
རིའི་སྤྱི་ཚབ། ཨ་རིག་ཁྲི་ཆེའི་བྱིས་དེབ་ནང་མི་གྲངས་༡༢༠༠༠ཕྱི་ལོ་དེ་ལ་འདུག་
ཀྱང་། བྱིས་བྱིས་རུད་མི་འཁོར་གང་ས་ནས་འཕར་ཉེ་དེང་སྐབས་ཐེམ་རུད་སྟོང་
བྲག་བརྒྱལ་བ་དང་། གོང་མིའི་ཁོངས་སྡེ་རུས་གྱི་གཞིས་ཆགས་ཀྱི་རིགས་ཁ་ཆེ་
དང་། རྒྱ་ཚོང་པ་རུད་ཚང་༣༠ཅམ་ལས་དེ་བྱིངས་བོད་རིགས་ཡིན། བོད་ཀྱི་གོང་
བྱིར་གསུམ་པ་ཞིས་ཀྱང་གྲགས་སོ། །

༢ བྱི་ཡི་རྫོང་ཁག་ལཱའི་སྟོར། 1. ཆབ་མདོའི་ཤར་སྟོགས་བེ་རི་རྫོང་ལོག་འབྲོག་
རིགས་ཐེམ་རུད་༡༠༠ཕྱི་ལོ་དེ་ལ་སྟོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སུ་ཨ་གྲགས་བེ་རི་དང་། ཆབ་
མདོའི་བེ་རི། ཉེ་རྟོར་མ་རྩུར་བེ་རི་གསུམ་སྡེ་རུས་གཅིག་ནས་ཆད་པར་གྲགས།
སྡེ་དག། གོ་འདྲོ། ལྷ་ཐོག་བྲག་གཡབ་བཅས་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན།

2. ཚ་སྟོང་རྫོང་འོག་ཞིང་འབྲོག་ཁེམ་རུད་༥༠༠ཡོད། བར་སྐབས་ཤིག་ནས་ཆབ་མདོ་ཡབ་ཚང་གིས་འཛིན་སྐྱོང་ཐོག་སྐྱོང་ཚབ་བསྐོས་གཏོང་བྱེད་དགོས། དཔལ་ཤོད་རྩ་སྐྱོང་གཉིས་དང་འདབས་འབྲེལ་ཡིན།

3 རྒྱལ་མོ་དརུལ་ཚུའི་རྒྱུད་ཚ་སྐྱོང་རྫོང་འོག་ཞིང་པ་ཐེམ་རུད་༡༠༠ཡོད་པ་དེ་གའི་ལས་འགན་ཞིང་ལས་དང་ཤིང་འབྲས་འདེབས་འཇུགས་ཡིན། ཚ་བ་མཛོ་སྐྱོང་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན། གོང་གསལ་རྫོང་ཁག་གསུམ་པོ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ས་ཡོས་སྒྲིལ་༡༩༩༥ལོ་སོག་པོ་གྲུ་བྱིས་བེ་རི་དོན་ཡོད་ཆམ་ལ་ཕབ་ནས་ཡུལ་སྡེ་ཁག་གཉིས་འཕགས་འཕགས་པ་ལྟ་ལ་སྤྱད་པ་རེད། །

4 རྟག་གཟིག་རྫོང་འོག་ཞིང་འབྲོག་ཐེམ་རུད་༣༠༠ཡོད། སྡེ་དགེ་ལྟ་ཐོག་གཉིས་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན། རྟག་གཟིག་ས་སྡེ་གཉིས་པོ་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོས་རྟག་གཟིག་འཕགས་པ་ལྟར་དབང་ཡོན་རུ་སྤུལ་བ་རེད།

5 བྱང་པོ་ཆེ་རུ་རྫོང་འོག་ཐེམ་རུད་༣༠༠སྟོར་ཡོད། དེ་དག་ས་མ་འབྲོག་གི་ཡུལ་ཡིན། ས་ཁྱོན་ཆི་ལི་༥༠ཡོད། བྱང་པོ་དཀར་རུ། དཔལ་ཤོད། རྩོམ་ལ་བཅས་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན། རྩ་སྟོང་འཛིན་ཁར་འབྲོག་སྡེ་ཐེམ་རུད་༧༠ཡོད། ལྟ་ཐོག་ནང་ཆེན་གཉིས་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན། ཐོ་པ་རུ་བ་ཐེམ་རུད་༢༥༠ཡོད། ཚང་མ་འབྲོག་པ་ཡིན། ལྟ་ཐོག་བྲག་གཡབ་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན། ཐོ་གྲུ་གྲུ་ཞོར་མ་ཐེམ་རུད་༩༠ཡོད། བྲག་གཡབ་དང་ས་འབྲེལ་ཡིན། ཞ་རུ་མ་ཐེམ་རུད་༩༠དང་། རེ་སུ་མ་ཐེམ་རུད་༥༠གཉིས་འབྲོག་ལས་ཤས་ཆེ་བ་རེད། །

༦ ཤོ་སྐར་སྟོ་གསུམ་བྲུལ། ལྷགས་ར་ཕྱག་མཛོད་འོག་ཐེམ་རུད་༣༧༠ཡོད། ས་རྒྱ་ཆི་ལི་༡༠༠སྟོར་ཞིག་ཡོད། ཞིང་འབྲོག་གཉིས་ཀ་ཡོད།

ས་བཅད་ལྔ་པ། བྱང་སྐ་བའི་ཡུལ་ཁམས་བཤད་པ།

གཅིག །ནང་ཆེན་རྒྱལ་པོ།

བྱང་ཕྱོགས་སྐར་པའི་ཡུལ་ནི་གཙོ་བོ་ཁམས་སྟོང་གི་ཡུལ་སྡེ་རྣམས་ལ་བེད། དེང་རུས་སྐར་སྐྱོ་སྐྱོ་མདོ་འཕ་མཚོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་ཡུའུ་རུའུ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་།

ཁུལ་གྱི་མངའ་སྡེ་ཁག་ལ་ཟེར། དེའང་ཡུའུ་རུའུ་རྫོང་དང་། བང་ཆེན་རྫོང་། འབྲི་
རྫོང་རྫོང་། རྩ་རྫོང་རྫོང་། རྩ་མ་ལེབ་རྫོང་། བྱི་འདུ་རྫོང་བཅས་འདུས་ཡོད།
གནའ་བོའི་རུས་སུ་ཡུལ་འདིར་དབང་རྒྱུར་བྱེད་མཁན། གྱི་དཔོན་རིགས་གཙུག་པོ་
གཉིས་ནི། བང་ཆེན་རྒྱལ་པོ་དང་། གཤུ་དཔོན་གཉིས་ཡིན། དེ་ལས་བྱང་སྐར་
པའི་ཡུལ་མཆོན་བྱེད་ཅམ་རུ་བང་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་ཅམ་བསྟན་པར།
བང་ཆེན་རྒྱལ་རབས་བྱང་ཚུལ་གྱི་ལོ། རྒྱུས་འབྲུམ་རམས་གོང་མ་བསོད་ནམས་
རྟོགས་རྒྱལ་གྱིས་བཅུམས་པའི་《བང་ཆེན་རྒྱལ་རབས་གྱི་བྱང་བ་མདོར་བརྗོད་པ་》
ལས་གསལ་བ་ནམས་མདོར་བསྟུས་ནས་བཀོད་པར། བང་ཆེན་རྒྱལ་རབས་ཟེར་
བ་དེ་ཐོག་མར་གྲང་སྟོམ་ཨུ་ཟེར་བ་ཅིག་གིས་ཡུལ་དཔོན་བྱས་ཡོད་པ་དང་དེ་
སྐྱེ་གཤེགས་རྗེས། ཉེ་བོའི་གཤུང་རྒྱུད་གྱིས་བང་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་དབང་ཐོག་
མར་བཟུང་ཡོད་པ་བཤད་ཡོད་པ་དེ། འདིར་འདིར་ཉེ་བོའི་རྒྱུད་པ་ལས་བྱང་གི་
རྒྱལ་རབས་ཁོ་ན་རྩུར་རུ་བཀོལ་ནས་བྲིས་ཡོད། །

དེ་ཡང་བང་ཆེན་རྒྱལ་པོ་གྲང་སྟོམ་པ་ཨུ་སྐྱེ་གོངས་ནས་ཉེ་བོ་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་
མཆོན་ཆོས་སྲིད་གཉིས་གྱི་བྱིར་མ་འཁོད་བའི་ལོ་ངོ་བཅུ་དྲུག་ཁ་ཤས་གྱི་རིང་ནི།
བང་པོ་ཆེན་མོ་ལ་མཆོན་ན་ཏུ་ཅང་རྟོག་དུ་ཆེ་བའི་རུས་ཤིག་ཡིན། དེ་ནི་གྲང་
སྟོམ་ཨུ་སྐྱེ་གོངས་རྗེས་སུ་རུས་གྲང་པ་ཅན་དང་དེའི་རྗེས་འབྲངས་པ་བང་ཆེན་
ཡུལ་རུ་སྐར་གཏན་སྟོན་བྱས་པའི་ཡུལ་སྟེའི་ཆོགས་པ་དང་། ཡུལ་གཞན་ནས་
གསར་རུ་གནས་སྟོན་ནས་ཡོང་བའི་ཉེ་བོ་ཨ་སྐྱེ་བཅས་ཉེ་ཆར་གི་རུས་རྒྱུད་བར་
རུ་སྲིད་དབང་ཚོད་ལེན་གྱི་འགལ་བ་རིམ་གྱིས་ཆེ་རུ་སོང་ཞིང་། འོན་ཏེ་དེ་ནི་སྤྱི་
སྟེ་དང་། བང་སྟེ་བར་གནས་དུག་བྱི་སྟོར་གྱི་བདག་དབང་ཚོད་པའི་ལས་འགལ་
བྱང་བ་གཅིག་རེད། དེར་གི་ལོ་རྒྱུས་སྟོན་བ་འགའི་ལུགས་ལྟར་བང་ཆེན་གྱི་རྒྱལ་
རབས་དང་པོ་དེ་ཉེ་བོ་ཨ་སྐྱེ་ཡིན་པའི་དབང་རུ་བཏང་ན། ཉེ་བོ་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་
མཆོན་གྱིས་རྒྱལ་རབས་གཉིས་པའི་སྲིད་དབང་བཟུང་བར་གོང་གི་འགལ་བ་དང་
རྟོག་དུ་དེ་འདྲ་བྱང་དོན་མེད་དེ། ཡབ་གོངས་རྗེས་སུ་གྱིས་རྒྱལ་སྲིད་བཟུང་བ་
ནི་བོད་བཅན་པོའི་རྒྱལ་རབས་དང་། ས་གནས་དཔོན་གྱི་ལུགས་དང་ཀུན་ནས་

ཉེ་དུས་ནང་ཆེན་ཆུལ་པོ་འགྲོ་བཤིག་ལ། བཀའ་ཆེན་ཆུལ་སྐུ་མཁའ་འགྲོ་མེས་ཆོ་དབང་
 རྟོགས་ཆུལ་ནི་སྤྱི་ལོ་1910 ལོར་ཡབ་ཆོ་རིང་ལྷ་ཆུལ་དང་ཡུམ་གྲུ་བུ་ཆེན་བཟའ་
 བདེ་ཆེན་དཔལ་སྒྲོན་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་སྤྱུ་འབྲུངས། སྤྱི་ལོ་1943ལོར། མཆོ་སྒོན་སྒོ་
 རྒྱལ་མཐའ་མཆོམས་ཀྱི་ཉེན་ཚོན་བདེ་སྤྱང་དམག་སྤྱི་ལྷ་སྤུ་ཆེན་གྱིས། ལྷ་སྤུ་
 རྒྱང་གི་མཆོ་སྒོན་ལོག་ རྒྱེན་ལྷ་ཆོང་དམག་དཔུང་གིས་དྲག་གཞོན་བྱས་ནས།
 ཁམས་པོད་རྒྱལ་མཐའ་གཉིས་སུ་བྱོས་པའི། ཡུལ་ཤུལ་རྒྱབ་རྒྱུད་ས་ཁུལ་གྱི་ཉམ་ཐག་
 ཡུལ་གྲར་བ་དུད་བྱིས་སྟོང་སྤྱག་གཉིས་ལྷག་ཚུར་འགྲུག་སྟེ་བདེ་འགོད་བྱས། ལྷ་
 སྤུ་ཆེན་གྱིས་ནང་ཆེན་ཆུལ་པོ་བཀྲ་ཤིས་ཆོ་དབང་དང་། གྲུ་དཔོན་འགྲུར་མེད་
 སོགས་ཡུལ་ཤུལ་གྱི་དཔོན་རྣམས་ཆོགས་འདུར་བརྩས་ཏེ། ཚུར་འགྲུག་བདེ་འགོད་
 ཀྱི་བྱ་བར་བཀོད་སྒྲིག་བྱས། བཀྲ་ཤིས་ཆོ་དབང་སོགས་དཔོན་ཁག་རྣམས་ཀྱི་
 འབད་བཅོན་ལ་བརྟེན་ཏེ། སྤྱི་ལོ་1944ལོའི་ལོ་མཆོག་ལ། ཉམ་ཐག་ཡུལ་གྲར་བ་
 རྣམས་རང་བྱིས་དུ་ལོག། སྤྱི་ལོ་1949ལོར། ལྷ་སྤུ་རྒྱང་གིས་ཡུལ་ཤུལ་ས་ཁུལ་དུ་
 དུད་ཆོང་ཆོན་སྒྲིག་གི་ལམ་ལུགས་སྤེལ། ཡུལ་ཤུལ་སྤྱི་དངོན་ལྷ་ཞིབ་ཆེད་གཉེར་
 པ་ལྷ་རུན་གྱིས་ནང་ཆེན་ཆུལ་པོ་སོགས་ཆོགས་འདུར་བརྩས། དཔོན་ཁག་སོ་སོས་
 དམག་ཏུ་སྟོང་སྤྱག་གཅིག་རེ་མཁོ་འདོན་དགོས་པ་གྲོས་ཐག་བཅད། བཀའ་ཆེན་

རྒྱལ་པོ་བཀྲ་ཤིས་ཆོ་དབང་གིས་བྱ་ཆེན་དཔོན་བྲིད་དེ། རོགས་སྦྱོར་ལྷ་བར་ཆེད་གཏད་ཏུ་བྱི་ལིང་ཏུ་ཆིབས་ཁ་བསྐྱར། མཆོ་སྟོ་གྲང་ཉོའི་ས་ཆར་སླེབས་སྐབས། བྱི་ལིང་བཅིང་བཤོལ་བཏང་བའི་སྐད་སྟན་ཐོས། བར་ཆེན་རྒྱལ་པོས་ལྷ་མཁུད་དཔོན་དམག་བྲིད་དེ་བྱི་ལིང་ཏུ་སོང་། དམག་རྩ་སྟོང་སྟག་གཅིག་དང་ཙ་ཆ་ཆེན་གྱི་པགས་རིགས། སྤར། སྤྲ་ཙེ་སོགས་མི་དམངས་བཅིང་བཤོལ་དམག་ལ་ལུལ་ཏེ། ལུལ་ལུལ་ཏུ་ཐེབས་པར་དགའ་བསུ་ཞུས། སྤྱི་ལོ་1951ལོའི་ཟླ་བ་12 པའི་ཆོས་བཞི་ཉིན། ལུལ་ལུལ་བོད་རིགས་རང་སྦྱོར་ས་ཁུལ་སྐབས་དང་པོའི་མི་དམངས་མཁུས་མི་ཆོགས་ཆེན་སྐུ་སྤྱོད་མདོར་འཛོགས། ཆོགས་ཐོག་ཏུ་རིམ་པ་དང་པོའི་ཀྱན་རྒྱུ་ཏེ་ལུལ་ལུལ་བོད་རིགས་རང་སྦྱོར་ས་ཁུལ་བཅུགས་པའི་གྲོས་ཐག་བཅད། བཀྲ་ཤིས་ཆོ་དབང་སྟོབས་རྒྱལ་གྲུ་ཞི་བསྐོས། སྤྱི་ལོ་1969ལོའི་ཟླ་བ་དང་པོའི་ཆོས་བཅོ་ལྔ་ཉི་ཤུ་ཤོངས། སྐས་ལ་ཨ་ཆེན་ཕྱིན་ལས་ཀྱན་བྲབ། ཨ་ཆུང་ངམ་ཇམ་མེར། ཀྱན་དགའ་ཉི་མ། ཨི་རྟིས། ཨི་ཆུང་། མོ་དགའ་བཅས་སྐས་དང་སྐས་མོ་རྩྭ་ཡོད་པ་ལས། སྐས་མོ་ཨི་རྟིས་དང་མོ་དགའ་གཉིས་ད་ལྟ་འདྲ་འཛོ་བཞུགས་གནང་ཞིང་། ཁོང་རྣམ་གཉིས་ལ་འད་སྐས་དང་སྐས་མོ་ཡོད་པ་རྣམས་ད་ལྟ་འདྲ་བཞུགས། །

གཉིས། གྲུ་དཔོན།

གྲུ་དཔོན་དང་བྱ་ཆེན་དཔོན། ར་རྩ་དཔོན་བཅས་ལ་གྲུ་དཔོན་ཁག་གསུམ་བཟུང་ཞིང་། དཔོན་ཁག་གསུམ་པོ་འབྲི་ཆུང་སྟོ་སྟོགས་གཞིས་ཆགས་ཤིང་། དཔོན་ཁག་གསུམ་གྱི་ཤར་འདན་ཁ་པོ་ལ་དང་། སི་ཁོན་འདན་ལོ་ལྷག་གོང་རལ་གྱི་ས་མཆོམས། ལྟོ་ཏུ་ཐང་ཕུ་རྩོང་གི་མཆོམས། ལུབ་བྱར་མང་དང་རག་ལུལ། སྟེ་རྩ་དང་འབྲེལ་ལ། བྱང་ནི་འབྲི་ཆུ་དང་སྟེ་རྩ། རྩ་སྟེ་ཁག་གསུམ་གྱི་སྟེ་མཆོམས་ཡིན། དཔོན་ཁག་གསུམ་ལ་ཁྱོན་བསྟོམས་དུད་གངས་༡༩༠༠དང་། མི་གངས་༢༥༠༠ ལྷག་ཡོད། གྲུ་དཔོན་སྐུ་དགུ་མེད་བེ་ཏུ་གཞིས་ཆགས་ཤིང་། མངའ་ཁོངས་སུ་མཁར་ཆེག །དཔལ་ཐང་། ལབ་མདའ། ཏུ་ལུལ། རྒྱས་བཟང་། འགག་ལ་བཅས་བེ་ཅང་རྩྭ་ཡོད་ལ། དུད་གངས་༡༠༠ཅམ་ཡོད། ར་རྩ་དཔོན་ནི་བན་ཆེན་དཔོན་གྱི་

འབྲིས་སུ་གཞིས་ཆགས། མངའ་ཁོངས་སུ་བེ་ཅང་གཅིག་ཡོད་པ་དང་རུད་གངས་
 ༣༠༠ལྷག་ཡོད། འུ་ཆེན་བེ་རུ་ནི་བན་ཆེན་དཔོན་གྱི་ཤར་ངོས་སྤྱིང་མཁར་བུར་རུ་
 གནས་ཤིང་། མངའ་ཁོངས་སུ་བེ་ཅང་བརྟན་དང་རུད་གངས་༣༠༠ལྷག་ཡོད། གུ་
 དཔོན་བེ་རུ་ལ་མཐའ་གཉིས་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་། དཀྱིལ་རྒྱ་ཆུང་བའི་གནས་ཡུལ་གཉིས་
 ཡོད་དེ། གཅིག་ནི་འབྲི་རྒྱ་འགམ་ངོགས་ཀྱི་བྲི་འདུ། ལབ། སྡེ་རྟའི་ས་མཆམས་ཀྱི་
 ལབ་མདའ་དང་། འགག་ལ་བེ་གཉིས་ཀྱི་སྡོད་གནས་གནས་དང་གཅིག་ནི་གཡི་
 རྒྱའི་རུབ་སྤྱོད་སྡེ་རྟ་དང་ཡུལ་ཤུལ། ཨ་ཁྲོའི་འདྲེས་མཆམས་ཀྱི་རྒྱས་བཟང་དང་
 ཏ་ཤུལ་བེ་ཅང་གཉིས་ཞིང་འབྲོག་ལ་བརྟེན་པ་དང་། གུ་སྡེ་ཁག་གསུམ་གྱི་ཞིང་
 ལས་བཀོལ་བ་མང་ཞིང་འབྲོག་ལས་བཀོལ་བ་ཉུང་། གུ་བེ་རུ་སྤྱི་དགུ་མདོ་རུ་
 གནས་ཤིང་། སྤྱི་དགུ་ནི་ཆོང་ལས་ཀྱི་འདུས་མདོ་ཡིན་ཞིང་། དེར་གཞིས་ཆགས་
 པའི་བྲིམ་ཆང་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་ཡོད། ཡུལ་ཤུལ་དཔོན་མགོ་ཉར་ལྗེའི་ཆབ་སྲིད་
 དང་རིག་གནས། དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྡེ་གནས་སུ་ཆགས་ཡོད། །

གསུམ། སྐར་པའི་ཚུགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱི་རིུ་མིག

ཨྱི་ལོ་1628-1644བར་ཀྱི་བོ་རུ་དཔོན་ཁག་ ༡

མིང་།	བོ་རུ།	བོ་ཅང་།	རུང་གངས།	ས་གནས།	གསལ་བཤད།
མངའ་རིས་ཁི།	༢	༩	༡༡༩		
གཡང་ཤེ་ཡེ་བུ།	༡	༢	༡༢༢	མི་ག་ཁུག	
སོག་པོ་ཨེར་རི།	༡	༤	༡༤༠		
རྩོ་ལྷང་ཉི་ཐོ་ཁི་	༡	༡	༡༢༢		
ཨ་ས་ཁི།		༡	༡༠		
མེ་ཡུལ།		༡	༤༤		
ཨ་གཡང་།		༡	༢༤		
ཡེར་རྩེ།		༡	༤༤		
ལ་རྩེ།		༡	༡༡		
བསྟན་པ།		༡	༡༠		
ཉི་མཚོ།	༡	༤	༡༤༢		
ཡུལ་ཤུལ།	༡	༡༡	༡༠༤		
ཀར་བུ།		༡	༡༡		
དགེ་རྒྱལ་ཚོ་ གསུམ།	༣	༤	༡༡༠		
སྒོ་མ་པ།	༡	༢	༤༠		
ཁུ་རུག	༡	༡	༡༠༣		
ཁུ་ཚ།	༡	༡	༡༤༢		
རོང་པོ།		༣	༡༡༣		
རོང་པོ་སྟོང་པ།		༡	༢༤		

ཕྱི་ལོ་1628-1644པར་གྱི་བོ་རུ་དཔོན་ཁག་༩

མིང་།	བོ་རུ།	བོ་ཅང་།	རུད་གངས།	ས་གནས།	གསལ་བཤད།
གཤུ།	༡	༩	༡༥༩		
གཤུ་སྒྲུང་པ།	༡	༩	༡༩༧		
གཤུ་བུ་ཆེན།		༡	༡༩		
ཨ་ལ་ཁི་རྩའོ་ སྒྲུང་པ།		༩	༡༩༩		
ཨ་ལ་ཁི་རྩའོ་ སྒྲུང་པ།	༡	༩	༣༠༥		
འབྲོང་པ་སྒྲུང་པ།	༡	༩	༡༥༩		
འབྲོང་པ་སྒྲུང་པ།	༡	༡	༡༩༩		
བྱུང་མང་། ༡	༡	༩	༣༧༩		
ནང་ཆེན།	༡ ཁྱི་ དཔོན།	༩༠	༩༠༥༠		
ཁི་འབྲུ།	༡	༩	༣༧༩		
ཏུ་ཁིས། ༡		༡	༩༠		
བོ་རུ།		༡	༥༥		
ཁི་ཁྱིང་རྩོ་ལྷ།					ཁྱིས་ཁི་ཁྱིང་རྩོ་ལྷ་ བོ་ཅང་ཟེས། རག་ ཡུལ་དཔོན་གྱི་ ཁོངས་སུ་གཏོགས།
སྒྲུ་པ་ལྷ།			རུད་བརྒྱ་ གངས།		སྒྲུ་བྲག་དཔོན།
ལབ་ཁོས་ཁི།			༡༥༠		ལབ་དཔོན་པ།

ཕྱི་ལོ་1644—1911ལོའི་བར་གྱི་བོ་རུ་དཔོན་ཁག་ ༡

མིང་།	བོ་རུ།	བོ་ཅང་།	རུང་གཤངས།	ས་གནས།	གསལ་བཤད།	
མངའ་རིས་ཁི། ①	༢	༩	༡༡༩			
སོག་པོ་ཨེར་ཇི། ②	༡	༥	༣༥༠			
གཡང་ཤེ་ཡེ་བྲ། ③	༡	༢	༡༢༢			
རྫོ་ལུང་ཉི་ཐོ་ཁི་	༡	༡	༡༢༢		༡	④
ཨ་ས་ཁི།		༡	༡༥		༢	
མེ་ལུས།		༡	༤༤		༣	
ཨ་གཡང་།		༡	༡༥		༤	
ཡེར་རྟེ།		༡	༤༤		༥	
ལ་རྟེ།		༡	༣༣		༤	
བསྟན་པ།		༡	༣༠		༦	
ཉི་མཚོ།	༡	༥	༢༢༢			⑤
ལུལ་ལུལ།	༡	༡༡	༥༠༤			
ཀར་བྲ། ༡		༡	༢༡			འབྲི་སྟོང་རྫོང་།
དགེ་རྒྱལ་ཚོ་3	༣	༤	༤༣༠			

① མངའ་རིས་ཁི་(阿里克)ཚོ་བརྒྱ་གཅིག་ཆིན་རྒྱལ་རབས་ཏའོ་ཀོང་གི་རུས་སུ་མངའ་རིས་ཁི་ནི་ཁི་ཁི་ལུས་སེར་གནས་སྟོན་ཤིང་། རྒྱུ་སྤྱོད་བོད་དང་འཐབ་ནས། ད་ཐོང་མ་ཚུའི་བྱང་གི་ཁུ་རུ་རྫོང་རུ་སྟོན་ཏེ་བེ་ལིང་གིས་ཐད་གཏོགས་དོ་དམ་བྱས།

② ཕྱི་སོག་པོ་ཨེར་ཇི་(蒙古尔津) ལས་འབྲུ་རྩེ་དང་བོ་རི་སྟོང་མ་བྱང་།

③ གཡང་ཤེ་ཡེ་བྲ་ལ་གཡང་ཏུ་བེར་ཞིང་ཕྱིས་སུ་གཡང་ཤག་ཞེས་འབོད་། གནས་ལུལ་གྱི་འདུ་རྫོང་།

④ རྫོ་ལུང་ཉི་ཐོ་ཁི་ནི་(多伦厄托克安图) སོག་མིང་ཡིན། ཕྱིས་ཨ་ཁྱོ་ཚོ་བདུན་བེར།

⑤ ཁྱི་འདུ་རྫོང་རུ་ཡོད། ཕྱིས་ལུལ་ལུལ་ཚོ་བ་རོང་མོ་རྒྱང་སྟོང་། གཙང་རྒྱང་། ཡག་ར་བཅས་བཞི་བྱང་།

ཕྱི་ལོ་1644—1911ལོའི་བར་གྱི་བེ་རུ་དཔོན་ཁག་༩

མིང་།	བེ་རུ།	བེ་ཅང་།	རུད་གངས།	ས་གནས།	གསལ་བཤད།
སྒྲིམ་པ། ༡	༡	༩	༩༠		①
ལུ་རུག་༡	༡	༡	༡༠༩		
ལུ་ཚ། ༡	༡	༡	༡༩༩		
རོང་པོ། ༡		༩	༩༡༩		②
རོང་པོ་སྟོད་པ།		༡	༡༩		
ལུ་ལྷ། ༡	༡	༩	༡༩༩		③
ལུ་ལྷ་སྟོད་པ།	༡	༩	༡༩༡		
ལུ་ལྷ་བྱ་ཆེན།		༡	༡༩		
ཨ་ལ་ཁི་རྩའོ་སྟོད་པ།		༩	༡༩༩		④
ཨ་ལ་ཁི་རྩའོ་སྟོད་པ།	༡	༩	༩༠༩		
འབྲོང་པ་སྟོད་པ།	༡	༩	༡༩༩		⑤
འབྲོང་པ་སྟོད་པ།	༡	༡	༡༩༩		
བྱུང་མང་། ༡	༡	༩	༩༩༠		ནང་ཆེན་རྒྱུ་རྩེད།
ཏཱ་མིས།		༡	༩༠		
ནང་ཆེན།		༩༠	༩༠༩༠		⑥
བེ་རུ།		༡			

- ① ནང་ཆེན་སྒྲིམ་པ་རུ་ཡོད། ཕྱིས་ནང་ཆེན་ཀྱུ་པོའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས། བྱི་དཔོན་གྱི་སྒོན་པོར་གྱུར།
 ② ཆོ་བ་གཉིས། ཆོ་ཁུང་བཞི། རུད་གངས་༩༩/བཅས་ཡོད། ཡུལ་ཤུལ་རྒྱུ་རྩེད་སྟེ་གནས།
 ③ ལུ་ཚ་གསུམ་ནི། ལུ་ལྷ་སྟོད་པ། ལུ་ལྷ་སྟོད་པ། ལུ་ལྷ་བྱ་ཆེན་ཟེར། ཕྱིས་ལུ་ལྷ་ར་ཟ། ལུ་ཆེན་ཟེར།
 ④ ཨ་ལ་ཁི་རྩའོ་（阿拉克硕）སྟོད་སྟོད་གཉིས་གཅིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ་མིང་ལ་རག་ཤུལ་དཔོན་ཐོགས།
 ⑤ འབྲོང་པ་དཔོན་ལ་འབྲོང་པ་སྟོད་སྟོད་གཉིས་ཡོད།
 ⑥ ནང་ཆེན་དཔོན་གྱི་མངའ་འོག་ཏུ་སྒྲིམ་པ་དང་། ལུ་པོ། ཨ་ཤག་ཀྱུ་པོ་ཆོ་བ་བཅས་ཟེ།

༡ བུ་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་ཐད་ཁོངས་ཀྱི་པེ་རུ་དང་པེ་ཅང་།

དཔོན་གྱི་གོ་གནས།	དཔོན་པོའི་རུས་མིང་།	ཁོངས་གཏོགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ།	དཔོན་པོའི་གནས་ལུལ།	ད་ལྟའི་ཁང་།
བུ་ཆེན་རྒྱལ་པོ།	པག་ཤིས་ཆེ་དབང་རྩེ།	ཉེར་ལྷ་ཡོངས་ཀྱི་དཔོན་ཆེན།	བུ་ཆེན་སྐར།	ཞེལ་ཆུ་ཁང་།
རྒྱལ་ཆེན་པེ་ཏུ།	ཆེ་མིང་གཡུ་ལྷོན།	རྒྱལ་པོས་ཐད་སྐྱོང་།	བུ་ཆེན་སྐར།	ཞེལ་ཆུ་ཁང་།
ཁུང་པོ་པེ་ཏུ།	རྩེ་རྩེ་དབང་གཤམ།	ཐད་སྐྱོང་།	ཡུ་ཡ་དབང་ཁ།	ཆེ་ཆུ་ཁང་།
ཨ་ཤག་པེ་ཏུ།	རྒྱལ་དགའ།	ཐད་སྐྱོང་།	གཏམ་དཔའ་སྐ།	ཆེ་ཉིན་སྤེལ་ཁང་།
སྒོ་མ་པ་པེ་ཏུ།	མཐུ་སྒོ་བས་མགོན་པོ།	ཐད་སྐྱོང་།	སྒོ་མ་པ་བྲག་མེར་ཁོག་།	སྒོ་མ་པ་ཁང་།
འབྲོང་གསར།	གཤམ་ཆམ།	ཐད་སྐྱོང་།	འབྲོང་གསར་སྐར།	འབྲོག་ཤོག་ཁང་།
རྒྱ་ཆེན་པེ་ཏུ།	པརུད་འབུལ་གཤམ་པ།	ཐད་སྐྱོང་།	སྒོ་མ་པ་ཆང་ཟངས།	སྒོ་མ་པ་ཁང་།
ཤར་མདའ་པེ་ཏུ།	ཨོ་རྒྱན་ཉི་མ།	ཐད་སྐྱོང་།	ཤར་མདའ།	ཤར་མདའ།
ཨ་ཤོ་པེ་ཅང་།	ཨ་ཤོ་ཉིན་ཆོས།	ཐད་སྐྱོང་།	རྩེ་འབུལ།	ཤར་མདའ་
ཆང་གསར་པེ་ཅང་།	འིན་ཆེན་མེང་ག།	ཐད་སྐྱོང་།	རྩེ་སྐར་ས་ཁུལ།	ཤར་དམའ་
ཆུ་པེ་ཅང་།	ཆུ་པ་རྩུན་འབྲུལ།	ཐད་སྐྱོང་།	རག་རྩོང་།	ཤར་མདའ་
ཐུག་མརྩོད་པེ་ཅང་།	ཨ་བསམ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་སྐྱོང་།	གཏམ་ཁོག་།	ཤར་མདའ་
ལྷ་ནག་པེ་ཅང་།	ཡུར་རྒྱལ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་སྐྱོང་།	ལྷ་ནག་།	ཤར་མདའ་
འི་རུག་པེ་ཅང་།	རྩེ་འབྲིན།	རྒྱལ་པོས་ཐད་སྐྱོང་།	རྩི་ཐག་ཤོང་།	ཞེལ་ཆུ་ཁང་།
ཤེ་ཁེ་པེ་ཅང་།	ཤེ་ཁེ་ཨ་མགོན།	རྒྱལ་པོས་ཐད་སྐྱོང་།	ནག་འི་སྐྱོད་མ།	ཞེལ་ཆུ་ཁང་།

༡ རང་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་ཐད་ཁོངས་ཀྱི་བེ་རུ་དང་བེ་ཅང་།

རྒྱལ་ཆང་བེ་ ཅང་།	རྒྱལ་ཆང་དཔེ་རྒྱལ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	ནག་རི་རྩེད་མ།	རྒྱལ་ཆུ་ཞང་།
རྒྱ་ཁྲུ་བེ་ཅང་།	པརྒྱ་དབང་གྲགས།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	རང་ཆེན་རྩེ་ ཡར་འབྱིལ།	རྒྱལ་ཆུ་ཞང་།
པ་ཉོང་བེ་ ཅང་།	ཤེས་རབ་དཔལ་ བཟང་།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	གཡེར་པ།	རྒྱལ་ཆུ་ཞང་།
མ་ཐོང་བེ་ ཅང་།	མ་ཐོང་བསམ་ གཏན།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	མདོ་གམ་གཞུང་།	རྒྱལ་ཆུ་ཞང་།
ཆེ་ཉོད་བེ་ ཅང་།	དཔེ་ཉོ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	ཆེ་ཉོད།	རྒྱལ་ཆུ་ཞང་།
ད་འུ་བེ་ཅང་།	འཇམ་ལྷ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	དཔལ་ཡོན་ གཞུང་།	རྒྱལ་ཆུ་ཞང་།
ཨ་རི་བེ་ཅང་།	རིན་ཆེན་ནམ་རྒྱལ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	རྒྱལ་ཆུ་ཆུ་ཁ།	རྒྱལ་ཆུ་ཞང་།
གདོང་ཆང་ བེ་ཅང་།	གདོང་བསམ་ གཏན།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	ཆམ་ཉོད།	རྒྱལ་ཆུ་ཞང་།
ཆམ་ཉོད་བེ་ ཅང་།	ཡལ་བ་ཀར་སྒོ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	གེ་མོ་རུ་བ།	རྒྱལ་ཆུ་ཞང་།
ཨ་མཁར་བེ་ ཅང་།	དབང་རྒྱལ་ཉི་མ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	པམ་གཞུང་།	རྒྱལ་ཆུ་ཞང་།
རྒྱག་ཉིན་བེ་ ཅང་།	མི་འགྲུ་ཆོ་བ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	རྒྱག་ཉིན་རུ་བ།	འབྲོང་ཤོག་ ཞང་།
བན་རུ་བེ་ ཅང་།	ཆོ་རིང་དབང་རྒྱལ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	ས་སྐང་།	མི་ཆུ་ཞང་།
གཟེ་ཉོད་བེ་ ཅང་།	གཟེ་འབྲོང་རོ་ རིང་།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	གཟེ་ཉོད།	མི་ཆུ་ཞང་།
ཆོང་གསར་བེ་ ཅང་།	པད་འཇིགས།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	ཆོང་གསར།	མི་ཉིན་རྒྱུ་ ཞང་།
ལ་ཁོང་བེ་ ཅང་།	ལྷ་བཟོ་ཨ་ཉོ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	མཁའ་ཁོ་ཆོ།	མི་ཉིན་རྒྱུ་ ཞང་།

༡ རང་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་ཐད་ཁོངས་ཀྱི་བོ་རྒྱ་དང་བོ་ཅང་།

དཔོན་གྱི་གོ་ གནས།	དཔོན་པོའི་རྒྱས་ མིང་།	སྲིད་རྒྱུད་ཚུལ་	དཔོན་པོའི་ གནས་ལུལ།	ད་ལྟའི་ཞང་ གང་གི་བྱབ་ ཁུངས།
མདོ་ཐང་བོ་ ཅང་།	མདོ་ཐང་ཨོར་ མཐོན།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	མདོ་ཐང་།	མི་ཉིན་སྲིབ་ ཞང་།
རྩ་རྒྱལ་བོ་ ཅང་།	འཆི་མེད་རྩ་རྒྱལ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	རྩ་རྒྱལ་	མི་ཉིན་སྲིབ་ ཞང་།
རྩ་རྩ་བོ་ཅང་།	ནམ་མཁའ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	ཡོ་རིས་ རྩུང་།	མི་ཉིན་སྲིབ་ ཞང་།
རྩ་མཁར་བོ་ ཅང་།	དབང་ཆེན་ཉི་མ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	མི་སྲིབ།	མི་ཉིན་སྲིབ་ ཞང་།
ལ་རད་བོ་ ཅང་།	རྩོར་གྲགས།	སྟོན་པ་བོ་རྒྱས་ ཐད་རྒྱུད་།	བྲེག་མེར་ སྟོག།	སྟོན་པ་ཞང་།
སྤ་རྩུང་བོ་ ཅང་།	ནམ་གྲགས།	སྟོན་པ་བོ་རྒྱས་ ཐད་རྒྱུད་།	གཡེར་ཆེན་ རྩུང་།	འབྲོག་ཤོག་ ཞང་།
གཡུ་བོ་ཅང་།	ཐུན་འབྲོར།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	གང་མང་ སྟེ།	འབྲོག་ཤོག་ ཞང་།
སྤམ་གཞུང་བོ་ ཅང་།	དབང་ནམ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	ཆོ་རིང་ ཕོང་།	འབྲོག་ཤོག་ ཞང་།
རྩ་ག་གསར་བོ་ ཅང་།	ཐེག་མཆོག་	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	ཨོ་ཆེན་ ནང་།	འབྲོག་ཤོག་ ཞང་།
མི་ཉིན་བོ་ ཅང་།	ཆོ་རྟོ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	གོ་ལོ་ གཞུང་།	འབྲོག་ཤོག་ ཞང་།
འབྲོང་གསར་ བོ་ཅང་།	འཇིགས་བྱེད།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	འབྲོང་ གསར།	འབྲོག་ཤོག་ ཞང་།
ནག་རྩ་བོ་ ཅང་།	རྩུན་འབྲུབ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ རྒྱུད་།	རྩ་དམར་ ནང་།	རྩོ་བྲག་ཞང་།

“ནང་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་ཐད་སོངས་ཀྱི་ཤེ་རུ་དང་ཤེ་ཅང་།

སོག་རུ་ཤེ་ ཅང་།	ཆུ་ཁྲུང་རྒྱུ་མེད།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ སྐྱོད་།	སོག་རུ།	སྐྱོད་ལག་ཞང་།
ཆོས་འཕེལ་ཤེ་ ཅང་།	ཆོ་བརྟན་གྲགས་པ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ སྐྱོད་།	མར་གསར།	སྐྱོད་ལག་ཞང་།
སྐྱོད་ལག་ཤེ་རུ།	བརྟན་འཁོན་ལྷ་མ།	རྒྱལ་པོས་རྒྱར་ སྐྱོད་།	སྐྱོད་ལག་ དཔོན།	སྐྱོད་ལག་ཞང་།
སོག་རུ་ཤེ་ ཅང་།	ཆུ་ཁྲུང་རྒྱུ་མེད།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ སྐྱོད་།	སོག་རུ།	སྐྱོད་ལག་ཞང་།
ཆོས་འཕེལ་ཤེ་ ཅང་།	ཆོ་བརྟན་གྲགས་པ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ སྐྱོད་།	མར་གསར།	སྐྱོད་ལག་ཞང་།
སྐྱོད་ལག་ཤེ་རུ།	བརྟན་འཁོན་ལྷ་མ།	རྒྱལ་པོས་རྒྱར་ སྐྱོད་།	སྐྱོད་ལག་ དཔོན།	སྐྱོད་ལག་ཞང་།
རྒྱར་ཕྱེ་ཤེ་ ཅང་།	བརྟན་འཕེལ་ཆོ་ རྒྱལ།	རྒྱལ་པོས་ཐད་ སྐྱོད་།	མར་གསར།	སྐྱོད་ལག་ཞང་།
རྒྱར་མང་ཤེ་ རུ།	ལྷ་མ་གར་དབང་།	རྒྱལ་པོས་རྒྱར་ སྐྱོད་།	རྒྱལ་རྒྱལ་ ཆོ།	མོ་སྐྱོད་ཞང་།
འཁོན་ལ་ཤེ་ ཅང་།	རྟོག་ལྷ།	རྒྱར་མང་ཤེ་རུས་ ཐད་སྐྱོད་།	སྐྱོད་རྒྱ་ མང་ལ།	མོ་སྐྱོད་ཞང་།
ལྷགས་འབར་ ཤེ་ཅང་།	ལྷགས་འབར་དཔེ་ ལགས།	རྒྱར་མང་ཤེ་རུས་ ཐད་སྐྱོད་།	སྐྱོད་རྒྱ་ མང་།	ལྷག་ལ་ཞང་།
ཨ་ཟེ་ཤེ་ཅང་།	ཨ་ཟེར་།	རྒྱར་མང་ཤེ་རུས་ ཐད་སྐྱོད་།	འཕོག་རུ་ མ།	མོ་སྐྱོད་ཞང་།
ཨི་ཏ་ཤེ་ཅང་།	ཨི་ཏ་སྐྱོད་སྐྱོས།	རྒྱར་མང་ཤེ་རུས་ ཐད་སྐྱོད་།	ཅོ་ཆམ་ མས།	ལྷག་ལ་ཞང་།
མ་ཏོ་ཤེ་ཅང་།	པད་རྟོ།	རྒྱར་མང་ཤེ་རུས་ ཐད་སྐྱོད་།	ཨ་པ་ཏོ་རྩ་ འགག	ལྷག་ལ་ཞང་།

ས་བཅད་བྱས་པ། དབལ་ཤུལ་གསེར་རྟ་དཔོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས།

ཁམས་ཚུགས་འདིར་ལོ་རྒྱུས་སྟོན་གྲགས་ཆེ་བའི་དབལ་ཤུལ་གསེར་རྟ་དཔོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི། དབལ་ཤུལ་གསེར་རྟའི་མཁས་དབང་དགུང་ལོས་བཅུ་མས་པའི་《དབལ་ཤུལ་གསེར་ཐར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་གསར་བསྐྱེགས་སྟོན་ལྟ་མིག་གི་བརྟུང་ཆེ་》ལས། སྤྱིར་ན་ཡུལ་གོང་མ་ལ་བསྐྱེད་པ་བརྗོད་ཚུལ། འོག་མ་ལ་ཤེས་པ་བརྗོད་ཚུལ། བར་མ་ལ་ལུགས་གཉིས་གཏམ་གྱིས་མཐུན་བསྐྱེད་ནས་ཡས་གཏམ་དམ་པ་ཆོས་གྱི་ལོ་རྒྱུས། མས་གཏམ་འཇིག་རྟེན་འཁོར་བའི་ལོ་རྒྱུས་སོགས་བཤད་ན་བཤད་པའི་ཡལ་ག་རྒྱ་ཆེ་བ། བཅིས་ན་ཆོག་གི་ལོ་མ་གྲངས་མང་བ། བལྟས་ན་དོན་གྱི་འབྲས་བུ། མདངས་མཆར་བའི་ལེགས་བཤད་གཏམ་གྱི་སྤྱི་བབས་རྩ་མ་ཞིག་སྤང་རྩ་ཡོད་ཀྱང་། ད་ལྟའི་འདིར་སྐབས་སུ་བབ་པའི་གཏམ་དེ་ཉུང་ན་མཛོས། རྩས་སུ་བབ་པའི་ཆར་འདི་མོད་ན་ལེགས་ཟེར་བའི་དཔེ་ལྟར། བོད་ཆེན་པོའི་སྤྱིངས་འདིར་སྟོད་ལ་མངའ་རིས་སྐྱོར་གསུམ། བར་ལ་དབུས་གཙང་རྩ་བཞི། སྤང་ལ་མདོ་ཁམས་སྤང་རྩ་ཡོད་པའི་ནང་ཆོན། མདོ་ཁམས་ཟལ་མོ་སྤང་གི་ཡ་གྲུལ། འཕགས་མཆོག་སྤྱན་རས་གཟིགས་དང་ཞལ་མི་གཉིས་པ་མགོན་པོ་མ་རྒྱ་ཀ་ལའི་གནས་རི། གསེར་སྟོད་ཀྱི་མགོན་པོ་འབྲོང་རི་སྤྱག་པོ་ཞེས་མཆོན་སྟོན་གྱི་བ་དན་དཀར་པོ་ཚུགས་བཅུར་གཡོ་བའི་གནས་མཆོག་འདི་ཉིད་ཀྱི་ཉེ་འདབས་སུ་གནས་པའི་རི་རི་རྒྱུད་མ་ཆད་ཏི་མའི་རི། རྩ་རྩ་རྒྱུན་མ་ཆད་གངས་ཀྱི་རྩ། གཏུང་གཏུང་རྒྱུད་མ་ཆད་རྒྱུག་པོ་སྤོང་པའོ། ཟེར་བའི་དཔེ་ལྟར། གནམ་ལྷ་བབ་གྱི་རྒྱལ་པོ། ས་ལྷན་གྲུབ་གྱི་མདའ་བདག་དབལ་ཤུལ་དཔོན་ཆང་གི་རྩས་སྤྱིད་པའི་བ་སོ་དཀར་པོ་ས་ལ་བསྐྱབས་ནས་བབྱང་ད་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོ་ཙམ་ཞིག་བྲི་བ་ནི།

གཅིག །དབལ་ཤུལ་གསེར་ཐར་ཞེས་པའི་མིང་དོན།

དབལ་ཤུལ་ནི་གསེར་ཐར་དཔོན་རིགས་ཀྱི་རྩས་མིང་ཡིན། གསེར་ཐར་ཞེས་པ་ནི། སྤང་ལ་བྱུར་ཆགས་པ་ཡིན། དོན་ལ་གསེར་རྟ་ཟེར། གསེར་གྱི་མོད་ཆན་ཐང་རྩ་གསེར་རྟ་འདྲ་བ་གཅིག་ཡོད་ཅེས། བཤད་སྟོལ་ལ་བརྟེན་ནས་བཏགས་པ་ཞིག་

ཡིན། གསེར་ཐར་གྱི་ས་གཞིའི་ཆགས་ཚུལ་དང་རང་བྱུང་གི་ཆ་རྒྱུན་ནི། རྟོད་ན་གསེར་གྱི་མགོན་པོ་འབྲོང་རི། ཞེས་དཀར་ཕྱོགས་སྒྲིང་བའི་གཞི་བདག་སྒྲིས་བྱ་ཡོངས་ཀྱི་དགྲ་ལྟ་དཔལ་རིགས་གསུམ་མགོན་པོའི་གནས་རི་མཆོན་སྟན་དབྱར་རྩ་ཕྱོགས་ཀྱུན་སྡིར་བ་དབུ་ཚྲིག་དཀར་ཐང་ལ་བཞག་འདྲ། དར་འཕུ་དབྱང་ལ་བསྟེགས་འདྲ། བར་ན་གསེར་ཤོད་ཆུན་ཐང་བེར་བ། གསེར་གཞུང་མར་བྱས་བཀང་འདྲ། རྟོད་ན་དམ་ཅན་རྩོུ་ལེགས་པ་འབྲོང་སྒྲིང་སྡེར་ནང་དུ་བཞག་འདྲ། སྟང་ན་གསེར་སྟང་རྩ་ལ་བེར་བ་གཡག་སེ་བོས་རྩ་མ་བྲག་ཐོག་དུ་འཕྱར་འདྲ། ས་ལ་པར་འདབ་བརྒྱད་ཆོང་ས། གནམ་ལ་འཁོར་ལོ་རྩིབ་དགུ་ཆོང་ས། ས་ཡི་སྒྱུར་བ་རྣམ་བཞི་འཛོམས་ས། མཐོ་ལ་རྩམ་བརྩིད་ལྟན་པའི་རྩ་རི་དང་། སྟང་རི། བྲགས་རི་ཀུན་ཡོད་ས། དྲངས་ཤིང་བསིལ་བའི་ཡན་བརྒྱད་ལྟན་གྱི་རྩ་རྩུང་ལྟང་དུ་འབབ་པ། སྟང་སྒྲོངས་ཉམས་དགའ་བ་མེ་ཏོག་དཀར་སེར་དམར་ལྗང་སྟོ་ཆོགས་ཀྱིས་སྤྲ་བཏབ་པ། བྲགས་ཆོལ་སོགས་སྒྲོན་ཤིང་གིས་མཛོས་པ་དང་། རི་དྲགས་ལྷ་བ་སྤྲ་བ་སྟོ་བ། རྩ་བ་སོགས་གང་དགར་རྒྱ་ཞིང་། བྱ་རིགས་རྣམ་པ་སྟོ་ཆོགས་ཀྱིས་སྤྲ་སྟན་པར་སྟོག་པ། གསེར་སོགས་རང་བྱུང་གི་གཏིར་ཁ་དང་། དབྱར་རྩ་དགུན་འབྱ་དང་། རྩ་ཡུང་། བིས་མོག་དང་། ལྷུ་མ་རྩ་ཤེས་ཐང་སོགས་སྟན་རིགས་དུ་མས་རི་ལྱང་གང་བ། དཔེར་ན་ལྟ་ཡུལ་སུམ་རུ་ཅ་གསུམ་གྱི་བཞོད་པ་མི་ཡུལ་ལ་འཕོས་པ་ལྟ་བུ་དེ་ནི་གསེར་ཐར་གྱི་གནས་ལྷགས་མདོ་ཅམ་མོ།

གཉིས། དབལ་ཤུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་བཤད་པ།

དབལ་ཤུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོ་ཅམ་ཞིག་གི་བ་ལ། དེ་ཡང་སྟོང་ཤུལ་ཆེན་བཙུ་བརྒྱད་བེར་བ། དབལ་ཤུལ། རི་ཤུལ། ཉན་ཤུལ། བྱི་ཤུལ། ལོ་ཤུལ། འགོ་ཤུལ། ཡག་ཤུལ། ཉ་ཤུལ་སོགས་སྟོང་ཤུལ་ཆེན་བཙུ་བཙུ་ཡོད་པའི་ནང་ཆོན་སྟག་པོ་སྟོང་བེར་བ་དེ་ནི་ཆོས་སྒྲིང་བྲན་དུ་འཁོར་ཞིང་། དགྲ་སྟེ་བེལ་གྱིས་གནོན་པ། མངའ་འབངས་བྱམས་བཙེས་སྒྲིང་བ། བཤད་ན་གཏམ་མཁས། བསྐྱར་ན་སྟོ་བཟང་བའི་དབལ་ཤུལ་དཔོན་དབལ་རྒྱུབས་ནས་རིམ་པར་བརྒྱད་ཚུལ་ནི། དེ་ཡང་ཐོག་མར་སོག་པོ་མཆོ་སྟན་པའི་གཡས་རུ་ན་ཡོད་དུས་མ་ཆོ་བཞི་དཔོན་ལྔ་

ཟེར་བ་དེའི་དཔོན་ཚང་གི་མིང་གདགས་ས་དེའི་བྱ་བརྒྱད་མ་འཁོམ་ནས་སྤྲི་ཅན་
དུ་གྱུར་ཆོ། བོན་པོའི་སླ་མ་བཀྲ་ཤིས་བཟང་པོ་གདན་དྲངས་ནས་མོ་དང་ལྷང་
བརྟན་ཁྱས་ཏེ། སླ་མ་དེས་རིམ་གྲོ་ལ་རྟ་མགིན་དབལ་ཚུ་ཞིག་བསྐོལ་ནས་རྗེས་སུ་
བྱ་ཞིག་ཡོད་པ་འཁོམ་སོང་བ་ལ་དབལ་ཚུ་སྐྱབས་ཟེར། དེ་ལ་མིང་གཞན་ལྟོང་མ་
སེ་སྐྱབས་ཟེར་བ་འདི་གཉིས་གཅིག་ཡིན་ནོ། ཡང་དེའི་བྱ་རྣམས་མ་འཁོམ་པར་
སྤང་ཡང་སླ་མ་གདན་དྲངས་ཏེ་ཕུར་པ་གཅིག་བཏོན་ནས་བྱ་དེ་འཁོམ་སོང་བ་ལ་
ལྟོང་དབལ་ཆེན་ཕུར་པ་སྐྱབས་བཏགས་པ་ཡིན། དེ་ལ་ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་ཕུར་པ་
ཐར་ཡང་ཟེར། མདོག་ནག་ཅིང་ལྷས་རིང་ལ་གྲག་པ་ར་སྤང་འདོན་པ་གཅིག་ཡོད་
པ་དེར་མིང་རན་ལ་ལྟོང་མི་ནག་གྲག་གྲ་ར་སྤང་ཅན་ཟེར། ལྟོང་འབྲུ་འབྲུགས་
སྐབས་ལྟོང་མི་ནག་ལ། རྩ་ཆེན་གྱིས་བསམ་གཅོད་ཀྱི་རལ་གྱི་ཅེ་དགུ་པ་དངོས་
གྲུབ་དུ་བྱིན་པས་ཁོང་གཡུལ་ལས་རྒྱལ། ལྟོང་མི་ནག་གི་བྱ་གེ་ལི་དང་། གེ་ལིའི་
བྱ་གེ་ཆོ། གེ་འཕན། གེ་རྒྱ། བརྗེ་སྐྱབས་དང་བཞི་པོ་འདི་ཡིན། མི་ནག་འཆི་ཁར་
བོན་པོའི་སླ་མ་བཀྲ་ཤིས་བཟང་པོ་ལ་ཁ་ཆེམ་བཞག་ནས་རལ་གྱི་ཅེ་དགུ་པ་དང་།
དག་སྤའི་གོ་མཚོན་སྣ་ལྟ་དང་གཞན་རྟེན་རྣམས་སྣ་ཚོགས་ཀྱིས་ནང་རྫོང་བྱས་ཏེ་ས་
ཆ་འདིར་མཚོད་རྟེན་ཞིག་བཞེངས་རོགས་ཟེར་བ་ལྟར། སླ་མས་མཚོད་རྟེན་
བཞེངས་གྲབས་བྱེད། ཆོ་གེ་ལི་པ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་ལྟོང་མི་ནག་ཕུར་པ་སྐྱབས་ཀྱི་
མཚོད་རྟེན་བཞེངས་སའི་ས་དང་། ཁོང་པ་བྱ་རྣམས་ཀྱི་པ་ས་གང་གི་བྱས་ན་
དགའ་བརྟགས་པའི་མོ་ལྷང་ཁྱས་ཆོ་བྱེད་པ་བྱ་རྣམས་ཀྱིས་རྟེན་འབྲེལ་ཁྱ་རྟེན་རེ་
ཞིག་དང་། ང་རང་གིས་བརྟག་པ་རེ་བྱེད་གསུངས་པ་ལྟར་པ་གེ་ལིས་གཡུ་ཞིག་
ཕུལ་བས་གེ་ལི་གཡུ་རྒྱལ་ཁེབ་ཐང་ཆེ་གསུངས། བྱ་གེ་ཅེས་མཚལ་ཞོ་གང་ཕུལ་
བས་གེ་ཆོ་བྱེད་ཁྲག་ཀྱན་ལ་དམར་ཟེར། གེ་འཕན་གྱིས་མདའ་ཞིག་ཕུལ་བས་གེ་
འཕན་ཉག་སྤན་དག་ལ་དབལ་ཟེར། གེ་རྒྱ་ཡིས་སྣ་མ་དམར་འདོམ་ཆ་ཤས་དང་
རྒྱང་ཤ་ལག་པ་ཞིག་ཕུལ་བས་གེ་རྒྱ་རྟ་ཤ་ཀྱན་ལ་ལྟོང་ཟེར། བརྗེས་ཁ་བཏགས་
ཤིག་ཕུལ་བས་བརྗེའི་ཁ་དར་དགུང་ལས་མཐོ་གསུངས། དེ་ལྟར་སླ་མ་བཀྲ་ཤིས་
བཟང་པོས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་མཚོན་ལྟས་ལ་བརྟག་དབྱེད་བྱས་ནས་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་

མཆོད་རྟེན་དེ་སྐད་ཀྱི་ཞེས་པའི་ས་ནས་བཞེངས་ན་ལེགས་གསུངས། བྱིད་རྣམས་
 ཀྱི་པ་ས་འདི་ན་མེད། འདི་ནས་ཉི་མ་རྒྱབ་ཀྱི་སྒྲིགས་སུ་སོང་དང་སྟོང་ཚོག་དཀར་
 ཐང་ལ་བཞག་འདྲ། དར་འཕྲུ་དགུང་ལ་བསྟེགས་འདྲ། བར་འབྲོང་སྟོང་སྟེར་ནང་
 ཏུ་བཞག་འདྲ། སྟོང་ན་གཡག་སེ་བོས་རྩ་ཐོག་ཏུ་འཕྱར་བ་འདྲ་བའི་ས་ཆ་
 ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ཏུ་པ་ས་གྱིས་དང་། སྟེ་ཁ་རྒྱ་ཆེ་བས་གཅིག་གི་སྐད་ཆ་གཅིག་གིས་
 གོ་མི་ཐུབ་པའི་སྟེ་མངའ་ཐང་རྒྱས་ཐུབ། སྟོང་རྒྱང་འབྲོང་གི་ས་ནས་སྟོང་འབྲུ་རྒྱག་
 ཟོར་བས་བརྟུ་ས་ཡན་ཆད་ཀྱི་བདག་པོ་བྱེད་ངེས་རེད། ཅིས་གསུངས་ནས་ལུང་
 བསྟན་ཏོ།།

གེ་ཆེའི་བརྒྱད་པ་ལ་དགེ་ཆེ་མ་ལག་ཐོང་གསུམ་ཟེར་བ་ཡོད། ༡ མ་མོ་ནི། སེར་
 རྒྱལ་དཔོན་ཆོང་། རྩ་རྒྱ་ཁ། རྩ་ཐར་མ་སོགས་ཡིན། དེའི་རྒྱུད་ཏུ་དགེ་ཆེ་སྟོ་བཟང་
 ཟེར་བ་དང་། མགོ་ལོག་དབང་ཆེན་བཟང་གཉིས་ལ་ག་ཐོག་དགེ་ཆེ་མ་རྩ་པའི་
 ཏུ་འཕྱར་མེད་ཆོ་དབང་མཆོག་གྲུབ་འབྲུངས། ༢ ལག་འེའི་བརྒྱད་པ། རྟོ་རྒྱལ་འོམ་
 ཏུ་ཐོང་འགབ་སོགས་ཡིན། ༣ ཐོང་པ་སྟེ་གེ་རྒྱ་ལ་བརྒྱད་པ་ཆེར་མེད། གེ་འཕན་
 ཀྱི་བརྒྱད་པ། བན་དཔོན། དེའི་བུ་གེ་ཁོད་ཐར་ནས་བུ་བརྒྱད་རིམ་བཞིན་སྟེ་
 རྒྱབས་ཡག །དེའི་བུ་སྟེ་མ་རྒྱབས། དེའི་བུ་དགེ་སྟོང་བསོད་ནམས་རྩན་གྲུབ།
 གཟུངས་ལུག །དབལ་འབུམ་རྒྱལ་གསུམ་ཡིན། དེའི་ཕྱི་མའི་སྐས་སུ་རབ་བྱུང་བཅུ་
 གཅིག་པའི་ས་བྱི་སྟེ་ལོ་ ༡༩༥༩ ལོར་ཀུན་མཁྱེན་སྟེ་མ་ངག་དབང་བཙོན་འགྲུས་
 འབྲུངས། ད་ཏུང་གེ་འཕན་གྱི་བརྒྱད་པ་གཅིག་གཡུ་ཁོག །གཙང་ཁོག །སྟེག་ཁོག་
 རྣམས་དང་། མ་སྟོར། སྟོང་དཔོན། སྟོང་བར་སྟོར་སོགས་ཡིན། སུར་པ་ཐར་གྱི་
 ཏུ་སྟོན་མཆོ་སྟོན་ཏུ་མཆོད་པ་རྒྱ་ཡོས་ཏུ་ས་འབྲུགས་ཀྱི་སྐབས་སུ་འཐོར་སོང་བ་དེ་
 དག་ལི་ཐང་གཡས་རུ་དང་གཡོན་རུ། སྟེ་གཞུང་མ་སོགས་ཡིན། དབལ་རྒྱལ་ཁོམ་
 ཐར་ཟེར་བའང་ཡོད་དོ། གེ་ལེའི་བུ་རྒྱུང་བ་བན་ཞར་གྱི་བརྒྱད་པ། དབལ་རྒྱལ་
 རྟག་རྒྱབས་ཀྱིས། མགོ་ལོག་འབུམ་རྒྱག་རྒྱལ་གྱི་སྟོང་མོ་སྟངས་ཏེ་རྟོ་སྟོང་རྩེས་
 མདའ་རུ་མགོ་ལོག་ལ་ས་བསྐང་ནས་མཁར་གཞི་བཟུང་། འདི་ལ་བུ་གཉིས་ཡོད་
 པའི་ཆེ་བ་རྟག་སྟེ་འཕན་དང་རྒྱུང་བ་འབུམ་རྒྱག་རྒྱལ་གཉིས་ཡིན། མདོ་སྟོང་ཆོས་

འབྱུང་དུ། རྟག་ལྟ་འཕན་གྱི་བརྒྱུད་པ་རྣམས་ཤོས་ནང་དུ་བ་བྱས་ནས་བསྐྱད་
པའི་བརྒྱུད་པ་གསེར་ཐར་དཔོན་རིགས་ཡིན་གསུངས་ཡོད་ཀྱང་ཡང་ཁ་ཅིག་གིས་
ཟེར་སྟོལ་ལ། རྟག་རྟག་ལྟ་འཕན་ལ་བྱ་མེད། ཁྱི་འབྲུམ་ཕྱག་རྒྱལ་ལ་བྱ་མང་ཟེར་
བའི་དཔེ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད། ཞོང་གི་བཤད་ཚུལ་རྗེས་མ་ལྟར་ན་འབྲུམ་ཕྱག་རྒྱལ་གྱི་
བྱ་ཆེ་བ་སླ་མ་རྒྱལ་ཚུང་བ་སངས་རྒྱས་འབྲུམ་ཡིན། སླ་མ་རྒྱལ་རྗེས་མདའི་མཁར་
གོང་མར་བསྐྱད། དེའི་ཨ་བོས་བཟའི་བྱ་སླ་མ་རྒྱབས་ཡིན། དེའི་བྱ་ཆེ་བ་བསྟན་
འཛིན་ཚུང་བ་ཤུག་ཐར་སོགས་བྱ་སྟན་བདུན་ཡོད། དེ་ནས་བརྒྱུད་ཤོས་ནང་ནས་
ཤོས་སྟོང་སྟོང་བྱས་ཏེ་ཡུན་རིང་ལ་བསྐྱད་དོ། །དེའི་ལོ་རྒྱུས་མང་ཡང་ཡི་གེ་མང་
དོགས་པས་རེ་ཞིག་བཞག་གོ། བན་ཞར་གྱི་བརྒྱུད་པ་སྤྱར་རོང་སག་དུ་ཞེས་པའི་
ས་ཆར་དབལ་ཤུལ་མཁར་སར་ཆོང་། དེའི་བྱ་གཡུང་དུང་དབང་དང་། གཤིན་
རབ་འཕན། འབྲུམ་རྒྱབས་ཡག་དེའི་བྱ་ཁྲོ་ཁོ་ཞེས་པའི་བྱ་ཆེ་བས་སྤྱར་གྱི་ཕུ་ནང་
ནས་འབྲོག་ས་བརྒྱུད་བས་ཕུ་ཐལ་དང་། བྱ་ཚུང་བས་ཁེ་སྟོང་དུ་འབྲོག་ས་བརྒྱུད་
བས་བརྒྱུད་པ་ཁེ་ཐར་དཔོན་རིགས་ཡིན། དེ་ལ་དབལ་ཤུལ་ཁྲོ་ཁོ་ཁ་གསུམ་ཟེར།
དབལ་ཤུལ་སུར་པ་རྒྱབས་གྱི་བྱ་ཚུང་བ། བྱ་ཚུང་གི་བརྒྱུད་པ་ལ་བྱ་ཚུང་ཚོ་བཞི་
ཟེར་བ་རྟ་ཡག་ཚོས་གསུམ་འཕན་དང་བཞི་ཟེར་བ་བྱུང་། ཡང་བཤད་ཚུལ་གཞན་
ཞིག་ནི་འདི་ལྟ་སྟེ། དབལ་ཤུལ་དཔོན་རྒྱལ་རིག་ལོས་ངག་རྒྱན་ལྟར་ན། དབལ་
ཤུལ་ནི་ཤོང་བཅན་སྐམ་པོའི་གདུང་རྒྱུད་ཡིན། བ་སེ་རྒྱབས་སམ་དབལ་ཚུ་རྒྱབས་
ནི་སོག་རྒྱལ་པོ་བྱ་ན་ཅན་གྱི་སྟོན་པོ་ཡིན། རྗེས་སུ་རྒྱལ་སྟོན་བར་བརྒྱུག་མེད་གྱི་
ཚོད་པ་བྱུང་སྟེ་གདོང་མ་སེ་རྒྱབས་བྲིམས་ལ་བཅུད་རྒྱབས་བྲིམས་ཁང་ནས་སྤྱིར་
བོས་ཏེ་དོ་ཁོག་དུ་ད་བའི་ཚུ་སྟོན་རྗེས་བརྒྱུད་བ་ཡིན་ཟེར། ཁོ་བོས་བལྟས་ན་དེ་
གཉིས་ལ་བྱུང་པར་ཆེར་མེད་སྟུམ། གང་ཡིན་ཟེར་ན་དབལ་ཤུལ་དེ་སོགས་ཤུལ་
ནས་འོང་བ་གཉིས་ཀས་གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད།

གསུམ། དེ་ནས་དབལ་ཤུལ་རོང་འབྲོག་གཉིས་སུ་གྲུས་ཚུལ།

སླ་མ་རྒྱབས་དང་སངས་རྒྱས་འབྲུམ་གཉིས་ལ་དབལ་ཤུལ་སླ་སངས་གཉིས་
ཟེར། དེའི་དང་པོ་རོང་ཁ་གསུམ་གྲུས་ཚུལ་ནི། སངས་རྒྱས་འབྲུམ་གྱི་བྱ་འབྲུམ་

སྐྱབས་ཡག་ཡིན། དེ་པ་བྱ་གཉིས་ཀྱིས་རྫོགས་མཆོད་ལྟར་བཟུང་སྟེ་རྩིས་མདར་
 བསྐྱད། འབྲུམ་སྐྱབས་ཡག་གི་བྱ། རྫོགས་ཏུ་མགོན་པོ་ལྷན་གྱུ་བ། རྫོགས་ཏུ་ཨར་
 ཁེ་ཐའི་ཐེ་ནམ་མཁའ་ཆོ་རིང་། རི་རྩེ་མདར་ནམ་རྒྱལ་བཀྲ་ཤིས་དང་གསུམ་ཡོད།
 ཐེ་རི་དེ་སོག་རྒྱལ་གྱི་ཆོ་བོ་ཡིན་པས་དཔོན་རྩ་ནང་གིས་བདག་སྐྱོན་ཆེ་བེད། ཁོང་
 གིས་རྫོགས་སེང་གའི་རྩོང་བཟུང་། རྩིས་མར་དཔོན་རྒྱུད་ཆད་སོང་བས་དཔལ་
 རོག་ཟ་ཆོང་གི་དབལ་ཤུལ་འཕགས་ལོའི་བྱ་དབལ་ཤུལ་བན་བཟང་བེད་བ་ཐོབ་
 ཐོག་ལ་སོང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ཆོས་འཕེལ། བསོད་རྒྱལ། ཆོ་དབང་། བདུད་
 འདུལ་མགོན། བདུད་འདུལ་མགོན་རྩིས་ཀར་ཤེལ་གྲུབ་ཆོང་གི་ཐོབ་ཐོག་ལ་
 བཞག་ཀྱང་བྱ་ཐེད། ཡང་མགོན་པོ་ལྷན་གྲུབ་དང་སྟོང་འབྲུམ་སོགས་ཀྱིས་རྫོགས་
 ར་བའི་ཚུ་སྤྱན་རྫོང་བཟུང་། ཡང་རྩིས་སུ་རྫོགས་ཆོང་གི་དཔོན་རྒྱུད་ཆད་སོང་
 བས་དབལ་ཤུལ་དབང་ཆེན་གྱི་སྤྱན་དཀའ་ཐུབ་བེད་བ་རྫོགས་ཆོང་གི་ཐོབ་ཐོག་
 ལ་བྱིན། དེའི་བྱ་ལྷགས་ཨེ་དང་། ཨ་མགོན་གཉིས་ཡིན། ལྷགས་ཨེ་དམེ་ཆོང་གི་
 ཐོབ་སྟོང་ལ་སོང་བ་ལ་བྱ་མོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ། འབོས་སྤྲོ་ཞིང་མགོན་མག་པ་
 བཞག། དེའི་བྱ་ཐོབ་དཔལ་མགོན་དམག་པར་བཞག། དེའི་བྱ་ཐོབ་དཔལ་མགོན་
 སྤྱན་ལས་རབ་བརྟན་རེད། རྫོགས་ཏུ་མ་དབལ་ཤུལ་བསོད་ནམས་ལོར་བྱའི་བྱ་ཡིན་
 པ་རེད། དབལ་ཤུལ་ཨ་མགོན་གྱི་བྱ་བདུད་མགོན། དེའི་བྱ་འཇིགས་མེད་མགོན་
 དེའི་བྱ་བཀྲ་ཤིས་རབ་བརྟན་བཅས་རེད། རྩམ་རྒྱལ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་ན་མདའི་སྟག་
 མོ་རྫོང་བཟུང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་བྱ་རྒྱུད་ནམས་ནི། འབྲུག་རྒྱལ། བསོད་ནམས་
 དར་རྒྱས། གཟུངས་འབྲུམ་རྒྱལ། མགོན་ཁོ་པ་བྱ་ནམས་ཀྱིས་དཔོན་ཐོབ་བཟུང་
 ནས་མཐར་མི་རྒྱུད་ཆད་སོང་བས། དབལ་ཤུལ་རྩིས་ཟ་ཆོང་གི་དབལ་ཤུལ་ཐོན་
 ཁོའི་བྱ་སྟོ་བཟང་དང་། ལོ་སྟག་སོགས་ཀྱི་དཔོན་ཐོབ་བཟུང་། དེ་ནས་གྲགས་རྒྱལ་
 དེས་ཉི་རྩིས་སུ་དབལ་ཤུལ་རྒྱ་མཆོ་ཆོང་གི་དཔོན་ཐོབ་བཟུང་བ་ཡིན།
 ༥ དེ་ནས་དབལ་ཤུལ་འབྲོག་པ་གྲུས་རྩལ་ནི། དབལ་ཤུལ་སྤྲ་མ་སྐྱབས་གསེར་ཁོག་
 ལ་འོང་ནས་འབྲོག་ས་བཟུང་། དབལ་ཤུལ་གྱི་དཔོན་རབས་དང་པོ་དབལ་ཤུལ་
 རྒྱུ་ཐར། དེའི་སྤྱན་ཆོས་ཁོ། གཉན་ལོ་ནམས་ཀྱི་སུ་དཔོན་བྱེད་ན་དཀའ་བེད་

ནས་དེ་སྐབས་གསེར་ཐར་རུ་རིག་འཛིན་ཀྱན་བཟང་ཤེས་རབ་བཞུགས་ཡོད་པར་
 ལུང་བསྟན་ཞུས་ཆེ་ལྷག་ཆེན་པོ་ལྟེ་ཆེས་བརྒྱུད་ཉིན། གསེར་འབྲོང་རིའི་མདུན་རུ་སོང་
 དང་རྟགས་རྟེན་འབྲེལ་བཟང་པོ་བཅས། དཔོན་ཐོབ་ལོན་ཡོང་གསུངས་པ་ལྟར།
 དབལ་ཤུལ་ཤུལ་ཐར་དང་། གཉན་ལོ། ཆོས་ཁོ་གསུམ་དང་སངས་སང་དིུ་རྒྱལ་
 རྣམས་གསེར་སྦྱང་རྩ་ལ་དང་། དེ་ནས་ཡར་ཡོང་སྟེ་དམ་ཅན་ལ་བསང་སྟུང་ནས་
 ཡར་འབྲོང་རི་ལ་བསང་སྟུལ་སར་འགོ་ཆོ། ཆང་མ་གྲོས་བྱས་ཏེ་རྟ་སུ་མགྲོགས་
 དཔོན་ལ་བསྐོ་རྒྱ་བྱེད་པར་ཐག་བཅད་ནས་རྒྱག་ཆོ་ཤུལ་ཐར་གྱི་རྟ་ཡིས་མགྲོགས་
 དར་ལོན། དེའི་ཡར་རྒྱབ་སོག་པོའི་རྩོན་པ་ཆ་ཤས་གསེར་འབྲོང་རིའི་མདུན་ཨ་
 ཟླའི་བསང་ཁང་ལ་བསྟན་ཡོད་པའི་ནང་ནས། རྣམ་པོ་ཞིག་གི་ཆི་ལམ་ལ་ཡུ་མོ་
 རུང་རྩ་ཅན་ཞིག་སོད་པ་ཆིས། རྣམ་སྦྱང་རྩོགས་པ་རྣམས་ལ་དེ་ལྟར་བཤད་པས།
 ཐོ་རེངས་སྐབས་སུ་ཡུ་མོ་རུང་རྩ་ཅན་ཞིག་སོད། རྩོགས་ན་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱོད་ཀྱིས་
 དེ་ལྟར་ཐིག་ན། ཁྱོད་ཆེ་དགུ་ཡུག་བརྩའི་མགོ་ལ་སྟུང་ངེས་ཡིན་ཟེར་ནས་ཁོང་
 རྣམས་ཀྱི་སྐྱ་རྟན་སྤྱིང་བ་དང་བཅས་པའི་བྲི་ཞིག་བཙེགས་ནས། རྣམ་པོ་དེའི་སྟེང་
 རུ་བསྟན། ནང་རྩ་བསྐོ་ལ། ཤ་བཅོས། གསེར་ཆི་ཅན་གྱི་བསང་སྟེར་ནང་རུ་རུང་རྩ་
 བཤམས། ཆང་ར་རྣམ་པོའི་སྟོན་རུ་སྟེར་འཛིག་བྱས། ཉི་ཆེ་ཤར་འོང་རུས་ཤུལ་
 ཐར་སོགས་སྟེབས་སྐབས། རྩོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཁྱེད་ཀྱིས་བསྐོ་རྒྱ་ཆེར་
 འདུག་ཟེར་ནས་བཅའ་ལག་ཆང་མ་བསྐྱར་ཏེ། ཁྱོས་ཤུལ་རུ་སྟོན་མ་ཤུལ་ཐར་
 སྟེབས་ནས་རྟེན་འབྲེལ་ཤིན་རུ་ལེགས་པས་བྲི་ཐོག་རུ་བཞུགས། དེ་སྐབས་གཞན་
 རྣམས་ཀྱང་སྟེབས། དེ་ཁོང་རྣམས་ཀྱིས་རྩ་དང་ཤ་རོལ་རྩེས་དབལ་ཤུལ་ཤུལ་ཐར་
 ཀྱིས་གསེས་མཁར་བསྟོད་དེ་བསང་སྟུང་སྐབས་ནམ་མཁའ་ནས་སྐྱ་ཞིག་རང་བྱུང་
 རུ་གྲགས་ཏེ་མི་རབ་བདུན་ལ་དབལ་ཤུལ་དཔོན་སང་ཟེར་བ་མགོ་མི་ཞབས་དང་
 ལག་པ་བྱང་ཞབས་ལ་མི་འགོ། མི་གཅིག་ཀྱང་གི་ཁར་མི་འཆི་ཟེར་རྩེས་ཆིབས་
 སྐའི་སྐྱ་རུའི་མགོར་གོས་ལྷ་བ་དཀར་པོ་སྟུབ་མེད་པ་ཞིག་གནང་སོང་། དེ་ནས་
 སྟུན་གསུམ་གྱི་ཆོས་ཁོ་ལ་ཡུ་མོའི་རུང་རྩ། གཉན་ལོ་ལ་གསེར་སྟེར་གནང་། ཤུལ་
 ཐར་ཁོང་གི་ལྷ་བ་བྱིར་ནས་སོང་། ལྷ་བ་དེར་ཡོངས་གྲགས་ལ་དབལ་ཤུལ་གྱི་ལྷ་

ཐུང་མ་ཟེར། དེ་ལྟར་རྟགས་དང་རྟེན་འབྲེལ་ཕྱན་ལུས་ཚོགས་པ་དབལ་ཤུལ་ཤུལ་
 ཐར་ལ་འགྲིགས་ཏེ་གསེར་ཐར་སྤྱི་ཡི་དཔོན་རབ་དང་པོ་ལ་མངའ་གསོལ་པ་ཞིག་
 ཡིན། གཉའ་ལོས་ཀྱང་མདུན་ལུང་འགབ་མའི་མདར་གསེས་མཁར་བསྟོད། ཚོས་
 ཁོས་འབྲོང་རིའི་མཚུལ་ཐད་དུ་གསེས་མཁར་བསྟོད། རྗེས་མར་མི་རྣམས་ཀྱིས་
 ཤུལ་ཐར་ལ་དབལ་ཤུལ་དཔོན་ཚང་དང་། གཉའ་ལོ་རོགས་པ་ཡི་ཚུལ་དུ་ཐོན་
 བའམ་རོག་རྒྱ་ཟེར་བྱ་ཡིན་པས་ན་རོག་ཟེར་དང་། ཚོས་ཁོ་རྗེས་མར་ཐོན་པའམ་
 རྗེས་གར་ཟེར་བྱ་ཡིན་པས་ན་རྗེས་ཟེར་ཚང་ཟེར། གོང་དུ་བཤད་བའི་ཤུལ་ཐར་གྱི་
 ལཱ་ཐུང་མ་དང་། གཉན་ལོའི་གསེར་ཕྱེར། ཚོས་ཁོའི་དུང་ར་རྣམས་ནི་ཁག་གསུམ་
 པོས་གཡང་རྗེས་ལ་བཅིས་ཏེ། དམངས་གཙོ་བཙོས་བསྐྱར་མ་བྱས་བར་ཉར་ཆག་
 བྱས། འདྲིའི་དུས་སྐབས་ནི། བོད་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་བཟང་བྱ་ཉི་ཤུ་པ་མེ་
 བོ་བྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་༡༧༠༥ལོར་ཡིན། དེ་ནས་དབལ་ཤུལ་ཤུལ་ཐར་གྱིས་སོག་ཨོ་ལོ་ད་
 རྒྱལ་པོ་སྲས་མོ་སྤངས་ནས་དེའི་བྱ་རྟ་མགྲིན་ཡག་ཡིན། དེའི་སྲས་མགོན་ལོ། དེའི་
 སྲས་རབ་བརྟན། དེའི་བྱ་དབལ་ཆེན་བཅས་ཡིན། དེའི་སྲུང་དཀར་ཐུབ་ཡང་ཡིན།
 དེ་ནི་གོང་དུ་བཤད་བའི་རྩོ་སྤྲད་ཚང་གི་ཐོབ་ལ་འགོ་རྒྱ་དེ་ཡིན། དཔོན་དབང་
 ཆེན་ལ་སྲས་མེད་པས་གདུང་རྒྱུད་འགོ་ངེས་ཟེར་ནས་སྟོང་དཔོན་སླ་མ་རྩོ་རྗེ་ལྷན་
 གྲུབ་གདན་དྲངས་ནས། ལུང་བསྟན་ཁྱེས་ཆོ་ངེད་རང་གཉིས་གསེར་འབྲོང་རིལ་
 བསང་ཞིག་ཕུལ་སར་འགོ་དང་རྟགས་རྟེན་འབྲེལ་ཡོད་གསུངས་པ་བཞིན། དཔོན་
 དབང་ཆེན་ཁོང་གཉིས་བྱོན་སའི་ལམ་བར་ནས་གཡུ་རྒྱག་དཀར་ལེགས་པོ་གཉིས་
 རྟེན། གཅིག་དེ་ཁོང་གི་ཕུད་སྟོང་མགུལ་དུ་བཏགས། གཅིག་དེ་དབང་ཆེན་གྱི་
 མདར་དར་ནང་ལ་བཏགས། སང་པོ་ད་ཆོད་བྱིད་ལ་གསེར་མགོན་པོ་འབྲོང་
 རིའི་སླ་བྱ་ཞིག་ཡོད་ཅིས་ལུང་བསྟན། སྤྱིར་ལོ་བསྐལ་པ་འབྲུག་གི་ལོར་དཔོན་མོའི་
 ལུས་ལ་བྱིས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་བཙས་པའི་ཆོ་ན་གཡུ་འབྲུག་གི་བྱིམ་དུ་བབ་པའི་ལོ་
 རྒྱས་སོགས་ཡོད་དོ།

བཞི། ལྷ་སྲས་བསོད་ནམས་རྩོ་རྩེའི་རྟོར།

ལྷ་སྲས་བསོད་ནམས་རྩོ་རྩེ་ནི་གསེར་མགོན་པོ་འབྲོང་རིལ་བྱ་ལྷ་སྲས་བསོད་

ནམས་རྡོ་རྗེ་རེད། ཁོང་གི་སྐུ་གཟི་བརྗིད་ཀྱིས་སྤྱིད་གསུམ་བེལ་གྱིས་གཞོན་ཅིང་།
གསུང་བཅའ་མོ་དྲང་སྤྱོད་བདེན་པར་སྒྲུབ་ལྟ་བུ། ཐུགས་མཁྱིལ་བའི་ཡེ་ཤེས་ཆགས་
ཐོག་མི་མངའ་བས། སྡེ་དགེ་ཚོང་གིས་མགྲོན་ཁང་དུ་གདན་དྲངས་སྐབས་ཁོང་ལ་
གསེར་ཐར་གྱི་ཚོ་དཔོན་བརྒྱ་ཐམ་པ་རོགས་པ་ལ་འགྲོ་དགོས། ཞེས་བཀའ་གནང་
བ་བཞིན་དུ་གསེར་རྩ་བ་རྣམས་རང་རང་གི་རྩ་སྐྱ་ཆས་དང་། གོས་གྱོན་ཆས་
སོགས་མངོས་པར་བྱས་ཏེ། ཆས་ཚེ་ལྟ་སྒྲས་གྱི་ན་བཟའ་དང་ཆིབས་རྩ་རྣམས་དེ་
འདྲ་བཟའ་པོ་མིན་པས་རོགས་པ་ཚོར་སེམས་ཁྲལ་ཆེ་ཡང་རྗེས་མར་སྡེ་དགེ་ཚོང་
གི་སྐུ་མི་བརྒྱ་ཅམ། ཆིབས་བསྐྱལ་ཐོན་སྐབས་ལྟ་སྒྲས་མི་རྩ་གཉིས་གནས་འགྱུར་
སྐབས་ཐམས་ཅད་ཏ་ལས་ནས་དགའ་སྤྱོད་སོང་། དེ་ནས་ལྷགས་རྩ་པོ་བྱང་སྤྱོད་རྩ་རྩ་
ལས་བབ་ཆོ་ད་བྱིད་ཚོས་སྐས་བཟའ་པོ་ཞིག་ཚུགས་མ་གཏོགས་ང་མཁར་འདྲིའི་ཨེ་
ཐེག་གསུང་ཆོ་སྤོན་མ་རྣམས་གྱིས་ཨེ་མི་ཐེག་བེད། རྗེས་ཨ་རྣམས་དང་སྡེ་དགེ་
ཡོངས་གྱིས། གསེར་ཐར་གྱི་རྣམས་པོ་ཐམས་ཅད་ཁ་རྟོབ་ཆེ་བ་རེད་མ་གཏོགས་སྡེ་
དགེ་ལྷགས་རྩ་པོ་བྱང་གིས་མི་ཐེག་པའི་མི་ཞིག་ཨེ་ཡོད་བསམ་ནས། ཁེར་དགོད་
ཤོར་བའི་སྐབས་སུ་སྐས་ཐོག་ནས་བྱོན་དུས་མཁར་ལྷག་ལྷག་འདར་ཆོ་ཐམས་ཅད་
ཏ་ལས་པ་དང་སྐྱག་ནས་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་སྐྱག་རྒྱལ་གཟིག་རྒྱལ་དང་ཁ་དར་
བཟུང་ནས། བྱིད་གྱིས་ཐུགས་སྤོད་མ་གཏོགས་པའི་མཁར་འཆུག་འགྲོ་གི་ཞུས་ཆོ།
ལྟ་སྒྲས་གྱིས་འོ་ན་དེ་ལྟར་སྐྱག་མི་དགོས། ངས་བྱིད་ཆོ་ལ་འཇིགས་མདོག་མིན་
དང་ངོ་མ་ང་རང་ལྷིད་པོ་ཞིག་འདུག་པས། ད་ནས་ཤིག་བྱིར་ཤོག་གསུང་། དེ་མ་
ཐག་ནས་བྱིར་ཤོག་གསུང་། དེ་མ་ཐག་ནས་བྱིར་ཡོང་ཆོ་སྐྱག་གང་སྤང་སྡེ་དེ་སྐས་
ལ་གཏོར་ནས། མགོན་པོ་ལྟ་དམག་བྱེ་བ་དུང་ཐུར་གྱིས་མཁར་སྐྱོར་གསུང་ཆོ་
མཁར་དེ་དན་སེ་བསྐྱད། ཐམས་ཅད་ངོ་མཚར་ཏེ་མཚན་སྟན་གྲགས་གྱིས་ས་
གཞི་གང་། བརྒྱ་འབྲུལ་སྤྱོད་འབྲུལ་བྱས་ནས་རང་ཡུལ་ལ་ལོག། །གཞན་ཡང་
རྩགས་དང་། ཐུབ་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་ཡོད་ཀྱང་ཡི་གེ་མང་བར་དོགས་ནས་
མ་བྲིས། འདྲི་ཡིས་དུས་དབལ་བྱལ་ཆས་དར་ཞིང་རྒྱས་པའི་སྐབས་ཞིག་ཡིན་ཏེ།
སྤྱོད་པས་འགྱོར་ཡང་སྤོན་ལས་ལྡབ་འགྱུར་གྱིས་རྗེ་བཟའ་དུ་སོང་། དབང་ཆེན་གྱིས་

མཆོག་ཟ་ཐར་ལོ་ལ་བྱ་གཅིག་ཡོད་པ་མགོན་རྗེར་རེད། འདི་ནས་བརྒྱུད་དཔལ་
 རྒྱལ་དཔོན་གོང་མ་གྱིས་པ་རེད། དཔོན་འདི་ཡི་མཆོན་ནི་གསེར་མགོན་པོ་འབྲོང་
 རིས་གསོལ་པ་ཡིན་ཟེར། དེའི་བྱ་སྐལ་བཟང་མགོན་ཡིན། དཔོན་འདི་ནི་གཏེར་
 རྩོན་ཉི་གྲག་གི་ཡང་སྲིད་ཡིན་ཟེར་བ་རེད། ཁོང་གིས་གསེར་འབྲོང་རིའི་རོར་
 གཏེར་སྒྲངས་ཤུལ་ད་ལྟ་ཡར་མཇུག་ཆུ་ཡོད་པ་རེད། དེའི་བྱ་དཔལ་ཤུལ་ཆོ་སྦྱབ་
 མགོན་སྦྱོར་ནམས་རེད། དཔལ་ཤུལ་དཔོན་འགབ་མའི་དབང་དུ་བཏང་ན། གོང་
 དུ་བཤད་པའི་ལྟ་སྤྲུལ་བསོད་ནམས་རྗེ་རྗེའི་བྱ། ལྟ་སྤྲུལ་བསོད་ནམས་ལོར་བྱ་
 དང་། བསོད་ནམས་མགོན། བསོད་ཆན་སྦྱུལ་སྦྱུ་དང་བྱ་ཐོབ་མགོན་དག་ནམས་
 ཡིན། ལྟ་སྤྲུལ་བསོད་ནམས་ལོར་བྱས་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༡༣ ལོར་གསེར་ཆོད་ཆན་ཐང་དུ་
 བདུད་འདུལ་མཆོད་རྟེན་བཞེངས། དེའི་སྤྲུལ་དཔོན་སྦྱུལ། བཞེས་ལོ། རིག་ལོ།
 བསོད་ནམས་སྦྱོར་གྲགས། དམེ་རྒྱལ་དཔལ་མགོན་ཕྱིན་ལས་རབ་བཏྱན་ནམས་
 ཡིན། བསོད་ནམས་སྦྱོར་གྲགས་གྱིས་དཔོན་གོང་མའི་ཐོབ་བརྒྱུད་ནས་གསེར་ཐར་
 ཡོང་ལ་དཔོན་བྱས། ཁོང་ནི་སྦྱ་གཟི་བརྗེད་ཆེ། གསུང་དཔེ་ཆ་སྦྱོར་དག་ཀྱན་ལ་
 བཟང་། བཤད་ན་གཏམ་མཁས། བསྐྱོར་ན་སློ་བཟང་། བཅོན་པོའི་གཏུའ་གཞོན།
 ཉམ་ཆུང་སྦྱོང་བའི་པ་མ་ལྟ་བུའི་དཔོན་བཟང་པོ་ཞིག་ཡིན་ཏེ་དེ་ཡང་དཔོན་སྐལ་
 བཟང་མགོན་གྱི་སྦྱ་རིང་ལ་གསེར་ཐར་གྱི་སྡེ་པ། རྒྱལ་ཤུལ་དང་ཆུང་ཡོས་སྦྱོང་
 མའི་དཔོན་འབྲོང་ལེ་ཟེར་བ་དེས། གསེར་ཐར་གྱིས་ལུ་སྦྱི་གང་མ་དག་ཅེ་ཆོ་རྗེར་
 ལ་སྦྱོར་པའི་རྒྱུན་བྱས་ཏེ། འབྲུག་གཞི་བྱང་ཆོ་གསེར་ཐར་གྱི་དམག་འདུས་ཤིག་
 བྱེད་སྐབས་ཁྱི་དམག་གཅིག་ཆོགས་ཟེར། མདོར་ན་ཁྱོ་སྦྱབས་ཡན་ཆད་གྱི་དམག་
 ཡོད་པ་མ་ཟད་རྒྱ་ཁྱོ་ཆུའི་དམག་ཡང་ལུད་གྲབ་བྱས་ཟེར།

ལྷ། དཔལ་ཤུལ་དམག་འདུས་ཀྱི་ཁྱིམས་ལུགས།

ཁྱི་དཔོན་གཅིག་དེ་བསོད་ནམས་སྦྱོར་གྲགས་ཡིན། དེའི་འོག་དུ་སྦྱོང་དཔོན་
 བཅུ། སྦྱོང་དཔོན་རེ་རེའི་འོག་དུ་བཅུ་དཔོན་བཅུ། བཅུ་དཔོན་རེ་རེའི་འོག་དུ་
 བཅུ་དཔོན་བཅུ་རེ་བྱས་ཏེ་གུར་ཁག་བསྒྲིག་ནས། མི་རེ་རེ་བཞིན་དུ་རྟ་དང་རྟ་
 རོགས་མདའ་པོགས་ལག་ཆ་སོགས་རོས་སྒྲང་ཅིས་སྤྲད་བྱས། མི་ཆང་ནི་ནམས་ལ་

ཉེས་ཆད་བཅད། ཚང་ནི་རྣམས་ལ་བཏང་རག་བྱས་ཏེ་སོ་སོར་གྱིས་སོང་། དེ་ནས་
ཅུང་མ་འགོར་བར། ཁོང་དགྲུང་གྲངས་སུ་མ་ཅུའི་ནང་སྤྱི་བཙུང་ན་ལས་འདས་སོང་
བའི་སྐབས་དང་བསྐྱུན་ནས། ཚོ་རྫོང་གིས་སྤྱར་ཡང་འབྲུག་གཞི་བསྐྱང་ནས་ཆེར་
རྒྱས་ཏེ་གཡུལ་ཐངས་མང་འཐབས་ཏེ་ཕན་ཚུན་གྱི་བསད་གྲངས་མང་བྱས། དེའི་
སྐབས་གསེར་ཐར་གྱི་དཔོན་པོ་རིག་འཛིན་དོན་འབྱུང་ཡིན། དེ་ཡི་རྒྱས་སུ་ཚོ་
རྫོང་གིས་ཁོ་རང་གི་སྡེ་པ་རྒྱང་རྩ་ཚང་ལ་སྤྱོད་པ་མང་པོའི་ཐད་ནས་གཉའ་གཞོན་
བྱེད་པའི་སྐབས་དང་བསྐྱུན་ནས། རིག་དོན་གྱིས་རྒྱང་རྩ་སྡེ་པ་གསེར་ཐར་ལ་
ཐབས་གྱིས་བསྐྱུས། དེ་ལྟར་དགྲ་ལ་གཡུལ་འཐབ། གཉེན་ལྷ་སྤྲིམས་གྱིས་བསྐྱང་
ཡོད་ཚེ། དབལ་ཤུལ་དཔོན་ཚང་གིས་གསུང་མཛད་གནང་སྐབས་དེད་དབལ་
ཤུལ་གསེར་ཐར་ཟེར་རྒྱ་འདི་དབྱས་སེར་པོ་ལ་གསེར་ཁྲལ་འཇལ་མ་ཐོང་། རྒྱ་
ནག་པོ་ལ་ཇ་ཁྲལ་འཇལ་མ་ཐོང་། གསེར་ཞོག་གང་གིས་རང་ཚུགས་ཟིན་བསྐྱད་ནི་
ཞིག་ཡིན་ཟེར་བ་དང་། དེད་དབལ་ཤུལ་དཔོན་ཚང་ཟེར་རྒྱ་འདི། བྱར་དཀར་
རྒྱང་མིན་ན་མགོ་སྐྱར་མ་ཐོང་། ལྷ་སྤྲིམ་མིན་ན་སྤྱག་འཆལ་མ་ཐོང་། ཟེར་ནས་
རང་བསྐྱོད་བྱེད་སྤོལ་ཡོད་པ་དངོས་གནས་དེད། དབལ་ཤུལ་གསེར་ཐར་དེ།
པོད་སྤྱོད་དང་། སི་ཁོན། མཚོ་སྤོན། བཅས་ཀྱི་བར་དུ་གནས་ཀྱང་། དབྱས་ཀྱི་
མངའ་ཞབས་སུ་འགོ་མ་ཐོང་ལ་མཚོ་སྤོན་སྤྱོད་ཀྱི་མ་སྤྱོད་གི་མངའ་ཞབས་སུ་
ཡང་འགོ་མ་ཐོང་། ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་བྲག་འགོ་དཀར་མཛེས་ཉག་རོང་སོགས་ཀྱི་
མངའ་ཞབས་སུ་སྤྱད་མ་ཐོང་བར་ལྷག་བསྐྱད་ནི་ཞིག་དེད། ད་དུང་དཔེ་ཞིག་ལ་
དགྲ་དཔལ་ཡིས་བརྟལ་མི་དགོས་པར། ལྷ་ཡིས་འདུལ་ཡོང་ཟེར་བའི་དཔེ་ཞིག་
ཀྱང་ཡོད་པ་དེད། སྤོན་གསེར་ཐར་བཅེངས་གོལ་གཏོང་སྐབས་ཀྱང་། སྤོན་གསེར་
ཐར་རྒྱ་པོད་གང་གི་འོག་དུ་རྩུང་མ་ཐོང་བའི་རྒྱུན་གྱིས། སྤོན་ཀྱན་ནས་རོ་ལོག་ཟིང་
འབྲུགས་བྱས། མཐར་ཀླུ་ལོར་རོ་ལོག་ཞི་འཇགས་བྱེད་སྐབས། དཔོན་རིག་དོན་
བཀོངས་ནས་མཇུག་རྫོགས། དབལ་ཤུལ་བསོད་ནམས་མགོན་གྱི་སྤྱོད་ཚུལ་སྤྱོད་
མགོན་དང་སྤྱོད་ཐོབ་པ་དུ་ཚུལ་གཉིས་ཡིན། པད་ཚུལ་ད་ལྟ་མཚོ་སྤོན་དར་ལག་
རྫོང་ན་ཡོད།

རྒྱལ། །དབལ་ཤུལ་ཁ་གསུམ་གྱིས་ཚུལ།

དེ་ནས་དབལ་ཤུལ་ཁ་གསུམ་གྱིས་ཚུལ་ནི། རོག་རྒྱ་ཟའི་བྱ་གཉན་ལོ་ནས་
བརྒྱད་པ་རོག་ཟ་སྟོད་མ་ཡིན། རོག་ཟ་སྟོད་མ་ལྟར་བྱས་ན་གཉན་ལོ་ལ་བྱ་གསུམ་
ཡོད་པ། ཆོས་སྦྱོང་། མགོན་ལོ། འཕགས་ལོ་གསུམ་ཡིན། འཕགས་ལོའི་བྱ་སྟོ་
མཆོག །དབལ་དགེ། །སྐལ་རྟོག་བན་བཟང་བཅས་ཡིན། བན་བཟང་ནི་གོང་དུ་
བཤད་པའི་རྟོ་སྟོད་ཆོང་གི་ཐོབ་སྟོང་ལ་འགྲོ་རྒྱ་དེ་རེད། ལྟ་མཆོག་གི་བྱ་གྲུ་པ།
དེའི་བྱ་འཇིགས་རྒྱ་མ། དེའི་བྱ་རིག་བཟང་། དེའི་བྱ་སྒྲ་མ་ནམས་རེད། ཆོས་སྦྱོང་
གི་བྱ་ཨ་གྲགས། དག་སྒྲ། ལྟ་སྟོབས། བཅས་གསུམ་ཡིན། དག་སྒྲའི་བྱ་སྟོང་ཆེན་བ་
ལོ། དེའི་བྱ་བསོད་ནམས་ལེགས་ལྟོན། དེའི་བྱ་གསེར་ལོག་སྟོ་འཕེལ་བཅས་ཡིན་
ནོ། །ལྟ་སྟོབས་ཀྱི་བྱ་གང་བཟང་། སྟོང་ཆེན་གྱི་བྱ་སྒྲ་མ་འབྲུག་སྒྲ་དང་དབལ་ཆེན་
གཉིས་རེད། དབལ་ཆེན་གྱི་བྱ་ཆོ་དབང་སྐབས་བཅས་ཡིན། མགོན་ལོའི་བྱ་ཀྱན་
ལེབ་རེད། དཔོན་རྒྱུད་འཇིན་ཚུལ་གྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། གཉན་ལོ་ནས། མགོན་ལོ་
ཀྱན་ལེབ། ཨ་གྲགས། སྟོང་ཆེན། དབལ་ཆེན་ནམས་ཡིན།

༥ དབལ་ཤུལ་རྗེས་ཟ་ཆོང་ལ་ཡང་སྟོད་སྟོད་གཉིས་ཡོད་དེ། རྗེས་དཀར་ཟའི་བྱ་
ཆོས་ལོ། དེའི་བྱ་སྐྱ་བ། ཆོ་དབང་། རིག་འཇིན། ཟོན་ལོ་དང་། གཡོག་མོའི་བྱ་སྟོང་
པོ་སྐབས་དང་ལྟ་ཡིན་ནོ། །དབལ་ཤུལ་སྐྱ་བ་ཆོང་ལ་དབལ་ཤུལ་སྐྱ་བ་འགབ་
ཞབས་ཟེར་བའི་ཆོ་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་། རྗེས་སུ་ཆོས་སྟོར་སྟོད་མའི་ཁོངས་སུ་ཐིམ་
སོང་། དབལ་ཤུལ་ཆོ་དབང་ཟེར་བ་ལས་ཆོས་སྟོར་སྟོད་མ་གྱིས། དབལ་ཤུལ་རིག་
འཇིན་ཟེར་བ་ལས། དབལ་ཤུལ་རིག་འཇིན་འགབ་མ་ཟེར་བའི་ཆོ་པ་ཅིག་ཡོད་
ཀྱང་རྗེས་མར་རང་ཚུགས་མ་ཟིན་པར། ཆོས་སྟོར་སྟོད་མའི་ཁོངས་སུ་ཐིམ་སོང་།
དབལ་ཤུལ་སྟོང་པོ་སྐབས་ལས་ཆོས་སྟོར་སྟོད་མ་གྱིས་ཚུལ་ནི་རིམ་བཞིན། སྟོང་
པོ་སྐབས་དང་། དེའི་བྱ་བཀྲ་ཤིས་མགོན། དེའི་བྱ་རྟོ་རྗེ་འབྲུམ། དེའི་བྱ་བཀྲ་ཤིས་
འབྲུམ། དེ་ལ་བྱ་གསུམ་ཡོད་པ་མགོན་པོ་རྩུན་གྲུབ། སངས་རྒྱས་མགོན། ཆོ་ཐར་
འབྲུམ་ནམས་ཡིན། མགོན་པོ་རྩུན་གྲུབ་ཀྱི་བྱ་ཁིན་རྒྱ་དང་། གྲགས་རྒྱལ་གཉིས་
ཡིན། ཁིན་རྒྱ་ཡི་བྱ་རྒྱ་མཆོ། དེའི་བྱ་འདུས་པ། རིག་དབང་། སྟོས་ཚུལ་ནམས་

ཡིན། ཚེ་ཐར་འབྲུམ་གྱི་བྱ་འཆི་མེད་མགོན་དང་སྔ་ཆུང་གཉིས་ཡིན། སྔ་ཆུང་གི་
བྱ་དེ་ལོ། རྒྱལ་མཚན། རིག་མགོན་གསུམ་ཡིན། རིག་མགོན་གྱི་བྱ། རྩ་ལོ་ཡིན། རྩ་
ལོ་ནི་གསེར་ཐར་རྩོད་ཆབ་སྲིད་སྲོལ་མོལ་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི། གྲུ་ཁི་གཞོན་པ་
ཡིན། ཐོན་ཁོའི་བྱ་སྒོ་བཟང་དང་དེའི་བྱ་ལོ་ཐུག་གཉིས་འཇི་རྟེ་མདའ་ཚང་གི་
ཐོབ་སྟོང་ལ་སོང་། དེའི་རྩེས་སུ་གྲགས་རྒྱལ་དང་རྒྱ་མཚོ་བཅས་ཇི་རྟེ་མདའི་ཐོབ་
སྟོང་ལ་སོང་རེད། །

བདུན། དབལ་ཤུལ་གྱི་ལྷ་སྟེ་ཆགས་རྩུལ།

སྟེ་ཚོ་མ་ལག་བཅོ་བརྒྱད། ཡང་ལག་ཉི་ཤུ་ཙུལ། ཚོ་སྐན་སུམ་རུ་སོ་གཉིས་
སོགས་མདོར་ན་རྩོད་ཤིང་སྟོ་ཅན་ལ་བྲི་སྟེ་གཅིག །འབྲོག་སྒྲ་ནག་ཅན་ལ་བྲི་སྟེ་
གཅིག་སྟེ་བྲི་སྟེ་གཉིས་ཡོད་ཟེར་སྟོལ་ཡོད་དེ་ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན་མ་ཤུལ་ཁ་གསུམ་
ནི་གྲར་དཀར་མོ་ལྷ་བྱ་དང་། དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་མ་ཤུལ་དཔོན་ཚང་ནི་གྲར་
དཀར་མོའི་ནང་ཀ་ལྷ་བྱ་སྟེ་གསེར་ཐར་གྱི་སྟོག་ཤིང་ངོ་མ་ཡིན། སྟོང་འབྲུམ་ཤུལ་
ཤོག་རྒྱག་གི་གཅིག །སང་སང་རི་ཐང་བདུན་གྱི་གཉིས། མཚོག་ཚང་བྱང་སྟོགས་
བདུན་གྱི་གསུམ། བྱ་ཆུང་ཚོ་བཞི་བཅས་བཞི་ལ་གྲར་དཀར་མོའི་ཚོན་ཆེན་བཞི་
ཟེར། དེ་ཞིབ་ཏུ་བཤད་ན། སྟོང་འབྲུམ་ཤུལ་ཤོག་རྒྱག་ནི། འབྲུམ་ཤུལ་སྟོང་སྟང་
གཉིས། སྟོང་བྱ་དང་ཁོལ་བྱ་གཉིས། གོས་ཚ་དང་རྩོད་ཐ་གཉིས་བཅས་རེད། སང་
སང་རི་ཐང་བདུན་ནི། སང་སང་བྱང་ཤུལ། སང་སང་རི་ནང་སང་། སང་སང་རི་
བྱ་སང་། སང་སང་བྱ་ཐལ་མ། སང་སང་གནམ་ཤུལ་དང་བདུན་ནོ། །

མཚོག་ཚང་བྱང་སྟོགས་བདུན་ནི། མཚོག་ཚང་བྱ་ཐལ་མ། སྟེ་ཐལ་མ། འོམ་ཐལ་
མ། འོན་བ། ཁ་ཤུལ། རྒྱ་སྟུག་མཚོག་ཚང་རྒྱ་ཚོར་མ་དང་བདུན་ནོ། །བྱ་ཆུང་ཚོ་
བཞི་ཟེར་བ་ནི། རྩ་ཡག་ཚོས་གསུམ་འཕན་དང་བཞི་ཟེར་བ། རྩ་ཁོ། ཡག་ལ།
ཚོས་སྟུག །འཕན་ནི་བཅས་བཞི་བྱང་། རྩ་ཁོའི་བརྒྱད་པ་ལ་རྩ་ཤུལ་ཟེར། ཡག་
ལའི་བརྒྱད་པ་ལ་ཡག་ཤུལ། འཕན་ནིའི་བརྒྱད་པ་ལ་འཕན་ཤུལ་ཟེར། ཚོས་
སྟུགས་གི་བརྒྱད་པ་ལ་ཚོས་ཤུལ་ཁག་གསུམ་ཟེར་བ། བྱ་ཆུང་སྟེ་རྒྱ། བྱ་ཆུང་ཏ་
སར་མ། བྱ་ཆུང་ཆུ་གར་མ་བཅས་ཡིན། རྩ་ཤུལ་ལ་གོང་འགབ་བར་གསུམ་སྟེ། རྩ་

ཡུལ་གོང་མ། ཏྲ་ཡུལ་བར་མ་དང་ཏྲ་གཏེར་སྟོན་སྐར་རུ་མའི་ཁོངས་སུ་ཐིམ་སོང་། ཏྲ་ཡུལ་འགབ་མ་སྟེ་ཏྲ་ཡུལ་རུ་ཐལ་མ་བཅས་སོ། རྒྱག་རྒྱུ་ཏྲ་ཡུལ་གྱི་ཁོང་གཏོགས་ཡིན། དེ་ལ་རྒྱག་རྒྱུའི་ཨ་དགའ་ལྷ་གསུམ་ཟེར་བ། རྒྱག་རྒྱུའི་སྐར་སྟོར། རྒྱག་རྒྱུའི་ཨར་བོན། རྒྱག་རྒྱུའི་ལྷ་སྟོར་དང་གསུམ་ལས། རྒྱག་རྒྱུའི་ཨར་བོན་འཐོན་སོང་། རྒྱག་རྒྱུའི་ལྷ་སྟོར་དང་ལྷ་སྐམ་དཔལ་རྣམས་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས། གོང་རུ་བཤད་པའི་བློ་སྟེ་གཉིས་ཟེར་བའི་ནང་རུ་ད་རུང་ར་སྟོར་ཁ་གསུམ། ལེ་ཁོག་མ། ཅང་སྟོང་སྟོང་གཉིས། གཡུ་ཁོག་སང་། རྩོ་སྟོང་དང་རྩོ་སྟོང་ཚང་ན་མདའ་སང་སོགས་བཅིས་པས་བློ་སྟེ་འདྲོར་ཞིག་ཡོད་ཟེར། བྱོན་གསེར་ཐར་གྱི་ཚེ་པ་ཚང་མའི་མིང་གཤམ་གསལ་ལྟར།

༥ དབལ་ཡུལ་སྟོང་སྟོང་གཉིས། ཞོ་རོག་ཚོས་སྟོར། འཕུམ་ཡུལ་སྟོང་སྟོང་གཉིས། སྟོང་བ། ཁྲིམ་བ། གོས་ཚ། རོང་ཐལ། རོག་བ། ལྷ་རྒྱ། ཁེས་སྟོར། དཀྱིལ་རུ་འགོ་བ། རྒྱམ་ཡུལ། འགོ་བ། མཚོག་བ། ཚེ་ཡུལ། སང་ཡུལ། རྒྱང་ཡུལ་སྟོང་སྟོང་གཉིས། ཞོ་སང་། དགེ་ཆེ་བ་སང་། ཏྲ་ཡུལ་གོང་འགབ་བར་གསུམ། རྒྱ་ཡུལ། གེ་འཕན་རྩོ་རྒྱ་རི་གསུམ་ཟེར་བ། གེ་འཕན་རྩོ་སྟོར་མ། རྒྱག་ཚ། རི་ཡུལ་གསུམ་ཡིན། ར་བ། བག་འ་སྟོར་བ། སང་སང་། ར་བཀྲམ་ལྷ་རྒྱ། མཚོག་ཚང་བྱ་སྟེ་འཕྲུལ་གསུམ་ཟེར་བ། མཚོག་ཚང་བྱ་ཐལ་མ། རྟེ་ཐལ་མ། འཕྲུལ་ཐལ་མ། འཕྲུལ་མ། ར་ཡུལ། མཚོག་ཚང་སྟོང་མ། རྒྱག་ཡུལ། གསེར་སྟོང་མ། སྐ་འབྲོག་གནམ་ཡུལ། རུ་ནང་སང་། རུ་བ་སང་། རྒྱ་ཐལ་མ། ཚེ་བཟའ་སང་། རོམ་ཆེན་མ། རྒྱ་འཕུར་མ། རྒྱ་རྒྱག་གནམ་མཚོ་ཡག་ཡུལ། འཕན་ཡུལ། རུ་སར་མ། རྒྱ་གར་མ། ལྷ་རྒྱ། རྒྱག་རྒྱུའི་ཨ་སྐ་ལྷ་གསུམ་ཟེར་བ། རྒྱག་རྒྱུའི་ཨར་བོན། སྐར་སྟོར། ལྷ་སྟོར། རྩོ་འོང་མ། རྒྱག་གི་དབལ་སྟོར། ཨ་བོས་མགོན་པོ་ཆེ་ལྷན་སྟོར་བ། ཨ་བོས་མ་སྟོར། ཨ་བོས་ལྷག་ཐལ་མ། གཙུབ་བྱར་སྟོང་སྟོང་གཉིས། རྩོ་གེར་མ། དབལ་ཡུལ་སྐ་བ་འགབ་ཞབས། དབལ་ཡུལ་རིག་འཛིན་འགབ་ཞབས་སོགས་དང་ད་རུང་གོང་བཤད་ལྟར་ར་སྟོར་ཁ་གསུམ། ལེ་ཁོག་མ། ཅང་སྟོང་སྟོང་གཉིས། གཡུ་ཁོག་ཚང་། དབལ་ཡུལ་སྟེག་ཐལ་མ་ཟེར་བ་ཅིག་ཡོད་པ་འདྲ། རྩོ་སྟོང་སྟོང་

གཉིས། ན་མདའ་སང་སོགས་ཡིན་ནོ། །ཞེས་ཁོ་བོའི་སློབ་གྲོགས་མཁས་དབང་
དགྲའ་ལོས་གྲིས་པའི་དབལ་ཤུལ་ལོ་རྒྱུས་ལས་གནད་བསྐྱེས་དེ་བཅས་བཅོས་མེད་
པ་བཀོད་ཡོད། །

ས་བཅད་བརྟན་པ། ཉོར་མེར་ཁག་ལྗེ་སྟོར་བཤད་པ།

ཉེ་རབས་ཉོར་མེར་ད་ར་ཁག་ལྗེ་གྲུས་པའི་དུས་རབས་སྟོར་^① ཉོར་མེར་ད་ར་
ཁག་ལྗེ་ནི་ཁང་གསར་མ་བྱུར་གཉིས། ཉེ་བོ་བྲག་མགོ་གཉིས། བེ་རི་བཅས་ཡིན།
ཉོར་མེར་ད་ར་ཁག་ལྗེ་ནི། ཐོག་མར་ཉོར་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་ཉེ་བོ་ཡུལ་
སྤེ་དབང་བསྐྱུར་བྱས་པའི་སྐབས་སུ་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཕྱན་ཚུགས། དེའི་མི་ཐོག་
རྗེས་མའི་སྐབས་མ་བྱུར་དབང་ལུས་གཅིག་གྱུར་གྱི་རྒྱལ་ཕྱན་མཆུག་བསྐྱུངས་ཀྱང་
ཡུན་རིང་མ་བཞུགས་པར་ཞི་བར་གཤེགས་པ་དང་། ཉོར་ཆོས་རྗེར་གོང་ས་ལྷ་པ་
ཆེན་པོས་ཆོས་རྗེ་རྒྱ་ཀོ་ཤི་མཆོན་ཤིའི་ཆོ་ལོ་དང་། ཉེ་ཤོད་ག་ཡུས་གོང་ནས་ཉེ་སྔད་
བྲག་མགོ་ཤིང་ཁོག་ཡན་ཆད་ལ་དབང་རྒྱལ་པའི་བཀའ་བསྐྱུར་སྤྱད་དམ་འབྱུར་
མའི་སྤྱད་གྲིས་གནད་དོན་བཞིན་དུ་ཉེ་ཤོད་གཅིག་གྱུར་གྱི་དབང་བསྐྱུར་ལ་རམ་
འདེགས་གང་དྲག་གནད་ཡང་། སྐབས་ཉེས་པ་ཞིག་ལ་དགྲའ་ལོ་སོ་བརྟན་ཅམ་
ལས་མ་བཞུགས་པར་སློབ་ཁྱུར་སྤྱད་གཤེགས་ནས། མི་རིང་བར་ཉོར་གྱི་གདུང་སྤྱས་
རྣམས་གཅིག་འོག་དུ་གཅིག་མ་འདུས་པར་མ་བྱུར་དང་། ཉེ་བོ། བྲག་མགོ་བཅས་
ཉོར་མེར་ད་ར་ཁག་གསུམ་དུ་གྲུས། དེ་རྗེས་མ་བྱུར་དཔོན་ལ་སྤྱས་གཉིས་བྱུང་བ་
ཆེར་སྐྱེས་དུས་ནང་མ་འཆམ་ནས། ས་རིས་སྤེ་གསུམ་བཅོ་བཤའ་རྒྱལ་སྤེ་དཔོན་
ཁག་གཉིས་བྱས། ཁང་པ་གསར་པ་བྱུར་དུ་བརྒྱབ་པས་ཉོར་ཁང་གསར་ཆང་
གསར་དུ་ཆགས། དེ་ནས་བཟུང་ཉོར་མེར་ད་ར་ཁག་བཞི་ཟེར། དེའི་རྩོན་༡༩༤༠ལོ་
ཅམ་ལ། བེ་རི་རྒྱལ་པོ་སོག་དམག་གིས་བཅོམ་ནས་ཆབ་མདོ་བཅོན་དུང་ནང་དུ་
གྲོངས། བེ་རི་མི་བརྒྱ་ཉི་ལྔ་ཆབ་མདོར་ཤི་ཤིང་། བེ་རི་སྤྱས་དང་སློན་འཁོར་ཁ་

① བེ་རི་འཛིགས་མེད་གྱིས་མཛད་པའི་ཉེ་རབས་དང་། འབྲུམ་རམས་པ་འཆི་མེད་མཁའ་འགྲོའི་
རབ་འབྱུངས་པའི་མཐར་ཕྱིན་དབྱེད་ཅོམ་གཉིས་ཀྱི་ནང་དོན་བསྐྱེས་ནས་བཀོད་པར།

ཤས་ས་བྱད་ནས་ཏེ་པོ་ལ་སླེབས། ཉོར་ཚང་གིས་མགོ་བླངས་ནས་ས་རིས་སྤྱོད་
པས་དེ་ནས་བཟུང་ཉོར་སེར་ད་ར་ཁག་ལྷ་ཞེས་གྲགས་པ་དེ་བྱང་།།

གཅིག །མ་ཟུར་དཔོན་རབས།

མ་ཟུར་དཔོན་རབས་ནི་ཉོར་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་དང་བཅུན་མོ་ཆེ་བ་
འཇམ་དབྱངས་དཔལ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་ཏེ་པོ་ཉོར་ཚང་དུ་འབྱུངས། ན་སོན་པ་
དང་ཡབ་ཀྱིས་ཏེ་ས་སྟོད་སྤྱད་ཀྱན་དབང་བསྐྱར་པའི་དཔོན་ཚབ་དུ་བསྐྱོས་ཐོག་
སྐོས་སུ་ཉོར་སེར་ཁག་གསུམ་ལས་མ་ཟུར་གྱི་དཔོན་སར་བཞག །རང་གི་ཨ་ཁུ་
བཀའ་བཅུ་ནམ་མཁའ་འོད་ཟེར་གྱི་གདན་ས་ཤུག་རི་དཔོན་པ་ཟེར་བ་དེ། ཏུས་
ཕྱིས་རང་དང་པ་མ་གཅིག་པའི་རུ་བོ། ཉོར་ཚོས་རྗེ་དག་དབང་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་
དཔོན་གནས་སྐོས་པ། ད་ལྟའི་དཀར་མཛེས་དཔོན་པ་འདི་ཉིད་གདན་ས་གསར་
གཞིངས་མཛད་པ་ལ་འུ་ལག་དང་རྒྱ་གོན་ཚད་མེད་བཏང་། སྐྱ་ཆེ་གང་པོའི་རིང་
དཔོན་ས་ཚོས་བཞིན་སྐྱོང་། སྐྱ་ཆེ་སྟོད་དུ་ཉོར་སེར་ཏེ་ཤོད་ཡོངས་ཀྱི་དཔོན་སར་
བཞགས། རང་དང་པ་མ་གཅིག་པའི་རུ་བོ་ཉོར་ཚོས་རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ཞི་བ་བཤེགས་
རྗེས་ཏེ་བོ་དང་། བྲག་མགོ་གཉིས་ཀ་དབང་འོག་དུ་མ་འདུམ་པས་སྐྱ་ཆེ་སྟོད་དུ་
དཀར་མཛེས་ཉིན་སྲིབ་མ་ཟུར་ཚང་གི་དཔོན་ས་ཁོ་ན་བསྐྱུངས།

[[ཉག་ཁོག་སྐོར]] ཉག་ཁོང་ནི་ཉོར་མ་ཟུར་དཔོན་དབང་ལུའི་བུ་ཉོར་ནམ་
མཁའ་བསམ་འབྱུང་དང་གཤིག་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་བླ་མུར་ནོ་ཡོན་ལ་མཚོ་ཁ་རྒྱལ་
པོ་རུང་ཐི་ཐི་ནས་མ་ཟུར་དཔོན་རྒྱུད་འཛིན་ཐོག །དཔལ་དམ་ལྷ་གོས་སོགས་
གནང་། ཕྱིར་དཀར་མཛེས་སུ་ལོག་པའི་ལམ་འགག་ནས་ཉག་ཁོང་མི་རྟ་བརྒྱུད་ཅུ་
ལྷག་ཙམ་གྱིས་བཅོན་སྐྱའི་སྐྱང་ཐོག་དུ་སྐྱག་ར་བྱས་ནས། རྒྱ་པ་བརྒྱབས་པས་
ཉོར་ཉག་བར་གྱི་འཁོན་དང་གྱོད་གཞིའི་ས་བོན་བསྐྱུན། བླ་མུར་ནོ་ཡོན་མ་ཟུར་
ཚང་གི་དཔོན་སར་འཁོད་ཅིང་ནར་སོན་པ་དང་སྟོན་གྱི་འཁོན་ལན་སྟོག་ཆེད། བླ་
མུར་ནོ་ཡོན་རང་གིས་དམག་དཔོན་བྱས། འཆན་འཁེབ་ཇའི་སང་སེང་གེ་སོགས་
ཁྱིད་ནས་དམག་བྱས། ཉག་སྐོད་བུ་རྗེ་ཡན་ཆད་ཉོར་མ་ཟུར་ཚང་གི་དབང་དུ་
སྤྱུས། དེ་ནས་བཟུང་ཉག་སྐོད་དཔོན་མགོན་པོ་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་འབའ་ལི་རྒྱལ་

གསུམ་དང་། ད་ར་ཁག་ལྔ། སྤྱིང་ཆང་། སྤེ་དགེ་བཅས་ལ་དྲག་པོའི་དཔུང་འབྲུག་གིས་དབང་བསྐྱར་མ་བྱས་པར་དུ་མ་བྱུར་དཔོན་ཆང་གི་མངའ་ཁོངས་སུ་བསྐྱུས་ནས་རེ་ཞིག་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན།

[[སྟོང་སྟོར་ནི]] འབས་བྱང་སྐུ་ཕྱིང་དང་པོ་ལྷ་བ་རྒྱ་མཆོ་དབྱུས་ནས་ཕྱིར་རང་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ནས་ས་འབྱུར་གོང་མའི་སྟོང་དུ་གནས་གཞི་གཙུག་ལག་ཁང་རྟེན་གསུམ་གྱི་ཁང་ཆ་ལག་དང་བཅས་པ་གསར་དུ་བྱས་བཏབ་སྟེ་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མཆོན་ལ་གསེར་ཁང་དང་། དགོན་པའི་མཆོན་ལ་བཀྲ་ཤིས་ལྷན་པོ་ཞེས་འདོག་པར་མཛད། རབ་དུ་གནས་པའི་དགའ་སྟོན་རྒྱ་ཆེན་མཛད་པས་སྟོགས་འདིའི་སྐུ་དགུ་མཐའ་དག་ཡིད་རབ་དུ་རང་ནས་ས་ཆ་ཡུལ་མི་དང་བཅས་པ་རྗེ་ལྷ་བ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་ཆ་འོག་དུ་འདུས་ནས་ཡུལ་གྱི་མིང་ལ་སྟོང་འཁོར་བ་དང་། དམ་པའི་མཆོན་ལ་སྟོང་འཁོར་བླ་མ་ཞེས་རང་ཆགས་སུ་བྱང་། ཧྲོར་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྐབས་ཧྲོར་ཆང་གི་དབང་འོག་དུ་བསྐྱུས་པ་བཤད་མོད། སྟོང་སྟོར་འབས་བྱང་སྐུ་ཕྱིང་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་ལས། ཧྲོར་དཔོན་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་རྩ་ཁོག་ག་ཡེ་གོང་མ་མན་ཆད། རྟུ་ཆོ་ལོ་སྣ་ཡན་མངའ་འབས་སུ་ཆུད་པ་ན། སྟོང་འཁོར་གྱི་སྤེ་ཁུང་དུ་འདི་ཆབ་འོག་དུ་མ་ཆུད་པ་དེ་རྣམས་མངའ་འབས་སུ་བཅུག་དགོས་དགོངས་ནས། དེ་ཤོད་དོ་གྲང་ཐང་དུ་དམག་འཛོགས་བྱེད་སྐབས། གསེར་ཁང་དགོར་གཉེར་གྱིས་མཐོང་པ་མངོན་སུམ་དུ། མི་གོ་བྲབ་ཅན་དམར་པོ་ཞིག་གིས་སྟོ་སྟོང་བྱིར་ནས་འོང་སྟེ་གསེར་ཁང་མཆོད་བཤམ་ནང་བཞགས་སོང་བའི་ཕྱི་ཉིན་ནམ་ལངས་ནས་བལྟར་བྱིན་པས། སྟོ་སྟོང་མི་འདུག་ཀྱང་ཁྲག་ཉིང་པོར་གང་མངོན་སུམ་དུ་ཡོད་འདུག་པར་དེ་རུབ་ཧྲོར་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་སྐུ་གཤེགས་འདུག་ཅེས་སྟོན་གྱིས་གཏམ་ཁྲུངས་མང་ལས་བྱང་། ཞེས་གསུངས་འདུག་པར་བལྟས་ན། སྐབས་དེར་སྟོང་སྟོར་ལ་དབང་བསྐྱར་བྱེད་ཐུབ་མེད་པ་འདྲ། སྟོང་སྟོར་འབས་བྱང་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཆོ་ཧྲོར་ཁོག་དུ་ཕེབས་སྐབས། ཧྲོར་ཆང་དཔོན་གྱིས་དད་པ་ཆེན་པོས་སྤར་གྱི་ཡུལ་དགོན་རང་འཇགས་ཐོག་ཧྲོར་ཆང་སྟོང་སྟོང་ནས་དུད་བྱིམ་ལྔ་རེ་བྱས་ནས། དུད་བཅུ་བླ་མའི་ལྷ་སྤེར་

ལུལ། རུས་སྤྱིས་སྟོང་སྟོར་ཞབས་རྒྱ་འཇམ་དཔལ་དགེ་འདུན་རྒྱ་མཚོ་ལ་ཁང་
 ལར་དཔོན་བསྟན་འཛིན་དང་མ་བྱར་དཔོན་ནམ་མཁའ་བསོད་ནམས་བྱང་གིས་
 རྟོར་སྡེ་སྟོང་སྟོར་ནས། རུད་བྱིམ་ལཱ་རེ་བསྐྱམས་པས་རུད་བཅུ་ལུལ་བས་མཚོན།
 གླ་དགོན་སྡེ་གསུམ་གྱི་ས་རིས་ཁང་བྱིམ་དང་བཅས་པ། བྱི་ཚུལ་ཙམ་ལ་ད་ར་ཁག་
 ལཱའི་ཁོངས་ནས་མ་བྱར་ཚང་གིས་ཁོངས་སུ་བསྐྱུས་པ་ཡིན་ཡང་དོན་དངོས་ཐོག་
 ཁྲལ་འཇལ་བྱིམས་ཁུར་ཡོངས་རྫོགས་སྟོང་སྟོར་གླ་དགོན་ལ་ཁྱུ་དགོས་པས་བྱིམས་
 མགོ་རང་སྟོང་ཡིན། ཞབས་རྒྱ་སྤྱི་བུ་ལཱ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱ་མཚོའི་སྐབས་
 གཤུལ་བྱའི་དོན། མདོ་སྐྱད་ཀྱི་སྤྱོད་སུ་ཆེ་བ་དགོངས་ནས་བྱི་ལིང་གི་སྤྱོད་སུ་
 བཞུགས་ཏེ། གདན་ས་ཆེན་པོ་བར་ཁམས་ཀྱི་སྤྱོད་སུ་འདིར་བསྐྱོས་མི་བཙོ་བརྒྱད་
 ཟེར་བའི་ནང་གི་སྐྱེ་ཚབ་རེ་རིམ་བཞིན་བརྗེ་ལེན་བྱེད་ནས་བཏང་ཡང་། དེ་
 ཐམས་ཅད་ཡུལ་སྤྱོད་སུ་འདིར། ཆ་རྒྱས་མེད་པས་འོག་གི་དཔོན་རྒྱུ་རྣམས་དང་
 ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་བརྟན་བཙོས་དང་བཙེ་མེད་ཁོ་ན་བྱས་པས་དཔོན་མགོ་ལས་
 གཡོག་མགོས་མཐོ་བར་གྱུར། དར་མཁན་དཔོན་པོའི་སྐབས་མཚོ་སྡོན་སྤྱོད་སུ་
 རུས་འགྱུར་བྱང་ནས། མདོ་ཁམས་ཐམས་ཅད་རྒྱའི་ས་སྟོ་ཆེན་ཏང་གི་འོག་ཏུ་རྒྱུད།
 དེའི་ཆེ་ཞབས་རྒྱ་གི་སྐྱེ་ཚབ། སྡེ་སྤྱིའི་དཔོན་པོ་ལ་ཉལ་རི་དམག་སོགས་གནང་
 བས་འོག་གི་དཔོན་རྒྱུ་རྣམས་དེའི་འོག་ཏུ་བྱ་བེ་རྩ་ལྟ་བུར་བསྐྱད་རྒྱ་བྱས་འདུག་
 གྱང་། རྒྱའི་ས་སྟོ་ཡང་ས་ཐག་རིང་བ་དང་། ཡུལ་འདིའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱའི་བྱིམས་
 ལུགས་མི་ཤེས་པའི་སྐབས་ཀྱིས་རི་བཞིན་མ་བྱུང་ཞིང་། བར་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་སྡེ་
 དང་དགོན་ཁག་རྣམས་ཀྱིས། བྱི་ལིང་གི་སྤྱོད་སུ་ཞབས་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེ་གདན་
 འདྲེན་པ་ཡང་ཡང་བཏང་ཡང་། དངོས་པོ་ཆད་མེད་པ་རེ་ཡང་ཡང་གནང་ནས་
 མ་ཐེབས་པས། བར་ཁམས་ཀྱི་སྤྱོད་སུ་འདིར་སྐྱེ་ཚབ་རེ་ལས་ཞབས་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེ་
 ཕལ་ཆེར་མ་བཞུགས་པས། སྤྱོད་སུ་འདིའི་སྡེ་དགོན་ཐམས་ཅད་ཞབས་རྒྱ་རྒྱག་
 པའི་ཕྱག་ཏུ་མ་སོན་པར་རི་ཞན་རི་རྒྱུད་ཏུ་སོང་སྟེ་གཞུང་སྡེ་ཤོག་པ་མང་པོ་འོག་
 གི་དཔོན་རྒྱུ་རྣམས་ཀྱིས་འཕྲོགས། དཔོན་རྒྱུ་དེ་དག་གྱང་དཔོན་པོ་གཞན་
 དང་གཞན་ཀྱིས་ཁྲལ་འོག་ཏུ་འཇུག། ཡུལ་ན་ལུས་པའི་ལྷ་སྡེ་རྣམས་གྱང་སྤྱི་རྒྱ་

འགོ་ལྟ་ཞོགས་ནང་སློག་མགོ་ཡང་ཐོན་ཐབས་དཀའ་བས་བྱ་སྤྱུ་རྒྱུ་གིས་བྱིར་བ་
 ལྟར་འཐོར། མི་སེར་རྣམས་དགྲ་གཏོར་སློན་ལམ་སོགས་ཀྱི་སྐབས་ལམ་ནང་ནས་
 འགོ་མི་ཕོད་པར་ལམ་རྒྱུར་ནས་འགོ་དགོས་པ་དང་། རང་རང་གི་བྱིམ་ནང་དུ་
 རིམ་གྱོ་བྱེད་སྐབས། ལམ་ནང་རྟ་བ་གཅིག་འོང་བ་མཐོང་མ་ཐག་རྩུང་འཕྱོ་
 གཞག་དགོས་པ་སོགས་ཁ་ཐབས་འཁོས་ཞན་ཏུ་ལམ་མི་ཆོའི་བར་དུ་བྱུང་། འགའ་
 ཞིག་སློགས་གཞན་ལ་མགོ་གཏད་དེ་ཁ་སྤྱིར་བཏུས་དང་གོད་པ་ནང་བཏུས་གྱིས་
 ཞབས་དུང་སྐྱེ་ཆོང་། ཨེར་ཁེར་ལ་དཔོན་གྱིས་འདུ་ཤེས་ཅམ་ཡང་མེད་པར་གྱུར།
 སྐར་ཡང་ཁམས་ནས་གདན་འདྲེན་པ་འོངས་ནས་ཤིན་ཏུ་འཁོས་ཞན་པའི་གནས་
 རྒྱུ་རྣམས་ཞུས་པས། གཞི་ནས་ཞལ་གྱིས་བཞེས་ཏེ། ཁམས་སྟོང་འཁོར་དུ་ཕེབས་
 ཏེ་གོང་མ་ན་རིམ་གྱི་གདན་སའི་བྱི་ལ་ཞབས་འཁོད། དེ་ཞིག་བཞུགས་ནས་སློགས་
 ཀུན་ནས་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དེ་འདྲོད་ཡིད་བཞིན་དུ་སྟོང་། གདན་ས་སྟོང་
 སྟོར་ཟླ་སྟེ་གཉིས་ཀྱི་དགོན་སྡེ་སོ་སོའི་ཆོས་ཐོག་གི་གཏོང་ཐེབས་སུ་སྦྱོར་འཇགས་
 གནང་བ་སོགས་ལུགས་གཉིས་གནས་ལ་གཟིགས་པ་རྒྱ་ཆེར་གནང་ཡང་། སྐར་
 མཆོ་ཁ་སློགས་སུ་ཕེབས་པས། སྡེ་འདིར་འབྱོར་རྒྱུ་དེས་མེད་སྣ་ཆོགས་བྱུང་།
 ཞེས་སོགས་འབྱུང་ལ། མདོར་སྟོང་སྟོར་བའི་སྡེ་འདི་ཞབས་དུང་སྐྱེ་ཕྱིར་རིམ་བྱོན་
 གྱིས་བསྐྱུངས་པ་རྣམས་ཐར་ན་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་ཡིན། དུས་འགྱུར་མ་བྱུང་གི་བར་
 དུ་སྟོང་སྟོར་ཞབས་དུང་། སྐར་བས་རིམ་པས་ཡུལ་འདི་ཡོངས་སུ་བསྐྱུངས་པའི་ལོ་
 རྒྱུས་ཞབས་དུང་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམས་ཐར་ན་ཤིན་ཏུ་གསལ་བོ་ཡོད་འདུག །

[[རྟ་ཞི]] དེ་སྟོན་ཏོར་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་ཞི་དྲག་ཐབས་ལམ་དུ་
 མས་དམག་འཐབ་སློག་རྒྱུ་རིམ་བརྒྱུད་གྱིས། བློ་སྤྲོད་སྤང་ཐོག་བར་དབང་འོག་
 རྒྱུད། དེ་ཡང་རྟ་ཞི་ཞེས་པའི་རྟ་ཞི་སློག་ཆགས་འདོ་བ་རྟ་དང་ལུ་ཞི། ལུང་པ་རྟ་ཞི་
 རྒྱ་མ་ལུ་བུའི་གྲ་དོག་ཅིང་བཅན་པའི་ས་ཁུལ་ཡིན་པས། དེ་ལྟར་བཏགས་པར་
 བཤད།ཡུལ་འདི་ས་བཅན། ཐོ་ཆོད། མོ་དྲང་། མི་གཞི་བརྟན། མི་ཁོག་བརྒྱུང་པ་
 བཅས་ལ་བརྟེན་ནས། ད་ལྟའི་བར་ཡུལ་ལུང་གཞན་གྱི་མི་ལས་ཁྱད་པར་དུ་
 འཕགས། དེ་སྟོན་ཏོར་གྱིས་དམག་རྒྱག་པའི་སྐབས་ཏོར་དམག་བརྒྱ་ཕྱག་མང་བོ་

བསད་པའི་རོ་སྤངས་པ་དེའུ་ལུ་ཅམ་བྱང་ཚུལ་གྲགས་ཆེ། དེ་རྗེས་རྟོར་གྱིས་མགོ་
 སྟོར་བཏང་སྟེ་ཆོང་པ་མང་པོ་རྟུ་ལ་བཏང་། ཕམ་ཆོང་ཁོ་ན་བྱས་ཏེ་ཡུལ་མི་ཆོ་
 དང་ཆོང་ཤག་བྱས། ཆོང་ཤག་འབྲེལ་བ་གང་ལེགས་བྱང་བ་དང་རྟུ་ནང་ཁྲལ་
 དཔོན་སྟོན་སྟེ་འབངས་ཕན་ཚུན་ནང་འཁོན་འགལ་འདུ་རིམ་ཡོད་ཞིབ་འདུག་དང་
 དེ་དག་གི་བར་རུ་དགྲུགས་ཤིང་རྒྱབ་ནས་ནང་མི་མཐུན་པར་བཟོས། གོ་སྐབས་དེ་
 དང་བསྟུན་ནས། རྟོར་དམག་ཐངས་གཉིས་པ་དེ་བརྒྱབ་ནས་རྟུ་དབང་བསྐྱར་
 བྱས། མགོ་དཔོན་རྟུ་རང་གི་མི་བཞག །དེ་རྗེས་རྟོར་བླ་མུར་ནོ་ཡོན་གྱི་སྐབས་
 རྟུ་རྫོང་དཔོན་རྟོ་ཤུགས་ཆེན་དང་། དེའི་བྱ་སྤྱོད་ཆོགས་གཉིས་གྱིས་སྟེ་འཁྲིད་དེ་
 རྟུ་སྟེ་འབངས་ཀྱང་བསྐྱར་ཁ་སྒྲིལ་ནས། རྟོར་ཆོང་ལ་ཚུར་སྟོན་བྱས་པར་ཏེ་པོ་
 རྟོར་ཆོང་གིས་རང་ཁོངས་ཡུལ་མིའི་ཐོག །རྗེ་སྟོང་ག་ཡུས་མགོ་ནས་བྲག་མགོ་
 ཤིང་ཁོག་ཡན་གྱི་རྟོར་སེར་ད་ར་ཁ་གསུམ་གྱི། དམག་རིགས་བསྐྱེད་ཀྱིས་སྟོན་
 ལན་དྲག་པོ་སྟོག་པས་གཞི་ནས། རྟུ་བའི་གྲུ་ལོག་སྤྱིངས་འཇགས་བཏང་བྱབ་
 ཅམ་བྱང་། ཡུལ་གྱི་དཔོན་སར་རྟུ་མི་བཞག་མ་ཐོད་པར་དཀར་མཛེས་ནས་རི་
 སང་ཨི་རིག་བྱ་བ། རྫོང་དཔོན་བསྟོས་ནས་མ་ཟུར་ཆོང་གི་སྤངས་འཛིན་ལོག་རུ་
 བཞག །རྗེས་སུ་མ་ཟུར་ལས་ཁང་སར་ཟུར་རུ་ཆད་པའི་རྗེས་རྟུ་ཡང་རུམ་བུ་
 གཉིས་སུ་བྱས་ཏེ་ཐུང་མ་ཟུར་དང་ཐུང་ཁང་གསར་ཆོང་གི་ས་སྟེར་བཞོས་པ་ནས་
 རུས་འཁྱར་མ་བྱང་བར་རུ་གནས་ཤིང་། ད་ལྟར་ཡང་ཁང་གསར་སྟེ་དང་མ་ཟུར་
 སྟེའི་མིང་གི་ཐ་སྟོང་ལྟག་ཡོད། མི་རྒྱུད་འདི་ནི་ཏེ་ཡི་ཁོངས་ནས་མི་གཤིས་འཇམ་
 ཤོས་དང་། མི་གཞི་བཟང་ཤོས། དཔའ་རྩལ་སྟོན་ཤོས་དང་མི་གཞི་དྲང་ཤོས་དེ་
 ཡིན། རྟུ་སྟོར་ལ་སྟོང་སྟོར་ཞབས་དྲུང་སྐྱེས་པ་རིམ་དང་། བྲག་དཀར་པརྟེ་ཏ་
 སྐྱ་རབས་སྟེ། ལམ་བྲག་བསྐལ་བཟང་ནམ་རྒྱལ། ཁང་སར་སྐྱབས་མགོན་སྟེ་
 བཟང་ཚུལ་བྲིམས་སོགས་ཀྱི་ནམ་ཐར་ནང་། གལ་ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་འཁོད་
 འདུག་ཀྱང་འདྲིར་མང་རུ་དོགས་ནས་མ་བྲིས། རྟོར་བླ་མུར་ནོ་ཡོན་གྱིས་བཅུན་མོ་
 གཉིས་སྤངས་པའི། ཆེ་བ་རྒྱལ་རོང་ཁྲོ་ཆོང་བུ་མོ་ཁྲོ་ཡུལ་བཟང་འདག་དབང་
 དཔལ་མོ་ལ་སྐྱས་དྲུ་ཏན་ནོ་ཡོན་དང་། བཀའ་པོ་ཆོངས་དབྱངས་གཉིས་བྱང་།

ཆུང་བ་པེ་རི་ཚང་། བུ་མོ་བེར་གཟའ་མ་སྤྲུལ་དོ་རྩེ་རབ་བརྟན་དང་འདིས་ཁང་
སར་དཔོན་ས་བཟུང་། སྤུ་མ་ངག་དབང་གཉིས་བྱང་། བཅུན་མོ་ཆེ་ཆུང་གི་བུ་
ནམས་ནང་མ་མཐུན་ནས་མ་ཟུར་ལས་ཁང་གསར་ཚང་ཟུར་དུ་གྱུས། དུ་ཉན་ནོ་
ཡོན་གྱིས་སེ་ཤུལ་བཟའ་བསོད་ནམས་སྤྱིད་བཅུན་མོར་སྤངས་པ་ལ་སྤྲུལ་ཉོར་མ་
ཟུར་དཔོན་བསོད་ནམས་དང་། བཅུན་པོ་སྟོབས་ལྷན་གཉིས་འབྲུངས། དཔོན་
བསོད་ནམས་གྱིས་མ་ཟུར་དཔོན་ས་བཟུང་ནས་རྒྱལ་རོང་ཁྲོ་སྐྱབས་རྒྱལ་པོ་ཚང་
གི་སྤྲུལ་མོ་བསོད་ནམས་མཆོ། ཁབ་དུ་སྤངས་པ་ལ་སྤྲུལ་མ་ཟུར་བརྟན་འཛིན་
དབང་པོ་བྱང་། དཔོན་བསོད་ནམས་ཡུན་རིང་མ་བཞུགས་པ་འདས་པས། རེ་ཞིག་
སྤྲན་ཚོས་མཛད་སྟོབས་ལྷན་གྱིས་དཔོན་ཚབ་གནང་དགོས་བྱུང་། མ་ཟུར་དཔོན་
བསོད་ནམས་གྱི་སྤྲུལ་བརྟན་འཛིན་དབང་པོ་ལ། སྤྲུལ་ནམ་མཁའ་དབང་རྒྱལ་
དང་། སྤྲུལ་མོ་དགེ་ཚུལ་མ་སྟོ་བཟང་སྟོལ་མ་འབྲུངས། བཅུན་མཁའ་དབང་རྒྱལ་
གྱིས་དཔོན་ས་བཟུང་ནས། རྒྱལ་རོང་ཁྲོ་སྐྱབས་རྒྱལ་པོའི་སྤྲུལ་མོ་ཁབ་སྤངས་ཀྱང་
མི་རིང་བར་འདས་གོང་སོང་བས། སྤྲུལ་ཡང་ཁྲོ་སྐྱབས་ཚང་དཔོན་མོ་དགོན་
མཆོག་སྟོལ་མ་བཅུན་མོ་སྤངས། དཔོན་ནམ་མཁའ་དབང་རྒྱལ་དང་བཅུན་མོ་ཁྲོ་
སྐྱབས་དཔོན་མོ་དགོན་མཆོག་སྟོལ་མ་གཉིས་ལ། སྤྲུལ་ཚེ་དབང་ནམ་རྒྱལ་
འབྲུངས། མ་ཟུར་དཔོན་ཚེ་དབང་ནམ་རྒྱལ་དང་དཔོན་མོ་དཔལ་འཛིན་གཉིས་
ལ་སྤྲུལ་བསོད་ནམས་དབང་རྒྱལ་འབྲུངས། མ་ཟུར་དཔོན་བསོད་ནམས་དབང་
རྒྱལ་ལ་སྤྲུལ་བཀྲ་ཤིས་དབང་རྒྱལ་འབྲུངས། འདི་ཉིད་ལྷགས་སྤང་། སྤྱི་ལོ་༡༧༠༡
ལོར་ཁྲག་རྩི་གོ་བའི་ནང་དམེ་སྐབས་སྤྱི་འདས་གོང་སོང་། ཁོང་ལ་སྤྲུལ་མོ་
གཅིག་ལས་སྤྲུལ་མེད་པས། སྤྲུལ་མོ་དེ་ཉིད་ཁང་སར་དཔོན་དངོས་གྲུབ་བརྟན་
འཛིན་འཛིགས་མེད་ལ་བག་མ་སོང་ནས། དེ་སྟོན་ཁ་བྲལ་སོང་བའི་ཁང་སར་མ་
ཟུར་གཉིས་གཅིག་གྱུར་གྱི་སྤྱིད་གཞུང་བསྐྱར་གསོ་བྱས། སྤྲུལ་མོ་དེ་ཉིད་བག་མར་
སོང་ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་བར་ཆེ་ཡི་དུས་བྱས། དེ་ནས་བཟུང་མ་ཟུར་ཚང་
དཔོན་རབས་རིགས་རྒྱད་དང་བཅས་པ་ཙུ་ཆད་དུ་སོང་།

མ་ཟུར་དཔོན་རབས་རིམ་བྱང་ནི། 1 མ་ཟུར་དཔོན་དབང་ལུ། 2 ཉོར་ནམ་

མཁའ་བསམ་འགྲུབ། 3 ཉོར་བླ་མུ་ལོ་ཡོན། 4 ཉོར་བླ་ཉན་ལོ་ཡོན། 5 ཉོར་བསོད་
ནམས། 6 ཉོར་སྟོབས་ལྷན། 7 ཉོར་བསྟན་འཛིན་དབང་པོ། 8 ཉོར་ནམ་མཁའ་
དབང་རྒྱལ། 9 ཉོར་ཚེ་དབང་ནམ་རྒྱལ། 10 ཉོར་བསོད་ནམས་དབང་རྒྱལ། 11 ཉོར་
བཀྲ་ཤིས་དབང་རྒྱལ། དེ་ལྟར་སྡེ་སྡེ་དཔོན་རབས་བརྒྱ་གཅིག་གིས་མ་ཟུར་སྡེ་
འདི་བའི་མཐའ་མཆུག་འདི་ནས་ནང་དམེ་བྱང་སྟེ་མ་ཟུར་དཔོན་རབས་མཆུག་
རྫོགས་པས་སྡེ་འབངས་སྤྱར་ཡང་ཁང་སར་ཆང་གིས་བསྐྱངས། གོ་མིན་ཏང་སྲིད་
གཞུང་གི་སྐབས་མ་ཟུར་ཆང་གི་ཇའི་སང་ཞི་པ་ཆང་ལ་མ་ཟུར་དཔོན་ཆབ་བཞག་
རྒྱ་བྱས་པས་ཚོད་རྩོག་ཆེན་པོ་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་འགོར་ཆེ། མ་ཟུར་ཆང་ལ་ཇའི་
སང་ཉེར་ལྷ་དང་ཤོག་ཀ་བརྒྱ་གཅིག་དགོན་ཁག་བཞི་བླ་བྱང་བརྟན་བཅས་ཡོད།
བོད་རྒྱ་ཆོག་མཛོད་སོགས་སྟུ། དཀར་མཛོས། ཉི་པོ། བྲག་མགོ། ཉུ་ ཉོར་སྟོར།
བཅས་བསྐྱངས་འདུག་པ་ནི་རྒྱུ་མེད་མིས་རྒྱུ་གཏམ་བཤད་པ་ཅམ་ལས་ཁྱངས་
གང་ཡང་མེད་པས་ཡིད་རྟོན་པར་མི་བྱའོ།

སྟེ་ལོ་༡༥༥༥ལོར་རང་གཞུང་མདའ་དཔོན་མུ་ཡུང་པའི་དམག་ཤུགས་ལ་
བརྟེན་ནས་ཉག་དམག་མཐའ་བསྐྱོད་བཏང་རྗེས། ཉོར་སེར་ད་ར་ཁག་ལྷ་དང་
དགོན་སྡེ་བརྒྱ་གསུམ་གྱིས་བཞག་པའི་གན་རྒྱ་ཡི་གེ་རྩ་ཆེ་དེའི་མགོར་ད་ར་ཁག་
ལྷའི་དམ་ཕྱག་དང་། གཤམ་རུ་དགོན་སྡེ་བརྒྱ་གསུམ་གྱི་དམ་ཕྱག་ཁྲ་ལམ་མེར་
བཏབ་འདུག་པ་དེའི་འདྲ་བཤུས་ཡིག་ཆ་ཁོ་བོའི་ལག་རུ་ཡོད་པས་ཤུགས་ཡིད་མ་
ཆེས་ན་གཟིགས་ཆོག་ཆོག་ཡིན། མ་ཟུར་དཔོན་རབས་རྫོགས་རྗེས་དཀར་མཛོས་
ཉིན་སྲིབ་གཉིས་ཀ་ཁང་གསར་དཔོན་གྱིས་དབང་བསྐྱར་བྱས།

གཉིས། ཁང་གསར་དཔོན་རབས།

ཁང་གསར་དཔོན་རྒྱུད་རིམ་པར་བྱང་ཚུལ་ནི། ཉོར་བླ་མུ་ལོ་ཡོན་གྱི་བཅུན་མོ་
ཆེ་བ་ཁྲོ་བུལ་བཟའ་ངག་དབང་དཔལ་མོ་ལ། བླ་བླ་ཉན་ལོ་ཡོན་དང་མཁན་པོ་
ཆངས་དབྱངས་གཉིས་སྟེས། བཅུན་མོ་རྒྱུང་བ་བེར་བཟའ་མ་ལ་སྤྱས་རྡོ་རྗེ་རབ་
བརྟན་དང་བླ་མ་ངག་དབང་གཉིས་སྟེས། བཅུན་མོ་གཉིས་ཀྱི་བླ་རྒྱུང་བ་གཉིས་
རབ་རུ་བྱང་། བླ་མུན་པ་གཉིས་ཆེར་སྟེས་རྗེས་དཔོན་ས་བཟུང་ཁ་མ་མཐུན་ནས་

བྱ་སྤྱོད་ནང་འབྲུགས་བྱུང་ནས། མ་ཟུར་ལས་ཁང་གསར་ཟུར་དུ་གྱུས་ཏེ། དཀར་
མཛེས་ཚུ་ཉིན་གྱི་ཡུལ་དཔོན་གྱི་གསུམ་ཀ་དུམ་བུར་བཞགས། དེ་སྤྱོད་མ་ཟུར་
ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་རྟ་ཡང་སྤེད་བཞགས་སུ་བཏང་། མོ་བྱང་ངམ་ཁང་པ་གསར་
དུ་བརྒྱབ་པས་དེ་ནས་བཟུང་དཀར་མཛེས་ཁུལ་དུ། མ་ཟུར་ཆོང་ལས་ལོགས་སུ་
ཁང་སར་ཆོང་ཞེས་པའི་དཔོན་ཁག་དེ་བྱུང་། དཔོན་པོ་འདི་ལྷགས་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༣༠
ལོར་རྒྱལ་མཆོག་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་མཇལ་བཅར་དང་འབྲེལ་བསྟེན་བཀྱར་ཟབ་
རྒྱས་ཞུས། སྐར་ཡང་ཚུ་སྤང་། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༥ལོར་གོང་ས་ཆེན་པོར་བརྟན་བཞགས་
ཟབ་རྒྱས་སུལ། བྱི་ཆེན་ངག་དབང་མཆོག་ལྷན་མགར་ཐར་ནས་རང་གི་མོ་བྱང་དུ་
གདན་དྲངས་ནས་ཆོས་འབྲེལ་དང་། བསྟེན་བཀྱར་ཞབས་ཏོག་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པ་
སོགས་སྤྱི་ཆོ་གང་པོར་བརྟན་འགྲོའི་དོན་དུ་མཛད་བཟང་སྤྲ་མེད་བསྐྱེད་ས་འདུག།
ཁང་གསར་དཔོན་རྒྱུ་རབ་བརྟན་ལ་སྤྱོད་ཆེ་བ་ཁང་སར་དཔོན་བརྟན་འཛིན་
དང་། ཚུང་བ་ཆོས་མཛད་སྤྱོད་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་གཉིས་འབྲུངས། སྤྱི་མས་ཁང་སར་
ཆོང་གི་དཔོན་ས་བཟུང་། སྤྱི་མས་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་ལམ་བྲག་སྐལ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་
དཔལ་བཟང་པོ་མཆོག་བྱང་རྒྱུད་ནས་རང་ཡུལ་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས། འདི་ཉིད་
སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ལོར་གཤེགས་འདུག །བརྟན་འཛིན་ལ་སྤྱོད་རྒྱལ་མཆོན་མོར་བྱ་བྱུང་།
དེ་ལ་བྱ་བསོད་ནམས་མཆོག་ལྷན་བྱུང་། བསོད་ནམས་མཆོག་ལྷན་གྱི་བཅུན་མོ་
བཀྱ་ཤིས་སྤྱོད་མ་སྤངས། བཅུན་མོ་འདི་ལ་སྤྱོད་མོ་ཞིག་བཅས་ཀྱང་རིང་མོ་མ་
སོན་པ་བཅུན་མོ་མ་བྱ་གཉིས་ཀ་འདས། དཔོན་པོ་ཡང་རིང་པོར་མ་ཐོགས་པར་
གཤེགས། དཔོན་བསོད་ནམས་མཆོག་ལྷན་གྱིས་ཁང་སར་ཆོང་གཡོག་མོ་ཐེ་མོ་སྤྱོད་
དམ་ཟེར་བ་ཅིག་དང་སྤྱོད་འབྲེལ་བྱས་པའི་སྤྱོད་ཤིག་བལྟམས་པ། སྤྱོད་པོ་ནང་
མ་རེ་བྱང་གིས་འཆོལ་བ་ལས་གཞན་གྱིས་མ་ཤེས། དེ་སྐབས་སྤྱི་རྣམས་དཔོན་སར་
མ་འཆམས་པར་འཐེན་ཚོད་ཅུང་ཟད་བྱུང་། མ་སྤྱོད་དམ་གྱིས་གཞོན་ཅུ་རྒྱབ་དུ་ཁྱར་
ཏེ་བྱུབ་པའི་དབང་ཐུག་ལམ་བྲག་བསྐལ་བཟང་རྣམ་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་དུ་
སོང་བ་ན། སྤྱི་མ་དམ་པ་དེ་ཉིད་གྱིས་དགྱེས་ཆོར་ཆེན་པོ་མཛད་དེ་ཞལ་ནས། ས་
མཐའི་བྱིས་ལུ་ར་སྤྱོད་གྱོན། དཔོན་ལི་བསྐྱམས་བཞེས་ཞུ་བའི་ལ་ཐང་མེད། མིང་

བསྐལ་བཟང་དར་རྒྱས་སུ་ཐོགས་གསུངས་ཞེས་གྲགས། དེ་ལྟར་ཉོར་སྐྱས་བསྐལ་
 བཟང་དར་རྒྱས་དེ་ཉིད་ནར་སོན་ཏེ་རིམ་གྱིས་རྒྱལ་སར་འཁོད། འབངས་རྣམས་
 མ་བུ་གཅིག་པ་ལྟར་བྱམས་སྦྱོར་མཛད། དགོན་མཆོག་ལ་དད་གུས་ཚད་མེད་པ་
 མངའ་བས་རྟེན་གསུམ་མཐའ་སྐྱས་པ་བཞེངས། ལྟ་ལྟ་བུ་རྒྱལ་དབང་ཡབ་
 སྐུ། །རྩི་ཤུག་རྣམ་གཉིས། རང་བྱོན་ལྟ་ལྟ། སེ་འབྲས་དགེ་གསུམ། རྒྱུད་སྤྱོད་
 སྦྱང། བསམ་ཡས་བལ་ཡུལ་མཆོད་རྟེན་རྣམ་གསུམ། ས་སྦྱ། བཀྲ་ཤིས་ལྷན་པོ་
 སོགས་གནས་རྟེན་སྦྱེས་ཆེན་དགེ་འདུན་གྱི་ཕྱེ། མཐའ་ཡས་པར་བསྟེན་བཀྲར་
 མཆོད་སྦྱོན་རྒྱ་ཆེན་པོ་སུལ། རང་ཡུལ་དུ་རྒྱབ་གྱི་ས་མིག་སྟེང་དུ་རྒྱལ་ཅེ་དཔལ་
 འཁོར་མཆོད་རྟེན་ལ་དཔེ་བླངས་ཏེ། བར་ལྟ་ཁང་དང་སྤྱི་མཆོད་རྟེན་གྱི་རྣམ་པ་
 བྱམ་པ་མན་ཆད་ལའང་ཐོག་ལྟ་བུ་བཅེགས་ཅོམ་ཡོད་པ། བསྐྱོར་ལམ་སྟེང་འོག་
 བཅས་འཁོར་ཁང་ཡོད་པ་བཅས་གསར་དུ་བསྐྱོན་ཅིང་། དཀར་མཛེས་དགོན་གྱི་
 འདུ་ཁང་ཆེན་མོའི་སྤྱག་དུ་འཕགས་པ་སྤྱགས་རྩེ་ཆེན་པོ་སྤྱག་སྟོང་སྤྱན་སྟོང་ཐོག་
 བཅེགས་གཉིས་པ་ཅན་སྤྱས་ལེགས་བཞེངས་པ་སོགས་ཐང་བྱང་རྣམ་པར་དཀར་
 བའི་སྤྱག་རྩེས་རྒྱབས་ཆེ་བར་སྤྱང་། ཁོང་གིས་བཅུན་མོ་སྟོལ་མ་ལྟ་མཆོ་ཁབ་དུ་
 བཞེས་པས། སྐྱས་ཆེ་བ་རྩ་ལ་བསྟན་པའི་དངོས་གྲུབ་གྱི་སྤྱལ་སྦྱ། འབྲིང་བ་ཁང་
 སར་སྤྱབས་མགོན་སྤྱི་ཕྱིང་དང་པོ་སྟོ་བཟང་ཚུལ་བྱིམས། རྒྱང་བ་ཁང་སར་དཔོན་
 དངོས་གྲུབ་སྤྱན་ཆོགས་གསུམ་འབྲུངས། ཆེ་བ་གཉིས་ཀ་སྤྱལ་པའི་སྤྱི་སོང་གཤིས་
 རྒྱང་དུས་ནས་རབ་དུ་བྱུང་། བསྟན་པ་ལ་བྱ་བ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་པའི་རྣམ་ཐར་
 འགོང་ཆེ། དུ་རྒྱང་བ་དངོས་གྲུབ་སྤྱན་ཆོགས་གྱིས་ཁང་སར་ཆང་གི་དཔོན་ས་
 བཟུང་། གཅེན་པོ་གཉིས་སྤྱལ་པའི་སྤྱི་ཆེན་པོར་སོང་གཤིས་དེའི་བྱིན་མཐུ་ལྟ་བུས་
 ཆབ་སྲིད་གྱི་རྒྱས་པར་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བ་བྱུང་ཞིང་། དཀར་མཛེས་དགོན་སོགས་
 ཆོས་གྱི་ཕྱེ་དང་བཤད་སྤྱབ་འཆད་ཉན་ལའང་སྤྱི་ཁྱེས་ཆེར་ཁྱས་སྤྱང་། ཁོང་
 གིས་སྟེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་སྐྱས་མོ་ཞིག་ཁབ་དུ་བླངས། བཅུན་མོར་རྟེན་སྐལ་ཕྱེ་དགེ་
 རྒྱལ་པོས་གཙུག་ཏོར་རྣམ་རྒྱལ་མའི། མཆོད་རྟེན་ལི་མ་མཐོ་ཆད་མ་ནང་དུ་རྣམ་
 རྒྱལ་ལྟ་དགའི་སྤྱི་བསྟན་རྒྱང་ལ་མ་འདྲེས་པ། རང་བྱོན་གསལ་བ་ཅིག་གནང་།

སྤྱི་ལོ་གཞི་ལོ་ཐོག་དཔོན་རུ་ནམ་རྒྱལ་མཆོད་རྟེན་ཞིག་བཞེངས་ནས་དེའི་གཞུངས་
 བཞུགས་པུལ། འོན་ཏེ་བཅུན་མོ་དངོས་ལ་སྤྱི་མ་བུ་དང་། དཔོན་འདིས་བཅུན་མོའི་
 ཞ་ཏ་མ་སྡེ་དགེ་ཞེ་མོ་ཆོང་གི་བུ་མོ་དང་སྒྲིག་འབྲེལ་བྱས་པས། སྤྱི་མོ་ཁང་སར་
 དཔོན་མོ་དབྱངས་ཅན་མཁའ་འགྲོ་སྤྱིས། དཔོན་མོ་དབྱངས་ཅན་མཁའ་འགྲོར་སྡེ་
 དགེ་རྒྱལ་པོའི་བུ་ཆོང་ཨ་ཕུག་ཆོང་ཆོང་དབང་ཕྱན་ཆོགས་མག་པ་བསུས་པའི་སྤྱི་
 ཆེ་བ་ཁང་སར་སྤྱབས་མགོན་སྤྱི་ཕྱིང་གཉིས་པ་སྤྱི་བཟང་མཐུ་སྤྱི་བས་རྒྱ་མཆོད་དང་།
 རྒྱུང་བ་ཁང་སར་དཔོན་དངོས་ཀྱི་བ་བསྟན་འཛིན་འཛིགས་མེད་གཉིས་འབྲུངས།
 སྤྱི་གཉིས་པ་དངོས་ཀྱི་བ་བསྟན་འཛིན་འཛིགས་མེད་འབྲུངས་ནས་ཡུན་རིང་མ་
 འགོར་བར་ཨ་ཕུག་ཆོང་དབང་ཕྱན་ཆོགས་དང་ཁང་སར་དཔོན་མོ་གཉིས་ཁ་བྲལ་
 འདུ ① ། བུ་རྒྱུང་བ་དངོས་ཀྱི་བ་བསྟན་འཛིན་འཛིགས་མེད་ཀྱིས་གོང་རུ་ཞུས་པ་
 རྩེ་མ་བུར་དཔོན་བཀྲ་ཤིས་དབང་རྒྱལ་གྱི་སྤྱི་མོ་བག་མ་སྤངས། ② དེ་ལ་བུ་མོ་
 ཞིག་བཅས་ཀྱང་ཡུན་རིང་མ་འགོར་བར་མ་བུ་གཉིས་ཀ་གོངས། དེ་རྗེས་བེ་རི་
 དཔོན་གྱི་བུ་མོ་དཔལ་ལྷན་སྤྱོད་མ་བཅུན་མོ་ལ་སྤངས། དེ་ལ་ཕུ་བུ་མིང་སྤྱིང་
 གཉིས་བཅས། སྤྱི་གཞི་རུ་ནམ་ནས་འདས་གོངས་གོར་བར་ཡབ་ཁང་སར་དཔོན་
 དངོས་ཀྱི་བ་བསྟན་འཛིན་འཛིགས་མེད་བུ་གོངས་པའི་སེམས་ཁུལ་གྱིས་ཆོ་ཡི་འདུ་
 ཡོངས་སུ་བཏང་། སྤྱི་ཡང་ཁོང་གི་མ་ཆུན་ཁང་སར་དཔོན་མོ་དབྱངས་ཅན་

① ཨ་ཕུག་སྤྱི་མོ་ཆོང་དབང་ཕྱན་ཆོགས་ཁང་གསར་དཔོན་མོ་དང་ཁ་བྲལ་ནས་ཕྱིར་ལོག་རྗེས་རྒྱ་
 མཁའ་སྤྱོད་བཟང་སྤྱོད་མ་དང་གཉིན་སྤྱི་བྱས་པས་རྒྱལ་མཆོག་ཀམ་པ་སྤྱི་ཕྱིང་བཅུ་རྒྱལ་པ་རིག་པའི་
 རྩོ་རྗེ་དང་འཕྲིན་དགའ་སྤྱོད་སྤྱི་གཉིས་འབྲུངས་པས་དེ་དག་གྱང་དམ་པ་འདི་དང་ཡབ་གཅིག་པའི་སྤྱི་
 མཆོད་ཡིན།

② མཐུར་ཆོང་གི་བུ་མོ་གཅིག་པོ་དེ་ཁང་སར་དཔོན་དངོས་ཀྱི་བ་བསྟན་འཛིན་འཛིགས་མེད་ཀྱིས་བག་
 མར་སྤངས་རྗེས། སི་ཁྲོན་གྱི་ཚུང་རུ་ཞི་ལིང་གིས་མན་རུའི་གོང་མ་གོང་ཞུའི་ལ་ཞུ་ཡིག་ཕུལ་ཏེ་མ་
 རྩེ་ཆོང་གི་སྡེ་འབངས་ཐམས་ཅད་ཁང་སར་ཆོང་གིས་བདག་དབང་བྱ་ཆོག་པའི་སྤྱི་གཞི་གསོན་ཞུས་དོན་
 བཞིན་ཞས་བཞེས་ཐོབ་པ་མ་ཟད། ཁང་སར་ཨན་སྤྱི་ཡིས་མ་བུར་ཨན་ཏུ་འདྲེ་བདག་སྤྱིང་བྱ་ཆོག་
 པའི་གནམ་རྟགས་ཨང་༡༩༡༩པའི་ཏྲར་དཀར་མཛོས་མ་བུར་ཨན་སྤྱི་འདི་བཟང་གི་བཀའ་རྟགས་ཀྱང་
 གནང་འདུག

མཁའ་འགྲོས་དཔོན་ས་བབྱང་། ཁང་སར་དཔོན་དངོས་གྲུབ་བསྟན་འཛིན་
 འཛིགས་མེད་འདས་ནས་ཡུན་རིང་མ་སོང་བར། བཟའ་ལྷ་ལེ་རི་སྤྲུལ་མོ་དཔལ་
 ལྷན་སྒྲོལ་མ་ལ་ལེ་རི་དབང་འདུས་སྤྱེས། ལུ་དེ་ཁང་སར་དཔོན་མོ་དབྱངས་ཅན་
 གྱིས་གཉེར་པ་བསོད་ནམས་སྤྱན་ཚོགས་ཀྱི། ལུར་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་ཁང་སར་
 ཚང་གི་མི་རྒྱུད་རྒྱ་ཁས་མ་ལེན་པའི་རྒྱུན་གྱིས། ཁང་སར་ཚང་དང་ལེ་རི་ཚང་བར་
 བང་འབྲུག་ཚབས་ཆེར་ལང་གྲབས་བྱང་། སྐབས་དེར་ཁང་སར་སྐབས་མགོན་སྤྱི་
 སྤང་གཉིས་པ་སོགས་མི་དྲག་སྤྱི་དྲག་རྣམས་ཀྱིས་བར་འདུམ་མཛད། འབྲས་
 གཉེར་བ་བསོད་ནམས་སྤྱན་ཚོགས་ཀྱིས་ཁང་སར་ཚང་ལ་དདུལ་སྤང་བརྒྱད་སྟོང་
 སྟོང་རྒྱ། ཁང་སར་དཔོན་དངོས་གྲུབ་བསྟན་འཛིན་འཛིགས་མེད་ཀྱི་བྱ་མོ་བདེ་
 ཆེན་དབང་མོས་ཁང་སར་ཚང་གི་དཔོན་ས་བབྱང་རྒྱ། ལེ་རི་དབང་འདུས་མ་ལུ་
 གཉིས་ལེ་རི་ལ་ལོག་རྒྱ་ཐག་བཅད་མཛད་ནས་གྲོད་གཞི་དེ་མཆུག་སྤྱིལ། ཁང་སར་
 དཔོན་མོ་དབྱངས་ཅན་མཁའ་འགྲོ་གྲོངས་པའི་རྗེས། ཁང་སར་དཔོན་མོ་བདེ་ཆེན་
 དབང་མོས་ཁང་སར་ཚང་གི་དཔོན་ས་བབྱང་།

ཉོར་ཁང་སར་ཚང་གི་དཔོན་རབས།

དང་པོ་ཁང་སར་དཔོན་ཉོར་རྩོ་རྩོ་རབ་བརྟན།

གཉིས་པ་ཁང་སར་དཔོན་ཉོར་བསྟན་འཛིན།

གསུམ་པ་ཁང་སར་དཔོན་ཉོར་རྒྱལ་མཚན་ལོར་བྱ།

བཞི་པ་ཁང་སར་དཔོན་ཉོར་བསོད་ནམས་མཚན་ལྷན།

ལྷ་པ་ཁང་སར་དཔོན་ཉོར་བསྐལ་བཟང་དར་རྒྱས།

དྲུག་པ་ཁང་སར་དཔོན་ཉོར་དངོས་གྲུབ་སྤྱན་ཚོགས།

བདུན་པ་ཁང་སར་དཔོན་མོ་ཉོར་དབྱངས་ཅན་མཁའ་འགྲོ།

བརྒྱད་པ་ཁང་སར་དཔོན་ཉོར་དངོས་གྲུབ་བསྟན་འཛིན་འཛིགས་མེད།

དགུ་པ་ཁང་སར་དཔོན་མོ་ཉོར་བདེ་ཆེན་དབང་མོ།

དཔོན་རབས་བརྒྱ་པ་འདིའི་སྤྲུལ་དང་སྤྲུལ་མོ་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱུད་རྒྱས་ནས་བྲིན་
 རྒྱུར་འཆར་ལོངས་བྱང་། དེ་ནས་བབྱང་དཔོན་སའི་རྒྱུན་འཛིན་གྱི་མཆུག་ཡོངས་

ལྷ་ཚྭ་གས། གོང་གསལ་དཔོན་རབས་རིམ་བྱུང་གི་མངའ་རིས་ལྷ། ཇའི་སང་བརྩ་
 གསུམ་དང་། མདུན་སྒོར་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཅིག ། འགོ་པ་དགུ། འོག་པ་དགུ་ཡོད་ཅིང་དེ་
 དག་གི་ལོ་རྒྱུས་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱ་དགོས། གོང་གསལ་མ་ཟུར་དཔོན་རབས་
 གི་མངའ་ཁོངས་ལྷ་གཏོགས་པ་ཇའི་སང་ཉིར་ལྷ། མགོ་པ་བརྩ་གཅིག ། འོག་ཀ་
 བརྩ་གཅིག་ཡོད། མ་ཟུར་དཔོན་རབས་ཚྭ་གས་ཇེས་དཀར་མཛེས་ཉིན་སྲིབ་གཉིས་
 ཀ་ཁང་གསར་དཔོན་གྱིས་དབང་བསྐྱུར་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་འགོང་ཆེ་ཡང་གཞན་
 དུ་བཤད་པར་བྱའོ། ། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། །

ལེའུ་གསུམ་པ།
ཁམས་པའི་བོད་ཀྱི་སླ་ཆེན་སྟོར།

ས་བཅད་དང་པོ། ཀམ་པ་སྐྱེས་པའི་ཕྱི་ལོ།

གཅིག ཀམ་པ་སྐྱེས་པའི་དང་པོ།

ཀམ་པ་རུས་གསུམ་མཁུན་པ་ནི། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ལྷགས་སྟག་སྟེ་ལོ་
༡༡༡༠ལོར། མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཤོད་གངས་ཀྱི་ར་བ་ཅེས་པ་དེར་རུས་དཀར་མཛེས་ར་
སྟག་གོང་རུ་ཡབ་གཤེན་རྗེ་གཤེད་ཀྱི་ནལ་འབྱོར་པ་རྗེ་ཆེ་མགོན་པོ་དང་། ཡུམ་སྟ་
ཐོག་བཟའ་སྦང་ལྷ་མ་མིང་འདྲེན་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འབྱུངས། རྒྱུ་རུས་ནས་ཡབ་
ཀྱི་མཁུན་ནས་རབ་བྱུང་རྒྱལ་མོའི་སྟོག་སྟོང་ཞུས་ཏེ་བསྐྱབས་པས་གྲུབ་པ་བརྟེས།
དགྲུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་པ་ལ་རབ་བྱུང་མཆོན་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་གསོལ། དགྲུང་ལོ་
ཉི་ཤུ་པར་དབུས་སུ་བྱོན་ནས་སྟོད་ལུང་གི་རྒྱ་དམར་བ་དང་། སྐུ་པ་ཆོས་ཀྱི་སེང་
གེ་རྣམ་གཉིས་ལས་དབུ་ཆད་བསྐྱབས། མལ་འདུ་བ་འཛིན་པ་ལས་རབ་བྱུང་
བརྟེན་རྗེ་གསུམ་ཞུས། ཤ་ར་བ་དང་། རྣལ་འབྱོར་པ་ཤེས་རབ་རྗེ་རྗེ། དཔལ་ཆེན་ཁྱ་
ལོ། སླ་མ་ཨ་སེང་སོགས་ལས་བཀའ་གདམས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་མདོ་སྟགས་ཀྱི་
གཞུང་ཐམས་ཅད་བསྐྱབས་པས་མཁས་པའི་མཆོན་སྟན་རྒྱས། དགྲུང་ལོ་སྟུང་ཅུ་
པར་རྗེ་དྲུགས་པོ་རིན་པོ་ཆེ་དང་མཇལ་ཏེ་གདམས་པ་རྣམས་ཞུས། སྟོམ་པོ་ལ་
སོགས་གནས་ངེས་མེད་ལོ་མང་རུ་སྟོམ་པས་རྟོག་པ་བརྟེས། རྗེ་དྲུགས་པོ་རིན་པོ་
ཆེ་ལ་གྲུབ་ཐོབ་ཁམས་པ་མི་གསུམ། ཞེས་པའི་སྟོབ་མ་མཆོན་སྟན་ཆེ་བ་གསུམ་
བྱུང་བར་ཀམ་པ་རུས་གསུམ་མཁུན་པ་དང་བདེ་བཤེགས་པག་མོ་གྲུ་པ། གསལ་
སྟོང་ལྟོ་སྟོམ་དང་གསུམ་ཡིན། དྲུགས་པོ་རིན་པོ་ཆེས་རྟེན་འབྲེལ་བརྟག་པའི་ཕྱིར་
རུ་སྟོབ་མ་གསུམ་ལ་སང་ཉིན་རང་རང་གི་མོས་པ་ལྟར། ལྷ་རེ་བཟོས་ནས་བྱིར་
ཤོག་གསུངས་པ་ལྟར། ཀམ་པས་སྤྱིང་ལྷ་ནག་པོ་པད་ལྷའི་དབྱིབས་ཅན་འདི་
བཟོས་ནས་གནབས། དེ་ནས་བཟུང་སླ་མ་ལྷ་ནག་པ་ཞེས་གྲགས། རྗེས་སུ་ལྷ་

ནག་དེ་ཉིད། མཁའ་འགྲོ་འབྱུང་གི་དབུ་སྐྱེས་བཟོས་པའི་ལྷ་སྐྱུང་ཞིག་བཟོས་པའི་
བཤད་སྟོལ་བཟོས། དགུང་ལོ་ཞེ་གཉིས་པར་མཚུར་སུ་ག་མ་གྱུ་བཞིར་ཆོགས་པ་
བསྐྱུངས་ནས་བཞུགས་པའི་ཆོ་རྒྱུ། དུགས་པོ་རིན་པོ་ཆེས་གཞན་ལ་མ་གནང་བའི་
བསྐྱེད་རིམ་ལྟན་ཅིག་སྐྱེས་མ་དང་། རྩོགས་རིམ་རྒྱང་སེམས་དབྱེར་མེད་གཉིས་
གནང་ནས། སུ་བྱོད་སྐྱབ་པ་ཁམས་ཀྱི་ཀློག་པོ་གངས་ར་ལ་སྤྱིན་ན། འགྲོ་དོན་
དབུས་གཙང་ཁམས་གསུམ་དུ་བྱབ་པར་འོང་ཞེས། ལྷང་བསྟན་པ་ལྟར། དགུང་ལོ་
ང་ལྷ་པར་ཁམས་ཀྱི་ཀློག་པོ་གངས་རར་ཐེབས་ནས་ཀློག་པོ་གནས་ནང་བཏབ།

ཁམས་སྤྱགས་སུ་ལོ་ངོ་ཉི་ཤུ་ཅུ་སྐྱབ་པ་དང་འགྲོ་དོན་མཛད། དགུང་ལོ་དོན་
བཞི་པར་ཁམས་འབྲི་སྐྱུང་གི་སྤྱགས་སུ་ཐེབས། སྤྱིང་གི་སྐར་མལ་དུ་ཐེབས་ནས་
གདན་ས་བར་པ་བཏབ། ཞང་རིན་པོ་ཆེས་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་སེང་གའི་རྣམ་
རྟོག་ཡིན་པ་གསུངས་པས་དེ་ནས། མ་འོངས་སངས་རྒྱས་དུག་པ་སེང་གའི་རྣམ་
རྟོག་ཞེས་པའི་འབོད་སྟོལ་དེ་བྱང་། དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་པར་མཚུར་སུར་ཐེབས་
དེ་མཆོད་ཁང་གོང་མ་བཞེངས། དེར་གདན་ས་བསྐྱུངས་ནས་བཞུགས། རབ་
བྱང་གསུམ་པའི་ཆུ་སྐྱུང་གྱི་ལོ་༡༡༥༥ལོར་དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་གྱུ་བཞི་བཞིས་པར།
མ་འོངས་པ་དཔོན་པའི་ཡོན་བདག་རྒྱལ་པོས་བྱེད་པ་དང་། དེ་འཁོར་དང་
བཅས་པ་ལ་ངས་ཕན་འདོག་པར་འོང་། ཞེས་སྐར་ཡང་སྐྱུལ་སྐྱུ་འབྱུང་བར་ལྷང་
བསྟན་ནས་སྐྱུ་གཤེགས་སོ། །

གཉིས། ཀམ་པ་སྐྱུ་ཐོང་གཉིས་པ།

ཀམ་པ་ཤྏ། རབ་བྱང་གསུམ་པའི་ཤིང་བྱི་སྐྱུ་ལོ་༡༢༠༥ལོར་མདོ་ཁམས་འབྲི་སྐྱུང་
གི་རྒྱུད་དེ་ཁམས་སྤེ་དགའི་དཔོན་པོ་སྟོད་དུ་སྐྱུ་འབྱུངས། མཚན་ཆོས་འཛིན་ཞེས་
གསོལ། དགུང་ལོ་ལྷ་ནས་ཡི་གེ་སྟོག་འདོན་བསྐྱབས། དགུང་ལོ་དགུ་ཅུ་ནས་
སངས་རྒྱས་ཀྱི་གསུང་རབ་རྣམས་བསྐྱུག་སྐྱབ་པར་དང་དེའི་དོན་སྤྱགས་སུ་ཆུད་པ་
བྱང་། སེམས་ཀྱི་ངོ་བོ་ཡང་གང་འཆོམས་རེ་ངོ་ཤེས་པར་བྱང་། དགུང་ལོ་
བརྒྱ་གཅིག་པར་རྒྱལ་སྐུས་སྟོམ་བྲག་པར་བསྟེན་ནས་རབ་དུ་བྱང་། མཚན་ཆོས་ཀྱི་
སྤྱོད་ཞེས་གསོལ། སེམས་བྲིད་ཞུས་པས་གནས་ལུགས་དོན་གྱི་ངོ་བོ་ཐོག་མེད་དུ་

མཁྱེན། དགྲའ་ལོ་བཅུ་དགྲ་པར་ཀམ་མོག་པ་བྱམས་པ་འབྱམ་དང་། ལྷ་མང་མང་
 ལུ་པ་སོགས་ལས་བསྐྱེན་རྫོགས་ཞུས། ཀུ་པོ་གནས་ནང་སོགས་མདོ་ཁམས་ཀྱི་སྐྱབ་
 གནས་རྣམས་སུ་ལོ་བཅུ་ལ་སྐྱབ་པ་ཉམས་ལེན་མཛད། འཇིག་བརྟེན་གྱི་ལྷ་འདྲེ་
 ཏུ་མས་ཞབས་ཏོག་བྱེད་པ་གཟིགས། དེ་ནས་ཁམས་སྤྲད་སྟོགས་དར་ཅེ་མདོ་
 དང་། མི་ཉག་རྟུ་འབལ། ལི་ཐང་། ལྷ་མང་ལུ་ལ་སོགས་མདོ་ཁམས་སྤྲད་དུག་ཏུ་
 བྱོན་ནས་དགོན་པ་བཏབ་ཅིང་ཆོགས་པ་ལྷ་བརྒྱ་ཙམ་ལ་ཆོས་གསུངས། ཏུས་
 དེར་དཔལ་ལྷན་ལྷ་མོའི་ལུང་བསྟན་གྱིས་བསྐྱལ་བ་ལྟར། དགྲའ་ལོ་ཞེ་ལྷ་པའི་ས་
 སྤེལ་ལོར་དབུས་སྟོགས་སུ་ཕེབས། མཚུར་སུ་དགོན་སྤིང་དང་། བེ་རིས་ཉམས་པ་
 བྱས་པ་རྣམས་ཉམས་གསོ་བྱས་ཤིང་། གདན་ས་བསྐྱངས་ནས་ལོ་དྲུག་བཞུགས།
 དགྲའ་ལོ་ང་གཉིས་པའི་ཤིང་ཡོས་ལོར། སོག་རྒྱལ་སེ་ཆེན་ཉན་གྱིས་གདན་ཞུས་
 ལྟར་ཏོར་ལུ་ལྷ་ཏུ་ཕེབས། སོག་རྒྱལ་གྱི་སྤྲལ་དོག་གི་བཀའ་ཆད་ལ་གྲུབ་རྟགས་
 རིམ་པ་གསུམ་བསྟན་དེ་བཀའ་འོག་ཏུ་བཅུག། །སླ་མ་པའི་ཞེས་པའི་མཆོན་གྱིས་
 གཟིངས་སུ་བསྟོད་ཅིང་གོང་ཏུ་བཀྱར། རྒྱ་ཏོར་མི་ཉག་ལུ་གུར་སོགས་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་
 མང་པོ་ཆོས་ལ་བཀོད། དགོན་སྤེ་དང་། མཚོད་རྟེན་ཏུ་མ་བཞེངས། དགྲའ་ལོ་
 དྲུག་ཏུ་པའི་རྒྱ་པག་ལོར་ཏོར་ལུ་ལ་ནས་གཞི་ར་གསེར་གྱི་བྱ་འདབ་དང་བཅས་པ་
 རྩ་འབྲུལ་གྱིས་དངས་ནས་སྟོད་ལུང་མཚུར་སུ་ཏུ་བྱོན། སྤྱི་ལོ་༡༢༥༣ལོར་ཉེ་གནས་
 ལྷན་མ་སྐམ་ཚུལ་གྱིས་གོགས་བྱས་ཏེ་མཚུར་སུའི་ལྷ་ཁང་ཆེན་མོ་བཞེངས། དེ་
 རྗེས་མཚུར་སུའི་ལྷ་ཆེན་བཞེངས་ཤིང་། དེའི་ནང་རྟེན་ཏུ་གསེར་དབུལ་གྱིས་བྱིས་
 པའི་བཀའ་འབྱུར་སུ་སྤྱི་བརྒྱ་དང་ལྷ་བཅུ་བཞུགས་སུ་གསོལ་བ་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་
 རྒྱུས་ཐོག་གསེར་བྱིས་ཀྱི་བཀའ་འབྱུར་ཐོག་མ་ཡིན། དེ་ནས་དགྲའ་ལོ་བརྒྱད་ཏུ་
 པའི་རྒྱ་ལུག་ལོའི་བར་ལོ་དོ་ཉེར་གཅིག་ཙམ་མཚུར་སུའི་གདན་ས་བསྐྱངས་ནས་
 བཞུགས། རབ་བྱུང་ལྷ་པའི་རྒྱ་ལུག་སྤྱི་ལོ་༡༢༥༣ལོར་རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྟོབ་གྲུབ་ཆེན་
 ལོ་རྒྱུན་པ་ལ་སྐྱ་གསུམ་དོ་སྟོད་ཀྱི་སྤྲལ་དཔེ་དང་། ལྷ་ནག་བཅས་གཏད་ཅིང་
 མཚུར་སུའི་གདན་ས་སྟོང་དགོས་པ་དང་། སྤུལ་པའི་སྐྱ་ལྷུང་ཏུ་འབྱོན་པ་ལ་མགོ་
 འདོན་བྱེད་དགོས་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་ལུང་བསྟན་ནས་སྐྱ་གཤེགས་སོ། །

གསུམ། ཀམ་པ་སྐྱ་ཐེང་དུག་པ།

མཐོང་བ་དོན་ལྡན། རབ་བྱང་བརྟན་པའི་མེ་སྒྲིལ་སྤྱི་ལོ་༡༧༡༩ལོར་ཡབ་གོ་འཛོ་
 བསམ་འགྲུབ་དོན་རྗེ་དང་། ཡུམ་ལྟོང་བཟའ་པ་སྐྱ་མཚོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རྗེ་གོང་
 མའི་ཞལ་ཆེམས་ལྟར། མདོ་ཁམས་ཆབ་མདོ་ཀམ་ཁི་ཉེ་ལོགས་དོམ་གྱི་གོང་དུ་སྐྱ་
 འབྲུངས། འབྲུངས་དུས་སུ་ལྟས་བཟང་པོ་མང་པོ་བྱང་བ་དང་། དོམ་པ་བྱ་བལ་ལ་
 ཡང་ཡུལ་དེར་སྤྱལ་པའི་སྐྱ་འབྲུངས་པའི་མི་ལྟས་སོགས་བྱང་སྤྱབས་འབྲུངས་ནས་
 ཟླ་བ་གཅིག་ལོན་པ་དང་བྱིས་པ་དེར་ལྟ་བར་ཐེབས། དགྲང་ལོ་གསུམ་མ་ལོན་
 ཅམ་ན་ཡུལ་གྱི་མི་ཞལ་མངལ་བ་ནམས་ལ་བཀའ་ཆོས་གསུངས་པ་དང་། ཀམ་
 དགོན་དུ། རྗེ་དུས་གསུམ་མཐུན་པའི་སྐྱ་དོས་གཟུང་བ་སོགས་དོ་མཚར་བའི་
 མདོན་མཐུན་གྱི་རྟགས་མང་དུ་གསུངས། ཟླ་མ་གཅིད་པས་ཀམ་པའི་ཡང་སྤྱིད་
 ཡིན་པ་དྲིལ་བསྐྱགས། དགྲང་ལོ་བརྒྱད་པར་གོང་པོ་དུ་ཐེབས་ནས་ལྷ་དམར་
 ཆོས་དཔལ་ཡེ་ཤེས་དང་མངལ་ཞིང་ཆོས་སྦྱོང་སྦྱོར་ནམས་ལྟས། གནས་བརྟན་
 ཆེན་པོ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་ལས་རབ་དུ་བྱང་། མཚན་ཆོས་གྲགས་དཔལ་
 བཟང་ཞེས་གསོལ། རྗེ་བཅུན་སློ་གྲོས་རིན་ཆེན་ནམ་ཆོས་རྗེ་རྩ་རྟ་དུ་ལས་དོན་
 བརྒྱད་ཀྱི་མན་ངག་མཐའ་དག་གསན། རབ་བྱང་བརྟན་པའི་ཆུ་བྱ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩
 ལོར་དགྲང་ལོ་སོ་བརྒྱད་པ་དབུ་ལྷ་དང་། བསྐྱེ་འཕོའི་ཞལ་གདམས་ཀྱི་ཕྱག་དཔེ།
 ལྷང་བརྟན་བཀའ་རྒྱ་ཅན་བཅས། གོ་བྱི་དཔལ་འབྱོར་དོན་གྲུབ་ལ་གཏད་ནས།
 དེད་མ་སྤྱོབས་ཀྱི་བར་དུ། རྟེན་འདི་ནམས་རྒྱ་མ་ཉམས་པར་གྱིས་ཞེས་གསུངས་
 ནས་དོན་གྱི་རྒྱལ་ཆབ་དུ་དབང་བསྐྱར་ཉེ་ཞིང་བརྗེས། །

བཞི། ཀམ་པ་སྐྱ་ཐེང་བརྟན་པ།

ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ། རབ་བྱང་བརྟན་པའི་ཤིང་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ལོར་རྫོང་གྱི་སྤྱི་
 མདའ་ཞེས་བྱ་བར་ཡབ་སྲགས་འཆང་གྲགས་པ་དཔལ་གྲུབ་དང་། ཡུམ་རྫོང་ར་
 བཟའ་ལྟ་མོ་སྤྱིད་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འབྲུངས། རྒྱལ་ཆབ་དཔལ་འབྱོར་དོན་གྲུབ་
 དང་། བན་ཆན་འཇམ་དཔལ་བཟང་པོ་གཉིས་ཀྱིས་སྐྱ་གོང་མའི་ཞལ་ཆེམས་

བཀའ་རྒྱ་ལྟར་ཀམ་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྟན་གྱི་ཡང་སྲིད་དུ་ངོས་འཛིན། དོན་བརྒྱད་
 ཀྱི་གདམས་ངག་མ་ལུས་པ་གནང་། སྐྱ་ནུ་སོན་པ་དང་མཁས་པའི་མཆོན་སྟན་
 རྒྱས། ལྷག་པར་དུ་ཆོད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་འགྲེལ་པ་ཆོད་མ་རིག་གཞུང་རྒྱ་མཆོ་
 བཅུམས། སྐྱ་གཤེགས་པའི་སྤྲོ་ལོ་ནས་ཁམས་སུ་བྱང་སི་དུ་པ་ལ་ངོམ་གྱི་གནས་
 འདི་འདྲ་བ་གཅིག་ལ་ངའི་སྤྱལ་སྐྱ་འབྱོན་འོང་ཞེས་ལུང་གི་ཆབ་ཤོག་གནང་བེན་
 བྱུང་། རབ་བྱང་བརྒྱད་པའི་མེ་སྟག་སྤྱི་ལོ་༡༥༠༩ལོར་དགུང་ལོ་དང་གསུམ་པ་ལྷེ་བ་
 དང་པོའི་ཆོས་བརྒྱ་བཞི་ཉིན་གྱི་དགོང་མོ་གསོལ་ཙག་གི་ཞལ་ཆེམས་གསལ་ལ་མ་
 གསལ་བ་གཅིག་འཛོག་གནང་སྟེ་ཐོ་རིངས་སུ་སྐྱ་གཤེགས། །

ལ། སྐྱ་ཐེང་བརྒྱད་པ།

མི་བསྐྱེད་དོ་རྗེ། རབ་བྱང་དགུ་པའི་མེ་ལོས་སྤྱི་ལོ་༡༥༠༧ལོར་ཆབ་མདོ་ངོམ་ཆུ་
 རྒྱད་དུ་སྐྱ་འབྱུངས། དགུང་ལོ་བདུན་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་ཆབ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་
 རྒྱལ་གྱིས་སྐྱ་གོང་མའི་ཞལ་ཆེམས་བཞིན་ཀམ་པའི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན། ཐེག་
 ཆེན་བསྟོན་གནས་གྱི་སྟོན་པ་གནང་། མཆོན་ཆོས་གྱི་གྲགས་པར་གསོལ། དགུང་
 ལོ་བརྒྱ་པར་འཇང་ཡུལ་དུ་ཕེབས་པའི་ལམ་བར་རྣམས་སུ། ཁམས་སྤྱགས་གྱི་
 དཔོན་རིགས་རྣམས་གྱིས་གུས་བཀུར་ཞུས་ཚུལ་རྣམ་ཐར་ལས། འབའ་སྟག་མགོ་
 དང་འབའ་ཐང་དུ་ཕེབས། གོ་འཛོ་སྟོང་དཔོན་དང་བེ་རི་སྟོང་དཔོན་པས་མཇལ།
 དེ་ནས་ཀློ་པོ་གངས་རར་ཕེབས། ཀ་ཀ་རི་ཕུག་འཇའ་ཆོན་སྲིད་། ཆོས་འབྱུང་
 གོང་འོག་རྣམས་སུ་བྱོན། སྤྲོ་མ་བསོད་རིན་པ་རྒྱ་ཡི་གདན་འདྲེན་པ་རྣམས་སར་
 མངགས། མཆོག་རབ་དགོན་དུ་ཕེབས། རོ་ཁྲོ་ལུང་པ་བ་རྣམས་ཀྱང་དེར་འདུས།
 འཇང་རྒྱལ་པོའི་གདན་འདྲེན་པ་བྱུང་དེ་ནས་རིམ་པར་རྒྱལ་ཐང་དུ་ཕེབས། ཡང་
 འཇང་གི་གདན་འདྲེན་པ་རྣམས་སླེབས། ཕེབས་པར་ཞལ་གྱིས་བཞེས། ཕུག་
 བས་གནང་བ་ས་ཐམ་དུ་སླེབས། དེ་ནས་རིམ་པར་ཕེབས། འུ་ལོ་ས་གའི་ཆོས་
 གསུམ་ལ་འབྱུག་གྲགས། རི་ཐམས་ཅད་དུར། འཇའ་འོད་ཀྱི་དྲ་བ་བྲིས། མེ་
 ཏོག་གི་ཆར་བབས་སྤང་པོ་ཆེ་ཐག་པ་བཅད་ནས། སྐར་དུ་བྱོན་ཏེ་ཕུག་འཆལ་བ་
 སོགས་བྱུང་། ར་ཀྱ་བཞིས་གཙོས་དམག་མི་བྲི་ཆོ་ཙམ་གྱིས་བསུ་བ་དང་བཅས་

ས་ཐམ་པོ་བྱང་གི་ཉེ་སྤྱོད་ཏུ་སྐར་པ་བ། སྤྱི་ཉིན་ཐོ་རངས་རྒྱལ་པོ་ཉིད་གྲུམ་བྱིར་
 སེབས། རྒྱལ་པོའི་ཁུ་པོ་དང་ཏུ་པོས་སྐར་པོ་ཆེ་རེ་རེ་ཞོན། སྐར་པོ་གཅིག་ཡན་
 པར་བྱིད། ཏྲ་ཁ་དོག་སྤྲོ་ཆོགས་པའི་ཞོན་པ་ཅན། གཏུགས་རྒྱལ་མཆོན་རོལ་
 མོ་སོགས་ཀྱིས་བཀོད་པ་བསམ་ལས་འདས་པ་བཅས་བྱོན། གུར་སྐོར་ཐམས་ཅད་
 བབས། སྤྱག་སྤུལ། ལ་ཁ་ཆ་སྒྱུན་གྱི་ལོ་ལྷ་བྱས། ཞེས་སོགས་སྐྱ་གཞོན་ཏུའི་རུས་
 བས་སྐྱ་བསོད་ཆེ་ཤིང་མཛད་སྤྱིན་རྒྱས་པ་ཞིག་བྱང་ཡོད། དཔལ་ལྷན་སངས་རྒྱས་
 མཉན་པ་ཚུ་བའི་སྒྲ་མར་བསྟེན། མདོ་སྤགས་གཉིས་ཀ་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པ་གུར་
 ཉི་དབུ་མ་དང་། སར་སྤྱིན། འདུལ་བ། མཛོད་བཅས་ཀྱི་གཞུང་ལ་འགྲེལ་ཆེན་
 མཛད་པ་དང་། ལྷག་པར་ཏུ་གསང་སྤགས་སྐོར་ལ་བུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱང་
 ཆོས་ལྷན་པའི་རྒྱུང་སེམས་དབྱེར་མེད་ཅེས་པའི་བསྟན་བཅོས་ཤིག་མཛད་། རབ་
 བྱང་དགུ་པའི་ཤིང་སྤྱག་སྤྱི་ལོ་༡༥༥༥ལོར་དགུང་ལོ་ཞེ་བརྒྱད་པར་སྐྱ་གཤེགས། །

རྒྱ་མེད་དགུ་པ།

དབང་སྤྱག་རྡོ་རྗེ། རབ་བྱང་དགུ་པའི་མེ་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་༡༥༥༦ལོར་མདོ་ཁམས་
 ཉེ་ཤོད་ཁ་བ་སྤྱིང་རིའི་ཉེ་ཞོལ་སྤྱག་བཟང་གྲོང་ཏུ་སྐྱ་འབྲུངས། འབྲུངས་པའི་ཆོ་
 རོ་མཆོར་བའི་ལྷས་མང་པོ་ཞིག་ཀུན་གྱིས་མིག་ལམ་ཏུ་གུར་སྤྱབས་ནང་སོ་ལྷགས་
 མོ་སོགས་ཀྱི་བཀྲ་ཤིས་ཁ་བ་ཏགས་གཡོག །དེ་རྗེས་མི་རིང་བ་ན་ཞུ་དམར་དཀོན་
 མཆོག་ཡན་ལག་གིས་ཀམ་པ་སྐྱ་མེད་བརྒྱད་པ། དགུང་ལོ་ཉེར་བརྒྱད་སྐབས་སུ་
 གསུངས་པའི་ལུང་བསྟན་ལ་གཞིར་བཟུང་ནས། ཀམ་པའི་ཡང་སྤྱིད་རོས་འཛིན་
 བྱས། མཆོན་དཔལ་ལྷན་མི་པམ་ཆོས་ཀྱི་དབང་སྤྱག་ཅེས་གསོལ། དགུང་ལོ་
 རྒྱག་པ་ལྷགས་བྱ་ལོར། འདྲ་ཆོར་ལུང་མདོར་སྤྱན་པའི་སེབས་ལམ་ཤེལ་ཁོག་ར་མ་
 སྐར་ཏུ་དར་མདོའི་མི་ཆེན་སྤྱག་འདུ་དང་བཅས་པ་དང་། རབ་སྐར་མཁས་པ་
 མི་ལྷའི་དཀོན་ཆམས་ཀྱི་རྩ་འདྲེན་སྤྱི་སྤྱོད་མཛལ་ཁ་ཞུས། དགུང་ལོ་བདུན་པའི་
 རྒྱ་བྱི་ལོར་དེ་ནས་ཚུར་ཤེལ་ཁོག་ཏུ་སེབས་ཐོག་རྗེ་དཔལ་བོས་དབུ་མཛད་དབུས་
 གཙང་དུགས་ཀོང་གི་ཀར་སྤེ་དང་། སྤྱིན་བདག་ཆམས་ཀྱིས་དབུས་གཙང་དང་
 དུགས་ཀོང་ཏུ་ཆིབས་བསྐྱར་དགོས་པའི་ཞུ་བ་ནན་ཆགས་དང་འབུལ་སྤྱིལ་འཕྱོར་

ཞིང་། མི་ཆེན་སོགས་དར་མདོ་དང་རབ་སྐང་པ་ཡོན་མཛོད་རྣམས་ཀྱིས་སྦྱོན་
 འདྲེན་དུ་དཔོན་མདོ་བཀྲ་འབྱོར། རྟུ་མི་མཛོར་ལོ་གསར་མཛད་ནས་ཟླ་བ་
 དང་པོར་དར་མདོར་ཐེབས། མི་ཆེན་གྱིས་རྒྱལ་པོའི་ལུང་གི་ཆེ་བའི་རྒྱན་དང་།
 རོལ་མོ་ལ་སོགས་པའི་བསུ་བཀོད་རྒྱ་ཆེན་པོས་སྦྱོན་དངས་ཤིང་། རྒྱ་བོད་ཐམས་
 ཅད་ཀྱིས་དད་པའི་གདུང་ཤུགས་ཀྱིས་རྩ་གོས་དར་ཤུག །གསེར་དབུལ་རྒྱ་བོག་
 བྱད་མཚར་གྱི་རིགས་ལ་སོགས་པའི་དངོས་པོའི་འབུལ་ཆེན་བཀྲག །ལིང་ཆོ་
 དཔོན་ཅུ་རུང་གིས་གདན་འདྲེན་ནན་གྱིས་ཁུས་པར། ཐེབས་མ་གྲུབ་པས་རྩ་གོས་
 དར་གསེར་དབུལ། ན་བཟའ་གསོལ་སྦྱད་གཟིམ་དྲེལ་ལ་སོགས་པའི་བརྒྱ་འབུལ་
 གཏོས་ཆེ་བ་སྦྱེལ་བ་འབྱོར། ཡབ་སྲས་བཀའ་གྲོས་ཀྱི་ཐོག་ནས་ལ་མོ་ཅེའི་སྦྱབ་
 སྤེ་གསོ་བའི་ཐེས་དང་། མདོ་པ་ཤོག་གསུམ་ནས་བྱ་བྲལ་གྱི་ཐོ་བཅུན་སུམ་ཅུ་
 ཅུམ་འཛོག་པ་མཛད་ཅིང་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས། དེ་ནས་དབུས་སུ་ཐེབས་ཏེ་རྩ་
 དམར་རིན་པོ་ཆེ་དང་། དཔའ་བོ་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱི་མདུན་ནས་མདོ་སྐགས་
 རིག་གནས་དང་བཅས་པ་ལ་གསན་སྦྱོང་མཐར་ཕྱིན་པ་གནང་བས། མཁས་པའི་
 མཚན་སྟན་རྒྱས། ཟབ་ཆོས་ཤུག་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྟན་ཅིག་སྦྱོར་སྦྱོར་གྱི་ཁྲིད་ཡིག་དཔལ་
 ཟླ་བའི་དབུ་མ་ལ་འཇུག་པ་ཟབ་མོའི་འགྲེལ་པ། བསྟན་བཅོས་མདོན་མཛོད་ཀྱི་
 འགྲེལ་པ་སོགས་སྒྲིགས་བཅ་བཅུ་སྟོར་ཅུམ་བཞུགས་ལ། ཞལ་སྟོབ་ཀྱི་གཙོ་བོར་
 ལྷ་དམར་དུག་པ་གར་དབང་ཆོས་ཀྱི་དབང་ཤུག། རྩ་བཅུན་སྟོ་བོའི་སྦྱལ་སྦྱ། རྩ་
 བཅུན་སྦྱལ་སྦྱ་རྩ་ར་རྩ་ཐ། སི་རྩ་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན། རྩ་དཔའ་བོ་
 གཙུག་ལག་རྒྱ་མཚོ། འབྲི་བྱང་ཆོས་རྩ་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ། སྟག་ལུང་ཆོས་རྩ་
 ཀྱན་དགའ་བཀྲ་ཤིས། རི་བོ་ཆེའི་ཆོས་རྩ་མཚོ་སྦྱོར་དོ་རྩ་དང་། སྦྱ་སྦྱེ་ཀམ་གྲགས་
 པ་རྣམ་རྒྱལ། ཟླ་མ་ཏེ་ཏོའི་སྦྱ་སྦྱེ་ཀམ་བསྐབ་གསུམ་རྒྱ་མཚོ། ཟུར་མང་ཆོས་རྩ་ཀམ་
 ལེགས་བཤད་སྦྱ་དབྱངས་སོགས་མཁས་གྲུབ་ཀྱི་སྟོབ་མ་མང་དུ་བྱུང་། རབ་བྱང་
 བཅུ་པའི་ཆུ་ཡོས་སྦྱེ་ལོ་༡༩༠༣ལོར་དབྱང་ལོ་ཞེ་བརྒྱད་པ་སྦྱ་གཤེགས།

བདུན། སྦྱ་ཐོང་བཅུ་གཉིས་པ།

བྱང་ཆུབ་དོ་རྩ། རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆུ་ལུག་སྦྱེ་ལོ་༡༩༠༣ལོར་མདོ་ཁམས་

མྱེ་དགེའི་དཔོན་པོ་སྟོང་གི་དཀྱིལ་ལེ་གོང་ཏུ་སྐྱུ་འབྱུངས། སྐྱེ་གོང་མས་ས་སྐྱོང་
 མྱེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་ལ་ཞལ་བཞེས་ལུང་བསྟན་ལྟར། དབུས་ནས་སྐར་གྱི་མགོན་གཉེར་
 བན་བདེ་ཁམས་སྟོགས་སུ་སྐྱུལ་སྐྱའི་ཡང་སྲིད་དོས་འཛིན་ཕེབས་སྐབས། ལྷ་ཐོག་
 ཏུ་གཉེར་སྟོན་མི་འབྱུར་དོན་རྗེ་དང་མཇལ་བས་ཀྲམ་པའི་མཆོག་སྐྱུལ་ཡོད་པའི་ས་
 ཆ་དང་ཡབ་ལུས་གྱི་མིང་སོགས་གསལ་པོར་སྟོན་གནང་། དབྱང་ལོ་བཞི་པར་ལྷ་
 དམར་དཔལ་ཆེན་ཆོས་གྱི་དོན་གྲུབ་གྱིས་མཆོན་དང་། ཞབས་བརྟན་བཅས་སུལ།
 རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚུ་བྱི་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༩༩ལོར་ལྷ་དམར་དཔལ་ཆེན་ཆོས་གྱི་
 དོན་གྲུབ་དང་ཁོང་ནམ་གཉིས་སྐྱ་ནག་ཏུ་ཕེབས། ལོ་དེར་ཡབ་སྐུས་ནམ་གཉིས་
 སྐྱ་ནག་ཏུ་སྐྱུ་གཤེགས། སྐབས་དེར་ཀྲམ་པ་དབྱང་ལོ་སུམ་ཅུ་དང་། ལྷ་དམར་
 པ་དབྱང་ལོ་སོ་བརྒྱད་ཡིན། །

བརྒྱད། བློང་བཅུ་བཞི་པ།

ཐེག་མཆོག་དོན་རྗེ། རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་མི་སྐྱུལ་སྤྱི་ལོ་༡༧༩༧ལོར་མདོ་
 ཁམས་ཟལ་མོ་སྐང་གི་ཡུལ་ལྷ་ནང་ཡིད་ལྷུང་བཀྲ་ཤིས་མཐོང་སྟོན་ཏུ་སྐྱུ་འབྱུངས།
 འབྲུག་ཆེན་སྐྱེ་བློང་བརྒྱད་པ་མི་ཤམ་ཆོས་གྱི་རག་དབང་། མཆོན་གཞན་འབྲུག་
 ཆེན་ཆོས་གྱི་སྤྱང་བས་རྗེ་གོང་མའི་ལུང་དོན་ལྟར་དོས་འཛིན། མཆོན་དཔལ་ལྷན་
 རིག་ཀུན་ལྷན་གྲུབ་ཐེག་པ་མཆོག་གི་དོན་རྗེ་ཞེས་གསོལ། སི་ཏུ་བརྒྱ་ཉིན་བྱེད་དང་
 རྒྱལ་དབང་འབྲུག་ཆེན་ནམ་གཉིས་གྱི་མདུན་ནས་བསྟེན་རྩོགས་ལྷས། རབ་བྱུང་
 བཙོ་ལྷ་པའི་ས་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་༡༨༠༤ལོར་དབྱང་ལོ་དོན་གཉིས་པར་སྐྱུ་གཤེགས། །

དགུ། སྐྱེ་བློང་བཅུ་དྲུག་པ།

རབ་བྱུང་རིག་པའི་དོན་རྗེ། རབ་བྱུང་བཙོ་ལྷ་པའི་ཤིང་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༨༠༤ལོར་མདོ་
 ཁམས་མྱེ་དགེའི་འདན་ཁོག་ཏུ་ཨ་རྒྱུག་ཚང་གི་བྱིམ་ཏུ་སྐྱུ་འབྱུངས། སྐྱེ་གོང་མའི་
 ལུང་བསྟན་བཞིན་སི་ཏུ་བརྒྱ་དབང་མཆོག་རྒྱལ་པོས། ཀྲམ་པའི་ཡང་སྲིད་འབྲུལ་
 བལ་ཏུ་དོས་འཛིན། སྤྱི་ལོ་༡༨༠༥ལོར་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་དང་ལྷན་ཏུ་སྐྱ་ནག་པེ་ཅིང་
 ཏུ་ཕེབས། སྤྱི་ལོ་༡༨༠༥ལོར་སྐྱ་གར་ཏུ་ཕེབས་ཅིང་འབྲས་ལྗོངས་རུམ་གཏིག་ཏུ་

གཏན་བཞགས་མཛད། རབ་བྱང་བཅུ་དྲུག་པའི་ལྷགས་བྱ་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༥༧ ལོར་དགུང་
ལོ་ད་བརྒྱད་པར་ཨ་རིའི་ཡུལ་དུ་སྤྱོད་གཤེགས། །

བཅུ། ཀམ་པ་སྤྱི་མེད་བཅུ་བདུན་པ།

འགྲོ་འདུལ་སྤྱིན་ལས་རྡོ་རྗེ། རབ་བྱང་བཅུ་དྲུག་པའི་ཤིང་སྤང་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༥༥
ལོར་ཁམས་རྩ་ཐོག་དུ་སྤྱོད་འབྱུངས། སྤྱི་མེད་དུས་ནས་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༥༥ ལོར་བཙུན་
ཆེ་སྟབས། མདོ་སྤགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་ལ་ཤིན་དུ་མཁས་པ་མ་བཟད།
བོད་དབྱིན་རྒྱ་གསུམ་དང་། ཀོ་རི་ཡའི་སྐད་རིགས་བཅས་ལ་ཐོགས་པར་མེད་པ་
ཞིག་བཞགས་ཡོད། །

ས་བཅད་གཉིས་པ། རྒྱལ་བ་སྤྱི་མེད་རིན་ཕྱོན།

གཅིག རྒྱལ་བ་སྤྱི་མེད་བདུན་པ།

རྒྱལ་བ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ། ཡབ་བསོད་ནམས་དར་རྒྱས་དང་། ཡུམ་སློ་
བཟང་ཚོས་མཚོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་པའི་ས་བྱི་སྤྱི་ལོ་ 1708 ལོར་
མདོ་ཁམས་ལི་ཐང་དུ་སྤྱོད་འབྱུངས། ཞང་པོ་ཨ་དགེ་བཀྲ་ཤིས་ནས་སྐལ་བཟང་རྒྱ་
མཚོ་ཞེས་མཚན་གསོལ། རྒྱ་ལའི་སློ་མ་དྲུག་པ་ཆོངས་དབྱེད་རྒྱ་མཚོ་བྲི་ལས་
ཕབས་ཏེ་གོང་མའི་པོ་ཉ་རྒྱལ་གྱིས། གསང་སྟབས་ཀྱིས་མདོ་སྤགས་མཚོ་སྤྱོད་པོའི་
ཡུལ་སྤྱོད་གྲོལ་བཏང་། དེ་རྗེས་ཨ་མདོའི་ཡུལ་དུ་དགོན་པ་བཏབ་ཏེ་གཏན་
བཞགས་མཛད། སོག་པོ་རྩ་བཟང་ཉན་གྱི་རྒྱ་ལའི་དྲུག་པ་སྤྱོད་གཤེགས་ཚུལ་དེལ་
བསྐྱེད་ཀྱིས་སྟབས། སྤྱི་ལོ་ ༡༧༥༥ ལོར་གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་སྤྱོད་རིག་གྲུང་པོ་ཞིག་
ཡོད་སྟབས་ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་སློ་མ་དང་མི་སྤྱོད་མང་པོས་རྒྱ་ལའི་སློ་མའི་ཡང་སྤྱོད་
ཡིན་ཚུལ་སྤྱོད་ཞིང་དད་གུས་བྱེད་མཁན་རྗེ་མང་དུ་སོང་། ཡིན་ནའང་སྐབས་
དེར་རྩ་བཟང་ཉན་གྱིས་བོད་ཀྱི་སྤྱོད་དབང་བཟུང་ཞིང་ཕད་དཀར་འཛིན་པ་ཡི་
ཤེས་རྒྱ་མཚོ་འདྲ་བའི་ཐོག་དུ་བཞགས་ཡོད་སྟབས། དངོས་སུ་རྒྱ་ལའི་སློ་མའི་ཡང་
སྤྱོད་ཡིན་ཞེས་སྤྱོད་གྲུང་སྤྱོད་ཀྱིས་མ་ལུས། གཏན་ས་གསུམ་གྱི་སློ་མ་དང་གཞུང་
ཞབས་ཀྱན་གས་འགས། སྤྱོད་དུ་མདོན་རྒྱུད་གིས་སྤྱོད་ཀྱིས་ཞུ་བ་དང་འདུལ་

བ་མཚོན་ཅམ་རེ་ལུལ། རབ་བྱང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཤིང་རྩ་སྤྱི་ལོ་1714ལོར་བོད་
ནས་སོག་པོ་ལྷ་བཟང་ཉན་གྱིས་བཏང་བའི་མི་རྣམས་ལོང་བ་ཐོས་པས། ལེགས་ཉེས་
གང་ཡོང་མི་ཤེས་པས་འཇིགས་ཏེ་བོད་ལྗང་དང་པོའི་ཆོས་བཞི་ཉིན། ཡབ་ཡུམ་སྐུ་
འཁོར་འགའ་དང་བཅས་སྡེ་དགའི་སྦྱགས་སུ་བྱོལ། སྡེ་དགའ་རྩ་བསུ་བ་བྱས་ཏེ་བོད་
ལྗང་གསུམ་པའི་ཆོས་བརྒྱ་བཞི་ཉིན་རྫོང་གསར་རྩ་ཐེབས་ནས་འབྱོར། སྡེ་དགའ་ཆོས་
རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆོ་རིང་གིས་ཐེབས་བསུའི་བཀོད་པ་དང་བཅས་ཀྱིས་ལྷ་ལྷང་ཁྱག་
རྩ་གདན་དྲངས། སྐབས་དེར་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཆོང་པ་འགས་མཚོ་ཁྱག་རྩ་གདན་
དྲངས། སྐབས་དེར་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཆོང་པ་འགས་མཚོ་སྡོན་གྱི་ཆིང་མང་བླ་མུར་
ཐའི་རི་ལ། ལི་ཐང་གི་སྤུལ་སྐུ་སྡེ་དགའ་གདན་འདྲེན་ཞུས་སོང་ཟེར་བར་དེ་མ་
ཐག་དར་འཕུར་རྩང་འབྱུང་གྱི་རྟེན་འབྲེལ་ཞུས། མཚོ་སྡོན་དཔོན་རིགས་ཁག་
བཤོས་ནས་མཚོ་སྡོན་རྩ་གདན་འདྲེན་ཞུས། མན་རྩ་གོང་མ་ཨ་ཆི་བྱ་བི་ལྷ་སོགས་
དཔོན་གཡོག་རྩལ་རྩ་སྐོར་སྤུལ་སྐུ་གདན་འདྲེན་པར་བཏང་སྟེ། རྩ་ནག་རྩ་ཐེབས་
དགོས་ཚུལ་སྐོར་ལ་མཚོ་སྡོན་གཡས་རྩའི་དཔོན་ཁག་རྣམས་ཀྱིས་དགོངས་འཁོལ་
ཞུས། དགུང་ལོ་དགུ་པའི་མེ་སྤེལ་སྤྱི་ལོ་1716ལོར་སྐུ་འབྱུང་རྩ་འབྱོར། ལོ་དེའི་
ལྗང་བ་བརྒྱ་པའི་ཆོས་ཉི་ཤུ་ཉིན་ཡོངས་འཇིན་དམ་པ་ཚུ་བཟང་རྩ་ཐོ་བྱ་རིན་པོ་ཆེ་
ནས་དགའ་བསྟོན་གྱི་བསྐྱབ་སྡོམ་ལུལ། དགུང་ལོ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ས་བྱི་སྤྱི་ལོ་1718
ལོར་མན་རྩ་གོང་མའི་པོ་ཉ་ཅ་ཤི་བི་ལྷ་སྐུ་འབྱུང་རྩ་སྤྱིར་སོང་སྟེ་གོང་མ་བདེ་སྦྱིད་
རྒྱལ་པོ་（康熙皇帝）ལ་རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་ཡང་སྤྱིད་དབུས་སུ་ཐེབས་རྒྱའི་དགོངས་
བཞེད་ཡོད་པ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཞུས་སྟབས། དེའི་སྤྱི་ལོ་ས་པག་ལོར་གོང་མས་སྤྱས་
ཅང་ཅུན་མང་ལ་དམག་གི་དབུང་སྟོང་ཕྱག་གསུམ་དང་བཅས་བེ་ལིང་རྩ་རྒྱ་ལའི་
བླ་མར་མངལ་འཕྲད་བཏང་། རབ་བྱང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ལྷགས་བྱི་སྤྱི་ལོ་1720
ལོར་རྒྱ་ལའི་བླ་མ་སྐུ་ཐེང་བདུན་པ། མན་རྩ་གོང་མའི་དམག་གི་དབུང་ཆེན་པོ་
དང་བཅས་ལྷ་ལྷན་སྦྱགས་སུ་ཆིབས་ཁ་བསྐྱར། ལྷགས་བྱི་ལོར་དབུས་སུ་འབྱོར།
སོག་པོ་རྩན་གར་བའི་དབུང་ཆོགས་བོད་ནས་མཐར་བསྐྱད། དགུང་ལོ་བརྒྱ་བཞི་
པའི་ལྷགས་སྤང་སྤྱི་ལོ་1721ལོར་བོད་ཀྱི་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ཀྱི་འགན་བཞེས། ཟུར་

ཁང་བསོད་ནམས་རྒྱལ་པོ་བཀའ་སློན་གཙོ་བོ་དང་། ང་སོད་དོ་རྗེ་རྒྱལ་པོ། ལུམ་
 པ་བཀྲ་ཤིས་རྒྱལ་པོ། སྐུར་ར་བ་སློ་ཤོས་རྒྱལ་པོ། ཕོ་ལྷ་བ་བསོད་ནམས་སྟོབས་
 རྒྱལ་བཅས་བཀའ་སློན་བསྐོས་བཞག་གནང་། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་པའི་མེ་ལུག་སྟེ་ལོ་
 1727ལོར་བོད་ཀྱི་བཀའ་སློན་ནང་ཁྲུལ། འགལ་ལྷར་གྱུར་པའི་སྡེ་གཟར་ཆེན་པོར་
 ལངས་སྟབས་སྐྱེ་ཉིད་མན་རྩ་གོང་མའི་རེ་སྐུལ་ལྟར་རེ་ཞིག་སྐྱེ་ཡུལ་དུ་ཕེབས་རྒྱུའི་
 ཐུགས་འདུན་བཅངས། དགུང་ལོ་ཉེར་གཉིས་པའི་ས་བྱ་སྟེ་ལོ་1729 ལོར་ལི་ཐང་
 དུ་འབྱོར། དེའི་སྟེ་ལོ་ལྷགས་ཀྱི་ལོར་མགར་ཐར་དུ་ཕེབས་ནས་བཞུགས། དུས་དེར་
 མན་རྩ་གོང་མས་དདུལ་འཕོར་ཆེན་གནང་བ་འབྱོར། དགུང་ལོ་ཉེར་བརྒྱད་པའི་
 ཤིང་ལོས་སྟེ་ལོ་1733ལོར། བ་ཡུལ་ནས་སྐར་ཡང་དབུས་སུ་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་།
 རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ལྷགས་ལུག །སྟེ་ལོ་1751ལོ་ཉི་དགུང་ལོ་ཞེ་བཞི་པར་
 བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་འགན་སྐྱར་ཡང་བཞེས་བཀའ་ཤག་སྲིད་གཞུང་དངོས་
 སུ་བཅུགས། སྲིད་དབང་ལོ་ངོ་བདུན་ཙམ་བཞེས་རྗེས་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་
 པའི་མེ་སླང་སྟེ་ལོ་1757ལོ་ཉི་དགུང་ལོ་ལྷ་བརྒྱ་པར་སྐྱ་གཤེགས་སོ། །

གཉིས། རྒྱལ་བ་སྐྱེ་ཐེང་དགུ་པ།

རྒྱལ་བ་ལུང་རྟོགས་རྒྱ་མཚོ། ཡབ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་སྦྱང་དང་། ཡུམ་དོན་གྲུབ་
 སྟོལ་མ་གཉིས་ཀྱི་སྐས་སུ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཤིང་སླང་ལོ། སྟེ་ལོ་1805ལོར་
 མདོ་ཁམས་སྡེ་དགའི་མངའ་ཁོངས་འདན་ཁོག་དུ་སྐྱེ་འབྱངས། རྒྱུ་བྱའི་དུས་ནས་
 ངོ་མཆར་ཆེ་བའི་མཆན་མ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་ཡོད་ཚུལ་གང་སར་བྱབ། དགུང་ལོ་
 གསུམ་པའི་མེ་ལོས་སྟེ་ལོ་1807ལོར་རྒྱལ་ཚབ་རྟ་ཆག་ལོ་མིན་ཏན་དང་། བཀའ་
 སློན་བཞི་སོགས་ཆེ་རྒྱ་ཐམས་ཅད་བཀའ་བསྟོན་ནས་རྒྱ་ལའི་བླ་མའི་འོས་སྐུལ་དུ་
 དབུས་སུ་གདན་འདྲེན་བྱས། དགུང་ལོ་བཞི་པའི་ས་འབྲུག་སྟེ་ལོ་1808ལོར་ཡང་
 སྲིད་དངོས་སུ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཏེ་པཌ་ཆེན་བསྟན་པའི་ཉི་མ་མཆོག་གིས་གཙུག་
 རུད་བཞེས་ཏེ་མཆན་སྟོ་བཟང་བསྟན་པའི་འབྱུང་གནས་ངག་དབང་ལུང་རྟོགས་
 རྒྱ་མཚོ་ཞེས་གསོལ། དགུང་ལོ་དགུ་པའི་ཚུ་བྱ་སྟེ་ལོ་1813ལོར་ལྷ་ལྡན་གཙུག་ལག་
 ཁང་གི་ངོ་བོ་ཤུག་ཕུ་ཞེའི་མདུན་དུ་པཌ་ཆེན་བསྟན་པའི་ཉི་མས་མཁན་པོ་དང་།

བྱི་ཆེན་གྲགས་པས་སློབ་དཔོན། ཤར་པ་ཚོས་རྗེས་དྲུས་གསན་པ་བཅས་མཛད་
ནས་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྒྲིམ་པ་བཞེས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་ཤིང་པག་སྟེ་ལོ་1815ལོ་
ཉི་དགུང་ལོ་བརྒྱ་གཅིག་ཟིན་པ་དང་། ཆམ་པའི་བསྐྱུན་གཞི་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་སྐྱེན་
བྱས་ཏེ་སྤྱོད་གཤེགས། །

གསུམ། རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཚོ་བཅུ་པ།

རྒྱལ་བ་ཚུལ་བྱིམས་རྒྱ་མཚོ། ཡབ་སློ་བཟང་སྟན་གྲགས་དང་། ཡུམ་ནམ་རྒྱལ་བུ་
བྱིང་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་མེ་བྱ། སྟེ་ལོ་1816ལོར་མདོ་ཁམས་
ལི་ཐང་ཤོག་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ་འབྲུངས། དགུང་ལོ་བརྒྱ་པའི་ཆུ་རྩ་སྟེ་ལོ་1822ལོར་ཀུན་
གཟིགས་པའུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་དབུས། བཀའ་སློན་ནམས་དང་ཨམ་བན་ནམ་
གཉིས་བཅས་འཆོགས་པའི་དབུས། མཚོད་ཡོན་ལྷན་རྒྱས་པའི་འདྲ་ཐང་གི་མདུན་
རུ་འོས་སྤྲུལ་ལ་འདེམས་སྤྱད་བྱེད་པའི། བྱིས་པ་གསུམ་པོའི་མིང་བྱང་ངོས་གཉིས་
སུ་མན་རུ་ཡི་གེ་དང་བོད་ཡིག་སོ་སོར་བྲིས་པ་བྱས་པར་བརྟུག །མཚོག་གསུམ་ལ་
གསོལ་འདེབས་དང་། ཆོས་སྦྱང་ལ་འཕྲིན་བཅོལ་བསྐྱགས་མཐར་གཏེར་བྱས་
དགྲུག་ཉི་བྱང་བུ་འཐེན་པར་ལི་ཐང་པ་དེ་ལ་བབ། དེ་རྗེས་པའུ་ཆེན་རིན་པོ་
ཆེས་གཙུག་སྤྱད་བཞེས། དགེ་བསྐྱེན་གྱི་སྒྲིམ་པ་སྤྲུལ། མཚན་ངག་དབང་སློ་
བཟང་འཇམ་དཔལ་ཚུལ་བྱིམས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་གསོལ། འབྲི་སློག་ནས་བརྩམས་
བསྐྱབ་གཉེར་གནང་། བོད་ཀྱི་སྤྱི་དབང་རྒྱལ་ཚབ་ཆེ་སློན་སྤྱི་ནས་བསྐྱུངས།
དགུང་ལོ་བརྒྱ་དགུ་པའི་ཤིང་རྩ་སྟེ་ལོ་1834ལོར་པའུ་ཆེན་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ནས་
བསྐྱེན་རྗེ་གས་ཀྱི་སྒྲིམ་པ་བྲུས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་མེ་བྱ་སྟེ་ལོ་1837ལོ་ཉི་
དགུང་ལོ་ཉེར་གཉིས་སོན་པ་དང་སློ་བུར་རྒྱ་སྤྱོད་གཤེགས་སོ། །

བཞི། རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཚོ་བཅུ་གཅིག་པ།

རྒྱལ་བ་མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ། ཡབ་ཆེ་དབང་དོན་གྲུབ་དང་། ཡུམ་གཡུང་
རྒྱུང་བུ་བྱིང་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་ས་བྱི་སྟེ་ལོ་1838ལོར་མདོ་
ཁམས་མགར་ཐར་དགོན་པའི་ཉེ་འདབས་སུ་སྤྱོད་འབྲུངས། དགུང་ལོ་བཞི་པའི་

གོང་གསལ་ཁམས་སྟོགས་སུ་འབྱུངས་པའི་ཀམ་པ་སྐྱ་ཕྱེང་རིམ་བྱོན་གྱི་ནམ་
 ཐར་ཉུང་བཟུས་འདི་ནམས་ནི་བཀའ་བརྒྱུད་གསེར་ཕྱེང་གི་ནམ་ཐར་ནང་རྩ་གང་
 འཁོད་མདོར་བཟུས་ནས་བཀོད་པ་ཞིག་ཡིན། དེ་བཞིན་རྩ་ཁམས་སྟོགས་སུ་
 འབྱུངས་པའི་རྒྱལ་བ་སྐྱ་ཕྱེང་ནམས་ཀྱི་ནམ་ཐར་ནི་ནམ་ཐར་རྒྱས་པར་དག་ལས་
 མདོར་བཟུས་ནས་བཀོད་པ་ཡིན། །

ལེའུ་བཞི་པ།

ཁམས་ཀྱི་མཁས་པ་བྲགས་ཆེན།

ས་བཅད་དང་ལོ། ཁམས་ཀྱི་པརྟེ་ཏ།

གཅིག ། ཅ་མི་པརྟེ་ཏ་སངས་རྒྱས་གྲགས།

ཅ་མི་ལོ་ལྔ་དང་། ཅ་མི་པརྟེ་ཏ་སངས་རྒྱས་གྲགས་ཞེས་ཟེར། རྒྱ་གར་དུ་སློབ་སྦྱོང་
བྱས་ཤིང་མཁས་པའི་རྩེ་མོན་པ་དང་། དཔལ་ན་ལེན་ཀྱི་གཙུགས་ལག་སློབ་སྦྱོང་
ནང་དུ་ལོ་བཅུ་གཉིས་རིང་སློབ་དཔོན་གནང་ཚུང་བའི་རྒྱ་གར་ཤར་ཅུབ་གཉིས་
ལ་སྒྲན་གྲགས་ཀྱིས་ཁྱབ་པའི་བོད་རིགས་རྒྱ་གར་གྱི་པརྟེ་ཏ་ཞིག་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་
ཡིག་ཆ་ནམས་ལས་རྩེ་འདིའི་འབྲུངས་ཡུལ་མི་ཉག་ཡིན་པ་གསལ། འབྲུངས་
འདས་ཀྱི་དུས་ཚོད་མ་གསལ་ཡང་། དུས་འཁོར་ཐོག་མར་བོད་དུ་འཆད་ཉན་དར་
སྤེལ་བཏང་མཁན་གྱི་སླ་མ་གཙོ་བོའི་གྲས་ཤིག་ཡིན་པ་དང་། བ་རི་ལོ་ལྔ་རྒྱ་གར་
དུ་ཐེབས་དུས་ཀོ་ས་ལའི་གྲོང་དུ་ཅ་མི་ལོ་ལྔ་བ་དང་མངལ་འཕྲད་བྱུང་ཚུལ་སྐོར་
གསལ་བ་ལས་ཁོང་ནི་བ་རི་ལོ་ལྔ་བ་དང་དུས་མཉམ་ཡིན་པར་གསལ། དེས་ན་བ་
རི་ལོ་ལྔ་བ་དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་ལྷག་ཅམ་པལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་༡༠༧༠ལས་མས་ཞིག་ལ་རྒྱ་
གར་དུ་ཐེབས་པར་གསལ། སྐབས་དེར་ཅ་མི་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་བཞིན་པའི་བོད་ཀྱི་ཕྱི་
བརྒྱུད་སློབ་མ་ཞིག་ཡིན་པ་ལས་སྐད་གྲགས་ཆེན་པོ་བྱུང་མེད་པ་བ་རིའི་ནམ་ཐར་
ལ་བལྟས་པས་ཤེས། ཅ་མི་ལོ་ལྔ་བ་ནི་བོད་དུ་དུས་འཁོར་འཆད་ཉན་དང་དར་
སྤེལ་གནང་མཁན་གྲས་ཀྱི་སླ་མ་གཙོ་བོར་ཞིག་ཡིན་སྐབས་དུས་སྐར་ཅིས་ཀྱི་
གཞུང་དང་ལོ་ཐོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འགོ་བརྒྱུད་དུ་འང་ཅ་མི་སངས་གྲགས་ལ་མཚོད་
བརྟེན་ཡོད་པ་དཔེར་ན་འཇམ་མགོན་ཀོང་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེས། འཁོར་འདས་ལམ་
གསུམ་ལྟ་ཆོས་རི་སྟོད་པ། རྟོང་ཆེན་གྱི་གི་ལུས་སྟོལ་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ། རྩང་མཛད་
དུས་ཞབས་ཅ་མི་ར་འབྲོ་སོགས། །འཕགས་བོད་ཆོག་གི་བདག་ནམས་རྒྱལ་གྱུར་
ཅིག ཅིས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་ནམས་སོ། ། 《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》

ལས། “ཅ་མི་སངས་རྒྱལ་གྲགས་པ་འདི་མདོ་ཁམས་སྤང་མི་ཉག་གི་ཡུལ་དུ་
 འབྱུངས། རྒྱ་གར་དུ་མཁས་ཤིང་དངོས་གྲུབ་ཐོབ་ནས་དོ་རྩེ་གདན་དུ་སྟོན་པའི་
 རྒྱལ་ཆོས་མཛད། དུས་འཁོར་ཅ་མིའི་རྒྱུད་གསུམ་སོགས་བསྐྱར། ལྷ་ལོ་གཞོན་ནུ་
 དཔལ་འདི་མདོ་ཁམས་སུ་འབྱུངས། དུས་རྒྱ་ཡིན་པ་རྒན་གཞོན་གཉིས་ཕྱིན་པས་
 ལྷ་ཆེན་ལྷ་རྒྱུད་དུ་གྲགས། རྒྱ་གར་དུ་སུ་མཁས་དྲིས་པས་ཅ་མི་ལོ་ན་མཁས་ཟེར་
 བས་རྒྱ་གར་དུ་ཡོང་ནས་བོད་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་ཉན་པ་མི་ཡོང་བས་མས་ནས་
 གཞན་དྲིས་པས་ཨ་བླུ་ཀླ་ར་དང་ཨོ་རྒྱལ་གྱི་པརྟེ་ཏ་ལྷ་གི་ཤྱ་ར་མཁས་ཟེར་ཏེ་དེ་
 གཉིས་ཀྱང་ཅ་མི་ལ་ཆོས་ཉན་ཞིང་འདུག་པས་སྤར་ཅ་མི་དང་ཨ་བླུ་ལ་ཆོས་ལྷས། ”
 ཞེས་གསུངས། 《དཔལ་ཆེན་ལྷ་ལོ་ན་མ་ཐར།》 རྩེ་ཉིད་ཀྱིས་ཞལ་སྟོབ་ཞིག་
 གིས་བྲིས་པ་གསལ་བའི་ལག་བྲིས་པ་མ་ཤོག་ལྟེན་ཏེ་ཡོད་པ་ཞིག་གི་ཤོག་ངོས་
 གཉིས་པའི་རྒྱུ་ཕྱིར་དང་པོ་ལས། “དེའི་ཆོ་དོ་རྩེ་གདན་ན། རྒྱལ་པོ་ཤིང་སྟན་
 བཅན་བྱ་བ་བཞུགས་པ་སྟོ་ལ་བབས་ནས། བྱིད་ཅི་འཆོལ་བ་ཡིན། ཆོས་འཆོལ་བ་
 ཡིན་ན། དཔལ་ན་ལེན་དུའི་གཙུག་ལག་ཁང་ན་པརྟེ་ཏ་མང་པོ་བཞུགས་ཏེ། དེའི་
 བང་ནས་ཀྱང་ཆེ་བ་རིག་པའི་གནས་ལྷ་ལ་མཁས་ཤིང་། ཆོའི་དངོས་གྲུབ་བརྟེན་
 པའི་ཅ་མི་སངས་རྒྱལ་གྲགས་པ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་ཀྱིས། བྱིད་བོད་ཐམས་ཅད་
 དེར་འབབ་པ་ཡིན་པས། དེར་སོང་ཞིག་ཟེར་བ་དང་། ལྷ་མའི་བྱགས་དགོངས་ལ།
 ཅ་མི་བོད་ཡིན་ན། ང་རྒྱ་གར་ཕྱིན་ནས། བོད་གཅིག་ལ་ཆོས་ལྷ་བ་མི་རིགས་ཏེ། འོ་
 བ་ཡང་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་བཅག་མི་སྟུབ་པས། དེའི་རྒྱུད་དུ་འགོ་འཁྱམ་ནས་བྱོན་ཏེ།
 གསེར་ཐམས་ཅད་དེར་བཅོལ་ནས། མི་སུ་སྤང་སྤང་ལ་ཅ་མི་ནི་བོད་ཡིན་ན། བྱིད་
 རྒྱ་གར་ན་པརྟེ་ཏ་མཁས་ཤིང་གྲུབ་པ་ཐོབ་པ་སུ་ཡོད་ཅེས་ཉག་དུ་དྲིས་པ་ལ། བྱང་
 རྒྱུ་ལེམས་དཔའ་ཨ་བླུ་ཀླ་ར་ཡོད་ཟེར་ནས། གསེར་སྤང་བདུན་ལ་མརྟེན་བྱས་
 བས་སུལ་ཏེ། དབང་བསྐྱར་དང་ལྟན་གཅིག་སྟེན་པ་གནང་ངོ། །དེར་དུས་ནམ་
 ཞིག་ན་ལྷ་མ་ཨ་བླུ་ཀླ་ར་དེ་རྩྭ་མི་ལོ་ཅ་ལ་ཆོས་ཉན་ཞིང་འདུག་པ་ཆོར་ནས། ང་
 བྱི་རྩྭ་མི་ལས་ཆེ་བ་མེད་དེ། འོ་བ་ཡང་གཞན་གཅིག་བཅོལ་དགོས་སྟུམ་ནས། གོས་
 ཆ་རུ་ལ་སྟན་གཅིག་པ་མཛད་ནས། ལོ་གསུམ་བསོད་སྟོམས་མཛད་ཅིང་གོང་བྱིར་

མཉམ་ཡོད་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་དུ་བྱོན། ལྷ་ཡ་སྟོ་རི་བྱ་བ་དེ་ལ་ཞག་གསུམ་
བཞུགས། འཕགས་པ་ག་ཡ་འོད་བསྐྱངས་ཀྱི་ལྷ་བཟེད། བསེལ་བྱེད་ལ་བྱིན་
རྒྱལས་ཞུས། གཟེམས་པ་ལ་ཕྱག་འཆོལ་བ་ལ་སོགས་མཛད་ཅིང་དེ་ལྟར་ཡུལ་
ཁམས་སྟོར་གིན། ཨ་བྱ་ཀ་ར་མ་གཏོགས་པ་རྒྱ་གར་ན་སུ་ཆེ་སུ་ཆེ་ཤེས་དྲིས་པ་ལ།
རྩབ་སྟོགས་ལྷ་རྒྱན་ན་པརྟེ་ཏ་ལྷ་གི་ཤུ་ར་བྱ་བ་ཡོད་ཟེར་ནས། དེར་བཞུད་པར་
དགོངས་པ། ལམ་དུ་ཞུགས་ཀ་ཙམ་ན་པརྟེ་ཏ་གཏུང་སུ་རི་བ་དོན་གཡོག་བཞི་ལྷ་
ཙམ་གྱི་ན་ལེན་དྲར་བྱོན་ནས། འདི་ཀུན་སུ་ཡིན་དྲིས་པ་ལ། ལྷ་རྒྱན་ན་བཞུགས་
པའི་པརྟེ་ཏ་ལྷ་གི་ཤུ་རི་བྱ་བ་དེ་ཡིན། ལྷ་མ་མི་ཉག་གི་སྟོབ་མ་ཡིན་ཟེར། འདིར་ཅི་
ལ་བྱོན་པ་ཡིན་དྲིས་པས། སྟོབ་དཔོན་རྩ་མི་ལ་ཞུས་པའི་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྟོམ་
ཀྱི་གནད་ནམས་སྟོགས་གཅིག་དུ་སྟེབས་པའི་ཡི་གེ་གཅིག་ཞུར་བྱོན་པ་ཡིན་
གསུང་ནས། སྟོར་བའི་སྤང་བ་འདི་མཛད་སྟེ། དེ་ནས་དཔལ་རྩ་ལོའི་སྟོགས་
དགོངས་ལ། ད་ནི་ལྷ་མ་རྩ་མི་དང་རྩ་ཀ་ར་གཉིས་ལས་ཆེ་བ་ནི། འཛམ་སུ་མིང་ན་
མི་བཞུགས། ཨ་ལ་ལ་ངོ་མཆར་ཆེ་སྟམ་ནས། གསེར་སྤང་བཞི་བཅུ་ཙུ་བདུན་ཡོད་
པའི་བཅུ་བཞག་ནས། ལྷ་མ་རྩ་ཙུ་བདུན་ལ་མཆོལ་བྱས་ནས། ལྷ་མ་རྩ་མི་ལ་སུལ་ཏེ།
བདག་ལ་ཆེ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་སངས་རྒྱས་པའི་གདམས་ངག་གཞན་ལ་མེད་པ་
གཅིག་ཞུ་བྱས་པ་ལ། ལྷ་མ་རྩ་མིའི་ཞལ་ནས། བྱོད་ཅི་ཟེར་བ་ཡིན། གཞན་ལ་མེད་
པའི་གདམས་པ་ག་ལ་འོང་། ཞེས་གསུངས་པ་དང་། དམིགས་པ་སྟོ་མི་དགོས་པའི་
གདམས་ངག་གཅིག་ཞུ་བྱས་པས། སྟོར་བ་ཡན་ལག་དྲུག་ཅེས་བྱ་བ་གནད་ཀྱི་སྟོ་
ནས་སྟོང་པ་སྟོང་རྩེ་ཆེན་པོ་ཙན་རྒྱུད་ལ་སྟེ་བར་བྱེད་པའི་གདམས་ངག་འདི་
གནད་ངོ་། ། ” ཞེས་སོགས་དཔལ་ཆེན་རྩ་ལོ་རྒྱུ་གར་དུ་བྱོན་སྐབས་ཙམ་མི་སངས་
རྒྱས་གཤམ་དཔལ་ན་ལེན་དྲི་སྟོབ་དཔོན་གནད་ནས་བཞུགས་ཡོད་པ་མ་ཟད།
སྐབས་དེར་རྒྱ་གར་གྱི་ཡུལ་དུ་ཙམ་མི་ལས་མཁས་པའི་སྟོབ་དཔོན་ཞིག་མེད་པ་རྒྱ་
གར་ཡུལ་སྟེ་དང་། མི་དཔོན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་མགྲིན་དུ་གཅིག་དུ་ཁས་ལེན་གྱི་
ཡོད་པ་གསལ་པོར་གསུང་འདུག །

གཉིས། སི་ཏུ་པའ་ཆེན།

སི་ཏུ་པའ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས། མཆོན་གཞན་སི་ཏུ་གཙུག་ལག་ཆོས་ཀྱི་
སྤང་བ་བཟུང་། 《སི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་རང་རྣམ་》ལས། ས་ཡོས་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༤༧༧ལོ།
ཟླ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཆོས་བརྒྱ་བརྟན་རེས་གཟའ་ལུས་བུ། སྐར་མ་ནབ་སོ་སྟེ་གཙུག་
ལག་མེད་བ་སོགས་བཞེད་པའི་རྒྱལ་ལུས་ཀྱི་འབྱུང་སྦྱར་དངོས་དང་། གཞན་ལྟར་
ན་བརྟན་རྒྱལ་ཀྱི་སྦྱར་བ་ཡོད་པའི་རུས་ཀྱི་སྤྱོད་། ཉི་མ་ཤར་བ་དང་རུས་མཚུངས་
སུ་སྦྱེས་པར་འདུག་ཅིང་འདི་ལྟར་བཞི་ཆོ་ལོ་བདག་ཡོས་སུ་འགོ་བ་འདུག་ཀྱང་།
རྒྱལ་བའི་དབང་པོས་འབྱུག་ཏུ་བཀའ་སྩལ་བ་ནི། དུལ་ལྟ་ལྟན་གྱི་བདག་པོ་དག་
ལྟར་སོ་བྱང་གི་བཞེད་པ་ལུག་བྱང་གི་ལུགས་དང་བསྟུན་པར་སྤང་ངོ་། ཀམ་པ་
ཡེ་ཤེས་རྩོ་རྩེས་སི་ཏུ་ལྷགས་འབྱུག་ལོ་པ་ཨ་ལོར་འབྱུངས། ཞེས་པའི་ལུང་བསྟན་
གནང་བ་ལ་གུས་བཀུར་ཞུ་བའི་ཆེད་དུ། ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་འབྱུངས་ལོ་ལྷགས་
འབྱུག་བཞེད་སྟོལ་འདི་བྱང་།

མེ་བྱི་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༠༥ལོ། ལོ་འདིར་མེ་བྱི་ལོའི་དབྱར་ཁ་ཞིག་དཔལ་འབྱོར་
དུ་དབུས་ནས་སྐར་གྱི་མགོན་གཉེར་པན་བདེ་དང་། འོག་གི་སྟེ་པར་དག་ལེགས།
ཀྱི་རྟོ་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱོད་ཆོས་ཨ་ཁང་བཟུང་བ་བཅས་འབྱོར་བར། ལྷ་དམར་ཐམས་
ཅད་མཁུན་པ་དཔལ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་དོན་གྲུབ་ཀྱིས། སི་ཏུའི་ཡང་སྤྱོད་དོས་འཛིན་
ཞིང་ལྟ་རེག་དང་ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས་གནང་། མཆོན་སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་
འབྱུང་གནས་ཕྱིན་ལས་ཀྱན་བྱུང་ཡེ་ཤེས་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་གནང་། །

ཆུ་འབྱུག་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༡༢ལོ། ལོ་འདིར་སྟེ་དག་རྒྱལ་པོ་བསོད་ནམས་ལུན་
ཆོགས་ཀྱིས་རྒྱལ་དབང་ཀམ་པ་བྱང་ཆུབ་རྩོ་རྩེ་སྟེ་དག་དཔོན་རྟོད་དུ་སྤྱོད་འབྱུངས་
པ་དགུང་ལོ་བརྒྱར་ཐེབས་པ་དང་། སི་ཏུ་དགུང་ལོ་བརྒྱ་བཞིར་ཐེབས་པ་གཉིས་
རྒྱལ་པོའི་སོ་བྱང་དུ་གདན་དྲངས། ཟླ་བ་བརྟན་པའི་ནང་དབུས་སུ་ཐེབས། ཟླ་
བ་བརྒྱ་གཅིག་པར་མཚུར་སྤྱད་གོན་དུ་འབྱོར། །

ཆུ་སྤྱུལ་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༡༣ལོ། ལོ་འདིར་ལོ་སར་ཟླ་བ་དང་པོའི་ཆོས་བཙུ་
ཉིན་ལྷ་དམར་དཔལ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་དོན་གྲུབ་ཀྱི་མཁུན་ནས། ཡོངས་རྫོགས་དག་

བསྟེན་གྱི་སྒྲིམ་པ་གསན། མཚན་ཀམ་བསྟན་པའི་ཉིན་བྱེད་གཙུག་ལག་ཚོས་གྱི་
སྒྲིབ་བ་ཅེས་གསོལ། ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཆེས་བཙུ་ལྷ་ཉིན་ཀམ་པ་དང་ལྷ་དམར་
ནམ་གཉིས་གསེར་གྱི་ལ་བཞུགས་ཤིང་མཐིང་དམར་གྱི་ཙོད་པན་སྟོན།

ཤིང་ལུག་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༡༥ལོ། ལོ་འདིར་ས་ག་ལྷ་བའི་ནང་ཕྱིར་ཁམས་སྤྱགས་
སུ་ཕེབས་པའི་ལམ་བར་འབྲོང་པ་སྟོད་སྟོད་དང་། ཀམ་དགོན་སོགས་བརྒྱད་
ནས་སྡེ་དགེར་འབྱོར། ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་གིས་སོ་བྱང་དུ་གདན་ཞུས་
གནང་། ལེགས་སྦྱོར་གྱང་ཐོབ། དེ་ནས་དཔལ་འབྱོར་རི་ཁྲོད་དུ་རྗེ་ཉིད་གྱི་རང་
ཁྱིམ་དུ་འབྱོར། །

ལུགས་བྱི་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༢༠ལོ། ལོ་འདིར་རྒྱལ་བ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་བྱི་
ལིང་སྤྱི་འབྲུམ་ནས་ལྷ་སར་ཕེབས་སྐབས་མངལ་ཁར་ཕྱིན་པས་ལམ་བར་དུ་མཚོ་
རྒྱབ་སོག་པོ་འདུས་སྟོད་གྱི་ས་ཆ། བེའུ་མགོའི་ཐོ་གོལ་ཐོ་ལོ་གེར་བེར་བའི་ས་དེར་
མངལ་ཁ་ཞུས། སྤྱག་དབང་དང་བཀའ་སྟོབ་ཐོབ། དེའི་དགོང་མོར་རྒྱལ་ཡབ་
དྲུང་ནས་ད་ལན་སྤྱི་ཞབས་རིན་པོ་ཆེའི་ཞབས་ཕྱིར་བཅར་ནས། ལྷ་ལྷན་དུ་འགོ་
དགོས་ཞེས་ཕེབ་བྱུང་ཡང་། སྡེ་དགེ་ཡང་བསྐལ་སྟོན་མ་ཞུས་ཤིང་གྲུབ་ཡུལ་གང་
ཡང་མེད་པས་དགོངས་པ་ཞུ་དགོས་ཤེས་གསོལ། དེ་ནས་བཀའ་འཁྲོལ་ལྷར་ཕྱིར་
རང་ཡུལ་དུ་ཕེབས། །

ལུགས་སྤང་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༢༡ལོ། ལོ་འདིར་དབུས་ཕེབས་ཐངས་གཉིས་པའི་
ཆེད་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་མདུན་ནས་དགོངས་འཁྲོལ་ཞུས། ལྷ་བ་དུག་པ་དབུས་
ཕེབས་གནང་། འབའ་རོམ་བརྒྱད་ནས་ལྷ་བ་དགུ་པའི་ནང་མཚུར་སུ་དགོན་དུ་
འབྱོར། ལོ་འདིར་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོས་མ་རྒྱར་དཔོན་ཚར་བཅད། །

རྒྱ་ཡོས་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༢༣ལོ། ལོ་འདིར་དབུས་གཙང་གནས་བསྐྱར་དང་
བཅས་བལ་ཡུལ་དུ་ཕེབས། བལ་ཡུལ་ཡམ་བུ་རྒྱལ་པོའི་ས་ར་ལྷ་ཆ་ཞིག་གིས་
གཙོས་ཞབས་ཕྱི་འགའ་ཞིག་དང་རོལ་མོ་སྤྱི་ཆོགས་དར་གྱི་དོ་ལི་དང་ཆེབས་ཆེན་
སྤྱི་ཆས་སྤྱད་པ་འགའ་ཞིག་བཅས་གྱི་བསུ་མ་གནང་བྱུང་བས། །

མེ་རྩ་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༢༤ལོ། ལོ་འདིར་དབུས་སྤྱགས་དགོན་གནས་འགའ་ཞིག་

གནས་མངལ་གནང་། ཤོ་པོ་མདོ་ནས་ང་མོད་ལ་བརྟག་ལུང་གནང་། དེ་ནས་
ཕྱིར་རང་ཡུལ་དཔལ་འབྱོར་དགོན་རུ་ཕེབས། ཆོས་བཙུན་ཉིན་དཔལ་འབྱོར་
དགོན་རུ་སེར་སྤྲོད་མཆོན་པ་བཅས་སྟེ། གྲུབ་ཆེན་བརྟན་གྱི་ཞལ་ཐང་སྐར་བྱིས་
ལྟར་གྱི་སྐྱུ་རིས་ཆོན་མདངས་བཅས་བྱིས་ནས། སྡེ་དགེར་དགོན་པ་འདེབས་པའི་
སྟོན་གཞོན་རྟེན་རུ་སྤུལ་བས་བཀའ་གསུངས་བཟང་པོ་བསྟུལ། ལྷ་བ་དགུ་པའི་
ཆོས་གསུམ་ཉིན་སྐྱེས་རབས་གྱི་ཞལ་ཐང་སྐྱུ་བྱིས་གྱི་དབུ་བཙུགས། དེ་ནས་དཔལ་
སྤངས་སུ་ས་དབུད་རུ་ཕེབས། །

མེ་ལྷག་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༢༧ལོ། ལོ་འདིར་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོས་སྐྱོན་བདག་གནང་སྟེ་
དཔལ་སྤངས་དགོན་པ་བཏབ། ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་བརྟན་ཉིན་རིས་གཟའ་ལྷ་
བ་དང་རྒྱ་སྐར་ནབས་སོ་སྟེ་སྐྱེ་དགུའི་སྦྱོར་བར། གཉེར་ཆེན་ཆོས་སྦྱོར་སྟོ་ཕྱོས་གྱི་
ལས་དཔོན་དང་ཐིག་བཏབ་ནས་དཔལ་སྤངས་ལྷ་ཁང་གི་ཅིག་མང་བཏིང་། སྡེ་
དགེའི་འུ་ལག་གནང་སྟེ་གུང་བརྟུང་བ་སོགས་བྱས། །

ལྷགས་བྱི་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༠ལོ། ལོ་འདིར་འཇང་ཡུལ་ས་གནས་ཁག་གཅིག་ལ་
གནས་གཟིགས་ཕེབས། ལྷ་བ་དུག་པའི་ཆོས་དགུར་རྒྱལ་ཐང་ནས་རི་པོ་བྱ་རྒྱང་
མངལ་བར་བཏེགས་ནས་རིམ་པར་ཕེབས། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་ས་ཐང་རུ་འོག་
མིན་གྱིང་འབྱོར། བོད་ཀྱི་བརྗོད་རིག་པ་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་བའི་སི་རུའི་
འགྲེལ་ཆེན་བཙུམ་པའི་འགོ་ཚུགས། དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་༡༧༣༥ལོའི་བར་ལོ་བཙུམ་
རིང་མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་གྱི་ཡུལ་སྐད་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་སྟེ། བརྗོད་
པའི་བསྟན་བཙུན་སི་རུའི་འགྲེལ་ཆེན་ཞེས་པ་ཡོངས་སུ་བྱུང། །

ལྷགས་པག་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༧ལོ། ལོ་འདིར་སྡེ་དགེ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་བཀའ་
ཕེབས་ལྟར་སྡེ་དགེའི་བཀའ་འབྱུང་སྐར་ཤིང་གི་མ་སྤྱི་དང་། སྐར་ཅ་རྣམས་ལ་ཁུ་
ཆེན་པའི་འགན་བཞེས། བཀའ་འབྱུང་གྱི་དཀར་ཆག་བསྐྱིགས།

ཆུ་སྐང་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༩ལོ། ལོ་འདིར་རྟོགས་བརྗོད་དཔག་བསམ་འབྲི་ཤིང་གི་
བཀོད་པ་རྒྱ་ཡི་སི་ཐང་ལྟར་གྱི་རི་མོ་ཆོན་མདངས་དང་བཅད་རྣམས་རྒྱའི་ལྷགས་
དང་ཁང་བཟང་དང་། ཆ་ལྷགས་སོགས་རྒྱ་བལ་གྱི་ཡུལ་ཉམས་ཅན་རང་སྟོན་

གསར་དུ་སློབ་པ་སྐྱེ་བྱིས་རྣམས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྐྱུག་ལས་བགྱིས་པའི་ཞལ་ཐང་སྐྱམ་
ཅུ་སྟོར་བཞེངས་པའི་ལས་གྲུ་ཚུགས། །

ཤིང་ཡོས་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༥ལོ། ལོ་འདིར་ཡུལ་དབུས་ལྷ་ལྷན་དུ་མི་དབང་པོ་ལྷ་
བ་དང་མཇལ་འབྲལ་ཞུས་ཞིང་། བའོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་ཆོ་རིང་དབང་རྒྱལ་ལ་
དབྱངས་ཅན་སྐྱབས་བྲིད་གནང་། བའོ་མཁར་ཞབས་དྲུང་གིས་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་
རྣམས་དང་། སེར་འབྲས་ཀྱི་དགེ་བཤེས་ཁག་གཅིག་ལ་སྐྱམ་རྟགས་སློབ་བྲིད་ཀྱི་
བཀོད་བསྐྱིགས་གནང་བས་སི་དུའི་སྐྱམ་རྟགས། བོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་བྱབ་པའི་
མཐུན་སྦྲེན་གྱིས། ར་སྟོ་དང་། རྒྱ་དཔོན་ཙོང་ཡེ་སོགས་ཡུལ་གཞན་གྱི་ཆེ་རྒྱ་
རྣམས་ཀྱིས་མཇལ་ཁ་ཞུས་ཤིང་གུས་པས་བསྟེན། །

ཆུ་བྱི་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༤༢ལོ། ལོ་འདིར་རྟོར་ཁོག་དང་། རྟོང་སྟོར། བཀོ་ལོག །
གསེར་རྟ་སོགས་ལ་ཐེབས། གསེར་གྱི་འབྲོང་རི་སྐྱུག་པོ་ལ་བསང་དང་གཏོར་ཆེན་
མཛད་ཅིས་གསལ། །

ཆུ་ཕག་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༤༣ལོ། ལོ་འདིར་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་དཔོན་ནང་སོ་རྣམས་ཀྱི་
གདན་ཞུས་ལྟར་རྒྱལ་མོ་རོང་དུ་ཐེབས། སོ་མོ་རྒྱལ་པོ་དང་། ཙོག་ཙེ་རྒྱལ་པོ་
སོགས་ཀྱིས་མཇལ་བསུ་དགའ་སྟོན་གཟིགས། །

མེ་ཡོས་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༤༧ལོ། ལོ་འདིར་སྐར་ཡང་བལ་ཡུལ་ཐེབས། སྐར་ཞབས་
རིག་འཛིན་ཆོ་དབང་ནོར་བུ་དང་མཆོད་རྟེན་བྱ་རུང་ཁ་ཤོར་དུ་ཞལ་འཛོམ། བྱ་
རུང་ཁ་ཤོར་ཉམས་གསོ་དང་རབ་གནས་མཛད། །

ཤིང་བྱི་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༤ལོ། དཔལ་སྤངས་བཀའ་འབྱུང་ཤོག་ནག་གསེར་བྱིས་
ཅན་གྱི་ལས་འགོ་བཙུགས། ལཱ་རིག་སློབ་སྦྱིང་གི་ཆུང་གཏོང་། སློབ་སྦྱིང་འདིར་
སྐྱ་སྐྱན་གཉིས་ལ་སྐད་གྲགས་བྱང་། བའོ་སྐད་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐྱ་རིག་པའི་བྲིད་རྒྱན་
པལ་ཆེར་འདི་ནས་མཆོད། གསོ་རིག་སྟོར་ལ། ཤར་དཔལ་སྤངས་པའི་སྐྱན་གྱ་
ཞེས་བོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་གྲགས་པར་བྱང་། གནས་འདིར་གསོ་རིག་གི་ཕྱག་ལས་
དང་སློབ་སྦྱོང་གནང་ཕྱིར་མཁན་རྗེ་དཔོན་ཀམ་ངེས་ལེགས། དཔོན་ཀམ་བསམ་
གཏན། སྦྱིང་སྐྱན་བཀྲ་འབུམ་པ། འབེ་ལོ་ཆོ་དབང་ཀུན་བྱལ། ཀམ་རིན་ཆེན།

གོང་སྤྱལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། འཇུ་མི་པམ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་སོ། །

ཆུ་ལྷག་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༣ལོ། ལོ་འདིརི་ས་ག་ལྷ་བའི་ཆོས་བརྒྱ་བཞི་ཉིན་སི་ཏུ་
རིན་པོ་ཆེས་མཁན་སྒྲོབ་སྤྲལས་མ་དང་། ལུ་དམར་རིན་པོ་ཆེ་མི་པམ་ཆོས་གྲུབ་
རྒྱ་མཚོས་གསང་སྟོན། རྒྱབས་རྒྱབ་པས་དུས་བཞོ་བ་གནང་སྟེ་སྤྱི་ལོ་ཐུར་གྱིབ་པ་
རྒྱང་པ་གཉིས་ཀྱི་དུས་སུ། རྒྱ་བའི་དབང་པོ་ཀམ་པ་བདུད་འདུལ་དོ་རྩེ་བསྟེན་
རྩོགས་བསྐྱབས། གསེར་དདུལ་གྱི་འདུལ་བ་བཏེགས། །

མེ་པག་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༧ལོ། ལོ་འདིར་རྩེ་མོག་ཏུ་དདུལ་རྒྱ་བཙོ་བུ་དང་
ལྷགས་བརྒྱད་ཁམས་བརྒྱད་ཀྱི་བཙོ་ཐལ་བཟོས། འངར་ཡུལ་ནས་དཔོན་སྤྱལ་
དབང་གི་དོ་རྩེ་འངར་གྱ་མང་པོའི་ཞབས་འབྲིང་དང་བཅས་ཏེ་དཔལ་སྤྲངས་སུ་
ཐེབས། །

ཆུ་སྤྱལ་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༧༣ལོ། ལོ་འདིར་སི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་གིས་སྟན་ངག་མེ་
ལོང་མའི་རྩ་བ་འཁྱར་བཙོས་གནང་། སྟན་ངག་རྩ་བ་སྤྲད་གཉིས་ཤན་སྤྱར་ཅན་
འདི་བྱང་། །

ཤིང་རྩ་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༧༧༤ལོ། ལོ་འདིར་རྒྱ་ནག་གོང་མས་རྒྱ་དང་རྒྱལ་རོང་གི་
བར་འདུམ་ཐེབས་དགོས་པའི་གདན་ཞུས་ལྟར། རྒྱ་ནག་ཏུ་ཐེབས་པའི་ལམ་བར་
ལོ་གོང་ཐང་ཏུ་བཞུགས་སྐར་བཏབ་པར། གནས་དེར་ལྷ་བ་གཉིས་པའི་ཆོས་ཉེར་
བཞི་ཉིན་སྤྱ་གཤེགས། ཞེས་གསལ་བའི་ལོ་གོང་ཐང་ཞེས་པ་དེང་དུས་དཀར་
མཛོས་དང་བྲག་མགོའི་བར་ན་ལོ་གོང་ལ་ཞེས་པ་དེའི་ལ་འདབས་མཁར་ས་མཚོ་
ཁ་འདི་ཡིན་པར་བཤད། འདས་རྩེས་རྣམ་ཐར་ལས། གོང་མའི་ལུང་གི་དམག་མི་
རྣམས་ཞེས་དང་། སྤེ་དགེ་ལ་ཡང་སྤྱ་ཞབས་མངགས་ཡོང་དགོས་པའི་བཀའ་ཤོག་
ཆ་དྲག་ཅན་ཐེབས། ཞེས་བྲིས་འདུག་པ་འདི་ནི་གོང་མ་ཚོན་ལུང་(乾隆)གི་བྲི་
ལོ་ནི་པའི་ལོར་ཡིན། །

ས་བཅད་གཉིས་པ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་རིམ་བྱུང་།

གཅིག ། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་བཅུ་པ།

གྲི་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ། མདོ་ཁམས་སྡེ་དགའི་འདན་ཁོག་ཏུ་རབ་བྱུང་
བརྒྱན་པའི་ཤིང་ལྷག་སྟེ་ལོ་༡༥༡༥ལོར་འབྱུངས། དབུས་སྟེ་ས་རུ་བྱོན་ནས་འབྲས་
སྤངས་སུ་ཆོས་ཞུགས་མཛད་དེ། གཞུང་ཆེན་པོ་ལྷན་སློབ་གཉེར་མཐར་སོན་ནས།
དགེ་བཤེས་སྤིང་བསྟེན་གྱི་སྟོན་མཛད། འདི་ནི་འབྲས་སྤངས་སུ་དགེ་བཤེས་སྤིང་
བསྟེན་གྱི་སྟོན་བྱུང་བའི་ཐོག་མ་ཡིན། འཇམ་དབྱངས་ཆོས་རྒྱལ་དུང་ནས་བསྟེན་
རྒྱུ་གྱི་སྟོན་པ་བཞེས། སློ་གསལ་སྤིང་གི་འཆད་ཉན་སློབ་དཔོན་མཛད་པས་
སློབ་གཉེར་འཕེལ་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་། དབུས་སྟོན་པ་མེ་ཆོས་སྡེ་ཡང་ཞོར་སྟོང་
གནང་། དགུང་ལོ་དོན་དགུ་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་ཚུ་སྤངས་སྟེ་ལོ་༡༥༣༣ལོར་
དགའ་ལྷན་གྱི་བྲིས་མེགས་ནས་ལོ་རྒྱུག་རིང་བསྐྱུངས། དགུང་ལོ་གྲ་བཞི་པ་རབ་
བྱུང་བརྒྱད་པའི་ས་རྟ་སྟེ་ལོ་༡༥༤༤ལོར་སྐྱ་གཤེགས། །

གཉིས། དགའ་ལྷན་གྱི་པ་བཅུ་བརྒྱད་པ།

གྲི་ཆེན་རྡོ་རྗེ་བཟང་པོ། མདོ་སྤངས་མི་ཉག་གི་ཡུལ་ཏུ་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་
ལྷགས་པག་སྟེ་ལོ་༡༥༤༡ ལོར་འབྱུངས། དབུས་སུ་བྱོན་ནས་སེར་སྤངས་གྲྭ་ཚང་ཏུ་
ཆོས་ཞུགས་མཛད་ཐོག་གཞུང་ཆེན་ལྷན་སློབ་གཉེར་མཐར་སྟེན་པར་མཛད་ནས་
སེར་སྤངས་གྲྭ་ཚང་གི་མཁན་པོའི་བྲིས་མེགས། དེ་ནས་ཤར་པ་ཆོས་རྒྱལ་བྲིས་མེགས་
ནས་ཐང་ཅམ་བཞུགས། དགུང་ལོ་ཞེ་དགུ་པ་རབ་བྱུང་དགུ་པའི་ས་པག་སྟེ་ལོ་
༡༥༥༠ ལོར་དགའ་ལྷན་གྱི་བྲིས་མེགས། ལོ་དོ་བརྒྱད་ཀྱི་རིང་ལེགས་པར་བསྐྱུངས་
ནས་གཟིམ་ཁང་བདེ་བ་ཅན་ཏུ་བྱུར་བཞུགས་མཛད། དགུང་ལོ་རེ་བཞི་པ་རབ་
བྱུང་དགུ་པའི་ཤིང་རྟ་སྟེ་ལོ་༡༥༥༩ལོར། ཐེ་བོ་དང་ལྷན་མ་གཉིས་འབྲུག་བྱིང་བྱུང་
སྐབས་བར་འདུམས་ལ་མེགས་པར་མི་ཞིག་གིས་རྡོ་འཕངས་པ་དབུ་ལ་ཐོག་པའི་
ཁྲེན་གྱིས་སྐྱ་གཤེགས། །

གསུམ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་མོ་གཅིག་པ།

ཁྲི་ཆེན་དམ་ཆོས་དཔལ་བཟང་། རབ་བྱུང་དགུ་པའི་མེ་ཏྲ་སྤྱི་ལོ་༡༥༤༤ ལོར་
མདོ་སྨད་འཇང་ཞབས་སུ་འབྱུངས། དབུས་སུ་བྱོན་ནས་སློ་གསལ་སྤྱིང་རུ་མཁས་
པར་གྲགས། ངམ་རིང་རུ་རབ་འབྱམས་གྲ་སྒྲོར་གནང་། སློ་གསལ་སྤྱིང་འཆད་
ཉན་གྱིས་ཡུན་རིང་བསྐྱུངས། དགའ་ལྡན་ཤར་ཅིའི་སྤྱོ་མར་གྱུར་པས་ཤར་པ་དམ་
ཆོས་དཔལ་བཟང་དགུང་གངས་དོན་གསུམ་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་པའི་ས་ན། སྤྱི་ལོ་
༡༤༡༥ལོར་གསེར་བྲིས་ཐེབས། དོན་ལྡེའི་སྤྱིང་རབ་བྱུང་བརྒྱ་པའི་ལྷགས་སྤྱི་
ལོ་༡༤༢༠ལོར་གཤེགས། །

བཞི། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་མོ་བརྒྱན་པ།

ཁྲི་ཆེན་དགེ་འདུན་རིན་ཆེན། མདོ་ཁམས་དང་རྒྱ་ཡི་མཆོམས་འཇང་ཞབས་
སུ་འབྱུངས། སེར་སྨད་སློམ་ར་སོགས་སུ་མཁས་པར་སྐྱུངས། རྒྱུད་སྟོད་དང་
ཤར་ཅི་བརྒྱུད་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཤིང་སྤྱི་ལོ་༡༤༤༤ལོར་གསེར་བྲིས་
འཁོད། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ས་བྱི་ལོའི་སྤྱི་ལོ་༡༤༤༥ལོར་བྲི་ཐོག་དེ་ཉིད་རུ་
གཤེགས། འབྱུངས་ལོ་མི་གསལ། ཁྲི་འཇང་ཞབས་པའང་ཟེར། །

ལྔ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་ཞེ་གསུམ་པ།

ཁྲི་ཆེན་བྱམས་པ་བཀྲ་ཤིས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་པའི་ས་ཏྲ་སྤྱི་ལོ་༡༤༡༥ལོར་རྒྱལ་
ཐང་རུ་འབྱུངས། དུགས་པོ་ལྷ་ཆང་དང་རྒྱུད་སྟོད་རུ་བྱོན། རབ་བྱུང་བརྒྱ་
གཅིག་པའི་ཤིང་ལོས་སྤྱི་ལོ་༡༤༢༥ལོར་གསེར་བྲིས་འཁོད། དགུང་གངས་རེ་བརྒྱན་
པ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཤིང་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༤༤༥ལོར་གཤེགས། །

དྲུག །དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་ཞེ་བརྒྱན་པ།

ཁྲི་ཆེན་ཡང་སྤྱིང་པ་སློ་བཟང་ཆོས་འཕེལ། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ལོ་འགོ་
ཅམ་རུ་མདོ་ཁམས་ཁུལ་གྱི་འདབས་ཡངས་སྤྱིང་དགོན་དང་ཉེ་བར་ས་སྨད་རྒྱལ་
པོའམ་དབང་ངེས་དཔོན་ཆང་རུ་གྲགས་པའི་རིགས་རུས་གྱི་རྒྱུད་རུ་སྐྱབས།
སྐྱེ་རྒྱུད་རུས་འདབས་ཀྱང་སྤྱིང་དགོན་གྱི་སྤྱིགས་སུ་ཞུགས་ཀྱང་ཐུགས་ལ་དབུས་

གཙང་གི་ལྷ་ས་ཆེན་པོར་སོང་ནས་མདོ་སྤགས་ཡོངས་རྫོགས་ལ་སྐྱབས་པ་མཐར་
ཕྱིན་པ་ཞིག་བྱེད་རྒྱ་བྱུང་ན་ཅི་མ་རྩུང་དགོངས་ནས་ཡོད་ལུང་། རྒྱུན་གཞན་དག་
གིས་ཀྱང་བསྐྱལ་ཏེ་དབུས་སུ་ཕེབས། ཐོག་མར་དགའ་ལྷན་གདན་ས་ཆེན་པོའི་
ཤར་ཅེ་ལྷ་ཆོང་གི་སྤྱིགས་ཞུགས་གནང་ནས། ལོ་ཤས་སློབ་གཉེར་མཛད་ཅིང་
བཞུགས་ལུས་སུ་ཁ་སྤྱིར་བཏུས་ཀྱི་ཐོས་བསམ་སློབ་གཉེར་འདི་འདྲ་དགོས་པ་མི་
འདུག་དགོངས་ཏེ་ལྷ་སའི་སྤྱིག་ནས་འཐེན་ཐོག་པ་ཡུལ་གཡི་དབེན་གནས་ཤིག་
ལ་སྐྱབས་པ་ཉམས་ལེན་ཞིག་བྱེད་དགོངས་ཏེ་དབུས་སྟོད་འབྲི་གུང་བར་དུ་ཕེབས་
ནས་སྟོན་ཆད་སློབ་གཉེར་བྱས་པ་ལ། དགོས་གལ་བྱུང་ཞེ་འདུག་དགོངས་ནས་
སྤགས་བསམ་བཞེས་པ་ན། རང་མཉམ་གཞན་དག་གི་སློབ་གཉེར་བྱེད་ཚུལ་དང་
མི་འདྲ་བའི་གོ་རྟོགས་བཟང་པོ་བྱུང་ཡོད་པ་མཁྱེན་ནས་སྤར་ཡང་སློབ་གཉེར་ལུ་
མཐུད་ནས་གནང་འདོད་ཀྱིས་ཕེབས་ཀྱང་། སྐབས་འབྲལ་དགའ་ལྷན་གྱི་སྤྱིག་
ཁོངས་ནས་འཐེན་ཏེ་ཉིན་ཤས་ལས་མ་སོང་བར་བརྟེན་མེར་སྤྲད་ལྷ་ཆོང་དུ་
ཞུགས་ཏེ་པར་ཕྱིན་གྱི་མཚུག་ནས་བཟུང་གཞུང་ཆེན་པོ་ལྷའི་སློབ་གཉེར་མཐར་
ཕྱིན་པ་མཛད་དེ་དགེ་བཤེས་མཆོན་བཏགས་ཀྱང་ཐོན། དེ་རྗེས་རྒྱུད་སྟོད་དུ་
མཁན་ཆེན་དགེ་འདུན་གྲགས་པ་དང་། མཁན་ཆེན་སློ་བཟང་དགེ་ལེགས་སོགས་
སླ་མར་བསྟེན་ནས་གསང་སྤགས་ཀྱི་སྟོར་ལ། དབང་། བྲིད། ལག་ལེན་བཤད་
པ་སོགས་ཆ་ཆོང་བར་གསན་ཅིང་བྱང་ཚུབ་པ་མཛད། ཞར་ལ་སླ་མ་བཟང་པོའི་
རྩུང་ནས་མདོ་སྤགས་ཀྱི་ཆོས་མཐའ་ཡས་པ་གསན། རོང་པོར་མ་སོང་བར་ལྷ་
དམངས་ཀྱི་འདོད་མོས་བཞིན་སླ་མ་དབུ་མཛད་ཀྱི་བྲིར་ཕེབས། དེའི་རིང་འཇམ་
དབྱངས་རང་བཞིན་མའི་དབྱངས་གདངས་བཀའ་རྒྱ་མ་དང་། མགོན་ཆོས་གཉིས་
ཀྱི་དབྱངས་གསར་པ་ཁག་བཞི་གསར་གཏོད་ཀྱི་དབྱངས་ཡིག་ཀྱང་མཛད། རབ་
བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ལྷགས་ལྷག་ལོའི་རྒྱུ་ལོ་༡༩༧༡ལོར་རྒྱུད་སྟོད་མཁན་པོའི་བྲིར་
ཕེབས་ཤིང་། མི་རིང་བར་ཤར་པ་ཆོས་རྗེའི་བྲིར་ཕེབས་ཏེ་འཆད་ཉན་དང་
གཏོང་སྟོ་སོགས་ཡར་རྒྱས་བཟང་འགྲན་ལྷ་བྱུང་མཛད་ལུས་སུ། མངའ་རིས་མཐོ་
ལྷིང་དགོན་གྱི་མཁན་པོར་ཕེབས། དེར་ལོ་ཤས་བཞུགས་རིང་། ལམ་རིམ་སློ་

སྒྲིང་། དབང་། ལུང་། བཤད། བྲིད་སོགས་གང་ལ་གང་འཆོམས་པའི་
 མདོ་སྒྲགས་ཀྱི་ཆོས་མང་དུ་གསུངས། གསོད་ངེས་ཀྱི་མི་དང་དུད་འགྲོ་མང་པོ་
 སྒྲིག་སྒྲིབ་པ་དང་། དབུལ་ཕོངས་རྣམས་ལ་ནར་མ་དང་འཕར་མའི་སྒྲིན་གཏོང་།
 ཡི་གེ་དང་། ཕྱིས་དང་། སྒྲན་སོགས་ཐ་སྙད་རིག་གནས་ཀྱི་སྒྲོབ་སྒྲིང་ལ་སྐུལ་མ།
 སྡེ་འབངས་ཕན་ཚུན་མཐུན་སྒྲིལ་དང་། ཕན་ཚུན་རོགས་རམ་དགོས་པའི་བཀའ་
 སྒྲོབ་སོགས་ཀྱང་ཡང་གནང་བས། མངའ་རིས་དང་ལ་དྲགས་ཁྲལ་གྱི་དཔོན་
 འབངས་མང་པོས་དམ་པ་ཉིད་སྐྱེ་ཆེད་རིང་མངའ་རིས་ཁྲལ་དུ་བཞུགས་འཇགས་
 ཡོང་བའི་རེ་སྐུལ་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་དང་། རྗེ་ཉིད་ལ་ནན་ཏན་ཆེན་པོས་ཁྲལ་
 པར་བརྟེན། བྲི་ཆེན་བསམ་སྒོ་བ་སྒྲིན་པ་རྒྱ་མཚོ་བྲི་ལོ་གསུམ་ལས་མ་བཞུགས་
 པར་སྐྱ་གཤེགས་པའི་རྗེས་སུ་དགའ་ལྡན་བྲི་ལ་ཕེབས་ངེས་རྗེ་འདི་ཡིན་ཀྱང་བྲི་ལ་
 ཕེབས་མ་ཐུག་པར་མངའ་རིས་སུ། ལོ་བཞི་བཞུགས་པའི་རིང་ལ་བྲི་ཆེན་ཚུལ་
 བྲིམས་དར་རྒྱས་ཀྱིས་དགའ་ལྡན་བྲི་ཆོབ་མཛད་དགོས་བྱུང་། དེ་ནས་རབ་བྱུང་
 བརྒྱ་གཉིས་པའི་ས་ཡོས་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༦༧༧ལོར་བོད་གཞུང་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་ནས་
 དགའ་ལྡན་གསེར་བྲིར་འབྲལ་དུ་ཕེབས་དགོས་པའི་བཀའ་བྱུང་བ་བཞིན་དབུས་
 སུ་ཕེབས་ནས། རྒྱལ་བ་ཆོངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་དང་། པཌ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ།
 སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་བཅས་ལ། མངའ་འཕྲད་འབུལ་ཉེན་གྱ་ལོ་པ་ཕྱལ་
 ཞིང་དགའ་ལྡན་གྱི་བྲིར་ཕེབས་ཏེ། ལོ་གཅིག་ལྷག་ཙམ་ནས་དགོངས་པ་ཕྱ་ངན་
 ལས་འདས། སྐྱ་གར་ཁྲལ་ཁྲལ་པའི་དབུལ་གར་ལྷ་བབས་མཚོད་
 ཉེན་ཞིག་བཞེངས་པ། ཡངས་པ་ཅན་གྱི་སྒྲ་མ་ལྷ་ཁང་ནང་དུ་བཞུགས་ཡོད།
 དམ་པ་དེའི་རྣམ་ཐར། སེར་སྦྱད་མཁན་པོ་གྲགས་པ་མཁས་གྲུབ་ཀྱིས་མཛད་པ་
 དཔར་མ་ལ་ཤོག་གངས་བརྒྱ་བཞི་ཡོད། །

བརྒྱུ། དགའ་ལྡན་བྲི་པ་ཞེ་བརྒྱད་པ།

བྲི་ཆེན་དོན་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཤིང་ལྷག་སྤྱི་ལོ་༡༦༥༥
 ལོར་གྱི་ནག་ཚང་གི་སྒྲིགས་སུ་ཡབ་སྲེན་པ་ཆེ་རིང་དང་། དུམ་དཔལ་བསམ་
 འཛོམས་པ་གཉིས་ཀྱི་སྐས་སུ་སྐྱེ་འབྱུངས། སྐྱ་ན་རྒྱུང་དུས་ནས་ང་དབུས་སུ་ཆོས་

བྱེད་པར་འགོ་རྒྱུ་ཡིན་པས། དེར་སྐྱོལ་རོགས་ཞེས་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་ལ་ཡང་ཡང་གསུངས་པར་བརྟེན་དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་པ་མེ་ལུག། སྤྱི་ལོ་༡༦༩༧ལོར་གཞུང་གི་ནག་ཚང་འགོ་པ་དང་མཉམ་དུ་ཕེབས་ཏེ་ལྷ་སར་འབྱོར་འབྲལ་འབྲས་སྤངས་སྒྲོ་མང་ཁོངས་ཏར་གདོང་ཁང་ཚན་གྱི་ཏོར་མི་ཚན་དུ་སྤྲིག་ཞུགས་མཛད། བྱ་སར་ཞུགས་སྐབས་ཉིན་མ་རེར། ཕུག་དཔེ་ཤོག་བྲ་མདའ་ཚད་མ་བཅུ་རེ་ཙམ་ཐུགས་འཛིན་ཐུབ་པའི་མཁུན་རབ་ཀྱི་རྩལ་ལུ་བྱུང་བ་མངའ་བར་བརྟེན། གཞུང་ཆེན་པོ་ལཱ་འི་སློབ་གཉེར་མཐར་ཕྱིན་ནས་དགུང་ལོ་ཉེར་དྲུག་པ་ལྷགས་སྤྱི་ལོ་༡༦༩༠ལོར། ལྷ་ས་སློན་ལམ་ཆེན་མོར་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་དམ་བཅའ་ཡང་དང་པོ་ཐོན། དགུང་ལོ་ཉེར་བརྒྱད་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་རྒྱ་གྲི། སྤྱི་ལོ་༡༦༩༩ལོར། འབྲས་སྤངས་སྒྲོ་མང་གྲུ་ཚང་གི་མཁན་པོར་བསྐྱོས། དགུང་ལོ་ཞེ་གཅིག་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཤིང་པག་སྤྱི་ལོ་༡༦༩༥ལོར་རྒྱ་སྤྲོད་ཀྱི་མཁན་པོ་དང་། བྱང་ཆེ་ཆོས་རྗེའི་བྲི་ཆབས་གཅིག་དུ་བསྐྱུངས། དགུང་ལོ་ཞེ་བརྒྱད་པ་རྒྱ་ཏྲ་སྤྱི་ལོ་༡༧༠༩ལོར་དགའ་ལྷན་གསེར་བྲི་ཕེབས་ཤིང་། རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་ཡོངས་འཛིན་ཀྱང་མཛད། དེ་ནས་མི་རིང་བར་སྡེ་སྤྲོད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་དང་རྒྱལ་པོ་ལྷ་བཟང་། གཉིས་མི་མཐུན་པའི་འགལ་ལྷ་ཆེ་རུ་སོང་བ་དང་། དུས་མཚུངས་རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོས། རབ་བྱུང་གི་སྟོམ་པ་ལུལ་ནས་བྲིམ་པའི་རྒྱལ་བཞེས་པ་སོགས་རྒྱན་མང་པོ་ཞིག་འཛོམས་པར་བརྟེན། རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་པོ་རྒྱ་ལའི་གསེར་བྲིའི་སྟེང་ནས་ཕབས་ཏེ། པེ་ཅིང་ཕྱོགས་སུ་བཙན་ཤེད་ཀྱིས་གདན་དྲངས། པད་དཀར་འཛིན་པ་ངག་དབང་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་བྲི་ལ་བཀོད་པ་སོགས་ཇོ་དྲག་ཏ་ཅང་ཆེ་བའི་སྐབས་སུ་ཡང་། བྲི་ཆེན་འདིས་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་པོ་རྒྱ་ལའི་གསེར་བྲིའི་སྟེང་ནས་འབྲལ་མེད་ཡིན་པའི་བཞེད་པ་མཐའ་འབྱོངས་ཀྱི་སྟོན་རྒྱལ་པོ་ལྷ་བཟང་ཕྱོགས་ཁག་ལ་མདུང་ཆེ་ཁ་སྟོང་ཀྱི་ཚོད་སྟེང་གནང་ཡང་། སྐབས་དེར་ལྷ་བཟང་ཕྱོགས་ཁག་ལ་མན་ཆིང་གོང་མ་ཁང་ཤིས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཤུགས་ཆེ་བ་ཡོད་སྟབས། འགོག་ཐབས་མ་བྱུང་བར་སྤང་ཞིང་། བྲི་ལོ་བདུན་གཙང་ནས་དབུས་སྟོང་བྱ་ཡུལ་དགོན་པར་བྱུར་བཞུགས་

མཛད། དགུང་ལོ་དོན་གསུམ་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་མེ་ལྷག སྤྱི་ལོ་
 ༡༧༢༧ལོར་སྤྱི་གཤེགས། །

བརྒྱད། དགའ་ལྡན་བྱི་པ་ར་རྒྱག་པ།

བྱི་ཆེན་སྒོ་བཟང་དྲི་མེད། ལི་ཐང་ཤོག་རྒྱག་རྒྱ་འབྲངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་རྒྱུང་
 རྒྱས་ལྟ་སར་ཕེབས་ནས། འབྲས་སྤངས་སྒོ་གསལ་སྤྱིང་སྒོམ་པོར་ཁང་ཆོན་རྒྱ་ཆོས་
 རྒྱགས་གནང་སྟེ་གཞུང་ཆེན་པོར་སྒོ་བ་གཉེར་མཛད། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་
 རྒྱ་ཡོས་སྤྱི་ལོ་༡༧༢༣ལོར་དགེ་བཤེས་ལྟ་རམས་པའི་གྲ་སྒྲོར་གནང་། རྒྱུང་སྤང་རྒྱ་
 ཆོས་རྒྱགས་མཛད་དེ་གསང་སྤྲུགས་ལ་སྤངས་ཤིང་རིམ་བཞིན་སྒྲ་མ་དབུ་མཛད་
 དང་། མཁན་པོ། བྱང་ཆེ་ཆོས་རྗེ་བཅས་ཀྱི་བྱི་ལ་ཕེབས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་
 པའི་ལྷགས་རྒྱ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༠ལོར་དགའ་ལྡན་བྱི་པ་ཕེབས། བྱི་ལོ་བརྒྱུ་མཐར་ཕྱིན་
 བས་དགུང་ལོ་རེ་གཅིག་པར་སྤྱི་གཤེགས་ཞེས་ནམ་ཐར་རྒྱ་གསལ་ཡང་ལོ་ཁམས་
 མི་གསལ། ཞེས་པ་འདི་པོད་ཀྱི་བཅིས་སྒོ་ལ་ལྟར་ན་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོ་སྤྱི་གཤེགས་པ་
 དང་། ལོ་དེར་དགུང་ལོ་རེ་གཅིག་པ་མེ་བྱི་ལོ་ཡིན་དགོས། དེས་ན་འབྲངས་ལོ་སྤྱི་
 ལོ་༡༧༩༥པའི་མེ་བྱི་ལོར་ཡིན་པས་རྗེས་དཔག་གིས་གྲུབ་པོ། །

དགུ། དགའ་ལྡན་བྱི་པ་རེ་གཉིས་པ།

བྱི་ཆེན་སྒོ་བཟང་སྒོན་ལམ། བདེ་སྤྱད་རྒྱལ་རོང་གི་ཡུལ་སྒོ་ནང་རྒྱ་རབ་བྱུང་
 བརྒྱ་གཉིས་པའི་ས་བྱ་སྤྱི་ལོ་༡༧༢༧ལོར་འབྲངས། འབྲས་སྤངས་སྒོ་གསལ་སྤྱིང་རྒྱལ་
 རོང་ཁང་ཆོན་རྒྱ་ཆོས་རྒྱགས་དང་སྒོ་བ་གཉེར་མཛད། དགུང་གྲངས་ར་བརྒྱུ་པ་
 རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཤིང་འབྲུག །སྤྱི་ལོ་༡༧༤༤ལོར་བྱང་ཆེ་ཆོས་རྗེ་དང་།
 དེའི་སྤྱི་ལོར་དགའ་ལྡན་གྱི་བྱི་པ་ཕེབས་ནས་བྱི་ལོ་བརྒྱུ་བསྐྱངས། སྤྱི་གཤེགས་
 པའི་ལོ་གྲངས་དང་ལོ་ཁམས་མ་རྟེན། །

བརྒྱ། དགའ་ལྡན་བྱི་པ་རེ་བཞི་པ།

བྱི་ཆེན་སྒོ་བཟང་བཀྲ་ཤིས། ཁམས་ཁྲལ་ཏེ་རྟོར་བྲག་འགོ་དགོན་ཉི་འདབས་སུ་
 རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ས་ལྷག་སྤྱི་ལོ་༡༧༣༩ ལོར་འབྲངས། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་པ་ས་

སྟག་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་དབུས་སུ་ཕེབས། སེར་བྱེས་གྲྭ་ཚང་དང་ཉེ་ཉོར་ཁང་ཚན་
རུ་ཆོས་ཁྱེད་ཀྱི་གནང་སྟེ་གཞུང་ཆེན་མོའི་སློབ་གཉེར་མཐར་ཕྱིན། དགུང་ལོ་སོ་
གསུམ་པ་ལྷགས་ཡོས་སྤྱི་ལོ་༡༧༧༡ལོར་གླིང་བསྐྱེད་དགོ་བཤེས་མཛད། དེའི་སྤྱི་ལོ་
རྒྱུད་སྤྱད་རུ་བཞུགས་ནས། ལོ་ཤས་རིང་གསང་སྟགས་བྱི་སློབ་གཉེར་མཛད།
དགུང་ལོ་ཞེ་བརུན་པ་ཤིང་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་རྒྱུད་སྤྱད་མཁན་པོའི་བྱི་ལ་
ཕེབས། དགུང་ལོ་ཞེ་དགུ་པ་མེ་ལུག་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༧ལོར་བྱང་ཆེ་ཆོས་རྒྱུ་བྱི་ལ་
དགུང་ལོ་ད་རྒྱུ་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཤིང་སྟག་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ ལོར་དགའ་
ལྷན་བྱི་ལ་ཕེབས། བྱི་ལོ་བརུན་གཙང་ནས་དགུང་ལོ་རེ་གསུམ་པ་ལྷགས་བྱ་སྤྱི་ལོ་
༡༨༠༡ལོར་སྤྱི་གཤེགས། །

བརྒྱ་གཉིས། །དགའ་ལྷན་བྱི་ལ་རེ་ལྷ་པ།

བྱི་ཆེན་དགོ་འདུན་ཚུ་ལ་བྱི་ལས། བའོ་ཁམས་རྒྱལ་ཐང་གི་ཉེ་འདབས་ཀྱང་ཐང་
ཞེས་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཤིང་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ལོར་འབྲངས། དགུང་ལོ་
ཉེར་ལྷ་པ་ས་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་དབུས་སུ་ཕེབས། སེར་རྒྱུད་གྲྭ་ཚང་སློབ་འཕྲི་
ཁང་ཚན་རུ་ཆོས་ཁྱེད་ཀྱི་གནང་སྟེ་གཞུང་བཀའ་བོད་ལྷར་སློབ་གཉེར་མཐར་ཕྱིན་པར་
གནང་། དགུང་ལོ་བཞི་བརུན་པ་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་དགོ་བཤེས་ལྷ་རམས་པ་
ཐོན། ལོ་དེར་རྒྱུད་སྤྱད་རུ་བཞུགས་ནས་གསང་སྟགས་ལ་སྤྱངས་པ་མཛད། དགུང་
ལོ་ཞེ་དགུ་པ་རྒྱུ་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ལོར་རྒྱུད་སྤྱད་སྤྱད་མཛད་དང་། དེའི་བྱི་
ལོར་མཁན་པོའི་བྱི་ལ་ཕེབས། དགུང་ལོ་ད་གཉིས་པ་ཤིང་སྟག་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ལོར་ས་
གནས་སྤྱི་གཞུང་གིས་པེ་ཅིང་རུ་གཡོང་ཉོ་དགོན་བྱི་མཁན་པོར་བསྐྱོས་པ་ལྷར་
ཕེབས་དགོས་བྱུང་། དགུང་ལོ་ད་བརྒྱུད་པ་ལྷགས་བྱ་སྤྱི་ལོ་༡༨༠༡ལོར་དགའ་ལྷན་
བྱི་བྱི་ལ་ཕེབས། བྱི་ལོ་བརུན་བསྐྱངས་ནས་དགུང་ལོ་རེ་བཞི་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་
བཞི་པའི་མེ་ལོས་སྤྱི་ལོ་༡༨༠༧ལོར་སྤྱི་གཤེགས། །

བརྒྱ་གཉིས། །དགའ་ལྷན་བྱི་ལ་རེ་བརུན་པ།

བྱི་ཆེན་འཇམ་དབྱངས་སློན་ལས། བའོ་ཁམས་རྒྱ་གླིང་ལྷ་རུ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་

གསུམ་པའི་ལྷགས་རྟ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༠ལོར་འབྲུངས། དགུང་ལོ་བརྒྱ་བརྒྱན་པ་མེ་བྱི་སྤྱི་
ལོ་༡༧༥༤ལོར་དབུས་སུ་ཕེབས་ནས། འབྲས་སྤངས་སྒྲིམ་འཁོར་ཁང་ཆོན་རུ་ཆོས་
ཞུགས་ཐོག་གཞུང་ཆེན་མོའི་སློབ་གཉེར་མཐར་ཕྱིན་པར་མཛད་དེ་དགེ་བཤེས་ལྷ་
རམས་པ་ཐོན། རྒྱུད་སྟོང་གྲ་ཚང་རུ་གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་གནང་སྟེ།
རིམ་བཞིན་སླ་མ་དབུ་མཛད་དང་མཁན་པོའི་བྱིར་ཕེབས། མཁན་པོའི་མཛད་སྟེ་
རྣམས་མཐར་ཕྱིན་པར་བསྐྱབས་རྒྱུ་སྟེ། ས་གནས་སྤྱིད་གཞུང་གིས་བཀའ་ཕབ་པ་
ལྟར་ལེ་ཅིང་རུ་ཕེབས་ནས་ཆོས་འཆད་ཉན་སོགས་ཀྱི་མཛད་པ་མང་པོས་ལོ་ཤས་
བཞུགས་དགོས་བྱུང་། དེ་རྗེས་པོད་རུ་ཕེབས་ནས་ཤར་ཅེ་ཆོས་རྒྱུ་བྱིར་ཕེབས།
དགུང་ལོ་རེ་ལྷ་པ་ཤིང་བྱི། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༤ལོར་དགའ་ལྷན་གྱི་བྱིར་ཕེབས་ཀྱང་ལྷ་བ་
གསུམ་ལས་མ་བཞུགས་པར་སྤྱོད་གཤེགས། །

བརྒྱ་གསུམ། དགའ་ལྷན་བྱི་པ་རེ་དགུ་པ།

བྱི་ཆེན་བྱང་ཆུབ་ཆོས་འཕེལ། མདོ་ཁམས་སྤྱག་ཕྱིང་གི་ཡུལ་རུ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་
གསུམ་པའི་མེ་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༤ལོར་འབྲུངས། དགུང་ལོ་ཆུང་རུས་ལོ་ཤས་རིང་ཆ་
ཕྱིང་དགོན་རུ་ཞུགས། འདོན་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་བྱུགས་འཛིན་ལེགས་པར་གྲུབ། དགུང་
ལོ་ཉེར་གཅིག་པ་མེ་སྤེལ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༤ལོར་གྲུན་དང་མཉམ་རུ་དབུས་སུ་ཕེབས།
དགའ་ལྷན་ཤར་ཅེ་རྫོང་ཁང་ཁང་ཆོན་རུ་ཆོས་ཞུགས་མཛད། དགེ་བཤེས་ཆོས་
འཕེལ་རྒྱལ་མཆོན་དགེ་ཆོན་རུ་བསྟེན་ནས། གཞུང་ཆེན་པོའི་སློབ་གཉེར་དང་།
གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་སྤྱག་བཞེས་རྣམས་བྱང་ཆུབ་པར་མཛད། གདོང་གྲལ་
གསུང་བཟང་བའི་གྲལ་རུ་ཡང་ལོ་ཤས་བཞུགས། དགུང་ལོ་སོ་གསུམ་པ་ས་སྤེལ་
སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་དགེ་བཤེས་སྤྱིང་བསྟེའི་མཆོན་བཏགས་བཞེས། དགུང་ལོ་སོ་
བརྒྱན་པ་ཆུ་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་མཆོན་བཏགས་བཞེས།
ལོ་དེའི་སྟོན་ཁའི་ཆོས་ཐོག་སྐབས་རྒྱུད་སྟོང་རུ་ཞུགས་ནས། ལོ་ངོ་བརྒྱན་བར་
གསང་སྤྲུགས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་དང་། སླ་མ་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་མང་པོ་ལས་
མདོ་སྤྲུགས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱན་མཐའ་ཡས་པ་གསན། དགུང་ལོ་ཞེ་བཞི་པ་ས་ཡུག་སྤྱི་ལོ་
༡༧༥༥ལོར་རྒྱུད་སྟོང་སླ་མ་དབུ་མཛད་ཀྱི་བྱིར་ཕེབས། དགུང་ལོ་ཞེ་དྲུག་པ་ལྷགས་

བྱ་སྤྱི་ལོ་༡༥༠༡ལོར་མཁན་པོའི་བྱིར་ཕེབས། སྐབས་དེར་སྤྲ་མ་དབྱ་མཛད་སྤྱབ་
ཁང་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྒྱུད་པའི་དགེ་འདུན་བགེས་པ་རྣམས་དང་ལྷན་རྒྱས་
ཐེངས་མང་གོས་བསྐྱར་མཛད་པའི་ཆང་གཞིའི་ཐོག །ད་ཡོད་སྤྱིག་ཡིག་ཆེན་མོ་
གཏུན་འབེབས་གནང་། མཁན་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ཚང་རྩིས་དོག་བདེ་སྤང་ལུང་རི་
ཁྲིད་རུ་སྤྱུ་ཕྱག་དང་། ཡོན་ཆབ་འབྱུམ་འབྱུལ་སོགས་བསགས་སྤྱང་ལ་བཙོན་
པར་མཛད། སྤང་ལུང་རག་དབང་ཆོས་འཛིན་དང་པན་ཚུན་ཆོས་འབྲེལ་བ་
གནང་། དགྲང་ལོ་ར་ལྷ་པ་ལྷགས་ཏ། སྤྱི་ལོ་༡༥༡༠ལོར་ཤར་པ་ཆོས་རྩེའི་བྱིར་
ཕེབས། དེའི་སྤྱི་ལོར་རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་སྤྱུ་ཕྱིང་དགྲུ་པ་ལུང་རྟོགས་རྒྱ་མཚོའི་ཡོངས་
འཛིན་རུ་ཕེབས། དགྲང་ལོ་རྒྱག་རུ་པ་རབ་བྱུང་བརུ་བཞི་པའི་ཤིང་པག་སྤྱི་ལོ་
༡༥༡༥ལོར་དགའ་ལྷན་གྱི་བྱིར་ཕེབས་ནས་བྱི་ལོ་བདུན་བསྐྱངས། དགྲང་ལོ་རེ་
རྒྱག་པ་ཚུ་ཏྲ་སྤྱི་ལོ་༡༥༡༨ལོར། རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརུ་པ་ཚུལ་བྱིམས་རྒྱ་མཚོའི་
ཡོངས་འཛིན་རུ་བསྐྱོས་པར་རྒྱལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་གྱི་འགན་བཞེས་དགོངས་ལྷ་
གནང་སྟེ་ཚུ་བཟང་རི་ཁྲིད་རུ་རྒྱར་བཞུགས་ཐོག་སྤར་བཞིན་དད་འདུས་སློབ་མ་
མང་པོ་དང་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་མདོ་སྤགས་གྱི་ཆོས་བཀའ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་བར་མཛད།
དགྲང་ལོ་གྲུ་གསུམ་པ་རབ་བྱུང་བརུ་བཞིའི་ས་གྲི། སྤྱི་ལོ་༡༥༣༥ལོར་དགོངས་པ་
གཞན་དོན་རུ་གཤེགས། །

བརུ་བཞི། དགའ་ལྷན་བྱི་པ་དོན་ལྷ་པ།

བྱི་ཆེན་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ། ཡོངས་འཛིན་སྤྱིང་རིན་པོ་ཆེའི་སྤྱུ་ཕྱིང་དང་པོ་ཡིན་
པར་གྲགས། མདོ་སྤྱད་སྤྱིང་ཡུལ་ཞེས་པ་དེར་རུས་སྡེ་དགེ་སྤྱིང་ཆང་གི་ཡུལ་རུ་
འབྱུངས། འབྲས་སྤྱངས་སྤོ་གསལ་སྤྱིང་རུ་གཞུང་ཆེན་མོར་སྤྱངས་པ་མཛད་དེ་
དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་གྲ་སྒྲོར་གནང་། རྒྱུད་སྟོད་རུ་ཞུགས་ནས་གསང་སྤགས་
གྱི་སློབ་གཉེར་རྣམས་བྱང་ཚུབ་པ་གནང་སྟེ། རིམ་བཞིན་སྤྲ་མ་དབྱ་མཛད་དང་།
མཁན་པོ། ཤར་པ་ཆོས་རྩེ་བཅས་བརྒྱུད་རབ་བྱུང་བརུ་བཞི་པའི་མེ་ལྷག་ལོ་སྤྱི་ལོ་
༡༥༤༧ལོར་དགའ་ལྷན་གྱི་བྱིར་ཕེབས་ནས་བྱི་ལོ་བདུན་བསྐྱངས། རུས་དེའི་རིང་
རྒྱ་ལའི་སྤྲ་མ་སྤྱུ་ཕྱིང་བརུ་གཅིག་པ། མཁས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོའི་ཡོངས་འཛིན་གྱང་

མཛད་དེ་བྲི་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཚང་བའི་རྗེས་སུ་རིང་པོར་མ་ལོན་པར་སྐྱ་གཤེགས། །

བཙེ་ལྷ། དགའ་ལྡན་བྲི་པ་དོན་རྒྱལ་པ།

བྲི་ཆེན་མཁུན་རབ་དབང་ལྷུག། སྡེ་རྒྱལ་ཏོ་ཐོག་སྤྲེའི་སྐྱ་སྤེང་དང་པོ་ཡིན།
འབྲུངས་ཡུལ་རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་ཁག་བཙེ་བརྒྱད་ཀྱི་ཡ་གྲུལ། མི་ཉག་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་
པོའི་མངའ་ཁོངས་དར་ཅེ་མདོར། སྐྱ་རྒྱལ་ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་ཤིང་རྩ་ནང་པའི་བྲི་མ་རྒྱ་སྐྱ་
འབྲུངས། རུད་ཚང་འདི་ལ་རྒྱལ་སྤྲེའི་རྒྱ་མི་ཚོས་ 大石包杨家锅庄 ཟེར། སྐྱ་
གཞོན་ཅུའི་རྒྱལ་སྐྱ་འབྲས་སྤྲངས་སློ་གསལ་སྤྲིང་རྒྱ་ཕེབས་ཏེ་རྒྱལ་རོང་ཁང་ཚན་
རྒྱ་ཚོས་ཞུགས་ཐོག་གཞུང་ཆེན་པོའི་སློབ་གཉེར་ལེགས་པར་གྲུབ་ནས་དགེ་བཤེས་
ལྷ་རམས་པའི་མཚན་བཏགས་དང་། དེ་ནས་རྒྱུད་སྤྲང་རྒྱ་ཞུགས་ཏེ་གསང་སྤྲུགས་
ཀྱི་སློབ་གཉེར་དང་གསན་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་མཛད། རིམ་བཞིན་སླ་མ་དབུ་མཛད་
དང་། མཁན་པོ། བྱང་ཅེ་ཚོས་རྗེ་བཙས་ཀྱི་བྲིར་ཕེབས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་
པའི་ཆུ་སྤང་། སྤྱི་ལོ་༡༥༥༣ལོར་དགའ་ལྡན་ཀྱི་བྲིར་ཕེབས་ཏེ་བྲི་ལོ་བརྒྱ་རིང་གི་
མཛད་སྒོ་རྣམས་ལེགས་པར་གྲུབ་ནས་བྱུར་བཞུགས་གནང་ཐུས་སུ་ཁྱ་ལའི་སླ་མ་
སྐྱ་སྤེང་བརྒྱ་གཉིས་པ་ཕྱིན་ལས་རྒྱ་མཚོའི་ཡོངས་འཛིན་རྒྱ་ཕེབས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་
བཞི་པའི་ཤིང་གྱི། སྤྱི་ལོ་༡༥༥༥ལོར་སྤྲིང་སྤྲིང་བཤད་སྐྱ་བ་སྐྱ་གཤེགས་པ་དང་།
ཡོངས་འཛིན། བྲི་བྱུར་མཁུན་རབ་དབང་ལྷུག་བོད་ཀྱི་སྤྲིང་སྤྲིང་གི་བྲི་ལ་འཁོད།
རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་ཤིང་སྤང་སྤྱི་ལོ་༡༥༥༥ལོར། སྤྱི་བྲུབ་མཁན་པོ་དཔལ་ལྷན་
དོན་གྲུབ་དང་བཀའ་སློན། བཤད་སྐྱ་ཆེ་རིང་དབང་ལྷུག་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་མཉམ་
འབྲེལ་ཐོག་བསྐྱངས་པའི་དགའ་ལྡན་བྲིང་འབྲུག་ཟེར་བ་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་༡༥༥༩ ལོར་
སྐྱ་གཤེགས། །

བརྒྱ་རྒྱལ། དགའ་ལྡན་བྲི་པ་དོན་བརྒྱལ་པ།

བྲི་ཆེན་ཚུལ་བྲི་མས་དར་རྒྱལ། སློམ་འཁོར་གྱི་ས་ཁུལ་རྒྱ་འབྲུངས། གདན་ས་
གང་རྒྱ་ཚོས་ཞུགས་མཛད་མིན་དང་། འབྲུངས་ལོ་མ་རྟེན། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་
པའི་ས་ཁུལ། སྤྱི་ལོ་༡༥༥༩ལོར་དགའ་ལྡན་ཀྱི་བྲིར་ཕེབས་ནས་ལོ་ངོ་གསུམ་སོང་

མཚམས་སུ་སྐྱ་གཤེགས། །

བཅུ་བདུན། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་དོན་བརྒྱད་པ།

ཁྲི་ཆེན་འཇམ་དབྱངས་དམ་ཚོས། ཁམས་རྒྱལ་རོང་རུ་འབྱུངས། འབྲས་
སྤངས་སློ་གསལ་སྤིང་རུ་ཚོས་ཞུགས་མཛད། དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པ་ཐོན་ནས་
རྒྱུད་སྤྲད་རུ་ཞུགས་ཏེ་རིམ་བཞིན་སླ་མ་དབུ་མཛད་དང་། བཀའ་པོ། བྱང་ཅེ་
ཚོས་རྗེ་བཅས་རིམ་པར་བརྒྱད་དེ་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ལྷགས་བྱ། གྱི་ལོ་༡༥༦༡
ལོར་དགའ་ལྡན་གྱི་བྲིར་ཕེབས། ཁྲི་ལོ་བདུན་བརྒྱུངས་ནས་གཤེགས། །

བཙེ་བརྒྱད། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་གྲ་གཉིས་པ།

ཁྲི་ཆེན་ཡེ་ཤེས་ཚོས་འཕེལ། དར་ཅེ་མདོར་འབྱུངས། འབྲས་སྤངས་སློ་གསལ་
སྤིང་རྒྱལ་རོང་ཁང་ཚན་རུ་ཚོས་ཞུགས་མཛད། གཞུང་ཆེན་ཅམས་ཐོས་བསམ་
ལེགས་པར་གྲུབ་ནས་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པ་དང་། དེ་ནས་རྒྱུད་སྤྲད་རུ་ཞུགས་
ཏེ་སླ་མ་དབུ་མཛད་དང་། བཀའ་པོ། བྱང་ཅེ་ཚོས་རྗེ་བཅས་གྱི་བྲིར་ཕེབས།
རབ་བྱུང་བཙེ་ལྷ་པའི་ལྷགས་འབྲུག་གྱི་ལོ་༡༥༨༠ལོར་དགའ་ལྡན་གྱི་བྲིར་ཕེབས་ཏེ་
ཁྲི་ལོ་བདུན་བརྒྱུངས། ཅམ་ཐར་བྱུར་རུ་མི་སྤང་། །

བཅུ་དགུ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་གྲ་གསུམ་པ།

རྒྱལ་ཁྲི་ཆེན་བྱང་ཆུབ་ནམ་མཁལ། རྒྱལ་རོང་གི་ཡུལ་རུ་སྐྱ་འབྱུངས། རབ་
བྱུང་བཙེ་ལྷ་པ་མེ་བྱི་གྱི་ལོ་༡༥༩༦ལོར་དགའ་ལྡན་བྲིར་ཕེབས་ནས་དགའ་ལྡན་ཁྲི་
པ་ལོ་ལྷ་མཛད་ཅིང་མུ་མཐུད་ཁྲི་འཛིན་གནང་མུས་སུ་སྐྱ་གཤེགས། །

ཉེ་བུ། དགའ་ལྡན་ཁྲི་པ་གྲ་བཞི་པ།

ཁྲི་ཆེན་སློ་བཟང་ཚུལ་བྲིམས། རྒྱལ་རོང་ཅོག་ཅེའི་ཁུལ་རུ་འབྱུངས། དབུས་སུ་
ཕྱོན་ནས་མེར་སྤྲད་ལྷ་ཚང་རྒྱལ་རོང་ཁང་ཚན་རུ། ཚོས་ཞུགས་མཛད་དེ་གཞུང་
ཆེན་པོའི་སློབ་གཉེར་མཐར་ཕྱིན་ནས། དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་མཚན་བཏགས་
བཞེས། དེ་ནས་རྒྱུད་སྤྲད་རུ་ཞུགས་ཏེ་གསང་སྤྲུགས་གྱི་སློབ་གཉེར་དང་གསན་
བཞེས་ལེགས་པར་གྲུབ་ཏེ་རིམ་བཞིན་རྒྱུད་སྤྲད་སླ་མ་དབུ་མཛད་དང་། བཀའ་

པོ། བྱང་ཅེ་ཆོས་རྗེ་བཅས་ཀྱི་བྲི་ལ་ཕེབས། རབ་བྱང་བཙུ་ལ་པའི་ལྷགས་སྟག་སྟེ་
ལོ་༡༥༠༠ལོར་དགའ་ལྷན་གྱི་བྲིར་ཕེབས་ཏེ་བྲི་ལོ་བརྟན་བསྐྱངས། །

ཉེར་གཅིག །དགའ་ལྷན་བྲི་པ་བྱ་དགུ་པ།

བྲི་ཆེན་སྟོ་བཟང་ཐུབ་བསྟན། ཡོངས་གྲགས་སུ་ཉག་རེ་བྲི་ཆེན་ཞུ་བ་དེ་ཡིན།
བྲག་གཡལ་གྲོང་རེ་ཆོང་དུ་འབྱུངས། དབུས་སུ་ཕེབས་ནས་དགའ་ལྷན་ཤར་ཅེའི་
ཉག་རེ་ཁང་ཆོན་དུ་ཆོས་ཞུགས་མཛད་ནས། གཞུང་ཆེན་པོའི་སྟོབ་གཉེར་དང་
དགེ་བཤེས་བཅས་མཐར་ཕྱིན་པར་མཛད། རྒྱུད་སྟོང་དུ་ཞུགས་ནས་གསང་
སྟགས་ཀྱི་སྟོབ་གཉེར་དང་། གསན་བཞེས་རྒྱ་ཆེར་གནང་ནས་རིམ་བཞིན་སླ་མ་
དབུ་མཛད་དང་། མཁན་པོ། ཤར་པ་ཆོས་རྗེ་བཅས་ཀྱི་བྲི་ལ་ཕེབས། རབ་བྱང་
བཙུ་ལ་པའི་ས་ལུག་སྟེ་ལོ་༡༧༧༠ལོར་དགའ་ལྷན་གྱི་བྲིར་ཕེབས། ལོ་གཅིག་ལྷག་
ཙམ་སོང་མཆོམས། བྲི་ཆེན་ཆོ་སྟོན་སྤྱིང་དགོངས་པ་རྫོགས་པ་མཁུན་རྗེས་ལོ་དེ་
རང་ལ་སྐྱ་གཤེགས། དམ་པ་དེའི་ཡང་སྤྱིང་དགའ་ལྷན་ཉག་རེ་བྲི་སྐུ་ལ་རིན་པོ་ཆེ་
ཞུ་བ་ཅིག་ཕེབས། །

ཉེར་གཉིས། དགའ་ལྷན་བྲི་པ་དགུ་བརྟུ་པ།

བྲི་ཆེན་བྱམས་པ་ཆོས་གྲགས། མདོ་ཁམས་ཏེ་ཉོར་བྲག་འགོ་ཡུལ་དུ་འབྱུངས།
དབུས་སུ་བྱོན་ནས་འབྲས་སྐྱངས་སྟོ་གསལ་སྤྱིང་། ཏེ་ཉོར་ཁང་ཆོན་དུ་ཆོས་ཞུགས་
མཛད། གཞུང་ཆེན་པོ་ལྟའི་སྟོབ་གཉེར་ཡང་ཅེར་སོན་པ་གནང་ནས་དགེ་བཤེས་
ལྷ་རམས་པའི་མཆོན་བཞེས་དང་། དེ་ནས་རྒྱུད་སྟོང་དུ་སྐྱིག་ཞུགས་ཐོག་རིམ་
བཞིན་སླ་མ་དབུ་མཛད་དང་། མཁན་པོ། བྱང་ཅེ་ཆོས་རྗེ་བཅས་ཀྱི་བྲི་ལ་ཕེབས།
ཐུ་ལའི་སླ་མ་སྐྱ་སྤྱིང་བརྟུ་གསུམ་པས། དགའ་མངགས་ཕེབས་པ་ལྟར་བལ་ཡུལ་
མཆོད་རྟེན་འཕགས་པ་ཤིང་ཀུན་ཉམས་གསོ་དང་། རབ་གནས་ཀྱི་སྟོབ་དཔོན་དུ་
ཕེབས་ཏེ་ངོ་མཆོར་ཆེ་བའི་རྟགས་མཆོན་གང་། ཕྱི་ནང་མི་རིགས་ཀུན་གྱི་མཐོང་
ཆོས་སུ་གྱུར། རབ་བྱང་བཙུ་ལ་པའི་ལྷགས་བྱ་སྟེ་ལོ་༡༧༧༠ལོར། དགའ་ལྷན་གྱི་
བྲིར་ཕེབས་ནས་ལོ་བརྟན་བར་བསྐྱངས། བྲི་པའི་འགན་བཞེས་གནང་རིང་མཛད་

སྒྲིལ་སྐབས་ཀྱི་པའི་ཐོབ་ཐང་གི་ཆས་གོས་དང་། འབས་གས་ཀྱི་རིགས་སོགས་རྒྱས་
སྒྲིལ་མེད་པའི་བབ་ཆགས་སྐབས་བདེ་ཞིག་དང་། རྒྱན་དུ་གཟིམ་ཁང་ནང་བཀའ་
གདམས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ཀྱི་མཛད་སྦྱོང་། གྲ་རྒྱུ་དགུས་མ་ལྟ་
བུར་བཞུགས་ཏེ། འབས་ཞུའི་རིགས་ཀྱང་སྐབས་འཕྲལ་དགེ་ལྷན་སོ་སོར་ཞལ་
བཀོད་གནང་བ་མ་གཏོགས་གསོལ་གཟིམ་མ་བྱན་སོགས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་མང་པོའི་
མིང་འདྲགས་རིགས་ཀྱི་རྒྱས་སྒྲིལ་སྒྲོར། གཏན་ནས་མཛད་སྒྲོལ་མེད་པ་དང་།
འབྲལ་དངོས་གང་བྱུང་སྐབས་འཕྲལ་ལྟ་ཁང་གསར་པ་ཞིངས་དང་། དགེ་འདུན་
ཀྱི་བསྐྱེན་བཀུར། གྲ་རྒྱུ་དགུལ་ཕྱིར་རིགས་ལ་ཟས་གོས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་སོགས་
ལ་གཏོང་གནང་མཛད་པ་དང་། བདག་འཛིན་གནང་བའི་དངོས་པོ་གང་ལ་ཡང་
གསོག་འཛིག་མི་གནང་ཡང་། ལྷན་དུ་བྱུང་བའི་དངོས་ཤོར་ཡོད་ཆད་ཆུད་ཐོས་
གཏོང་བའི་རིགས་ཀྱང་མི་མཛད་པར་རྣམ་དཀར་དགེ་བའི་སྒྲིགས་སུ་གཏོང་གང་
ཐུབ་མཛད་པའི་བྱད་ཆོས་ངོ་མཆོར་ལྟར་པ་ཞིག་ཡིད། དེ་སྒྲིལ་དགའ་ལྟོ་བྱི་
པའི་ཐོབ་ཁོངས་མཆོད་གཞིས། མི་ཉུང་བ་ཅིག་ཡོད་པ་ནས་རྒྱན་གཏན་ཀྱི་གཏོང་
སྒྲོ་ཁག་ལྷན་པའི་ཡོང་འབབ་རྣམས། ཀྱི་པ་སྤྱོད་ལ་བདག་དབང་ཡོད་ན་ཡང་
དམ་པ་འདིས་ཀྱི་ཐོག་ཁང་གི་མཆོད་རྒྱན་གཏོང་སྒྲོ་ལྷན་པའི་ཡོང་འབབ་ལྷན་མ་
གང་ཡོད་ཏེ་ལའི་སྤྱོད་མ་སྤྱོད་ཐུག་པུ་གསུམ་པར། ལུལ་ནས་དགའ་ལྟོ་སྒྲིལ་
ཆེ་མོ་གསར་འཛུགས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་དུ་སྦྱོར་གནང་མཛད་པས། སྒྲོབ་གཉེར་གོང་
འཕེལ་གྱི་ཕན་འབྲས་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཐུབ་པ་བྱུང་། དགྲུང་ལོ་བརྒྱུད་ཅུ་ཤ་བརྒྱད་པ་
ལ་ཕེབས་པ་ན་སྤྱོད་གཤེགས་ཞེས་ཡིག་ཆ་འགའ་ཞིག་ནང་འཁོད་པ་དང་། ཁོ་པོ་
གྲ་སར་སྒྲོད་པའི་ལོ་གཉིས་པ་སྟེ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་དྲུག་པའི་མེ་སྤང་སྟེ་ལོ་༡༧༣༥ལོར་
ཁྱི་བུར་རིན་པོ་ཆེ་འདི་ཉིད། སྤྱོད་གཤེགས་ཚུལ་གོ་ཐོས་བྱུང་བ་གཞིར་བཟུང་ན་སྤྱོད་
འབྲུངས་པའི་ལོ་ནི་རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་ལྷན་ཀྱི། སྟེ་ལོ་༡༧༥༠ལོ་ཡིན་པར་
སྤང་ཞེས་དུང་དཀར་བས་གསུངས། །

ཉེར་གསུམ། དགའ་ལྟོ་བྱི་པ་གོ་གཅིག་པ།

ཁྱི་ཆེན་སྒོ་བཟང་རྒྱལ་མཆོན། མདོ་ཁམས་ཡག་རར་སྤྱོད་འབྲུངས། དབུས་སུ་

ཕྱོད་ནས་སེར་བྱེས་ལྟ་བུ་ཁང་ཆོན་དུ། ཆོས་ལུགས་ཐོག་གཞུང་ཆེན་མོའི་སློབ་
གཉེར་མཐར་སོན་ནས་དགེ་བཤེས་ལྟ་རམས་པའི་མཆོན་བཏགས་བཞེས། རྒྱུད་
སྟོང་ལུགས་ཏེ་རིམ་བཞིན་སླ་མ་དབུ་མཛོད་དང་། མཁན་པོ། ཤར་ཅེ་ཆོས་རྗེ་
བཅས་ཀྱི་བྲིས་ཐེབས། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་མེ་ལོས་སྟེ་ལོ་༡༧༩༧ལོར་དགའ་
ལྷན་གྱི་བྲིས་ཐེབས་ནས་བྲི་ལོ་དུག་བསྐྱངས། བྲི་ཆེན་འདིས་བྲི་བྱུར་བྱམས་པ་
ཆོས་གྲགས་དང་། ས་བོང་ཁ་པ་བདེ་ཆེན་སྟོང་ལྷན་དུ་ལྟ་སའི་བཅུན་དགོན་
མཆོམས་བྲུང་གོག་རྩལ་དུ་གྱུར་པ་ཉམས་གསོ་རྒྱ་བསྐྱེད་གནང་། རབ་བྱུང་བཅུ་
དུག་པའི་ཆུ་སྟེ་ལོ་སྟེ་ལོ་༡༧༩༩ལོར་སྐྱ་གཤེགས། །

ཉེར་བཞི། དགའ་ལྷན་བྲི་པ་གོ་གསུམ་པ།

བྲི་ཆེན་ཡེ་ཤེས་དབང་ལྷན། མདོ་ཁམས་མི་ཉག་གི་ཡུལ་དན་འབག་ཨ་མེས་
ཆོང་དུ་འབྱུངས། འབྲས་སྐྱུངས་སྟོ་གསལ་སྤྱིང་མི་ཉག་ཁང་ཆོན་དུ་ཆོས་ལུགས་
གནང་། གཞུང་ཆེན་པོའི་སློབ་གཉེར་མཐར་སྟོན་ནས་དགེ་བཤེས་ལྟ་རམས་པའི་
དམ་བཅའ་ཨང་དང་པོར་ཐོན། རྒྱུད་སྟོང་དུ་ལུགས་ནས་རིམ་བཞིན་སླ་མ་དབུ་
མཛོད་དང་། མཁན་པོ། ཤར་པ་ཆོས་རྗེ་བཅས་ཀྱི་བྲི་ལོ་ཐེབས། རབ་བྱུང་བཅུ་
དུག་པའི་ཆུ་བྱ་སྟེ་ལོ་༡༧༩༩ལོར་དགའ་ལྷན་གྱི་བྲིས་ཐེབས། གནོད་བྱེད་མི་མ་
ཡིན་གཏུག་པ་ཅན་ཆོར་གཅོད་པའི་རུས་པ་བྲུང་པར་ཅན། མངའ་ཚུལ་ངག་རྒྱན་
དུ་ཡོད། རྒྱ་ལའི་སླ་མ་སྐྱ་ཐེང་བཅུ་གསུམ་པ་སྐྱ་གཤེགས་རྗེས་རྒྱལ་ཆོབ་སྤྱིད་
སྟོང་གི་འོས་སྤྲུལ་ཡོད་སྟེ། དགའ་ལྷན་གྱི་བྲི་མཐར་སྟོན་ནས་ལོ་བཞིའི་བར་
བལྟགས་ཏེ་བཏུན་རྒྱས་སྤྱིང་དུ་སྐྱ་གཤེགས། དེའི་ཡང་སྤྱིད་སྤྱིར་ཆ་པར་འབྱུངས་
པ་མི་ཉག་བྲི་སྐྱལ་ལུ་བ་༢༠༠༣ལོ་སྐྱ་གཤེགས། བྲི་ཆེན་འདིའི་རྣམ་ཐར་བྱུར་
འཁོད་མེད། །

ཉེར་ལྔ། དགའ་ལྷན་བྲི་པ་གོ་ལྔ་པ།

བྲི་ཆེན་བཀྲ་ཤིས་སྟོང་འདུས། མདོ་ཁམས་མི་ཉག་གི་ཡུལ་ལྷན་པོ་ཆོང་དུ་སྐྱ་
འབྱུངས། འབྲས་སྐྱུངས་སྟོ་གསལ་སྤྱིང་མི་ཉག་ཁང་ཆོན་དུ་ཆོས་ལུགས་མཛོད།

གཞུང་ཆེན་པོ་ལྷ་ཁྱེ་སློབ་གཉེར་འགྲན་ཟླ་བལ་བ་མཛད་དེ་དག་བཤེས་ལྷ་རམས་
 པ་ཡང་དང་པོའི་གཉེས་པ་ཐོབ། རྒྱུད་སྟོང་དུ་སྒྲིག་ཞུགས་མཛད་ནས་གསང་
 རྒྱགས་ཀྱི་སློབ་གཉེར་དང་ཆབས་ཅིག་དམ་པ་མང་པོའི་བྱང་ནས་མདོ་རྒྱགས་ཀྱི་
 ཆོས་རྒྱན་རྒྱ་ཆེར་གསན། རིས་བཞིན་སླ་མ་དབྱ་མཛད་དང་། མཁན་པོ། ཤར་
 པ་ཆོས་རྗེ་བཅས་ཀྱི་བྲི་ལ་ཐེབས། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་མེ་ཤག་སྤྱི་ལོ་༡༧༧༧
 ལོར་དགའ་ལྷན་ཀྱི་བྲིར་ཐེབས་ནས་བྲི་ལོ་བདུན་མཐར་ཕྱིན་པ་བསྐྱེདས། བྲི་ཆེན་
 འདི་ཉིད་རྒྱན་དུ་ཐུགས་དམ་ཉམས་བཞེས་གཙོར་འདོན་གནང་བར་བརྟེན་གྱིས་
 པའི་ཉམས་ཉོགས་མཐོན་པོར་ཐེབས་པ་ཞིག་ཡིན། དམ་པ་དེ་ནི་བཀའ་གདམས་
 པའི་རྣམ་ཐར་ལྷ་རྒྱས་པའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་སྟོན་མཁའ་ཕྱི་ཚུལ་དུ་གང་ཡང་མི་མཁྱེན་
 པའི་ཚུལ་ལྟ་བུར་བཞུགས་པ་མ་གཏོགས། མདོ་རྒྱགས་གང་གི་ཐད་ནས་བཀའ་
 དྲིས་ཞུས་ཀྱང་ཉམས་ཕྱོད་དངོས་ཀྱི་ཐོག་ནས། བཀའ་འདྲི་ཞུ་བ་པོའི་དོགས་པ་
 དང་ཐེ་ཆོམ་གང་ཡོད་ཐད་ལ་གནད་ལ་སྒྲིན་པའི་བཀའ་ལན་ཐོགས་པ་མེད་པར་
 གནང་མཁན་ཞིག་ཡིན། དགུང་ལོ་ང་བཞི་པར་སྐྱ་གཤེགས།

ས་བཅད་གསུམ་པ། རིས་མེད་ཡས་འབྱུལ་བ་གྲགས་ཆེན།

གཅིག ཀོང་སྤྱུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ།

བཀའ་གཏེར་ལུང་བེན་བེ་རོའི་རྣམ་པ་འཕྱུལ། །

མཛོད་ཆེན་རྣམ་ལྷའི་ཤིང་རྟའི་ལམ་སྟོལ་འབྱེད། །

རིས་མེད་བསྟན་འཛིན་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོའི་གཏེར། །

སྟོ་གྲོས་མཐའ་ཡས་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

ཞེས་པར་འཇམ་མགོན་ཀོང་སྤྱུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ནི་གངས་ཅན་སྟོངས་འདིར་
 ཐོག་མར་ཆོས་ལུགས་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་སྟོལ་གཏོད་པ་པོ་ཡིན་ཏེ། དེའང་
 རྒྱབ་བརྒྱུད་ཤིང་རྟ་བརྒྱུད་ཀྱི་རྩ་བའི་སྟོང་པོའི་གཞུང་དང་། དབང་གདམས་ངག་
 རྣམས་སྟོགས་གཅིག་དུ་བསྐྱས་པ། གདམས་ངག་མཛོད་སྟོགས་སྒྲིག་གནང་ཞིང་།
 དེའི་དབང་ལུང་དང་། གདམས་ངག་གང་བཞུགས་རྣམས་ཐོག་མར་རྗེ་རང་ཉིད་

གྱིས་ཁྱས་ཞིང་། དེ་ནས་རང་གི་སློབ་མའི་ཚོགས་རྣམས་ལ་དབང་ལུང་གདམས་
 རག་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པར་གནང་བར་ལ་རིས་མེད་གྱི་
 བྱལ་མཐའ་འཛིན་པའི་བརྒྱུད་པ་ཞེས་ཟེར། ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ནི་རབ་
 བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ཆུ་བྱ་སྤྱི་ལོ་1813ལོར་མདོ་ཁམས་སྡེ་དགའི་མངའ་སྡེ་རོང་
 རྒྱུ་གོང་རུ་ཡབ་བོན་གྱི་སྤྲུགས་པ་བསོད་ནམས་འཕེལ་དང་། དུམ་བག་ཤིས་མཚོ་
 གཉིས་གྱི་ཁྱིམ་རུ་སྤྱུ་འབྱུངས། ས་ཡབ་དངོས་ནི་བྱུང་པོ་སྤྲ་མ་གཡུང་རུང་བསྟན་
 འཛིན་ཞུ་བ་དེ་ཡིན། ལོ་ངོ་ལྔ་པའི་མེ་སྤང་གི་སོས་ཀར་ཀ་ཁ་འདོན་རྒྱ་བསྐྱབས།
 ལོ་ངོ་བདུན་པ་བྱུང་པོ་སྤྲ་མ་སྤྱུ་གཤེགས། དགུང་ལོ་དགུ་པའི་ལྷགས་སྤུལ་ལོའི་སྤྱི་
 ལོ་1821ལོ་ཡུལ་དེར་བོན་དགོན་རྒྱུང་རུ་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་འཚོགས་འདོན་ཞུགས།
 བོན་ཚོས་ལ་འདོན་ཁལ་ཅམ་ལས་མོས་པ་ཤིན་རུ་རྒྱུང་སྤྲུགས་ཡུལ་དེའི་མི་རྣམས་
 གྱིས་ཁོང་བན་དེ་ཞིག་རེད་ཅེས་སྤྱོད་སྤྲུགས་བྱུང། ལོ་ངོ་བཅུ་བེན་སྐབས་ནས་
 སྤྱིས་སྤྱོད་སྤྲེ་ཞལ་འདོན་སོགས་སུ་སྤྱི་ཁ་ཤས་བྱིས། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་མེ་
 སག་སྤྱི་ལོ་1827ལོར་དགུང་ལོ་བཙོ་ལྔ་ར་བེན་སྐབས། འདན་མའི་གཟིམ་དཔོན་
 ཁག་གིས་ཡུལ་མི་རྣམས་ལ་མནར་གཅོད་བྱས་པའི་རྒྱུན་གྱིས། ཚོས་སྤོར་ཞུགས་
 རྒྱུན་བྱས་ཚུལ། ཀོང་སྤུལ་གྱི་རང་རྣམས་ལས། “འདི་སྤོར་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་ཆོ་
 དབང་རྩོ་རྩོ་རིག་འཛིན་གྱི་བཞུགས་དང་། རྒྱ་མ་གཟིམས་དཔོན་རྣམས་རིམ་
 པར་ཆར་སྐབས་ཡིན་པས། དེ་རྣམས་གྱིས་མངའ་རིས་ཡུལ་འབྲོག་རྣམས་ལ་
 བསྟན་བསྐོ། བཅན་འབྲོག་སྤོར་བཞག་སྤོར་མོ། སྤུམ་བསྐྱུར། བཅན་དོམ་
 བཞག་ཅིང་ཁུ་ལག་འདེད་བསྐྱུལ་ཆེ་བས་རྫོང་ཁག་རྣམས་གྱི་སྡེ་སྤུམ་ཆ་ཅམ་ཡུལ་
 བྱུང་ས་འབྱུར་གྱིས་སྤོར་པའི་སྐབས་སུ་ཁེལ། དེད་རང་གི་ཁང་པོ་དེ་རང་མགོ་
 སོན་པའི་རྒྱ་ལོར་ཡོད་བཞིན་རུ་གཞན་ནས་རྒྱ་འབྲོག་དང་འཛིང་ཚོད་ཁོ་ན་བྱེད་
 དགོས་པ་ཞིག་ཡོད་པས། མི་གཞན་ཞིག་དང་བྱུག་སྤོར་རྒྱུན་གྱིས་སྡེ་དགའི་སྤྱི་
 ཆོབ་གཟིམས་དཔོན་ཆོང་གི་མི་ངོ་ཞིག་ཅུར་བྱོད་བྱུག་སྤོར་ཡུལ་རྣམས་ཤོར་བསྐྱུག་
 ཆེན་པོ་རེད། དེའི་ཞེ་མཁོན་གྱིས་སྤྱི་ལོ་དགོན་པའི་དགུ་གཏོར་འཚོགས་སྐབས་སྤྱི་
 སེར་སྤྱི་ཤོས་གྱིས་ན་ནིང་ཏོར་འདྲ་སབ་མཁན་དེ་སྤྱི་བསད་བྱས། དེའི་ཤ་ཉེས་སྤྱི་

ལོ་སྤྱི་ཆབ་སྤྱི་མ་ལ་གྱིད་གཏུགས་ནས། ཉོར་འབྲ་པབས་པས་མི་སྤངས་དང་ཆད་
པ་ཆེ་བས་དུད་ཆེ་ཆུང་མེད་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་གས་བྱས། བ་ཆན་ཀྱང་
བཅོན་འོག་ཆུད་པ་སོགས་སྤྱག་བསྐྱེད་བརྒྱུད་མར་བྱང་བ་དང་། སྤྱིར་ཁྲལ་འུ་
ལག་སྤྱི་བས་མ་ཆན་ནས། ཁྱོད་རང་གཞིས་རན་འདིའི་སྤྱིང་ད་ཕྱིན་ཉིན་གཅིག་
ཀྱང་བསྐྱད་དགོས་མེད། དགོན་པ་ཞིག་དུ་སོང་དང་མོའང་ཁར་བྱང་མགོ་ཐོན་
འགོ་བེར་ཡང་འཕྲལ་དེར་སྤོང་གནས་ཀྱི་དགོན་པ་ཡིད་ལ་བབས་པའང་མ་བྱུང་།
ལོ་བརྒྱ་དུག་ལོན་པའི་དབྱིད་སོས་ལ། བ་ཆན་ཆོས་སྡེ་པོ་བྱང་དུ་ཡོད་པའི་རྩར་
བརྒྱུད། དེར་དབྱིད་དབྱར་གཉིས་སུ་དཔེ་བྱིས་དང་སྒོག་འདོན་འབྲ་བྱས།
ཆབ་མདོའི་དབུ་མཛེད་སྤྱི་མགར་ཞིག་ལས། སྤྱི་བརྒྱན་བྱིས་འབྲར་གྱི་ཐིག་ཙ་སྤྱན་
ལྷགས་དང་། རི་མོའང་རགས་བསྐྱས་བསྐྱབས། མ་ཆན་འདི་ཉིད་ལུས་སྒོག་སྤྱིད་
པའི་དྲིན་ཆེ་བ་གཞིར་བཞག །འཁོར་བའི་བྱིས་ཀྱི་བཅོན་དོང་ནས་སྤལ་ཏེ་ཆོས་
སྒོར་ཞུགས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དུ། སོང་བས་དྲིན་ལན་འཁོར་དཀའ་བ་
ཡིན་ནོ།” ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་བརྒྱན་པའི་ས་སྤངས་སྤྱི་ལོ་1829ལོར་ཆོས་སྡེ་ཁང་གསར་དཔོན་
ཆེ་འཕེལ་གྱི་དྲུང་ཡིག་བྱས་ནས་འོབ་གཤིས་དང་། རྫོགས་ཆེན་སྤྱོད་སྤྱིན་
ཁང་གསར་དཔོན་ཆན་གྱིས་དགོངས་བཞེད་བཞེན། ཞེ་ཆེན་དགོན་དུ་ཕྱིན་ནས་
སྤྱབ་སྤྱི་ཨོ་རྒྱན་བརྒྱན་འདོན་གྱི་དྲུང་དུ་འདུག་ནས་ནག་རྩིས། སྤྱན་རགས་མ་
རྒྱགས། མདོན་བརྗོད། སྤྱི་ཀླ་ཙན་དབྱངས་གསུམ་སོགས་བསྐྱབས། དགྲུང་ལོ་
ཉི་ཤུ་པའི་ཆུ་འབྲུག །སྤྱི་ལོ་1832ལོར་ཞེ་ཆེན་དཔོན་སྤལ་མདུན་ནས་སྤྱི་འགྲུར་
ལྷགས་གྱི་སྤོམ་པ་ཞུས། ཞེ་ཆེན་དཔོན་སྤལ་གྱིས་ད་རེས་ངའི་རྩར་ནས་སྤོམ་པ་
ཞུས་དང་རྗེས་སུ་གཞན་ལས་བསྐྱར་ཞུ་དགོས་ན། སྤོམ་རོ་ཡར་སྤལ་ཆོག་གི་རེད་
ཅེས་གསུངས། དགྲུང་ལོ་ཉིར་གཅིག་པའི་ཆུ་སྤལ་སྤྱི་ལོ་1833ལོར་ཁང་སར་དཔོན་
ཆན་ཆེ་འཕེལ་དཔལ་སྤངས་དགོན་དུ། སྤྱི་ཁང་བཟོ་སར་ཐེབས་པ་དང་གོང་སྤལ་
ཡང་མཉམ་དུ་དཔལ་སྤངས་བྲིད། ཐོག་མར་དཔོན་ཆན་སྤལ་སྤྱི་དང་མཛེལ།
མཁས་དབང་སྤྱི་མ་བཀྲ་ཤིས་རྒྱལ་ལས། སྤྱི་རྩིས་ཉིར་བུམ་བསྐྱབས་ཤིང་ལོ་

གཅིག་གི་ལོ་ཐོ་རྩིས། དེ་ནས་ཁང་སར་དཔོན་ཀན་ཡར་ལོག་སྐབས། ཀོང་སྤུལ་
 དཔལ་སྤྲངས་དགོན་ཏུ་རིང་སྡོད་དགོས་ཚུལ་དང་། བསྐྱབ་གཉེར་གནང་དགོས་
 ལུགས་ཀྱི་ཞལ་བསྐྱོས་གནང་ནས་ཡར་ཕེབས། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་བཅུ་པར་དཔོན་ཀན་
 རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་བཞིན་སི་ཏུ་པར་ཉིན་བྱེད་མཇུག་ནས་སྟོད་འདུལ་ལུགས་ཀྱི་
 སྟོན་རྒྱུ་ལུས། སྤྱི་མཇུག་ནས་རྩོད་ཀྱི་ལ་དང་ཤམ་ཐབ་བཅས་གནང་སྤྱིན་སྤུལ།
 ཁོང་ལ་ཀོང་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ། ཞེས་པའི་མཆོད་ཐོགས་ཚུལ་སྟོར་རང་རྣམ་ལས།
 “དཔོན་ཀན་ཆང་ནས་རེད་ལ་ཐུགས་བརྩེ་རེ་འདུག་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས། གཞན་ལ་
 ཞོར་དོགས་ཀྱིས་སྐྱབས་རྩེ་རིན་པོ་ཆེའི་མཇུག། འདི་ལ་སྡེ་དགའི་མཇུག་ནས་དྲུང་
 ཡིག་འདོད་པ་སོགས་ཐོག་རྒྱག་ཅི་འོང་ཆོད་མི་འདུག་པས་རང་ཆང་སྤུལ་སྤྱི་
 གི་མིང་བཏགས་པ་གལ་ཆེ་ཚུལ་ལུས་སྐབས། དེ་ལྟར་འོས་བབས་འདུག་པས་རྩེ་
 ཀོང་མའི་ཞལ་སྟོབ་གཅིག་གི་སྤུལ་སྤྱིར་མིང་བཏགས་དགོས་འདུག་ཀྱང་། ཨ་ལོ་
 ཀུན་མཁྱེན་། ཆོ་དབང་ཀུན་བྱུང་། ཏ་མགྲིན་མགོན་པོ་གསུམ་ནི་མཆོད་བཏགས་
 དང་དགོན་འདིར་བདག་བབྱང་གཏན་ནས་མི་ཉན་བར་ཆད་འོང་ཞེས་དཔལ་པོ་
 གཙུག་ལག་དགའ་བ་དང་ཀར་འབྱུག་རྣམས་ཀྱིས་ནན་ཏན་གསུངས་ཀྱང་། ཀུན་
 སྤུལ་ཁམས་པ་ཆང་དང་ཆོད་འཐེན་སྐབས་ཁྲིམས་རར་མགོན་གཉེར་གྱིས་སྟོ་བྱར་
 མིང་བཏགས་དགོས་བྱུང་བ་ལ་བྱིས་བར་ཆད་ཆེན་པོ་རེད་སོང་བས། འདི་ལ་ཅི་
 འོས་ཐུགས་གྲོས་མཛད་པར། རྩེ་གོང་མའི་སྤྱི་ཆེའི་སྟོད་ཀྱི་ཉེ་གནས་དང་ཞལ་
 སྟོབ་ཀོང་པོ་བམ་སྟོང་སྤུལ་སྤྱི་དེའི་སྟོ་བར་མིང་བཏགས་ན། འབྲེལ་ཆགས་པ་
 ཐུགས་ཐག་བཅད་ནས་དེ་ལྟར་ཡིན་ཚུལ་ནང་འཁོར་རྣམས་ལ་བཀའ་པལས་པས་
 དེ་སྤྱིན་ཀོང་སྤུལ་ཟེར་བའི་མིང་འདིའང་ཐོགས་སོང་།”ཞེས་གསུངས་འདུག །དེ་
 ནས་བབྱང་དཔོན་ཀན་སྤུལ་སྤྱི་དང་། འཛི་སྐར་མཆོག་སྤུལ། པད་དཀར་སྤུལ་
 སྤྱི། མཁས་དབང་བརྟན་འཕེལ། ཀམ་ཆོ་དཔལ་སོགས་ཀྱི་མཇུག་ནས་ནང་
 བཏག་རྒྱུད་གསུམ་སོགས་མདོ་སྐྱེས་ཀྱི་གཞུང་ལུགས་དང་། བཀའ་བརྒྱུད་རང་
 སྟོང་གི་ཆོ་ག་ཐུག་ལེན། གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི་གཞུང་ལུགས་ལག་ལེན་དང་བཅས་
 པའི་དམར་བྲིད། སྟོ་སྤུལ་རོ་སྟོད་སོགས་རིག་གནས་སྟོར་མང་པོར་སྦྱོང་པས་

མཁས་པའི་མཆན་སྟན་རྒྱུ། དགུང་ལོ་ལྔ་མ་ཅུ་པའི་ཆུ་སྟག་སྟེ་ལོ་1842ལོར་
དཔལ་སྤངས་ཀྱང་ཁྱོད་ཏུ་སྤར་སི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་སྐབས་ཡོད་པའི་སྐབ་ཁང་ཞིག་
སྤལ་དེ་ཉམས་གསོ་བྱེད་རྒྱུ་འགོ་བཙུགས་ཤིང་། གནས་དེར་སྐབ་པར་གནང་།
དེའི་སྤེ་ལོར་ཤིང་ཡོས་ལོར། རོང་རྒྱབ་ཏུ་ས་འབྲུལ་གྱིས་གནོད་པ་ཆོབ་ཆེན་བྱས་
བྱུང་བས་མ་ཡུམ་རི་ཁྱོད་གོང་ཏུ་གདན་དྲངས་ནས་བཞུགས། ལོ་དེར་སྤེ་མ་ཀམ་
ནོར་བུ་ལས་ཤང་ལྷགས་བདེ་མཆོག་སྟེ་ལཱའི་དབང་ལྱང་སོགས། ཤང་སྟོར་ནམས་
ཞུས། ལྷ་བ་བརྒྱད་པར་སྤེ་མ་ཀམ་འོད་གསལ་ལས་རྩོ་ནང་པའི་ཆོས་སྟོར་པལ་
ཆེར་ཞུས། དགུང་ལོ་སོ་དྲུག་པའི་ས་སྟེ་ལོ་1848ལོར་རོང་ལྷགས་རྒྱུད་སྟེ་
ནམས་ཀྱི་དབང་ལྱང་ཞུས། དགུང་ལོ་སོ་དགུ་པའི་ཆུ་བྱི་སྟེ་ལོ་1852ལོར་རྩོང་
གསར་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཙེས་སྟོགས་སྟེ་གནང་བའི། སྐབ་ཐབས་ཀྱན་
བཏུས་དང་། ཆོར་ལྷགས་དཀར་པོ་ནམ་གསུམ་སོགས་ཀྱི་དབང་ལྱང་མང་པོར་
ཞུས། དགུང་ལོ་ཞེ་གཉིས་པའི་ཤིང་སྟག་སྟེ་ལོ་1854ལོར་བཀའ་བརྒྱུད་སྟགས་
མཛོད་སྟེ། །དགུང་ལོ་ཞེ་བཏུན་ས་ལྷག་ལོར་སྟེ་ལོ་1859ལོར་ཁྱོ་མཚུལ་དགོན་
འདེབས་པའི་ས་གཟིགས་ཐེབས་ཤིང་ས་འདུལ་མཛོད། ལྷ་བ་དྲུག་པར་ཙུ་འདྲ་
རིན་ཆེན་བྲག་གི་གཡས་བྱུར་ནས་གསང་ཐིག་སྟོར་གསུམ་དང་། ཙུ་འདྲ་གནས་
ཡིག །དཔལ་ཆེན་མོའི་སྤྱ་རྒྱུའི་ནང་ཞུགས་སོགས་གཏོར་དྲངས། དགུང་ལོ་ཞེ་
དགུ་པའི་ལྷགས་བྱ། སྟེ་ལོ་1861ལོར་གོང་སྤལ་རིན་པོ་ཆེས་སྟེ་པའི་གཏོར་ཆོས་
སྟོར་ནམས་ལ་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཙེ་དབང་པོས། རིན་ཆེན་གཏོར་མཛོད་
ཅེས་མཆན་གསོལ། དེའི་སྤེ་ལོ་ཆུ་བྱི་ལོ་ཤེས་བྱ་མཛོད་རྩ་བ་བཙུམས། དེའི་སྤེ་ལོ་
འགྲེལ་པ་ཡང་གྲུབ་ཟིན། དགུང་ལོ་ང་དགུ་པའི་ལྷགས་ལྷག་སྟེ་ལོ་1871ལོར་སྐབ་
བརྒྱུད་ཤིང་ཏྲ་ཆེན་པོ་བརྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་སྟོལ་ཞུས་ཐོབ་ནམས་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་སྟེ་
ནས་གདམས་ངག་མཛོད་ཅེས་མཆན་གསོལ། དགུང་ལོ་དྲུག་ཅུ་པའི་ཆུ་སྟེ་ལོ་
ལོ་1872ལོ་ལྷ་བ་གཉིས་པར། མདོ་སྟེ་སུན་རབ་པའི་བཀའ་ལྟར་ཉག་ཁོག་ཏུ་
ཐེབས་ཏེ། དདུལ་ཆུ་བཙོ་བུ་ཆེན་མོ་ཕྱག་ལེན་གནང་བས་ལེགས་གྲུབ་བྱུང་།
དགུང་ལོ་རེ་གསུམ་པའི་ཤིང་པག་སྟེ་ལོ་1875ལོར་བོད་གཞུང་ནས་དདུལ་ཆུ་བཙོ་

བཟུ་བཟོ་ས་ཡོང་དགོས་པའི་བཀའ་འབྱོར་ཡང་། སྒོ་བུར་དུ་རྒྱལ་བ་སྐྱ་གཤེགས་
 པས་ཕེབས་དགོས་མ་བྱུང་། དགུང་ལོ་རེ་བཞི་པའི་མེ་བྱི་སྟེ་ལོ་1876 ལོར་རྫོང་
 གསར་དུ་རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་དབང་ལུང་ཐོག་མར་གནང་། དགུང་ལོ་རེ་ལྷ་
 པའི་མེ་སྐྱུང་སྟེ་ལོ་1877ལོར་ཨ་ལོ་ཅེ་བྱལ་མདོར་མཆོད་རྟེན་བཞེངས། དགུང་ལོ་
 རོན་ལྷ་པའི་མེ་ཕག །སྟེ་ལོ་1887ལོར་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་མཁའ་བྲུབ་རྩོམ་རྩེ་ཡང་ཁྲོད་
 ཕེབས་པར་བཀའ་བརྒྱུད་སྐགས་མཛོད་དང་། མ་མགོན་ལལ་སྦྱར་བཅས་ཀྱི་
 དབང་ལུང་དང་། སྐབ་བརྒྱུད་ཤིང་རྟ་བརྒྱུད་ཀྱི་དབང་ལུང་ཕལ་ཆེར་བ་ལུལ།
 དེའི་སྟེ་ལོ་ས་བྱི་ལོར་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་ལ་རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་དང་། ཤེས་བྱ་
 མཛོད་བཅས་ཀྱི་དབང་ལུང་ལུལ། དགུང་ལོ་བརྒྱུད་རུ་པའི་རྩ་འབྲུག་སྟེ་ལོ་
 1892ལོར་རྫོང་ཤོད་དུ་ཕེབས་ནས་ལྷ་བ་རྒྱག་བཞུགས། སྐབས་དེར་ཉག་ཁོག་གི་
 མདོ་སྟེ་རྩོམ་ག་བོད་དུ་ཕྱིར་ཕེབས་པའི་ལམ་བར། རྫོང་ཤོད་དུ་ཀོང་སྐལ་རིན་པོ་
 ཆེ་མཇལ་ཁར་ཕེབས། དགུང་ལོ་གྲུ་བདུན་པའི་ས་ཕག་སྟེ་ལོ་1899 ལོར་སྐྱ་
 གཤེགས། །མདོར་ན་ཀོང་སྐལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོའི་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མཛོད་
 རྩིས་གཙོ་བོ་ནི། བོད་གངས་ཅན་སྡོངས་སུ་སྐར་མ་གྲགས་པའི་མཛོད་ཆེན་རྣམ་ལྷ་
 ཞེས་གསར་སྒྲིག་གནང་བ་དེ་ཡིན། མཛོད་ཆེན་རྣམ་ལྷ་ནི།
 ༡ ཐུན་མོང་རིག་གནས་དགུ་དང་ཐུན་མིན་ནང་རིག་པའི་མདོ་རྒྱུད་ཐམས་ཅད་
 ཀྱི་གནད་རྣམས་ཚང་ལ་མ་ནོར་བར་སྟོན་པའི་གཞུང་ཤེས་བྱ་མཛོད་དམ་ཤེས་བྱ་
 ཀུན་བྲུབ་དང་། ༢ ཕྱིར་འགྱུར་མར་པ་ལོ་ལྷ་ནས་བརྒྱུད་པའི་བདེ་དགེས་གསང་
 གསུམ་གྱིས་གཙོས། ལྷ་མེད་ཀྱི་རྒྱུད་སྡེའི་སྒྲིབ་གྲོལ་སྐབ་དཀྱིལ་གྱི་རྒྱུད་འགྲེལ་
 རྣམས་དང་། སྐར་འགྱུར་བཀའ་མའི་གས་ཀྱང་དག་དང་། ལུར་པ་འཁོན་ལུགས་
 སོགས་སྟོགས་གཅིག་དུ་བསྐྱས་པ་བཀའ་བརྒྱུད་སྐགས་མཛོད། ༣ གཏེར་སྟོན་
 སངས་རྒྱལ་སྐུ་མ་ནས། སྤྱིང་པ་བརྩུ་གཉིས་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་གཏེར་ཆེན་གཏེར་
 ཐུན་རྣམས་དང་། དུས་ཕྱིས་ཀྱི་གཏེར་ཆེན་པར་འོད་གསལ་མདོ་སྐགས་སྤྱིང་པ་
 དང་། མཆོག་གྱུར་བདེ་ཆེན་སྤྱིང་པའི་བར་བཅས་གཏེར་སྟོན་ཉིས་བརྒྱ་ཉེ་བའི་
 ཟབ་གཏེར་རྒྱ་མཆོའི་ཡང་ཁུན་གཅིག་དུ་དྲིལ་བའི། རིན་ཆེན་གཏེར་མཛོད་ཆེན་

མོ་དང་། རྩུབ་བརྒྱད་ཤིང་ཏྲ་བརྒྱད་ཀྱི་རྩ་བའི་སྤྱིང་པོའི་གཞུང་དང་དབང་གདམས་ངག་ཡོངས་སུ་བསྐྱུས་པ་གདམས་ངག་མཛོད་དང་། ༥ རྩེ་ཉིད་ཀྱི་ཤོག་མེར་དང་དགོངས་གཏེར་ལས་བྱུང་བའི་ཟབ་ཆོས་རྩ་གསུམ་དགོངས་འདུས་དང་། གསང་ཐིག་ཡབ་བཀའ་ཡུམ་བཀའ་སོགས་ཐུན་མིན་གསང་མཛོད་དང་། དེ་དང་རྩེས་སུ་འབྲེལ་བའི་གསུང་རྩོམ་སྤྲོན་རྩིས་ཀྱི་གཞུང་དང་། འབེལ་གཏམ། བསྟོད་ཆོགས། བསྟོ་སྟོན། ཤིས་བརྗོད་སོགས་རྒྱ་ཆེན་བཀའ་མཛོད་གསུང་འབྲུམ་བོད་བཙུ་ལྷ་བཞུགས་པ་རྣམས་ཡིན། དེ་ལས་གསོ་བ་རིག་པའི་ཐིན་ལས་ནི་ཁམས་སྟོགས་ཅམ་མ་ཟད་བོད་གངས་ཅན་སྟོངས་སུ་དེང་གི་བར་དུ་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་ནང་དུ་དར་བྱུང་ཆེ་བ་སྟེ། ཀོང་སྐུལ་ཟིན་ཏིག་ནི་གཞུང་ལུགས་དང་ལག་ལེན་བྱུང་འབྲེལ་ཅན་ཀྱི་བསྟན་བཙུན་ཤིག་ཡིན་སྟབས། བོད་འདྲིའི་སྤྲོན་པ་ཆེ་ཆུང་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལག་ལེན་ཁུངས་གཏུག་ས་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། །

གཉིས། འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཙུན་པའི་དབང་པོ།

འཇམ་དཔལ་བྱིན་རྒྱབས་བི་མའི་རྣམ་པ་འཕྱུལ། །

རྒྱལ་སྐུས་ལྷ་རྩེའི་ཡང་སྤྱིད་བརྒྱ་གསུམ་པ། །

བཀའ་བབ་བརྟན་ལྷན་པར་མདོ་སྐྱུགས་སྤྱིང་། །

འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཙུན་པའི་དབང་པོར་གསོལ་བ་འདེབས། །

གཟན་དཀར་མཆོག་སྐུལ་བྱུང་བསྟན་ཉི་མས་མཛོད་པའི་འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཙུན་པའི་དབང་པོའི་རྣམ་ཐར་མདོར་བསྐྱུས་ལས། འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཙུན་པའི་དབང་པོ་མཆོག་ནི། ཡབ་གཉོས་ཀྱི་རིགས་ལས་དཔལ་འབྱི་བྱུང་བྱུང་རྒྱུ་སྤྱིང་པའི་དཔོན་བརྒྱད་སྟེ་དགའི་བྱུང་ཆེན་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ་དང་། ཡུམ་སོག་བཟའ་དག་རབ་གཏེར་ཆེན་མགོན་ཆའི་བྱ་མོ། བསོད་ནམས་མཆོ་གཉིས་ཀྱི་སྐུས་སུ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་ལྷགས་འབྲུག་ལོའི། ཟླ་དྲུག་པའི་ཆོས་ལྷ་སྤྱི་ལོ་1820 ལོར། མདོ་ཁམས་སྟེ་དགའི་གཏེར་སྐུང་དེལ་མགོ་གོང་གི་དབྱར་ཁུ་ཁུང་ཆེན་བྲག་གི་ཉེར་འདབས་སུ་སྐྱུ་འབྱུངས། དབྱར་ལོ་ཞི་ལྷ་ཅམ་ནས་ཡི་གེ་འབྱི་སྟོག་གསན། སྐྱ་ཆུང་དུས་ནས་མཁྱེན་རབ་ཀྱི་རྩལ་རྫོགས་པས་འབྱི་སྟོག་སོགས་ཆོགས་

མེད་དུ་མཁྱེན། དགྲའ་ལོ་བཅུ་གཉིས་པའི་ཐོག་ཐར་ཅེ་མཁན་ཆེན་བྱམས་པ་ཀུན་
 དགའ་བསྟན་འཛིན་གྱིས། ཨེ་ཤི་ཐར་ཅེ་འི་མཁན་ཆེན་བྱམས་པ་ནམ་མཁའ་འཆི་
 མེད་ཀྱི་ཡང་སྲིད་ངོས་འཛིན། འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཅེ་འི་དབང་པོ་ཀུན་དགའ་
 བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་དཔལ་བཟང་པོ་ཞེས་མཆོན་གསོལ། དགྲའ་ལོ་ཉེར་གཅིག་
 པར་སྒྲིན་སྒྲིང་མཁན་ཆེན་རིག་འཛིན་བཟང་པོ་ལས་བསྟན་པར་རྫོགས། སྒྲིན་
 སྒྲིང་གི་ཆེན་འགྲུར་མེད་སངས་རྒྱས་ཀུན་དགའ་དང་། ཞེ་ཆེན་འགྲུར་མེད་མཐུ་
 གློབས་རྣམ་རྒྱལ། ས་རྒྱ་པ་དོ་རྩེ་རིན་ཆེན། ཐར་ཅེ་མཁན་ཆེན་སྐུ་མཆེད་སོགས་
 དབྱས་གཙང་ཁམས་གསུམ་དུ་བཞུགས་པའི། ས་དགེ་བཀའ་རྟིང་གི་སྤྲ་ཆེན་དམ་
 པ་རྣམས་དང་། རིག་པའི་གནས་ལ་མཁས་པའི་གཙུག་ལག་སྤྲ་བའི་དབང་པོ་བརྒྱ་
 དང་ལྷ་བཅུ་ལྷག་ཡོངས་འཛིན་དུ་བསྟན། བཟོ་གསོ། སྤྲ་ཆོད་ཡན་ལག་དང་
 བཅས་པ་ཐུན་མོང་རིག་གནས་རྣམས་དང་། དབྱ་པར་འདུལ་མཛོད་སོགས་རྒྱ་
 མཆོན་ཉིད་ཐེག་པའི་གཞུང་བཤད་སྒྲོར། བདེ་དགྱེས་གསང་གསུམ། རུས་འཁོར།
 གསང་རྟིང་ལ་སོགས་འབྲས་བུ་གསང་སྤགས་དོ་རྩེ་ཐེག་པའི་རྒྱུད་སྤེའི་ཟབ་བྲིད་
 བཅས་མདོ་སྤགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པའི་གཞུང་མཐའ་དག་ལ་ཐོས་བསམ་
 གྱི་སྒྲོ་འདོགས་བཅད། མཁན་སྒྲོབ་ཆོས་གསུམ་གྱི་བཀའ་དྲིན་ལས་བྱང་ཞིང་མཁས་
 གྲུབ་བྱེ་བའི་ཞལ་ནས་སྟན་དུ་བརྒྱད་པའི། སྤྲ་འགྲུར་རྟིང་མའི་བཀའ་གཏེར་དག་
 སྤང་གི་ཆོས་བཀའ་རྣམས་དང་། མཉམ་མེད་རོ་བོ་རྩེ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཏི་ཤ་ལས་
 རིམ་པར་བརྒྱད་ཅིང་འཇམ་མགོན་སྒོ་བཟང་གྲགས་པའི་དཔལ་ལས་ལེགས་པར་
 སྤེལ་བའི་བཀའ་གདམས་གསར་རྟིང་གི་ལྷ་ཆོས། གྲུབ་ཆེན་བི་རུ་པའི་ཐུགས་
 བརྒྱད་དཔལ་ལྷན་ས་རྒྱ་པ་ཡབ་སྲས་ལས་བྱོན་ཅིང་ས་ངོར་ཆར་གསུམ་སོགས་སུ་
 བརྒྱད་པའི་ལམ་འབྲས་བུ་དང་བཅས་པའི་གདམས་ངག །མར་མི་དྲགས་གསུམ་
 ལས་བརྒྱད་ཅིང་མཆེད་པའི་བཀའ་བརྒྱད་ཆེ་བཞི་རྒྱུད་བརྒྱད་བཅས་བཀའ་བཞི་
 བརྒྱད་པའི་མན་ངག་མཁས་གྲུབ་བྱང་པོ་རྣམ་འབྱོར་ལས་བརྒྱད་པའི་དཔལ་ལྷན་
 ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱད་གྱི་ནི་གུའི་གསེར་ཆོས། འཕགས་ཡུལ་རིག་ལྷན་ཆོས་རྒྱལ་
 རྣམས་དང་རུས་ཞབས་པ་སོགས་ལས་འོངས་ཤིང་བོད་དུ་སྤྲ་སྤྱི་བར་གསུམ་ལས་

ལྷགས་སྒོལ་བཅུ་བརྒྱུ་སྟགས་ཀྱི་རྒྱན་མཆོད་པ་དང་། དེ་དག་གཅིག་ཏུ་འདྲ་བ་
ཀྱན་སྤངས་ཐུགས་རྗེ་བཙོན་འགྲུས་སྟགས་ལས། ལེགས་པར་བརྒྱད་པའི་དཔལ་
རྒྱས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་རྗེས་རིམ་རྩོམ་རྗེས་ཀྱི་ལྷ་ལ་འབྱོར་ཆལ་རུ་བཏོན་པ་སྦྱོར་བ་ཡན་
ལག་རྒྱག་པ། ས་གཅིག་དམ་པ་སངས་རྒྱས་ལས་བརྒྱད་པའི་བཀའ་སྒོལ་དམ་ཆོས་
རྒྱག་བསྐལ་ཞི་བྱེད་དང་། དེ་ལས་རིམ་བཞིན་མ་གཅིག་ལབ་ཀྱི་སྒོལ་མ་སྟགས་
ལས་བརྒྱད་པའི་གཙོད་ཡུལ་ཡན་ལག་དང་བཅས་པའི་ཟབ་ཆོས་རྒྱལ་ཡུམ་རྩོམ་རྗེ་
རྒྱལ་འབྱོར་མ་དངོས་ཀྱིས་གྲུབ་ཆེན་ཨོ་རྒྱན་པ་རིན་ཆེན་དཔལ་ལ་ཐུགས་ཀྱི་བྱང་
བཅུད་བསྐལ་ཞིང་། དེ་ལས་རིམ་པར་བརྒྱད་པའི་རྩོམ་གསུམ་ཀྱི་བསྟོན་སྦྱོར་
སྟགས་གངས་ཅན་ཀྱི་སྒྲོངས་སུ་མན་ངག་གཙོ་བོར་བྱེད་པ། སྦྱོར་བརྒྱད་ཤིང་ན་
བརྒྱད་རུ་གྲགས་པ། དེ་དག་གི་བརྒྱད་པ་ཟམ་མ་ཆད་ཅིང་སྟོན་ཀྱི་ཐུག་སྒོལ་མ་
ཉམས་པར་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད། སོ་སོའི་ཁྱད་སྤངས་དང་འབྲེལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་
གཙུག་ཏུ་བསྟོན་ཏེ་སྟོན་བྱེད་ཀྱི་དབང་དང་། སྒོལ་བྱེད་ཀྱི་ཁྲིད། རྒྱབ་ཁྱེན་ཀྱི་
ལུང་དང་བཅས་པ་ཆོང་ལ་མ་ལོར་བ་ཞལ་ནས་སྟོན་རུ་བརྒྱད་དེ་ཐུགས་ཀྱི་དཔལ་
ལེར་གཏམས། རྒྱལ་བའི་བཀའ་འགྱུར་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྟིང་མ་རྒྱུད་འབྲུམ།
བསྟན་འགྱུར་ཀྱི་ཁྲོད་ལས་ལུང་རྒྱན་གང་བཞུགས་སོ་ཙག་གི་གཙོས་འཕགས་བོད་
རིས་མེད་ཀྱི་གསུང་ཆོས་ཡོངས་བསྟོན་སྟགས་བཅ་བརྒྱན་བརྒྱ་ཙམ་ཀྱི་བསྟགས་
ལུང་རྣམས་སྦྱང་ལ་བྱེད་རུ་བསད་དེ་འབད་བཙོན་ཆེན་པོས་གསན་བཞེས་མཛད།
དེ་ལྟར་ཐོས་པ་རྒྱ་མཚོའི་པ་རོལ་རུ་སྟོན་པར་མ་ཟད། བསྟོན་བསྐྱབ་ཆོད་རུ་
འབྲེལ་བས་ཉམས་རྟོགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་སྒྲ་ན་མེད་པ་འཕེལ་ཏེ། བྱ་རུ་མཚོ་སྦྱོར་རྩོམ་
རྗེས་དགོངས་པས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་ཤིང་། བརྟམ་དབང་བསྐྱར་དཔུགས་དབྱང་
བའི་རྟེན་ལས། མདོ་རྒྱུད་གསར་རྟིང་བཀའ་གཏིར་སྟོན་སྒོལ་རྒྱབ་བཞེན་དང་
བཅས་པ་འཆད་སྟེལ་ཀྱི་བཀའ་བབ་དང་། གནས་བྲག་དམར་མགྱིན་བཟང་
དང་། འདམ་ཤོད་རྟིང་རྒྱུད་། གཏིར་སྒྲུང་པརྒྱ་ཤེལ་རི་སྟགས་ནས་གཏིར་སྟོན་
རྒྱངས་པ་བཅས་ས་གཏིར་ཀྱི་བཀའ་བབ་དང་། བརྟམ་ཡིག་རྒྱན་ལམ་རུ་ཤར་བ་
དང་དགོངས་སྟོང་རུ་རང་གསལ་བ་ཉིད་གཏན་ལ་ཕབ་ཅིང་། བྱ་རུ་རིན་པོ་ཆེའི་

གཏེར་སྟོན་སོ་སོའི་སྐྱའི་ནམ་པས། དབང་བྱིད་ཆེག་རྫོགས་སུ་བསྐྱེད་པས་ཀྱང་
 གཏེར་ཉི་བརྒྱད་གྱི་བཀའ་བབ་དང་། རིགས་བདག་ཡི་དམ་སོ་སོའི་ཞལ་གཟིགས་
 ཤིང་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་མཐུ་ལས་རྒྱད་དང་དབྱེར་མེད་པའི་རྩོམ་ཆེའི་ཆོག་ཐོལ་
 བྱང་རུ་བབ་པ་ཟབ་མོ་དགོངས་པའི་གཏེར་གྱི་བཀའ་བབ་དང་། སྟོན་གྱི་གནས་
 རུས་རྫོང་སུ་དྲན་པ་ལ་བརྟེན་ནས། ཆོས་སྐྱོར་གཏན་ལ་ཕབ་པ་རྫོང་དྲན་ཆོས་
 བཀའི་བཀའ་བབ་དང་། གཞན་ཡང་དག་སྤང་གི་བཀའ་བབ་དང་། སྟོན་བརྒྱད་
 གྱི་བཀའ་བབ་བཅས། བྱང་པར་གྱི་བཀའ་བབ་ཆེན་པོ་དེ་དག་དང་ལྡན་པས་
 བཀའ་བབ་བདུན་ལྔ། བསྐྱེད་གསལ་མདོ་སྤྲུགས་སྤྱིང་པ་ཞེས་མཆོན་སྟོན་
 དབྱེར་གྱི་རྩ་གསར་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྤྲེངས་སུ་བྱབ་པར་གྱུར། རྩོམ་པའི་ཉིད་གྱི་
 མདོ་རྒྱུད་མན་ངག་དང་བཅས་པ་གང་གསན་པ་ཐམས་ཅད། གདུལ་བྱ་སོ་སོའི་
 མོས་སྐལ་དང་འཆོམས་པར་དབང་ལུང་བྱིད་གསུམ་གྱི་རྒྱན་བསྐྱངས་པས་སྤྲུགས་
 དང་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་བསྟན་པ་ཡོངས་རྫོགས་གཞིར་བཞེངས་སུ་བསྐྱངས། རྒྱུ་
 འགྲོ་རྣམས་སྟོན་ཅིང་གོལ་བའི་ལམ་ལ་བཀོད། རྩོམ་ཞེས་སྟོན་གཙོ་བོར་གྱུར་པ་
 འདྲ་མི་ཕམ་རྣམ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ། རྩོམ་པ་ཆེན་འཛིགས་མེད་བསྟན་པའི་ཉི་མ་སོགས་
 རྟིང་མའི་མཁས་གྲུབ་ཀྱི་རྒྱུས་ཆེན་རྣམས་དང་། ས་སྐྱའི་བྲི་ཆེན་བཀྲ་ཤིས་རིན་
 ཆེན། ར་ལེརྟའི་གཟིམས་འོག་དོར་གྱི་མཁན་ཞབས་པལ་ཆེར་སོགས་ས་སྐྱའི་རྩོམ་
 བཅུན་དམ་པ་རྣམས་དང་། རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་མཁའ་བྱུང་རྩོམ་ཆེ། གཏེར་སྟོན་
 མཆོག་གྱུར་སྤྱིང་པ། སི་རུ་པརྒྱ་ཀུན་བཟང་། སྟག་ལུང་མ་རིན་པོ་ཆེ། ལྷ་སྟོན་
 གཉིས་ཀར་གྱུར་པ་འཇམ་མགོན་ཀོང་སྐལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ལ་སོགས་པ་རྒྱལ་བ་
 བཀའ་བརྒྱད་པའི་བསྟན་འཛིན་རྣམས་དང་། དཀོན་མཆོག་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས།
 བཀྲ་གཡལ་མོ་མིན་ཏན་ཆེན་པོ། ལི་ཐང་མཁན་ཆེན་བྱམས་པ་ལུན་ཆོགས་སོགས་
 རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཆེན་པོ་རྣམས་དང་། གཞན་ཡང་
 སྟོན་པ་ཐོས་བསམ་པ་དང་། སྤྱོད་བ་བསམ་གཏན་པ། གཡུང་རྒྱུད་བོན་གྱི་
 བསྟན་པ་འཛིན་པ་སོགས་བསྟན་འཛིན་གྱི་རྒྱུས་སུ་གྲངས་ལས་འདས་པ་བྱོན།
 དད་ལྡན་སྟོན་ཆོགས་གྱིས་སུལ་བའི་ཟང་ཟིང་གི་དངོས་པོ་གང་བྱང་ཐམས་ཅད་

ཀྱིས་སྐྱ་རྟེན་གསེར་ཟངས་ལས་བཞེངས་པའི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་སྤང་བརྟན་ཉིས་སྟོང་
ཅུ་དང་། གསུང་རྟེན་ཤིང་པར་དུ་བཀོད་པ་པོ་ཏི་བཞི་བརྒྱ་ལ་ཉེ་བ་དང་།
བྱིས་མ་སོགས་པོ་ཏི་ཉིས་སྟོང་ཅུ་དང་། ཐུགས་རྟེན་ལྷན་གྲུབ་སྟོང་གི་མཆོད་
སྟོང་ཆེན་མོ་གཙོས་བརྒྱ་ལྷག་ཅུ་གསེར་ཟངས་ཀྱིས་བསྐྱུན། སྐྱ་གསུང་ཐུགས་ཀྱི་
རྟེན་དེ་དག་བཞུགས་སུ་གསོལ་བའི་སྤྱ་ཁང་ཆེ་ཆུང་བརྒྱ་གསུམ་ཅུ་གྱི་བཀོད་
སྒྲིག་ལེགས་པར་བཞེངས། གནས་དེའི་དགོ་འདུན་གྱི་སྡེ་ལ་བསྟེན་བཀུར་ལུས་ཏེ་
དུས་དང་རྒྱུན་གྱི་མཆོད་པ་བཙུགས། དུས་འབྲུག་གི་དབང་གིས་དགོན་པ་ཉམས་
རྒྱུད་གྱུར་པ་རྣམས་ལ། བབ་དང་བརྟན་པའི་གནང་སྦྱོར་དང་མཆོད་ཐེབས་ཀྱི་
ཞལ་འདེབས་སོགས་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱུལ། རྒྱ་བོད་ཀྱི་མི་དཔོན། སྡེ་དགའི་རྒྱལ་སྟོན་
རྣམས་ལ་མཐུན་སྦྱོར་དང་། ཞལ་ཏ་བསྐྱབ་བསྐྱོ་གནང་བ་སོགས་བརྟན་འགོ་ལ་
སྦྱར་པའི་བྱ་བ་ལས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་འགྲན་ཟླ་དང་བྲལ་བར་མཛད། དེ་ལྟར་སྐྱ་
དངོས་ཀྱི་རྒྱབས་ཆེན་སྤུལ་དུ་བྱུང་བའི་མཛད་པ་རེ་ཞིག་མཐར་ཕྱིན་ཏེ་རབ་བྱུང་
བཙོ་ལྔ་པའི་ཆུ་འབྲུག་ལོའི། ཟླ་བ་གཉིས་པའི་ཆོས་ཉེར་གཅིག་ཉིན་སྟེ་ལོ་1892
ལོར་སྐྱ་མུ་ངན་ལས་འདས་པའི་ཚུལ་བརྟན་ཏོ། །

འཇམ་དབྱངས་མཁྱིན་བཅེའི་དབང་པོའི་བྱ་བ་མིན་གྱི་སྐྱའི་ཡོན་ཏན་དང་མཛད་
པ་ནི། དེ་ཡང་སྐྱའི་ཡོན་ཏན་བཀའ་བབ་བདུན་གྱི་ཆེ་བ་ནི། བཀའ་གཏེར་འཆད་
སྟེལ་གྱི་བཀའ་བབ་དང་གཅིགས་གཏེར་གྱི་བཀའ་བབ་དང་གཉིས། ཡང་གཏེར་
ཉེ་བརྒྱད་ཀྱི་བཀའ་བབ་དང་གསུམ། ཟབ་མོ་དགོངས་གཏེར་གྱི་བཀའ་བབ་དང་
བཞི། རྗེས་དྲན་ཆོས་བཀའི་བཀའ་བབ་དང་ལྔ། དག་སྤང་གི་བཀའ་བབ་དང་
དུག །སྟན་བརྒྱད་ཀྱི་བཀའ་བབ་དང་བདུན་ཏེ་བཀའ་བབ་བདུན་ལྔ་གྱི་ཡོན་
ཏན་ཟེར། །

སྟན་ལས་ཀྱི་ཆེ་བ། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་འབུམ་བོད་བརྒྱ་གསུམ་དང་། ལྷག་
པར་དུ། ས་སྐྱའི་གསེར་ཆོས་བརྒྱ་གསུམ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་
ཀྱི་གསང་སྤྲུགས་གསར་མའི་རྒྱུད་སྡེ་ཐམས་ཅད་ཀྱི། དབང་ལྷང་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་
པར་ལུས་ཤིང་དེ་དག་གི་སྐྱབས་ཐབས་རྣམས་སྦྱགས་གཅིག་དུ། བསྒྲིགས་པ་པོ་ཏི་

བརྩ་བཞི་བཞུགས་པ་ལ་སྐྱབ་ཐབས་ཀྱན་འདུས་ནི། གངས་ཅན་སྔོངས་འདིར་
གསང་སྤྲུགས་གསར་མའི་རྒྱུད་སྡེ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབ་ཐབས་ལྷན་ལེན་ཐམས་ཅད་ཆང་
ལ་མ་ནོར་བའི་བང་མཛོད་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན། །

གསུམ། གཏེར་སྟོན་མཆོག་གྱུར་གླིང་པ་ནི།
དགྱིལ་འཁོར་ཀྱན་བདག་མཆོ་སྐྱེས་དོ་རྩེ་འཆང་། །
མཆོག་གི་རིག་པ་འཛིན་པའི་སྐྱབ་བཞེངས་པ། །
གངས་ཅན་སྐྱེ་རྒྱུའི་སྐྱབས་གཅིག་གཏེར་ཆེན་རྩེ། །
མཆོག་གྱུར་གླིང་པའི་ཞབས་ལ་གསོལ་བ་འདེབས། །

《གཏེར་སྟོན་བརྒྱ་ཅ འི་རྣམ་ཐར་》ལས། དཔལ་ལྷན་སྤྱི་སྤྱོད་པོ་ལྷ་རྩབ་བཅོད་
པོ་ཡི་ཤེས་རོལ་པ་རྩལ་གྱི་རྣམ་འཕྲུལ། འགྲན་ལྷ་དང་བྲལ་བའི་སྐྱལ་པའི་གཏེར་
ཆེན་མཆོག་གྱུར་བདེ་ཆེན་མཆོག་གྱུར་བདེ་ཆེན་ཞིག་པོ་གླིང་པ་ནི། ཨོ་རྒྱུན་དྲི་
མེད་ཀྱན་དགའི་གཏེར་ལྷང་ལས། ཡོར་སྟོད་གྲུ་ཡི་ལ་བར་དུ། རྩུ་ཨོ་རྒྱུན་
མཆོན་འཆང་པ། མཆོག་གཏེར་ཆོས་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པ། ཆོས་བདག་པལྷན་འི་
ཐུགས་སྐྱལ་འབྱུང་། ཞེས་པ་དང་ཆོག་དོན་མཆོངས་པ་རོང་སྟོན་པལྷ་བདེ་ཆེན་
གླིང་པའི་ལྷང་ལས་ཀྱང་འབྱུང་ཞིང་། རྩུ་འི་སྤྱི་ལྷང་མ་ལོངས་ཆོས་བདག་ཉར་
ལཱི་གས་སྤྱུང་། རོར་བུའི་མང་ཅན་ཁམས་ཀྱི་སྟོ་སྤྱོད་ལྷང་། ཞེས་གསལ་
བར་གསུངས་པ་ལྟར། མདོ་ཁམས་སྟོ་རྒྱུད་ཡོར་སྟོད་དང་འབྲེལ་བར་སྒྲིམ་སྡེ་
གྱུ་ནང་གི་སའི་ཆར་ནང་ཆེན་ཆིང་རྩའི་སྟོན་པོ་ཨོ་རྒྱུགས་འབྱུའི་རིགས་ཡབ་སྟོན་
པ་སྤྲུགས་འཆང་པལྷ་དབང་ཐུག་དང་། ཡུམ་ཆོ་རིང་གཡང་མཆོ་གཉིས་ཀྱི་སྤྱས་
སྤྱ་ས་མོ་སྤྱང་ལོ། སྤྱི་ལོ་༡༥༥༥པའི་ཆུ་སྟོད་ལྷ་བའི་ཆོས་བརྩལ་འཇའ་འོད་སྤྱོད་སྤྱས་
ལྷས་བཟང་པོ་དང་བཅས་ཏེ་འབྱུངས། སྐྱེ་རྒྱུད་རྩལ་ནས་དམ་པའི་སྤྱོད་པ་དོ་
མཆར་བ་བསྟན་ཅིང་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོན་ཀྱང་ཆོགས་རྒྱུད་རྩལ་མཁུན། སྤྱི་རྒྱུགས་
ཀྱི་མཆོན་ལོར་བུ་བསྟན་འཛིན་དུ་གསོལ། གཞན་གྱིས་སྐྱལ་བ་པོ་མེད་པར་ཐུགས་
དམ་གྱི་རིམ་པའང་མང་དུ་མཛོད། སྟོ་ཀྱན་བཟང་མཆོག་སྐྱལ་ལ་གཙུག་ཕུད་
ཐུལ་བས་མཆོན་དཀོན་མཆོག་བསྟན་འཛིན་དུ་བཏགས། རྩལ་སྤྱིས་ཀྱི་བར་ཡོངས་

གཤམ་གྱི་མཆོན་འདི་ཡིན་པ། དགོན་མཆོག་གི་ལེགས་སྐྱར་རྒྱ་ཁྲི་པ་གོང་གི་
ལུང་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཡིན་ནོ། །དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་པར་མ་ཁི་ཁ་ཞེས་པའི་ས་
དེར་རོལ་ཅིང་དུ་བྱོན་སྐབས། ཨོ་རྒྱན་རིན་པོ་ཆེ་དངོས་སུ་བྱོན་ནས་ས་ཆ་སོགས་
ལ་ཅི་མིང་དྲི་བ་ལྟར་མཛད་པ་ལ་སོ་སོར་ལན་ཁྲུས་པས། ས་ལ་མ་ཁི་ཀ། བྱོད་
ལ་ནོར་བུ་བཞུན་འདྲིན། ལུང་པ་ལ་ཨུ་ནང་བེར་བས་བྱོད་ལ་འཇིག་རྟེན་བྱང་
པར་འཕགས་པ་ཞིག་འོང་ཞེས་ལུང་བཞུན་ནས་འཇའ་ལྟར་ཡལ། འདི་སྐབས་སྟག་
ལུང་མ་རིན་པོ་ཆེ་ལས་དགེ་ཚུལ་གྱི་ཕྱོམ་པ་བཞེས། དཔའ་བོ་བརྒྱད་པ་གཙུག་
ལག་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་པོས་སླ་མ་དགོངས་འདུས། ཐུགས་སྐྱབ་ཆ་བ་དམར་ཐག་དང་
ལས་བྱང་མེ་རྟོག་ཕྱང་མཛེས་གྱི་དཔེ་ལུང་བྱིན་རྒྱལས་ནན་དུ་གནང་ནས་འདི་ལ་
ཉམས་བཞེས་མཛད་ན་ལེགས་པར་གདམས་ཤིང་དོན་གྱིས་གཏེར་བརྒྱད་གཏད།
སྤྱི་ཕྱིར་རྒྱལ་དབང་ཀར་འབྱུག་ཡབ་སྐུས། འབྲི་བྱང་མཆོག་སྐུལ། ཟུར་མང་
གདན་མཁན་སློབ་སོགས་ཡོངས་འདྲིན་དུ་མ་ལས། མདོ་སྟགས་གསར་རྟིང་གི་
དབང་ལུང་མན་ངག་།བཤད་རྒྱན་ཐུག་ལེན། གར་ཐིག་དབྱངས་རོལ་སོགས་མཐའ་
ཡས་པ་གསན་ཅིང་། དེ་དག་གི་དོན་ཆེགས་རྒྱུད་དུས་ཤིན་དུ་མཁས་པའི་ཚུལ་
བཞུན། དགུང་ལོ་ཉེར་ལྔ་ཁར་གྱུ་རུའི་ལུང་གིས་བསྐུལ་བ་ལྟར་དཔལ་སྤངས་གྱི་
གདན་སར་བྱོན་ནས་ཚུ་སྐང་། ཆོ་འཕྲུལ་ཟླ་བར་སི་དུ་རིན་པོ་ཆེ་པ་རྣམས་ཉིན་བྱེད་
དབང་པོ་མཇུག། སུར་པ་དབང་ཆེན་བཞད་པ་སོགས་སྐུལ་བས་དགུས་བཞེས་
ངོས་བར་ཆད་སེལ་བ་དང་། ཞབས་པད་བརྟན་པའི་རྟེན་འབྲེལ་འགྲིགས།
གཏེར་སྐྱབ་དང་། གསང་རྒྱ་མཐར་ཕྱིན་པ་དགོས་པའི་བསྐྱབ་སྟོན་ནང་མར་སྐུལ་
བ་ནི། གསང་ལུང་པས། དེ་དུས་ཆོས་བདག་རི་ལྟར་འབྱུང་བ་ནི། གསེར་ལྷན་
འབབ་པའི་གཡོན་འགུམ་དཔལ་རིའི་སྟོར། ང་ཡི་གསུང་སྐུལ་པ་རྣམས་ཉིན་བྱེད་ཅས།
རྒྱལ་བའི་གདུང་འཆོབ་བསྐྱབ་པའི་རྒྱལ་མཆོན་བཙུགས། དུས་མཐའི་ལྷན་རུམ་
ནང་དུ་སྟོན་མེ་འདྲིན། ཆོ་སྐྱབ་མཐར་ཕྱིན་བརྒྱད་ཅུ་ཙུ་ལྟ་སྟབས། རྟེན་འབྲེལ་
ལེགས་འགྲིགས་དགུ་བཅུར་བཞུན་པ་འདྲིན། ལྷ་སྐུས་ཉིད་གྱིས་ཉེར་ལྟའི་དུས་སུ་
མཇུག། སྤྱི་གསང་མེད་པར་སློ་གཏད་དེ་ཅུ་སྟོལ། དེ་ན་མ་བསྐྱིགས་ལྷན་གྱུབ་

རྟེན་འབྲེལ་མང་། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རྩ་བའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱིས་ཁ་མ་ལིག་
 པའོ། །དེ་ནས་རིམ་པར་མཁན་ཆེན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་ལྷ་བཟང་སྤྱུལ་སྤྱུལ་ས་
 བྱང་ཆུབ་ཏུ་ཐུགས་བསྐྱེད་པ་སོགས་ཟབ་ཆོས་འགའ་ཞིག་དང་། ཁོ་པོ་ལས་ཀྱང་
 ཐུགས་ཆེན་བདེ་གཤེགས་ཀྱན་འདུས་ཀྱི་ཐོག་དྲངས། སྤྱུ་འཕྱུལ་ཞི་བོའི་དབང་
 དང་། བཤད་བཀའ་གཙོ་རྒྱུ་རྟེན་མ་བཀའ་མ་པལ་མོ་ཆེ་དང་། གཏེར་ཆོས་
 མང་པོ་གསན། བྱང་པར་རྟེན་འབྲེལ་མདོ་ཆེངས་ལས། རྣམ་མཁའ་མཛོད་
 ཏུ་སྤྲས་པའི་ཟབ་གཏེར་རྣམས། མི་བཞག་འདོན་པའི་སྤྱེས་ཏུ་སྤྱོན་ལམ་ཅན།
 ལྷ་སྤྲས་ཁྱོད་ཀྱི་སྤྱེ་བའི་ཐ་མ་འབྱུང། དེ་ཏུས་ལོ་པའ་རྩེ་འབངས་པལ་ཆེར་འཛོམ།
 བྱང་པར་མངའ་བདག་ཡབ་སྤྲས་མཇལ་ནས་སྟ། གཅིག་གོགས་གཅིག་བྱེད་
 ལས་འཕྲོ་རིམ་པར་སད། ང་ཡི་གདམས་པ་མཐར་ཐུག་རྣམས་དང་མཇལ།
 དག་པའི་སྤྲང་བར་ང་ཉིད་དངོས་དང་འཕྲང། གསང་སྤགས་གདམས་པའི་ལག་
 ལེན་དམར་བྲིད་སྟོན། རང་ཉམས་སྤངས་པས་འབད་མེད་ཀྱབ་པ་ཐོབ། དངོས་
 ཀྱབ་བརྟེས་པའི་སྟོབ་མ་མང་ཏུ་འབྱུང། ཞེས་སོགས་ལུང་བྱང་སྤྱི་ནང་གསང་བ་
 མང་པོས་ཤིན་ཏུ་གསལ་བ་ལྟར་ཏུ་ལོ་དེའི་ལྷ་བ་དགུ་པར་གངས་ཅན་མཁས་ཀྱབ་
 རྒྱ་མཚོའི་གཙུག་རྒྱ། རྩེ་འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཅེའི་དབང་པོ་མཐལ་བར་ཆེད་
 ཀྱིས་ཐེབས་པ་ན། རྩེ་ཉིད་ནས་ཀྱང་མངའ་བདག་སྤྱེས་རབས་རིམ་པར་བརྒྱད་
 པའི་འབྲེལ་བར་དགོངས་ནས། ཐོག་མ་ཉིད་ཏུ་ཐུར་པ་ཡང་གསང་སྤྱི་གི་དང་།
 སྤྱིས་མཁོན་ལུགས་ཐུར་བའི་དབང་ཆེན་སྤྱུལ་བས། སྤྱི་ནང་གསང་བའི་བར་ཆད་
 ཀྱན་བསལ། ཡང་ཉིག་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུའི་དབང་གི་སྐབས་སྤྲ་མ་པན་ཆེན་བི་
 མ་དངོས་སྤྱ་གཟིགས་པ་སོགས་དག་པའི་སྤྲང་བ་བྱང་པར་ཅན་ཤར་ཅིང་རིག་པ་
 རྩེན་པར་ངོ་འཕྲོད། སྤགས་སྤྱང་མའི་སྟོག་གཏད་སྐབས་ས་གཡོ་བ་ལྷ་བུའི་བྱིལ་
 ཆེན་པོ་བྱང་ཞིང་ཨེ་ཀ་རྩྱེ་འི་དངོས་སྤྱ་གཟིགས། དཔོན་སྟོབ་གཉིས་ཆ་རལ་ལོ་
 གསུམ་གྱི་མཚམས། དངོས་ཀྱབ་ཆེན་པོ་སྤྱོན་པར་གསུངས་པ་སྤྱིས་རྩོགས་ཆེན་སྤེ་
 གསུམ་ཐོན་པའི་སྤྱ་ལྷས་སོ། །དགྲངས་གངས་ཉེར་བདུན་ཤིང་ཡོང་སྤྱུག་པ་ལྷ་
 བར་ཡང་དག་ལྷ་དགའི་དབང་ཆེན་གནང་སྐབས། སྤྲ་མ་ཉི་ཏུ་ཀ་སྤྱི་པོ་ནས་ཐིམ་

པའི་སྤང་བ་ཤར་བས་སྤྱིར་ཁའི་རྩ་མཐུད་གྲོལ། དེ་ནས་བཙམ་རྩོམ་རྩི་མགུར་
སྤྱི་ཐོགས་མེད་ཏུ་བརྟེན། སྟོན་ཆད་ཐུགས་སྦྱབ་བར་ཆད་ཀྱན་སེལ་གྱི་བརྟེན་ཡིག་
རྩི་བཞིན་མ་ཁྲོལ་པ་དེའང་ཆོགས་མེད་པར་མཁྱེན་ཏེ། རྩི་སྤྱི་མའི་ཟབ་གཏེར་
ཐུགས་སྦྱབ་བདེ་གཤེགས་འདུས་པ་དང་དོན་གཅིག་པ་མ་ཟད། ཆོག་རིས་པལ་
ཆེར་ཡང་མཐུན་པར་བྱུང་བས་རྣམ་གཉིས་སྟན་རྒྱས་པས་མ་བྱ་བྱུང་བསྐྱེབས་གྱི་
ཚུལ་ཏུ་བར་ཆད་མེད་པར་གཏན་ལ་པགས། གཏེར་སྦྱབ་ཀྱང་སྟན་གཅིག་ཏུ་
མཛད་པས་གྲུ་ཡབ་ཡུམ་གྱིས་དངོས་སུ་རྩིས་སུ་བཟུང་བ་སོགས་དག་པའི་བར་
སྤང་བ་མཐའ་ཡས་པ་ཤར། གཏེར་ཁ་ཏུ་མའི་ཁ་བྱང་ཕེབས་པ་སོགས་རྟེན་འབྲེལ་
གྱི་སྟོན་མང་པོ་འགྲིགས། གཅིག་ལ་གཅིག་ཐུགས་ཡིད་ཆེས་པས་རྩི་སྤྱི་མས་ཀྱང་
གཏེར་གསར་གྱི་སྟོན་གྲོལ་བཏུད་ཅི་བཞེས་ཤིང་གཏེར་སྟོན་ཏུ་མངའ་གསོལ་བས་
ཚོད་མེད་ཡོངས་གྲགས་གྱི་གཏེར་ཆེན་ཉི་ལྔ་ལྟར་གྱུར། རྩི་རང་གི་གསུངས་ལས།
ཐོག་མར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བའི་ཡོངས་འཛིན་བཞི། ཞེས་གསུངས་པ་ནི། སྤྱི་སོ་
ཐར་གྱི་མཁན་པོ་སྟག་ལུང་པ་དག་དབང་བསྟན་པའི་ཉི་མ། ནང་བྱང་སེམས་གྱི་
དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་ལྟ་སྟུལ་ཀམ་ངེས་དོན་བསྟན་པ་རབ་རྒྱས། གསང་བ་
སྟགས་གྱི་རྩོམ་རྩི་སྤྱི་བ་དཔོན་པལ་གར་དབང་སྟོན་གྲོལ་མཐའ་ཡས། མཐར་ཐུག་ངེས་
པ་དོན་གྱི་རྩི་བའི་སྤྱི་མ། པལ་འོད་གསལ་མདོ་སྟགས་སྤྱིར་པ་རྣམས་སུ་བཞེས་པ་
རྩི་སོ་སོ་ལ་གཏན་ཆོག་ཡོད་པར་སྤང་། ཡར་འབྲིལ་དབེན་པའི་གནས་སུ་ཡང་
ཟབ་དཀོན་མཆོག་སྤྱི་འདུས་གྱི་བསྟོན་སྦྱབ་ལ་བཞུགས་པས་ཐོག་དྲངས། གྲུ་ཏའི་
ལུང་བཞིན་འོག་མིན་ཀམ་ལོ་གསུམ་གྱི་བཅད་རྒྱར་བཞུགས་པ། གཙོར་གྱུར་པའི་
ཐུགས་དམ་གྱི་རིམ་པ་ལ་བཙོན་ཞིང་། གསང་སྟགས་རྩོགས་པ་ཆེན་པོའི་ཞབས་
བཞེས་ཉམས་ལེན་མཐར་ཕྱིན་པར་མཛད་པས། གྲུབ་པའི་རྟགས་མཆོན་མཐའ་
ཡས་པ་མདོན་ཏུ་གྱུར། སྟོན་ལས་རྣམ་པ་བཞིར་རང་དབང་བསྟར་བའི་བདག་
ཉིད་ཆེན་པོར་མདོན་སུམ་ཆད་མས་གྲུབ་པའོ། །

ཁྱད་པར་རྩོགས་ཆེན་སྟོན་གསུམ་གྱི་ལུང་བསྟན་ལས། བཀའ་ནས་བཀའ་བརྒྱུད་
བར་མ་ཆད། །ཐབ་མོ་དངོས་དང་དགོངས་པའི་གཏེར། །ཡང་གཏེར་རྩིས་སུ་

དུན་པའི་གཏེར། དག་སྒྲུང་སྒྲོན་དུ་བརྒྱད་པ་ཡི། བཀའ་བབས་བདུན་གྱི་ཚུ་བོ་
 བློ། མངའ་བདག་ཡབ་སྲས་སྐལ་བར་བབས། རྟིགས་དུས་བསྟན་པའི་བཅས་ཆེན་
 བྱེད། ཟབ་རྒྱས་ཉི་འོད་ལྷག་པར་བརྟེན། ཁྱིམ་སོགས་མང་དུ་འབྱུང་བ་ལྟར་
 གཏེར་ཆེན་རྣམ་པ་གཉིས་ལས་སོ་སོར་བཀའ་གཏེར་དག་སྒྲུང་གསུམ་པོ་ལས་སྤེལ་
 བའི་ཟབ་ཆོས་ཀྱི་བཀའ་བབས་བདུན་དང་ལྟན་པ་སྟེ། འདིར་དང་པོ་ནི་རིང་
 བརྒྱད་བཀའ་མ་དེང་སང་རྒྱན་བཞུགས་པ་པལ་ཆེར་གསན་ཅིང་མདོ་རྒྱ་སེམས་
 གསུམ་གྱི་འཆད་སྤེལ་མང་དུ་མཛད་པར་མ་ཟད་རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ཟབ་གཏེར་ལས་མདོ་
 དང་རྒྱ་འབྲུལ་སོགས་བཀའ་མའི་གཞུང་རི་ལྟ་བའི་ཆོས་སྐད་ཀྱབ་མཐའ་སློང་རུས་
 པའི་སྒྲོན་མེད་དོ་མཆར་ཅན་གྱོན་པ་རྣམས་ཀྱང་དོན་དུ་བཀའ་མའི་བཀའ་བབས་
 པ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་རང་སྐལ་སའི་གཏེར་ནི། དགྲུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་པར་བྲག་དཀར་རྫོང་
 རྒྱུང་ནས་ལྷ་སྲས་བྱགས་དམ་རྒྱབ་ཐབས་ཉེར་བཞི་དང་། དཔོངས་འདུས་བཀའ་
 རྟགས་རྩི་རྩོད་པ་མེ་ལོང་རྣམས་བཞེས་པ་ནས་བཙམས། དགྲུངས་གྲངས་སོ་
 དགྲུ་པར་རྗེ་བླ་མས་ཁ་བྱང་དང་། འབས་པ་སྐལ་ལུལ་པ་ལྟར་ཅི་གེ་ལོར་བྱ་སྒྲོན་
 གསུམ་ནས་དམ་ཆོས་ལོར་བྱ་སྒྲོར་བདུན། གྱུ་ཅུའི་སྒྱུ་ཆ་བ། སེང་སྒྲོག་སྒྱུ་རྒྱན་
 རྣམས་སྒྱུ་དྲངས་པའི་པར་མཆོག་གཏེར་སུམ་ཅུ་ཙ་བདུན་དང་། སྐགས་ཀྱང་
 རྫོང་ནས་ཞི་བྱེད་སྒྲོར་བདུན་བཙས། དེ་དག་གི་ཁ་བྱང་ཡང་གནད་བྱང་སྟིང་
 བྱང་ལ་སོགས་དང་རྣམས་གཏེར་སྤན་ཆོགས་ནི་མང་དུ་བཞེས་པ་ལས། གཙོ་ཆེ་པ་
 ལྷ་ཉིན་ཁ་ལ་རོང་སྒོ་ནས་བྱགས་རྒྱབ་བར་ཆད་ཀྱན་སེལ། བ་བུན་རྫོང་ནས་
 བྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་པརྒྱ་གཙུག་ཏོར། བོག་མིན་ཀམ་འི་རྒྱབ་སྒྲོགས་ན་བྱགས་དམ་
 ཟབ་པ་སྒྲོར་བདུན་ཡི་རྒྱལ་ནམ་མཁའ་མཛོད་ནས་དེའི་ཆ་ལག་རྒྱུད་ལུང་གི་སྒྲོར་
 རྣམས་དང་། ཙ་བའི་བྱགས་རྒྱབ་དཔོངས་པ་ཀྱན་འདུས། སྒྱུ་ཆ་བ་ནམ་གཉིས་
 སོགས། མེ་ཤོད་རྩི་ནད་པརྒྱ་ཤེལ་བྱག་ནས་དམ་ཆོས་རྣམས་པ་ཆེན་པོ་རྒྱ་ཆེ་བ་
 རྟེན་གསུམ། སེང་ཆེན་གནམ་བྲག་གི་བྲག་རི་གོང་མོ་འོག་ནས་དམ་ཆོས་ཤོག་སྟེ་
 དུག་པ། མཁའ་འགོ་འདུམ་རྫོང་ནས་བྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་པརྒྱ་རྒྱུ་འབྲུལ་བྱ་བ་དང་

འཁོར་བ་དོང་སྒྲུགས། ཀམ་འི་དཔལ་དེའུ་ནས་མ་མོ་སྒྲི་འདུས། ཀེ་ལ་ཁོར་བ་
སྒྲུག་གསུམ་ནས་རྩེ་བྲ་མ་རིན་པོ་ཆེའི་བཀའ་ལྟར་བཞིན་སྒྲུགས་སྒྲུབ་ཡིད་བཞིན་
ཁོར་བ་དང་། ཡེ་རྒྱབ་སྒྲོ་སྒྲུགས་གཡུ་འབལ་བྲག་ནས་བཀའ་བརྒྱད་བདེ་གཤེགས་
ཀུན་འདུས། ཟབ་པ་རྩོགས་ཆེན་གསེར་ཞུན། རོང་མེ་དཀར་མོ་སྒྲུག་ཆང་ནས་
སྒྲུགས་སྒྲུབ་དོ་རྩེ་དྲག་ཅལ་དང་སྒྲིང་པོ་སྒྲོར་ལ། རུ་དང་གངས་ཁྲོད་ནས་བདེ་
མཆོག་སངས་རྒྱས་མཉམ་སྦྱར་རྣམས། མཆོན་པ་ཅམ་ཏེ་གཏེར་གནས་རེ་རེ་ནས་
ཀྱང་ཆོས་དང་དམ་ཚུགས་སྒྲུ་ཏེན་སྒྲུག་མཆོན་རྣམ་གྲངས་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་བྱོན་ཅིང་།
དེ་དག་པལ་ཆེར་སྒོམ་གཏེར་རུ་མཛད་པས་ཀུན་གྱི་དབང་པོའི་སྦྱོང་ཡུལ་ཚོད་པ་
དང་བྲལ་བར་གྱུར། མདོར་ན་སྒྲུ་གསུང་སྒྲུགས་ཡོན་ཏན་སྤོན་ལས་གྱི་གནས་
གཏེར་བརྒྱ་ཙམ། སྒྲིང་ཐིག་བརྒྱ་ཙམ། རྒྱང་གྲོལ་རུ་མའི་བཀའ་བབས་སུ་ལྟང་གིས་
གསལ་བ་ལྟར་དཔལ་པོ་དབང་ཆེན་བྲག་ནས། མདོ་ཁམས་གནས་ཆེན་ཏིར་ལྟའི་
མདོ་བྱང་བཞེས་ཏེ་དེ་དག་གི་རྩ་བ་དང་ཡན་ལག་རུ་གྱུར་པའི་གནས་ཞལ་རུ་མ་
གསར་རུ་སྤྲང་བར་མཛད། གུ་རུའི་སྒྲུ་ཆབ་གྱི་རྒྱ་རིམ་པ་གསུམ་ཅམ་གཏེར་ནས་
སྒྲུག་དྲངས་ཏེ། སྒྲུ་ཆབ་གཉིས་པ་མང་རུ་འཕེལ་བར་མཛད་པ་སོགས་དོ་མཆོར་
བསམ་གྱིས་མི་བྲལ་པོ། །

གསུམ་པ་དེ་ལས་འཕྲོས་པའི་ཡང་གཏེར་ནི། རྩེ་ཉིད་གྱི་སྒྲུ་བ་གོང་མར་གྲགས་
པའི་གཏེར་ཆེན་སངས་རྒྱས་སྒྲིང་པའི་གྲུར་དྲག་རྩྱི་དམར་སྒྲིང་ཐིག་བྱིན་རྒྱབས་གྱི་
སྒྲོབས་ལས་བཀའ་བབས་དང་། མཁའ་འགྲོ་མ་ཀུན་དགའ་འབུམ་གྱི་མ་རྒྱད་
གསང་བ་ལམ་བྱིར་ཉེ་བརྒྱད་རུ། བཀའ་བབས་པའི་སྒྲིན་གྲོལ་གྱི་དབང་ལྟང་
རྣམས་སོ་བོ་ལ་བསྒྲུལ། །

བཞི་པ་ཟབ་མོ་དགོངས་པའི་གཏེར་ནི། རྩེ་བཅུན་སྒྲོལ་མས་ལེགས་སོ་གསུམ་
གྱིས་དབྱགས་དབྱང་བསྒྲུལ་བ་ལ་བཞེན་སྒྲོལ་མའི་ཟབ་ཏིག་གཏན་ལ་ཕབས། །

ལྷ་པ་དེ་ལས་འཕྲོས་པའི་རྩེས་དྲན་ནི། རྩེ་ཉིད་གཙུབས་སུ་ལྟང་པ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་
མཆོར་འབྲངས་པའི་སྒྲུབས་གྱི་སྒྲོན་གནས་དྲན་པ་ལས་གཙུབས་ཆེན་འདྲའ་ཀའི་
ཞལ་ཆེམས་ལྟང་དོ་རྩེ་བཀོད་པའི་གདམས་པ་གནང་བ་དང་། གཙུབས་གྱི་ཁ་ཕོ་

བཅས་མདོ་ཙམ་ཡི་གེ་བཀོད་པ་དང། རུ་ལུའི་འདྲེན་སྒྲངས་དང་གར་གྱི་རྣམ་
འགྱུར་མཐའ་ལྷན་པ། སངས་རྒྱས་སྤྱིང་པའི་སྟོན་གནས་རྗེས་དྲན་ལ་བརྟེན་
དགོངས་འདུས་ཙམ་སྤྱགས་རྣམ་དགུའི་འབྲུལ་འཁོར་ཕྱག་ཁོར་ཞིབ་མོར་གཏན་
ལ་མབ་པ་སོགས་བཞུགས། །

རུག་པ་དག་སྤང་ནི། རི་བོ་དབང་ལྷུའི་གནས་གཏིར་གྱི་སྟོ་འབྱེད་སྐབས་བི་མ་
ལའི་སྐྱབ་སྤྱག་རུ་པཎ་ཆེན་ཉིད་ཞལ་གཟིགས་ཏེ། གདམས་པ་སྦྱལ་བ་བི་མ་ལའི་
ཟབ་ཏིག་སོགས་བཞུགས་པར་སྤང་། །

བདུན་པ་དེ་མཐུན་སྟན་བརྒྱད་ནི། རུག་པའི་སྤང་བར། ཟངས་མདོག་དཔལ་
རིར་མེབས་ཏེ་ཨོ་རྒྱན་རིན་པོ་ཆེ་ལས། ཨ་ཏི་ཟབ་དོན་སྟོང་ཐིག་གི་གདམས་པ་
གསན་པ་ཡི་གེར་བཀོད་པ་སོགས། བཀའ་བབས་བདུན་ལྟན་གྱི་རྣམ་ཐར་མདོ་
ཙམ་བཀོད་པ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ཕྱིར་ཙམ་བ་གསུམ་གྱི་ཞལ་གཟིགས་ཤིང་ལྷང་བསྟན་
པ་དང་། ཆོས་གཏིར་སྤྱང་མ་རྣམས་གྱི་ཕྱིན་ལས་སྐྱབ་པ་དང་། རལ་བ་དཔལ་
རིར་མེབས་པའི་དག་སྤང་རྒྱས་པ་བསྐྱས་བསྐྱོར་མང་ཡང་། འདི་ཙམ་གྱིས་མཆོན་
པར་རུས་སོ། །རང་སྟོ་དང་ཆོགས་སྐྱབ་གཞན་དག་གི་དོར་སྟོབ་རུ་མེབས་པ་
བཅས་བསྟེན་སྐྱབ་ཡན་ལག་བཞི་ལྟན་གྱི་སྐྱབ་ཆེན་སུམ་རུ་ཙམ་གསུམ་ཙམ་མཛད།
བསམ་ཡས་ཏས་པོ་རི་དང་། དཔལ་ཚུ་པོ་རི་སོགས་པོད་དང་མདོ་ཁམས་གྱི་ས་
གནད་རྣམས་སུ་བཀའ་ནན་རབ་བརྒྱུད་དང་། གནས་ཆེན་བྱིན་འབེབས་མང་
པོས་མཐའ་དམག་སོགས། རྒྱབ་འགྱུར་ཞི་ཞིང་རྒྱལ་ཁམས་ལ་བདེ་ལེགས་འཕེལ་
བའི་ཕྱིན་ལས་ལྷང་དོན་ལས་འབྱུང་བ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྱབས། རྒྱལ་དབང་ཀར་འབྱུག་
ཡབ་སྤྱས། འབྲི་སྟག་གཙོར་གྱུར་བཀའ་བརྒྱད་དང་། སྟོན་སྤྱིང་ཀུན་དཔལ་ཞེ་
ཆོགས་རྣམས་གྱི་ཁྲིར་བཞུགས་གཙོར་བྱས་སྟོང་མ་པ་རྣམས་དང་། གཞན་ཡང་
དཔལ་ས་རྒྱ་པ་སོགས་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི། བསྟན་འཛིན་རྣམས་ལ་དངོས་དང་
བརྒྱད་པའི་སྟོ་ནས་ཟབ་ཆོས་གྱི་སྟོན་གྲོལ་སྦྱལ་ཅིང་། བྱང་གྲོལ་གྱི་སྟོན་པ་ནི་བོད་
ཁམས་མཐའ་དབུས་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་ཁབ། བྱང་པར་ཙམ་བའི་ཆོས་བདག་རྣམ་
བརྒྱུ་པལ་ཆེ་བ་དང་། ཉེན་འབྲེལ་ལེགས་པར་འགྲིགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱགས་

སྐྱབ་བར་ཆད་ཀྱན་སེལ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་གཏེར་ཚོས་གྱི་སྤྱན་ལས་ཀྱང་རྒྱ་ཆེར་
འཕེལ། འོག་མིན་མཚུར་ཕྱར་ཡང་ཕྱར་སྐྱབ་ཆེན་གྱི་ཚ་འཆམས་འབྲིང་པོ་
བཅས་རྒྱན་འཇག་གིས་མཚོན་དགོན་ལག་མང་པོར་གཏེར་གསར་གྱི་ཚོས་བཀའ་
ཆེ་བའི་སྐྱབ་མཚོན་སོགས་རྗེ་དར་རྒྱ་འགྲོ་བར་སྤྱང་། བོད་ཁམས་བདེ་ཐབས་
ཚོས་བཅུའི་ནང་ཚན། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་ཚོས་སྒྲོར་གཏན་ལ་ཐབས་ནས་དེའི་དོན་
བཞིན་མཁན་སྒྲོབ་ཚོས་གསུམ་གྱི་རུས་སྟོན། མདོ་སྐྱགས་བསྟན་པ་གཉིས་ལྟན་གྱི་
བཤད་སྐྱབ་ལས་གསུམ་རྒྱས་པའི་ཚོ་ག་དོ་མཚར་བའང་དཔལ་སྤྱངས། གཞུགས།
རྒྱལ་ཆེན་རྣམས་སྤྱི་ལོ་པར་མཛད། གདན་ས་དངོས་ཀྱི་རྒྱ་རི། གནས་བརྟན་
སྤང་། ཅི་གེ་འདུས་མདོ་རྣམས་སྤྱི་གཙུག་ལག་ཁང་རྟེན་དང་བརྟེན་པར་བཅས་པ་
བཞེངས། ཕྱི་མ་གཉིས་སྤྱི་དགེ་འདུན་ཕྱེ་དང་མདོ་སྐྱགས་བཤད་སྐྱབ་གྱི་རྒྱན་
ཀྱང་བཀོད། དེ་ལྟ་བུའི་མཛད་པ་མཐར་ཕྱིན་ནས་རེ་ཞིག་དོན་ཆེ་བ་གསལ་ན་
ལ་དགོངས་ནས་དགྲུངས་གྲངས་ཞེ་གཉིས་བཞིས་པ། ལྷགས་པོ་རྟ་ལོར་སྤྱི་བསྟན་
པའི་རྩལ་བསྟན་པའི་སྐབས་སངས་རྒྱས་གྱི་ཞིང་ཁམས་རྣམ་པར་དག་པར་ཐེབས་
པའི་དག་སྤྱང་ཤར། ཟླ་ལྷ་པའི་ཚོས་གཅིག་ལ་ས་གཡོ་བ་དང་། འཇའ་འོད་
སོགས་དོ་མཚར་བའི་ཚོ་འབྲུལ་ཆེན་པོ་བསྟན་ཏེ་ཞི་བའི་དབྱིངས་སྤྱི་སྟོམས་པར་
ཞུགས། བརྒྱད་འཛིན་གྱི་གཙོ་བོ་གཙུགས་ནས་སྤྱི་གི་སྤྱུལ་པ་ལྱང་ནས་ཟིན་པའི་
ཐུགས་སྒྲས་འགྱུར་མེད་ཆེ་དབང་གྲགས་པ་སོགས་ཀྱིས། གཤེགས་རྗེས་དགོངས་
རྒྱལ་མཚོན་འབྲུལ་གྱི་རིམ་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྐྱབས། ཟངས་གསེར་གྱི་མཚོན་སྤྱང་
ཐོག་ཆད་ཆེན་པོར་ལོངས་པ་བཞེངས་པའི་ནང་རྒྱ་གཙུངས་རིལ་བོར་བཞུགས་
སྤྱི་གསོལ་པ་དང་། ཅི་གེ་ལོར་བྱ་སྤྱི་དུ་གདན་སའི་དབྱུ་འཇུགས་ཅམ་ལས་མ་
གྲུབ་པའང་མཐར་ཕྱིན་པ་གྲུབ་པར་མཛད་དོ། །

གོང་རྒྱ་སྟོས་པས་མཚོན། རྗེ་བླ་མ་རིན་པོ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་སྐྱེས་ཆེན་རྒྱ་མས་
ཟབ་ཚོས་ཐུང་གྲོལ་སོགས་གྱི་སྤྱན་ལས་སྤྱེལ་བ་ནི་མཐའ་ཡས་ཤིང་། དམན་པ་
བདག་རྟ་བྱ་ལའང་ཟབ་ཚོས་གྱི་བཀའ་དྲིན་པ་བསྐྱུལ་པ་པལ་མོ་ཆེར་བསྟེན་སྐྱབ།
སྐྱབ་ཆེན། འཆད་སྤེལ། དབང་བསྐྱེགས་གྱི་ཡིག་ཆ་སོགས་སྤྱི་ཞུ་ཅི་རུས་

སྒྲེལ་ཞིང་། བོད་དུ་བསྐྱོད་སྐབས་ཀར་འབྲུག་ཡབ་སྐུ་སོགས་གཏིར་གསར་གྱི་
ཆོས་བཀའ་ཐོག་མར་སྤུལ། ཤེལ་བྲག་དུ་སྐྱུ་འཕྲུལ་ཞི་ཁྲོའི་སྤྲན་སྐྱབ་གཙོར་བྱས་
གུ་དུའི་སྐྱབ་གནས་སོ་སོར་བཟུང་བུན་གྱི་སྐྱབ་འབྲེལ་དང་ཆོགས་མཆོད་སྟོང་ཙ་
རེ་སོགས་བགྱིས་ཤིང་མངའ་རིས་དབུས་གཙང་ཀུན་དུའང་གཏིར་སྟོན་གྱི་མཆོན་
དང་གཏིར་ཆོས་གྱི་གྲགས་པ་ཐོག་མར་གསལ་བའི་ཞབས་ཏོག་ཅུང་བད་གྲུབ་པ་
ཡིན་ནོ། །

གཏིར་ཆེན་འདི་ཉིད་ཞི་བར་གཤེགས་པའི་ལོ་དེའི་མགོ་ཟླ་བའི་ཆོས་བཙུ་ལྟར་
གངས་ཅན་གཏིར་སྟོན། གྲུབ་ཐོབ་ཡོངས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་སྐྱར་བ་ཆེན་པོ་པརླ་འོད་
གསལ་མདོ་སྒྲགས་སྤིང་པའི་དག་པའི་གཟིགས་སྤང་དུ། རུབ་ཚུགས་གྱི་ཞིང་
ཁམས་པརླས་ཁེབས་པར་གཏིར་ཆེན་ཉིད། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་པརླའི་སྐྱ་གྲུའི་
སྐྱར་བཞེངས་པ་དང་མཇལ་ནས་སྐྱབ་ཐབས་དང་དབང་བསྐྱར་ཞལ་གྱི་གདམས་
པའི་བདུད་རྩི་སྐྱུག་པར་གསན། ཟླ་བ་གཅིག་དུ་གསང་བའི་དམ་ཆོག་གི་རྒྱས་
བཏབ། རྒྱལ་ཟླའི་ཆོས་བཅུར་ཆོགས་གྱི་མ་ཆོད་པ་དང་རྗེས་སུ་འབྲེལ་པར་གཏན་
ལ་པབས་པའི་ཡི་གེ་པ་ཁོ་བོས་ཁྲུས་པའི་ཆོ། ས་གཞིའི་ཁྲོན་ལ་དྲོད་སྒོ་བྱར་དུ་
བབས་པས་འབྲུགས་པ་རྣམས། རྒྱ་བོའི་རྒྱན་དུ་གྱུར་བའི་དགེ་མཆོན་ཀྱང་དབང་
པོའི་མདོན་སུམ་དུ་གྱུར་པའི། ཁྱིན་རྒྱབས་གྱི་མཆོན་མའང་མཐོང་བར་མ་བཟད།
གདམས་པ་འདིའི་སྒྲོར་རྗེས་འབྲུག་རྣམས་ལ་ཆེད་དུ་དགོངས་ཏེ་འདས་རྗེས་ཞལ་
གདམས་སྟིང་པོར་དྲིལ་ནས་སྐྱུ་ལ་བར་འདུག་པས། གཏིར་ཆེན་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྒྲོབ་
བརྒྱད་དུ་གཏོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཉམས་བཞེས་སྟིང་པོར་མཇོད་ན་ཤིན་དུ་གནད་
གལ་ཆེ་བ་ཡིན་འདུག་པའང་འཕྲོས་དོན་དུ་སྟོས་པའོ། །

ས་བཅད་བཞི་པ། མི་ཉག་མཁས་པ་མི་ལྷ།

གཅིག །མཁན་ཆེན་བཀའ་བཞི་པ་རིག་པའི་སང་གའི་རྣམ་ཐར།

མཁན་ཆེན་བཀའ་བཞི་པ་ནི། རབ་བྱང་ལྔ་པའི་མེ་མག་སྟེ་ལོ་༡༢༥༧ ལོར། དུལ་
རྒྱལ་མོ་ཆོ་རོང་གི་འགྲུ་ཐོམ་གྱི་ཡུལ། རྒྱལ་མོ་དངུལ་ཆུའི་འགྲམ་ཆོ་ཐོག་བྱེ་མ་རྒྱང་

སྒོ་ཞེས་པའི་ཡུལ་དེར། གཏུང་རིགས་རུས་ཆེན་སྒོའི་ནང་ཆོན་འགྲུ་བོ་ལ། ཡབ་
ཡོན་བདག་རྒྱུ་རིང་དང་། ཡུམ་རོ་བུ་དགེ་བ་སྒྲུབ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སྲ་སྲ་འབྲུངས།
ཡབ་ཀྱིས་གཡུང་རྒྱུང་དཔལ་ཞེས་མིང་འདོགས། ཅིས་པས་བྱིས་པ་འདི་ཆོས་ཀྱི་
སར་སྲ་འབྲུངས་པས་ཆོས་མིང་ཐོགས་ཟེར་ནས་མཆོན་ཨ་དཔལ་ཞེས་གསོ་ལ། དེ་
ནས་རྒྱུང་ན་སོན་པ་དང་རྒྱ་བོད་ས་མཆོམས་མེ་རུ་ཅེ་ཞེས་པའི་ཞོལ་ཤོར་ཞེས་པ་
དང་། འབོ་ཞེས་པའི་ཡུལ་ནམས་སྲ་ལོ་བརྒྱད་ཀྱི་བར་རུ་ལོ་མ་དང་། ཞོ་དང་།
མར་དང་། འབྲུ་མར་དང་། སྤང་ཅི་དང་། འབྲས་ཆོན་ཀྱིས་བསྐྱེད་བསྐྱིད་པས་སྲ་
ཆེ་བར་གྱུར། རྒྱུང་རུས་ནས་རིག་པ་དངས་བ། སྒོ་རིག་བཀྲ་བ། བ་མ་ཆོན་ཆས་
ལ་གྲས་པ་ཅན་ཀྱི་བྱིའུ་ངོ་མཆོར་བ་ཅན་ཞིག་བྱུང་ངོ་། དེ་ནས་རབ་སྐྱེད་རུ་བྱོན་
ཏེ་འཛི་པོ་ཨ་འལ་ཀྱི་རྒྱུང་རུ་བཞུགས། དགུང་ལོ་བརྒྱ་གཅིག་པར་མ་ཡུམ་གྲོངས།
དགུང་ལོ་བརྒྱ་བཞི་པར་ཡུལ་ཀྱི་རྩི་བོ་བྱས། དེར་ཞབས་ལ་སྐྱུལ་གྱིས་སོ་བརྒྱབ་
པས་སྐྱམ་སྒྲོག་གིས་བཅིངས་པས་ཁྲག་ཆད། སྤྱིས་བཀོལ་རྗེས་ནག་ཤོར་ནས་འབྲུ་
ཞུགས་པས་བཏྲ་མི་ཐོད་པར་གྱུར། ནད་ཆོབ་ཆེ་བས་འདི་བཞིན་འཆོ་པ་ལས་
སྤེལས་ན་དུག་སྒྲུམ་པའི་སྤྱག་བསྐལ་མི་བཟོད་པ་སྤྱོད་ཞིང་། མཐར་སུས་མོ་མན་
ཆད་ཆད་སོང་བས་སྤྱག་མཁར་ལ་བཞེན་དགོས་པར་གྱུར། ཐོག་མར་ཡབ་ལས་
སྒོག་རྒྱུང་བུ་བསྐྱབས། དེ་ནས་ཡི་གེ་འབྲི་རྒྱར་སྐྱུངས། སྤྱིས་སྒོག་ལ་ཆོགས་མེད་
པར་གྱུར་ཏེ་བྱིས་པ་ཆོན་པོ་ནམས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀྲར། ལོ་མང་པོར་བྱིས་སྒོག་གི་
ལས་མཛད། རང་བཞིན་ཀྱིས་ཡོན་ཏན་ཆེ་བས་ཆོད་མ་རིགས་གཏོར་དང་སྒྲོམ་
གསུམ་རབ་དབྱེ་ནམས་རྒྱན་གཟིགས་གནང་པས་པལ་ཆེར་ཁོང་རུ་རྒྱུད། རུས་
དེར་སྐྱོན་བདག་ནམས་ཀྱིས་བསྐྱེན་བཀྲར་སྐྱོན་སྐྱམ་ཆོགས་པའི་བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་ངང་
རུ་བཞུགས་པའི་ཆོ། ད་ནི་འདི་ལྟར་རུས་འདུང་བ་ན་འཆི་བའི་ཆོ་རི་ལྟར་བྱ། དེ་
བས་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱང་དག་པ་ཞིག་ཉམས་སྲ་ལེན་དགོངས་ནས། གཡག་བཟང་
སྤྲ་མ་ཀུན་དགའ་དཔལ་དང་། མེ་རེ་བཟང་པོ་དཔལ་གཉིས་སྒོལ་དཔོན་རུ་
བཟུང་ནས་དབང་ལུང་གང་ཐོབ་ཞུས། དེ་ནས་རྩ་བའི་སྤྲ་མ་ཀུན་དགའ་དཔལ་
ལ་བདག་དབུས་གཙང་རུ་འགྲོའམ། ཡང་ན་དབེན་པ་ལོ་སྤེལ་ལ་གདམས་ངག་

ཟབ་མོ་ཉམས་ལེན་བྱེད་པ་གང་དགའ་ཞུས་པར། སྤྲེའུ་མའི་ཞལ་ནས། བྱོད་ཞབས་
 གྱང་མི་བདེ། འདིར་ལྷམ་སྤྱིང་གི་འཆོ་བའང་སྦྱོར་རུས། བཙོན་འགྲུས་གྱང་རུས་
 པས་བསྐྱབ་པ་འཐད། སྦྱ་འཁོར་སྐང་ཆེན་ཁང་སྐར་རུ། ཨ་དཀར་དར་མ་དཔལ་
 ཆོང་གིས་བྱར་ཆོས་པ་བཟང་པོ་ཞིག་དྲངས་ནས་འཆད་ཉན་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པས་
 དེར་འགྲོ་བ་འཐད་གསུང་པ་དང་། མོ་མ་ལ་རྩ་ཏིག་བཏབ་པས་མོ་ཡང་ལྷག་པར་
 བཟང་བས་དེར་ཕེབས་ནས་བཞུགས། དགྲང་ལོ་སུམ་ཅུ་པའི་མེ་འབྲུག་སྦྱི་ལོ་
 ༡༣༧༥ལོར་མཁན་ཆེན་ཆོས་རྒྱལ་བ་དང་། སྦྱོབ་དཔོན་དར་མ་དཔལ་གྱི་དྲུང་རུས་
 དགེ་ཚུལ་གྱི་སྒྲོམ་པ་ཞུས། སྦྱོབ་གཉེར་གྱི་འཕྲོ་ལེགས་པར་བསྐྱུངས། ཁ་རག་པའི་
 དགོངས་པ་དབྱིས་ཕྱིན་པར་རྟོགས། འོན་ཀྱང་སྤྲུགས་རུང་ཟད་མ་ཆོམས་ནས་
 དབྱས་གཙང་རུ་ཕེབས་རྒྱ་ཐག་བཅད། ཕྱག་རྒྱས་རྣམས་ར་མཛོ་གཉིས་དང་
 བརྒྱས། གྲོགས་དབུལ་པོ་གཅིག་དང་མཉམ་རུ་ལྷ་སར་ཕྱིན། ལྷ་རི་བོ་ཆེར་སྤེབས་
 པ་དང་མཛོ་འཐིང་བས་འགྲོ་མ་རུས་པས། གཞི་བཙུན་ཞིག་ལ་ར་རྒྱ་གང་དང་
 བརྒྱས། དེ་ནས་བཞུད་པར་གྲབས་གྱི་སྐབས་སུ་རྒྱ་ཁང་མཐིལ་རུ་རྒྱག་བསགས། ཤུ་
 རུ་མ་འདྲ་བ་དམར་སིང་དེ་བ་ཅིག་བྱང་ནས་ས་ལ་རེག་མི་བཟོད་པའི་ནད་ཆེན་
 པོ་ཞིག་བྱང་བས། གཞན་དག་གིས་མཛེར་ནག་ཡིན་པས་འཆི་བ་ལས་འོས་མེད་
 ཟེར། གྲོགས་དེས་གྱང་འཆི་འོ་སྒྲམ་ནས་སྤྱིང་རྗེ་དྲག་པོ་སྦྱེས། དེར་ཐབས་གཞན་
 མེད་པས་ཤུ་ཁབ་གྱིས་བཙག། ཤུ་ས་ནས་བརྒྱག་མང་རུ་བཏོན་ནས་སུས་
 བཏབ་པས་ཆ་སོས། དེ་ནས་ལམ་རུ་དཀར་ངལ་མང་པོ་ཞིག་དང་འཕྲད་པ་རྣམས་
 བྱང་བས་མཛད་ཅིང་ལུ་མཐུད་ཕེབས། དབྱས་སུ་སྤེབས་རན་ཁར་གྲོགས་པོ་
 དེར་སྐར་སྒོ་ནད་ཡོད་པ་དེ་སྐར་སོང་བས་དེར། མཛོ་གོང་རུ་བཞག་ཅིང་ཞབས་
 ཞུས་བྱེད་ཅིང་སོང་ཡང་། ཉིན་ཞིག་ནད་ཆོབ་ཆེར་སོང་བས་མཛོ་ལ་བཀལ་མི་
 ཐུབ་པར་གྱུར། རོ་མོ་གངས་དཀར་རུ་ཀམ་པ་རང་བྱུང་རྩོ་རྗེ་བཞུགས་ཡོད་པ་
 དེར་སོང་ནས་སྒྲན་དབྱད་དང་རིམ་གྱོ་གང་བྱས་གྱང་གསོ་མ་བཏུབ་པ་གཤེགས།
 དེ་ནས་ས་སྦྱུ་ལ་ཕེབས་པ་རིམ་བཞིན་སྐར་ཐང་རུ་འབྱོར། དགེ་བཤེས་སྐར་ཐང་
 པ་ལས་ཤེར་ཕྱིན་ཆོར་གཅིག་གསན། དེ་ནས་ས་སྦྱར་བྱོན། དེ་རུས་གཞི་ཐོག་གི་

གདན་སར་སླ་མ་བདག་ཉིད་པ་བཞུགས། སློབ་དཔོན་བྱང་ཆུབ་དཔལ་གྱིས་རྒྱུ་
རྒྱ་ཚད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ཞིབ་པར་གསན། སློབ་དཔོན་བྱམས་མགོན་པ་རུས་དེར་
སྐད་གྲགས་ཆེ་བས་མངལ་ཁ་ཞུས་ཀྱང་། སུར་པའི་བསྟེན་སྐྱབ་ཀྱི་སྐྱ་མཚམས་
བཞུགས་པས་མངལ་ཁ་མ་ཐོབ། རྗེས་སུ་མི་གཞན་གྱིས་ཁོང་ལ་མི་ཉག་ཤིང་རྒྱང་
ཅན་དེ་ཤེས་རབ་ཆེ་ཞིང་ཆོས་སྐལ་བཟང་པོ་ཡོད་འདུག་ཅེས་ཞུས་པར། སླ་མས་
ཤིན་ཏུ་ཐུགས་མཉེས་ནས་གཟིམ་གཡོག་པ་འབོད་རྒྱུ་བཏང་། གདམས་ངག་གང་
ལ་གང་དགོས་བྱམ་པ་གང་བྱོལ་པའི་ཚུལ་རྒྱུ་གནང་བས། བཀའ་བཞི་པ་རིག་
པའི་ཁོང་གི་ཞེས་མཚན་སྟན་རྒྱས། དེ་ལྟར་ལོ་ཤས་སློབ་གཉེར་ལ་ཐུགས་རུས་ཆེན་
པོ་མཛད་པས་འཆོ་བའི་ཡོ་བྱད་ལ་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོ་འབྱུང་། རྒྱུ་ཆད་བཟང་
བརྒྱུང་མེད་པས་གྲོང་བར་གྱི་རུས་ཀོག་བསྐྱུས་ནས་ཁྱ་བ་བཀོལ་ཏེ་གསོལ་བ་དང་།
བྱི་དང་རྟའི་རུས་ཀོག་བསྐྱུས་ནས་ཁྱ་བ་བཀོལ་ཏེ་གསོལ་དགོས་པ་བྱུང་། དེ་ནས་
ཁྱོ་སྐྱར་ཐེབས་ཏེ་སློབ་དཔོན་འཇམ་ཉག་ལས་ཚད་མ་རྣམ་དེས་དང་། འདུལ་བ་
ལུང་སྟེ་བཞི་དང་། དུམ་སྐས་བཅུ་བདུན་རྒྱུ་གསུམ་པ་རྣམས་ཀྱང་གསན། ས་
སྐྱར་སྐྱར་གཞི་དྲག་པོས་མཛད། དེ་ནས་དགུང་ལོ་སུམ་ཅུ་མོ་དྲུག་པའི་ཚུ་བྱི་བྱི་
ལོ་༡༣༢༢ལོར་རིན་ཆེན་སྐང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་རྒྱུ། ཁྱོ་སྐྱར་མཁན་ཆེན་བསོད་
ནམས་གྲགས་པ་དང་། ལས་སློབ་ཁྱོ་སྐྱ་བ་བསོད་ནམས་བཟང་པོ། གསང་སྟོན་
སློབ་དཔོན་གཞིན་རྒྱ་མགོན་པོ་སོགས་དད་པའི་དགེ་འདུན་བཅུ་གཅིག་གི་དབུས་
སུ་སྟོན་ཟླ་འབྲིང་པོའི་ཆོས་བཅུ་གསུམ་ཉིན་བསྟེན་པར་རྫོགས། སློབ་དཔོན་རྟོ་
རྗེ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས། སླ་མ་བྱམས་མགོན་པོའི་སློབ་མ་ཁྱོད་ལས་རིགས་གཉེར་
མཁས་པ་མེད་པས་གདན་ས་འདིར། རིགས་གཉེར་བཤད་པའི་སློབ་དཔོན་བྱ་
དགོས་གསུང་ཡང་། ཁོང་ད་རུང་ངས་མཛོད་འདུལ་ཡང་བསྐྱབ་དགོས་པས་སློབ་
དཔོན་བྱེད་མ་རན་གསུང་ནས་མ་གསན་ཏེ་གྲ་བསྐྱོར་ལ་ཐེབས། དང་པོ་ས་སྐྱ་
ནས་དབུ་བཅུ་གསུམ། རིམ་བཞིན་དབུས་གཙང་གི་བཤད་གྲ་ཆེ་ཁག་དང་། ལྷ་ས།
བྲག་ཡེར་པ་རྣམས་སུ་གཡག་སྟེ་པཎ་ཆེན་དང་ལྷན་རྒྱུ་ཐེབས། མཁན་ཆེན་ཐར་
ལོ་ཉི་མ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྒྱུང་རྒྱུ། སྐབས་ཐོབ་ཤིང་པ་རི་པ་ནས་བརྒྱུད་པའི་ཡན་ལག་

དུག་གི་གདམས་ངག་ཞུས་པས། བདེ་སྟོང་གི་རྟོགས་པ་བྱང་པར་ཅན་རྒྱུད་ལ་
འབྱུངས། དེ་ནས་ཉང་སྟོང་ནས་ཡར་འབྱོག་ཏུ་བྱོན་པའི་ལམ་བར། ཞབས་མཐིལ་
བྱག་ནས་གོམ་པ་ལྷ་དུག་ཙམ་ལ་ངལ་གསོ་བྱ་དགོས་པ་བྱུང་ཞིང་། ཞལ་སྒྲིམ་ནས་
མི་བཟོད་པས་ལམ་ཁར་བྱུང་མེད་ཆང་བཙོང་མཁན་ཡོད་པ་དེ་དག་ལས་རྒྱ་ཅུང་
ཟད་སྟོང་ཡང་། དེ་དག་གིས་རྒྱ་མེད། སིང་པོ་གསོལ་ན་ཉེ་མི་དགོས་པ་གསོལ་
ཞེས་ཞུས། ཆང་གི་རིགས་མི་འཕྱང་། རྒྱ་གར་མོ་ཡོད་དམ་གསུང་པས་མེད་ཟེར།
དེར་ནོར་ཐུགས་མང་པོའི་གཅིན་དང་། ཆར་འདྲེས་པའི་རྒྱ་འབྲིལ་མཆོའུ་རུལ་པ་
གཅིག་འདུག་པ་ལ་ཕོར་པ་གང་གསོལ། ད་རེས་སྐན་ཐུབ་ན་ཕྱིན་ཆད་ཆང་གཙོད་
སྒྲ་བ་དགོངས་ནས་ཐུགས་དམ་ཆེན་པོ་མཛད། སྐྱུང་སྒྲིམ་ཕྱ་རག་ལ་མིག་འབྲས་
བཞིན་རུ་སྐྱུང་། གདམས་ངག་དང་སྟོབ་གཉེར་གྱིས་ཐུགས་ཡིད་ཆོམ་པར་མཛད་
ནས། དུལ་དབྱས་སུ་ཆོས་བཤད་པ་ལས་མཐའ་འཁོབ་ཏུ་ཆོས་ཐུན་རེ་བཤད་པས་
ཕན་ཡོན་ཆེ་བ་དགོངས་བ་དང་། བྱང་པར་རུ་རབ་སྐྱང་རུ་འཆད་ཉན་ཞིག་
བཅུགས་ན་དགོངས། དེ་ནས་དཔེ་ཆ་མང་པོ་བསྐྱབས་ནས་ཁམས་སུ་འབྱོན་པར་
ཆས་པ་ན། སྟོབ་དཔོན་གཞོན་ནུ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་རིན་ཆེན་སྐྱང་ནས་འཕྲང་བར་
རུ་སྐྱེལ་ཐུང་མཛད་ཅིང་། གསུང་སྒྲིང་དང་ཞལ་ཏ་མང་རུ་བྱོན། དབྱས་སུ་འབྱོར་
པ་དང་ཉེན་གྱི་གཙོ་བོར་རྩོམ་པོ་ཆེའི་རུང་རུ་རང་ཉིད་བཞུན་པའི་བདག་
པོར་ཐུར་པའི་སྟོན་ལམ་དུག་ཏུ་བཏབ་ཅིང་། བཞུན་པོ་དག་དང་ལྷན་ཅིག་ཁམས་
སྐྱགས་སུ་ཐེབས་པར་སྐྱུ་འཁོལ་སྐྱང་རུ་འབྱོར་རོ། །

དགུང་ལོ་ཞེ་ལྷ་པའི་ལྷགས་ལུག་སྤྱི་ལོ་༡༣༣༡ལོར། ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པ་སོགས་
དཔོན་སྟོབ་ལྷ་གནས་ནང་ནས་རབ་སྐྱང་རུ་ཐེབས་ཀྱང་སུས་ཀྱང་མ་ཆོར། ལོ་
དེར་ཡག་བཟང་ནང་རུ་དབྱར་གནས་ལྷ་བ་གསུམ་འཆོགས་པ་དེ་ནི་རབ་སྐྱང་གི་
དུལ་འདིར་སྒྲིམ་བརྒྱུད་བ་ཐོག་མ་ཡིན་ཞེས་གསུངས་ནས། དུལ་གྲོང་ནམས་ལ་
སྐྱབས་འགོ་སེམས་བསྐྱེད། བཞུན་གནས་སོགས་ཆོས་ཀྱི་སྤྱིན་པ་མཛད་ཅིང་འཆོ་
པ་བསོད་སྟོམས་རྒྱ་བ་ལས། དཀོར་སྐྱུད་དང་ཉེ་ཆོང་སོགས་ལོག་པའི་འཆོ་པ་ལ་
མི་བཞེན། ཁ་ཅིག་གིས་དབང་གལ་རེ་ཙམ་བསྐྱུ་དགོས་པ་ཞུས་ཀྱང་མ་གནང་།

འགའ་ཞིག་གིས། བཀའ་བཞི་པ་འདི་སྐུ་ས་ལ་ནི་འགོ། དབང་མི་བྱེད་པ་རེ་མཆོར་
 ཞེས་འཕྱ་བ་གསན་གྲང་། ཟས་བསོད་སྟོམས་ལ་བརྟེན་པ་ཆོངས་པ་སྦྱོད་པའི་
 གནས་པས་རབ་བྱུང་གི་སྐུ་བ་དོ་མ་ཆོག་གསུངས། དེ་ནས་གནས་ངེས་མེད་ཉུལ་
 ཞིང་ཕེབས། མཐར་ཡག་བཟང་གི་ཡུལ་རལ་པ་ཅན་གྱི་རི་ལ་ཆོས་སྐར་ཕབ་ནས་
 བཞུགས། དགུང་ལོ་ང་རྒྱག་པའི་ཆུ་རྩ་སྤྱི་ལོ་༡༣༥༢ལོར། ཞལ་སློབ་དཀོན་མཆོག་
 རྒྱལ་མཆོན་དང་། རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་བ་སོགས་སུ་སློབ་རྣམས་ལ་རིགས་གཏོར་
 དང་། གྲུབ་མཐའ་སོགས་གསུང་པ་དང་། གཞན་ཡང་དྲ་མ་རྒྱལ་མཆོན། རྒྱལ་བ་
 དཔལ། རྒྱུ་དཔལ། བྱང་རྒྱལ། ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། སྤྱ་རྒྱལ། ཟླ་བ་བཅས་
 གྱི་སློབ་མ་རྣམས་བྱང་། སྤྱ་འཕོལ་གདུལ་བྱའི་ཡན་ལག་རྩ་དགེ་སློང་མ་བཀྲ་ཤིས་
 དཔལ་རབ་སྐར་རྩ་བྱང་བ་ལ་བརྟེན་ནས། དགེ་སློང་མའི་དགེ་འདུན་ཡང་
 བསྐྱེདས་སོ། དེ་ལྟར་དགུང་ལོ་ཞེ་ལྷ་ནས་བཟུང་ལོ་དོ་བཙུ་ལྷ་ཅམ་ཡག་བཟང་
 རལ་པ་ཅན་གྱི་རི་ལ་འཆད་ཉན་མཛད་ཅིང་། དགུང་ལོ་ང་དགུ་པའི་ཤིང་བྱ་སྤྱི་ལོ་
 ༡༣༥༥ལོར། མཁན་ཆེན་བཀའ་བཞི་པ་ཉིད་དང་། གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན། ཡོན་
 ཏན་རྒྱལ་མཆོན། དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཆོན། རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་བ་བཅས་ཆོས་
 འཆད་མཁན་ལྟ་དང་། གཞན་བདུན་སྟེ་དཔོན་གཡོག་བཅུ་གཉིས་པོ་གཞི་
 བཏེགས་ནས་སྐྱ་གེ་སྟོགས་སུ་ཆོས་གྱི་སྦྱིན་པ་ལ་བྱོན་ཞིང་རིམ་གྱིས་མིའུ་རྩ་རྩ་བཀྲ་
 དགོན་རྩ་བཞུགས་སོ། །དགུང་ལོ་རྒྱག་རྩ་པའི་མེ་ཁྱི་སྤྱི་ལོ་༡༣༥༦ལོར་བྱ་ལི་རི་ཁྲོད་
 རྩ་དགུན་བཞུགས་མཛད། རུབ་མགོ་བྱང་ཆུབ་སྤྱིང་གི་འདུ་ཁང་རྩ་ཤ་ཆང་མི་
 སྦྱོད་པ་སོགས་པའི་བཅའ་ཡིག་བྲིས། དེར་སེང་གེ་བཟང་པོ་དང་། སངས་རྒྱས་
 བཟང་པོ། ཆོས་བཟང་པོ། རྒྱམ་པ་ལ་སོགས་གདུལ་བྱ་མང་རྩ་འདུས་ཤིང་། བྱ་
 རྟག་ཉི་མ་དང་། རྒྱལ་བཟང་སོགས་བསྟེན་རྩོགས་ཁྱུ་སར་བྱང་། སྟོང་འགོ་གནས་
 གཞིར་དབྱར་གནས་མཛད་རྩལ་མ་སེ་སྟོན་པ་རིན་ཆེན་བཟང་པོ་གྲ་སྟོར་ལ་བྱོན་
 པ་དང་མཇུག། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་འགྲུ་གྱི་^①རྩ་བྱག་ཕེབས། སྤྱ་མ་ཉག་སེ་ཡེ་

^① རྩོད་ཞབས་ཡིན།

དེ་ནས་བཀའ་བཞི་པས་དགྲར་ལོ་མཐོ་བས་རྒྱར་དུ་དཔེ་སྒྲུར་ལ་འབད་པའི་

ཐུགས་འདུན་གྱིས། དགོན་པའི་ཚོགས་དཔོན་སྟོབ་དཔོན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་
དང་། དགོན་མཆོག་རྒྱལ་བ་བསྟོས་ཏེ། སྤྱིང་གི་ཤར་སྟོགས་སྤང་རི་རྩ་བཀྲ་ཅ་
དགུན་བཞུགས་སྐྱེ་མཆོམས་དམ་པོ་མཛད་ན་བཞུགས་པའི་ཚོ། གསོལ་ཐ་བ་
བཅུན་ཆུང་གིས་ལྟ་འདྲེ་མཛོན་སྐྱེ་མཛོང་ཞིང་། བླ་སྟོགས་འབྱུང་པོས་བར་
ཆད་བྱེད་པར་མཛོང་སྟེ། དགོན་གནས་ལྷན་པོ་དཔལ་གྱི་རི་ལ་དགོན་གནས་སྟོ་
དགོས་པར་བྱུང་། གཟིམ་ཁང་གྲུབ་ཟིན་ནས་སྟོམ་གྲུ་བཅུགས། སྟོར་དུག་གི་བྲིད་
བསྐྱུང་། ཏུས་འཁོར་འཆད་ཉན་གྱི་རྒྱན་སྟེལ། བཀའ་བཞི་པའི་ཞལ་ནས། “སྟོམ་
པ་རོ་མཆོར་ཆེ་ཡང་། ཐོས་པ་མེད་པའི་སྟོམ་གྲུ་ལ་རྒྱན་པོ་གཏི་ལྷག་ཅན་ལས་མི་
འོང་བས་བསྟན་པའི་རྒྱན་བསྐྱེད་བ་ལ་ཐོས་པ་ཅན་གྱི་སྟོང་ཏུས་དགོས། ཐོས་པ་
ཆུང་ཏུས་ཏིང་རེ་འཛིན་རྟེན་པ་ནི་བདུད་ཀྱིས་ལས་སོ།” ཞེས་གྲུང་ཡང་གསུངས།
ཆོས་རྣམ་དག་བསྐྱབ་ན་གྲུབ་ཐོབ་གོང་མ་རྣམས་བཞིན་དམན་ས་བཟུང་། གོས་
ཏུལ་གྱོན། ཁི་དུག་སྤངས་པ་དང་། ཏུང་རང་ཉིད་ས་སྐྱ་དང་། ཁྲོ་ཕུ་ལ་བཞུགས་
ཏུས་བཞེན་སྟོག་གིས་མནར་བཞིན་དུ། ཆོས་ལ་མ་ཆག་པ་བྱས་པའི་གཏམ་རྒྱུད་
ཡང་ཡང་གསུངས། དེ་ལྟར་དགྲུང་ལོ་དོན་བརྒྱད་ནས་གྲུ་བཞིའི་བར་ལོ་རོ་བདུན་
ལ་གཙོ་བོར་ཐུགས་དམ་གྱི་ངང་དུ་བཞུགས། དཔལ་ཏུས་གྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱུད་
འགྲེལ་མན་ངག་གི་སྟོན་ནས་བསྟན་པ་རྒྱས་པར་མཛད། དགྲུང་ལོ་གྲུ་བཞི་པའི་
ལྷགས་བྱི་སྟེ་ལོ་༡༣༧༠ལོའི་ས་ག་ལྷ་བ་ལ། མཁན་པོ་བྱམས་གསར་བ་དང་། མ་སེ་
སྟོན་པ། མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བ་རིན་ཆེན། མཁན་པོ་ཤུག་དཔལ། མཁན་པོ་རྒྱལ་
བ་བཟང་པོ་སོགས་ཀྱིས་གཙོ་མཛད། རབ་སྐྱང་གི་ཆོས་སྟེ་སོ་སོའི་མཁན་སྟོབ་
དགེ་འདུན་དང་བཅས་པ་གདན་དྲངས་ཏེ། ཆོས་གཅིག་ནས་བཙོ་བརྒྱད་བར་
སྟོན་པ་རྫོགས་པའི་སངས་རྒྱས་ལ་རྗེས་དྲན་གྱི་ཆོས་གྱི་མཛད་སྟོན་སྟེལ། དེ་ནས་
བཟུང་ལོ་ལྟར་ས་ག་ལྷ་བའི་ཆོས་བརྒྱད་སངས་རྒྱས་སྐྱེ་བཞུགས་པའི་ཏུས་ལ་ཆོས་
འཁོར་གྱི་ཏུས་ཆེན་ ① དོན་གཉེར་རྣམས་འབོད་མི་དགོས་པར་ཆུར་བྱོན་ཤིག་

① དེང་ཏུས་གྲུང་དར་མདོ་རྫོང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་བྲིམས་མཐུན་གྱི་ངལ་གསོ་ཉིན་གཅིག་ཡོད།

གསུང་། བླ་མོ་ནས་ཀྱང་དེ་ནས་སྒོལ་བཟུང་སྟེ་དེང་སང་ཡང་ཕྱག་ལེན་ལ་
 ཐེབས་པར་མཛད་དོ། ཞེས་ཅན་ཐར་ཚུམ་པ་པོ་སེང་གི་བཟང་པོས་གསུངས།
 དེ་ལྟར་ཆོས་འཁོར་གྱི་བྱ་བ་ཟིན་པ་དང་སྤར་བཞིན་ཐུགས་དམ་གྱི་ངང་ནས་རྒྱུད་
 འགྲེལ་མན་ངག་གི་སྒྲོ་ནས་དགྲུང་ལོ་གྱ་བརྒྱད་པའི་ས་སྟག་ལོའི་བར་དུ། གདུལ་
 བྱ་རྗེས་སུ་འཛིན་པར་མཛད་ཅིང་། དགྲུང་ལོ་གྱ་དགུ་པའི་རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ཤིང་
 ཡོས་སྟེ་ལོ་༡༣༧༥ལོའི་བོད་ལྷ་ལྷ་པའི་ཆོས་བརྒྱ་གཉིས་ནས་སྤྱ་ཁམས་རུང་མི་བདེ་
 བ་བྱུང་པ་དང་བསམ་འགྲུབ་ལོར་བྱ་སྤྱིང་གི་དགེ་འདུན་ཅན་མས་ཀྱིས་མཛོད་སྟོན་
 དང་། གསུང་སྒྲོགས། གསུང་བསྐྱབ་སོགས་རིམ་གྱོ་རྒྱ་ཆེན་ཞུས། མཁན་ཆེན་ཉིད་
 ལ་བར་མཆོམས་ཅན་སུ་དག་པའི་སྤྱང་བ་ཅི་རིགས་པ་བྱུང་ཞིང་། མཐར་ཐ་
 སྐར་ལྷ་བའི་ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་ཉི་མ་རི་ཅེར་ཤར་བའི་དུས་སྟེ་གཤེགས་སོ། །ཞེས་པ་
 རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྒོལ་སེང་གི་བཟང་པོས་མཛད་པའི་ཅན་ཐར་《མཁན་ཆེན་བཀའ་
 བཞི་པ་ཆེན་པོ་རིག་པའི་སེང་གའི་ཅན་པར་ཐར་པ་ཡོན་ཏན་རིན་པོ་ཆའི་རྒྱ་
 མཆོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།》 ཞེས་པ་ལ་གཞི་བྱས་ནས་མཛད་སྟོན་གྱི་སྒྲིང་པོ་
 ཅན་མས་བསྐྱས་ཏེ་བཀོད་པའོ། །

གཉེས། མཁན་ཆེན་མ་སེ་སྟོན་པའི་ཅན་ཐར།

མཁན་ཆེན་མ་སེ་སྟོན་པ་ནི། རབ་བྱུང་ལྷ་པའི་མེ་སྟུལ་སྟེ་ལོ་༡༣༡༧ལོར་མདོ་
 ཁམས་མི་ཉག་རབ་སྐང་དུ་སྤྱ་འབྱུངས། སྤྱ་རྒྱུད་དུས་ནས་བྱིན་པ་ཅན་མས་ལ་ཆོས་
 འཆད་ཚུལ་གྱི་སྟེ་ཅེད་ཁོ་ན་ལ་ཐུགས་མཉེས་མཁན་ཞིག་བྱུང་། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་
 བདུན་པའི་རྒྱ་བྱ། སྟེ་ལོ་༡༣༣༣ལོར་སྤྱ་མ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་དུང་ནས་
 དབུ་སྤྱ་བཅད། ཡི་གེ་བསྐྱབ་སྟོང་དང་དབང་ལུང་སོགས་ཞུས། མི་རིང་བར་སྤྱ་
 མ་སྤྱ་གཤེགས་པ་དང་། སྤྱ་མ་སྒྲིང་པོ་རྒྱལ་མཆོན་ལ་བསྟེན་ནས་དབང་ལུང་བྲིད་
 གསུམ་ཞུས། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་དགུ་པའི་ཤིང་པག་སྟེ་ལོ་༡༣༣༥ལོར་ཀམ་པ་རང་བྱུང་
 རྡོ་རྗེ་རྒྱ་ནག་ནས་ཕྱིར་མི་ཉག་གི་ཡུལ་དུ་ཐེབས་པ་དང་མཛུལ། སྤྱ་མའི་ཕྱག་
 ཕྱིར་དུ་དབུས་སུ་བྱོན། ཆོས་རྗེ་ཀམ་པས་ཆོས་དང་ཟང་ཟིང་གཉིས་ཀས་བསྐྱུངས་
 ཏེ། བདེ་དགེས་རྒྱལ་བ་རྒྱལ་མཆོ་ཅན་མས་ཀྱིས་དང་ལུང་དང་། རྒྱུད་བརྟག་གཉིས་

དང་། མཁའ་འགྲོ་མ་ཀུན་སྒྱུད་ལ་སོགས་རྒྱུད་སྡེ་མང་པོའི་བཤད་བཀའ། ཟབ་
མོ་ནང་དོན་སོགས། ཆོས་རྗེ་རྒྱུད་པ་ཀམ་པ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཚུལ་ཆོས་པལ་
ཆེར་དང་། བསམ་གཏན་བྱན་འཛིག་ལ་སོགས་འབྲུག་པའི་ཆོས་སྐོར་མང་པོ་
དང་། བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྔ་སོགས་མདོ་དང་བསྟན་བཅས་མང་པོའི་བཀའ་བྲིད་ཐོབ།
གསང་སྤྱད། ལྷ་མ་དབུ་རི་པ་བྱང་ཆུབ་སྦྱབས་ཀྱི་རྒྱུད་ནས་ཡོངས་རྫོགས་དག་
བསྟེན་དང་། ཆོས་མང་པོ་ཞུས། དེ་ནས་དབུས་སྤེལས་པ་དང་ཆོགས་པ་ཆེན་
པོའི་མཁན་པོ་སངས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱི་རྒྱུད་དུ་དག་ཚུལ་མཛད། དེ་ནས་གསང་
ཕྱར་བྱོན་ཏེ་བདེ་བར་གཤེགས་པ་ཆོས་གྲགས་གཉིས་པ་ལྷ་མ་ཆོས་དཔལ་ཀྱི་རྒྱུད་
དུ་ཕར་སྦྱོན་གསན། དོན་ཞགས་པ་ཆེན་པོ་སངས་རིན་པ་ལས་བསྐྱུང་གནས་ཆོ་
ག་ཞུས། །ལྷ་མ་ལོ་ཚུ་བ་ཆེན་པོ་གསང་ཕྱར་ཐངས་གཉིས་བྱོན་པའི་དང་པོར་
བསྟེན་རྫོགས་ཀྱི་བསྐྱབ་སྟོན་ཞུས། དེའང་ལོ་ཚུ་བས་མཁན་པོ། བདེ་བ་གཤེགས་
པས་ལས་སྟོབ། བཀའ་བཞི་པ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱིས་གསང་སྟོན་མཛད་པའོ།
ལོ་ཚུ་བ་ཐངས་རྗེས་མར་ཐེབས་དུས། མདོན་པ་ཀུན་བདུས། ཐེག་བསྐྱུས་སྐོར་
གསུམ། སྦྱབ་ཐབས་རྒྱ་མཚོ་སོགས་མདོ་སྟགས་ཀྱི་ཆོས་སྐོར་མང་ཚུལ་གསན།
མཁས་གྲུབ་སངས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་ཀྱི་རྒྱུད་ནས་འདུལ་བ་མདོ་རྩ། སོ་ཐར། འདུལ་
བའི་ལག་ལེན་ནམས་ཞིབ་དུ་གསན། སྟོབ་དཔོན་གྲགས་པ་བཟང་པོའི་རྒྱུད་དུ་
མདོ་སྡེ་རྒྱན་དང་། རྒྱུད་ལྷ་མ། སྒྱུད་འབྲུག་ནམས་ཞུས། སྐབས་ཤིག་བཅན་
དགོན་པོ་ཆེན་པོ་མཛལ་སར་སྦྱོན་པར། བཅན་དགོན་པ་གཞོན་ཅུ་བསམ་གཏན་
ཀྱི་རྒྱུད་དུ་ཆོས་འབྲེལ་ཞིག་སྟགས་ལ་འདོགས་པར་ཞུས་པས། ཁོང་གིས་འདི་ཅི་
འདྲ་ཞིག་རེད་གསུང་པར། བདེ་བར་གཤེགས་པས། འདི་མི་ཉག་གི་སྤྱ་པའི་ནང་
ནས་ཆོས་སྐད་མཁས་ཤོས་དེ་རེད་ཞུས་སོང་པར། བཅན་དགོན་པས་སྟགས་
མཉེས་པར་གནང་ནས། དོ་རྒྱུ་འདྲིར་སྟོད་གསུངས། མ་སེ་སྟོན་པས། དས་མུར་
དུ་ཚུར་སྟེབས་པ་རེད་སྟེན་ནས་སྟེན་སྦྱར་བྱིར་མེད་ཞུས་པས། བདེ་བར་གཤེགས་
པའི་ཞལ་ནས། དེ་ཨུ་ཅི། ཕྱིན་ཆུབས་སྟོབའི་ཆོག་ཡོད། ལྷ་མས་སྟགས་ལ་
འདོགས་པ་གདའ་བས་བཞུགས་ཤིག་གསུངས་སོ། །དེ་ནས་བཅན་དགོན་པའི་རྒྱུད་

ནས་རས་ཆུང་ལུགས་ཀྱི་ཆོ་དཔག་སྐྱབ་ཐབས་དང་། སྒོ་ལ་མའི་སྐྱབ་ཐབས་སོགས་
གནང་ཞིང་ཞལ་ཏ་ཡང་མཛད། ཤེན་ཏུ་ཐུགས་ལ་འདོགས་པར་བྱང་གསུངས།
དེ་ནས་མཉམ་མེད་ལྟ་ས་པ་ཆེན་པོ་གདན་སར་བཞུགས་ཏུས་ལྷ་སྐྱོར་ལ་བྱོན།
དབུས་ཀྱི་ལྷ་སྐྱོར་མགོ་ཐོན་བྱང་། དེ་ནས་གཙང་ཏུ་བྱོན། གནས་རྟིང་དང་། ལྷ་
ལུ་སོགས་ལ་ལྷ་སྐྱོར་བྱས་ཤིང་། ལྷ་སྐྱོན་རིན་པོ་ཆེ་ལ་དྲི་བ་དྲིས་ལན། ཐལ་འགྱུར་
བཟལ་བཟླག་མཛད་པ་རྣམས་ལྷ་སྐྱོན་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཀྱང་། གསུང་ལན་ཐེབས་
དཀའ་བ་ལྟར་པར་ཆོད་ཀྱི་མཆོན་མཆོན་མི་འདྲ་གསུང་ནས་འུད་མང་པོ་མཛད།
དེར་ཆ་སེ་སྐྱོན་པས། ལྷ་སྐྱོན་ཐམས་ཅད་མཐུན་པ་ལྷ་བྱ་ལའང་ཐལ་འགྱུར་ལན་
མེད་འཕེན་རྒྱ་བྱང་། དེ་རིང་ནི་གཙང་གི་ལྷ་སྐྱོར་གྲུབ་པ་ཡིན་ནོ། ། གནང་སྐྱོན་
གྱིས་དེད་ཆོམ་ན་ཕྱིར་ལོག་ཆོག་ཅེས་ཀྱ་རེ་མང་པོ་ཞུས། རྒྱབས་མཆོག་དཔལ་ལ་
སོགས་པའི་དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་། བྱིད་བདེན་གསུངས་ནས་
ཐུགས་མཉེས་ཚུལ་གནང་། དེ་ནས་ལྷ་སྐྱོན་རྒྱང་ཏུ་ལྷ་སྐྱོན་ཆོས་འབྱུང་སོགས་
ཞུས། སྤར་ཐང་ཏུ་མཁན་ཆེན་སྟོ་བཟང་གྲགས་པའི་རྒྱང་ཏུ་བཀའ་གདམས་ཀྱི་
ཆོས་སྐྱོར་ཅི་རིགས་པ་ཞིག་གསན། དེ་ནས་ཇོ་ནང་ཏུ་བྱོན། སྤ་མ་ཀུན་མཐུན་པ་
ཆེན་པོ་མགྱུར་རྒྱང་བཟང་སྤྱང་བས་ཆུ་ཆོན་ལ་འབྱོན་པའི་ལམ་ཏུ་མཇུག། ཆོས་
འབྲེལ་ཞུས། ས་བཟང་ཏུ་ལོ་ཙྰ་བ་སྟོ་གོས་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་རྒྱང་ཏུ་ས་རྒྱའི་ཆོས་
སྐྱོར་ཐོ་རེ་བ་ཅིག་གསན། བྲག་ཁ་བ་གྲགས་པ་སེང་གེ་ལས་ཏུས་འཁོར་ཡོངས་
རྒྱགས་དང་། ཀུན་སྤངས་པའི་ཐོག་མཐའ་དགོ་བའི་རོ་སྟོང་ཆེ་ཆུང་། ཤ་བ་རི་
པའི་གཞུང་ཆུང་། ཏུས་ཞབས་པའི་སྟོན་རྒྱུད། གཟེར་ལྷའི་བྲིད། གཙོད་བྲིད། ཀོ་
བྲག་པའི་ཆོས་སྐྱོར། རས་ཆུང་པའི་གོགས་སེལ་སྐྱོར། ཅང་ཞི་བརྒྱད་ལེན་སོགས་
ཞུས། ཁོང་རང་ཉིད་ཇོ་ནང་ཏུ་བཞུགས་རིང་བརྒྱད་ལེན་ཉམས་ལེན་མཛད། བྱི་
ཀྱ་ཆོས་རྒྱག་དང་། ལྷ་རོ་ཆོས་རྒྱག་། རྒྱུ་མ་ལམ་རིམ་སོགས་ཞུས་ནས་བསྐྱོམས་
པས་དྲོད་རྟགས་ཐོན། གཙང་ཏུ་ལོ་གཉིས་བཞུགས་ཏེ་དབུས་སུ་ཐེབས། རྗེ་ཐང་
བཀྲ་ཤིས་སེང་གེ་ལས་བྱམས་ཆོས་ཕྱི་མ་གསུམ་ཞུས། འབྲི་གུང་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱུ་
རྒྱལ་བའི་རྒྱང་ནས་ཐུག་ཆེན་དང་འབྲུག་པའི་ཆོས་སྐྱོར་མང་པོ་གསན། གསང་

ཕུར་སློབ་གཉེར་གནང་སྐབས་ལུས་ལ་ཤ་འགུལ་དང་། ཤ་སྤིག་མང་པོ་བྱང་བར།
མཛེན་དུ་འབྱུང་བ་མིན་ནམ་སྒྲུལ་པས། ལུས་སེམས་གཉིས་ཀ་མི་བདེ་བར་བྱང་
བས། ཆོས་རྗེ་རང་བྱུང་རྗེ་རྗེའི་བྱང་དུ་སྤྱོད། ཀམ་པས་ཕྱག་མཉམ་བཞག་སྤྱན་
གཉིས་སློང་དུ་གཟིགས་ཤིང་སྤྱགས་གཏད་གཅིག་མཛད། བྱོད་ཀྱི་ནད་དེ་མཛེ་
མིན། བེ་གའི་གནོད་པ་རེད། ལར་བྱིད་མཚན་ཉིད་པ་དག་ལ་རྒྱལ་འགོང་དེ་
གཟན་གསུངས། རབ་སྐང་དུ་མར་བྱོན་ཁར། རྟོགས་ལྡན་དེ་བོའི་བྱང་ནས་རྗེ་རྗེ་
རྒྱལ་འགོང་མའི་ཆོས་སློང་རྒྱལ་སྤྱོད། དེ་ལྟར་དབུས་གཙང་དུ་ལོ་བཅོ་ལྔ་ཙམ་
ཀྱི་བར་དུ་བཞུགས་ནས་དབང་ལྱང་བྱིད་གསུམ་གྱིས་ཆོམ་པར་མཛད། གཞུང་
དང་རིག་གནས་མཐའ་དག་ལ་མཁས་པ་གྱུར་ཏེ། དགུང་ལོ་ལོ་བཞི་པའི་ཕྱགས་
སྤྱག་སྤྱི་ལོ་༡༣༥༠ལོར་མི་ཉག་རབ་སྐང་དུ་སྤྱིར་ཐེབས། བསམ་འགྲུབ་སྤྱིང་དུ་
བཞུགས། སྤྱི་བོ་ཕོ་ཕོ་མང་པོ་ལ་བསྐྱེན་གནས་དང་སྐྱབས་འགོའི་བསྐྱབ་སྤྱོམ་
གནང་། སྤྱི་སྤྱོང་གི་འགྲུག་པ་བསྐྱུལ། དེ་ནས་རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ཚུ་འགྲུག་སྤྱི་ལོ་
༡༣༥༩ལོར། གཞི་བདག་འབོལ་ཚེས་གདན་དྲངས་པ་ལ་ར་ཏི་ལྱང་པར་ཐེབས་
ནས་ར་ཏི་དགོན་པ་གསར་དུ་བཏབ་སྤྱི་དེར་བཞུགས་གནས་སྤོས། དེར་མཁས་
བཙུན་གྱི་གྲུ་པ་མང་དུ་འདུས། འཆད་ཉན་ཤིན་དུ་འཕེལ་བཞིན་པའི་སྐབས་སྤྱི་
གདན་སའི་ཁུར་སློབ་དཔོན་ཤྲུ་དཔལ་བ་ལ་གཏད། ཡང་དགོན་དུ་སྤྱགས་དམ་
མཛད་ཅིང་བཞུགས་པའི་སྐབས་སྤྱི་ དགུང་ལོ་དགུ་པའི་ཤིང་ལོས་སྤྱི་ལོ་
༡༣༧༥ལོར་ཀམ་པ་བཞི་པ་རོལ་པའི་རྗེ་རྗེ་གནས་དེར་ཐེབས། རྗེ་རིན་པོ་ཆེ་ཀམ་
པས། མཁན་པོ་ཆ་སེ་སྟོན་པ་བྱོད་རང་རབ་སྐང་ཡུལ་འདིར་ངའི་སྤྱག་སྤྱིར་འབྱོན་
དགོས་པའི་བཀའ་གནང་། མཁན་པོས། ངས་ལོ་རྩ་^①ནི་འཛོན་ས་མ་རེད། ཆོས་
ཁུ་སར་འགོ་འདོད་ཆེ། མི་མང་པོ་ལ་ཕན་ཐོགས་ཡས་ནི་འོང་ས་མ་རེད་ཞུས།
བྱུང་ཀམ་པའི་ཞལ་ནས། ལོ་རྩ་གཞན་གྱིས་བྱེད་ཆོག་རབ་སྐང་ཡུལ་འདིར་འགྲུག་
པ་མང་བ་དེ་ཀུན་ཨེ་ནི་ལྟ་བ་ཡིན། དེ་ལ་བྱིད་མེད་ན་ཐབས་མེད་པས་སྤྱགས་

① འདིར་ལོ་རྩ་ཞེས་པ་སྤྱི་མས་ཆོས་གསུང་དུས་མི་ཉག་སྐང་དུ་བསྐྱུར་བའི་དོན་ཡིན་འདུག

བསྐྱེད་མཛོད་ཅིག་གསུངས། དེ་ནས་སྤྱག་སྦྱིར་བྱོན། རབ་སྐྱང་གི་འབྲུག་པ་པལ་
 ཆེར་བསྐྱུམ། ལྷུང་པའི་སྟོང་དུ་ཉིན་ཐ་མ་དེར། ཀམ་པས། དེ་རིང་མཁན་པོ་
 བཞེངས་ནས་ལོ་ཚུ་མཛོད་གསུང་། དེ་རིང་འཇིག་རྟེན་ལྷགས་ཀྱི་མི་སྐྱའི་ཆོས་
 བཤད་ཐ་མ་ཡིན་གསུང་། དེ་ནས་སྤྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་མངོན་རྟོགས་དང་། སྐྱབས་
 འགོ་སེམས་བསྐྱེད་སོགས་མདོར་བསྐྱུས་ཤིག་གསུང་ནས། ད་མཁན་པོ་བྱོང་རང་
 གིས་ཆོས་ཞིབ་རྒྱས་ཤིག་གསུང་ཞེས་བཀའ་གནང་ནས་དུང་ཉིད་སྤྱགས་སྟོང་ནས་
 བཞུགས། དེ་ནས་ཀམ་པ་ར་ཉི་དགོན་དུ་བྱོན་ནས་དེར་ལྷ་བ་གཅིག་ཙམ་
 བཞུགས། སྐབས་དེར་རྒྱ་རོ་ཆོས་དྲག་དང་། དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྦྱར་བ་
 ཡན་ལག་དྲག་པ། ལྷན་ཅིག་སྦྱེས་སྦྱོར། སྐྱ་གསུམ་རོ་སྟོང་། ལྷ་རྒྱན་སྒྲན་བརྒྱད།
 རྒྱུང་དྲག་པོ་སེང་གི་འཛིང་བསྐྱོམ། རྫོགས་ཆེན་སྟིང་ཐིག །རོ་སྟོམ་གཙང་ཞི་བྱེད་
 ལ་སོགས་པའི་ཟབ་ཆོས་དཔག་དུ་མེད་པ་རྣམས་ཀྱི་བརྒྱད་པ་སོ་སོའི་སྤྱག་བཞེས།
 གདམས་ངག་སོ་སོ་ལའང་མི་འདྲ་བའི་བྱད་པར། གནད་ཞིབ་པ་རྣམས་ཀྱི་
 ལྷགས། གང་ཟག་སོ་སོ་ལ་སྟོས་པའི་ཟབ་མི་ཟབ་ཀྱི་བྱད་པར་རྣམས་ཞིབ་དུ་
 གསུང་། བྱད་པར་དུ་བཀའ་བརྒྱད་ལྷགས་ཀྱི་ལྷ་བའི་ཐག་ཆོད། སྟོམ་པའི་གནད་
 དྲིལ། རྒྱུང་སྦྱར་ཟབ་མོ། གཏུམ་མོ་དང་། སྐྱ་ལུས། མི་ལམ། འོད་གསལ་རྣམས་
 མ་ཟིན་པ་ཟིན་པར་བྱེད་པ། ཟིན་པ་བརྟན་པ། བརྟན་པ་ཐོགས་དབྱང་བར་བྱེད་
 པའི་ཐབས་ཀྱི་ཞལ་གདམས་ཟབ་མོ་རྣམས་དང་། འཕོ་བ་དང་གེགས་སེལ་ལ་
 སོགས་པ་དང་། དུང་ཀམ་པ་ཉིད་ཀྱི་སྤྱགས་དམ་ཀྱི་རྟེན་བྱིན་རྒྱབས་ཅན་མང་པོ་
 གསུང་ནས། ད་ནི་མཁན་པོ་བ་ཡང་དགོན་དུ་ལྷུང་དུ་བྱོན། སྐྱབ་པ་དམ་པོར་
 མཛོད། བྱོང་གྲུ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་རིམ་གྱོ་དང་། གྲིབ་ཅན་བཀག་པ་དོ་དམ་
 མཛོད་དགོས་པ་སོགས་ཞལ་ཏ་མང་དུ་གནང་། ལར་མཁན་པོ་འདི་ལོ་དྲག་ཅུ་
 ཡར་མི་བཀལ་དོགས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་འདུག འོན་ཀྱང་ངེད་དཔོན་སྟོབ་ཕྱིན་པ་
 དེས་བར་ཆད་སེལ་བ་ཡིན། ད་ནི་དྲག་ཅུ་ཙམ་གཅིག་དེ་ལ་གཟོབ་དང་དེ་ནས་
 དགའ་མོ་ཡོང་གསུང་། དེ་ནས་ཀྱང་། དེ་ནས་ཀྱང་དགོན་དུ་ཐེབས་ནས་འདག་
 ཆར་མཛོད་དེ་སྐྱ་མཚམས་བཞུགས། དུས་དེར་སྟོབ་དཔོན་ཡེ་ཤེས་རྟོ་རྗེ་མཁན་

པོའི་རྒྱུང་རྒྱུ་མཇལ་ཁར་སྤྱོན་པར། མཁན་པོས། བྱིད་པེབས་པ་ཤིན་རྒྱུ་ལེགས།
རྩེ་རིན་པོ་ཆེ་ཀམ་པ་འདིས་གང་གསུང་དོན་ཐོག་རྒྱུ་འཁེལ་བྱུང་། སངས་རྒྱས་
དངོས་ཡིན་མིན་ལ་ཐེ་ཚོམ་བྲལ། བན་ཆན་བདག་ད་ནི་འགྲོ་ནའང་མགོ་ཐོན།
འདུག་ནའང་མགོ་ཐོན་སོང་པ་འདི། སློབ་དཔོན་ཤུག་དཔལ་བས་ཁྱུར་བྲངས་པ་
དེ་ང་ལ་བཀའ་དྲིན་ཤིན་རྒྱུ་ཆེ་གསུང་། དེ་ནས་བརྒྱུད་སློམ་ཉམས་ལེན་ཁོ་ནར་
མཛད་དེ་བཞུགས། གཤེགས་ལོའི་སྟོན་ཁ་དེར། སྤྱིར་བསློམ་བྱིད་ཞུས་པ་ནས་
བརྒྱུད་ཉམས་ལེན་རྩ་བ་ནས་བཅད་མ་སྟུང་། བྱུང་པར་ད་ལོར་སློབ་སྦྱོང་ཆེན་པོ་
རྟེན་གསུང་། ད་ནི་སྤྱང་བ་ཐམས་ཅད་སླ་མ། སླ་མ་ཡི་དམ། ཡི་དམ་རང་སེམས།
རང་སེམས་སྟུ་མ། སྟུ་མ་སྟུ་འཛིན་དང་བྲལ་བའི་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྟེ་ཀ་ན་འཆི་
ཐམས་ཅད་བྲལ་བའི་སྤྱང་བ་ཁོ་ན་འོང་གིན་འདུག །བྱུང་པར་དཔལ་ལྷན་ཤང་
པའི་ལམ་བྱིར་འདི་དང་། སེམས་འཆི་མེད་གཉིས་པོ་འདི་མན་ངག་གི་གནད་
ཟབ། བྱིད་རྣམས་གྱིས་ཀྱང་གཅིས་སྤྲས་གྱིས་གསུངས། སྟུ་གཤེགས་པའི་རྩབ་མོ་
མཆན་སྟེད་ཅམ་ན། ངའི་རིག་པ་འདི་རྒྱུད་འཕྱོ་བ་ལྟ་བུ་ཞིག་རྒྱུ་སོང་གསུངས།
ངེད་①ནས་འཕྱོ་བ་འདི་རང་དེ་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་མི་དགའ་འམ་ཞུས་པས། ད་ནི་
སྤྱང་བ་ཐམས་ཅད་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཕྱམ་གྱིས་སོང་ཡོད་གསུང་། དེ་ནས་རྒྱུད་ཟད་
ལོན་ནས་ཉེ་གནས་རྣམས་ལ་བྱིད་རྣམས་རྒྱུད་ཟད་ཕྱིར་རྒྱར་དང་། རྣལ་འབྱོར་
མ་རྣམས་མི་ཤོང་གིན་འདུག་གསུང་། དེ་ལྟར་ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་དང་ཡི་དམ་གྱི་
སྤྱང་བ་འདུ་འབྲལ་མེད་པའི་ནང་ནས་རབ་བྱུང་རྒྱག་པའི་ཆུ་ཕག་སྟེ་ལོ་༡༣༡༣ལོར་
ཟླ་བ་བརྒྱ་གཅིག་པ་འགོ་ཟླའི་ཉི་ཤུའི་ཐོ་རངས་ཁ་ལ་སྟུ་གཤེགས་སོ། །ཞེས་པ་
འདི་ནི་རྩེ་ཉིད་གྱི་ཞལ་སློབ་ཡེ་ཤེས་རྩོད་རྩེས་བྲིས་པའི་《སླ་མ་དམ་པ་མཁན་ཆེན་
རིན་ཆེན་བཟང་པོའམ། མ་སེ་སྟོན་པའི་རྣམ་ཐར་རིན་ཆེན་སྤང་བ་ཞེས་བྱ་བ་
བཞུགས་སོ།》ཞེས་པ་དེའི་ནང་འཁོད་པའི་མཛད་སྤྱོད་གྱི་སྟོང་བརྒྱད་བརྒྱས་ནས་
བཀོད་པ་ཡིན་ནོ། །

① ངེད་ཅེས་པ། རྣམ་ཐར་འདི་ཚོམ་པ་པོ་མ་སེ་སྟོན་པའི་སློབ་མ་ཡེ་ཤེས་རྩོད་རྩེ་ཡིན།

གསུམ། མཁན་ཆེན་བྱམས་གསར་བའི་ནམ་མཁུ་ཐར།

མཁན་ཆེན་བྱམས་གསར་བ་ནི། རབ་བྱུང་ལྔ་པའི་ས་ན་སྤྱི་ལོ་༡༣༡༥ལོར།
རབ་སྐར་མཐིལ་ཆ་མོ་ཆེ་ཞེས་པའི་གྲོང་རུ་སྐྱེ་འབྱུངས། ཡབ་ཡུམ་གྱི་མཚན་དང་
རུས་རིགས་སོགས་མ་གསལ། རྒྱུ་རུས་ནས་དམ་པའི་སྦྱོང་བཟང་ཅན་གྱི་བྱིས་པ་
ཞིག་བྱུང་། དགུང་ལོ་དུག་པའི་ཆུ་ཕག་སྤྱི་ལོ་༡༣༣༣ལོར་ཡུམ་གྱིས་བྲིད་ནས་ཨ་ར་
དཔོན་པོ་རྩོམ་ཆེ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྒྱུ་རུ་སྐྱེ་བཅད། རུར་སྤྱིག་གི་གོས་གསོལ་ཞིང་
མཚན་ཡི་ཤེས་དཔལ་ཞེས་བཏགས། ཡི་གེ་སྟོན་འདོན་བསྐྱབས། དབང་ལུང་མང་
པོ་ཞུས། དེ་ནས་མཁས་བཙུན་སྟོ་གྲོས་དབང་ལྷག་གི་རྒྱུ་རུ་ནས་དགེ་ཆུལ་ཞུས་
ཤིང་བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལ་བསྐྱབ་གཉེར་མཛད། གཤེན་རྩོམ་གཤེད་སྐོར་གྱི་དབང་
ལུས་ཞུས། དགུང་ལོ་ཉེར་གཉིས་པའི་ས་ཡོས་སྤྱི་ལོ་༡༣༣༤ལོར་དབུས་སུ་བྱོན།
གསར་ལུ་ནིའུ་ཐོག་དུ། མཉམ་མེད་ལྷ་ས་བ་ཆེན་པོ་ལ་སོགས་པའི་མཁས་བཙུན་
ཆེན་པོ་ནམས་གྱི་རྒྱུ་རུ་ཕར་སྤྱོད་དང་། ཆོད་མ་ནམ་འགྲེལ། བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལ་
སོགས་གསན། མཁན་ཆེན་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་ལས་བསྟེན་རྩོགས་གྱི་སྡོམ་པ་
སྤངས། དེ་ནས་གཙང་རུ་ཕེབས། གཙང་ཞ་ལུ་དཔོན་རུ་བྱ་སྟོན་རིན་པོ་ཆའི་
མཇུན་ནས་ཤེར་སྤྱོད་ལ་སོགས་བཀའ་མང་པོ་གསན། དེ་ནས་རྩོ་ནང་རུ་ཕེབས་
ཏི་རྩོ་ནང་ཀུན་མཁྱེན་ཆེན་པོ་ལས་རུས་འཁོར་གསན། མདོར་ན་དབུས་གཙང་རུ་
བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ་ཆོས་འབྲེལ་ཐོབ་པ་ནམས་ལས་ལྷག་པར་རུ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་
བའི་སྤྲ་མ། ཆོས་རྩོ་ནང་ཀུན་མཁྱེན་ཆེན་པོ། ལུ་སྟོན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ།
འགྲོ་མགོན་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན། གུབ་ཆེན་གྲགས་པ་སང་གི། སྤྲ་མ་ཀུན་
སྤངས་པ་ཆེན་པོ། ཀམ་པ་རོལ་པའི་རྩོམ་རྩོམ་སྤྱོད་པོ་ཆེ། རྒྱལ་འཕྱོར་ལྷ་རི་
བཟང་པོ། རུས་འཁོར་བ་ཤུག་དཔལ། རྩོགས་ལྷན་རིན་ཆེན་བྱང་ཆུབ། སྤྲ་མ་དེ་
དག་གི་མཇུན་ནས་ཐོབ་པའི་ཆོས་སྐོར་ལ། རུས་གྱི་འཁོར་ལོ། གསར་བ་འདུས་པ།
བདེ་མཚོག་དགྲེས་རྩོར། མ་རྒྱ་མ་ཡ། ལྷག་འཛིགས་སྐོར་གསུམ། ཡོ་ག། རྩོར་
ཕྱིང་ལ་སོགས་པའི་གསར་སྐྱབས་གྱི་རྒྱུད་སྡེ་བྱ་རྒྱུད་དང་། སྦྱོང་རྒྱུད། རྒྱལ་འཕྱོར་
རྒྱུད། རྒྱལ་འཕྱོར་སྤྲ་མེད་གྱི་རྒྱུད་ནམས་རང་རང་གི་གཞུང་མན་ངག་དབང་དང་

བཅས་པ་མང་དུ་ཞུས། གཞན་ཡང་ཟབ་མོ་རྫོགས་པའི་རིམ་པ་ནི། ཟབ་ལམ་རྫོ་
རྫོའི་ནལ་འབྱོར། སྒྱུར་བ་ཡན་ལག་དྲུག་པ། ཨོ་རྒྱན་སྟན་རྒྱུད། ལྷ་རོ་ཆོས་
དྲུག་ བོ་གྲུ་ཆོས་དྲུག་ ལམ་འབྲས། ཞི་བྱེད། དམར་བྱིད། ལྷན་ཅིག་སྒྲིམ་སྒྱུར།
སེམས་ཉིད་ངལ་བསོ། སྒྲིང་པོ་དོན་གསུམ། རི་ཆོས་སྒྲོར་གསུམ་ལ་སོགས་པའི་
བྱིད་སྒྲོར་མང་དུ་ཞུས། ལུང་ཡང་བཀའ་འགྱུར་དང་། བསྟན་འགྱུར་པལ་ཆེར་གྱི་
ལུང་ཞུས། གཞན་ཡང་གར་དང་། སྤྱི་ཐེག་ སྒྱིན་བསྐྱེག་ རབ་གནས། དབང་
དང་བཅས་པའི་ཆོ་ག་སྤྲུག་ལེན་རྣམས་ཁོང་དུ་རྒྱུད་པར་མཛད། བསྐྱེམ་པས་ལོ་
རོ་བརྒྱུད་ཅམ་དབྱུས་གཙང་ཡུལ་དུ་བཞུགས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བཞི་བརྒྱ་པའི་མེ་
བྱ་སྒྱི་ལོ་༡༣༥༧ལོར་དབྱུས་ནས་མར་རབ་སྐང་ཡུལ་དུ་ཕེབས། མ་སེ་སྟོན་པ་སྒྲིང་
འགྲོར་བཞུགས་པ་དང་མཛེལ། ཁོང་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་རབ་སྐང་རལ་པ་ཅན་གྱི་
དགོན་པ་རུ་འདུལ་བ་གཞི་གསུམ་གྱི་སྤྲུག་ལེན་བཅུགས། མཆོན་ཉིད་ཀྱི་བཤད་པ་
གནང་། སྤར་ཡུལ་དེར་གཞི་བརྒྱུད་བ་མཐོང་མ་སྒྲིང་བས་ཡུལ་མི་ཆོས་དབྱུག་པ་
བརྒྱུད་པ་འདུག་ཅེས་མཆོར་སྤར་དུ་ཅིས། བཀའ་བཞི་པ་རིག་པའི་སེང་གེ་
མཛེལ་ཁར་བྱོན། དེ་ནས་རྒྱབ་མགོ་བྱང་རྒྱབ་སྒྲིང་དུ་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་ཅམ་བཞུགས་
ནས་པར་ཆད་འདུལ་མཛོད་ཀྱི་འཆད་ཉན་སྤེལ། སྤྲུག་མོ་སྟོན་པ་དང་། རིག་སྒྲི་
སྒོ་གོས་དཔལ་སོགས་སྒོ་བ་མ་མཁས་པ་མང་པོ་ཐོན། རབ་བྱང་དྲུག་པའི་ས་བྱ་ལོ་
སྒྱི་ལོ་༡༣༥༨ལོར་སྒྲིང་རབ་དགོན་པ་བཏབ་ནས་དེར་བཞུགས། དགུང་ལོ་ང་བཞི་
པའི་ལྷགས་པག་ སྒྱི་ལོ་༡༣༥༩ལོར་རབ་སྐང་གི་དགེ་འདུན་པལ་ཆེར་འདུས་ནས་
དུས་འཁོར་དབང་ཆེན་བསྐྱུར། ལྷ་སྤེ་མི་སྤེ་གདུལ་བྱ་འོས་སུ་གྱུར་པ་ཐམས་ཅད་
ལ་གང་ལ་གང་འཆོམས་པའི་སྒོ་ནས་དབང་དང་། མན་ངག་ བྱིད་ལུང་སོགས་
དང་། སྒྱབས་འགྲོ་སེམས་བསྐྱེད་ལ་སོགས་པ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཆར་པབ། དབྱུལ་
ཕོངས་རྣམས་ལ་ཟང་ཟིང་གི་སྒྱིན་པ་འང་མཛད། ཐག་རིང་ནས་མཛེལ་ཁ་ཡོང་
པའི་རྒྱའི་ཡང་ཅན་རྒྱལ་པོ་མཆོད་ཡོན་རྣམས་རྗེས་སུ་བཟུང་། རྒྱལ་བ་བྱམས་པ་
རྒྱན་བསྟེན་དུ་གནང་བས། རྣམ་མཁའ་ལས་བྱམས་པའི་སྟོན་ལམ་གྱི་རང་སྒྲ་
གསན་ཅིང་ལུང་བསྟན་བྱང་བས། བྱམས་གསར་བ་ཅེས་པའི་མཆོན་ཐོབ་པར་

གསལ། དགུང་ལོ་རེ་བརྒྱད་པའི་ཤིང་སྤང་སྟེ་ལོ་༡༣༥༥ལོར་རབ་སྐང་གི་ཡུལ་གྲོང་
 ཐམས་ཅད་ལ་བསོད་སྟོམས་པེབས། རྒྱབས་འགྲོ་སེམས་བསྐྱེད་དང་། བསྟེན་
 གནས་ཀྱི་སྟོམ་པ། འཕོ་ལྷང་སོགས་གནང་ཞིང་ལས་འབྲས་ཀྱི་རྣམ་གཞག །དགེ་
 རྒྱབ་སྒྲིག་སྟོང་གི་ཐབས་ལམ་སོགས་འབྲལ་དང་། ཡུན་རྒྱ་ཕན་པའི་ཞལ་ཏ་གང་
 མང་གནང་ནས་འདི་ཚེ་ཡིད་ལ་བྱངས་དང་སྐྱེ་བ་གཏན་གྱི་མདོ་དོན་ཡོད། བན་
 རྒྱན་ང་ད་ཡང་ཡང་མི་འོང་། ང་ཡི་དགེ་བཤེས་འདི་རྣམས་ང་དང་མཉམ་པ་
 ཡིན་གསུངས་ནས་པེབས་སོ། །དེ་ནས་བསོད་སྟོམས་ལས་འཁོར། དགུན་བཞུགས་
 ཀྱི་རུས་སུ་སྟོམ་ཅན་གསར་རྟེང་ཐམས་ཅད་སྐྱེ་མཁུན་རྒྱ་བོས་ནས། སྟོན་བྱེད་རུས་
 ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་མཆོག་གོང་མ་བསྐྱར། གྲོལ་བྱེད་གདམས་ངག་སྟོར་ལ་ཟབ་
 ལམ་རྩོམ་རྩེའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི། ཐོག་མཐའ་བར་གསུམ་གྱི་བྲིད་གདུལ་བྱ་སོ་སོའི་སྟོ་
 དང་འཆོམས་པའི། མན་ངག་གིགས་སེལ་བོག་འདོན་དང་བཅས་པ་ཞིབ་རྒྱས་
 གསུངས། དེ་ནས་སེམས་ཉིད་ངལ་བསོ་རི་བོ་ཡངས་པའི་རི་ཁྲོད་རྒྱ་སྐྱེ་མཆོམས་
 ལ་བཞུགས། སྟོབ་མ་རྩོམ་རྩེའི་འབྲམ་སྐྱེ་རྒྱུང་རྒྱ་ཡི་གེ་པ་མཛོད་ནས་རྒྱན་བཞུགས་
 ཀྱིས་ཞབས་སྤྱི་ཞུས། མེ་སྟག་ལོའི་སྟོན་ལྷ་བའི་ཆོས་ཉིར་ལྷ་ལ་སྐྱེ་རྒྱུང་བྱེད་བསྐྱེད་
 བ་དང་། རྒྱུང་སྟོན་ཞལ་སྟོབ་རྣམས་ཀྱིས་ཞབས་བཏན་དང་སྐྱེ་རིམ་རྒྱ་ཆེར་ཞུས།
 ལྷ་མའི་ཞལ་ནས། ད་ནི་ང་འཆི་བའི་རྩེས་སུ་བྱག་རྩེས་གང་ཡོད་དགོན་པ་རྣམས་
 ལ་སྤུལ་གསུང་། དག་པའི་རྣང་བ་ཁོར་མོ་ཡུག་རྒྱ་འཆར་བའི་བཀའ་མོལ་ཡང་
 ཡང་གནང་བཞིན་བཞུགས་པའི་རུས་དེར། དགུང་ལོ་རེ་དགུ་པའི་མེ་སྟག་སྟེ་ལོ་
 ༡༣༥༦ལོའི་སྟོན་ལྷ་འབྲིང་པོའི་ཆོས་བཞིའི་ཉིན་པར། ཉི་མའི་དགྱེལ་འཁོར་རུབ་
 རིར་ཉི་བའི་རུས་སུ་སྐྱེ་གཤེགས་སོ། །

ཞེས་པ་འདི་ནི་རྩོམ་རྩེའི་ཀྱི་ཞལ་སྟོབ་རྩོམ་རྩེའི་འབྲམ་གྱིས་བྲིས་པའི་《མཁས་ཆེན་
 བྱམས་གསར་ཆོས་རྩོམ་ཡི་ཤེས་དཔལ་གྱི་རྣམ་པར་རྣམ་པར་ཐར་པ་རྒྱ་མཆོ་ལྷ་བྱ་
 ལས་འདེམ་ཁོར་སྟོར་གྱི་རྣམ་ཐར་རགས་བསྐྱེས་བཞུགས་སོ།》ཞེས་པ་དེའི་མཛོད་
 སྟོན་གྱི་སྟོང་བཅུད་བསྐྱེས་ནས་བཀོད་པ་ཡིན་ནོ། །

བཞི། མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བ་རིན་ཆེན་གྱི་རྣམ་ཐར།

མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བ་རིན་ཆེན་ནི། རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་ས་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༩༥
ལོའི་སྟོན་ཟླ་བ་རྒྱུད་གི་ཆོས་བརྒྱུད་ཉིན། མདོ་ཁམས་རབ་སྐར་ཡུལ་གྱི་རྒྱ་པ་གོང་
ཞེས་པར། ཡབ་འབུམ་རྒྱབས་དང་ཡུམ་ཐར་འབུམ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འབྱུངས།
རྒྱུད་དུ་འཁྲུགས་ནས་དགོན་མཆོག་ལ་དད་གུས་དང་། བ་མ་ཀན་ཀས་ལ་གུས་
ཞབས། སེམས་ཅན་ལ་སྤྱོད་རྩེ་ཆེ་བ། བྱིས་པ་རྣམས་ལས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བཀྱར་
བར་རྩེ་པོ་རྩ་བུ་ཞིག་བྱུང་། དགུང་ལོ་བརྒྱུད་པའི་ཤིང་ཕག་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༩༥ ལོར་དབུ་
སེ་དཔོན་པོ་ཆོས་ཀྱི་སློམ་མའི་དྲང་ནས་དགེ་བསྟེན་གྱི་སྟོན་པ་བཞེས། དེ་ནས་ཡི་
གེ་འབྲི་སྟོན་དང་། འབྲུང་རྩིས་སོགས་བསྐྱབས་པས་ཆོགས་མེད་དུ་མཐེན། སྦྱོང་
འབྲུག་བསྐྱབས་པས་བྱང་རྒྱུ་སེམས་དཔའི་སྦྱོང་པ་ལ་ཐུགས་ཤིན་དུ་བརྩོན་པར་
གནང་། དབུ་སེའི་དཔོན་པོའི་དྲང་ནས་ཀྱི་རྩོ་རྩ་དགུའི་དབང་བཞི་རྩོགས་པར་
གསན་ནས་སྤྱི་ནང་གི་བསྐྱབ་བྱ་མཐའ་དག་མིག་འབྲས་བཞིན་སྦྱང་། དགུང་ལོ་
བརྒྱ་བཞི་པའི་ལྷགས་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༩༧ ལོར་དབུས་གཙང་དུ་ཕེབས་པའི་ལམ་བར།
སྟོན་སྟོན་གྱི་དབང་གིས་ཀྱུ་བ་ཐོབ་བསྟན་འཛིན་བཟང་པོ་དང་མཇལ་ནས་རབ་
བྱུང་དགེ་ཚུལ་གྱི་སྟོན་པ་ཞུས། རུས་འཁོར་སྦྱོར་དྲུག་གི་བྲིད་ཞུས་ནས་ཉམས་སུ་
བཞེས་པས་དགའ་བདེའི་ཉམས་ཁུད་པར་ཅན་ཐོབ། དགུང་ལོ་བརྒྱ་བརྒྱུན་པའི་
ཤིང་སྤེལ་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༩༩ ལོར་དབུས་སུ་འབྱོར། དེར་སློབ་གཉེར་གནང་བས་མཁས་
པའི་མཆོན་སྟན་ཐོབ། དགུང་ལོ་ཉི་ཤུ་པའི་མེ་ཕག་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༩༩ ལོར་ཆོས་རྩེ་བསོད་
ནམས་གྲགས་པའི་མདུན་ནས་བསྟེན་རྩོགས་ཀྱི་སྟོན་པ་བཞེས། གསང་ཕྱའི་ཆོས་
གྱུར་ཞུགས་ནས་པར་སྤྱིན་ཐེག་པའི་གཞུང་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་། དེ་ནས་སྦྱོར་
མོ་ལུང་དུ་ཕེབས་ནས་སློམ་མ་འཇམ་དབྱངས་རྒྱབས་ལས་པར་ཆོད་གསན། སློམ་
དཔལ་ལྷན་ལས་མདོན་པ་མཛོད་ཞུས། དེ་ནས་གཙང་དུ་བྱོན། ཆོས་རྩེ་བུ་སྟོན་
རིན་པོ་ཆེ་དང་། སློམ་དམ་པ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་མདུན་
ནས་པར་སྤྱིན་དང་། ཆོད་མ། མདོན་པ་མཛོད་སོགས་མཆོན་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོར་དུ་མ་
དང་། རུས་འཁོར། ཀྱི་རྩོ། བདེ་མཆོག ལམ་འབྲས་རྩེས་གནང་དང་བཅས་པ་

དང་། དཔལ་གསང་བ་འདུས་པའི་དབང་རྒྱུད་མན་ངག་དང་བཅས་པ་ཞུས།
 རྒྱལ་སྤྱི་ཐོགས་མེད་མདུན་ནས། མདོ་སྡེ་རྒྱན་སོགས་བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལྷ་ཆ་ཆོང་
 ཞུས། དེ་ནས་སྤྱར་ཐང་དུ་བྱོན་ནས་མཁན་པོ་སློབ་བཟང་གྲགས་པས་གསར་འགྲེལ་
 མཛོད་པའི་མདོན་པ་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ལ། ལུང་རིག་གཉིས་ཀྱི་སྒྲོན་ནས་དོགས་
 གཙོད་དང་དྲི་བ་ཞུས་པས། སྤྱར་ཐང་མཁན་པོས་དགྲེས་ཆོར་ཆེན་པོས་གདན་
 འཛོལ་སུམ་བཙེགས་ཀྱི་སྟེང་དུ་བཞུགས་བཅུག་ནས་གཟེངས་སུ་བསྟོད། ཆོགས་
 པ་ཡོངས་ཀྱིས་བྱས་བཀྱར་ཞུས། དེ་ནས་སྤྱར་ཐང་མཁན་པོ་བསམ་གཏན་བཟང་
 པོ་ལས་པར་ཆོད་གཉིས། མདོན་པ་གོང་འོག་གཉིས། འདུལ་བ་མདོ་རྩ་དང་། མེ་
 རྟོག་སྤེང་རྒྱུད་བཅས་ལན་དུ་མ་གསན་ནས། གཞུང་ལུགས་དེ་དག་ལ་ཤིན་ཏུ་
 མཁས་པའི་སྒྲན་གྲགས་རྒྱས། དཔང་ལོ་སློབ་ཤོས་བཟན་པའི་མདུན་ནས་སྒྲན་ངག་
 མེ་ལོང་མ་དང་། ཆོག་གི་གཏེར། སྤེབ་སྦྱོར་མེ་རྟོག་རྒྱན་པོ་སོགས་རིག་གནས་
 སྒྲོར་སྒྲོབ་སྦྱོང་གནང་། མཁས་དབང་གཡག་སྡེ་པའི་ཆེན་ཀྱི་མདུན་ནས་དུས་
 འཁོར་སྦྱོར་དུག་ཞུས། མདོར་ན། དགྲུང་ལོ་བརྒྱད་ནས་སོ་བདུན་བར་དབྱས་
 གཙང་མདོ་ཁམས་ཀྱི་མཁས་བྱུང་རྣམས་ཀྱི་མདུན་ནས་སྡེ་སྦྱོད་དང་། རྒྱུད་སྡེ་
 པའི་འཕྲིན་མེན་གྱི་གཞུང་ལུགས་རྣམས། ཐུན་མོང་གི་རིག་གནས་རྣམས་ལ་
 མཐར་ཕྱིན་པ་བསྐྱབས་པས་མཁས་པའི་མཆོན་སྒྲན་རྒྱས། ཆོས་ཀྱི་ཆེན་པོ་གསང་
 སུ་ནེའུ་ཐོག་དང་། དབྱས་ལྷ་སའི་ཀྲ་ས་རྣམས་སུ་ཀྲ་སྒྲོར་མཛོད་པས་ཚོད་པའི་
 སློབས་པ་ལ་སུས་ཀྱང་འགྲན་ཟླ་མེད་པར་གྱུར། །

དགྲུང་ལོ་སོ་བདུན་པའི་ཤིང་འབྲུག་སྟེ་ལོ་༡༣༥༥ལོར་སྤྱིར་རབ་སྐང་དུ་ཕེབས།
 དབྱ་སེ་དཔོན་པོ་མགོན་པོ་དཔལ་གྱིས་ཡུལ་དེར། འཆད་ཉན་མཛོད་པའི་རེ་བ་
 ཞུས་པ་ལྟར། ལོ་འགའ་ཞིག་ལ་ལོ་རེ་ལ་ཆོས་ཐོགས་བཞི་རེ་དང་། ཆོས་ཐོགས་རེ་
 ལ་པར་ཆོད་གཉིས་དང་། མདོན་པ་མཛོད། འདུལ་བ་མེ་རྟོག་སྤེང་རྒྱུད་བཅས་
 གཞུང་བཀའ་བོད་བཞི་ཀ་འཆད་བྲིད་གནང་། དེ་རྗེས་ལོ་ལྷུང་སྦྱོང་འཇུག་དང་།
 རྒྱུད་སྡེ་མ། མདོན་པ་ཀྱན་བདུས་བཅས་བཀའ་བོད་བདུན་པོ་ཆོས་ཐོགས་རེ་ལ་
 ཆོར་རེ་མ་ཆགས་པ་གསུངས། མཁན་པོ་འདི་ཡིས་གཞུང་ཐམས་ཅད་སྤྲུགས་ཐོག་

ནས་འཆད་པ་ལས་དཔེ་བཟུས་གཏན་ནས་མི་གནང་བ་མ་ཟད། འཇོན་གྱི་པར་
ཕྱིན་འགྲེལ་པ་གསུང་སྒྲོམ་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་སྤྲུགས་ཐོག་ནས་འཆད་པར་
གྲགས། དགུང་ལོ་ཞེ་ལྔ་པའི་རྒྱ་བྱི་རྒྱུ་ལོ་༡༣༧༢ལོར། དབུ་སེ་དཔོན་པོ་ཀུན་
དགའ་གྲགས་པ་སོགས་སྒྲོབ་མ་རྣམས་ལ་དཔལ་དུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དཀྱིལ་འཁོར་
ཀྱི་དབང་ཆ་ཆང་བསྐྱར། དགུང་ལོ་དྲ་ལྔ་པའི་ལྷགས་བྱི་རྒྱུ་ལོ་༡༣༨༩ལོར། བཀའ་
ཆེན་བཀའ་བཞི་པས་ཆོས་འཁོར་བསྐྱར་ཞིང་མཁས་པ་མང་པོ་ཆོགས་པའི་དབུས་
སྤྱ་རྒྱལ་ཤེར་ཕྱིན་པས་དཔང་པོ་མཛད་ནས། གྲུབ་མཐའི་རྣམ་བཞག་གཏན་ལ་
ཕབས་པའི་སྐབས་སུ། གྲུབ་མཐའི་ཁས་ལེན་མི་མཐུན་པའི་ཚུད་པས་འབྲུག་ལོང་
བྱུང་སྐབས། བཀའ་ཆེན་རྒྱལ་བ་རིན་ཆེན་གྱིས་ཁོང་ཁྱོད་དང་ཆོག་རྩུབ་ངན་སོང་
གི་རྒྱ་ཡིན་པ་དང་། སངས་རྒྱས་ཀྱི་གདུལ་བྱའི་དོར་སྐལ་དང་བསྐྱུན་པའི་བྱང་
ངེས་ཀྱི་ཆོས་གསུང་པ་རྣམས། དོན་གྱི་སྤྱིང་པོ་གཅིག་ཡིན་ཚུལ་སོགས་ལྟང་རིགས་
ཀྱི་སྒོ་ནས་ཞལ་ཏ་དང་བསྐྱབ་བྱ་གནང་བས་དགེ་འདུན་ཐམས་ཅད་སྤྲུགས་མཐུན་
ཁྲིམས་གཙང་གི་མཛད་ཕྱིན་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པས། སངས་རྒྱས་གཉིས་པ་ལྟ་
བུའི་སྒྲན་གྲགས་ཐོབ། །

ཚུམ་ཆོས་སྐྱོར་ལ། དབུས་གཙང་དུ་བཞུགས་སྐབས་མཛད་པའི་《ལུང་སྒྱུར་ཀྱ་
ལུ་ཏའི་ཕྱིང་བ་》དང་། 《ཤེར་སྤྱིང་འགྲེལ་པ་》 ཁམས་སྤྱ་ཕེབས་པ་དང་མཁན་
ཆེན་བཀའ་བཞི་པའི་ཆོས་འཁོར་གྱི་དུས་མཛད་པའི་ 《བསྐྱུན་ཅིས་བསྐྱས་པ་》
དང་། 《པར་ཕྱིན་གྱི་རིག་གཞུང་གསལ་བའི་མེ་ལོང་》 《ཆང་མ་རྣམ་འགྲེལ་གྱི་
འགྲེལ་པ་ཆང་མའི་མཆན་ཉིད་གསལ་བའི་ཕྱིང་བ་》 《དགེ་འདུན་ཉི་ཤུའི་
མཆན་ཉིད་གྱི་ཕྱིང་བ་》 《འདུལ་བ་མེ་ཏོག་ཕྱིང་རྒྱུད་གྱི་མཆན་ཉིད་དང་བྱང་
ཚུལ་ལོར་བུའི་ཕྱིང་བ་》 《གྲུབ་མཐའི་རབ་བྱེད་གསལ་བའི་མེ་ལོང་དོན་གྱི་སྤྱིང་
པོ་》 《ཤེར་སྤྱིང་བསྐྱས་འགྲེལ་》གྱི་དགོངས་འགྲེལ་རྣམས་སོ། །

བསྟོད་པ་ལ་སོགས་སྒྲན་ངག་གི་སྐོར་ལ། 《འཇམ་དབྱངས་དམར་པོའི་བསྟོད་
པ་ཕྱིན་ཐུབས་རྒྱ་རྒྱུན་》 《མཁན་ཆེན་བཀའ་བཞི་པ་ལ་བསྟོད་པ་རྒྱུན་གྱི་འཁོར་
ལོ་》 《རྒྱལ་སྟོན་ལ་བསྟོད་པ་དངོས་གྲུབ་འབྱུང་གནས་》 《སླ་མ་ཐར་པ་ལ་ཁུ་

གསོལ་གྱི་བསྟོན་པ་ ། ། 《ར་ཡོན་ཏན་དཔལ་ལ་ཁུ་གསོལ་གྱི་བསྟོན་པ་》 ། 《རྩ་གདན་བཙོན་འབྱུང་རྒྱལ་མཆོན་ལ་ཁུ་གསོལ་གྱི་བསྟོན་པ་》 ། 《རྩ་བཀྲ་རི་ཁྲོད་གྱི་གནས་བསྟོན་》 ། 《ཅེར་སྟོན་སྤང་རི་ཁྲོད་གྱི་གནས་བསྟོན་》 ། 《སྤྲ་པ་དོན་བཟང་ལ་ཁུ་ཡིག་ཆོག་བཅས་མ་》 ། 《སྟག་ལུང་ལོ་ཚུ་བ་ལ་ཁུ་ཡིག་ཆོག་བཅད་》 ། 《སྟ་བུ་སྟན་རོན་དང་གཏམ་དུ་བྱས་པ་མེ་ཏྲིག་ཚུན་པོ་》 ། 《སྟ་སྟེ་མི་སྟེ་ལ་སྤྲིངས་པ་བདག་འཛིན་འཛེམས་པའི་འཁོར་ལོ་》 ། 《དོན་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་ལ་སྤྲིངས་པ་ཆོས་ལ་སྐུལ་བྱེད་ལྷ་ཏིག་གི་སྤྲིང་བ་》 ། ། 《འདའ་ཁ་མའི་ཞལ་ཆེམས་གྱི་ཆོག་བཅད་》 ། ། ལ་སོགས་པ་ཚུ་མ་ཆོས་སྟོར་མང་པོ་ཡོད་དོ། །

དགྲུང་ལོ་ང་བརྒྱད་པའི་ཤིང་སྤང་གྱི་ལོ་ ༡༣༥༥ ལོར་སྤྲིན་དུག་ལྷ་བ་ལ་སྤྲུང་གཞི་རྩུང་བཅད་བཞེས་པར་ཞལ་སྟོབ་ཡོངས་གྱིས་སྤྲོན་དབྱེད་དང་། ཞབས་བརྟན་གསོལ་འདེབས། ཡར་མཆོད་མར་སྤྱོན། སྤྲོད་དག་ལ་སོགས་རིམ་གྱོ་དཔག་དུ་མེད་པ་བསྐྱབས་པས་ལྷ་བ་བརྒྱད་ཅམ་སྐྱ་ཆོ་བསྤྲིངས། དགྲུང་ལོ་ང་དགྲུ་པ་རབ་བྱུང་དུག་པའི་མེ་སྟག་ ། གྱི་ལོ་ ༡༣༥༦ ལོའི་དབྱར་ར་ས་ག་ལྷ་བའི་ཆོས་བརྒྱད་ཉིན་ནས། ཉེ་གནས་ཀྱ་སྟོབ་རྣམས་ལ་དུས་འཁོར་དང་། བདེ་མཆོག་གི་དཀྱིལ་འཁོར་སྟ་ཆོགས་ལ་གསོལ་འདེབས་དང་། མཆོད་འབུལ་དགོས་པའི་ཞལ་བཀོད་གནང་། སྤྲོན་ལྷའི་ཆོས་གཉིས་ལ། རྩོ་རྩེ་གཙུག་ཏྲར་གྱི་སྟ་སྤྲངས་མཛོད་ཅིང་བྱགས་དམ་བཅའ་མོའི་རིམ་པ་རྣམས་གསལ་བཏབ་ནས་སྐྱ་གཤེགས་སོ། ། ཞེས་པ་རྩེ་ཉིད་གྱི་ཞལ་སྟོབ་གསལ་བའི་སྤྲིང་པོས་མཛོད་པའི་རྣམ་ཐར་ ། 《མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བ་རིན་ཆེན་གྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་ཡུལ་ལའི་ཚུན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།》 ཞེས་པ་ལ་གཞི་བྱས་ནས་མཛོད་སྤྲིན་གྱི་སྤྲིང་པོ་རྣམས་བསྐྱས་ཏེ་བཀོད་པའོ། །

ལྷ། མཁན་ཆེན་ཕུག་མོ་སྟོན་པའི་རྣམ་ཐར།

མཁན་ཆེན་ཕུག་མོ་སྟོན་པ་ནི། རབ་བྱུང་དུག་པའི་ཆུ་སྟེལ་གྱི་ལོ་ ༡༣༥༥ ལོར་སྐྱ་འབྲུངས། ཡབ་ཡུམ་གྱི་མཆོན་དང་། འབྲུངས་ཡུལ་གང་ཡིན་གསལ་པོར་མ་འཁོད་ཀྱང་། སལ་ཆེར་རུབ་མགོ་བྱང་ཆུབ་སྤྲིང་དང་མི་རིང་བའི་ས་ཆ་དེར་སྐྱ་འབྲུངས་ཡོད་པར་ངེས་ཏེ། ཆུང་དུས་ནས་དགོན་དེར་ཀྱ་པ་བྱས་ཚུལ་གསལ་བའི་

སྲིར་རོ། རྒྱུད་རྒྱུ་ནས་རྒྱུ་མགོ་བྱང་རྒྱུ་སྲིར་རྒྱུ་སྲིར་པ་བསོད་ནམས་
དཔལ་བཟང་ལས་རབ་རྒྱུད་། མངོན་རྟོགས་རྒྱུ་འགྲེལ་ཆར་གཅིག་ལྷན་པས་
ཐུགས་སྲུ་ཚུང་། ཞག་རེར་ཤོག་ཞེས་རྒྱུ་རེ་སྟོ་འཛིན་སྲུ་པ་བྱུང་། སྟོབ་གཉེར་
འབད་བཅོན་ཆེ་བས་སྟོབ་སྟོར་འགོར་དོགས་ནས། གཞོང་པའི་ནང་རྒྱུ་བཟང་མང་
པོ་སྟབས་གཅིག་རྒྱུ་བཞེས་ནས་ནམ་བཤེས་པའི་རྒྱུ་རྒྱུ་བཟང་རེ་གསོལ། མང་ཆ་
ཡོད་རྒྱུ་མང་ཆ་དང་། མང་ཆ་མེད་རྒྱུ་ཆུ་འབྲུག་ཁྱུང་རྒྱུ་རེ་གསོལ་ནས་སྟོབ་
གཉེར་ཁོ་ན་ལ་བཅོན་པ་མཛད་པས་བཅོན་འབྲུག་གི་པ་རོལ་རྒྱུ་སྲིན་པ་ཞེས་ཀུན་
གྱིས་བསྐྱེད་པ་བཞུགས་པ་བཞུགས་པ་ཞུས་པ་ཞུས་པ་ཞུས་པ་ཞུས་པ་ཞུས་པ་ཞུས་པ་ཞུས་པ་
མ་རྒྱུ་མས་ཆར་གཅིག་གསན། མཁན་ཆེན་བཀའ་བཞི་པའི་མཛུགས་ནས་རབ་བྱུང་
བསྟེན་རྟོགས་ལྷན། རྒྱུ་མགོ་དགོན་ནས་རང་བྱིས་རྒྱུ་ཉིན་ལྟར་ཕན་ཚུན་ཕེབས་
སྐབས། གྲོགས་ཡོད་ཀྱང་ལྟན་རྒྱུ་མི་ཕེབས་པར་གཅིག་ཕྱར་ཕེབས་པའི་ལམ་བར་
རྒྱུ་སྲུ་བཀའ་བོད་གི་གཞུང་དང་། བྱམས་ཆོས་སྲི་མ་རྒྱུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་
བཤར་ནས་ཆར་རེ་བསྐྱེད་ཤིང་ཡོད་ཅིས། རྒྱུ་ཉིད་གི་ཞལ་གསུང་ལས་གསལ།
བཀའ་བཞི་པའི་སྟོབ་མ་སྐྱ་མ་རྒྱུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་
གཅིག །བཤེས་གཞོན་རྒྱུ་རིན་ཆེན་གི་རྒྱུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་
ལྷན། མཁན་ཆེན་བྱམས་གསར་བ་ལས་རྒྱུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་
རྒྱུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་
བྱིས་རྒྱུ་མཆོན་ལས་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་
གཙང་རྒྱུ་ཕེབས་པར་དགོངས་ཅ་ན། ལ་ར་དཔོན་ཀུན་དགའ་རྒྱུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་
སྲུ་གང་གིས་གཙོ་བྱས་པའི་ཕེབས་རྒྱུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་
དབྱས་སྲུ་ཕེབས་ནས་རོ་པོ་སྐྱ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་
བསྟན་པ་རྒྱུ་པའི་སྟོན་ལམ་བཟང་། སྟོར་མོ་ལྱང་རྒྱུ་མཁན་ཆེན་ལྱང་མདའ་བ་
ལས་པར་སྲིན་ཆར་འགའ་གསན། ཉ་དཔོན་ཀུན་དགའ་དཔལ་བ་ལས་ཆད་མ་
རྒྱུ་སྲུ་ཉ་ཤིག་གི་ཐོག་ནས། གསན་ཉ་ཤིག་ཡོངས་རྒྱུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་སྲུ་
ཉ་དཔོན་གི་ཞལ་ནས། ངའི་སྟོབ་མའི་ནང་ནས་ཆད་མ་ལ་མཁས་པ་ལ་སྟོན་གི་

སློབ་མ་གཅིག་དང་། མི་ཉག་གཞོན་ཅུ་དཔལ་གཉིས་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་ཡང་གསུང་།
 སློར་མོ་ལྷང་མཁན་པོའི་མདུན་ནས་མདོན་པ་མཆིམ་འགྲེལ་ཆར་བཞི་གསན་པས་
 མདོན་པ་མཁས་པར་གྱུར། མཆིམ་འགྲེལ་བྱགས་ཐོག་ཏུ་བབྱང་། དབུས་པ་སློ་
 གསལ་གྱི་མདུན་ནས་འདུལ་བ་མདོ་ཙུ་ཆར་གཅིག་གསན། དེ་ནས་རྩོམ་ཅིང་རྩ་
 རྩུན་ཏེ་རྩོམ་ཅིང་མཁན་ཆེན་སྟོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་རྩུང་རྩ་རྩུས་འཁོར་གྱི་དབང་
 དང་། སློར་རྩུག་གི་བྲིད། གཞན་ཡང་རྩོམ་ཏེ་ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་རྩོམ་གསང་
 དོན་རབ་གསལ། ཡང་དག་དོན་གསལ་གཉིས་དང་། ཆོས་རྩོམ་སྤྱད་པ་ཆེན་
 པོའི་བྲིད་དམིགས། རྩུས་འཁོར་རྩུང་འགྲེལ་གསར་པ་ལ་རྩོམ་ཏེ་ཉིད་ཀྱིས་བཏབ་
 པའི་མཆན་བྱ་ཅན་རྣམས་རྩོགས་པར་བྲུས་ཤིང་། སྤྱད་ཅིས་ལག་ལེན་དང་བཅས་
 པ་ལ་འདྲི་གཏུག་ལེགས་པར་བྱས་ནས་བྱགས་རྩོམ་སྤྱད་ཅིང་། གཞན་ཡང་རྩོ་
 ཅིང་ལོ་སྤྱོད་བ་སློ་གྲོས་དཔལ་བའི་རྩུང་ནས་སྤྱི་ནང་གསང་གསུམ་གྱི་ཆོས་ལྷང་མང་
 རྩ་ཐོབ། ཆོས་རྩོམ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་མདུན་ནས་དབུ་མ་སེམས་བསྐྱེད་ལ་
 སོགས་ཆོས་ལྷང་མང་རྩ་ཐོས་སོ། ལོ་སྤྱོད་བ་བྱང་ཆུབ་ཅེ་མོའི་རྩུང་ནས་སྤྱོད་ཀ་ལ་པ་
 དང་། མཆོམས་སློར་ལྷ་པ་སོགས་བསྐྱབས། ལྷ་མ་ས་བཟང་པ་ལས་རི་བྲོད་ལོ་
 གྱོན་མ་སོགས་གདམས་ངག་བྱང་པར་ཅན་མང་པོ་ཐོབ། རྒྱལ་སྤྱོད་ཐོགས་མེད་
 གྱི་རྩུང་ནས་ཐེག་ཆེན་སློ་སློང་དང་། བྱགས་རྩོམ་ཆེན་པོའི་དམར་བྲིད། རྩོང་པོ་
 དོན་གསུམ། རྩོན་འགྲེལ་རྩོང་པོའི་བྲིད། དབུ་མ་དང་སེམས་ཅན་ལྷགས་གྱི་
 སེམས་བསྐྱེད་གྱི་སྟོན་པ་རྣམས་ཐོབ་ཅིང་ལྷ་མས་བྱགས་མཉེས་པའི་སྟོན་པ་བྱག་
 ལན་ཡང་མཛད་པར་གསུང་། གཞན་ཡང་རྩོག་ལྷན་བསམ་གཏན་དཔལ་དང་།
 མཚུངས་མེད་གཡག་སྟེ་པའ་ཆེན་རྣམ་གཉིས་ལས་ཀྱང་ཆོས་འགྲེལ་མང་པོ་ཐོབ།
 དབུས་གཙང་གཉིས་སྤྱོད་མཁས་པའི་སྟོན་གྲགས་རྒྱལ། དེ་ནས་རང་ཡུལ་རྩ་འགྱོན་
 པ་འདོད་པས་རང་གི་སློབ་དཔོན་དང་། སྤྱད་གྱི་ཆོས་སྟོགས་རྣམས་ལ་མཛལ་
 འཕྲད་དང་སྤྱི་བྱག་ལེགས་པོར་བྲུས། རྩོམ་མཁན་ཆེན་སྟོགས་ལས་རྣམ་རྒྱལ་
 གྱིས་རང་གི་པའ་ཞུ་སེར་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་བྱག་མོ་སྟོན་པའི་དབུ་ལ་བསྟོན་ནས་
 པརྟེ་ཏེ་ཞེས་མངའ་གསོལ། མཁས་དབང་གྲགས་པ་རྩོ་རྩོམ་ལྷན་ཏུ་རབ་སྤང་

གི་སྒྲིགས་སྤྲུལ་ཆས། རང་ཡུལ་དུ་འབྱོར་པ་དང་རྗེ་དཔོན་ཀྲན་དགའ་རྒྱལ་པོ་
སོགས་སྤར་གྱི་ཆོས་འབྲེལ་ཐོབ་པའི་སྤྱི་མ་རྒྱལ་ས་ལ་མངའ་དང་། འབྲེལ་བའི་
ཁམས་བཟང་ལྷན་སོ། །

དེ་ནས་རབ་སྐྱང་ཡུལ་དུ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བའི་རྒྱལ་ནི། བཤམ་ཆེན་
བྱམས་གསར་བས་སྤར་དབུས་གཙང་དུ་བཞུགས་སྐབས་སྤྱག་བྲིས་གནང་སྟེ། སྤྱིད་
རབ་སེང་གི་དཔོན་དུ་གདན་འདྲེན་ལྷན་པ་ལྟར། ཐོགས་མར་གནས་དེར་ཕེབས་
ནས་ཕར་སྒྲིག། ཆད་མ། མདོན་པ་མཛོད། རྒྱུད་སྤྱི་མ་རྒྱལ་ས་ཆོས་བྲིད་གནང་སྟེ་
ལོ་དྲུག་ཙམ་བཞུགས། སློབ་མ་མཁས་པ་མང་པོ་བྱུང་བ་རྒྱལ་ས་ལས་གཙོ་པོར་གྱེ་
པ་སྟོན་པ་དང་། དཔོན་པོ་ཀྲན་དགའ་རྗེ་རྗེ། མི་རེ་བ་དཔོན་པོ་ཆོས་རྒྱལ། རྒྱ་
འབྲུ་དཔོན་པོ་ཆོས་དབང་། སྤྱི་མ་ཉིད་ཀྱི་དཔོན་པོ་གྲགས་བཟང་། ལུང་རྩི་
གྲགས་པ་རིན་ཆེན་ལ་སོགས་པ་རྒྱལ་ས་སོ། དེ་ནས་རྒྱབ་མགོ་བྱང་རྒྱུད་སྤྱིད་
སྤྱི་སྟོན་པ་བསོད་ནམས་དཔལ་བཟང་གིས། སངས་རྒྱལ་བསྟན་པ་འཆད་ཉན་
སྟེལ་བའི་སྤྱིར་བཤད་གྲྭ་བཅུགས་ནས། རང་གི་སློབ་མ་སྤྱག་མོ་སྟོན་པ་སློབ་
དཔོན་དུ་གདན་དྲངས་བར། ལོ་ཤས་བར་སྤྱི་མ་རྒྱལ་གཉིས་ཀྱི་དཔོན་པོ་རྒྱལ་
པའི་ཆེད་དུ་དཔོན་པོ་སྒྲིགས་གཉིས་ཀ་ལ་རེས་མོས་ཀྱི་ཆོས་གསུང་། རྗེས་སྤྱིད་
རབ་དཔོན་དུ། དཔོན་པོ་ཀྲན་དགའ་རྗེ་རྗེ་ལ་སོགས་མཁས་པ་དུ་མ་བྱུང་བས་
འཆད་ཉན་གྱི་སློབ་དཔོན་གིན་དུ་མང་པོར་བྱུང་བ་དང་། སྤྱི་མ་བྱམས་གསར་བ་
ཡང་སྤྱགས་འཐད་པར་བྱུང་བས། དེ་ནས་སྤྱག་མོ་སྟོན་པ་རྒྱབ་མགོ་དཔོན་དུ་ལོ་
དྲུག་བདུན་བར་རྒྱལ་བཞུགས་མཛད་ནས། ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རྒྱལ་མི་ཆད་པར་
བསྐྱོར། དེ་དུས་རབ་སྐྱང་ལ་གྲྭ་སྐྱོར་བའི་རྒྱ་འབྲུལ་ཆེན་པོ་མེད་པ་ལ། ཐོག་
མར་པ་པོང་པ་དཔོན་པོ་ཤུག་སེང་གི་དང་། བཤམ་ཆེན་སངས་རྒྱལ་དཔལ་
བཟང་། སློབ་མ་དཔོན་མཆོག་དཔལ་གསུམ་གྱིས་གྲྭ་སྐྱོར་སྤྱན་སྤྲུལ་ཆོགས་པ་ཞིག་
བསྐྱོར་བས། ཡུལ་དེའི་གྲྭ་པ་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་གྲྭ་སྐྱོར་གྱི་གནད་གོ་བར་ཤོས་པོར་ལ་རི་
མོ་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཆོན་གྱིས། ཚ་ཆ་ལ་རི་མོ་བཟང་པོ་བྱུང་འདུག་པ་དོ་མཆོར་ཆེ་
ཞེས་ཀྲན་གྱིས་སྤྱིར་བསྐྱང་བར་བྱུང་ངོ་། །

རུབ་མགོ་དགོན་དུ་ག་ཆང་ལ་ལོངས་སྤྱོད་པའི་གསང་སྤྲུགས་པའི་དགོ་འདུན་
 གལ་ཆེར་གྱི་གསེབ་དུ། ཆོས་འཆད་ཉན་གྱི་འགལ་སྤྱོད་མང་བར་དགོངས་ནས།
 ལོགས་སུ་དགོན་པ་ཞིག་བཏབ་ན་ལེགས་པར་དགོངས་ཏེ། དཔོན་གཡོག་རྣམས་
 གྱུ་གེ་སྤྱོད་སུ་བྱོན་ནས་བསོད་སྟོམས་མཛད། དགུན་ཆོས་དང་དབྱིད་ཆོས་
 གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་དེར་འཆད་དགོས་ཞེས་དཔོན་སློབ་ཐམས་ཅད་གྲོས་མཐུན་བྱས།
 འཇིག་རྟེན་པ་རྣམས་ལ་མི་ཉག་སྐད་ཀྱིས་ལས་རྒྱ་འབྲས་གྱི་ཆོས་བསྟན་པ་དང་།
 ཉ་སྟོང་ཆོས་བརྒྱད་རྣམས་སུ་བསྟེན་གནས་གྱི་སྟོམ་པ་ལེན་པ་དང་། སྐབས་འགོ་
 སེམས་བསྐྱེད་གྱི་སྟོམ་པ་དང་། སྤྲིག་པ་མི་བྱེད་པའི་ཁས་ལེན་བྱེད་པ་སོགས་
 ཐབས་མཁས་གྱི་སྟོམ་ནས་མི་སྟེ་ཐམས་ཅད་དད་པས་ཡིད་འཕྲོག་པར་མཛད་དོ། །
 ཞི་མུའི་གངས་རིའི་རི་སྐྱོད་གྱི་ནགས་གསེབ་དེར། རྒྱ་བེ་ཞེས་པའི་གནས་དེར་
 དགུན་ཆོས་པར་སྤྱོད་དང་། ཆོད་མ་རྣམས་འགྲེལ། མངོན་པ་མཛོད་གསུམ་གསུང་།
 རུས་དེར་སླ་མ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཆོན་དཔོན་སློབ་གཉིས་དབྱུས་ནས་མར་བྱོན་པ་
 དེ་རུ་མཇུག། དེ་ནས་མར་བྱོན་པའི་ལམ་དུ་ཏེ་ལ་རྟེ་ཞེས་པའི་གོང་དུ་དུད་ཁག་
 བརྒྱད་ཅུ་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པའི་སྟེ་པ་དག་གིས་ཞག་གཅིག་བཞུགས་པའི་ཞུ་བ་བྱས་
 པར། སླ་མས་ཞལ་གྱིས་བཞེས། དུལ་དེའི་མི་ཆན་རྣམས་ཀྱིས་རེ་ཞུས་བཞིན།
 བོན་པོའི་དགོན་པ་ལ་གཏོར་ལན་འདོན། དེ་ནས་ཡར་ཐེབས་པ་དང་། ལུར་
 བུའི་ས་ཆའི་དུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་སླ་མའི་སྐྱ་གསུང་ཐུགས་གྱི་གཟི་བཞིན་གྱིས་ཡིད་
 དབང་འཕྲོག་ནས། ལུར་བུ་སྟེ་པ། ཁྲོ་འཛི་སྟེ་པ། ཁྲོ་རོང་སྟེ་པ་གསུམ་གྱི་མི་ཆན་
 རྣམས་འཆོགས་ནས། དུང་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ཀྱིས་དགོན་པ་ཞིག་འདེབས་དགོངས་
 ཡོད་པ་ཐོས་པས། དེ་ལྟར་ན་ངེད་གྱི་དུལ་འདིར་འདེབས་པར་ཞུ། ངེད་པ་ཆོ་
 གསུམ་གྱིས་དགོན་པའི་མཐུན་སྤྱོད་མཐའ་དག་བསྐྱབ་རྒྱ་ཡིན་ཞེས། དམ་བཅས་
 བཤང་། དུང་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་ཀྱིས་ངས་རྩ་བའི་སླ་མ་བསོད་ནམས་དཔལ་བཟང་ལ་
 ཞུ་ནས་སླ་མའི་ཐུགས་དམ་ལྟར་ཐག་བཅད་པ་ལས་འོས་མེད་ཅེས་གསུངས་ཤིང་
 ཞལ་གྱིས་མ་བཞེས། དེའི་སྤྱི་ལོ་དབྱེ་སེ་དཔོན་པོ་ཀྱན་དགའ་ནས། ཉིད་གྱི་སྤྱིའི་
 གཅེན་པོ་དབྱེ་སེ་མགོན་པོ་དཔལ་དང་། མཁན་ཆེན་རྒྱལ་བ་རིན་ཆེན་གཉིས་གྱི་

ཐུགས་དགོངས་རྫོགས་པའི་ཆེད་དུ། རབ་སྐང་གི་མཆོན་ཉིད་པ་ཐམས་ཅད་
བརྟུན་ནས། རུབ་མགོ་དགོན་དུ་དགོ་འདུན་པ་སྟོང་ཕྲག་གསུམ་ཙམ་འཛོགས་
པའི་དབུས་སུ། ཆོས་གསུང་པས་མཁས་མང་གཞན་གྱི་སྟོབས་པ་བེལ་གྱིས་མནན་
ཏེ་སྟན་པའི་གྲགས་པས་སྟོགས་ཀྱན་བྱབ། དེ་ནས་མི་ལམ་འགའ་ཞིག་གི་ལྟས་སྒྲ་
མ་སྒྲ་གྱ་སྟོན་པ་ལ་ཞུས་པས། སྒྲ་མས་ཁྱོད་གྱི་གདུལ་བྱ་པལ་མོ་ཆེ་སྟོང་ཡུལ་ཡན་
ཆད་ལ་ཡོད་པའི་རྟགས་སུ་འདུག་གསུང་། རྗེ་ཉིད་གྱི་སྐུའི་གཙུག་པོ་རྟོགས་ལྡན་
ཚུལ་གྱི་མས་རྒྱལ་མཆོན་གཤེགས་པའི་དགོངས་རྫོགས་ལ། ལྷ་བཟོ་མཁས་པ་མང་
པོ་གདན་ནས་ཐུབ་པའི་སྐུ་མདའ་ཆད་ཅན་དང་། གསུང་རྟེན་དུས་འཁོར་རྒྱུད་
འགྲེལ་གསེར་དདུལ་གྱིས་བྲིས་པ། ཐུགས་རྟེན་རྟོག་རྒྱུ་སྟོན་ལྡན་རྣམས་བཞེངས།
དེ་དུས་རབ་སྐང་བ་ཡུལ་དགོན་ཐམས་ཅད་གྱིས་དགོན་པ་རུབ་མགོ་དུ་འདེབས་
པ་ཞུ་བ་དང་། ཆོས་རྗེ་བྱམས་གསར་བ་དཔོན་སྟོབ་རྣམས་དང་། སྐུ་གེ་མི་སྟེ་
རྣམས་གྱིས་དགོན་པ་སྦྱིད་རབ་ནང་དུ་འདེབས་དགོས་པའི་ཞུ་བ། ཡང་ཡང་
འདུལ་བའི་སྐབས་སུ། འབར་བ་ཞང་ཅེ་བའི་མི་རྣམས་གྱིས་གྲོས་མཐུན་པར་བྱས་
ཏེ། མི་རྒན་རྒྱ་མི་བཙོ་ལྷ་ཙམ་རུབ་མགོ་ལ་ཐེངས་གཉིས་འོང་སྟེ། མཁན་ཆེན་
ཐུག་མོ་སྟོན་པ་དེ་རིགས་སུ་ཡིན་ཟེར་ན་དེད་ཞང་ཅེ་བ་ཡིན། སུ་ལ་དབང་ཟེར་
ན། དེད་ཞང་ཅེ་བ་ལ་དབང་བ་ཡིན། དེད་ཆོའི་ཡུལ་སྟོགས་སྟོང་ཡུལ་སྟོང་སྦྱང་
གང་རུང་ཞིག་ལ་དགོན་པ་མི་འདེབས་ཁ་མེད་ཡིན་ཟེར་ནས་ཡོད་པའི་དུས་སུ།
སྒྲ་མ་སྒྲ་གྱ་སྟོན་པས་ཀྱང་། བརྟན་པ་ལ་པན་ཐོགས་ཆེན་པོ་ཞིག་ཅིས་ཀྱང་འོང་
གསུང་ནས་བཀའ་བོད་ཡིག་ཆ་ཐམས་ཅད་གནང་ཞིང་། ཆོས་དང་མཐུན་ན་གྲ་
བཅུན་བཅུ་ཙམ་ཡོད་ནའང་ཆོག །འཆད་ཉན་འཕེལ་ན་གང་དུ་བཞུགས་ཀྱང་
ཐུགས་དགོངས་རྫོགས་པ་ཡིན་གསུང་ནས་ཞལ་ཏ་ལེགས་པར་གནང་། དེ་ལྟར་
ཞང་ཅེ་བ་རྣམས་གྱིས། བཙན་པོ་བྱས་ནས་ལྷ་ཁང་བཙེགས་པས་དབྱར་ཐོག་
གཅིག་གིས་འདུན་ཁང་ཀ་བ་བཅུ་དྲུག་ཅན་ཞིག་བཞེངས་ཆར་པར་བྱས་སོ། །
གཞན་ཡང་སྤར་ཆོས་རྗེ་ཀམ་པ་རོལ་པའི་རྟོ་རྗེ་རབ་སྐང་དུ་ཕེབས་སྐབས་ཐུག་རྒྱ་
ཆེན་པོ་ལྷན་ཅིག་སྐྱེས་སྐྱོར་དང་། སྐུ་གསུམ་རོ་སྟོང་ལ་སོགས་ཆོས་མང་པོ་གསན།

ཆོས་རྗེ་ཐུགས་མཉེས་ནས་ངེད་དང་ལྷན་ཅིག་ཡར་འགོ། ངེད་ལ་གཞི་དགོན་མང་
 པོ་ཡོད་པས་དགོན་པ་དང་གྲུ་ཆང་གི་བདག་པོར་བྱ་དགོས་གསུང་པར། ཐུག་མོ་
 རྟོན་པས། ང་ལ་པ་ཆས་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་བསྐྱར་ཐབས་མེད་ལྷན་པས། ཀམ་
 པས། པ་ཆན་ཡང་མཉམ་དུ་བྲིད་པས་ཆོག་གསུངས་པ་སོགས་ཆོས་རྗེ་ཀམ་པས་
 གྲང་ཤིན་དུ་ཐུགས་ལ་བཏག་པ་ཞིག་ཡིན། །དེ་ནས་དགོན་གསར་དུ་བཞུགས་
 པའི་དུས་སུ་སླ་མ་འདི་རྟོན་གྲགས་ཤིན་དུ་ཆེ་བས། འགི་རི་ཡན་ཆད་ཀྱི་སླ་མ་
 རྣམས་དང་། པ་བོང་བ་རྣམས་ཀྱི་དད་གུས་ཀྱི་སྟོབས་ཀྱིས་སློབ་གཉེར་རུང་བའི་
 སྟོ་གསལ་རྣམ་པ་འདི་སྟོགས་སུ་བཏང་ཞིང་། འབུལ་བ་དང་བསྟེན་བཀྱར་ཆེན་
 པོས་སླ་མར་བརྟེན། བྱད་པར་དུ་ལུང་མདའ་སླ་མ་གོང་མ་དགོན་མཆོག་རྒྱལ་
 མཆོན་གྱིས་དབུ་མཛད། བྱ་སློབ་གྲུ་བཅུན་ཐམས་ཅད་དགོན་པ་འདིར་བྱོན། རྒྱུ་
 ཁང་བཙེགས། པ་བོང་པ་ཁྱ་ཆོན་གཉིས་ཀྱང་གོས་མཐུན་པ་བྱས་སྟེ། ཆ་བོ་སང་
 གི་བཟང་པོ་གཙོར་བྱས་པའི་གྲུ་སློབ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་། རྒྱུ་ཁང་བཙེགས་ནས་
 བཞུགས་པར་མཛད། འགི་རི་མན་ཆད་དུའང་སླ་མཆོག་དཔོན་པོ་དང་། འགོ་
 མགོན་ལ་སོགས་པའི་གསང་སྟོར་རྣམས་ཀྱིས། བྱ་སློབ་སྟོ་གསར་སྟོབ་གཉེར་རུང་
 བ་རྣམས་སླ་མའི་རུང་དུ་གཏོང་བ་ཁས་སྒྲངས་ཤིང་ཐུགས་མཉེས་པའི་སྟོ་ནས་ལོ་
 བརྒྱད་ཀྱི་བར་དུ་དགོན་གསར་དུ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་བསྟོར་རོ། །དེ་ནས་དབྱང་ལོ་
 ང་བརྒྱད་ནས་ལོ་གསུམ་ཀྱི་རིང་ལ། ཆོས་འཆད་པ་དང་། སྟོ་སྟོང་གི་འབྲུག་པ་
 རུང་ཟད་བྱང་བའི་སྐབས་སུ། བན་ཚུན་ཆོས་དང་མཐུན་པའི་ཞལ་ཏ་བྱོན་པའི་སྟོ་
 ནས་ཡུལ་སྟེ་ལ་པན་པའི་བྱ་བ་ཅི་རིགས་པ་མཛད། དབྱང་ལོ་རེ་གཅིག་པ་རབ་
 བྱང་བདུན་པའི་ཆུ་སྟེལ་སྟེ་ལོ་༡༣༥ལོར་རུང་ཟད་སྐྱང་བའི་ཆོ། སྟོགས་ཀྱི་བྱ་སྟོབ་
 འབྲེལ་ཡོད་ཆང་མ་འདུས་པས་དགོན་མཆོག་ལ་གསོལ་བ་བཏབ། དགེ་འདུན་ལ་
 མང་ཆ་དང་མཆོད་སྟོན་སོགས་སྐྱ་རིམ་རྒྱ་ཆེར་བྱས་ཤིང་། ཐུག་རྗེས་ཀྱི་དངོས་པོ་
 ཐམས་ཅད་གྲུ་འབྱེད་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱེད་དུས། སྐྱ་གཡོག་ལ། ང་འགོ་བའི་རྗེས་སུ་
 དངོས་པོ་རྣམས་ནི་མཁོ་བ་མ་ཡིན་ཞེས་གསུངས། དེ་ནས་རྟོན་ལྷ་འབྲིང་པའི་
 ཆོས་གཅིག་ཉིན། བདེ་སྟོང་གི་དོན་ལ་མཉམ་པར་བཞག་བཞིན་པའི་ངང་དུ་སྐྱ་

གཤེགས་སོ། །ཞེས་རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ལལ་སློབ་དཀོན་མཆོག་དཔལ་གྱིས་མཛད་པའི་རྣམ་
 ཐར་«མཁན་ཆེན་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་ཕྱག་མོ་སྟོན་པ་གཞོན་ནུ་དཔལ་གྱི་རྣམ་
 པར་ཐར་པ་དོ་མཆོར་སྣ་ཆོགས་བཀྲ་བ་དྲངས་པའི་ཚུ་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་
 སོ།» ཞེས་པ་ལ་གཞི་བྱས་ནས་མཛད་པའི་རྣམ་གྱི་སྒྲིང་པོ་རྣམས་བསྟུས་སོ། །

ས་བཅད་ལྔ་པ། རྒྱལ་རྫོང་བོན་གྱི་མཁས་ཆེན་རྣམ་གཉིས།

གཅིག །མཉམ་མེད་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཆོན།

མཉམ་མེད་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཆོན། རྗེ་འདི་ནི་བསེལ་ལྷན་ཁ་བ་རི་ཡི་ཞིང་
 ཁམས། བོད་ཡུལ་སྟོད་བར་གསུམ་ལས་མདོ་སྨད་ཀྱི་སོངས་གཏོགས་རྒྱལ་རྫོང་
 རྒྱལ་ཁག་བཙོ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་ཆོན། རབ་བརྟན་རྒྱལ་པོའི་མངའ་སོངས་ད་ལྟའི་ཚུ་
 ཆེན་རྗེ་ནས་སྤྱི་ལེ་བཞི་བརྒྱ་ཅུ་ཅན་སོང་ན་སྟེགས་ཅོག་མདོ་བར་བསྐྱེད། དེ་ནས་
 སྤྱི་ལེ་བརྒྱད་ཅུ་འགྲོ་སའི་ས་གནས་སུ་རབ་བྱུང་དྲུག་པའི་མེ་སྤེལ། སྤྱི་ལོ་༡༣༥༤
 ལོར་སྤྱི་འབྲུངས། ཡབ་ཀྱི་དྲུང་ནས་མོ་ཅིས་གཏོ་དབྱེད་སོགས་རྒྱ་ཡི་བོན་བཞི་
 གསན། དགྲུང་གྲངས་བརྒྱུ་ལྷུ་པའི་སྤྱི་ལོ་ ༡༣༥༥ ལོར་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་
 ལྷ་སྤྱི་དྲུང་སྟོང་གཡུང་དྲུང་རྒྱལ་མཆོན་མདུན་ནས་གཙང་གཙུག་གི་སྟོན་པ་ཞུས་
 ཏེ་མཆོན་ལ་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཆོན་ཞེས་གསོལ། དེ་ནས་རྒྱལ་བ་བྱུ་ཡི་གདན་ས་
 གཡས་རུ་དབེན་ས་ཁར་བྱོན་ཏེ་མཁས་གྲུབ་རིན་ཆེན་སྟོ་གོས་ཀྱི་མདུན་ནས་བོན་
 སྟོ་བྱི་ནང་གསང་གསུམ་གྱི་དབང་ལུང་མང་རུ་ཞུས། དགྲུང་གྲངས་སོ་གཅིག་
 བཞེས་པའི་སྤྱི་ལོ་༡༣༥༦ལོར་མཁན་ཆེན་ཚུལ་བྲིམས་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་དྲུང་ནས་ཉིས་བརྒྱ་
 ལྷ་བརྒྱའི་བྲིམས་རྗེ་གས་པར་ཞུས་ཏེ་གཡས་རུ་དབེན་ས་ཁའི་འདུ་གནས་སུ་སྤྱིག་
 ཞུགས་གནང་། རྫོང་སྟོན་ཤེས་བྱ་ཀྱན་རིགས་ཀྱི་དྲུང་ནས་ཆོད་མ་རིག་པ་སོགས་
 མཆོན་ཉིད་སྟོར་སྤྱུངས་ཏེ་མཆོན་ཉིད་ལ་མཁས་པར་གྱུར། གཡས་རུ་དབེན་ས་
 ཁའི་སྟོན་ཆོན་གྱི་གཞུང་ཤིང་ལྟ་བུར་གྱུར་པའི། གཤ་མཛོད་ས་གསུམ་གྱི་གཞུང་
 ལུགས་ལ་སྤུལ་བྱིན་གསན་སྤྱུངས་མཛད་དེ་དབེན་ས་ཁའི་བྱུར་བཤད་ཀྱི་མཁན་
 པོ་ཡང་གནང་། བར་སྐབས་རྒྱན་དབང་གིས་ཞུ་དཀར་བོན་གྱི་འཆད་ཉན་གྱི་

འདུས་ཤིང་ཆེ་ཤོས། གཡས་རུ་དབེན་ས་ཚུ་ཡིས་འཛིགས་ཏེ་བོད་དབུས་གཙང་གི་
 ལུལ་རུ་བོན་གྱི་བསྟན་པ་རྒྱལ་བཟང་གི་མར་མེ་བཞིན་གྱུར་བའི་སྐབས། ཐོབ་རྒྱལ་
 མོ་བ་རི་ཡི་མཁུལ་རུ་ཤིང་བྱ་སྤྱི་ལོ་༡༧༠༥ལོར་གཡུང་རྒྱུད་བོན་གྱི་གདན་ས་དཔལ་
 ལྷན་རྒྱལ་རིའི་དགོན་སྡེ་ཕྱག་བཏབ་ཅིང་། ཁང་ཆོན་བརྩུག་གཉིས་དང་གྲ་ཤག་རྩག་
 རུ་སོགས་བྱ་ཆོད་གི་སྤྱོད་བདག་དང་མཆོག་གི་ཕྱགས་རྒྱུ་ལྷན་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
 ཡུན་རིང་རུ་མ་འགོར་བར་གྱུ་བ། དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཀུན་མཁྱེན་ཉི་མ་དང་ཀམ་
 གཡུང་རྒྱུད་ཉི་རྒྱལ་སོགས་གྱིས། ཁང་ཆོན་བརྩུག་གཉིས་གྲ་ཤག་རྩག་རུ་སོགས། །
 སྐད་ཅིག་རང་བྱུང་གྱུ་བ་པའི་མཉམ་མེད་པ། ཁེས་ཆེ་བསྟོད་ཀྱང་མཛད། དེ་ནས་
 ད་བར་ཁང་ཆོན་བརྩུག་གཉིས་དང་། གྲ་ཤག་རྩག་རུ་སྐད་ཅིག་གཅིག་ལ་རྒྱ་
 འཕྲུལ་གྱིས་བརྒྱབ་པའི་བཤད་སྟོལ་དེ་ཆགས་པ་རེད། དགོན་དེར་ལྷ་བ་ཡར་རོ་ལ་
 འཆད་ཉན་དང་མར་རོ་ལ་སྟོམ་སྒྱབ་མཛད་དེ་བཤད་སྒྱབ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་སྟོན་ས་
 བོན་གྱི་བསྟན་པའི་སྟོག་བརྩུགས་ཏེ་ཞུ་དཀར་གཡུང་རྒྱུད་བོན་གྱི་བསྟན་པའི་ཉི་
 མ་གསར་པ་ཞིག་ཤར་བའི་འགོ་ཚུགས། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་བྱ་སྟོབ་སྟོང་ཕྱག་རུ་མ་ཡོད་
 པའི་ནང་ནས། འཆད་ཚོད་ཚོམ་གསུམ་གྱི་སྟོ་སྟོས་ཡངས་པའི་སྤྱོད་མཆོག་རྒྱལ་
 ཆོབ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆོན་དང་། མངའ་རིས་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན། རྒྱ་ཡི་
 གཏུང་འཛིན་ཀུན་དགའ་དབང་ལྷན། ཤེས་རབ་སངས་གོ། མེ་ཉག་བསོད་ནམས་
 རྒྱལ་མཆོན་སོགས་བྱུང་། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་གསུང་ཚོམ་སྟོར་འཕྲུལ་སྟོན་ནམ་ལྷ་སྟེ། ཆོད་
 མ་ནམ་འབྲེད་འཕྲུལ་གྱི་སྟོན་མེ། ས་ལམ་ནམ་འབྲེད་འཕྲུལ་གྱི་སྟོན་མེ། མཛོད་
 འབྲེལ་འཕྲུལ་གྱི་སྟོན་མེ། འདུལ་འབྲེལ་འཕྲུལ་གྱི་སྟོན་མེ། གསང་དོན་ནམ་འབྲེད་
 འཕྲུལ་གྱི་སྟོན་མེ་དང་། ཐེག་རིམ་ནམ་པར་བཤད་པའི་མདོ་རྒྱུད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་
 འཕྲུལ་གྱི་ཕྱི་མིག །ཁམས་བསྐྱུས་ཆོག་བཅད་མའི་འབྲེལ་བ། གསང་བའི་དམ་ཆོག་
 གི་ནམ་འབྲེད་གསལ་བ་འོད་ཀྱི་རྒྱ། བྱང་སེམས་གཤམ་པའི་འབྲེལ་བ་གསལ་བྱེད་
 ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར། དབུ་མ་བདེན་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་བ། ཆོད་བསྐྱུས་ཤེས་བྱ་ཀུན་
 གསལ་བཅས་བྲིད་ཀྱི་སྟོར་དང་། དེ་བཞིན་རུ་འདུལ་བའི་ལས་ཆོག་དང་། བསྟོད་
 ཆོགས་ཀྱི་སྟོར་དང་། རྒྱབ་སྟོར། བསྐྱང་བ། ཕྱག་བཞེས། སྟོན་ལམ་གྱུར་དབྱངས།

མངོན་ཏྲོགས། གསོལ་འདེབས་སོགས་གསུང་ཚྩམ་དང་སྟོན་བརྒྱུད་བཅས་སྟེ་ཁ་
བརྒྱུད་ཅུ་གུ་དུག་ལས་སྟོན་ཡོད། ཇུས་འགྱུར་གྱི་ཡར་སྟོན་དུ་རྩི་ཡི་གསུང་འབྲུམ་
སྟོགས་གཅིག་དུ་བསྒྲིགས་པའི་དཔེ་ཚོགས་ཡོད་མེད་མི་ཤེས་ཀྱང་། ཇུས་ཕྱིས་སུ་
བྱུང་པོ་རི་བོ་ཅེ་དུག་གི་མཁན་པོ། བསོད་ནམས་འགྱུར་མེད་མཆོག་གིས་རྩི་ཡི་
གསུང་འབྲུམ་སྟོགས་བསྒྲིགས་མཛད་དེ་ཆབ་མདོ་པར་འདེབས་བཟོ་སྒྲུ་ནས་དཔེ་
གཟུགས་ཅན་ཞིག་པར་སྟོན་གནང་། འོན་ཀྱང་གསུང་འབྲུམ་དེའི་ནང་མཆོན་ཉིད་
སྟོར་མ་གཏོགས། འདོན་ཆོག་སྟོར་སོགས་ཆ་ཆང་བ་ཅིག་སྟོགས་བསྒྲིགས་ཁུ་སྤྱབ་
མེད། ལོ་ཤས་སྟོན་གཡུང་དུང་བོན་མཉམ་འབྲེལ་མཐུན་ཆོགས་ཀྱིས་རྩི་ཡི་གསུང་
འབྲུམ་སྟོགས་བསྒྲིགས་མཛད་རྒྱུའི་ཤོས་མཐུན་ཤོས་ཆོད་གནང་བ་སྟེ་རྩི་ཆེན་སྒྲུ་
སྤྱག་དགོན་གྱི་སྟོན་དཔོན། སྟོན་རིའི་དགེ་བཤེས་གཡུང་དུང་གཙུག་ལྷན་མཆོག་
གིས་སྤྱག་ལས་གནང་སྟེ། གསུང་འབྲུམ་བོད་བརྒྱུ་ཡི་བདག་ཉིད་ཅན་ཞིག་དེབ་
གཟུགས་སུ་པར་སྟོན་ཁུས་པ་དེ་ད་སྟོན་ཆ་ཆང་ཤོས་ཆགས་ཡོད།

མཉམ་མེད་ཤེས་རབ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱུད་འཛིན་སྟོན་རིའི་མཁན་ཆེན་
བསྟོས་སྤངས་ནི། རྩི་ཉིད་ཀྱིས་རྒྱལ་ཆབ་རིན་ཆེན་རྒྱལ་མཆོན་ལ་གདམས་པ།

བྱིད་ནི་རིག་འཛིན་བྱིན་རྒྱབས་བུ།

ང་ཡི་ཁྱི་སྟོང་རྒྱལ་ཆབ་མཛོད།

འཆད་ཚོད་ཚྩམ་གསུམ་བོན་བསྟན་སྟེལ།

དེ་ཕྱིར་དགོན་འདིར་ཆོགས་པ་ཡི།

མཆོན་ཉིད་རབ་འབྱམས་གང་ཡིན་པ།

སྟེ་སྤྱང་གསོལ་ལ་རྟགས་སྒྲིལ་གྱིས།

གང་བབ་ང་ཡི་གདན་སར་བཀོད།

ཤེས་རབ་སྟོན་མེད་སྤྱགས་རྩི་ཡིས།

བསྟན་དང་འགྲོ་དོན་ལུས་པར་འགྱུར།

ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ཕྱིས་བོན་སྟོང་གསོལ་ནས་རྟགས་རིལ་སྒྲིལ་རྒྱུའི་སྟོན་བྱུང་
སྟེ་ད་ལྟའི་སྟོན་རིའི་ཁྱི་འཛིན་ལུང་རྟོགས་བསྟན་པའི་ཉི་མའི་བར་ཁྱི་རབས་སོ་

གསུམ་བྱང་ཡོད། མཐར་དགྲུང་གངས་རྒྱལ་ཅུ་བཞིས་པའི་ཤིང་ལྷག་སྤྱི་ལོ་༡༩༡༥
ལོའི་དབྱར་ཟླའི་མ་ཚུང་གི་ཆེས་བརྒྱུད་ཉིན་སྤྱི་གཤེགས། །བྱང་ཁྱི་ཕྱིས་བཙམས་
པའི་མཉམ་མེད་རྣམ་ཐར་སྤྱིང་བསྐྱས་ལས་མདོར་བསྐྱས་ཏེ་བཀོད་པའོ། །

གཉིས། རོང་སྟོན་ཤྲུག་རྒྱལ་མཆོན།

རོང་སྟོན་ཤྲུག་རྒྱལ་མཆོན། རྩེ་འདི་ཉིད་ཤར་རྒྱལ་མོ་རོང་རྩེ་ཡབ་བོན་པོ་གི་
གོད་རྒྱལ་པོ་དང་། ཡུམ་རྒྱ་གར་སྤོན་ཞེས་བྱ་བའི་སྲས་སྤྱི་རབ་བྱང་རྒྱལ་པའི་མེ་
ལྷག་སྤྱི་ལོ་༡༩༤༧ལོར་སྤྱི་བལྟམས། རྒྱང་རྩེ་རྩལ་ནས་ཤྱ་པར་ཞུགས། ཐོག་མར་
ཡབ་ཀྱི་རྩང་རྩེ་བོན་ཆོས་ལ་སྦྱངས་ཤིང་མཁས་པར་གྱུར། བོན་ཀྱི་ལྷགས་ལ་བརྟེན་
པའི་མཛོད་སྤོན་ལས་ཤིན་ཏུ་རྒྱས། དགྲུང་ལོ་བཙོ་བརྒྱུད་པ་ལ་དབྱུས་གཙང་རྩེ་
བྱོན་ཏེ་གསང་སྤྱོད་ཐོགས་ཀྱི་ཆོས་ཤྱར་ཐེབས། སྤྱིང་སྟོད་པ་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ་
ལ་བྱང་མེས་ཀྱི་སྟོན་པ་བཞེས། རྩེ་འདི་དང་གོང་སྟོན་སྟོན་གྱིས་དབང་སྤྱུག་གི་
རྩང་རྩེ་རྩེ་ལོ་ནས་བརྒྱུད་པའི་པར་ཆོད་བསྐྱས་གསུམ་དང་། དབྱུ་མ་རང་བརྒྱུད་
པའི་བཤད་སྟོལ། སྤྱིར་མོ་ལྷང་གི་མཁན་ཆེན་དཀའ་བཞི་པ་དང་། འདུལ་སྦྱང་
ལྷགས་བྱ་འདུལ་དང་ཐོག་དཀའ་ཆེན་གྱི་བཤད་སྟོལ། མདོན་པ་མཛོད་མཆིམས་
ལྷགས་ཀྱི་བཤད་སྟོལ། ཐང་བཀ་པ་སྤྱལ་སྤྱི་གཞོན་ཅུ་རྒྱལ་མཆོན་ལ་དབྱུ་མ་ཐལ་
འགྱུར་པ་ཆོབ་ཀྱི་བཤད་སྟོལ། ཤྲུག་རིན་ཆེན་གྱི་རྩང་རྩེ་མདོན་པ་གོང་མ་སོགས་
ལ་སྦྱངས། དགྲུང་ལོ་ཉིར་གཉིས་པ་ལ་གྲོ་ས་མཁན་ཆེན་ཀུན་དཀའ་རྒྱལ་མཆོན་
དང་། དམར་སྟོན་པའི་རྩང་རྩེ་བསྟེན་པར་རྩོགས། མཆོན་ཤྲུག་རྒྱལ་མཆོན་དཔལ་
བཟང་པོར་གསོལ། དགྲུང་ལོ་རེ་དགྲུ་པ་ཤིང་ཡོས། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་འཕན་པོ་རྒྱ་
ལེནྱའི་ཆོས་ཤྱ་བཏབ་ནས་གྲུབ་མཐའ་ས་སྤྱི་པར་ཞུགས། གསུང་ཚོམ་ལ། ཆོད་མ་
རྣམ་ངེས་ཀྱི་འགྲེལ་རྟོག་གའི་སྤྱང་བ་དང་། གཞུང་ཆེན་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་གཅིག་གི་
རྣམ་བཤད་ཀྱིས་གཙོས། ཆོས་ཆོས་སུམ་བརྒྱ་ལྟ་བུའི་གངས་སུ་བཙམས་པར་
མཛོད། སྟོན་མའི་གཙོ་བོ་ནི། སྤྱི་ཆོར་གྱི་བྱ་ཆེན་བསྟན་པ་འདེགས་པའི་ཀ་ཆེན་
བཞི། བར་ཆོར་གྱི་བྱ་ཆེན་གངས་ཅན་མཛོད་པའི་རྒྱན་བརྒྱུད་དང་མཆོག་གཉིས།
གསུང་སྤྱུགས་ཀྱི་མཛོད་སྟོད་མཆོངས་པའི་བྱ་ཆེན་གསུམ། སྤྱི་ཆོར་གྱི་བྱ་ཆེན་

བསྟན་པའི་གསལ་བྱེད་བརྒྱུ་དུག། །ཡང་ཆར་གྱི་བྱ་ཆེན་གྲགས་པ་ཅན་བཞི་ལ་
སོགས་པས་གཙོས། རྩེ་རྩོད་འཛིན་པ་མང་པོ་བསྐྱབས། དགུང་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་གྱ་
གསུམ་ལ་ཕེབས་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་ས་སྐུལ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༡ལོར་སྤྱོད་གཤེགས་སོ། །
ས་བཅད་བྱུག་པ། །ཁམས་ཀྱི་རྩན་རྩིས་མཁས་པ་གྲགས་ཆེན།

གཅིག །དེའུ་དམར་བསྟན་འཛིན་སྤྱན་ཆོགས།

དེའུ་དམར་དགེ་བཤེས་འཛིན་སྤྱན་ཆོགས། ཁོང་གིས་གསར་གཏོད། སྤྱན་རྒྱས་
གསར་པ་སྟོང་ཕྱག་ལྷག་གསར་དུ་ངོས་འཛིན་གནང་ནས་ཤེལ་སྟོང་དང་། ཤེལ་
ཕྱེང་བཅས། ཁོང་ནི་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པ་ཚུ་སྐད་སྤྱི་ལོ་༡༦༣༣ལོར་ཡབ་ངོ་རྩེ་
བཀྲ་ཤིས་དང་། ཡུམ་དཀར་མོ་བཟའ་ལྷ་དགའ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་ཁམས་མོ་འཛོ་
གསེར་ཁ་ུ་སྤྱོད་འབྱུངས། དགུང་ལོ་ལྷ་ཅམ་ནས་ཡབ་དང་ཁུ་བོ་ལས་ཡི་གེ་འབྲི་
སྟོག་ནས་དབུ་བཅམས་ཏེ་རིག་པའི་གནས་ལ་གསན་བཞེས་མཛད། དགུང་ལོ་
བརྒྱད་ཀྱི་ཐོག་ནས་གསོ་བ་རིག་པ་སོགས། སྤྱན་མོང་རིག་གནས་ཀྱན་ལ་ཐོས་
བསམ་དབྱིས་ཕྱིན་པར་མཛད་དེ། བོད་ཆེན་པོའི་སྤྱོད་ས་འདིར་དེའུ་དམར་པའ་
ཆེན་ཞེས་པའི་མཆོན་སྟན་གྱིས་བྱུང་པར་གྱུར། དགུང་ལོ་བརྒྱ་བདུན་ཐོག་ཁམས་
པ་སྐར་དུ་ཕེབས་ནས་སླ་མ་ངག་དབང་ཀྱན་དགའ་བསྟན་འཛིན་མཆོག་ཙུ་བའི་
སླ་མར་བསྟེན་ནས་སྤྱིན་བྱེད་ཀྱི་དབང་དང་། སྟོལ་བྱེད་ཀྱི་བྲིད་སོགས་སྤྱན་མོང་
དང་། སྤྱན་མོང་མིན་པའི་རིག་གནས་ཐམས་ཅད་ལ་གསན་བསམ་མཛད། དེ་
ནས་ཁམས་པ་ཀྱན་དགའ་བསྟན་འཛིན་མཆོག་ནས་དབུས་གཙང་ཕྱོགས་སུ་སྟོབ་
གཉེར་བྱེད་པར་ཕེབས་དགོས་པའི་སྐུལ་མ་གནང་བ་ལྟར་དབུས་སུ་ཕེབས། ཡོ་
རྒྱན་སྤྱིན་གྱོལ་སྤྱིང་གི་གདུང་སྲས། སྤྱོད་དབང་རྒྱལ་གྱི་དབང་ནས་རྒྱུད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་
གསང་བ་སྟོང་པོ་སོགས་རྫོགས་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་སྟོར་ནམས་གསན། སེ་ར་ཐེག་
ཆེན་སྤྱིང་དུ་ཕེབས་ནས། གཞུང་ཆེན་བཀའ་བོད་ལྷ་སོགས་ལ་སྐྱབས་པ་མཐར་
ཕྱིན་པ་མཛད་ནས་མཁས་པར་གྱུར་ཏེ། དེའུ་དམར་དགེ་བཤེས་ཞེས་པའི་མཆོན་
གསོལ། དེ་ནས་མཚུར་སྤྱོད་དགོན་དུ་ཕེབས་ཏེ། དཀར་ནག་རྩིས་ཀྱི་རིག་གནས་

ཆེ་ཆུང་ཀུན་ལ་སྦྱངས་པ་མཛད་དེ་མཁས་པར་གྱུར། ཁམས་སུ་ཕེབས་ནས་གོ་
 འཛོལ་རུ་དེའུ་དམར་ཟབ་རྒྱས་ཆོས་སྒྲིབ་ཕྱག་བཏབ་སྟེ་སྟེ་སྟོན་གསུམ་སོགས་ནང་
 དོན་རིག་པའི་སྒྲོར་དང་། གསེ་བ་རིག་པ་སོགས་ཐ་སྟོན་རིག་གནས་སྒྲོར་རྣམས་
 འཆད་ཉན་གནང་སྟེ་སྐལ་ལྷན་གྱི་སྟོབ་མ་མང་རུ་བསྦྱངས་ཏེ། དེ་དག་ལ་ལེགས་
 པར་རྒྱ་ཆེར་སྟེལ། བདོར་ན་ཁམས་སྤུལ་མཁས་དབང་ཀུན་དགའ་བསྟན་འཛིན།
 ཀུ་ཐོག་དགེ་ཆེ་རིག་འཛིན་ཆོ་དབང་ལོ་ར་བུ། ཉིད་གྱི་ཨ་ཁུ་ནམ་མཁའ་ཤེས་རབ་
 སོགས་བཤེས་གཉེན་རུ་མའི་རྒྱང་ནས། གསེ་རིག་གིས་མཚོན་ཐུན་མོང་དང་ཐུན་
 མིན་གྱི་རིག་པའི་གནས་མཐའ་དག་ལ་གསན་སྟོང་མཛད་དེ། སྟན་གྲགས་གྱིས་
 བོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་བྱབ། བོད་ཡུལ་སྟོན་སྟངས་བར་གསུམ་གྱི་ཡུལ་འབྲོག་ཀུན་
 རུ་ཕེབས་ཏེ་ཡུལ་ལུང་དེ་དག་སོ་སོའི་སྟན་རྣམས་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་། གསེ་རིག་
 མཁས་པ་རྣམས་དང་ཕན་ཚུན་རིག་པའི་བགྲོ་སྐྱོང་གནང་བ་དང་། སྟོབ་མའི་གཙོ་
 བོར་ཁམས་སྤུལ་བསྟན་འཛིན་ཆོས་གྱི་ཉི་མ། རྩ་སྟོན་ལྷ་ཆེན་ཆོས་གྱི་བཀྲ་ཤིས་
 སོགས་མཁས་གྲུབ་གཉིས་ལྷན་གྱི་སྟོབ་མ་མང་པོ་བྱང་བ་མ་ཟད། དགེ་སྟོབ་
 གཉིས་ཀར་གྱུར་པ་དཔལ་སྦྱངས་སི་རུ་ཆོས་གྱི་འབྱུང་གནས་ཏེ་ཁོང་གིས་སི་རུའི་
 བརྟན་ནས་གསེ་རིག་སྒྲོར་བསྐྱབས་པ་དང་། སི་རུ་རིན་པོ་ཆའི་ཁོང་གི་བརྟན་
 བས་སྐྱ་རིག་པ་བསྐྱབས་པའི་སྒྲོར་སི་རུའི་རྣམ་ཐར་རུ་གསལ་བ་ལྟར་རོ། ཁོང་གི་
 སྐྱ་ཆོ་གཅིག་ལ་མཛད་རྩིས་ཆེ་ཤོས། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༧པའི་མེ་ལུག་ལོར་བཙམས་པའི་
 སྟན་རྣམས་གྱི་རོ་རུས་ལྷ་རྩིས་སོགས་གསལ་བཤད་མཛད་པའི་བསྟན་བཙས་»ཤེལ་
 སྒྲོང་«དང་། »ཤེལ་ཕྱིང་« གཉིས་བཙམས་པ་དེ་ཡིན། གཞན་ཡང་»སྟན་གྱི་ལག་
 ལེན་གཅིས་བསྐྱས་ཀུན་གསལ་སྟངས་མཛོད་» གཏར་གའི་གདམས་པ་ཉིས་
 འབྲུགས་རྟོག་མ་རྒྱངས་འབྲིན་གེ་ཏ་ཀ» གེ་བཙའི་གདམས་པ་ཤེལ་དཀར་མེ་
 ལོང་«དང་། »རོ་བསྐྱབས་སྟོར་བ་དོན་ཆོང་ཆོག་བསྐྱས་» ཉེར་ལྷ་བརྒྱ་ཅའི་
 སྟོར་བ་བརྟན་ཅི་ཤེལ་དཀར་ཕྱིང་བ«། གསེ་བ་རིག་པའི་ཆོས་འབྱུང་རྣམ་ཐར་
 རྒྱ་མཚོའི་བླ་ཆུབས་དྲང་སྟོང་དབྱེས་པའི་འཇུག་ཕྱིང་«སོགས་བསྟན་བཙས་སྟེ་
 ཆོགས་ཆོན་པ་བརྒྱ་ལྷག་ཅུ་མ་མཛད་ཡོད་དོ། །

གཉིས། དཔོན་པོ་ཀམ་ངེས་ལེགས།

དཔོན་པོ་ཀམ་ངེས་ལེགས། སི་རྩ་པའ་ཆེན་གྱི་དཔོན་པོ་ཀམ་ངེས་ལེགས་
བསྟན་འཛིན་ནི་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཤིང་བྱ། སྤྱི་ལོ་༡༧༠༥ལོར་ཨ་ལོ་དིང་
རིང་སྐང་རྩ་ཡབ་ཨ་ལོ་རག་དབང་ཆེ་རིང་དང་། དུམ་གད་ཐོག་བཟའ་བྲུ་འགུ་མ་
གཉིས་ཀྱི་སྐུ་སྤྱུ་འབྱུངས། ཨ་ལོ་ཀུན་མཁྱེན་དང་འཇམ་མགོན་སླ་མ་སི་རྩ་
ཆོས་འབྱུང་། ཀམ་ཐོག་རིག་འཛིན་ཆེན་མོ་སོགས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྩ་མ་
བསྟན་ཏེ། འཇམ་མགོན་སླ་མའི་སློབ་མའི་ཆོགས་ལས་སྤྱི་ནང་རིག་པའི་གནས་
ཀུན་ལ་གསན་བསམ་མཐར་སྤྱོད་པར་མཛད་ཅིང་། བ་རྗེས་བྱས་བསྟེགས་པའི་
བྱགས་སྐུ་དམ་པ་གསུམ་བྱུང་བའི་ཡ་གྲུལ་རྩ་གྲུར། འཇམ་མགོན་སླ་མ་དབུས་
ཕེབས་ཐངས་གཉིས་ཀྱི་ཆེ་གཞིས་བཞུགས་ཀྱིས་བསྟན་དགོན་བསྐྱུངས། ལྷགས་བྱ་
༡༧༣༥ལོར་རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་བཞིན་འཇམ་མགོན་སླ་མས་བྱག་ཆེན་
སྟོན་ལམ་གྱི་འགྲེལ་པ་བཙམས། ལྷགས་བྱ་༡༧༣༠ལོར་རྗེ་ཉིད་ལ་བྱགས་དམ་གྱི་
རྟེན་འཇམ་མགོན་སླ་མ་སི་རྩ་པའ་ཆེན་གྱིས་རྒྱ་དུག་མཆོག་གཉིས་ཀྱི་ཞལ་ཐང་
ཆོན་མདངས་དང་བཅས་བྲིས་ཤིང་གནང་། རྒྱ་བྱ་༡༧༣༥ལོར་རྒྱལ་བ་ལྷ་དམར་
ནག་རྒྱ་ནག་རྩ་ཕེབས་པའི་ལམ་སོག་ཡུལ་ཆེ་གོ་ལོར་གྱི་མཆོ་ཁར་བཞུགས་སྐར་གྱ་
སྒྲིག་ཞུས་ནས། དམར་ནག་ཅིང་པའ་འཆང་བ་བྱུང་གི་རྩུང་རྩུང་གཙུང་བསམ་
གཏན་དང་རྟན་རྩུང་བསྟེན་རྫོགས་བསྐྱབས། ལོ་འདིར་སྐར་ཅིས་གཞུང་ལྷགས་ཉིར་
མཁོ་བྱམ་བཟའ་ལྷགས་བཙམས་མཛད། ལྷགས་སྤེལ་༡༧༤༠ལོར་རྒྱ་སྟོང་ཟླ་བའི་
ཆོས་གཅིག་ལ་དཔལ་སྤྱངས་སྤྱུ་ཆོས་བརྩེ་སྤྱབ་མཆོད་ཐོག་མར་ཚུགས་ཤིང་ཆོས་
བརྩེ་ཆོས་བརྩེ་གར་འཆམས་རྒྱས་པར་བཀྲིས། རྗེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་དཔོན་གཡོག་
མ་ཡུམ་སྐུ་སོགས་མཇལ་མི་མང་ཞིང་ལྷགས་ལེགས་འཇམ་བྱུང་། ཆོས་བརྩུ་
དགྲུར་འཇམ་མགོན་སླ་མས་མཁན་སློབ་སྤྱགས་མ་དང་། རྗེ་ཉིད་ཀྱི་གསང་སྟོན་
གནང་སྟེ། དཔལ་སྤྱངས་དང་དཔལ་ཡུལ་གྱི་གྲ་པ་བརྒྱ་དང་ལྷ་བསྟེན་རྫོགས་
བསྐྱབས། ཆོས་ཉི་ཤུ་ལ་གྲ་པ་བརྒྱ་དང་བརྒྱ་དགུ་ལ་བསྟེན་རྫོགས་དང་བརྒྱ་ད་
རྩེ་སྟོར་ལ་དགེ་ཚུལ་གནང་། ཆོས་ཉིར་གཅིག་ཉིན་ཡང་རག་ཆབ་པའི་གྲ་པ་

བརྒྱ་སྟོར་ལ་བསྟེན་རྫོགས་བསྐྱབས་ཏེ་འཇམ་མགོན་ལྷ་མས་ལྷ་རྩེ་རྣམས་ལ་ལྷུ་མ་
 བྲིད་དང་སྒྲགས་དཔོན་སྟོབ་ཡོངས་སྟོན་བྱུང་ཕེབས། ཤིང་བྱི་༡༧༥༥ལོའི་ཟླ་བརྒྱ་
 པའི་ནང་རུ་དོ་སྟོད་རུ་གཏུལ་བྱུང་ཕེབས། ས་སྟུལ་༡༧༥༧ལོར་དབུས་ནས་ལྷ་
 དམར་མཆོག་སྟུལ་དང་། འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་སྐུ་འཁོར་གྱི་ཞབས་བྱུང་གསེར་གྱི་
 འཁོར་ལོ་ཁམས་སུ་བསྐྱུར་བའི་ཕེབས་བསུར་ཕྱིན། རྩེ་ཉིད་དང་འབེ་ལོ་ཆོ་དབང་
 ཀུན་ཁྱབ་བྱུང་གིས་མཆོག་སྟུལ་ལ་ཞབས་བརྟན་སྟུལ། ལྷགས་རྟ་༡༧༥༠ལོར་འཇམ་
 མགོན་ལྷ་མས་མཁན་སྟོབ་སྒྲགས་མ་དང་རྩེ་ཉིད་གསང་སྟོན་མཛད་དེ་འབེ་ལོ་ཆོ་
 དབང་ཀུན་ཁྱབ་གཙོས་དཔལ་སྤངས་དང་། དཔལ་ལྷུལ། ཀམ་ཐོག་།རག་ཆབ།
 ཁོ་ལྷུལ་བ་སོགས་གྱི་གྲ་ཉིས་བརྒྱ་ལྷག་བསྟེན་རྫོགས་བསྐྱབས། རྩེ་ཉིད་ལ་སྦྱར་
 རྒྱག་གི་བྲིད་དང་རུས་འཁོར་མཆོག་དབང་། དབེན་གསུམ་བྲིད་སོགས་གནང་
 ཤིང་། ཡང་འབེ་ལོ་ཆོན་པོ་སོགས་དང་ལྷན་སྟུན་སྤེལ་རྒྱུང་སེམས་གཉིས་མེད་གྱི་
 བྲིད་སོགས་གནང་། སྐབས་འདྲིར་མ་ལྷུ་ལྷུང་ཞི་བར་གཤེགས། འཇམ་མགོན་
 ལྷ་མ་དང་ལྷ་དམར་མཆོག་སྟུལ་སོགས་གྱིས་ཕག་མོའི་སྟོ་སྟོ་དབང་བསྐྱུར་དང་།
 རྩེ་ཉིད་གྱིས་ཀུན་རིག་གི་སྟོ་སྟོའི་དབང་བསྐྱུར། གནས་སྟོ་བས་ཀུན་རིག་དང་།
 སྟུལ་སྐུ་བསོད་ནམས་གྱིས་ཞི་ཁྲོའི་ཆོ་ག་མཛད། བཞི་སྟེས་ཀུན་རིག་དང་། བརྒྱ་
 སྟེས་འོད་དཔག་མེད་གྱི་གཟུངས། ཡང་བརྒྱ་སྟེས་དོན་ཞགས་གཟུངས་རིང་།
 ཡང་བཞི་སྟེས་སྤང་པོ་ཆོ་རབ་འཕོག་གི་རྒྱུད་བསྐྱགས་པ་རྣམས་ཞེ་དབྱའི་བར་རུ་
 མཛད། ལྷ་ཐོག་སྐབ་ཆེན་དཔལ་གྱུབ་དང་དཔལ་པོ་རྟ་མགིན་མགོན་པོ་བྱུང་གིས་
 སྐུ་སྐྱུར་ཉ་རྒྱུད་རུ་བསྟེགས་སྦྱོར་ལུས། ཤིང་བྱི་༡༧༥༥ལོར་རྩེ་རྒྱུད་ཆབ་ཆོ་དཔོན་རུ་
 སྟུལ་སྐུ་བྲི་འདོན་ལ་ཕེབས། མེ་བྱི་༡༧༥༦ལོའི་ཟླ་དགུ་པའི་ཆོས་བརྒྱ་གསུམ་ཉིན་
 སྤར་ཡང་དོ་སྟོད་རུ་གཏུལ་བྱུང་ཕེབས། ས་སྟུག་༡༧༥༨པའི་ནང་རུ་གཏེར་སྟེས་
 ཆོས་སྦྱོར་དཔལ་ལྷན་དཔལ་སྤངས་སུ་ཕེབས་ཏེ་སྐུ་མཐུན་ནས་ལྷ་དམར་མཆོག་
 སྟུལ་དང་། འཇམ་མགོན་ལྷ་མ་བྱུང་གི་ལྷན་རུ་བདེ་ཆེན་གྱིང་པའི་ཆོ་སྐབ་དོ་རྩེ་རྒྱ་
 མཐུད་དང་། འཆི་མེད་དཔལ་སྟེར་གྱི་ཆོ་སྐབ་མཛད་པའི་ཆོ་རྩེས་འབུལ་བ་དང་
 སྒྲགས་འཆི་མེད་དཔལ་སྟེར་གྱི་དབང་ཆེན་སོགས་ལུས། སྐབས་དེར་སྟེ་དགོ་ཁྱུ་

དཔོན་ལྷ་མ་དཔལ་སྤངས་སྤྱེའམ་པར་འཇམ་མགོན་སྤྱེའམ་ཆོ་དཀར་རྟ་
མགོན་གྱི་དབང་དང་། ལྷ་དམར་པས་ཆོ་དབང་ཐུག་དོར། རྩེ་ཉིད་ཀྱིས་ཆོ་དབང་
སོགས་གནང་ཤིང་སྤྱེའམ་ཀྱིས་མང་རྩེ་དང་། རྟ་འབྱེད། ལྷ་མ་དཔལ་གྱིས་
ཆོ་རྒྱལ་གྱི་རྟེན་གསེར་སྤངས་སྤྱེའམ་སོགས་སྤྱུལ། དེ་ནས་ལྷ་དམར་མཆོག་སྤྱུལ་དང་
འཇམ་མགོན་སྤྱེའམ་འུ་རུ་དམ་པ་གནས་ནང་དང་། འཇང་རི་སྤྱུག་པོར་ཕེབས་
ཏེ་ཁྲ་འབྲུ་དཔོན་སྤྱུག་ཆོགས་བསྟན་འཕེལ་སྤྱིང་གི་ཆོགས་མང་ལ་བདེ་མཆོག་གི་
དབང་དང་མགོན་པོའི་དཀྱིལ་འཁོར་དབང་སོགས་གནང་། འཇམ་མགོན་སྤྱེའམ་
མས་སྤྱེའམ་པ་དགུ་བརྒྱུ་ལ་བསྟན་ཆོགས་བསྐྱབས། ས་ཡོས་ཀྱི་ལོར་འཇང་ནས་
ཕྱིར་ཕེབས་སྐབས་ལྷ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་བརྒྱུད་གཅིག་ལ། དཔོངས་པ་ཞི་དབྱིངས་
སྤྱེའམ་གཟིམས། ལྷ་དགུ་པའི་ཆོས་བཅོ་བརྒྱད་ཉིན་སྤྱེའམ་གཏུང་དཔལ་སྤངས་སྤྱེའམ་
གྲུབ་ནས། གཏུང་ཁང་ནང་བཞུགས་སྤྱེའམ་གསོལ་ཏེ་གཏུང་མཆོད་ཟབ་རྒྱས་སྤྱུལ།
སྤྱིན་རྒྱུག་ཅན་གྱི་ཆོས་གཅིག་ཉིན་ཐོ་རིངས་སྤྱུག་གི་རུས། སྤྱེའམ་མགོན་སྤྱེའམ་
དང་ལྷ་དམར་མཆོག་སྤྱུལ་རྒྱུང་གིས་ཕག་མོའི་སྤྱིན་སྤྱེའམ་། ལྷ་འགེམ་སྤྱེའམ་ནས་ཞི་
ཁོ་དང་། འདམ་ཐོག་དབྲུ་མེས་ཀྱན་རིག་གི་སྤྱིན་སྤྱེའམ་སོགས་ཀྱིས་སྤྱེའམ་གཏུང་ཞུགས་
འབྲུལ་དང་བཅས་ལྷུལ་དཔོན་ཡོངས་ཀྱིས་དཔོངས་ཆོགས་རྒྱ་ཆེན་བསྐྱབས། རྩེ་
འདྲིའི་གསུང་ཚུལ་གྱི་སྟོར་ལ་རིན་ཆེན་དབང་རིལ་ཤེལ་གྱི་མཆོད་རྟེན་དང་། རིན་
ཆེན་རྟ་རི་མ་བཅས་ཀྱི་སྤྱིར་སྤྱེའམ་བཀྱིས་ཚུལ། གཞན་ཕན་ལྷ་འོད་གཞོན་རྒྱུའི་འབྲི་
ཤིང་། དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་བཞི་སོགས་གསོ་བ་རིག་པའི་བསྟན་བཅོས་རྣམས་ལས་
མན་ངག་ཀྱན་གྱི་གནད་བསྐྱུས་ཕན་བདེའི་བསེལ་ཟེར་འཕྲོ་བའི་ལྷ་བ་གསར་པ།
གསོ་བ་རིག་པའི་མན་ངག་མཐའ་དག་གི་སྤྱིང་པོ་སྤྱུགས་གཅིག་རྒྱུ་བསྐྱུས་པ་མན་
ངག་ཡོན་ཏན་རྒྱུད་དང་། ཕྱི་མ་སྤྱིན་ལས་རྒྱུད་ཀྱི་ལྷན་ཐབས་ཚུལ་རྒྱུ་བཀོད་པ་
ཕན་བདེ་ནོར་བུའི་བང་མཛོད། འདི་སྟོད་སྤྱུང་གཉིས་ལ་སྤྱུན་བསྐྱུས་ཞེ་མི་ཡང་
ཟེར། ལྷན་ནག་བརྒྱད་ཅིའི་འབྲུལ་འཁོར་གྱི་མན་ངག་རྒྱས་པར་བཀོལ་བ། འབྲི་
གུང་གཅིས་བརྒྱས་ཀྱི་ཞལ་ཤེས་ལྷུང་བསྐྱུས། ཅིས་གཞུང་ཉེར་མཁོ་བུམ་བཟང་།
མངོན་པ་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་པ། སྤྱི་མ་གསུམ་ཉེར་མཁོ་བུམ་བཟང་སོགས་བཞུགས།

སྒྲིན་སྒྲིང་ལོ་ཆེན་གྱིས་མཛད་པའི་སྒྲོམ་གསུམ་རྣམ་ངེས་ལ། འགྲེལ་པ་ཞིག་ཡོད་
སྟེ་འདུག་ཀྱང་དཔུང། རྗེས་འཛིན་གྱི་སྒྲོབ་ཆོགས་མང་དུ་བསྐྱེད་པའི་ཁྲོད་དུ་
གཙོ་པོ་ལྷ་དམར་ཆོས་གྲུབ་རྒྱ་མཚོ། འབེ་ལོ་ལྷ་པ་ཆོ་དབང་ཀུན་ཁྲབ། གྲུབ་ཐོབ་
རྟ་མགིན་མགོན་པོ། ཡིད་ལྷུང་འཆོ་བྱེད་ཚུལ་བྲིམས་འོད་གསལ། ཀམ་ ཐོག་དྲི་
མེད་ཞིང་སྦྱང་མགོན་པོ། ཀམ་ ཐོག་དགེ་ཅེ་པ་ཆ་ཆེན་ཆོ་དབང་མཆོག་གྲུབ་སོགས་
ཡིན་ནོ། །

དེའི་ཡང་སྒྲིང་ཀམ་རིན་ཆེན། ཡོངས་གྲགས་གྱི་མཆོན་ལ་ཀམ་ངེས་དོན་
བསྟན་འཛིན་སྒྲིན་ལས་རབ་རྒྱས་ཟེར། ཞོད་དུ་ཀམ་རིན་ཆེན་དང་དོན་གཅིག་
འདྲིའི་སྒྲུལ་བརྒྱད་གཉིས་སུ་གྱུར་སྟེ། དང་པོ་འབྲས་ལྗོངས་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་སྐྱེ་
འབྲས་པ་ཕྱིར་དཔལ་སྐྱེད་པ་དགོན་དུ་མ་གནང་སྟབས། སི་དུ་པར་ཉིན་བྱེད་
དབང་པོས་འབྲས་ལྗོངས་པོ་དགོན་གྱི་གསེར་བྲི་ལ་མངའ་གསོལ། དེའི་སྒྲུལ་
བརྒྱད་རྣམས་འབྲས་ལྗོངས་སུ་བཞུགས། གཉིས་པ་སྟེ་དགེའི་ཆབ་ཆ་སྐྱེ་སྐྱེའི་སྐྱེ་
སྐྱེད་རིམ་བྱོན་རྣམས་ཡིན་ནོ། །

གསུམ། འབེ་ལོ་ཆོ་དབང་ཀུན་ཁྲབ།

འབེ་ལོ་ཆོ་དབང་ཀུན་ཁྲབ། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ས་བྱི་སྟེ་ལོ་༡༧༡༥ལོར། ཟླ་
བ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ནང་། ཡབ་འབེ་སྒྲོལ་མ་མགོན་དང་། དུམ་བསོད་ནམས་སྒྲོལ་
མ་གཉིས་གྱི་སྐུ་སྐྱེ། བོད་ཆེན་པོའི་ས་ཆ་མདོ་ཁམས་སྐྱང་རྒྱལ་ལས་མདོ་ཁམས་
ཟལ་མོ་སྐྱང་དང་། སྐྱར་ཁམས་ཀེ་རེ་སྐྱང་གི་བར་རུབ་ཟླའི་ཆུ་རྒྱང་ཆེན་པོའི་
ངོགས་འགལ། གདན་ས་ཆེན་པོ་འོག་མིན་ཀམ་འི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་ལེ་བར་
བྱེད་ཅུ་དང་། ཟུར་མང་དགོན་དང་ལེ་བར་ཅུ་འགྲུང་བའི་བར་ལག་འབེ་རྩ་
ཉིན་དམ་ཐོབ་སྐྱང་ཞེས་ལྟའི་དགེ་བསྟན་འབེ་རྒྱལ་ཆབ་ལ་སྦྱང་བཀྲམ་གྱིས་བདེ་
བར་སྦྱང་བའི་ཡུལ་དེར་སྐྱེ་འབྱུངས།

ཁམས་སྒྲུལ་ངག་དབང་ཀུན་དགའ་བསྟན་འཛིན་ནས་མཆོན་ཀམ་རྩོ་རྗེ་ཞེས་
གནང་། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་གྱི་ཐོག་ཟུར་མང་ཀམ་བསྟན་འཛིན་དབང་ཕྱག་གི་རྒྱང་
དུ་ཡོངས་རྫོགས་ དགེ་བསྟན་གྱི་སྒྲོམ་པ་ལྷུས་ཏེ་མཆོན་ཀམ་ཀུན་ཁྲབ་དུ་གསོལ།

དེ་ནས་བཟུང་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོན་ནས་བཟུང་བསྐབ་གཉེར་གནང་། དགུང་ལོ་དགུའི་
སྟེང་བཀྲ་ཤིས་རྒྱུར་མང་དགོན་དུ། ཟུང་རིན་པོ་སངས་རྒྱས་རིན་ཆེན་གྱི་དྲུང་དུ་
བསྐུལ་ནས་ཀར་ལུགས་ཀྱན་རིག་གི་རྒྱབ་དཀྱིལ་སོགས་ཆོ་ག་ཆོས་སྦྱོང་པལ་ཆེར་
སློ་འཛིན་གནང་། དགུང་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་དུ་ཁྱ་བོ་ནས་དགུ་མཐའི་ས་རིས་
ཀྱི་རི་མོ་བསྐབ་པར་མཛད་ཅིང་བྱེད་ཅིས་ཀྱི་ལྷ་བསྐྱུས་དང་ཞལ་ལུང་གྲུབ་ཅིས་ཀྱི་
རི་མོ་བསྐབ་སྟེ་ཡི་བྱ་ཚྭ་མ་བསྐྱིག་གནང་། དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་པའི་ལྷ་བ་དང་
པོར་ཁྱ་བོའི་དྲུང་ནས་ཞལ་ལུང་བཤད་སྐྱར་སྟེང་ནས་སྐྱ་ཀ་ལྷ་པའི་ས་རིས་ཀྱི་རི་མོ་
བསྐབས་པས་བྱང་ཆུད་པར་གྱུར། ཁར་བྱང་དུ་ཐེབ་སྒྱུར་རིན་འབྱུང་དང་ངོ་
མཆར་རྟོགས་བྱེད་ཀྱི་རི་མོ་བསྐབས། དེ་ལོའི་བྱེད་གྲུབ་ཀྱི་ཡི་བྱ་ཉ་སྟོང་གི་གཟའ་
ལྷ་བཅས་གཞུང་ལྟར་བཟོས། དགུང་ལོ་བཅུ་བཞི་པར་ལྷ་ལུང་རི་ཁྲོད་དུ་བརྟན་
འཛིན་སྐུལ་སྐྱ་དང་ཁྱ་བོ་བཅས་པའི་དྲུང་དུ་ལྷ་ཤས་བསྐྱད། གཞུང་དང་རིག་
གནས་འགའ་ཞིག་ལ་བསྐབ་གཉེར་གནང་། དགུང་ལོ་བཅོ་ལྷ་པའི་ཆུ་བྱི་སྟེ་ལོ་
༡༧༣༢ ལོར། བདུད་ཅི་དིལ་དུ་སི་དུ་ཆོས་འབྱུང་ཐེབས་པར་ཞལ་དཀྱིལ་ཐོག་མར་
མཛལ་ཞིང་ཕྱག་དབང་ཐོབ། དེ་ནས་རྫོ་ནང་དུ་ཐེབས་ནས་ལྷ་བ་དྲུག་བསྐྱད།
ཐུན་མཆོམས་རྣམས་སྐྱ་སྐགས་འཆང་སྟེང་པོའི་དྲུང་ནས་ཨ་རྩ་གའི་གཏོ་སྒྲོར་གྱི་
ལུང་རྣམས་ཞུས། དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་པའི་ཆུ་སྐང་སྟེ་ལོ་༡༧༣༣ལོར་སི་དུ་ཆོས་
འབྱུང་ཀམ་ལྷ་སྟེང་ཐེབས་པར་མཛལ། ལྷ་སྟེང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཐོག་མར་
འཇམ་དབྱངས་བརྟན་པའི་འཁོར་ལོའི་རྗེས་གནང་དང་། རྒྱབ་ཐབས་རྒྱ་མཆོའི་
རྗེས་གནང་རྣམས་དང་། ཀར་ལུགས་བདེ་མཆོག་ལྷ་ལྷ་དང་པག་མོ་ལྷ་ལྷ། ཀྱན་
རིག་གི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་དབང་རྣམས་ཞུས། དགུང་ལོ་བཅུ་བདུན་པའི་ཤིང་སྟག་
སྟེ་ལོ་༡༧༣༤ལོར། རྒྱུར་མང་དགོ་ལྷན་ངེས་ལེགས་སྤིང་གི་ཁྱི་སྐུལ་སློ་བཟང་རྣམ་
རྒྱལ་ལ་པར་སྐྱ་ཀ་ལྷ་པའི་ས་རིས་ཀྱི་རི་མོ་བསྐབས། ཚུར་ལ་ཕྱག་ལུགས་པའི་སྐར་
ཅིས་འགའ་རེ་བསྐབས། དགུང་ལོ་བཅུ་དགུ་པའི་མེ་འབྱུག་སྟེ་ལོ་༡༧༣༥ ལོར་ཁྱ་བོ་
གཞོན་པ་འོད་ཟེར། རྒྱ་གཤེགས་པའི་རྒྱ་རྒྱ་ཕྱག་རྗེས་རྣམས་དགོ་ཕྱོགས་ལ་འགོ་
ངེས་བྱས། དེ་ནས་དཔལ་སྤངས་སྐྱ་ཐེབས་ཏེ་རྗེ་དཔོན་ཀམ་དང་། བསམ་གཏན་

སྐྱ་མཆེད་མཇུག། ལོ་དེར་དཔལ་སྤངས་སུ་བཞུགས་ནས་མགོན་པོ་པེར་གྱི་བསྐྱང་གསོལ་ཆེན་མོ་དེ་སློ་འཛིན་བྱས། ཀར་ལུགས་ཀྱི་འདོན་ཆོག་ནམ་ལ་བྱང་ཚུབ་པར་བསྐྱབས། དགྲང་ལོ་ཉེར་གཅིག་པའི་ས་རྩ་ལོ་སྟེ་ལོ་༡༧༣༥་པའི་གནམ་ལོ་གསར་ཆོས་ཀྱི་དཔོ་ལྷའི་ནང་དེར་འཇམ་མགོན་སྐྱ་མ་མཁན་སྟོབ་སྒྲགས་མ་དང་། རྗེ་དཔོན་ཀམ་ནས་ཀྱི་གསང་སྟེ་སྟོན་པ་མཛད་དེ། བྲངས་ཚང་བའི་དགེ་འདུན་གྱི་དབུས་སུ་ཆོག་གསུམ་གྱི་བསྟེན་པར་རྒྱགས་པ་ཐོབ། སྐར་གྱི་མིང་དེའི་སྟུན་ལ་ཆོ་དབང་སྐྱར་ཏེ་ཀམ་ཆོ་དབང་ཀུན་བྱབ་ཅེས་མིང་གཞན་ལས་རིང་བ་འདི་གནང་།

དེ་ནས་སི་རྟའི་རིན་པོ་ཆའི་མདུན་ནས་ཞུ་དམར་སྟུན་སྐའི་ཡིག་ཆ་ལྟར་རྒྱང་སེམས་གཉིས་མེད་ཀྱི་བྲིད་དང་། པཌ་ཆེན་གྱི་ཡིག་ཆ་ལྟར་སྟོལ་དཀར་ཆོ་བྲིད་དང་། རིག་འཛིན་ཆེན་པོའི་བདེ་ཆེན་ཞིང་སྦྱང་གི་བྲིད་ནམས་དང་། སྟན་ངག་མེ་ལོང་མའི་དོགས་གཙོད་ཐར་ཐོར་ལྷས། དེ་ནས་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་ཆོ་གོར་རྒྱལ་པོས་འབོད་པ་ལྟར་རྒྱལ་རོང་རུ་གདུལ་བྱ་ཐེབས། དགྲང་ལོ་ཉེར་གཉིས་པའི་ས་ལུག་སྟེ་ལོ་༡༧༣༧་ལོར་རྒྱལ་རོང་བསམ་གཏན་དགོན་དང་། ཁྲོ་ཆུ་བྱ་ལྷ་དཔོན་སོགས་སུ་ཐེབས། དཔོན་སྟེ་དེ་དག་གི་གྲ་བཅུན་ནམས་རབ་བྱང་གི་སྟོལ་པ་གནང་ཞིང་། ཀར་ལུགས་པའི་འདོན་ཆོས་ནམས་སྟོ་འཛིན་བྱེད་བཅུག རྒྱལ་རོང་རུ་སྟོད་རིང་གི་འདྲེས་བརྒྱུ་མས་པའི་སྐྱ་སེར་མང་པོ་གདོན་ནད་གྲོལ་བར་བྱས། གདུལ་བྱ་ཕལ་ཆེར་ལ་དབང་ལུང་དང་། ཆོས་བྲིད་གནང་། སྐར་དཔལ་སྤངས་སུ་ཐེབས་ཏེ་བསྟན་དོན་ཁོ་ནས་རུས་འདའ་བར་མཛད།།

དཔོན་ཀམ་བསམ་འཕེལ་སྐྱ་གཤེགས་སྐབས་དཔོན་བསམ་གཏན་ལུགས་རར་བཞུགས་པར་སྐྱ་མདུན་བཅར་ནས་ཐུགས་གསོས་རྩ་ཞིག་ལུལ། ལོ་དེའི་དབྱིད་ཀར་རྗེ་དཔོན་ཀམ་འི་རྒྱང་ནས། ཆགས་མེད་པའི་སྦྱོང་དཀྱིལ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་དབང་དང་། ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྟོལ་གསུམ་གྱི་ལུང་ནམས་ལྷས། དེ་ནས་སྐར་ཡང་ཇམ་ཐང་དང་རྒྱལ་རོང་སོགས་སུ་ཐེབས་ཏེ་ཡུལ་སོ་སོའི་གདུལ་བྱ་ནམས་སྟོན་གྲོལ་གྱི་ལམ་ལ་བཀོད་པས་དད་གུས་ཚད་མེད་ཐོབ། རུས་དེར་ཆོ་འདུ་རྟའི་(成都)འགྲལ་པ་ཡུ་ནན་རུ་སོང་བའི་ངག་ལས་ལྷ་ཞབས་ནམ་གཉིས་

འཇང་ཡུལ་དུ་ཕེབས་པའི་ས་སྟག་ ༡༧༥༤ལོར་ཡིན་པར་འདྲ། སྐད་ཆ་གསལ་པོ་
ཐོས། དེ་ནས་ཡུན་ཚྭ་གས་རྫོང་དུ་ནམ་རྒྱལ་སྟེང་གི་ཀར་དགོན་བཅུགས། བཅུན་
ཁལ་བརྒྱ་བརྒྱུས། ཀར་ཡུགས་པའི་འདོན་ཚྭ་སྟེང་གི་རྒྱ་རྒྱུག་ཉེར་མཁོ་ནམས་དང་། ཀར་
སྟེང་ཞི་ཁྱོ་ཐོ་ཐོས་གོལ་གྱི་དབང་ལུང་བྱས། བེར་ནག་ཅན་གྱི་མགོན་ཁང་བཅུགས།
རྟེན་གཏོར་ཟངས་མ་བརྩུང་སྟེ་དདུལ་གྱི་རྒྱན་སོགས་བཅོས། དེ་དང་སྟབས་
གཅིག་དུ་རྒྱལ་རོང་ཤུ་ཟླ་དགོན་གྱི་རྟེན་གཏོར་ཡང་བཅོས།

དགུང་ལོ་ཞི་གཅིག་པའི་ས་ལོས་སྟེ་ལོ་ ༡༧༥༥ལོར་སྐ་ཁྱེ་སྟེ་མདོར་ཕེབས་སྐབས་
དཔལ་ཐང་ནས་འདན་གཞུང་དུ་ཆས་ཏེ་དུན་ཐང་དུ་དཔོན་བསོད་ནམས་མགོན་
པོ་དང་མཇལ། དེ་ནས་མེ་རེ་དགོན་གྱི་ཁང་པ་ཞིང་སོགས་ཅིས་སྒྲངས་ཏེ་ནམ་
རྒྱལ་སྟེང་དུ་སྟེབས། རུས་དེར་རྗེ་དཔོན་ཀམ་ཞིང་དུ་གཤེགས་པའི་སྐད་ངན་ཐོས།
དེ་ནས་ཚོས་ལ་བརྒྱད་དེ། ཤར་དཔལ་སྤངས་དགོན་དུ་འཇམ་མགོན་སྒྲ་མ་དང་
མཇལ། ཐོག་མ་ཉིད་ནས་རྒྱ་ཅིས་གསར་འགྱུར་སྐོར་གྱི་ཚེ་ཅིས་སོགས་གྱི་དཔེ་ཆ་
གནང་སྟེ་ཅིས་སྐོར་གྱི་དྲི་བཤད་འགའ་རེ་གནང་བྱུང་། འབྲས་ཅིས་སྐོར་དང་བག་
ཅིས་སྐོར་སོགས་གསར་བསྐྱར་བྱས། དེ་ནས་རྒྱ་ཡི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་རོ་རྒྱ་གསན་
གསེན་གྱིས་བསྐྱིགས་པའི་ས་དབྱུང་སྐོར་དཔེ་བྱ་རིས་བཅས་གྱི་སྐོར་ཕུ་སྟེ་ཀ་གཅིག་
ཀྱང་གསར་འགྱུར་བྱས། གཞན་ས་དམིགས་སྐོར་གྱི་ཕུ་སྟེ་གཅིག་གི་མཛུབ་བྲིད་ཀྱང་
གནང་། འདི་ཡན་ཀུན་ཁྲབ་ཉིད་གྱིས་མཛུབ་པའི་རང་ནམ་ལ་གཞིར་བབྱང་ནས་
བཀོད་པ་ཡིན། འདི་མན་ཡུལ་མི་དང་དགོན་པའི་སྒྲ་སྒྲུལ་དག་གིས་ངག་སྟོས་
ལྟར་ཅུང་ཟད་སྟོས་པར་སྒྲ་མ་འདི་ནི་རིགས་ལམ་ལ་ཐུགས་མཉེས་པོ་ཡིན་སྟབས་
རུས་རྒྱན། སི་དུ་ཚོས་འབྱུང་ལ་ཡང་རིགས་ལམ་གྱིས་ཚོད་པ་སྟོང་གི་ཡོད་པ།
མཆེད་གོགས་ཉམས་ལེན་ཅན་ནམས་ལའང་། རྟག་པར་ཉམས་སད་པའི་ཆེད་དུ་
ངན་སྒྲས་དང་། ཁ་བཤད་སོགས་གྱིས་ཉམས་ལེན་གནད་སྟོན་ཡོད་མེད་བརྟག་
ཅིང་ཡོད་ཅེས་ཟེར། སི་དུ་ཚོས་འབྱུང་སྟེ་གཤེགས་པ་དང་སྟེ་གདུང་མཆོད་རྟེན་
བཞེངས་རྒྱུ་ལས་ལ་ཐུགས་བཙུན་ཆེན་པོར་གནང་། སི་དུ་རི་རང་ནམ་གྱི་ཚོམ་
འཕྲོ་དེའི་མཛུག་བསྐྱངས། ཁོང་གིས་མཛུབ་པ་གཙུག་པོར། སྟེ་ཆེ་གང་པོ་སི་དུ་ཚོས་

འབྲུང་གི་སྒྲིན་ལས་པ་གཙོ་བོར་གནང་ཞིང་། ཕྱིས་དང་། སྤྱི་རིག་པ། རིག་ལམ་
 སོགས་ལ་ལྷག་པར་མཁས། གསུང་རྩོམ་སྒྲིབ་ལ། ཀམ་ཚང་ཚོས་འབྲུང་རབས་
 འབྲམས་ནོར་བུའི་ལྷ་ཤེལ། ཀུན་རིག་དང་། མི་འབྲུགས་སོགས་ཀྱི་ཆོ་གའི་རྣམ་
 བཤད་སྤྱི་ཚོགས། གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་བཞེད་ཚུལ་གྱི་རྣམ་གཞག །པཎ་ཆེན་དཔལ་
 ལྷན་ཡེ་ཤེས་དང་སྤྱིང་མོལ་བྱས་པའི་བེན་བྱིས་སོགས་བརྗོད་བྱ་ལྷན་གྱི་བྱང་ཚོས་
 ཡོད་པའི་གསུང་རྩོམ་འགའ་ཞིག་བཞུགས་ཡོད། ལུག་ལུགས་ཕྱིས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་
 བེ་དཀར་ལ་དགག་པ་ཞིག་ཡོད་པར་གསུངས། གཡུ་ཐོག་རྩིང་མའི་རྣམ་ཐར་
 བཀའ་རྒྱུ་མ་ལ་དགག་པ། གསོ་བ་རིག་པའི་ཁོག་དབུབ་བཅས་མཐའ་དབྱེད་སྒྲོར་
 མང་པོ་ཞིག་ཡོད། ཁོ་བོའི་སྤྱི་མའི་གསུང་རྒྱན་ལྟར་ན། སི་རུའི་ཡང་སྤྱིད་པ་སྤྱི་ཉིན་
 བྱེད་དབང་པོ་སྤྱི་འཁོར་རྣམས་དང་འབྲེལ་བ་ཡག་པོར་མ་ཆགས་པར་དགོན་པ་
 ལས་ཟུར་རུ་ཐོན་ཏེ་དགོན་པའི་སྟོད་སྟོགས་དེར་ཆུ་མིག་འགོ་མ་བེར་བའི་ཆུ་འགོ་
 ཞིག་ཡོད་པ་དེར་སྤྱི་ཚོའི་མཆུག་མ་རྩོགས་བར་སྤྱི་མཚམས་བཞུགས། ཁོང་དགོང་
 མོར་གཟིམ་པའི་སྐབས་སྤྱི་རི་འགོ་དེ་ནས་མར་དགོན་པའི་ཆུ་ཁར་མགོ་གཏད་དེ་
 གཟིམ་ཞིང་ཡོད་པར། དགོན་པའི་སྤྱི་གཞན་རྣམས་ཀུན་ཁྱབ་གྱིས་དགོན་པ་ལ་
 མཐུ་བཏང་ཞིང་ཡོད་པར་དོགས་ནས། དགོན་པ་འདི་ཁྱོད་རང་གི་སྤྱི་མའི་དགོན་
 པ་ཡིན་སྟབས་མཐུ་ཐོར་མནན་གཏད་སོགས་བྱ་མི་རུང་བའི་བསྐྱབ་བྱ་བྱས་པར།
 ཁོང་གིས། ཁོ་བོ་མི་ཆོ་གཅིག་ལ་ང་རང་གི་རྩ་བའི་སྤྱི་མ་ལ་རྒྱབ་བསྟན་མ་ཞུང་།
 དེས་ན། ད་ལྟ་སྤྱི་མའི་སྤྱི་གཏུང་དགོན་ནང་རུ་བཞུགས་སྟབས་ངས་མགོ་བོ་དེར་
 གཏད་དེ་ཉལ་ཞིང་ཡོད་ཅེས་གསུངས་པ་རེད། ཅེས་བཤད་སྟོལ་ཡོད་འདུག །སྤྱི་
 གཤེགས་པའི་རྩིས་སྤྱི་ སྤྱི་གཏུང་རྩི་ཉིད་ཀྱི་པ་ཡུལ་ཟུར་མང་དོ་དགོན་རུ་ཡར་
 གདན་འདྲེན་བྱས་པ་རེད་ཅེས་གསུངས།

དེ་ལྟར་སི་རུ་ཚོས་འབྲུང་སྤྱི་གཤེགས་པའི་རྩིས་སྤྱི་འབེ་ལོ་ཆོ་དབང་ཀུན་ཁྱབ་
 སྤྱི་གོང་མའི་ཡང་སྤྱིད་སྤྱི་འཁོར་དང་མ་འཆམ་པ་དང་། ལྷག་པར་པ་སྤྱི་ཉིན་བྱེད་
 དབང་པོ་ལ་སི་རུ་ཚོས་འབྲུང་ལྟ་བུའི་སྤྱི་གས་རིག་གི་རྣམ་དབྱེད་མེད་པ་དགོངས་
 པའི་སྤྱི་གས་མ་དགེས་པར་བྱང་ཚུལ་ལ་བརྟགས་ན། ཁོང་སི་རུ་ཚོས་འབྲུང་སྤྱི་

གཤེགས་རྗེས་དུས་ཡུན་རིང་ཙམ་ཞིག་ཞལ་བཞུགས་ཡོད་པར་གསལ། དེས་ན་
པལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་ ༡༧༧༠ པའི་ནང་ཙམ་ཞིག་ལ་སྤྱི་གཤེགས་ཡོད་པར་འདྲ། །

བཞི། སྤྱིང་སྤྱན་བཀྲ་འབྲུམ་པ།

སྤྱིང་སྤྱན་བཀྲ་ཤེས་འབྲུམ་པ་ནི། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་མེ་ཏྲ་སྤྱི་ལོ་
1726ལོར། ཁམས་སྡེ་དགའི་ཟླ་རྒྱུ་རྒྱུད་ཀྱི་སྤྱིང་ཁོག་ཅེས་པའི་འབྲོག་སྡེ་དེར་སྤྱི་
འབྲུངས། སྤྱི་རྒྱུང་དུའི་དུས་ནས་ཤེས་བྱ་རིག་པའི་གནས་ལ་མཁས་པར་བསྐྱབས།
ཁྱད་པར་དུ་དགུང་ལོ་བརྒྱ་གཉིས་ནས། དཔལ་སྤྱངས་དགོན་དུ་ཐེབས་ནས་ཀུན་
མཁྱེན་སི་དུ་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ཀྱི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཏེ། གསོ་བ་རིག་པ་གཙོ་བོར་
བྱས་པའི་རིག་པའི་གནས་ཀུན་ཀྱི་གཞུང་གདམས་དང་བཅས་པ་མཐར་ཕྱིན་པར་
སྤྱངས། སྤྱི་ཆོ་གཅིག་ལ་གསོ་བ་རིག་པས་འགོ་དོན་གཙོ་བོར་མཛད་ཡོད་པ་ནི།
ཉིད་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྤྱི་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཤེལ་དཀར་མེ་ལོང་གི་མཛུགས་བྱུང་དུ།
ཤར་ཟླའི་རྒྱ་རྒྱུང་དཔལ་མོ་འབབ་དོགས། སྤྱིད་པོ་ཞེས་པའི་བཀྲ་ཤེས་ཐང་མོ་
ཆེར། གྲུབ་ཆེན་ས་ཙ་ས་ཡི་གདན་ས་དང་། སྤྱིང་རྗེ་གི་སར་འབྲུངས་གནས་ལྟན་
ཅིག་འདོམས། དེ་དང་ཤིན་དུ་ཉེ་བའི་བྱང་ཤར་ན། གསོ་རིག་ལ་སོགས་སྐལ་
བསྟན་ཁང་བཟང་ཆེར། སྤྱིགས་ལས་རྣམ་པར་སྐལ་བའི་སྐལ་མཆོན་ཅན། མི་རུབ་
སྤྱིད་པའི་ཆེ་མོར་སྤྱིགས་རུས་པ། དཔལ་སྤྱངས་སྤྱབ་བསྟན་ཆོས་འཁོར་སྤྱིང་
བཟང་པོར། འཇམ་མགོན་སི་དུ་ཐམས་ཅད་མཁྱེན་གཟིགས་དུང་། བརྒྱ་གཉིས་
ལོན་ནས་གསོ་རིག་ལ་སྤྱངས་པ། སྤྱིང་སྤྱན་ཆུན་པོ་བཀྲ་ཤེས་པས་སྤྱར་རོ། །ཞེས་
གསུངས། བཀྲ་འབྲུམ་རྒྱུད་བཞི་དཀར་འགྲེལ་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་གཙོ་བོར། རྒྱུད་བཞིའི་
ནང་གི་དཀར་གནད་མཁས་པ་གཞན་གྱིས་སྤྱོ་འདོགས་མ་ཆོད་པའི་རིགས་རྣམས་
ཀུན་མཁྱེན་སི་དུ་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ཀྱི་ཞལ་རྒྱུན་ལྟར་གསལ་གནང་ཞིང་། ཀུན་
ཀྱི་ཤེས་སྤྱོ་བའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་གཞུང་དོན་རྣམས་ལ་འགྲེལ་བཤད་གྱིས་ངལ་བ་
མ་གནང་པའི་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་དཀར་འགྲེལ་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་རྩ་རྒྱུད་ཀྱི་
འགྲེལ་པ་ནོར་བུའི་ཤལ། བཤད་པའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཉི་ཟླའི་འཁོར་ལོ། མན་
ངག་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ནོར་བུའི་དོ་ཤལ། ཕྱི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་པ་ཤེལ་དཀར་མེ་

ལོང་བཅས་ཤིན་ཏུ་ཁྱད་སྤངས་དག་པ་ཞིག་མཛད་པ། དེ་དག་བསྐྱེམས་པའི་མིང་ལ་
 མྱིང་སྒྲན་བཀྲ་འབྲུམ་པའི་རྒྱུད་བཞིའི་དཀའ་འགྲེལ་ཞེས་ཟེར། རྒྱུད་འགྲེལ་དེ་ནི་
 དགྲུང་ལོ་གྲ་གསུམ་པའི་ས་འབྲུག་སྟེ་སྟེ་ལོ་1808ལོར་དབུ་བཙུགས་ཤིང་། དགྲུང་
 ལོ་གྲ་ལྔ་པའི་ལྷགས་རྟ་སྟེ་སྟེ་ལོ་1810ལོར་གང་རྒྱུད་བཞི་གའི་འགྲེལ་པ་ཡོངས་སུ་
 རྒྱགས་པར་གྲུབ་པ་ཡིན། དེ་ནི་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་བརྟུང་འདུལ་རྩོམ་རྩེའི་བཀའ་ཡིས་
 སྐུལ་མ་ལ་བརྟེན་ནས། སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ཀྱི་གསོ་རིག་གི་ཞལ་རྒྱན་གང་
 བཞུགས་ནམས་ཡི་གེ་བཀོད་པ་ཞིག་ཡིན་པ། སྤྱི་མ་རྒྱུད་འགྲེལ་གྱི་མཆུག་བྱང་དུ།
 འདིའང་རྒྱལ་ཀུན་སྤྱགས་རྩེ་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེམས་པའི་ཕྱིན་ལས་ཀྱི་བྱེད་པོ། ཀམ་པ་
 བརྟུང་གསུམ་པ་བརྟུང་འདུལ་རྩོམ་རྩེའི་ཞལ་སྤྲུལ་ནས། འཇམ་མགོན་སི་ཏུ་ཐམས་ཅད་
 མཁྱེན་གཟིགས་ཀྱི། གསོ་རིག་ཞལ་ཤེས་གང་ཡོད་སྤྱོད་གསོ་གཅིག་ཏུ་སྒྲིགས་དགོས་
 ཞེས་བཀའ་ནན་གནང་བ་ལྟར། རང་ལོ་གྲ་གསུམ་པ་འབྲུག་ལོ་ལ་མགོ་བཙུགས་
 བས་གྲུ་ལྔ་པ་ལྷགས་རྟའི་ལོ་ལ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པའོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དགྲུང་ལོ་གྲ་ལྔ་པར་རྒྱུད་བཞིའི་འགྲེལ་པ་ཡོངས་སུ་གྲུབ་ཡོད་པ་དཀའ་འགྲེལ་
 ཀྱི་མཆུག་བྱང་དུ་གསལ། དེ་ནས་དགྲུང་ལོ་གང་ཅམ་བཞུགས་ཡོད་པ་ད་ཕན་
 རམ་ཐར་མ་རྟེན། །

ལྷ། ཀམ་ཕྱིན་ལས་རབ་རྒྱས།

ཀམ་ངེས་དོན་བསྟན་འཛིན་ཕྱིན་ལས་རབ་རྒྱས་ནི། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་
 ལྷགས་ལོ་སྟག་སྟེ་སྟེ་ལོ་1770ལོར་མདོ་ཁམས་སུ་སྐྱུ་འབྲུངས། མཚན་གཞན་ཀམ་
 པ་རིན་ཆེན་ནམ་ཀམ་རྩ་ལྷ། རྒྱལ་དབང་ཀམ་པ་བརྟུང་འདུལ་རྩོམ་རྩེའི་ཀམ་
 ངེས་ལེགས་བསྟན་འཛིན་གྱི་ཡང་སྤྱིད་ཏུ་ངོས་འཛིན་མཛད། ཁོང་ཆུང་དུའི་དུས་
 དཔལ་སྤངས་དགོན་ཏུ་གྲ་བ་བྱས། དཔོན་ཀན་ཀམ་བསམ་གཏན། འབེ་ལོ་ཆོ་
 དབང་ཀུན་བྱལ། མྱིང་སྒྲན་བཀྲ་འབྲུམ་པ་སོགས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་དགེ་བའི་
 བཤེས་གཉེན་མང་པོ་བསྟེན་ནས། མདོ་སྤྱགས་རིག་གནས་ཐམས་ཅད་ལ་མཁས་
 པར་བསྐྱབ། བྱང་པར་དུ་སི་ཏུ་པད་མའི་ཉིན་བྱེད་དོན་བརྒྱུད་ཀྱི་སྤྲུལ་པར་བསྟེན།
 ཁོང་གིས། དཔལ་སྤངས་སྤྱབ་བསྟན་ཆོས་འཁོར་མྱིང་དུ་གསོ་རིག་སྒྲོབ་གཉེར་བ་

ནམས་ལ་གསོ་དབྱུང་གཞུང་དང་། ལག་ལེན་བསྐྱབས་ཏེ་གསོ་རིག་མཁས་པ་མང་
པོ་གསོ་སྦྱང་མཛད། ཤིང་ཡོས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་1795ལོར། ཨྲེ་དགའི་རྒྱལ་མོ་སྤུ་རྩེ་བཟའ་
ཆོ་དབང་ལྷ་མོའི་བཀའ་ལྟར་ལྷ་ར་ར་ལྷ་སྤྱ་འཆི་མེད་དགའ་ཚལ་དུ་དབྱལ་ཆུ་བཙོ་
བཀྲ་ཆེན་མོ་དང་། རིན་ཆེན་གྲང་སྦྱར་རིལ་ནག་ཆེན་མོ། རིན་ཆེན་མང་སྦྱར་
ཆེན་མོ་སོགས་སྤྱག་ལེན་མཛད། དེ་སྐབས་སྦྱོབ་མའི་གཙོ་བོ། འཆོ་བྱེད་ཀྱི་ཆོ་
དབང་རབ་བརྟན་སོགས་ཡོད། དེའི་སྤྱིར་ལོར་མེ་འབྱུག་སྤྱི་ལོ་1796ལོར། སྤར་
མའི་འཕྲོ་སྤྱི། ཨྲེ་དགའི་རྒྱལ་སྤྱི་ཆོ་དབང་རྩེ་རྩེ་རིག་འཛིན་དང་། རྒྱལ་མོ་ཆོ་
དབང་ལྷ་མོ་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱིན་བདག་ཁུས་ཏེ། ཨྲེ་དགའི་ལྷགས་ར་དགོན་དུ་རིན་
ཆེན་དབང་རིལ་ཤེལ་དཀར་མཆོད་རྟེན་དང་། རིན་ཆེན་དབང་རིལ་རྟ་རི་མ།
རྒྱ་བསམ་འཕེལ། ལྷ་ཤེལ་ཆེན་མོ་སོགས་བསྐྱ་སྦྱར་སྤྱག་ལེན་མཛད། དེའི་དུས་
སྤྱོད་མ་གཙོ་བོ། དུང་འཆོ་པ་བསོད་ནམས་ཞེས་པ་སོགས་ཡོད། གསོ་རིག་གི་
བརྟན་བཙོས་སྦྱར། དབྱལ་ཆུ་བཙོ་བཀྲ་ཆེན་མོ་དང་རིན་ཆེན་སྦྱར་གྱི་ཉེར་མཁོའི་
ལག་ལེན་གཞན་པར་ལྷ་འོད་གཞོན་རྩེའི་འཕྲི་ཤིང་ ཞེས་པ་དང་། 《རིན་ཆེན་
དབང་རིལ་རྟ་རི་མའི་སྦྱར་ཨྲེ་གཞན་པར་ལྷ་འོད་འཕྲུལ་པའི་འཕྲི་ཤིང་》སྤན་སྦྱར་
ལག་ལེན་《འཆི་མེད་ལོར་བུའི་ཤིང་བ་》དང་། དེའི་བུ་ཡིག་གི་ཚལ་དུ་ལྷན་ཐབས་
《མན་དག་སྤྱིང་གི་ལོར་བུ་》 《མན་རྒྱུད་གསལ་བྱེད་པར་བདེའི་སྤོ་འབྱེད་ལྷེ་
མིག་》 དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་བཞིའི་དཀའ་འབྱེལ་ཁུང་དུ་ 《རྒྱུད་དགོངས་རབ་གསལ་》
སོགས་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་དུ་མ་མཛད་ནས་གསོ་བ་རིག་པའི་བརྟན་
པར་མཛད་རྩིས་སྤྱ་ན་མེད་པར་འཛོག་པར་མཛད་ཡོད་དོ། །འདས་ལོ་མ་གསལ། །

དུག ཨྲེ་དགའི་སྤྱ་སྤན་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ།

སྤྱ་སྤན་ཆོས་གྲགས་རྒྱ་མཚོ། ཁོང་གི་འབྲུངས་ལུལ་དང་། འབྲུངས་དུས། ཡབ་
ལུལ་སོགས་གང་ཡིན་ཞིབ་པར་འཁོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་མ་རྟེན། རྩོང་སར་
འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཙུན་པའི་དགུང་ས་ལས། ཁོ་བོའི་ཡོངས་འཛིན་
ཆེན་མོ་རྒྱུ་གི་ཉི། ཞེས་གསལ་བ་ལ་བརྟགས་ན་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་པའི་
ནང་ཁྱོད་ཡོད་པར་ཤེས་སྤྱབ། ཁོང་གིས་མཛད་པའི་གསོ་རིག་གི་བརྟན་བཙོས་

དག་ལས་ཆུང་དུ་འུས་ནས་གསོ་རིག་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་ཡོད་པ་དང་། ས་སྐྱ་
 རོར་པའི་ཆོས་སྒྲོལ་ཞེས་ཞུགས་པའི་རབ་བྱུང་ཞིག་ཡིན་པ། སྡེ་དགེ་ས་སྐྱ་ཆེན་པོའི་
 ལྷ་སྐྱ་པ་ཡིན་པ་སོགས་གསལ། གསོ་རིག་གི་བསྟན་བཅོས་ཀྱང་《ནད་སྐྱ་སྒྲོལ་
 པའི་ཉམས་ཡིག་》དང་། 《དུལ་ཆུ་བཙོ་བུ་ཆེན་མོའི་བེན་གྱིས་》དང་། 《ལྷགས་
 ཁམས་ཐལ་བཟོའི་བེན་གྱིས་》 《རིན་ཆེན་རིལ་ནག་ཆེན་མོའི་སྐྱོར་སྡེ་བེན་གྱིས་》
 《རིན་ཆེན་ཆ་སྐྱོར་གྱི་ལག་ལེན་བེན་གྱིས་》 《བྱིས་བཙོས་གྱི་སྐྱོར་》《སྐྱ་རུས་
 རིང་འཆོའི་བེན་མངར་》 ཞེས་སོགས་སྐྱ་གྱི་སྐྱུ་བཞེས་སྐྱ་བས་བདེའི་སྐྱོར་མང་
 པོ་ཡོད་འདུག །

བདུན། །རྩ་དཔལ་སྐྱལ་འཛིགས་མེད་ཆོས་གྱི་དབང་པོ།

རྩ་དཔལ་སྐྱལ་དང་། འཇུ་མི་པམ་རྣམ་གཉིས་ནི་ཐོག་མར་ཆུང་དུ་འུས་
 བས་སྐྱོགས་མེད་གྱི་དགོན་སྡེ་འགྲིམས་ཞིང་། རིས་མེད་གྱི་མཁས་གྲུབ་དུ་མར་
 བསྐྱོན་ནས་མདོ་སྐྱུ་རིག་གནས་དང་བཅས་པར་མཁས་པའི་མཆོན་སྟན་རྒྱས།
 བར་དུ་སྐྱུ་པ་དང་ཉམས་ལེན་མཛད་པས་འཛིག་ཉེན་གྱི་སྤང་ཚུལ་ཐམས་ཅད་
 ལ་ངེས་འབྱུང་དང་། ཞེན་ལོག་སྐྱེས་པས་གནས་གཅིག་དུ་འཛིན་པའི་དགོན་སྡེ་
 དང་། བ་ཡུལ་སོགས་སྤངས་ཤིང་སྐྱོགས་མེད་གྱི་རྒྱལ་ཁམས་འགྲིམས་ཏེ་གནས་
 རིས་མེད་གྱི་བྱ་བལ་པར་གྱུར། མཐར་གནས་དང་ཡུལ་གྱིས་སྒྲོས་པས་མ་བཅིངས་
 པ་བྱ་རྒྱུ་ཐོག་ནས་འཕུར་པ་བཞིན་བྱིར་མི་སྒྲོག་པའི་ས་ལམ་སྐྱེགས་པའི་གྲུབ་པའི་
 གོ་འཕང་མཐོན་པོར་གཤེགས་པ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན། དེས་ན་དམ་པ་འདི་གཉིས་
 སྐྱ་བཞུགས་པའི་ཆོ་བདག་དུ་བབྱུང་བའི་དགོན་གནས་མེད་པ་དང་། སྐྱ་གཤེགས་
 པའི་རུས་སུ་ཡང་སྤྲོད་བཅད་གཅོད་སོགས་གྱི་སྒྲོས་པ་བྱེད་སྒོལ་བྱུང་མེད། འོན་
 ཀྱང་དེར་རུས་ཆོས་གྱི་ཆོང་རའི་ཁྲོད་དུ་རྩ་དཔལ་སྐྱལ་དང་། འཇུ་མི་པམ་རྣམ་
 གཉིས་གྱི་སྐྱལ་སྐྱ་ནི་གྲོང་གི་ཁྱི་འབྱམས་ལས་ཀྱང་མང་བ་ཅིག་མཐོང་རྒྱུ་འདུག་པ་
 འདི་དག་ནི། སྐྱེས་ཐོབ་གྱི་ཤེས་རབ་དང་། སྐྱོང་སྟོབས་གྱི་ཡོན་ཏན་གང་ཡང་
 མེད་པ་དམ་པ་འདི་གཉིས་གྱི་མཆོན་སྟན་ལ་ཞབས་འདེན་ཞུ་མཁན་ཁོ་ན་མཐོང་།
 རྩ་དཔལ་སྐྱལ་རིན་པོ་ཆའི་ལོ་རྒྱས་གནད་བསྐུས་ནི། གཟན་དཀར་མཆོག་སྐྱལ་

ཐུབ་བསྟན་ཉི་མས་མཛད་པའི། རྩ་དཔལ་སྤུལ་གྱི་ནམ་ཐར་མདོར་བསྟུས་ལས།
དཔལ་སྤུལ་ཨོ་རྒྱན་འཛིགས་མེད་ཆོས་ཀྱི་དབང་པོ་ནི། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་
ས་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་1808ལོར་ཁམས་བྱང་འབྲོག་དགེ་ཅེ་རྩ་ཁའི་སྡེར་གཏོགས་རྒྱལ་
ཐོག་ཅེས་པའི་གདུང་ལས་སྤྱུ་འབྲུངས། རྩོ་གྲུབ་ཆེན་འཛིགས་མེད་ཐིན་ལས་འོད་
ཟེར་གྱིས་དཔལ་དགེ་བསམ་གཏན་སྤྱན་ཆོགས་ཀྱིས་སྤུལ་སྤྱུ་དོས་འཛིན། ཨོ་རྒྱན་
འཛིགས་མེད་ཆོས་ཀྱི་དབང་པོ་ཞེས་མཆོན་གསོལ། སྤྱུ་ན་རྒྱུང་རྩེ་རུས་ནས་ཡི་
གེ་འབྲི་སྟོག་ནམས་ཆོགས་མེད་རུ་མཁྱེན། མཁན་ཤེས་རབ་བཟང་པོ་ལས་རབ་རྩ་
བྱུང་། རྩོ་སྤྱུ་འཛིགས་མེད་སྤུལ་བཟང་དང་། འཛིགས་མེད་དོ་མཆོར། རྒྱལ་
སྤྱུས་གཞན་པན་མཐའ་ཡས་སོགས་ཀྱི་རྩུང་ནས་ངལ་གསོ་སྟོར་གསུམ་དང་། སྤྱིད་
འཇུག རྩ་རྒྱུད་གསང་བ་སྟོང་པོ་སོགས་མདོ་སྟགས་ཀྱི་གཞུང་མང་པོ་དང་། རིག་
གནས་བཅས་གསན། ཞེ་ཆེན་དཔོན་སྤུལ་མཐུ་སྟོབས་ནམ་རྒྱལ་ལས་བཀའ་འགྱུར་
ལུང་དང་སྤྱི་རིག་པ་གསན། བཀའ་བསྟན་འགྱུར་རོ་ཙག་དང་། རྟིང་མའི་ཀུན་
མཁྱེན་ཡབ་སྤྱུས། ས་པཌ། རྩོ་ཙང་ཁ་པ་སོགས་གསར་རྟིང་སྤྱུས་ཆེན་ནམས་ཀྱིས་
ལེགས་པར་བཤད་པའི་གནས་མཐའ་དག་ལ་གསན་བསམ་སྟོགས་མེད་དང་དཔེ་
གཟིགས་ཉག་འགྱུས་སུ་མཛད་པས་མཁས་པའི་པ་རོལ་རྩ་ཁྱེན། འཛིགས་མེད་
རྒྱལ་བའི་ལྷ་བྱ་ལས། སྟོང་ཆེན་རྟིང་ཐིག་གི་སྟོན་འགྲོའི་ལམ་བྱིད་སྤྱུ་སྤྱུར་ལན་
གངས་ཉེར་ལྷ་གསན་པ་མ་ཟད། བྱིད་རྒྱུད་དེ་རྟིང་ཐིག་གྲུབ་པར་མཛད། གཞན་
ཡང་རྩ་རྒྱུད་དང་རྩོགས་ཆེན་ཀྱི་བྱིད་སོགས་དང་། སྤྱུ་འགྱུར་བཀའ་མའི་ཆོས་
སྟོར་ནམས་མང་རུ་གསན། མདོ་མཁྱེན་བཅེ་ཡེ་ཤེས་རྩོ་རྩེ་ནས་བརྒྱལ་ཞུགས་
ཐབས་ཀྱི་སྤྱིད་པས་རིག་པ་བཅར་སོག་གི་ཚུལ་རུ་དོ་འཕྲོད། སྟོང་ཆེན་རྟིང་ཐིག་
གི་རྩ་རྒྱུད་གི་བྱིད་རྒྱུད་རྒྱན་རིང་རུ་བསྐྱུངས། རྩོགས་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་མི་འགྱུར་
ནམ་མཁའི་རྩོ་རྩོ་སོགས་ལས་ཆོས་ཀྱི་བདུད་ཅི་མཐའ་ཡས་པ་བཞེས། རྩ་དམ་
ཡང་དཔེན་གཤིན་རྩེའི་སྤྱབ་སྟག་དང་། ཆོ་རིང་སྟག་སོགས་སྤྱབ་པར་ཡུན་རིང་
གནང་། དགུང་ལོ་སུམ་ཅུའི་ནང་སྟོར་ནས་གསེར་ཐར་ཡར་ལུང་པར་བཀོད་
སོགས་སུ་ཐེབས་ཏེ་སྤུལ་ལྷན་རིག་འཛིན་པའི་ཆོགས་ལ་རྒྱུད་གསང་བ་སྟོང་པོའི་

ལྷགས་བྲིད་རྒྱས་པར་གནང་། གསེར་ཐར་དང་དྲོད་སྤྲད་ཀྱི་འདུས་སྡེ་ཡོངས་ལ་
 སྦྱོང་འཇུག་དང་། མ་ཁི་བཀའ་འབུམ། བདེ་སྟོན་སོགས་ཀྱི་ཆོས་སྦྱོན་གངས་མེད་
 བསྟུལ། རྒྱུ་རྒྱུ་གི་རྒྱུ་བཅད། དམར་སྟོན་གྱི་སྟོན་བསྟུལས། དེ་ནས་ཇོ་མ་ཐང་
 རུ་མེབས་ཏེ་གཙང་པ་དག་དབང་ཆོས་འབྱོར་ལས་སྦྱོར་དུག་གསན། མི་ཉག་གི་
 ཡུལ་རུ་བྱོན་ཏེ། འདྲ་དགེ་བཤེས་ཚུལ་བྲིམས་རྣམ་རྒྱལ་ལ་ཕར་བྱོན་སྐོར་གྱི་དྲི་བ་
 དང་བཤོ་སྤྱོད་མཛད་པ་སོགས་གནས་ངེས་མེད་དུ། ཀུན་སྤང་བྱ་བ་ཏང་གི་མཛད་
 པས་འགོ་དོན་སྦྱོགས་མེད་དུ་བསྐྱུངས། རྫོགས་ཆེན་སྤྱི་མེད་གི་ཆོས་གྲུ་དང་བསྐྱུའི་
 ཐང་སོགས་སུ་བྱམས་ཆོས་དང་། དབུ་མ། མདོན་པ། རྒྱུད་གསང་སྟོང་། ཡོན་
 ཏན་མཛོད། རྟོམ་གསུམ་རྣམ་ངེས་སོགས་འཆད་བྲིད་ཡུན་རིང་གནང་། གནས་
 དེར་ལྷག་པར་དུ། ལོ་བསྐྱུད་མར་སྦྱོང་འཇུག་ལྷགས་བྲིད་གནང་བས་རྫོགས་ཆེན་
 སྤྱི་མེད་གི་ཉེ་འགམ་རུ་མེ་ཏོག་སེར་ཆེན་འདབ་མ་སུམ་ཅུ་དང་། ལཱ་བཅུ་ཅན་
 མང་རུ་སྦྱོས་པ་ལ་སྦྱོང་འཇུག་མེ་ཏོག་རུ་གྲགས་པར་བྱུང་། གཏེར་སྟོན་མཆོག་
 རྒྱུར་བདེ་ཆེན་སྤྱིང་པས། རྫོགས་ཆེན་གངས་ཁྲོད་ནས་བདེ་མཆོག་སངས་རྒྱས་
 མཉམ་སྦྱོར་གྱི་གཏེར་ཁ་བཞེས་སྐབས། རྗེ་ཉིད་ཆོས་སྐོར་དེ་དང་རིགས་གསུམ་
 སྟོང་ཐིག་སོགས་ཀྱི་ཆོས་བདག་རུ་མངའ་གསོལ་ཞིང་དེ་དག་གི་དབང་ལུང་བྲིད་
 ཡོངས་རྫོགས་བརྗོད་ཆོས་སུ་བསྟུལ། ཀམ་ཐོག་དྲོད་ཀྱི་ཐུག་རུ་མེབས་ཏེ་དམ་
 གཙང་བྱམས་གསུམ་གྱི་གདུང་འབུམ་ལ་ཕྱག་སྐོར་མཛད། སི་རུ་མཆོག་སྐུལ་ཆོས་
 ཀྱི་སྒོ་གྲོས་སོགས་ཀྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་པ་ལྟར་འདུས་སྡེ་ཡོངས་ལ་སྦྱོང་འཇུག་གི་
 བཤད་བྲིད་རྒྱས་པར་གནང་། སེར་བྱལ་དགོན་དང་། ལབ་བྲི་འདུ་དགོན། རྩ་
 ཏོར་དགོན་སོགས། རི་བོ་དགེ་ལུན་པའི་དགོན་ཆེན་དག་རུ་བྱོན་ནས་སྦྱོང་འཇུག་
 གི་བཤད་པ་རྒྱ་ཆེར་མཛད་ཅིང་། དེ་དག་ཀྱང་ཞལ་གསལ་བ་སྤྲད་དག་པ། ཆོག་
 རུང་ལ་དོན་འདུས་པ། གནད་ཉམས་ལེན་གྱི་སྟེང་རུ་བསྐོར་ནས་གསུང་པས་དགེ་
 བཤེས་ལྷ་རམས་པ་མང་པོས་ཀྱང་། བསྟུགས་བརྗོད་ཀྱི་མེ་ཏོག་འཕྲོ་ཞིང་གུས་
 པས་བཏུད། རྫོགས་ཆེན་དགོན་གྱི་ཉེ་སྐོར་རུ་ཆོས་འཁོར་གྱི་གདན་ས་མཛད། རྒྱ་ཐོག་
 ཞོང་མ་དཔལ་དགེ་བསམ་གཏན་སུན་ཆོགས་ཀྱིས་བཞེངས་པའི་དྲོད་འབུམ་ཆེན་མོ་

དེར་ཁ་གསོས་གནང་སྟེ། སྟོན་གྱི་དོ་འབྲུམ་ལས་ཀྱང་རྒྱ་ཆེ་ཞིང་དཔངས་མཐོ་བ།
འབྲོན་སྟོན་ཤིང་། སྤྱུས་ལེགས་པར་ཞིག་བཞེངས་ཏེ་དཔལ་སྤྱུལ་དོ་འབྲུམ་ཞེས་
གྲགས་པར་བྱང་། རྗེ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སྤྱི་ཆེ་བྱིལ་པོར་རང་དོན་རྩ་ཐོས་བསམ་སྟོན་
གསུམ་དང་། གཞན་དོན་རྩ་འཆད་ཚོད་ཚོམ་གསུམ་གྱི་མཛད་པ་ཁོ་ནས་ནུམ་
ཐར་བསྐྱངས་ཏེ་མདོ་ཁམས་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་རྩ་སྟོད་འཇུག་དང་། བྱམས་
ཆོས། སྟོན་གསུམ། ཡོན་ཏན་མཛོད་སོགས་ཀྱི་འཆད་ཉན་ས་དར་དོ་དར་རྩ་
ཡུར་པ་དང་། ལྷག་པར་རྩ་རྒྱད་གསང་བ་སྟིང་པོའི་བཤད་རྒྱུན་དང་། སྟོང་ཆེན་
སྟིང་ཐིག་གི་ཙུང་དང་ཁྲིད་སོགས་ཀྱི་ཆོས་རྒྱུ་སྤུམ་ཟད་ཀྱི་མར་མེ་ལྟར་བྱར་
ཡུར་སྐབས། རྗེ་འདི་ཉིད་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ལ་བརྟེན་ནས་སྤར་ཡང་ཆེས་ཆེར་དར་
བར་ཡུར་ཏེ་འོད་གསལ་དོ་རྗེ་སྟིང་པོའི་བརྟན་པའི་རིང་ལུགས་འདོན་སྟོང་སྟེལ་
བར་མཛད་པའི་རྗེ་ཡི་ཞལ་སྟོབ་རྩ་ཡུར་པ་ཀམ་ཐོག་སི་རྩ་མཆོག་སྤུལ་ཆོས་ཀྱི་སྟོ་
གོས། རྗེས་ཆེན་སྤྱི་ཕྱིར་ལྷ་པ་ཐུབ་བརྟན་ཆོས་དོར། རྒྱལ་རོང་ནུམ་སྤུལ་ཀྱན་
བཟང་ཐིག་མཆོག་དོ་རྗེ། དོ་བྱབ་ཆེན་སྤྱི་ཕྱིར་གཉིས་པ་འདིགས་མེད་ཐུན་ཆོགས་
འབྱུང་གནས། སྤྱི་ཕྱིར་གསུམ་པ་འདིགས་མེད་བརྟན་པའི་ཉི་མ། མདོ་མཁྱེན་
བཙུང་སྤུམ་བདེ་ཆེན་རིག་པའི་རལ་གྱི། མཆོག་སྤུལ་གཞན་པན་ཆོས་ཀྱི་སྤྲང་བ།
ཨ་འདོམ་འབྲུག་སྤུལ་འགོ་འདུལ་དོ་རྗེ། གཏེར་སྟོན་ལས་རབ་སྤྱིང་པ། འཇུ་མི་
པམ་ནུམ་རྒྱལ་རྒྱ་མཆོ། བཞན་ཆེན་པརྟ་དམ་ཆོས་འོད་ཟེར། སྟོ་བྱུལ་ལུང་རྟོག །
ཨ་ལག་མདོ་སྤགས་རྒྱ་མཆོ་སོགས་སྟིང་མའི་མཁས་གྲུབ་ཀྱི་སྟེས་ཆེན་ནུམས་དང་།
གཞན་ཡང་སེ་རའི་གྲ་སར། མཁས་གྲགས་ཀྱི་རྒྱལ་མཆོན་ཐོབ་པའི་སེར་བྱུལ་ལྷ་
རམས་པ་ཐུབ་བརྟན། དཔལ་སྤྱངས་སྤྲ་མ་བཀྲ་ཤིས་འོད་ཟེར། འཇུ་སྤྲ་མ་གྲགས་
པ་རྒྱལ་མཆོན་སོགས། ས་དགེ་བཀའ་བརྒྱད་ཀྱི་མཁས་གྲུབ་དེ་དག་གིས་གཙོས་
སྟོབ་མ་བརྟན་འདོན་ཀྱི་སྟེས་བྱ་དམ་པ་མང་རྩ་བསྐྱངས་པའི་མཐར། རབ་བྱུང་
བཙོ་ལྷ་པའི་མེ་པག་ལོའི་ས་གཟུང་པའི་ཆོས་བཙོ་བརྒྱད་ཉིན། སྤྱི་ལོ་1887ལོར་སྤྱི་
གཤེགས་སོ། །

དམ་པ་འདི་ཉིད་ཀྱིས་གདུལ་བྱ་རང་རང་གི་མོས་དོར་འགོ་བའི་སྟོ་དང་

འཆམས་པའི་ལྷགས་ཚྭ་མཐའ་ཡས་པ་ཞིག་གནང་མོད། དེ་དག་ནི་སོ་སོས་རྩིས་
 ཆེན་བྱས་ཏེ་ཉར་ཆགས་བྱས་པ་ལས། རྗེ་རང་ཉིད་དང་། ཉེ་གནས་ནམས་ཀྱིས་
 གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་ཉར་ཆགས་མ་བྱས་པས། མང་ཤོས་ཤིག་འཁོར་ནས་པར་རུ་འཁོད་
 མ་ཐུབ་པར་སྤང་། སྤོན་མར་པར་རུ་འཁོད་ཅིང་། དེར་སྐབས་མིག་གི་བརྟུང་
 རྩིས་ཀྱང་པ་ནི་སྤྲོགས་བམ་རྒྱག་བཞུགས་ཡོད་པ་འདི་དག་གོ། གསུང་ཚྭ་དེ་དག་
 གི་ཁྲིད་རུ་བྱམས་ཆོས་དང་། སྦྱོད་འཇུག་ཡོན་ཏན་མཛོད་སོགས་ཀྱི་གཞུང་འགྲེལ་
 དང་ས་བཅད་ཡོད་ལ། སྤོན་འགྲོའི་ཁྲིད་ཡིག་ཀྱང་བཟང་སླ་མའི་ཞལ་ལྷང་སོགས་
 གདམས་ཟབ་གནད་ཀྱི་མན་ངག་གི་ཉམས་ཁྲིད་སྟོར་དང་། གཏམ་པར་འཛིན་ཆལ་
 ཀྱི་རྒྱུ་གར་སོགས་གཏམ་ཆོགས་དང་ཞལ་གདམས། བསྟོད་ཆོགས་སོགས་རིགས་
 རྣམས་ཆོགས་ཤིག་མཛོད་པ་ཐམས་ཅད། མཁས་རོམས་ཀྱི་སྟོས་པ་མ་མཛོད་པར་
 གཏུལ་བྱའི་རྒྱུད་དང་བསྐྱེད་ནས་གསུངས་པས་ཐུན་མེན་བྱང་ཆོས་སླ་ན་མེད་པ་
 ཞིག་ཡོད་པ་ནི། རྗེ་གྲུབ་ཆེན་འཇིགས་མེད་བསྐྱེད་པའི་ཉི་མས་མཛོད་པའི་དཔལ་
 སྤུལ་རྣམས་ཐར་ལས་འདི་སྐད་ཅེས་གསུངས་ཏེ། “མཁས་པས་བརྟགས་ན་དོན་
 བཟང་བ། ལྷན་པོས་ཉན་ཡང་གོ་སླ་བ། གནད་འདུས་ལ་འཛིན་བདེ་བ། རན་
 ལ་འགྲེལ་ཆགས་པ། ལྷན་ལ་རོ་ཉམས་དང་ལྷན་པ། འཇམ་རྩུབ་རི་ལྟར་བཤད་
 གྱུར་གདམ་ངག་གི་རོ་གཅིག་ཏུ་མཐུན་པར་འབྱུང་བས་ན་མཁས་ཆོངས་བར་མའི་
 རྒྱུ་པོ་མཐའ་དག་གི་ཡིད་འཕྲོག་པ་ཡོད།” ཅེས་གསུངས་པ་ལྟར་ལགས་སོ། །ཞེས་
 གསུངས་སོ། །

བརྒྱུད། འཇུ་མི་པམ་རྣམ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ།

འཇུ་མི་པམ་རྣམ་རྒྱལ་རྒྱ་མཚོ་ནི། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་མེ་ཏྲ་སྤྱི་ལོ་1846
 ལོར། ཡབ་འཇུ་མགོན་པོ་དར་རྒྱས་དང་། ཡུམ་དཔོན་རྒྱ་ཆོས་དར་གྱི་བུ་མོ་སྤིང་
 རྒྱུང་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་ཡུལ་མདོ་ཁམས་ཕྱེ་དགེ་རྒྱ་རྒྱུ་རྒྱུང་དགེ་བསྟེན་ཆེན་
 པོ་རྒྱ་རྒྱལ་རྗོ་རྗེ་འཕེན་ཕུག་གིས། བདག་ཏུ་བཟུང་བའི་གནས་ཡ་རྒྱུ་རྒྱུང་དེར་རྒྱུང་
 ཞེས་པར་སྐྱེ་འབྱུངས་ཞིང་། སྤྱི་པོ་པར་དར་རྒྱས་ཀྱིས་མི་པམ་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་མཆོན་
 གསོལ། རྒྱུང་རྒྱུ་རྒྱུས་ནས་ཡི་དམ་འཇམ་དཔལ་ཞི་དྲག་དང་། ཆོས་རྒྱུང་གི་

སར་གཉིས་ཁོ་ན་ལ་དང་པ་ཞིག་བྱང་། དགུང་ལོ་དྲུག་བདུན་ནས་སྒྲིམ་གསུམ་
ནམ་ངེས་དང་། ཚེས་དཀར་ནག་གི་སྒོན་འགྲོ་ཐུགས་འཛིན་མཛད། དགུང་
གྲངས་བརྒྱ་སྟོར་ནས་འབྲི་སྟོག་ལ་ཐོགས་པ་མེད་ཅིང་ལྷགས་ཚོམ་ཀྱང་ཅི་རིགས་
གནང་། དགུང་གྲངས་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཐོག་ཡུལ་དེའི་དགོན་པ་འཇུ་མོ་ཉོར་
གསང་སྐྱགས་ཆོས་སྤྱིང་དུ། གྲུ་པ་བྱས་པར་བཅུན་ཆུང་མཁས་པ་ཞེས་ཀྱན་གྱིས་
བསྐྱགས་པའི་གནས་སུ་གྱུར། དགུང་ལོ་བཙོ་ལྷ་དྲུག་སྟོར་ཞིག་ན་དབྱངས་འཆར་
གི་དཔེ་རྟེན་ཞིག་ལ་ཞག་ཤས་གཟིགས་ཏེ་འཇམ་དཔལ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་པས་
མ་ལུས་པ་མཁྱིན། དགུང་ལོ་བརྒྱ་བདུན་སྐབས་ཉོག་ཟིང་གིས་འབྲོག་སྡེ་མཐའ་
དག་མགོ་ལོག་དུ་སོང་བས་རྗེ་ཉིད་ཀྱང་དེར་བྱོན། དགུང་གྲངས་བཙོ་བརྒྱད་ཅུ་
དགུའི་སྟོར་ནས་སྤྱ་ཞང་འབྱུར་བཟང་དང་ལྷན་དུ་ལྷ་སར་ཐེབས། དེ་ནས་སྟོ་
གནས་རྒྱས་པར་བྱོན་ཞོར། སྟོ་བྲག་མཁར་ཆུར་ཐེབས་པའི་ཆོ་བ་མལ་གྱི་སྤང་བ་
འབྱུར། བདེ་དྲོད་གི་ཉམས་འབར་བ་སོགས་གནས་གི་བྱིན་རྒྱབས་ཐོབ། སྤྱིར་
རང་ཡུལ་དུ་ལོག་རྗེས། ལབ་སྐྱབས་མགོན་དབང་ཆེན་དགེས་རབ་རྗེ་རྗེའི་མདུན་
ནས་མ་ཏི་འཇམ་དཀར་གྱི་རྗེས་གནང་དང་། ཆོས་སྦྱོང་གི་སྟོག་གཏད་སོགས་
གསན། དཔལ་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་ལས་སྦྱོང་འཇུག་ཤེས་རབ་ལེའུ་སོགས་རྒྱད་ལྟར་
མན་ངག་མང་པོ་གསན། འཇམ་དབྱངས་མཁྱིན་བཙེ་དབང་པོ་ལས། ཐུན་མོང་
དང་ཐུན་མེན་གྱི་གཞུང་ལུགས་དུ་མ་དང་། གསང་ཆེན་རྗེ་རྗེ་ཐེག་པའི་སྤྱིན་བྱེད་
གྱི་དབང་དང་། སྟོལ་བྱེད་གྱི་བྲིད། རྒྱལ་རྟེན་གྱི་བཤད་པ་སོགས་མན་ངག་ཐུག་
བཞེས་དམར་བྲིད་མང་པོ་ཞུས། ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ལས། སྒྲ་ཙན་པ་
དང་། དདུལ་ཆུ་བཙོ་བཀྱའི་ལག་ལེན་སོགས་ཐུན་མོང་རིག་གནས་དང་། འཇམ་
དཔལ་ཆོ་བདག་སོགས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྤྱིན་གྱོལ་གྱི་རིགས་མཐའ་ཡས་པ་
གསན། འཇུ་དཔོན་འཛིགས་མེད་རྗེ་རྗེ་ལས་མདོ་རྒྱུད་པའི་བཤད་པ། འབྲུམ་
གསར་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་འབྱུང་གནས་ལས་དབུ་མ་འཇུག་པ་དང་། འཇམ་
དབྱངས་སྟོ་གཏེར་དབང་པོ་ལས་ཆོད་མ་རིགས་གཏེར། སེར་བྲལ་དགེ་བཤེས་ལྷ་
རམས་པའི་མདུན་ནས། མཛོད་གྱི་བཤད་ལྟར་སོགས་རིས་མེད་གྱི་མཁས་གྲུབ་དུ་

མའི་མདུན་ནས། མདོ་སྤྲུག་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་ཐམས་ཅད་མ་མཐུན་པ་
 མེད་པར་བསྐྱབས། རྩོགས་ཆེན་གྱི་སེང་རུ་སྤྲུལ་འགྱུར་སྟོང་མའི་ཆོས་སྐོར་དང་།
 དཔལ་སྤྲུངས་ལྷ་རིག་སྟོབ་སྟོང་ནས་གསོ་བ་རིག་པ། ཅིས་དཀར་ནག་སོགས་
 རིག་གནས་ཀྱི་སྐོར་ནམས་མཐར་ཕྱིན་པར་བསྐྱབས། སྤྱི་ཆོ་པལ་ཆེར་སྤྲུགས་མེད་
 རིས་མེད་ཀྱི་དབེན་གནས་ནམས་སུ་སྤྲུབ་པ་ཉམས་ལེན་ཁོ་ན་མཛད་ཅིང་ཆེ་ཤོད་
 དཀར་མོ་སྤྲུག་ཆོང་རུའང་ལོ་བཅུ་གསུམ་རུ་བཞུགས་ནས་བསྟེན་སྦྱོར་མཐར་ཕྱིན་
 པར་མཛད། རི་བོ་དགེ་ལྡན་པའི་མཁས་པ་ཆེན་པོ་དཔལ་རིས་རབ་གསལ་དང་
 ཚྱོད་ཡིག་འགའ་ཞིག་བཏང་རིས་བྱས་པ་ཡང་དོན་རུ་བསྟན་པ་བྱེད་ཀྱི་ཆེད་རུ་
 ཡིན་པའི་ཚུལ་བཀའ་མཐོང་རྒྱུ་ཡིག་རྒྱ་མཚོས་གྲིས་པའི་《གངས་རིའི་ཁོད་ཀྱི་སྤྲུ་
 བའི་སེང་གོ་གཅིག་ཤུ་འཇམ་མགོན་མི་པམ་རྒྱ་མཚོའི་ནམ་ཐར་སྟོང་པོ་བསྐྱུས་པ་》
 ཞེས་པའི་ནང་རྩིས་ཀྱི་ཞལ་གསུང་ལུང་རྒྱུངས་པ་ལས། “སྐབས་དེར་སྐབས་
 མགོན་རྩོམ་ཆེ་འཆང་མཐུན་བཅེ་རིན་པོ་ཆེས། རང་ལྷགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རེ་ཡང་གྲིས་
 ཞེས་བཀའ་ཐེབས་པས། སྤྲུ་མའི་བཀའ་སྦྱོར་པ་དང་། རང་གི་སྟོ་གྲོས་གོམས་
 ཆེད་རྒྱལ་བསྟན་རིན་པོ་ཆེ་འབའ་ཞིག་སྟོང་ལ་བཅངས་ནས། མདོ་སྐོར་སོགས་ཀྱི་
 ཡིག་ཆ་རེ་ཡང་གྲིས་ཤིང་། དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་རང་ལྷགས་ཀྱི་འདོད་པ་ཚལ་རུ་
 བཏོན་ནས་ཅུང་ཟད་རེ་བཤད་པས་ཀྱབ་མཐའ་གཞན་གྱིས་འགོག་བྱེད་ལྟ་བུར་གོ་
 བས། ཕྱིས་འདྲིར་སྤྲུགས་ཐ་དད་ནས་ཚྱོད་ཡིག་སོགས་མང་རུ་བྱུང་མོད། དོན་རུ་
 རང་གི་ཀྱན་སྟོང་ལ་ནི་སྤྲུ་མའི་བཀའ་ལུང་སྦྱོར་པ་དང་། དེར་སངས་སྤྲུལ་ཀྱི་
 བསྟན་པ་ཉམས་རྒྱུ་ཆེ་བས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་གཞན་ལྷགས་ཀྱི་ལད་མོ་ཅམ་ལས།
 རང་ལྷགས་ཀྱི་ཀྱབ་མཐའི་གནད། ཅི་ཡིན་ཅམ་ཡང་ཤེས་འདོད་བྱེད་ནས་འདྲི་
 མཁན་ཡང་དཀོན་པས། དོན་དེ་ལ་ཅུང་ཟད་པན་རུ་རེ་ནས་གྲིས་པ་མ་གཏོགས་
 གཞན་ལྷགས་ལ་སྤང་ཞེན་དང་། རང་བསྟོད་ཀྱི་སྟེམས་པ་སོགས་ཀྱི་ཀྱན་སྟོང་ནི་
 མི་ལམ་ཅམ་རུའང་སྟེས་མ་ཕྱོད་བ་ནི། ཡེ་ཤེས་ཀྱི་བྱན་དང་ལྡན་པ་ནམས་ཀྱིས་
 གཟིགས་ཀྱང་མི་སྤྲོལ་བ་ཡིད། ཚྱོད་ལན་འགའ་ཞིག་གྲིས་པ་ནམས་ཀྱང་རང་
 གཞན་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་ཀྱི་དགོངས་དོན། མ་མེད་རུ་རྟོགས་

པའི་ཆེད་དུ་གཟུ་བོའི་སྒོས་བཤོ་སྤྱོད་ཅུང་ཟད་བཤིས་པ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས། །

ཡང་ 《གངས་རིའི་ཁྲོད་ཀྱི་སྤྱོད་པའི་སེང་གེ་གཅིག་ཤུ་འང་མ་མགོན་མི་པམ་རྒྱ་
མཚོའི་རྣམ་ཐར་སྟོང་པོ་བསྟུས་པ་》 ཞེས་པའི་ནང་རྗེ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་གསུང་ལུང་
དྲངས་པ་ལས། “སྤྱིར་ཆོད་མའི་རིགས་པ་ལ་སྟོན་གོམས་འགོག་མེད་སྤྱང་ཞིང་
ཆོད་མ་རྣམ་འགྲེལ་གཟིགས་སྐབས་རྒྱབ་གཅིག་མནལ་ལམ་དུ། རོ་བོ་ས་པའ་ཡིན་
པ་ལ། རྣམ་པ་རྒྱ་གར་གྱི་པའ་ཁྱབ་གྱི་ཆས་ཅན་ཤངས་ཅེ་ཅུང་ཟད་གྲག་པ་ཞིག་
གིས་ཆོད་མ་རྣམ་འགྲེལ་ལ་མི་ཤེས་རྒྱ་ཅི་ཡོད། དགག་སྐྱབ་གཉིས་རེད་གསུངས་
ནས་ཆོད་མའི་འགྲེལ་པའི་དཔེ་ཆ་ཞིག་དུམ་བུ་གཉིས་སུ་བྱས་ཏེ། ཉིད་ཀྱི་ཐུག་དུ་
བཞག་ནས་འདི་གཉིས་མཉམ་དུ་སྟོམས་གསུངས་པས། དེ་ལྟར་བསྟུམས་མ་ཐག་
རལ་གྱི་ཞིག་དུ་གྱུར་ཏེ་ཉིད་ཀྱི་མདུན་ན་ཤེས་བྱའི་ཆོས་ཐམས་ཅད་ཡོད་སྤྱང་ཤར་
བ་ལ། རལ་གྱི་དེ་གཅིག་གཡུགས་པས་ཐོགས་པ་མེད་པར་ཐམས་ཅད་དུས་གཅིག་
ལ་ཆོད་པའི་ཐུགས་སྤྱང་གསལ་བར་བྱུང་བས། སྤྱིར་ནང་ནས་རྣམ་འགྲེལ་ལ་མི་
ཤེས་པ་གཅིག་ཀྱང་མ་བྱུང་། ཞེས་གསོལ་དཔོན་པདྨ་ལ་གསུངས། འདུལ་བ་
མདོ་རྩ་ལ་ཐོག་མར་ལན་གཅིག་གཟིགས་པས། ཅུང་ཟད་གོ་དཀའ་བ་འདྲ་ཞིག་
བྱུང་གྱང་། དེ་རྗེས་བཀའ་འགྱུར་ཆོར་གཅིག་དཔེ་བལྟས་བྱས་སྐབས་འདུལ་བའི་
བོད་བརྒྱ་གསུམ་པོ་ཆོར་གཅིག་གཟིགས་པས། དེས་མདོ་རྩ་ལ་མི་ཤེས་རྒྱ་གཅིག་
ཀྱང་མི་འདུག་གསུངས། “ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “ དེ་ནས་སྤྱོད་པའི་བཀའ་འགྱུར་
ཆོར་བདུན་དཔེ་སྟོན་གནང་བ་དང་། གེ་ཐོག་སྤྱང་སྐབས་དཔལ་འཛིང་དགོན་
དུ་བསྟན་འགྱུར་གྱི་དཔེ་ཆ་གཡར་ཏེ་བོད་བརྒྱ་ཅན་དཔེ་གཟིགས་གནང་། ཁོང་
གི་ལྷགས་ཚོམ། མདོ་སྟགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པའི་སྒོར་ཤུ་གྲི་སྟུམ་ཅུ་ལྷག་
བརྒྱམས་ཡོད་པ་དེ་དག་སྤར་གཟིགས་རྒྱ་ཆེ་བའི་སྟབས་ཀྱི་རིག་པའི་སྟོང་བདོལ་
ནས་ཚོམ་པ་ཤ་སྟག་ཡིན་པའི་ཚུལ་ཉིད་ཀྱི་གསུངས་ལས། དེ་ཡང་བོད་སྤྱོད་པའི་
ཀྱི་བྱུང་པར་སོགས་ཟབ་གནད་ཐུན་མིན་རྣམས་ནི། དཔེ་སོགས་བལྟས་པ་མིན་
པར། བསྟོན་སྐྱབ་ལ་བཞུགས་དུས་རིག་པའི་རྩ་ཁ་སྤྱོད་བ་དང་། སྤམ་དང་སྟག་
པའི་ལྟའི་བྱིན་རྒྱལས་ལས་རང་བབ་ཀྱིས་ཐུགས་ལ་ཤར་ཏེ། མ་གྲིས་ཐབས་མེད་

བྱང་བ་འབའ་ཞིག་ཡིན་ ” ཞེས་གསུངས། །

འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཅིང་དབང་པོས། མི་པམ་མགོན་པོའི་དགོངས་དོན་
 རི་བཞིན་རྟོགས། །འཇམ་པའི་དབྱངས་བཞིན་ཤེས་བྱ་ཀུན་ལ་མཁས། །སྤྱོད་ཀས་
 ལས་རྣམས་རྒྱལ་ཚོས་ཀྱི་གྲགས་པ་ལྟར། །སྟོན་པས་རྒྱ་མཚོའི་གོས་ཅན་བྱེད་གུང་
 ཅིག །ཅེས་པའི་བསྟན་པ་བཞིན་དང་། སྤྱོད་ཀས་སྤྱོད་ཀས་རྟོན་གལ་འགངས་ཆེ་བ་
 འགའ་ཞིག་དང་། རྩེ་ཉིད་ཀྱི་དབང་རྟགས་སུ་བཞེས་པའི་པཎ་ཁྱ་རྩ་རིང་བཅས་
 གནང་སྟེ་དོན་གྱི་རྒྱལ་ཚབ་དུ་མངའ་གསོལ། །ཁོང་གི་བསྟོན་སྦྱབ་གང་གནང་ལ་
 གྲུབ་རྟགས་ཆེད་ལྟན་མ་བྱང་པ་མེད་པ་ཁོ་ན་སྟེ། 《གངས་རིའི་ཁོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཀས་
 ཁོང་གི་གཅིག་དུ་འཇམ་མགོན་མི་པམ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་སྟོང་པོ་བསྟུས་པ་》

ལས། “སྟོན་ཆེད་དུ་རྟོན་གལ་གྱི་སྦྱབ་པ་ཞག་བཞི་མཛད་དེ་གཏོར་རྒྱལ་གནང་
 སྐབས་བྲག་རི་སྤེམ་ཞིག་པ་དང་། སྤེད་གཏོར་སྤྱོད་མོ་བསྟོན་སྐབས་སྤྱོད་ཀས་ཁྱེད་
 པས། སྤྱོད་ཀས་ལ་སྤྱོད་ཀས་གཏད་པ་ཅམ་གྱིས་རང་བཞིན་གྱིས་ཁ་བསྐྱོར་བ་ཀུན་
 གྱིས་མཐོང་། ལྟན་ཁོག་དེས་མགོ་རི་ཁོད་དུ་བཞུགས་སྐབས། ཉིན་གཅིག་འབྲི་
 སྤྱོད་གི་འགྲམ་དུ་བྱོན་ཏེ། ཁོད་ཁམས་བདེ་བའི་སྟོན་ལམ་དང་། ས་བཅུད་གསོ་
 བའི་རྟོན་འབྲེལ་དུ་རིན་ཆེན་འབྲུ་སྟོན་ཅན་གྱི་སྤྱོད་ཀས་གཏོར་དུ་སྤྱོད་ཆེས། སྤྱོད་
 བ་མངའ་དར་ཞིག་བསྟོན་པ་ཡོད་པ། དེ་འབྲི་རྒྱུ་རྒྱུ་དཀྱིལ་དུ་འཕངས་མཛད་
 པས་མངའ་ཡི་རྩ་བ་རྒྱུ་གཏོར་དུ་བྱུག་ཅིང་། ཅེ་མོ་གྱུན་དུ་བསྟོན་དེ་དར་ཆོན་
 རྒྱུ་གིས་བསྟོད་བཞིན་བརྟན་པར་གནས་སོང་ཞིང་། དེ་ནས་རྩེ་ཉིད་རྒྱུ་འགྲམ་
 བས་གྱུན་དུ་སྟོན་ལམ་ཤེས་བཞིན་གསུང་བཞིན་ཞབས་གོམས་པ་བརྒྱུད་དགུ་ཅམ་
 དུ་དལ་བུས་ཕེབས་པར། མངའ་དར་ཡང་སྤྱོད་མ་ལྟར་གྱིས་རྒྱུ་ཁོད་གཞུང་ནས་
 གྱུན་ལ་འགོ་བ་དེར་འཁོད་ཐམས་ཅད་གྱིས་མཐོང་། ཆབ་མདོར་བཞུགས་སྐབས་
 རྒྱ་ནག་གི་བྱུང་བེད་ཆེ་བས། ཉེ་གནས་སྤྱོད་མ་དམ་པ་འོད་གསལ་སྤྱོད་ཀས་གཟན་ཆེ་
 བར་བྱང་ཆོ། ཁོང་གི་ཞལ་ལས། སྤྱོད་ཀས་འཛོམས་པའི་གཤེད་མ་རིགས་སྤྱོད་དུག་
 པོ་སྤྱོད་ཀས་འཁོར་ཅན་ཡིན། བདག་གྱུང་དེའི་དམག་དཔོན་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་པས།
 དེ་དག་གིས་འཆོག་ལ་རུས། ལེའུ་ཅི་གསུངས། དེ་བཞིན་སྤྱོད་ཀས་དུ་བཞུགས་

རུས་སྤྱི་སྤྱི་གི་འགྲུལ་པ་སོང་བའང་། རྗེ་སླ་མ་ཉིད་བཞུགས་པའི་ས་སྤྱོད་གས་དེ་
གཞུང་ལམ་རུ་ཁེལ་ཡང་འགྲོ་མ་རུས་པར། དེ་ལས་གཞན་རུ་བྱོལ་ཏེ་སོང་བ་
དང་། བར་སྐབས་འཇུ་ཁུང་མ་སྤྱང་ན་གྲུད་ཅིང་ར་མདའ་སོགས་མི་མོད་པར་
ཤིན་རུ་ཁས་དམན་དག་ཇག་གིས་འཆོར་བའི་སྐབས། རྗེ་ཉིད་ཀྱིས་འཕྱིན་བཅོལ་
གནང་བས། མནལ་ལམ་རུ་འབྲུ་སྐྱ་བདེ་ཆོས་སྦྱོང་བེར་ནག་དེ་ན་ནག་པོ་ཞིག་
བཅིབས་ནས། སྤྱག་ན་མདུང་ཞིག་བཟུང་སྟེ་དེས་འཇུ་ཁུང་མའི་སྟེང་ནས་རེ་བ་
ནག་པོ་ཞིག་སྤངས་ཏེ། བ་ཆད་གཞན་ཞིག་ཏུ་འཕངས་སོང་བ་ཆིས་པས་དེ་སྤྱིན་
ཆད་འཇུ་པ་སྤྱང་ན་དར། དག་ཤེད་རྗེ་ཆེར་སོང་བ་འདི་ཁོ་བོའི་མཐུ་ཡིན་ཡང་
སྤྱས་ཀྱང་ཤེས་པ་མི་འདུག་གསུངས་པས་མཆོན་དེ་རིགས་འགའ་ཞིག་སྟོན། ཞེས་
སོགས་གསུངས་སོ། །མདོར་ན་རྗེ་ཉིད་སྤྱི་ཆེའི་གང་པོར་གྲུབ་མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་
མཁས་གྲུབ་རུ་མར་བསྟེན་ཞིང་མདོ་སྤྱུགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་ལ་སྦྱོང་བ་
མཐར་མ་སྤྱིན་པ་མེད་པ་དང་། སྤྱི་ཆོ་བསྟེན་སྦྱབ་མཛད་པས་ཡི་དམ་ལྟ་ཐམས་
ཅད་ཀྱིས་ཞལ་མ་གཟིགས་པ་མེད་པ། ཅ་ཐིག་རྒྱང་གསུམ་ཐམས་ཅད་རྗོད་རྗེའི་
ལུས་ལ་གནད་རུ་བསྟུན་པས་ལས་རྒྱང་གི་རྒྱ་བ་པལ་ཆེར། དབུ་མའི་དབྱིངས་སུ་
དག་སྟེ་དགའ་བཞིའི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་སྤྱི་ཉམས་སུ་བསྟར་བ་ཟབ་དོན་མཐའ་དག་
དཀོངས་པའི་སྒོར་ནས་རང་བཟོལ་རུ་བྱུང་བའི། གསུང་རབ་བསྟན་བཅོས་སུ་སྟེ་
སུམ་ཅུ་ལྟག་ཅུ་བཞུགས་པ། དངོས་པོ་གང་ལའང་ཞེན་འཛིན་མེད་པ་སྤྱོད་ས་
མེད་རྒྱལ་ཁམས་འགྲིམས་པའི། རིས་མེད་ཀྱི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་དེ་
ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྟོབ་གཙོ་བོར། རྗོད་གྲུབ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། གཏེར་སྟོན་བསོད་རྒྱལ།
རྗོགས་སྤྱུལ་ལྟ་པ། དགེ་མང་སྦྱབས་མགོན། མཁན་པོ་པད་རྗོད་ཀུ་ཐོག་སི་ཏུ་
རིན་པོ་ཆེ། ཞེ་ཆེན་རྒྱལ་ཆོབ་སྤྱུལ་སྤྱ། ཞེ་ཆེན་རབ་འབྱམས། དཔལ་ལྷུལ་རྒྱ་
སྤྱུལ། དཔལ་ལྷུལ་ཀམ་ཡང་སྤྱུལ། དཔལ་སྤྱངས་སི་ཏུ་པར་དབང་མཆོག་སྤྱིང་རྗེ་
བྱུང་། དགེ་མང་དཔོན་བསྟན་འཛིན་ལོར་བ། རྗེ་ལྷ་ར་སྤྱུལ་སྤྱ། མཁན་ཡོན་
ཏན་རྒྱ་མཆོ། སླ་མ་ལུང་རྟོགས། ཨ་འཛོམས་འབྲུག་སྤྱུལ། རྟོགས་ལྟན་གྲུ་སྤྱི།
རོར་དཔོན་སྟོབ། དཔུ་རོང་སྤྱུལ་སྤྱ་སོགས་ས་དགེ་བཀའ་རྟིང་གི་མཁས་ཆེན་

དམ་པ་ནམས་དང་། ས་སྐྱོང་ཕྱི་དག་རྒྱལ་པོ་དང་། སྤྱིང་ཚང་རྒྱལ་པོ་སོགས་
 བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ནམས་དང་། འབྱོར་ལྷན་བསྟན་པའི་སྤྱིན་བདག་མང་པོ་
 རྣམས་ཀྱི་སླ་མར་གྱུར་པ་རེད། དེ་ནས་སྤྱི་གཤེགས་པའི་ཚུལ་ནི་《གངས་རིའི་ཁྲོད་
 ཀྱི་སྤྱི་བའི་སེང་གེ་གཅིག་ཤུ་འཇམ་མགོན་མི་པམ་རྒྱ་མཚོའི་རྣམ་ཐར་སྤྱིང་པོ་
 བསྐྱས་པ་》ལས། “དགུང་ལོ་རེ་བརྒྱན་པ་རབ་བྱུང་བཙེ་ལྷ་པའི་ཚུ་བྱི་ལོའི་ལྷ་བ་
 དང་པོའི་ཆོས་བརྒྱ་གསུམ་ལ་སྤྱི་མཚམས་གྲོལ། ཆོས་བཙེ་བརྒྱད་ཉིན་འགྲུལ་པ་
 འགའ་ཞིག་གིས་གདོན་ནད་ལྟ་བུ་ཞིག་གིས་སྤྱིང་གཞི་བཞེས་པ་དང་། ཆོས་ཉེར་
 གཅིག་ཉིན་མཐའ་མའི་ཞལ་ཆེམས་ཕྱག་བྲིས་མཛད་ནས་གསང་ཉར་མཛད་། ལྷ་
 བ་བཞི་པའི་ཆོས་བཙེ་བརྒྱད་ཉིན་མཁན་པོ་ཀུན་དཔལ་འབྱོར་བ་དང་། ཀ་ཐོག་
 རས་རུས་འཁོར་སྤར་བོད་གཅིག་འབྱོར་བས། ཁོང་གི་ཞལ་སློབ་སླ་མ་འོད་གསལ་
 ལ། དེང་སང་སྤྱིར་བདེན་པར་བཤད་ན་ཉན་མཁན་ནི་མེད། རྒྱན་པར་བཤད་
 བ་ཐམས་ཅད་བདེན་པར་འདོན་པས། དེ་སྟོན་སྤྱི་ལའང་མ་སྤྱོད། དུན་སོ་སྤྱི་ཐ་
 མ་བ་ཅིག་མིན། བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔའ་སྟོན་ལམ་གྱི་དབང་གིས་སྤྱི་བ་སྤངས་པ་
 ཞིག་ཡིན། ད་རེས་ཀྱི་ཉིན་འདིར་ན་རྒྱག་ཆེར་བྱུང་བ་འདི་ལས་ཀྱི་རྟག་མ་ཡིན།
 ད་པན་ཆད་ལས་སྤྱི་བ་གཏན་ནས་སྤྱིང་མི་དགོས། ད་རེས་ཉིན་འབྲེལ་གྱི་བྱུང་
 ཆེན་པོ་ཡོད་པས་མཁན་ཀུན་དཔལ་ལ་དེ་རིང་ནས་དབུ་ཚུགས་ལ་རུས་འཁོར་གྱི་
 བཤད་ལུང་གིས། སྤྱིར་རྒྱད་བཤད་ལ་མ་མཐའ་ཡང་ཞག་བརྒྱ་དགོས་པ་སོགས་
 གཞུང་རུ་གསལ་ཡང་། ད་རེས་ཉིན་བརྒྱད་ཀྱི་ཁོངས་སུ་འགྲུབ་པར་གྱིས་ལ་ཆོས་
 ཉེར་ལྷ་གཟའ་ལྷ་བ་གྲོ་བཞིན་འཕྲོད་སྤྱིར་དགེ་བར་འགྲུབ་ངེས་གིས། སྤར་ཡིག་
 བཞོ་བཅུགས་ཞིབ་ཆ་མ་གྲུབ་སྟབས་ཅུང་ཟད་གསལ་མིན་ཡོད་འདུག་ཀྱང་བདག་
 ལ་བྱིན་རྒྱབས་ཀྱི་རུས་པའི་མཐུ་ཡོད་པས་ཁྱོད་གཉིས་བྱིན་གྱིས་བརྒྱབས་པ་ཡིན་
 གསུངས། ”ཞེས་དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། “ཉི་ཤུ་གཉིས་གསུམ་སྟོར་ནས་བརྒྱད་།
 ད་ནི་འདུ་འབྲུགས་ཀྱི་ནད་སོགས་གཏན་ནས་དྲག་ཟིན། ད་པན་རྒྱག་བསྐལ་གྱི་
 ཆོར་བ་གཏན་ནས་མེད། ཉིན་མཚན་ཐམས་ཅད་ཐོད་ཀླལ་གྱི་སྤྱིང་བ་འཇའ་ཟེར་
 ཐིག་ལེ་སྤྱི་དང་། ཞིང་ཁམས་ཀྱི་སྤྱིང་བ་འབའ་ཞིག་པ་རྟག་པར་ཁོར་ཡུག་རུ་ཤར་

འདུག་གསུངས། ཉེར་ལཱི་ཉིན་རྒྱུད་ཞག་འཕུལ། ད་ནི་དིས་མགོ་ཚང་སོགས་
ཡོན་བདག་དང་། དེ་སྤྱུལ་སོགས་སྟོགས་ཀྱི་མངལ་མི་ཐམས་ཅད་ཤོག་གསུངས།
སྤྱི་མཐུན་རྒྱ་བཅར་ཏེ་སྟོན་ལམ་མཛད། དེ་སྐབས་དེ་སྤྱུལ་སོགས་ནས་བཞུགས་
ཞུ་ཤུལ་བར་ད་ནི་མི་སྟོན་ངེས་ཅན་ཡིན། རྒྱེ་བ་ཡང་མི་ལེན་བྱང་ཤམ་སྟེ་ལར་
ཐེབས་རྒྱ་ཡིན་གསུངས་ཐག་བཅད་གནང་། དེ་རྗེས་སྤྱི་མ་འོད་གསལ། བཤམ་
ཡོན་དགལ། ཀུན་དཔལ་གསུམ་གྱིས་གསོལ་བ་བཏབ་དོར་སྤྱི་ཆོའི་འདུ་བྱེད་
བཏང་ཡང་འཆོ་བའི་འདུ་བྱེད་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་ཏེ་ཆོས་ཉེར་དགའི་ཉིན་གཟུང་
པ་སངས་དང་སྐར་མ་སྐར་མ་འཆར་གྱི་བར་བཞུགས་ཏེ། དེ་བར་གསུང་འཕྲོས་
ཅི་རིགས་དང་། ལྷག་པར་ནམ་མཁའི་ཁམས་ཐམས་ཅད་ཡིག་འབྲུ་འབའ་ཞིག་
གིས་གང་འདུག་གསུངས། ཕྱག་བྲིས་བརྒྱ་ཡིག་སོགས་སྤྲོ་ཆོགས་གནང་ཡོད་
འདུག་ཀྱང་འཇམ་དཔལ་གྱི་གཟུངས་གཞུག་ཤུལ་བྱིན་སྤྱབས་གསལ་བར་འགོད་
མ་རུས། ” ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །དེ་ལྟར་དགྲུང་ལོ་རེ་བཟུན་པའི་སྤྱི་
ལོ་1912པའི་ཚུ་བྱི་ཟླ་བ་4པའི་ཆོས་29ཉིན་སྤྱི་གཤེགས། །

ས་བཅད་བརྒྱན་པ། མི་དབང་པོ་ལྷའི་སྤྱན་གསལ་རྣམ་གཉིས།

འདིར་མི་དབང་པོ་ལྷའི་སྤྱན་གསལ་རྣམ་གཉིས་ཞེས་པའི་དོན་ནི། སྐབས་དེར་
བོད་སྡེ་པ་གཞུང་གི་སྲིད་སྟྱུང་། མི་དབང་པོ་ལྷ་བས་ཞལ་མངལ་ཐོབ་ཅིང་གཞུང་
གིས་ལས་དོན་འགའ་ཞིག་བསྐྱབ་པའི། འོས་འགན་གནང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པ་དེ་
ལ་ཟེར། རིག་འཛིན་ཆོ་དབང་ལོར་དང་། སི་རུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་རྣམ་གཉིས་
ནི་ཁམས་སྟོགས་འདིར་བོད་སྡེ་པ་གཞུང་གི་སྲིད་སྟྱུང་པ་མི་དབང་པོ་ལྷས་དགེས་
ཞལ་གནང་ཞིང་འོས་འགན་གནང་ཡོད་པ་ནི། དང་པོ། སི་རུ་ཆོས་འབྱུང་ལ་མི་
དབང་པོ་ལྷས་ཞལ་མངལ་གནང་ཞིང་། བཀའ་ཡི་སྟོན་པོ་མདོ་ཁམས་ཞབས་རྒྱུང་
གིས་དགེ་ཆུན་བརྟེན་ཞིང་། སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་ལ་བོད་ཀྱི་བརྒྱ་སྟོན་རིག་
པའི་སྟོན་བྲིད་ཀྱི་ཞལ་བཀོད་གནང་། སི་རུས་ཞབས་རྒྱུང་ཆེན་པོའི་བཀའ་ཐེབས་
ལྟར་སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་ལ་སུམ་རྟགས་ཀྱི་བཀའ་བྲིད་གནས་བས་ཁོང་གིས་
བརྩམས་པའི། སི་རུའི་སུམ་རྟགས་འགྲེལ་ཆེན་ལུ་ཏིག་ཕྱིང་མངོས་ཞེས་པ་དེ་བོད་

གཞུགས་པའི་མཁའ་འཛིན་ཆོ་དབང་ལོ་རྒྱུ་ལྷན་ཁྲིམས་པ་།

ཀུན་ཐོག་རིག་འཛིན་ཆོ་དབང་ནོར་བུ་ནི་འགྲི་རྒྱུད་རེ་ཁེའི་སྤྱངས། བོ་འཛོ་ས་
 ངན་བསོ་བ་ཞེས་པའི་གྲོང་རུ། ཡབ་རྩ་བ་ཨ་ཏི་མཁོན་པོ་དང་། ཡུམ་སྒོ་བཟའ་རྩོ་
 རྩོ་མཆོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ས་སྟག་ ཁྱི་ལོ་༡༩༧༥ ལོར་སྐུ་
 འབྱུངས། སྤྱི་ལོ་ལོ་བརྒྱ་བདེ་ཆེན་སྤྱིང་པས། སྟག་སྒྲ་པརྒྱ་ནོར་བུའི་ཡང་སྤྱིང་
 རྩ་རོས་བཟུང་ནས་གནས་ནང་གི་གདན་སར་སྐྱོན་བྱངས། གཏོར་སྟོན་པརྒྱ་བདེ་
 ཆེན་སྤྱིང་པས་རྩོས་སུ་བཟུང་། མཆོན་ཆོ་དབང་ནོར་བུ་རྩོ་རྩོ་དཔལ་འབར་རྩ་
 གསོལ། སྟག་རྩོགས་ཀྱི་གདམས་པ་གསན་པས། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་གསུམ་པར་ཆོས་ཀྱི་
 བོ་ཟབ་མོ་ཐོབ། ཀུན་ཐོག་རྩ་རྒྱལ་སྲས་བསོད་ནམས་སྡེ་འཁོར་ལས་དགེ་བརྟེན་
 ཀྱི་སྟོན་པ་བཞེས། ཀུན་ཐོག་གདན་སར་གཏན་རྩ་བཞུགས་པར་ཞུས་འདུག་ཀྱང་
 ཞལ་བཞེས་མ་གནང་། དེ་ནས་རྩུར་མང་ཆེ་ཆོང་གསུང་རབ་རྒྱ་མཆོ་ལས་བཀའ་
 ཆོས་མང་རྩ་གསན། དགྲུང་ལོ་ཉེར་ལྗེའི་སྐབས་སུ་བྱ་གཏང་གི་བརྒྱལ་ཞུགས་
 གཟུང་ནས། སྐུ་བོ་བྲག་གད་སྡེངས་བརྒྱུད་ཀོང་པོའི་གནས་རྟེན་རྒྱམས་དང་ཅ་
 རི་ཁྱབ་ཐོབ་ཀྱང་དཔོན་སུ་མཇལ་བར་མཇོད་ཅིང་དབུས་གཙང་རྩ་ཕྱོན། དེ་ནས་
 རིམ་གྱིས་སྐུ་ཀོང་བརྒྱུད་དབུས་གཙང་ལ་ཕྱོན་ཏེ། རྩོ་བླ་རྒྱལ་གཉིས་ལ་སོགས་
 གནས་རྟེན་མཐའ་དག་མཇལ་སྟོར་མཆོད་འདུལ་དང་། རིས་མེད་ཀྱི་སྒྲ་མ་མང་
 རྩ་བརྟེན་ནས་གསང་སྟགས་གསང་སྟོང་གི་དབང་ལྱང་བྲིད་སྟོལ་མཐའ་ཡས་པ་
 དང་། ཆེ་ཆོང་པ་ཀམ་གསུང་རབ་རྒྱ་མཆོ་ལས་ཀར་ལུགས་སྟག་ཆེན་གྱི་ཉམས་
 བྲིད་གསན་ཅིང་རྟོགས་གྲོལ་རུས་མཉམ་རྩ་ཁྱུར་ཙ་བའི་སྒྲ་མར་འཛིན། རྩོ་ཁམས་

སྤྱལ་གསུམ་པ་ལས་དབང་ལུང་གདམས་པ་ཅི་རིག་གསན། རྫོང་ཕུག་པ་འཇམ་
དབྱངས་ཕྱིན་ལས་རབ་བརྟན་ལས་ཀྱང་འབྱུག་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ལུགས་ཀྱི་དབང་
ལུང་ཡོངས་རྫོགས་གསན་བཞེས་གནང་། ཤང་རྟག་རྣམ་ཏེ་པོ་སྤྱལ་པའི་སྤྱོད་ཆོས་
ཀྱི་དབང་པོ་ལས། ཟབ་ཆོས་འགའ་ཞིག་གསན་སྐབས་ཀུན་མཁྱེན་རྡོ་ནང་པའི་
གསུང་འཕྲོས་ཞིག་གི་སད་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུན་བྱས་ཏེ། རྡོ་ནང་གི་ལྷ་གྲུབ་ལ་ངེས་ཤེས་
ཁྱད་པར་བ་འབྱུངས་ཏེ། བྱང་ལྷ་ཅེའི་འབྲས་སྤྱང་དགོན་རུ་ཆོས་རྗེ་ཀུན་བཟང་
དབང་པོ་ལས་དཔལ་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་དབང་ཆེན་ཆར་མང་པོ་དང་། དབྱ་
མའི་ལྷ་ཁྲིད། སྦྱར་རྒྱལ་གི་ཁྲིད། ཁྲིད་བརྒྱ་སྤྱབ་ཐབས་རིན་འབྱུང་། སྦྱོལ་མ་རྣལ་
འབྱོར་མ། བྱི་གྲུའི་ཆོས་སྒྲོལ། རྗེ་བཙུན་དམ་པ་རྒྱ་ར་ན་ཐའི་བཀའ་འབྲུམ་སོགས་
རྫོ་ལུགས་ཀྱི་གདམ་སྒྲོལ་རྒྱུན་གང་བཞུགས་ཆོང་བར་གསན། ཀུན་མཁྱེན་དོལ་པོ་
པའི་ཐུགས་སྤྲས་མ་ཏི་རྣམ་གཉིས་ལས། ས་བཟང་མ་ཏི་པཎ་ཆེན་ཀྱི་སྤྱལ་པ་ཡིན་
ཞེས་ཆོས་རྗེ་ཀུན་བཟང་དབང་པོས་ངོས་བཟུང་། དགའ་ལྷན་སྤྱན་ཆོགས་སྤྱིང་
རུ་དཔལ་རུས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་སྤྱབ་མཆོད་འཇུགས་པ་དང་། མཆོད་ཁང་རྣམས་སུ་
མཆོད་མའི་རྒྱུན་དབྱལ་གྱི་ཆེན་མང་པོ་སྦྱར་འཇགས་མཛད་པའི་རྒྱུན་ད་ལྷ་ཡང་
ཡོད་འདུག །མདོ་ཁམས་དང་། ཀོང་པོ། ཟབ་ཕུ་ལུང་སོགས་ནས་ཟབ་གཏེར་
འགའ་ཞིག་ཀྱང་བཞེས། སྐབས་དེར་གཏེར་སྟོན་སླ་མ་ལྷ་དང་མཇལ་བའི་རྟེན་
འབྲེལ་འགྲིགས་ན་སྟོ་བྲག་གནམ་སྐས་ཅན་ནས་མཆོག་གི་གཏེར་ལྷ་བཞེས་རྒྱར་
ཡིན་ཡང་། གཏེར་སྟོན་བདེ་ཆེན་སྤྱིང་པ་ལས་གཞན་རྣམས་མ་འཇལ་བར་རྟེན་
འབྲེལ་འཇུགས་ཏེ། མཆོག་གི་གཏེར་ལྷ་བཞེས་མ་ཐུབ། དག་རྣམས་སླ་མ་སྤྱོད་གསུམ་
དང་། བསམ་ལྷན་མན་ངག་བརྒྱ་གསུམ་མ་སོགས་དགོངས་གཏེར་ཁྱད་པར་ཅན་
འགའ་ཞིག་མཆོས། གཙང་སྟོད་ཀྱི་རེ་ལོ་རྩ་བ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་ལས། སྤྱ་རིག་
པ། ལྷན་ངག །སྐར་ཅིས་རྣམས་གསན་ཅིང་། རང་བཞེད་རྒྱུད་ཅིས་གཙོར་འདོན་
ཀྱི་ཅིས་གཞུང་གསར་རུ་མཛད་པར་རིག་འཛིན་གྲུབ་པའི་ཅིས་སུ་གྲགས། སྤྱི་སླ་
མ་ལྷ་སྤྱག་རྒྱལ་ཅན་ལྷག་བསྟོན་ཏེ་མདོ་སྤྱགས་གསར་རྟེང་གི་ཆོས་ཚུལ་རྒྱ་ཆེར་
གསན།

རྒྱལ་མཆོག་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོས་སྤྲུགས་རྗེས་འཛིན་ཞིང་སྤྲུགས་སྤྲུགས་ཡིད་
 ཆེས་པའི་མི་སྤྲར་གྱུར། མི་དབང་པོ་ལྟ་བུ་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ་ཡབ་སྲས་དང་
 མཆོད་ཡོན་རུ་གྱུར་ཅིང་། སྲས་ཤུང་དང་ལང་སྤྱུ་མཆེད་འབྲུགས་སྐབས་དང་དེ་
 རྗེས། དཔོན་པོ་རྒྱ་ལས་བྱ་རུར་རྒྱ་ནག་ནས་དགོངས་ཆོམ་ཆད་པས་ཉེན་སྐབས་
 སོགས་སྤྱིར་མི་སྟོང་སྤྲུག་ལོང་པ་ལ། བསྐལ་བྱ་དང་སྟོབ་སྟོན་གནང་པས་སྟོག་
 གི་འཛིགས་པ་ལས་སྐབས། བལ་ཡུལ་མཆོད་རྟེན་བྱ་རུང་ཁ་ཤོར་གྱི་ཞིག་གསོ་
 དང་། འཕགས་པ་ཤིང་ཀུན་ཉམས་གསོ་སྐབས་ཆེན་ཆེན་མེད་པ་མཛད། དེ་རུས་
 མངའ་རིས་མར་ཡུལ་རྒྱལ་པོ་ནང་འབྲུགས་པའི་རྒྱུན་གྱི་སྟོང་ཉོར་སྤྱོད་དམག་
 པོད་རུ་སྤྲུགས་པར་གདོན་མི་བཟུང་བའི་སྐབས་དེར། གཞུང་ས་མཆོག་གིས་བཀས་
 བསྐལ་ཏེ་ཞི་ཆིང་སྤྲིག་པ་ལ་ཐེབས། ལ་རྒྱལ་རྒྱལ་པོ་ནང་འབྲུག་རྒྱུ་པའི་ཞི་
 འཆིང་ལགས་པར་འགྲིག་ཅིང་། སྟོང་ཉོར་གྱི་དམག་དཔུང་སྤྱིར་བསྐྱོག་པས་པོད་
 ཡུལ་གྱི་བསྟན་འགྲོར་པན་བདེའི་ངལ་གསོར་ཆེན་པོའི་མཛད་རྗེས་སྤྱོད་པ་
 བྱང་འདུག །མཚུར་སྤྱི་པ་རྒྱ་ཁུང་རྫོང་རུ་བཞུགས་སྐབས་མཁའ་འགྲོའི་ལུང་
 བསྟན་བཞིན་ཀམ་པ་བྱང་ཆུབ་རྟོ་རྗེའི་ཡང་སྤྱིད་བཅུ་གསུམ་པ་བརྟུང་འདུལ་རྟོ་
 རྗེ་པོས་འཛིན་དང་བཟུང་ཆོས་ཀྱང་མང་རུ་སྤྲུལ། བཀའ་འཁོར་ལོ་ཐ་མ་ངེས་དོན་
 སྟོང་པོའི་མདོ་ཉི་ཤུའི་སྤྲུགས་བཅུ་གསུམ་མདོ་སྤྱད་སྟེ་དགེར་པར་རུ་བསྐྱབས་ནས་
 པོ་བྱང་ཆེན་པོ་པོ་རྒྱ་ལར་སྤྲུལ་ཏེ་བཞུགས་སུ་གསོལ། སྤྱོད་སྟོང་རུ་གངས་ཅན་
 སྟོང་སྤྱད་བར་གསུམ་གྱི་གནས་ཆེ་སྤྱོད་ཐམས་ཅད་མཛལ་བསྐྱོར་དང་། ཆོས་རྒྱུན་
 རྣམ་དག་གསན་བཞེས། ཉེ་རུ་ཀའི་ཆས་དང་བཅས་གཉན་ཁྲིད་བརྒྱ་ཙུ་འགྲིམ།
 སྤྱོད་སྟོང་སྤྱད་རུ་དབུས་གཙང་། སྟོང་མངའ་རིས། སྟོ་པོ་སྟོང་སྤྱད། བལ་ཡུལ།
 སྤྱིད་གོང་བཅས་སུ་ཐེབས་ཤིང་ཆོས་འབྲེལ་གནང་། བལ་ཡུལ་རུ་ལན་གསུམ་
 ཐེབས་ནས་མཆོད་རྟེན་རྣམ་གཉིས་ཉམས་གསོ་མཛད་མཐར་བལ་ཡུལ་ཤིང་ཀུན་
 མཆོད་རྟེན་ཉམས་གསོའི་སྟོག་ཤིང་གཙུག་ནས་ཉམས་གསོའི་འཕྲོ་ཅན་རུ་གྱུར་པ་
 ཞལ་སྟོབ་རྣམས་ལ། བཀའ་ཆེན་ནན་ཏན་རུ་སྤྲུལ་ཏེ་སྤྱིད་གོང་གི་བྱམས་སྤྱིན་
 གཙུག་ལག་ཁང་དང་ཉེ་བར་དངོས་གྲུབ་སྤྲུག་གི་དགོན་རུ། རབ་བྱང་བཅུ་གསུམ་

པའི་ཤིང་མོ་ཕག་གི་ལོ། ལྷམས་ཟླའི་དམར་ཕྱོགས་ཀྱི་ཚོས་བཅུ་ཉིན་སྐྱ་གཤེགས།
 དགོས་དབང་གིས་ལོ་གསུམ་དུ་ཉེ་བར་གསང་བྱ་ཤིན་དུ་བསྐྱམས་ཤིང་། སྐྱ་དངོས་
 བཞུགས་པའི་ཚུལ་དུ། ཞབས་སློབ་རྣམས་ཀྱིས་མཛད་ཕྱིན་གྱི་ལྷག་མ་བསྐྱུངས།
 དེའི་རིང་སྐྱ་གདུང་དཔལ་ཁུད་དཔལ་མོ་ཚོས་སྤིང་དགོན་དུ། བོ་དོང་འཇིགས་
 བྲལ་ཆེན་པོའི་གཟིམ་ཁང་དཀར་པོར་གྲགས་པར་མི་མངོན་པའི་ཚུལ་གྱི་བཞུགས།
 བལ་ཡུལ་རང་བྱུང་མཚོད་རྟེན་ཤིང་ཀུན་གྱི་ཉམས་གསོའི་འསྐྱུས་རྣམས། ཞམ་
 རིང་གི་གཙོ་བོ་མཚོད་དཔོན་བསྟན་འཛིན་རྟོ་རྗེའི་བྱུགས་ཁུར་བཞེས་ཤིང་། རྗེ་
 འབྲུག་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ཕྱིན་ལས་ཤིང་རྟེན། རྒྱལ་གཉེར་མཛད་དེ་མེ་སྤང་ལོར་
 མཐར་ཕྱིན་པར་གྱུབ་རྗེས། དཔལ་བོ་རིན་ཆེན་རྟོ་རྗེ་གཙུག་ལག་དགའ་བས་རབ་
 གནས་མངའ་གསོལ་མཛད། དེ་རྗེས་བཀའ་ཆེན་བཞེས་དུ་སྐྱ་གདུང་མང་ཡུལ་
 རི་བོ་དཔལ་འབར་གྱི་རི་ཅེར་གདན་དྲངས། དཔལ་འབྲུག་རྣམ་གཉིས་ལྷན་རྒྱས་
 ཀྱི་ཞུགས་འདུལ་མཛད། གདུང་རྟེན་རྟོ་རྗེའི་གསུང་གྱི་བྱང་ཆེན་མཚོད་རྟེན་ཐོག་
 བཞེགས་གསུམ་གྱི་ཚད། གསེར་གདུང་དང་བཅས་པ་བཞེངས་ཤིང་རབ་གནས་
 དང་། དགོངས་རྗེས་རྒྱས་པར་གནང་ནས་དཔལ་འབྲུག་རྣམ་གཉིས་པོད་དུ་
 ཆེབས་ཁ་བསྐྱུར། རྗེ་འབྲུག་པ་རིན་པོ་ཆེས་གནས་ཆེན་རྩ་རི། གཅིག་ཅར་ཕག་
 མོའི་ལྷ་ཁང་དུ་དཔལ་གདུང་དཔལ་རིག་པ་མེད་པའི་མཚོད་རྟེན། དཔལ་བོ་རིན་
 པོ་ཆེའི་མཚུར་སྤུར་གདུང་རྟེན་དཔལ་གདུང་། སྤོ་རོང་རྗེ་དཔོན་གྱི་དཔལ་མོ་
 ཚོས་སྤིང་དུ་གསེར་གདུང་ཐོག་ཚད་མ་སོགས་དང་། གཞན་ཡང་བྱུགས་སྐྱུ་སློབ་
 མ་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་གི་གནས་སུ་སོ་སོའི་གདུང་རྟེན་རེ་བཞེངས་པར་མཛད་
 ཅས་གྲགས། ཁོང་གི་ཞལ་སློབ་གཙོ་བོར། རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་བདུད་འདུལ་རྟོ་རྗེ།
 འབྲུག་པ་ཕྱིན་ལས་ཤིང་རྟེན། སི་དུ་ཚོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས། དཔལ་བོ་གཙུག་ལག་
 དགའ་བ་སོགས་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་སྤྱིས་ཆེན་རྣམས་བཞུགས། གཞན་ཡང་མདོ་
 ཁམས་སྟོད་སྟོད་དང་། མངའ་རིས་ལ་དྲགས་ཚུན་གྱི་སྤྱིར་གྱུབ་མཐའ་རིས་མེད་
 དང་། ལྷག་པར་རྟིང་མ་དང་། བཀའ་བརྒྱུད་པའི་ཞལ་སློབ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད།
 གསུང་འདུམ་སྤྱོགས་བསྐྱིགས་བྱས་པ་དུ་སྟེ་ལྷ་ཅམ་བཞུགས། །

ལེའུ་ལྷ་པ།
ཁམས་པའི་མི་སྤྱུ་གྲགས་ཆེན།

ས་བཅད་དང་པོ། ཁམས་པའི་དཔལ་པོ་གྲགས་ཆེན།

གཅིག །སྤྱུ་རྒྱལ་དང་པོ་གཉའ་བྲི་བཅན་པོ།

སྤྱུ་རྒྱལ་གཉའ་བྲི་བཅན་པོ་ནི། སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་༡༧ལོའི་ཤིང་གི་ལོར། མདོ་
ཁམས་སྤྱི་བོའི་ཡུལ་དུ་ཡབ་མེ་རང་མང་སྟ་ལྷ་ལེ་ར་དང་། ཡུམ་མོ་བཅུན་བྱ་བ་
གཉིས་ལ་སྲས་དགུ་འབྲུངས་པའི་ཐ་ཆུང་དེ་ཡིན་ལ། སྤྱི་ནར་སོན་པ་དང་ཐུགས་
རྒྱུད་གྲོང་ཞིང་སྟོབས་ཚལ་ཆེ་སྟབས་ཡུལ་དཔོན་དང་འཐབ་འཛིང་བྱས། མཐར་
སྤྱི་བོ་ནས་ཡུལ་བྱུང་དེ་བོད་དུ་སྤྱིན། ལམ་བར་དུ་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལྷན་གྱི་གཉའ་
གཞོན་འོག་ནས་བྱོལ་བྱས་དེ་མགོན་དང་། དཔུང་གཉེན་བཅའ་བའི་བོད་མི་
ཁག་གཅིག་དང་འཕྲད་པ་དེ་དག་དང་བསྐྱོངས་ནས་བོད་ཡུལ་དུ་སྤྱིན། ཐོག་མར་
བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ལྷན་དེ་ཉིད་དབང་དུ་བསྐྱུས། སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་༡༥༠ ལོར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་
པོ་ཐོག་མ་གྱུར། སྤྱི་མཁར་ཡུམ་བྱ་སྒྲ་སྒྲང་བཙེགས། དེ་ནས་ཁང་ཁྱུང་བྱུང་པའི་
བོད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་པལ་མོ་ཆེ་དབང་དུ་བྱས། བོད་ཀྱི་བཅན་པོ་ཞེས་པའི་མཆོན་སྟན་
ཐོག་མར་བཞེས། མཆོན་ཁེབས་ཀྱི་སྟོན་ཆེན་ལ་སྟོ་དང་སྟགས་གཉིས་ཀྱིས་བྱས།
བོན་པོ་མཆོ་མི་སྤྱུ་རྒྱལ་དང་། ཙོ་མི་ཐུག་གར་གཉིས་སྤྱི་གཤེན་དུ་བསྟེན། སྤྱིང་བ་
སྟག་ཅེར་ཕེབས་ཏེ་བྲིམས་དང་ལས་ཀའི་སྤྱིག་གཞི་བཟོས། གནམ་ཕྱག་ཕྱག་གམ་
ཕྱ་ཆོ་བཟའ་བྱ་བ་ཁབ་དུ་བཞེས། སྲས་ཕྱ་བྲི་བཅན་པོ་འབྲུངས་སྐབས་དེར་སྤྱི་ན་
བགྲེས་པོར་སྟོབས་སྟབས་སྲས་ཀྱིས་ཆིབས་ཁ་བྱབ་ཅུམ་ན། སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་༡༥༡
པའི་ཤིང་པག་ལོར་སྤྱི་གཤེགས་སོ། །

བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་རྟེང་པ་རྣམས་སྤྱི་བོད་རྒྱལ་གཉའ་བྲི་བཅན་པོའི་འབྲུངས་ལོ་མི་
འདྲ་བ་རིགས་བརྒྱུད་ཅུམ་བྱུང་འདུག །དེའི་ནང་ཆེས་སྤྱི་ཤོས་ནི་སྟག་ཆང་

དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོའི་ཚོས་འབྱུང་ནང་གྱི་ལོའི་སྟོན་གྱི་༧༧པའི་ཚུ་གྱི་ལོ་ཡིན།
 ཆེས་སྐྱེ་ཤོས་ནི་དཔལ་པོ་གཙུག་ལག་ཤིང་བའི་ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་
 ནང་ལྟར་ན་གྱི་ལོའི་སྟོན་གྱི་༡༡༥མེ་སྟག་ལོར་ཡིན། དེང་རུས་རུང་གྲགས་ཆེ་བ་ནི་
 རྩ་དཔལ་སྐུལ་གྱི་བཞེད་པའི་སྐྱེ་ལོའི་སྟོན་གྱི་༡༩༧པའི་ཤིང་སྟག་ལོ་ཡིན། དེ་ཐམས་
 ཅད་ལས། ལོ་རྒྱུས་གྱི་དོན་དངོས་དང་མཐུན་ཤོས་དེ་སུམ་པའི་ཚོས་འབྱུང་རུ་གྱི་
 ལོའི་སྟོན་གྱི་༧༧པའི་ཤིང་ལོ་དེ་ཡིན་པར་སེམས།

གཉིས། མི་ཉག་ག་རྩུ་རྒྱལ་པོ། 李元昊

མི་ཉག་ག་རྩུ་རྒྱལ་པོ། ལི་ཡོན་ཏེ། ཁོང་གྱི་ལོ་༡༠༠༩ རྒྱུས། ༡༠༥༥ལོར་འདས།
 མིང་གཞན་ལ་ནང་སྐྱབ་ཟེར། རྒྱང་མིང་ཟུ་ལུ་ཟེར། ཏང་ཞང་^①མི་རིགས་ཡིན།
 ཞི་ཤུ་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་མཁན་གྱི་ཏང་ཏི་དང་པོ་ཡིན། ཞེས་གསལ། མི་ཉག་ག་
 རྩུ་རྒྱལ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་སྟོར། 《ཆོལ་པའི་དེབ་དམར་》ལས། “སྟོན་དང་པོ། ལྷ་ཐག་
 ལ་སོགས། མི་ཉག་གི་ཡུལ་ཐམས་ཅད། རྒྱ་རྒྱལ་པོའི་འོག་ན་ཡོད་པ་ལ། བྱང་ངོས་
 དང་འགའི་བར་ན། སྟོན་བྱང་ཅེས་པའི་རི་ལ། གཞི་བདག །ཤོ་ལུ་ཞེས་པ་ཡོད་པ།
 ཉིན་གཅིག་གི་ཆོ། བྱང་ངོས་གྱི་མཁར་ནང་ན། བྱང་མེད་གཅིག་གི་སར། ཏ་པ་
 དཀར་པོ་བརྟན་བྱང་པའི། དཔོན་དེ་དང་འགྲོགས་པ་ལས། བྱ་ཞིག་སྐྱེ། དེའི་རུས་
 ལ། སྟོན་མེད་པའི་སྐར་མ་གཅིག་ཤར་བས། རྒྱའི་ཕྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས། མཁར་ནང་
 འདིར། རྒྱལ་སྲིད་འཕྲོག་པའི་མི་གཅིག་སྐྱེས་འདུག་བྱས་པས། རྒྱལ་པོས་ད་རུང་
 ཕྱིས་ཀྱིས་ལ་བྱ་ཆ་དེ་ཆོལ་ཟེར་བས། ཆན་མོས་བྱ་རྒྱང་ས་ཀོང་རུ་སྐྱས། སྤང་ལེབ་
 ཀྱིས་ཁ་བཅད། དེའི་སྤྱིང་རུ་རྒྱ་པོར་གང་བཞག་པས། ཕྱིས་པ་ན་རེ། མཆོ་ཆེན་པོ་
 དང་ཤིང་གི་ས་གཞིའི་འོག་ན་འདུག་ཟེར་ནས། འཆོལ་མ་ཐུབ་པ་དང་། མཁར་
 ནང་ན། ལོ་གཉིས་འགྲོ་བའི་བྱ་ཆ་ཐམས་ཅད་གསོད་ཅེས་ལུང་བསྐྱགས་པས།
 བསད་པའི་རུས། ཆན་མོས་ཀྱང་བྱ་ཤི་བར་ལྟར་བྱས། སྐམ་ནང་རུ་བཅུག །རུ་ཞིང་
 བྱིར་ནས། རྒྱའི་དཀྱིལ་གྱི་རྩ་འཐུག་པོའི་ནང་རུ་སྐྱར་བཞག་པས། ཉིན་རེ་བཞིན།

① ཏང་ཞང་། རྒྱ་ཡིག་ཏུ། 党项族

བྱ་ཚོད་གཅིག་ཡོང་ནས། སུ་ཚ་དེ་མི་འབྲག་པར་བྱས། རྒྱ་མོ་གཞན་གཅིག་ལ། བ་
གཞོན་མ་གཅིག་ཡོད་པ་དེས། ཉིན་རེ་བཞིན། དེའི་རྩ་ཕྱིན་གིན། འོ་མ་སྒྲེར་བ་ལ།
ཉིན་གཅིག་བ་བདག་རྒྱ་མོ་དེས། བའི་ཕྱིར་རྗེས་ལ་ལྟར་ཕྱིན་པས། དེ་བཞིན་
བྱེད་པ་མཐོང་སྟེ། སུ་ཚ་འདི་བྱེད་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་པར་འདུག་བསམ་སྒྲུངས་
ནས། སུ་དོད་བྱས། རུས་པ་དོ་རུ་སི་ཞེས་པ། བོད་སྐད་དུ། བ་ལ་འོ་མ་རུ་བེར། བྱིས་
པ་དེས་ལོ་བདུན་ལོན་ནས། བ་མཉམ་གྱི་བྱིས་པ་དུག་བཅལ་ཏེ། བྱང་དོས་གྱི་
གངས་རིའི་ཁྲོད་དུ་ཕྱིན་གྲོས་ནས། རོ་ལོག་བརྩམས། རི་དེ་ལ་ཤིང་འཐུ་བའི་སྐྱེས་
པ་ཐམས་ཅད་བཟུང་ནས། དམག་མི་བཅོལ། སུ་ཚ་དེས་བྱང་དོས་གྱི་མཁར་ནང་
དུ། ཤེས་རབ་གྱི་མི་ལ། རོ་ལོག་བརྩམ་པའི། ཐབས་འདྲི་རུ་ཕྱིན་པས། རྒྱུ་རྒྱུ་མོ་
གཅིག་ན་རེ། ལྷ་བ་འདིའི་ཆོས་བཅོ་ལྗེའི་ཉིན། བྱེད་རང་དམག་ལ་ཤོག རྩ་ཆག་
དང་། རྩའི་སྤང་མང་པོ་ཆུ་ལ་སྤྱར། དེ་ནས་རྒྱུ་རྒྱུ་ས། ཐམ་ཁ་བྱེད་ལ་ཡོང་པའི་
ཐབས་ངས་བྱེད་བེར། ཆོས་བརྩུ་བཞིའི་ཉིན་རྒྱ་མོ་དེས། ལྷགས་རིའི་སྤྲོད་དུ་བྱང་
བརྩུངས་དུ་ཞིང་ཕྱིན་པས། རྒྱུ་པོས། ཅི་ཡིན་འདྲིར་བཏང་པས། ལྟའི་དབང་པོའི་
ལྷང་གིས། མི་ཉག་རྒྱུ་པོ་གཅིག་བསྐྱོས་ཡོད། དེ་ལ་དོ་མ་ལྟས་ན། རྒྱུ་པོ་མིང་ཡང་
མ་ལུས་པ་བྱེད། སང་ཉིན་དམག་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་ཡོང་པ་ཡིན་ཟེར། དེ་ཅི་
ཡིན་དྲིས་པས། བྱེད་རང་རྣམས་སང་སྤྱོད་མོར་མ་ཆུ་ལ་ལྟོས་དང་། རྩ་སྤང་དང་། རྩ་
ཆག་སྤང་པས། རྩ་མདོག་འཁྱུར་བ་འོང་བྱས་པས། སང་ལྟས་དུས། དེ་བཞིན་བྱེད་།
ད་ཅི་འཐད་དྲིས་པས། རྒྱ་མོ་ན་རེ། རོ་ལྟས་ན་འཐད་བྱས་པས། རྒྱུ་པོ་དཔོན་
གཡོག་གསུམ་གྱིས། ཐམ་ཁ་སྐྱེལ་དུ་ཕྱིན་པས། མི་ཉག་རྒྱུ་པོ་རྩ་བ་བདུན་དང་
འཐད། ཐམ་ཁ་སྤངས། རྒྱུ་པོ་བསད། དེ་རྩེང་། རིམ་གྱིས། རྒྱུ་པོ་རྣམས་ཀྱང་
བསད། རྒྱུ་ས་སྤངས་པས། རྒྱུ་པོ་ལྷུ་ལ་དུ་གྲགས་པ་ལ། རྒྱ་མོ་གཅིག་གིས་ཁའི་
ཉེས་པ་ལ། ལུར་གསུམ་སྒོ་དུག་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཁར་ཤིག ཁེས་པ་བྱེད་། མི་ཉག་
རྒྱུ་པོ་དེ་ལ། ཐའི་མིང་ནས་གས་ཏེ། ག་རྩ་རྒྱུ་པོ་ཞེས་པར་བཏགས། མི་ཉག་
རྒྱུ་པོའི་ཐོག་མ་ཡིན།” ཞེས་གསུངས་པ་དེའི་དོན་རྣམས་རྒྱ་ཡིག་དུ་འཁོད་པའི་
ག་རྩ་རྒྱུ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་དང་པལ་ཆེར་མཚུངས་པར་སྤྲང་། །

སྒྲིབ་གེ་སར་རྒྱལ་པོ། རབ་བྱུང་དང་པོའི་ས་སྟག་སྟུ་ལོ༡༠༣༥ལོར་ཡབ་སྒྲིབ་
 རྒྱུད་བརྒྱད་སྟེང་པོ་སེང་སྟོན་དང་། དུམ་འགོག་བཟའ་ལྷ་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྟེང་སྟེ་
 དེང་སྟེ་དགོ་འདན་ཁོག་གི་ཁོངས། ཆབ་ཆ་དགོན་པའི་ཉེ་འཁོར་རྩ་སྟེ་འབྲུངས།
 རྒྱུད་རྩལ་གྱི་མིང་ལ་བྱ་རྩེ་རྩ་བཏགས། མ་དུམ་འགོག་བཟའ་ལྷ་མོ་དེ་སྒྲིབ་སེང་
 སྟོན་རྒྱལ་པོའི་བཅུན་མོ་དངོས་མིན་སྟབས། ཁོང་མ་བྱ་གཉིས་འཆོ་པ་ཉམས་རྒྱུ་
 ལྟེས་བཞུགས་དགོས་བྱུང་བ་དང་། ཁོང་གི་བྱན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱིས་པའི་རིག་
 རྟོབས་ལ་ཨ་ཁུ་ཁྱོ་བྱུང་ལ་སོགས་ཁག་གཅིག་གིས་སྟག་དོག་གིས་སྟེན་གྱིས། ཁོང་
 ལ་སྒྲིག་འགལ་གྱི་ཁྱོད་གཞི་མི་ཉུང་བ་ཅིག་བཅུལ་ནས། སྒྲིབ་ཆང་གི་སྟེ་པ་ནས་
 དུལ་བྱུང་པའི་བཀའ་ཆད་བཅད། ཁོང་མ་བྱ་གཉིས་ཆ་སྟེད་གཡུ་བྱུང་སྟེ་མ་མདོར་
 རྒྱུད་བྱུང་བྱས་པར། གནས་དེར་ལོ་ཤས་རིང་འབྱུང་པོ་མི་མ་ཡིན་པའི་འགོ་དོན་
 མང་པོ་མཛད། དེ་ནས་སྒྲིབ་གི་རྒྱལ་ས་ལ་སྒྲིབ་ཆེ་འབྲིང་རྒྱུད་གསུམ་གྱི་ཕུ་རྩ་
 རྟེན་མོ་ཕྱོད་བྱུང་པའི་མཐར། སྒྲིབ་གི་རྒྱལ་ས་དང་། སྟེ་སྟུ་ལོའི་བྱ་མོ་འབྱུག་
 མོ་གཉིས་རྟ་རྒྱལ་གི་རྒྱན་རྩ་བཅུགས་ཤིང་། རྟ་སྟུ་མཁྱེགས་ལ་སྒྲིབ་གི་རྒྱལ་ས་
 དང་། འབྱུག་མོ་གཉིས་ཕྱོད་རྒྱ་ཐག་བཅད། རིགས་རྩལ་དང་། ཐོབ་ཐང་། དཔུལ་
 རྒྱལ་གང་གི་བྱུང་པར་མེད་པ་སྒྲིབ་གི་རྩལ་སྟུ་གཏོགས་པ་ཐམས་ཅད་དེའི་འགའ་
 རྩེད་ནང་རྩ་བུ་ཞུགས་ཆོག་པར་དེའི་བསྟུན། རྩལ་དེར་བྱ་རྩེའི་ཕུ་བོ་རྒྱ་ཆ་ཞ་
 དཀར་དེས་རྩེ་རྩ་འབོད་སར་བཏང་། རྩེ་རྩ་ལྷ་རྟ་རྒྱུད་ཆོད་དང་བཅས་ཉེ་རྩལ་
 ཐོག་རྩ་སྒྲིབ་ཡུལ་རྩ་འབྱོར། རྟ་རྒྱལ་གི་འགའ་རྩེད་ནང་རྩ་བུ་ཞུགས་པས་སྒྲིབ་གི་
 རྒྱལ་ས་དང་། སེང་ལྷམ་འབྱུག་མོ་གཉིས་རྩེ་རྩ་ལ་ཐོབ། ཉིན་དེ་ནས་སྒྲིབ་གེ་
 སར་རྒྱལ་པོ་ཞེས་འབོད་སྟོལ་བྱུང་། དེ་ནས་བཟུང་སྟོགས་བཞིའི་བདུད་བཞི་ལ་
 སོགས་པའི། སྐབས་དེའི་མི་སྟེན་པའི་ཡུལ་དཔོན་མང་པོ་དབང་རྩ་བྱས་སྟབས།
 སྒྲིབ་གེ་སར་མོར་བྱ་དག་འདུལ་ཞེས་མཆོན་སྟེན་ཆེར་རྒྱས། མཐར་དབྱུང་ལོ་གུ་
 གཉིས་པ་རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ས་པག་སྟུ་ལོ༡༡༡༡ལོར་མདོ་ཁམས་ཆ་རྒྱལ་གངས་
 ཀྱི་རི་བོའི་ཉེ་འདབས་སྟུ་སྟུ་གཤེགས་པར་གྲགས། །

བཞི། ཉག་རྩོད་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ།

ཉག་རྩོད་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ས་ལུག་སྤྱི་ལོ་༡༧༡༩
 ལོར་མདོ་ཁམས་ཉག་རྩོད་ལྷགས་མདུད་ཁྱིམ་དུ་འབྱུངས། སྐུ་ནར་རྫོགས་པ་དང་
 ཉེ་འཁོར་གྱི་བྲག་འགོ་དཔོན་དང་། རི་རྩལ་དཔོན་སོགས་ལ་འཁོན་གཞི་ཚུགས།
 མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་སྟོབས་ཤུགས་རྩེ་ཆེར་སྤྱོན་ཏེ་བད་གེ་དཔོན་དང་། རི་རྩལ་
 དཔོན་སོགས་དབང་དུ་བྱས་པས་ཤིང་། ༡༧༥༩ ལོར་ཉག་སྐྱེད་བུ་ལོང་མས་ཉག་སྐྱེ་
 ཡོངས་རྫོགས་དབང་དུ་བསྐྱུས། སྐབས་དེར་ཁམས་སྤྱགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་རྣམས་
 སྤངས་སྤྱག་སྤྱོད་ཏེ། ལི་ཐང་དཔོན་དང་། སྐེ་དགོ། རྟོར་ཁག་ལྷ་བཅས་ཀྱི་དཔོན་
 པོ་རྣམས་ཀྱིས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་བརྒྱུད་དེ་བྱིན་རུའི་ཚུང་རུའུ་ལ་ཉག་རྩོད་མགོན་
 པོ་རྣམ་རྒྱལ་འདུལ་རྒྱུའི་རོགས་སྦྱོར་ལྷན་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ ལོར་མན་རྩུ་གོང་
 མའི་སོ་ཉ་བ་རྒྱ་དཔོན་གྲོང་ལྷ་ས་ནས་ཐང་ལི་ཐང་བརྒྱུད་དེ་སྤྱིར་པེ་ཅིང་དུ་ལོག་
 སྐབས། བད་གེའི་སྤྱས་དང་། རི་རྩལ་ཆང་གི་གཡོག་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གྲོམ་བྲི་ལ་
 འཇུས་ནས་དུ་འབོད་བྱས་ཏེ། ཉག་རྩོད་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་བརྒྱལ་རྒྱུའི་རོགས་
 སྦྱོར་གྱི་རེ་འབོད་ལྷན། དར་མདོར་སྤྱོད་པ་དང་། རྒྱ་དཔོན་གྲོང་ཐང་གིས་
 མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་ནི་གོང་མའི་བཀའ་ལ་མི་ཉན་པའི་རྒྱུ་པ་རེད། ཚ་མེད་
 གཙང་དག་བཟོ་དགོས་ཞེས་ཁྲོ་གདུམ་གྱི་ང་རོ་ཆེན་པོ་སྤྱོད་པ་ཤིང་། འབའ་ལི་
 རྒྱལ་གསུམ་དང་། ལྷགས་ལ། རྟོར་ཁག་ལྷ། སྐེ་དགོ་བཅས་ལ་འབྲལ་དུ་དམག་
 བསྐྱུས་ནས། བུ་རྟ་མོ་རྒྱག་གིས་སོ་སོའི་སྤྱགས་ལས་དམག་རྒྱོབས། མགོན་པོ་རྣམ་
 རྒྱལ་གསོན་པོ་བརྒྱུད་ནས་དར་མདོར་གྲོང་ཐང་ལ་སྤྱོད་དེ་ཉག་སྐྱེད་དཔོན་ཟེར་
 པའི་མིང་ཙམ་ཡང་མེད་བཟོ་དགོས་པའི་བཀའ་པལ། དཔོན་ཁག་དེ་དག་གིས་
 གྲུང་ཉག་སྐྱེད་མེད་པ་གཏོང་རྒྱུའི་བསམ་པ་ཡོད་པས་མཉམ་དུ་འབྲོད། དེ་ནས་
 ལི་ཐང་དང་། སྐེ་དགོ། རྟོར་ཁག་ལྷ། ལྷགས་ལ་བཅས་ཀྱི་དམག་བསྐྱུས་ནས་ཉག་
 ཁོག་དུ་སྤྱོད། མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་དེ་ཤེས་ནས་ཉག་རྩོད་སྟོད་སྤྱོད་ཀྱི་བུ་
 གཏའ་དང་། བཟེར་པ་སྟོད་ཀྱི་བུ་གཏའ་རྣམས་རི་རྩལ་ལ་བསྐྱུལ། བྱོ་ཡུལ་དང་
 སྤྱི་པོའི་བུ་གཏའ་རྣམས་སྤང་རིང་ལ་བསྐྱུས། སྤང་བ་དམ་པོར་བྱས། དག་ལ་

ལུས་མགོ་བཏགས་ན་བཟའ་མི་ནམས་ཕྱ་ལ་བཏབ། འཁོར་བ་ཚིས་ལེན་བྱ་རྒྱ་
 དང་། རི་འགོ་ནམས་ལ་རྒྱང་སོ་བཅུགས་ཏེ་དུ་བས་དམག་བརྒྱ་གཏོང་མཁན་
 དང་། ས་འགག་ནམས་ལ་རྒྱང་མཁན། ས་ཚུགས་སོ་སོར་ཆ་དང་ཡི་གེ་བྱ་མཁན་
 བཞག་སྟེ་གྲོང་ཚོའི་རྒྱ་ཟས་ནམས་སྤྲས་རྒྱང་བྱས། དག་པོའི་དམག་མི་རེ་སོད་ན་
 དཔའ་དར་མཛོ་རེ་དང་། དམག་དཔོན་རེ་སོད་ན་དཔའ་དར་རྟ་རེ། དམག་
 དཔོན་ཆེ་བ་རེ་འཇུ་བཟུང་ཐུབ་ན་དེའི་རྟ་བོག་ཚང་མ་ཐོབ་པའི་སྟེང་དཔའ་དར་
 རྟ་རེ་སྟོན་རྒྱུའི་ཁྱབ་བསྐྱགས་བྱས། རྒྱ་སེར་མེད་པ་དུག་ཅུ་བཅོ་བརྒྱད་ཅིས་སྟེས་
 པ་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ནས་དུག་ཅུའི་བར་ཚང་མ་དམག་དུ་བསྟུས། རྟ་ག་གཟན་ཁས་
 ལེན་པ་ལུས་བརྒྱ་བདམ། ཆོ་ཤོག་རེས་དམག་ཤོག་རེ་བྱས། རིམ་པ་དང་པོ་རྟ་
 དམག་སྟེ། རྟ་བོག་དང་མདའ་རྩས་གི་བཅས་ཡོད་དགོས་པ་དང་། གཉིས་པ་
 རྒྱང་དམག་སྟེ། བོག་དང་གི་དག་སྟེ་ཡོད་དགོས་པ། གསུམ་པ་ས་རྒྱང་དང་།
 ལམ་རྒྱང་། ཁང་རྒྱང་བཅས་ཡིན། དེར་མཇུང་གི་དང་སྟེ་རེ་ཡོད་དགོས། ས་རྒྱང་
 ཆོས་ས་འགག་དུ་རྩོམ་རྒྱ། ཤིང་བཅད་ནས་ལམ་བཀག་རྒྱ། རྒྱ་མ་ཚོར་དག་
 པོའི་མདའ་བོག་དང་། རྟ་གོ་རྒྱགས་སོགས་རྒྱ་བཅུག་པ་བཅས་བཀོད་བསྐྱིགས་
 ལེགས་འཆོམས་བྱས་སྟབས། དམག་འཐབ་ཡུན་རིང་བྱས་མཐར་ལི་ཕྱེ་ཉོར་ལྷགས་
 རྣམས་ཀྱི་དམག་པམ་པས། མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་སྟོན་གྲགས་ཆེ་ཤིང་སྟོབ་པ་སྟེས།
 དེ་ནས་ཁོ་ཆོས་རྒྱ་དཔོན་གྲོང་ཐང་མཇུན་རོགས་སྦྱོར་རེ་ཞུའི་ཡི་གེ་བཏང་། རྒྱ་
 དཔོན་གྲོང་ཐང་དམག་མི་ལྔ་བརྒྱ་བྲིད་ནས་བཀ་འགོར་སྟེབས། ཟླ་དགེ་རྒྱལ་པོ་
 དང་། རྩོགས་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་བྲག་འགོར་རྒྱ་དཔོན་ཙར་སྟེ་བཅར་
 སེབས། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་དང་། མདོ་མཁྱེན་བཅེ་རྣམ་གཉིས་རྒྱ་དཔོན་དང་
 མཉམ་དུ་བྲག་འགོར་སེབས། ཉོར་ཁག་གི་དཔོན་རྣམས་རྟུ་དང་། མགར་ཐར་
 བར་ཅིབས་བསྟུ་སོང་། ཚང་མ་བྲག་འགོར་འཛོམས་ནས་དམག་བཀོད་བྱས། རྒྱ་
 དམག་ལྔ་བརྒྱ་དང་། འབའ་ལི་རྒྱལ་གསུམ། ཉོར་སེར་ཁག་ལྔ། ལྷགས་ལ། ཟླ་
 དགེ་བཅས་ཀྱི་དམག་གིས་ཉག་རོང་ལ། ཟླ་བ་ལྔའི་རིང་དམག་བརྒྱབ་ཀྱང་ཉག་
 རོང་མ་ཐུབ། ༡༥༥༣ ལོའི་ལོ་འགོར་རྒྱ་དཔོན་གྲོང་ཐང་དམག་མི་མང་པོ་བྲིད་ནས་

འོང་བར་རྟོར་ཁག་ལཱ་འི་དམག་དང་། མཉམ་དུ་ཟླ་བ་ཁ་ཤས་ཉག་རྟོང་ལ་དམག་
 བརྒྱབ་ཀྱང་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ། བརྒྱལ་མ་ཐུབ་པར་ཡོད་པའི་སྐབས་དེར་ལ་ལས་
 རྒྱ་ནག་གོང་མའི་མ་ཡུམ་གྲོངས་པ་རེད་ཟེར། ལ་ལས་རྒྱ་ནག་མང་པོ་གྲོན་པ་རེད་
 ཟེར། ལ་ལས་རྒྱ་ནག་དུ་ནང་འབྲུག་བྱང་བ་རེད་ཟེར། གང་ཡིན་དུང་རྒྱ་ནག་ནས་
 ཉིན་མཆོན་སྟོན་མེད་ཀྱི་མདའ་ཡིག་པ་མང་པོ་སླེབས། དེ་ནས་རྒྱ་དམག་སྲིར་
 འགྲོ་གྲུབས་བྱེད་སྐབས། རྒྱ་དཔོན་གྲོང་ཐང་གིས་སེ་ཆེ་ཀམ་འབྲུམ་དཔོན་གཡོག་
 བརྒྱ་སྟོར་ཞིག་བང་མི་བཏང་སྟེ་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྲོང་གཏམ་སར་ཡོང་དགོས་
 རྒྱུ་ལ་དང་། བྱོད་རང་མི་བསོད་ནམས་ཅན་རེད་འདུག མི་ཆོས་ཟེར་ན་བྱོད་མི་
 རྒྱལ་པོ་རེད་ཟེར། ངས་བལྟས་ན་བྱོད་རང་མི་ཡག་པོ་ཅིག་རེད། ཅེས་པའི་
 གཏམ་སྟན་དང་བཅས་འབོད་དུ་བཏང་། མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས། རྒྱ་གྲོང་ཐང་
 གིས་ང་ཉག་སྐྱེད་ཆང་རི་བོང་ཁ་འདྲ་གཅིག་བཟོ་བསམ་ལེ་རེད་དེ། ད་ཁོ་དྲེད་
 མོང་གི་སྤྱི་ཉིང་འདྲ་གཅིག་བཟོས་ནས་ཕ་རྒྱ་མ་ཤ་ལེར་བྲོས་སྤྱིན་པ་རེད། ས་
 ཉག་རྟོང་བ་ལ་བྱ་གཅིག་སྤྱིས། བྱ་སྤྱིས་པ་སྤྱ་ཡིན་ཨེ་གོ་ཟེར། ཞེས་ཟེར་བ་དང་།
 གཡོག་པོ་སྤྱག་ཟན་ཆོས། ས་ཉག་རྟོང་བ་ལ་བྱ་གཅིག་སྤྱིས། བྱ་སྤྱིས་པ་སྤྱགས་
 མཐུད་ཉག་སྐྱེད་རེད། ཟེར་བར། མགོན་རྣམ་བཤད་མོ་ཆེན་པོ་ཤོར། དེ་ནས་རྒྱ་
 དཔོན་གྲོང་ཐང་ཉིན་མཆོན་སྟོན་ནས་རང་ཡུལ་དུ་ལོག མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་མི་
 བསོད་ནམས་ཅན་ཡིན་པས་ཉག་རྟོང་གི་དཔོན་དུ་བསྐྱོས་དགོས་ཟེར་ནས། སེ་ཆེ་
 ཀམ་འབྲུམ་ལ། ལྷ་ཏྲ་ཅན་དང་། ཐམ་ཀ། བཀའ་ཡིག་བཅས་བསྐྱར་ནས་
 མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་ཙར་བཏང་། ཀམ་འབྲུམ་གྱིས་རྒྱ་དཔོན་གྲོང་ཐང་གི་བཀའ་
 ཡིག་རྣམས་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་ལ་བསྐྱགས་སྐབས། མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས། བེ་
 ལེ། རྒྱ་གྲོང་ཐང་། རོ་ཆོ་རྒྱ་མེད་མཁན། མ་བཅོམ་ཕ་རྒྱ་སྟོན་པོ་མ། བཅོམ་ན་
 ཕ་རྒྱ་ཆག་གང་རེད། བེ་ལེ། རྒྱ་ཡི་ཐོབ་ཐང་ང་ལ་མི་དགོས། བོད་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་
 ང་ལ་མི་དགོས། སོག་ལྷ་མགོ་ལ་མི་གྱོན། བྱ་སྤྱ་མགོ་ལ་མི་བརྒྱགས། རྒྱུས་པ་པོ་ལ་
 འཛོན་ཐང་ཡོད་ན། དགའ་ལྡན་བྲི་ལ་བདག་པོ་མེད། བྱོད་རང་ལ་མཁོ་ན་སྤྱིན།
 མི་མཁོ་ན་ཉག་རྒྱུའི་ནང་པོངས་ཟེར་བ་རེད། ཀམ་འབྲུམ་གྱིས་མགོན་རྣམ་ལ་ལྟ་

ཚུགས་བྱས་པས། མགོན་ཆུང་གིས་ཀླུ་ལྷ་ལ་དོགས་པ་སྐྱེས་ཏེ་སྤྱོད་གཤམ་
ནས་སྤང། ཁོས་ཀྱང་བཀའ་ཐམ་རྣམས་ཉར་མ་པོད་པར་ཉག་རྒྱུ་འཕངས།
བཀའ་ཐམ་རྣམས་རྒྱུ་ལྷ་ལ་གཞུགས་པའི་ཟུང་པ་དེ། ད་ལྟ་ཡང་མ་ཉམས་པར་
བསྟན་འདུག རྒྱ་དམག་སྤྱི་ལོག་རྗེས་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་རྒྱ་པོད་ཆོང་མས་མ་
ཐུབ་པའི་གྲགས་པ་སྤྱོད་ཀྱི་དཔོན་ཁག་ཆོ་བྱི་འུ་ཆོར་སྤང་འོག་
སྤྱོད་པ་བཞིན་གྱུར། མགོན་ཆུང་དང་རྒྱལ་ཆོར་བསྐྱེད་ནས་ཁ་རྒྱགས་བཤད་རྒྱུར།
ཡི་ཤེ་ཏོར་ལྷགས་ཀྱི་བྱ་མོ་བཞི་རྒྱ་དཔོན་གྲོང་ཐང་ལ་མནའ་མར་བྱིན་ཡོད། ཡིན་
ན་ཡང་། རྒྱ་རྒྱལ་ལོས་འགོ་པ་ཡུལ་རེད། སྤུང་བྱ་མོ་མ་འགོ་མི་ཡུལ་རེད། འགོ་
བསམ་ན་འཁྲིད་མཁན་ཡོད་ལེ་མེད། ཟེར་ནས་བྲིལ་བཤད་དང་རྒྱུར་བྱས་པ་
རེད། དེ་ནས་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་དང་རྒྱལ་དང་ཉམ་པ་རྗེ་ཆོར་སྤྱོད། ཉག་རྒྱུ་
མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས། ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་པལ་ཆོར་ལ་དབང་རྒྱུར་
བྱས་པ་མ་ཟད། འབངས་བྱིན་ལོག་གི་ལས་འགུལ་སྤེལ་སྟེ་བོད་གཞུང་ལ་དམག་
དྲངས་ནས་བཀའ་ཤག་སྤྱི་དགའ་གཏོར། ཁལ་འུ་ལག་མེད་པར་བཟོ་རྒྱ་དང་།
རྩོ་བོ་ཤྲུ་མུ་ནི་ཉག་རྒྱུ་དུ་གདན་དྲངས་ནས་ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་དད་ལྷན་རྣམས་
དབྱས་སྟེ། ཆོས་མཇལ་འགོ་བའི་དཀའ་ངལ་མི་དགོས་པ་བྱ་རྒྱུ་དམ་བཅས་ཏེ།
ཉག་དམག་དབྱས་སྟེ་དཔུང་འཇུག་བྱེད་གྲབས་ཀྱི་སྐབས་སྟེ། ཤེ་དགོ་རྒྱལ་པོས་
ཡི་ཐང་གཡོན་རྒྱ་དཔོན་ལ་ཡི་གེ་བཏང་དོན། རྒྱ་སྐབས་ཉག་རྒྱུ་ལ་བརྟུང་གི་
སྤྱལ་པ་ཉག་སྤྱོད་བྱ་ལོང་མ་ཞེས་པ་ཞིག་བྱུང་སྟེ། དེས་མཐའི་སྤེ་ཐམས་ཅད་
འཇིགས་སྤང་བསྐལ་ཏེ་གཞོན་གྲབས་ཡོད་སྤྱལ་པར་རེ་ཆོས་དཔུང་བསྐྱོགས་ཏེ་
མ་བཅོམ་ན། མནའ་མིའི་གཏམ་དཔེ་ལ། མེ་སྤྱོད་རྒྱུ་ལ་གསོད་ན་སྤྱོད་རི་
གཏན་པོ་བསྐྱོགས་སྤྱོད་པ་ཕྱ་སྐབས་མ་བཤག་ན་སྤྱོད་བསྐལ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བ་ལྟར།
མཐར་རང་རེའི་རྒྱུ་གཞི་ལ་ཉེན་ཁ་འབྱུང་སྤྱི་པ་རེད། ཅིས་སོགས་ཀྱི་ནང་དོན་
ཅན་ཞིག་བཏང་བའི་འཕྲིན་པ་དེ། ལམ་རྒྱ་ཉག་དམག་གིས་ཟིན་ནས་ཡི་ཐང་
དཔོན་ལ་མ་འཕྲོད། རྒྱུ་དེས་སྤྱོད་ལོ་༡༨༦༣པའི་རྒྱུ་པག་ལོར་ཉག་དམག་སྤེ་དགོར་
འོང་ནས་སྤེ་དགོ་རྒྱལ་པོ་ཡུམ་སྤྱོད་འཁོར་བཅས་དང་། དཔལ་སྤྱངས་དཔོན་ཆུན་

སྐྱུལ་སྐྱུ། ཀམ་ཐོག་ཞིང་སྦྱོང་། རྫོགས་ཆེན་དཔོན་སྒོའ་བཅས་སྡེ་དགའི་དབུ་སྒྲ་ཁག་
 ལཱའི་སྒྲ་མ་གཙོ་བོ་རྣམས་དང་། མདུན་བསྐྱོར་ཁག་གཅིག་བཅས་འཛིན་བཟུང་
 བྱས་ཏེ་ཉག་རིང་ནང་དུ་མི་བཏང་བཀག་ཉར་བྱས། སྦྱིར་བཏང་གི་སྒྲ་དཔོན་ཆུང་
 དུ་ཁག་གཅིག་གོ། མ་བྱས་ཏེ་ཉག་ཆུ་ནང་གཡུག་སྟེ་སྡེ་དགའི་སྒྲ་དཔོན་རྣམས་ལ་
 འཛིགས་སྤངས་སྒྲལ། སྡེ་དགའི་ཡུལ་མི་ཆོས་སྡེ་ཁག་ལ་མི་བསད། རྒྱ་འཕྲོག་པ་མ་
 ཆད་དགོན་པ་མང་པོ་དང་། ཡུལ་མིའི་ཁང་བྱིམ། རྩ་ར་དང་ནགས་ཆལ་མང་པོ་
 མེར་བསྐྱོག་བཏང་སྟེ་སྦྱོགས་གང་ཐད་ནས་གཏོར་བཤིག་གང་བ་བྱས་པའི་གྲགས་
 པ་ད་ལྟའི་བར་མ་ཉམས་པར་གནས་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་སྡེ་དགའི་མདུན་
 སྒོན་བྱ་ཚོད་པར་ལེགས་གྲུབ་གིས་ཉག་རིང་དཔོན་གྱི་ནང་སྒོན་ཨ་མཆོག་ལུ་གུ་མ་
 དང་མཉམ་ཤག་བྱེད་ཁུལ་གིས་མགོ་བསྐྱོར་བཏང་། སྦྱོགས་གཅིག་ནས་ཉག་
 དམག་དང་མཉམ་ལས་བྱེད་ཁུལ་བྱས། སྦྱོགས་གཅིག་ནས་བོད་གཞུང་ལ་སྡེ་
 དགའི་མཆོན་ཐོག་ནས་སྟོན་ཞུ་སྟེ། བོད་དམག་བཏང་ནས་ཉག་དམག་ཆར་
 བཅད་དགོས་པའི་ཞུ་ཡིག་སྟེ་ལ་དང་། ཡང་སྐབས་འགར་ཉག་དཔོན་ཡིན་ཁུལ་
 གིས་བོད་གཞུང་ལ་འཛིགས་སྐྱུལ་གྱི་ཡི་གེ་རྩུན་མ་བཏང་བ་སོགས། ཐབས་གང་
 དྲག་བྱས་མཐར། ཡོ་དེར་མདའ་དཔོན་བྱི་སྒོན་པ་འཆི་མེད་རྩོ་རྩོ་དང་། མདོ་
 མཁར་བ་ཆོ་དབང་ལོ་རྒྱུ་བཅས་གིས། དམག་ཁག་གཅིག་བྱིད་ནས་སྟོན་སྟོན་
 ཐོན། ལམ་བར་བྲག་གཡལ་དང་། གོ་འཛོ་སོགས་གྱི་ཡུལ་དམག་ཁག་གཅིག་བཅས་
 བྱིད་ནས་སྦྱི་ལོ་༡༥༥༥པའི་ཤིང་གྱི་ལོའི་ལྷ་བ་དབྱ་པར་སྡེ་དགའ་འཕྱོར། དེ་ནས་
 བོད་གཞུང་གི་དམག་དང་སྡེ་དགའི་ལས་དམག་བཅས་ཉག་ཁོག་དུ་ཆས་ཏེ་ཉག་
 དམག་དང་འཐབ། སྦྱི་ལོ་༡༥༥༥པའི་ཤིང་སྤང་ལྷ་བ་བཟུང་པའི་ཆོས་གཅིག་ཉིན་
 ཉག་རིང་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་པ་བྱ་དང་། སྒོན་པོ་དྲག་ཤོས་ཁག་གཅིག་མཁར་
 རྫོང་ནང་དུ་མེར་བསྐྱོག་བྱས། ལྷག་འཕྲོས་སྡེ་དཔོན་རྣམས་གིས་མགོ་འབུལ་ཞུས་
 པ་མགོ་སྤངས། ཡོ་དེའི་མཆུག་དུ་བཀའ་སྒོན་སྟེ་ལུང་པ་ཉག་ཁོག་དུ་ཐེགས་ནས་
 གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བའི་གཏང་རག་གི་མཛད་སྟོན་རྒྱ་ཆེར་སྟེ། སྡེ་དགའ་རྒྱལ་བོ་སྐྱུ་
 འཁོར་ཐམས་ཅད་སྦྱིར་སྡེ་དགའ་གདན་དྲངས་ཤིང་། རྒྱལ་སྤྱི་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྤར་

ལྷགས་བཞིན་སྐྱོང་ཚོག་པའི་བཀའ་ཤོག་བསྟུལ། ཉག་ཁོག་དུ་ཐུ་མཐུད་ནས་བོད་
དམག་གིས་བབྱང་། རབ་བྱང་བཙེ་ལུ་པའི་མེ་ཡོས་སྤྱི་ལོ་1898ལོར་ཉག་ཁོག་དུ་
མདོ་སྐྱད་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་བཙུགས་ནས་སུན་རབ་པ་མདོ་སྤྱི་བསྐྱོས། མདོ་ཁམས་ཡུལ་
སྡེ་ཁག་གི་གལ་ཆེན་གནད་དོན་རྣམས། མདོ་སྤྱི་ནས་ཐག་གཅོད་དགོས་པའི་
བཀའ་སློལ་ཚུགས། ཁམས་ཁུལ་དུ་ཉག་དམག་གིས་འཕྲོག་བཙོམ་བྱས་རིགས་
དངོས་ཡོད་སྤྱིར་སློག་དང་། ཁྱོད་གུད་ལ་ཁྱོད་ཆབ་བྱིན། སྐབས་དེར་ཉག་དམག་
གིས་རྒྱལ་རྒྱུབ་ཀྱིས་མནར་གཅོད་བྱེད་དུགས་པས། སྡེ་དགའི་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་
བོད་དམག་ལ་ལྷ་དམག་ཅིས་བྱས་བཀྱར་ཆེན་པོར་བྱས་པར་གྲགས།

ས་བཅད་གཉིས་ལ། ཁམས་པའི་གསར་བརྗེ་ལས་འགུལ་ལ།

ཁམས་སྤྱགས་སུ་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་པ་གྲགས་ཆེན་ཁག་གཅིག་བྱང་པ་
སློམ་མདའ་དོ་རྗེ་དང་། མགར་ར་སྤྲ་མ་སོགས་ཀྱི་དབྱེད་གཞི་ཡིག་ཆ་ཁུངས་དག་
པོ་མ་རྟེན།

གཅིག སྡེ་དགའི་གཉེར་ཆེན་བྱ་རྟོན་སྟོབས་ལྷན།

བྱ་རྟོན་སྟོབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཅུང་ཟད་ཞིབ་པར་སྡེ་དགའ་རྫོང་སྤྱི་གོས་ཀྱི་ཚུལ་
སྤྱིགས་གནང་བའི་《སྡེ་དགའི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། “ད་ནི་བྱ་རྟོན་སྟོབས་ལྷན་ཀྱི་ལོ་
རྒྱུས་དངོས་བཤད་པ་ལ། སྟོབས་ལྷན་ནི་མིང་སྤྱིར་བརྟན་ཀྱི་རྒྱག་པ་རབ་བྱང་
བཙེ་ལུ་པའི་ས་གྲི་སྤྱི་ལོ་1898ལོར་སྤྱི་འབྲངས། སྟོབས་ལྷ་མིང་སྤྱིར་རྣམས་ནར་
མ་སོན་སྐབས། བ་ཡབ་བསད་པའི་ཤུལ་དུ་བྱ་རྟོན་བྱིམ་གཞིས་ཀྱི་འགན་ཡོངས་
རྫོགས་མ་ཡུམ་བྱ་རྟོན་ཆོ་དབང་སྟོལ་མས་ཁུར་སྤངས། སུད་མེད་འདི་ནི་དབང་
ཟེལ་ཆེ་བས་སྐབས་དེར་བྱ་རྟོན་ཆོ་དབང་སྟོལ་མ་དང་། དཀར་མངོས་ཁང་
གསར་དབྱངས་ཅན་མཁའ་འགོ། ཉག་རོང་རྒྱ་རི་འཆི་མེད་སྟོལ་མ་གསུམ་ལ་
ཁམས་པའི་བརྟན་མོ་གསུམ་ཞེས་འབོད་སྟོལ་ཡོད་པ་རེད་ཟེར། ཆོ་དབང་སྟོལ་
མས་བྱོ་ག་གཤེགས་པའི་གོ་གནས་དང་བྱིམ་རྒྱུད་ཀྱི་ལ་རྒྱ་འཛིན་ཏེ་སྡེ་དགའི་སྤྱས་
བ་བའི་སྤྱགས་མཐའ་གཅིག་དུ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས། མཐར་ཨ་ཇ་ནས་ཆིང་དམག་

བཀྲལ་སྟེ་བ་བའི་སྟོགས་པམ་སྟེ་བྱོས་བྱོལ་ཕྱིན་སྐབས། ཆོ་དབང་སྟོལ་མ་མ་བྱ་
 ཡོངས་རྫོགས་རྒྱལ་སྐྱེས་སྐྱེ་གཞིན་བ་བ་དང་ལྷན་དུ་ཟིང་ལིང་བརྒྱད་བྲ་བྲང་བཀྲ་
 བྱིས་འབྱེལ་དུ་འཇམ་དབྱངས་བཞད་པ་ལ་སྐྱབས་ལྷས་བྱས། སྐབས་དེར་རྒྱ་ལའི་
 བྲ་མ་སྐྱ་ཕྱིང་བརྒྱ་གསུམ་པ་ཕྱིར་བོད་དུ་ཕེབས་སྐབས་སུ་བ་བའི་སྐྱ་འཁོར་དུ་བྱ་
 ཆོད་ཆང་ཡང་དབྱས་སུ་བྱིད་ནས་བ་བ་ལ་ཐ་ཇིའི་གོ་གནས་དང་། བྱ་ཆོད་ཆང་
 ལ་བྱང་རྒྱབ་ཀྱི་འགོ་པ་ཞིག་གི་དཔོན་གྱི་ཐོབ་ཐང་གནང་སྟེ། བོད་གཞུང་གི་ཞལ་
 གས་སུ་ཚུད། རབ་བྱུང་བཙུ་ལ་པའི་ལྷགས་བྱི་སྟེ་ལོ་1910ལོར་ཆིང་དམག་བོད་དུ་
 སླེབས་པར་འགོག་ཆོལ་ཆེད། བྱ་ཆོད་སྐྱ་འཁོར་གྱིས་གཡུལ་ས་ནས་དཔའ་རྟགས་
 ཐོན་པའི་གཟིགས་གཟོས་སུ་གོང་ས་བརྒྱ་གསུམ་པས། གཞིས་ཀ་གཅིག་དང་ཁོལ་
 རུད་བརྒྱ་ལྷག་ཅིག་གནང་ནས་གཞུང་སའི་སྐྱ་དྲག་གི་རིམ་པའི་གས་སུ་བཞག །སྟེ་
 ལོ་1916པའི་མེ་འབྲུག་ལོར་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྷན་དང་། ཆོ་རྣམ་སྐྱ་མཆེད་གཉིས་
 ལྷ་སར་བོད་གཞུང་སྐྱ་དྲག་སྟོབ་ལྷན་ལྷགས། བྱ་ཆོད་ཆོ་རྣམས་ཀྱིས་སྟོབ་གྲོགས་
 ལ་གྱི་རྒྱབ་པས་སྟོབ་ལྷན་ཕྱིར་བྱུང་བཅང་། སྟོབས་ལྷན་གྱིས་ལོ་གསུམ་གྱི་རིང་
 ལ་སུམ་རྟགས་དག་གསུམ། གིས། ལྷན་དགམ་ཆོད་འཇུག་སོགས་བསྐྱབས་པས་
 སྟོང་འབྲས་ལུལ་དུ་བྱུང་བར་ཐོབ། སྟེ་ལོ་1918པའི་ས་རྟ་ལོར་ཁམས་སྟོགས་ཀྱི་
 རུས་འགྱུར་ནང་འབྲི་རྒྱའི་ཤར་བརྒྱད་ཀྱི་ས་ཁུལ་པལ་ཆེར་གྱིས་ཁམས་སྲིད་གཞུང་
 གིས་བདག་པོ་བྱ་རྒྱ་དང་། ཁམས་རོང་པ་ཆོ་ཡན་ཆད་སྟེ་དགའི་མངའ་ཁོངས་
 ཐམས་ཅད་བོད་གཞུང་གིས་བདག་པོ་བྱ་རྒྱའི་ཐག་ཆོད་སྐབས། བྱ་ཆོད་གཞིས་ཀ་
 སྟེ་དགའི་ཕྱིར་ལོག་སྟེ། དཔོན་པོ་སྟོད་ལེབ་མ་གྲོང་དུ་བཞུགས་གཞིས་བརྒྱབས།
 སྐབས་དེར་སྟེ་དགའི་སྟེ་ཁྱུང་རམ་མདའ་དཔོན་བཞུགས་པ་དང་འཁོལ་བར་ཁོང་
 བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྷན་དང་སྟེ་བཅང་གི་འབྲེལ་བ་ཡིན་སྟབས། མཁུན་སྟོར་དབྱས་
 མ་ཞིག་གི་གོ་ས་ལས་མ་ཐོབ། རབ་བྱུང་བརྒྱ་དྲག་པའི་ས་སྐུལ་སྟེ་ལོ་1929ལོར་སྟེ་
 སྟེ་བཀྲས་མཐོང་མདའ་དཔོན་ཕེབས་སྐབས། སྟོབས་ལྷན་བོད་དུ་བཞུགས་སྐབས་
 ཁོང་དང་གྲོགས་པོར་སོང་ཅང་། འཕམ་དུ་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྷན་ལ་སྟེ་དགའི་གཉིས་
 ཆེན་གྱི་གོ་གནས་སྤྲད། སྐབས་དེར་སྟོབས་ལྷན་དབྱང་ལོ་སོ་གཉིས་ཡིན། དེ་

ནས་བཟུང་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བྱ་བར་མཁས་མངོངས་ལྡན་པས་སྡེ་
དགེ་དང་བོད་ས་གནས་སྲིད་གཞུང་བར་དང་། རུབ་ཁམས་ལུ་ལྷན་རུའེ (刘文
辉)། མཚོ་སྡོན་གྱི་མ་ཕུ་ལྷན་(马步芳)སོགས་ཀྱི་བར་འགལ་བ་ཐག་གཅོད་བྱེད་
པར་འབྲེལ་གཏུགས་མཁས་ཤིང་དོན་གོ་ཚད་པ་མང་རུ་བྱུང་བས་བྱ་ཚོད་སྟོབས་
ལྡན་ཞེས་འཛོན་ཐང་ཆེ་བའི་ཆད་རུ་བྱེད་ཅིང་། སྐབས་དེར་ཁམས་ཚུགས་སུ་ཁ་
དྲག་དབང་ཤེད་ཅན་གྱི་གྲགས་ཅན་མི་སྣ་ཞིག་རུ་གྱུར་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་1932པའི་
ཆུ་སྤེལ་ལོར་ཁོཅ་ཁམས་མཐའ་སྲུང་དམག་གིས། བོད་དམག་དཀར་མངོས་ནས་
ཀམ་ཐོག་བར་ཡར་དེད་ནས་ལོ་དེར་ཀམ་ཐོག་གོས་ཆིང་བཞག་དོན་ལྟར་རྒྱ་བོད་
གཉིས་ཀྱི་སྲིད་འཛོན་ས་མཚམས་འབྲི་ཆུ་ཤར་རུབ་ཀྱིས་དབྱེ་སྐབས། སྡེ་དགེ་རྒྱལ་
པོ་ལྷ་སྲས་ཆོ་དབང་བརྟུང་འདུལ་གྱིས། བོད་གཞུང་གི་ཁོངས་སུ་ཚུད་པའི་འབྲི་
ཆུའི་རུབ་བརྒྱུད་ལ་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་བཏང་སྟེ། འབྲི་ཆུའི་རུབ་མའི་སྡེ་དགེའི་
མངའ་སྡེ་ལ་བོད་གཞུང་གིས། འབྲུ་དུལ་དཔལ་ཁལ་བསྐྱ་རྒྱ་བཀག་འགོག་བྱས་
པར། རྗེས་སུ་ཐང་ཕྱག་རྫོང་ཁོངས་སུ་འབྲུ་ཁལ་བསྐྱ་རྒྱ་འགོག་ཐུབ་པར་བྱུང་བས་
མང་ཚོགས་ཀྱིས་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་ལ་བཙེ་བཀྱར་ཆེན་པོ་ཐོབ། །

སྤྱི་ལོ་1933པའི་ཆུ་བྱ་ལོར་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་གྱིས་ཡིད་ལྷུང་ལྷ་རུ་དཔོན་གྱི་
བྱ་མོ་བསོད་ནམས་ཆོས་མཚོ་བག་མར་བསུས། དེ་ནས་ཡུན་རིང་མ་འགོར་པར་
ལྷ་རུ་དཔོན་གྱི་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་སྐུ་འཁོར། ཡིད་ལྷུང་ལྷ་རུ་སྐར་རུ་བསུས་ནས་
བྱ་ཚོད་དང་། ལྷ་རུ་དཔོན་གཉིས་གཞིས་བསྐྱོང་བྱས། ལྷ་རུ་དཔོན་ཆུན་གྱི་སྲས་
པོ་གེ་མཛོ་བསང་གསོལ་འགོ་སྐབས་རྟ་ལས་ལྷུང་སྟེ་བྱོངས་པ་དང་། དཔོན་ཆུན་
འདས་རྗེས་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་ཡིད་ལྷུང་ལྷ་རུ་དཔོན་གྱི་གོ་ས་ཐོབ། དེའི་མངའ་
འབངས་སྟོང་སྟེ་ལྷག་ཅུ་ཡོད། སྟོབས་ལྡན་གྱི་མཁུན་སྐར་སྟེ་རུ་ཆང་དང་།
དཀར་མངོས་ཁང་སར་དཔོན། མ་རྩུར་དཔོན་སོགས་གཉེན་རྒྱིག་བྱས་ཏེ་གཉེན་
ཆུན་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་སྟོབས་ཤུགས་རྩེ་ཆེ་བཏང་། སྐབས་དེར་སྤྱི་ཚོགས་དང་
ཆབ་སྲིད་རྟོག་འཛིང་ཆེ་བའི་རུས་དེར། ཁམས་ཚུགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་སྟོབས་ཆེ་
གས་འགའ་ཞིག་གིས། ཁམས་པས་ཁམས་པ་སྦྱོང་གི་མི་རིགས་འདུས་ཤེས་འཛོན་

མཁན་ཡོད་པ་ལས་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་ཡང་དེའི་གྲས་ཤིག་ཡིན། །

སྤྱི་ལོ་1935ལོའི་ཟླ་བ་8པར་མགར་ར་སྤྱ་མས་གོ་མིན་ཏང་གི་བཀའ་དང་ལེན་
ཞུས་ཏེ་རྒྱ་བ་ཁམས་ཞོན་སྤྱ་སི་（宣抚司）སྤྱི་བྱབ་ཁང་བཅུགས་ནས་ཁམས་ཀྱི་
སྟོབས་ཤུགས་ཟླ་སྤྱིལ་བྱས་ཏེ། དམར་དམག་འགོག་ཆོལ་ལ་ཕན་ཚུན་གཞོགས་
འདེགས་བྱས་པར། བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་སྤྱི་དགེ་རྒྱལ་པོས་བཀའ་མངགས་བཞིན་
དར་མདོར་མགར་ར་སྤྱ་མས། འཆོགས་པའི་ཞོན་སྤྱ་ཆོགས་ཆེན་དུ་ཞུགས་ནས་
མགར་ར་སྤྱ་མས་སྟོན་པའི་དམར་དམག་འགོག་ཆོལ་དང་། ཁམས་པ་རང་སྤྱོད་
རང་བདག་ཅེས་པའི་རྒྱས་གཞི་ཉན་འཛོག་བྱས། དེ་ནས་མགར་ར་སྤྱ་མ་དང་
འབྲེལ་བྱས་བྱས་ཤིང་རང་སྤྱི་རང་སྤྱོད་དགོས་པར་བཤད་དེ། ལུ་ལུ་ཕན་རུའི་ཡིས་
བསྐྱོ་མངགས་བྱས་པའི་སྤྱི་དགེའི་རྫོང་དཔོན་བྲིང་ཡིའི་ཀམ་（陈义光）དང་།
འདན་ཁོག་རྫོང་དཔོན་ཀྱང་ཅི་ཡུས་（张子愚）སོགས་དམར་བསད་བཏང་པ་
རེད། སྤྱི་ལོ་1936ལོར་ཀྱང་གོ་བཟོ་ཞིང་དམར་དམག་རྒྱང་སྤྱོད་བྱས་ཏེ་རྟུ་དང་།
བྲག་མགོ། དཀར་མཛེས་སོགས་ལ་སྤྱོབས་དུས། སྤྱི་དགེ་རྒྱལ་པོ་ལྷ་སྤྱོད་ཆོད་བང་
བདུད་འདུལ་གྱིས་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་དང་། འོག་མ་ཕྱག་མཛོད་སོགས་དམག་
དཔོན་བསྐྱོ་བཞག་མཛོད་དེ། སྤྱི་དགེའི་ལས་དམག་དཀར་མཛེས་སུ་དམར་
དམག་འགོག་ཆོལ་བྱེད་སར་བཏང་། དཀར་མཛེས་རོང་པ་ཆའི་སྤྱོགས་དེར་
དམར་དམག་དང་འཐབ་སྐབས་དམར་དམག་གིས་མཆོན་མོར་འཇབ་ཆོལ་བྱས་
ཤིང་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་མས་ནས་བཟུང་། འོག་མ་ཕྱག་མཛོད་སོགས་དཔུང་
དམག་སྤྱིར་ལོག་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་དམར་དམག་གིས་བེན་རྩེས་དམིགས་གསལ་
གྱིས་གཟིགས་སྤྱོད་གནང་སྟེ། སྐབས་དེར་དམར་དམག་རྒྱ་ཁག་སུམ་རུ་པའི་ཀྱེན་
ལུའི་（政委）ཡིའི་ཞན་ཉན་（李先念）སོགས་མགོ་བྲིད་རྒྱམས་སྤྱོད་མས་ཁོང་
དང་བཀའ་མོལ་གནང་སྟེ། ཏང་གི་མི་རིགས་དང་ཆོས་ལུགས་སྤྱི་དུས། དམར་
དམག་རྒྱང་སྤྱོད་བྱེད་པའི་དམིགས་ལུལ་བཅས་དང་། བྲངས་ཀྱང་མི་རིགས་རང་
གི་སྤྱི་དབང་འཇུགས་ཏེ། གོ་མིན་ཏང་གི་དབང་བསྐྱར་དང་གཉའ་གཞོན་བཟུ་
གཞོག་ལ་རོ་ཆོལ་བྱེད་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཞིབ་དུ་བཤད་ཅིང་། ཅུང་སི་ཡིང་ཀྱུ་

ཏེ་(朱德总司令)ཀྱང་མངལ་འཕྲད་གནང་བ་མ་ཟད་ཆས་བཅས་ཡག་པོར་གྱིས་
ཞེས་གསུངས་པས་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་སེམས་འགྲུལ་ཆེན་པོར་ཐེབས། སྐབས་
དེར་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་སྟོན་སྐུ་འཁོར་ནམས། འབྲི་ཆུའི་རྩལ་སྟོགས་རི་མདའ་ལ་བྲོས་
ནས་བཞུགས་ཡོད་པར། སྟོབས་ལྡན་གྱིས་འཛོམས་པའི་མགོ་པ་ལྷ་རྒྱུ་ཆོད་བརྟན་
བང་མི་ཆེད་བཏང་བརྒྱད་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་ལ་ལྷ་ཤོག་སུལ་བར། སྟོབས་ལྡན་རང་
ཆས་ནས་འཇུ་བཟུང་བྱས་ཀྱང་། དམར་དམག་གིས་ཆ་བཅས་དང་གཟིགས་སྦྱང་
ཡག་པོར་ཐེབས་ཚུལ། ཆས་སྦྱོར་དྲག་ནས་སྡེ་དགེར་སྦྱིར་ཐེབས་སྐུ་ཡིན་ཚུལ།
དམར་དམག་རྒྱུ་སྦྱོད་བྱེད་པ་ནི་རིམ་པོར་དམག་བཏུལ་བ་དང་། མི་དམངས་
དབུལ་པོའི་ཆེད་གསར་བརྗེ་སྦྱོང་བ་དང་། མི་རིགས་དང་ཆོས་ལྷགས་སྤྱི་དྲུས་
ཀྱང་དག་ཁྱབ་བསྐྱགས་གཏོང་ཆེད་མངགས་པའི་པོ་ཉ་ལྟ་བུ་ཡིན་ཚུལ། དམར་
དམག་ནི་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱི་སྟོགས་པོ་ཡིན་པ་ལས་གོ་མིན་ཏང་གི་བསྟོན་
འཇུགས་བྱེད་པའི་དགྲ་རྒྱ་རྒྱར་མིན་ངེས་པས། ད་ནས་དམར་དམག་དང་
འཐབ་ཚོད་བཟོ་མི་ཉན་པ་སྟོབ་དེ་མོར་གྱིས་ཞེས་དང་། འབྲུང་འབྲུར་ལོ་བཅུ་
ནས་བཅོ་ལྔའི་མཆོམས་ཁོང་ཆོ་ད་རྒྱུར་སྦྱིར་ལོག་ནས་ང་ཆོ་དང་མཉམ་དུ་མཛེས་
སྟུག་ལྡན་པའི་ཁམས་པ་ས་ཁུལ་འཇུགས་སྦྱོར་གནང་རྒྱུའི་བཀའ་མོལ་ཡོད་འདུག་
པས་དེ་དོན་ལུལ་མི་སྦྱོར་ཟླ་ཆོར་བརྒྱད། བཤད་གནང་རོགས་ཞེས་པའི་དོན་ཅ་
ཅན་གྱི་ལྷ་ཤོག་སུལ་སྐད། དེ་ནས་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་མངགས་བྱ་ཆོད་
སྟོབས་ལྡན་དང་། དམར་དམག་འཕུས་ཆབ་ལའི་ཞན་ཉན་གྱི་བཀའ་བཀོད་འོག་
མང་ལུང་གྲུ་(王 维 舟) གཉིས་གྱིས་ཕན་ཚུན་འཇུགས་ཚོད་མི་བྱེད་པའི་
ཆེངས་ཡིག་འཛོག་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་1936ལོའི་ཟླ་བ་5པའི་འགོར་ཀྱང་སྤྱ་སྤུ་མེ་ཞེ་
(苏 维 埃)བོད་པ་སྤྱི་དགའུ་འཇུགས་སྐབས་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་གྱིས་བོད་པ་
སྤྱི་དགའུ་གི་གྲུ་ཞི་གཞོན་པ་འགན་བཞེས་ནས། དམར་དམག་ཆས་མ་ལ་
རོགས་སྦྱོར་སོགས་དམར་དམག་ལ་ཞབས་ཞུས་མི་ཉུང་བ་བསྐྱབས་ཅིང་། ད་རུང་
ཡིད་ལྟོང་དང་རྩ་མོང་སྤྱ་སྟོགས་ནས་ཁལ་བཞི་བརྒྱ་དང་། ཏ་བརྒྱ་ལྷག་བཅས་
བསྐྱས་ནས་དམར་དམག་རྒྱུ་སྦྱོད་བྱེད་སར་རོགས་སྦྱོར་སུལ་བ་དང་། ལམ་སྡེ་

བྲིད་མཁན་དང་སྐད་བསྐྱར་སོགས་ཀྱི་མཐུན་ཆེན་སྤྱར་བས། ཅུང་ཁི་ལིང་གུའུ་ཏི་
 ཡིས་གཞུང་ས་བསྟོད་ཐོབ་པ་རེད། དམར་དམག་རྒྱུ་རྒྱུ་ཀྱི་དཔུང་སྡེ་དཀར་
 མངོས་ནས་ཐོན་ཟེན་རྗེས་གོ་མིན་ཏང་གི་དམག་ཤོག་ཡང་24པར་སྤྱར་བྱེད་ལོག་
 པས། 1937ལོར་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་པོད་ཏུ་བྱོས་བྱོལ་འགོ་ཅིས་བྱེད་སྐབས། ལུའུ་
 ཐེན་ཏུའེ་ཡིས་དཔལ་ལུལ་རྫོང་དཔོན་ལྷན་ཁང་ཡོན་སྡེ་དགེ་རྒྱུ་ཆེད་བཏང་གིས་
 སྡེ་དགེ་རྒྱལ་སྟོན་གྱི་དབང་ཆ་སྤྱར་ལུགས་བཞིན་སོར་གནས་འགན་ལེན་བྱེད་རྒྱ་
 དང་། སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་དང་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་རྒྱལ་སྟོན་སོགས་ཀྱིས་མགར་ར་སྤྱ་
 མའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་བའི་བྱ་སྟོད་ལ་ཅད་གཙོད་མི་བྱེད་པའི་དྲིལ་བསྐྱགས་བྱས་
 པས། དེའི་དོན་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱས་ཏེ་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོས་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་ཆེད་
 མངག་ཏུ་དར་མདོ་བཏང་། ལུའུ་ཐེན་ཏུའེ་ལ་དགོངས་དག་ལྷན་པ་དང་། མགར་
 ར་སྤྱ་མ་དང་དན་འབྲེལ་བཅད་རྒྱ་ཁས་སྤངས་པས་སྡེ་དགེ་དང་། འདན་ཁོག་གི་
 རྫོང་དཔོན་བཀོངས་པའི་ཉེས་འགན་ཆང་མ། མགར་ར་སྤྱ་མ་ལ་དཀྱིས་པ་རེད།
 སྤྱི་ལོ་1938ལོར་རུབ་ཁམས་དབུ་འཛིན་ལུའུ་ཐེན་ཏུའེ་（刘文辉）ཡིས་ཁམས་
 ཕྱོགས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ནམས་བསྐྱེད་བྲིད་བའི་ཆེད་ཏུ་རུབ་ཁམས་བདེ་འཇགས་
 སྤྱང་སྟོབ་ཀྱི་ཚོགས་འདུས་ཚོགས་ཏེ། བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་ལ་རུབ་ཁམས་ཆེད་
 ལས་བདེ་འཇགས་སྤྱང་སྟོབ་ཏུའུ་ཀྱང་ཆུན་པ་（大队长）དང་། རུབ་ཁམས་ཞིང་
 ཆེན་གྱི་གྲོས་ཞིབ་（参议员）པ། སྡེ་དགེ་རྫོང་གི་སྤྱི་གྲོས་ཆེན་མོ་བཅས་ཀྱི་མཆན་
 གནས་སྟོད་པ་དང་། ལང་ཐིང་ཅའོ་（万腾蛟）དང་། མ་ཆིང་ཐེན་（麻倾翁）
 གཉིས་ཀྱིས་ངོ་སྟོད་པ་བྱས་ཏེ་གོ་མིན་ཏང་ནང་ལུགས་ཤིང་། གོ་མིན་ཏང་གྱང་
 དབྱང་དང་འབྲེལ་བ་དམ་ཟབ་ཡོད་པའི་མི་སྤྱི་སྟོན་མདའ་དོ་རྗེ་དང་། འབའ་པ་
 སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་སོགས་དང་འབྲེལ་འདྲིས་དམ་པོར་ཆགས་པ་རེད། །

སྤྱི་ལོ་1939ལོར་ཁང་སར་ཕྱོགས་ཀྱི་པཌ་ཆེན་མཁན་པོ་གྲོས་ཚོགས་ཁང་གི་
 དམག་དཔུང་དང་། དཀར་མངོས་བཅའ་སྟོད་བྱས་པའི་གོ་མིན་ཏང་གི་དམག་
 དཔུང་ནང་འགལ་བེད་འབྲུགས་བྱུང་སྐབས། པཌ་ཆེན་མཁན་པོ་གྲོས་ཚོགས་
 ཁང་ནས་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་དང་། སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་ཀྱང་ཁོང་

ཆོའི་སྤྱགས་གཉིས་ཀ་ལ་མ་ཡོ་པ་བརྟན་པོར་བསྐྱད། རྗེས་སུ་པའ་ཆེན་མཁན་པོ་
གྲོས་ཆོགས་ཁང་གི་སྤྱགས་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཐོབ་རྗེས། ཁམས་པས་ཁམས་ཁུལ་བཙུགས་
སྐྱོང་བྱེད་རྒྱུ་ལྟར་བསྐྱགས་དང་འབྲེལ་དཀར་མཛེས་དང་། ཉག་རོང་། བྲག་
མགོ་སོགས་སུ་པའ་ཆེན་མཁན་པོའི་གྲོས་ཆོགས་ཁང་ནས། ཐང་ཀར་རྫོང་དཔོན་
བསྐྱོས་བཞག་གནང་སྐབས། རྗེ་དགེ་ལ་རྩས་གཏོགས་བྱེད་ཐུབ་མེད། སྐབས་
དེར་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་གོ་མིན་ཏང་གི་ལས་ཆེན་པ་རྒྱན་འཛིན་གནང་སྟེ་མཐའ་
གཅིག་ཏུ་ཐུབ་ཁམས་ཤིང་ཆེན་སྲིད་གཞུང་ལ་སློ་དཀར་སེམས་དཀར་བྱས་ཡོད་པ་
རེད། 1944ལོར་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་སྐྱ་སྐྱེར་དང་ཞི་འཁོན་ཡོད་པའི་དཀར་མཛེས་
ཨ་རྩུག་དབང་དགའ་སྐྱོག་བསང་བྱས་སྟེན་གྱིས། ལུ་ལུ་ཐེན་རྩེ་ཡིས་སྟོན་ཆུས་
རྒྱག་པའི་བདེ་འཇགས་སྲུང་སྐྱོབ་གྱི་སི་ཡིང་ཙོང་ཀན་ཡུ་ལུ་（龚耕耘）ལ་བྱ་ཚོད་
སྟོབས་ལྡན་གསོད་དགོས་པའི་བཀའ་ཕབས་གུང་། རྗེ་དགེའི་རྫོང་དཔོན་ལྷན་
ཁང་ཡོན་（范昌元）གྱིས་སྲུང་སྐྱོབ་ཐོབ་པས་དོན་དེ་མ་འགྲུབ། དེ་ནས་བྱ་ཚོད་
སྟོབས་ལྡན་དང་ལྷན་ཁང་ཡོན་གཉིས་འབྲེལ་ཟབ་ཐོག་ལུ་ཐེན་རྩེ་དང་མདོན་
སྐྱོག་ཅི་རིགས་བརྒྱད་འཐབ་ཚོད་དྲག་པོ་བྱས། ཐོག་མར་རང་སྤྱགས་གྱི་དཔྱད་
ལྟགས་རི་དྲག་གཏོང་ཆེད། རྗེ་དགེ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེ་དབང་བདུད་འདུལ་སྐྱ་ཆེ་མ་
ཟེན་པ་དང་། སྲས་ཨུ་དགའ་དཔྱད་ལོ་རྒྱུད་བས་རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་མ་ཐུབ་པའི་
སྐབས། བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་གྱིས་སྟོན་རང་སྤྱགས་སུ་གཏོགས་པའི་བ་བ་འཇམ་
དཔལ་རིན་ཆེན་གྱི་སྲས་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ལྷ་ས་ནས་གདན་དྲངས་ཏེ་རྗེ་
དགེའི་རྒྱལ་སར་གཏོན་རྒྱུ་ལྟེ་གྲོས་གཞི་གཏོན་པ་དང་། རྗེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་སོ་བྱང་
སྤྱགས་གྱིས་གནས་སྐབས་དཔལ་སྲུངས་སི་ཏུ་པརྩ་དབང་མཆོག་རྒྱལ་པོ་རྗེ་དགེའི་
རྒྱལ་ཆབ་བཞུགས་རྒྱུ་ལྟེ་གྲོས་གཞི་གཏོན་པ་སོགས། ཕན་ཚུན་གྲོས་གཞི་མི་མཐུན་
པའི་སྐབས། མཐའ་རྗེ་དགེའི་བཙུན་མོ་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་མོ་རང་ཉིད་གྱིས་
རྗེ་དགེའི་རྒྱལ་མོའི་གོ་གནས་བཟུང་རྒྱུ་ལྟེ་ཐག་བཅད་ནའང་། དབང་ཆ་དངོས་
གཉེར་ཆེན་ཏོ་ཆོ་པད་རྫོང་དང་། འོག་མ་ཕྱག་མཛོད་གཉིས་གྱིས་བཟུང་ནས་བྱ་
ཚོད་སྟོབས་ལྡན་བྱུང་ལུང་བྱས་པར་བརྟེན་སྤྱགས་ཁག་གཉིས་བར་འགལ་བ་རྗེ་ཆེ་

སོང་། བྱད་པར་རྩ་མོང་སྒྲ་སོག་མོ་ཆང་དང་། འཛིང་ཁོག་གི་འབོད་ཆང་གཉིས་
 འབྲེག་ས་ཚོད་གཞིའི་སྐབས། སོག་མོའི་རྒྱུ་ཚ་འཇུ་རྒྱུ་གཉིས་པ་དང་། བྱེ་ཐམ་
 མག་པ་འཇིགས་མེད་ཕྱིན་ལས་སོགས་ཀྱིས་བྱས་ཏེ། བྱེ་འབོད་ལྟ་རྒྱལ་དཔོན་
 གཡོག་བརྒྱ་གཉིས། ཆེ་ཤོད་དག་འདེན་འགག་ཏུ་ལམ་སྐྱག་བཅས་ཏེ་བསད།
 སྐབས་དེར་བྱེ་འབོད་ལྟ་རྒྱལ་ས་ལ་ལྷུང་བ་དང་། སོག་མོ་ལྷ་བརྟན་འཐབ་ར་ནས་
 ལངས་ཏེ་སྐད་བཏང་བར། འཛིང་པ་བཀྲ་ཤིས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་མེ་མདའ་བརྒྱབས་
 ཏེ་སོག་མོ་ལྷ་བརྟན་དེར་བསད། བྱེ་འབོད་ལྟ་རྒྱལ་བྱ་ཆོད་ཚྭ་གས་གཏོགས་ཡིན་
 སྐབས། རྟོབས་ལྡན་གྱིས་འཇུ་སོག་ཤོག་ཁག་ལ་ཁ་གཏད་བྱས་པ་མ་ཟད། རྟོ་
 དགེ་རྒྱལ་མོ་ལའང་དག་ཁ་གཏད་བྱས་པ་མ་ཟད། རྟོ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་ལམ་ལུགས་
 མེད་པར་བཏང་སྟེ་མི་སེར་རྒྱལ་ཁབ་འཇུགས་ནས། ཁམས་པས་ཁམས་པ་སྦྱོར་
 དགོས་པའི་འབོད་བརྒྱ་གཏོང་། བྱ་ཆོད་རྟོབས་ལྡན་གྱིས་ཚ་ཤུལ་ཨོ་རྒྱུ་ཆོ་
 འཕེལ་སོགས་ལུལ་དམག་དཔུང་ཁག་གཅིག་ཆེ་ཤོད་ཏུ་བཏང་སྟེ་བྱེ་འབོད་ལྟ་རྒྱལ་
 སྐྱ་འཁོར་བཀོངས་མཁན་འཇུ་སོག་གཉིས་དང་། བྱེ་དམག་སོགས་བྱོལ་སྟོང་
 ཤུལ་གྱི་ཕྱི་ཆང་གསུམ་པོའི་རྒྱ་ལོར་རྣམས་བྱིར་ཞིང་། ཁང་ཕྱི་དང་ས་ཤིང་
 སོགས་རྟོ་ཁོལ་པ་རྣམས་ལ་བགོས་ཏེ་ཁྲལ་པར་བསྐྱར། རྩ་མོང་སྒྲ་པ་ཏུ་ཁག་
 བརྒྱད་ཏུ་སྐྱག་ཅམ་བཅན་ཤེད་གྱིས་ཡིད་ལྷུང་ཁོག་ཏུ་གནས་སྟོན་བྱ་བརྒྱག་ །བྱེ་
 དམག་གིས་བྱ་ཆོད་ཚྭ་གས་ཀྱི་ཆོང་པ་བཅོམ་པས་བྱེ་དམག་ཆེ་སྐྱ་མདོའི་ཚྭ་གས་སུ་
 ཡོད་པར་ཤེས་ནས། འབའ་རྒྱུང་མཐུ་རྟོབས་རྣམ་རྒྱལ་རྟ་དམག་སུམ་བརྒྱ་སྐྱག་
 དང་བཅས་བྱེ་དམག་བསད་སར་བཏང་། བྱེ་དམག་གིས་ཆེ་སྐྱ་བྱ་པོའི་དཔོན་ཆང་
 ལ་མགོ་བཏགས་ཞུས། བྱ་པོའི་དཔོན་ཆང་གིས་གཡོ་ཐབས་ཀྱིས་ཐོག་མར་བྱ་ཆོད་
 དམག་དཔུང་རྣམས་འཇུས། དེ་ནས་བྱེ་དམག་དང་ཟླ་མེལ་གྱིས་བྱ་ཆོད་དམག་
 སུམ་ཏུ་སྟོན་བསད་པ་སོགས་པམ་ཉེས་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ནས་བྱ་ཆོད་རྟོབས་ལྡན་
 གྱིས་དཔལ་ལུལ་ཚྭ་གས་ཀྱི་ཁྲལ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལོག་བྱེད་རྒྱུ་ལྷུས་སྐྱལ་བྱས་ནས་
 རྟོ་དགེ་རྒྱལ་པོས་བཀའ་མངགས་ཀྱི་རྒྱུ་དཔོན་ཕྱིར་བསྐྱད་ནས་ཁྲལ་པ་པར་ཆོས་
 འཕེལ་རྒྱུ་དཔོན་གསར་ཏུ་བསྐྱོས་པ་མ་ཟད། སེར་ཤུལ་དང་། འདན་ཁོག་

སོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་དུ་སྡོད་གཞི་བྱས་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཉམས་དམས་སུ་བཏང་གང་
ཐུབ་བྱས། དེ་ལྟར་སྟོགས་ཁག་གཉིས་བར་འབབ་ཚུངས་ལོ་ཤས་བྱས་མཐར། སྤྱི་ལོ་
1949ལོར་སྡོད་གཞི་དབུ་བྲལ་ཁག་ལྔ་ལས། དཔལ་སྤངས་ཐུང་པའི་གཞན་བཞི་པོས་
བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ་པར་བཤད། མདུན་སྐྱོར་ཁག་ལས་བྱ་ཚོད་
སྟོབས་ལྡན་ཤོག་ལ་མདུན་སྐྱོར་ཁག་བཙུ་ཙམ་བྱུང་བ་མ་ཟད། བྱ་ཚོད་སྟོབས་
ལྡན་གྱིས་སྡོད་གཞི་བྱས་པོས་ཁུལ་དང་། རུ་ལག་བཏང་རྒྱར་ངོ་རྒོལ་བྱས་སྟབས།
ཁུལ་པ་དང་། དབུལ་ཕོངས་ཀྱི་འཆོ་བ་སྐྱེལ་དགོས་པའི་མང་ཚོགས་མི་ཉུང་བ་
ཅིག་གིས་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱས། ཐ་ན་འཛོ་མདའ་དང་། སྡོད་
དགའི་གྲོང་འདབ་ལྷགས་ར། འཁོར་ལོ་མདོ་སོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་ནས་མགོ་པ་མི་
ཉུང་བ་ཅིག་བྱ་ཚོད་རྒྱབ་ཚུ་ལངས་ཏེ། སྡོད་གཞི་དང་བྱ་ཚོད་བར་གྱི་གྲོང་གཞི་རྒྱ་
ཆེན་པོའི་ནང་འབྲུགས་ལངས་གྲུབས་སྐབས། གྲང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་འཐུས་རྒྱལ་
ཁབ་དབུས་བརྒྱུས་ཤིང་། མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་བོད་རྒྱ་སྦྱོང་པས་སྡོད་
དགའ་དང་། བྱ་ཚོད་ཀྱི་དོན་རྒྱུན་རང་ཡལ་དུ་སོང་། ཞེས་སོ། །

སྤྱི་ལོ་1949ལོའི་སྟོན་ཁར། མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་རུབ་བྱང་
ས་ཁུལ་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་བེན་ནས། སི་ཁྲོན་དང་། ཤེས་ཁམས། བོད་
སྤངས་སྟོགས་སུ་དབུང་སྦྱོང་བྱེད་རྒྱ་ཡིན་པར་གོ་ཐོས་བྱུང་སྐབས། དར་ཅི་མདོ་
ནས་འབའ་པ་སྐལ་བཟང་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་རྩུས་བཀོད་ལྟར་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་དང་།
སྐལ་བཟང་ཡེ་ཤེས། སྟོམ་མདའ་དོ་རྩེ་གསུམ་གྱིས་ཁམས་སྟོགས་དཔོན་རིགས་
རྣམས་ཀྱིས། སྐར་ཅུང་སི་ལིང་གྲུ་ཏེས་རོགས་སྐྱོར་འོག་བོད་པ་སྤྱི་དགའ་
བཅུགས་པའི་མི་རིགས་རང་དབང་རང་སྦྱོང་སྤང་སྦྱོབ་ཀྱི་ཆེད། ང་ཚོས་འབད་
བཙོན་བྱས་ཡོད་ཅིས་པའི་ཡི་གེ་དང་། མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་ལ་
དགའ་བསྟུ་ཞུ་བའི་ཆེད་དུ་ཅུང་སི་ལིང་གྲུ་ཏེའི་མདུན་དུ་ཡི་གེ་ཐུལ་མཁན། བྱ་
ཚོད་སྟོབས་ལྡན་གྱི་བྱང་ཡིག་དབང་རྒྱལ་དང་། སྐར་སྐྱར་འབའ་པ་པར་ཕྱིན་
ལས་གཉིས་བཏང་བ་རེད། སྐབས་དེར་གྲུ་ཏེའི་མདུན་ཐུལ་རྒྱུའི་ཡིག་ཆ་རྣམས་
བཟོ་མཁན་འབའ་པ་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་རུབ་ཁམས་ཤིང་ཆེན་

གོ་མིན་ཏང་ཕྱུ་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་སྟབས། རུབ་བོད་ཞིང་ཆེན་ཡིག་
 ཆོག་ཁང་དུ་ཉར་ཆོག་སྟེ་ཕྱི་ལོ་ལྟ་ཆོག་དབང་རྒྱལ་དང་།
 ངག་དབང་སྐལ་བཟང་ལ་སོགས། གཞོན་ཏུ་གསར་བཞེད་ལས་འགུལ་པ་རྣམས་
 གྱིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ «ཤར་བོད་མི་དམངས་རང་སྐྱོང་སྤྱི་གསོལ་» གྱི་
 ཡིག་ཆ་དེའི་ངོ་བཤུས་གཅིག་ཀྱང་མཉམ་དུ་བཏང་སྟེ་མི་རིགས་རང་དབང་རང་
 སྐྱོང་སྐྱོང་སྐྱོབ་གྱི་ཆེད་དུ་ཁོ་ཆོས་འབད་བཙོན་ཆེན་པོ་བྱས་པ་མཆོན་བྱེད་དུ་ལུ་
 འདུག་ཅུང་སི་ལིང་གུའུ་ཏེ་ལ་འཆོམས་འདྲིའི་ཡི་གེའི་མཁུག་དུ་ཁམས་པའི་དཔོན་
 རིགས་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་དང་། སྐལ་བཟང་ཡི་ཤེས། སྟོམ་མདའ་དོ་རྩེ་གསུམ་
 དང་། བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་བཅས་མི་བཞིའི་མིང་སྟོ་བཀོད་ཡོད་པ་རེད། དབང་
 རྒྱལ་དང་པད་མིན་གཉིས་ལྟེ་སྐྱ་མདོ་བརྒྱད། ཟིང་ལིང་འབྱོར་སྐབས་ཅུང་སི་ལིང་
 གཞོན་པ་མེན་ཏེ་ཉེའི་(彭德怀) དང་མཇལ་འཕྲད་བྱས། དེ་ནས་འཕྲལ་དུ་
 གནམ་གུར་བསྐྱད་དེ་ཕེ་ཅིང་དུ་ཕྱིན། ཅུང་སི་ལིང་གུའུ་ཏེ་དང་མཇལ་འཕྲད་
 ཐོབ། ཁོང་གཉིས་ཕེ་ཅིང་ཡར་མེབས་ཏེ་ཡ་ཙམ་སྟེབས་པ་དང་འབའ་པ་ལུན་
 དབང་དང་དེར་ཐུག་འཕྲད་བྱང་། དེ་ནས་རུབ་ཁམས་ཤིང་ཆེན་གྱི་ཞིང་དཔོན་
 ལེའོ་གྱི་ཀའོ་ལ་དར་དཀར་བཏང་ཞིང་འཆོམས་འདྲི་ཞིག་ཞུས་ཏེ་ཕྱིར་དར་མདོར་
 འབྱོར་པ་རེད། སྐབས་དེར་གུའུ་ཅུང་སི་ལིང་གིས་དམར་དམག་རྒྱང་སྐྱོད་སྐབས་
 གྱི་གྲོགས་པོ་ཆན་པ་རྣམས་བཞེད་མེད་ཚུལ་དང་། ད་ཅུང་ཐུ་མཐུད་ནས་ཁམས་
 སྤྱོད་དང་། བོད་སྐྱོང་སྐྱོང་སྐྱོབ་ཆེད་དུ་ལས་ཀ་མང་པོར་
 བསྐྱབ་དགོས་པའི་སྐོར་སོགས་བཀའ་མོལ་གནང་བ་རེད། །

སྤྱི་ལོ་1950ལོའི་འགོར་ཁམས་སྤྱོད་སྐྱོང་སྐྱོབ་ཆེད་དུ་བཏང་ནས་བྱ་ཆོད་སྟོབས་
 ལྡན་དར་མདོར་བཅེངས་འགྲོལ་ཐོབ་པ་མཁུན་བསུའི་མཇེད་སྟོའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་
 ཆོག་ཆེན་ནང་ཞུགས་པ་དང་། ལོ་དེའི་ལྷ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་ཉེར་བཅུན་ཉེན་
 དར་མདོ་དམག་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་། གསར་དུ་བཙུགས་པའི་གུའུ་རེན་གཞོན་
 པ་བསྐོ་བཞག་གནང་། 1950ལོའི་ལྷ་བ་7པར་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་རུབ་ཁམས་
 བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་སྐྱོང་སྐྱོབ་གྱི་གུའུ་ཞི་གཞོན་པ་བསྐོ་བཞག་གནང་བ་རེད། དེ་

ནས་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་ཨང་བཙོ་བརྒྱད་པའི་རུ་ཁག་བོད་སྡེ་དང་སྤྱི་བཟུང་སྐབས། མ་ཁི་གད་མགོ་ནས་ཆབ་མདོ་བར་ཁལ་ཕྱགས་གོ་སྤྱི་གུས་ཏེ་སྡེ་ལ་འདྲེན་འགན་ལེན་བྱས། 1951ལོའི་ལོ་མཇུག་རུ་བྱ་མོད་སྟོབས་ལྷན་གྱིས་ཡིད་ལྗང་དང་། འདན་ཁོག་། ཁེར་ཤུལ་སོགས་ནས་འགོལ་ཁལ་བྲི་གཅིག་ལྷག་གོ་སྤྱི་གུས་ཏེ་གནས་ར་དགེ་ལེགས་དོན་དཔོན་བསྐོས་ཤིང་དོན་སྤྱང་དམག་དང་བཅས་ལྷ་སའི་བར། བཅིངས་འགོལ་དམག་མིའི་གྲོ་ཆས་རྒྱལ་སྡེ་ལ་འདྲེན་བྱས་ཤིང་། བོད་སྡེ་དང་བཅིངས་འགོལ་བཏང་རྒྱུའི་ལས་དོན་དང་། མི་རིགས་མཐུན་སྡེ་ལ་དང་སྤྱི་ཚོགས་བདེ་འཇགས་བཅས་ཀྱི་ཆེད་རུ་བྱས་རྒྱུས་མི་ཁུང་བར་འཛོག་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་1955ལོར་རྒྱ་བོད་ཁིང་ཆེན་སི་ཁྲོན་ཁོངས་སུ་བསྐྱུས་རྒྱུས། བྱ་མོད་སྟོབས་ལྷན་གྱིས། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱི་འཕུས་མི་དང་། སི་ཁྲོན་ཁིང་ཆེན་སྤྱི་གྲོས་ཀྱི་ཀྲུ་ཞི་གཞོན་པ། དཀར་མཛེས་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་གྱི་ཁུལ་གཙོ་གཞོན་པ་དང་། སྤྱི་གྲོས་ཀྱི་ཀྲུ་ཞི་གཞོན་པ་སོགས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་བཞེས་པ་རེད། 1959ལོར་བཞི་མོལ་འགྲུལ་བསྐྱོད་སྐབས་སུ་བྱ་མོད་སྟོབས་ལྷན་མཐོ་རིམ་ལོག་སྤྱོད་མི་སྣའི་གས་སུ་སྟོབ་སྤྱོད་འཛོན་གྲར་བཅུག་པ་རེད། སྐབས་དེར་སྤྱི་དགའི་མདུན་སྐྱོར་པལ་ཆེར་རྒྱ་གར་ལ་གྲོས་ཆོར་པ་དང་། ཁོ་རང་ཡང་ལོག་སྤྱོད་མི་སྣའི་གས་སུ་བཅུག་པ་དེ་ལ་སྟོན་ཁོ་རང་གྲུང་ཁྲན་ཏང་དང་། བཅིངས་འགོལ་དམག་མི་ལ་ཡིད་ཆེས་བྱས་པ་དེ་ལ་ཡིད་འབྱོར་ཅུང་ཟད་བྱེད་ཅིང་འདུག་ཅེས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་ཞལ་ལས་ཐོས།

རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ལྷགས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་1960ལོ་འགོ་ནས་བྱ་མོད་སྟོབས་ལྷན་ལ་སྟོ་བྱར་རུ་མཆིན་པ་འཁུན་བྱའི་སྐྱོན་ནད་སོག་ཏེ་ཁིང་ཆེན་མི་དམངས་སྐྱོན་ཁང་རུ་སྐྱོན་བཙོས་བྱས་ཀྱང་མ་ཕན་པར་སྤྱི་ཟླ་བཞི་པའི་ཆེས་22ཉིན་ཁྲིན་ཏུར་སྤྱི་གཤེགས་པ་རེད། །

གཉིས། འབའ་པ་སྐལ་བཟང་ཆོ་རིང་།

སྐལ་བཟང་ཆོ་རིང་། རབ་བྱུང་བཙོ་ལྷ་པའི་ཤིང་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་1904ལོའི་ཟླ་བ་གསུམ་པར་ཡབ་དབང་ལུ་དང་། ཡུམ་སྟོལ་མ་ལྷ་སྤྱིད་གཉིས་སྐལ་སུ་འབའ་ཐང་

དུ་སྤྱུ་འབྲུངས། སྤྱི་ལོ་1911-1917ལོ་བར་འབའ་ཐང་སློབ་ཆུང་དུ་སྦྱོང་བྱས། སྤྱི་ལོ་1923ལོ་འཁོར་སྤྱལ་བཟང་ཆེ་རིང་དང་། སྤྱལ་བཟང་ཆོས་འབྱོར། སློབ་ཟུང་དོན་འབྲུབ་ནམས་ཀྱིས་མཉམ་འབྲེལ་སློབ་ནས། འབའ་པ་གཞོན་རུ་ལྷན་ཆོགས་ཞེས་པ་བཅུགས། ཐེངས་དང་པོ་ཆོགས་མི་ཉི་ཤུ་ཅུ་བྱུང་། ཁོ་ཆོའི་ལས་འབྲུལ་གཙོ་བོར་གཞོན་རུ་ཤེས་ཡོན་ཅན་ནམས་པན་ཚུན་སློབ་སྦྱོང་དང་། གནས་ཚུལ་གང་བྱུང་པན་ཚུན་རྟོགས་རུ། རྒྱན་དུ་འདུ་འཛོམས་བཞུགས་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆོགས། ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་མ་འོངས་མདུན་ལམ། དཔེ་སློག་བྱས་པའི་སྦྱོང་ཆོར་གང་ཐོབ་ནམས་བཤད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། ཁོ་ཆོའི་འདུ་འཛོམས་ཀྱི་ལས་འབྲུལ་དེ་ལ་ཡུལ་མི་ནམས་ཀྱི་བསྟོན་བསྟུགས་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཡོད། སྤྱི་ལོ་1924ལོར་སྤྱལ་བཟང་ཆེ་རིང་གོ་མིན་ཏང་གི་བཅུགས་པའི་ཡ་ཨན་སྐམ་དམག་དམག་དཔོན་གྱི་སློབ་གྲུའི་ནང་རྒྱགས་འབྱོར། སློབ་གྲུ་ཞུགས་ནས་མི་རིང་བ་ཅིག་ནས་སྤྱལ་བཟང་ཆེ་རིང་ནི་སྤྱན་ཀྱང་ཉོན་གྱི་དམངས་གསུམ་རིང་ལུགས་ལ། དད་ཞེན་ཐོབ་ནས་ཀྱང་གོ་གོ་མིན་ཏང་གི་ཚ་འཇུགས་ནང་ཞུགས། ཁོང་ནི་བོད་རིགས་གོ་མིན་ཏང་ཡོན་དང་པོ་ཡོན་པ་དང་། ཞིའི་ཁམས་གོ་མིན་ཏང་ཡོན་གྱི་འཇུག་མིའི་མིང་ཐོག་ནས་གོ་མིན་ཏང་ཐེངས་གསུམ་པ་དང་། ཐེངས་དྲུག་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་འཇུག་མི་ཆོགས་ཆེན་ནང་ཞུགས། སྤྱི་ལོ་1925ལོའི་ལྷན་ཁར་སློབ་གྲུ་ནས་ཐོན། སྐབས་དེར་དམག་དཔོན་སློབ་གྲུའི་ནང་ལས་ཀ་ཐོབ། སྤྱི་ལོ་1926ལོར་ལུ་ཕུ་མེན་དུའེས་ཀྱིས་སློབ་གྲུ་གཏོར། སྤྱལ་བཟང་ཆེ་རིང་གིས་ཡ་ཨན་ལ་སྤྱོད་པ་ལས་ཀ་བཅའ་དགོས་པ་བྱུང་། ལོ་དེར་པཌ་ཆེན་ནང་མ་སྤང་གི་ཐུག་མཛོད་དགེ་འདུན་བཀྲ་ཤིས་པན་ཆེན་སྤྱུ་འཁོར་ནམ་ཞིག་ཕྱིར་བཀྲ་ཤིས་ལྷན་པོར་ཐེབས་ཆོག་པའི་སྐོར་གྱི་འདྲི་ཞུ་སར་ཐེབས་པའི་ལམ་བར་ཞིའི་ཁམས་སུ་བརྒྱུད་སྐབས། ཐེབས་ལམ་དུ་ཚོང་ཁག་མང་པོ་ཞིག་བརྒྱུད་དགོས་ཀྱང་ཁོང་གི་རྒྱ་སྤྱོད་ཤེས་ཀྱི་མེད་སྟབས། སྤང་སྤྱོད་ཞིག་དགོས་གཤམ་ཆེ་བཞིན་པའི་སྐབས་དེར། སྤྱལ་བཟང་ཆེ་རིང་གིས་གནས་ཚུལ་དེ་ཤེས་འཇུག་དུ་ཁོང་། དགེ་འདུན་བཀྲ་ཤིས་སྤྱུ་འཁོར་བཞུགས་སའི་མགྲོན་ཁང་དེར་ཕྱིན་ནས་འབྲེལ་བ་ཞུས། སྤྱལ་བཟང་ཆེ་རིང་གི་སྤང་གཉིས་ཀྱི་ཚུ་ཆོད་དང་།

ཀྱ་པོད་གཉིས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྒྱུས་མངའ་ལྷན་པ་བཅས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས།
དགེ་འདུན་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་དེ་མ་ཐག་ཏུ་སྐད་སྒྱུར་དགོས་པ་ཐག་བཅད། དེ་ནས་
དགེ་འདུན་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ལས་རོགས་པ་བྱས་ནས་ཞིའི་ཁམས་རྫོང་ཁག་བཙོ་ལྷ་ལ་
ལྷ་སྐྱོར་སོང་། དགེ་འདུན་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་པའ་ཆེན་སྐུ་འཁོར་
ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་མཉམ་ཏུ་བྲིད་བསམ་གྲང་། སྐབས་དེར་པའ་ཆེན་རིན་པོ་
ཆེའི་གར་བཞུགས་གཏན་འཁེལ་མེད་པ་དང་། བདག་རྒྱུན་གང་ཡོད་མི་ཤེས་པའི་
རྒྱུན་གྱིས་མཉམ་ཏུ་བྲིད་མ་སོང་ནས། བྲིན་ཏུར་སླེབས་སྐབས་གོ་མིན་ཏང་གི་
ཅུན་ཉེར་བཞི་པའི་དམག་སྤྱི་ལུ་མེན་ཏུའེ་ལ་ངོས་སྤྱོར་ཞུས། ལུ་ལྷ་ཡིས་སྐལ་
བཟང་ཆེ་རིང་གི་ངོས་སྤྱོར་ཡི་གེར་བལྟས་རྗེས། ཅུན་ཉེར་གསུམ་པའི་དམག་གི་
སློབ་གྲྭ་ནས་ཐོན་པའི་རྒྱུ་དམག་འཛིན་གྲུའི་སློ་མ་ཕལ་པ་ཞིག་ཡིན་སྟབས། རྒྱུ་
ཆེན་གང་ཡང་མ་བྱས་གྲང་དགེ་འདུན་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ངོ་ལྷན་ལ་བརྟེན་ནས་བདག་
ཉེར་བྱས། ཅུན་ཉེར་བཞི་པའི་མཐའ་ཁུལ་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་གཉེར་པ་བཞག །
ཟླ་ལོག་དངུལ་དཀར་པོ་སྐྱོར་བརྒྱུད་རེ་སྒྲོད། ལས་ཀ་དེ་ནི་མིང་སྟོང་པ་ཞིག་ཡིན་
སྟབས་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་སློ་ལ་འབབ་པོ་ཞིག་མ་བྱུང་། ལོ་དེའི་དགུན་ཁར་ལས་
ཀ་དགོངས་ཞུས་བྱས་ཏེ་བྱང་ཤར་ས་ཁུལ་ཏུ། བཞུགས་པའི་པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་
མངའ་སར་སྤྱོད། སྤྱི་ལོ་1927ལོར་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་ནན་ཅིང་ཏུ་འབྱོར། སྐབས་
དེར་བྱང་འདུལ་དམག་འབྲུག་ལ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་སྟེ། གོ་མིན་ཏང་གིས་གཞུང་ནན་
ཅིང་ལ་གནས་སྟོན། སྐབས་དེར་ལས་ཁུངས་མང་པོ་ཞིག་གསར་འཛུགས་བྱེད་
ཅིང་ཡོད་པས་མི་མང་པོ་ཞིག་མཁོ་དགོས་ཡོད་པ་རེད། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་བཞི་པར་
གོ་མིན་གྲིང་གཞུང་གིས་ནན་ཅིང་ཏུ་བོད་སོག་ཟུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཙུགས། མཆོ་
སྟོན་གྱི་མ་སྐུ་ཤར་ཟུ་ཡོན་གྲང་དང་། ནང་སོག་གི་པེ་ཡུན་ཏེ་ཟུ་ཡོན་གྲང་གཞོན་
པར་བསྐྱོས། ལས་ཁུངས་དེའི་ནང་བོད་དང་སོག་པོའི་སྐད་གཤམ་ཅན་གྱི་མི་སྤྱི་
འགའ་ཞིག་ཟུ་ཡོན་བསྐྱོས་དགོས་པ་དང་། བོད་སོག་སྐད་ཡིག་ཤེས་མཁན་གྱི་སྐད་
སྒྱུར་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་རེད། སྐལ་བཟང་ཆེ་
རིང་ནན་ཅིང་སླེབས་ནས་མི་རིང་བ་ཅིག་ནས་དེར་གྲོགས་པོ་རྟིང་པ་དགེ་འདུན་

བཀྲ་ཤིས་དང་ཐུག་འཕྲད་བྱུང་བ་དང་། དགེ་འདུན་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་སོག་པོ་པེ་
 དུན་ཏི་བརྒྱད་ནས་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ལ་སྐད་སྐྱུར་ཀ་ཐོབ་
 པ་རེད། སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གིས་ཁམས་བོད་ཡོངས་ཀྱི་སྐྱེ་ཆོབ་ཀྱི་མིང་ཐོག་ནས་
 ཟུ་བོད་འབྲེལ་བ་དང་། དཔོན་དམངས་འབྲེལ་བའི་བསམ་བློ་བརྗེ་རེས་ཀྱི་ལས་
 ཀ་དེ་ལ་ཏ་ཅང་དགའ་པོ་བྱུང་བ་རེད། སྐབས་ཞིག་ལ་གོ་མིན་ཏང་གྲུང་དབྱེང་
 སྤྱིད་གཞུང་དང་། བོད་སྡེ་པ་གཞུང་གིས་མཉམ་འབྲེལ་ཆོག་ཆེན་ཞིག་འཆོག་ས་
 སྐབས། བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་ཆོག་ཆེན་ཆེན་ཀྱི་སྐད་སྐྱུར་
 བཏང་། ཆོག་ས་ཞུགས་ཀྱི་ཡོན་ཀྲང་ཏའེ་ཁོན་ཞོན་གྱིས་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གི་
 སྐད་གཉིས་བྱང་ཆུད་པ་སྟེ་བ་ལ་སྟོ་ཡིད་རབ་ཏུ་མགྲ། དེ་ནས་བཟུང་སྐལ་བཟང་
 ཆེ་རིང་ལ་བདག་སྐྱོན་ཡག་པོ་ཐོབ་སྟེ། ཁོང་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་བོད་དོན་
 བྱུ་ཡི་བྱུ་གྲང་བསྐྱོས། དེ་ནས་གོ་མིན་ཏང་དྲིལ་བསྐྱགས་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་ཆོག་
 མཆན་ལྟར་བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱིས་《བོད་སོག་གཟུང་འཁོར་ཆོག་ས་པར》ཞེས་
 པའི་ལས་ཁུངས་ཞིག་བཙུགས། མ་སྟེ་ཤང་ཅི་གྲང་དང་། སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་ཅི་
 གྲང་གཞོན་པར་བསྐྱོས་པ་རེད། །

སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་དམག་ཤེད་ཅན་གྱི་དབང་སྐྱུར་ལ་ཡིད་མ་རངས་ནས།
 ཁོང་གི་གཙོ་བོའི་ལྟ་བུ། ཁམས་པས་ཁམས་སྐྱོང་དང་། མི་རིགས་འདྲ་མཉམ། མི་
 རིགས་རང་སྐྱོང་། མི་རིགས་མཐུན་སྦྱིལ་བཅས་རེད། སྤྱི་ལོ་1928ལོ་འགོར། ཁོང་
 ལ་ཁམས་ཁུལ་རང་སྐྱོང་གི་བསམ་བློ་དེ་སྦྱེས་པ་རེད། དེ་ནས་བཟུང་ཁོང་གིས་
 ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་སྐོན་ཆ་ནུམས་སྐྱོན་གནད་ཁུལ་དུ། སློབ་སྦྱོང་དང་ལས་ཀའི་གོ་
 སྐབས་བཅུལ། དར་མདོ་དང་ལྷགས་ཟམ་ཁར་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་མཁན་སློབ་གྲོགས་
 ནུམས་ནན་ཅིང་དུ། ཟབ་སྦྱོང་དང་ལས་ཀ་བཅུལ་སར་ཡོང་རྒྱུའི་སྐལ་སྦྱོང་བྱས།
 འབའ་ཐང་ལ་ཁོང་གི་བང་མི་བཏང་ནས་སྐལ་བཟང་ཆོས་འབྱོར་དང་། ཡང་ཁུའི་
 སན། ལྷང་ཚུང་ཏན་སོགས་གྲོགས་པོ་ནུམས་ནན་ཅིང་དུ་འབོད་ནས་སློབ་སྦྱོང་
 དང་ལས་ཀའི་གོ་སྐབས་བཅུལ། སྐལ་བཟང་ཆོས་འབྱོར་ལ་《བོད་སོག་གཟུང་
 འཁོར་ཆོག་ས་པར》ཀྱི་བོད་གཙོ་སྦྱིག་པ་དང་། བོད་སོག་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ལས་བྱེད་

མི་སྤྱིའི་ལས་ཀ་སྟོབ། ཁོང་གི་གྲོགས་པོ་ནན་ཅིང་དུ་སླེབས་པ་ནམས་པལ་ཆེར་
ནན་ཅིང་གོ་མིན་ཏང་། གྲུང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་སློབ་གྲུའི་བོད་སྟོན་དམིགས་བསལ་
འཛིན་གྲུ་དང་། ནན་ཅིང་བོད་སྟོན་སློབ་གྲུ། བེ་ཅིང་བོད་སྟོན་སློབ་གྲུ། ཐའེ་ཡོན་
དམག་དཔོན་སློབ་གྲུ་སྟོན་གྱི་ནང་དུ་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་རེད། སྤྱི་
ལོ་1629ལོར་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་དང་། སློ་བཟང་དོན་འགྲུབ་ནམས་ཀྱིས་《ཁམས་
པ་གཞོན་ཅུའི་》རྒྱུ་དེབ་ཁང་བཟུང་བ་ཅིག་བཅུགས། སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་ཉི་གུང་
དང་། སློ་བཟང་དོན་འགྲུབ་དང་ཆ་ཉིང་ཞི་ཉི་གུང་གཞོན་པ། སྐལ་བཟང་ཆོས་
འབྱེད་གཙོ་སྒྲིག་པ་བཅས་བསྟོན། རྒྱུ་དེབ་ནང་དུ་གཙོ་བོ་མཐུན་སྒྲིལ་དང་
རིགས་རམ། པ་ཡུལ་སྤྱོད་ལྷན་ལེ་མཛེས་བཅེ། ཁམས་པ་གཞོན་ཅུ་ནམས་ནན་ཅིང་
དུ་སློབ་སྦྱོང་ཡོང་རྒྱུའི་སྐལ་སྦྱོང་གི་ཚོམ་སྒྲིལ་ནས། ལས་ཀའི་སྟོབས་ཤུགས་སྦྱོང་
བདར་དང་། ཁམས་པ་རང་སྦྱོང་དང་། ཁམས་མིས་ཁམས་བདག་བྱ་རྒྱུའི་ལྷ་
བསམ་སློ་དང་ལས་ཀ་དྲིལ་བསྒྲགས་བྱས་སྟབས། སྤར་རྩེས་སུ་ནན་ཅིང་དུ་སློབ་
སྦྱོང་དང་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་ལྔ་བརྒྱ་ཙམ་ཡོང་ཐུབ་ཡོད་པ་གཙོ་བོར་འབའ་
ཐང་དང་། དར་མདོ། ལྷགས་བམ་ཁ་ཡོད་པའི་བོད་རིགས་གཞོན་ཅུ་ནམས་རེད།
དེ་ནས་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གི་བསམ་པ་ལ། ཁམས་ཀྱི་རི་ཁྲོད་ནས་ཕྱིར་སོན་ཐུབ་
པའི་ཁམས་པ་གཞོན་ཅུ་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ནའང་། ཆོང་མ་ཁ་འཐོར་ནས་
གནས་ཡོད་སྟབས། རྒྱུ་དེབ་ཀྱི་ཁྲིམ་ཡོང་པའི་འཕྲོག་ཁྱེན་ཞིག་མཐོང་སྟེ།
བོད་སྟོན་ལས་ཁུངས་བརྒྱུད་དེ་གོ་མིན་ཏང་གྲུང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་སློབ་གྲུའི་ནང་
ཆེད་གཏད་དུ་ཁམས་པའི་འཛིན་གྲུ་ཞིག་འཇུགས་རྒྱུའི་རེ་བ་ཞུས། ལྷུ་ཐེན་རུའེ་
ལ་ཁམས་སྟོན་གྱི་རྒྱུ་དེབ་མེད་པར་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ། ཅང་ཅེ་ཉིས་སྤ་མོ་ནས་
བསམ་སློ་དེ་འདྲ་ཞིག་ཡོད་སྟབས་འཕྲལ་དུ། ཆོག་མཆན་སྟོབ་དང་རྒྱུ་དེབ་མཆོངས་
སུ་གོ་མིན་ཏང་གྲུང་དབྱང་གིས་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་། ཁམས་པའི་འཛིན་གྲུའི་ལྷུ་
རེན་གཞོན་པར་བསྟོན། བེ་ཅིང་བོད་སྟོན་སློབ་གྲུ་དང་། རུན་ཡང་བྱང་ཤར་དྲག་
སྦྱོང་སློབ་གྲུ། ཐའེ་ཡོན་དམག་དཔོན་སློབ་གྲུ། ནན་ཅིང་བོད་སྟོན་སློབ་གྲུའི་ནང་
ཁམས་སྟོན་ལ་རྒྱུ་དེབ་ཡོད་པའི་སློབ་མ། བྱ་འགྲུལ་གྱི་རྒྱུ་དེབ་ཀྱང་འཆོམས་ཡོད་

པ། ཏང་གོ་ལ་དགའ་ཞེན་ཡོད་པའི་ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་སློབ་མ་རྣམས་དང་། བཞུགས་པའི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་གྱི་ཁམས་པའི་གཞོན་ནུ་ལས་བྱེད་བཅས་བཅས་བསྐྱོད་པས་མི་ཉི་ཤུ་ལྷག་གྲུང་དབྱང་ཆབ་སྲིད་སློབ་གྲུབ་ནང་བཟུང་ལོ་བྱེད་ཀ་གཅིག་གི་གོ་སྐབས་ཐོབ་པ་རེད། ཟབ་སློབ་སྐབས་དེར་སློབ་མ་ཡོངས་རྫོགས་གོ་མིན་ཏང་གི་ནང་ལ་ཞུགས་པ་དང་། སློབ་གྲྲས་ཙུ་འཇུགས་བྱས་ཏེ་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱི་ཅང་དང་། ཅང་སྤྱུ་ལ་ལྟ་སྒྲོར་བྱིད་པ་རེད། སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་ནན་ཅིང་ནས་བདག་སྐྱོན་ཡག་པོར་ཐོབ་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་ལུའུ་མེན་རུའེ་ཡིས་ཐོས་པ་དང་། ཁོས་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་ལ་གཞུང་གིས་བདག་སྐྱོན་བཟང་པོ་འདི་འདྲ་ཐོབ་སྐྱོན་དེ། ཁོ་པ་ཁམས་ཀྱི་དབང་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་ཡོད་པའི་འཕྲུལ་མི། ཞེས་པའི་མིང་དེས་བྱང་བ་རེད་བསམ་ནས། ཁོས་ཁྱི་རྩུ་ཟབ་སློབ་བྱེད་པའི་མཐའ་ཁྲལ་འཛིན་སློབ་མི་སྤྱི་ཞེས་པའི་འཛིན་གྲྲ་དེར་སྐལ་སློབ་བྱས་ཏེ། སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གིས་ཁམས་པའི་དབང་ཆ་ཡོངས་རྫོགས་ཡོད་པའི། འཕྲུལ་མིའི་རྩུ་འབག་ལ་ངོ་ཚྭ་མཐུན་ཆོགས། ཟེར་བ་ཅིག་བཅུགས་བཅུག་ཁོའི་སློབ་མ་མ་ཙཱ་ཀྱའོ། ཅང་ཞོན་ཀྱང་སོགས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་1929ལོའི་ལོ་མཇུག་རྩུ་དར་ཅེ་མདོར་ཆོགས་པ་དེ་བཅུགས་ཤིང་དྲིལ་བསྐྱགས་བྱས། བསྐྱུས་མིང་ལ། སྐལ་ཚྭ་ཆོགས་པ་ཟེར། ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་རྫོང་སྒོ་སོ་སོའི་ནང་ནས་འཕྲུལ་མི་གཉིས་རེ་བདམས་གསེས་བྱས་ཤིང་། དར་མདོར་སྐལ་ཚྭ་ཆོགས་པའི། ཆོགས་འཕྲུལ་ནང་ཞུགས་དགོས་པའི་རེ་བ་བཏོན། ཆོགས་འཕྲུ་ཐོག་རྩུ་མ་ཙཱ་ཀྱའོ་སོགས་ཀྱིས་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གིས་ཁམས་དབང་ཆ་ཆང་ཡོད་པའི་འཕྲུལ་མིའི་རྩུ་འབག་ལ། ཁམས་ཀྱི་བོད་རིགས་མི་དམངས་ཀྱིས་ངོ་ཚྭ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། རུས་མཚུངས་ཁམས་དབང་ཆ་ཆང་ཡོད་པའི་འཕྲུལ་མི་འདེམས་བསྐྱོས་བྱས། མ་ཙཱ་ཀྱའོ་དང་། ཏིང་ཅི་མེ་གཉིས་ཁམས་ཁྲལ་གྱི་འབངས་མིའི་འཕྲུལ་མི་ངོ་མ་ཡིན་པའི་སྒྲོར་དྲིལ་བསྐྱགས། སྐལ་ཚྭ་ཆོགས་པའི་མིང་ཐོག་ནས་ནན་ཅིང་གོ་མིན་ཏང་སྲིད་གཞུང་གི་ཡོན་དང་། སུའུ་ཞུ་བཅས་སྤེ་ཁག་སོ་སོ་ལ་སྤྱོད་ཏར་བཏང་། དར་མདོའི་སློབ་ཚུང་སློབ་མ་རྣམས་སྐལ་སློབ་བྱས་ཏེ་ཁྱི་སྒྲོར་བྱིད། ཁམས་དབང་ཆ་ཆང་ཡོད་པའི་རྩུ་འབག་གྱོན་མཁན་

སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་ལ་རྒྱ་རྒྱུ་དགོས། ཞེས་ཁ་འབོད་བྱེད་བཅུག་པ་རེད། །
སྤྱི་ལོ་1930ལོའི་དབྱིད་ཀར། སྐལ་ཚོལ་མཐུན་ཆོགས་ཀྱིས་བདམས་པའི་ཁམས་
དབང་ཆ་ཆང་ཡོད་པའི་འབྲས་མི་ཆ་ཙེ་ཀའོ་དང་། ཏིང་ཙེ་མེ་གཉིས་རྒྱུ་ཡིག་
དང་བཅས་ནན་ཅིང་རྒྱ་སྐལ་ཚོལ་ལས་འགྲུལ་དང་། གོ་སྐབས་དང་བརྒྱན་ནས་
སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གི་འབྲས་མིའི་གོ་གནས་ལེན་རྒྱུའི་ཆེད་རྒྱ་སོང་། སྐལ་བཟང་
ཆེ་རིང་གིས་གནས་ཚུལ་དེ་ཐོས་རྗེས་ལུ་ཕུ་མེན་རྒྱའི་སྐད་ལྟར་ཡིན་པ་ཤེས་ནས།
ཟུ་ཡོན་ཀྱང་ཅང་ཙེ་མི་མཇལ་ཁ་ཞུས་ཏེ། ཁོ་རང་ལ་ཡོད་པའི་གོ་གནས་ཆང་མ་
དགོང་ཞུ་བྱེད་རྒྱུའི་རེ་བ་བཏོན། ཅང་ཟུ་ཡོན་ཀྱང་གིས་རྒྱ་མཆོན་གང་རེད་དེས།
སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གིས། ལུ་ཕུ་མེན་རྒྱའི་སྐད་ལྟར་ཁམས་སྤྱོད་སྤྱོད་སྐལ་ཚོལ་ཆོགས་པ་
ཞིག་བཅུགས་ནས། ང་ནི་ཁམས་པའི་སྤྱོད་ཆོབ་ཀྱི་རྒྱུན་འབག་གྱོན་མཁན་རེད་ཟེར།
ད་རྒྱུ་མི་གཉིས་གཏོང་ནས་ནན་ཅིང་ལ་ངའི་ཆོབ་བྱེད་མཁན་ཡིན་ཟེར་འདུག །
ངས་ལས་ཀ་ཅི་ལྟར་བྱེད། དེ་ལས་རང་འགྲུལ་གྱིས་དགོང་པ་ཞུས་ན་བསམ་བྱུང་
ལའ། ཅང་ཙེ་མི་གད་མོ་དང་བཅས་ནས་གསུང་དོན། བྱོད་དངོས་གནས་སྤྱོད་གྱུའི་
བསམ་བློ་རེད། རོ་ཚོལ་བྱེད་མཁན་ཞིག་འདུག་ཟེར་བ་དང་ལས་ཀ་མི་བྱེད་ཨ།
འགྲིག་གི་མ་རེད། བྱོད་རྒྱལ་ཡོངས་ཀྱི་ཆོགས་པར་ནམས་ལ་གཅིག་སྤྱོད་དང་། ང་
ལ་རོ་ཚོལ་བྱེད་མཁན་ག་ཆོད་འདུག །དེས་ན་ངས་ཀྱང་དགོང་པ་ཞུ་དགོས་ལེ་ཞེ་
རེད། གོ་མིན་སྤྱོད་གཞུང་གིས་བྱོད་ལ་གཟབ་ནན་གྱིས་བཟླ་ཞིབ་བྱས་ཏེ་ལས་
འགན་སྤྲད་པ་རེད། རོ་ཚོལ་བྱེད་མཁན་གཅིག་འདུག་ཟེར་ནས་བརྗེ་ཆོག་མ་རེད།
ལས་ཁུངས་ནང་པར་སོང་། ལས་ཀ་ཡག་པོར་བྱས། བྱུང་འབྲས་དེ་བས་མང་ཙམ་
ཐོན་པ་གྱིས་ཤོག །སྤྱོད་གཞུང་གིས་བྱོད་གལ་ཆེན་བཅི་ཞིང་ཡོད། ཅས་གསུངས།
སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གིས། ཟུ་ཡོན་ཀྱང་གི་བཀའ་སློབ་དང་ཞལ་གདམས་ཐམས་
ཅད་ལ་ཐུགས་རྗེ་སྤྲོ་ན་མེད་པ་ཆེ། ངས་ཟུ་ཡོན་ཀྱང་རེ་བ་སྤོང་བཅུ་མི་འགྲོ་བའི་
དམ་བཅའ་ཡིན། ཡིན་ནའང་ལུ་ཕུ་མེན་རྒྱའི་སྐད་ལྟར་གཏོང་བྱས་ཡོང་པའི་
མང་ཆོགས་ཀྱི་སྤྱོད་ཆོབ་ཟེར་བའི་མི་གཉིས་ནན་ཅིན་ལ་སྤྱོད་ཆོབ་ཆར་འདུག །དེ་རི་
ལྟར་བྱེད་ཞུས་པར། ཅང་ཙེ་མིས། དེ་སྤྱོད་བཅུ་བཅུ་མོ་རེད། ཁོ་ཆོ་སྤྱོད་ཆོབ་

དུས། བྱོད་རང་གི་བོད་སོག་ལས་ཁྲུངས་ཀྱི་འགོ་སོང་ནང་ནས་ཟླ་བ་རེ་ལ་སྒྲོར་
 ཉེས་བརྒྱ་སུམ་བརྒྱ་འདྲ་བཏང་ནས། ཁོ་རང་ཚོར་དོན་གཅོད་ལས་ཁྲུངས་ཞིག་
 འཇུགས་བཅུག་ན་ཐག་བཅད་ཚར་མ་རེད་དམ་ཞེས་གསུངས། སྐལ་བཟང་ཚེ་
 རིང་སྐལ་བཟང་ཚེ་རིང་བོད་སོག་ལས་ཁྲུངས་ལ་ཕྱིར་འོང་ནས། ཅང་ཟུ་ཡོན་
 གྲང་གིས་བཀའ་ལྟར་ལུ་ཕུ་ཐེན་རུའེས། བཏང་པའི་མི་རྣམས་ལ་ནན་ཅིང་རུ་
 ཁམས་པའི་མང་ཚོགས་སྐྱེ་ཚབ་ཅིང་སྔོན་ལས་སྐྱབ་ཁང་བེར་བ་ཅིག་བཅུགས།

ལྷགས་ལུག་སྤྱི་ལོ་༡༩༣༡ལོར་གོ་མིན་ཏང་གྲུང་དབྱང་ཏང་ཕྱུ་ཡིས་བཀའ་
 བཏོད་ལྟར། གོ་མིན་ཏང་གྲུང་དབྱང་རྗེས་སྔོན་ཟུ་ཡོན་དང་། ཞི་ཁམས་ཏང་དོན་
 དམིགས་བསལ་སྐྱེ་ཚབ་པ་བཅས་ཀྱི་གོ་གནས་བསྐོས་པ་མ་ཟད། ཁམས་ཕྱོགས་སུ་
 གོ་མིན་ཏང་གི་ཏང་དོན་འཇུགས་སྐྱབ་བྱེད་སར་གཏོང་གནང་པ་རེད། སྐལ་
 བཟང་ཚེ་རིང་འབའ་ཐང་རུ་སླེབས་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥པའི་ཆུ་སླེལ་ལོར་འབའ་
 ཐང་རུ་གྲུང་གོ་གོ་མིན་ཏང་ཞི་ཁམས་ཏང་ཕྱུ་ཞིག་བཅུགས་རྗེས། ཁམས་པས་
 ཁམས་སྤྱིང་གི་ཆེད་རུ། འབའ་ཐང་རུ་བཅའ་སྔོན་བྱས་པའི་སི་ཁྲོན་ཅུན་ཉེར་བཞི་
 པའི་གོ་ལག་རྣམས་གཞུང་བཞེས་བྱས་ཏེ་ཕྱིར་འབུད་བཏང་། ཁམས་ཀྱི་མཐའ་
 སྤྱང་སི་ལིང་ཕྱུ་ཞིག་བཅུགས་ནས་ཁོང་རང་ཉིད་སི་ལུན་ཡོན་གྱི་འགན་བཞེས། །
 འབའ་རང་སྡེ་རང་དཔོན་བྱས་ཏེ་ཡང་སི་དང་། རྗེ་བཅུན་ཚོས་འཕེལ་སོགས་མི་
 བཞི་འབའ་པའི་མགོ་དཔོན་བསྐོས། །སྐབས་དེར་སྤྱིར་ཁམས་གོང་དཀར་ལྷ་མས་
 རྒྱུག་རུ་ལིའུ་ཐེན་རུའེ་ལ་བང་མི་ཞིག་གཏོང་སྟེ། འབའ་པའི་ལས་ཀ་དང་ཁོང་ཚོ་
 བར་འབྲེལ་བ་མེད་ཚུལ་དང་། ལིའུ་ཐེན་རུའེ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་བརྩི་བཀྲར་ཡོད་
 པའི་སྒོར་གྱི་ཡི་གེ་ཞིག་བཏང་པ་དེ་ལམ་བར་རུ་འབའ་པས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་
 གནད་དོན་ཕྱིར་གསལ་བྱང་བ་དང་། འབའ་པ་རྣམས་ཁོང་སྐོར་མེད་ལངས་
 ཏེ་སྤྱིར་ཁམས་གོང་དཀར་ལྷ་མ་ལ་དག་ཆས་གྲང་། གོང་དཀར་ལྷ་མས་སྤྱིར་
 ཁམས་སུ་བཅའ་སྔོན་བྱས་པའི་སྡེ་པ་གཞུང་གི་དམག་ལ་རེ་སྐྱོབ་བྱས་ཏེ། འབའ་
 དམག་དང་བོད་དམག་འབྲུགས། གོ་སྐབས་དེ་དང་བསྐྱབ་ནས་སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་
 ཟླ་བ་དགུ་པར་སི་ཁྲོན་ཅུན་ཉེར་བཞི་པ་སྤྱིར་ཡང་འབའ་ཐང་རུ་སླེབས། བསྐལ་

བཟང་ཆེ་རིང་བྲོས་བྱུང་ཕྱིན། ཡང་སྤྱི་ལོ་གསུམ་མགོ་གཙོ་བའི་པོ་བསད། སྤྱི་ལོ་ 1945ལོར། སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་གོ་མིན་སྤྱི་གཞུང་གི་སྤྱི་གོས་མི་སྡེའི་གོ་གནས་ ཐོབ། སྤྱི་ལོ་1946ལོའི་སྟོན་ཁར་སྐལ་བཟང་ཆེ་རིང་ལ་སློ་ནད་གཙོ་བོ་ (结 核 病) གྱིས་བྱིན་པས། ཁོང་དང་བཟང་ཆེ་ལུ་ལུ་མོན་ཡུན་དང་སྟན་རུ་བྱིན་རུའི་ ཆེན་བྱིན་རི་པོ་ལ་ཐེབས་ནས་ནད་བཙོས་དང་། ཟུངས་གསོའི་གནད་ཡང་ཕན་ སྐྱེད་མ་བུར་བ་དགུང་ལོ་ཞི་གསུམ་པར་སྐྱེ་གཤེགས། །

གསུམ། །བ་སྐས་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས།

བ་སྐས་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ནི་རབ་བྱུང་བཙོ་ལྷ་པའི་ཆུ་བྱི་སྤྱི་ལོ་1912 ལོར་ཡབ་སྤེ་དགའི་རྒྱལ་སྐས་བ་བ་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་དང་། ཡུམ་ཀམ་ཆོས་ དབྱིངས་གཉིས་ཀྱི་སྐས་སུ་ཕག་རིར་སྐྱེ་འབྱུངས། ཆུང་རུས་ནས་རྒྱལ་ཆེ་དབྱིན་ གོའི་དམག་སྐར་རུ། སྤྱོད་བཟར་བྱས་པས་བོད་དབྱིན་གཉིས་ཀྱི་སྐད་ལ་བྱང་མར་ བྱུར། སྤྱི་ལོ་1943ལོར་གཡུ་ཐོག་བཀྲ་ཤིས་དོན་གྱུ་ཆབ་མདོའི་མདོ་སྤྱི་བཏང་ སྐབས། ཁོང་ཡང་རིམ་བཞི་པའི་དམག་དཔོན་གྱི་གོ་གནས་བཞེས་ཏེ་དེའི་སྐྱེ་ འཁོར་རུ་ཐེབས། སྤྱི་ལོ་1946ལོར་བོད་གཞུང་གིས་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཏེ་ དང་མདའ་དཔོན་གྱི་གོ་གནས་སྤར་ནས་བྲག་གཡལ་དམག་སྐར་རུ་བཏང་། ལོ་ དེའི་དབྱར་ཁ་ཏེ་དང་མདའ་དཔོན་སྤར་ཁམས་རྫོང་རུ་བཏང་ནས་འབྲི་ཆུའི་ཤར་ རྩོགས་ཀྱི་སྤྱང་དམག་བསྐྱོས། སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀྱི་འོག་རུ་ཅུ་དཔོན་ གཉིས་དང་། བརྒྱ་དཔོན་བཞིའི་དམག་མི་བསྡེམས་པས་དམག་མི་500ཐམ་པ་ ཡོད་པ་རེད། གྱུང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་ཅུན་18པ་འབྲི་ཆུ་བརྒྱལ་ ཞིང་བོད་བསྐྱོད་བྱེད་པར་བཀག་འགོག་བྱེད་པའི་ཆེད་རུ། ཏེ་དང་མདའ་དཔོན་ ཀྱི་བརྒྱ་དཔོན་གཉིས་ཀྱི། དམག་མི་ཆམས་འབའ་གྲུ་པ་ནང་རུ་བཏང་ནས་འགོག་ སྤྱང་བྱེད་བརྒྱག་པ་རེད། སྐབས་དེར་སྤེ་དགའི་མདུན་སྐོར་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་ གྱིས་མདའ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ལ་ཡི་གེ་བཏང་ནས། གྱུང་གོ་གྲུང་ ཁན་ཏང་གི་མཐའ་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ་ནི་རྒྱལ་ཡོངས་བཅིངས་འགོལ་བཏང་རྒྱ་ ཡིན་པ་དང་། བོད་མི་དམངས་ལ་རྒྱུག་པོར་བཏང་མཁན་མིན་ཚུལ་ཆམས་

གསལ་བཤད་བྱས་སྐབས། སྤྱི་ལོ་1950ལོའི་ཟླ་བ་10པའི་ཆེས་9ཉིན་བཅའ་ས་
 འགྲོལ་དམག་མི་འབྲི་ཆུ་བཟལ་ཏེ་སྤྱར་ཁམས་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་དང་། མདའ་
 དཔོན་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་དང་། རུ་དཔོན་མགོན་པོ་བཅས་དམག་དཔོན་
 གསུམ་གྱིས་སྡེ་ལེན་བྱས་ཏེ་མགོ་འདྲེགས་ཞུས། ཟླ་བ་10པའི་ཆེས་18ཉིན་ཏ་དང་
 མདའ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀྱིས། བོད་གཞུང་ལ་འོས་ལངས་བྱེད་རྒྱ་
 ཁུབ་བསྐྱགས་བྱས་པ་དང་ཆབ་གཅིག་རྒྱ་སྡོམ་ཁུབ་ཅུན་གྱི་དམག་དཔོན་ལུའུ་པའོ་
 བེན་བརྒྱད་ནས་མཐོ་ཙེ་རུང་དང་། གུའུ་ཏེ་བཅས་ལ་ཏར་བཏང་ཏེ་གནས་ཚུལ་
 སྒྲན་སྒྲོན་ཞུས་པ་རེད། མདའ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀྱིས་སྤྱར་ཁམས་
 ཞི་མཐུན་གྱི་མཛེད་རྒྱུས་ཀྱིས། གྲང་གོ་མི་དམངས་བཅའ་ས་འགྲོལ་དམག་གིས་ཞི་
 བདེའི་སྐྱོན་ས་ཆབ་མདོར། དཔུང་འཇུག་བྱེད་སྐབ་པའི་མཐུན་ཁུན་ཡག་པོ་ཞིག་
 བསྐྱུན་པ་རེད། ཁོང་གི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲོར་རུང་ཞིབ་པར་འཁོད་པ་《སྡེ་དགེ་སྐལ་
 བཟང་དབང་འདུས་ཀྱི་ངོ་མཚར་ཆེ་བའི་ཆོ་གང་》ལས། “སྤྱི་ལོ་1910ལོར་རྒྱ་མའི་
 ལྷ་མ་སྐྱེ་ཕྱིང་བཅུ་གསུམ་པ། རྒྱ་གར་ལ་བློས་བྱོལ་རུ་ཐེབས་སྐབས་སྡེ་དགེའི་སྐས་
 བ་བ་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་ཡང་ཁྲིད་པ་རེད། ལོ་གཉིས་སོང་རྗེས་སྡེ་དགེ་ཐ་
 རའི་བྱ་གཅིག་རུ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཕག་རིར་འབྱུངས། ལོ་མང་པོ་ཡུལ་
 གུར་བྱེད་དགོས་བྱུང་རིང་། རྒྱ་ལའི་ལྷ་མ་སྐྱེ་ཕྱིང་བཅུ་གསུམ་པས་ཆོན་རིག་སློབ་
 གསོ་གོང་རུ་སྡེལ་རྒྱ་གལ་འགངས་ཆེ་བར་གཟིགས་ནས། སྤྱི་ལོ་1913ལོར་རྒྱ་དྲག་
 གི་སྤུ་གུ་བཞི། དབྱིན་རིའི་ལོན་ཏན་རུ་ཁུབ་སྤྱོད་ཀྱི་སློབ་གསོ་དང་ལེན་པར་
 གཏང་གནང་བ་དང་། 1924ལོར་དབྱིན་རིའི་བ་སྐྱེ་ལན་ཁེ་ལུའུ་ལའོ་ཡིས་སློབ་སྦྱོན་
 གནང་བའི་འོག་རྒྱལ་ཅེར་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གྲྭ་གཅིག་འཇུགས་གཉེར་བྱས་ཤིང་།
 རང་ལོ་བཅུ་གཉིས་སོན་པའི་སྡེ་དགེའི་སྐལ་བཟང་འདུས་ཀྱང་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གྲྭ་
 འདིའི་སློབ་སྤྱུག་ཐོག་མའི་གྲས་ཤིག་རེད། དབྱིན་ཡིག་སློབ་སྦྱོང་ལོ་གཉིས་གནང་
 རྗེས་པ་མས་ཁོང་ཉིད་འབྲས་སྤངས་དགོན་རུ་གྲྭ་པ་བྱེད་སར་བཏང་། སྐལ་བཟང་
 དབང་འདུས་ཀྱིས་དགོན་པའི་ནང་སྤྱིང་རུས་ཆེན་པོས་སློབ་སྦྱོང་གནང་བས། ནང་
 རོན་རིག་པ་ལ་མཁས་པ་མ་ཟད་སྒྲན་རག་དང་སུམ་རྟགས་སོགས་ལའང་མཁས་

པས་ཁོང་བཞུགས་པའི་ཁང་ཚན་དེར། སྐད་གྲགས་ཅུང་ཟད་ཆགས་པ་རེད།
སྐབས་དེར་སྐབས་མ་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་ཁོང་གི་པ་མ་གཉིས་མ་མཐུན་པ་ཁ་གྱུས་
པ་རེད། ཟླ་དགེ་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་གྱིས་ཚུ་བཟང་ཨ་ཞེ་དགོན་པའི་འབྲིས་
དེར་ཐོག་ཁང་ཚུང་དུ་ཞིག་བཏབ་སྟེ་ཀམ་ཚོས་དབྱིངས་ཚོས་པའི་རྣམ་པ་བྱས་ཏེ་
གནས་དེར་བཞུགས། འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་རང་ཉིད་གྱིས་ཡུལ་ལྷ་ཤག་གི་བུ་
མོ་ཚོ་དབྱངས་མནའ་མ་བསྐྱུས་པ་དེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀྱི་མ་ཡར་གྱུར་པ་
རེད། མ་ཡ་དེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ལས་ལོ་ཁ་ཤས་ཆེ་བའི་གཞོན་ནུ་ཞིག་
རེད། 1935ལོར་ཟླ་དགེ་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་སྐྱ་གཤེགས་རྗེས། སྐལ་བཟང་
དབང་འདུས་སྐྱ་ན་སོན་པས་ཁོང་གི་བརྒྱུད་འཛིན་སྟོན་མེད་ཡིན་ཀྱང་། ལོ་ན་
གཞོན་པའི་མ་ཡ་ཚོ་དབྱངས་ཀྱིས་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཚུང་དུས་ནས་འབྲས་
སྤངས་སུ་གྲུ་པ་བྱས་སྐབས་ཟླ་དགེའི་བྱིམ་བདག་མིན་ཚུལ་དང་། བྱིམ་གཞིས་ཀྱི་
རྒྱ་བདག་མོ་རང་གིས་བྱ་རྒྱ་བཤད་ནས་སྟོགས་གཉིས་འབྲུགས་ཚོད་ཤོར་པར་བར་
འདུམ་མ་འགྲིགས་ཏེ་མཐར་བཀའ་ཤག་ལ་གདུག་གཤེར་བྱས། བསམ་ཡུལ་ལས་
འདས་པ་ཞིག་ནི། བདེན་པ་རང་ལ་ཡོད་པའི་གདེང་ཚོད་ཆེ་བའི་ཟླ་དགེའི་སྐས་
པམ་ཞིང་། གཡོ་ཐབས་ཆེ་ཞིང་བཤད་ཐབས་མཁས་པའི་ཚོ་དབྱངས་ལ་རྒྱལ་ཁ་
ཐོབ་པ་རེད།” ཅས་སོགས་ཚུང་དུས་སྐབས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་། ཡང་། བོད་ཞི་
བས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་སྐབས་སུ་ཁོང་གིས་བཅིངས་འགོལ་དམག་མི་དང་ཞི་
མཐུན་བྱས་ཏེ་བོད་སྡེངས་བཅིངས་འགོལ་གཏོང་བ་ལ་མཐུན་སྒྲིལ་དང་། མཉམ་
ལས་བྱས་པའི་སྐོར་《ཟླ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀྱི་རོ་མཚར་ཆེ་བའི་ཆེ་གང་》
ལས། “སྤྱི་ལོ་1943ལོར་གཡུ་ཐོག་རྩ་ས་ག་བཀྱ་ཤེས་དོན་གྲུབ་ཀྱིས་མདོ་སྐད་སྤྱི་
བྱབ་ཀྱི་འགན་བཞེས་སྐབས་ཟླ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་མདོ་སྤྱིའི་སྐྱ་འཁོར་
རིམ་བཞིར་བསྐོ་བཞག་བྱས་པས་ཁོང་ཡང་ཆབ་མདོར་མཉམ་དུ་ཕེབས་པ་རེད།
སྤྱི་ལོ་1946ལོར། ཟླ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཏ་དང་མདའ་དཔོན་གྱི་གོ་
གནས་བསྐོ་བཞག་གནང་སྟེ་བྲག་གཡལ་དུ་ས་སྤྱང་དམག་སྐར་དུ་བཏང་པ་རེད།
སྤྱི་ལོ་1947ལོའི་དབྱར་ཁར་ས་སྤྱང་དམག་སྐར་སྐར་ཁམས་སུ་སྟོན་པ་རེད། སྐར་

ཁམས་ས་སྐྱུང་དམག་དཔོན་བཅའ་སྔོན་བྱས་རིང་། ཁོང་གིས་ས་གནས་ལ་ཕན་པའི་བྱ་བ་འགའ་ཞིག་བསྐྱབས་པར། སྐབས་དེར་བོད་དམག་གི་སྤྱི་ལམ་དམ་པོ་མེད་སྐབས་ས་གནས་ཀྱི་མི་མེར་ལ་གནོད་འཚེར་མང་པོ་བཟོས་པ་དང་། དབུས་པ་དང་ཁམས་པའི་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་མི་མཐུན་པའི་འགའ་བ་མང་པོ་གནས་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ནི་བོད་ས་གནས་སྤྱི་གཞུང་གི་དཔོན་པོ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་། ཁོང་རང་ཉིད་ནི་ཁམས་པའི་པོ་སྔོན་ཅིག་རེད། སྐབས་དེར་གནད་དོན་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི་དམག་རྒྱག་རྩམ་པ་འཐག་ས་མི་མེར་གྱི་ནང་དུ་འགྲོ་ནས་འཐག་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། བོད་ཀྱི་དཔོན་དམག་ཆང་མ་གོ་སྐབས་དེ་དང་བསྐྱུན་ནས་མི་མེར་གྱི་བྱིམ་དུ་འགྲོ་ནས་བྱད་མེད་ལ་བསྟད་བསྟོན་དང་། རྒྱ་ཁོར་གཡོ་འཕྲོག་བྱེད་ཅིང་ཡོད་སྐབས་ཆང་མ་རྩམ་པ་འཐག་ས་འགྲོ་རྒྱ་ཉལ་ཐོབ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དུལ་གྱི་མི་མེར་རྣམས་བོད་དམག་གི་བྱ་མཆོད་ལ་སྙིང་གི་གཏིང་ནས་ཁོང་ཁྱོད་ལངས་ཤིང་ཡོད་ཀྱང་བཟོད་སྟོམ་བྱེད་པ་ལས་ཁ་ནས་གང་ཡང་བཤད་མི་ཐོད་པ་རེད། མདའ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀྱི་གནད་དོན་དེ་ཤེས་རྗེས་ཁོང་རང་ཉིད་ཀྱིས་འགྲོ་སོང་བཏང་ནས་དམག་སྐར་ནང་དུ་རྒྱ་འཐག་གཅིག་བཅུགས་ཏེ་དམག་མི་རྣམས་གྲོང་ནང་གི་མི་མེར་གྱི་ནང་དུ་རྩམ་པ་འཐག་ས་འགྲོ་མི་ཆོག་པའི་བཀའ་ཕབ་པ་རེད། དེ་ནི་མི་མེར་ས་ནས་རྒྱ་ཁོར་གཡོ་འཕྲོག་དང་། བྱད་མེད་ལ་བསྟད་བསྟོན་བྱེད་རྒྱུའི་ལམ་བཅད་པ་ཡིན་སྐབས། དཔོན་དམག་རྣམས་ཀྱིས། མདའ་དཔོན་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ལ་དོན་མེད་རྟོག་བཤད་བྱས་ཏེ་དམག་འགུར་ལངས་བའི་ཉེན་ཁ་བྱུང་བར། མདོ་སྤྱི་ལྟ་སྤྱི་དངོས་ཡོང་ནས་རྒྱས་གཏོགས་བྱས་མཐར་གནད་དོན་དེ་ཞི་འཇགས་བྱུང་བ་རེད། གཞན་ཡང་དམག་སྐར་ཉེ་འདབས་ཀྱི་གྲོང་ཆོའི་མི་མེར་རྣམས་ཉ་ཅང་དབུལ་པོ་ཡིན་སྐབས། སྔོན་གནས་མེད་པའི་དབུལ་པོངས་དང་དུ་སྤྱག་མང་པོ་ཞིག་ཉག་དུ་དམག་སྐར་ནང་དུ་སྟོ་སྟོང་སར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། སྤྱ་གུ་ཁ་ཤས་སྟོ་སྟོང་རྒྱ་མ་རག་པར་བྱིས་རྒྱགས་པ་དང་། དཔོན་དམག་གིས་ཉེན་རྒྱུང་བཏང་བས་སྤྱག་སྐད་དང་། དུ་འབོད་བྱེད་མཁན་གྱི་སྤྱ་གུ་ཉག་པར་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་

དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀྱི་ཕུ་གུ་དེ་ཚོར། སྤྱིང་རྩེ་སྤྱིས་ཏེ་དུ་ཕུག་ཁ་ཤས་
ཉར་གསོ་བྱས་ནས་ཁོ་ཚོ་ལ་གྱོན་ཆས་སྤྲད་པ་དང་ཡི་གེ་བསྐྱབས་ཏེ་བྱམས་སྤྱོད་
བྱས་པས་ཡུལ་མི་ཚོས་དམག་དཔོན་དེ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རེད། ཅེས་
བསྐྱགས་བརྗོད་བྱས་པ་རེད། སྤྱིར་ཁམས་ལ་སྡེ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་
ཀྱིས་དམག་དོན་སྐྱབ་ཞོར་དུ་འབྲི་གནང་མཛད་པའི་ལྷགས་ཚོམ། 《རི་རྒྱབ་དུ་
བཞུགས་པའི་ཨ་མ་ལགས་》 ཞེས་པའི་སྒྱུར་གཏམ་རིང་མོ་ཞིག་དང་། 《ཁ་དོག་
བདུན་ལྷན་གྱི་འདབ་མ་》 ཞེས་པའི་བརྩེ་དུང་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་སྒྲན་ངག་ཅིག་དང་།
《རང་རྣམ་》 ཞེས་པ། ཁོང་གི་རང་ལོ་བཙུང་ལོན་དུས་ནས་འབྲི་འགོ་
བརྩམས་པའི་རང་གི་ལོ་རྒྱུས་བཅས་དེབ་གསུམ་གྲིས་པ་རེད། སྐབས་དེར་བོད་
ཀྱི་དམག་དཔོན་ནང་དུ། དེ་ལྟའི་ཚོམ་རིག་གི་ཡོན་ཚད་ལྷན་པ་ཏ་ཅང་ཉུང་བ་
ཅིག་རེད། སྐབས་དེར་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀྱིས་གྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་ཆེད་དུ་
བཞག་པའི་མཛད་རྩིས་ཆེ་ཤོས་ནི། ཞི་བདེའི་དར་ཆ་བསྐྱེདས་ནས་བོད་དམག་
ཏ་དང་དམག་སྐར་གྱི་དཔོན་དམག་རྣམས་ཁྲིད་དེ་དཔའ་མཛདས་ལྷན་པའི་རང་
ནས་འོས་ལངས་བྱས་ཏེ་མི་དམངས་ཀྱི་ཕང་དུ་ལོག། བཅིངས་འགྲོལ་དམག་གིས་
བོད་ལ་དཔུང་སྤྱོད་དང་བོད་ཞི་བས་བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་བར་བསྟོད་ལམ་བདེ་
པོ་བཟོས་པ་དེ་རེད། དེ་ནི་སྡེ་དགའི་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ལ་དུས་བབ་ཀྱི་
གདེང་ཚོད་ལེན་ཅུས་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་ཡུན་རིང་གནས་ཚུལ་ལ་ལྟ་ཞིབ་
དང་། བསམ་གཞིགས་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་ཞིག་རེད། རྩིས་སུ་ཁོང་གིས་སྐབས་
དེར་ངའི་སེམས་ནང་སྤྱི་ལོ་1945་ལོར། རི་འགོག་དམག་འཁྲུགས་ལ་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་
རྩིས་བོད་ས་གནས་ཁྲིད་གཞུང་གིས། འཕུས་ཚབ་ཚོགས་པ་བཙུགས་ནས་རྒྱ་གར་
བརྒྱུད་དེ་མཚོ་ཐོག་ནས་ཀྱར་ཞུགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་ལ་གཡུལ་རྒྱལ་བཀྲ་ཤིས་བདེ་
ལེགས་ཞུ་སར་བཏང་པ་རེད། སྐབས་དེར་བཀའ་ཤག་གིས་གཞུང་ཡིག་གཅིག་
མདོ་སྤྱི་བརྒྱུད་ནས་འཕུས་ཚབ་ཚོགས་པ་ལ་བཏང་བ་དེ་ངས་རྒྱ་ནག་ལ་སྤྱེལ་སར་
ཕྱིན་པ་ཡིན། སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་དུ་གོ་མིན་ཏང་གི་དབང་བསྐྱར་ས་ཁུལ་དུ་གྲོང་
གསེབ་ཚང་མ་སྤྱོ་སྤང་ལྷན་པ་དང་། གྲོང་བྱིར་ཚང་མ་ཉམས་རྒྱུད་དུ་གྱུར་པའི་

གནས་ཚུལ་མཐོང་བའི་གོ་སྐབས་བྱུང་། བོད་ས་གནས་སྤིང་གཞུང་ལ་རུས་སྟོབས་
 ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཀྱི་དམག་ཤུགས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ངས་
 གསལ་པོར་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། དཔེར་ན་ཏ་དང་དམག་སྐར་ལ་མཆོན་ན། མདའ་
 དཔོན་དང་། རུ་དཔོན། བརྒྱ་དཔོན། ལྷིང་དཔོན་བཅས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་དམག་མི་
 བྱོན་བསྐྱམས་མི་གངས་ལྔ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ལས་མེད། དམག་དཔོན་དང་དམག་
 མི་མང་ཆེ་བ་ལོ་ན་ཆེ་ཞིང་བྱིམ་མི་ཆུན་གཞོན་ཆང་མ་མཉམ་དུ་ཡོད་པ་མ་ཟད།
 དམག་དོན་ལག་རྩལ་ཡང་ཏ་ཅང་ཞན་པ་དང་། གོ་མཆོན་སྒྲིག་ཆས་ནི་དམག་
 མི་རེར་དབྱེན་ཇིའི་བོག་རིང་རེ་དང་། མདའ་ཤོག་རེར་མེ་མདའ་སྐྱག་སྐྱག་ཁ་
 ཤས་རེ་ལས་མེད་པས། དམག་དཔུང་དེ་འདྲ་ཞིག་གིས་གུང་ཁུན་ཏང་ལས་རྣམ་
 པ་རྒྱལ་ཐབས་བྲལ་བ་ངས་གསལ་པོར་ཤེས་ཀྱི་ཡོད། དམག་འཐབ་བྱེད་འགོ་
 ཚུགས་པ་ཡིན་ན་རང་གི་བའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པ་མ་ཟད། དམག་དཔོན་དང་དམག་
 མིའི་བྱིམ་མི་ཆུན་གཞོན་ཆང་མ་གི་ཆས་ཡོང་བའི་ཉེན་ཁ་ཡོད་པའི་ཁར། ས་
 གནས་དེའི་དགོན་སྡེའི་ཉེན་གསུམ་རྣམས་གཏོར་བརྒྱག་འགོ་བ་མ་ཟད། དུལ་གྱི་
 མི་སེར་རྣམས་ལ་རྒྱུག་བསྐྱལ་ཆང་མེད་བཟོ་སྤྱོད། གྲོས་མོལ་བྱས་ཏེ་འདུམ་
 འགྲིགས་ན་གཞུང་སྐར་གཉིས་ཀ་ལ་པན་ཐོགས་ཡོད་སྟུང་བྱུང་། ཞེས་གསུངས་གི་
 འདུག ཁོང་གིས་ཤུགས་ཐག་བཅད་པ་དེ་ཡང་དག་པ་ཡིན་པ་དོན་དངོས་ཐོག་
 བས་ར་འཕྲོད་བྱུང་བ་སྟེ། འོས་ལངས་བྱས་པའི་ཏ་དང་དམག་སྐར་དེ། རིམ་
 བཞིན་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་རུ་བཅོས་བསྐྱར་བྱས་ཤིང་། ཆབ་སྤྱོད་
 དང་། གོ་མཆོན་སྒྲིག་ཆས་ཐད་དཔོན་དམག་ཆང་མ་བཅིངས་འགོལ་དམག་དང་
 འདྲ་མཉམ་ཡིན། རུ་དཔོན་དང་། བརྒྱ་དཔོན། ལྷིང་དཔོན་བཅས་ལའང་དེ་
 མཚུངས་ཀྱི་གོ་གནས་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པ་དང་། དམག་མི་དཔུས་མ་རྣམས་
 བཅིངས་འགོལ་དམག་མི་དང་འདྲ་མཉམ་ཀྱི་འཛོ་སྐྱོང་ཐོབ་པ་མ་ཟད། ཁོང་ཆོའི་
 བྱིམ་མིར་ལྷ་བ་རེ་བཞིན་འཛོ་བའི་རོགས་དཔུལ་སྤྱོད་ཅིང་ཡོད་པས། སྐབས་དེར་
 གུང་ཁུན་ཏང་ནི་དངོས་ནས་ཁ་དན་ཆོག་ལ་གནས་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ཆོར་སྤང་
 སྒྲིས་པ་རེད། །

སྤྱི་ལོ་1952ལོར་བོད་ཀྱི་གུས་ཁུས་སྤྱི་ཚབ་ཚོགས་པ་པེ་ཅིང་ལ་ཕེབས་སྐབས་
སྡེ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་གྱི་སྤྱི་ཚབ་ཚོགས་པའི་ཚོགས་
གཙོའི་འགན་བཞེས་ནས་ཕེབས་པ་རེད། པེ་ཅིང་རུ་ཁོ་ཚོ་མའོ་ཅོ་རུང་དང་།
ཀུའུ་ཏེ་སོགས་ཏང་དང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་བྲིད་རྣམས་ཀྱིས་མཇལ་འཕྲད་གནང་
སྐབས། མའོ་ཀུའུ་ཞིས་བོད་ཞི་བའི་བཅིངས་འགོལ་འབྱུང་ཐབས་གྲོས་མཐུན་དོན་
ཚན་བཅུ་བརྒྱུ་ལག་ལེན་ཏན་ཏན་བྱེད་དགོས་པ་དང་། མི་རིགས་མཐུན་སྦྲིལ་
ཤུགས་སྟོན་བྱེད་ཅིང་བོད་རུ་ཡོད་པའི། བཅན་རྒྱལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་
ཀྱི་ལྷག་རོ་གཙང་བཤེར་བྱས་ནས། མི་རིགས་སྲིད་རྒྱུས་དང་། ཚོས་དད་རང་
མོས་ཀྱི་སྲིད་རྒྱུས་ལག་ལེན་ཡག་པོར་བསྟར་དགོས། སོགས་གསུངས་པ་རེད།
ཆབ་མདོའི་སྤྱི་ཚབ་ཚོགས་པ་ཁྲུང་ཆེན་བརྒྱུད་སྐབས་སྟོ་རུབ་དམག་ཁུལ་ཁང་གི་
དམག་དཔོན་གྱིས་སྡེ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ལ་མཇལ་འཕྲད་གནང་སྟེ་ཏ་
དང་དམག་སྐར་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་། ཁོང་རང་ལ་དཀའ་ངལ་དང་རེ་འདུན་
གང་ཡོད་བཀའ་འདྲི་གནང་བ་དང་། ཁོང་ལ་ལས་ཀ་ཡག་པོར་བྱས་ནས་ཟུ་
མཐུད་དེ་མཐུན་རུ་སྟོན་དགོས་པའི་སྤྱུལ་མ་བཏང་བ་མ་ཟད། ཏ་དང་དམག་
སྐར་གྱི་དམག་རུང་དང་། ར་དང་། མཁར་ར་སོགས་རོལ་ཆས་རྣམས་སྟོན་པ་
རེད། སྡེ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཆབ་མདོར་བཞུགས་སྐབས་ཆབ་མདོ་
སྟོབ་ཚུང་གི་ལས་འཛིན་པ་བྱས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་མ་དངུལ་བཏང་སྟེ། སྟོབ་
མའི་ཅོག་ཅོ་དང་། རྒྱབ་བཀྲག་བཅས་ཉོས་པ་དང་། རང་ཉིད་ཀྱིས་བོད་ཡིག་
སྟོབ་དེབ་བརྩམས་ཤིང་། མ་དངུལ་གཏོན་ཏེ་སྦྱངས་འབྲས་ལེགས་ཐོན་གྱི་བྱ་
དགའི་མ་དངུལ་བཅུགས་པ་རེད། ཁོང་གི་བྱ་ཕོ་ཆེ་བ་ལྷ་སྦྱིད་དཔལ་ཕོའི་སྦྱངས་
འབྲས་ཏ་ཅང་ཡག་པོ་ཡོད་ཅིང་། རྟག་རུ་ཡིག་ཆ་ཨང་དང་པོ་ལེན་གྱི་ཡོད་
རུང་། ཨ་པས་ཁོ་མོར་ངག་ཐོག་ནས་བསྟོན་བསྐྱེད་བྱེད་པ་ཅུ་ལས་སྦྱངས་
འབྲས་ལེགས་ཐོན་གྱི་བྱ་དགའི་དངུལ་ལེན་མི་བཅུག་པར། དེ་ནི་སྦྱངས་འབྲས་
ལེགས་པའི་མི་མེད་ཀྱི་སྟོབ་སྤྱུག་ཚོར་ལ། བཞོ་བཤའ་བྱས་ནས་གནང་གི་ཡོད་པ་
རེད། སྤྱི་ལོ་1954ལོར་བཅིངས་འགོལ་མཇུག་རྗེས་ཀྱི་གཞིངས་རྟགས་སྟོན་སྐབས་

ཏ་དང་མདའ་དཔོན་ཐེ་དགེའི་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ལ། རྒྱལ་སྤྱང་ཕུའུ་ཡིས་
རིམ་པ་གཉིས་པའི་བཅིངས་འགོལ་མཛད་རྗེས་ཀྱི་གཞེངས་རྟགས་གནང་བ་དང་།
1955ལོར་ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་གི་ཏ་ཞེས་ (大校) དཔོན་
རྟགས་ཐོབ་པ་རེད། ” ཅིས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

སྤྱིར་དང་རབས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐམས་ཅད་ནང་དུ་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་
སྐབས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ནི་སྟོང་པ་ཡིན་པ་ལྟར། ཐེ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་ཀྱི་མི་
ཆེའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་ཡང་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་སུ་མནར་གཅོད་དང་།
རྒྱང་བརྟེན་རི་ལྟར་ཐེབས་ཚུལ་ཙུ་བ་ནས་བྱིས་མི་འདུག །དེར་བརྟེན་ཁོ་བོས་
འདིའི་སྐོར་ལ་གནས་སྐབས་དབྱེད་གཞི་གང་ཡང་མ་རྟོག་སྟབས། འདིར་ཁ་སྐྱོན་
བྱ་ཐབས་བྲལ། སྤྱད་ནས་ཁོང་གི་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ལོ་བཅུའི་རིང་གི་ལོ་
རྒྱུས་སྐོར་གང་རྟོག་མཆོམས་འདིར་བཅུག་འོས། ཐེ་དགེ་སྐལ་བཟང་དབང་འདུས་
གསར་བརྗེའི་ནང་ཞུགས་རྗེས་ཀྱི་སྟོན་རྗེས་སུ་བཞེས་པའི་འོས་ཐོབ་སྐོར་ལ། ཆབ་
མདོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྱུ་འཕྱུ་རེན་གཞོན་པ། ཀྱང་
གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་ཆབ་མདོ་ཉེན་རྟོག་དམག་ཁུལ་གི་སི་ལིང་
ཡོན་གཞོན་པ། ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགོལ་དམག་ཆབ་མདོ་ཡན་ལག་
དམག་ཁུལ་གི་སི་ལིང་ཡོན་གཞོན་པ། ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་ཀྱུ་འཕྱུ་ཞི་
གཞོན་པ། ཆབ་མདོ་ས་ཁུལ་དམག་ལུགས་དོ་དམ་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྱུ་འཕྱུ་རེན་
གཞོན་པ། བོད་རང་སྐྱོང་རྫོངས་གྲབས་སྒྲིག་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཨུ་ཡོན། བོད་
རང་སྐྱོང་རྫོངས་སྲིད་གྲོས་ཨུ་ཡོན། བོད་རང་སྐྱོང་རྫོངས་གྲབས་སྒྲིག་ཨུ་ཡོན་ལྷན་
ཁང་གི་འཕྲོད་བསྟེན་ཁུལ་གི་ཁུལ་ཀྱང་གཞོན་པ། བོད་རང་སྐྱོང་རྫོངས་མི་
དམངས་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་རིག་སྟོབ་ཐིང་གི་ཐིང་ཀྱང་གཞོན་པ། བོད་རང་སྐྱོང་
རྫོངས་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་ཀྱུ་འཕྱུ་ཞི་གཞོན་པ། བོད་རང་སྐྱོང་རྫོངས་མི་དམངས་འཕུས་
མི་ཆོགས་ཆེན་གྱི་རྒྱུན་ལས་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྱུ་འཕྱུ་རེན་གཞོན་པ། བོད་རང་
སྐྱོང་རྫོངས། བོད་རིགས་སྤྱན་ལྷན་ལེན་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྱུ་འཕྱུ་རེན་གཞོན་པ།
བོད་རང་སྐྱོང་རྫོངས་རིག་ཙུལ་མཐུན་ཆོགས་ཀྱི་མཆོན་འདྲིན་ཀྱུ་འཕྱུ་ཞི། རྒྱལ་

ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་དང་པོ་དང་། གཉིས་པ། གསུམ་པ། བཞི་པ། ལྔ་པ་བཅས་ཀྱི་འཕུས་མི། རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་གྲོས་ཐེངས་ལྔ་པའི་ཨུ་ཡོན། རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་གྲོས་ཐེངས་དྲུག་པའི་རྒྱན་ལས་ཨུ་ཡོན་བཅས་ཀྱི་ཐོབ་ཐང་བཞེས་ནས། དགུང་ལོ་དོན་གཉིས་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ཆུ་ཕག་ཟླ་བ་10པའི་ཆོས་29་ཟྱི་ལོ་1984ལོའི་ཟླ་བ་10པའི་ཆོས་6ཉིན་ལྷ་སར་སྐྱ་གཤེགས། །

བཞི། འབའ་པ་ལུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ།

འབའ་པ་ལུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ། རབ་བྱུང་བཅུ་ལྔ་པའི་ལྷགས་བྱ་ཟྱི་ལོ་1737ལོའི་བོད་ཟླ་བཅུ་པའི་ཆོས་ཉེར་ལྔ་ཉིན་ཁམས་འབའ་ཐང་དུ་འབྱུངས། རྒྱུ་རྒྱལ་ཞང་པོ་དང་ལྷན་དུ། འབའ་ཆོས་སྡེ་དགོན་དུ་གྲུ་པ་བྱས་ཏེ་ཡི་གེ་སྦྱར་སྟོག་སོགས་བསྐྱབས། སྐྱ་ཞང་སྐྱ་གཤེགས་པ་དང་རེ་ཞིག་བྱིས་དུ་བཞུགས། དེ་ནས་ཁུ་བོ་དང་ལྷན་དུ་རྒྱ་ནག་ནན་ཅིང་སྟོབ་གྲ་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་བྱིན། ལུན་དབང་སྐྱ་འབྱུངས་པའི་ལོ་དེར་སི་ཁོན་དམག་གིས་འབའ་ཐང་ལ་གནོད་འཚེ་མང་པོ་བྱས་ཤིང་སྟོར་ནང་པའི་ཁང་བྱིས་ཡང་མེར་བསྟེག དེ་རྗེས་འབའ་སྡེ་པས་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཚོའི་གཉའ་གནོད་དང་། ཁྲལ་རིགས་ལ་གྱེན་ལོག་བྱས་ཤིང་འབའ་རང་སྡེ་རང་དཔོན་བྱ་རྒྱུའི་ལས་འགུལ་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱས། ཟྱི་ལོ་1738ལོར་འབའ་པ་སྐལ་བཟང་ཆོ་རིང་ནན་ཅིང་ནས་ཕྱིར་བོད་དུ་ཕེབས། གོ་མིན་ཏང་ཀྱང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་གི་མིང་ཐོག་ནས། འབའ་ཐང་དབང་རྒྱུར་བྱེད་མཁན་གྱི་ས་གནས་རྒྱ་དཔོན་རྣམས་མགོ་བརྒྱུད་བྱས། ཡང་སྲི་དང་། ཀྲའོ་ཡའོ་ཅུང་། རྗེ་བཅུན་ཆོས་འཕེལ། ཟྱི་ཡིང་ཀྱང་བཅས་བཞི་པོས་འབའ་སྡེ་གཙོ་སྦྱོང་བྱས། ཟྱི་ལོ་1737ལོར་སི་ཁོན་གྱི་དམག་དཔུང་སྤར་ཡང་འབའ་ཐང་དུ་སླེབས་པ་དང་། སྐལ་བཟང་ཆོ་རིང་བྱོས་བྱོལ་བྱིན། ཡང་སྲི་སོགས་མགོ་གཙོ་བཞི་པོ་བསད། ཟྱི་ལོ་1734ལོར་སྤར་ཡང་འབའ་པ་སྟོ་བཟང་དོན་གྲུབ་དང་། སྟོམ་མདའ་རབ་དགལ། མགར་ར་སྟེ་མ་སོགས་ཙུ་འཛུགས་བྱས་ཏེ་ཁམས་པ་རང་སྡེ་རང་བདག་བྱ་རྒྱུའི་ལས་འགུལ་སྟེལ། ཟྱི་ལོ་1734ལོ་དེར། འབའ་པ་ལུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་ནན་ཅིན་སྟོབ་གྲ་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་སྟེལ། ཕྱིའི་རྣམ་པ་སྟོབ་གྲོགས་ཚོགས་པ་

ལྟར་དང་། དོན་དངོས་གསང་བའི་སྒོ་ནས་བོད་པ་གུང་ཁྲན་ཏང་བཅུགས་ཏེ་གོ་
 མིང་ཏང་གིས་འབའ་སྡེ་ཤོག་ལ་དྲག་གཞོན་བྱས་པར་སྐོལ་ལན་སྒོག་རྒྱར་བཅོན།
 ཐོག་མའི་ཏང་གི་ཚ་འཇུགས་ལ་སྤུན་དབང་དང་། དཀོན་མཆོག་བཀྲ་ཤིས། ངག་
 དབང་སྐལ་བཟང་། ཤེས་རབ། མ་བྱ་དོན་གྲུབ་བཅས་མི་ལྔ་ཡོད། ༡༯༤༠ལོར་
 སྤུན་དབང་སྒོ་བ་གྲུ་ནས་ཕྱིར་སྤྱད་བཏང་། དེ་ནས་ཁོ་ཚོ་བྱང་ཆིང་ལ་སོང་ནས་སུ་
 ལེན་གཞུང་ཆབ་པ་ཕོན་ཡི་ཤིང་དང་། རྩུང་ཡིག་ཆེན་མོ་སྤྲོན་ཏེ་ལིས་བཅས་སུ་
 ལེན་གུང་ཁྲན་ཏང་དང་། ཡེ་ཅན་དབྱིང་སོགས་གྲུང་གོ་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་འགོ་
 བྱིད་རྒྱལ་ས་དང་འབྲེལ་བ་ཁུས་པས་དེ་དག་གིས་མངལ་འཕྲད་གནང་། ༡༯༤༥ལོར་
 བོད་པ་གུང་ཁྲན་ཏང་མི་ཚོས་ཁམས་བདེ་ཆེན་རྟེན་གཞིར་བྱས་པའི་ བོད་ཤར་
 རྒྱུད་མི་དམངས་རང་རྒྱུད་མནའ་འབྲེལ་ ཚོགས་པ་བཅུགས། ༡༯༤༦ལོར་ཚོགས་པ་
 དེས་འབྲི་རྒྱུ་ཤར་རྒྱུད་དྲག་པོའི་འོས་ལངས་ཀྱི་གནས་གཞི་འཇུགས་རྒྱུ་འཆར་
 གཞིར་ཕམ་ཉེས་ཐེབས། གོ་མིན་ཏང་སྲིད་གཞུང་གིས་སྤུན་དབང་སོགས་གྲུང་
 ཁྲན་ཏང་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་མི་སྤྱེ་འཛིན་བཟུང་དགོས་པའི་རྒྱ་བྱབ་བཀའ་ཡིག་
 རྒྱུར། ངག་དབང་ཏང་ཀང་དུ་བྱོས། སྤུན་ཚོགས་དབང་རྒྱལ་ས་ཐམ་དུ་རེ་ཞིག་
 གཤམ། དེ་ནས་ལྷ་སར་ཕེབས་ནས་གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་སྤེལ། ༡༯༤༧ལོའི་ཟླ་༡་
 པར་ལྷ་སར་བཅའ་སྡོད་གོ་མིང་ཏང་གི་དཔོན་རིགས་རྒྱལ་ས་དང་། གུང་ཁྲན་ཏང་
 མི་རྒྱལ་ས་ཕྱིར་འབྱུང་བྱས། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་བརྒྱད་པར་འབའ་ཐང་གསང་བའི་ཏང་
 བཅུགས་ཏེ། ཤར་བོད་གཞོན་ནུ་དམངས་གཙོ་གནང་འབྲེལ་ཚོགས་པ་ཞེས་པ་དེ་
 བཅུགས། ཟླ་བ་༡༠པའི་ཚེས་༡ཉིན་གྲུང་དུ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དབུ་
 བརྟེས། བཅེངས་འགྲོལ་དམག་དཔུང་བོད་དུ་བཤར་བསྐྱོད་བྱས། ལྷོ་རུབ་དམག་
 དཔུང་ལུ་ཏུ་ཏིང་གཉིས་ཀྱིས་བཀའ་ཕེབས་ལྟར། སྤུན་དབང་བྲང་ཆེན་དུ་ཕྱིན་ཏེ་
 ཏིང་ཞའོ་ཕིང་སོགས། གུང་ཁྲན་ཏང་གི་འགོ་བྱིད་རྒྱལ་ས་དང་མངལ་འཕྲད་བྱས་
 ཤིང་། བོད་བཅེངས་འགྲོལ་བཏང་བའི་ཆེད་དུ་དབུས་སྤྱོགས་སུ་བཏང་། སྤྱི་ལོ་
 ༡༯༥༡ལོར་བོད་ཞི་བའི་བཅེངས་འགྲོལ་བཏང་རྒྱུའི་གོས་མོལ་ནང་དུ་ཞུགས། མའོ་
 ཅི་དུང་དང་། ལྷ་ལོའི་ཟླ་མ་མངལ་འཕྲད་སྐབས་སུ་གསུང་རྒྱུར་ཡང་མཛད། སྤྱི་ལོ་

༡༩༥༥ལོར་ས་གནས་མི་རིགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ཉེས་མིང་གིས་པེ་ཅིང་དུ་བཀག་ཉར་
 བྱས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ལོའི་བར་ཆིང་ཁྲིན་བཙོན་ཁང་ནང་དུ་བཅུག། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༠
 ལོར་ཀྱང་དབྱང་གིས་དཀར་འདོན་གནང་ཞིང་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་
 ཆོགས་ཆེན་གྱི་འཐུས་མི་གདམས་བསྐོས་བྱས་དང་གོ་གནས་ཉམས་གསོ་བྱས། དེ་
 བས་བཟུང་ད་ལྟའི་བར་དུ་སྤྱར་ཡང་། ཀྱང་དབྱང་ལ་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཆོགས་ཡར་རྒྱས་
 གཏོང་ཐབས་དང་། མི་རིགས་སྤྱི་དྲུས་ལག་བསྟར་བྱ་ཚུལ་སྒོར་གྱི་སྟན་ལུ་ཐེངས་
 མང་ཞུས་དང་ལུ་བཞིན་པ་རེད། ཁོང་གིས་བཙོན་ཁང་དུ་བཅུགས་པའི་སྐབས་
 ལུ་བྲིས་གནང་པའི་ «མཆན་ཉིད་རིག་པའི་གསར་སྤྱིང་» དང་། «རང་བྱུང་མཆན་
 ཉིད་རིག་པའི་རྣམ་བཤད་» «ཟླ་བའི་གོ་ལའི་སྤྱི་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་» རྣམས་
 ད་ལྟར་དཔར་སྐྱོན་བྱས་ཡོད། སྤྱི་ལོ་༢༠༡༥ལོའི་ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ཆོས་སུམ་ཅུ་ཉིན་
 པེ་ཅིང་དུ་སྤྱི་གཤེགས་པ་རེད། །

ས་བཅད་གསུམ་པ། ཁམས་པའི་བཟོ་ཞིང་དམར་དམག །

康巴工农红军

གཅིག །བཀྲ་ཤིས་དབང་ལུག

བཀྲ་ཤིས་དབང་ལུག ཁ་ཤིས་ཤུག་རབ་བྱུང་བཙོན་ཁང་པའི་ཚུ་སྤྱང་སྤྱི་ལོ་1913
 ལོའི་ཟླ་བ་དྲུག་པའི་ཆོས་25ཉིན་ཁམས་ཉག་རོང་ས་ཁུལ་དུ་འབྱུངས། ལོ་བདུན་
 ཟིན་པ་དང་འབྲོག་པའི་ལུགས་ལུག་གི་རྒྱུ་བྱས། དེ་རྗེས་དཀར་མཛེས་གྲོང་ནང་
 དུ་བྱིན། སྤྱི་ལོ་1935ལོར་ཀྱང་གོའི་བཟོ་ཞིང་དམར་དམག་གི་ནང་དུ་ཞུགས།
 ཁོང་གི་དམར་དམག་ནང་གི་གོ་གནས་ཐོག་མར་ཅུན་བཞི་པའི་དཀར་མཛེས་རྟ་
 དམག་གི་ལན་ཀྱང་དང་། རང་སོགས་རང་སྤྱོད་ལས་འགུལ་གྱི་ཁྲ་ཉེ་ལོར་འཛིན་
 སྤྱོད་ཁུལ་ཡི་ཁུལ་ཀྱང་བཅས་ཀྱི་གོ་གནས་བཞེས། རྒྱལ་ཁབ་གསར་པ་དབུ་བརྟེས་
 རྗེས་ཁོང་མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་མི་དམངས་སྤྱི་དཔུང་གི་དྲུང་ཡིག་ཆེན་མོ་གཞིན་
 པ་དང་། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་སྐབས་དང་པོའི་སྤྱི་གྲོས་ཀྱི་ཀྱུ་ཞིའི་གཞིན་པ།
 མགོ་ལོག་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་གྱི་ཁྲ་སྤྱི། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཕྱིན་ཀྱང་
 གཞིན་པ། རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཅོད་ལྷན་ལྟན་ཁང་གི་སི་ཀྱང་། ཀྱང་

ཤུང་མཆོ་སྒོན་ཞིང་ཆེན་ཏང་ལུ་བྱུ་ཅི། མཆོ་སྒོན་ཞིང་ཆེན་སྐབས་བཞི་པའི་
 སྲིད་གྲོས་ཀྱི་ཞུ་ཞིའི། མཆོ་སྒོན་ཞིང་ཆེན་སྐབས་ལུ་པའི་མི་དམངས་འཐུས་མི་
 ཆོགས་ཆེན་གྱི་ཀྱུ་རེན། ཤུང་ཤུང་མཆོ་སྒོན་ཞིང་ཆེན་སྲོ་འདྲི་སའི་ཀྱུ་རེན་
 གཞོན་པ་བཅས་ཀྱི་གོ་གནས་བཞེས། ཤུང་ཤུང་ཏང་གི་ཐེངས་བརྒྱད་པའི་ཆོགས་
 ཆེན་གྱི་འཐུས་མི། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཆོགས་ཆེན་སྐབས་དང་པོ་
 བས་གསུམ་པའི་བར་གྱི་འཐུས་མི། རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཆོགས་ཆེན་
 སྐབས་དྲུག་པ་དང་། བདུན་པའི་རྒྱུན་ལས་ལུ་ཡོན། སྐབས་ལུ་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་
 སྲིད་གྲོས་ཀྱི་རྒྱུན་ལས་ལུ་ཡོན་བཅས་ཀྱི་ལས་འགན་བཞེས་ནས། དགུང་ལོ་གོ་
 གཅིག་པར་སྟེ་ལོ་2003ལོའི་ལྷ་བ་བརྒྱུ་པའི་ཆོས་16ཉིན་སྐྱེ་གཤེགས། །

གཉིས། ལུན་ཐར།

ལུན་ཐར། 孟特尔，原名净多·孟特尔，རབ་བྱུང་བཙུ་ལུ་པའི་ཤིང་ཡོས་སྟེ་
 ལོ་1915ལོར་པར་ཤར་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་འབའ་ཁམས་རྫོང་གི་ཕིན་ཅིན་ཡུལ་ཆོ་འདྲ་
 འདུས་སྡེ་པར་སྐྱེ་འབྱུངས། ལྷོ་ལོ་1935ལོའི་ལྷ་བ་བདུན་པར། ཤུང་གོའི་བཟོ་ཞིང་
 དམར་དམག་ཅུན་དང་པོ་དང་། ཅུན་བཞི་པ་དཔུང་བསྐྱོངས་བྱས་རྗེས་འབའ་
 ཁམས་ཅོག་ཅོ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁུལ་དྲུག་ཆས་ཉེན་འགོག་དཔུང་སྡེ་ཞིག་བཙུགས་
 ཏེ་ས་གནས་དེར་ལས་དོན་བྱས་པ་རེད། ལུན་ཐར་གྱིས་རྒྱ་སྐད་གོ་ཞིང་ཡོད་
 སྐབས་དམར་དམག་གིས་ཤུགས་རྒྱུན་ཐེབས་ཏེ་གསར་བརྗེ་བྱེད་དགོས་པའི་
 རྒྱ་མཆོན་མགྲོགས་པར་ཏེ་གོ་ནས། གསར་བརྗེའི་ལས་འགུལ་ནང་ཞུགས་པ་རེད།
 ཁོང་གིས་རྒྱ་ཐག་གི་སློ་ནས། དམར་དམག་གི་དྲིལ་བསྐྱགས་ལ་རོགས་རམ་བྱས་
 ཏེ་བོད་མི་དམངས་རྒྱལ་ལ། ཅོག་ཅོའི་ས་ཁུལ་དུ་དམིགས་བསལ་གྱི་སྤྱུ་ཞེར་
 སྲིད་གཞུང་འཛུགས་རྒྱའི་གྲ་སྒྲིག་དང་། ས་གནས་དེའི་དཔུལ་ཕོངས་ཀྱི་བོད་
 རིགས་ན་གཞོན་རྒྱལ་ཆུ་འཛུགས་བྱས་ཤིང་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་མི་མངའ་སོགས་གོ་
 ལག་མཆོན་ཆ་རྒྱལ་བསྐྱེད་བྱས་ཏེ་བོད་མི་འཇབ་རྒྱལ་རྒྱ་ཁག་ཅིག་བཙུགས་
 པ་མ་ཟད། དྲུག་ཆས་ཉེན་འགོག་དམག་དཔུང་ལ་དགུ་འགོག་རི་བཤེར་དང་། ས་
 གནས་དེར་བསྐྱེད་པའི་དམག་དཔུང་དང་། ལམ་བཟོད་ཀྱི་དམག་མི་རྒྱལ་ལ་

འབྲུ་རིགས་འཛོལ་སྤྱད་བཅས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ། རོགས་རམ་གང་ཐུབ་བྱས་སྐབས།
ཁོང་གྲང་ཁྱོད་ཏང་མིའི་ནང་དུ་བསྐྱེད་ལེན་བྱས་པ་མ་ཟད། ཅོག་ཅེའི་དམིགས་
བསལ་ས་ཁུལ་གྱི་སྤྱུ་མེ་ཨེར་སྲིད་གཞུང་གི་སྤྱུ་ཁྱིའི་དང་། དམིགས་བསལ་
ཁུལ་གྱི་འཇབ་ཚོལ་དུ་ཁག་གི་དེད་པོན་བཅས་བསྐྱོས་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་1935ལོར་
རྒྱལ་འོང་ས་ཁུལ་གྱི་དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱོན་ནས་ཏ་ཅིན་ཁིང་ཆེན་ (大金省 军
区) དམག་ཁུལ་གྱི་ཏ་དམག་དཔུང་གི་གསར་འཛུགས་སྐབས། ཐུན་ཐར་བོད་
རིགས་ཏ་དམག་གི་ལན་གྲང་བསྐྱོས། ཁོང་གིས་ཀྱོམ་ཀྱོ་དང་། རྫོང་འགག། འབར་
ཁམས། བསྐྱན་པ། གསར་རྫོང་། ཅོག་ཅེ་བཅས་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་དེད་པོན་རིགས་དཔུང་
བསྐྱེད་པས་ཀྱི་དྲག་པོའི་དཔུང་གི་རྣམས་ཕམ་པར་བྱས་པ་མ་ཟད། རྒྱ་ཆེན་གསར་
བཟུང་བཟུང་གཞི་དང་། དམར་དམག་གི་རྩིས་སྒྲོན་བཟུང་གཞི་ལ་སྤྱད་སྐྱོབ་ཀྱི་
མཛེད་རྩིས་སྤུལ་དུ་བྱུང་བ་བཞག་ཡོད། སྤྱི་ལོ་1935ལོའི་ཟླ་12པར་གྲང་གྲང་རྒྱ་
ཆེན་ཁིང་ཆེན་ཏང་ཨུ་ཡིས་ཀྱ་རུ་གི་ཤོག་གསར་བཟུང་ཏང་ཤོག་འཛུགས་པའི་ག་
སྒྲིག་སྐབས། ཐུན་ཐར་གསར་བཟུང་ཏང་གྲང་དབྱང་ཏང་གི་སྤྱུ་གྲང་འདེམས་
བསྐྱོ་བྱས། སྤྱི་ལོ་1937ལོའི་ཟླ་བ་བརྒྱན་པར། དམར་དམག་བྱང་བསྐྱོད་སྐབས་སུ་
ཀྱ་རུ་གི་ཤོག་གསར་བཟུང་ཏང་དམག་དཔུང་དང་། བོད་རིགས་མི་དམངས་རང་སྤྱང་
སྐམ་དམག་དཔུང་གི་རྣམས་གྲང་དམར་དམག་དང་ལྷན་དུ་བྱང་བསྐྱོད་བྱས། རི་
འཕྲོག་དམག་འབྲུག་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་རྩིས། ཐུན་ཐར་སོག་ཡུལ་དུ་མངགས་ནས་ཀྱ་ལུ་
གི་ཤོག་གི་རྫོང་དེད་པོན་བསྐྱོས་ཤིང་། ས་གནས་དེར་གསར་བཟུང་ལས་འགུལ་སྤེལ།
མེ་པག་སྤྱི་ལོ་1947ལོར་ནང་སོག་རང་སྐྱོང་སྡེ་ཁོར་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་དངོས་
སུ་བཙུགས་སྐབས། ཐུན་ཐར་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་འཛིན་སྐྱོང་ལས་ཁུངས་ཀྱི་
ཁོ་གྲང་བསྐྱོས། སྤྱི་ལོ་1949ལོར་གྲང་དབྱང་གི་ལས་ཁུངས་རྣམས་པེ་ཅིང་དུ་སྤྱོད་
སྐྱོས་སྐབས། ཐུན་ཐར་གྲང་གྲང་གྲང་དབྱང་རུབ་བྱང་རུས་སུ་ལས་གནས་སྤོས་
ནས་བོད་བསྐྱོད་ལས་ཀའི་ག་སྒྲིག་གི་འགན་ཁུར། སྤྱི་ལོ་1951ལོར་གྲང་དབྱང་མི་
རིགས་ལས་དོན་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་བོད་དོན་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཚུལ་གྲང་དང་། སི་
དང་པོའི་སི་གྲང་གཞིན་པ་བཅས་ཀྱི་འགན་བཞེས། སྤྱི་ལོ་1953ལོའི་ཟླ་གཉིས་

པར་དགུང་ལོ་སོ་དགུ་པར་སློབ་ལྷན་འདུས་ཀྱིས་གྲོངས། །

གསུམ། ཐེན་པོ་སངས་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས།

ཐེན་པོ་སངས་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས། 天寶·桑吉悅希， རབ་བྱུང་བཙུ་ལ་པའི་མི་སྤྱི་ལ་
 སྤྱི་ལོ་1917ལོའི་ཟླ་བ་གཉིས་པར་རྒྱལ་རོང་འབར་ཁམས་སུ་སྤྱི་ལོ་
 1935ལོར་ཀྱང་ཀྱང་བཟོ་ཞིང་དམར་དམག་ནང་དུ་ཞུགས་ཤིང་ལོ་དེར་ཀྱང་ཁོ་
 ཏང་ཡོན་ཞུགས། སྤྱི་ལོ་1935ནས་1937ལོའི་དམར་དམག་རྒྱུ་བསྐྱོད་ནང་ཞུགས།
 སྤྱི་ལོ་1943ནས་1948ལོའི་བར་ནང་སོག་ཨི་ཁེ་གཏེ་ས་ཁུལ་ལས་ཀ་བྱས། སྤྱི་ལོ་
 1949ལོའི་ཟླ་བ་གཉིས་པར་རུབ་བྱུང་དམག་ཁུལ་དུ་ཕྱག་ལས་གནང་། ལོ་དེའི་ཟླ་
 བ་གསུམ་པར་བོད་རིགས་ཀྱི་འབྲུག་མི་མིང་ཐོག་ནས་པེ་ཅིང་དུ་ཕྱེས་ནས་རྒྱལ་
 ཡོངས་སྤྱི་དྲུག་སྐབས་དང་བོད་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཞུགས་ཏེ་སྤྱི་དྲུག་ཀྱི་ལྷན་
 བདམས་ཐོན་བྱུང་། སྤྱི་ལོ་1949ལོའི་ཟླ་བ་12པར་ལྷོ་རུབ་དམག་ཁུལ་དུ་ལས་
 བསྐྱར་གནང་། སྤྱི་ལོ་1950ལོའི་ཟླ་བ་3པར་ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བཅིངས་འགྲོལ་
 དམག་ཅུན་བཙུག་པའི་བོད་བསྐྱོད་དམག་དཔུང་གི། རུ་འདྲེན་དཔུང་སྡེ་ལ་
 ལས་བསྐྱར་གནང་། བོད་ལྗོངས་བཟོ་ལྷན་ལྷན་པོར་དང་། དར་མདོའི་ཏང་ལྷན་ལྷན་པོར།
 ར་པ་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཀྲུའུ་ཞིའི། ལྷོ་རུབ་མི་རིགས་ལས་དོན་ལྷན་ལྷན་པོར་
 གི་ལྷན་པོར། ཀྱང་གོ་མི་དམངས་བྱིས་པ་བདེ་སྐྱོང་གི་རྒྱལ་ཡོངས་ལྷན་པོར། ཅུན་
 18པའི་རུ་འདྲེན་དཔུང་སྡེའི་ལྷན་པོར། བོད་ལྗོངས་ལས་དོན་རུ་ཁག་གི་ཐོན་ཀྱང་
 བཅས་ཀྱི་མཆོན་གནས་བཞེས། སྤྱི་ལོ་1953ལོའི་ཟླ་བ་2པར་ཞིའི་ཁམས་ཤིང་
 ཆེན་ནང་ཕྱག་ལས་གནང་། སྤོན་རྗེས་སུ་ཞིའི་ཁམས་ཤིང་ཆེན་ཏང་ལྷན་ལྷན་པོར་
 དང་། སྤྱི་དྲུག་གི་ལྷན་པོར། དར་མདོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཀྲུའུ་ཞིའི།
 ར་པ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཀྱི་ཀྲུའུ་ཞིའི། དཀར་མཛོས་བོད་རིགས་རང་
 སྐྱོང་ཁུལ་ཏང་ལྷན་རྒྱུ་ཅི། དར་མདོ་ཡན་ལག་དམག་དཔུང་གི་ཀྱེན་ལྷན་རྒྱུ། རྒྱལ་སྤྱི་
 སྤྱི་བྱུང་ཁང་གི། ཞིང་ཆེན་གསུམ་ཀྱི་མཐའ་ཁུལ་ལས་དོན་རུ་ཁག་གི་ཐོན་ཀྱང་
 བཅས་ཀྱི་འགན་བཞེས། སྤྱི་ལོ་1955ལོའི་ཟླ་བ་9པར་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཏང་ལྷན་
 བཅས་ཀྱི་འགན་བཞེས། སྤྱི་ལོ་1955ལོའི་ཟླ་བ་9པར་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་སྤྱི་དྲུག་གི་ཐོན་ཀྱང་

གཞོན་པ་དང་། ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ལས་ཁུངས་ཀྱི་ཀུའུ་རེན་གཞོན་པ། ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་ལས་དོན་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་རྒྱུ་ཅི་གཞོན་པ་བཅས་གནང་། སྤྱི་ལོ་1956ལོའི་ཟླ་བ་7པར་ནས་བཟུང་ཞིང་ཆེན་ཏང་ཨུ་རྒྱུན་ལས་དང་། ཞིང་ཆེན་མི་དམངས་ཨུ་སྲིད་གཞུང་གི་ཤེན་ཀྱང་གཞོན་པ། ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་རྒྱུ་ཅི་དང་། ཀུའུ་རེན། དཀར་མཛེས་རང་སྤྱོད་ཁུལ་གྱི་རྒྱུ་ཅི་དང་པོ་བཅས་ཀྱི་འགན་བཞེས། རིག་གནས་གསར་ཆེ་ཆེན་པའི་སྐབས་སུ་མནར་གཙོད་ཐེབས་ཤིང་བཙོན་ཁང་ནང་བཅུག །སྤྱི་ལོ་1967ལོའི་ཟླ་བ་5པར། ཅུང་ལི་ཀའོ་ཨེན་ལེས་སྐུ་དངོས་ཀྱིས་ཆེད་མངགས་མི་སྣ་བཏང་སྟེ་ཐོན་པའོ་བཙོན་ལས་བཏོན། སྤྱི་ལོ་1968ལོའི་ཟླ་བ་5པར། ཁོང་གི་ལས་འགན་བསྐྱར་གསོ་བྱས་ཤིང་རྒྱུ་མཚུངས་སུ་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་གསར་བརྗེ་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་རྒྱུན་ལས་དང་། ཞིང་ཆེན་གསར་བརྗེའི་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་སྲོག་ཤིང་ཆོགས་ཆུང་གི་མི་སྣ་དང་། ཞིང་ཆེན་གསར་བརྗེ་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀུའུ་རེན་གཞོན་པ་བཅས་ཀྱི་འགན་བཞེས། སྤྱི་ལོ་1969ལོའི་ཟླ་བ་6པར། ཐོན་པའོ་བོད་རང་སྤྱོད་སྡེ་རུ་ལས་བསྐྱར་བྱས་ཏེ་ཕུག་ལས་གནང་བ་རེད། སྐབས་དེར་སྟོན་རྗེས་སུ་བོད་སྡེ་རུ་གསར་བརྗེ་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀུའུ་རེན་གཞོན་པ་དང་། ཀུའུ་རེན། སྡེ་རུ་ཏང་ཨུའི་སྲོག་ཤིང་གི་འགོ་བྲིད་ཆོ་ཆུང་གི་ཚུའུ་ཀྱང་གཞོན་པ། སྡེ་རུ་ཏང་ཨུ་རྒྱུ་ཅི། སྡེ་རུ་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་ཀུའུ་ཞི། བོད་སྡེ་རུ་དམག་དབུང་གི་ཤེན་ཨུ་ཨང་གཉིས་པ་བཅས་ཀྱི་འགན་བཞེས། སྤྱི་ལོ་1980ལོའི་ཟླ་བ་10པར་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཏང་ཨུའི་རྒྱུ་ཅི་དང་། ཤེན་ཀྱང་གཞོན་པའི་གོ་གནས་བཞེས། སྤྱི་ལོ་1982ལོའི་ཟླ་བ་9པར། ཀྱང་ཀྱང་ཀྱང་དབྱང་སློ་འདྲི་སའི་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཨུ་ཡོན་གནང་། སྤྱི་ལོ་1994ལོའི་ཟླ་བ་12པར་ངལ་གསོ་གནང་བ་རེད། མདོར་བསྡུས་ན། ཁོང་གི་མཆོན་གནས་གཙོ་བོར། སྐབས་བརྒྱད་པའི་ཀྱང་དབྱང་རྗེས་སྟོན་ཨུ་ཡོན་དང་། སྐབས་དགུ་པ་དང་། བཅུ་པ། བཅུ་གཅིག་པ་བཅས་ཀྱི་ཀྱང་དབྱང་ཨུ་ཡོན་དང་། ཐེངས་བཅུ་གཉིས་པ་དང་། བཅུ་གསུམ་པའི་ཀྱང་དབྱང་སློ་འདྲི་སའི་ཨུ་ཡོན། ཏང་གི་ཆོགས་ཆེན་བཅུ་བཞི་པའི་འཐུས་མི།

ཆོགས་ཆེན་བཙུ་ལུ་པའི་དམིགས་བསལ་གདན་ཞུས་པའི་འཕུས་མི། ཐེངས་བཅུ་
 རྟག་པ་དང་། བཅུ་བརྟན་པའི་བྱར་ཞུགས་འཕུས་མི། ལྷན་པོད་རང་སྐྱོང་སྡེ་ཁོར་ས་
 ཏང་ཨུའི་རྒྱུ་ཅི་དང་། རང་སྐྱོང་སྡེ་ཁོར་ས་སྲིད་གཞུང་གི་ཀྲུ་ཞི། པོད་སྡེ་ཁོར་ས་
 དམག་དཔུང་གི་ཨུ་ཨང་གཉིས་པ། ཀྲང་གྲང་སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཏང་ཨུའི་རྒྱུ་
 ཅི་དང་། སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་གི་ཕྱི་ཀྲང་གཞིན་པ་བཅས་
 གི་འགན་ཁུངས་ཡོད། དགུང་ལོ་གོ་གསུམ་པར་སྤྱི་ལོ་2008ལོའི་ཟླ་བ་2པར་ཁྲིན་
 ཏུར་སྐྱེ་གཤེགས། །

བཞི། ཡང་ཏུང་མེན། ཤེས་རབ་དོན་གྲུབ།

ཤེས་རབ་དོན་གྲུབ། 杨东生 རབ་བྱང་བཙུ་ལུ་པའི་ས་རྒྱ་སྤྱི་ལོ་1918ལོར་རྒྱལ་
 རོང་ཆུ་ཆེན་ཡུལ་རུ་འབྱུངས། གསར་བཞེད་ནང་ཞུགས་རྗེས་ཡང་ཏུང་མེན་
 ཞེས་མིང་གསར་པ་བཏགས། སྤྱི་ལོ་1935ལོར་ཀྲང་པོའི་བཟོ་ཞིང་དམར་དམག་
 བཅུ་ཞུགས་ཤིང་རྒྱུ་ཅི་བསྐྱོད་བྱས། སྤྱི་ལོ་1938ལོར་ཀྲང་ཁུན་ཏང་བཅུ་ཞུགས།
 གསར་བཞི་དམག་དཔུང་གི་ཡན་ལག་རུ་ཁག་རྟག་པའི་སློབ་སྦྱོར་དང་། ཕྱི་བཞི་
 པའི་ཐོན་ཉེར་རྟག་པའི་སློབ་འཁྱོལ་རུ་དཔོན། ཡུལ་ཡོན་སུ་དམག་ཁུལ་སློབ་
 འཁྱོལ་རུ་དཔོན། ཏའེ་ནན་གསང་འཁྱོལ་ས་ཚུགས་ཀྱི་ཅའེ་ཏོ་ཡོན་ཀྱི་འགན་
 བཞེས་ཁུངས་། རྒྱལ་ཁབ་དབུ་བཞེས་རྗེས། པོད་སྡེ་ཁོར་ས་བཟོ་ཨུའི་ཚ་འཇུགས་སུའི་
 སུ་ཀྲང་གཞིན་པ་དང་། པོད་སྡེ་ཁོར་ས་གཤམ་སྤྱི་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྲུ་རེན་
 གཞིན་པ། ཀྲང་གྲང་པོད་སྡེ་ཁོར་ས་བཟོ་ཨུའི་རྒྱུ་ཅི་གཞིན་པ། པོད་རང་སྐྱོང་
 སྡེ་ཁོར་ས་རྒྱུ་ཅི། པོད་རང་སྐྱོང་སྡེ་ཁོར་ས་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཆོགས་ཆེན་རྒྱན་ལས་
 ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྲུ་རེན། རྒྱལ་ཁབ་མི་རིགས་དོན་གཙོད་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་
 གི་ཀྲུ་རེན་གཞིན་པ་བཅས་ཀྱི་འགན་བཞེས་ཁུངས་། ལྷན་པོད་པོ་ནས་ལུ་པའི་
 བར་གྱི་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཆོགས་ཆེན་གྱི་འཕུས་མི་དང་། ལྷན་པོ་
 ལུ་པའི་རྒྱལ་ཡོངས་སྲིད་གོས་ཀྱི་རྒྱན་ལས་ཨུ་ཡོན་བཅས་ཡིན། དགུང་ལོ་དེ་ལུ་པ་
 སྤྱི་ལོ་1982ལོའི་ཟླ་བ་11པའི་ཆེས་13ཉིན་པེ་ཅིང་རུ་སྐྱེ་གཤེགས། །

[illegible]

རིགས་གནས་གསར་བཟུང་སྐབས་བརྒྱུད་བརྟེན་ཆ་ནས་ཐེབས། དགུང་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་
པ་སྟེ་ལོ་1967ལོའི་ཟླ་བ་4པའི་ཆེས་26ཉིན་དར་མདོར་སྐྱོན་ཁང་ནང་སྐྱེ་གཤེགས།

ས་བཅད་བཞི་པ། ཁམས་ཁུལ་གྱི་གསར་བཟུང་བརྟེན་གཞི།

康区革命根据地

གཅིག ཀྱུ་རུ་ཕྱེ་ཤོག་སྟེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ།

ཀྱུ་རུ་ཕྱེ་ཤོག་སྟེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ནི། སི་ཁྲོན་རུབ་རྒྱུད་ཤར་རྒྱལ་མོ་རོང་གི་
ཡུལ་རུ་རུས་ཡུན་ཐུང་རུའི་རིང་^① ལ་སྤྱུ་ཕྱེ་ཨེར་སྲིད་དབང་ཞིག་ཡིན། ཀྱུ་རུ་
ཞེས་པ་རྒྱལ་རོང་ཡུལ་སྐད་རུ་བོད་མི་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། རྒྱལ་ས་ནི་དེར་རུས་
རྩ་པ་ཁུལ་ཚུ་ཆེན་རྫོང་གི་གནས་ཡུལ་འདི་ཡིན། སྟེ་ལོ་1936ལོའི་ཟླ་བ་7 པར།
དམར་དམག་དབུང་ཕྱེ་གཉིས་པ་དང་། དབུང་ཕྱེ་བཞི་པ་སྟེ་ལོ་1935ལོའི་ཟླ་བ་
11པའི་ཆེས་8ནས་བྱང་ཁུན་ཀན་སྟོགས་སུ་བསྐྱོད་སྐབས། ཀྱུ་རུ་ཕྱེ་ཤོག་སྟེ་མཐུན་
རྒྱལ་ཁབ་གྱི་གནས་གཞིའི་ནང་གི་ལས་ཁུངས་དང་། གསར་བཟུང་དྲག་ཆས་
ནམས་དམར་དམག་དང་ལྟན་རུ་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་ཤིང་བྱང་བསྐྱོད་ནང་རུ་ཞུགས།
ཀྱུ་རུ་ཕྱེ་ཤོག་སྟེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་ལོ་རྒྱུས། དེ་ནས་མཐུག་བསྐལ་སོང་བ་རེད།
དམར་དམག་ཅུན་བཞི་པས་རྒྱང་བསྐྱོད་གྱི་ལམ་བར་ཀྱང་ཀྱང་ཚུ་ཆེན་ཞིང་ཆེན་
ལྷ་ཡོན་ལྟན་ཁང་བཅུགས་ཤིང་། ཚུ་ཆེན་ཡུལ་གྱི་ཀྱན་རུ་གསར་བཟུང་བརྟེན་
གཞི་བཅུགས། ཀྱང་ཀྱང་ཚུ་ཆེན་ཞིང་ཆེན་ཏང་ལྷའི་ཚ་འཇུགས་འོག་རུ། སྟེ་ལོ་
1935ལོའི་ ཟླ་བ་11པའི་ཆེས་8ཉིན་ཀྱུ་རུ་ཕྱེ་ཤོག་སྟེ་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ལ་རོང་ཚུ་
ཆེན་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ས་བྱར་ཅིན་གྲོང་རུ་བཅུགས་པ་རེད། དེའི་ཁོངས་སུ་བདག་
སྐྱོང་བྱས་པའི་ས་གནས་བྱར་ཅིན་གྲོང་། ཅོང་པ། ཁྲོ་སྐབས། བརྟན་པ། རྩ་པ།
ཅོག་ཅོ་ལ་སོགས་པའི་ས་ཁུལ་ནམས་ཡིན།

གཉིས། ཀྱང་རུ་སྤྱུ་ཕྱེ་ཨེར་བོད་པ་སྲིད་གཞུང་།

ཀྱང་རུ་སྤྱུ་ཕྱེ་ཨེར་བོད་པ་སྲིད་གཞུང་། བོད་པ་དབུས་ཕྱེ་པ་དང་། བོད་

① སྟེ་ལོ་1935ལོའི་ཟླ་བ་11པའི་ཆེས་8-1936.7བར།

པ་མི་དམངས་སྤྱི་འཐུས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱང་དབྱང་སྤྱི་དགུང་ཡང་ཟེར། སྤྱི་ལོ་1936
ལོའི་ཟླ་བ་4པར་དམར་དཀར་མངའ་ས་ལ་སྤྱི་བས་སྐབས། དཀར་མངའ་ས་དགེ་རྒྱལ་
སྤྱལ་སྤྱུས་དམར་དམག་ལ་སྡེ་ལེན་དང་། རོགས་སྡོར་གང་ལེགས་བྱས་སྤྱུས་ཚུང་
སི་ལིང་ཀྱུ་ཏེ་དང་གོགས་པོར་གྱུར། དམག་སྤྱི་ཆེན་མོ་ཀྱུ་ཏེ་ཡིས་བྲིད་སྟོན་
འོག་ཁོད་ས་སྤྱི་དགུང་ཞེས་པ་བཙུགས་པ་དེ་གོ་མིན་ཏང་སྤྱི་དགུང་ལ་སྤངས་
ཆ་བས་ཆེན་པོ་ཞིག་བཟོས་པ་རེད། དབྱིན་ཐེར་བྱ་རྒྱའི་དབྱང་གཞི་ཡིག་ཆ་ལྟར་ན་
སྐབས་དེ་གསར་བརྗེ་ཆོགས་པའི་རྩ་འཛིན་གྱི་སྤྱི་ཡིག་དོན་ཆེན་བཙུ་ཡོད་པ་དེ་
དག་ཡིག་ཆ་གསལ་ཁང་ནམས་སུ་ཉེར་ཆ་གསལ་བྱས་ཡོད་དེས་པས་དེར་གཟིགས།

ཕྱོགས་ཆོང་མས་མཉམ་དུ་གྲ་སྤྱི་དང་ནང་གོས་བྱས་པ་བརྒྱད་དཀར་མངའ་ས་
དགེ་རྒྱལ་སྤལ་བཟང་བསྟན་འཛིན་བོད་པ་སྤྱི་དགུང་གི་ཀྱུ་ཏེ་ཞིའི་བསྐྱོས། དེ་
མིན་སྐབས་དེའི་མཐོ་རིམ་མི་གྲག་ཆོས་སྤྱི་དགུང་གི་སྡེ་ཆེན་ཁག་གི་འགོ་བྲིད་གྱི་
འགན་བཞེས་པར། ཁམས་བྱང་རྒྱུད་གྱི་བྱ་མོད་སྟོབས་ལྷན་སྤྱི་འབྲེལ་སྟོན་ཆེན་
དང་། ཁམས་སྟོ་རྒྱུད་གྱི་སྟོམ་མདའ་དོ་རྩེ་མོར་སྤྱི་དགུང་ཆེན་མོ་མགོ་བོད་བྲག་
ཤེས་དང་། བྲག་ཤེས་དབང་ཕྱུག་མོགས་ཀྱིས་དམག་དོན་གཙོ་འགན་བཞེས་ཡོད་
པ་རེད། ཅེས་གསལ། བོད་པ་སྤྱི་དགུང་ནི་དམར་དམག་ཁམས་བྱང་བརྒྱད་
དཀར་མངའ་ས་སྤལ་དུ་ལམ་བཟོད་བྱེད་སྐབས། དམིགས་བསལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་
ཆ་རྒྱུན་འོག་དུ་ཀྱང་གོ་གྲང་ཁྲན་ཏང་གིས་འགོ་བྲིད་འོག་དུ་བཙུགས་པའི་གསར་
བརྗེའི་ཉེན་གཞི་ཞིག་ཡིན། རུས་ཡུན་བྱང་དུ་ཅམ་ལས་གནས་མེད་ནའང་། ཀྱང་
གོའི་མི་རིགས་ཀྱི་འབྲེལ་བ་དང་། བོད་རིགས་ཀྱི་གནད་དོན་ཐད་ས་གནས་མི་
དམངས་དང་། ལྷག་པར་དུ་དེ་རྗེས་ཀྱི་བོད་རིགས་གཞོན་ནུ་ཤེས་ཡོན་ཅན་
ནམས་ཀྱི་ཆབ་སྤྱི་བསམ་སྟོའི་ཐོག་ཆེས་རིན་ཐང་ཆེ་བའི་མི་རིགས་ས་སྤལ་དུ་
གསར་བརྗེའི་ས་བོན་ཞིག་བཏབ་ཡོད་པ་རེད། །

སྤྱུ་པ། །

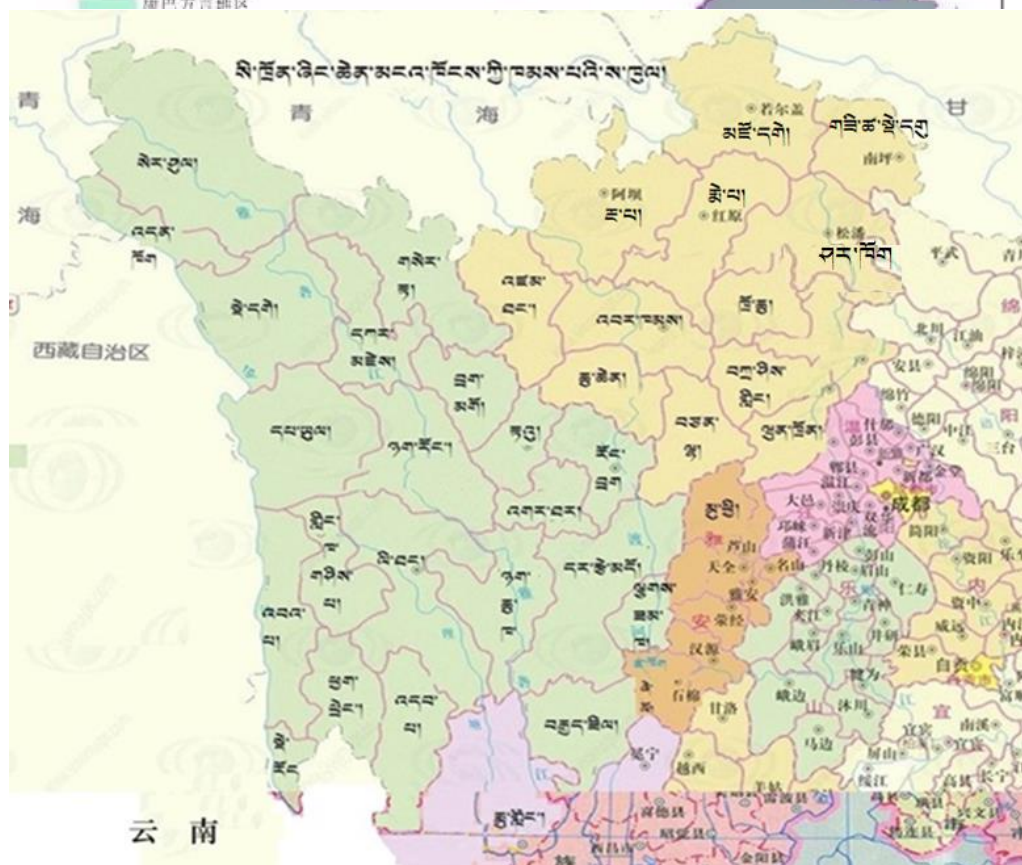
ཆུ་པོ་བཞི་དང་སྒྲིང་རྒྱུ་དང་། །
གནས་ཆེན་ཉེར་ལུ་རོང་ཆེན་བཞི། །
ཁམས་པའི་ཡུལ་གྱུའི་བྱང་ཆོས་རྣམས། །
སྤྱིང་བཞིའི་དབྱུས་ན་བྱང་པར་འཕགས། །

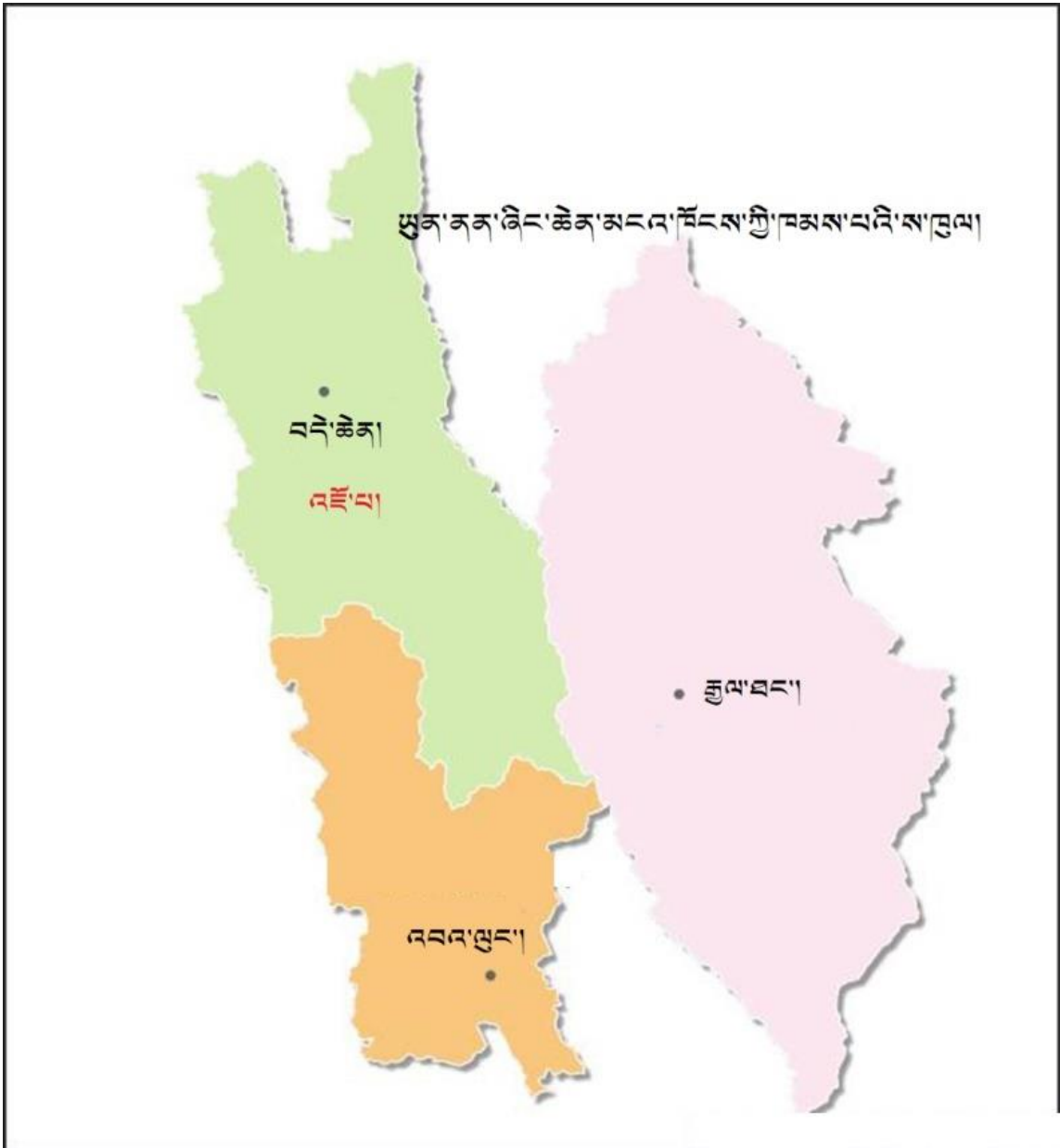
གཉའ་བྲི་བཅན་པོ་རུ་ཡོངས་བཟུ། །
ག་རྩ་རྒྱལ་པོ་གི་སར་སོགས། །
གནའ་པོའི་རུས་སུ་ཁམས་སྤྱོགས་འདིར། །
ཉེ་བྲག་འཕོས་པའི་མི་སྤྱུ་ཡིན། །

ལྷན་མ་ཙེ་མང་སྤང་གན་པ། །
གཡུ་སྒྲིང་པོ་ཙ་མི་སོགས། །
མཁས་གྲུབ་སྤྱོང་གི་གཙུག་བརྒྱན་རྣམས། །
ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་རུ་ལང་ཆོ་རྒྱས། །

གསར་བཞེ་བཙོན་པའི་དམར་དམག་དང་། །
དམངས་གཙོ་འབད་པའི་ཆབ་སྤྱིད་པ། །
ཁམས་པས་ཁམས་བདག་འབོད་སྤྱུལ་སོགས། །
ཉེ་རབས་ཁམས་པའི་ལས་འགུལ་ཡིན། །

ཞེས་པ་ཁམས་པའི་རིག་གནས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་བཀའ་བཀོད་ལྟར་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་གྱུའི་
བྱང་ཆོངས་དང་དེའི་ལོ་རྒྱུས་མི་སྤྱུ་ལ་དབྱེད་པའི་《ཁམས་པའི་ཡུལ་སྤྱོངས་ཀྱི་རྣམ་བཤད་》
ཅེས་པ་འདི་ནི་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་རུ་ཉེ་བྲག་འཕོས་ཤིང་མི་ཆོ་ཀྱི་ནར་འབྲུལ་བའི་རྒྱལ་ཁམས་པ་
བྱུང་བརྒྱན་སྤྱོད་ཆོགས་དེས། སྤྱི་ལོ་༢༠༡༧ལོའི་ཟླ་བ་དང་པའི་ཆོས་༡༠ཉིན་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་
བཀྲིས་སོ། །

ཕྱི་དགའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དོན་ལྷ་ལོད་
གསར་པའི་མེ་ལོང་།

མཆོད་བརྗོད།

ཁ་བ་ཅན་ཞེས་གདོད་མའི་རྒྱས་ནས་གྲགས། །
གླིང་རྗེ་དཔོན་གྱིས་བལ་མོ་སྐྱང་འདིར་བབྱང་། །
ཕྱེ་དགའི་ཡུལ་ཞེས་སྤྲ་ཆེན་དམ་པས་བསྐྱུན། །
ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོས་སྤེལ། །

* * * *

གདོད་མའི་ལྷ་ཡིས་བྱིན་པའི་ནགས་ཚལ་དང་། །
ས་གནི་དལ་གྱིས་བསྐྱར་བའི་འབྲི་ཟླའི་ཁྲུང་། །
ཁུ་སྐྱེས་སོ་སྤང་བཞད་པའི་ཚུ་ཐང་སོགས། །
རང་བྱུང་མཛེས་པའི་དཔལ་ཀྱན་གནས་འདིའི་བརྒྱན། །

* * * *

ནོར་ལྷག་མདོ་བའི་བྱ་ཆོགས་སྤྱིན་ལྟར་འབྲིགས། །
ལོ་ལེགས་གསེར་མདོག་སྟེ་མས་གཡབ་མོ་བརྟེན། །
འདོད་རྒྱའི་འཆོ་བའི་བུས་གོས་ཆར་ལྟར་འབབ། །
ཞིང་འབྲོག་བྱང་ལྷན་སོ་ནམ་ཡུལ་འདིར་རྒྱས། །

* * * *

བཙན་པོའི་གཉའ་གཅོག་ཉམས་ཅུང་མཐའ་ནས་སྦྱོང་། །
མི་སྤྱན་དཔའ་བཀོང་བསྟན་དགའི་གཤེད་མའི་དཔུང་། །
ཁ་ལྷག་སྤྱང་གསུམ་སང་ཆེན་རྒྱལ་པོ་སོགས། །
དག་འདུལ་དཔའ་བོའི་བྱ་ཆོགས་འདི་ན་བཞུགས། །

* * * *

གངས་ལྗོངས་ཤེས་རིག་ཚོས་མཛོད་སྒྲར་ཁང་དང་། །
 རིས་མེད་ཀྱབ་མཐའི་དགོངས་བཅུད་མཛོད་ཆེན་ལ། །
 དཀར་ནག་ཅིས་དང་སྒྲན་གྱི་སྒྱུར་སྡེབ་སོགས། །
 ཚན་རིག་རྒྱ་མཚོའི་བ་རྒྱབས་འདི་ནས་འཕྱ། །

* * * *

དཔོན་གྱི་ཐོབ་ཐང་འབངས་ཀྱིས་འདེམས་བསྐྱོས་བྱེད། །
 འབངས་མིའི་སྦྱིད་སྤྱད་དཔོན་གྱི་བྲིམས་ལ་རགས། །
 གཅིག་ལ་གཅིག་བརྟེན་དམངས་གཙོ་ཆེན་པོའི་ལྷགས། །
 གནའ་པོའི་དུས་ནས་སྡེ་དགའི་ཡུལ་འདིར་དར། །

* * * *

དཀར་ནག་རྒྱ་བོད་སྐད་ཡིག་ཐོགས་པར་མེད། །
 རིས་མེད་ཀྱབ་མཐའ་ཀུན་ལ་མངོན་པར་བྱང་། །
 སྒྲ་ཚད་བཟོ་གསོ་སྒྲ་བའི་སྒྲོབ་དཔོན་ཆེ། །
 གངས་ལྗོངས་མཁས་ཀྱབ་བྱ་གཅིག་འདི་ནས་བྱང་། །

* * * *

རང་ཡུལ་སྦྱིད་པ་རང་གཞན་ཀུན་གྱིས་འདོད། །
 རང་གི་ལོ་རྒྱུས་གཞན་ལས་བཅོལ་འདིར་སྒྱ། །
 རང་རེའི་པ་མེས་མཛོད་པའི་ཕྱག་རྒྱེས་འདི། །
 རང་རིགས་གཞོན་ནུའི་ཚོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་སྤེལ། །

ལེའུ་དང་ཕོ། ཕྱི་དགེའི་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ།

ས་བཅད་དང་ཕོ། སྤྱིང་ཡུལ་དང་ཕྱི་དགེའི་འབྲེལ་བ།

གཅིག །གནའ་བོའི་སྤྱིང་གི་མངའ་ཁོངས་བཤད་པ།

གནའ་རུས་ཕྱི་དགེ་རྒྱལ་པོས་དབང་བསྐྱར་བྱ་ཡུལ་ནི། བོད་གངས་ཅན་སྤྱིངས་
ཀྱི་ཤར་སྤྱོད་སྤྱིང་ཕོ་ཆེན་པོ་འབྲི་ཆུའི་ཤར་རུབ་གཉིས་སུ་ཆགས་ཡོད་ཅིང་། དེང་
རུས་ས་གཤིས་རིག་པ་ལྟར་ན་ཨེ་ཤའི་ཡའི་སྤྱིང་གི་མདོ་དབུས་མཐོ་སྤྱིང་གི་དབུས་
སུ་ཤར་ཐིག་90་100 བར་དང་། བྱང་ཐིག་31་33 བར་རུ་ཆགས་ཡོད། གནའ་
བོའི་ཡིག་ཆ་ནམས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་ན། བོད་ཡུལ་འདིར་མདོ་དབུས་ཁམས་
གསུམ་རུ་དབྱེ་བའི་ལུགས་སྟོན་ལྟར་ན་ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་ཁོངས་དང་། མདོ་སྤྱིང་
སྤྱིང་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྐབས་མདོ་སྤྱིང་གི་ཁོངས་སུ་བྱས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་མདོ་
སྤྱིང་ནི་སོག་ལ་སྐྱུ་བོ་མན་ཆད་དང་། མ་ཆུའི་ཁྲག་པ་ཡན་ཆད་མདོ་སྤྱིང་མའི་
ཆོལ་ཁ་ཟེར་བ་དང་། མདོ་སྤྱིང་ནི་མ་ཆུའི་ཁྲག་པ་མན་ཆད་ནས། ཆུའི་མཆོད་
རྟེན་དཀར་ཆུང་ཡན་ཆད་ལ་མདོ་སྤྱིང་རྟེན་ཆོལ་ཁ་ཞེས་ཟེར། དེས་ན་ཡུལ་འདི་
མ་ཆུ་ཁྲག་པའི་ས་ཐིག་གི་འོག་རུ་གནས་ཡོད་པ་འདྲ། སྤྱིང་གི་ཡིག་རྟེན་ནམས་
སུ་ཁམས་ཕྱི་དགེའི་རྒྱལ་ཁམས་དང་། མདོ་སྤྱིང་ཕྱི་དགེའི་རྒྱལ་ཁམས་ཞེས་གཉིས་
ཀ་བྲིས་ཡོད་པ་འདི་ནི་དོན་ལ་ས་ཁོངས་དབྱེ་སྟོན་མི་འདྲ་བའི་ལུགས་གཉིས་ཡིན་
པར་ཤེས་སྟེ། 《ཕྱི་དགེ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར》 ལས། “ལུགས་ར་ཕྱི་ཤོག་ལྟས་
དགེ་གྲོང་གི་གནའ་ཤུལ། རུར་སྤྱིང་སོགས་ལས་རྟེན་པའི་གནའ་རྫས་ལ་བརྟགས་
ན། ཏ་ལམ་སྤྱི་ལོའི་སྤོན་གྱི་རུས་རབས་བརྩ་བ་ཙམ་ན་ཡུལ་འདིར་འཆོ་སྤོད་བྱ་
མཁན་གྱི་སྤྱོད་ཆས་ཡིན་པར་རྟོགས།” ཞེས་གསལ། སྤྱི་བྱང་ཉེ་རུས་ཆབ་མདོ་
མཁར་རོ་དང་། བྲག་མགོ་ཁ་ས་མཆོའི་གནའ་རུར་རྟེན་པའི་གནའ་རྫས་རྟེན་པ་

དག་ལ་བརྟགས་ན་ཡུལ་འདིར་བོད་མིའི་འགྲོ་བ་འཆོ་སྤྲོད་བྱས་ཡོད་པ་མ་ཟད།
 གནའ་བོའི་བོན་ཡུགས་ཀྱི་འབྱུང་རྩེས་རིག་གནས་དེ་དར་བྱབ་ཆེན་པོ་བྱུང་ཡོད་
 པའི་རྟགས་མཆོན་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་རུས་དེར་ཡུལ་འདིའི་མིང་ལ་
 གང་ཟེར་བ་དང་། ཡུལ་དེའི་མངའ་བདག་གང་ཞིག་ཡོད་པར་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་
 དག་ལས་ད་པན་གསལ་པོར་མ་མཐོང་། ཆོས་རྒྱལ་སྤྱིར་བཏོན་སྐམ་པོའི་སྐབས་སུ་
 ཡུལ་འདིར་ཁམས་སློང་ཐང་ཞེས་འབོད་ཅིང་། རྩེ་འབངས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་རྩེ་
 གནས་ལྟ་བུ་དེ་དང་རུས་འདན་ཁོག་གི་ཡུལ་འདི་ཡིན་འདུག །གནའ་བོའི་ཡིག་ཆ་
 མང་ཆེ་བའི་ནང་ལྷན་ཁོག་ཅེས་འབྲི་སྟོན་ཡོད་ཅིང་། ཆོས་རྒྱལ་སྤྱིར་བཏོན་སྐམ་
 པོས་བོད་ཡུལ་སྤྱོད་སྤྲོད་ཀྱན་གྱི་ས་ཁོངས་བདག་ཏུ་བཟུང་ཆེད། མཐའ་འདུལ་
 དང་། ཡང་འདུལ། ཏུ་གཞོན་བཅས་ཀྱི་དམག་སྐར་བརྩ་གཉིས་བཏབ་པའི་
 སྐབས་སུ་ཏུ་གཞོན་གྱི་དམག་སྐར་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཁམས་སློང་ཐང་སྟོན་མ་དམག་
 སྐར་དེ་ལ་ལྟ་ཁང་ཞེས་པའི་མིང་བསྐྱར་ཏེ་ད་ལྟ་ཡང་གནས་ཡོད་པ་རེད། རྒྱ་ནག་
 གི་ས་བྲ་རྒྱིང་པའི་ནང་ཏུ། ཡུལ་འདིར་སྤྱིར་ཞེས་བོད་སྐད་རང་སོར་ཏུ་རྒྱ་ཡིག་
 གིས་འདུག །ཆོས་རྒྱལ་ཁྲི་སྤྱིར་ལེའུ་བཅོན་གྱི་རུས་སུ་སྟོན་དཔོན་པདྨ་འབྱུང་
 གནས་ཀྱི་དངོས་སྟོན་གྲུབ་ཐོབ་རྗེ་འབངས་ཉེར་ལྷའི་ནང་གི་ལྷན་མ་ཅེ་མང་ཡང་
 ད་ལྟའི་འདན་ཁོག་གི་ཡུལ་འདིར་འབྱུངས་པ་ཡིན་འདུག་དེ་ཡང་ཁམས་སློང་ཐང་
 ཞེས་པ་ནི། དེར་རུས་འབྲི་རྒྱ་ཤར་རུབ་ཀྱི་ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་པལ་ཆེའི་རྒྱུ་མིང་
 ཞིག་ཡིན་པ་དང་། འབྲི་རྒྱའི་སྤྲོད་སྤྲོགས་ཀྱི་རྩེ་དགེ་དང་། དཔལ་ཡུལ་སོགས་ཀྱི་
 རོང་ཁུལ་འདི་དག་ལ། མདོ་ཁམས་རོང་ཆེན་བཙོ་བརྒྱད་ཀྱི་ཡ་གྲུལ་རྫོང་ཨ་རབ་
 རོང་ཞེས་འབོད་སྟོན་ཡོད་པ་སི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་གི་རྣམ་ཐར་ལས་གསལ། བོད་
 རྒྱལ་སྤྱིར་དར་མ་བཀོངས་ནས་བོད་སིལ་བྱར་འཐོར་བ་དང་། ཡུལ་འདིར་སྤྱིར་གི་
 ཁྲིམ་རྒྱུད་དེ་མངའ་ཐང་དང་སྟོན་པས་འབྱོར་རྒྱས་པའི་འགོ་ཚུགས། དེ་རྗེས་མི་
 རབས་ཁ་ཤས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྤྱིར་གི་ཁྲིམ་རྒྱུད་དེ་སྟོད་སྤྱིར་གསེར་པ་མཆེད་བརྒྱད།
 བར་སྤྱིར་འོམ་བུ་ཆོ་རུག །སྤྱད་སྤྱིར་ལུ་སྤྱད་སྤེ་བཞི་ཞེས་བྱུང་ཞིང་འབྲི་ལྷ་ཟལ་
 མོའི་སྐང་གི་ཡུལ་གྱི་སྟོད་སྤྲོད་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་གི་རྩེ་པ་ཐམས་ཅད། སྤྱིར་གི་བདག་

རྒྱ་བཟུང་ཡོད་ཅིང་། རྩེ་དགའི་དཔོན་རབས་དང་པོ་པོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སེང་གེ་
 ཡུལ་འདིར་རྩེ་དཔོན་ཐོག་མར་གྱུར་སྐབས་ཡུལ་འདིརི་རྩྱའི་དཔོན་པོ་སྤྱིང་དཔོན་
 ཟེར་བས་བདག་རྒྱ་བཟུང་ཡོད་ཚུལ་རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་དག་ལས་གསལ། རབ་
 བྱང་དང་པོའི་ས་རྒྱལ། རྩྱ་ལོ་1038 ལོར་སྤྱད་སྤྱིང་ལྷ་སྤྱང་རྩེ་བཞི་ལ་སྤྱིང་གེ་སར་
 འབྲུངས། དཔྱང་ལོ་བཅུ་གསུམ་སྐབས་སྤྱིང་གི་རྒྱལ་པོར་གྱུར། རྩྱ་ལོ་1119ལོར་སྤྱ་
 གཤེགས། སྤྱིང་གེ་སར་རྒྱལ་པོས་སྤྱིང་ཡུལ་དབང་བསྐྱར་སྐབས་སྤྱིགས་བཞི་
 མཆོམས་བརྒྱད་ཀྱི་ཡུལ་གྱ་མང་པོ་ལ་དམག་བརྒྱབས་པའི་སྤྱང་དང་ལོ་རྒྱུས་མང་
 པོ་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་དོན་དངོས་སྤྱིང་གིས་དབང་བསྐྱར་བྱ་ཡུལ་དེ་དང་
 རྒྱས་ཀྱི་དཔལ་ཡུལ་དང་། འཛོ་མདལ། རྩེ་དག། ཟླ་ཆུ་ཁ། ལབ་ཁྲི་འདུ། མགོ་
 ལོག། ཁྲ་ཆེན་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་གྱ་འདི་དག་ཡིན་པ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་རྙིང་ཁག་ལས་
 གསལ། ཁ་དོར་ན་བོད་སིལ་བུའི་སྐབས་^①དང་། ས་སྤྱིང་སྤྱིང་སྤྱིང་སྐབས་^②།
 བག་གྱའི་སྤྱིང་སྤྱིང་སྐབས་^③། བཅས་ལ་དེང་རྒྱས་རྩེ་དགའི་གཙོ་སྤྱིང་པའི་ཁམས་
 སྤྱིགས་ཀྱི་ཡུལ་འདི་དག་གཙོ་བོ་སྤྱིང་ཆེན་པོས་བདག་རྒྱ་བཟུང་ཡོད་ཅིང་། འདི་
 ལ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཁག་ལས་སྤྱིང་འགྲུ་བྱི་རྒྱལ་པོ་དང་། སྤྱིང་ཆོང་རྒྱལ་པོ་ཡང་
 ཟེར། དེང་རྒྱས་རྩེ་དགའི་ཚོང་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་རེད།

གཉིས། བར་རྒྱ་རྩེ་དགའི་དཔོན་རབས་དར་ཚུལ།

དེང་རྒྱས་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་བཤད་སྟོལ་ལྟར་ན་རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་དང་པོ་ནི་
 པོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སེང་གེ་ཡིན་ཞིང་། པོར་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སེང་གའི་གོང་གི་མི་
 རབས་ནམས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་མདོར་བསྡུས་ན། འདིའི་མི་རབས་ཀྱི་ཐོག་མ་ནི།
 དེང་རྒྱས་ཁམས་དར་ཅེ་མདོའི་ས་ཁོངས་ཤར་བཞག་ར་ལྷ་ཅེའི་ཅེ་ལ་ནམ་མཁའ་
 བས་མི་ཞིག་བབས་པར་དེ་ལ་མགར་གནམ་ཆོ་འབྲུག་ཅེས་བཏགས། དེ་ནས་མི་

① རྩྱ་ལོ་841་1265བར།
 ② རྩྱ་ལོ་1265་1349བར།
 ③ རྩྱ་ལོ་1349་1618བར།

རབས་བཞི་པ་མགར་སྟོང་བཅན་ཡུལ་སྤངས། ཞེས་པ་ཚོས་རྒྱལ་སྟོང་བཅན་སྐམ་
 པོའི་ནང་སྟོན་རྒྱལ་སྟོང་གི་ཀ་བ་ལྟ་བུ་དེ་ཡིན། སྟེ་ལོ་667ལོར་སྟོན་པོ་མགར་
 འདས། མགར་ལ་བུ་བཞི་ཡོད་པར་མགར་བྲི་འབྲིང་གིས་པའི་གོ་གནས་བཟུང་།
 གཞན་གསུམ་གྱིས་དམག་དཔོན་བྱས་ཞེས་ཐང་ཡིག་ལས་གསལ། སྟེ་ལོ་696ལོར་
 ཡས་མས་ན། མགར་བྲི་འབྲིང་སྟུན་གཉིས་གྱིས་བོད་ཀྱི་སྟོང་དབང་ལ་པལ་ཆར་
 བཟུང་ཡོད་པ་སྟེ། མགར་བྲི་འབྲིང་གིས་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་གི་དབང་ཆ་པལ་ཆར་
 བཟུང་། མགར་བཅན་བོད་གྱིས་ཐང་དང་འབྲེལ་བའི་ཤར་སྟོགས་གྱི་ས་ཆ་བདག་
 ཏུ་བཟུང་། སྟེ་ལོ་699པའི་ས་པག་ལོར་བཅན་པོ་འདུས་སྟོང་མང་རྗེས་སྟོན་ཆེན་
 ལོ་ཡོན་དང་སྟོག་གོས་བྱས་ཏེ་རི་དྲགས་རྩོན་ཏུ་འགྲོ་བ་ལ་ཁ་གཡར་ནས་དམག་
 བསྐྱུས། མགར་བྲི་འབྲིང་སྟེ་སྟོགས་སུ་ཡོད་པའི་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་བྲི་འབྲིང་
 དང་འབྲེལ་བ་ཟབ་པའི་དམག་ཉིས་སྟོང་ལྟག་བཟུང་ནས་བསད། དེ་ནས་པོ་ཉ་
 མངགས་ཏེ་མགར་བྲི་འབྲིང་སྟུན་གཉིས་ཀ་སྐད་བཏང་ཡང་བཀའ་ལ་མ་བརྟེན།
 དེར་བཅན་པོས་རུ་སྐྱ་དྲངས་ཏེ་ཆོལ་རུ་སྟེན་པར། མགར་བྲི་འབྲིང་གིས་གཡུལ་
 མ་སྤྲད་པ་རང་སྟོག་བཅད། ཏུས་མཚུངས་ཁོང་དང་སྟོང་ཉེ་བའི་དམག་བརྒྱ་
 ལྟག་ཙམ་རང་སྟོག་བཅད་པར་གྲགས། མགར་བཅན་བོད་གྱིས་འཁོར་སྟོང་ཕྱག་
 གཅིག་ལྟག་དང་། གཅིན་པོའི་སྐས་མང་པོ་རྗེ་སྟག་ཆབ་སོགས་བྲིད་དེ་ཐང་ལ་
 མགོ་འདྲོགས་ཞུས། རྒྱལ་པོ་ལྷ་ཙེ་ཐེན་གྱིས་སྤྱ་སྤྱང་དང་དམག་དཔུང་མཁར་གྱི་
 སྟེ་རོལ་བར་རུ་མངགས་ཏེ་བསུ་བ་བྱས། མགར་གྱི་བྲིམ་རྒྱུད་མང་པ་ཁམས་
 སྟོགས་སུ་ཡུལ་བྱོལ་སོང་བར། རིམ་བཞིན་དེང་གི་དཔལ་ཡུལ་རྫོང་གི་ས་དམར་
 ཡུལ་འདིར་འབྱོར་ཏེ་གནས་གཞིས་ཆགས། འགྲོ་མགོན་ཚོས་འཕགས་ཉོར་ཡུལ་
 ཏུ་ཕེབས་སྐབས་མགར་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་ལས་ཚན་བརྒྱ་གསུམ་གྱི་གྲལ་རུ་
 བརྒྱག་ཏེ་སྤྱ་འཁོར་རུ་བྲིད། ཕྱིར་བོད་རུ་ཕེབས་རྗེས་ས་དམར་སྟོང་དཔོན་གྱི་གོ་
 གནས་གནང་། སྟེ་ལོ་1370ཡས་མས་ཙམ་ན་བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོའི་
 མ་ཡུམ་གྱིང་པའི་དགེ་སྦྱོར་སྦྱོང་གི་ཆེད་རུ་ཀམ་ཐོག་དགོན་རུ་ཕེབས། དེ་
 ནས་ཡར་སྟོང་སྟོགས་སུ་ཕེབས་འདོད་ཡོད་པ་དང་རུས་མཚུངས་སུ། ཀམ་ཐོག་

གྲུབ་ཐོབ་ཚེས་ཀྱི་དོ་རྗེས། བྱིད་རང་འདི་ནས་ཡར་སོང་དང་ལུང་པ་བཀྲ་ཤིས་
པའི་རྟགས་ཀྱི་དགེ་མཚན་ཡོད་པ། རྒྱ་བོ་ཤར་ཕྱོགས་ནས་འབབས་པའི་གནས་
དེར་བྱིད་ཀྱིས་གཞིས་བྱངས་དང་། ས་བཅན་ཀྱི་གོང་བར་བབྱང་། རྗེ་ཆེན་ཀྱི་
དཔོན་པོ་བྱེད། རྒྱུད་པ་རྗེ་བཟང་དུ་འགྲོ་ཞེས་ལུང་བསྟན་པ་ལྟར་ཐེབས་པས།
ལྷགས་ར་སླེབས་པ་དང་། དུལ་དེར་སྤྱིང་དཔོན་ཆེན་པོ་བདག་དྲུང་གིས་དབང་
བསྐྱར་བྱས་ནས་བཞུགས་ཡོད་པའི་སྐབས་དང་འཁེལ། བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་
བཟང་པོ་སྤྱིང་དཔོན་ཀྱི་མདུན་སློན་བྱ་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཐོབ། སྐབས་དེར་དུལ་དེ་ལ་
ལོ་ལྷགས་སོགས་དགེ་མཚན་མང་པོ་འཆར་བས། བསོད་ནམས་བཟང་པོ་ལ་རྗེ་
དགེ་ཞེས་པའི་མཚན་ཐོགས། འདི་ལ་སྐུ་བཞི་བྱང་བར་གཞན་རྣམས་ཀྱི་མཚན་
མ་གསལ། ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་བརྒྱུད་འཛིན་པ་བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སེང་གེ་ཡིན།
སྐབས་དེར། རྒྱུ་འབྲི་རྒྱ་སྟོད་སྟོད་ཀྱི་དུལ་ཕྱོགས་འདི་དག་གི་དཔོན་པོ་དེ་འགྲུ་བྱི་
སྤྱིང་ཚང་རྒྱལ་པོ་ཡིན་ཞིང་། དེའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ས་གནས་སོ་སོའི་དཔོན་དུ་
སྤྱིང་དཔོན་ཞེས་པ་བསྐོས་ཡོད་པར་གསལ་ཏེ། རྗེ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་སུ་ལྷགས་
རའི་སྤྱིང་དཔོན་བདག་དྲུང་དང་། ཆེ་ཤོད་སྤྱིང་དཔོན་དུ་སི། མཁར་མདོའི་སྤྱིང་
དཔོན་སོགས་ཀྱི་གནས་རྒྱལ་ཐ་ཐོར་འཁོད་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ། བོ་ཐར་བཀྲ་
ཤིས་སེང་གེ་ལ་རྗེ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་དང་པོའི་མིང་ཐོགས་རྒྱལ་ནི། ཐོག་མར་ཁོང་
ལ་བུ་མོ་ཤིན་དུ་མངོས་མ་ཞིག་འབྱུངས་པར། སྤྱིང་དཔོན་གྱིས་ཁབ་དུ་བཞེས།
དེའི་ལན་དུ། འཁོར་ལོ་མདོ་ནས་ལྷགས་རའི་སྟན་མདའ་ཡན་གྱི་ས་རྗེའི་བདག་
པོར་གྱུར། རྒྱུ་ལོ་1440ཡས་མས་ཅམ་ན་དདུལ་སུའི་མདའ་འདིར་པོ་བྱང་བཞེངས་
ཏེ་བཞུགས་གནས་ཆགས། རབ་བྱུང་བདུན་པའི་མེ་ལྷག་རྒྱུ་ལོ་1446ལོར་གྲུབ་ཆེན་
ཐང་རྟོང་རྒྱལ་པོ་གདན་དྲངས་ནས་ཐང་རྒྱལ་ལྟ་ཁང་བཞེངས། རྒྱལ་པོ་འདིའི་
དུས་སུ་རྗེ་དགེའི་རྒྱན་གྲུབ་སྟོང་དུ། དགེ་འདུན་པའི་བཞུགས་གནས་ལྟ་ཁང་བརྒྱ་
དང་བརྒྱུད་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་ཞེས། རྗེ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་ལས་གསལ། རྗེ་དགེའི་
དཔོན་རབས་དང་པོ། བོ་ཐར་གྱིས་སྤྱིང་རྒྱུང་བའི་སྐབས་འདིར་བོད་གཞུང་གི་

པག་གྱའི་རྩེ་སྤྱིད་བདུན་པ་གྲགས་པ་འབྱུང་གནས་^①དང་ཡབ་ཆེ་ས་སངས་རྒྱས་རྒྱ་
མཆོ་^②དེའི་སྤྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་བ་ཀྱན་དགའ་ལེགས་པ་^③ནམས་ཀྱིས་སྤྱིད་རྒྱུ་བའི་སྤྱི་བས་
ཡིན། བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སེང་གེ་ནས་སྤྱི་ཆེན་བྱམས་པ་སྤྱི་ཆོགས་བར་རྩེ་དགའི་
དཔོན་རབས་བདུན་གྱི་རིང་། སྤྱི་འགྲུ་བྱི་རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་གི་རྒྱལ་ཕན་ལྟ་
བུའི་ཚུལ་རྒྱ་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། སྤྱི་ཆེན་བྱམས་པ་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་སྤྱི་བས་སྤྱི་
ཚུགས་རའི་སྤྱི་དཔོན་དང་། ཆེ་ཤོད་སྤྱི་དཔོན་སོགས་རིམ་བཞིན་དཔུང་
ཤུགས་ཀྱིས་དབང་རྒྱ་བྱས། སྤྱི་ལ་1639ལོར་སོག་པོ་གྲུ་ཤི་ཉན་གྱིས་བེ་རི་རྒྱལ་པོ་
གཏོར་རྩེས་བེ་རིའི་ས་རྩེ་ནམས་རྩེ་དགའི་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་ཆེན་བྱམས་པ་སྤྱི་ཆོགས་ལ་
སྤྱི་ཕྱེད་ལྟ་བུ། རྩེ་དགའི་མངའ་ཁོངས་དེ་འབྲི་ཚུའི་ཤར་རུབ་གཉིས་སྤྱི་རྒྱ་བསྐྱེད།
དེའི་སྤྱིར་《རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་དགའ་ལེགས་ལོར་བུའི་ཕྱིར་བ》ལས།

སྤྱི་བས་དང་ལྷན་ན་གོང་གི་ལེགས་ཆོགས་ཀྱན། །
འགྲུབ་པ་རུས་པའི་དཔོན་པ་དེ་གཟིགས་ནས། །
ཐབས་ལྷན་སྤྱི་རྩེ་ཁོས་པའི་བརྒྱལ་ལྷགས་ཀྱིས། །
དཔུང་ཆོགས་ཡན་ལག་བཞི་ལྷན་གྲུལ་བཤམས་ཏེ། །
མ་རུང་ར་རྒྱལ་གནས་རྒྱ་ཤིན་རྒྱ་གྱིར། །
ཆེ་ཆོམ་གཞན་གྱིས་དཔུག་རྒྱ་མ་བདུབ་ནམས། །
ཆོགས་གཉིས་མཐུ་རྩེ་ལྷན་སྤྱི་བས་ཤུགས་རུས་རྩེ་ལྷན། །
དུག་ཤུལ་ལས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་གིམ་པོ་ཡིས། །
དགའ་བ་མེད་པ་སྤྱི་ཅིག་དབང་རྒྱ་བསྐྱེད། །
ཞི་བས་འདུལ་རྒྱ་མི་འོས་གདུག་པ་ཅན། །
བདུད་སྤྱི་བདུད་ཀྱི་ལས་ལ་བཙོན་པ་དག།
བསད་བཅད་བསྐྱེད་བས་ངན་སོང་སྤྱི་སྤྱི་བཅད། །
སྤྱི་ལས་རྩེ་རྒྱལ་འགན་བུལ་སྤྱི་བས་རྩེ་ལྷན། །
སྤྱི་བས་པོད་ཆེན་སྤྱི་བོ་པལ་མོ་ཆེ། །

① སྤྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་སྤྱི་1432་1445།

② སྤྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་སྤྱི་1445་1448།

③ སྤྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་སྤྱི་1448་1481།

རང་དབང་མེད་པར་སྤྱོད་གྲོང་གུས་ཕྱག་བཅས། །
ཞབས་ཀྱི་པར་སྤྱོད་བཅུགས་བཏུང་སྐྱབས་སུ་བཟུང་། །
བཀའ་གནང་ཐོད་བཅིངས་ཁམས་གསུམ་དབང་ཏུ་བསྐྱས། །
དཔུང་དང་སྟོབས་སྟེམས་ལྡན་པ་ས་ཡི་བདག།
ཤུ་སྤྱི་བསྟན་འཛིན་ཚོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་། །
སྤྱི་ཆེན་འདི་ལ་གུས་བཏུང་དཔུང་གཉེན་བཅོལ། །
ལྷགས་གསོལ་ཆབ་འབངས་མང་པོ་གུས་སུ་ལྷུས།

ཞེས་དང་། ཡང་། སོ་བྲང་ཁག་དང་མི་སེར་བཅས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ལོ་རྒྱུས། སྟོན་ལྟ་སར་
དཀར་ཆག་ཏུ་གསལ་ཅམ་ཡོད་ཆོད་ཀྱང་། སྤྱིས་སུ་མ་ཡུམ་བདེ་གཤེགས་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐབས་སོ་
བྲང་ཁང་ལས་ཞིག་གསོས་གནང་བའི་ཞར་ལ། ལྟ་སར་དཀར་ཆག་རྗེས་མེད་ཏུ་བསྐྱབས་པར་
མཛད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་ཚོམ་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལའང་འོབས་ཆོད་ལྟ་བུ་ལས་ཞིབ་གསལ་
མེད་པ་དང་། སྤྱི་ཆེན་ཀྱི་ཆ་འགའ་ཞིག་འདུག་པ་བཅས་ཞིབ་པར་བརྗོད་རྒྱུ་མ་སོགས་ཀྱང་ས་
བཅད་ཅམ་སྟོན་མེད་ཤོད་ནི་སྤྱིར་དཔོན་ཏུ་སི་ཟེར་བ། སྤྱི་དགེ་སོགས་རྒྱུ་ལོག་གི་ནང་འབྱུགས་
སོག་སྤྱི་ཆེན་གྱིས་དཔུང་ཕྱགས་ཀྱིས་མནར་ཏེ་ཆབ་འོག་ཏུ་བསྐྱས་ནས་བསང་མཁན་རྣམས་ལ་
མི་སྟོང་ཡང་བཀའ་བར་མཛད་པ་སྟེ། ད་ལྟའང་ཏུ་སི་བསང་སྟོང་ཏུ་སྤྱིར་ཞེས་སོགས་མཛལ་
རྒྱུ་ཡོད་འདུག །སྟེ་མར་ནི། སྤྱི་ཆེན་གྱི་དཔུང་གིས་ཆབ་འོག་ཏུ་བཅུག་ཟེར་བ་ཅམ་ལས་ས་
བདག་མ་ངེས་པ་ཞིག་དང་། ཡང་བེ་རི་དོན་ཡོད་ཀྱི་སྟེ་དེ་ཆུས་ཉེན་ནས་བསྟན་འཛིན་ཚོས་
རྒྱལ་གྱིས་སྟེ་དགེ་ལ་བསྐྱེད་ཟེར་སྟེ་ཡང་མཆིས། མཁར་མདོ་ཚུར་རི་ནི། སྤྱིར་དཔོན་ཞིག་གི་
སྟེ་ལ་དཔོན་དེ་སྟོགས་གཞན་ཏུ་འགྲོ་ཆོ་ཆོ་མི་རྣམས་སྟེ་དགེར་བྱ་བཏང་སྟེ། དེར་སྤྱི་ཆེན་
གྱིས་དམག་དཔུང་བཏོགས་ནས་འབངས་སུ་བྱས་པར་གྲགས། མཁར་མདོ་པ་རི་ནི་བེ་རི་སྟེ་
ཡིན་པ་སོག་པོས་སུ་ལ། ཀྱ་སེ་སྟེ་རྟིང་ཉག་གཤིས་བཅས་གོ་འཛོད་པོན་མོའི་ཁོངས་གཏོགས་
གསེར་མདོག་སྤྱི་མ་ཟེར་བས་བདག་པ་ཞིག་ལ། སྤྱི་ཆེན་གྱིས་ཆབ་འོག་ཏུ་བསྐྱེད་པར་མཛད་པ་
དང་། སྟོ་ལྟ་ཡང་གོ་འཛོད་པོན་མོའི་ཁོངས་གཏོགས་ཤིག་ཡིན་པ་སྤྱི་ཆེན་ལ་སྟོ་ལྟ་སྤྱི་མ་གཞས་
དཀར་པོ་སུམ་ཆོན་གྱིས་བརྒྱུད་ནས་མགོ་བཏགས་ཞུས། ཀྱ་སེ་སྟེ་གསར་ཡང་སྤྱིར་གོ་འཛོད་
ཁོངས་གཏོགས་ལ་བསམ་པ་སུན་ཆོགས། གནས་ར་ཨ་གོ། སྤྱིར་ཁོང་སུན་ཆོགས་གསུམ་གྱིས་
གོ་འཛོད་ལ་རྒྱུ་ལོག་ནས་སྤྱི་ཆེན་ལ་མགོ་བཏགས་ཞུས། སྤྱི་ཆེན་དང་དཔལ་འབར་ཡང་སྟོང་ར་སྟེ་
པའི་ཁོངས་གཏོགས་ལ་སྟེ་པ་བཟའ་ཞིག་སྤྱིར་ཕྱིར་གནང་བ་སོགས་ཀྱི་གཡོ་ཐབས་དང་། སྤྱི་
ཕྱིར་དམག་དཔུང་གིས་ཆབ་འོག་ཏུ་བསྐྱས་པ་སྤྱི་ཆེན་གྱི་སྐབས་སུ་ཡིན་པར་མཛད་ན། དཔལ་
ཡུལ་ཡང་འདི་དང་། ཁོག་མཚུངས་ཤིག་ཡིན་ཆོད་འདུག་ཅམ་མདོ་ནི་དཔོན་ཆུང་གི་འཕམ་ཨི་

གཞིའི་རྩེ་ཡིན་པ་སྒྲ་ཆེན་ལ་གཙང་འབྲུལ་དུ་བྱས། དཔོན་སྟོང་ཚུ་རི་ནི། སྒྲ་མ་ཞིག་གི་རྩེ་ཡིན་པ་དབྱེད་གིས་སྒྲ་བཀོད་ནས་འབངས་སུ་བྱས། པ་རི་ནི་བེ་རྩེ་ཡིན་པ་ལ་སོག་རྒྱལ་གྱིས་སྒྲ་ཆེན་ལ་སྤྲུལ། ཡེ་ན་ནི། རྒྱུང་དཀོན་མཆོག་ལེགས་པས་སྒྲ་ཆེན་ལ་མགོ་བཏགས་ཞུས་ནས་སྤྲུལ། འཁོར་ལོ་མདོ། རག་ཆབ། འཛོམ་ཐོག་བཅས་གད་གཉེར་མགོ་བཏགས་ཞུས་ཁོངས་སུ་གཙང་འབྲུལ་བྱས། ལྷགས་ར་དང་། རབ་བརྟན་ནི་ཨ་ཡུ་མདོ་མང་དང་། ཀམ་པ་རྒྱུང་པ་གཉིས་བཀུམས་ཏེ་བཟན་དུ་བྱས། ཡིད་ལྷུང་བ་ནི། བེ་རིའི་འབྲོག་རྩེ་ལ་གྱུ་སྒྲིབ་སྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་རྩེ་དགའ་ལེགས་གསལ་སྤྲུལ། ལྷ་རུ་དཔོན་ནི་འདི་སྟོགས་ནས་རྒྱ་མི་བདུན་པར་སོང་སྟེ་ཡིད་ལྷུང་དུ་ཆགས་པ་ལས་རིམ་གྱིས་མགོ་པར་བསྐྱོས་པའི་རྒྱུད་དང་། དེ་དག་ལས་འཕེལ་བའི་མི་རྒྱུད་རྣམས་ལ་ལྷ་སྟག་གཉིས་གྲགས་པ་ཡིན། ལྷགས་ར་ཆོ་ཆ་ཆོ་པ་མགོན་པོ་བཅོ་བ་བཀུམས་ཏེ་བདག་གིར་མཛད། ཏོར་པོ་ཨ་གྲོ་སྒྲ་ཞ་བེར་བའི་རྩེ་ཡིན་ཆོད་སོགས་དེ་དག་གིས་མཆོན་མདོ་སྟོང་སྟོགས་ཀྱི་ལུས་ཅན་མཐའ་དག་སྒྲ་ཆེན་མཆོག་གིས། མཆོག་རུ་དགེ་བའི་ལས་དབང་གསེར་གྱི་འཁོར་ལོའི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱིས་ཆབ་འབངས་སུ་བྱུར་པ། ཤ་སྟག་ཡིན་འདུག་ཀྱང་རྒྱ་མཆོན་གོང་སྟོས་བཞིན་ཞིབ་རུ་སྟོ་མ་ཤེས་པས། སྒྲར་རྒྱ་མཆོན་དྲང་པོ་བྱངས་སྤུབ་འདྲ་བྱང་ན་རིམ་གྱིས་སྤེལ་བར་སྟོ། །

ཞེས་སོགས་རྩེ་དགའི་སྒྲ་ཆེན་བྱམས་པ་སྤུན་ཆོགས་ཀྱི་སྐབས་སུ། སྒྲར་སྤྱིང་འགྲུ་བེ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི། ས་རྩེ་རྣམས་རིམ་བཞིན་གྱིས་མངའ་འོག་རུ་བཅུག་སྟེ། སྤྱིང་ཆོང་ནི་རྩེ་དགའི་རྒྱལ་སྤུན་ཅམ་ཞིག་རུ་བྱུར་ཡོད་པར་གསལ། དེ་ལྟར་རྩེ་དགའི་སྒྲ་ཆེན་བྱམས་པ་སྤུན་ཆོགས་ཀྱིས་རྩེ་དགའི་སྤྱིང་སྟོང་བའི་རུས་ནི་ཏ་ལམ་སྟེ་ལོ་1610-1660བར་ཅམ་ཡིན། རྩེ་དགའི་ས་ཁོངས་རྒྱལ་བསྐྱེད་པའི་རུས་ནི་པལ་ཆེར། སྟེ་ལོ་1630ལོ་ལས་མན་ཅམ་ན་འགོ་བཙམས་ཡོད་པར་སྟངས། སྐབས་དེར་བོད་སྤྱིད་གཞུང་གི་རུས་སྟོབས་ཏ་ཅང་ཞན་པའི་རུས་ཡིན་སྟེ། སྟེ་ལོ་1580ལོ་ལས་མས་ཅམ་ན། རྩེ་གདོང་པོ་བྱང་དུ་པག་གྱུ་རྩེ་སྤྱིད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་ཐམས་ཅད་ཉམས། དེ་ནས་སྟེ་ལོ་1618ལོའི་བར་ཞིང་ཤག་པ་ཡབ་སྐུས་རྣམས་གྱིས་རིན་སྤྱངས་པ་དང་། འཐབ་ཅིང་གཙང་བྲུལ་པལ་ཆེར་བདག་རུ་བཟུང་། དབྱུས་གཙང་ས་བྲུལ་ཐམས་ཅད། དཔོན་ཁག་སོ་སོའི་དམག་འབྲུགས་ཀྱིས་བོད་སྤྱིའི་སྤྱིད་དབང་དེ་མིང་ཅམ་ལས་མེད་པར་ཆགས་ཡོད། སྟེ་ལོ་1618-1642ལོའི་བར་གཙང་པ་རྒྱལ་པོས་བོད་སྤྱིད་ལ་དབང་བསྐྱུར་ཡང་། དབྱུས་སོག་གཉིས་ཀྱིས་

དངོས་སློག་ཅི་རིགས་ཀྱི་སློ་ནས་པར་ཆོལ་རྒྱན་མི་ཆད་པར་བཟོས་སྟབས། བོད་
ཡོངས་ལ་གཅིག་གྱུར་གྱིས། བརྒྱུད་བྱ་ཐུབ་པའི་སྟོབས་ཤུགས་ཡོངས་སུ་རྒྱུགས་པ་
ཞིག་ཆགས་མ་ཐུབ། རུས་སྐབས་དེའི་རིང་ལ་ཕྱེ་དགེའི་སྒྲ་ཆེན་བྲམས་པ་ཐུན་
ཚོགས་གིས་ཕྱེ་དགེའི་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱ་ཐུབ་
པར་བྱུང་ཡོད། རྒྱ་ཡིག་རྩ་བྱིས་པའི་《ཕྱེ་དགེ་རྒྱུད་གི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར》ལས།

མིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མཆུག་ཁྲིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་འགོ་ཙམ་ན་ཕྱེ་དགེའི་བྲིམ་རྒྱུད་
ཀྱི་སྟོབས་ཉིན་རེ་བཞིན་རྩེ་ཆེར་འཕེལ་ཏེ། ཟིལ་ཚུའི་བར་བརྒྱད་ཀྱི་ཡུང་ཁྲག་རིང་
ལ་དོག་པོ་དེ་ཉིད་མི་རིང་བར་རྒྱ་བསྐྱེད་དེ། དེར་གི་ཕྱེ་དགེ་རྒྱུད་ཡོངས་དང་།
ཉེར་སྒྲོར་གྱི་དཔལ་ཡུལ། འདན་ཁོག་ཁེར་ཤུལ། ཐང་ཐུག་བཅས་ཀྱི་ས་ཁོངས་
དབང་རྩ་བྱས་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་1746ལོར་སྐབས་རུས་ཉག་རོང་གི་ཨ་ཕྱེ་ཡང་ཁྲོད་
ཡན་ཆད་ཕྱེ་དགེའི་ཁོངས་སུ་བཅད་པ་རེད། སྐབས་དེར་ཕྱེ་དགེའི་བྲིམ་རྒྱུད་
གིས་དོན་དངོས་དབང་བརྒྱུད་བྱ་བའི་ཡུལ་དེ་དེར་རུས་ཀྱི་སེར་ཤུལ་དང་། ཕྱེ་
དགེ། དཔལ་ཡུལ། བོད་རྒྱུད་ཀྱི་འཛོམས་འཛོམས་ཡོངས་དང་། གོ་འཛོམས་།
མཚོ་སྒོན་ཡུལ་ཤུལ་གྱི་ས་ཕྱེ་ཁག་གཅིག་བཅས་རྒྱུད་ཡོད། ཅེས་དང་། ཡང་ཆིང་
རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཅ་ཆིང་^①ཁྲི་ལོའི་སྐབས་སུ་བྱིས་པའི་《སི་ཁོན་ལོ་རྒྱུས་》ལས།

ཕྱེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་དེ་ཤར་ཉག་རོང་ལྷགས་མཐུད་ཡན་གྱི་རྫི་བཞི་བརྒྱ་
ལྷ་བརྒྱའི་བར་དང་། ལྷོ་ཆབ་མདོའི་བར་རྫི་སུམ་བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱ་ཚུན་ཆད། རུབ་
རི་བོ་ཆེའི་ལ་མདོ་མན་གྱི་རྫི་ཉིས་བརྒྱ་བརྒྱད་ཅུའི་བར། བྱང་སྤྱིང་ཆོང་གི་བར་
རྫི་སུམ་བརྒྱ་དང་བརྒྱ་ཚུན་ཆད་དོ། ཅེས་སོ། ཡང་། 《གྲོ་ཨེར་ཐུང་གི་སི་ཁོན་
མཐའ་ཁྲལ་གྱི་སྟན་ལུ》ལས། ཕྱེ་དགེའི་ས་ཁོངས་ནི་ཉ་ཅང་རྒྱ་ཆེ་བ་སྟེ། བྱང་
སྟོགས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་དེ་མཚོ་སྒོན་དང་འབྲེལ་ཞིང་། ཤར་གྱི་ས་མཚམས་
དཀར་མཛོལ་རོང་པ་ཆའི་བར་དང་། ལྷོའི་ས་མཚམས་འབའ་ཉུག་པ་ལ་ཡན་ཆད།
རུབ་གྱི་ས་མཚམས་དེ་ཆབ་མདོའི་ཅོ་གཞུང་ལ་ཚུན་ཆད་རེད་འདུག །དེ་ཡང་ཕྱེ་

① སྤྱི་ལོ་1796-1821

གསུམ། བ་མ་གླིང་ཚང་དང་ཕྱེ་དག་སོ་སོར་གྲུས་རྒྱུ།

སྡེ་དགའི་མངའ་སྡེ་ཁོངས་ནི་ཤོང་གསལ་སྡེ་རྫོང་གི་ཡོ་1640 ཡོ་ཡས་མས་ཙམ་ལ་སྡེ་
ཆེན་བྱམས་པ་ཡུན་ཆོགས་ཀྱིས་མངའ་སྡེ་རྫོང་བསྐྱེད་པ་ནས་བཟུང་སྡེ་ཡོ་1959

① ཏ་ལམ་གྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་44320ཙམ་ཡིད།

ལོའི་བར་དུ། འབྲི་ཆུའི་ཤར་རུབ་གཉིས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་44.320ལྷག་
ཙམ་ལ་དབང་བསྐྱར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིང་ཆོང་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་ནི།
ཕྱི་དགེ་སླ་ཆེན་བྱམས་པ་ཡུན་ཚྲོགས་ཀྱིས་སྤྱིང་གི་མངའ་ཁོངས་པལ་ཆེར་དབང་
བསྐྱར་བྱས་ནས་སྤྱི་ལོ་1959ལོའི་བར་སྤྱིང་ཆོང་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་དེ་ཉ་ལམ་
དེར་རུས་ཀྱི་ཨ་ཕུག་ཆུས་དང་། དཔེན་ཐོག་ཆུས་གཉིས་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ལས་ལྷག་
ཙམ་ཞིག་བཟུང་ཡོད་པར་རྒྱ་ཁྱོན་སྤྱི་ལེ་གྲུ་བཞི་མ་2668.63 ལྷག་ཙམ་ཞིག་ཡོད་
པ་རེད། སྤྱིང་ཆོང་གི་རྒྱལ་རབས་སྒྲོར་ལ་བསྐྱངས་སྒོལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཞིག་
འདུག་ཀྱང་འདྲིར་ཕྱི་དགེའི་《འབྲུམ་དཀར་ཆག་》དང་། བཀྲ་ཤིས་ཆེ་རིང་གིས་
དབྱེད་ཚྲོམ་《སྤྱིང་ཆོང་རྒྱལ་རབས་སྤྱིང་བསྐྱུས་སྒོན་འགྲོའི་ལམ་སྒོན་》ནང་ལྟར་
བྲངས་པའི། སྤྱིང་གི་རྒྱལ་རབས་མདོར་བསྐྱུས་རབ་སྒྲན་རྒྱུད་གི་སྐྱ་དབྱངས་ཀྱི་
ནང་དོན་ལྟར་ན། མི་རབས་དང་པོ། སྤྱིང་ཆོས་ལ་འཕེན། འདི་ནི་གཉན་བཟའ་
ཤ་མིག་མའམ། གཉན་མོ་རག་དཀར་ཨ་མཚོའི་སྐས་ཡིན་པར་བཤད། དེ་ནས་
རྒྱལ་རབས་སོ་བདུན་མཚམས་སུ་སྤྱིང་ཆོས་འཕེན་ནག་པོ་འབྱུངས། དེ་ལ་གསེར་
བཟའ། འོམ་བཟའ། སྤྱང་བཟའ་གསུམ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་པ་ལས་གསེར་བཟའ་ལ་
སྐས་ལྟ་ཡག་དར་དཀར་འབྱུངས། འོམ་བཟའ་ལ་སྐས་ཁྱི་སྤྱང་དཔའ་རྒྱལ་འབྱུངས།
སྤྱང་བཟའ་ལ་སྐས་དག་རྒྱལ་འབྲུམ་མེ་ནམས་འབྱུངས། དེ་དག་གི་བརྒྱུད་པ་ལ་
སྤྱིང་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་རུ་གྲགས་པ་ཡིན། དེ་ཡང་ཆེ་བརྒྱུད་གསེར་པ་མཆེད་
བརྒྱད། འབྲིང་རྒྱུད་འོམ་རུ་ཆོ་རུག །ཆུང་རྒྱུད་ལུ་སྤྱང་ཕྱི་པའིར་གྱེས་པའི་ཆུང་
རྒྱུད་འབྲུམ་མེའི་སྐས་སུ་ཐོག་ལ་འབྲུམ། དེའི་སྐས་ཆོས་ལྟ་འབྲུམ། དེ་ལ་རྩང་
བཟའ་དང་། སྐ་བཟའ། ལུ་བཟའ་གསུམ་ཁབ་ཏུ་བསྐྱུས་པས་རྩང་བཟའ་ལ་སྤྱི་
དཔོན་དང་། ལུ་བཟའ་ལ་སེང་སྒོན། སྐ་བཟའ་ལ་གཡལ་རྒྱལ་འབྲུམ་ནམས་
འབྱུངས་ཞིང་། དེ་ལ་སེང་སྒོན་གྱིས་རྒྱ་བཟའ་དང་། རྩང་བཟའ། འགོག་བཟའ་
གསུམ་ཁབ་ཏུ་བཞེས་པ་ལ་རྒྱ་བཟའ་ལ་སྐས་རྒྱ་ཆོ་ཞལ་དཀར་དང་། རྩང་བཟའ་
ལ་སྐས་རྩང་ཆོ་དམར་ལེབ། འགོག་བཟའ་ལ་སྤྱིང་གི་སར་ནོར་རུ་དག་འདུལ་
ནམས་འབྱུངས། དེ་དག་གི་སྐབས་སུ་གནམ་ལ་ཉི་ཟླ་སྐར་གསུམ། ས་ལ་སེང་

སྒོན་རུ་གསུམ་ཞེས་གྲགས་པའི་ཡ་གྲུལ། འབུམ་པའི་རྒྱ་ཚ་ཞལ་དཀར་དེས་རག་
 བཟའ་ཁབ་རུ་བཞེས་པའི་སྲས་སུ་ལྷ་སྲས་དག་ལྷ་ཅི་རྒྱལ་འབྲུངས། ཞེས་ལྷ་སྲས་
 དག་ལྷ་ཅི་རྒྱལ་དེ་སྤྱིང་གི་རྒྱལ་རབས་44པར་བཤངས་འདུག་ཀྱང་། རོན་རུ་སྤྱིང་
 ཚོས་ལ་འཕེན་མི་རབས་དང་པོ་དང་། དེ་ནས་ཚོས་འཕེན་ནག་པོ་མི་རབས་སོ་
 བརྒྱད་པ་ཞེས་བཤངས་པ་ལྟར་ཡིན་འདུག་པ་ལས། རོན་དངོས་ཚོས་འཕེན་ནག་
 པོ་མི་རབས་གཉིས་པར་བཤངས་ན་སྤྱིང་གི་སར་དེ་སྤྱིང་ཚང་གི་མི་རབས་བརྒྱན་
 པ་དང་། ལྷ་སྲས་དག་ལྷ་ཅི་རྒྱལ་དེ་མི་རབས་བརྒྱད་ལས་སྤྱིན་མི་འདུག །
 དེ་ལྟར་ལྷ་སྲས་དག་ལྷ་ཅི་རྒྱལ་དེ་རྒྱལ་རབས་ཞེ་བཞི་པ་བཅིས་པ་ནས་དེང་རུས་
 གི་སྤྱིང་ཚང་རྒྱལ་སྲས་འདི། རྒྱལ་རབས་65པར་ཞེས་བཤངས་སྟོལ་འདུག་ཀྱང་།
 རོན་རུ་ལྷ་སྲས་དག་ལྷ་ཅི་རྒྱལ་དེ་མི་རབས་བརྒྱད་པ་ལྟར་ན། དེང་རུས་ཀྱི་སྤྱིང་
 ཚང་རྒྱལ་སྲས་འདི་མི་རབས་29པ་ཡིན་འདུག །

ས་བཅད་གཉིས་པ། རྩེ་དགོའི་རང་བྱུང་ཁོར་ཡུག་གི་བྱུང་ཚོས།

རྩེ་དགོའི་ཡུལ་གྱུ་འུ་གནས་ཡུལ་ནི་བོད་གངས་ཅན་ལྗོངས་ཀྱི་ཤར་སྟོགས་འབྲི་ཆུའི་
 ཤར་རུབ་གཉིས་སུ་གནས་ཡོད། གཙོ་བོ་རོང་འབྲོག་གི་ས་ཁུལ་གཉིས་སུ་དབྱེ་
 ཚོག་ཅིང་གནས་སྤངས་ཀྱི་སྒོ་ནས་དབྱེ་ན་ལྷོ་རོང་དང་། བྱང་འབྲོག་ཅིས་དབྱེ་
 ཚོག། ཡུལ་འདིར་རྒྱ་མཚོའི་ངོས་ལས་ཕྱི་ཁྲི་5,000ཡན་ཆད་ཅན་གངས་རི་དང་།
 རྩ་རི་མཐོན་པོ་གྲགས་ཅན་མང་པོ་ཡོད་པ་ནི། ཚ་བའི་རྩོ་རྩེ་དྲིལ་དཀར། འབྲུ་
 གཉན་ལྗོང་། ཁོ་ཐིལ་ཁོ་མ། རྩོ་རྒྱལ་ལྷ་མོ། རོང་མའི་ང་འདྲ་སོགས་ཡོད་པ་
 དང་། རྩ་ལྷང་དང་རྩ་སྤན་མང་པོ་དྲ་བ་བྲིས་པ་ལྟ་བུའི་འབབ་པའི་ནང་ལས་འབྲི་
 རྩ་དང་། ལྷ་རྩ་གཉིས་ནི་རྩེ་དགོའི་པོ་བྲང་གི་མདུན་རྒྱུ་ཀྱི་ལྷགས་རི་ལྟར་བསྐྱོར་
 བས་འབབ་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། ཡུལ་འདིའི་རྒྱ་ཁྲོན་སྤེད་ཅུ་དེ་གདོད་མའི་ནགས་
 ལྷང་ཆེན་པོས་ཁྲབ་ཡོད་པའི་ནང་ཐང་གིང་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་ཤུག་པ། བེ་གིང་།
 ཚ་རུ། ལྷབ་པ། འབྲིས་པ་སོགས་གིང་རིགས་ཉ་ཅང་མང་པོ་ཡོད་པ་དང་། རྩ་
 རི་དང་བྲག་རི་ཐམས་ཅད་ལ་གསེར་དང་། དུལ། ཟངས། ལྷགས་ལ་སོགས་
 པའི་གཏོར་ཁ་རིགས་འབེལ་པོ་ཡོད་པ་རེད། ལྷག་པར་རུ་རྩེ་དགོའི་རོང་འབྲོག་

གཉིས་ཀྱི་ས་ཁུལ་དུ། བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གཞུང་དུ་བསྟན་པའི་ཚུ་ཤིང་གི་སྤོང་རྩལ་
ཕལ་ཆེར་སྐྱེས་ཡོད་པས། ཡུལ་འདིར་གནའ་ནས་ད་བར་སྤོང་རྩལ་དར་བྱབ་ཆེན་
པོ་བྱུང་ཡོད། རྩོམ་དང་། རྩོམ་པ་། རྩོམ་པ་སྤོང་རྩལ་ལས་ཅིང་ཞི་དང་། འབྲུག་
རུས། རྩོམ་རོས། ལྷ་མོ། ལྷ་མོ་མོ། ལྷ་མོ་མོ་སོགས་ཡུལ་འདི་རང་ནས་སྤོང་རྩལ་
ཡོད་པ་དང་། རི་དྲུགས་ཀྱི་སྤོང་རྩལ་ཚ་ཆེ་ཤོས་སྤོང་རྩལ་དང་། རོམ་མཁྱིམ་སོགས་
ཀྱི་སྤོང་རྩལ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། ལྷ་མོ་མོ་སྤོང་རྩལ་དང་བྱུང་རྩལ་ལྷ་མོ་མོ་
མོ་རྩོམ་སོགས་བོད་ཡུལ་གཞན་ན་དགོན་པའི་སྤོང་རྩལ་ཚ་ཆེན་མང་པོ་ཞིག་ཡུལ་
འདི་ནས་སྤོང་རྩལ་ཡོད་པ་རེད། །

གཙོ་བོ། །འབྲུག་ཁུལ་ཀྱི་སྤོང་རྩལ་དང་ལག་ཅུལ།

སྤོང་རྩལ་ཀྱི་འབྲུག་གི་ས་ཁུལ་མཐོ་ཤོས་དེ་བྱུང་སྤོང་རྩལ་ལྷ་མོ་མོ་དང་། ལྷ་
མོ་སྤོང་རྩལ་ལྷ་མོ་མོ་ཞེས་ཟེར་ཞིང་། འབྲུག་ཁུལ་དེ་དག་གི་ས་ཁུལ་ཉ་ཅང་མཐོ་
ལ་ཡུལ་མིའི་སྤོང་རྩལ་ཕལ་ཆེར་། ཆ་སྤོང་རྩལ་ལྷ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་
4,000ཡན་ཆད་ལ་སྤོང་རྩལ་ཤིང་ཡོད་པ་རེད་ལ། ཡུལ་དེར་འཆོ་སྤོང་རྩལ་པའི་
འབངས་མི་རྣམས་ཀྱི་འཆོ་བ་གཙོ་བོ་འབྲུག་ལས་ལ་བརྟེན་ཡོད་པ་དང་། བཟའ་
བུང་གི་ཡོང་སྤོང་རྩལ་ཕལ་ཆེར་སྤོང་རྩལ་དང་། ར་ལྷ་མོ་བཟའ་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱབ་
དགོས་པ་དང་། འབྲུག་ཁུལ་ཀྱི་ཡོ་བྱུང་གཙོ་བོ་རྩོམ་དང་། གཞན་ལ་བརྟེན་ནས་
གནས་ཡོད་པ་རེད། འབྲུག་པ་དུང་ཆེན་པོ་ལ་ཕལ་ཆེར་མི་གྲངས་དྲུག་བུལ་
ལས་མས་ཅིམ་ཡོད་ལ། བཟའ་མི་མང་ཤོས་ལ་མི་བུ་ལྷ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་
ཉུང་མཐའ་ཡང་མི་བཞི་པོ་ཡོད་པ་རེད། སྤོང་མིང་རྣམས་ཀྱི་གཙོ་བོ་བྱེད་ལས་
དང་། སེམས་ཅན་འཆོ་སྤོང་དང་། འོ་མ་བཞི་ལྷ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་
དང་། སྤོང་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱེད་ཆོང་ལས་དང་། ཁལ་བཀལ། སྤོང་གཉིད། །ཀོ་
བ་མཉེ་བ། རེ་བ་འཐག་པ། སྤོང་མཐོ་མས་པ། སྤོང་པ་ལྷིང་བ་སོགས་འཆོ་བའི་ཡོ་
བྱུང་ཕལ་ཆེར་བསྐྱབ་སྤོང་རྩལ་ལས་འགན་སྤོང་རྩལ་ཡོད་པ་རེད། སྤོང་པ་མང་པོ་
ཡོད་ན། སོ་སོའི་འདོད་མོས་ལྷ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་མོ་
ཡོད། གནའ་དུས་སྤོང་རྩལ་པའི་ས་ཁུལ་དུ་འབྲུག་རིགས་ཉ་ཅང་དགོན་པོ་ཡིན་

སྐབས། དབྱར་རུས་སུ་ཀན་པོའི་རིགས་མ་གཏོགས་པལ་ཆེར་ལ་རྩམ་པ་བཟའ་རྒྱ་
 དཀོན་པོ་ཡོད། གྲོ་དང་འབྲས་དེ་ལས་དཀོན་པ་སྟེ་པལ་ཆེར་ལོ་གསར་སྐབས་
 བཟའ་བརྒྱུ་རྒྱས་སྟེ་སྐབས་མ་གཏོགས་ཟ་ཡས་ཡོད་མ་རེད། དབྱར་རུས་
 གཞོན་ཀྱའི་ཆོའི་བཟའ་བརྒྱུ་པལ་ཆེར་དེ་ཞོ་དང་། འོ་མ། མར་དང་འཕྱར་བ་
 བསྐྱེས་ནས་བསྐྱེལ་བ་ཅིག་ལ་སྐྱར་མཐུད་དང་། འཁྱུ་རྒྱུ་ཡང་ཟེར་ཞིག་ཡོད་པ་
 དེ་དག་རྒྱུ་ཟས་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། རྒྱུ་འགོ་ནས་ལྷག་དང་། གཡག་སྐགས་
 བཤས་ལས་འགོ་རྒྱུ་སྐྱེས་ཉིན་ལྟར་ཤ་བཟའ་རྒྱ་ཡོད་པ་རེད། དབྱར་རུས་ཤ་
 དང་། དབྱར་རུས་ཉར་ཆགས་བྱས་པའི་མར་དང་། འཁྱུ་ར། ཞིང་པའི་ས་ཁུལ་
 རས་ཉོ་རྒྱུ་བྱས་པའི་འཁྱུ་རིགས་བཅས་ཡོད་སྐབས། གཞོན་ཀྱ་ཆོ་ལའང་ཉིན་རེ་
 རྩམ་པ་ཐངས་རེ་བཟའ་ཡས་ཡོད་པ་རེད། ད་རུང་རོང་པའི་ས་ཁུལ་ནས་ཉོ་རྒྱུ་
 བྱས་པའི་ཡུང་སྐམ་པོ་བྱས་ཤིག་ཡོད་པ་དེའི་མིང་ལ་ཆོ་ལེ་ཟེར། དེའི་ནང་རྒྱ་ཤ་
 དང་ཆོལ་རུང་ཟད་འདེབས་ནས་སྐྱུག་པ་བཀོལ་ཅིང་། དགོང་མོའི་བཟའ་བརྒྱུ་
 གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན། གཞན་ཡང་དབྱར་ལྟས་ནང་རྒྱ་རང་རང་གིས་བཏབ་པའི་
 ཡུང་རུང་ཟད་ཡོད་པ་དེ་ཡང་ཁག་གཅིག་སེམས་ཅན་གསོ་ཆས་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་
 དང་། ཡུང་གསར་པ་སྐྱེས་ལགས་དེ་དག་ཡང་དགོང་ཟས་ཀྱི་ཆེད་རྒྱ་ཐུར་པ་
 བཀོལ་ཆོག་ཅིང་དེའི་མིང་ལ་ཀ་རྒྱག་ཟེར། རྩེ་དགའི་འབྲོག་པའི་ས་ཁུལ་ཀྱི་ཐོན་
 རྫས་གཙོ་བོ་ལྷག་སྐགས། ར་སྐགས། གཡག་གོ། སྤྱིང་པ། བལ་བསྟན། ཐུ་ར།
 རེ་བ། བལ། འཁི་ལྷ། ཆིང་པ། སྐགས་སྐག་ཆ་སྐག་སྐྱོ་བ། སྐྱེ། ཀོ་ཏ། ཐག་པ།
 ཐི་ག། ཤ་ཁར། འཕྱར་བ། འོ་མ། དར་བ། ཞོ་མཐུད། སྐགས་ཡོད་པ་རེད།
 གཞན་ཡང་འབྲོག་པའི་སྐྱུ་མིན་གྱི་ལག་རྩལ་ཞིག་ལ་སྐྱར་པ་ལྟས་མའི་ཐོན་རྫས་
 འགའ་ཞིག་ཡོད་པར་རྒྱ་མིག་དགྲ་བསྐྱེགས་དང་། མཐུད་པ་དགྲ་བསྐྱེགས། ཟིལ་
 མོ་སྐང་ལྟས། ཁ་ཞིབ་མ་སྐགས་ལྟས་པའི་ལག་རྩལ་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། དེ་
 དག་གཙོ་བོ་ལྱར་རྩོད་པོ་ཡས་དང་། རྩ་མཐུར་དང་། རྩའི་སྐྱེ་ཐག་སྐགས་བཟོ་
 ཆོག །དེ་ལས་མཐུད་པ་དགྲ་སྐྱེག་ནི་རྩའི་སྐྱེ་ཐག་དང་། རྩུ་ཆའི་རིགས་ཁོ་ན་
 ཡིན། རྩ་མིག་དགྲ་སྐྱེག་ནི་ལྱར་རྩོད་དང་། རྩའི་མཐུར་མདའ་སྐགས་བྱ་ཆོག ཐོན་

འབྲོག་པའི་ས་ཁུལ་རུ་ད་རུང་རང་བྱུང་གི་སྡོ་ཚལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་སྐྱེ་
 བྱིང་ཡོད་པ་ནི། རུ་བ་དང་། ཆ་ལ། སྡོག་པ་གསེར་མགོ། གོ་སྟོང་། ཟ། ཁམ་
 སུག་སོགས་སྐྱེ་བྱིང་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་འབྲོག་པ་རྣམས་རུ་བ་མ་གཏོགས་སྡོ་
 ཚལ་གཞན་ཟ་ཡས་ལ་དགའ་པོ་ཞི་དུག་ཡོད་པ་མ་རེད། རོང་མ་འབྲོག་གི་མི་
 རྣམས་སྡོ་ཚལ་དེ་དག་ལ་དགའ་པོ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། སྐྱེ་བཅུང་འབྲོག་པ་
 རྣམས་སྡོ་ཚལ་ཟ་ཡས་ཏུ་ཅང་བྱུང་རུ་རེད། བལ་ཆེར་ལོ་རེ་ལ་སྡོ་ཚལ་ཐངས་
 བཞི་སྒྲ་ཙམ་ལས་ཟ་རྒྱའི་སྐབས་ཡོད་པ་མ་རེད། སྡོ་ཚལ་དེ་དག་སྐྱེ་བའི་རུས་
 ཚོང་གྲུང་ཏུ་ཅང་བྱུང་བྱུང་རེད། དབྱར་ཉི་སྡོག་གི་སྡོན་གྱི་བདུན་སྟག་གཅིག་
 སྐོར་ནས་རུ་བ་འཕུ་སྟག་བྱེད་ཆོག་ཅིང་། དེ་ནས་ལྷ་བ་གཅིག་ལྟག་ཙམ་སོང་
 རྒྱུ་རུ་བ་ཤས་ནས་བཟའ་ཆས་མི་ལོ་པར་བྱུར་ཆར་པ་རེད། དེ་བཞིན་རུ་ཁམ་
 སུག་དང་། གོ་སྟོང་སོགས་གྲུང་ཟ་ཆོག་པའི་རུས་དེ་དབྱིད་རུས་ལྷ་བ་གཅིག་ཡས་

མས་ཅམ་ལས་ཡོད་བ་མ་རེད། སྒོག་པ་གསེར་མགོ་བཟའ་རུས་དེ་དབྱར་རྩ་
 དགུན་འབྲུ་བཞོ་སྐབས་དང་། རུས་མཉམ་པར་བརྟན་ཕྱག་གཉིས་གསུམ་གྱི་རུས་
 ཚོད་ལས་ཡོད་བ་མ་རེད། འབྲོག་སྡེ་དེ་དག་གི་རྩ་ཐང་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་ཁྱོན་ལ་སྒྲིལ་
 100སྒོར་ཅམ་ཡོད་པ་རྟ་པའི་ཉིན་ལམ་རེས་ཀྱང་མི་སྒྲིབས་པའི་བར་ཐག་ཡོད་པ་
 དེ་ནི་འབྲོག་པའི་ཕྱགས་ལྷག་འཆོ་སྦྱང་བྱེད་སའི་རྩ་ས་གཙོ་བོ་ཡིན། ས་གནས་ཁ་
 ཤས་ལ་རྩ་ཐང་དང་རི་ཕྱན་འདྲེས་མར་མང་པོར་སྡེ་ནི་དང་། སྤྱ་རྩ། སྤང་མ།
 ཉ་བྱེད་སོགས་ཤིང་ཕྱན་རྩ་ཚོགས་སྒྲིལ་ཡོད་པ་ས་ཆ་དེ་དག་ནི་དགུན་རུས་ཁ་བ་
 བབས་ཆེ་འབྲོག་པའི་སེམས་ཅན་གྱི་རྩ་ས་གཙོ་བོ་ཡིན། སྤྱིར་འབྲོག་ས་དེ་དག་ས་
 ཁད་མཐོ་བ་རྒྱ་མཚོའི་ངོས་ལས་མི་ཁྲི་4.000ཡས་མས་ཅམ་ཡིན་ཀྱང་། རྩ་རིགས་
 ཉ་ཅང་འཕྲག་པོ་སྒྲིའིང་། དབྱར་རུས་སྡེ་རྩ་སྒྲིའི་བོང་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་རྩ་ཐང་ཐོག་རྩ་ར་
 ལྷག་རྣམས་སྤྱི་ན་ན་མཐོང་དཀའ་བ་དེ་འདྲ་རྩ་སྒྲིའི་བྱང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད།

འབྲོག་པའི་ས་ཁུལ་རུ་ཡུལ་གཞན་ན་དཀོན་པའི་རི་རྒྱས་དང་གཅན་གཟན་
 མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། རི་རྒྱས་རིགས་གནའ་བ་དང་། མོ་བ། ལྷ་བ་
 དང་། ལ། སྤེ། གུམ་པ། སྤྱི་བ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་དང་། གཅན་གཟན་རིགས་
 ལ་སྤྱང་ཁྲ། འཕར་བ། བྱང་བྱེད་སོགས་ཡོད་པ་རེད། བྱ་རིགས་ལ་གོང་མོ། བོ་
 བོ་དང་། བྱ་མོད། སྤྱག་པོ་རོག་སོགས་ཡོད་པ་རེད། གཞན་ཡང་ལོ་རྩུགས་
 སྤྱང་མཁན་ལ་ཁྲི་ཆེན་པོའི་རིགས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཁྲི་འགྲུབ་མོད་ཟེར། ཁྲི་དེའི་
 རིགས་ལ་རུས་ཕྱགས་ཆེན་པོ་དང་། བདག་པོ་ལ་སྤྱང་སྦྱོབ་བྱེད་རྒྱའི་སེམས་ཕྱགས་
 ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་བཏང་འབྲོག་པ་མི་ཚང་རེ་ལ་ཁྲི་འགྲུབ་མོད་རེ་
 དང་། སྒོ་ཕྱགས་མང་པོ་ཡོད་པའི་རུད་ཚང་ཁག་གིས་ཁྲི་དེ་འདྲ་གཉིས་སམ་
 གསུམ་རེ་གསེ་མཁན་ཀྱང་ཡོད་པ་རེད། དེར་རུས་སྡེ་དགའི་ཡུལ་རུ་ཁྲི་ཆེན་འདིའི་
 རིགས་རྣམས་ཉ་ལམ་མཐོང་རྒྱ་མེད་པར་ཆགས་ཚར་པ་རེད། གང་ཞེ་ན།

དམངས་གཙོ་བོའི་བསྐྱར་སྐབས་སུ་མཉམ་ལས་ཁང་བཙུགས་པ་དང་། ཕྱགས་
 རོག་ཐམས་ཅད་གཅིག་བསྐྱས་ཀྱི་འབྲོག་ར་བཙུགས་ཏེ། གཞུང་གིས་བདག་པོར་
 བྱས་པས། སྤྱི་བཏང་གི་འབྲོག་པ་ཁྲི་ཚང་རྣམས་ལ་ལོ་རྩུགས་སྤྱང་ཡས་མེད་

པས་དམིགས་གསལ་དུ་སྒྲིག་སོ་བ་ལ་དགོས་པ་མེད་པ་དང་། ལྷག་པར་དུ་སྒྲིག་སོ་༡༧༥༥ལོར་ནས་མཆོང་བསྐྱོད་ཆེན་པོའི་ལས་འགུལ་སྤེལ་བའི་ལོ་ཤས་རིང་ལ་ཕུ་གའི་བསྐྱལ་པ་ཡང་ཞིག་ཤར་བའི་དུས་དེར། འབྲོག་མི་རྣམས་ཀྱིས་བྱི་གསོ་བ་ལྟ་ཞོག །རང་ཁ་རང་གསོ་ཡང་བྱེད་མི་ཐུབ་པའི་སྐབས་དེར་རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་རྣམས་ཀྱིས་འབྲོག་བྱི་བདག་མེད་རྣམས་བསད་དེ། བྱི་ཤ་ནི་ཁོ་ཆོའི་ཁ་བས་ཡག་ཤོས་དང་། བྱི་ལྷགས་ཀྱིས་བཟོས་པའི་གདན་ལ་བྱི་གདན་ཞེས་ཁོ་ཆོས་ཚིས་མཐོང་ཆེན་པོར་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་སྐ་ཁྱེ་སྐ་མདོའི་སྤྱགས་སུ་བྱི་འདྲིའི་རིགས་ཉར་ཆགས་བྱེད་ཐུབ་པར་བྱང་སྐབས་དེར་སང་བྱི་འདྲི་རིན་ཐང་ཆེན་པོར་ཆགས་ཏེ། རྒྱ་ནག་གི་ཆོང་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱི་རིགས་སྤུས་ལེགས་རེ་ལ་རྒྱ་སྒྲོར་ས་ཡ་རེ་ལྷག་ཙམ་སྒྲོད་ནས་ཉེ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། །

འབྲོག་པ་རྣམས་སྤྱི་བཏང་གཏན་སྒྲོད་ཀྱི་ས་ཆ་གཏན་འཁེལ་མེད་པ་དུས་བཞི་ལ་རུ་བ་སྒྲོད་གོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། གང་ཞེ་ན། འབྲོག་པའི་འཆོ་བ་བརྟེན་ས་གཙོ་བོ་སྤྱགས་རིགས་རྣམས་ཡིན་སྐབས། དུས་བཞིར་རྩ་ཆུ་གང་བཟང་གི་ས་ཆ་དེར་རུ་བ་བསྐྱལ་ནས་སེམས་ཅན་རྣམས་འཆོ་སྐྱོང་བྱ་དགོས་པ། ལོ་གསར་རྗེས་སུ་ཟླ་བ་གཅིག་ཡས་མས་ཙམ་ན། འབྲོག་པའི་དབྱིད་རུ་སྒྲོར་འགོ་བཙམས་ཤིང་། དུས་དེར་དགུན་རུ་བསྐྱེད་ས་ལས། ས་ཁད་ཅུང་མཐོ་ཞིང་རྩ་ཆུ་འཛོམ་པོ་ཡོད་ས་དུང་ཆོང་པལ་ཆེར་ལ་རང་རང་གི་དུས་བཞིའི་རུ་ས་པལ་ཆེར་གཏན་འཁེལ་བ་རེ་ཡོད་པ་དེར་སྒྲོར་འགོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། དབྱིད་རུའི་ཐོག་ཟླ་བ་གསུམ་ལྷག་ཙམ་སོང་རྗེས་དེ་ནས་དབྱར་རུ་སྒྲོར་འགོ་ཚུགས། སྤྱིར་བཏང་སྐྱག་ཟླ་བའི་ཆོས་པ་བཙོ་ལཱའི་སྒོན་ལ་དབྱར་རུ་སྒྲོར་དགོས་པའི་འབྲོག་པའི་ཡུལ་ཁྱིམས་ཡོད་ཅིང་། འབྲོག་པའི་སྐྱག་ཟླའི་ཆོས་བཙོ་ལཱ་བྱེད་པ་དེ་བོད་ཟླ་ལཱ་པའི་ཆོས་བཙོ་ལཱ་བྱེད། དུས་དེར་ཡུལ་དེའི་ས་ཁད་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་ཡུལ། དགུན་དུས་སུ་ཁ་བས་བབྱང་ནས་རྩ་ས་མཐོང་མི་ཐུབ་པའི་རི་འགོ་རྣམས་སུ་རུ་བ་སྒྲོར་ཞིང་གནས་དེར་ཟླ་བ་གཉིས་ལྷག་ཙམ་བསྐྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་རྗེས་རི་འགོ་རྣམས་སུ་ཁ་བ་བབ་འགོ་ཚུགས་པ་དང་ས་ཁད་དེ་ལས་ཅུང་དམའ་ས་ཤིག་དུ་སྒྲོན་རུ་སྒྲོར་ཞིང་། དགུན་དུས་གངས་

ཐན་སོགས་འབབ་སྐབས་སྒོ་སྟལ་སྒྲུག་རྣམས་གསོ་བྱེད་གྱི་གཟན་ཚུ་འབྱུ་སྟལ་གང་
 ཐུབ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནས་དགུན་འགོ་ཚུགས་པ་དང་ཡུལ་དེའི་ས་ཁང་
 དམའ་ཤོས་གྱི་ལུང་ཁྲག་དག་ཏུ། རུ་བ་སྒྲོར་ནས་དགུན་རུས་སྒྲེལ་ཡས་གྲབ་སྒྲིག་
 བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་རུས་བཞི་གཅིག་རྗེས་གཅིག་མཐུད་གྱི་འཁོར་མོ་
 ཡུག་གི་འཚོ་བ་སྒྲེལ་སྒྲངས་དེས། མི་ཚེ་ཕལ་ཆེར་འདས་འགོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད།
 གནའ་རུས་སུ་རྩེ་དགེའི་འབྲོག་ཁུལ་རྣམས་སུ། ཐན་ཚུན་རྒྱུ་པ་སྐྱབ་ནས་ནོར་
 རྒྱུ་འབྲོག་བཅོམ་བྱེད་སྐྱེའི་ལུགས་སྒོལ་ཡོད་ཀྱང་། འབྲོག་པ་རང་རང་གི་ཚོ་
 པའི་ནང་རུ་སྐྱུ་མ་བསྐྱ་ཡས་དང་། རྒྱུ་པ་བསྐྱབས་ན་མི་ངོ་ཚ་མེད་པ་དང་།
 ཁྲིལ་མེད་པ་སོགས་མི་སྟུག་ཅག་གི་གྲལ་རུ་བཙུ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད།

གཉིས། རྒྱུ་པ་གྱི་ཐོན་ཁུངས་དང་ལག་རྩལ།

རྩེ་དགེའི་ས་ཁུལ་དེ་སྟོ་བྱང་གཉིས་སུ་དབྱེ་བའི་སྟོ་ཁུལ་ཕལ་ཆེར་རྒྱུ་པ་འི་ས་
 ཁུལ་ཡིན་ཞིང་། ཡུལ་དེར་འཚོ་སྡོད་བྱས་པའི་འབངས་མི་རྣམས་ཕལ་ཆེར་ཞིང་
 ལས་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོ་བ་སྒྲེལ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ཞིང་པ་རྣམས་གྱི་སྡོད་གནས་
 གཏན་འཁལ་ཡིན་ཞིང་། ཁང་པ་མང་ཆེ་བ་ཐོག་བཙུག་གཉིས་རེ་ཅན་ཡིན་ལ།
 བཟའ་ཚང་མང་བ་དང་། དཔལ་འབྱོར་ཚུང་བཟང་ཡོད་པ་རྣམས་གྱིས་ཐོག་བཙུག་
 གསུམ་པ་ཅན་དང་བཞི་པ་ཅན་ཡང་བཟོས་ཡོད་པ་རེད། མི་ཚང་དབུལ་པོ་ཡིན་
 བ་ས་ཁང་ཞེས་ཐོག་བཙུག་མེད་པའི་ཁང་པ་ནང་སྡོད་ཡོད། རྒྱུ་པ་རྣམས་ལ་སྟོ་
 ཐུགས་ཉུང་ཅིང་ཡོད་ཀྱང་གཡག་དང་འབྲི་ཡོད་བ་མ་རེད། གང་ཞེ་ན་གཡག་
 དང་འབྲི་ཡིས་རྒྱུ་པ་འི་ས་ཁུལ་གྱི་ཚོ་བ་ཐུབ་གྱི་ཡོད་བ་རེད། དེས་ན་སྟོ་ཐུགས་
 མང་ཆེ་བ་དེ་བ་དང་། སྤང་། ལྟོ་ལེ། ར། ལུག་ཕག་སོགས་ཡོད་ལ་སྐྱ་ཚུ་བཟང་
 པོར་འཛོམས་ས་ལ་མཛོ་མོ་ཡང་ཉར་ཆག་བྱས་ཡོད་པ་རེད། རྩེ་དགེའི་རྒྱུ་པ་
 རུ་ལོ་རེ་ལ་སྟོན་ཐོག་ཐེངས་རེ་བསྐྱ་ལེན་བྱེད་ཆོག་ཅིང་། ས་ཤིང་མང་ཆེ་བ་དེ་
 བས་སྒྲེ་ཞིང་ཡོད་ལ། རྒྱུ་པ་ས་ཁང་དམའ་ས་ལ་གྲོ་དང་། སྐན་མ། སྤ་བོ།
 སོ་བ་སོགས་སྒྲེ་ཞིང་ཡོད། གཞན་ཡང་ཡུང་དང་། ལ་སྟུག་ཁྱུ་ཡུང་གོ་མ། མྱི་
 བློ་པ་དང་ཆོལ། བཅོང་། སྟོག་པ། ར་འཛིན་སོགས་སྟོ་ཆོལ་རིགས་མང་པོ་སྒྲེ་

ཞིང་ཡོད་པ་རེད། །

[[རྩ་མཁན་གྱི་ལག་རྩུབ།]] རྩེ་དགའི་རོང་ཁུལ་དུ་ལག་ཤེས་ཅན་གྱི་མི་མང་པོ་
ཡོད་པ་རེད། དུལ་འདྲིར་ཤིང་བཟོ་དང་། མགར་བ། རྩ་མཁན་སོགས་ལ་ལག་
རྩུབ་ཅན་གྱི་མི་སྤྱི་ཞེས་ཐོབ་ཐང་དང་བཙེ་བཀྱར་ཡག་པོར་ཡོད་པ་རེད། ང་ཚོས་
བཟའ་བརྟུང་གཡོས་བཀོལ་བྱེད་སྤྱོད་གྱི་རིགས་ལ་ཐབ་ཆས་བེར། དཔེར་ན། ར་
དམ་དང་། དགོང་རྩ་དང་། རྩ་རྩེ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ། གནའ་དུས་
ཐབ་ཆས་མང་ཆེ་བ་དེ་རྩ་སྤྱོད་ཤ་ལྟག་རེད། རྩེ་དགའི་དུལ་སྐད་དུ་ར་དམ་ལ་ཨ་
འགིས་བེར། རོ་དང་། རོ་མ་སོགས་འཛོག་སྤྱོད་རྩ་མ་རྩུང་དུ་ལ་རྩི་ལི་བེར།
བཟའ་བརྟུང་རིགས་རྣམས་གཡོ་བཀོལ་བྱེད་ལ་དགོང་རྩ་བེར། རྩ་མའི་རིགས་
དེ་དག་གཙོ་བོ་རྩེ་དགའི་ཤར་སྤྱོད་སྤྱི་མེ་ཤོད་རྩེ་པ་དང་། རྩུབ་སྤྱོད་སྤྱི་
མཁར་སྤྱི་མ་མདོ་གྲོང་པ་ནས་བཟོ་ཞིང་། རྩེ་དགའི་མངའ་སྡེ་གསུམ་གསུམ་ལ་ཚོང་
འགེམས་བྱེད་ཅིང་། རྩེ་འབངས་མང་ཆེ་བས་སོ་ཚོའི་ཐོན་རྩེས་དེ་དག་བེད་སྤྱོད་
བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། །

[[ཤིང་མཁན་ལག་རྩུབ།]] ཤིང་མཁན་ནི་གཙོ་བོ་ཁང་པ་བཟོ་མཁན་ཡིན་ཞིང་།
དེ་ཡང་ལྟ་ཁང་དང་། ཐོ་བྲང་སོགས་ལ་ལག་རྩུབ་མཐོན་པོ་དགོས་པའི་ཁང་ལས་
དང་། ཞིང་པའི་སྤྱོད་ཁང་དང་། གྲུ་ཤག་སོགས་སྤྱི་བཏང་གི་ཁང་པའི་ལས་
སོགས་གྱི་ལག་རྩུབ་ཆེ་ཆུང་གི་ཤིང་མཁན་ལ་ཐོབ་ཐང་ཆེ་ཆུང་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་
བཏང་ཤིང་མཁན་གྱིས་བཟོ་ཡས་ཁང་པའི་ཉེར་མཁོ་སྤྱོད་དང་། རབ་གསལ། ལྟ་
ཁྲི་གྲུ་མིག་མཚོད་སྐམ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཡིན། གཞན་ཡང་རོང་པའི་ས་ཆ་ཁག་
ནས་ཤིང་གི་སྤྱོད་ཆས་ཅན་ཅིག་བཟོ་ཤེས་མཁན་མང་པོ་ཡོད་པ་དཔེར་ན། ཟས་
རིགས་འཛོག་སྤྱོད་ཤིང་གིས་བཞོས་པའི་སྤྱོད་ལ་གཞོང་པ་བེར་བ་དང་། ཤིང་
ལྷགས་དང་། ཤིང་བྲན་གྱིས་ལྟས་པའི་གཞོང་པའི་དབྱིབས་ཅན་ལ་སྤྱོད་མ་བེར་བ་
དང་། ཤིང་ཆ་བསྐྱེགས་ནས་བཟོས་པའི་སྤྱོད་རིགས་འོ་མ་བཞོ་སྤྱོད་ལ་བཞོ་བཟོ་
དང་། རོ་བསྐྱེད་སྤྱོད་ལ་བོ་རིལ། རྩ་ལེན་སྤྱོད་ལ་རྩ་བོམ། འོ་མ་དགྲོག་སྤྱོད་
རྩུང་དུ་ལ་འོ་བོམ་དང་། ཆེན་པོ་ལ་དར་བོམ། མར་བརྟུག་སྤྱོད་ལ་མར་སྐམ།

གོས་བཅུག་སྟོང་ལ་གོས་སྒྲུལ། དངུལ་སོགས་རིན་ཐང་ཆེ་བའི་ཅ་ལག་བཅུག་
 སྟོང་ལ་ལག་སྒྲུལ། ར་བསྐྱབ་མ་དགྲུག་སྟོང་ལ་ར་བོའམ་སྟོབ་བོ་བེར་བ་མང་པོ་
 བཟོ་ནས་གཙོ་བོ། རྟེན་གཤེད་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་ཡོངས་ལ་ཆོང་འགྲེམས་
 བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། གཞན་ཡང་ཤིང་སྒྲན་གྱིས་སྒྲུལ་པའི་སྒྲིག་པོ་བེར་བ་ཅ་
 ལག་རྒྱབ་ཏུ་བྱིར་ནས། བན་ཚུན་སྟེལ་འདྲེན་བྱེད་ཡས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ་འབྲོག་པ་
 རྒྱལས་གྱིས་མང་པོ་ཉི་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ཁོ་ཆོས་དུས་རྒྱུན་སྒྲིག་པོའི་ནང་བོག་གི་
 རྒྱ་བ་བྱིར་དཔོར་བ་དང་། རི་ནས་ཕྱི་བ་སྒྲུག་པའི་སྟོང་ལ་མེད་ན་ཐབས་ཆག་
 འདྲ་པོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། །

[[མགར་བའི་ལག་རྒྱལ]] མགར་བ་པལ་ཆེར་རྟེན་གཤེད་རོང་ཁུལ་དུ་ཡོད་པ་
 རེད། དེ་ལ་གསེར་མགར་དང་། དངུལ་མགར་རྒྱལས་ལག་རྒྱལ་མཐོ་ཤོས་ཀྱི་གྲས་
 ལུ་བཅི་ཞིང་། ཁོ་ཆོས་རྒྱུན་ཆའི་རིགས་སྤྱོད་ཆོགས་ཐོན་སྐྱེད་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་ནི།
 གསེར་དངུལ་གྱིས་བཟོས་པའི་གཏུ་རིགས་ཆེ་ཆུང་སྤྱོད་ཆོགས། གྱི་ཆེ་ཆུང་རིགས་སྤྱོད་
 ཆོགས། ཉ་སྤྱོད་ཆོགས་མ། ལྟ་སྤྱོད་རིགས་སྤྱོད་ཆོགས། སྤར་ཁུག་ཁྱེ་ཆ། སྟོ་གཟུང་།
 དངུལ་ཐག་ཅན་ལྟར་། མ་ཟླ། མགྲུ་ཡ་སོགས་རྒྱུན་ཆའི་རིགས་སྤྱོད་ཆོགས་བཟོ་སྐྱེད་
 བྱེད་ནས། ཐོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་ཆོང་འགྲེམས་བྱེད་ཅིང་ཡོད་སྐབས་རྟེན་གཤེད་
 དངུལ་མགར་ཞེས་སྐད་གྲགས་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་གསེར་དངུལ་གྱི་མགར་
 བའི་ལག་རྒྱལ་གྲགས་ཆེ་ཤོས་དེ་དཔེ་མ་རྒྱུ་སྤྱིབས་ཀྱི་མགར་བ་དང་། ཉོར་པོའི་
 མགར་བ། ཆེ་ཤོད་ཀྱི་མགར་རྒྱལས་རེད། བྱེ་བྲག་ཏུ་ལྟང་པ་སོ་སོའི་མགར་གྱི་
 ལག་རྒྱལ་ལ་ཁྱད་ཆོས་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་སྟེ། རྒྱུ་སྤྱིབས་ཀྱི་ལྟ་མགར་དང་ཆོགས་
 སྟོས། ཉོར་པོའི་གྱི། ཆེ་ཤོད་ཀྱི་སྟོ་གཟུང་དང་། སྤར་ཁུག་སོགས་ཐུན་མོང་མ་
 ཡིན་པའི་ཆེད་ལས་ལག་རྒྱལ་གྱི་ཁྱད་ཆོས་འབྱུར་དུ་ཐོན་པ་ཡོད། སྤྱི་བཏང་གི་
 ལྷགས་མགར་ལ་མགར་བ་པལ་པར་བཅི་ཞིང་། རྟེན་གཤེད་ལྟང་པ་ག་ས་ག་ལ་
 ལྷགས་མགར་བཟང་ངན་སྤྱོད་ཆོགས་ཡོད་པ་དེ་དག་གིས་རྒྱུན་མཁོའི་གྱི་དང་། ཟོར་
 བ། ལྟ་གྲག་ཉིས་གསུམ་ཞེས་པ། ལྟ་རེ་དང་། ཀག་ལ། ཉིས་བཅས་མགར་ཞིང་
 ཡོད་པ་རེད། །

[[ཡི་གེའི་ལག་ཚུལ།]] རྗེ་དགེའི་སྐུ་མེའི་གྲོང་པའི་ལག་ཚུལ་གཙོ་བོ་ནི་ཡི་གེའི་
ལག་ཚུལ་ཡིན། ཁོ་ཚོའི་ལག་ཚུལ་གཙོ་བོ་དེ་ཡི་གེ་འབྲི་ཡས་དང་། སྤར་ཤིང་
བཞོ་ཡས་དེ་གཉིས་རེད། གནའ་རྒྱུ་སྐུ་མེ་གྲོང་གི་མི་ཆམས་ཀྱིས་ཡི་གེའི་ལག་
ཚུལ་སྤྱངས་ཤིང་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་ནང་རྒྱ་བྲིས་སྤྲོད་དང་། སྤར་སྤྲོད་ལ་བརྟེན་ནས་
འཚོ་པ་སྐྱེལ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་གནའ་བོའི་རྒྱུ་ནས་འབྲི་ཆུའི་ཤར་རྒྱབ་
གཉིས་སུ་ཡོད་པའི་དགོན་སྡེ་པལ་གྱི་ནང་རྟེན་རྒྱལ་བའི་བཀའ་བསྟན་དང་། ཤེར་
སྤྱོན་འབྲུམ་པ་དང་། བཀའ་འདུས། བརྒྱད་སྟོང་པ། གསེར་འོད། ཐར་མདོ།
མདོ་སྡེ་སྐལ་བཟང་ལ་སོགས་པ། དབུ་ཅན་ནམ་ཡིག་དཀར་བྲིས་མ་ཡོད་པ་འདི་
ཆམས་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་གཉེན་མདོས་དང་། འདོན་ཚོག་གི་དཔེ་ཆ་དབུ་མེད་
དེ་ཡིག་ནག་བྲིས་མ། སྤྲོ་སྤྲོ་ཆམས་ཀྱི་གྲངས་དང་མཉམ་པ་མང་པོ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་
པ་འདི་ནི་སྐུ་མེ་གྲོང་གི་བྲིས་པ་ཆམས་ཀྱིས། བྲིས་སྤྱངས་ནས་བྲིས་པའི་འབྲས་
བུ་ཡིན་པར་གོར་མ་ཆགས། ཡོངས་གྲགས་སུ་སྤྱི་ལོའི་རྒྱུ་རབས་བཙོ་བརྒྱད་པའི་
འགོ་ཙམ་ན་སྡེ་བྲིས་ཞེས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་མངོས་ཉམས་ཅན་གྱི་དབུ་ཅན་གྱི་
ཡིག་གཞུགས་འདི་ནི། སྤྱི་ལོ་1730ལོར་ཙམ་ན་སྡེ་དགེ་ཚོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་
རིང་གིས་རྒྱལ་བའི་བཀའ་བསྟན་ཆམས། སྤར་རྒྱ་བཞོ་བའི་དགོས་ཆེད་རྒྱ་སྐུ་མེའི་
བྲིས་པ་ཆམས། གཙོ་བོ་བྱས་པའི་ཡུལ་འདིའི་བྲིས་པ་གང་མཁས་ཆམས་འཚོགས་
ཤིང་། བོད་ཀྱི་ཡིག་གཞུགས་གང་མངོས་ཆམས་སྟོགས་བསྐྱབས་པ་ལ་སྡེ་བྲིས་ཞེས་
པ་འདི་བྱུང་། དེ་ནི་བཀའ་བསྟན་སྤར་རྒྱ་བཞོ་བའི་པར་ཙའི་ཆེད་རྒྱ་ལེགས་
བཙོས་བྱས་པའི་ཡིག་གཞུགས་ཤིག་ཡིན། སྤྱི་ལོ་1732ལོར་སྡེ་དགེ་ཚོས་རྒྱལ་བསྟན་
པ་ཆེ་རིང་གིས་བཀའ་འབྲུར་སྤར་བཞོ་རྒྱའི་ལས་འགོ་བཙུགས་ནས། སྐུ་མེའི་སྤར་
བཞོས་ཆམས་གཙོ་བོ་བྱས་པའི་ལས་ར་བསྐྱུས་ཏེ་ཤིང་སྤར་བཞོས་པ་ནས་བཟུང་།
དཔལ་སྤྱངས་དང་། ཀམ་ཐོག་སོགས་སྡེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་དགོན་པ་ཆེ་བ་
དག་གིས་སྤར་ཤིང་གསར་བཞོ་མང་པོར་བྱས་སྟབས། སྐུ་མེའི་སྤར་བཞོས་རེ་མང་
དང་། ལས་རིགས་རེ་རྒྱས་སྤྱོན་པ་རེད། །

[[སྤྱི་རིགས་ཐོན་རྫས་ལག་ཚུལ།]] ཞིང་པ་ཆམས་ཀྱིས་ལྷག་བལ་དང་། འཁོ་ལུ་

སོགས་ཀྱིས་འཁེལ་འཐག་བྱེད་ནས། ལྷམ་བྱ་ཐོན་སྐྱོད་བྱེད་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད།
 ལྷམ་བྱའི་རྒྱ་ཆ་དེ་འབྲོག་པའི་ས་ཁུལ་ན་ཡོད་ནའང་ལྷམ་བྱའི་འཐག་པའི་ལག་རྩ་
 དེ་ཕལ་ཆེར་རྩོད་པའི་ས་ཁུལ་དུ་ཡོད་ཅིང་། ཁོ་ཚོས་འབྲོག་ཁུལ་ནས་ལྷག་བལ་
 དང་། འཁོལ་ལྷ་ཉེ་རྒྱབ་བྱས་རྗེས་ལྷག་བལ་གྱིས་ལྷམ་བྱ་དཀར་པོ་འཐག་སྟེ་སྐྱེས་
 པའི་གོས་སྒྱ་བཟོ་ཆས་དང་། འཁོལ་ལྷས་ལྷམ་བྱ་ནག་པོ་འཐག་ནས་བྱད་མེད་ཀྱི་
 གོས་ནག་བཟོ་ཆས་འབྲོག་པ་རྣམས་ལ་བཙོང་གི་ཡོད་པ་རེད། གཞན་ཡང་སྐྱོད་
 རགས་དང་། ལྷམ་སྒྲོག་ཁུག་སྟོད་བཟོ་ཆས་ཀྱི་ལྷམ་བྱ་ཚོན་ཁྲ་ཅན་སོགས་འཐག་
 ནས་ཚོང་རྒྱས་འགྲེམས་སྟེལ་བྱེད་སྟོལ་ཡོད། གཞན་ཡང་རྩོད་པའི་ཚོང་རྒྱས་གཙོ་
 པོ་འབྲུ་རིགས་བཙོང་སྟེ་འབྲོག་པའི་ས་ཁུལ་ནས་ཤ་མར་དང་། སྐྱ་རིགས། སྐྱགས་
 རིགས་སོགས་ཉེ་ནས་འཚོ་བའི་ཉེར་སྤྱོད་ཁ་སྐོང་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། རྩོད་ཁུལ་
 རྣམས་སུ་རང་བྱུང་གི་གཏེར་ཁ་དང་། བྱགས་རི། ལྷན་རྒྱས། རི་དྲགས་དང་།
 གཅན་གཟན་རིགས་མི་འདྲ་བ་སོགས་ཐོན་ཁུངས་མེད་པོ་ཡོད་པ་རེད། གདོད་
 མའི་བྱགས་སྐྱུང་གཙོ་པོ་མཁར་སྐྱམ་མདོ་དང་། ཟིལ་རྒྱུ་སྟོད་སྟོད། འབྲི་རྒྱུ་
 ཤར་རྒྱབ་ཀྱི་དཔལ་ཡུལ་དང་། ས་རན། སྐ་ཞ། ཆེ་ཤོད་སྟོད་སྟོད་སོགས་བྱགས་
 སྐྱུང་འདི་དག་ལོ་རྩེ་སྟོང་སྟེང་ཕྱག་མང་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ལྷན་པའི་ཐང་ཤིང་དང་། ལྷག་པ།
 སྟོན་ཤིང་། ལྷབ་པ། མཁྲིག་པ། བེར་ཤིང་། ལྷར་ཤིང་སོགས་ཤིང་རིགས་སྤྱ་
 ཚོགས་དང་། སྐྱར་དཀར་དང་། སྐྱང་མ། ཉ་བྱེད། ལྷག་མ་སོགས་ཤིང་སྐྱ་
 ཡང་རིགས་ཉ་ཅང་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་དག་བྱགས་སྐྱུང་སྐྱག་པོའི་རྣམ་པར་གནས་
 ཡོད་པ་རེད། རང་བྱུང་རྩི་ཤིང་ལས་བྱུང་བའི་ཤིང་འབྲས་འོ་སེ་དང་། སིལ་ཏྲིག་
 ལ་སིབ་ས་སི། འབོལ་ལམ། ཁམ་བྱ། ལྷར་ཁཐུབ་དམར་རིལ་ལྷ་སོགས་མང་པོ་
 ཡོད་པ་མ་ཟད། འདེབས་རྒྱགས་བྱས་པའི་ཀྲ་ཤྲ་དང་། ལི་སོགས་ཀྱང་སྐྱེ་ཤིང་
 ཡོད་པ་རེད། གཅན་གཟན་རིགས་ལ་རྩོད་ཆེན་རྣམས་སུ་སྤྱག་དང་། གཟིག་གཡི།
 ལ། གསལ། རྩོ་སོགས་མེད་པོ་ཡོད་པ་དང་། རི་དྲགས་རིགས་ལ་རྒྱ་དང་། ཤྲ་
 བྱས་སྐྱ་བ། རི་བོང་། སྐྱམ་སོགས་དང་། བྱ་རིགས་སྤྱ་ཚོགས་པ་རྒྱ་བྱ་དང་།
 འརྒྱལ་མོ། རྩི་བྱ། བྱ་སྟེག་པ། ལྷ་ཏ། ལྷག་པ། སྟོན་བྱ། ལྷ་ལོང་། ལྷ་ལྷ།

ངང་པ། བྱང་བྱང་སོགས་དང་། ལྷག་པར་འཛམ་གླིང་ན་དགོན་པའི་བྱ་མང་མོད་
པོ་ཡོད་ཀྱང་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་སུ། རྒྱ་རིགས་ལས་བྱེད་པ་ཚོས་ཉིན་
ལྷུང་ཁ་བས་ཀྱི་ཆེད་དུ་བསད་རྒྱ་མང་སྐབས་དེར་དུས་དགོན་པོར་ཆགས་ཡོད། །
[[ཤོག་བྱ་བཟོ་བའི་ལག་ཅུལ་ནི]] ཟླ་དགའི་ཡུལ་འདྲིར་གནའ་བོའི་དུས་སུ་གླིང་
དཔོན་གྱིས་བདག་དུ་བབྱང་བའི་སྐབས་ནས། ཤོག་བྱ་བཟོ་བའི་ལག་ཅུལ་དར་
བྱབ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་བཤད། ཤོག་བྱའི་རྒྱ་ཆས་གཙོ་བོ་རེ་ལྷགས་དང་། ཤོག་
ཤིང་ཨར་ནག་ཟེར་བ་གཉིས་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་དགའི་པོ་བྱང་གི་ཉེ་སྤྱོད་དང་།
དགོན་པ་ཁག་ནམས་ཀྱི་ཉེ་སྤྱོད་དུ་གནས་པའི་གྲོང་ཚོ་འགའ་ཞིག་ན་ཤོག་བྱ་བཟོ་
མཁན་ཡོད་པ་དེ་དག་མང་ཆེ་བ་རེ་ལྷགས་ཀྱིས་བཟོས་པའི་ཤོག་བྱ་ཡིན་འདུག །
ཤོག་བྱ་ཡག་ཤོས་ནི་ཨ་ལོའི་གན་ཤོག་ཟེར་བ། ཨ་ལོ་གྲོང་གི་ཤོག་བྱ་བཟོ་མཁན་
ནམས་ཀྱིས་ཤོག་ཤིང་ཨར་ནག་གིས་བཟོས་པའི་ཤོག་བྱ་དེ་ཡིན། ཁོ་ཚོས་དུས་
རྒྱུན་ཤོག་བྱ་བཟོ་ནས་དགོན་པ་དང་། གྲྭ་པ་ནམས་ལ་བཙོང་ཞིང་ཡོད། འབྲི་རྒྱ་
རུབ་བརྒྱད་ཀྱི་སྤྱོད་ནང་གི་གཡག་བྲོད་ཆང་། ཞེས་པའི་དུད་ཆང་གིས་བཟོས་པའི་
ཤོག་བྱ་ལ་གཡག་ཤོག་ཅེས་ཟེར་བ། སྤྱུས་ཆད་ལེགས་པོ་དང་སྦྱོད་སྤྱོད་ཆེན་པོར་
ཡོད་པར་བཤད། སྤྱི་ལོ་1732ལོར། ཟླ་དགའི་སྤར་ཁང་ཚོས་མངོད་ཆེན་མོ་
བཞེངས་ཤིང་། རྒྱལ་བའི་བཀའ་བསྟན་སོགས་མཁས་པའི་གསུང་རབ་ནམས་སྤར་
དུ་བཞོས་རྗེས་ཡུལ་འདྲིར་ཤོག་བྱ་འགོ་སྤྱོད་རྗེ་ཆེར་བྱིན་སྟེ། ཆེད་གཉེར་དུ་སྤར་
ཁང་ལ་ཤོག་བྱ་བཟོ་མཁན་ཀྱི་གྲོང་ཚོ་གཏན་འབེབ་བྱས་ཡོད་པ་ནི། ཟླ་དགའི་
སྤར་དཔོན་བཀྲ་ཤིས་རྡོའི་ཁལ་གསུང་ལས། ཟླ་དགའི་སྤར་ཁང་གི་ཆེད་གཉེར་
ཤོག་བྱ་བཟོ་མཁན་ནི་ས་སྤྱད་ཚྭ་གས་ཀྱི་སྤྱོད་དང་། ས་དམར་ནམས་ཡིན་ཞིང་དེ་
དག་གི་ལས་འགན་ནམ། ལོ་ཁྲལ་གཙོ་བོ་ཤོག་བྱ་བཟོ་ཞིང་ཟླ་དགའི་སྤར་ཁང་ལ་
ལོ་རེ་བཞིན་སྤར་ངེས་ཀྱི་ཤོག་བྱ་མཁོ་འདོན་བྱེད་སྐབ་དགོས་པ་དང་། དེ་ཡང་
ཤོག་བྱ་སྤྱུས་ཆད་རིམ་པ་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་སྟེ། བསྟན་ཤོག་ཅེས་པ་བསྟན་འགྱུར་
པར་ཡས་ཀྱི་ཤོག་བྱ་སྤྱུས་ཆད་ཅུང་ཞན་པ་དང་། བཀའ་ཤོག་ཅེས་པ་བཀའ་
འགྱུར་སྤར་ཡས་ཀྱི་ཤོག་བྱ། སྤྱུས་ཆད་དེ་ལས་ལེགས་པར་བཟོ་དགོས་ཤིང་ཡོད་

འདུགག། །ཞན་ཡང་སྡེ་དགེའི་ལས་སྤངས་ཁག་ལ་ཉེར་མཁོའི་ཤོག་བྱ་བཟོ་མཁན་
ལ་སྡེ་དགེའི་ཉེར་སྐྱོར་གྱི་ར་ཆེན་སྦང་དང་། མདའ་མ་གཤིས། མ་བྱ་ར་བ་
ནམས་སུ་སྡོད་པའི་གྲོང་མི་ནམས་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་གིས་ཤོག་བྱ་བྲ་རིས་མ་
ཞེས་པ་རྒྱན་སྡོད་གྱི་ཡིག་ཆ་དང་། ཡིག་བསྐྱར་སོགས་གྱི་སྐབས་སུ་སྡོད་རྒྱའི་ཤོག་
བྱ་ནམས་བཟོ་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། དེ་ལས་ར་ཆེན་སྦང་པས་དཔལ་སྤངས་དགོན་
པ་ལ་ཡང་ཉེར་མཁོའི་ཤོག་བྱ་མཁོ་འདོན་བྱ་རྒྱའི་ལས་འགན་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་
གསུངས། །

ལེའུ་གཉིས་པ།
ཨྲི་དཀའི་རྒྱལ་རབས་བཤད་པ།

ས་བཅད་དང་པོ། ཨྲི་དཀའི་གཏུངས་རབས་ཀྱི་བྱང་ཁྱུངས་།

ཨྲི་དཀའི་གཏུངས་རབས་བྱང་ཁྱུངས་རྒྱུད་ཡིག་ཨོ་རྒྱུན་ཡེ་ཤེས་ཀྱི་མཛད་པའི་
《འབྲུམ་དཀར་ཆག་》 ལས^①། ཐོག་མར་བོད་ཆེན་མོ་ལྷོངས་ཀྱི་འགྲོ་བ་འདིར། །སྐ་
འབྲུ་དབྱ་གདོང་བཞི་ལས་ཆད་མོད་ཀྱང་། །དེ་རྒྱམས་ཀྱན་གྱི་ཞང་པོར་འོས་པ་
ཡི། །ཆོ་རིང་གནམ་གྱི་མཐོངས་ནས་འོད་གསལ་ལྟ། །བསམ་བཞིན་མི་ཡི་རྩེ་བོར་
ཐེབས་པ་ཡི། །ཞང་པོ་ལྟ་ཨྲི་དཀར་པོ་སྒོ་རིགས་ལས། །ཆད་དེ་སྟོད་སྟོད་སྟོགས་
སྟུ་ཡོད་པའི་ནང་། །དེ་ཆེན་རྒྱལ་མོ་ཆོ་ཆེན་བཅོ་བརྒྱད་ལས། །འགར་ཆེན་
ཡེ་ཤེས་བཟང་དང་མགར་དམ་པ། །མཆེད་གཉིས་བྱང་བའི་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ་
ཡིས། །སྒྲང་གི་མདོ་རྒྱག་གསེར་ཁང་གོང་མ་བཟུང་། །དེ་སྒྲས་སྒོ་མ་སྟོན་བསོད་
ནམས་རིན་ཆེན་དང་། །གཙུང་པོ་དེ་པ་སྐྱུ་རུ་མཆེད་གཉིས་བྱང་། །དེ་ཡི་དང་
པོ་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་གྱི། །འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པའི་འབས་ལ་
གཏུགས། །རྩེ་དེའི་ལས་ཆོན་བཅུ་གསུམ་ཐོག་མར་ཡི། །གསོལ་དཔོན་ལས་ཆོན་
བཟུང་ཞིང་ཕྱག་སྦྱི་ལ། །དགོངས་འབྱོར་བྱང་བས་གོང་མ་སེ་ཆེན་གན། །མཆོད་
ཡོན་བྱང་གིས་འཇའ་ས་ཤེལ་དམ་དང་། །སྟག་མགོ་ནོར་བུ་གསུམ་སོགས་ལྷང་
ལས་གྱི། །མདོན་པར་མཐོ་བའི་གོ་སར་དབང་ཡང་བསྐྱར། །སྐྱེ་ཆེའི་སྟོད་ལ་ས་
དམར་ཡང་དགོན་རུ། །ཆོགས་པ་སྟོང་ཕྱག་ཅམ་གྱི་དེ་སྟོར་ཞིང་། །བསྟན་པའི་
གཞི་མ་འདི་ནས་ཚུགས་པ་ཡིན། །གཙུང་པོ་དེ་པ་སྐྱུ་རུ་སྒྲས་དགུ་བྱང་། །
བཅུན་མོ་ཆུང་བ་སྟོན་གྱི་བྱི་དཔོན་བཟར། །སྒྲས་གསུམ་བྱང་བའི་ཆེ་བ་དེ་ཡི་
རྩེ། །སྟོང་དཔོན་ལྷ་བ་བཟང་པོས་ས་དམར་བཟུང་། །མདོ་སྟོད་རུས་སྟོད་དཔལ་
ལ་མངའ་དབང་བསྐྱར། །གོང་མ་མཆོད་ཡོན་བྱང་གིས་ས་དམར་གྱི། །སྟོང་

① ཨྲི་དཀའི་ཤིང་སྐར་ཤོག་ལྟེ་བ་13པའི་རྒྱལ་ཤིང་5པར། སྤྱི་ལོ་1718པའི་ས་གྲི་ལོར་བཙམས།

དཔོན་བསྐོས་ཤིང་ལུས་ལས་བཟང་པོ་ཡི། །མངོན་པར་མཐོ་བའི་དཔལ་ལ་འཁོད་
 པ་ཡིན། ཞེས་བོད་ཀྱི་རུས་ཆེན་ལྷ་ལས་ཞང་པོ་སྒོ་ཡི་རུས་ལས་ཆད་པའི་མགར་
 ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ་ཞེས་པ། དེང་དཔལ་ཡུལ་ས་དམར་ཡུལ་རུ་བཞུགས་ཡོད་
 པར་བཤད། དེ་བཞིན་རུ་སི་རུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་མཛད་པའི་ཟླ་དགའི་
 བཀའ་འབྱུང་དཀར་ཆག་《ཟླ་འོད་གཞོན་རྒྱུ་འབྱི་ཤིང་》ལས། “དེའང་བོད་ཆེན་
 པོའི་སྒྲིངས་འདིར་སྒྱུར་སྒྲ་འབྱུ་སྒྲིང་སྒྲ་སྒྱེ་རུས་ཆེན་བཞི་དང་། སྒོ་ལྷ་ཟླ་དཀར་
 པོའི་རིགས་ཏེ་མི་རིགས་ལྷ་བྱུང་བར་གྲགས་པ་ལས་སྤྱི་མ། དེ་ལས་ཀྱང་བྱེ་བྲག་
 རུ་རུ་ཆེན་རྒྱལ་མོ་ཆོ་ཆེན་བཙོ་བརྒྱད་རུ་གྲགས་པ། འགར་གེ་འགོལ་གསུམ།
 གསུང་གསེར་འབྲོམ་གསུམ། ཅི་འབྱུ་བཞག་གསུམ། ཤོལ་སྒྲག་སྤང་གསུམ། ཅི་
 མེང་རམ་གསུམ། སྤྱག་པོ་བྱུ་གསུམ་རྣམས་ལས་འགར་གྱི་རིགས་འགར་ཆེན་ཡེ་
 ཤེས་བཟང་པོ་དང་། འགར་དམ་པར་གྲགས་པ་སྤྱི་མཆེད་གཉིས་བྱུང་སྒྱེ། དེ་ལས་
 སྤྱི་མ་ནི། རྒྱང་ཡིག་པས་བཀོད་པའི་ཡི་གེ་དེ་ཉིད་དང་བསྟུན་ན་སྒོ་བོ་སྤྱུ་ལྱང་
 དཔོན་པ་སོགས་དར་བས། ལོ་རྒྱས་མ་དག་པ་མ་གཏོགས་འགར་དམ་པ་ཆོས་
 མྱིངས་པ་ཡིན་པར་མངོན་ཏེ་། ཞེས་གསུང་རབས་ཀྱི་ཐོག་མར་མགར་ཡེ་ཤེས་
 བཟང་པོ་ནས་བཙུམ་འདུག །འདི་ནི་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་རབས་ཡིག་ཆང་པལ་ཆེར་གྱི་
 བྱང་ཁུངས་གཙོ་བོར་སྤྲང་། །

བཤད་སྒོལ་གཞན་ཞིག་ནི་ཁྱ་བཀྱའི་ཆོས་འབྱུང་དང་། ས་སྒྲིང་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་
 རབས་ལོར་བྱའི་སྤང་བ་གཉིས་ལས། ཟླ་དགའི་གསུང་རབས་ཐོག་མ་སོགས་ལས་
 གསལ་བ་ལྟར་ན། “ཤར་མི་ཉག་བཞག་ར་དཀར་པོའི་རི་རྩེ་ལ་སྤྱིང་འོད་གསལ་
 ཀྱི་ལྷ་ཞིག་གནམ་ནས་བབས་པ་ལ། མཆོན་མགར་གནམ་ཆ་འབྱུག་ཅེས་བཏགས་
 པས། དེའི་བརྒྱད་པ་མགར་སྤྱི་མཆེད་ཆེན་པོ། དེའི་སྤྱས་མགར་སྤྱིང་མེས་ཀྱི་
 ཆགས། དེའི་སྤྱས་མགར་སྤྱིང་བཙོན་ཡུལ་བཟུང་དམ་ཆོས་སྒོན་རིག་པ་ཅན་རུ་
 གྲགས་པ། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་རྒྱལ་པོའི་ཚུལ་རུ་སྤྱུལ་པ་སྤྱིང་བཙོན་
 སྤྱུལ་པོའི་རུས་མེད་ཐབས་མེད་པའི་སྤྱན་པོ་བཞིའི་ཡ་གྱལ་སྤྱག་ན་རྩོ་རྩེའི་སྤྱུལ་པ་
 འཕྱུལ་སྤྱན་རིག་པ་ཅན་འདི་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ན་མི་བརྒྱད་ཀྱི་

ཐོག་མ་དེ། སྤྱི་ལོའི་རྩ་རབས་དྲུག་པའི་སྤང་ཙམ་གྱི་བར་དུ་ཡར་འདེད་ཐུབ་གྱི་
 ཡོད་འདུག་ཀྱང་འདི་ནི་ལྷ་སྤང་དང་ཅུང་འདྲེས་པ་ལྷ་བྱ་སྤང་བས་དབྱེད་འོས། །
 རྩེ་དགེའི་གདུང་རབས་སྒོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ཐམས་ཅད་གྱི་དོན་གཅིག་དུ་བསྐྱུས་ནས་
 མདོར་བསྐྱུས་པ་ཙམ་གསལ་བཤད་བྱས་ན། དེ་ཡང་དཀའ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་འབྲུམ་
 གྱི་སྤྲས་གཉིས་པ། བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་ནི་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་
 ལས་བསྟན་པའི་གདུང་རབས་བདུན་པ་དང་། བྱ་བཀྲ་ཚོས་འབྱུང་སོགས་གྱིས་
 བཞེད་པའི་གདུང་རབས་སོ་ལྷ་པ་ཡིན། སྐབས་དེར་འགར་གྱི་གདུང་བརྒྱད་
 རྣམས་གྱི་བཞུགས་གནས་ནི། དེང་རྩ་དཔལ་ཡུལ་རྫོང་སྤྱི་ཆེ་ཆུས་ས་དམར་རྩེ་
 ཞོག་གི་ཡུལ་འདིར་ཡིན་པ་མ་ཟད། ས་དམར་རྫོང་དཔོན་གྱི་ཐོབ་དང་གོ་གནས་
 ཀྱང་བཟུང་ཡོད་པ་རེད། གདུང་རབས་གཉིས་པ་འགར་བསོད་ནམས་རིན་འཕྲོ་
 མགོན་ཚོས་རྒྱལ་འཕགས་པའི་ཞབལ་འབྲིང་དུ་ཉོར་ཡུལ་ཐེབས་པར་ཟེར། འཕྲོ་
 མགོན་འཕགས་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་1235- 1280བར་བཞུགས། འཕགས་པ་ཐེངས་གཉིས་
 པ་རྒྱ་ནག་དུ་ཐེབས་རྩ་སྤྱི་ལོ་1267ལོར་ཡིན། དེའི་གཙུང་རྒྱ་རུའི་སྤྲས་ལྷ་བ་
 བཟང་པོ་ལ་མདོ་སྤང་ས་དམར་རྫོང་དཔོན་གྱི་གོ་གནས་ཐོབ། མི་རབས་བདུན་
 པ་བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ། མ་ཡུམ་འདས་པའི་དགོངས་རྒྱུ་བསྐྱུབ་
 ཆེད་ཀུ་ཐོག་ནས་སྤྱིར་ཐེབ་བྱབས་སྐབས། བྱུང་ཐོབ་དངུ་པ་ཚོས་རྩོར་གྱིས། བྱོང་
 རང་འདི་ནས་ཡར་སོང་དང་ལུང་པ་བཀྲ་ཤིས་པའི་རྟགས་གྱི་དགོ་མཚན་ཡོད་པ།
 རྒྱ་བོ་ཤར་སྤྱོགས་ནས་འབབས་པའི་གནས་དེར་བྱོང་གིས་གཞིས་བྱུངས་དང་། ས་
 བཅན་གྱི་གོང་བར་བཟུང་། རྩེ་ཆེན་གྱི་དཔོན་པོ་བྱེད། རྒྱུད་པ་རྩེ་བཟང་དུ་འཕྲོ་
 ཞེས་ལུང་བསྟན་པ་ལྟར་ཐེབས་པས། རྩུགས་ར་སྤེབས་པ་དང་ཡུལ་དེར་སྤྱིང་
 དཔོན་ཆེན་པོ་བདག་རྒྱུད་གིས་དབང་བསྐྱུར་བྱས་ནས་བཞུགས་ཡོད་པའི་སྐབས་
 དང་འཁེལ། བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་སྤྱིང་དཔོན་གྱི་མདུན་སྟོན་བྱ་རྒྱུའི་
 གོ་སྐབས་ཐོབ། རྩ་དེར་ཡུལ་ལ་དགོ་མཚན་མང་པོ་འཆར་བས་བསོད་ནམས་
 བཟང་པོ་ལ་རྩེ་དགོ་ཞེས་པའི་མཚན་ཐོགས། དེ་ལ་སྤྲས་བཞི་བྱུང་བའི་སྤྲས་གཉིས་
 པ་བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སེང་གོ་ཡིན། །

【༡】 རྩེ་དགེའི་དཔོན་རབས་དང་པོ། བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སེང་གོ། སྐྱ་ནར་སོན་པ་
 དང་བཀ་མ་སྤངས་ཤིང་། བྱིམ་ཐབ་བཟུང་བས་བྱ་མོ་ཤིན་ཏུ་མཛེས་མ་ཞིག་སྤྲེས་
 པ། བྱ་མོ་དེ་ལྷགས་རའི་སྤྱིང་དཔོན་གྱི་སྲས་ལ་གནའ་མ་སྟེར་བའི་རིན་རྒྱ་བོ་ཐར་
 བཀྲ་ཤིས་སེང་གོ་ལ་འཁོར་ལོ་མདོ་ནས་སྟོན་མདའི་བར་རྩེ་དགེའི་ཟེལ་ཆུ་རྒྱད་གྱི་
 དུལ་རྩེ་རྣམས་གནང་། རྩེ་དགེའི་དབུལ་མདའ་རྒྱ་སྟོད་གནས་གྱི་མཁར་གཞིས་
 བཟུང་། དེང་རུས་པོ་བྲང་ཡོད་པའི་གནས་འདིར་ཡིན་པར་འདྲ། འབུམ་དཀར་
 ཆག་ལས^①། རྩེ་དགེ་བོ་ཐར་བོ་མོས་འཛོང་ཞེས་གྲགས། །གང་དེའི་གྲུབ་ཐོབ་ཐང་
 རྟོང་རྒྱལ་པོ་མཆོག་། སྐྱ་ན་དྲངས་མཆོད་གནས་བཀྲར་ཁིང་དབུལ་གྱི་མདའ། སྐྱ་
 རྒྱལ་གནས་པའི་མཆོ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ། སྐྱ་དེ་དམ་བཅགས་རྒྱ་མཆོ་སྤྲ་གོས་
 གྱིས། །བསྐྱབ་པའི་སྟེང་རྒྱ་གཙུག་ལག་ཁང་ཆེང་བཅུ་བ། སྤྲིབ་གྱི་དཔོན་རྒྱུད་བརྒྱ་
 དང་ཙ་བརྒྱད་བཞེངས། །དཔོན་གྱི་མིང་ལ་ལྷན་གྲུབ་སྟེང་ཞེས་གསོལ། །ས་འདུལ་
 གྲུབ་ཐོབ་གྲུབ་སྟེང་རྒྱལ་པོས་མཛད། ཅེས་གསུངས། བསྟན་ཅིས་ཀྱན་བརྒྱས་རེའུ་
 མིག་ལས། མེ་སྟག་1446ལོར་ཐང་སྟེང་རྒྱལ་པོ་དབྱང་ལོ་གྲུག་ཐོག་རྩེ་དགེར་
 ཐང་རྒྱལ་ལྷ་ཁང་བཞེངས། ཞེས་གསུངས་པ་དེ། ཐང་རྒྱལ་རྣམ་ཐར། རྩེ་དགེའི་
 ཤིང་པར་ནང་རྒྱ་རབ་བྱང་རྒྱག་པའི་ལྷགས་སྤང་སྤྱི་ལོ་1360ལོར་ཐང་སྟེང་རྒྱལ་པོ་
 འབྲངས། ཞེས་གསལ་བ་དང་མཐུན། རག་ཅིས་བྱས་ན་སྤྱི་ལོ་1449-1618ལོར་བོ་
 ཐར་ནས། སྤྲ་ཆེན་བྱམས་པ་ཐུན་ཆོགས་འབྲངས་པའི་བར་མི་རབས་རྒྱག་ལ་ལོ་
 གྲངས་170 ལྷག་སྤྱིན་འདུག་པས་འདིའང་ཅུང་ཟད་འགྲིག་དཀའ་བ་ཞིག་ཡིན་མ་
 ཟད། བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་ཏུ། དེས་ན་བོ་ཐར་དང་ཐང་སྟེང་རྒྱལ་པོ་མཆོད་
 ཡོན་འབྲེལ་སྦྱང་བའི་གཏམ་འདི། ལོ་རྒྱུས་དངོས་གྱི་རུས་ཆོད་དང་ཅུང་འཕྲད་
 དཀའ་བ་ཞིག་རེད། གཞན་ཡང་བཀའ་འགྱུར་དཀར་ཆག་ལས། བདེ་ཆེན་
 བསོད་ནམས་བཟང་པོ་ཞེས་པ་ཡུམ་འདས་པའི་དགོངས་ཚྭ་གས་བསྐྱབ་པར། ཀ་
 རོག་རྩོ་རྩོ་གདན་རྒྱ་བྱོན་ནས་ཕྱིར་མ་ལོག་པས། མཆོད་གཞན་གྱིས་སྤྲར་འགྲུགས་

① ཤོག་ལྷེབ་14པའི་རྒྱབ་ཐོང་དང་པོར། རྩེ་དགེའི་ཤིང་སྤྲེས་

པར་བཏང་ཚེས་ལ། ཀམ་པ་ཚོས་གཤམ་ཆུ་མཚོའི་ཞལ་སྤྲ་ནས་དང་། རྩེ་ཚོས་
 རྩོད་དཔོན་སློབ་བྱུང་གིས་ཁོ་བོས་ཀྱང་འོང་བ་མི་ཡོང་མོད། འོན་ཀྱང་གྲུབ་ཐོབ་
 ཆེན་པོ་ཞིག་གིས་བྱིན་གྱིས་བསྐྱབས་པའི་གནས་ཡ་མཚན་བཀྲ་ཤིས་ཉལ་ས་བརྒྱད་
 གྱི་དབྱིབས་སུ་བྱས་པ་ཞིག་ཏུ་རིམ་གྱིས་དབང་བསྐྱུར་ནས། བརྒྱད་པ་རེ་བཟང་ཏུ་
 འགོ་བོ་ཞེས་ལུང་བསྟན་མཛད། ཕྱིས་དེ་རིམ་ལྟ་བུར་བཞིན་ཐོག་ཏུ་ཁེལ་བ་བྱུང་སྟེ།
 ཞེས་གསུངས་པ་འདི་ནི་འགྲིག་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་སྟེ། ལུང་བསྟན་གནང་མཁན་
 ཀམ་པ་ཚོས་གཤམ་ཆུ་མཚོ་ནི་སྤྱི་ལོ་1454-1506 བར་བཞུགས་ཡོད་པས། ལུང་
 བསྟན་རྗེས་སུ་བོ་བྱུང་ཞིང་དེ་ཐང་སྟོང་རྒལ་པོ་དང་མཚན་ཡོན་འབྲེལ་ན། ཐང་
 རྒལ་འབྲས་ལོ་ནི་ཡོངས་གཤམ་སྤྱི་ལོ་1360ལོར་འབྲུངས་ཤིང་། སྤྱི་ལོ་1446ལོར་སྡེ་
 དགེར་ལ་ལྷ་ཁང་བཏབ་ཅིས་ཟེར་བའི་ཕྱིར། འདི་ལ་ལོར་འབྲུལ་ཞིག་ཡོད་ངེས་
 པས་ཚང་མས་དབྱུད་པར་འཛུལ། འདིའི་སྐོར་ལ་སྡེ་དགེར་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་
 བཟོས་པའི་སྐྱུང་ཞིག་ཡོད་པར། བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སང་གེ་ལ་བྱ་མོ་མངོས་མ་ཞིག་
 ཡོད་པ་དེ་སྤྱིང་དཔོན་གྱིས་ཁོང་ལ་སྟེར་དགོས་ཞེས་བཤད། བོ་ཐར་གྱིས་ལེགས་
 མོ་ཞེས་ཞུས་པ་དང་། ང་ལ་དེའི་ལན་ཏུ་མཛོ་དོར་གཅིག་གིས་ཉིན་ཚོས་གཅིག་
 གི་ས་ཤིག་གནང་རོགས་ཞེས་ཞུས། སྤྱིང་དཔོན་གྱིས་མཛོ་དོར་གཅིག་གི་ས་སྤྱིན་
 ཚོག་ཅིས་ཁས་སྤྲངས། བོ་ཐར་གྱིས་དེ་ལ་རིག་པ་བཏང་སྟེ་ཞོགས་པ་སྤྲ་མོ་འཁོར་
 ལོ་མདོ་ནས་མཛོ་དོར་གཅིག་ལ། ཐོང་ཤོལ་བཏགས་ནས་ཚོས་འགོ་བཅུགས་ཏེ་
 མར་འོང་བ་དང་། དེའི་དགོང་མོ་ལྷགས་རའི་སྟན་མདའ་གོང་འདིར་སླེབས། དེ་
 བུས་བོ་ཐར་གྱིས། ངས་མཛོ་དོར་གཅིག་གིས་ཉིན་ཚོས་འདིའི་བར་ཡིན་ཞུས་པས་
 སྤྱིང་དཔོན་གྱིས། ཁ་ཆད་ཤོར་ཟེན་པ་ལ་ཅི་བྱ་མེད་པར་སྤྱོད་དགོས་སྟུག་པ་རེད།
 ཅིས་བོ་ཐར་སློ་རིག་གྲུང་པའི་སྐྱུང་ཞིག་བཟོས་འདུག །

【༢】 དཔོན་གཉིས་པ་རྒལ་མཚན་འབུམ། བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སང་གེ་ལ་སྤྲས་
 གཉིས་བྱུང་བར། སྤྲས་ཆེ་བ་དཔལ་ལྷན་སང་གེ་རབ་ཏུ་བྱུང་། སྤར་གྱི་གཙུག་
 ལག་ཁང་ཡོད་པའི་ཉིན་རིའི་སྟོགས་དེར། འདུས་སྡེ་ཞིག་བཅུགས་པ་ལ་དེང་རུས་
 ཉིན་དགོན་ནང་ཞེས་པ་འདི་བྱུང་། སྤྲས་ཚུང་བ་རྒལ་མཚན་འབུམ་ལ་སྤྲས་བཞི་

འབྲུངས་ཀྱང་། འདིའི་གདུང་བརྒྱད་སྟེལ་བའི་སྲས་ཨ་ལྷ་ཞེས་པ་དེ་ལས་གཞན་
པའི་མིང་མི་གསལ། །

【༣】 དཔོན་རབས་གསུམ་པ། དཔོན་ཆེན་ཨ་ལྷ། དཔོན་ཆེན་ཨ་ལྷ་ལ་སྲས་བདུན་
འབྲུངས་པའི། དང་པོ་རྩོག་དན་ནམ་མཁའ་རྩུན་བཟང་རབ་ཏུ་བྱུང་། རྩོ་རྩོ་
འཛིགས་བྱེད་ཡི་དམ་ཏུ་བསྟེན་ཞིང་། བསྟེན་པ་ཏུང་མུང་འབྲུབ་ཆོ་ལྷོ་ཐོགས་ནས་
ལྷགས་ཀྱི་རིལ་བུ་ཐོན་པ་དང་། དུལ་མི་ཆོས་འཛིགས་བྱེད་ཀྱི་སྐྱ་མཐོང་བར་
སོགས་ཀྱི་བྱུང་ལྷགས་ཐོན་པའི་བཤད་སྟོལ་ཡོད། སྲས་གཉིས་པ་ཡ་རྒྱལ་འཕེལ་
གིས་བྱིས་ཐབ་བཟུང་ནས་གདུང་བརྒྱད་སྟེལ་བར་སྲས་གསུམ་བྱུང་། །

【༤】 དཔོན་རབས་བཞི་པ། ཡ་རྒྱལ་འཕེལ། ཡ་རྒྱལ་འཕེལ་གྱི་སྲས་དང་པོ་ཀྱན་
དགའ་རིན་ཆེན་རབ་ཏུ་བྱུང་ནས། ལྷན་བྱུང་སྟེང་གི་སྤྲ་བྱང་ལྷ་ཁང་བཞེངས།
འདི་ནས་ཟླ་དགའི་གདུང་བརྒྱད་ནམས། སྐྱ་བསོད་ལས་དབང་རྒྱས་པའི་འགོ་
ཚུགས། སྲས་གཉིས་པ་ནམ་མཁའ་ལ་སྲས་ལྷན་བྱུང་ཅེས་པ་འབྲུངས། སྲས་གསུམ་
པ་རྩོ་རྩོ་ལྷན་བྱུང་ལ་སྲས་ཀྱིས་སྐྱུང་དང་། གེ་སར་བེར་ཞེས་པ་གཉིས་འབྲུངས་
ཞེས་གསལ། །

【༥】 དཔོན་རབས་ལྔ་པ། ལྷན་བྱུང། སྲས་ལྷན་བྱུང་གིས་གདུང་བརྒྱད་སྟེལ་བར་
སྲས་ཐུག་དང་སྲས་མོ་གཅིག་བཅས་བདུན་བྱུང་། དེ་ལས་སྲས་དང་པོ་ཀྱན་
དགའ་རྒྱ་མཆོ་ནི་རིག་འཛིན་མོད་ཀྱི་ལྷུ་ལ་ཅན་གྱི་སྐྱུལ་པ་ཡིན་པར་བཤད།
སྐགས་གསར་རྟིང་སྐྱི་དང་། བྱུང་པར་གསར་སྐགས་རྟིང་མ་ལ་མཁས་ཤིང་བྱུང་
པར་བརྟེས། བད་གདོན་སོགས་འདུལ་བ་ལ་རུས་མཐུ་ཆེན་པོར་ཡོད་པར་བཤད།
འདི་ལ་རིག་འཛིན་འཇའ་ཆོན་སྟེང་པོས། ཆོགས་འཁོར་སྐབས་སུ་ཟན་གྱིས་བྱུ་རྩ་
དྲག་པོའི་ཕྱག་མཆོན་སྟེག་པ་ར་ཅའི་གཞུགས་བརྟན་ཞིག་བཅོས་ནས། བྱུང་རང་
གིས་རྒྱུད་པས། འདི་འདྲ་བའི་ཕྱག་རྟགས་འཆང་ན་དགེ་ཞེས་ཡུང་བསྟན་གནང་།
ཕྱིས་རིག་འཛིན་སྟོང་གསལ་སྟེང་པོས། སྟེག་ཐམ་གཏེར་ནས་བཞེས་ཏེ་ཟླ་དགའི་
རྒྱལ་པོ་བྱི་ཆེན་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ལ་གནང་བ། དེ་ནས་བཟུང་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་
རབས་རིམ་བྱོན་གྱི། བཀའ་ཐམ་སྟེག་པ་ར་ཅའི་གཞུགས་ཡོད་པ་འདི་བྱུང་བར་

གྲགས། དེ་ཡང་བཀའ་ཡིག་གལ་ཆེན་རིགས་ལ་སྡིག་དམར་མ་ཞེས་ཐམ་ཀ་
དམར་པོ་དང་། བཀའ་ཤོག་དཔུས་མ་ལ་སྡིག་ནག་མ་ཞེས་ཐམ་ཀ་ནག་པོ་ཡིན་
པ་ཞིག་རིགས་གཉིས་ཡོད་པ་རེད། །

【༦】 དཔོན་རབས་རྒྱལ་པ། ས་རྒྱུང་ལྷ་འཕེལ། སྲས་གཉིས་པ་ས་རྒྱུང་ལྷ་འཕེལ་
ཀྱིས་བཅུན་མོ་གཉིས་བསུས་པར་སྲས་བཞི་འབྱུངས། སྲས་གསུམ་པ་སླ་ཆེན་
བྱམས་པ་སྤུན་ཆོགས་ཀྱིས། སྤྱིང་དཔོན་གྱི་མངའ་ཁོངས་འཕྲོག་ནས་སྡེ་དགའི་
མངའ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཅིང་། མངའ་ཐང་རབ་ཏུ་རྒྱས་པའི་དོན་གྱི་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་
རབས་དང་པོ་དེ་ཡིན། སྲས་བཞི་པ་དཔོན་ཆེན་ཀམ་ལ་སྲས་གསུམ་བྱང་། སྲས་
ལྷ་པ་ཀམ་ལྷ་སྤྱང་། སྲས་རྒྱལ་པ་ཀམ་བསམ་འབྲུབ་དཔོན་སྟོང་པོ་བྱང་ཏུ་
བཞུགས། །

ལྷགས་རའི་སྤྱིང་དཔོན་འོག་གི་སྡེ་དགའི་དཔོན་རབས།

	དཔོན་པོའི་མཆན།	འབྱུངས་འདས་ལོ།	རྒྱུད་པ།
༡	བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་མེང་གི་	རྒྱུ་རབས་15པའི་ལྷ་ཅམ།	སྲས་བརྒྱད།
༢	རྒྱལ་མཆན་འབྱུངས།		བོ་ཐར་གྱི་སྲས་རྒྱུང་བ།
༣	དཔོན་ཆེན་ཨ་ལ།		རྒྱལ་མཆན་འབྱུངས་ཀྱི་སྲས་ཆེ་བ།
༤	ཡ་རྒྱལ་འཕེལ།		དཔོན་ཆེན་ཨ་ལའི་སྲས་གཉིས་པ།
༥	རྒྱན་ཐུབ།		ཡ་རྒྱལ་འཕེལ་གྱི་སྲས་ཆེ་བ་ཡིན།
༦	ས་རྒྱུང་ལྷ་འཕེལ།		ནམ་མཁའི་སྲས་ཡིན།

ས་བཅད་གཉིས་པ། སྡེ་དགའི་རྒྱལ་རབ་རིམས་བྱང་གི་

ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུན།

སྡེ་དགའི་ཡུལ་ཁམས་འདིར་ལ་དབང་བསྐྱར་བྱེད་མཁན་ནི་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་པོ་
ཡིན། ཡུལ་འདིར་རྒྱས་ནམ་ཅམ་ཞིག་ན་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་པོས་དབང་བསྐྱར་བྱས་
འགོ་རྒྱུགས་ཡོད་ཅི་ན། ལོ་རྒྱུས་ཡོངས་གྲགས་སུ་བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་མེང་གི་ལྷ་མོ་
ལྷགས་རའི་སྤྱིང་དཔོན་ལ། བཅུན་མོ་སྤུལ་བའི་རིན་བབས་ལྷ་བུའི་འཁོར་ལོ་མདོ་
ནས་ལྷགས་རའི་སྤུན་མདའི་བར་ས་ཁོངས་འདི་ལ་དབང་བར་བྱང་། དེས་དཔུལ་

མདའི་ཡུལ་འདིར་གནས་ཁང་གསར་བཞེངས་བཅས་གཞིས་ཆགས། སྤྱི་ལོ་1446
 ལོར་གྲུབ་ཐོབ་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ། གདན་དྲངས་ཏེ་ཐང་རྒྱལ་ལྷ་ཁང་བཞེངས་པས་
 ཡུལ་འདིར་ལྷན་གྲུབ་སྟོང་ཞེས་མཆོན་གསོལ། དེས་ན་རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་དང་
 བོ་དེ་བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སང་གེ་ནས་བཙུམ་སྟོན་ཆགས་འདུག །དོན་དངོས་ལ་འདི་
 ཉིད་རྩེ་དགའི་རྒྱལ་པོ་མིན་ཏེ། སྐབས་དེར་འབྲི་ཆུའི་ཤར་བརྒྱད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་འདི་
 དག་ལ་དབང་བསྐྱར་བྱེད་མཁན་ནི་སྤྱིང་ཚང་རྒྱལ་པོ་ཡིན་ཞིང་། དམིགས་གསལ་
 ཏུ་དེང་རུས་ཟེལ་ཆུའི་བརྒྱད་ཀྱི་ཡུལ་འདི་དག་གི་ཡུལ་དཔོན་ནི་ལྷགས་རའི་སྤྱིང་
 དཔོན་ཞེས་པ། སྤྱིང་ཚང་རྒྱལ་པོའི་སྟོན་ཆེན་ལྷ་བྱ་ཞིག་གིས་དབང་བསྐྱར་བྱས་
 ཡོད་འདུག །དེས་ན་བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སང་གེ་ནི་ལྷགས་རའི་སྤྱིང་དཔོན་འོག་གི་
 ཡུལ་དཔོན་ཆུང་རུ་ཞིག་ཡིན་སྟབས་རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་དང་བོ་མིན། འབྲི་ཆུའི་
 ཤར་རྩལ་གཉིས་ཀྱི་རྩེ་དགའི་ཡུལ་གྱི་འདི་དག་ལ། ཐོག་མར་དབང་བསྐྱར་བྱེད་
 མཁན་དེ། བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་སང་གེ་ནས་བཙུམ་སྟོན་པའི་མི་རབས་བརྟན་པ་རྩེ་དགའི་
 སླ་ཆེན་བྱམས་པ་ལུན་ཆོགས་ཡིན། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོའི་རུས་རབས་བརྟན་བརྟན་པའི་
 རུས་འགོར། བོད་ཡུལ་དབུས་སུ་ཕག་གྱའི་སྤྱིང་དབང་འཕོར་ཞིག་ཏུ་ཉེ་བའི་རུས་
 སུ་དབུས་གཙང་གི་ཡུལ་གྱི་ཕལ་ཆེར། གཙང་པའི་དམག་གིས་བབྱང་བཞིན་པའི་
 སྐབས་དེར་ཙམ་ཞིག་ན་རྩེ་དགའི་ཡུལ་འདིར། སླ་ཆེན་བྱམས་པ་ལུན་ཆོགས་ཀྱིས་
 མངའ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱ་རྒྱུའི་འགོ་བཅུགས་ཡོད་པ་ནི། རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་
 འོར་བྱ་སྤང་བ་ལས། ཆེ་ཤོད་སྤྱིང་དཔོན་རུ་སི་དང་། སླ་དགའེ་མར་སོགས་སླ་
 ཆེན་གྱིས་དཔུང་གིས་སྤངས་པར་གསལ་བར་ལྟར་དང་། སླ་ཆེན་གྱིས་ཐོག་མར་
 ལྷགས་རའི་སྤྱིང་དཔོན་ལ་གྱེན་ལོག་བྱས་ཤིང་དབང་རུ་བསྐྱུས་སྐབས། སླ་ཆེན་
 གྱི་དཔོན་པོ་ཀམ་ལ་སྤྱིང་གསུམ་ཡོད་པ། དེ་དག་དཔའ་རྩལ་ཚོད་ཚུལ་དང་།
 ལྷགས་རའི་སྤྱིང་དཔོན་ལ་དམག་བརྒྱབས་པའི་སྟོར་ «རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་འོར་
 བྱ་སྤང་བ་» ལས།

དཔོན་པོ་ཀམ་ལ་སྤྱིང་གསུམ་བྱང་བ་ཡི། །

ཆེ་བ་སླ་མ་ཆེ་མཆོག་ལྷགས་བྱང་ལ། །

མཁུན་རབ་ཕུལ་བྱང་གདན་རབས་གཉིས་པ་མཛད། །
གཉིས་པ་རྫོང་ལེགས་དམ་ཅན་སྤུལ་པར་གྲགས། །
དཔའ་རྩལ་ཐོགས་མེད་ལྷགས་རའི་སྤྱིང་དཔོན་ལ། །
དམག་དཔུང་འདེགས་རུས་མོད་ཚང་འབྱར་ཐོག་ནས། །
མདའ་འཕང་སྤྱིང་གི་གསེར་འབྱར་ཐོག་པ་སོགས། །
ངོ་མཚར་ཅན་ཞིག་བྱང་ཐོས་དེ་ཡི་གཙུང་། །
གཡུལ་རྒྱལ་ཞེས་པ་དཔའ་རྩལ་སྤྱི་གཟུགས་སོགས། །
སྤྱིང་རྩེ་གི་སར་ལ་འགྲན་བྱང་ཞེས་ཐོས། །

ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། ཁོང་རང་ཉིད་རབ་བྱང་ཡིན་ཡང་སྤྱི་མཆེད་
རྣམས་ལ་སྤྱི་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་དག་མངའ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་དང་། རྒྱལ་སྤྱི་
དབང་བསྐྱར་བ་ལ་དཔའ་ཡ་དང་དཔུང་རོགས་གལ་ཤོས་སུ་བྱང་འདུག །དཔེར་
ན། སྤྱི་ཉིད་ཀྱི་ཆ་པོ་དཔོན་ཆེན་ཀམ་འི་སྤྱི་རྫོང་ལེགས་དང་། གཡུལ་རྒྱལ་གཉིས་
འི་སྤྱི་ཆེན་གྱིས། ལྷགས་རའི་སྤྱིང་དཔོན་དབང་རུ་སྤྱད་སྐབས་དཔའ་སྤྱིང་ཆེ་ཞིང་
མདའ་རྩལ་འགྲན་ལྷ་མེད་པའི་སྤྱད་གྲགས་ཆེ་བའི་དཔའ་པོར་བྱུང་། དེ་བཞིན་རུ་
སྤྱི་གཅེན་པོ་ས་སྤྱོད་སུ་འཕེལ་གྱི་སྤྱིས། དཔོན་པོ་རྒྱ་པོ་དཔོན་སྤྱོད་པོ་བྱང་རུ་
བཞུགས་ཤིང་འབྲི་རྒྱ་རྒྱུ་བརྒྱད་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་དང་སྤྱང་སྤྱོད་བྱེད་པ་
དང་། ཁོང་གི་སྤྱི་སྤྱི་ཆེན་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་རབ་རུ་བྱང་ཞིང་མདོ་སྤྱི་གས་
རིག་གནས་ཐམས་ཅད་ལ་མཁས་པ་མ་ཟད། ལྷགས་གཉིས་ཐབས་ལ་མཁས་པས་
སྤྱི་འབངས་ཀྱན་གྱིས་གཙུག་རུ་བཀུར། སྤྱི་ཆེན་སྤྱི་གཤེགས་པའི་རྩེས་སུ་སྤྱི་དགའི་
རྒྱལ་རབས་གཉིས་པར་བྱུར་པ་རེད། །འབྲི་རྒྱ་རྒྱུ་བརྒྱད་ཀྱི་སྤྱི་པ་མང་ཆེ་བ་
དེ་སྐབས་དེར་བེ་རུ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱི་འབངས་ཡིན་ཆོད་འདུག་ལ། སྤྱི་ལོ་1639 ལོར་
སོག་པོ་གྲུ་སྤྱི་ཉན་གྱི་དམག་གིས་བེ་རུ་རྒྱལ་པོ་བཅོམ། སྤྱི་དགའི་སྤྱི་ཆེན་བྱམས་
པ་ཕུན་ཚོགས་དང་སོག་པོ་གྲུ་སྤྱི་ཉན་གྱི་གས་པོར་ཆགས་སྤྱབས། འབྲི་རྒྱ་རྒྱུ་
བརྒྱད་ཀྱི་བེ་རུའི་སྤྱི་པ་ཕལ་ཆེར། སྤྱི་ཆེན་བྱམས་པ་ཕུན་ཚོགས་ལ་ཕུལ་བས་དེ་
ནས་བརྒྱུད། ལྷ་ཐོག་ལ་སོགས་བེ་རུའི་སྤྱི་པ་རྣམས་སྤྱི་དགའི་འབངས་སུ་བྱུར།

འབྲི་ཆུའི་ཤར་བརྒྱད་པལ་ཆེར། སྤྱི་ཆེན་གྱིས་ཐབས་དང་དཔུང་གིས་སྤངས་ནས་
 སྤྱིར་ཆང་རྒྱལ་པོ་ལ་འབྲོག་ཟླ་ཁ་ཤས་ལས་མེད་པར་ཆགས་ཡོད། དེས་ན་དོན་
 དངོས་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་རབས་དང་པོ་དེ། སྤྱི་ཆེན་བྱམས་པ་ཡུན་ཚླགས་ནས་བཙུ་
 དགོས་པ་ཞིག་དང་། ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་གཞུང་དོ་མ་དེ་སྤྱི་ལོ་1642 ལོར་བོད་
 ཏུ་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་བཅུགས་པ་དང་ཏུས་མཉམ་ཅམ་ཡིན་འདུག །དེས་ན་ཡུལ་
 དབུས་སུ་སྲིད་འགྱུར་གྱིས། བོད་གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་བཅུགས་པ་དང་སྟོན་
 དབུས་གཙང་གི་ཡུལ་ཏུ་རྫོ་ནང་པ་དང་། བཀའ་བརྒྱུད་པའི་དགོན་པ་མང་པོ་
 ཞིག་གཏོར་བཤེགས་བྱས་པ་དང་འགའ་ཞིག་གྲུབ་མཐའ་དགེ་ལྷགས་པ་ལ་བསྐྱར་
 བ་སོགས་བྱས་ཡོད་ལ། སྤྱད་མདོ་ཁམས་ཀྱི་ཡུལ་ཏུ་འབའ་ལི་རྒྱལ་གསུམ་དང་།
 མེ་ཉག་ཁ་ལ་བྱ་བཞི་སོགས་སུ་ཡོད་པའི། བཀའ་བརྒྱུད་པའི་དགོན་ཟླ་ཅམས་ལ་
 ཉམས་རྒྱུ་ཆེན་པོ་བཏང་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ཟླ་དགའི་མངའ་ཁོངས་སུ་
 ཡོད་པའི། བཀའ་བརྒྱུད་པའི་དགོན་པ་ཅམས་ལ་འགྱུར་བ་གང་ཡང་བཏང་ཐུབ་
 མི་འདུག །སྤྱི་ལོ་1640ལོ་ཅམ་ནས་སྤྱི་ཆེན་བྱམས་པ་ཡུན་ཚླགས་གྱིས་སྲིད་སྐྱོང་
 འགོ་འདྲེགས་པ་ནས་སྤྱི་ལོ་1951ལོར་སྲིད་སྐྱོང་མཁུག་རྫོགས་པའི་འཇམ་དབྱངས་
 དཔལ་མོའི་བར་ཟླ་དགའི་སྲིད་སྐྱོང་རྒྱལ་རབས་བཅུ་བདུན་སོང་ཡོད། དེ་ལྟར་
 རྒྱལ་རབས་བཅུ་བདུན་གྱི་རིང་ལ། ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོས་དབང་བསྐྱར་བའི་ཡུལ་གྱི་
 འདི་ལ་གནའ་ཏུས་སུ་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་ཁམས་ཞེས་བེད། དོན་ལ་ཆེས་མཐོ་བའི་
 རང་སྐྱོང་གི་ས་ཁུལ་ལྷ་བུ་ཞིག་ཆགས་ཡོད། །

འདིར་སྤྱིར་ཆང་རྒྱལ་པོའི་སྲས་མོ་ལས་སྐྱེས་པའི་ཟླ་དགའི་གཏུང་སྲས་དཔོན་
 པོ་ཆེ་མཚོག་ཅེས་པ་དེ་ཉིད་རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་བའི་བྲི་ལ་བཞུགས་པ་དང་མི་རིང་བ་
 སྐྱ་གཤེགས་ལྟ་བུ། སི་ཏུ་ཚོས་འབྱུང་གིས་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་རབས་ནང་བཟངས་མི་
 འདུག །དེ་ལྟར་ན་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་མོའི་བར་རྒྱལ་རབས་བཅུ་དྲུག་དང་།
 ཀོང་སྤུལ་དང་། བཟུམ་བཙུ་སོགས་གྱིས་དེ་ཡང་རྒྱལ་རབས་ནང་བཟངས་ཡོད་
 པས་དེ་ལྟར་ན་རྒྱལ་རབས་བཅུ་བདུན་སོང་ཡོད། ཟླ་དགའི་གཏུང་རབས་སྐོར་
 ལ། སི་ཏུ་ཚོས་འབྱུང་དང་། ལུ་ཆེན་ཚུལ་བྲིམས་རིན་ཆེན་སོགས་གྱིས་བཞེད་པར་

མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ་དང་། ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་བར་གསུང་རབས་
བརྩ་བརྩན་ཡིན། གྲུ་བཀྲའི་ཆོས་འབྱུང་ལྟར་ན། འགར་གནམ་ཆེ་འབྲག་རྒྱལ་ནས་
རྒྱལ་པོ་ཆེ་དབང་རྩོམ་རིག་འཛིན་བར་མི་རབས་ཞེ་དྲུག་ཡིན་པས་དཔྱད།

[[ཞེ་དགེ་རང་རྒྱལ་ཐུབ་པའི་རྒྱལ་ཁམས་ཤིག་ཆགས་ཚུལ།]] ཞེ་ཆེན་དྲུང་
ཡིག་གིས་མཛད་པའི། ཞེ་དགེའི་རྒྱུས་《མདོ་སྨྲད་ནོར་ལྡན་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་ལ་
དབང་བསྐྱར་བའི། ས་དབང་ཞེ་དགེའི་གསུང་རབས་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ་ངོ་
མཆར་མཆོག་གི་གཏེར་མཛོད་》ལས^①། ས་སྦྱོང་སླ་མ་བྱམས་པ་ཐུན་ཆོགས་འདི་
ཉིད་ནི། མདོ་སྨྲད་མངའ་རིས་ཡངས་པའི་ནོར་འཛིན་གྱི་དགྲིལ་འཁོར་ལ་འཁོད་
པའི་སྦྱེ་དགྲའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་མགོན་ཏུ་ཁྱེད་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཉིད་མ་གྱོན་
པའི་བར་སྐབས་དེར། རྩོངས་འདིར་སྤྱིང་དཔོན་ཡང་ནང་ཆོན་སོ་སོར་འཕྲོར་
ནས། ཞེ་ཤོག་རེ་ལ་དཔོན་སྟན་རེ། ལུང་ཆུང་རེ་ལ་ཆོ་སྟོད་རེ། རི་འབྱར་རེ་ལ་
རྩོང་ཆུང་རེ། ཞེ་ལ་དཔོན་མེད། དཔོན་ལ་བྱིམས་མེད། ཆོ་ཆེན་གྱིས་ཆོ་ཆུང་བ།
ཤེད་ཡོད་ཀྱི་ཤེད་མེད་བརྟུང་། རྩུས་ཁ་ཆེམས་བཞག །ཆུ་ལེན་གྱིས་དགྲ་ཆས་
སྨྲད་ནས་འདུག་དགོས་པའི་སྐབས་དེར། ཁས་དྲག་གི་གཏེར་ནོན། ཉམས་ཆུང་
གི་དཔུང་རོགས། བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་ཉི་མ་འདི་ཉིད་ཤར་བ་ཡིན་ཏེ། སླ་ཆེན་འདི་ཉིད་
ནི་ཆོས་སྤྱིད་བྱུང་ཏུ་འབྲེལ་བའི་མཁྱེན་རབ་ལ་འགྲན་ཟླ་དང་བྲལ་ཞིང་། ཞེས་
དང་། ཡང་དེ་ཉིད་ལས། འདི་སྐབས་སློ་བུར་ཏུ་བེ་རི་རྒྱལ་པོ་དར་ཆེ་བ་བྱུང་བ་
ཕན་ཚུན་འགྲན་ཟླ་ཆེ་ཡང་། གཅིག་འོག་གཅིག་མ་ཆུད་པའི་རེ་ཞིག་ནས་སླ་ཆེན་
འདི་ཉིད་ཀྱི་མཆེད་ཡ། དཔོན་ཀམ་ལ་བེར་བཟའ་ཞིག་བསུས་ཏེ་ཁ་མཆུ་གཉེན་
འོག་ཏུ་བསྐྱམ་པ་ཞིག་བྱུང་ཡང་། བེར་བཟའ་ལ་རིགས་བརྒྱད་ནི་མ་བྱུང་། ཕྱིས་
བེ་རི་རྒྱལ་པོ་པོན་ལ་སློ་ཕྱགས་ཆེས་པས་ཁམས་ཕྱོགས་ཀྱི་དགེ་ལུགས་གཙོས་པའི་
ནང་པའི་བསྟན་པ་ལ་འཆོ་བ་ཆེན་པོ་ཤོམ་པར་བསྟན་པ་སྦྱི་དང་གཙོ་ཆེར་དགེ་
ལུགས་ཀྱི་རྒྱབ་གཉེར་སོག་པོས་བྱས་ཏེ་གྲུ་སྤྱི་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་སླ་ཆེན་

① ཞེ་དགེའི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དཔྱད་ཡིག་ཕྱོགས་བསྒྲིགས། ཤོག་ངོས་240པའི་ཕྱིང་15པར།

འདི་ཉིད་ལ་བཀའ་ཤོག་རྟེན་བཅས་མཛད་ནས། བེ་རི་འདིས་བསྐྱུན་འགྲོ་ཡོངས་
 ལ་གནོད་འདུག་པས་དེད་གྱི་དམག་དཔུང་བྱེད་ཅིས་ཡིན་པས། བྱོད་ནས་དགར་
 ཐབས་གྱི་དཔུང་གོགས་གྱིས་དང་། དེད་རང་རྒྱལ་བའི་ཆོ་བེར་སྡེ་འབྲོག་པ་སྤྱི་
 ཐག་འཐེན་ཆོད་ངས་བྱེད། ཡུལ་སྡེ་ཤིང་སྒོ་བཅུགས་ཆོད་བྱོད་ལ་དཔའ་རྟགས་
 སྦྱིན་ཟེར་བ་བྱུང་རུས། སྤྲ་ཆེན་འདིས་གཞུང་དྲང་བའི་སྤྲ་བས་གྱིས་སྡོན་རུས་བེ་
 རི་དང་ཟེར་བཅོད་བྱུང་ཡང་། དེང་སང་སྤྱི་ཉེ་གཉིས་ཀྱང་ཡིན། ལར་ཡང་བོད་
 སྐད་རིགས་གཅིག་པའི་མགོ་རྒྱ་དང་། བསྐྱུན་ན་བེ་རི་ལ་ལོག་པ་མི་བྱེད་གསུངས་
 ཀྱང་། དེ་སྤྲ་བས་གཉིར་པ་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་དང་། ཆོ་རིང་ཐར་གཉིས་
 གྱིས་དེང་སང་སོག་པོ་ཨོ་རོད་ལས་དབང་བསོད་ནམས་ཡར་དར་རུ་འདུག་ཅིང་།
 བེ་རི་རྒྱལ་པོ་བྱ་བ་བསོད་ནམས་ཐམས་ཅད་ཟད་པའི་ལས་ཀར་དོད་འདུག་པས།
 བསོད་ནམས་ཅན་གྱི་རྒྱབ་ལ་མི་འདུག་ནས། བསོད་ཟད་གྱི་སྤྱོགས་ལ་བསྐྱེད་ན་
 མཉམ་རུ་བརྒྱག་པ་དེ་འདྲ་བྱེད་དོན་མི་འདུག་ཅིས་ཐག་བཅད་ནས། སོག་པོའི་
 དཔུང་རྒྱུས་བྱས་ཏེ། བེ་རི་ཐལ་བར་བརྒྱགས་པའི་དཔའ་རྟགས་ལ་འབྲི་ཆུ་པ་
 རིའི་བེར་སྡེ་རྣམས་འོག་རུ་འདུས་པ་ཡིན་ཞིང་། དེ་རྗེས་གོ་འཛོ་བསམ་འགྲུབ་
 གཞུང་རུ་རྒྱལ་པོ་མཁའ་འགོས། པོ་བྲང་བརྒྱབ་སྟེ་སྤྲ་ཆེན་ལ་གསེར་བྲལ་བཀའ་
 བར། སྤྲ་ཆེན་ནས་བྱོད་གྱི་པོ་བྲང་བརྒྱབ་པ་དེ་བསམ་འགྲུབ་གཞུང་མིན། བསམ་
 ལོག་གཞུང་ཡིན། ཨོ་བདེན་ལོ་གསུམ་ཚུན་ལ་ཤེས་གསུངས་པ་བཞིན་ལོ་གསུམ་
 གྱི་ནང་ཨོ་རོད་གྱི་དཔུང་དང་མཉམ་རུ་རྒྱལ་པོ་མཁའ་འགོ་མིང་མེད་རུ་བཏང་།
 སྤྱིང་དཔོན་རྣམས་གྱིས་སོག་པོ་ལ། བྱོད་རང་རྒྱབ་ཤེད་ཁུར་ནས་སྡེ་དགའི་ཉ་
 ཅང་དཔའ་ཐལ་གྱིས་དཔོན་ཆེན། དཔོན་ཕྱན་མང་པོ་མངའ་ཞབས་སུ་བསྐྱུས་
 སོང་ཟེར་བའི་དབྱེན་ཞུས་གྱིས། མཆོ་སྡོན་པོའི་རྒྱལ་པོ་དུ་ལས་བྱ་ཐུང་། ཀྱན་
 དགའ་དུས་ཆེན། མེར་རྒྱན་རྩོད་ནང་སོགས་གྱིས་སོག་དམག་མང་པོ་སྡེ་དགའི་ཐོག་
 ལ་ཐབ་ཀྱང་། ས་བཅན་གྱི་མི་ལ་ལྷ་སྤྱང་གིས་རྒྱབ་བརྟན་པའི་གནས་ཚུལ་མཐོང་
 བས། སོག་དམག་རྣམས་འཇིགས་ཤིང་སྤངས་ནས་ཉི་མའི་དཀྱིལ་འཁོར་མཐོང་
 བའི་འུག་པ་བཞིན་རུ་སྤྱི་ལྷས་མེད་པར་སོང་། དེ་ལྟར་བསོད་ནམས་སྤྲ་བས་གྱི་

དཔུང་པས། བསྟན་འགྲོའི་པན་བདེ་ལ་འཛེ་བའི་བདུན་རིགས་ནག་ཕྱོགས་ཀྱི་དྲག་
མགོ་ཐམས་ཅད་ཆོམ་ལ་པབས་ཏེ། མངའ་ཞབས་སུ་མི་སྡེ་ཉི་བྲུ་སྟོང་། རྫོང་
སྡེ་བཙོ་བརྒྱད། རིས་མེད་པའི་ཆོས་སྡེ་བརྒྱ་ཙུ་མོགས་བསྟན་པ་དཀར་འཇམ་རྒྱ་
དར་ཡུག་གཅིག་ལ་བཏང་། སྐ་པའི་གསེར་བྲལ་དང་། འབའ་ཡི་དབུལ་བྲལ་
བྲངས། རིམ་གྱིས་འདམ་སོག་ལ་སྐྱ་བོ་མན་ཆད་དང་། ཤར་དར་ཅེ་མདོ་ཡན་
ཆད་མངའ་ཞབས་སུ་བསྐྱ་བར་དགོངས་པ་ལ། ཆོས་སྟོན་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་
གྱིས་ད་ནི་མངའ་འབངས་འདི་ཙམ་གྱིས་ཆོག །ད་ཕྱིན་ཆོས་དང་མཐུན་པའི་
མཛད་པ་གཙོ་ཆེར་བསྐྱབ་དགོས་ལུས་པ་བཞིན། རྫོང་མགོ་སོ་སོའི་གྲ་ཐོག་བྲལ་
གསུམ་གྱི་ཕྱེད་ཀ་རེ། རྫོང་མགོ་དེ་དག་དང་འབྲེལ་བའི་དགོན་སྡེ་ནམས་སུ་ཆོས་
རྒྱུ་སྐྱབ་མཆོད་ཀྱི་རྟེན་རྒྱ་བཞག །ཅེས་སོ། །

ཡང་། ལྷ་ཆེན་གྱི་སྐྱ་ཆེའི་སྤྲད་ལ་འདན་མགོ་བེ་དགོན་ལ་ལྷ་མ་ཆོ་མཆོམས་པ་
བེར་བའི་རྒྱ་བོ་མགོན་པོ་ནི། དང་པོ་སྤྲིང་གི་ཇའི་སང་མི་བརྒྱ་ཁ་གཅིག་ལྟ་བུ་ཡོད་
པར། བར་སྐབས་ཞིག་ན་གཞན་གྱིས་དབྱེན་སྦྱོར་གྱིས་དཔོན་གཡོག་འགལ་བར་
ཆགས། མགོན་པོས་ལྷ་ཆེན་ལ་མགོ་བཏགས་པ་བདག་སྟེན་མཛད། ཟླ་གཞུང་
འདིར་ཁང་པ་བརྒྱབ། ས་ཆ་གད་ཐོག་ཡིན་པས་གད་ཐོག་ཆོང་གྲགས། མགོན་
པོའི་བྱ་གད་ཐོག་གཉེར་པ་ཀུན་དགའ་དོན་གྲུབ་གྱིས། ཟླ་ཁྲོ་ཁ་སྟེང་པ་རང་
དབང་རྒྱ་བྲངས། དམེ་ཤོད་རྒྱ་སའི་ནང་སྟོན་ཨ་ལུག་མ་ཐབས་གྱིས་བཀྲག་ཏེ་
མངའ་ཞབས་སུ་བསྐྱས། འདྲིན་ཅེ་འདྲེ་བམ་ཁ་ཡན་ཆད་དང་། ཟིས་ལ་ག་མ་མན་
ཆད་མངའ་ཞབས་སུ་བསྐྱས་པ་སོགས་བསྟན་སྟོན་ལ་ཞབས་སྤྱི་ཤིན་རྒྱ་ཆེ། ཞེས་
སོགས་གད་ཐོག་གཉེར་པའི་བྱང་རབས་དང་། དེས་ལྷ་ཆེན་གྱི་རྒྱས་སྟོན་ལ་མཛད་
རྗེས་སྟོར་གསལ་པོར་བྲིས་སྟངས་། །

1 རྒྱལ་རབས་དང་པོ། སྤྱི་ཆེན་བྱམས་པ་ལུན་ཆོགས། རབ་བྱང་བརྒྱུ་པའི་ས་ན་
སྤྱི་ལོ་1618ལོར་དཔོན་ཆེན་ལུན་བྱབ་གྱི་སྤྱི་གསུམ་པར་འབྲུངས། སྤྱི་གཉིས་

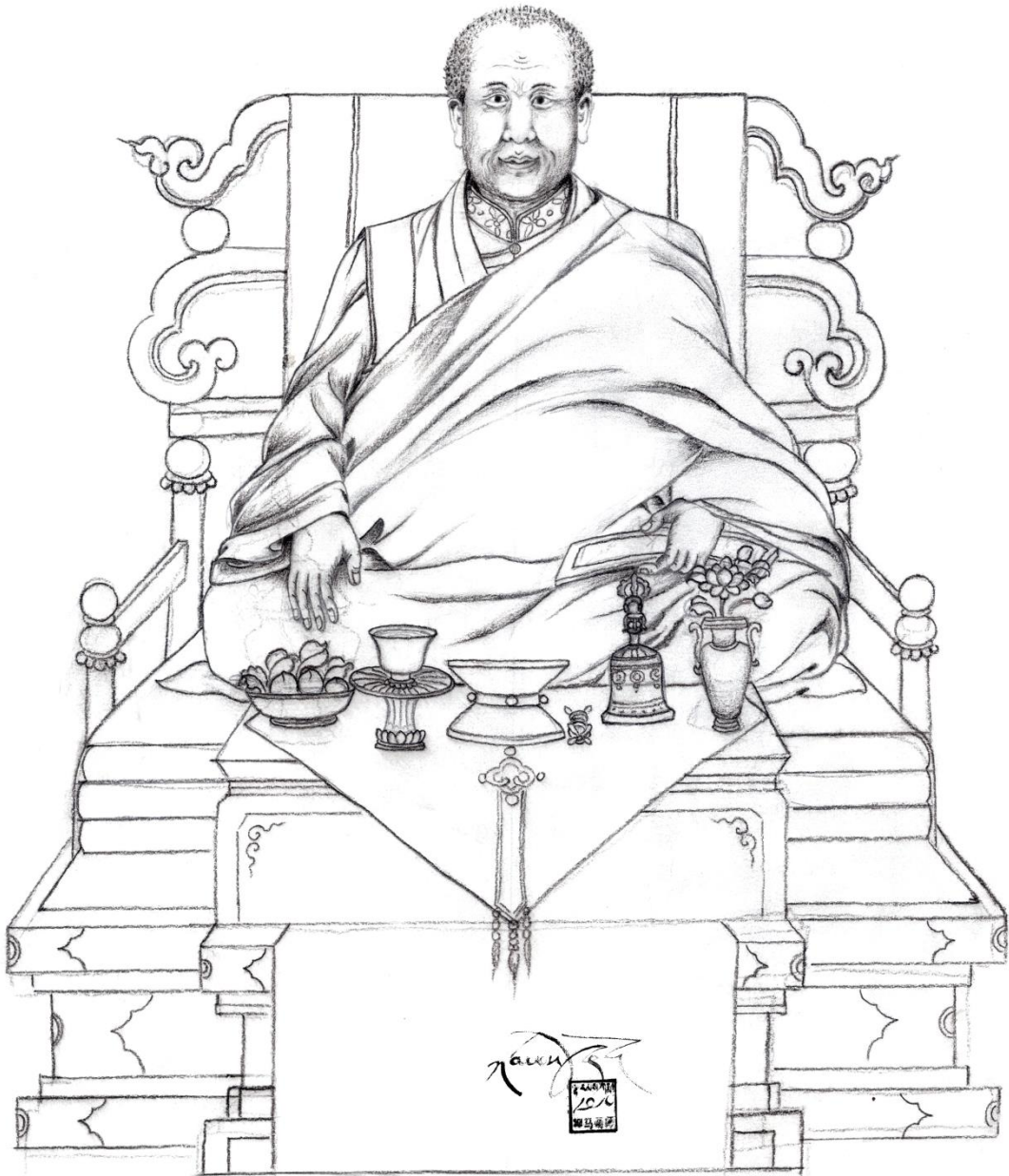
པ་ས་སྐྱོང་མུ་འཕེལ་གྱིས་སྤྱི་དོན་གྱི་འགན་ཁུར་ཞིང་གཏུང་རིགས་འཛིན་སྟབས།
བྱམས་པ་ཕུན་ཚོགས་ཚུང་རུས་ནས་ཆོས་སྒྲོལ་ཞུགས་ཏེ། སློབ་གཉེར་གནང་བས་
མདོ་སྒྲགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་ལ་མཁས་པར་གྱུར། དུལ་འདིའི་རིས་མེད་
གྱི་ཆོས་སྡེ་མང་པོའི་བདག་པོར་གྱུར་པས། སྡེ་འབངས་རྣམས་ཀྱིས་བཙེ་བཀྱར་
ཐོབ། འུ་སྤྱན་དང་ཆ་བོ་མང་བས་དག་འདུལ་གཉེན་སྐྱོང་གི་ལས་ལ་རང་བཞིན་
གྱིས་སྟོབས་ཤུགས་རྒྱས། ཕྱག་རོགས་གཙོ་བོར་གཉེར་བ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན་
དང་། ཆོ་རིང་ཐར། ཉ་རྒྱས། གད་ཐོག་གཉེར་ཆེན་ཀུན་དགའ་དོན་གྲུབ་རྣམས་
གྱིས་བྱས། ཐོག་མར་ལྷགས་རའི་སྤྱི་དོན་དཔུང་ཤུགས་གྱིས་དབང་བསྟུན། དེ་
ནས་རིམ་བཞིན་དུ་དཔེ་ལ་དང་། མེ་ཤོད། ཀྱ་སེ། སྡོ་ལྷ། མཁར་མདོ་རྩེ་རི་
སོགས་གོ་སྐབས་དང་བསྟུན་ནས་དབང་དུ་བྱས། སྤྱི་ལོ་1639 ལོར་སོག་དམག་
གིས་ཁམས་སྤྱགས་སུ་བེ་རུ་རྒྱལ་པོ་ལ་དཔུང་འཇུག་བྱེད་སྐབས་སྤྱི་ཆེན་གྱིས་སོག་
དམག་ལ་རོགས་རམ་བྱས་སྟབས། འབྲི་ཚུ་རུབ་བརྒྱད་ལྟ་ཐོག་མན་ཆད་སྤྱི་ཆེན་
ལ་གཟིགས་གཟེངས་སུ་སྤུལ། སྤར་གྱི་སྤྱི་ཆོང་གི་མངའ་ཁོངས་སལ་ཆེར་བདག་
བབྱང་བྱས་ཏེ་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་མཆོན་སྟན་གངས་རིའི་སྤྱོད་ས་ཡོངས་ལ་
བྱབ། མཐར་ཐོག་སྤྱི་བཙེ་བརྒྱད་དང་། འབངས་མི་བྱིས་དུད་སུམ་ཁྱི་རྩལ་སྐྱོང་
གི་བདག་པོར་གྱུར། ས་སྐྱའི་ལྷ་ཁང་གཡེལ་མོ་ཆེ་ལ་དཔེ་སྤངས་ནས་གཙུག་ལག་
ཁང་བསམ་འགྲུབ་མཐོང་གོལ་བཞེངས། རོར་མཁན་ཆེན་དཔལ་མཆོག་རྒྱལ་
མཆོན་སྡེ་དགེར་སྤྱན་དྲངས་ནས། དཔུ་ཡི་མཆོད་གནས་བཀྱར་ཡོད་པའི་སྐོར།
གོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོས་མཛད་པའི་《ཆོས་རྒྱལ་སྡེ་དགེརི་རྒྱལ་རབས་》ལས།
གཏུང་རབས་བརྒྱད་པ་རྩུན་གྲུབ་ལ་སྤྱི་ཤུག་བྱང་བའི་གསུམ་པ་སྤྱི་ཆེན་བྱམས་
པ་ཕུན་ཚོགས་སྟོབས་གྱིས་འཁོར་ལོས་བསྐྱར་བ་ཆེན་པོར་གྱུར་ཏེ། འདི་སྐབས་
སྤྱི་དོན་པོ་ནང་ཆོན་དུ་གྱིས་པ་སོགས། སྡེ་ཤོག་རེ་ལ་དཔོན་སྤན་རེས་བབྱང་།
ཤུགས་གཉེས་གྱི་བྱིས་དཔོན་མེད་པས། འོག་སྡེ་རྣམས་ཀྱང་རང་དཔོན་ལ་ཡིད་
སྤྱན་ནས་འབངས་གཉེན་ལོག་ཁོ་ནར་བྱང་བའི་སྐབས་དྲུང་ཆེན་འདི་དང་། ཕྱག་
མཛོད་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཆོན། དཔོན་སློབ་ནས་ངན་པ་རྣམས་ཆམ་ལ་སབ།

དམན་པ་ནམས་ཀྱི་མགོ་སྤངས། རྫོང་མགོ་བཙོ་བརྒྱད་ཀྱི་མང་གཞི་བཏིང། མི་
 ཆེན་ཉི་ཤིང་སྤོང་མངའ་ཞབས་སུ་བསྟུས། ལྷན་གྲུབ་སྤྱི་གཙུག་ལག་ཁང་
 བསམ་གྲུབ་མཐོང་གོལ་ཆེན་མོས་གཙོས་རིས་མེད་ཀྱི་ཆོས་སྡེ་བརྒྱ་ལྷག་བཏབ། སྐ་
 ཡི་གསེར་བྲལ་དང་། འབའ་ཡི་དབུལ་བྲལ་སྤངས། དེ་སྐབས་བེ་རི་རྒྱལ་པོས་བོན་
 པོའི་སྤྱགས་བབྱང་ནས་ཁམས་སྤྱགས་ཀྱི་དགེ་ལུགས་གཙོས་བསྟན་པ་སྤྱིའི་དགྲར་
 གུར་པ་ལ་གྱ་སྤྱི་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་ནས་སྡེ་དགེ་སྤྱ་ཆེན་དབྱང་རྟགས་སུ་སྤྱན་
 ཏེ་བེ་རི་རྫིངས་མེད་དུ་བཙོམ། དཔའ་རྟགས་སུ་འབྲོག་སྡེ་སྤྱ་ཐག་འཐེན་ཆོད་
 སོག་པོས་བདག །ཡུལ་སྡེ་ཤིང་སྤོང་ཤིང་སྤོང་བཙུགས་ཆོད་སྡེ་དགེ་ལ་བྱིན་པས་འབྲི་
 རྒྱ་པ་རིའི་སྡེ་ནམས་དང་། རྫོང་རིའི་འདན་མ་སོགས་འདི་དུས་བྱང་བར་གྲགས།
 དེ་མཆོངས་རྒྱལ་པོ་མཁའ་འགོ་བྱེད་སྤྱོད་ལ། མཁས་པས་སོག་པོས་བཙོམ་པའི་
 དབྱང་གོགས་བྱས་པའི་དཔའ་དར་ཉག་གཤིས་སྤོང་ནམས་བྱང་། དབྱས་གཙང་གི་
 ཁྱིམས་ཡིག་ཞལ་ཕྱེ་བརྒྱ་དྲུག་ལ་དཔེར་བྱས་ནས་ཁྱིམས་ཡིག་ཆེན་མོ་བཞག་པས་
 སྡེ་དགེ་སྤྱ་མ་ལུན་ཆོགས་ཀྱི་ཁྱིམས་རྒན་མ་ཞེས་ཆོད་འཛིག །རྫོང་མགོ་ནམས་ཀྱི་
 བྲལ་ཐོག་བྱེད་ཀ་རེ། རྫོང་སྤོང་སོ་སོ་དང་འབྲེལ་བའི་དགོན་སྡེ་ནམས་སུ་འཆོགས་
 སྤོང་བཏང་ཐེབས་སུ་སྤྱོར་བ་དེང་སང་གི་བར་དུ་རྒྱན་མ་ཉམས་པར་ཡོད། འདི་
 ནས་བབྱང་སྡེ་དགེའི་ཁྱི་རབས་ཀྱི་དབུ་འཛིན་པ་དང་། གཏུང་རྒྱུད་རེ་རེ་ལས་
 མེད་པའི་དུས་མ་གཏོགས་ཁྱི་འཛིན་སྤྱ་མ་ཁོ་ནས་མཛོད་པའི་སྤོང་ཆོགས། ཞེས་
 གསུངས། །

ཞེ་དབུང་སྡེ་དགེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས། གཉེར་པ་ཆོ་རིང་ཐར་སོག་གྱ་སྤྱི་བསྟན་འཛིན་
 ཆོས་རྒྱལ་ཀྱི་མདུན་དུ་བེ་རི་ཐལ་བར་བརྟགས་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་ཞུ་འབུལ་སོང་དུས།
 རྒྱལ་པོ་ཐུགས་མཉེས་ནས་ཤུས་ངའི་སང་གི་ཆོ་ལོ་གནང་བས། སྤོན་ཆེན་གྱིས་
 དེད་མཐའ་ཁོབ་ཀྱི་ས་ཆ་ཡིན་པས་རྒྱལ་པོའི་སྡེ་རྒྱས་ཀྱི་གསོལ་རས་ཅི་གནང་ཟེར་
 བ་མ་གཏོགས། ཆོ་ལོ་ཅི་བཏགས་ཟེར་སྤོང་མེད་པས། དེད་ཀྱི་རང་ཡུལ་ན་ངོམ་
 རྒྱའི་བདག་རྒྱན་མི་འདུག་ཞུས་པས། དེ་བདེན་གསུངས་ནས་བེར་སྡེ་རྟག་རོང་རུ་
 བ་བརྒྱ་སྤོང་ངོ་རྟེན་གྱིས་གསུངས་ནས་ཡིད་ལྷང་སྤྱགས་སུ་ཆགས་ཤིང་། ཕྱིས་

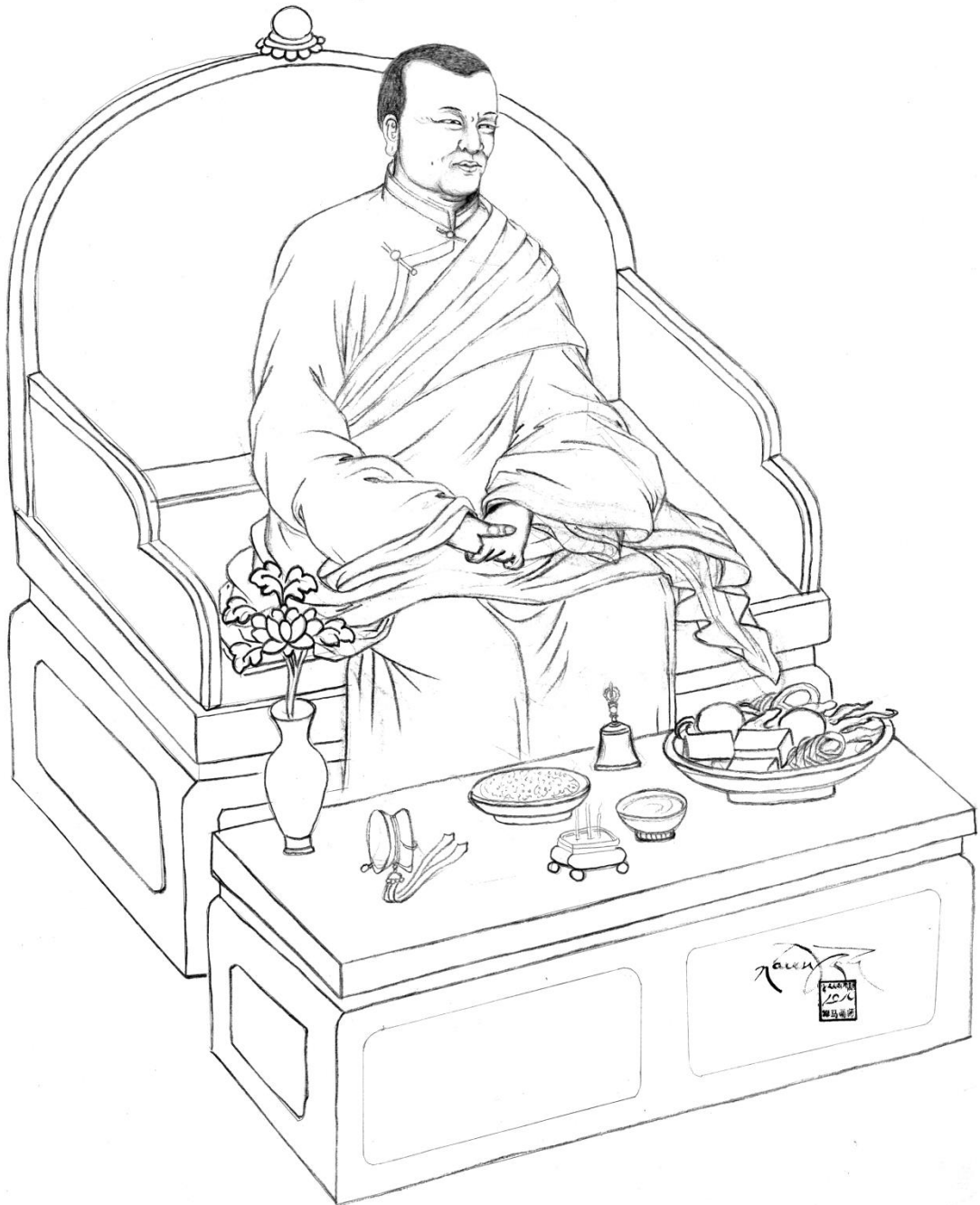
གྲུ་བགྱི་ཚེས་འབྱུང་ལས། ལྷ་ཆེན་བྱམས་པ་སུན་ཚོགས་ཀྱིས་ཀྱང་སྐུལ་སྐྱེ་མི་
 འབྱུང་རྟོ་རྗེ་དང་། གཏེར་སྟོན་བདུད་འདུལ་རྟོ་རྗེ་གདན་དྲངས་ནས་བསྟེན་
 བཀྲར་སྐུལ། འོན་ཀྱང་རིག་འཛིན་བདུད་འདུལ་རྟོ་རྗེ་དང་གཞན་རྟེན་གྱིས་རྟེན་
 འབྲེལ་གྱི་བྱར་བྱང་བྱང་ཟད་ཉམས་པས་བསྟན་སྲིད་ཁ་བར་བསེང་སྟན་བྱ་བྱང་ཡང་།
 སྐར་ཁྱི་ཆེན་ལྷ་མ་སངས་རྒྱས་བསྟན་པས། བདུད་འདུལ་རྟོ་རྗེ་ཉིད་ལ་ཞུས་པའི་
 བཀའ་བཞིན་གཏེར་སྟོན་སྟོང་གསལ་སྟོང་པོ་ཀ་ཐོག་གི་གདན་སར་མངའ་གསོལ་
 ནས་བསྟན་དུས་ཀྱི་སྐུ་རིམ་བསྐྱབ་དུ་བཅོལ་བས་རྟེན་འབྱུང་སོར་རྒྱུད་ཅིང་། ཞེས་
 པ་སོགས་གསལ། གཏེར་སྟོན་བརྒྱ་ཅའི་ནམ་ཐར་ལས། གཏེར་སྟོན་བདུད་འདུལ་
 རྟོ་རྗེ་དགྲང་ལོ་ཞེ་གཉིས་པ་ཤིང་ལུག །སྟེ་ལོ་1655ལོར་སྟེ་དགོ་ལྷ་ཆེན་བྱམས་པ་
 སུན་ཚོགས་ཁྱ་དབོན་གྱིས་གདན་དྲངས། རྗེ་འདི་ཡིས་སྐར་བཞུགས་ཀྱི་གྲ་ཁང་
 མལ་དུ་བདུད་འདུལ་སྐྱ་ཁང་དུ་བྲགས་པ། བཞེངས་ནས་བསྟན་སྲིད་ལ་སན་པའི་
 ལྷང་དོན་བསྐྱབ། དགྲང་ལོ་ང་བརྒྱད་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པའི་རྒྱ་ཀྱི་སྟེ་ལོ་
 1672ལོར་སྐུ་གཤེགས། ཞེས་གསལ་བར་བརྟགས་ན་ལྷ་ཆེན་བྱམས་པ་སུན་ཚོགས་
 རྟེན་ལོ་1670ལོ་ཡས་མས་ཅམ་ན་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་། ཚོས་རྒྱལ་ཀུན་དགའ་སུན་
 ཚོགས་ཀྱིས་དེ་སྟོར་ཞིག་ན་སྲིད་འཛིན་པའི་ལོ་ཚོགས་རགས་པ་ཅམ་དཔག་བྲལ།

① སྐར་སྤུ་འོག་ཟེར་བ་འདི་ལྟར་འགྲི་སྐྱལ་རེད་འདུག དུམ་དེའི་གཞི་བདག་གཙོ་བོ་ལ་སྤུ་ར་ཞེས་
 ཟེར། ཞེས་སྤྱོད་ཀྱིས་ལྟུང་རིན་པོ་ཆེས་དུམ་འདི་དཔའ་པོ་དང་དཔའ་མོའི་འདུ་གནས་སྤྱོད་ས་འཛིན་ནས།
 དཔའ་འོག་ཅེས་བཅོས་གནང་ཡོད་འདུག །

2 རྒྱལ་རབས་གཉིས་པ། སྤྱི་ཆེན་ཀུན་དགའ་ཕུན་ཚོགས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་
 པའི་ཤིང་བྱ། སྤྱི་ལོ་1635ལོར་ས་སྤྱོད་སྤྱོད་ལ་ཕྱི་བཅུན་མོ་དང་པོའི་སྤྱི་གཉིས་
 པར་འབྲུངས། སྤྱི་གཅིན་པོ་ཨོ་རྒྱན་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་བྲིས་ཐབ་བཟུང་ཞིང་གཏུང་
 རིགས་སྤྱི་ལ། ཀུན་དགའ་ཕུན་ཚོགས་རབ་བྱུང་ནས་ཆོས་དང་རིག་གནས་ལ་

སློབ་གཉེར་གནང་། བཟོ་རིག་པ་དང་། གསོ་བ་རིག་པ། ཆོ་ག་ཕྱག་ལེན། གར་
འཆམ། དབྱངས་རྩོལ་སོགས་ལ་ཤིན་ཏུ་མཁས་པའི་སྟོན་གྲགས་རྒྱུས། རྩེ་འབངས་
དཔོན་རིགས་ཀྱི་ཁྱེད་པའི་བཀའ་ཤིན་ཏུ་ཆེ་བས། སྤྲ་ཆེན་བྱམས་པ་ཕུན་ཚོགས་
སྐུ་གཤེགས་པའི་རྗེས་སུ། རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བྲི་ལ་བཞུགས་པས་རྒྱལ་རབས་
གཉིས་པར་གྱུར། འདི་ཉིད་པལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་༡༩༧༠ལོ་ཡས་མས་ཅམ་ན་རྒྱལ་པོའི་
བྲི་ལ་བཞུགས་ཡོད་པར་འདྲ། རྒྱལ་སྤྱི་དབུ་ཕྱེད་ནས་ཡུན་རིང་མ་བཞུགས་པ་སྐུ་
གཤེགས་པར་གསལ་ཏེ། ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོས་མཛད་པའི་《ཆོས་རྒྱལ་རྩེ་
དགའི་རྒྱལ་རབས་》ལས། བྲི་རབས་གཉིས་པ་ཀྱན་དགའ་ཕུན་ཚོགས། མི་འགྱུར་
རྩི་རྩེ་དང་མཚོད་ཡོན་གྱུར། གསུམ་པ་ཆེ་མཚོག་ནམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཐུགས་རྒྱུད་
འཇམ། སྐུ་ཆོ་མ་བརྟན་པས་སྤེལ་སྤྱོད་ཆེ་བ་མ་བྱུང་། ཞེས་གསུངས། ཡོ་རྒྱལ་ཡེ་
ཤེས་ཀྱིས་མཛད་པའི་《འབྲུམ་དཀར་ཆག།》 “དཔོན་ཆེན་སྐུ་འཕེལ་སྤྱས་གསུམ་
འབྲུངས་པ་ཡི། ཆེ་བ་ལྷ་རྒྱུ་བཀྲ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་ཐབས་གནང་། གཉིས་པ་དཔོན་
ཆེན་ཀྱན་དགའ་ཕུན་ཚོགས་པ། ཞི་དུལ་དཀྱེལ་ཆེ་དམ་པའི་རྣམ་ཐར་འཛིན། །
བཟོ་དང་གསོ་བ་རྩོལ་རིགས་གར་འཆམས་དང་། གསང་སྤྲུགས་རྟིང་མའི་དཀྱེལ་
འཁོར་ཕྱག་ལེན་སོགས། མཁུན་རབ་གཏེར་མངའ་སྤྲ་ཆེན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི། །
གདན་ས་དང་པོའི་བྲི་ལ་བཞུགས་པ་ཡིན། གསུམ་པ་དཔོན་པོ་རྒྱ་བོ་དཔོན་རྟོད་
བཞུགས། དཔོན་ཆེན་ཀམ་མས་བཅུན་མོ་གཉིས་སྤངས་པའི། སྤྱིང་བཟའི་སྤྱས་ལ་
དཔོན་པོ་ཆེ་མཚོག་འབྲུངས། མཁུན་རབ་ཕུལ་བྱུང་གདན་ས་གཉིས་པ་མཛད། །
སྐུ་འཕེལ་དཔོན་མོ་གཉིས་པའི་སྤྱས་སུ་ནི། ལོ་ཆེན་ཅོག་རོ་སྐུ་ཡི་རྒྱལ་མཚན་
ཀྱི། རྣམ་འཕུལ་བྲི་ཆེན་སངས་རྒྱས་བཏུན་པ་བྱོན། རྒྱུང་ནས་ཕྱགས་གཉིས་
མཁུན་པའི་སྤྱོད་རྩི་ཞིང་། གདན་ས་གསུམ་པ་མཛད་ཅིང་བཏུན་སྤྱིད་ཀྱི། །
ཉམས་པ་གསོ་སོགས་མཛད་སྤོན་མངའ་ཐང་རྒྱས། སྟོན་གྲགས་གདུགས་དཀར་
སྤྱིད་ཅེར་བྱབ་པ་ཡིན། འདིར་སྤྲ་ཆེན་བྱམས་པ་ཕུན་ཚོགས་སྐུ་གཤེགས་པ་དང་།
དཔོན་ཆེན་ཀྱན་དགའ་ཀྱན་ཚོགས། སྤྲ་ཆེན་སྐུ་གཤེགས་རྗེས་ཀྱི་གདན་སའི་བྲི་ལ་
བཞུགས་མཁན་དང་པོ་དང་། ཆེ་མཚོག་གཉིས་པ་ཞེས་བགྲངས་ཡོད་འདུག།

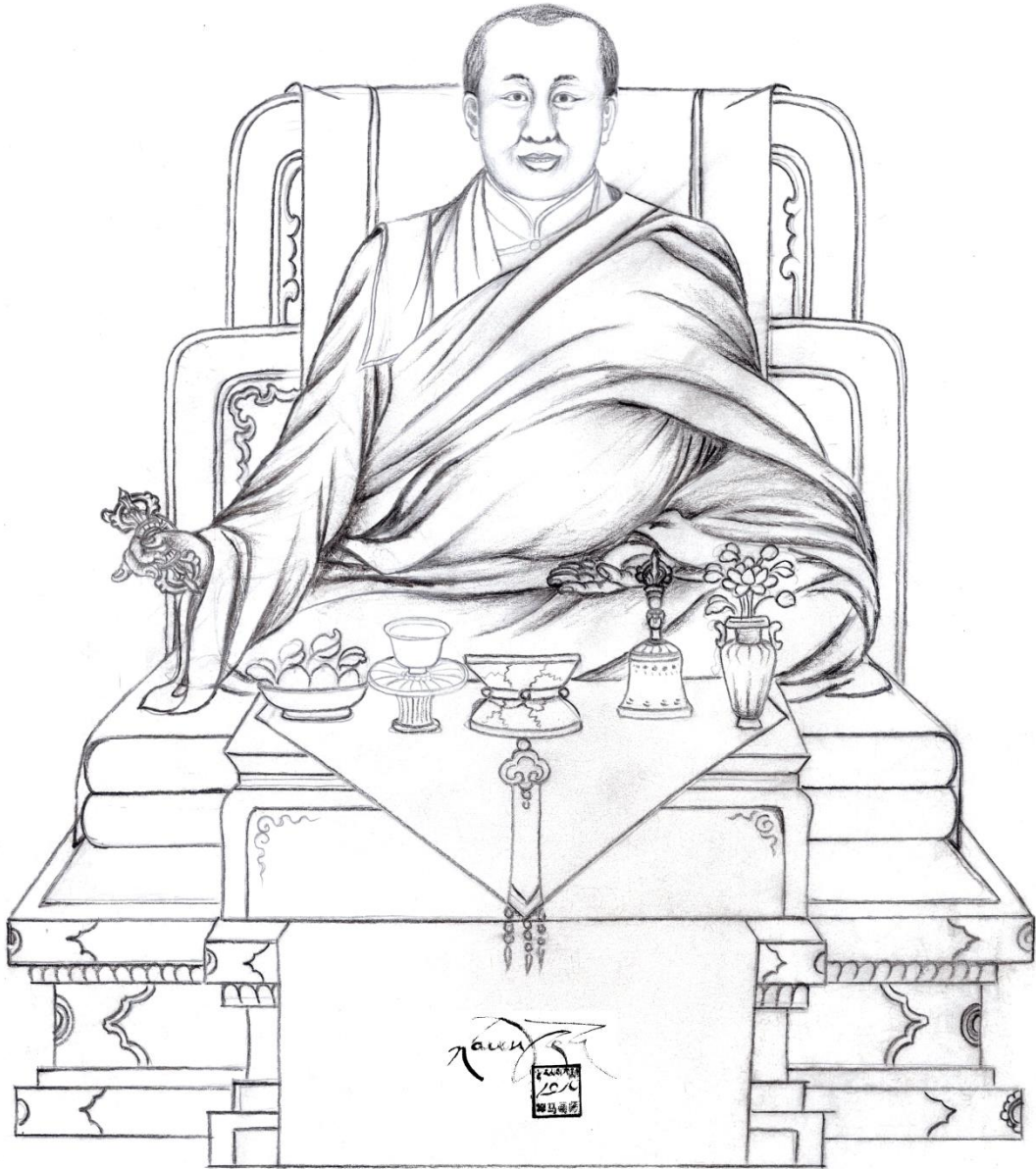
3 རྒྱལ་རབས་གསུམ་པ། དཔོན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནི། ཡབ་སྲ་ཆེན་བྱམས་པ་ལུན་

ཚོགས་གཙུང་པོ་དཔོན་ཆེན་ཀམ་དང་། དུན་སྤྱིང་ཚང་བཟའ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་
 སྐྱེ་འབྱུངས། 《འབྲུམ་དཀར་ཆག།》ལས། དཔོན་ཆེན་ཀམ་མས་བཙུན་མོ་གཉིས་
 བྲངས་པའི། སྤྱིང་བཟའི་སྲས་ལ་དཔོན་པོ་ཆེ་མཆོག་འབྱུངས། །མཁུན་རབ་སྤུལ་
 བྱང་གདན་ས་གཉིས་པ་མཛད། །ཅེས་དང་། ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཆོས། བྱི་
 རབས་གཉིས་པ་ཀུན་དགའ་སུན་ཚོགས། མི་འགྱུར་རྩོམ་རྩེ་དང་མཆོད་ཡོན་གྱི་
 གསུམ་པ་ཆེ་མཆོག་རྣམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བྱགས་རྒྱུད་འཇམ། སྐྱེ་ཆེ་མ་བརྟན་པས་
 སྤྱོདས་རྒྱུད་ཆེ་བ་མ་བྱུང་། ཞེས་རྒྱལ་པོ་འདི་གཉིས་དུན་རིང་སྤྱིད་ཐོག་ཏུ་
 བཞུགས་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་གསུངས་ཡོད་ཀྱང་། ཞེ་དྲུང་གིས་མཛད་པའི་སྤྱི་དགའི་
 རྒྱལ་རབས་ལས། སྤྱི་ཆེན་ཀྱི་གཙུང་དཔོན་ཆེན་ཀམ་འི་སྲས་ཆེ་མཆོག་གིས་ཀྱང་
 ཀུན་དགའ་སུན་ཚོགས་ཀྱི་རྩེས་སུ་གདན་ས་གསུམ་པ་ལོ་ཤས་མཛད་ཅིང་། དེ་
 རྩེས་དཔོན་ཆེན་ཀུན་དགའ་སུན་ཚོགས་དང་། དུམ་མི་གཅིག་པའི་སྤྱི་འཕེལ་གྱི་
 སྲས་བྱི་ཆེན་སངས་རྒྱལ་བརྟན་པས། གདན་ས་བཞི་པ་མཛད། ཅེས་དཔོན་པོ་ཆེ་
 མཆོག་གིས་ལོ་ཤས་སྤྱིད་སྤྱིང་བ་བཤད། ལོ་ཤས་ཞེས་པའི་ཆོག་ཟུར་ལ་དབྱུང་ན་
 མ་མཐའ་ཡང་ལོ་གསུམ་ཅུ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པས། རྒྱལ་རབས་གས་སུ་བགྱངས་
 འོས་ངེས་ཡིན་ཀྱང་། སི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་གིས་སྤྱི་དགའི་རྒྱལ་རབས་ནང་ཏུ་འདིའི་
 སྐོར་སྤྱོདས་ཅུ་ཡང་སྤྱིང་མི་འདུག་པས་དབྱུང་འོས། སྤྱི་དགའི་རྒྱལ་རབས་ནོར་
 བུའི་སྤྱིང་བ་ལས། དཔོན་པོ་ཀམ་ར་སྲས་གསུམ་བྱུང་བ་ཡི། །ཆེ་བ་སྤྱི་མ་ཆེ་མཆོག་
 ལྷགས་རྒྱུང་ལ། །མཁུན་རབ་སྤུལ་བྱང་གདན་རབས་གཉིས་པ་མཛད། ཅེས་པ་ནི་
 རྩོན་ཏུ་གདན་རབས་གསུམ་པ་ཡིན་ཏེ། སྤྱི་ཆེན་རྩེས་ལ་དང་པོ་ཀུན་དགའ་སུན་
 ཚོགས་དང་། གཉིས་པ་ཆེ་མཆོག་ཅེས་བགྱངས་བ་ཅུ་གྱི་བྱུང་ཡིན།

4 རྒྱལ་རབས་བཤད་པ། བྱི་ཆེན་སངས་རྒྱལ་བསྟན་པ། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་
 པའི་ཤིང་བྱ། གྱི་ལོ་1645ལོར་ས་རྒྱོང་ཁྱུ་འཕེལ་གྱི་སྤྲུལ་རྒྱུ་མོས་བཅུན་མོ་གཉིས་
 པའི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་འབྱུངས། རྒྱུ་རྒྱལ་ནས་རབ་བྱུང་ཉེ་སྟོབ་གཉིས་གནང་། མདོ་
 སྤྲུལ་རིག་གནས་ཐམས་ཅད་ལ་མཁས་པས་ཅོག་རོ་ཁྱུ་ཡི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྤྲུལ་པ་
 ཡིན་པར་ཀུན་གྱིས་བཤད། རྒྱལ་པོ་དེ་ནི་དཔོན་ཆེན་ཀའའི་སྤྲུལ་ཆེ་མཆོག་གི་
 རྒྱུ་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་བྱི་ལ་འཁོད། ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀྱི་ཆར་མཁུན་སྟོ་

དང་སྐྱ་བཞོད་འགུན་ཟླ་མེད་པར་གྱུར། སྐྱ་ཆེན་བྱམས་པ་ཡུན་ཚོགས་སྐྱ་གཤེགས་
རྗེས་ས་སྐྱ་ད་སྐྱ་རྗེ་དང་། དཔལ་ཡུལ། སྤོ་ཡུ་མོགས་རྫོང་སྤོ་འགའ་ཞིག་སྤེ་དགེའི་
མངའ་འོག་ལས་རྩུང་བཟང་བྱུར་བྱེས་པ་ལྟ་བུར་བྱུང་བ་དེ་སྤྱར་ཡང་མངའ་འོག་
ཏུ་བསྐྱུས་ཤིང་འབངས་སུ་བཀོད། སྤོན་ཆེན་གཙུ་བོ་གཉེར་ཆེན་གད་ཐོག་སྤྱ་མ་
ལྟ་ཡུ་དང་། ཆོ་རིང་མགོན་སྤྱན་གཉིས་བྱུང་། གད་ཐོག་ལྟ་ལྟ་ནི་མཁས་བཙུན་
བཟང་གསུམ་གྱིས་ཐོག་ནས་རྩུས་སྤིང་བཟུང་ཞིང་། སྤྱིད་དང་ཁ་མཆུ་བསྐྱུས་པར་
མཆོག་ཏུ་གྲགས། སྐྱ་ཆེའི་སྐྱ་ད་ཏུ་སྤིང་ཆང་དང་སྤེ་དགེའི་བར་ཁ་མཆུ་ཆེན་པོ་
ལངས་ཏེ་འབྲུག་པ་སྐྱེའ་ཐག་ཆོད་ཆོ། གཉེར་ཆེན་འདིས་འདུམ་བྱས་པ་འགྲིགས།
མཁས་གསུམ་མདོའི་སྤིང་རྩུང་ཆོད་ཟེར་བ་དེ་ཡང་། གཉེར་ཆེན་འདིས་དབང་ཏུ་
བསྐྱུས་ཏེ་རེ་ཞིག་མཁས་མདོའི་རྫོང་ཞབས། གད་ཐོག་པས་བདག་འཛིན་མཛད།
དེ་བཞིན་ཆོ་རིང་མགོན་གྱི་བྱ། གད་ཐོག་གཉེར་པ་ཞང་སྐྱབས་ཀྱང་དཔལ་མཛད་
འབྲུལ་གྱི་སྤོ་གྲོས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཟེར། རྟིང་མའི་དགོན་རྟིང་མང་པོ་ཉམས་གསོ་
མཛད། དགོན་ཆེན་དགོན་ཏུ་ས་ཡུགས་གྱི་ཡུར་པ་སྤོད་ལས། སྐྱ་ད་ལས། སྐྱ་བ་
མཆོད། འཆམས་དང་བཅས་པ་ས་སྐྱ་རང་དང་བྱུང་པར་མེད་པ་བཙུགས། རྒྱལ་
པོ་འདིས་སྤྱིན་བདག་མཛད་ནས་རྩ་དམ་རྫོགས་ཆེན་དགོན་པ་དང་། འཛིན་
རྟག་མོ་དགོན་པ། དཔལ་ཡུལ་དགོན་པ་མོགས་དགོན་པ་འགའ་ཞིག་གསར་ཏུ་
བཏབ། རོར་མཁན་རབས་ཉེར་བཞི་པ་སངས་རྒྱས་ཡུན་ཚོགས་དང་། གཙང་རྟ་
ནག་མཁན་ཆེན་བཟང་པོ་རྒྱལ་མཆོན་རྣམས་དགོན་ཆེན་དགོན་ཏུ་གདན་དྲངས།
ས་སྐྱ་རོར་ཡུགས་འཛིན་པ་སྤེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་སོ་བྱང་གི་སྤེར་ཆོས་སུ་གྱུར། གཞན་
ཡང་རྫོགས་ཆེན་པདྨ་རིག་འཛིན། གཉེར་སྤོན་ཉི་མ་གྲགས་པ། ལྟག་པར་ཏུ་སྤྱ་
ཆེན་ཀུན་དགའ་ཡུན་ཚོགས་སྐྱབས་སུ་བྱུགས་འགལ་བྱུང་བའི་བདུད་འདུལ་རྩི་རྗེ་
ལ་སྤར་ཁུས་ལྟར། ཀམ་ཐོག་རིག་འཛིན་སྤོང་གསལ་རྟིང་པོ་ཀམ་ཐོག་གི་གདན་
སར་བཀོད་ནས་མཆོད་གནས་སུ་བཀྱར་ཞིང་བྱུགས་མཐུན་བྱུང་བ་ཀྱ་བཀྱའི་ཆོས་
འབྱུང་ལས་གསལ། དགུང་ལོ་དོན་གཉིས་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་མེ་བྱི་བྱི་
ལོ་1706ལོར་སྐྱ་གཤེགས། །

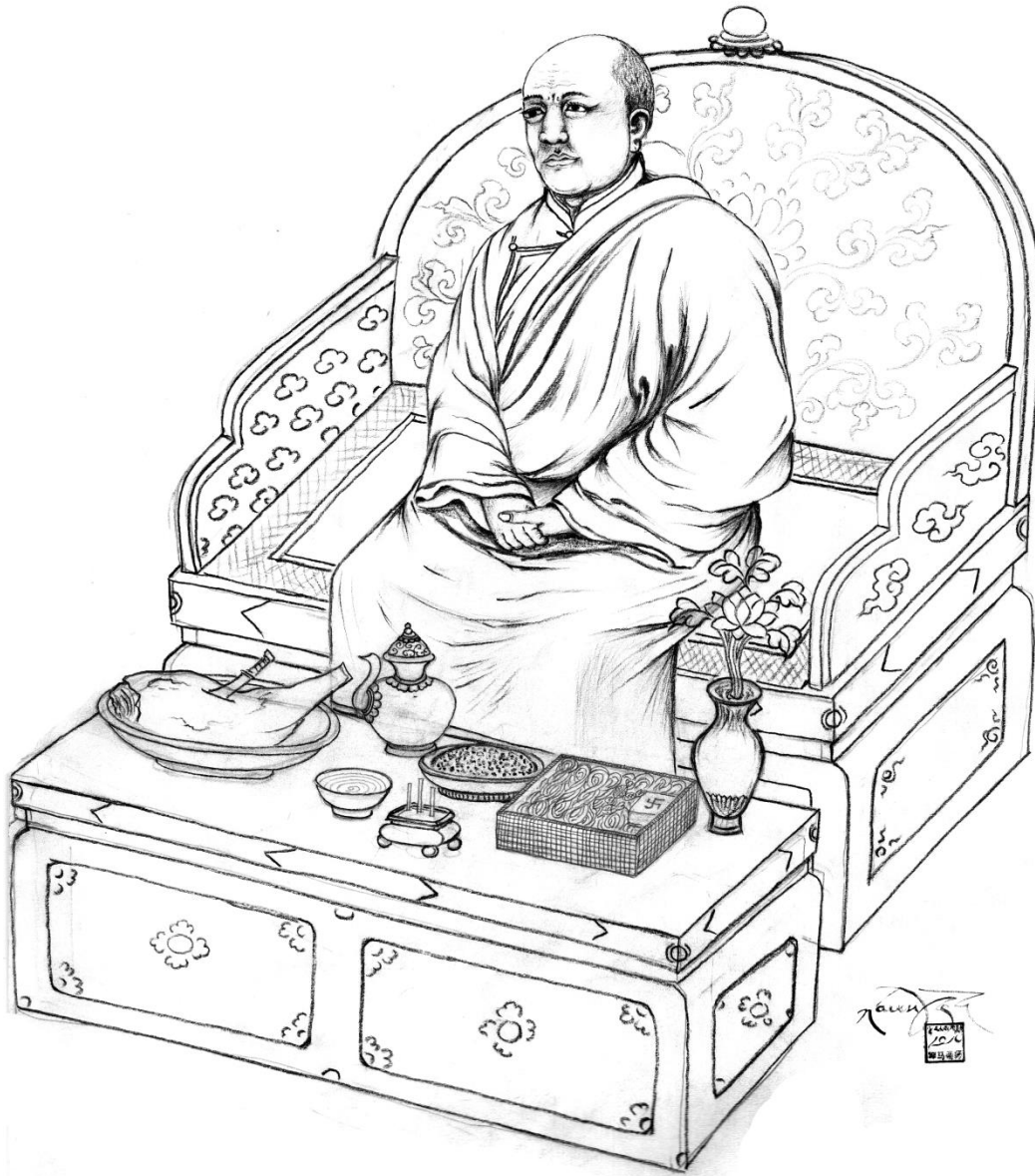

5 རྒྱལ་རབས་ལྟ་པ། ས་སྤྱོད་བསོད་ནམས་ལུན་ཚོགས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་
 པའི་ཤིང་ན་རྒྱུ་ལོ་༡༩༥༤ལོར་སྡེ་དགའི་གདུང་སྤྱོད་ཚོ་རྒྱན་བཟླ་ཤིས་ལ་སྤྱོད་བཞི་
 ལུངས་པའི་དང་པོར་ལུངས། རྒྱུང་དུས་ནས་རབ་བྱུང་སྡེ་མདོ་སྤྱོད་རིག་
 གནས་དང་བཅས་པ་ལ་སྤྱོད་གཉེར་མཐར་ཕྱིན་པར་གནང་། བློ་ཆེན་སངས་རྒྱས་

བསྟན་པས་སྡེ་དགའི་སྤྱི་སྤྱོད་སྐབས། ལྷགས་གཉིས་གང་ཐད་ནས་རམ་འདེགས་
གནང་། རྒྱལ་པོ་སངས་རྒྱལ་བསྟན་པ་སྤྱི་གཤེགས་རྗེས་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་སྤྱི་སྤྱོད་སྐབས་
ལྷགས་བཞིན་བསྐྱབས། ཞེ་བྱང་གི་སྡེ་དགའི་ལོ་རྒྱུས་ལས། “འདི་སྐབས་རྒྱལ་པོ་ལྷ་
བཟང་གིས་ཁོ་རང་གི་བྱ། རྒྱལ་དབང་བརྟན་པའི་སྤྱལ་སྤྱི་ཡིན་མདོག་བྱས་ནས་
མཆོན་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་བཏགས་ཏེ་བྲི་འདོན་ཆར་བའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་བ་སྐལ་
བཟང་རྒྱ་མཚོ་ལི་ཐང་སྤྱི་འབྲུངས་པ་ཐོས་པས། ལྷ་བཟང་གིས་ཨེ་ཁུ་ནང་
གཡོག་དང་བཅས་པ་ལི་ཐང་རུ་རྒྱལ་དབང་དགྲོང་སར་བཏང་བས། རྒྱལ་དབང་
དཔོན་གཡོག་ཆོ་རྒྱལ་ཁབ་འདིར་ཐོས་ཚུལ་བྱོན་པར་ཞབས་སྤྲོ་ཞུས་ཏེ་རྒྱ་བོད་ཀྱི་
གཙུག་རྒྱན་རུ་བཀོད་པས། གཞུང་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་དང་འབྲེལ་ཟབ་ཆེ་བ་འདི་
ནས་བྱང་ཞིང་། སྤྱིས་སུ་རྒྱལ་དབང་བརྟན་པའི་བཀའ་ཤོག་ཤེ་བམ་ཆེན་མོ་གནང་
བའི་ནང་ལ་ཡང་། སྡེ་དགའ་སྤྱི་དཔོན་ས་འདིས་དེད་རང་ན་ཆོད་རྒྱུ་བྱས་པ་
ཆེ་བས་ཁོང་རང་ཆོད་གིས་མ་ཆོད་སྡེ་དགའི་མི་སེར་ཡིན་དེས་དག །འདོན་ཐེར་
སྤྱི་ཇ་ཁྲལ་གཙང་ཆག་དགོས་ཚུལ། སོགས་འདི་སྤྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་དཀར་གྱི་བཟང་འཕྲོ་
བསྐལ་པའི་བར་རུ་མི་ཆད་པ་བྱུང་།” ཞེས་གསུངས།

རྒྱལ་བ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་ལི་ཐང་རུ་འབྲུངས་པ་དང་སྤྱི་གཤེགས་དང་
མི་འདྲ་བའི་སྤྱི་རིག་གྱུང་པོ་ཞིག་ཡོད་སྐབས་ཁམས་སྤྱོགས་འདིར་སྤྱི་མ་དང་མི་སྡེ་
མང་པོས་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མའི་ཡང་སྤྱི་ཡིན་ཚུལ་སྤྱོད་ཞིང་། དད་གུས་བྱེད་མཁན་རྗེ་
མང་རུ་སོང་། ཡིན་ནའང་སྐབས་དེར་ལྷ་བཟང་ཉན་གྱིས་བོད་ཀྱི་སྤྱི་དབང་
བཟུང་ཞིང་པད་དཀར་འདྲིན་པ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་པ་ཞིག་བྲི་ཐོག་རུ་བཞུགས་
ཡོད་སྐབས་དངོས་སུ་རྒྱ་ལའི་སྤྱི་མའི་ཡང་སྤྱི་ཡིན་ཞེས་སུས་གྱུང་སྤྱོགས་མ་རུས།
གདན་ས་གསུམ་གྱི་སྤྱི་མ་དང་། གཞུང་ཞབས་རྒྱ་གས་འགས་སྤྱོག་རུ་འཕམ་མདོན་
རྒྱུ་གིས་སྤྱི་མ་འཇུག་ཞུ་བ་དང་འབྲེལ་བ་མཚོན་ཅམ་རེ་སྤྱལ། རབ་བྱུང་བརྒྱ་
གཉིས་པའི་ཤིང་རྟ། སྤྱི་ལོ་1714ལོར་བོད་ནས་སོག་པོ་ལྷ་བཟང་ཉན་གྱིས་ལྷ་ཁུ་
ཞེས་པའི་སོག་དམག་དཔོན་གཡོག་འཁོར་དང་བཅས་པ། ལི་ཐང་རུ་རྒྱལ་བའི་
ཡང་སྤྱི་དགྲོང་སར་ཡོང་ཞིང་ཡོད་པ་ཐོས་པས། ལེགས་ཉེས་གང་ཡོང་མི་ཤེས་

པས་འཇིགས་ཏེ། བོད་ཟླ་དང་པོའི་ཆོས་བཞི་ཉིན་ཡབ་ཡུམ་སྐྱེ་འཁོར་འགའ་དང་
 བཅས་ཞེ་དགེའི་སྒྲིགས་སུ་བྲོས། ཞེ་དགེ་རུ་བསུ་བ་བྱས་ཏེ་བོད་ཟླ་གསུམ་པའི་
 ཆོས་བཅུ་བཞི་ཉིན་ཞེ་དགེར་འབྱོར། ཞེ་དགེ་ཆོས་རྒྱལ་བསོད་ནམས་སུན་ཆོགས་
 དང་། བསྟན་པ་ཆེ་རིང་ཁུ་ཆོན་གཉིས་ཀྱིས་ཕེབས་བསུའི་བཀོད་པ་དང་བཅས་
 ཀྱིས་སྐྱ་ལུང་ཁུག་རུ་གདན་དྲངས། ཞེ་ལེན་གཟབ་རྒྱས་ཞིང་སྤྱང་སྦྱོབ་མཛད།
 ཞེ་དྲུང་ཞེ་དགེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས། དེ་རྗེས་སྤྲ་མ་བསོད་ནམས་སུན་ཆོགས་ཀྱི་སྐྱེ་
 ཆའི་མཆུག་དང་། ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་གི་སྐྱེ་རིང་ལ་གད་ཐོག་ཞང་སྐྱབས་
 ཀྱི་བྱ་གཉེར་ཆེན་གཟུངས་རྒྱལ་དང་། ཆོས་སྦྱོང་སློ་བྲོས། དགེ་རབ་འབྱེད་ལུགས།
 གཉེར་པ་ཀུན་དགའ་སོགས་བྱང་ཞིང་། དེ་ལས་གད་ཐོག་གཟུངས་རྒྱལ་ནི་རྒྱ་
 སོག་པོ། བོད་དབུས་གཙང་གང་རུ་སྤྱིན་ཀྱང་སློ་ཐབས་རིག་པ་གཏམ་སྤྱིང་ལ་
 ཆོག་གསུམ་གྱི་ལན་བྱབ་མཁན་མ་བྱང་བར་གྲགས། བསྟན་སྤྱིད་ལ་སྤར་སོག་པོའི་
 རུས་ལས་རྒྱ་ཆེ་རྒྱང་རིང་བ། རྒྱ་ནག་གོང་མའི་བཀའ་དམ་ཁ་ཅིའུ་རྒྱ་ལོ་ཡིས་གྱི་
 ས་མཆོམས་རྒྱ་མཆོམས། རང་གི་གང་བསམ་ཐོག་ནས་བསྐལ་པའི་བར་རུ་འགྱུར་
 བ་མེད་པར་བཅད་པ་འདི་ནམས། གཉེར་ཆེན་འདིའི་དྲིན་ལས་བྱང་བ་ཡོངས་
 གྲགས་ཡིན། ཞེས་དང་། གཉེར་ཆེན་ཆོས་སྦྱོང་སློ་བྲོས་ནི་རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་
 མཆོ་གཞུང་ས་ཆེན་པོ། གསེར་བྱིར་མངའ་གསོལ་སྐབས་སུ་དབུས་སུ་ཕེབས་ཏེ་
 ཞབས་འགྱུར་ཞུས། གཉེར་ཆེན་འབྱེད་ལུག་ནི། གད་ཐོག་གཉེར་པ་སྐྱ་ལུས་རྒྱལ་
 པོ་བསོད་ནམས་སུན་ཆོགས་ལ་ཁྱོད་རང་གིས་འབྱེད་ལུག་འདི་ལ་བདག་རྒྱུན་ཞིག་
 མཛོད་དང་། འདིས་ཆེ་ཡིས་བྱབ་ན་རྒྱས་སྤྱིད་ལ་པན་པ་ཞིག་འོང་། ཞེས་ཞུས་པ་
 བཞིན་རྗེས་སུ་ཉོར་མ་བྱུར་འདུལ་བ་ལ་སྟན་གྲགས་བྱང་བ་སོགས་རྒྱལ་པོ་འདིའི་
 རིང་ལ་ཞེ་དགེ་དར་རྒྱས་ཆེ་བར་བྱང་། མཐར་དབྱུང་ལོ་རེ་གཅིག་པར་རབ་བྱང་
 བཅུ་གཉིས་པའི་ཤིང་ན་ཟླ་བ་དབྱུང་པའི་ཆོས་བཅུ་སྟེ་ལོ་༡༧༧༥ལོར་སྐྱེ་གཤེགས། །

6 རྟེན་གཤེད་རྒྱལ་རབས་དྲུག་པ། ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ས་རྟ་རྒྱུ་ལོ་1678ལོར་ས་རྒྱུང་བསོད་ནམས་ལུན་ཆོགས་ཀྱི་རྒྱའི་གཙུང་པོ་དབང་ཆེན་མགོན་པོ་དང་། ཡུམ་ཨོ་རྒྱན་མཆོ་གཉིས་ལ་སྲས་གཉིས་བྱུང་བའི་ཐ་ཆུང་དུ་སྦྱ་ལསྦངས། ཆུང་དུས་ནས་ཆོས་དང་རིག་གནས་ཐམས་ཅད་ལ་བསླབ་

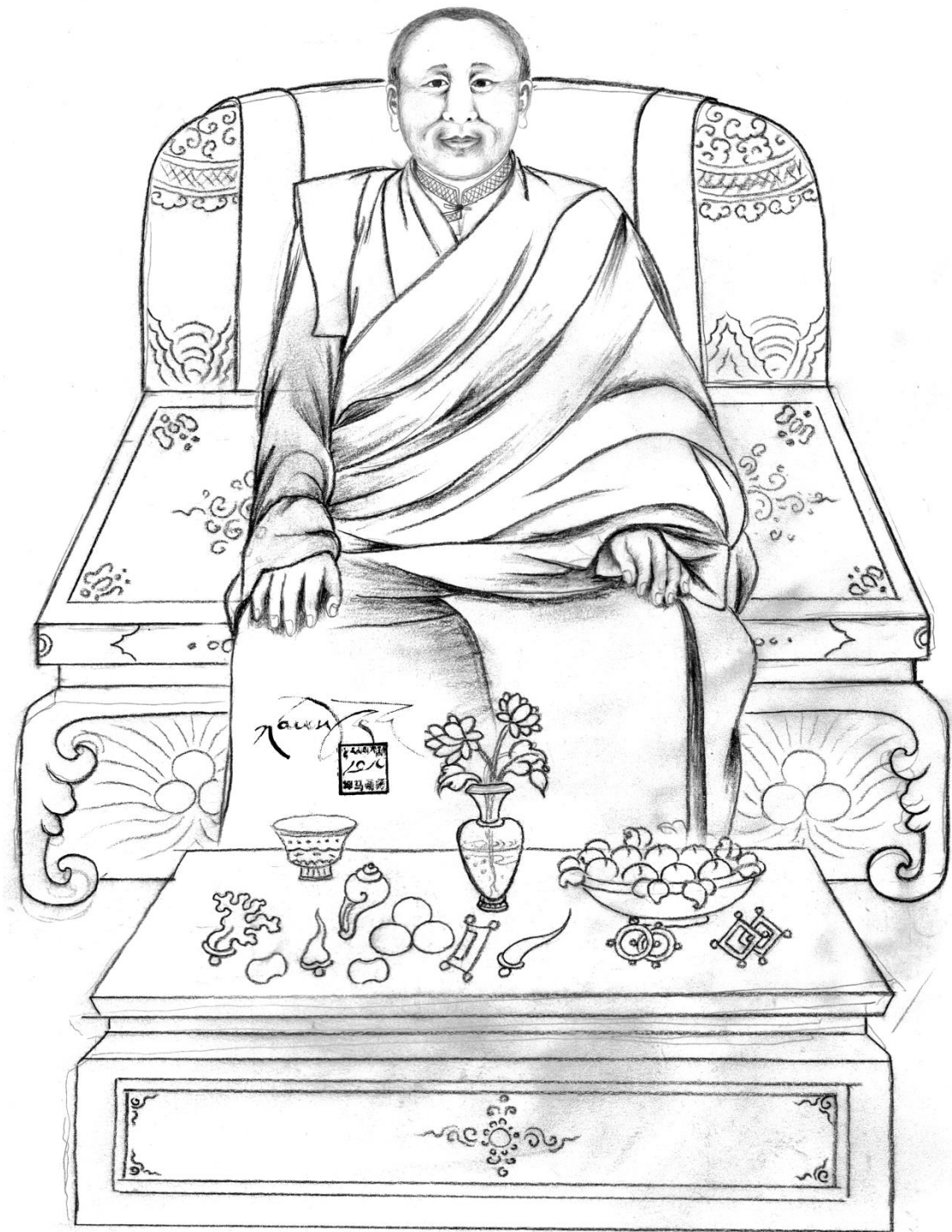
གཉེར་གནང་བས་མཁས་པར་ཆགས། གྱི་ལོ་1714ལོར་ཆོས་རྒྱལ་བསོད་ནམས་
 ལུན་ཆོགས་སྤྱ་གཤེགས་པ་དང་སྡེ་དགེའི་རྒྱལ་སྲིད་སྦྱོང་། དགེ་ཅེ་དང་། ཁྲིམ་
 ཐར། རྩེ་ཁོག་སོགས་འབྲོག་སྡེ་དང་། དཔོན་རྒྱུ་མང་པོ་མངའ་ཞབས་སུ་བསྐྱུས།
 སྤྱ་འཁོར་སློན་ཆེན་གཙོ་བོར། གཉེར་ཆེན་ཆོས་སྦྱོང་སློ་གྲོས། དགེ་རབ་འཕེར་
 ལུག །གད་ཐོག་གཉེར་ཆེན་བསོད་ནམས་བཀྲ་ཤིས། དགེ་རབ་རྒྱ་བོ། ལུག་མཛོད་
 ལུ་རུ་བཀྲ་ཤིས། གཉེར་པ་དར་རྒྱས། ལྷ་བུ་ཆེ་རིང་། ལྷགས་ར་བསྟན་པ་བཟང་
 པོ། ཨ་སྤང་སོགས་འཕུལ་གྱི་སློན་ཆེན་རྣམས་དང་ལྷན་རྒྱུ་བསྟན་སྲིད་བསྐྱུངས།
 གྱི་ལོ་1717ལོ་ནས། ལྷ་ས་གཙོས་པའི་བོད་ཡུལ་དབུས་སུ་སོག་པོ་རྩན་གར་བའམ་
 ཨོ་རོད་གྱི་དམག་གིས། རུས་ཟིང་འབྲུགས་པ་མང་རུ་བྱས་པར་མ་ཟད་ཉེ་སྤོར་གྱི་
 མཆོ་སྡོན་དང་། སི་ཁྲོན། ཡུན་ནན་སོགས་གྱི་ས་ཁུལ་ལ་གནོད་འཚེར་མང་པོ་
 བྱས་ཆུན་གྱིས་རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཁང་ཤིས་(康熙)གྱིས་གྱི་ལོ་1718ལོར་དམག་དབུང་
 བཏང་། གྱི་ལོ་1720ལོར་རྩན་གར་བའི་དམག་དབུང་བོད་ནས་མཐར་བསྐྱོད།
 རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་ལྷ་སར་གདན་དྲངས་ནས་བོད་གྱིས་ཆོས་སྲིད་གཉིས་
 གྱི་བདག་པོར་མངའ་གསོལ། ང་ལུམ་སྤྱར་གསུམ་དང་། ཁང་ཆེན་པ་སོགས་
 བཀའ་ཡི་སློན་པོར་བསྐོས་ནས་གཞུང་གསར་འཛུགས་སྐབས། ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་
 པ་ཆེ་རིང་གིས་བདག་རུ་བྱས་པའི་ཁམས་སྤྱོད་གྱི་ས་ཁུལ་འདི་དག་ལ་དག་རྒྱ་
 རག་གསུམ་མེད་པའི། ཞི་བདེའི་འཁོར་ཡུག་བཟང་པོ་ཞིག་བཟོན་སྤྱང་བྱང་ཡོད་
 ལྟམས། རབ་བྱང་བཅུ་གཉིས་ལྷགས་པག་གྱི་ལོ་1731ལོར་རྒྱ་ནག་གོང་མ་གཡུང་
 གེན་(雍正)གྱིས་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་ལ་སྤྱད་དར་ཅེ་མདོ་ནས་སྤོད་སོག་
 ལ་སྤྱ་བོའི་བར་དབང་བསྐྱར་ཆོག་པའི་བཀའ་ལུང་གནང་ཡང་། སྤར་ཡོད་རང་
 སྲིད་གྱིས་ཆོག་ཤིས་མཛོད་ནས་བདག་རུ་མ་མཛོད། །

ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་སྤྱས་གསུམ་བྱང་བའི་ཆེ་བ་སྤྱས་ཆེ་བ་བསོད་ནམས་
 མགོན་པོ་ས་ལྷག་གྱི་ལོ་1698ལོར་འབྲུངས། ལ་རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོའི་ལུམ་
 ཆེ་རིང་དབང་མོ་ཉིད་ཁབ་རུ་བཞེས་པ་ལ། སྤྱས་མོ་གསུམ་བྱང་བ་རིམ་བཞིན་ལྷ་
 ཐོག་རྒྱལ་བོ་དང་། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་བོ། ཉོར་ཁང་སར་དཔོན་བཅས་ལ་བག་མ་

བརྒྱུད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གནས་འཕེལ་རྒྱས་སྐོར་གྱི་མཛད་སྤྱོད་ལ། སི་ཏུ་ཆོས་
གྱི་འབྱུང་གནས། རོར་ཆེན་བཀྲ་ཤིས་ལྷན་གྲུབ། རྫོགས་ཆེན་འབྱུང་མེད་ཐེག་
མཆོག་བསྟན་འཛིན་སོགས་མཆོད་གནས་སུ་བཀྱུར་ཞིང་ཟབ་ཆོས་མང་པོ་གསན།
སྤྲེལ་སུ་འཛུལ་ཐོག་དགོན། ཡེ་ན་དགོན། རབ་བརྟན་དགོན། རུམ་མདོ་
དགོན། སྟོམ་འཛོམ་དགོན། སྤུ་ལེན་དགོན། རྣམ་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་ལྷན་དྲན་ཐང་
དགོན། དཔལ་སྤྱངས་དགོན་སོགས་དགོན་སྡེ་བཅུ་བདུན་གསར་བཞེངས་གནང་།

རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་མེ་ལུག་སྤྱི་ལོ་1727ལོར་གཉེར་ཆེན་ཆོས་སྐྱོང་སྟོ་གོས་
ལ་ཞལ་བཀོད་གནང་སྟེ། དཔལ་སྤྱངས་དགོན་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་བཅས་གསར་
བཞེངས་གནང་སྟེ་སི་ཏུ་ཆོས་གྱི་འབྱུང་གནས་བཞུགས་ཡུལ་གནང་། སི་ཏུ་ཆོས་
འབྱུང་གིས་ཞལ་སྐྱུལ་ལྟར། ང་བཅུ་གཉིས་པའི་ས་བྱ་སྤྱི་ལོ་1727ལོར་རྒྱལ་བའི་
བཀའ་འབྱུང་གི་སྤྱི་ཤིང་བཀོད་རྒྱུ་དུ་འཇུགས། བཀའ་བསྟན་རྣམས་གཉིས་
གཙུག་པོར་བྱས་པའི། གསུང་རབ་གྱི་སྤྱི་ཤིང་རྣམས་བཞུགས་ཡུལ་དུ་སྡེ་དགའི་
སྤྱི་ཤིང་ཁང་ཆོས་མཛོད་ཆེན་མོ་འདི་བཞེངས། དེ་རྗེས་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་རུས་
སུ་ས་དགེ་བཀའ་རྟེན་གྱི་གསུང་རབ། ཤིང་སྤྱི་ཤིང་བཀོད་པ་རྣམས་བཞུགས་སུ་
གསོལ་བ་ལ། དེར་རུས་འཛིན་རྟེན་ཐོག་པོ་དུ་ཡིག་གི་སྤྱི་ཤིང་ཁང་ཆེ་ཤོས་སུ་ཆགས་
པ་རེད།

སྤྱི་གསུང་བྱགས་རྟེན་གསར་བཞེངས་ཀྱི་རིགས་ལ། གསེར་བྱུང་གི་ལྷ་སྤྱི་
དང་། ཅན་དན་ལས་གྲུབ་པའི་བདེ་གཤེགས་མཆོད་རྟེན་བརྒྱུད་ཐོག་ཆོད་རེ་ཡོད་
པ་ཆ་གཅིག་ གསེར་བྱིས་ཀྱི་བཀའ་འབྱུང་ཆར་གཅིག་ །དེུལ་བྱིས་ཀྱི་བསྟན་
འབྱུང་ཆར་གཅིག་དང་། བསྟན་པའི་བཅས་སུ་གྱུར་པའི་པར་ཤིང་ལ་བཀའ་
འབྱུང་ཆ་གཅིག་ལ་པོ་ཏི་བརྒྱ་དང་གསུམ། ས་སྤྱི་ཤིང་བཀའ་འབྱུང་པོ་ཏི་བཙུ་
འདོན་ཆོག་སྐོར་དང་། སྤྱི་བརྒྱུད་རྣམ་ཐར། རྣམ་བཤད་ཆོས་འབྱུང་སོགས་པོ་ཏི་
བྱུག་ཅུའི་སྐོར། བསྟན་འབྱུང་པོ་ཏི་ཉི་ཤུ་ཅན་གྱི་བར་དུ་པར་གསར་བཞེངས་
གྲུབ་མཆོམས་དགུང་ལོ་རེ་གཅིག་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ས་རྟ། སྤྱི་ལོ་1738
ལོར་སྤྱི་གཤེགས། །

7 རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་བརྟན་པ། བྱི་ཆེན་ཕུན་ཚོགས་བསྟན་པ། རབ་བྱུང་
བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཤིང་བྱ་ལོ། སྤྱི་ལོ་1705ལོར་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་ལ་སྲས་
གསུམ་དང་། སྲས་མོ་གཅིག་བཅས་བཞི་འབྲངས་པ་ལས་སྲས་གཉིས་པ་ཡིན།
མཆོན་ཀླན་དགའ་སྤོང་ལས་ཞེས་གསོལ། རྒྱུ་རྒྱལ་ནས་ཆོས་སྒྲོར་ཞུགས་ཏེ་སློབ་
གཉེར་གནང་། རོར་མཁན་ཆེན་བཟླ་ཤིས་ལྷན་གྲུབ་ལས་རབ་བྱུང་ཏེ་མཆོན་
ཕུན་ཚོགས་བསྟན་པ་ཞེས་གསོལ། གྲུབ་མཐའ་གཙོ་བོ་ས་སྐྱ་རོར་པའི་ལྷགས་སྤྱི་
མཛད། སྤྱི་ལོ་1738པའི་ས་རྩ་ལོར་ཡབ་རྒྱལ་པོ་སྐྱ་གཤེགས་པའི་སྐབས་སྲས་ཆེ་
བ་མི་དབང་བསོད་ནམས་མགོན་པོས། སྤྱི་ལོ་1733ལོར་རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱལ་
མཆོའི་གཙུང་མོ་ཆེ་རིང་ཁབ་བྱུང་བསུས་ཏེ། དཔོན་སྟོང་པོ་བྲང་བཟླ་ཤིས་ལྷུ་མ་གྱི་
གདན་སའི་ཁུར་བཞེས་ཡོད་སྟབས། སྲས་གཉིས་པ་ཕུན་ཚོགས་བསྟན་པ་རྩེ་
དགའི་རྒྱལ་སྤྱི་ཤིང་གི་བྱི་ལ་འཁོད། དེའི་སྤྱི་ལོ་ས་ལུག་ལོར་ཡབ་གྱི་དགོངས་རྒྱུ་
གྱི་ཆེད་དཔུས་གཙང་ཁུལ་དུ་མཆོད་འབུལ་དང་གནས་བསྐྱོར་ཐེབས། ལྷ་བ་བརྒྱ་
པའི་ཆོས་ཉེར་གསུམ་ཉིན། ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་ཆོགས་ཐེབས་ཐོག་བཟླ་
ཤིས་པའི་ཁ་བཏགས་དང་། གྱེ་རོར་གྱི་གསེར་སྐྱ་སྒྲོས་ལྷན། གསེར་ཞོ་བརྒྱ།
དབུལ་སྲང་བརྒྱ། དར་གོས་ལྷག་ཁང་པོ། གཙན་གཟན་གྱི་ལྷགས་རིགས་མང་པོ། རྩ་
དང་། དེའུ། མཛོ། གཡག་སོགས་དཔུང་ཆེན། ར་འཁོར་དུག་ལྷ་བརྒྱ་ཐམ་པ་
བཅས་གྱི་མཆོད་རྩིས་དང་། ཡབ་རྩེ་བདེ་བར་གཤེགས་པའི་དགོངས་རྒྱུ་
ཁ་བཏགས་དང་། མཛོད་གོས་ལྷག་ཁང་པོ། གསེར་ཞོ་སུམ་བརྒྱ། གཞན་ཡང་
དངོས་རྩིས་མང་པོ་མཆོད་པའི་སྤོང་དུ་སྤུལ་བས། སྤོང་བདག་ཆེན་པོ་ཕུན་ཚོགས་
བསྟན་པ་ཞེས་གསུངས་པས་བྱུང་པར་བྱུང་ཚུལ། རོར་མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཆོས་
སྒྲོར་གི་རྣམ་ཐར་ལས་གསལ། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ལྷགས་སྤྱི་ལོ་1740
ལོར་སྤྱི་ཡོ་མཆོད་གནས་མཁན་ཆེན་བཟླ་ཤིས་ལྷན་གྲུབ་སྐྱ་གཤེགས་པའི་ཆབ་བྱུང་
རོར་མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཆོས་སྒྲོར་རྩེ་དགའི་ཕྱོགས་སྤྱི་ཤིང་གཤེན་དངས། ཞེ་བྱུང་རྩེ་དགའི་
ལོ་རྒྱུས་ལས། གཙོ་ཆེར་སྟོན་གྱི་ཡབ་མེས་རྣམས་གྱི་ལྷགས་སྤོང་མ་ཉམས་གོང་
འཕེལ་དུ་རྒྱལ་སྤྱི་ཆོས་བཞིན་སྒྲོང་ཞིང་། འཕེལ་གྱི་སྤོ་རྒྱ་སྤྱི་ཤིང་། གསུང་

བརྗོད། རྒྱ་རྒྱལ་མཐའ་དག་ལ་ཆོས་སློན་རིག་པ་ཅན་སྤྱད་ཡང་བྱོན་པ་ལྟ་བུའི་
 མཆན་གྱི་སྟོན་གྲགས་ཀྱི་ཟེལ་གྱིས་ཀྱང་ས་ཆེན་པོ་གཡོ་ཞིང་འདྲར་རྩས་པའི་ལས་
 དབང་བཅན་པོའི་སྟོབས་དང་ལྡན་པ་སྟེ། དག་སྟོན་པོ་ཡིན་ཀྱང་གོང་དུ་མི་
 བཏང་། གཉེན་འབབས་ཆུ་ཡིན་ཀྱང་ཐུར་ལ་མི་མངག་པ་དེ་ཉིད་ཀྱིས་ཀྱང་ཡབ་
 རྗེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྟེན་བཞེངས་ཀྱི་འཕྲོ་སྦྱི་དང་། ཞེས་དང་། ཡང་། འདི་སྐབས་
 གཞུང་ས་ནས། སྤང་དུ་ལའི་བླ་ཐུར་གྱིས་གཙང་མདའ་དཔོན་ལྷང་ལོ་ཅན་པ་
 གསོད་གྲབས་བྱས་པ་བྲོས་ནས་བྲི་ཆེན་བལ་མ་འདི་ལ་སྐབས་བཅའ་བ་འཛིགས་
 པ་མེད་པའི་སྟོང་སྟོབས་ཀྱིས་མགོ་བླངས་ཏེ་སྟོག་བསྐྱབས་པས། དབུས་གཙང་
 ཁམས་གསུམ་གྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་དཔོན་པོ་སྤང་ལ་ཆོད་བཅུགས་ནས་ལྷང་ལོ་ཅན་
 པ་སྟོག་བསྐྱབས་རྩས་པ་སྟེ་དགེ་དཔོན་པོ་ཤུགས་ཆེ་ཆུང་ལ་བརྗོད་མ་དགོས་ཟེར་
 བའི་ཏ་ལས་པའི་གྲགས་པ་བྱུང་། ཞེས་གསལ། ཁོང་གི་སྐུ་རུས་སུ་སྟོན་ཆེན་གཙོ་
 བོ་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་སྐབས་ཀྱི་གཉེར་ཆེན་ཆོས་སྦྱིང་སྟོ་གོས། དགེ་རབ་
 འཕེར་ལུག །གད་ཐོག་གཉེར་ཆེན་བསོད་ནམས་བཀྲ་ཤིས། དགེ་རབ་རྒྱ་བོ། ལུག་
 མཛོད་གུ་རུ་བཀྲ་ཤིས། གཉེར་པ་དར་རྒྱས། ལྷ་བྱ་ཆེ་རིང་། ལུགས་ར་བསྟན་པ་
 བཟང་པོ། ཨ་སྐྱང་སོགས་པལ་ཆེར་བསྟན་སྟིང་ལ་ཞབས་ཞུས་བསྐྱབས་ཤིང་
 བཞུགས་ཡོད་པར་སྤང་། དེ་ནས་ཡབ་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྟེན་བཞེངས་ཀྱི་འཕྲོ་
 སྦྱི་དང་། བྱང་པར་བསྟན་འཇུག་བོད་ཉིས་བརྒྱ་དང་བཅུ་གསུམ་གྱི་པར་ཤིང་
 མཐར་ཕྱིན་པར་བཞོས། གཞན་ཡང་རྒྱལ་པོ་བཀའ་ཆེན་ས། བརྒྱ་བཀའ་ཐང་།
 ཐང་ཡིག་སྟེ་ལྷ། བེ་དཀར། བེ་དཀར་གཡའ་སེལ། བེ་སྟོན། མན་ངག་ལྟན་
 ཐབས། བོད་མཁས་སྟན་འགྲེལ་སོགས་པོ་ཏི་སུམ་རུའི་སྟོར་གྱི་པར་ཤིང་གསར་
 བཞེངས་གནང་། རབ་བྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་ལུགས་ལུགས་སྦྱི་ལོ་1751ལོར་སྐུ་
 གཤེགས། །

8 རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་བརྒྱད་པ། ས་རྒྱུང་སློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ། རབ་བྱུང་བཅུ་
གཉིས་པའི་རྒྱལ་ཡོས་སྤྱི་ལོ་1723ལོར་ཚོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཚེ་རིང་གི་སྐུ་མ་རྒྱུང་དུ་

སྐྱེ་འབྱུངས། རྒྱུ་རྒྱུ་ནས་ཆོས་སྒྲོལ་ཞུགས་ཏེ་སྒྲོལ་གཉེར་གནང་། དཔལ་ས་སྐྱེ་
 པ་འཇམ་མགོན་དག་དབང་ཀྱན་དགའ་སྒོ་གོས། ཐར་ཅེ་མཁན་ཆེན་ནམ་མཁའ་
 བསམ་གྲུབ། མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཆོས་སྒྲོལ་། ཤར་ཆེན་མི་འགྱུར་རྒྱལ་མཆོན།
 ལྷ་ཆེན་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན། སི་རྒྱ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས། རྩོགས་ཆེན་འགྱུར་
 མེད་ཐེག་མཆོག་བསྟན་འཛིན། ཀམ་ཐོག་དྲི་མེད་ཞིང་སྒྲོལ་སོགས་སྤྲུ་རྩེས་སྐྱེ་
 བསྟན་ནས་ཆོས་དང་རིག་གནས་མང་པོར་གསན། བྱད་པར་རྒྱ་གསོ་བ་རིག་པ་
 ལ་མཁས་པའི་སྟན་གྲགས་རྒྱས། དཔོན་ཆེན་དཔོན་དང་། དཔོན་སྟོན་བཟ་ཤིས་
 རྩེ་མ་རྣམས་གསེར་ཟངས་དང་། རེ་ཅན་དན་སོགས་ལས་གྲུབ་པའི་སངས་རྒྱས་
 བྱང་སེམས་ཀྱི་སྐྱེ་བརྟན་བརྒྱ་ཕྱག་མང་པོ་དང་། བྱད་པར་གཟིམས་རྒྱུ་གསར་
 པའི་ལྷ་ཁང་རྒྱ་གསེར་ཟངས་ཀྱི་གྲུབ་ཆེན་བརྒྱད་ཅུའི་སྐྱེ་བརྟན། ཐུབ་པའི་གནས་
 བརྟན་བརྒྱ་རྒྱུ་བཅས་བཞེངས། སྤྱི་ལོ་1751པའི་ལྷགས་ལྷག་ལོ་སྐྱེ་ཡི་གཅེན་པོ་
 ཆོས་རྒྱལ་སྐྱེ་ཆོགས་བསྟན་པ་སྐྱེ་གཤེགས་པ་དང་ས་སྒྲོལ་རྩེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱི་
 བྱིར་འཁོད། སྐྱེ་འཁོར་གྱི་སྟོན་ཆེན་སྒྲོལ། ཞེ་ཆེན་རྒྱུ་ཡིག་གི་རྩེ་དགེའི་ལོ་རྒྱུས་
 ལས། བྱི་ཆེན་སྒོ་གོས་རྒྱ་མཆོ་ལྷམ་རྒྱལ་གྱི་སྐབས་སྐྱེ་གཉེར་ཆེན་ཕྱག་པོ་བྱ་དོན་
 གྲུབ་དང་། ཡིད་རྒྱུང་དཔོན་ཨ་དཀར་དང་། ཐུས་སྐྱེ་མཁར་མདོ་བསོད་ནམས་ཉི་
 མ་སོགས་བསྐྱོས་ཀྱང་ཕྱི་མ་འདི་གཉིས་ཡུན་རིང་མ་བཞུགས་ཤིང་། དེ་རྩེས་གང་
 ཐོག་གཉེར་ཆེན་ནོར་བུ་དབྱ་འདུལ་དང་། དགེ་རབ་མགོན་པོ་ཆེ་རིང་། རྒྱ་
 དཔོན་གྱ་རྒྱ་དོན་གྲུབ་སོགས་ཡོད་པར་བཤད། རོར་གྱི་མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྷན་
 ཆོས་སྒྲོལ་སོགས་དབྱ་ཡི་མཆོད་གནས་རྣམས་ལ་དངོས་དང་བརྒྱུད་པའི་སྟོན་ནས་
 མཆོད་སྦྱོར་རྒྱ་ཆེན་མཛད་པའི་ཚུལ། རོར་མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཆོས་སྒྲོལ་གི་
 རྣམ་ཐར་ལས། ཤིང་གི་སྤྱི་ལོ་1754ལོར། བོད་ལྗེ་བ་ལྷ་པའི་ཆོས་ཉེར་གསུམ་ཉིན་
 བོད་རྒྱ་ཐེབས་སྐབས་ལག་དོ་བརྒྱད་བརྒྱ་ཉི་ལྔ། མཛོ་ཁལ་ཆིག་སྟོང་ཉིས་བརྒྱ་
 སུམ་ཅུ་སྟོར། ཉ་ཉིས་སྟོང་ལྷག ཁྲིལ་ཆིག་སྟོང་བརྒྱ་མེད་ལྷ་བརྒྱ་སྟོར་ཡོད་པར་
 གསུངས་འདུག རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཤིང་ཕག་སྤྱི་ལོ་1755ལོར་ཉེ་ཉོར་
 ཁང་གསར་དཔོན་དང་། ཉོར་མ་རྒྱུར་དཔོན་གཉིས་ས་ཚོད་ཀྱི་འབྲུག་པ་བྱུང་།

སྐབས། ཁང་གསར་དཔོན་གྱི་རྒྱུ་ཚ་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོས་བྱས། མ་ཟུར་དཔོན་གྱི་
རྒྱུ་ཚ་རྒྱལ་རོང་ཁོ་སྐབས་རྒྱལ་པོས་བྱས་ཏེ་འབྲུག་མཚན་ལངས་སྐབས། བོད་
གཞུང་ནས་རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཚོས། འབྲུག་མཚན་མི་ཚོག་པའི་བཀའ་ནན་པོ་
ཐེབས་ཀྱང་། མ་ཟུར་དཔོན་གྱིས་མ་ཉན་པར་རྒྱལ་རོང་བ་དཔུང་བཀྲག་སྟེ་གཡུལ་
འབྱེད་པ་དང་། སྡེ་དགེའི་ལས་དམག་ཆས་ཏེ། ཉོར་མ་ཟུར་རྒྱུ་ཉན་དང་
བཅས་པ་ཕམ་པར་བཅོས་པའི་སྒྲོར། ཞེ་ཆེན་དུང་ཡིག་གིས་མཛད་པའི་སྡེ་དགེའི་
ལོ་རྒྱུས་《རོ་མཚར་མཚོག་གི་གཏེར་མཛོད་》ལས^①། གད་ཐོག་བསོད་ནམས་བཀྲ་
ཤིས་སོགས་བྱོན་ཏེ། ཡུན་རིང་པོའི་བར་དུ་དགེ་བཤད་སྡིག་བཀོལ་གྱིས་བར་
མཚམས་མཛད་ཀྱང་། མར་ཟུར་གྱིས་ཤར་སྟོགས་གོང་མ་ཆེན་པོའི་བསྟན་དག།
རྒྱལ་རོང་རབ་བརྟན་དཔུང་ཤེད་ལ་བཀྲག་སྟེ། ཁང་གསར་གྱིས་མ་ཚད་རྒྱལ་ཁབ་
འདི་ཉིད་ལ་ཡང་དོ་བཛོ་བའི་བསམ་ངན་རྒྱ་ཆེན་བྱས་ཐོག །འདི་གའི་གཏེར་
ཆེན་དགེ་རབ་བོ་རྒྱལ་དང་། གཏེར་ཆེན་དོན་གྲུབ་སོགས་གྱིས་ཐོག་དུང་པའི་
དམག་དཔུང་ཉུང་ཤས་ཤིག་བཏེགས་པར། མི་རྒྱུ་ལྟ་ཡིས་བརྟན་པས་མཐའ་མི་
རྒྱལ་རོང་གི་དམག་དཔུང་ལོ་ཉོག་མེར་བས་བཅོམ་པ་ལྟར་བརྒྱགས་ཏེ། བསྟན་
དགའི་མགོ་ལག་གིས་ཟམ་འཕྲང་བརྒྱན་པས། སྤྱིན་པོའི་ཁྱོད་བྱིར་དུ་སྤྲེའས་པ་ལྟ་
བྱ་བྱང་། ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་རྒྱལ་སྡེ་དགེའི་ལོ་རྒྱུས་རོ་མཚར་མཚོག་གི་
གཏེར་མཛོད་ལས^②། བསྟན་སྤྱིད་ཉིད་ལ་ལྷག་དུ་སྤྱོད་ཆེ་བ་དགེ་རབ་བོ་རྒྱལ་
ཡིན་ཏེ། འདི་ནི་མཁས་པ་གཞུང་དུང་བ། དཔའ་ལ་ཚོད་བྱིན་པ། ཁ་གསལ་ཀྱང་
རྒྱས་མི་ལོན་པ། དག་མགོ་བསྐྱོར་ཞིང་ཟུན་མགོ་ཐོན་པའི་གཡོ་ཐབས་ལ། སྟོན་
སྟོང་བཅོན་སྐམ་པོའི་དུས་ཀྱི་མེད་ཐབས་མེད་པའི་སྟོན་པོ་ནམས་ཀྱི་དཔེ་ལྷ་དང་
མཚུངས་པ་བྱུང་སྟེ། འཇིག་རྟེན་པའི་གཏམ་དཔེ་ལ། ལུ་པ་ཡིས་བསྟོད་ན་པ་ངན་
བྱ། །དག་ཡིས་བསྟོད་ན་པ་བཟང་བྱ། ཟེར་བ་ལྟར་གོང་དུ་སྟོས་པའི་མཐའ་མི་

① དཔེ་རྙིང་དབུ་མེད་ལག་བྲིས་མ། ཤོག་ལྡེབ་76པའི་ཉིན་མེད་དང་པོར།

② དཔེ་རྙིང་དབུ་མེད་ལག་བྲིས་མ། ཤོག་ལྡེབ་84པའི་ཉིན་མེད་2པར།

རྒྱལ་རོང་གི་དམག་དབུང་མར་བྱུང་གིས་བྲིད་པ། གཉེར་ཆེན་འདིས་སྤྱི་ནང་ལྷན་
མ་ཐེངས་པས་གཡོ་ཐབས་ཀྱིས་མཆོན་གཅིག་ལ། མར་བྱུང་གི་སྤྱི་གཞུང་ལ། དམག་
སྐར་ཁྲ་པོ་བརྒྱབ་ནས་རག་ར་བ་སྤྱི་ནང་དང་བཅས་པ་ཆར་བ་དང་། དེ་ཉིན་
མར་བྱུང་དཔོན་གཡོག་སྟོང་ཤེད་ཤོར། དག་ལྟ་ཆག་ནས། ཁྱོས་ལམ་གར་རྟེན་
ཀྱིས་ཁྱོས་བྱུང་སོང་བར་གྲགས། ཞེས་སོགས་དང་། ཡང་དེའི་འཕྲོ་ཟུ་མཐུད་ནས།
དེ་སྐབས་ཀྱི་གཉེར་ཆེན་དར་རྒྱས་ཀྱང་རྒྱལ་སྤྱི་མཛུགས་པ་དོ་གལ་ཆེ་བ་ལ་བབ་
རྩུ། གཏམ་དང་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་སྟོབས་ལྡན་སྲུང་ཀྱང་བསྐྱོག་པར་མི་རུས་པའི།
རི་གཟར་གི་ཐབ་ཆོད་ལྟ་བུའི་སློ་རྩལ་དང་ལྡན་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ལན་ཅིག་རྒྱ་
དཔོན་གོང་ཡེས་འདི་གར་རྩལ་ཞིག་བཏང་སྟེ། བྱོད་སྤྱི་དགེ་ཐུ་སི་ང་དང་
མཇལ་སར་ཡོང་དགོས་གསུངས་རྩུ། གཉེར་ཆེན་འདིས་དེ་དོན་གི་གནད་འགག་
མཁྱེན་ནས་རྩལ་ལ། བྱོད་མགོ་ཐོག་གི་དཔོན་པོ་དངོས་མཇལ་བྱུང་ན་ངེད་
ཀྱིས་ཀྱང་བོད་བར་ལམ་གི་ཞུ་བྱ་མང་བ་ཞིག་ཡོད་པས་ལྟག་རྩལ་དགའ་སྟོ་ཆེ་ཡང་།
ངེད་སྤྱི་དགེ་སྤྱི་སྤྱི་དང་འབྲུང་ལ་བྲིམས་སྤྱི་ཆོད་ཐུབ་ཀྱི་རང་ཆོད་ཀྱི་དཔོན་པོ་
སྤྱི་དཔས་བཞག་པ་གངས་རི་ལྟ་བུ་ཡིན་པས། ཤོག་ཟེར་བ་དང་འོང་རག་མ་
གཅིག་མེད། ཐ་ན་དཔོན་གཡོག་སྟོང་ཤུག་གཅིག་ལས་ཁྱུང་བ་ནི་འོང་ཐབས་
མེད། དེ་ཡང་ག་འགྲིག་པ་ཞིག་འོང་གྲབ་ལ་ལྷ་བ་གཅིག་ནི་མི་ཐོན། དེ་མཆོམས་
ངེད་གཅིག་འོང་རུས་ནི་རི་པོ་ཆེན་པོ་མགོན་པོས་ན། རྒྱ་མཆོ་ཆེན་པོ་གདན་རྩལ་
མི་བཏིང་ག་མེད་ཡིན་པས་བེ་རི་དང་། དར་རྒྱས་སོགས་ནི་བདེ་མོ་ཅི་འོང་མི་
ཤེས་པར་ད་ལྟ་ནས་སྤྱི་ཞུས་ཡིན་གསུངས་པས། རྒྱ་དཔོན་ཀྱིས་རུས་དེར། རྩེ་
གཟར་གི་གཞི་འོང་དོགས་ཀྱིས་སྤྱི་དགེར་འབྱོན་མི་དགོས་གསུངས་པ་དེ་ལྟ་བུས་
མཆོན་ཏེ། གཉེར་ཆེན་རེ་རེས་དག་འདུལ་གཉེན་སྦྱོང་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པས།
ཞེས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། སྤྱི་ལོ་1760 ལོར་དོར་མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྡན་ཆོས་
སྦྱོང་སྤྱི་གཤེགས་སྐབས་གསེར་གདུང་མཆོད་རྟེན་ཆེན་མོ་བཞེངས་པ་དང་། ཤོག་
ནག་ལ་གསེར་ཞུན་མས་བྲིས་པའི་བཀའ་འཁྱུར་ཆ་གཅིག །གསེར་དབུལ་ལས་
བྲིས་པའི་ཤེར་སྤྱིན་འབུམ་པ་དང་། བརྒྱད་སྟོང་པ་སོགས་དང་། གཞན་ཡང་

སྒོང་ཆེན་མཛོད་བརྟན་དང་། ཞེ་ཆེན་བཀའ་འབྲུམ་པོ་ཏི་བརྩུ་བྱུག །སྒྲན་ཡིག་གཡུ་ཐོག་ཆ་ལག་བཙོ་བརྒྱད། དཔལ་སྤངས་པའི་སྒྲན་བརྩུས་ཨེ་མི། བྱེ་བ་རིང་བསྐལ། དར་མོ་སྒྲན་རམ་པའི་བཀའ་རྒྱ་མ་སོགས་པོ་ཏི་ལྟ་བུ་ལྟག་གི་པར་ཤིང་གསར་རྩ་བརྒྱུས། རྗེ་འདྲིའི་ལས་དབང་བཙན་པོའི་རང་ཤྱགས་ཀྱིས། གཞན་སྡེ་ཁས་དྲག་དཔུང་ཆེན་མང་པོ་འབད་ཚོལ་མ་དགོས་པར། མངའ་ཞབས་སུ་འདུས་པ་སྐར་ཁྲ་ཆེན་སྐབས་རྗེང་སྡོ་བཙོ་བརྒྱད་ཟེར་བ་ཡོད་པ་སྐབས་དེར་རྗེང་སྡོ་ཉེར་ལྟ་འཕར་བ་དང་། གཞན་ཡང་དཔོན་རྒྱུང་མང་པོ་དང་། འབྲོག་སྡེ་མི་གངས་ཁྱི་ཁྱག་གསུམ་ལྟག་ཙམ། གསར་རྩ་ཐོབ་པའི་ཚུལ་གྱི་བཀའ་ཚིག་འབྲུང་ལས་གསལ་བར་ལྟར་རོ། རྒྱལ་པོ་འདིས་ཉག་རོང་རྩ་དམག་བརྒྱབ་སྟེ། ས་མཆོམས་ཀྱི་ཉག་སྡེ་ཁག་གཅིག་སྡེ་དགོས་བརྒྱུད་བ་དེ་ནས་བརྒྱུད། ལོ་ལྟར་སྡེ་དགོ་ཆང་ལ་འཆར་ཅན་གྱི་ལོ་ཁྲལ་ངེས་ཅན་རེ་མངལ་དགོས་པའི་སྒོལ་དར། གཞན་ཡང་ཆོས་རྒྱ་འདྲི་ཡིས་སྦྱོན་བདག་མཛོད་དེ་སྡེ་རྗེས་སུ་སྒོམ་རྗེ་ཁོ་དགོན་དང་། འདྲི་སྟག་མོ་དགོན། ཡིད་རྩུང་ལྟ་བུ་དགོན། རྗེར་བྲག་དགོན་པ་རྣམས་གསར་རྩ་བཞེངས། དེ་ནས་སྐབས་དེར་སྦྱའི་གཙུང་པོ་མི་དབང་བསོད་ནམས་མགོན་པོའི་སྤྱས། ཆོས་རྒྱུང་མགོན་པོ་ལ་གཙུང་སྤྱས་མེད་པར་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་བརྒྱད་ཆད་ལ་ཉེ་བའི་རུས་དེར། རྗེར་ཤར་ཆེན་མི་འགྱུར་རྒྱལ་མཆོན་དང་། སི་རྩ་ཆོས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་སོགས་ཀྱིས་སྡེ་དགའི་རིགས་སྤྱས་ཀྱི་གཙུང་བརྒྱད་སྡེལ་དགོས་པའི། བཀའ་ཡི་རྒྱལ་མར་ལ་བརྟེན་ནས་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཤིང་སྟེལ། སྟེ་ལོ་1764ལོར་སོར་སྡོམ་སྦྱིར་སྤུལ་ནས་རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོའི་སྦྱ་ཡི་ཆ་མོ་བཀྲ་ཤིས་དབང་མོ་ཁབ་རྩ་བཞེས། གཙུང་སྤྱས་འབྲུང་བའི་ཆེད་རྩ་མཆོད་སྦྱོན་དང་། གསོལ་འདེབས་འཕྲིན་བཙོལ་སོགས་གང་མང་བཞུས་པས། སྟེ་ལོ་1766 པའི་མེ་བྱི་ལོར་གྱུར་མགོན་སྦྱ་བརྟན་ལས། གཙུང་སྤྱས་འབྲུང་ལྟས་སུ་འོད་ཟེར་འཕྲོས་པར་བྱུང་བར་བཤད། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ས་བྱི་སྟེ་ལོ་1768ལོར་སྤྱས་ས་དབང་སྡེ་དགའ་བཟང་པོ་འབྲུངས། དགྱུང་ལོ་ང་གཉིས་པ་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཤིང་ན་སྟེ་ལོ་1774ལོར་སྦྱ་གཤེགས། །

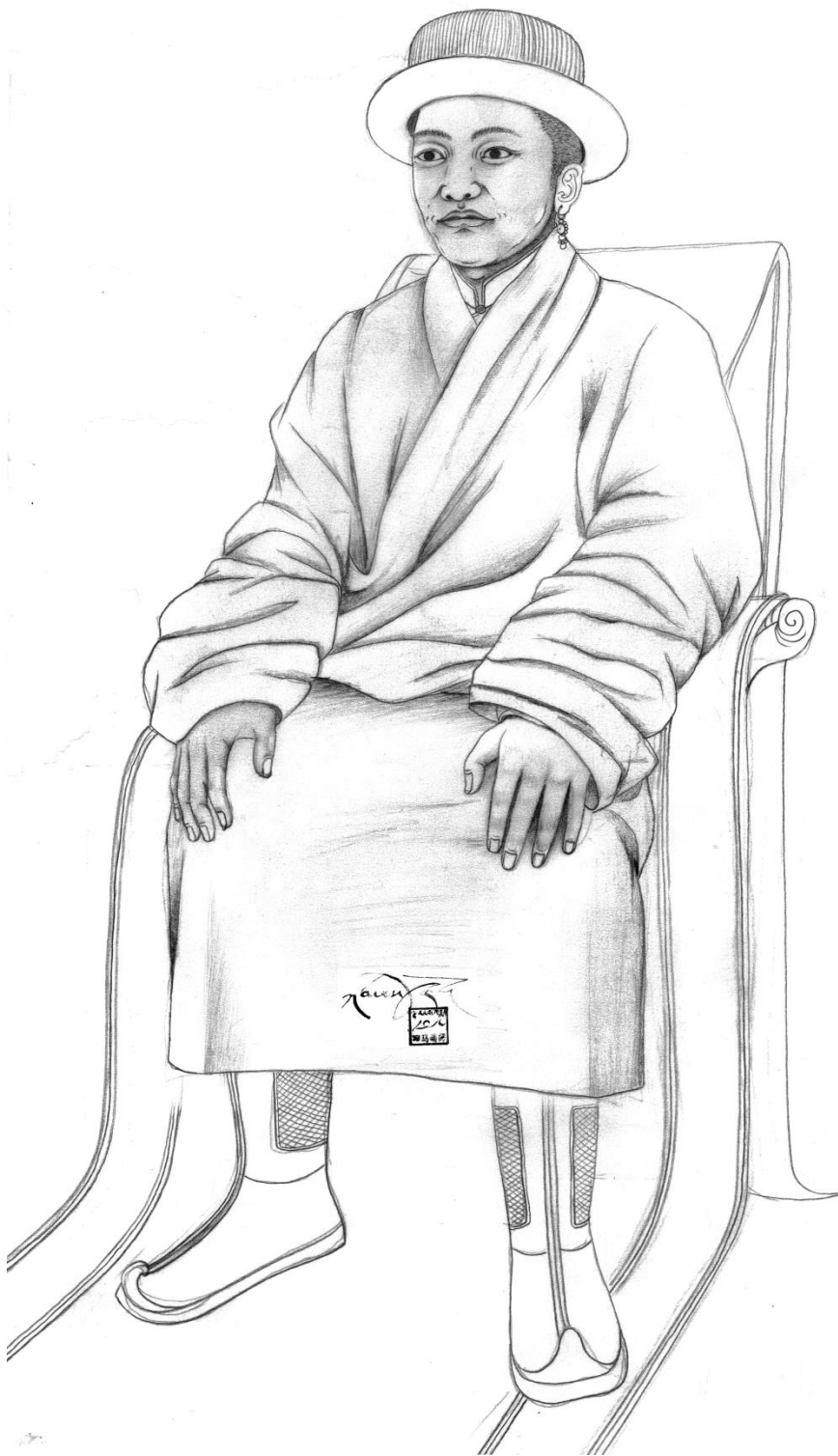

9 རྩེ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་དགྲུ་པ། དབྱངས་ཅན་སྒྲོལ་མ། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་
པའི་ལྷགས་སྤང་སྤྱི་ལོ་1721ལོར་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་ལ་སྤྲས་དང་སྤྲས་མོ་
བཞི་བྱུང་བའི་རྒྱུད་ཤོས་སུ་འབྲུངས། རྒྱུད་དུས་ནས་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་ནས་བཅུམས་

ཐུན་མོང་གི་རིག་གནས་སྤྱི་དང་། བྱང་པར་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་བསྐྱབ་བྱ་རྣམས་
ལེགས་པར་སྦྱངས། དེ་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་སྟེ་ས་སྤྱོད་རོར་ལུགས་ལ་ཐུགས་དམ་ཉམས་
བཞེས་གནང་། སྤྱི་ལོ་1774པའི་ཤིང་ན་ལོར་ཆོས་རྒྱལ་སྟོན་གྱིས་རྒྱ་མཚོ་སྤྱོད་གཤེགས་
པ་དང་། གཏུང་སྤྱི་ས་དབང་བདེ་དགའ་བཟང་པོ་ལོན་གཞིན་པས་སྤྱི་དོན་
ཀྱི་འགན་ཁུར་མི་ཐེར་བའི་སྐབས་དེར། སྟེ་དགའི་སྤྱི་ཁྱིལ་བཞུགས་ནས་རྒྱལ་
སྤྱི་སྟོན་གྱི་ཡབ་མེད་གོང་མ་རྣམས་ཀྱི་སྤྱི་མས་ལུགས་ལྟར་བསྦྱངས། སྤྱི་ཡོན་
ཆེན་གཙོ་བོ། ཞེ་ཆེན་དུང་ཡིག་གི་སྟེ་དགའི་ལོ་རྒྱུས་ལས། སྤྱི་ཆེན་སྟོན་གྱིས་རྒྱ་མཚོ་
ལྷམ་དུལ་གྱི་སྐབས་སུ་གཉེར་ཆེན་ཐུག་པོ་བྱ་དོན་གྱུབ་དང་། ཞེས་སོགས་གསུངས་
པ་བཞིན་སྟོན་གྱིས་རྒྱ་མཚོ་དང་། ལྷམ་སྤྱི་གཉིས་ཀའི་དུས་སུ་སྟོན་ཆེན་པལ་ཆེར་
གཅིག་པ་ཡིན་པར་བཤད། དེས་ན་ཐུག་པོ་བྱ་དོན་གྱུབ་དང་། གད་སོག་གཉེར་
ཆེན་ནོར་བུ་དབྱ་འདུལ་དང་། དགེ་རབ་མགོན་པོ་ཆོ་རིང་། རྒྱ་དཔོན་གྱི་ཕྱོད་དོན་
གྱུབ་རྣམས་སྐབས་འདིའང་སྟོན་ཆེན་གཙོ་བོ་རྣམས་ཡིན་པར་ངེས། །འཇམ་
དབྱངས་མཁྱིན་བཅའི་དབང་པོས། དེ་རྗེས་ལྷམ་རྗེ་བཙུན་དབྱངས་ཅན་སྟོན་
མས་རྒྱལ་ཆོབ་མཛད་ཅིང་། རོར་ནས་ཁང་སར་མཁན་ཆེན་དག་དབང་ཆོས་སྦྱོང་
བཟང་པོ་གདན་དྲངས། ལྷང་རའི་བུ་སྤྱོད་ཆེན་མོའི་སྟོན་བཏོད། ཅེས་རྒྱལ་
ཆོབ་མཛད་གསུངས། འོན་ཀྱང་སྟེ་དགའི་རྒྱལ་པོ་ཆོ་དབང་རྗེ་རིག་འཛིན་
གྱིས་མཛད་པའི་སྟེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་ནོར་བུའི་སྤྱིང་བ་ལས^①། དེ་ནས་གདན་
རབས་རིམ་པ་བྱུང་བ་ནི། །གསང་བདག་རྣམ་སྤྱུལ་ས་སྦྱོང་སྤྱོད་མ་རྗེ། །བྱམས་པ་
ཐུན་ཆོགས་པ་ནས་འདྲེན་པ་སྟེ། །སྤྱོད་ཀྱི་དགའ་ཐུན་ཆོགས་དཔོན་སྤྱོད་
མ། །ཆེ་མཆོག་སྤྱོད་ཆེན་སངས་རྒྱལ་བཞུན་པའི་དཔལ། །བསོད་ནམས་ཐུན་ཆོགས་
བཞུན་པ་ཆོ་རིང་དང་། །དེ་སྤྱི་འབྱིང་པོ་ཐུན་ཆོགས་བཞུན་པ་དང་། །དེ་སྤྱི་
རྒྱུང་བ་སྟོན་གྱིས་རྒྱ་མཚོ་པ། །དེའི་གཏུང་དབྱངས་ཅན་མ་དང་ཡབ་རྗེ་
མཆོག །མ་ཡུམ་ལས་དང་ཁོ་བོ་བཅས་པའོ། །དེ་ལྟར་བྱོན་ལས་གཏུང་རྒྱུད་དངོས་

① ཤོག་ངོས་78པའི་སྤྱིང་10པར། བོད་རྫོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྟར་ཁང་། 1989ལོར།

རྣམས་ནི། །རིམ་པ་སྒྲ་མ་གཤེགས་ནས་སྤྱི་མ་ཡིས། །རིམ་བཞིན་གདན་སའི་ཁྱར་
 བཞེས་གནང་བ་དང་། །དེ་ཡང་སྤྱི་མཆེད་མེད་སྐབས་མ་གཏོགས་པར། །རབ་
 བྱུང་ཁོ་ནས་གདན་སའི་ཁྱར་བཞེས་པ། །སྒོམ་གྱི་བྱུགས་བསྐྱེད་སྟོལ་རྒྱན་བྱང་པར་
 ཅན། །ཡིན་ཏེ་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་གིས། །བསོད་ནམས་སུ་ཆོགས་
 གཤེགས་ནས་གདན་ས་ཡི། །ཁྱར་བཞེས་དགོས་པ་ཤར་བ་ཆོས་གྱི་རྒྱལ། །བསྟན་
 པ་ཆེ་རིང་གང་དེའི་ཚུལ་སྦྱོང་བྱང་། །ཕལ་པ་དགུས་དང་མ་འདྲིས་བྱང་པར་
 བ། །མཛད་པའི་རྣམ་ཐར་མདོན་ཏུ་བྱུར་བ་དང་། །ཤོང་སྤྱོད་ནང་ནས་རབ་
 བྱུང་རྟེན་ཅན་གྱིས། །རིམ་པ་གདན་ས་གནང་རྒྱ་ཆོས་རྒྱལ་དེས། །བཀའ་ཆེམས་
 གནང་ལྟར་དེ་བཞིན་མཛད་པ་དང་། །སྤྱི་ཆེ་གདུང་རྒྱུད་དབང་ཐང་ཆབ་སྤྱིད་
 སོགས། །ཆོས་སྤྱིད་གཙོ་པོར་སྟོན་ཏུ་རྟེན་འབྱུང་དགོ། །དེ་ལྟར་ཏུ་ལེགས་
 འཛོམས་དཀའ་འབྱུར་པ། །བསྟོན་མེད་མདོན་སུམ་མཐོང་ཆོས་ཉིད་ཏུ་
 བྱབ། །ཞེས་ཁོང་རང་གི་མ་ཡུམ་དང་། རྒྱལ་སྤྱོད་དབྱངས་ཅན་སྟོལ་མ་གཉིས་ཀ་
 རྒྱལ་རབས་གྱི་གས་སུ་བབྱངས་ཡོད་སྟངས་། །སྤྱི་དགའི་ལོ་རྒྱུས་གཞན་རྣམས་ལས་
 འདི་དག་གདན་རབས་སམ་རྒྱལ་རབས་གྲལ་ཏུ་མི་བབྱངས་བ་ནི་བྱད་མེད་ཡིན་
 པ་ཅུམ་ལས་རྒྱ་མཆོན་གཞན་མེད་དེ། དོན་དངོས་རྒྱལ་མོ་འདི་ཡིས་རྒྱལ་སྤྱིད་ལོ་
 བརྒྱ་གསུམ་བསྐྱུངས་པའི་རིང་ལ་སྤྱི་རྒྱུས་སུ་སྤྱི་མཐོང་དགོན་དང་། །རྫོང་གསར་
 དགོན། །འཁོར་ལོ་མདོ་དགོན། རུབ་བསྟན་ལོར་བྱ་སྤྱིད་གི་དགོན་པ་རྣམས་རྟེན་
 དང་བརྟེན་པ་བཅས་པ་གསར་བཞེངས་གནང་བ་དང་། །དགོན་ཆེན་དགོན་ནང་
 ཏུ་བྱངས་གསེར་ལས་བྱབ་པའི་ཀུན་རིག་གི་རྩ་རྒྱ་སོ་དྲུག་བཞེངས། །ལྷགས་ར་
 བཞུགས་སྐར་ཐེབས་སྐབས་དང་བསྟན་ནས། །ལྷགས་ར་དགོན་ཏུ་བུམ་སྐབ་ཆེན་
 མོ་ལོ་ལྟར་འཇུགས་རྒྱའི་མཐུན་རྒྱུན་གནང་། །རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་མེ་ཏྲ་སྤྱི་
 ལོ་1786ལོར་སྤྱི་གཤེགས། །

10 རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་བཅུ་པ། ས་དབང་རྩེ་དགའ་བཟང་པོ། རབ་བྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་ས་བྱི་ལོ་གསར་ལྷ་བའི་ཆོས་ལྷ་ཉིན། སྤྱི་ལོ་1768ལོར་ཡབ་ཆོས་རྒྱལ་སློ་ཤོས་རྒྱ་མཚོ་དང་། ཡུམ་བཀྲ་ཤིས་དབང་ལོ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་ཀམ་ཐོག་འཛམ་ཐོག་ལོ་བྱང་རུ་སྤྱུ་འབྱུངས། སྤྱི་ན་སྤྱ་མོའི་རུས་ནས་ཆོས་དད་ཆེ་བ་ཅིག་བྱང་སྟབས་ཐོ་རེངས་ནས་སྤྱི་བཞེངས་ཏེ་ཞལ་འདོན་མཛད་པ་དང་། སྤྱི་ཆགས་ཚུང་རུ་སོགས་ལའང་རང་བཞིན་གྱིས་སྤྱི་རྒྱུ་བསྐྱུངས་བ་ཅིག་བྱང་། རིག་གནས་སྤྱི་དང་བྱང་པར་སྤྱན་ཅིས། ཆོ་ག་སྤྱད་ལོན། གར་འཆམས་སོགས་ལ་ཐུགས་མཉེས་པོར་བྱང་བས་འབད་བཙོན་གྱིས་བསྐྱབ་གཉེར་གནང་། སྤྱི་ལོ་1786ལོར་རྒྱལ་ལོ་དབྱངས་ཅན་སློལ་མ་སྤྱི་གཤེགས་དང་རྒྱལ་སྤྱི་བསྐྱུངས། སྤྱི་ལོ་1788པའི་ས་སྤྱི་ལོ་དབྱུས་གཙང་སྤྱི་གས་སུ་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་། ཡབ་ཐེས་གོང་མའི་སྤྱི་རྒྱུ་བཞིན་ས་དོར་ཆོར་གསུམ་གཙོས་པའི། དབྱུས་གཙང་གི་དགོན་རྩེ་ཁག་ལ་མཚོད་འབྲལ་རྒྱ་ཆེན་མཛད། རྒྱལ་ལོ་འདིའི་རིང་ལ་རྩེ་འབངས་རྣམས་ལ་ཉེས་ཆད་དུག་པོ་གཏན་ནས་མ་མཛད་པ་དང་། རི་དྲུགས་བསད་མི་ཆོག་པའི་རི་རྒྱ་སྤྱང་རྒྱ་དམ་པོར་བསྐྱོམས་པར་སོགས་རྒྱལ་ཁམས་ཞི་བདེས་སྤྱོད་། སྤྱི་རྩེ་སྲས་ལོ་ཆོ་དབང་ལྷ་ལོ་ཁབ་རུ་བཞེས་ནས། སྲས་གཉིས་དང་སྲས་ལོ་གཉིས་འབྱུངས་ཀྱང་། སྲས་ཆེ་བ་དང་སྲས་ལོ་ཆུང་ཤོས་གཉིས་ཆུང་རུས་ནས་བྱོངས། དགོན་ཆེན་དགོན་རུ་བྱངས་གསེར་གྱི་ཆོ་དཔག་མེད་སྤྱི་ཐོག་བཙེགས་ཅན་དང་། སྤྱི་ན་རས་གཟིགས་བཅུ་གཅིག་ཞལ་གྱི་དབྱལ་སྤྱི་ཆེན་ལོ་བཅས་བཞེངས། དབྱང་ལོ་ཉེར་གསུམ་པ་རབ་བྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཐུགས་བྱི་སྤྱི་ལོ་1790ལོར་སྤྱི་གཤེགས། ། རྒྱལ་ལོ་འདི་སྤྱི་དབྱུང་བཞུགས་སྤྱི་ལོ་ཆེན་རུང་ཡིག་གིས་རྩེ་དགའི་ལོ་རྒྱུས་དེ་བཙམས་ཡོད་པ་གསལ་ཏེ། དེ་ཉིད་ལས། “དེ་ནས་ཀྱང་ད་ལྟ་གདུང་རབས་ཞི་བཞི་པ་བྱི་རབས་དབྱུང་ལ་ཐེབས་པ་ལྷ་སྲས་མའི་ཉི་མ་ཡིད་བཞིན་གྱི་ནོར་བུ་འདི་ཉིད་སྤྱི་ཆོ་བསྐྱལ་པའི་བར་རུ་བཏན་ཅིང་། ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ལྷན་གྱི་དབྱུང་འཕང་གོང་ནས་གོང་རུ་འཕེལ་ཞིང་གངས་ཅན་མངའ་འབངས་མཐའ་དག་རྫོགས་ལྷན་གསར་པའི་བདེ་སྤྱི་རྒྱུས་པར་གྱུར།” ཞེས་གསུངས་པས་ཤེས་སོ། །

11 རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་བརྒྱ་གཅིག་པ། ཆོ་དབང་ལྷ་མོ། འདིའི་འབྲུངས་ལོ་མ་
གསལ་ཡང་པལ་ཆེར། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ས་གྲི་ཡས་མན་ཞིག་ན་རྩེ་དགའ་

རྒྱལ་པོ་ས་དབང་མེ་དགའ་བཟང་པོ་དང་། ན་མཉམ་ཅམ་རུ་སྐ་རྩེ་དཔོན་གྱི་སྐུ་སྐུ་
 མོར་འབྲུངས་ཡོད་པར་སེམས། འབྲུངས་ཡུལ་དེར་རུས་དཔལ་ཡུལ་རྩོད་སྐ་རྩེ་མེ་
 ཤོག་འདྲིར་ཡིན། རབ་བྱང་བཅུ་གསུམ་པའི་ཆུ་ཡོས་སྟེ་ལོ་1783 ལོར་མེ་དགེ་རྒྱལ་
 པོའི་བཅུན་མོར་ཕེབས། སྟེ་ལོ་1785པའི་ཤིང་སྟུལ་ལོར་སྐུ་སྐུ་གཅིག་འབྲུངས་ཀྱང་
 སྐུ་སྐུ་འབྲུངས་མ་ཐག་རྒྱ་གཤེགས། སྟེ་ལོ་1786པའི་མེ་རྩ་ལོར་ལྷ་སྐུ་སྐུ་ཆོ་དབང་རྩོ་
 རྩེ་འབྲུངས། དེའི་སྟེ་ལོ་མེ་ལུག་ལོར་སྐུ་སྐུ་མོ་རྩ་མགིན་དབང་མོ་འབྲུངས། སྟེ་ལོ་
 1789 ལོར་སྐུ་སྐུ་མོ་ཞིག་འབྲུངས་པ་ཡུན་མ་རིང་པར་གྲོངས། རབ་བྱང་བཅུ་
 གསུམ་པའི་ཆུ་གས་ཀྱི། སྟེ་ལོ་1790ལོར་རྒྱལ་པོ་ས་དབང་བདེ་དགའ་བཟང་པོ་སྟུ་
 གཤེགས་པ་དང་། རྩེ་དགེའི་མརུན་སྐོར་ལྷན་རྒྱུ་དང་ས་སྟུ་བདག་ཆེན་བཅས་ཀྱི་
 བཀའ་བཀོས་བཞིན་མེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་བྱི་ལ་མངའ་གསོལ། ཀམ་པ་བརྟུང་
 འདུལ་རྩོ་རྩེ་སྐོལ་མ་བཀྲ་ཤིས་དོན་གྲུབ་མའི་སྟུལ་པར་ལུང་བསྟན། རྒྱལ་སྲིད་
 སྐུ་སྐུ་ལུགས་ལྷར་སྐྱོང་ཞིང་རིས་མེད་གྲུབ་མཐའ་ཁག་ལ་སྲི་ཁྱུ་དང་། ལྷག་པར་
 གསང་སྐུ་སྐུ་སྐུ་ཆོ་དབང་ཆེ་བར་བྱང་སྟུབས། རྒྱལ་མོ་འདིས་སྲིད་བྱི་ལས་
 འགན་བཞེས་པ་དང་རྩུང་ཡིག་གུ་རུ་འཕེལ་ལ། བཀའ་མེ་དགེའི་རྒྱལ་ཁ་གསལ་
 ཞིག་འབྲི་དགོས་པའི་བཀའ་བཀོད་ལྟར། ལྷགས་པག་སྟེ་ལོ་1791ལོར་རྩུང་ཡིག་གུ་
 རུ་འཕེལ་གྱིས་མེ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་ཁམས་གསུམ་བེལ་གཞོན་ཞེས་པ། ཤོག་ནག་
 ལ་གསེར་དརུལ་འདྲེས་མའི་རྒྱལ་རབས་དེ་བྱིས། སྐུ་སྐུ་མེ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་རིམ་
 བྱང་གི་དུ་ཡི་མཆོད་གནས་གཙོ་བོར་ས་རོར་གྱི་སྐུ་མ་རྩམས་ཡིན་པ་ལ། སྐབས་
 འདྲིར་མཆོད་གནས་གཙོ་བོར་ཀུན་མཁུན་འཇིགས་མེད་སྲིད་པ། ཀམ་ཐོག་ཞིང་
 སྐྱོང་། བྱི་བོ་གཏེར་སྟོན། རྩོགས་ཆེན་ནམ་མཁའ། ཀམ་ཐོག་དགེ་ཅེ། རྩོ་གྲུབ་
 ཆེན་མོགས་སྐྱོང་མའི་སྐུ་མ་མང་པོར་བསྟོན་སྟོལ་ཆགས། དེ་ལས་རྩོ་གྲུབ་ཆེན་ནི་
 འཆར་ཅན་རུ་ཕེབས་ནས་རྒྱུན་རིང་བཞུགས་པར་གྲགས། ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆོ་
 རིང་གིས་བཀའ་འབྱུང་པར་ཤིང་བཞོ་སྐབས་སི་རུ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་རྒྱལ་
 པོའི་བཀའ་ཡིན་མིན་དོགས་གཞི་ཡོད་རིགས་རྩམས། བཀའ་འབྱུང་གལ་རུ་མ་
 བཞག་པའི་སྐྱོང་རྒྱུ་སྟེ་ཉེར་རུག་ཡོད་པ་དེའི་ཤིང་པར་གསར་རུ་བཞོས། དེ་

བཞིན་དུ་འཛིགས་མེད་སྤྱིང་པའི་བཀའ་འབུམ་ཕུ་སྟི་དགུ། སྟོང་ཆེན་པའི་ཡང་
ཐིག་རྣམ་གཉིས་བཅས་དང་། རོར་ཆེན་ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་དང་། སྟོ་པོ་
མཁན་ཆེན་དཀོན་མཆོག་ལྷན་སྒྲུབ་ཀྱི་བཀའ་འབུམ་སོགས་པར་དུ་བཞོས། རྟིང་
མའི་སྟིང་ཐིག་ཡབ་བཞི་མཐིང་ཤོག་གསེར་བྲིས་ཅན་བཞེངས། གཡུ་འབྲུག་གཞོང་
ལྷ་ཁང་རྟེན་དང་བརྟེན་པ་བཅས་པ་གསར་བཞེངས་དང་། བྱང་པར་དཔོན་མོ་
རང་གི་སྐུ་རྒྱན་རྣམས་ལས། ཨོ་རྒྱན་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་གཙོ་འཁོར་གསུམ་ཐོག་ཆོད་
ཅན་ལ་རིན་པོ་ཆའི་སྐུ་རྒྱན་དུ་མས་བརྒྱན་པ་ཅན་གསར་བཞེངས། རྩ་སྟོང་ལྷང་
དཀོན་རྟེན་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པ་གསར་བཞེངས་བཅས་མཛད། བསམ་ཡས་
གཙུག་ལག་ཁང་ལ། མར་མེ་རྒྱན་འཕྲུགས་ཀྱི་རྟེན་དུ་འབྲི་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་ལྷག་
ཅམ་ཕུལ་བ་སོགས་རྟིང་མའི་ཆོས་དང་དཀོན་མེ་ལ་གཟིགས་སྟོང་ཉ་ཅང་ཆེ་བར་
བྱུང་། རྣང་སྟོན་མཁར་ནང་^①ཆོང་གིས་རྒྱལ་མོའི་བཀའ་ལ་མ་བཅིས་པར་དྲག་
པོའི་དབྱང་གིས་བརྒལ་བའི་སྟོར། གཏམ་ཆོགས་སྤྱིད་པའི་མེ་ལོང་ལས་^②དེ་ཡི་
ཆོ་ན་མི་བདག་ཆོ་དབང་རྩོམ་རིག་འཛིན་གྱི་གསུངས་ལས། བདག་ཀྱང་ན་སྤ་
ཤེས་སྟོ་རྩལ་མ་རྩོགས། །སེམས་མ་མཆོག་ཀྱང་སྐུ་དབང་དཀོངས་པ་མཐོ། །རྩ་
ཁོད་སྟོན་ཆེན་དཀོངས་གཞི་སྤྲ་ཆོགས་ཅན། །དམ་སྤྱི་དམ་ཅན་ལ་བརྩམས་ལྷང་
བརྟན་གྱིས། །སྤེ་དགའི་བརྟན་འགྲོ་ཡོངས་ལ་མི་དགེ་བའི། །རྟེན་འབྱུང་སྤྱིག་པས་
ལེགས་ཆོགས་རྟེན་འབྲེལ་འཆུག །བཞགས་དབང་སོང་དེས་གཞགས་ཆགས་སྤྲ་
ཆོགས་བསྐངས། །མི་འདོད་འགལ་རྟེན་དུ་མ་ཆར་ལྟར་འབབས། །པ་མེས་སྤྱ་
སྤང་ཡུལ་སྤྱ་མི་མཉེས་དང་། །མཐའ་ཡི་རྒྱ་འདྲེ་འབྱུང་པོས་མི་སྟིང་བསྐྱལ། །ཞེས་
གསུངས་པ་སྟེ། དེས་དེདག་གི་སྐབས་སུ་སྤེ་དགའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱིད་ལ་དབང་ཆེ་
བའི་སྟོན་ཆེན་གསུམ་གཉིས་མཁར་ནང་པ་ཞེས། ཨ་ལོ་ནང་བེར་བའི་ས་ཆར་བྱིམ་

① མཁར་ནང་ཆོང་ནི། ཞེ་དྲུང་གི་སྤེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་ལས། གཏུང་རབས་སོ་བརྒྱན་པ་ནམ་མཁའ་
ནས་ཆོད་པ་དེང་སང་མཁར་ནང་དཔོན་པོ་འདི་དག་ཡིན། ཞེས་བེར། དེས་ན་ནམ་མཁའ་ནི་སྟོན་ཆེན་
བྲམས་པ་སྤྲ་ཆོགས་ཀྱི་ཨ་བྲེ་ཡིན། ནམ་མཁའི་སྤྲ་ལྷན་སྒྲུབ་དང་། ལྷན་སྒྲུབ་ཀྱི་སྤྲ་སྟོན་ཆེན་ཡིན།
② ཤོག་རོས་120པའི་ནང་གསལ། དབྱང་གཞི་དཔེ་རྟིང་།

གཞིས་ཡོད་པ། ཁོང་ལ་བྱ་གཉིས་སམ་གསུམ་ཡོད། ཁོང་རང་ལས་དབང་ཆེ་བ་
 དང་ཐོབ་མཐོ་བ་ནི་ཕལ་ཆེར་རྒྱལ་པོ་ལས་མེད་པ་བྱུང་། དེས་རྒྱལ་པོ་དགྲུང་དུ་
 ཡལ། རྒྱལ་ཡུམ་ནི་དགོངས་པ་མཐོ། རྒྱལ་སྲས་ནི་ན་སྤ་བས་ཤེས་རིག་སློ་རྩལ་མ་
 རྩོགས་པའི་སྐབས་ལ་བརྟེན་ནས་རྒྱལ་སྲིད་མངའ་རིས་དང་བཅས་པའི་བདག་པོ་
 པོང་པ་བྱ་རྩམས་ནས་དབང་བྱེད་བསམ་པ་སློ་སྤྲུགས་སུ་བཅངས་བས། མངའ་
 འབངས་ཕལ་མོ་ཆེར་སློག་ནས་གཡོ་བསྐྱལ་སྤྱོད་ཆོགས་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་ཡུམ་ཆེ་དབང་
 ལྷ་མོ་སྲིད་དབང་ལ་བྱུང་ཐིག་མེད་པའི་མཐོང་རྩལ་སྤྱོད་ཐབས་རིགས་བྱས། རྒྱལ་
 ཏུ་བྱས་ངན་སློ་ལ་བཅངས་ཏེ་ཡོད་པའ་སྐབས་འཁེལ་བ་ཞིག་ཏུ་རྒྱལ་སྲས་ལ་ཞལ་
 ཏུག་སྤུལ་བས་སྤྱོད་བསྐྱུན། དེ་འབྲལ་བཀའ་དྲིན་བདག་ཉིད་སི་ཏུ་པརྩ་ཉིན་བྱེད་
 དབང་པོས་ཏུག་སེལ་རིག་མཛད་པ་དང་། ཀམ་ཐོ་དང་། དཔལ་ཡུལ། ཞེ་ཆེན།
 རྩོགས་ཆེན་གཙོས་དབུ་སྒྲ་ཁག་ལྔ་དང་། རྒྱ་བྱབ་སྒྲ་སྤུལ་དགོན་སྡེ་ཡོངས་ལ་རྒྱུན་
 སོལ་ཞབས་རིམ་ཇོ་དྲག་གིས་སྤྱོད་པར་བར་ཆད་ལམ་སེལ་སྤྱོད་པ་བྱུང་། འོན་
 །ཀྱང་མཆོག་དམན་ཀྱུན་གྱི་སེམས་ལ་མི་བདེ་བ་ཆན་པོ་བྱུང་ཡང་ཅད་གཙོད་སྤྱོད་
 པའི་ཡུལ་ལས་འདས། དེ་འདྲའི་སྐབས་སློན་ཆེན་རང་རྒྱལ་གཉེར་པ་སྤྲུག་རྒྱལ་
 ཟེར་བ་ནས་བསམ་ཞིབ་ཅི་ལྟར་བྱས་ཀྱང་། རོ་སློད་པའི་དཔང་རྟགས་བསྐྱུན་རྒྱ་
 མེད་པ་ཅོམ་ལས། རྒྱལ་སྲས་ལ་ཏུག་སྤུལ་བའི་ངན་གཤོལ་བྱེད་པོ་མཁར་ནང་
 གཉེར་པ་ལས་གཞན་སུ་ཡང་མེད་སྟན་སྟེ་ཡོད་ཀྱང་མཐིལ་མ་སྟེད། དེར་བརྟེན་
 རོང་རྒྱལ་གཉེར་པ་སྤྲུག་རྒྱལ་ནས། ཡུམ་མཆོག་དམ་པར་ནང་དོན་གསང་བའི་
 ཐོག་ནས་བྱས་བཀོད་ཞུས་དོན། སློན་ཏུ་ངོས་རང་སྟོ་སྟེ་སྤྱི་འབྲོག་ཁག་གི་འགོ་
 དཔོན་སྤྱོད་ཆོབ་ལོ་གསུམ་རིང་གཏོང་རྒྱ་བྱ་དགོས་ཞུས། དེ་ནས་གཉེར་སྤྲུག་རྒྱལ་
 ནས་རྩེ་སློན་གཉེར་སྤྲུག་ལྟན་རྒྱས་སར་ཁོང་ཉིད་ལོ་གསུམ་རིང་སྤྱི་འབྲོག་ཁག་ཏུ་
 སྤྱོད་གཏོང་རོགས་ཞུས། རྒྱལ་ཡུམ་ནས་མོས་མཐུན་གནང་བ་དང་། གཉེར་མཁར་
 ནང་པའ་ཅི་ཟེར་ལྟ་དགོས་པར་མཁར་ནང་པས་ཀྱང་རོང་རྒྱལ་པ་སྤྱི་རོལ་དུ་སོང་
 བ། ཁོང་རང་གི་བསམ་རྩལ་ལམ་དུ་འགྲོ་བར་བསམ་པ་བཅས་ལས་དེ་ལྟར་མོས་
 མཐུན་བྱས།

དེ་ནས་རོང་རྒྱུ་པ་ཕྱི་འབྲོག་དུ་སོང་ནས་ཕྱི་འབྲོག་པའི་མི་སེར་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་
ལོར་སེམས་ཅན་ཏུ་ཅང་མང་པོ་བ་སྦྱོང་བྱས། ཡང་སློགས་གཅིག་ནས་ཕྱི་འབྲོག་
པའི་མི་སྣ་དྲག་རེ་ཅན་འགའ་ཤས་ལ་ནང་སྟབས་ཀྱིས་གཉེར་རོང་རྒྱུ་སྟག་རྒྱལ་
གྱིས་མི་སེར་ལ་བརྟུང་བསུགས་ཆེན་པོ་བྱེད་ལུགས་ཀྱི་སྟན་ཁྱུ་མང་པོ་རྒྱལ་ཁབ་ལ་
སྤུལ་དུ་བརྟུག། ཡང་ནང་སྟབས་ཀྱིས་བང་ཆེན་བཏང་སྟེ་ཡུམ་མཆོག་ལ་མི་སེར་
གྱིས་ཁྱུ་ཡིག་སྤུལ་བར་རྩ་འཛིན་གྱིས། རོང་རྒྱུ་པ་རྒྱལ་ཁབ་དུ་བཀའ་འགྲུག་
གནང་དགོས་ཞུས། དེ་འདྲའི་གནས་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ནས་ལོ་གསུམ་འཁོར་ཉེའི་
མཆོམས་རོང་རྒྱུ་གཉེར་པ་སྟག་རྒྱལ། ཕྱི་འབྲོག་ནས་རྒྱལ་ཁབ་དུ་ཞིབ་འཇུག་
ཆེད་བཀའ་འགྲུག་གནང་། དེ་འདྲའི་གནས་ཚུལ་ལ་གཉེར་མཁར་ནང་པ་ཤིན་དུ་
དགལ། གཉེར་སྟག་སྟན་རྒྱས་ཐོག་ཕྱི་འབྲོག་པའི་སྦྱོན་འཇུགས་ཀྱི་སྟན་ཁྱུ་སྤུལ་བ་
དག་ལ་རེ་རེ་བཞིན་འདྲི་ཅད་གནང་བར། ཆང་མ་ནག་ཉེས་ངོས་ལེན་བྱས། ཡང་
ཡུམ་མཆོག་ལ་ལོ་གསུམ་གྱི་རིང་ལ་བཙོན་འཇུག་དམ་པོ་གནང་དགོས་པའི་བྱེད་
སློགས་ནང་ཡིག་གསང་བའི་ཐོག་ནས་སྤུལ། དེ་ནས་ནག་ཉེས་ངོས་ལེན་བྱས་པའི་
ཉེས་ཆད་དུ། ཕྱི་འབྲོག་པའི་རྒྱ་ལོར་སེམས་ཅན་བ་སྦྱོང་བྱས་ཆད་སྤྱིར་སློག་བྱ་
དགོས་པའི་ཁར། གཉེར་སྟག་རྒྱལ་རྒྱུ་ལྷགས་ལག་ལྷགས་བརྒྱུ་ལོ་གསུམ་
རིང་རབ་ཁའི་སྟེང་བཙོན་ཁང་དུ་བརྟུག་རྒྱུའི་ཐག་བཅད་པ་ལྟར་བྱས། ལོ་གསུམ་
ཆང་བའི་མཆོམས་དེར་རྒྱུ་ལྷགས་ལག་ལྷགས་བཀོལ་ཏེ་སྟེ་དགའི་པར་ཁང་ཆོས་
མཛོད་ཆེན་མོར་བསྐྱོར་བར་འགྲོ་ཆོག་པའི་བཀའ་པལ། བཙོན་དུ་བསྐྱེད་རིང་
བཙོན་ཁྱེ་སྦྱོང་མཁར་ལ་ནང་ཡི་འབྲུལ་དུ་བརྟུག་པ་སོགས་བྱས། པར་ཁང་གི་
སྐྱོར་ལམ་གཡས་སློགས་ཀྱི་གོང་དེར་ཉིན་དགོན་པོ་བྱང་ཞེས་སྟེ་དགའི་རྒྱལ་ཁང་
ཞིང་པ་དེ་རེད། པོ་བྱང་དེའི་ནང་སྟོན་ཆེན་གཉེར་མཁར་ནང་པ་བཞུགས་ཡོད།
གཉེར་རོང་རྒྱུ་པས། བཙོན་ལོག་ནས་པར་ཁང་སྐྱོར་ལམ་ནས་འགྲོ་བཞིན་པའི་
ཐུར་ཁེར་བུར་གཏམ་བཤད་དེ་མགོ་གཡུག་གཡུག་བྱེད་པ་དང་། ཡང་སྟབས་རེར་
སྐྱོར་ལམ་གྱི་རྩོ་གཅེན་སྟེང་། ངལ་གསོ་བྱས་ཏེ་ཁེར་བུར་གཏམ་བཤད་བྱས་པ།
སྟག་བསྐལ་ཆེ་བའི་རྣམ་འགྱུར་འོག །ཉིན་ལྟར་སྐྱོར་བ་ཆད་མེད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

མཁར་ནང་པས། ཉིན་དགོན་པོ་བྱང་ནས་དེ་ལྟར་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་མཐོང་སྟབས་
 ཉིན་གཅིག་གཡོག་པོ་ཞིག་བཏང་སྟེ་གཟིམ་ཤག་ཏུ་ཤོག་གསུངས། བྱིད་རང་ཁེར་
 བུའི་མགོ་གཡུག་གཡུག་བྱས་ཏེ། གཏམ་མང་པོ་ཅི་ཞིག་བཤད་ཀྱི་ཡོད་ཅེས་དྲིས།
 གཉེར་རྩོང་རྒྱབ་པས་ང་ལ་སྟེ་དགོ་རྒྱལ་མོ་ཆོ་དབང་ལྟ་མོས་མི་ཉེས་མེད་ལ་ཉེས་
 པ་འདི་ལྟ་བུ་ཞིག་བཏང་བ་ཡིན་རུས། མི་ང་ལས་སྟུག་བསྐལ་ཆེ་བ་ཞིག་ས་སྟོང་
 འདི་ན་མེད་ངེས་ཡིན། དེས་ན་ང་གི་བའི་རོ་ཁོག་ས་ལ་མ་བཞག་བར་གི་ཐང་
 དགུ་ཆད་ཀྱང་ཐང་དགུ་མཐུད་པ་ཞིག་གིས། དགུ་ལན་མ་སྟོང་པར་འཛོག་ཐབས་
 མེད་པའི་ནང་གཏམ་ཆེན་པོའི་ཚུལ་ཏུ་བཞོད། དེ་འདྲའི་ལུ་ནས་ཟླ་ངོ་ཁ་ཤས་ཀྱི་
 རིང་ཏུ་ཉིན་ལྟར་པར་སྤར་ཁང་བསྟོར་བའི་ཞོར་ཏུ་གཉེར་མཁར་ནང་པའི་མདུན་
 ཏུ་ཤོག་གསུངས་པ་ལྟར་བཅར་ཏེ་ནང་གཏམ་གྱི་ཚུལ་མང་པོ་བཞོད། དེ་འདྲའི་
 དབང་གིས་མཁར་ནང་པས། གཉེར་རྩོང་རྒྱབ་པ་འདིས་མ་སྤྲས་གཉིས་ལ་སྟོ་
 དཀར་བ་དང་། མི་རྩ་གྲང་ཞིང་སྟོ་གྲོས་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན་རུང་། ཟ་ཆེན་ལྟ་
 ཡིས་གྲོད་པ་སྤང་། ཟེར་བ་ལྟར་མི་འདི་ལ་སྟོན་ཆེན་གོ་ས་ནས་པབ། ལོ་གསུམ་
 ལ་ནག་པོ་ཁ་འཐམ་གྱི་རྒྱང་ལྷགས་དང་། ལག་ལྷགས་བརྒྱབ་ཏེ་བཙོན་ཏུ་
 བཅུག སྟེ་འཕྲོག་པས་གྲོད་བཅུགས་ཆོད་ལ་ནག་འཕྲོགས་ཀྱིས་སྟོན་ཆོབ་སྤྲད་ཏུ་
 བཅུག །དེ་ཙམ་མ་བྱས་ན་བསམ་པ་བྱང་ཡང་། རྒྱལ་མོ་རང་ཉིད་ཀྱིས་ཤེས་
 མེད་ཀྱི་བྱ་བས་དྲིན་ལན་ལོག་པ་ལྟ་བུ་ཏེ་ཅང་མནར་ཆེ་བས་ད་ཆ་རྩོང་རྒྱབ་པ་སྟོ་
 པམ་ཡིད་ཐང་ཆད་པར་ཁག་མེད་སྟུམ་པ་སོགས་ཀྱིས་མཁར་ནང་པ། རྩོང་རྒྱབ་
 པར་ཡིད་ཆེས་ངེས་སུ་གྱུར། དེ་ནས་པན་ཚུན་ཡིད་ཆེས་པའི་གཏམ་མང་པོ་
 བཤད་རེས་རྒྱན་རིང་ཙམ་བྱས། མཐའ་མར་ཉིན་ཞིག་ལ་མཁར་ནང་གཉེར་པས་
 རྩོང་རྒྱབ་པར་བྱོད་རང་ལ་ཁག་མེད། ངས་ཀྱང་དེ་ལྟའི་མནར་ཆེ་བས་དགོངས་
 པར་བཞེས་ན་ཞུས་ཀྱང་ཡི་ནས་མི་གསན། འདི་མ་སྤྲས་གཉིས་ལ་བྲང་ལྷན་དང་
 ཤེས་པའི་སྟོ་གྲོས་གཏན་ནས་མེད་པ་ཡིན་སྟབས། ངས་སྟོ་མོ་ནས་མེད་པར་བཟོ་
 རྒྱའི་ལས་ཀ་མང་པོ་བྱས་ཀྱང་ད་བར་ལམ་སྟོང་མ་བྱང་། ད་ནས་བཟུང་རང་རེ་
 གཉིས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་ཏེ་མ་སྤྲས་འདི་གཉིས་མེད་པར་བཟོ་བྱུང་ན། རྒྱལ་ཁབ་

འདི་རང་རེ་གཉིས་ཀྱི་བདག་དབང་དུ་ལོངས་སྤྱོད་ཐུབ། དེ་སྤངས་རྒྱུ་སྤྲོས་ལ་
དུག་ཕུལ་བ་ཡིན་ཡང་སི་དུས་དུག་སེལ་བྱས་ཏེ། བསམ་པ་དོན་འཁེལ་མ་བྱུང་བ་
རེད་ཅེས་སོགས་ཞིབ་ཐོལ་ཡང་ཡང་བྱུང་། དེ་ལྟའི་གནས་ཚུལ་ར་སྤྱོད་གསལ་
པོའི་མཐིལ་ཐོན་པར་བརྟེན་གཉེར་རོང་རྒྱབ་པས་མཁར་ནང་པ་ཁོང་ལ། ངས་ལོ་
དུག་དང་ཟླ་བ་བདུན་གྱི་རིང་དུ། དཀའ་སྤྱད་དུ་མ་ཞིག་ཐུངས་དགོས་པ་བྱུང་བ་
དེ་བྱིད་ཀྱིས་དེ་འདྲ་ཞིག་མེད་དམ་སྟུང་པའི་དོགས་པ་ཡོད་པ་དེ། མཐིལ་ཐོན་
ཐབས་བྱས་པ་དེ་འབྲུབ་པ་རེད་ཅེས་སོགས་བརྗོད་དེ། ལམ་འཕྲལ་རྗེ་སྟོན་ལྟ་
རྒྱུ་ཐོག་ར་སྤྱོད་བྱས། །

མཁར་ནང་པས་ངོས་ལེན་མི་བྱ་ཐབས་བྲལ་དུ་བྱུང་། དོན་དེ་ལྟར་རྒྱལ་ཁབ་
ལ་བསྐྱགས་པ་དང་ཆབས་ཤིག་གཞུང་མཁར་ནང་པ་དོ་དམ་བྱས། བྱ་གཉིས་
དཔལ་ལྷལ་དང་། སྐ་རྗེ་རྣོང་དཔོན་དང་། བྱ་གཅིག་ཙམ་མདོ་དང་། ས་དམར།
ས་ངན་བཅས་པའི་རྣོང་དཔོན་སྤྱི་བྱབ་དུ་ཡོད་བཞིན་པ། བཀའ་འབྲུག་གནང་བ་
སོགས་བཀའ་གྲོས་མཛད་མཐར། སྤེ་དགའི་བྲིམས་རྒྱ་མའི་དགོངས་དོན་ངན་
ལམ་ཚར་གཙོད་ཟེར་བའི་དོན་དང་མཐུན་པར། མཁར་ནང་པ་བྱ་གསུམ་པོ་གོ་
དམར་གྱི་ནང་དུ་བདུམ་སྟེ་འབྲི་རྒྱར་གཡུག་པ་དང་། ཨ་ལོ་ནང་གི་མཁར་ནང་
པའི་ས་ཞིང་ལྷལ་མཁར་སོགས། བདག་དབང་གཞུང་བཞེས་གནང་ཞིང་ཨ་ལོ་
དཔལ་འབྱོར་དགོན་པ་ལ་གནང་བར་བྲགས། ཅེས་སོགས་མཁར་ནང་པ་ཚར་རི་
ལྟར་བཅད་པའི་སྟོར་གསལ། སྤྱི་ལོ་1798ལོར་རྒྱལ་སྤྲོས་ཚེ་དབང་དོ་རྗེ་དགུང་
ལོ་བརྒྱ་གསུམ་པར་རྒྱལ་སྤྱོད་ལ་བྲི་སྟོན་བྱས། སྤར་བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་རྒྱལ་
མོ་འབྲོ་བཟའ་བྲི་མ་ལོད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་དང་མཚུངས་པ་རྒྱལ་མོ་འདིས་ཀྱང་སྤྲོས་སྤྱོད་
གཞོན་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་བྲི་ལ་བཀོད་ཅིང་སྤྱོད་དོན་གལ་ཆེན་རིགས་རྒྱལ་མོ་རང་གིས་
དོ་དམ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པར་བྲགས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་རྒྱ་སྤྱོད། སྤྱི་ལོ་
1812ལོར་སྤྱོད་གཤེགས། །

① ལོག་ངོས་67པའི་སྒྲེང་དང་ཕོར། བོད་སྐད་སྲིད་མི་དམངས་དཔེ་སྟར་ཁང་། 1989ལོར།

རྒྱལ། །དགེ་ལ་སྒྲོ་ཞིང་དགེ་ཚོགས་བསྐྱབ་པའང་། །ལུང་མཐུན་སྲིད་ལ་ངེས་
འབྱུང་ཚངས་སྒྲིད་གྱི། །བརྒྱལ་ཞུགས་འཛིན་པར་མཛད་དེ་ཡོན་ཏན་གྱི། །གཞི་
གུར་ཚུལ་བྱིམས་རྒྱལ་བ་རབ་ཏུ་བསྐྱགས། །ཞེས་གསུངས། དེས་ན་གཙང་ནས་
བཅུན་མོ་བསུས་ཤིང་། རིགས་སྤྱས་མ་བྱུང་བས་སྤྱར་ཡང་བཅུན་མོ་གཉིས་པ་
ལྷགས་ལའི་སྤྱས་མོ་ཞིག་བསུ་པར་འདྲ། །ཁོང་གིས་གསུངས་པ་ལ་བརྟག་ན་ལྷགས་
ལའི་སྤྱས་མོ་ལའང་རིགས་སྤྱས་མ་བྱུང་བས་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་མིན་ནམ་སྟམ། དེ་ལ་
སྤྱས་དང་སྤྱས་མོ་བཞི་འབྱུངས་པ་ལ། དང་པོ་ཆོ་རིང་རྣམ་རྒྱལ་ཞེས་པ་དེ་སྤྱི་ལོ་
1811པའི་ལྷགས་ལྷག་ལོར་འབྱུངས། གཉིས་པ་སྤྱས་མོ་སྤྱི་ལོ་1815པའི་ཤིང་པག་
ལོར་འབྱུངས། གསུམ་པ་ཆོ་དབང་ལུན་ཚོགས་སྤྱི་ལོ་1822པའི་རྩ་རྟ་ལོར་འབྱུངས།
བཞི་པ་ཆོ་དབང་རྩོ་རྩེ་དགེ་འདུལ་སྤྱི་ལོ་1823པའི་རྩ་རྟ་ལོར་འབྱུངས་ཡོད་པ་སྤེ་
དགེའི་རྒྱལ་རབས་ནོར་བུའི་སྤྱིང་བ་ལས ① ། ལྷ་ཡི་སྤྱས་པོ་སྤྱི་ཆོ་ལྷགས་ལྷག་
འབྱུངས། །གང་ལ་བྱིན་ཆེན་རྟེན་རིགས་ཡོད་དོ་ཅོག །སྤྱས་སྤྱང་སྤྱ་མ་ཞབས་
འཁོར་རིམ་གྲོས་པར། །རུ་མ་བཅར་བཞུགས་ཞབས་བརྟན་ཆ་འཕར་རིགས། །
གཏོས་ཆེན་སྐྱབ་སོགས་གནང་བཅས་ཡང་དག་ཞུས། །ལྷམ་མོ་ཤིང་པག་ལོར་སྤྱིས་
མིང་ལྷམ་ནས། །འབྲི་སྟོག་སྤྱངས་ཚུལ་མཛད་ཅིང་ཤིང་སྤྱིལ་ལོར། །ལྷན་གྲུབ་སྤྱིང་
ཐེབས་དགའ་སྤྱིའི་ལེགས་སྤྱིས་བསྟར། །རྣམ་དཀར་ལ་འདུན་ཚོས་བཀའ་གསན་
བཞེས་དང་། །ལྷགས་མཐུན་མཛད་སྒྲོ་ལྷ་བཤར་བའི་ལུང་། །ཞེས་དང་། །སྤྱི་
འབྲིང་རྩ་རྟ་ལོར་འབྱུངས་དགེ་བ་ཡི། །བག་ཆགས་མཆིས་ཐོས་དམ་པའི་རྣམ་
སྤྱལ་ཞིག །ཡིན་སྟམ་སྤྱི་གཞོན་རྩ་ལྷག་ལོ་ལ་འབྱུངས། །གཉིས་ཀ་ཁམས་བཟང་ད་
རྩ་སྟོག་འདོན་ལ། །སྤྱངས་པའི་སྤྱབས་ལགས་དེ་ཀུན་ཡ་རབས་གྱི། །ཚུལ་སྤྱིད་
ལྷགས་བྱང་རྣམ་གཞག་གནད་དོན་ལ། །ཞེས་སོགས་གསུངས་པས་ཤེས་སོ། །

དེ་ནས་ངོར་ཐར་ཅེ་བྱམས་པ་ནམ་མཁའ་འཆི་མེད། བྱམས་པ་ཀུན་དགའ་
བསྟན་འཛིན། ཡར་སྤྱང་ནམ་མཁའ་ལེགས་པ། བདག་ཆེན་དབང་རྩུད་སྤྱིང་པོ།

① ཤོག་ངོས་76པའི་སྤྱིང་23པར། བོད་སྤྱིངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱན་ཁང་། 1989ལོར།

སི་ཏུ་པར་ཉིན་བྱེད་སོགས་དབུ་ཡི་མཆོད་གནས་སུ་བཀྱར། སྤྱི་ལོ་1808པའི་ས་
འབྲུག་ལོར། མགོ་ལོག་ཁང་གསར་དང་ཁང་ཆུན་གཉིས་ནས་བོད་གཞུང་སའི་
བཀའ་ལ་བརྩི་བཀྱར་དང་ལེན་མ་བྱུང་བར། ཞིབ་གཙོད་ཏུ་ཞབས་པད་བཤད་སྒྲ་
དོན་གྲུབ་རྩོམ་གཙོ་འཛིན་དང་། དབུས་མདའ་དཔོན་པོ་ལྷ་འི་དབུང་བཅས་སྡེ་
དགེར་འབྱོར་ཐོག་སྡེ་དགའི་ལས་དམག་བཅས། མགོ་ལོག་ཏུ་དྲངས་ཏེ་མགོ་ལོག་
ཡུལ་སྡེ་ཁི་འཇགས་བཏང་། སྤྱི་ལོ་1817པའི་མེ་སྤང་ལོར་དབུས་གཙང་ཁུལ་ཏུ་
ཆིབས་བསྐྱར་གནང་། སྤར་རྒྱན་ལྟར་རྩོམ་ཆུང་གཉིས་དང་། འཕགས་པ་
ལོ་གི་ལུ་ར། ས་རོར་གཉིས་སོགས་རྟེན་གསུམ་དང་ཆོས་སྡེ་ཁག་ལ་མཆོད་འབུལ་
བསྐྱེན་བཀྱར་རྒྱ་ཆེན་གནང་། ས་རྒྱུང་འདི་ཉིད་རྒྱུང་ཏུས་ནས་རབ་ཏུ་བྱུང་བའི་
རེ་འདུན་ཆེན་པོ་ཡོད་ཀྱང་། ཡབ་ཡུམ་རྣམ་གཉིས་ལ་རིགས་སྐྱས་གཅིག་ལས་
མེད་སྟབས་གསུང་བརྒྱད་སྟེལ་ཆེད། བྱིས་ཐབ་མ་ཞུགས་ཐབས་མེད་ཆགས་པར་
བཅུན་མོ་གཉིས་བསུས། གསུང་སྟེལ་གྲུབ་པ་དང་རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་མེ་བྱི་
ལོའི་ཐ་སྐར་ཟླ་བའི་ཆོས་ཉིད་ལྟ་ཉིན་སྟེ་སྤྱི་ལོ་1826ལོར་སྡེ་དགེ་རྒྱན་གྲུབ་རྟེན་ཏུ་
རོར་མཁན་ཆེན་བྱམས་པ་ཀུན་དགའ་བརྟན་འཛིན་གྱི་དྲུང་ནས། དགེ་བསྐྱེན་གྱི་
སྟོམ་པ་ཁྲུས་པར་གྲགས། སྤྱི་ལོ་1827ལོར། ཀོང་སྤུལ་རྣམ་ཐར་ལས། འདི་སྐོར་
སྡེ་དགེ་ཆོ་དབང་རྩོམ་རིག་འཛིན་གྱི་བཞུགས་དང་། རྒྱ་མ་ཁག་གི་གཟིམས་
དཔོན་རྣམས་རིམ་པར་ཆར་སྐབས་ཡིན་པས། དེ་རྣམས་ཀྱིས་མངའ་རིས་ཡུལ་
འབྲོག་རྣམས་ལ་བསྟུང་བསྟོ། བཅན་འཕྲོག་སྟོང་འཁྱུག་སྟོང་ལོ། སྤུས་བསྐྱར།
བཅན་དོར་བཞག་ཅིང་ཁུ་ལ་འདེད་བསྐྱུལ་ཆེ་བས་རྫོང་ཁག་རྣམས་ཀྱི་སྡེ་སྐྱམ་ཆ་
ཅམ་ཡུལ་བྱུང་ས་འབྱུང་གིས་སྟོང་པའི་སྐབས་སུ་ཁེལ། དེད་རང་གི་ཞང་པོ་དེ་
རང་མགོ་ཐོན་པའི་རྒྱ་ལོར་ཡོད་བཞིན་ཏུ་གཞན་ནས་རྒྱ་འཕྲོག་དང་འཛིང་ཚོད་
ཁོ་ན་དགོས་པ་ཞིག་ཡོད་པས། མི་གཞན་ཞིག་དང་ཐུག་སྟེའི་རྒྱུན་གྱིས་སྡེ་དགའི་
རྒྱ་ཆོབ་གཟིམས་དཔོན་ཆོང་གི་མི་རོ་ཞིག་རྩར་གྱོད་ཐུག་སྟེ་ཡུལ་རྣམས་ཤོར་
བརྒྱག་ཆེན་པོ་རེད། དེ་ཀའི་ཁེ་མཁོན་གྱིས་སྤྱི་ལོ་དགོན་པའི་དགུ་གཏོར་
འཆོགས་སྐབས། རྒྱ་སེར་སྤྱི་གོས་ཀྱིས་ན་ནིང་ཏོར་འདྲ་ཐབ་མཁན་དེ་སྤྱི་བསང་

བྱས། དེའི་ཤ་ཉེས་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ཚབ་སྤྱི་མ་ལ་གྱོད་གཏུགས་ནས་ཉོར་འདྲ་ཕབས་
 པས་མི་སྤངས་དང་། ཆད་པ་ཆེ་བས་རུད་ཆེ་ཆུང་མེད་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་
 བརྒྱགས་བྱས། ས་ཀྱན་ཀྱང་བཅོན་འོག་ཆུད་པ་སོགས་སྤྱག་བསྐལ་བརྒྱད་མར་
 བྱང་བ་དང་། སྤྱིར་བྱུང་ལྟ་ལྟ་སྤྱི་བས་མ་ཀྱན་ནས་ཁྱོད་རང་གཞིས་རན་
 འདྲིའི་སྤྱིང་ད་སྤྱིན་ཉིན་གཅིག་ཀྱང་བསྐྱད་དགོས་མེད། དགོན་པ་ཞིག་རྒྱ་སྤང་
 དང་མོའང་ཞར་བྱང་མགོ་ཐོན་འགྲོ་བེར་ཡང་འཕྲལ་དེར་སྤྱོད་གནས་ཀྱི་དགོན་པ་
 ཡིད་ལ་འབབས་པའང་མ་བྱུང་། གསུངས་པར་ལ་བརྟག་ན་སྐབས་དེར་སྤྱི་
 དགའི་ཡུལ་འདྲིར་དཔོན་རན་གྱི་དབང་ཤྱགས་ཆེན་པོ་དང་། སྤྱིར་གཙོད་ཀྱིས་
 དབང་ཤྱགས་ཀྱིས། མི་སེར་ལ་བརྟུན་གསུགས་ཆེན་པོ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པར་ཤེས་
 ཐུབ། སྤྱི་ལོ་1828པའི་ས་བྱི་ལོར། 《དཔལ་ས་སྤྱོད་སྤྱི་དགའི་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་རིམ་
 རྒྱུ་གྱི་རྣམ་ཐར། དགའ་ལེགས་ལོར་བུའི་སྤྱིང་བ་འདྲོད་དགུ་རབ་འཕེལ་ཞེས་བྱ་བ་
 བཞུགས་སོ།》ཞེས་པའི་སྤྱི་དགའི་རྒྱལ་རབས་དེ་བརྒྱུ་མས། སྤྱི་ལོ་1842པའི་ཆུ་སྟག་
 ལོར་འདན་ཁོག་གཙོས་པའི། སྤྱི་དགའི་སྤྱགས་ལ་ས་གཡོས་ཆེན་པོ་བྱང་ནས་མི་
 ཤྱགས་ལ་གནོད་སྤྱོད་ཆོབ་ཆེན་ཐེབས་སྐབས་པོད་གཞུང་ནས་འབྲུ་དང་དངུལ་གྱི་
 རོགས་རམ་མང་པོར་ཐོབ། ཀོང་སྤྱལ་རྣམ་ཐར་ལས། ཉོར་ཁོག་ནས་རྒྱ་དམ་དང་
 སྤྱིང་ཆོང་གི་བར་ས་གཡོས་མི་བཟད་པ་བྱང་བས་ཆག་སྤྱོད་ཆེན་པོ་བྱང་སོང་ཡང་
 འདྲི་སྤྱོད་ཉེས་སྤྱོད་མ་བྱུང་། འདན་ཁོག་རྒྱ་ས་འགྲལ་གྱིས་གནོད་པས་ཀོང་སྤྱལ་
 གྱི་མ་ཡུམ་ཡང་བཞུགས་གནས་མེད་པར་གྱུར་ཏེ་སྤྱི་ལོར་དཔལ་སྤངས་དགོན་རྒྱ་
 འབྲོར། ཞེས་གསུངས། རབ་བྱང་བརྒྱ་བཞི་པའི་མེ་ལྷག་སྤྱི་ལོ་1847ལོར་སྤྱི་
 གཤེགས། །

13 ཟླ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་བཅུ་གསུམ་པ། ཆོས་རྒྱལ་དམ་ཆོག་དོ་རྩེ། མཆོན་གཞན་ཆོ་རིང་ནམ་རྒྱལ་བེད། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ལྷགས་ལྷག་སྤྱི་ལོ་1811ལོར་འབྲུངས། རྒྱ་པོ་ཆོ་དབང་དོ་རྩེ་རིག་འཛིན་དང་། དུམ་ཟླ་པ་རང་བྱོན་པའི་སྤྱི་ལོ་གཉིས་ལ་སྤྱི་ལོ་དང་སྤྱི་ལོ་བཞི་འབྲུངས་པའི་སྤྱི་ལོ་དང་པོ་ཡིན། ཁོང་ལ་སྤྱི་ལོ་མཆོད་གཉིས་དང་། སྤྱི་ལོ་མོ་གཅིག་འབྲུངས། རྒྱུང་རྩེ་རྩུ་ནས་སྤྱི་ལོ་གཉིས་མཐར་བྱིན་གནང་། གཏམ་ཆོགས་སྤྱི་ལོ་མོ་ལོང་ལས། སྤྱི་ལོ་1848པའི་ས་རྒྱལ་ལོར་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱི་ལོ་མོ་ཆོས་དབྱིངས་བཟང་མོ་དགུང་ལོ་ཉེར་གཉིས་མོན་པ་ཁབ་ཏུ་བཞུགས། སྤྱི་ལོ་1851པའི་ལྷགས་པག་ལོར་གདུང་སྤྱི་ལོ་དཔལ་ལྷན་འཆི་མེད་རྟག་པའི་དོ་རྩེ་འབྲུངས་གསུངས། ཀོང་རྒྱལ་ནམ་ཐར་ལས་ཀྱང་། ལྷགས་པག་ལོར། “ཟླ་སྤྱི་ལོ་གསར་འབྲུངས་ཀྱི་ཆོ་ཕྱིས་ཞིབ་མོ་དགོས་གསུངས་པ་ལྟར། བེ་དཀར་དབྱངས་འཆར། རྒྱ་ཕྱིས་གསར་འབྲུང་ལྷགས་བཅས་ཕྱིས་ནས་ཐོ་ཡིག་སྤྲུལ། དེ་རྩིས་སྤྱི་ལོ་བཅའ་སྤྱི་ལོ་ལོང་དགོས་གསུངས་པ་ལྟར་ལྷན་གྲུབ་སྤྱི་ལོ་བྱིན་ནས། ས་བདག་ཉེས་སེལ། དབང་ཆེན་སོགས་དང་། སྤྱི་ལོ་གཅུང་ཙམ་གཡང་སྤྱི་ལོ་བཅས་གྲུབ་ནས་ཚུར་འཁོར།” ཞེས་གསུངས་འདིའི་འབྲུངས་ལོ་ལ་ཐོ་ཆོས་མེད་པ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་ལྷགས་ལོའི་སྤྱི་ལོ་མོ་དགུང་ལོ་ཉེར་གཉིས་ཅན་ཞིག་ཁབ་ཏུ་ཐེབས་སྤྱི་ལོ་དེར། རྒྱལ་པོ་དགུང་ལོ་མོ་བརྒྱད་སྤྱི་ལོ་ཡོད་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་དང་པོ་འབྲུངས་སྤྱི་ལོ་མོ་དགུང་ལོ་ཞེ་གཅིག་ཐེབས་ཡོད་པ་ལ་བརྟག་ན། འདིའི་གོང་རྩུ་བཅུན་མོ་གཞན་ཞིག་བསུས་ཤིང་གདུང་སྤྱི་ལོ་མོ་བྱུང་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་ལོ་མོ་གཉིས་པ་ལྷགས་ལོའི་སྤྱི་ལོ་མོ་བསུས་ཡོད་པ་ནི་རྩུང་བལྟས་ལོ་མོ་མཐོང་གི་གནས་ཚུལ་ཞིག་རེད། ཟླ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་དབྱུང་ཡིག་ཟླ་དགེའི་ལོ་རྒྱུས་ལས། ལྷགས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་1840 ལོར་འབྲུངས་པར་བཤད་པ་ནི། མཆོག་སྤྱི་ལོ་གཉིས་ཆེན་ཉེར་ལྷའི་མདོ་བྱང་ལས། ལྷ་ཏིག་རྒྱལ་པ་དཔལ་གྱི་མིང་ཅན་འབྱུང་། ཤག་གམ་གྱི་བའི་ལོ་ཡི་རྒྱལ་པོར་སྤྱི་ལོ་དེ་རྩུ་དཀར་ཆག་འདི་ཡང་ས་སྤྱི་ལོ་བྱུང་། ཅས་པའི་ལྷང་བརྟན་དེ་གོ་བ་རྩི་བཞིན་མ་ལོན་ནས་ལྷགས་ཀྱི་ཡིན་པ་རྩིས་དཔག་ཅུ་ལས་རྒྱ་མཆོན་གཞན་མ་མཐོང་། འཇམ་མགོན་ལྷོ་གོས་མཐོང་།

ཡས་ཀྱིས་ལྷ་རིགས་སང་ན་ལེགས་ཀྱི་མུ་གུར་བྱོན་པ་ཕྱི་དགེ་ཚས་རྒྱལ་དཔལ་ལྷན་
འཆི་མེད་རྟག་པ་དམ་པའི་རྩོ་རྩེ་ཞེས་བསྟགས་པ་བརྩོད་པའི་མཆོན་ལ་ཚས་རྒྱལ་
དམ་ཚིག་བརྟན་པའི་རྩོ་རྩེ་ཞེས་པའི་མཆོན་དེ་བྱང་། ཕྱི་དགེའི་ལོ་རྒྱུས་སྲིད་གྲོས་
དབྱུང་ཡིག་ལས། མེ་ལུག་སྤྱི་ལོ་1847ལོར་ཡབ་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་གཤེགས་པ་དང་ཚས་
རྒྱལ་དམ་ཚིག་རྩོ་རྩེ་རྒྱལ་སྲིད་ཀྱི་ཁྲི་ལ་བཞུགས་པར་བཤད། འོན་ཀྱང་འདིར་
དབྱུང་འོས་པ་ཞིག་ལ། ཕྱི་དགེ་རྒྱལ་པོའི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ལུགས་ལ་སྤར་པག་གུའི་
སྲིད་གཞུང་གི་བཞེད་སྲོལ་ལྟར། སྲིད་རྒྱུང་པ་རབ་བྱུང་གིས་མཛད་དགོས་པ་
དང་། གལ་སྲིད་རིགས་སྤྱི་གཅིག་ལས་མེད་པས་གདུང་རིགས་སྲོལ་དགོས་
དམིགས་བསལ་སྤྱི་བོས་རྒྱལ་སྲིད་འཛིན་ཚིག་པ་བཅས་ཀྱི་སྲོལ་ཡོད་བཞིན། འདི་
ལ་སྤྱི་གཙུང་པོ་ཆེ་དབང་ལུན་ཚོགས་དང་། རྩོ་རྩེ་དབང་འདུག་གཉིས་ཀ་རབ་
བྱུང་ཡིན་པར་གསལ། དེས་ན་ཁོང་ཕྱི་དགེའི་སྲོལ་ལུགས་དང་མི་མཐུན་པའི་སྤྱི་
བོས་རྒྱལ་སྲིད་འཛིན་དགོས་པའི་རྒྱ་མཆོན་གང་མ་ངས། ཁོང་ལ་གདུང་སྤྱི་
བཞི་འབྲུངས་ཡོད་པ་འཆི་མེད་རྟག་པའི་རྩོ་རྩེ་དང་། གཙུང་ཆེ་དབང་ལུན་
ཚོགས། སྤྱི་མོ་རྟ་མགིན་དབང་མོ། གཞན་མིང་མ་ངས་པ་གཅིག་བཅས་ཡོད་པ་
གཏམ་ཚོགས་སྲིད་པའི་མེ་ལོང་ལས་གསལ།

རྒྱལ་པོ་འདི་ནི་ཚས་ལུགས་ཁོ་ན་ལ་སློ་གཡེང་བ་ཞིག་སྟེ། རྒྱུན་རྒྱུན་དང་ལུན་
མཆོམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་ལྷག་པའི་ལྷ་མང་པོའི་བསྟེན་སྦྱབ་ལ་བཅོན། ལུག་
གཉིས་ཀའི་འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བ་དང་། ཞལ་འདོན་ཁོ་ནར་མཛད་པ་ལས་རྣམ་
གཡེང་གཏན་ནས་མི་མཛད་པར་བཞུགས། སློན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཚས་
སྲིད་ལས་དོན་དགོངས་སྐྱོར་སྟེང་ཁྱེད་སྤྱི་གཙུང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལས་སློ་ནི། འདིག་
རྟེན་བདེ་ཐབས་དང་། སངས་རྒྱལ་གྱི་བརྟན་པ་རྒྱལ་ཏེ་ཡུན་གནས་ཡོང་ཐབས་བྱ་
བ་དེ་གཉིས་ལས་མེད། དེ་ལ་སློ་གཞག་སྟེ་ཉེས་ཆེན་ལ་ཆད་སྟུར། སྟེན་ཆེན་ལ་
ལམ་སྟོན་མ་ཞོར་བ་དྲང་པོ་དྲང་བཞག་གིས་ལས་བྱ་དགོས། སློན་འབངས་བྱིད་
རང་རྣམ་པས་རང་དོན་ཁི་གྲགས་འབྱུང་ཐབས་དང་། དགའ་ཉེ་སྤྱོད་རིས་མེད་
པར་ཆེ་བ་གཏའ་ནས་མཁན། དམའ་བ་མཐའ་ནས་རྒྱུང་ལུབ་པར་བྱ་དགོས།

ངེད་ལ་ཡང་འདྲི་མ་ཡོང་། དགེ་སྦྱོར་ལ་བར་ཆད་མ་བྱེད་ཅིས་སོགས་གསུངས་ཏེ་
འདྲིར་སྤང་ཆོས་བརྒྱད་ཀྱི་བྱ་བར་བྱགས་མི་གཡེང་བར། དགེ་སྦྱོར་ཁོ་ནའི་རྣམས་
འདལ། ཞེས་གཏམ་ཆོགས་སྤྲིད་པའི་མེ་ལོང་ལས་གསལ།

ཆུ་བྱི་སྤྱི་ལོ་1852ལོར། ཀོང་སྤུལ་རྣམ་ཐར་ལས། “ཟླ་དགའི་སྤྱི་གཙུང་ནས་
སྤྱབ་ཁང་བཞེངས་པའི་རིམ་གྱོ་ལ། མ་འོང་ཐབས་མེད་ནན་ཏན་གསུངས་པ་ལྟར་
དགོན་ཆེན་རུ་བྱིན་ནས་ཉེས་སེལ། ཆོ་གཡང་སྤྱབ་པ། སྤྱར་ནང་གཞུག་ཆས་
དགོངས་འདུས་བཏགས་གྲོལ་མཐོང་གྲོལ་བསྤྱབ་པ་སོགས་བགྱིས་ནས་སྤྱར་འཁོར།
ཞེས་དང་། ཡང་། ཆོས་བརྒྱའི་འཆམས་གཟིགས་ལ་ཟླ་དགའི་མཆེད་ཞལ་རྣམས་
ཁྱོན་པར་ལྟ་གསར་རུ་ཉིན་གསུམ་ལ་ཞི་ཁྲོའི་དབང་བརྒྱ། སྤྱི་སྤྱོད་མར་ཀྱན་རིག་
དང་ཆོ་དཔག་ལྟ་དགྲའི་འཆོགས་དབང་། སྤྱི་གཙུང་ལ་རྗེས་གནང་ཁ་ཤས་
བགྱིས་ནས་ཐེབས་སོང་། ཞེས་དང་། ཡང་། རྒྱལ་ཁྲི་བར་ཟླ་དགའི་སྤྱི་གཙུང་གིས་
སྤྱབ་ཁང་རབ་གནས་ཀྱི་གོགས་སེལ་བཅའ་སྤྱབ་འོང་དགོས་གསུངས་པར་དགོན་
ཆེན་རུ་བྱིན་ནས། སྤྱར་པ་བདུན་གཅིག་ཙམ་དང་ཉིན་རྣམས་ལ་དགོངས་འདུས་
མཐོང་གྲོལ་སོགས་བྱས། རབ་གནས་འཛི་ཕུ་མཁན་པོས་མཛད་སྤྱབས་བྱི་ནང་གི་
ལྟས་ཤིན་རུ་འཆུབས་པ་ཞིག་བྱང་སོང་། ཞེས་པ་ལོ་འདྲིར་ཀོང་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེ་ཟླ་
དགའི་ཁབ་རུ་ཡང་ཡང་ཐེབས་པའི་སྦྱོར་གསལ། ཟླ་དགའི་ལོ་རྒྱུས་སྤྲིད་གྲོས་
དབྱེད་ཡིག་ལས། དགྲུང་ལོ་ཞེ་གསུམ་པ་རབ་བྱང་བརྒྱ་བཞི་པའི་ཆུ་སྤང་སྤྱི་ལོ་
1853ལོར་སྤྱི་གཤེགས། ཟེར་ཡང་འདྲི་ནི་ལོར་བ་ངེས་ཏེ། ཉག་དམག་ཟླ་དགའ་
འབྱོར་རྣམས་སྤྱི་མཆེད་གཉིས་པོ། རྒྱལ་པོའི་དགོངས་ཆོགས་ཀྱི་འདས་མཆོད་སྤྱབ་
ཕྱིར་དབྱས་སུ་ཐེབས་ཟིན་པར་གསལ་བའི་ཕྱིར།

ས་ཏྲ་སྤྱི་ལོ་1858ལོར། ཀོང་སྤུལ་རྣམ་ཐར་ལས། “བྱར་མང་དགོན་ཁག་
སོགས་རིམ་པར་བརྒྱད་ཅི་མཁྱོགས་སུ་ཁྱོན་ནས་འབྲི་ཆུའི་གྲུ་བཀྲལ། ཅ་བརྒྱད་
ཐང་རུ་སྤྱོབས་པའི་སྤྱབས། ཟླ་དགའི་མདུན་ནས་གཉེར་པ་ཞིག་དར་བཏང་
མངགས་བྱང་བ། ཁོ་བ་ཉོར་འདྲ་དབྱལ་པོ་ཞིག་གི་ཆས་འདྲ་བ་བྱས་འདུག་པ་
མཆོད་ཡོན་ཐོག་མའི་ཉིན་འབྲེལ་འདྲི་འདྲ་བ་སྤྲམ་ནས། སེམས་ལ་ཤིན་རུ་གནོད་

པ་ཞིག་བྱང་བ་དབང་ཐང་རྫོགས་ཉི་པའི་སྤྱི་ལོ་ལོ་པར་འདུག” །ཅེས་སོ། །

སྤྱི་ལོ་1855པའི་ཤིང་ལོ་ས་ལོར། གོར་དམག་གིས་བོད་ཀྱི་ས་མཆོམས་ལ་བཅོན་འཇུག་བྱེད་སྐབས། བོད་གཞུང་ནས་ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱི་དཔོན་རྣམས་བོད་དམག་གི་རྒྱབ་ཚར་འོང་དགོས་པའི་བཀའ་ལུང་ལྟར་སྤྱི་དགའི་ལས་དམག་བཏང་། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་དགུ་པར་ཁམས་དང་བོད་ཀྱི་དམག་དཔུང་མང་པོ་ཞིག་ས་མཆོམས་སུ་འབྱོར་སྐབས་གོར་བོད་ཞིའི་ཆིངས་འགྲིགས་ནས། དམག་འབྲུགས་ནང་དངོས་སུ་ཞུགས་མ་དགོས་པར་སྤྱིར་ལོག་སྐབས་དེར། ཁམས་སྤྱོད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་དག་ན་ཉག་རོང་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་དཔུང་ཤུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་བྱེད་བཞིན་པའི་དུས་དེར། སྤྱི་དགེ་རྒྱལ་པོས་ལི་ཐང་གཡོན་རུ་དཔོན་ལ་ཡི་གེ་བཏང་དོན། “ད་སྐབས་ཉག་རོང་ལ་བདུད་ཀྱི་སྤྱལ་པ་ཉག་སྐྱེད་བྱུ་ལོང་མ་ཞེས་པ་ཞིག་བྱང་སྟེ། དེས་མཐའི་སྤྱི་ཐམས་ཅད་འཇིགས་སྤང་བསྐྱལ་ཏེ་གཞོམ་གྲུབས་ཡོད་སྐབས། རང་རེ་ཆོས་དཔུང་བསྐྱོགས་ཏེ་མ་བཅོམ་ན། མནའ་མིའི་གཏམ་དཔེ་ལ། མེ་སྟག་རྒྱུང་དུས་མ་གསད་ན་ལྟ་རི་གཉན་པོ་བསྐྱེད། སྤྱིག་པ་སྤྱ་སྐབས་མ་བཤག་ན་སྟག་བསྐྱལ་ཆེན་པོ་འབྱུང་བ་ལྟར། མཐར་རང་རེའི་རྒྱས་གཞི་ལ་ཉེན་ཁ་འབྱུང་སྟེད་པ་རེད། ” ཅེས་སོགས་ཀྱི་ནང་དོན་ཅན་ཞིག་བཏང་བའི་འཕྲིན་པ་དེ་ལམ་དུ་ཉག་དམག་གིས་བེན་ནས་ལི་ཐང་དཔོན་ལ་མ་འཕྲོད། ཉག་རོང་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་ལ་ཕོག་ཐུག་ཤོར།

ལྷགས་སྤྱི་ལོ་1860ལོར། ཅམ་ན་སྤྱི་དགེ་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་གཤེགས་ཡོད་པར་གསལ་སྟེ། ལོ་དེར་གོང་སྤྱལ་རྣམ་ཐར་ལས། “དེད་རང་སྤྱི་དགེ་ནས་སྤྱི་རིམ་བཅའ་སྤྱོད་འོང་དགོས་གསུངས་པ་ལྟར་སྤྱི་ནས་སྤྱི་པ་སྤྱི་སྤྱོད། །རྣམ་སྤྱི་ཁང་དུ་གསོལ་ཁ་དང་བསང་བརྟན། སྤྱི་ཡུམ་རྣམས་ལ་དབང་བྱུང་བའོལ་སོགས་བཞེད་བསྐྱངས་བྱུང་ནས་སྤྱིར་འཕོར།” ཞེས་པ་ལོ་འདིར་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་གཤེགས་བེན་པར་གསལ་ཏེ། སྤྱི་ཡུམ་རྣམས་ལ་བྱུང་བའོལ་ཞེས་པས་ཤེས་ཐུག། །

14 ཟླ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་བཤད་པ། འཆི་མེད་རྟག་པའི་རྩོ་རྩེ། ཟླ་དགེའི་
 ཡུལ་མི་ལ་ཡོངས་གྲགས་སུ་ཟླ་དགེའི་རྒྱལ་རྒྱལ་མ་བཟུང་། ཟླ་དགེའི་སྐལ་བཟང་
 དབང་འདུས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལས། རྒྱལ་པོ་སློ་གྲོས་སུ་ཆོག་པའི་ཞེས་གསལ་བས་མིང་
 དངོས་འདི་ཡིན་པར་འདྲ། སྤྱི་ལོ་1851པའི་ལྷགས་པག་ལོར་ཡབ་རྒྱལ་པོ་དམ་
 ཆོག་རྩོ་རྩེའམ་ཆེ་རིང་སུ་ཆོག་པའི་དང་། ཡུལ་ལྷགས་ལ་སྐལ་མོ་ཆོས་དབྱིངས་
 བཟང་མོ་གཉིས་ཀྱི་སྐལ་སུ་སྤྱུ་འབྱུངས། དགུང་ལོ་བཅུ་པ་ཅན་ལ་ཡབ་གཤེགས།

དེ་རྗེས་ཉག་རོང་དམག་གིས་ཕྱི་དགེ་ལྷུ་མ་སྤྲུམ་རྣམས་ཉག་ཁོག་ཏུ་འདེད་ཅིང་
མི་གཏར་ཉར། ཉག་ཁོག་ཏུ་ལོ་ངོ་ལྷ་དྲུག་ཅུ་འཁོར། ཕྱི་དགེ་ལོ་རྒྱུས་གཏམ་
ཚོགས་སྤྱི་དཔེ་མེ་ལོང་ལས^①། ཉག་དམག་ཐོག་མར་ཕྱི་དགེ་ལོ་རྒྱུས་ཏུ་སྤྱི་ལོ་
1861ལོ་ཡིན་ཞིང་། སྐབས་དེར་ས་རྒྱུང་རྒྱལ་པོ་དམ་ཚིག་དོ་རྗེ་ནི་དགུང་ཏུ་
གཤེགས། སྤྱི་མཆེད་གཉིས་ནི་ས་ངོར་ལ་དགོངས་རྒྱུ་ཆོག་ཆེད་ཕེབས། ལྷ་སྤྲུམ་ཆེ་
བ་དཔལ་ལྷན་འཆི་མེད་ཉག་པའི་དོ་རྗེ་ནི། དགུང་ལོ་བཅུ་གཅིག་ལས་མ་སོན་པ་
དང་། སྤྲུམ་རྒྱུང་བ་ཆོ་དབང་སྤྲུམ་ཚོགས་དང་རྒྱལ་ལྷུ་མ་ཚོས་དབྱིངས་བཟང་མོ་
གཙོས་རྗེ་སྟོན་གཉིས་སྤྲུམ་ནང་འཁོར་རྣམ་པས་ཡབ་རྗེའི་དགོངས་རྒྱུ་ཆོག་མཆེད་
འབྲུལ་བྱ་བཞིན་པར། སྤྱི་དགེ་ལོ་རྒྱུས་བབ་དེ་འདྲ་ཡོང་དོགས་ཡེ་ནས་མེད་པ་
བཅས་ལས་སྤྱི་བྱར་ཏུ་ལྷག་པའི་ཉག་དམག་གིས་ཅི་གསུངས་དང་ལེན་བྱ་རྒྱུ་ལས་
མེད་པའི་གནས་སུ་གྱུར། དེས་ན་ཉག་དམག་གིས་ཕྱི་དགེ་ལྷུ་མ་ཚོས་དབྱིངས་
བཟང་མོ་དང་། སྤྲུམ་ཆེ་བ་དཔལ་ལྷན་འཆི་མེད་ཉག་པའི་དོ་རྗེ། རྒྱུང་བ་ཆོ་
དབང་སྤྲུམ་ཚོགས། ལྷུ་མ་སྤྲུམ་གསུམ་དང་། གཉིས་ཆེན་སོག་མོ་ངག་དབང་བཀྲ་
ཤིས། མདུན་རྒྱ་མཁར་བསོད་ནམས། དཔོན་སྟོན་ཆོ་དབང་དོ་རྗེ། ཉ་དཔོན་བཀྲ་
ཤིས་དགེ་ལེགས། ས་རྒྱ་གོང་མ་སྤྱི་འཁོར། དཔལ་སྤྲུངས་དཔོན་ཆུན་དང་། ཀུ་
ཐོག་དཔོན་སྤྲུལ། ཀུ་ཐོག་ཞིང་རྒྱུང་། དགེ་ཅེ་སྤྲུལ་སྤྱི། རྒྱུ་མཚོ་དཔོན་སྤྱི་
སོགས་སེར་རྒྱ་མང་པོ། སྤྱི་ལོ་1861པོ་དུ་ལྷགས་བྱ་ལོར་ཉག་རོང་ཏུ་བཅན་འདེད་
ཀྱིས་དགུང་རི་ཕོ་བྲང་། ས་ཁུལ་མང་པོར་ཆ་བགོས་བྱས་ཏེ་མི་གཏར་བདག་ཉར་
བྱས། དཔེར་ན། ཕྱི་དགེ་ལྷུ་མ་ཚོ་དང་། སྤྲུམ་རྒྱུང་བ་གཉིས་བཅས་དགུང་རི་ཕོ་
བྲང་ཏུ་ཉར་བ་དང་། སྤྲུམ་ཆེ་བ་གྲུ་གཟི་མཁར་རྒྱ་ཕོ་བྲང་ཟེར་བར་ཉར་བ་
སོགས་ཁ་རྩོད་ནས་བཞག །སྐབས་དེ་ཏུ་རྒྱལ་ལྷུ་མ་སྤྲུམ་གཉིས་སྟོན་འཁོར་
བཅས་ཉག་ཁོག་ཏུ་མི་གཏར་ཉར་ལྷུ་སྤྲུམ་མོ་ཉ་མགིན་དབང་མོ་དང་། སྤྲུམ་མོ་
རྒྱུང་བ་གཉིས་དང་པོ་ཆེ་ཤོད་སོག་མོ་ཕོ་བྲང་ཏུ་བཞག་ཀྱང་། མི་རིང་བར་ཉག་

① ཤོག་ངོས་155པའི་ཐང་8པར། དེབ་གསུམ་པ། དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

དམག་སོག་མོ་པོ་བྱང་དུ་སྡོད་རྒྱུ་ཉེ་དུས། མདུན་འཇུ་ཆེན་གྱི་ནང་དུ་བཞུགས་
 ཉར་བྱས། དེ་དུས་འཇུ་ཆེན་ངག་དབང་རྣམ་རྒྱལ་གྱི་སྐབས་སུ་ཡིན་ཅིང་། འཇུ་
 ཆེན་གྱི་སྟོགས་སུ་ཉག་དམག་གིས་མཐོང་སྤང་མི་འདྲ་བྱུང་སྟེ་མ་ཡོང་བས་སྐས་མོ་
 གཉིས་དང་བཅས་པ་སྒྲོན་མེད་བྱུང་བ་ཡིན། ཞེས་སོགས་གསུངས། ཉག་དམག་
 གིས་སྦྱིར་བཏང་གི་སྒྲ་དཔོན་ཚུང་དུ་ཁག་གཅིག་གོ་འབྲུམ་བྱས་ཏེ་ཉག་ཚུ་ནང་དུ་
 གཡུག་སྟེ། ཟླ་དགེའི་སྒྲ་དཔོན་རྣམས་ལ་འཛིགས་སྤང་བསྐྱལ། ཟླ་དགེའི་ཡུལ་མི་
 ཆོས་ཟླ་ཁག་ལ་མི་བསད། རྒྱ་འཕྲོག་པ་མ་ཆད་དགོན་པ་མང་པོ་དང་། ཡུལ་
 མིའི་ཁང་བྱིམ། རྩ་ར་དང་ནགས་ཆལ་མང་པོ་མེར་བསྐྱེག་བཏང་སྟེ་སྟོགས་གང་
 ཐད་ནས། གཏོར་བཤིག་གང་ཐུབ་བྱས་པའི་གྲགས་པ་ད་ལྟའི་བར་མ་ཉམས་པར་
 གནས་ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་ཟླ་དགེའི་མདུན་སྟོན་བྱ་ཆོད་པ་སྤྲེལ་གྲུབ་
 གིས་ཉག་དཔོན་གྱི་ནང་སྟོན་ཨ་མཚོག་ལུ་གུ་མ་དང་། མནའ་ཤག་བྱེད་ཁུལ་གིས་
 མགོ་བསྐྱོར་བཏང་སྟེ། སྟོགས་གཅིག་ནས་ཉག་དམག་དང་མཉམ་ལས་བྱེད་ཁུལ་
 བྱས། སྟོགས་གཅིག་ནས་བོད་གཞུང་ལ་ཟླ་དགེའི་མཚན་ཐོག་ནས་སྟོན་ཁུལ་ཏེ་
 བོད་དམག་བཏང་ནས། ཉག་དམག་ཆར་བཅད་དགོས་པའི་ཁྱེད་ལྟུང་ལ་བ་དང་།
 ཡང་སྐབས་འགར་ཉག་དཔོན་ཡིན་ཁུལ་གིས། བོད་གཞུང་ལ་འཛིགས་སྐྱལ་གྱི་ཡི་
 གེ་རྒྱན་མ་བཏང་བ་སོགས་ཐབས་གང་དྲག་བྱས་མཐར། ལོ་དེར་མདའ་དཔོན་
 ཁྱི་སྟོན་པ་འཆི་མེད་རྡོ་རྗེ་དང་། མདོ་མཁར་བ་ཆོ་དབང་རྡོ་རྒྱུ་བཅས་གིས་
 དམག་ཁག་གཅིག་བྲིད་ནས་ལྷ་ས་ནས་ཐོན། ལམ་བར་བྲག་གཡལ་དང་། གོ་
 འཛོ་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་དམག་ཁག་གཅིག་བཅས་བྲིད་ནས་སྦྱི་ལོ་1864པའི་ཤིང་བྱི་
 ལོའི་ལྷ་བ་དགུ་པར་ཟླ་དགེའི་འཕྲོར། དེ་ནས་བོད་གཞུང་གི་དམག་དང་ཟླ་
 དགེའི་ལས་དམག་བཅས། ཉག་ཁོག་དུ་ཆས་ཏེ་ཉག་དམག་དང་འཐབ། སྦྱི་ལོ་
 1865པའི་ཤིང་སྤང་ལྷ་བ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་གཅིག །ཉིན་ཉག་རོང་མགོན་པོ་རྣམ་
 རྒྱལ་པ་བྱུང་དང་། སྟོན་པོ་དྲག་ཤོས་ཁག་གཅིག་མཁར་རྫོང་ནང་དུ་མེར་བསྐྱེག་
 བྱས། ལྷག་འཕྲོས་ཟླ་དཔོན་རྣམས་གིས་མགོ་འབྲུལ་ཁུས་པ་མགོ་བླངས། ལོ་དེའི་
 མཇུག་དུ། བཀའ་སྟོན་ཕུ་ལུང་པ་ཉག་ཁོག་དུ་ཕེགས་ནས་གཡུལ་ལས་རྒྱལ་བའི་

གཏང་རག་གི་མཛད་སྒོ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ། རྩེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་ལོ་འཁོར་ཐམས་ཅད་སྤྱིར་
རྩེ་དགེར་གདན་དྲངས་ཤིང་། རྒྱལ་སྤྱི་དུ་གྱི་ཐོབ་ཐང་སྤྱིར་ལུགས་བཞེན་སྤྱིར་ཆོག་
པའི་བཀའ་ཤོག་བསྩལ། ཉག་ཁོག་དུ་ཐུ་མཐུད་ནས་བོད་དམག་གིས་བཟུང་།
ཀོང་སྤྱལ་རང་རྒྱལ་ལས། མེ་ལྷག་སྤྱི་ལོ་1866 ལོར། རྩེ་དགེ་ས་དབང་པ་བྲི་བཀོད་
རྟེན་འབྲེལ་མངའ་གསོལ་ཤིན་དུ་རྒྱས་པ་དང་། མངའ་དབང་རིན་ཆེན་འབར་
བའང་མཛད། རབ་བྱུང་བཙུ་ལ་པའི་མེ་ལོས་སྤྱི་ལོ་1867ལོར་ཉག་ཁོག་དུ་མདོ་
སྤྱི་སྤྱི་ཁྱབ་ཁང་བཅུགས་ནས་ཐུན་རབ་པ་མདོ་སྤྱི་བསྐྱོས། མདོ་ཁམས་ཡུལ་རྩེ་
ཁག་གི་གལ་ཆེའི་གནད་དོན་རྒྱལ་ས་ཉག་ཁོག་གི་མདོ་སྤྱི་ནས་ཐག་གཅོད་དགོས་
པའི་བཀའ་སྤྱོད་ཚུགས། ཁམས་ཁྲལ་དུ་ཉག་དམག་གིས་འཕྲོག་བཙོམ་བྱས་
རིགས་དངོས་ཡོད་སྤྱིར་སྤྱོད་དང་། ཁྱོད་གུད་ལ་ཁྱོད་ཆོབ་བྱིན། སྐབས་དེར་
ཉག་དམག་གིས་རྒྱལ་རྒྱུབ་ཀྱིས་མནར་གཅོད་བྱེད་དྲགས་པས་ཡུལ་མི་རྒྱལ་སྤྱི་
བོད་དམག་ལ་ལྷ་དམག་ཅེས་གྲུས་བཀུར་ཆེན་པོར་བྱས་པར་གྲགས། འདིའི་སྐོར་
རྩེ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་གཏམ་ཆོགས་སྤྱི་པའི་མེ་ལོང་ལས^①། འོན་ཀྱང་ཉག་རྒྱེད་
ཡུལ་ནས་སྤྱིར་ཕེབས་ཏེ། རྒྱལ་ཁྲིའི་འཁོད་ནས་ཆོས་སྤྱི་དུ་གྱི་གོ་ས་ཐུག་དུ་འཛིན་
པའི་རྩིས་སུ་ན་བཟུང་བཞེས་སྤྱོད་ལ་རྩེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་ཆས་སུ་མི་བཞུགས་པར་
ཉག་རྒྱེད་ཀྱི་ཆས་ལྟར་མཛད། ཆོས་རྒྱལ་གོང་མ་རྒྱལ་སྤྱི་དབུ་སྤྱི་རིང་པོ་མ་
མཛད་ཀྱང་དབུ་སྤྱི་སྤྱི་ཏེ། ཉག་ཆས་ལྟར་ལེན་མཐེབ་སྤྱིར་དཀྱི་བ་སོགས་
མཛད། དེ་བཞེན་ཆུང་རིས་སུ་བཀྲ་ཟེར་བ་དང་། བ་ཐུང་བཀྲ་བསམ་ཟེར་བའི་
སོ་སར་མང་པོ་སོ་བྱང་དུ་བསྐྱོད་སྤྱི། བལ་སྤྱི་དུ་འབྲེལ་གྱི་དབང་དུ་འགྲོ་བ་ལས།
གཉེར་མདུན་མི་ཆེན་རྒྱལ་ས་ལ་ཐུགས་སྤྱིར་མི་མཛད། གསུང་མཛད་ཀྱང་པལ་
ཆེར་བ་ཉག་སྤྱི་བེད་སྤྱི། མཆོམས་མཆོམས་སུ་ཉམས་སད་པ་ལྟ་བུས། ཀོང་
སྤྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་དོ་མཆར་མཛོད་ཆེན་རྒྱལ་ལ། སྤྱིར་གསར་བཞོད་དགོས་ཕེབས་
དང་། པར་ཁང་ཆོས་མཛོད་ཆེན་མོའི་ནང་དུ་ཕེབས་ཏེ་པར་བཞོད་རྒྱལ་ས་ལ་

① ཤོག་དོས་188པའི་ཐོང་19པར། དེབ་གསུམ་པ། དབུད་ཡིག

ཐུགས་ཞིབ་དང་འབྲེལ། ས་ངོར་གྱི་སྤྲ་མ་རྣམས་གྱི་བཀའ་འབྲུམ་འདི་དང་འདི་
 ཞེས་བྱ་བ་པར་དུ་བསྐྱུན་དགོས་པའི་བཀའ་གནང་བ་དང་། ཆོ་ལྷ་རྣམ་གསུམ་གྱི་
 ལྷ་ཁང་དང་། ལྷ་ཁང་མང་པོ་གསར་བཞེངས། ཆོས་སྦྱོང་གོ་ཆ་འགའ་རེས་
 ཐུགས་སྤང་གིས་ཞིབ་འཇུག་བཀོད་མངགས་དང་། རོ་མཆར་བའི་བསྐྱུན་གསུམ་
 བྱིན་རྒྱལས་ཅན་མང་པོ། སྤྱར་སྤྱར་བཀའ་བ་མཛད་པ་དེ་འདྲ་ཅམ་ལས་ཆོས་སྤྱིད་
 གྱི་ཐུགས་ཁུར་དེ་ཅམ་མི་བཞེས་པར། གཉེར་ཐུག་མདུན་སྒྲོར་སོགས་གྱི་གང་བྱས་
 པ་དེ་ལྟར་ལ་འགོག་རྒྱུ་ཡང་མི་གནང་བར་ཐུགས་གང་སྤྱོད་ལྟ་བུ་མཛད། འཇམ་
 དབྱངས་མཁྱེན་བཙེ་དབང་པོས། རྒྱུ་རྒྱུས་ནས། སྤུང་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཐུགས་
 བཙེ་བས་རྗེས་སུ་འཛིན་སྦྱོར་བར་མཛད་པའི། བག་ཆགས་བཟང་པོ་དང་བཅས།
 སྐབས་ཞིག་དུ་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཆེ་ཤོད་རྒྱུ་ཡོད་པར། སོག་མོ་པོ་བྱང་དུ་རྒྱལ་པོ་དང་སྤྲས་
 བགས་པ་སྟོན་འཁོར་ཐེབས། རྒྱུ་སར་མཁྱེན་བཙེ་དབང་པོའི་གཟིམ་རྒྱུ་རྒྱ་
 མཇལ་མོལ་སྐབས། རྒྱལ་པོས་སྤྲ་མ་སྤྲུལ་མས་བདེ་འཆོམས་ཞུས། སྤྲ་མས་དེའི་
 ལན་དུ། ཟླ་དགེ་རྒྱལ་པོ་དང་། ཅི་ཅི་གཉིས་སྦྱོར་ནས་དཀའ་ངལ་བཟོ་བ་ལས་དེ་
 མིན་མི་བདེ་བ་མེད་ཅེས་སོགས་གསུང་བ་དང་། སྟོན་འཁོར་རྣམས་ལ་ནང་དོན་
 རྒྱལ་པོའི་ཁོག་དུ་ཉག་འདྲེ་ཞུགས་པ་རེད། དེ་སེལ་ཐབས་ཆེད་ཞབས་རིམ་
 སྐབ་དགོས་ཁག་བཀའ་གནང་སྟེ། མཁྱེན་བཙེ་དབང་པོ་གང་ཉིད་ནས། གདོན་
 སེལ་བྱད་ཁྲོལ་གྱི་སྐབ་ཞག་རྒྱ་ཆེ་ཞིག་འཆོགས་ཏེ་ཁྲོལ་དབང་འདུས་ཆེན་པོ་ཞིག་
 སོག་མོ་བཀྲ་ཐང་ཟེར་བའི་ཐང་ཆེན་དེར། དཔུ་སྤྱར་ཞེ་གཅིག་སྐབ་སྟེ་ག་སྐྱིག་
 གནང་། ནང་དོན་རྒྱལ་པོ་ཁུར་མཁན་གྱི་ཁྲོལ་བཀག་མང་པོ་བསྐྱོད་གཞག་བྱས་
 པ་དེ་ཆོར་དབང་ཆེན་ཉིན། ཁྲོལ་ཆོགས་ཆེན་པོའི་འཆོང་ཁའི་དཀྱིལ་དུ་རྒྱལ་པོ་
 རྒྱལ་པོ་བྱས་ཏེ། ཁྲོལ་མང་དབྱེར་མི་ཆོད་པའི་ཚུལ་གྱི་རྒྱལ་པོར་འདས་སྦྱོན་མི་
 འབྱུང་བ་ཅམ་རྒྱུ་ཁྲོལ་བཀག་ཆོར་ཉེར་བརྒྱུད་བཏང་དགོས་པའི་སྟོབ་སྟོན་གནང་
 བ་ལྟར། སྟོང་ཁྲོལ་མང་པོའི་དཀྱིལ་དུ་རྒྱལ་པོ་བཅུག་སྟེ་རྒྱལ་བརྒྱུད་ཆོད་ལས་
 འདས་པ་བྱས་ཏེ། ཉག་འདྲེ་འབྱུང་པའི་ཐུགས་དམིགས་མཛད་པར་དེ་ནས་
 བཟུང་རྒྱལ་པོས་ཉག་ཆས་མི་མཛད་པ་དང་། དཔུ་སྤྱར་སྤྲས་མར་མཐེབ་སྒྲོར་ལྟག་

ལེན་མི་དགྱི་བ། ཉག་སྐད་མི་སྦྱོད་པ་བཅས་བྱང་ཡང་། གཡོག་འཁོར་མང་པོ་
བསྐྱབ་དང་། མཛད་སྦྱོད་འཕྲོ་པོ་མཛད་པ་སོགས་ནི་ཕུ་མཐུད་དེ་གནས་པ་ལྟ་
བུ་བྱུར། ཞེས་གསུངས། གཏམ་ཚོགས་སྤྱི་པའི་མེ་ལོང་ལས^①། རྩེ་དགའི་རྒྱལ་
པོའི་བཅུན་མོ་སྦྱོལ་དཀར་ཚོ་བརྟན་ལ་སྤྲས་ཁ་ཤས་ཞིག་འབྱུངས་ཡང་། སྤྱི་མ་
འཚོ་བའི་དཀའ་ངལ་འབྱུང་། འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཙེ་དབང་པོས་སྦྱོན་རུ་རྩེ་
དགའི་ཡུལ་གྱི་བྱང་མེད་ཅིག་ལ་བརྒྱད་སྟེལ་མཛད་ན་དགེ་ཚུལ་ལྱང་བརྟན་པས།
དེར་བརྟན་རྩེ་དགའི་མངའ་ཁོངས་གྱི་བུ་མོ་བཅུ་བརྟན་གྱི་མིང་ཐོ་སྤུལ་བས། གང་
ལེགས་བཀའ་ལྱང་ཞུས་པས། དེའི་ནང་ནས་རྒྱལ་སྤྱོད་པའི་བུ་གཅིག་དང་།
ལྷགས་ར་བའི་བུ་མོ་གཅིག །འབྲི་ཆུ་རུབ་སྐམ་ཐོག་རྫོང་ཁོངས་ཡ་འགོ་ཚང་གི་བུ་
མོ་གཅིག་བཅས། གསུམ་པོ་ལ་རྒྱལ་པོ་སྤྲགས་གང་བབས་བྱས་རིགས་སྤྲས་
འབྱུངས་ཞེས་བཀའ་ལྱང་ཐེབས། དེ་དོན་རྒྱལ་པོར་གསོལ་བར། རྒྱལ་པོ་ཉིད་
ནས་དང་པོ་རྒྱལ་སྤྱོད་པའི་བུ་མོ་དེ་འདེམས་པར་མཛད། དེ་ལ་བསེ་རྒྱ་བྱོ་
བས་མ་འགྲིགས། དེ་ནས་ལྷགས་ར་གཡུ་ཐོག་ཅེས་པའི་ས་ཁུལ་དུ། སེ་ཤི་ཚང་ཟེར་
བའི་བུ་མོ་རྒྱང་མ་ཟེར་བ་དེ། ཕྱི་རྒྱར་རུ་རྒྱལ་བཅུན་སྦྱོལ་དཀར་ཚོ་བརྟན་གྱི་ཞལ་
ཏ་མ་ལྟ་བུ་དང་། བར་དོན་རུ་གཏུང་སྒོ་འབྲེད་པའི་ཆེད་རུ་ཕོ་བྲང་རུ་ཉར།
རྒྱན་རིང་མ་སོང་བ་པོ་རྒྱང་མ་ལ་བུ་མོ་བྱི་བ་ལོ་པ་ཞིག་སྟེ། དེ་ནས་རྒྱལ་བཅུན་
སྦྱོལ་དཀར་ཚོ་བརྟན་ལ་མེ་སྤང་སྦྱི་ལོ་1877 ལོར་གཏུང་སྤྲས་དང་པོ་ཨ་ཇ་རྩོ་རྩོ་
སང་གི་འབྱུངས། དེའི་ཕྱི་ལོ་མེ་སྤང་ལོར་སྤྲས་རྒྱང་བ་སྤྲན་ཚོགས་རྩོ་རྩོ་འབྱུངས།
དེ་རྩོ་སྤྲས་མོ་གཉིས་འབྱུངས་ཀྱང་གཉིས་ཀ་གྲོངས། དེ་རྒྱར་གཏུང་སྒོ་འབྲེད་
སའི་ལྷགས་རའི་པོ་རྒྱང་མ་དང་། དེའི་སྤྲས་མོ་ཚོ་རིང་དཔལ་མོ་བཅས་སྤྱིང་ཚང་
རྒྱལ་པོར་བཅུན་མོར་བཏང་ལེན་ཚར་ནས། ཚོས་སྤྱིད་གྱི་ལས་སུ་འཇུག་བཞིན་
པའི་སྐབས་སུ། རྒྱལ་སྦོན་ནང་འབྲུག་བྱང་བའི་སྒྲོར་ལ། གཏམ་ཚོགས་སྤྱི་པའི་མེ་

① ཤོག་རྩིས་190པའི་ཕྱིང་11པར། དེབ་གསུམ་པ། དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

ལོང་ལས^①། རྒྱལ་པོ་ཉིད་ནས་རྒྱུ་རིས་བྱ་བ་ཀྱེར་བ་དང་། བ་བྱུང་བསམ་བྱ་
 ཟེར་བ་སོགས་ཀྱི་པོ་གཞོན་ནང་པོ་རྒྱན་ཏུ་བསྟུ་ཉར་མཛད། གཉེར་མཛུན་ནམས་
 ལ་བཙེ་མེད་མཐོང་རྒྱུ་ལྟ་བུ་ཆགས། པོ་གཞོན་དེ་ཚོས་ཀྱང་སྒྲ་སྒྲུལ་དང་།
 གཉེར་སྤྱད་མཛུན་སྐྱོར་ཆེ་འགོས་ནམས་ལ། བཙེ་མེད་བྱུང་གསོད་འདྲ་མིན་མི་
 འཆོམས་པ་དུ་མ་བྱས་སྟབས། མཛུན་གཉེར་རྒྱུ་དབྱ་ཙ་བྱ་བ་སྒྲ་གྱིས་གྲོས་བསྟུར་
 བྱས་ཏེ་པོ་བྱང་གི་རྒྱ་སྐས་འོག་ཏུ་གབ་ནས། རྒྱལ་པོའི་སྤྱན་གསལ་རྒྱུ་རིས་བྱ་
 བྱ་ཅན་ཁ་ཤས་སྟོག་གསོད་བྱ་འཆར་གཉེར་སྤྱད་ལ་ཁུས། གཉེར་སྤྱད་ནས་རྒྱལ་
 པོའི་དགོངས་འཁུག་བྱུང་ན་མི་འགྲིགས་ཞེས་བཀག་སྟོམ་མཛད། དེའི་རྒྱུ་གྱིས་
 མཛུན་དབྱ་ཙ་བྱ་བྱས་རྒྱུ་ལ་འདས་རྒྱུ་ཡུར། དེ་འདྲའི་ལུ་ནས་རྒྱལ་པོ་དང་།
 སྤྱན་གསལ་པོ་གཞོན་དེ་ཚོ་སྟོགས་མཛུན་ནས་པོ་བྱང་དུ། ཉིན་མོར་བཞུགས་ཀྱང་
 མཆོན་མོར་མི་བཞུགས་པ་དང་། དེ་རིང་ཡོད་ན་སང་ཉིན་མི་བཞུགས་པ། གང་
 ཐེབས་གང་བཞུགས་མི་ཤེས་པའི་ཐོག །ཞག་གངས་ཁྲ་གངས་སུ་གནས་ངེས་མེད་
 དུ་ཐེབས་བཞུགས་གནང་བ་སོགས་མཛད། རྒྱལ་པོའི་བཙུན་མོ་དང་སྐས་པོ་
 ནམས་ཀྱིས་ཀྱང་རི་བཞིན་མི་མཁྱེན་པའི་སྟོང་རྒྱལ་ལས་དུས་འདུལ་བར་ཡུར། དེ་
 ལྟའི་སྐབས་སུ་ཟླ་དགའི་མཛད་ཆེན་ལོ་ལྟར། དམར་ཆེན་གཏོར་རྒྱུ་ཆེན་པོའི་
 དུས་སྟོན་ནི། མཛད་སྟོ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གས་ཤིག་ཡིན་པ་སྟེ། མཛད་སྟོ་ཉིན་མང་རིང་
 གོ་བབ་ཀྱི་གཟབ་འཆོར་དང་། ཟླ་དགའི་བོ་ཆེན་ཟེར་བ་དེ་མཛུན་སྐྱོར་ནམས་ཀྱི་
 འཁུལ་དགོས་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་གཉེར་སྤྱད་བཅས་བོ་གཅིགས་སུ་བཞུགས་གཤལ་
 དགོས་པ་ལྟར་མཛད་སྐབས། རྒྱལ་པོའི་སྤྱན་གསལ་བ་རྒྱུ་རིས་བྱ་བ་ཀྱེར་
 གྱིས་གཉེར་སྤྱད་དང་། མཛུན་གཤལ་བ་ནམས་ཀྱི་སྤྱོད་པོ་ནས་ཆེད་མངགས་བོ་
 གཟིགས་ལ་གཡོལ་ཐབས་ཀྱིས། སར་འགོ་རྒྱུ་འགོའི་ཉམས་འཇུར་སྟོན་པ་སོགས།
 མི་འཆོམས་པ་འགའ་བྱས། དེ་ཉིན་གྱི་མཛད་སྟོ་གྲོལ་རྗེས་གཉེར་སྤྱད་མཛུན་
 སྐྱོར་བཅས་གྲོས་མོལ་བཀྱིས་ཏེ་སང་ཉིན་དེ་ལྟར་བྱས་ན། རྟོག་ཟིང་གཞན་བྱ་

① ཤོག་ངོས་201པའི་ཐིང་4པར། དེབ་གསུམ་པ། དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

ཐབས་མེད་ཀྱང་གནས་སྐབས་རིང་རྒྱལ་པོར་དགོངས་པ་འཁོར་ཆེད་ཆང་མ་ཡུལ་
གཞན་ཏུ་བསྐྱོད་རྒྱུ་ལྟ་བུ་བཅད། སང་ཉིན་མཛེད་སྟོན་གཉིས་པའི་མདུན་བོ་
འབྲབ་སྐབས་ཀྱང་སྔ་ཉིན་ལྟར་བྱས་པར་བརྟེན། བཀའ་བློན་གོ་སྒྲིག་སྤྱི་ལོ་
ལྟར། དགོང་འགོས་རྒྱ་མཚོ་ཉིན་བྱེད་དར་ལོ་ཡིན། སྤེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་ཁམས་
བཟང་ཏུ་བཞུགས། མདུན་སྒྲོར་སྤུལ་ཅུ་མི་སྟོན་འགོ་མི་ཡིན། ཁོས་ཆེན་པོ་བླ་མ་
འགོ་བའི་མཛེས་དར་སྤུལ། ཁྱིམ་པའི་བོ་ཞིག་ཉིན་གུང་ཅམ་ནས་འབྲབ་སྤེ་རུས་
གཅིག་ཏུ་ཡོངས་རྫོགས་སྤེ་དགེ་བྱང་རྒྱུད་རྩ་རྒྱ་སྟོན་མོའི་ཡུལ་ཁམས་སུ་བསྐྱོད་པ་
རེད། རྩ་རྒྱུད་འགྲོག་སྤེའི་ས་ཁུལ་ཏུ་བཞུགས་རྒྱུར་སྤྱི་ངལ་ཆེ་ཡང་གཉེར་མདུན་
རྣམས་ཀྱི་རེ་བ་ལ། བྱ་བ་འདི་འདྲ་ཞིག་སྤྱོད་ན་རྒྱལ་པོ་ཉིད་ཀྱིས་དགོངས་པ་
འཁོར་ནས། འདི་བྱ་འདི་མིན་གྱི་མཛེད་སྟོན་ཅིག་གནང་བའི་རེ་བ་བྱས་པ་དེ་ལྟར་
ནའང་། རྒྱལ་པོ་ཉིད་ཀྱི་དགོངས་པ་ཡག་ཏུ་བཞེས་རྒྱ་ལྟར་བཞག ཁྱེད་ཤས་རིང་
གོ་སྒྲིག་ཆ་ཆང་མཛེད་དེ་སྤེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་ནས་བྱིས་ཆང་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལའི་མི་
སྤྱི་རེ་བསྐྱུ་བསྐྱོར་མཛེད། རྒྱན་གྱི་སྤྱན་གསལ་པོ་གཞོན་དེ་དག་བཅས་རྒྱལ་པོ་
རང་དང་། བཅུན་མོ་སྟོལ་དཀར་ཆེ་བརྟན། སྤྱི་གཉིས་བཅས་དར་མདོ་ལྷགས་
ལ་རྒྱལ་པོའི་རྩ་རྒྱུས་ཐེབས་མཛེད། ལམ་བར་ཉོར་ཁང་སར་དང་། བྱེད་
བྲག་མགོ་བཅས་ཉི་ཉོར་ཁག་ནས་ཐེབས་བསུ་སྤེ་ལེན་བཟང་ཞུ་བྱས། སྤེ་དགེའི་
དབུ་སྤྱི་ཁག་སྟགས་ནས། ཐབས་ལམ་རི་ཡོད་མཛེད་ཀྱང་ལོ་ཤས་རིང་བྱག་ལེན་
དོན་འཁེལ་བ་མ་བྱུང་པའི་ལུས། ཉག་སྤྱི་སྤྱན་རབ་པ་སྤེ་དགེ་དང་འབྲེལ་ཆེ་བས་
བཀའ་མོལ་རིམ་གནང་གིས་རྩ་རྒྱུད་ནས། གཉེར་མདུན་རྣམས་སྤྱི་རྒྱལ་སར་སྤེ་
དགེ་དགོན་ཆེན་ཏུ་འཛོམས། དར་མདོ་ནས་རྒྱལ་པོ་ཡུལ་སྤྱི་སྟོན་འཁོར་སྤྱི་
རྒྱལ་སར་སྤེ་དགེར་ཐེབས་བསུ་གདན་ཞུ་སྤྱི་བ་བྱུང་སྤེ། སྤེ་དགེའི་རྒྱལ་འབངས་
སྤྱི་རྒྱུ་སྤྱི་གནས་སུ་བྱུར། རྩེས་སུ་བྱིས་ཆང་ཉོར་སྤྱི་འདེམས་བྲིད་གནང་བ་
དེ་ཆོར་གདམ་དུད་ཉོར་སྤྱི་ཞེས། ཉོར་འདྲ་དང་མཚུངས་པའི་གོ་གནས་དང་།
ཉིན་གཞི་གནང་བ་དང་། རྒྱུད་རིས་སུ་བཀྲ་དང་། བ་སྤྱི་བཀྲ་བསམ་བཅས་
ལའང་གནས་གཞི་ཡག་པོ་གནང་བ་མ་ཟད། ཞལ་ཏུ་སྟོལ་ར་གཟིགས་གསོལ་ལུ་

མཐུད་ནས་གནང་བ་རེད། གདམ་རུད་ཉིར་ལྷ་ཟེར་བ་དེ་སྐབས་འདི་རུས་ནས་
 བྱང་བ་ཞིག་ཡིན་འདུག །སྤྱི་ལོ་1888པའི་ས་བྱི་ལོར་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོ་དབུས་
 མཐུན་སྐྱོར་སྤྱི་ཚུ་སྐྱོར་བཅས་དབུས་ལྷ་ལྷན་རུ་ཕེབས། ས་སྤང་ལོར་ཤོང་ས་
 བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ། སྤོན་ལམ་ཆེན་མོའི་ཆོགས་དབུར་གདན་ཞུས་དང་སྤྱག་
 འབྲུང་རྒྱ་ཆེན་སྤུལ། དབུས་གཙང་གི་དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་མཆོད་འབུལ་དང་བསྟེན་
 བཀྲར་མཛད། སྤྱི་ཆེ་བ་ཨ་རྩ་རྩ་རྩ་མེད་གེ་ལ་ས་སྤྱོད་རྒྱལ་པོའི་གོ་སར་བཀྲར་
 ཏེ། སྤྱི་ཆུང་བ་སྤུན་ཆོགས་རྩ་རྩ་ལྷ་པ་བྱས་པར་མཆོན་ལ་ངག་དབང་འཇམ་
 དཔལ་རིན་ཆེན་ཞེས་གསོལ། རྒྱ་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་1893ལོར་རྒྱལ་པོ་རྩ་རྩ་མེད་གེ་ལ་
 པོད་ཀྱི་སྤྱི་དྲག་སྤྱིར་རམ་པའི་སྤྱི་མོ་བཅུན་མོར་བསྤྱས་ཏེ། ཕེབས་བསྤྱིར་བྱང་
 གཉེན་སྤོན་སོགས་སྤྱིར་སྤོན་ལྷ་ལྷན་བྱས། དེའི་བཀ་རོགས་སྤྱི་རྒྱལ་རོང་ནང་སོ་པའི་
 སྤྱི་མོ་ཀམ་ཆོས་སྤྱི་ལོ་དེ། བཅུན་མོ་ཡོད་བཞིན་རུ་རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་ཆོགས་མ་
 བཟུང་བར་འཆལ་སྤྱོད་མཛད་པ་སོགས་པས་བཅུན་མོ་དང་མ་འགྲིགས་པ་བྱང་།
 རྒྱལ་རོང་ནང་སོའི་སྤྱི་མོ་ཀམ་ཆོས་སྤྱི་ལོ་སྤྱི་མོ་གཞོན་བ་བ་སྤུན་ཆོགས་རྩ་
 རྩ་ལྷ་པ་ལོག་ནས་སྤྱི་མོ་ཞིག་བཅོས་པ་དེ་ལ་བསོད་ནམས་དབང་མོ་ཟེར། རྩ་
 ལྷ་ལྷན་བར་བཀ་མ་སོང་། སྤྱི་ལོ་1895པའི་ཤིང་ལུག་ལོར་ཉག་ཁོག་གི་མདོ་སྤྱི་
 དང་། དར་མདོའི་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་བར་འགལ་ཟླ་བྱང་བར། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་
 པོས་སི་ཁྱོན་ཚུང་རུ་(总督) ལ་རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་རེ་ཞུས་ལྷན། དེའི་བྱིར་ལོ་མེ་སྤུལ་
 ལོ་རྒྱུད་པོན་ཀྱང་ཅིའི་(张继) དམག་དབུང་བཅས་ཉག་རོང་འབྱོར། དམག་
 འབྲུགས་དང་བཅོམ་འཕྲོག་མང་པོ་བཅོས། ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོ་ཡུམ་སྤྱི་ལོ་འཁོར་
 རྩ་ས་རོས་འཕྲད་རུ་འོང་དགོས་པའི་བང་མི་མངས་ཏེ་མགོ་སྐྱོར་བཏང་། ཉག་
 ཁོག་རུ་སྤེལ་པ་དང་། འཛིན་བཟུང་བྱས་ཏེ་རྒྱལ་པོ་ཡུམ་སྤྱི་ལོ་འཁོར་ཐམས་
 ཅད་རྒྱ་ནག་ཁྱིན་རུ་དེད། དེ་དང་བཤད་སྤོལ་རུང་མི་འདྲ་བར། གཏམ་ཆོགས་
 སྤྱི་པའི་མེ་ལོང་ལས ① ། རྒྱ་ནག་སི་ཁྱོན་ཚུང་རུ་ལོ་ལོ་ལྷགས་ལ་སྤྱི་ལོ་འཁོར་

① ཤོག་རོས་210པའི་སྤྱི་ལོ་15པར། དེབ་གསུམ་པ། དབུད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

བརྒྱུད་མེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་ཁྱིན་ཏུ་འཁྱུར། རོ་འཕྲོད་ཡོང་དགོས་པའི་བསྐྱེད་བྱས་པ་
ལྟར་རྒྱལ་པོ་དང་། རྒྱལ་ཡུམ་སྟོན་འཁོར་དར་མདོར་བརྒྱུད་ཁྱིན་ཏུ་པེ་བས། ལོ་
དེའི་ཡམས་མས་སུ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོས་ཉག་རོང་ནག་དྲན་ཤོག་གསུམ་སོགས་འགོ་
ལེན་རྒྱུ་ལྟོད་གཞིར་གྱུར་སྐབས་དེར། སི་ཁྲོན་ཙུང་ཏུ་འཁྱུར་(总 督)་རྒྱལ་གཉེར་
གྱིས། རྒྱལ་དཔོན་ཀྱང་ཅིའི་ཟེར་བའི་དམག་དཔུང་བཏང་སྟེ་དགྲ་བརྒྱབ། བཙོན་
འཕྲོག་ཆད་མེད་ཐོག རྒྱ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་དང་། རྒྱ་དགོས་མང་པོ་འཕྲོག་འཁྱེར་
བྱས་པར་བརྟེན་ཉག་སྒྱུ་ནས་རྒྱལ་གཉེར་དཔུང་འཁྱུག་དང་། བོད་གཞུང་ནས་རྒྱ་
ཐོག་བརྒྱུད་པེ་ཅིང་དུ་བཀའ་ཕྱོད་གནང་ཆོད། གང་ལྟར་རྒྱ་དཔོན་ཀྱང་ཅིའི་ས་
དཔོན་དམག་ཕྱིར་འཐེན་བྱས་ཏུང་། མི་ཉག་མགར་ཐར་ཁྲལ་སོགས་སུ་གསེར་
བཞོ་བ་ཡིན་ཁྲལ་གྱིས་རྒྱ་ནང་པོ་གནས་པ་དང་། མེ་དགེ་ས་སྒྲིབ་རྒྱལ་བཙུན་
འཁོར་བཙས་ཁྱིན་ཏུ་འཁྱུར་བཟང་བཙོན་ཉར་བས་དུས་འགོར་བྱུང་བར་བརྟེན། རྒྱ་
ལོ་1898ལོར་བོད་ས་བྱི་ལོར། ཆད་རྒྱུན་གྱིས་རྒྱལ་བཙུན་གཉིས་ཀ་སྤྲུལ་སྤྲུ་
གཤེགས། མེ་དགེའི་རྒྱལ་འབངས་སྟོན་འཁོར་དང་བཙས་པ་ལྷ་ངན་གྱི་ཁྲལ་བྱུར་
ཏུ་གྱུར། ཞེས་གསུངས། །

དུས་དེར་བོད་གཞུང་ནས་སྤྲུག་མཁན་རྒྱུང་མཁྱེན་རབ་ཕུན་ཆོགས་དང་།
ཆབ་མདོ་མདའ་དཔོན་བསོད་ནམས་སྟོབས་རྒྱལ་སྐུ་འཁོར་ཁག་གཅིག་ཁྱིན་ཏུ་
བཏང་བར། རྒྱ་ལོ་1897པའི་མེ་བྱ་ལོར་ཁྱིན་ཏུ་འཕྱོར་བ་དང་སི་ཁྲོན་ཙུང་ཏུ་
དང་སྤྱིང་ཕྱོད་བྱས། དེ་དང་དུས་མཚུངས་སུ་ཅེ་མགོན་སྟོ་བཟང་སྟོན་ལས་དང་།
གདན་འཐུས་བཙས་རྒྱ་གར་བརྒྱུད་མཆོ་ཐོག་ནས་ཐད་ཀར་པེ་ཅིང་དུ་བཏང་ནས་
རྒྱ་ནག་གོང་མ་ལ། སི་ཁྲོན་ཙུང་ཏུ་ཡིས་བྲིམས་མེད་ལུགས་མེད་བྱས་ཚུལ་སྟན་
ཞུར་ཕྱིན། གོང་མས་དེ་མ་ཐག་དུ་རྒྱ་དཔོན་ཀྱང་ཅིའི་དམག་དཔུང་འཁྱུག་དུ་ཕྱིར་
འཐེན་དགོས་པའི་བཀའ་དང་ཆབས་ཅིག་ཉེས་ཆད་དྲག་པོ་བཙང་། མེ་དགེ་རྒྱལ་
པོ་དང་བཙུན་མོ་གཉིས་ཀ་རྒྱ་ལོ་1898པའི་ས་བྱི་ལོར་ཁྱིན་ཏུ་སྐྱེ་གཤེགས། སྤྲུ་
གཉིས་དང་སྐུ་འཁོར་གཞན་རྣམས་ཕྱིར་མེ་དགེར་གདན་དྲངས། །

15 རྩེ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་བཅོ་ལྔ་པ། ཨ་ཇ་རྩོ་རྩེ་སང་ག། ཡབ་རྩེ་དགེའི་རྒྱལ་
པོ་འཆི་མེད་རྟག་པའི་རྩོ་རྩེ་དང་། ཡུམ་མདོ་མཁར་བའི་སྲས་མོ་སྒྲོལ་དཀར་ཆོ་
བརྟན་གཉིས་སྲས་སྲ་རབ་བྱང་བཅོ་ལྔ་པའི་མེ་སྲང་། རྩེ་ལོ་1877ལོར་སྤྱོད་འབྲུངས།
དེའི་རྩེ་ལོ་ས་སྟག་ལོར་སྲས་བབ་ཕུན་ཚོགས་རྩོ་རྩེ་འབྲུངས། སྲས་ཆེའི་མཚན་ལ་
རྩོ་རྩེ་སང་གོ་དང་། རྒྱན་རུ་ཨ་ཇ་ཞེས་འབོད། སྲས་ཚུང་བའི་མཚན་ལ་ཕུན་
ཚོགས་རྩོ་རྩེ་དང་། རབ་རུ་བྱང་བའི་མཚན་ལ་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་དང་།
རྒྱན་རུ་བ་བ་ཅེས་འབོད། སྲས་གཉིས་ཀས་ཚུང་རུས་ནས་ཚོས་དང་རིག་གནས་
ཐམས་ཅད་ལ་སློབ་གཉེར་མཐར་ཕྱིན་པར་བྱས། ལྷག་པར་སྲས་ཚུང་བ་འཇམ་
དཔལ་རིན་ཆེན་ནི། སློ་རིག་བཀྲ་བས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཐམས་ཅད་ལ་མཁས་
པར་ཆགས་པར་མ་ཟད། རྒྱ་དཀར་ནག་གི་ཡི་གེ་ཡང་གང་འཆོམས་ཤིག་མཁྱེན་
པར་བཤད། རྩེ་ལོ་1896ལོར་རྒྱ་དཔོན་ཀྲང་ཅིའི་ས་རྩེ་དགེའི་སྤྱོད་འཁོར་ནམས་
ཁྱིན་རུར་དེད་པའི་ནང་རུ་སྲས་གཉིས་པོ་མཉམ་རུ་དེད། ལོ་དེར་ཡབ་ཡུམ་
གཉིས་ཀ་ཁྱིན་རུར་སྤྱོད་གཤེགས། དེའི་རྩེ་ལོ་རྩེ་ལོ་1898ལོར་བོད་གཞུང་གིས་རྒྱབ་
གཉེར་ལ་བརྟེན་ནས་སྤྱོད་རྩེ་དགེའི་སྤྱོད་པས། བོད་གཞུང་ནས་སྲས་ཀན་པ་ཨ་ཇ་
རྩོ་རྩེ་སང་གོ་ལ། སྤར་སྒོལ་བཞིན་རྩེ་དགེའི་རྒྱལ་པོའི་གདན་སྟོན་སྤྱོད་པ་དང་།
འཕན་པོ་ཁུལ་གྱི་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱོད་རམ་ནང་སོ་ཆོང་གི་སྲས་མོ། བསོད་ནམས་མཆོ་མོ་
ཁབ་རུ་བསྟུས། སྤབས་དེར་རྩེ་དགེའི་མཇུན་སྟོར་ནམས་སྟགས་ཁག་གཉིས་སྲ་
གྱེས་ཏེ་འགལ་བ་བྱང་པའི་སྟོར། རྩེ་དགེའི་ལོ་རྒྱུས་གཏམ་ཚོགས་སྤྱོད་པའི་མེ་
ལོང་ལས^①། རྩེ་དགེའི་རྒྱལ་པོ་འཆི་མེད་རྟག་པའི་རྩོ་རྩེ་སྤྱོད་པའི་ལོ་ལྔའི་
གོང་སྲས་ཆེ་བ་ཨ་ཇ་རྩོ་རྩེ་སང་གོ་ལ་སྤེར་རམ་པའི་སྲས་མོ་བཅུན་མོར་བསྟུས་ཏེ་
རྒྱལ་སྤྱོད་ཀྱི་ལས་དབང་མངའ་གསོལ་བའི་ཆ་ནས་ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཉིད་ལ་རྒྱལ་ཀན་
ཟེར་བ་ཆགས་པ་ཡིན་ཅིང་། སྲས་ཚུང་བ་ཕུན་ཚོགས་རྩོ་རྩེ་གྲ་པ་བཟོས་ཏེ་མཚན་
ངག་དབང་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་རུ་གསོལ། ཚུང་ནས་བཅུ་ཕྱག་རིག་པའི་

① ཤོག་ངོས་212པའི་བྲིང་12པར། དེབ་གསུམ་པ། དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

གནས་ལ་མཁྱེན་པར་རྒྱས་ཤིང་མ་རྒྱ་པ་རྩི་ཏེ་མཚན་འཆང་། འཇུ་མི་པམ་རྣམ་
 རྒྱལ་རྒྱ་མཚོའི་མདུན། བྱམས་ཆོས་སྡེ་ལཱའི་སྐོར་སོགས་གསན་སྦྱང་མཛད་པས་
 ཐུགས་ཅིས་ཆེ། དེ་ནས་རྒྱལ་བཅུན་རམ་པའི་སྲས་མོའི་ཞལ་ཏ་མ་རྒྱལ་རོང་ནང་
 སོའི་སྲས་མོ་ཀམ་ཆོས་སྦྱིད་དང་ཐུག་སྟེ་གྲ་པ་ལོག། གྲ་པ་རྩེ་ལ་བཞུགས་ཐུང་ན་སྡེ་
 དགེའི་རྒྱལ་སྦྱིད་སྤྱོད་མས་བྲི་རབས་ཀྱི་གོ་སར་ཐེབས་ན། ཏ་ཅང་དགེ་ལམ་ཆེ་བ་
 ཡོད་པ་རེད་ཀྱང་བར་ཆད་ཀྱི་ལས་དབང་སོང་། དེ་འདྲའི་སྐབས་ཡས་མས་སུ་
 རྒྱལ་པོ་རྩོ་རྩོ་མེད་གེ་ནས་རྒྱལ་པོའི་ངང་རྩེ་ལ་བཞུགས་མ་བཛད་པར། རྒྱན་དུ་
 མངའ་བུལ་ཀྱི་པོ་གཞོན་མང་པོ་བསྟུས་ཤིང་། ཐུང་མེད་མང་པོར་འཆལ་སྦྱིད་
 ཀྱིས་ཆེ་ཤོད། མེ་ཐོག་སྦྱོན་སྦྱོན་ཟེར་བར་སྲས་མོ་ཞིག་བཟོས་པ་དེར་མཚན་ལ་
 དཔལ་དབྱངས་ལྟ། རྩོ་སྤྱོད་པོ་ཐོག་རྒྱལ་པོར་བཅུན་མོར་བཏང་བ་དང་། དཔལ་
 འོག་ཆེ་བྲུ་ཁོག་དུ་རིགས་སྲས་གཅིག་ཐུང་བ་དེར་ཡོངས་གྲགས་སུ་སྲས་སྤྱག་བཀྲ་
 ཤིས་རྩོ་རྩོ་ཟེར། དེ་ལྟ་བུའི་མཛད་སྦྱིད་མི་ལོགས་པ་མཛད་པའི་དབང་གིས་སྡེ་
 དགེའི་རྒྱལ་སྦྱིད་སྦྱོང་མཁན་སྲས་རྩུང་བ་ངག་དབང་འཇལ་རིན་ཆེན་ལ་འབུལ་
 དགོས་ཞེས་ཤོད་མཁན་ཁག་ཅིག་དང་། སྲས་ཆེ་བ་རྩོ་རྩོ་མེད་གེ་རང་འཇགས་བྱ་
 དགོས་ཤོད་མཁན་ཁག་ཅིག་བཅས་ཐུང་སྟེ་ཚོད་ཐུགས་རེ་ཆེར་བྱུར།
 རྩོ་དགེའི་ལོ་རྒྱུས་གཏམ་ཆོགས་སྦྱིད་པའི་མེ་ལོང་ལས^①། རྩོ་དགེ་རྒྱལ་པོ་སྤྱོད་
 མཛད་གཉིས་སོ་སོས་རྒྱལ་སྦྱིད་ཚོད་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན་པ་སྟེ། སྦྱོན་པོ་
 རྣམས་སྤྱགས་གཉིས་སུ་ཆགས། ཁག་ཅིག་གིས་སྲས་ཆེ་བས་རྒྱལ་སྦྱིད་རང་
 འཇགས་འཛིན་དགོས་ཟེར་བ་དང་། ཁག་ཅིག་གིས་སྲས་རྩུང་བར་རྒྱལ་སྦྱིད་
 འབུལ་དགོས་ཟེར་ནས་ཚོད་པ་ཞིག་ཡིན། དེས་ན་སྲས་ཆེ་བ་ཨ་ཇ་ཟེར་བ་དང་།
 རྩུང་བར་བབ་ཟེར་བས་ཨ་ཇའི་སྤྱགས་དང་། བ་བའི་སྤྱགས་ཟེར་བ་ཆགས་ཤིང་།
 འགའ་རེས་བྱ་སྟུན་ནང་འབྲུག་སྐབས་ཀྱང་ཟེར། སྦྱིང་ཆང་རྒྱལ་བཅུན་སྐལ་
 བཟང་ཆོས་སྦྱིད་ལགས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། རྒྱལ་ཁན་མ་དང་། སྲས་ཆེ་བ་

① ཤོག་ངོས་215པའི་ཐིང་9པར། དེབ་གསུམ་པ། དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

ཨ་ཇ་དོ་རྩེ་སེང་གེ་གཉིས་མཐུན་ཆེ་བ་དང་། རྒྱལ་བཅུན་སྒྲོལ་དཀར་ཆོ་བརྟན་དང་སྤྲུལ་རྒྱུ་བ་ཕུན་ཆོག་ས་དོ་རྩེ་གཉིས་མཐུན་ཆེ་བ་དང་། བཅུན་མོའི་ཞབས་ཕྱི་ནང་མ་ནི་དཔོན་སྟོང་རྒྱ་འབྲུ་བུ་ཟེར་བ་དེའི་བུ་རེད་ཅེས་ཟེར་སྒྲོལ་ཡོད་ཟེར། ཞེས་གསལ། ཡང་། སྤེ་དགེའི་ལོ་རྒྱུས་གཏམ་ཆོག་སྤྲེད་པའི་མེ་ལོང་ལས^①། སྤྱི་ལོ་1901ལོར་^②སྤང་ལོར་རྒྱལ་པོ་དོ་རྩེ་སེང་གེ་དང་བཅུན་མོ་བསོད་ནམས་མཆོ་མོ་སྐུ་འཁོར་ལྷ་སར་ཐེངས་གཉིས་པར་ཕེབས། རྒྱལ་པོ་ཡབ་ཡུམ་གཉིས་དགོངས་རྒྱུ་ཆོག་རྒྱ་ཆེ་གནང་། རྩོམ་ལྷན་གཉིས་མཐུན་གསེར་གསོས་དང་ངན་སོང་སྤྱིང་སྐབ་ཀྱི་ཆོག་ཆོག་སོགས་མཛད། རྒྱལ་མཆོག་བཅུ་གསུམ་པ་མངལ་ཁུ་ཐོབ་པ་བཅས་དང་། ས་རོར་གཉིས་སུ་རྟེན་འཛིན་མཆོད་འབུལ་མང་འབྱེད་སོགས་དམིགས་བསལ་དུ་ཁྲུས་ཤིང་། རྒྱལ་མཐུན་བསོད་ནམས་མཆོ་མོར་ལོ་མང་སོང་ཡང་རིགས་སྤྲུལ་ཡེ་མི་འབྱུང་བ་ཡིན་སྟབས། རྒྱལ་རོང་ནང་སོ་པའི་སྤྲུལ་མོ་ཀླུ་ཆོས་སྤྱིད་ཀྱི་སྐུ་མཆེད་སྤྲུལ་མོ་གཅིག་ཆུ་ཤུལ་ནོར་བུ་སྤྲང་ཟེར་བར་མནའ་མ་སོང་བ་དེའི་བུ་མོ་རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་འཛོམས་ཞེས་པ་རང་ལོ་བཅུ་བཞི་ཅན་དེ། སྐབས་དེ་དུས་སྤེ་དགེར་མཉམ་དུ་བྲིད་ནས་ཆུ་ཡོས། སྤྱི་ལོ་1903ལོར་^③སྤེ་དགེར་ཕྱིར་ཕེབས་ནས། མངའ་གསོལ་མཛད་སྤོ་སོགས་ཅི་ཡང་མ་མཛད་པར་ཕོ་བྲང་ནང་སྟོར་ཀྱི་རང་བཞིན་ལས་བཅུན་མོ་རྒྱུང་བ་ཞིག་ཆགས་པ་ཡིན།

སྐབས་དེར་སྤེ་དགེ་ནང་ཁུལ་གཉེར་མཐུན་རྣམས་སྤྲུགས་གཉིས་སུ་ཆགས་ཏེ་མཐུན་བྱ་མོད་བཀྲ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་དང་། བྲེ་འཕོད་དོན་འབྲུབ་རྣམ་རྒྱལ། མཐུན་ས་དཀར་དང་། བྲག་གཡབ་ཅན་ནས་སྤྲུ་གགཞོན་བ་བ་ངག་དབང་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་ལ་རྒྱལ་སྤྲེད་འབུལ་དགོས་ཟེར་མཁན་ཡིན་ཅིང་། མཐུན་གྲང་ཁང་བདེ་ཆེན་དང་། ལྷགས་རྟ་སེང་གེ། འཇུ་རྒྱུང་འཇམ་དབྱངས་ཕུན་ཆོག་ས། མཐུན་རོང་རྒྱུ་དང་། ཏོ་ཆོ་ཅན་སྤྲུལ་ཅན་སྤྲུལ་ཆེ་བ་ཨ་ཇ་དོ་རྩེ་སེང་གེ་ལ་རྒྱལ་

① ཤོག་རོས་216པའི་ཐེང་18པར། དེབ་གསུམ་པ། དབྱུད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།
② ཐེངས་གཉིས་པ་དབྱུས་ཕེབས་དུས་སྤྱི་ལོ་1903ལོར་ཡིན་པར་འདྲ། འདི་ལོ་ཆོག་མོ་ནོར་བར་སེམས།
③ ལྷ་ས་ནས་སྤེ་ཕྱིར་ཕེབས་པའི་ལོ་1906ལོར་ཡིན་འདྲུག །

སྤྱི་དང་རང་འཇགས་གནས་དགོས་ཟེར་མཁན་ཡིན། གཞན་ཡང་མཐུན་སྐྱོར་དང་།
 ཉོར་འདྲ། མངའ་འབངས་སེར་རྒྱ་སྤྱོད་སོ་སོར་མང་ཉུང་ལ་མ་ལྟོས་པར་གནས་
 ཡོད། རྒྱ་ཡོས་སྤྱི་ལོ་1903ལོར་^① མཐུག་དེར་བ་བའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ཀྱིས་དམག་ཆོ་ཁག་
 གཉིས་ནས་སྤྱོ་བྱར་དུ་ཟླ་དགེ་དགོན་ཆེན་རྒྱལ་ས་ལྷན་གྲུབ་སྤྱི་དང་དམག་བརྒྱབ།
 སོ་བྱང་རང་སྤྱོད་ལམ་ཁན་ངེ་བཞིན་མེད་སྤྱོད་སྤྱོད་རྒྱལ་པོ་དང་། བཅུན་མོ་ནང་
 འཁོར་གང་འཆམས་རྒྱལ་ཁང་ནས་བྱོས་དགོས་ཐུག །དེའི་རྗེས་སུ་ཨ་ཁེ་སྤྱོད་སྤྱོད་
 བས་གྲང་ཁང་བདེ་ཆེན་དང་། འཕྲུ་ཆུང་འཇམ་དབྱངས་སུན་ཆོགས་བཅས་ཀྱི་བྱེ་
 འཕོད་ཆང་གི་ཐོག་དུ་དམག་བརྒྱབ། མཆན་མོར་ཁང་མེར་བསྐྱེད་སྤྱོད་པས། མི་
 རྣམས་བྱོས་ཐར། དེ་ནས་དམག་ཆུར་ལོག་སྤྱོད། གྲང་ཁང་བདེ་ཆེན་སྤྱོད་སྤྱོད་ལྷན་
 སོག་མོ་སོ་བྱང་དུ་བསྐྱོད་པར། ཡང་། བ་བའི་སྤྱོད་སྤྱོད་ནས་སྤྱོ་བྱར་སོག་མོ་སོ་བྱང་
 ལ་དམག་བརྒྱབ། བས་མ་ལངས་གོང་སོ་བྱང་འཁོར་ཡིན་ཁུལ་གྱིས་ཆེ་ཤོད་རྒྱ་
 རྒྱན་ནང་པ་ཡེ་ཤེས་དང་། སྤྱི་འབྲོག་གོ་སྤྱོད་པ་ཀམ་བཀྲ་ཤིས། ཆུང་རིས་བྱ་བཀྲ་
 བཅས་ཁག་ཅིག་ནང་དུ་འཕྱུལ། གྲང་ཁང་བདེ་ཆེན་ཉལ་སའི་ནང་སོ་བར་མཐུང་
 བརྒྱབ་སྤྱོད་མཐུང་སོ་བར་བར་ཐུག་པ་བྱས། བདེ་ཆེན་སྤྱོད་ལངས་ཀྱིས་མཐུང་
 ཡུར་བཟུང་ནས། ལག་གཡས་ཀྱིས་བྱི་བརྒྱབ་སྤྱོད་མཐུང་ཤིང་བཅད་གྲང་། ཡང་
 བརྒྱར་སྤྱོད་པེ་བརྒྱབ་སྤྱོད་བདེ་ཆེར་དེར་བསད་ནས་དམག་རྣམས་བྱིར་ལོག །
 ཡང་། དེ་རྗེས་ཨ་ཁེ་སྤྱོད་སྤྱོད་ནས་དམག་ཤུགས་ཆེན་བསྐྱེད། དཔོན་པོ་སྤྱོད་
 དང་། ཐེལ་རྒྱུད། ལྷགས་ར་ཁུལ་བཅས་དང་། མཐར་ཟླ་དགེ་དགོན་ཆེན་སོ་བྱང་
 གོང་ལོག་ཉིན་སྤྱོད་བཅས་པར་དམག་ཡང་ཡང་བརྒྱབ། དཔོན་སྤྱོད་པ་མཐུན་
 ཐུག་གཡལ་ཆང་གི་མི་ངོ་གསུམ་དགོན་ཆེན་དུ་བྱིད་ནས་བསད། མཐར་རྒྱལ་སྤྱོད་
 བ་བ་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་འཕྲུ་བཟུང་བཀྲ་ཉར་གྱིས་སོ་བྱང་དཀར་དུང་མའི་
 བྱང་བཞུགས་སུ་བཅུག་པ་བཅས་དང་། དེ་དང་དེ་འདྲའི་ནང་འབྲུག་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་

① རྒྱའི་ཡིག་ཆང་ལྷན་ན། ཟླ་དགེའི་བང་མི་གོ་ཨེར་སྤྱོད་ཆར་འབྱོར་དུས་ རྒྱ་ལོ་1906ལོའི་སྤྱོད་ཀ་ཡིན་
 འདུག །1903ལོ་ཟེར་བ་བའི་ལོ་ཆོགས་ནོར་བར་འདྲ།

དགེའི་མངའ་ཁུལ་གང་སར་བརྟུང་གསེག་ཆེན་པོར་ཐེབས།

དེ་འདྲའི་སྐབས་སུ་མི་རྒྱུ་ལོ་1906ལོར་ཕྱི་དགེའི་ལྷགས་ར་ནང་དུ་ཨམ་བན་གྱི་དམག་གཏོ་རྒྱ་རེན་དང་། ཤེ་རྒྱ་རེན་གྱི་དམག་དབུང་འབྱོར། མངའ་ཁུལ་ཡུལ་དགོན་གྱི་མི་རྣམས་བརྩུ་བསྐྱོང་བྲལ་བརྩུ་བ་སྦྱོང་བྱས་པར། སྐབས་དེར་མཁན་ཀན་བསམ་གཏུན་སློ་གྲོས། རྒྱའི་དམག་སྐར་ཐོག་དུ་ཐེབས་དགོས་པར་བྱུང་བར། དམག་སྐར་ནང་དུ། དམག་དཔོན་གཉིས་ཀྱི་མཆུན་ཚྭ་ཐོག་ཐོག་དུ་ཐོང་ཐོང་ཞིག་མངའ་དར་སྒྲགས་ཏེ་ཡུལ་བར། རྒྱ་དཔོན་གཉིས་མཐོང་སྤང་མི་འདྲ་བ་བྱུང་སྟེ་ཞིང་སྤང་དང་བཅས་ཏེ་སྤྲ་མ་སྤྱིར་གདན་འདྲེན་བྱས། ད་ནས་བརྩུང་སྤྲ་མ་དེ་ཡོང་མི་དགོས་ལབ་པ་རེད། ཅེས་བཤད་སྟོལ་ཡོད། དེ་ནས་རྒྱ་དམག་དེ་དག་རྩ་རྩུ་ཐོན་མོའི་བར་བསྐྱོད། ཕྱི་དགེའི་རྒྱལ་ཁམས་ཡོངས་ལ་དབང་སྐྱུར་བའི་ལས་རིམ་བཀོད། ཕྱི་དགེའི་རྒྱལ་པོའི་ལམ་ལུགས་བསྐྱུར་ཏེ། འདན་ཁོག་དང་། རྩ་རྩུང་སེར་ཤུལ། དུལ་མདའ། ཐང་སྤུག། །དཔལ་ཡུལ་བཅས་ས་སྐོའམ་ཡུལ་བཞག་སྟེ་ཡུལ་དཔོན་རྒྱ་བསྐྱུར་གྱི་ལས་འགུལ་སྟེལ། དེ་ལྟར་གྱི་འབྲུག་དང་། ལྷང་འབྲུག་གི་འུར་བྱིང་ཁེངས། ཡུལ་མི་པལ་ཆེ་བ་ནགས་རི་དང་། རྩ་རི་ལ་སོགས་རི་སྤུལ་དང་། ཡུང་སྟོང་གང་སར་བྱོས་པས་ས་ཁིང་ལ་ལོ་ཐོག་འདེབས་མཁན་དང་། ཁིང་ལས་བྱེད་མཁན་མེད་པའི་གནས་ཚུལ་ཡང་བའི་གནས་ཚུལ་གྱུར།

ནང་འབྲུག་ཡོད་བཞིན་པར། རྒྱ་བོད་དམག་འབྲུག་རྩི་ཆེར་སོང་སྟེ། ས་སྟེལ་སྟེ་ལོ་1908ལོར། ལ་བཞི་འཛིང་ནས་མཆུན་བྱེ་འབོད་དོན་འགྲུབ་རྣམ་རྒྱལ་འདས་རྩིས། བྱེ་འབོད་ཨ་དགེ་དང་། ལུར་པ་སྤོན་ལས་ནང་འཁོར་དམག་བཅས་དང་། མཆུན་བྱེ་ཆོད་པ་སྤྲོ་ལས་གྲུབ་འདས་རྩིས་བྱེ་བྲལ་ཤིས་རྣམ་རྒྱལ་དང་། ས་དཀར་དང་། བྲག་གཡབ། གཏེར་རྩུང་འདིང་མཁར་གྱིས་དམག་ཤུགས་ཆེན་པོ་བརྒྱབ་སྟེ། ཁག་གཅིག་ཕྱི་དགེ་དགོན་ཆེན་དུ་ཡོང་ནས་ཕྱི་དགེའི་པོ་བྲང་དཀར་གཏུང་མའི་ནང་དུ། བ་བ་ངག་དབང་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་བཀའ་ཉར་བྱས་ཡོད་པ་གང་ཉིད་པོ་བྲང་སྤིང་འཇའི་ཐོང་ཀ་ནས། སྤམ་ཤན་རྒྱང་སྟེ་ཡང་སྤིང་དུ་འཐེན་ནས་རྒྱལ་སྤྱོགས་སུ་བབས་ཏེ་ཡུལ་བྱོལ་དུ་གདན་དྲངས་ནས་ཐེབས། སྤྱོགས་གང་

ཐད་ནས་སྡེ་དགའི་ལས་དམག་རྩ་ཁྲུང་སྦྱགས་སུ་འདུས། ཡན་བན་གྱི་དམག་
 གིས་ཀྱང་སྡོན་བཀག་རྩིས་འདིང་བྱས། དེ་ནས་རྩ་མ་མོའི་མཁར་མདོ་བེར་བའི་
 སའི་སྦྱགས་རྩ་བོད་གཉིས་དམག་འཐབ་གདོང་ཐུག་གིས་ཤ་ཡི་རི་བོ་དང་། བྲག་
 གི་རྩ་མཚོ་བེར་བ་ལྟར་གསོད་རིས་བརྗོད་ལས་འདས་པ་ཞིག་བྱས། དེ་ནས་
 དམག་ཐག་ཚོད་དེ། བ་བྱ་བྱེ་གསུམ་མི་སྟུང་བརྩ་སྟོར་ཞིག་སུ་མཐུང་ཨ་མདོ་སྟུང་
 འདུམ་སྦྱགས་སུ། རྩལ་བ་ཐུབ་བསྟན་རྩ་མཚོ་སོག་ཡུལ་ནས་སྤྱིར་ཐེབས་ཡོད་པར་
 མོས་པས་དེར་བརྟེན། སྟོལ་བྱོལ་ཐེབས་མཁན་གཙོ་བོར་སྡེ་དགའ་སྲས་བ་བ་
 དང་། དཔོན་སྟོང་རྩ་རྩུང་ནམ་རྩལ་ཚོ་རིང་། མཁར་གསུམ་མདོ་ཉག་རིང་
 མཁོན་པོ། སྤྱི་འབྲོག་པ་སྟུང་བ་གཙུག་ཚོ་རིང་། ཟེལ་རྩུང་བྲག་གཡལ་བ་འབོང་
 དང་ཚོ་རིང་སུན་ཚོགས། དཔོན་སྟོང་ནམ་རྩལ་རལ་པ་དང་། དོན་གྲུབ་ཉི་མ།
 ཟེལ་རྩུང་ཚོ་དབང་རྩོ་རྩེ། ལྟ་འབྲོང་དཔོན་པ་སྟུང་ཤེས་རབ། སྟུང་ཚོ་སྡེ་གསར་མ་ཚོ་
 མདོ་རྩལ་ཁྱིམས་བཅས་ཡོད་འདུག །ཁོང་ནམས་སྟུང་འདུམ་འབྲོར་པ་དང་རྩལ་བ་
 སྟུང་བཅུ་གསུམ་པ་མཇལ་ཁ་བྱས་ཤིང་། དེའི་སྤྱི་ལོར་དབུས་ལྷ་ལྷན་རྩ་ཆེབས་
 བརྩུར་གྱི་སྐབས་སྡེ་དགའི་ཡུལ་བྱོལ་བ་ནམས་ཀྱང་སྟུང་འཁོར་རྩ་བྲིད། སྐབས་དེར་
 སྤར་བྱ་ཚོད་བཀྲ་ཤིས་ནམ་རྩལ། ལྟ་འབྲོང་དཔོན་ལ་སྟུན་མནར་གྱིས་བཞུགས་
 སྐབས་རྩ་མཁར་ཨ་དགའ་ལ། བྱ་ཚོད་ཚང་གི་སྤྱི་ཚེ་མ་མད་ནམས་བྲོད་རང་གིས་
 ལྟ་རྟོག་བྱ་དཔོས་ཞེས། ཁ་ཆེམས་ལྟ་སྤྱི་བཞག་པར་ཁས་ལེན་བྱས་ཡོད་སྟབས།
 དམག་འཁྲུག་སྐབས་སུ་ཡུལ་བྱོལ་འགོ་ཤུལ་རྩ། བྱ་ཚོད་ཚང་གི་ཚོ་དབང་སྟོལ་མ་
 དང་། སྤྱི་གཉིས་ཁྱིམ་རྩ་ལྷག་ཡོད། རུས་དེར་རྩ་མཁར་ཨ་དགའ་དང་། འོག་མ་ཚོ་
 ཤེས་གཉིས་ནས་སྟུང་ཚོ་དང་། སྟོ་ལུང་ས་ཁུལ་གྱི་དམག་དང་བཅས་པས་ཟེལ་རྩུང་
 བྱ་ཚོད་ཁྱིམ་ནས་ཚོ་དབང་སྟོལ་མ་དང་། སྤྱི་གཉིས་བཅས་བྲིད་ནས་དབུས་སྦྱགས་
 སུ་བློས། སྤྱི་གཉིས་སྟོལ་པོའི་ནང་མཛོ་ཡི་རྩལ་རྩ་བཀལ་ནས་འགོ་བ་དང་། སྤྱི་ཚེ་
 བ་ཚོ་ནམ་སྟོང་ཆེ་བས། རྩུང་བ་སྟོབས་ལྷན་གྱི་སྟོལ་པོའི་ནང་རྩོ་དང་དངོས་པོ་
 གཞན་སྟོང་མཉམ་ཡོང་ཐབས་བྱས་ཡོད་པ་བེད། ཁོ་ཚོ་བློས་བྱོལ་སྐབས་སུ་རྩིས་
 དེད་པ་ནམས་དང་འཐབ་འཛིང་ཐེངས་བཙོ་བརྩུད་ཅན་བྱས་པར་གྲགས། དེ་

ནས་འབྲི་ཆུ་བཟུལ་དེ། རུབ་བཟུང་དུ་སླེབས་སྐབས་རྗེས་འདིད་ཁག་ཅིག་དང་། ཡུག་རི་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་སྐོད་ནས་རྒྱ་མཁར་ཨ་དགེ་གཅིག་པོས་དག་སྒྲུབ་སྟེ། བྱ་ཚྲིད་མ་བུ་སྐྱེ་འཁོར་བཅས་དག་ལས་ཐར། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་གཞུང་ལམ་ནས་དབུས་ལྷ་སར། སྤྱི་ལོ་1909ལོའི་ཟླ་བ་8པའི་ནང་སླེབས། ལྷ་ས་སྐོར་ནས་ཞོལ་དུ་གནས་གཡར་གྱིས་བསྟན། སྐབས་དེར་རྒྱལ་བ་སྐྱེ་བའི་བཅུ་གསུམ་པ་ཆེན་པོ་བྱང་རྒྱུད་ནས་ཕེབས་བཞིན་ཡོད་པར་བརྟེན་ལྷ་ས་ནས་རྒྱ་མཁར་ཨ་དགེ་དང་། འོག་མ་ཆེ་ཤེས། སྤོ་ལི་བ་རྟ་རྒྱལ་ས་བྱ། སྐྱ་ཆོ་བ་རྒྱུ་ཐོད་བསོད་བཟ། འབྲི་རུབ་ཕྱག་ཚ་བེར་བ་ཞིག་འདུག་པ་བཅས་མི་དྲག་ངོ་འཁོར་ཁག་ཅིག་འཕན་པོ་བཟུང། བྱ་རྒྱུ་ཁ་ནས་ཕེབས་བསུ་མ་ལྷ་བྱར་ཕྱིན་པ། བྱ་རྒྱུ་ཁ་མདོ་སྟོད་སྐྱེད་གྱི་ས་མཆོམས་ཤིག་དུ་ཕེབས་སྒྲེ་འཕྲོད་དེ། བོང་ས་མཆོག་ནས་མཇལ་ཕྱག་དང་། ལོ་རྒྱུས་བྱང་རབས་རྣམས་སྟན་ཏུ་སྟུལ།

[[ཨ་རའི་སྐོར་ལ།]] དེ་ནས་ཁོ་ཆོ་པོ་བྱང་བྱོས་བྱོལ་སོང་རྗེས། རྒྱལ་པོ་དང་། བཅུན་མོ་ཆེ་བ་མཆོ་མོ། རྒྱང་བ་རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་འཛོམས། རྣང་སྟོན་གནས་གཞི་བྱ་ཀྲམ་ཁྲ་རྒྱལ། དྲུང་ཡིག་ཨ་བཟན་བྱ་རིན་ཆེན་དར་རྒྱས། མདོ་གཞུང་ལྷ་བ་བྱ་ཨ་སྟོ། རྟ་རྟ་མདའ་དཔོན་གྱིས་བཞག་པ་ལྷ་ས་བ་ཆེ་རིང་སྟོལ་དཀར་དང་། ཞབས་སྤྱི་འགའ་ཞིག་བཅས་དྲག་བསྐྱུས་ཤིག་རྒྱལ་རོང་ནང་སོ་དང་། འབའ་གཉའ་ལམ་སྤེ་བ་གཉིས་ཉེ་འབྲེལ་ཡིན་པའི་ཆ་ནས་ལྷ་མཐུད་ཉེས་གཡོལ་དུ་འབའ་ལ་ཕེབས་དེ་བཞུགས། འབའ་ལའང་རྒྱ་ཡིས་དབང་བསྐྱར་པའི་འགོ་ཚུགས་པ་དང་སྐབས་འཁེལ། མཐའ་མར་གྲའ་ཨོར་སྤྲིང་གི་དམག་དཔུང་གིས་འབའ་སྤེ་བ་གཉིས་རྩ་མེད་བཏང་བའི་རྗེས་སྟེ། སྤེ་དགའི་རྒྱལ་བཅུན་འཁོར་བཅས་འབའ་ལ་བཟང་བཅོན་དུ་ཉར། དེའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་པོས་སྐབས་རེར་མན་རྩའི་ཆས་སུ་ཞུགས་དགོས་པ་དང་། བཅུན་མོ་གཅིག་གིས་རྒྱ་ལུགས་དང་། བཅུན་མོ་གཅིག་གིས་བོད་ལུགས་ཆས་གོས་སྟོད་དགོས་པ་བྱང་། འབའ་ལ་རྒྱན་རིང་བཞུགས་དགོས་བྱུང་སྐབས་ཞབས་སྤྱི་འཇལ། རྣང་སྟོན་གནས་གཞི་ཀྲམ་ཁྲ་རྒྱལ་སྤེ་དགེ་ལ་ཅ་དངོས་ལེན་དུ་ཡོང་ནས་སྤྱིར་བསྟོད་སྐབས་ལམ་དུ་རྒྱག་པ་དང་ཐུག །ཁོང་གཅིག་པོས་

འཛིང་པས་ཐག་སྒྲིལ་བའི་སྐད་གཤམ་ཆགས། སྐབས་དེར་དེལ་པའི་གས་སྒྲིལ་
 ཀུན་ཐོག་གཉིས་པ་བྱ་ཡོད། སྤྱི་ལོ་1909པའི་ས་བྱ་ལོའི་ཟླ་བ་དྲུག་པར་མན་རྒྱ་
 ཞོང་མས། ཨ་ཐ་ཊོ་རྩེ་སེང་གའི་བརྒྱུད་པས་ཟླ་དགའི་གཏུང་རབས་འཛིན་ཆོག་
 པའི་ཆོག་མཆན་དང་། རྒྱལ་པོ་རྩེ་རྩེ་སེང་གའི་དང་། བཅུན་མོ་བསོད་ནམས་མཆོ་
 མོ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་མན་རྒྱ་ཞོང་མས་བཅུགས་པའི་འབའ་ཐང་གི་སློབ་གྲྭ་ལ་རྒྱབ་
 སློབ་གནང་བ་དང་། མན་རྒྱ་ཞོང་མའི་དཔོན་ལྷགས་ལག་བསྟར་ནན་པོར་བྱས་
 པའི་གཟེངས་བཞེད་དུ། སྟོན་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོ་སྐབས་ཀྱི་འབའ་ཟླ་དགའི་གཉིས་ཀྱི་ས་
 མཆན་སྒྲིལ་ཡོད་པའི་ཁང་གཞིས་ཀྱི་འགམ་དུ། ཏ་ར་དང་། ས་ཞིང་། འཕྲོག་ར་
 བཅས་རྒྱ་ཆེན་གནང་། སྤྱི་ལོ་1911པའི་ལྷགས་པག་ལོར་སྐུན་ཀྱང་བུན་གྱི་གསར་
 བརྩེ་ལ་རྒྱལ་ཁབ་ཐོབ་སྟེ་མན་རྒྱ་སྲིད་གཞུང་གཏོར། ཀྱང་རྩ་མིང་གོ་བཅུགས་པ་
 དང་། ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོའི་གོ་གནས་དང་། དབང་ཆ་བསྐྱར་གསོ་ཐོབ་པ་མ་ཟད་
 མངའ་ཁོངས་ཡོངས་རྫོགས་སུ་བཞིན་བདག་སྲིད་བྱེད་ཆོག་པར་བྱང་། སྤྱི་ལོ་
 1913པའི་ཚུ་སྐང་ལོར། བོད་གཞུང་གིས་སྐྱ་སར་ཡོད་པའི་རྒྱ་རིགས་རྣམས་རྒྱ་གར་
 མཆོ་ཐོག་བརྒྱུད་དེ་རྒྱ་ནག་དུ་ཕྱིར་ལུང་། དུས་མཚུངས་སྒྲིལ་མདོ་དང་ཟླ་
 དགའི་ཕྱོགས་སྒྲིལ་བོད་དམག་ཁ་སྒྲོན་བྱས། ཚུ་བྱི་སྤྱི་ལོ་1912ལོར་བཅུན་མོ་ཆུང་བ་
 རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་འཛོམས་ལ་སྤྱི་མོ་སྐལ་བཟང་ཆོས་སྒྲོན་འབྲུངས། སྤྱིང་ཆོང་
 རྒྱལ་པོའི་བཅུན་མོར་བཏང་། འབའ་ལ་ཁ་སྐྱལ་སྤྱི་མོ་མཆོན་བཏགས། ཤིང་སྟག་
 སྤྱི་ལོ་1914ལོར་སྤྱི་མོ་གཡུ་སྒྲོན་འབྲུངས། བྱང་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་བཅུན་མོར་བཏང་།
 ཆོང་སྲིད་གཞུང་ཉམས་ཉེས་བྱང་བ་དང་། འབའ་སྟོན་རྒྱ་དམག་རྣམས་ཀྱི་རུས་
 རྒྱགས་ཉམ་པའི་དབང་གིས། ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོ་སྐུ་འཁོར་རྣམས་འབའ་ནས་ཕྱིར་ཟླ་
 དགའི་ལོག་ཐོག་མར་ཆེ་ཤོད་སོག་མོ་པོ་བྱང་དུ་གནས་སྐབས་བཞུགས། ཤིང་
 ཡོས་སྤྱི་ལོ་1915ལོར་རྒྱལ་སྤྱི་མོ་དབང་བདུད་འདུལ་འབྲུངས། བེ་སྐྱལ་སྤྱི་ལོ་
 1917ལོར་ཆེ་ཤོད་ནས་ཟླ་དགའི་དཔོན་ཆེན་ལ་སྤྱིས། ལོ་དེར་རྒྱ་བོད་དམག་འབྲུག་
 མཐུག་བསྐྱེད་པའི་སྐབས་དང་བསྐྱེད་ཏེ་ཟླ་དགའི་ནས་དཔུས་ཐེབས་གནང་། རྒྱལ་
 པོ་དང་། བཅུན་མོ་ཆེ་ཆུང་གཉིས། སྤྱི་མོ་ཆེ་བ་སྐལ་བཟང་ཆོས་སྒྲོན་དང་།

ནང་འཁོ་སློན་ཆེན་ཁག་ཅིག་བཅས་པེབས། རྒྱལ་སྤྱི་ཆོ་དབང་བདུད་འདུལ་
དང་། སྤྱི་མོ་གཡུ་སློན་གཉིས་ཚུ་ཚུང་ཡིན་སྟབས། ཕ་ཚབ་ལྷ་བྱ་གནས་གཞིས་
ཀམ་ཁ་རྒྱལ་ལ་བཅོལ་ཏེ། འཛོལ་འཛིན་བྱེད་བཅུག་ཏེ་ཁོང་ནམས་སྡེ་དགའི་ཕོ་
བྱང་རུ་བཞག། །ལྷ་སར་རྒྱན་རིང་བཞུགས། བ་སྤྱི་འཇམ་དཔལ་རིན་ཆེན་ཡང་
ལྷ་སར་ཡོད་སྟབས་སུན་ཚུན་སྐྱ་མཆེད་ཀྱི་འབྲེལ་བ་ཡོད། བ་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་སྤྱི་
བཟང་དབང་འདུས་འབྲུངས། ཁོང་རྗེས་སུ་བོད་དམག་གི་ཏ་དང་མདའ་དཔོན་
དང་། བཅིངས་འགྲོལ་བཏང་རྗེས་བོད་སྡེ་དམག་ཁྲལ་གྱི་སི་ལིང་གཞོན་པ།
བོད་རང་སྐྱོང་སྡེ་དམག་གིས་གྲུ་ཞིའི་གཞོན་པ་བཅས་གནང་། ཨ་ཇ་ལྷ་
སར་བཞུགས་རིང་བཅུན་མོ་ནམ་རྒྱལ་དཔལ་འཛོམས་ལ་ས་ལུག། སྤྱི་ལོ་1919ལོར་
སྤྱི་ཚུང་བ་འཛིགས་མེད་དོ་རྗེ་འབྲུངས། ལྷགས་བྱ་སྤྱི་ལོ་1921ལོར་སྤྱི་མོ་བདེ་
ཆེན་དཔལ་སློན་འབྲུངས། རྒྱ་སྤྱི་ལོ་1922 ལོར་སྤྱི་ལྷ་རྒྱལ་དོན་གྲུབ་འབྲུངས་
པ་དེ་དགའ་ལྷན་གྱི་རིན་པོ་ཆེས་རིགས་བཟང་ཞིག་ཡིན་གསུངས། དེ་སྐོར་ཞིག་ན་
ཨ་བྱན་བྱ་དང་། མཛོད་དགེ་ཆོས་གཤམ་སོགས་སྡེ་དགེ་ལ་བཏང་སྟེ་གསེར་བྱིས་
ཀྱི་བཀའ་འགྱུར་དང་། ཆོ་ལྷ་ནམ་གསུམ་མདའ་ཚད་མ། དེའུ་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་
ནམས་ཡོད་ལྷ་སར་གདན་དྲངས་ཏེ་རྒྱལ་བ་བྱུང་བ་སྟེན་རྒྱ་མཆོ་ལ་ལུལ། དེ་རྗེས་
སྤྱི་ཆོ་ཚུང་གཉིས་ཀ་འབྲུམ་ནག་གིས་སྐྱ་གཤེགས། དེ་ནས་རྒྱལ་པོ་དང་། བཅུན་
མོ་ཆེ་བ་བསོད་ནམས་མཆོ་མོ་གཉིས་སོ་སོར་བྱིས་རྗེས། བཅུན་མོ་ནམ་རྒྱལ་
དཔལ་འཛོམས་ལ་ཡང་བསྐྱར་སྤྱི་མོ་ཞིག་འབྲུངས་པ་དེའང་སྐྱ་གཤེགས། རྗེང་
སར་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཙེ་ཆོས་ཀྱི་སློ་གྲོས་ལྷ་སར་པེབས་སྤྱི་བས། སྡེ་དགེ་
རྒྱལ་པོ་བཟང་འཕྱོར་བྱིན། སྤྱི་གཉིས་སྡེ་དམག་པའི་ལྷ་དན་གྱིས་མནར་བའི་སྤྱི་བས་
དང་འཁེལ་བས་ཁོང་དེར་པེབས་ནས་དཔུགས་དབྱངས་མཛད་པར་གྲགས། སྤྱི་
ལོ་1923ལོར་བཅུན་མོ་ཚུང་བ་ནམ་རྒྱལ་དཔལ་འཛོམས་དགྲང་ལོ་སོ་གསུམ་ཐོག་
སྐྱ་གཤེགས། ས་སྤྱི་ལོ་1929ལོར་། རྒྱལ་པོ་དོ་རྗེ་སང་གི་དགྲང་ལོ་ད་གཉིས་
ཐོག་ཚུ་བསགས་པའི་སྤྱི་དགེ་གིས་སྐྱ་གཤེགས། སྐྱ་གདུང་བྲག་ཆེར་པར་གདན་ཁྲུས་
བྱས་ཏེ་བྱ་སྤྱིན་མཛད། ।

16 ཟླ་དགའི་རྒྱལ་རབས་ཏུག་པ། ཆོ་དབང་བདུད་འདུལ། རབ་བྱང་བཙོ་ལུ་
པའི་མེ་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་1916ལོར་ཡབ་རྒྱལ་པོ་ཨ་ཇ་ཇོ་རྗེ་སང་གེ་དང་། ཡུམ་ནམ་

རྒྱལ་དཔལ་འཛོམ་གཉིས་ཀྱི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་འབྱུངས། སྤྲུལ་འདི་དགུང་ལོ་གསུམ་ལོན་
ཡབ་ཡུམ་ནམས་ལྷ་སར་ཕེབས། གཞི་ཀླུ་བྱ་རྒྱལ་གྱིས་རྒྱལ་སྤྲུལ་མིང་སྤྲིང་
གཉིས་དང་། སོ་བྱང་བཅས་བདག་ཉར་བྱས་ཏེ་སྤེ་དགོ་ལྷན་བྱུང་སྤྲིང་གི་སོ་བྱང་
ནང་དུ་བཞུགས།

བསྐལ་པ་ས་རྟ་ལོའི་དུས་འགྱུར། ཁམས་སྤྱོད་སྤྲུལ་ཀྱ་ཀྱས་ནམས་ཀྱི་དག་ཐོག་
དུ་བསྐལ་པ་ས་རྟ་ལོའི་དུས་འགྱུར་ཟེར་ནས་དཔེ་བཞག་ས་འདྲ་པོ་ཞིག་རེད། དེའི་
ཡོང་ཁུངས་ནི། སྤར་ནས་མན་ཆིང་སྐབས་སུ་གྲའོ་ཨེར་ལྷང་གི་དམག་ཤོག་ལུའུ་
ཅུན་(陆军) ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེས་སྤྱི་ལོ་1908 ལོར་སྤེ་དགོ་ས་སྤྱོད་རྒྱལ་
པོའི་སྤྲིང་དབང་འཕྲོག་སྤེ་ཡུལ་དཔོན་རྒྱ་བསྐྱར་བྱས། ཁམས་ཁུལ་དུ་བཅོན་
གཞོན་དང་འཕྲོག་བཅོམ་མང་པོ་བཟོས། ཆབ་མདོར་ལས་ཁུངས་བཙུགས་ནས་
སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས་ཡ་ཨན་དང་། བོད་ཡུལ་གོང་པོ་རྒྱ་མདའ་མན་ལ་ཤིས་
ཁམས་ཞིང་ཆེན་ཟེར་བ་གསར་དུ་དྲིལ་བསྐྱགས་དང་སློ་ཡིག་སྤྱུར། ལྷགས་ཀྱི་སྤྱི་
ལོ་1910ལོར་ལྷ་བ་1 ཆོས་3ཉིན་ལུའུ་ཅུན་སྤོན་འགྲོའི་རྟ་དམག་ལྷ་སར་འབྱོར། ལྷ་
སའི་ཁྲོམ་རའི་ནང་དུ་བེམས་མེད་ལུགས་མེད་ཀྱི་བྱ་སྤྱོད་མང་པོ་སྤེལ་བས་རྒྱལ་བ་
སྤྱི་མིང་བཙུགསུམ་པ་ཉེན་གཡོལ་ཆེད་དུ་རྒྱ་གར་དུ་ཕེབས་དགོས་བྱུང་བ་རེད།
དེ་ནས། སྤྱི་ལོ་1917ལོའི་བར་ཅམ་དུ་ཁྲོན་དམག་གིས་བྱས་པའི་རྩོག་དྲུའི་ལྷག་མ་
དེས་ཁམས་སྤྱོད་ས་འདིར་ལུ་མཐུད་ནས་དུས་ཟིང་བྱང་བསྐྱད་པ་ཞིག་རེད།

ས་རྟ་སྤྱི་ལོ་1918ལོར། ཆིང་གྲུང་དབྱང་སྤྲིང་གཞུང་གིས་རེ་འདུན་ལྷར་བེན་
དུར་ཡོད་པའི་དབྱིན་རིའི་གཞུང་ཆབ་པ། འོན་སོ་ལར། ཨེ་རེག་གྲེ་ཅེ་མན་བཅས་
ཀྱིས་བར་བཞུགས་གནང་སྟེ། རྒྱ་བོད་བཀའ་མོལ་ཞུ་ཐབས་མོས་མཐུན་བྱང་བ་
བཞིན། སི་ཁྲོན་སྤྱོད་ས་ནས་འབའ་ཁུལ་དུ་བསྐྱད་པའི་རྒྱའི་ཞི་དག་སྤྱི་བྱུང་པ་ལུའུ་
ཆོལ་ཏིང་དང་། དབྱིན་གཞུང་སྤྱི་ཆབ་གྲེ་ཅེ་མན་བཅས་ཆབ་མདོར་འབྱོར། ཆབ་
མདོར་བཀའ་སློན་སྤྲོ་མ་བྱམས་པ་བསྟན་དར་བཅས་ཉིན་ཤས་བཀའ་མོལ་གནང་
མཐར། གནས་སྐབས་ཀྱི་ས་མཆོམས་འབྲི་ཆུའི་ཤར་རྒྱུད་སྤྲིང་སྤེ་དགོ་རོང་པ་ཆ་
ཡན་ཆད་དང་། སྤྲིང་སྤྱོད་ས་འབའ་སྤྲིང་ཁ་གཤིས་ཚུན་བོད་ས་གནས་སྤྲིང་གཞུང་

གིས་ཉར་རྒྱ་དང་། དེ་མིན་འབྲི་ཆུའི་ཤར་རྒྱུད་རྣམས་སེམས་ཁྱིམ་དོ་དམ་བྱ་རྒྱུ་
ཐག་བཅད་དེ། ས་རྟ་ལོ་ལྷ་བ་བརྟན་པའི་ཆེས་ཉེར་གཉིས། ཟླ་ལོ་1918ལོའི་ལྷ་བ་
8པའི་ཆེས་19ཉིན། ཆིངས་ཡིག་དོན་ཚན་13 བཞག་ནས། བྲག་འགོར་བཅལ་སྡོད་
བྱས་པའི་བོད་དམག་སྤྱིར་འཐེན་ནས་ཟླ་དགའི་ཕྱང་རར་སྡོས། ཉག་རོང་གི་ཟླ་པ་
གཞུང་གི་མདོ་སྤྱི་ཆབ་མདོར་སྡོས་ཏེ་གནས་སྐབས་ཞི་འཇགས་བྱུང་བ་ལ་བསྐལ་
པ་ས་རྟ་ལོའི་དུས་འགྱུར་ཟེར།

ས་ལྷག་སྤྱི་ལོ་1919ལོར། ལྷ་ས་སྐྱོ་ཆོ་དབང་བརྟན་འདུལ་སྤྱི་འཁོར་ཟླ་དགའི་
མོ་བྱང་དུ་བཞུགས་ཡོད་པའི་སྐབས་དེར། དཔལ་སྤྱངས་སེམས་ཏུ་པརྒྱ་དབང་མཆོག་
རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་ཆབ་ཀྱི་འོས་འགན་བྲལ་བ་ཤིང་། རྒྱ་དངོས་ཆབ་མདོར་ཐེབས་ཏེ།
མདོ་སྤྱི་ས་དབང་གི་མདུན་དུ། ཟླ་དགའི་སྤྱི་དོན་སྐོར་སྟོན་ཞུ་བའི་བས་མདོ་སྤྱི་
ས་དབང་ཆེན་མོའི་མདུན་ནས། རྒྱལ་སྐྱོ་ཆོ་དབང་བརྟན་འདུལ་ལ་ཐའི་ཐའི་གོ་
གནས་ཀྱི་བཀའ་ཤོག་དང་བཅས་སྤྱིར་ཟླ་དགའི་ཐེབས་པ་དང་། རྒྱལ་སྐྱོ་ལ་ཟླ་
དགའི་རྒྱལ་སྤྱི་རང་བདག་གི་དབང་ཆ་ཐོབ། རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་པའི་མེ་ལྷག་སྤྱི་
ལོ་1926ལོར་མདའ་དཔོན་རྣམ་གཉིས་དང་། དབུ་བྲུ་ཁག་ལྔ། མདུན་སྐོར་སྐྱམ་
ཅུ། ཉོར་འདྲ་བརྒྱུད་ཅུ། རྩོད་སྟོར་ལྔའི་རྩོད་དཔོན་སོགས་དཔོན་རིགས་
ཡོངས་རྫོགས་འདུས་པའི་དབུས་སྤྱ། ཁོང་ས་བཅུ་གསུམ་པ་ཐུབ་བཞུན་རྒྱ་མཆོས་
གནང་བའི་ལྷ་སྐྱོ་ཆོ་དབང་བརྟན་འདུལ། ཟླ་དགའི་རྒྱལ་རབས་བཅོ་དྲུག་པའི་
གསེར་བྱི་ལ་མངའ་གསོལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ཐུབ་བསྐྱགས་གནང་། སྐབས་དེར་
དམིགས་གསལ་དུ། ཟླ་དགའི་རྒྱལ་སྐྱོ་ཆོ་ཐོག་དུ་བཀོད་པའི་མཛད་སྟོའི་ཐོག་
བྱུང་རམ་མདའ་དཔོན་དང་། བཀྲས་མཐོང་མདའ་དཔོན་རྣམ་གཉིས་ཞུགས་
གནང་མཛད་ཅིང་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོ་དང་། མདུན་སྐོར་སྟོན་རྒྱལ་བཅས་མཉམ་
དུ་སྤྱི་པར་སྟོན། དེ་ནས་བཟུང་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་སྐྱོ་ཆོས་ཀྱིས་ཆོས་དང་རིག་གནས་ལ་
གསན་བསམ་གནང་། དོན་གྱི་ཟླ་དགའི་ཆོས་སྤྱི་གཉིས་ཀྱི་འོས་འགན་སེམས་ཏུ་
པརྒྱ་དབང་མཆོག་གིས་བཞེས་པས་ཟླ་འབངས་ཡོངས་ལ་ཞི་བདེ་སྟོན་འཇགས་སྤྱི་
གནས་ཐུབ་པར་བྱང་། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ལྷག་ས་རྟ་སྤྱི་ལོ་1930ལོ་དར་རྒྱས་

དགོན་པ་དང་། བེ་རི་དགོན་པ་གཉིས་འབྲུགས་པ་ལངས་བེ་རི་དགོན་པ་ཕམ་ཁ་
ཆེན་པོར་བྱང་། སྤྱི་ལོ་1931ལོར་བེ་རི་དགོན་པས་སི་ཁྱོན་ནས་རྒྱ་དམག་རྒྱབ་
ཙུང་བཀྲུག་སྟེ་དར་རྒྱས་དགོན་པ་དང་། འཐབ་འབྲུགས་འགོ་བཅུགས་པ་དང་།
དར་རྒྱས་དགོན་པས་ཆབ་མདོ་དང་སྟེ་དགོ་ལ་ཡོད་པའི་བོད་དམག་ནམས་རྒྱབ་
ཙུང་བཀྲུག་སྟེ་དམག་འབྲུགས་བྱས་པས། ལོ་དེར་བོད་དམག་དཀར་མངའ་བར་
སླེབས། རྒྱ་སྤྱི་ལོ་1932ལོར་ཁྱོན་ཁམས་མཐའ་སྤྱང་དམག་གིས་དཀར་མངའ་
ནས་རིམ་བཞིན་དམག་འཐབ་བྱས་ཏེ་སྟེ་དགོར་བར་འབྱོར། ལོ་དེར་རྒྱ་བོད་ཀྱི་
ཐོག་ཆེངས་ཡིག་ཅེས་པ་དོན་ཆོད་དུག་ཡོད་པ་ཞིག་བཞག་སྟེ། གནས་སྐབས་
འབྲི་རྒྱས་བཅད་མཆོམས་བྱས་པའི་འབྲི་རྒྱའི་རྩལ་རྒྱུད་བོད་གཞུང་ནས་དོ་དམ་བྱ་
རྒྱ་དང་། འབྲི་རྒྱའི་ཤར་རྒྱུད་ཤིས་ཁམས་སྲིད་དོན་ལྷ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གིས་དོ་དམ་
བྱ་རྒྱ་བྱས། འོན་ཀྱང་སྟེ་དགོ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་དབང་ལ་གནས་སྐབས་འབྱུར་བ་
མེད་པ། འབྲི་རྒྱའི་ཤར་རྩལ་གཉིས་ཀྱི་སྤར་ཡོད་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ལམ་ལུགས་ཐམས་
ཅད་རང་སོར་འཛོག་རྒྱ་བྱས། འབྲི་རྒྱའི་ཤར་རྒྱུད་ཀྱི་སྟེ་དགོའི་ཁོངས་སུ་ཤིས་
ཁམས་སྲིད་དོན་སྤྱོད་ཆོད་ས་སྟོ་བསྟོ་བཞག་དང་། འབྲི་རྒྱའི་རྩལ་རྒྱུད་ཀྱི་སྟེ་དགོའི་
མངའ་ཁོངས་ནམས་བོད་ཀྱི་སྟེ་སྤྱི་ཡིས་དོ་དམ་བྱས། །དེ་ནས་བཟུང་སྤྱི་ལོ་
1951ལོའི་བར། འབྲི་རྒྱའི་ཤར་རྩལ་གཉིས་ཀྱིས་སྟེ་དགོའི་མི་སེར་ནམས་ཀྱིས་སྤར་
སྟོལ་བཞིན་སྟེ་དགོ་རྒྱལ་པོ་ལ་བྲལ་དང་འུ་ལག་སྟོང་དགོས་པའི་ཁར། འབྲི་རྒྱ་
རྩལ་རྒྱུད་པས་བོད་གཞུང་ལ་བྲལ་འཇལ་དགོས་པ་དང་། འབྲི་རྒྱའི་ཤར་རྒྱུད་པས་
རྒྱ་ས་སྟོ་ལ་བྲལ་སྟོང་དགོས་པ། མི་སེར་ནམས་བྲལ་འུ་གཉིས་བཅེགས་ཅན་ཀྱི་
དཀར་སྤྱུག་ཆེན་པོ་སྤྱང་དགོས་པའི་དུས་རབས་ཤིག་བྱང་། སྤྱི་ལོ་1935པའི་ཤིང་
ཕག་ལོར་དམར་དམག་ཡང་གཉིས་པ་དང་། བཞི་པ་དཀར་མངའ་སུ་སླེབས་
སྐབས་སྟེ་དགོ་རྒྱལ་པོ་སྤྱོད་ཁོར་ནམས། དམར་དམག་གི་ཉེན་ཡོལ་ཆེད་དུ་འབྲི་
རྒྱའི་རྩལ་རྒྱུད་རི་མདའ་ཚོར་དུ་ཕེབས་ནས་བཞུགས། དམར་དམག་གིས་སྟོན་
པའི་ཆེད་དུ། སྤྱི་ལོ་1936ལོར་འབྲི་རྒྱའི་ཤར་རྒྱུད་སྟེ་དགོའི་ལས་དམག་བསྐྱུས་ཏེ་
བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་དང་། འོག་མ་སྤྱུག་མཛོད་བསོད་ནམས་ཆེ་རིང་། ལུག་ར་

གཉིས་པ་འཇམ་དབྱངས་གསུམ་གྱིས། དམག་སྤྱིའི་འགན་ཁུར་ནས་དཀར་མཛེས་
 རྩོགས་སུ་དམག་དྲངས། དེ་ཡང་དཀར་མཛེས་ས་མཆོམས་འབྱོར་པ་དང་དམག་
 ཁག་བཞིར་བཀོས་ཏེ། བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་དང་། ཁྲོ་ངེ་བྱ་གྲུག་གྲུག་ལ་དཀར་སྟོ་
 གོས་ཆོས་འཕེལ་གསུམ་གྱིས་དམག་དཔོན་བྱས་པའི་ཟླ་དགའི་དཔལ་ཟན་བརྒྱད་
 ཅུའི་དམག་དཔུང་ལ་དཀར་སྐང་ནས་མར་དྲངས། །

འོག་མ་བསོད་ནམས་ཆོ་རིང་དང་། ལྷག་ར་འཇམ་དབྱངས། ཚུ་རྩོ་ཐུབ་
 བསྟན་གསུམ་གྱིས། དམག་དཔོན་བྱས་པའི་དམག་དཔུང་སྤེ་ཐོག་མགོ་ནས་མར་
 དྲངས། གྲུ་མོ་ཐུབ་བསྟན་དང་། འདིས་ཁ་འབྱུར་མེད་གཉིས་གྱིས་དམག་དཔོན་
 བྱས་པའི་དམག་དཔུང་རྟ་ཁོག་ནས་མར་དྲངས། གནའ་རོང་དབང་རྒྱལ་གྱིས་
 དམག་དཔོན་བྱས་པའི་ཡིད་ལྷུང་གུད་རུ་ནམས་ལྷ་ཁོག་ནས་མར་ཆས་ཏེ། རོང་
 པ་ཆོ་རུ་ཡོད་པའི་གྲུ་ཏེའི་དམག་དཔུང་ཐོག་དམག་བརྒྱབས། དམར་དམག་
 མང་པོ་རྒྱབ་སྟོན་འབྱོར་སྟབས་ལྡན་རིང་མ་འགོར་བ་ཟླ་དགའི་ལས་དམག་པམ།
 དམག་སྤྱི་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་དང་། ཚུ་རྩོ་ཐུབ་བསྟན་གཉིས་མས་ཏེ་དམར་
 དམག་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱས་ཤིང་དམག་སྐར་རུ་བྲིད། བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་ལ་
 མས་བཅོས་བྱས་པ་མ་ཟད། དམར་དམག་དཔུང་ཁག་སུམ་ཅུའི་ཀྲོན་ལྷུང་ཡིའི་
 ཞན་ཉན་(政委李先念)གྱིས་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་ལ་ཏང་གི་མི་རིགས་དང་ཆོས་
 ལྷགས་སྲིད་རྒྱས། གོ་མིན་ཏང་ལོག་སྦྱོད་དབང་བསྐྱར་ལ་ངོ་ཚོལ་དང་། གྲངས་
 ཏུང་མི་རིགས་ལ། རང་གི་སྲིད་དབང་འཇུགས་རྒྱ་བཅས་ཀྱི་སྲིད་རྒྱས་དྲིལ་
 བསྐྱགས་གནང་བས་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་སེམས་འགྲུལ་ཐེབས་ཏེ། ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོ་
 སྤྱི་འཁོར་ནམས་ལ་དམར་དམག་གི་སྲིད་རྒྱས་དང་། ཁོ་རང་ཉིད་ཀྱང་མས་སྟོན་
 དྲག་རྗེས་སུ། རང་ལྷུལ་རུ་ལོག་རྒྱ་ཡིན་པའི་གནས་ཚུལ་སྟན་ཅུ་ཕུལ་མཁན་བང་
 མི་ཨོ་རྒྱུ་ཆོ་བརྟན་བཏང་། ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་མངགས་ལྟར་བྱ་ཚོད་
 སྟོབས་ལྡན་དང་། དམར་དམག་མང་ཐེའི་གྲུ་(王维舟)གཉིས་གྱིས་ཟླ་དགའི་
 དང་དམར་དམག་བར་པན་ཚུན་འབྲུགས་ཚོད་མི་བྱེད་པའི་ཆིངས་ཡིག་འཛིག །
 གྲུ་ཏེ་(朱德) ཡིས་བྲིད་སྟོན་འོག་སྤྱི་ལོ་1936ལོའི་ཟླ་བ་ལྷ་པའི་ཆོས་འགོར་

དཀར་མཛེས་གོང་དུ་བོད་པ་སྲིད་གཞུང་དངོས་སུ་བཅུགས། དགེ་སྙན་སྒྲུལ་སྒྲུས་
བོད་པ་སྲིད་གཞུང་གི་ཀྲུ་ཞི་དང་། བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་གྱིས་ཀྲུ་ཞི་གཞོན་པ་
དང་སྤྱི་འབྲེལ་སློན་ཆེན་གྱིས་འགན་བཞེས། སློམ་མདའ་དོ་རྩེ་ལོ་སྲིད་སློན་ཆེན།
བཀྲ་ཤིས་དབང་ཐུག་དང་། མགོན་པོ་བཀྲ་ཤིས་དམག་དོན་སློན་ཆེན་སོགས་
བསྐོས་བཞག་གནང་བ་རེད། ཏུས་དེར་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་གྱིས་ཡིད་ལྷུང་སྡེ་པ་
དང་། ར་མོང་སྡེ་པའི་སྡེ་ཤོག་ནས་གཡག་བཞི་བརྒྱ་དང་། ཏ་བརྒྱ་བརྒྱས་ནས་
དམར་དམག་རྒྱུ་ལ་རོགས་སྐྱོར་ཞུས། བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་དང་། ཚུ་རྩོ་
ཐུབ་བསྟན་གཉིས་མས་སློན་དུག་རྩེས་སྡེ་དགེར་སྤྱིར་ལོག། སྡེ་དགེའི་དམག་
དཔུང་དཀར་མཛེས་སུ་ཆས་རྩེས་མཆོ་སློན་གྱི་ཁ་ཆེ་མ་པུ་ལྷུང་གི་དམག་དཔུང་
སྡེ་དགེ་དང་། ཡིད་ལྷུང་། འདན་ཁོག་སོགས་སུ་སྒྲིབས། ཁོ་པས་དམར་དམག་
འདུལ་བའི་སྡེ་དགེའི་རྒྱབ་གཉེར་ཡིན་ཚུལ་བཤད་ཀྱང་། དོན་དུ་སྡེ་དགེར་དབང་
བསྐྱར་བྱེད་ཅིས་བྱས་པར། སྡེ་དགེས་བོད་གཞུང་དམག་དཔུང་བཀྲག་ནས་སྤྱིར་
བསྐྱད། དམར་དམག་དཀར་མཛེས་ནས་སྤྱིར་ཐོན་ཟིན་པ་དང་། གོ་མིན་ཏང་
གིས་བོད་པ་སྲིད་གཞུང་གཏོར་བ་རེད། སྤྱི་ལོ་1938པའི་ས་སྙན་ལོར་ནང་ཆེན་
སྲས་མོ་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་མོ་བཅུན་མོ་བསུས། དེའི་ལོ་མཇུག་དུ་སྲས་མོ་
དགའ་འབྲུངས། ལོ་དེར་ས་ངན་སྡེ་པས་སྡེ་དགེའི་བཀའ་བྲིམས་ལས་ལོག་པའི་
སྐྱེ་རྩེ་དང་། དཔལ་ལྷུལ་སོགས་སུ་རྒྱན་རྒྱུ་བརྒྱབས་པ་དང་། གནས་ཁང་མེར་
བསྐྱོག་པ་སོགས་བྲིམས་འགའ་གྱི་བྱ་བ་མང་པོ་བྱས་པར་བྱ་ཚོད་སྟོབས་ལྡན་དང་།
འཇུ་རྒྱུ་ཆེ་སྟོབས་གཉིས་གྱིས། དམག་དཔོན་བྱས་ཏེ་ས་ངན་དུ་དམག་དཔུང་ས་
ནས་བྱེད་གཏེ་གཙོ་པོ་དུག་སྡེ་བཅད། དེ་སྐོར་ཞིག་ནས་སྡེ་དགེའི་སྲས་མོ་གཡུ་
སློན་ནང་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་བཅུན་མོ་ཕྱིན། འོན་ཀྱང་སྲས་མོ་གཡུ་སློན་ནང་ཆེན་གྱི་
ཁབ་དུ་མ་སོང་གོང་དུ་སྲས་དོན་ཡོད་འབྲུངས་ཡོད་པར་དེ་བྱ་ཚོད་ཆང་གི་ནང་
དུ་བདག་སྐྱོང་བྱས། དཀྱང་ལོ་ཉེར་ལྷ་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ལྷགས་འབྲུག་
སྤྱི་ལོ་1940ལོར་རྒྱལ་པོ་ཆོ་དབང་བདུད་འདུལ་སྐུ་གསལ། །

17 ཟླ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་བཅུ་བདུན་པ། འཇམ་དབྱངས་དཔལ་མོ། རབ་བྱང་
བཙུ་ལ་པའི་ཆུ་སྐང་སྤྱི་ལོ་1913ལོར་ནང་ཆེན་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་མོར་འབྱུངས། ཆུང་
དུས་ནས་རིག་གནས་སློབ་སྦྱོང་འཆར་ཅན་མ་གནང་། སྤྱི་ལོ་ 1938པའི་ས་སྟག་
ལོར་ཟླ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་རྩ་བཅུན་མོར་ཕྱིན། ལོ་དེར་རྒྱལ་སྐུ་ལྷ་དགའ་
འབྱུངས། སྤྱི་ལོ་1942ལོར་རྒྱལ་པོ་ཆོ་དབང་བདུད་འདུལ་སྐྱ་གཤེགས་པ་དང་།
སྐབས་དེར། སྐུ་ལྷ་དགའ་ལོ་ངོ་ལྷ་ལས་ཟིན་མེད་སྐབས་དབུ་སྐྱ་ཁག་ལྷ་དང་།
མདུན་སྐྱོར་སྐུ་ལྷ་ཅུ། ཉོར་འདྲ་བཟུང་ཅུ་གཙོས་པའི་ཟླ་དགེའི་དཔོན་རིགས་དང་།
སྐྱ་ཆེན་ཆུ་མས་ལྷན་གྲུབ་སྤྱི་དུ་འཛོམས་ཏེ། སྐུ་སྐྱ་ནར་མ་སོན་གྱི་བར་སྤིང་བྱི་
སྐུ་འཛོམ་གྲོས་བསྐྱར་བྱ་སྐབས། བྱ་ཆོད་སྤྱོད་སྐུ་སོགས་མདུན་སྐྱོར་ཁག་
གཅིག་གིས་བོད་ཟླ་པ་གཞུང་གི་མདའ་དཔོན། བ་སྐུ་སྐུ་བཟང་དབང་འདུས་
ཕྱིར་གདན་དྲངས་ཤིང་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་མོ་དེའི་བཅུན་མོ་ཆོ་བའི་ཆུ་པས་

ཀྱལ་སྲིད་བཟུང་རྒྱུ་ལོ་གཞི་གཏོན། སྐབས་དེར་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་ལོ་
ལའང་རང་གི་མདུན་ལམ་གདམས་ཀ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་དང་འབྲུད་པ་ནི། ལོ་
རང་གིས་ཐད་ཀར་ཐེ་དགའི་རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་ན་ཆོག་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། གལ་སྲིད་
ཐེ་དགའི་གདུང་རིགས་མ་ཡིན་པའི་ཁྱོ་ཀ་གཞན་ཞིག་བཅའ་འདོད་ཡོད་ན། ཐེ་
དགའི་ཕོ་བྲང་ལས་སྤྱིར་དོན་དགོས་པ་ལས། སྲིད་ཁྲི་འཛིན་ཆོག་གི་ཡོད་བཅས་
རེད། སི་ཏུ་པརྩ་དབང་མཆོག་རྒྱལ་པོ་དང་། འོག་མ་ཕྱག་མཛོད་སོགས་མདུན་
སྐྱོར་ཁག་གཅིག་གིས། འཇམ་དབྱངས་དཔལ་ལོ་སྲས་སྐྱ་ན་མ་སོན་བར་སྲིད་ཁྲི་
འཛིན་རྒྱུ་ལོ་གཞི་གཏོན་པ་རེད། ཡང་མདུན་སྐྱོར་ཁག་གཅིག་གིས་སྲས་སྐྱ་
ན་མ་སོན་བར། སི་ཏུ་པརྩ་དབང་མཆོག་རྒྱལ་པོས་སྲིད་ཁྲི་འཛིན་རྒྱུ་ལོ་
གཏོན་པ་རེད། མཐར་བཅུན་ལོ་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་ལོ་འཛིན་པ་འདོད་དང་།
མདུན་སྐྱོར་མང་སྟགས་ཀྱི་བསམ་འཆར་ལྟར། སྲས་སྐྱ་ན་མ་སོན་བར་བཅུན་
ལོ་སྲིད་ཁྲི་འཛིན་རྒྱ་ཐག་གཅོད་པ་རེད། དོན་དེ་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་གྱི་སྐོ་ལ་
མ་བབས་པར་རིམ་བཞིན། རྒྱལ་ལོ་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་ལོ་དང་གདོང་གཏུག་
གིས་འགུན་ཚོད་བྱས། རྒྱལ་སྲས་ལྷ་དགའ་གདུང་སྲས་དངོས་མ་ཡིན་པར་དྲིལ་
བསྐྱགས་བྱས་ཞིང་། བྱ་ཆོད་ཁྱིམ་ཏུ་ཉར་ཆགས་བྱས་པའི་སྲས་ལོ་གཡུ་སྟོན་གྱི་
སྲས་དོན་ཡོད་དེ། ཐེ་དགའི་ཁྱག་རྒྱུད་དོ་མ་ཡོད་པའི་སྲས་ཡིན་པས་དེ་ལ་རྒྱལ་
སྲིད་གཏོད་དགོས་པ་ཁ་གཡུ། དོན་ཏུ་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་གྱིས་ཐེ་དགའི་རྒྱལ་
སྲིད་འཕྲོག་ཅིས་བྱས། འོག་མ་ཕྱག་མཛོད་སོགས་རྒྱལ་ལོ་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་
ལོ་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་གནང་མཁན། མདུན་སྐྱོར་ཁག་གཅིག་ཐེ་དགའི་ཕོ་བྲང་ཏུ་གཏོན་
མོད་བྱས་ཏེ་སྲིད་སྐྱོང་ལས་རོགས་དང་། རྒྱལ་ལོ་ལ་སྐྱོར་ཞུས། སྤྱི་ལོ་
1945ལོར། ཅམ་ན་ཐེ་དགའི་བཀའ་ཐམ་ཐེག་དམར་མ་བྱ་ཆོད་སྟོབས་ལྡན་གྱིས་
གཡོ་ཐབས་གིས་འཕྲོག་སྟེ་ཡིད་ལྗང་བྱ་ཆོད་ཕོ་བྲང་ཏུ་བདག་ཉར་བྱས། ཐེ་དགའི་
ཕོ་བྲང་ནས་ཁྲིམས་མཐུན་གྱི་བཀའ་དབང་ཤོར་བ་དང་། དཔལ་སྐྱངས་སི་ཏུ་
པརྩ་དབང་མཆོག་རྒྱལ་པོས་དཔལ་སྐྱངས་དགོན་ཏུ་དབུ་ཁྲ་ཁག་ལྟ་ནས་ཁྲ་སྐྱལ་
ལུས་ལྟ་ཁག་གཅིག་གདན་དྲངས་ནས་རྟིང་མའི་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་སྐབ་ཆེན་ཞིག་

འཚོགས། སྐབས་དེར་རྩེ་དགེའི་མདུན་སྐྱོད་དང་། ཉོར་འབྲུ་སོགས་དཔོན་
 རིགས་གང་དྲག་ནམས་གདན་འདྲེན་བྱས། བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་གཏོར་བཟངས་བའི་
 རྩེ་ཉིན་དེར། དབུ་སྒྲ་ཁག་ལྔ་དང་། མདུན་སྐྱོད་དཔོན་རིགས་ནམས་ལྟན་རྒྱས་
 ཀྱི་འཚོགས་འདུས་ཐོག་སི་ཏུ་པ་སྒྲ་དབང་མཚོག་གིས། ང་རྩེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་ཞལ་
 བཞུགས་དུས་རྩེ་དགེའི་དབུ་སྒྲ་དང་། རྒྱལ་པོ་སྐུ་གཤེགས་དུས་རྒྱལ་ཚབ་ཡིན།
 རྩེ་དགེའི་ཚོས་སྲིད་གཉིས་པོ་བརྟན་སྲུང་བྱ་རྒྱ་དེ་ངའི་འོས་འགན་རེད། བཀའ་
 ཐམ་རྩིག་དམར་མ་སྲུང་ལག་ཏུ་ཡོད་ན་སྲིད་རྩེ་དགེའི་པོ་བྲང་དུ་འཛོག་དགོས།
 གལ་སྲིད་མ་སྲོད་ན་སང་ཉིན་བཀའ་བརྒྱུད་གཏོར་ཐོར་འདི། བཀའ་ཐམ་རྩིག་
 དམར་མ་བདག་ཉར་བྱེད་མཁན་གྱི་སྒྲིང་དུ་གཏད་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། ཞེས་ལྟན་རྒྱས་
 ཐོག་བྱུང་བསྐྱབས་གནང་། དུས་དེར་བྱ་མོད་སྟོབས་ལྟན་ལྟ་སྲུང་གི་བཀའ་ཆད་
 ལ་ཞིད་ནས་བཀའ་ཐམ་སྲིད་སི་ཏུ་རིན་པོ་ཆེའི་སྲུག་དུ་སྤུལ་རྒྱ་ཁས་སྲངས། དེ་
 བས་བཀའ་ཐམ་རྩིག་དམར་མ་རྩེ་དགེའི་པོ་བྲང་དུ། སྲིད་འཛོག་སྲུབ་པ་བྱུང་བ་
 རེད། ཅེས་སྟོབ་དཔོན་བཀའ་དྲིན་ཅན་ཐང་སྒྲ་ཚོ་དབང་དང་། མཛེས་མདའ་
 ཞ་ཚོགས། ཁོ་པོ་ཡབ་ཆེན་དམ་པ་སོགས་རྒན་རིགས་ཁག་གི་ངག་ལས་ཐོས། སྤྱི་
 ལོ་1947ལོར་རྩེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་སྡེ་ཁང་སྤྱི་རྩེ་མོང་རྩེ་པ་དང་། ལ་བཞི་འཛིན་
 པ་གཉིས་རྩེ་ས་ཚོད་སྒྲིང་གི་དམེ་འབྲུགས་ཤོར། མཐར་རྩེ་མོང་རྩེ་པའི་སྤྱགས་ཀྱི་
 འཇུ་རྒྱུད་དཔོན་དང་། སོག་མོ་དཔོན་ནམས་དང་། ལ་བཞི་འཛིན་པའི་སྤྱགས་
 བས་བྱེ་འབོད་ནམས་རྩེ་དགེ་དགོན་ཆེན་ལ། སྟོད་གཞི་གཏུགས་གཤེར་འགོ་རྒྱ་
 བྱས། འཇུ་སོག་གཉིས་ཀྱིས་བྱེ་འབོད་ལ་མགོ་བསྐྱོར་བཏང་སྟེ་ཆེ་ཤོད་དག་མནན་
 འགག་ཅེས་པའི་འཕྲང་དེ་སྐྱབ་ནས། བྱེ་འབོད་རྩེ་རྒྱལ་དཔོན་གཡོག་སྐུ་འཁོར་
 རྒྱལ་ལམ་དེར་འོང་བའི་སྐབས་སུ། གཡས་གཡོན་དུ་འཇབ་སྐྱབ་བྱས་པའི་འཇུ་
 སོག་གཉིས་ཀྱི་དམག་མིས་མེ་འདའ་བརྒྱབས་ཏེ། གཙོ་པོ་བྱེ་འབོད་རྩེ་རྒྱལ་གཙོ་ས་
 པའི་སྐུ་འཁོར་མང་པོ་ཞིག་བསད། བྱེ་འབོད་སྐུ་འཁོར་འགའ་ཞིག་ལམ་གཡས་
 གཡོན་གྱི་ནགས་ཁྲོད་དུ་བྱོས། དེ་ནས་སོག་མོ་དཔོན་ལྷ་བརྟན་ཆག་རའི་ཐོག་དུ་
 ལངས་ནས་གི་སྒྲ་དང་བཅས་ཏེ། བྱེ་འབོད་དཔོན་གཡོག་གི་བའི་རོ་ཐོག་དུ་རྩམ་

རྒྱུ་མཉམ་སྐབས། འཛིན་པ་བཀྲ་ཤིས་དབང་རྒྱལ་གྱིས་མི་མདའ་བརྒྱབས་ཏེ་
བསད་པ་སོགས་སྐབས་དེར། དཔོན་ཁག་གཉིས་བར་དམི་འབྲུགས་གྱིས་མི་ཤི་རྟ་
འབྲེལ་སོགས་ཡུལ་སྡེ་སྤྱི་ལ་མི་བདེ་བ་ཚབ་ཆེན་ཆགས། དེ་ནས་བྱེ་འཕོད་དཔོན་
གྱི་རྒྱབ་ཅ་བྱ་ཚོད་ཚང་གིས་བྱས་ཏེ། ལ་བཞི་འཛིན་པའི་དམག་དཔུང་ཆེ་ཤོད་རྩ་
ཡོང་ནས་མི་སྡེ་པཅོམ་འཕྲོག་དང་། ཁང་གཞིས་གཏོར་བཤིག་སོགས་བྱས། ར་
མོང་སྡེ་ནས་སྡེ་ཚོ་ཁག་གཅིག་ཡིད་ལྟང་ལ། བཅན་དེད་བྱས་ཏེ་མི་གཏའ་ཉར་བ་
ལྟ་བུ་བྱས་པར། སྤྱི་ལོ་1977ལོའི་བར་ཁོ་ཚོ་ཡིད་ལྟང་ཁོག་རྩ་བཅུད་དགོས་བྱུང་བ་
ལས་ཚུར་རང་ཡུལ་རྩ་ལོག་མ་ཐུབ་པ་རེད། ཆེ་ཤོད་རྩ་ལ་གཞི་འཛིན་པའི་དམག་
ཡོང་སྐབས། བྱེ་དམག་འཛིགས་མེད་ཕྱིན་ལས་གཙོས་པའི་འཇུ་སོག་གི་བྱ་རྟ་གང་
ཉག་གིས་གཞིས་བཅས་པ་ཡུལ་བྱུང་ནས་སྐ་ཕྱེ་སྐ་མདོར་ཕྱིན། ཕྱེ་སྐའི་བྱ་ལྷ་
དཔོན་ལ་མགོ་བཏགས་ཏེ་དེར་གནས་སྐབས་གཞིས་ཆགས་པ་རེད། དེ་ནས་བྱ་
ཚོད་ཚང་གི་དམག་བཟུས་ཏེ་བྱེ་དམག་སྐ་འཁོར་རྣམས་རྗེས་དེད་རྩ་ཕྱེ་སྐ་མདོར་
ཕྱིན། ཕྱེ་སྐར་བྱ་ལྷ་དཔོན་གྱིས་བྱ་ཚོད་དམག་མི་ལ་མགོ་བསྐྱོར་བཏང་ཞེ་བཤོ་
སྒྲིང་བྱེད་ཁུལ་བྱས་པར། སྤྱོ་བྱར་རྩ་བྱེ་དམག་སྐ་འཁོར་གྱིས་དམག་བརྒྱབས་ཏེ་
བྱ་ཚོད་ཚང་གི་རྗེས་དེད། དམག་མི་པལ་ཆེར་བསད་པས་བྱ་ཚོད་ལ་པམ་ཁ་ཚད་
མེད་ཅིག་བྱུང་བ་རེད། སྐབས་དེར་མི་བསད་པའི་རྣ་བ་རྣམས་བཅད་པ་དེ་དང་།
བྱ་ཚོད་ལ་དམའ་འབབས་བྱས་པའི་ཡི་གེ་ཞིག་བྲིས་པ་དེ་གཉིས། མར་སྐྱེལ་བའི་
བང་མི་ཁ་ཤས་བཏང་བ་ལས་གཞན་ཐམས་ཅད་བསད་པར་གྱགས། དེའི་སྤྱི་ལོ་
ཅམ་ནས་བྱ་ཚོད་གྱི་དམག་ཐེངས་གཉིས་པར། ཕྱེ་སྐ་མདོ་དངས་རྒྱའི་གྲབས་སྒྲིག་
བྱེད་བཞིན་སྐབས་སྤྱོ་གོ་མིན་ཏང་གི་སྤྱིད་དབང་ཤོར་ཏེ། གྲུང་རྩ་མི་དམངས་སྤྱི་
མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་དབུ་བརྒྱུས་ཞིང་། བཅིངས་འགོལ་དམག་དཔུང་སྡེ་དགེར་
འབྱོར་བ་དང་སྡེ་དགེ་ནང་འབྲུགས་གྱི་དོན་རྒྱུན་དེ་རང་ཡུལ་རྩ་ཕྱིན་པ་རེད།

བྱེ་དམག་སྐ་འཁོར་ཕྱེ་སྐ་མདོར་བྲོས་བྱོལ་སོང་རྗེས། ཡུལ་གྱི་བྱེ་སོག་གཉིས་གྱི་
སྡེ་དཔོན་རྣམས་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་སོ་བྲང་རྩ་གཏུག་གཤེར་བྱས། སྐབས་དེར་སྡེ་
དགེའི་ཡུལ་ལ་ཁ་མཆུ་གཏུག་གཤེར་བྱེད་སྐབས་གྲོད་པ་བེར་བ་ཅིག་སྤྱོ་སྤྱོལ་ཡོད་

པ་རེད། གྱུད་པ་དེ་མི་སྐད་ཆ་བཤད་མཁས་པ། ཁ་ཕྱེ་བ་དེ་པོ། དུལ་ཕྱེའི་ཁ་
 མཆུ་གཏུག་གཤེར་གྱི་སྤྲ་ཆ་ལེན་ནས་འཛོལ་སྤྱོད་མཁན་དེར་སང་བྲིམས་ཚུན་པ་
 (律師)ཟེར་བ་འདི་དང་ངོ་པོ་གཅིག་པ་གཅིག་རྒྱུར་རེད། དུལ་མི་ཚོས་ཁོ་ཚོའི་སྤྲ་
 ཆ་ལེན་པ་དེ་ལ་ཕྱེ་སྤྲ་ལེན་ཟེར་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། འཇུ་སོག་སྤྱོད་ཀྱིས་གྱུད་པ་
 དེ་ཨ་ཏི་ཨ་རྒྱུ་ཟེར་བ་ཟླ་དགའི་དུལ་ན་ཁ་ཕྱེ་བ་དེ་པོའི་སྐད་གྲགས་ཡོད་མཁན་
 གྱི་མི་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་སྤྲ་ཡོད་པ་རེད། གྱེ་འཕོད་སྤྱོད་ནས་འཛོལ་སྤྱོད་མོ་དགོན་
 པའི་ཚོས་བྲིམས་སམ་དགེ་བསྐྱོས་དེ། དུལ་དེར་མི་འཛོལ་ཐང་ཡོད་པ་དང་། ཁ་
 ཕྱེ་བ་དེ་བ། ཡོན་ཏན་ཡོད་པ་སོགས་གྱི་སྐད་གྲགས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་གདན་
 ལུས་བྱས་ཏེ་ཟླ་དགའི་ལྷན་རྒྱས་ཚོགས་ཆེན་ཐོག་སྤྱོད་ཀྱིས་གཉིས་གདོང་གཏུག་གིས་
 གཏུགས་གཤེར་བྱས། ཐོག་མར་སྤྱོད་མོ་དགོན་པའི་ཚོས་བྲིམས་གྱིས། དུལ་གྱི་
 དཔོན་པོ་ཤོར་བའི་སེམས་སྤྱད་ཆེ་ལུང་གྱིས། བྱང་ལ་ཁུ་རྒྱུར་གྱིས་བརྒྱུར་། མིག་
 བས་མཆི་མ་འདོན་བཞིན་སྤྱོད་ཀྱིས་དང་བཅས་པས། དེད་ལ་གཞི་འཛོལ་པ་དཔོན་
 དག་ལག་ཤོར། མགོ་ཆད་ནས་སྤྱད་པ་འབྱུར། དཔོན་ཤི་ནས་དུལ་ཕྱེ་དུ་སྤྱད་
 ཆགས་ཡོད། ཅེས་སྤྱད་སྐད་བཏོན་ཞིང་གྱུད་ཚོགས་བཞག་པར། ཨ་ཏི་ཨ་རྒྱུ་
 གྱིས་དེའི་ལེན་དུ། ཁོ་དུ་ལེ་མ་རེད་བགད་ལེ་རེད། ཁོག་སྤྱོད་སྤྱོད་མོ་དགོན་པའི་
 ཚོས་བྲིམས་རེད། ཁོག་སྤྱོད་གྱེ་འཕོད་མནའ་མའི་འདུག་རོགས་རེད། ཅེས་གྲུ་པ་
 གཙང་མ་མིན་པ་དང་། གྱེ་འཕོད་མནའ་མ་དང་ལུས་འབྲེལ་ཡོད་པའི་ཚོགས་རྒྱུར་
 བཞག་པ་རེད་ཅེས་བཤད་སྟོལ་དེ་ད་ལྟའི་བར་གནས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་1950
 ལོའི་ཟླ་བ་3པའི་ཚེས་27ཉིན། དར་མདོ་དམག་དོན་ཤུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཙུགས།
 ཟླ་བ་6པའི་ཚེས་9ཉིན། བཅིངས་འགྲོལ་དམག་ཅུན་བཙོ་བརྒྱུད་པའི་དམག་དཔུང་
 ཟླ་དགེ་དགོན་ཆེན་དུ་སྤྱེབས། ཟླ་དགའི་སྤྱི་གཞུང་རྒྱུ་ལོ་དམག་དོན་ཤུ་ཡོན་
 ལྷན་ཁང་གིས་འགོ་བཙུག་བྱེད་རྒྱུའི་བཀའ་ཕྱིན་ལྟར། དམག་དོན་སྤྱོད་ཚབ་ལི་སེན་
 (李森) གྱིས་ཟླ་དགའི་ལས་དོན་ལ་དོ་དམ་བྱས། ཟླ་བ་11པའི་ཚེས་ཉེར་བཞི་
 ཉིན། ལུང་ཁམས་ཤིང་ཆེན་བོད་རིགས་རང་སྤྱོད་ལྷུངས་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་
 དབུ་བརྟེས། བྱ་ཚོད་སྤྱོད་སྤྱོད་མི་དམངས་སྤྱི་གཞུང་གི་ཀུའུ་ཞི་གཞོན་པ་

དང་། རྫོང་ས་ཁོར་སྲིད་ཁང་གི་ཁྱུ་ཀྱང་གི་འགན་བཞེས། ལྷགས་ཡོས་སྤྱི་ལོ་
1951ལོའི་ཟླ་བ་5པའི་ཆེས་27ཉིན། རྩི་དགེ་རྫོང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་དངོས་སུ་
བཅུགས། རོང་རྒྱབ་ཡེ་དགའ་རྫོང་དཔོན་དང་། བྲག་གཡབ་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་
མཆོན་དང་། ར་ར་ཨ་ལྷོན་གཉིས་རྫོང་དཔོན་གཞོན་པ་བསྐྱོས། དེ་དང་དུས་
མཚུངས་སུ་སྤར་སྤེལ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོང་རྣམས་ཁག་བགོས་ནས་དཔལ་ཡུལ་
རྫོང་དང་། སེར་ཤུལ་རྫོང་། འདན་ཁོག་རྫོང་བཅས་འབྲི་ཆུ་ཤར་རྒྱུད་དུ་རྫོང་སྐོ་
བཞི་དང་། འབྲི་ཆུའི་རུབ་རྒྱུད་ཀྱི་འཛོམས་ཆབ་མདོའི་ཁོངས་སུ་བསྐྱུས་ཞིང་།
ལོ་དེར་ཆབ་མདོ་བཅིངས་འགྲོལ་ཞུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཅུགས་ནས། རྩི་དགེའི་རྒྱལ་
མོ་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་མོ། ཆབ་མདོ་བཅིངས་འགྲོལ་ཞུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་ཀྱུ་
རེན་གཞོན་པ་བསྐོ་བཞག་བྱས་པ་རེད། དེ་ནས་རྩི་དགེ་རྒྱལ་པོས་རྫོང་བའི་སྲིད་
གཞུང་དེ་མཆུག་སྤྱིལ། འཇམ་དབྱངས་དཔལ་མོ་རྩི་དགེ་རྒྱལ་མོའི་སྲིད་བྲི་ལས་
བྲལ་རྗེས་ཀྱི་གོ་གནས་དང་པོ་དེ། ཆབ་མདོ་བཅིངས་འགྲོལ་ཞུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་གི་
ཀྱུ་རེན་གཞོན་པའི་འགན་བཞེས། སྤྱི་ལོ་1952ལོར་གིས་ཁམས་ཤིང་ཆེན་བོད་
རིགས་རང་རྫོང་རྫོངས་ཀྱི་ཐེངས་དང་པོར། ལྷ་སྐོར་ཆོགས་པའི་ཐོན་ཀྱང་གཞོན་
པའི་འགན་བཞེས་ཏེ་པེ་ཅིང་ལ་ལྷ་སྐོར་ཐེབས་ཏེ་མའོ་ཙེ་རྒྱུད་གིས་མཇལ་འཕྲད་
གནང་བ་རེད། སྤྱི་ལོ་1955ལོའི་མཆུག་རྒྱུ་དཀར་མཛེས་ཁུལ་དུ་དམངས་གཙོ་
བཅོས་བསྐྱར་བྱེད་རྒྱུའི་འགོ་བཅུགས་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་1956ལོར་སྐབས་དང་པོའི་
རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཕུས་མི་ཆོགས་ཆེན། ཐེངས་གཉིས་པའི་འཕུས་མིའི་
ཆོགས་ཆེན་ནང་ཞུགས། སྐབས་དེར་ཚུང་ལི་ཀྱུ་ཞེན་ལའེ་དང་མཇལ་འཕྲད་
ཐོབ། སྤྱི་ལོ་1957ལོར་སྤུས་ཞུ་དགའ་ལྷ་སར་བཏང་། ལམ་བར་ཆུ་བཞི་སྐར་རྒྱག་
གི་དམག་ནང་ཞུགས་ནས། སྤྱི་ལོ་1959ལོར་ལྷགས་ར་དཔལ་འབར་ནས་བཅིངས་
འགྲོལ་དམག་གིས་འཛིན་བཟུང་བྱས། རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོ་ལོ་བཅུའི་
རིང་ལྷ་འདྲེ་གདོན་བགེགས་ཀྱི་གལ་རུ་བཅིས་ནས། དར་མདོར་ངལ་ཚོལ་བསྐྱར་
བཀོད་ནང་རུ་བཅུག་གཞུང་གི་སྤྱི་ཐོག་བཅད། རྒྱག་རྒྱུ་དམའ་འབེབས་དང་
འཐབ་ཚོད་བྱ་ཡུལ་ཆགས་སྟེ། ལུས་སེམས་གཉིས་ཀ་ལ་སྤྱུག་བསྐྱལ་ཆོད་མེད་པ་

མྱོང་དགོས་བྱུང་བ་རེད། ཟླ་ལ་1977ལོར་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་མཁུག་སྒྲིལ་བ་
 དང་དཀར་འདོན་ཁྱུས་ཤིང་། དཀར་མཛེས་རང་སྦྱོང་ཁྲལ་སྲིད་གྲོས་ནང་དུ་གོ་
 གནས་བསྐྱར་གསོ་བྱས། དེ་ནས་སྤྲེལ་སྤྲེལ་སྤྲེལ་ལོངས་མི་དམངས་འཕུས་མི་
 ཆོགས་ཆེན་གྱི་འཕུས་མི་དང་། སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་སྲིད་གྲོས་གྱི་ཀྲུ་ཞི་གཞོན་པ།
 རྒྱལ་ཡོངས་བྱུང་མེད་མཉམ་འབྲེལ་མཐུན་ཆོགས་གྱི་ཟུ་ཡོན། བཅས་གྱི་གོ་གནས་
 བཞིས་ཏེ་མཐར་དགུང་ལོ་དོན་རྒྱལ་པར། རབ་བྱུང་བཅུ་བདུན་པའི་ས་འཕྲུག་ཟླ་
 ལ་1988ལོའི་ཟླ་བ་9པའི་ཆེས་27ཉིན་རྒྱ་ནག་ཁྲིམ་ཏུར་སྤྱོད་གཤེགས། །

གསལ་བཤད་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ལ། སི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་གིས་འདིར་དཔོན་ཆེན་
 ཀམ་དང་། ཟླ་བཟའ་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་དཔོན་པོ་ཆེ་མཆོག་རྒྱལ་གྲལ་དུ་བཅིས་
 མེད་སྟབས་ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་རྒྱལ་རབས་ལྷ་པ་ཡིན། ཀོང་སྤྱལ་དང་
 མཁྱེན་བཅེ་རྣམས་ཀྱིས། རྒྱལ་རབས་གཉིས་པ་དཔོན་པོ་ཆེ་མཆོག་བསྐྱངས་པས་
 བསྟན་པ་ཆེ་རིང་རྒྱལ་རབས་རྒྱལ་པ་བསྐྱངས་ཡོད་འདུག་པས་དབྱུང།

ཕྱི་དགའི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱང་།

རྒྱལ་པོའི་མཆན།	སྤེལ་	འདས་	ནམ་པ་	གསལ་བཤད།
༡ བྱམས་པ་ཡུན་ཚླགས།	1618		སེར་	
༢ ཀྲན་དགའ་ཡུན་ཚླགས།	1635		སེར་	བཅུན་མོ་དང་པོའི་སྤྱི་མཆན་
༣ དཔོན་པོ་ཆེ་མཆན།				སྤྱི་བཟའི་སྤྱི་མཆན་ཡིན།
༤ སངས་རྒྱལ་བསྟན་པ།	1637	1706	སེར་	
༥ བསོད་ནམས་ཡུན་ཚླགས།	1654	1714	སེར་	
༦ བསྟན་པ་ཆེ་རིང་། ①	1678	1738	སྤྱི་	
༧ ཡུན་ཚླགས་བསྟན་པ་	1705	1751	སེར་	
༨ སྤོ་སྤོ་རྒྱལ་མཆན།	1711	1774	སྤྱི་	
༩ དབྱངས་ཅན་སྤོ་ལ་མ།	1721	1786	མོ་	རྩོ་མོ་ཡིན།
༡༠ བདེ་དགའ་བཟང་པོ།	1768	1790	སྤྱི་	
༡༡ སྤྱི་ཆེ་ཆོ་དབང་ལྷ་མོ།		1812	མོ་	རྒྱལ་པོའི་བཅུན་མོ།
༡༢ ཆོ་དབང་རྩོ་རྒྱུ།	1786	1847	སྤྱི་	
༡༣ དམ་ཆོག་རྩོ་རྒྱུ།	1811	1853	སྤྱི་	
༡༤ འཆི་མེད་རྩོ་རྒྱུ།	1840	1896	སྤྱི་	རྒྱལ་རྒྱལ་མཁའ་བཟུང་།
༡༥ རྩོ་རྒྱུ་སེང་གི།	1865	1919	སྤྱི་	མཆན་གཞན་ཨ་ཇ་བཟུང་།
༡༦ ཆོ་དབང་བདུད་འདུལ་	1916	1942	སྤྱི་	
༡༧ འཇམ་དབྱངས་དཔལ་མོ།	1913	1988	མོ་	རྒྱལ་པོའི་བཅུན་མོ།

ས་བཅད་གསུམ་ལ། ཕྱི་དགའི་སྤྱི་དང་འཛིན་སྤྱི་གཞི་དང་།

གོ་གནས་རིམ་ལ།

ཕྱི་དགའི་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་སྤྱི་དགའ་གི་སྤྱི་གཞི་ནི། ཡུལ་དེའི་སྤྱི་འབྱོར་དམག་གསུམ་གྱི་བདག་པོ་ནི་ཕྱི་དགའི་རྒྱལ་པོ་ཡིན། རྒྱལ་པོའི་དབུ་བྱིད་འོག་གི་ཆེས་མཐོའི་ལས་ཁུངས་སམ། འཛིན་སྤྱི་ལས་ཁུངས་གཙོ་བོར་གཉེར་བྱས་ལྟར་

① སི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་ལུགས་ལ་རྒྱལ་རབས་ལྟར་ལ། མཁའ་ཀོང་ལུགས་ལ་རྒྱལ་རབས་དྲུག་ལ།

རྒྱལ་ཁང་། ཞེས་ཟེར། གཉེར་སྤྱད་ལྟར་རྒྱལ་ཁང་གི་རྒྱལ་ལས་མི་སྣ་བཞི་ཡོད་པ་
 ལ། གཉེར་སྤྱད་བཞི་ཟེར། དེ་ལས་གཉེར་པའམ་མདུན་སློན་ཆུང་གཞོན་གསུམ་
 དང་། སྤྱད་མཛོད་དམ་ནང་སློན་གཙོ་བོ་གཅིག་བཅས་བཞི་དང་། རྒྱལ་ལས་ཀྱི་
 རྒྱུང་ཡིག་སྐྱེས་པའི་གཉིས་བཅས་ཡོད་པ་རེད། ཟླ་དགའི་ཡུལ་ཁམས་ཀྱི་ཆོས་དོན་
 ལས་རིགས་རྣམས་ནི་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོའི་ཐད་ཀའི་མགོ་བྱིད་འོག་དབུ་སྐྱེས་ལས་
 འཛོན་སྐྱེད་བྱེད་ཅིང་ཡོད་ལ། དེ་ལས་དཔལ་སྤངས་སི་རུ་རིན་པོ་ཆེ་ནི་ཟླ་དགའི་
 རྒྱལ་པོའི་དབུ་སྐྱེད་དང་། རྒྱལ་ཆབ་གཉིས་ཀའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་སྟབས། རྒྱལ་པོ་
 ཞལ་མི་བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་སྤྱི་དུ་སྐྱེད་བའི་འོས་འགན་ཡང་བཞེས་དགོས་
 ཤིང་ཡོད་པ་རེད། འོ་ན་གཉེར་སྤྱད་བཞི་པོའི་གོ་གནས་དེ་རི་ལྟར་བསྐོ་བཞག་བྱ་
 སྟེ་ཡོད་ཅེ་ན། ཐོག་མར་ཟླ་དགའི་མདུན་སློན་གྱི་བྱིས་རྒྱུད་ཡིན་པ་གཞིར་
 བཅས། དེའི་ཐོག་རུ་སྤྱར་གཉེར་སྤྱད་ཡིན་པའི་མདུན་སློན་གྱི་བྱ་རྒྱུད་ཡིན་ན་
 ཐོག་མར་འོས་མིའི་གྲུ་འཛོག་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ནས་ཟླ་དགའི་གཉེར་
 སྤྱད་ལྟར་རྒྱལ་དང་། དབུ་སྐྱེད་ལས་ལ། མདུན་སློན་ཡོངས་རྫོགས་རྒྱལ་འཛོམས་
 འཛོགས་འདུས་ཐོག་རུ། གཉེར་སྤྱད་འོས་མི་རྣམས་འོས་ཤོག་སྐྱེད་ཅིང་འདེམས་
 དགོས། དེ་ལས་འོས་ཤོག་མང་ཤོས་གཉིས་གདམས་ནས་ཤར་རུབ་གང་རུང་གི་
 མགོན་ཁང་ནང་རུ་ཉགས་སྒྲིལ་འཕེན་ནས། གང་བབས་དེ་གཉེར་ཆེན་ཆུང་པའི་
 འགན་བཞེས་དགོས། གཉེར་ཆེན་ཆུང་གཞོན་གསུམ་ནི་རྒྱལ་ཆུས་བཟླ་མཁན་
 ཡིན་ལ། སྤྱད་མཛོད་ནི་དོན་རུ་དཔལ་འབྱོར་སློན་ཆེན་ཡིན། རྒྱུང་ཡིག་སྐྱེས་པའི་
 གཉིས་ནི། མདུན་སློན་དང་། ཉོར་འབྲུག་གང་རུང་གི་བྱ་རྒྱུད་ནང་ནས་ཡོན་ཏན་
 ཆེ་ཤོས་གཉིས་འདེམས་དགོས་པ་དང་། སྐབས་འགར་དགོན་པ་ཁག་གི་ནང་རུ་
 གྲུ་པ་འབྲི་སྟོག་ལ་དམིགས་གསལ་གྱི་མཁས་པ་ཡོད་ན། མི་ཆང་དབུལ་པོའི་བྱ་
 རྒྱུད་ཡིན་ཡང་ཟླ་དགའི་རྒྱུང་ཡིག་གི་གོ་སྐབས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལ་འཛོན་ཐང་
 ཡག་པོར་བྱང་ན་ཁོ་རང་གི་བྱིས་རྒྱུད་ལ་མདུན་སློན་དང་། ཉོར་འབྲུག་སོགས་ཀྱི་
 གོ་གནས་ཀྱང་ཐོབ་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། གཉེར་སྤྱད་ལྟར་རྒྱལ་ཁང་གི་མངའ་འོག་
 རུ་སྐྱིག་གཞི་གཙོ་བོ། དཔོན་མགོ་བཞི། རོང་ཟླ་རྫོང་ཁག་ཉེར་ལྔ་དང་། ཕྱིའི་

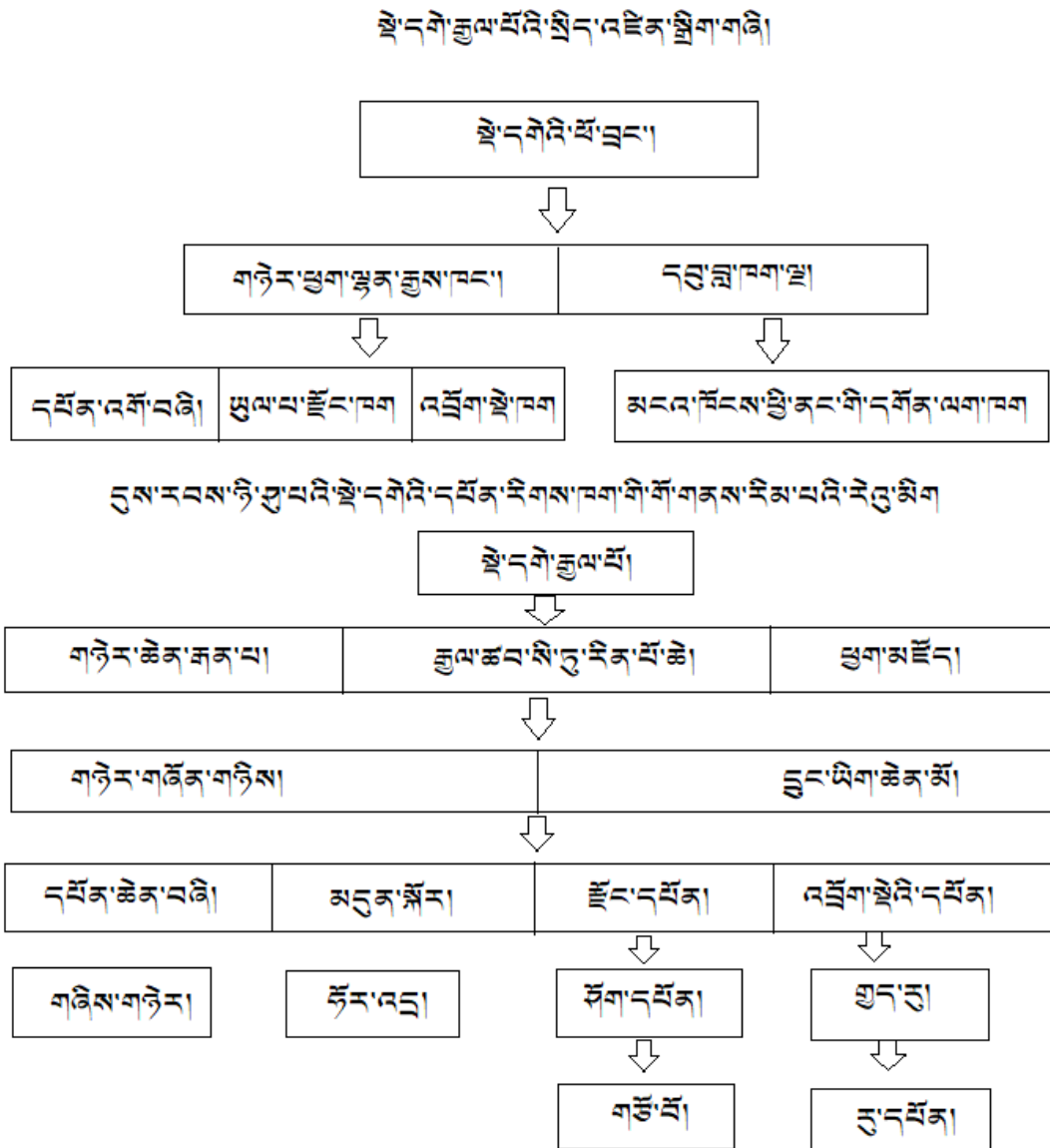
དཔོན་ཁག་གསུམ། འབྲོག་སྡེ་དཔོན་འགོ་ཉེར་ལུ་རྒྱམས་ཡིན། དེ་ཡང་དཔོན་
མགོ་བཞི་ནི་རང་སྐྱོང་གི་དབང་ཆ་ཡོད་པའི་མངའ་སྡེ་ལ། ཡུལ་དཔོན་བྱིས་རྒྱུད་
ཀྱིས་འཛིན་པའི་ལུགས་སྲོལ་གཏན་འཁེལ་ཅན་ཞིག་ཡིན། འབྲོག་སྡེ་རྒྱམས་ཀྱི་
དཔོན་པོ་ཡང་བྱིས་རྒྱུད་གཏན་འཁེལ་ཅན་ཡིན། རོང་སྡེའི་རྫོང་དཔོན་རྒྱམས་ནི་
སྡེ་དགའི་རྩན་རྒྱས་འཛོགས་འདུས་བརྒྱད་ནས། བསྐོ་བཞག་གནང་དགོས་ཤིང་།
དེ་ཡང་རྫོང་དཔོན་གྱི་རྩ་བའི་ཆ་རྒྱུན་དེ་ཉེར་འདྲ་དང་། མཐུན་སྒྲིལ། གཞིས་
གཉེར་གང་རུང་ཡིན་པ་ཞིག་དགོས། རྫོང་དཔོན་གྱི་དུས་ཡུན་སལ་ཆེར་ལོ་གསུམ་
རེ་ཡིན་ཞིང་། ལོ་གསུམ་རེའི་ནང་རྫོང་སྡེ་སོ་སོའི་རྫོང་དཔོན་བརྗེ་པོ་བྱེད་ཅིང་
ཡོད་པ་རེད། །

འབྲོག་སྡེའི་“དཔོན་མགོ་”དང་། རོང་སྡེའི་“རྫོང་དཔོན་”གྱི་འོག་གི་འཛིན་
སྐྱོང་སྤྱིག་གཞི་ནི། འབྲོག་སྡེའི་དཔོན་མགོའི་འོག་ཏུ་སྡེ་ཤོག་སོ་སོའི་དཔོན་པོ་ལ་
“གུད་རུ”ཟེས། གུད་རུ་སོ་སོའི་འོག་ཏུ་རུ་ཤོག་རྒྱམས་ཀྱི་མགོ་དཔོན་ལ་“རུ་
དཔོན་”ཞེས་ཟེས། ཞིང་པའི་ས་ཁུལ་གྱི་རྫོང་དཔོན་སོ་སོའི་འོག་གི་ཤོག་ཁག་
རྒྱམས་ཀྱི་དཔོན་པོ་ལ་“ཤོག་དཔོན་”ཟེས། དེ་དག་གི་འོག་ཏུ་“གཙུ་པོ་”ཞེས་པའི་
གྲོང་ཆོ་སོ་སོའི་དཔོན་པོ་རེ་བསྐོ་བཞག་བྱེད་སྲོལ་ཡོད་འདུག སྡེ་དགའི་རྒྱལ་པོའི་
མངའ་ཁོངས་དང་། འབངས་མིའི་གངས་སྒྲིལ་ལ། 《གུ་བཀྲའི་ཆོས་འབྱུང་》ལས།
“སླ་ཆེན་བྱམས་པ་ཡུན་ཆོགས་ཞེས་པ་དེས་སྡོན་གྱི་བསོད་ནམས་ཀྱི་ལས་ལྷགས་
ཆེས་ཆེར་བདོ་བས་ཆབ་སྤྱིད་སྐྱོང་བའི་བྱ་བ་གཙུ་པོར་མཛད་ཅིང་། རྫོང་སྡེ་བཙུ་
བརྒྱད་ཐུག་ཏུ་བཞེས། འབངས་མི་བྱིས་སུ་ཁྱི་རྒྱུག་སྟོང་དང་། རིས་མེད་གྱི་
ཆོས་སྡེ་མང་པོའི་བདག་པོར་གྱུར། ས་སྐྱའི་རྩ་ཁང་གཡེལ་མོ་ཆེ་ལ་དཔེ་སླངས་
ནས་གཙུག་ལག་ཁང་བསམ་འགྲུབ་མཐོང་གོལ་བཞེངས། རོར་མཁན་ཆེན་
དཔལ་མཆོག་རྒྱལ་མཆོན་རྒྱན་དངས་པ་སོགས་མཛད། ” ཅས་དང་། ཡང་།
《གུ་བཀྲའི་ཆོས་འབྱུང་》ལས། “བྱི་རབས་བརྒྱད་པ་ཆོས་རྒྱལ་སློ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ་ནི།
ཕྱིའི་དགའ་ལ་སློ་ཤེད་ཆེ་ཞིང་། ནང་གི་མི་ལ་སྤྱིང་ཉེ་བ་གཙུག་གི་མཆོད་གནས་
ཀྱང་། དཔལ་ས་སྐྱ་པ་འཇམ་མགོན་དག་དབང་ཀུན་དགའ་སློ་གྲོས་སྐྱ་མཆོད།

ཐར་ཚེ་མཁན་ཆེན་ནམ་མཁའ་བསམ་འགྲུབ། མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཆོས་རྒྱུད་།
 ཐར་ཆེན་མི་འགྱུར་རྒྱལ་མཆོན། ལྷ་ཆེན་ཚུལ་ཁྲིམས་རིན་ཆེན། སི་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་
 འབྱུང་གནས། རྩོགས་ཆེན་འགྱུར་མེད་ཐེག་མཆོག་བསྟན་འཛིན། ཀམ་ཐོག་དྲི་
 མེད་ཞིང་རྒྱུད་མགོན་པོ་སོགས་བསྟན་ཚུལ་དང་། གཞན་ཡང་རྟེན་གསུམ་མང་
 པོ་བཞེངས་ཚུལ། ལྷག་པར་དུ་ཁྲིམ་རྩོམ་དགོན། འཛིན་སྟག་མོ་དགོན། ཡིད་
 ལྷུང་ལྷ་བྱ་དགོན། རྩོམ་བྲག་དགོན་སོགས་བཞེངས་པའི་སྐོར་དང་། ལས་དབང་
 བཅན་པོའི་རང་ཤུགས་ཀྱིས་གཞན་སྡེ་ཁས་དྲག་དཔུང་ཆེན་མང་པོ་འབད་བཅོན་
 མ་དགོས་པར་མངའ་ཞབས་སུ་འདུས་པ། ལྷ་རྩོམ་སྡེ་བཅོ་བརྒྱད་ཟེར་ཡང་དེང་
 སང་རྩོམ་ཁག་ཉེར་ལྷ་དང་། གཞན་དཔོན་རྒྱུད་མང་པོ་དང་། འབྲོག་སྡེ་བྲི་ཤྲག་
 གསུམ་དུ་ལོངས་པ་སོགས་བརྗོད་ཀྱིས་མི་ལངས་ཤིང་། མཛེད་སྤྱོད་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིན་
 བོ་། ཞེས་སོགས་གསུངས་སོ། དེ་ལྟར་གོང་གསལ་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་ལ་དཔུང་ན།
 ཟླ་དགའི་རྒྱལ་ཁབ་འདིར་སྤྲ་ཆེན་བྱམས་པ་ལུན་ཆོགས་ཀྱིས་སྤྱི་དུ་རྒྱུད་བའི་སྐབས་
 ཏེ། སལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་1620ཡས་མས་ཅམ་ནས། སྤྱི་ལོ་1660ལོ་ཅམ་གྱི་བར་ན་རྩོང་
 ཁག་བཅོ་བརྒྱད་དང་། བྲིམ་དུད་སུམ་བྲི་དྲག་སྟོང་ཅམ་དབང་བསྐྱར་བྱས་འདུག །
 དེ་ལྟར་བྲིམ་ཆང་རེ་ལ་ཆ་སྟོམས་བཟའ་མི་ལྷ་རེ་བཅིས་ན། ཟླ་དགའི་ཡུལ་ཁམས་
 སྤྱི་ལོ་མི་འཕོར་གཅིག་འབུམ་བརྒྱད་བྲི་(180. 000)ཅམ་ཡོད་འདུག །སྤྲ་ཆེན་བྱམས་
 པ་ལུན་ཆོགས་ནས་བཅིས་པའི་རྒྱལ་རབས་བདུན་པ། ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་
 རིང་གི་སྐུ་གཉིས་པ། ཆོས་རྒྱལ་སློ་གྲོས་རྒྱ་མཆོས་སལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་1751ལོ་ནས།
 སྤྱི་ལོ་1774ལོའི་བར་སྤྱི་དུ་རྒྱུད་། སྐབས་དེར་རོང་སྡེ་རྩོང་ཁག་ཉེར་ལྷ་དང་།
 དཔོན་རྒྱུད་མང་པོ། འབྲོག་སྡེ་བྲི་ཆོ་གསུམ་དུ་ལོངས་པའི་སྡེ་རྒྱ་བསྐྱེད་འདུག་དེ་
 ལྟར་ན་ལྷར། སྤྲ་ཆེན་བྱམས་པ་ལུན་ཆོགས་སྐབས་སུ་རྩོང་ཁག་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་
 ཁོངས་སུ་འབངས་བྲིམ་དུད་སུམ་བྲི་དྲག་སྟོང་ཅམ་ཡོད་པ་དེ། ཆོས་རྒྱལ་སློ་གྲོས་
 རྒྱ་མཆོའི་སྐབས་སུ་རོང་སྡེ་རྩོང་ཁང་ཉེར་ལྷ་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་མ་ཟད། འབྲོག་སྡེ་བྲི་
 ཆོ་གསུམ་ཅམ་དབང་དུ་བྱས་པ་ནི། སལ་ཆེར་བྱང་སྡེ་རྩ་རྒྱ་ཁག་ལྷ་སྐབས་དེའི་
 དུས་སུ་སྡེ་དགའི་མངའ་ཁོངས་སུ་གྱུར་ཡོད་པར་སེམས། དུས་དེར་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་

པོའི་མངའ་ཁོངས་སུ་སྤྱི་མི་འཁོར་འབྱུང་བཞི་ཙམ་ཡོད་འདུག །

སྤྱི་ལོ་1847ལོའི་ཤོང་རུ་དཔལ་སྤུལ་རིན་པོ་ཆེས་བྲིས་པའི་ཆོས་འབྱུང་འབེལ་གཏམ་ནང་རུ་རོང་སྡེ་རྫོང་ཁག་ཉེར་ལྟ་དང་། བྱང་སྡེ་རྫོང་འབྲོག་གཉིས་ཞེས་གསུངས་ཡོད་པ་དེ། སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་གི་འབྲོག་སྡེ་གཙོ་བོར་སྟོ་སྡེ་སྤྱི་འབྲོག་ཁག་ལྟ་དང་། བྱང་སྡེ་རྫོང་ཁག་ལྟ་གཉིས་ཡིན་པ་བསྟན་པ་ལས། བྱེ་བྲག་འབྲོག་སྡེའི་དཔོན་མགོ་སོ་སོའི་མིང་ཞིབ་སྤྲུལ་མ་བསྟན་པ་ཡིན་འདུག །ཤོང་རུ་བཤད་པ་ལྟར། སྤྱི་ལོའི་རུས་རབས་བརྒྱ་དགུ་པའི་རུས་མཆུག་ཙམ་བྲིས་པའི་སྡེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ས་ཁྲའི་ནང་། རོང་སྡེ་རྫོང་ཁག་སུམ་ཅུ་ཐམ་པ་འབེལ་འདུག །འོན་ཀྱང་འདི་ནི་རྫོང་སྟོ་འགའ་ཞིག་གི་མངའ་ཁོངས་རྒྱུ་རུ་བཏང་བ་ལས་སྡེ་དགེའི་ས་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་མིན་པར་སེམས་ཏེ། དཔེར་ན། འདན་ཁོག་པར་རྩེར་རི་གཉིས་རྫོང་གཉིས་སུ་བགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་དཔོན་སྟོང་པར་རྩེར་རི་རྫོང་གཉིས། བཀར་མདོ་པར་རྩེར་རི་རྫོང་གཉིས་བཅས་སྤྱི་ལོ་དང་པས་ཤེས་སོ། ཡོངས་གྲགས་ལ་སྡེ་དགེའི་མདུན་སྟོར་སུམ་ཅུ་དང་། ཉོར་འབྲ་བརྒྱུད་ཅུ་ཞེས་ཟེར་སྟོལ་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱི་ལོ་1951ལོར་སྡེ་དགེ་རྫོང་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་འཕྲུགས་སྐབས་ཚུགས་བསྐོས་བྱས་པ་ལྟར་ན། མདུན་སྟོར་ཞེ་གསུམ་དང་། ཉོར་འབྲ་ཀྱ་བདུན་ཙམ་ཡོད་འདུག །འོན་ཀྱང་སྤྱི་ལོ་དང་ཀྱི་མདུན་སྟོར་འགའ་ཞིག་མི་བརྒྱུད་མེད་པ་དང་། དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་མེད་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་འགའ་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས། མདུན་སྟོར་གྱི་གོ་གནས་ཤོར་འགོ་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་རུད་ཚང་ཡང་རྩ་མེད་རུ་འགོ་བའི་གནས་ཚུལ་བྱུང་འདུག །

སྡེ་དགའི་འབངས་མིའི་དབྱེ་སྤངས་སྒྲོར་ལ། ཁྲོ་རུ་མཁན་པོ་ཆེ་རྣམ་མཆོག་གི་
ཞལ་གསུངས་ལ། སྡེ་དགའི་འབངས་མི་ལ་ལྟ་སྡེ། མི་སྡེ། ཆོས་སྡེ་གསུམ་ཞེས་
དབྱེ་སྒྲིལ་ཡོད་པ་རེད། ལྟ་སྡེ། ཞེས་པ་སྡེ་དགའ་རྒྱལ་པོའི་གཞུང་གི་ཐད་གཏོགས་
ཀྱི་མི་སེར་ལ་ཟེར། མི་སྡེ། ཞེས་པ་སྒོན་པོ་འཕེལ་མཁུན་སྒྲོར་སོ་སོའི་སྡེར་བདག་གི་
མི་སེར་རྣམས་ལ་ཟེར། ཆོས་སྡེ། ཞེས་པ་དགོན་པ་ཁག་ལ་དབང་བའི་མི་སེར་ལ་
ཟེར། སྡེ་དགའི་ལས་དམག་ཆས་སྐབས་གཙོ་བོ་ལྟ་སྡེའི་ནང་ནས་དམག་འགྲོ་
དགོས་ཤིང་ཡོད་ལ། སྐབས་འགར་ཆོས་སྡེ་ལ་འང་དམག་ཁུལ་སོགས་ཡོད་ཀྱི་ཡོད་
པ་རེད། ཆོས་སྡེའི་དམག་ཁུལ་ལ་དགོན་ཁག་སོ་སོའི་སྤྱིགས་ནས་མི་ཁུལ་དང་།
རྟ་ཁུལ། མཆོན་ཁུལ་གང་རུང་གི་ལས་འགན་སོགས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་གསུངས།
ཡང་ཁོང་གི་ཞལ་ནས། སྡེ་དགའི་ཡུལ་སྡེའི་གནས་སྤངས་སྒྲོར་ལ། དཔོན་ཆེན་
སྡེ་བཞི་ནི། ཤར་ཡོད་ལྷུང་དཔོན། ལྟོ་སྐྱ་རྩེ་དཔོན། ལུབ་འབྲོང་པ་དཔོན། བྱང་
སེར་ཤུལ་དཔོན་བཅས་བཞི་ལ་ཟེར། །

༥ ལྟོ་སྡེ་སྤྱི་འབྲོག་ཁག་ལྟོ་སྡེ། པརྩ་སྡེ་པ། སྐབས་ཆེ་སྡེ་པ། མདོ་གཞུང་སྡེ་པ།
བརྩུས་གྲ་སྡེ་པ། སེབ་མདའ་སྡེ་པ་བཅས་ལྟོ་སྡེ་པ་ཟེར། ཤར་ཁ་ལེབ་ཆེན་བཙོ་
བརྒྱད་དེ། ཤར་སོག་དག་འཛུམས་པའི་སྟེ་རེ་ཡིན། འདན་མ་ཆུ་ལ་ཉིན་སྐབས་
དེ། འབྲུ་སྐན་སྟེ་སྡེའི་གཏེར་ཀ་ཡིན། བྱང་སྡེ་རྩེ་ཆུ་ཁག་ལྟོ་སྡེ། བྱང་རྣམ་ཐོས་
སྐས་ཀྱི་བང་མཛོད་ཡིན། ལྟོ་སྡེ་སྤྱི་འབྲོག་ཁག་ལྟོ་སྡེ། ལྟོ་བེ་རྒྱུའི་ལྷུང་བཟེད་
ཡིན་ཞེས་གནའ་མིའི་དག་རྒྱུན་ལ། ཡོངས་གྲགས་སུ་ཆགས་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་
གསུངས། གཞན་ཡང་གོང་རུ་ལྟོ་སྡེ་སྤྱི་འབྲོག་ཁག་ལྟོ་སྡེའི་ནང་རུ་མ་འདུས་པའི་གོ་
ཆེ་སྟོད་སྟེ་དང་། འཛི་སྐར་སྡེ་པ་བཅས་ཀྱི་འབྲོག་སྡེ་འདི་དག་བྱང་ལྟོ་སྡེ་སྤྱི་
འབྲོག་གི་ཁོངས་གཏོགས་ཡིན། །

༦ སྡེའི་དཔོན་ཆེན་བཞི་ནི། གོང་གསལ་ལྟར། ཤར་ཡོད་ལྷུང་དཔོན། ལྟོ་སྐྱ་
རྩེ་དཔོན། ལུབ་འབྲོང་པ་དཔོན། བྱང་སེར་ཤུལ་དཔོན་བཅས་བཞི་ལ་ཟེར།
འདི་དག་ནི། སྡེ་དགའ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་རུ་རང་སྤྱོད་གི་དབང་ཆ་ཡོད་པའི་
དཔོན་ཁག་རྣམས་ཡིན། སྡེའི་དཔོན་འགོ་གསུམ་ནི། ར་མོང་སྟེ་སོག་མོ་དཔོན་

དང་། ཉག་གཉིས་སེ་ཆ་དཔོན། གོ་འཛོ་བསམ་འགྲུབ་དཔོན་དང་གསུམ་ལ་
 ཟེར། འདི་གསུམ་ལ་ཡང་གང་འཆམས་ཀྱི་རང་སྐྱོང་དབང་ཆ་ཡོད་པ་སྟེ། དམག་
 ཏུ་རྒྱ་ཁྲུང་མ་གཏོགས། ཟླ་དགེའི་གཞུང་གི་འགན་གཞན་ཁྲུང་མི་དགོས་པའི་
 དཔོན་རིགས་ཁག་ཅིག་ཡིན། །

༥ དུལ་པ་རྫོང་ཁག་ནི། རོང་སྟེ་རྫོང་ཁག་ཉེར་ལྔ་ཞེས་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་
 གྲང་། སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་མཇུག་ཏུ་བྱིས་པའི་སྟེ་དགེའི་ས་ཁྲའི་
 བང་དུལ་པ་རྫོང་ཁག་སོ་གཉིས་སྟེས་འདུག །

༦ འབྲོག་སྟེ་རྫོང་ཁག་ནི། གཙུ་བོར་ཤར་སྟོགས་ཀྱི་འབྲོག་སྟེ་ཁོ་མ་དགེ་ཆེན་བཞི།
 ཏུབ་སྟོགས་སུ་འབྲོག་སྟེ་སྤྱི་འབྲོག་ཁག་ལྔ། བྱང་སྟོགས་ཀྱི་འབྲོག་སྟེ་རྫོང་ཁག་ལྔ་
 བཅས་ཡིན་ལ། བང་གསེས་འབྲོག་སྟེ་སོ་སོའི་སྟེ་པ་དང་ཆོ་དཔོན་བཅས་ཡོད་པ་
 རེད། ཁོ་མ་དགེ་ཆེན་བཞི་ལས་འབའ་རྒྱུད་ཤོག་ཆེན་དེ་སྤྱིས་སུ་འཐོར་ཞིག་སོང་
 རྗེས་འབའ་རྒྱུད་སྟེ་པ་དུལ་ཏུ་ནས་ར་སྟོར་སྟེ་པར་སྤྱོད་ཏེ་གཞིས་ཆགས། སྤྱིས་
 ཀྱི་འབའ་རྒྱུད་དཔོན་གྱི་སྟེ་འབངས་དེ་ར་སྟོར་སྟེ་པའི་བང་ཆགས་ཡོད། །རྒྱལ་
 གྲུག་དམ་ཆོས་བཟང་པོའི་ཞལ་གསུང་ལྟར་ན། ཟླ་དགེའི་རྒྱལ་པོའི་མངའ་སྡོང་གི་
 སྤྱིང་འཛིན་སྤྱིག་གཞི་དབྱེ་སྤངས་སྟོར་ལ། མ་དུལ་འབྲོག་སྤྱིང་གསུམ་ཞེས་དུལ་
 པ་དང་། འབྲོག་པ། སྤྱིང་པ་སྟེ་དགོན་སྟོར་གྱི་སྟེ་འབངས་བཅས་ལ། རང་
 དབང་ཤིང་སྟོ་ཅན་གྱི་རྫོང་ཁག་ཉེར་ལྔ། ཞེས་པ་རོང་ཁྲུང་གྱི་རྫོང་ཁག་ནམས་
 དང་། འབྲོག་སྟེ་སྟོ་ཅན་གྱི་རྫོང་སྟེ་ཉེར་ལྔ་ཞེས་པ་གཙུ་བོ་བྱང་སྟེ་རྫོང་ཁག་ལྔའི་
 འབྲོག་སྟེ་ནམས་རྫོང་ཁག་ཉེར་ལྔར་སྟེས་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་གསུངས། །

དཔོན་ཁག་སོ་སོའི་མིང་།

༢ རྩོམ་མཁའ་ལྟོག་པའི་ལྟུང་ལྟོག་པའི་རེའུ་མིག་

༣ ཤར་རྒྱུད་ཁོམ་དག་ཆེན་པའི་དང་། སྤྱ་ལུ་འབའ་རྒྱུད་གི་འགྲོག་ཕྱིའི་རེའུ་མིག་

ལྷོ་ཁྱེད་ལྗོངས་ཡོད་པའི་མིང་།		དེར་རྒྱལ་གྱི་ལྷན་པ་ལྟར་། ལྷོ་ཁྱེད་ལྗོངས་ཁག་
ཁོམ་དག་གི་ཆེན་པོ།	ཡུ་ཤུ་འབར་རྩུང་།	ལྷོ་དགེ་ལྷོ་ཁྱེད་ལྗོངས་ལྷོ་ཁྱེད་ལྗོངས་
	ཨ་འཁོན་ལྷོ་ཁྱེད་ཆེན་	དཔལ་ལྟར་ལྷོ་ཁྱེད་ཨ་འཁོན་ལྷོ་ཁྱེད་ལྗོངས་ 辽西乡
	འབར་རྩུང་ལྷོ་ཁྱེད་ཆེན་	དཔལ་ལྟར་ལྷོ་ཁྱེད་འབར་རྩུང་ལྷོ་ཁྱེད་ལྗོངས་ 麻邛乡
	ལྷོ་ཁྱེད་ལྷོ་ཁྱེད་ཆེན་	དཔལ་ལྟར་ལྷོ་ཁྱེད་ཨ་ཁྱེད་ལྷོ་ཁྱེད་ལྗོངས་ 阿察乡
	ནག་ཐང་ལྷོ་ཁྱེད་ཆེན་	དཔལ་ལྟར་ལྷོ་ཁྱེད་ནག་ཐང་ལྷོ་ཁྱེད་ལྗོངས་ 纳塔乡

ཟླ་དགའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་རོང་ཟླ་རྒྱུ་ཁག་སོ་སོའི་རེའུ་མིག
 ༡ ཤར་བརྒྱད་རྒྱུ་ཁག་ནམས་ཀྱི་རེའུ་མིག

	རྒྱུ་ཁག་སོ་སོའི་མིང་།	དེར་རྒྱས་ཀྱི་གནས་ལུགས་།
1	ཟླ་བ་བརྒྱད་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་དགོན་ཆེན་གྱི་ཁག་།
2	ལྷ་གསུམ་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་ལྷ་གསུམ་རྒྱུ་ཁག་།
3	ཆེ་ཤོད་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་ཆེ་ཤོད་རྒྱུ་ཁག་།
4	དཔེ་མར་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་དཔེ་མར་རྒྱུ་ཁག་།
5	ལའོར་ལོ་མདོ་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་ལའོར་ལོ་མདོ་རྒྱུ་ཁག་།
6	དཔོན་ལྷོད་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་དཔོན་ལྷོད་རྒྱུ་ཁག་།
7	མཁར་མདོ་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་མཁར་མདོ་རྒྱུ་ཁག་།
8	རྒྱ་པ་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་རྒྱ་པ་རྒྱུ་ཁག་།
9	རྒྱལ་ས་ཆེན་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་རྒྱལ་ས་ཆེན་རྒྱུ་ཁག་།
10	ཆུ་རོང་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་ཆུ་རོང་རྒྱུ་ཁག་།
11	འདན་མ་རྒྱུ་ཁག་།	ཟླ་དགའི་རྒྱུ་ཁག་འདན་མ་རྒྱུ་ཁག་།
12	གཏེར་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་།	དཔལ་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་གཏེར་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་།
13	འཛིན་པ་རྒྱུ་ཁག་།	དཔལ་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་འཛིན་པ་རྒྱུ་ཁག་།
14	རྟོན་པོ་རྒྱུ་ཁག་།	དཔལ་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་རྟོན་པོ་རྒྱུ་ཁག་།
15	རག་ཆབ་རྒྱུ་ཁག་།	དཔལ་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་རག་ཆབ་རྒྱུ་ཁག་།
16	དཔལ་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་།	དཔལ་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་མི་དམངས་སྲིད་གཞུང་།
17	ཅམ་མདོ་རྒྱུ་ཁག་།	དཔལ་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་ཅམ་མདོ་རྒྱུ་ཁག་།
18	ས་དམར་རྒྱུ་ཁག་།	དཔལ་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་ས་དམར་རྒྱུ་ཁག་།
19	འབའ་རོང་རྒྱུ་ཁག་།	དཔལ་ལྷུང་རྒྱུ་ཁག་འབའ་རོང་རྒྱུ་ཁག་།

༡ རྩལ་བརྒྱད་རྫོང་ཁག་ནམས་ཀྱི་རེབ་མིག

རྫོང་ཁག་སོ་སོའི་མིང་།		དེང་རྒྱལ་ཀྱི་གནས་ལུང་།
1	འཛམ་ཐོག་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་སྐམ་ཐོག་གིན།
2	དཔེ་མར་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་དཔེ་པན་ཕྱོག་ཤོག
3	སྤོ་ལི་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་སྤོ་ལི་ཕྱོག་ཤོག
4	ས་རན་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་ཐོ་འཛོམས་སྤང་སྤང་ས་རན་གྲོང་།
5	སྤྱ་ཆེ་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་སྤོ་ལི་ཕྱོག་སྤྱ་ཆེ་རྩལ་ཁག
6	མ་ར་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་ཐང་ཕྱག་མ་ར་གྲོང་།
7	འཛོམས་པ་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་མི་དམངས་ཀྱི་དགུང་།
8	ཉག་གཤིས་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་ཉག་གཤིས་ཕྱོག་ཤོག
9	རབ་བརྟན་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་དཔོན་སྟོང་རབ་བརྟན་གྲོང་།
10	ཡེ་ན་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་དཔོན་སྟོང་ཡེ་ན་གྲོང་།
11	དཔོན་སྟོང་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་དཔོན་སྟོང་ཕྱོག་ཤོག
12	རི་མདའ་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་ཐང་ཕྱག་རི་མདའ་གྲོང་།
13	མཁར་མདོ་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་དཔོན་སྟོང་མཁར་མདོ་གྲོང་།
14	འདན་མ་རྫོང་།	བོད་ལྗོངས་འཛོམས་པ་རྫོང་འདན་ཁོག་ཕྱོག་ཤོག

རྩེ་དགའི་རྒྱལ་ཁམས་ཀྱི་འབྲོག་མེའི་རྫོང་ཁག་ནམས་ཀྱི་རེའུ་མིག
བྱང་མེ་ཆུ་ཁག་མེའི་འབྲོག་མེའི་རེའུ་མིག་དང་པོ།

རྫོང་ཁག་སོ་སོའི་མིང་།		དེང་རུས་ཀྱི་གནས་ལུགས་།
1	དཔོན་རི།	མེར་བྱལ་རྫོང་འཕྲུལ་རྩྱུང་མེའི་ཕོག་དཔོན་ཏུ་བ།
2	ཁྲོམ་རྩ་ཕོང་མ།	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁྲོམ་རྩ་ཕོང་མ་མེའི་ཕོག
3	ཁྲོམ་རྩ་འགའ་མ།	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁྲོམ་རྩ་འགའ་མ་མེའི་ཕོག
4	དགེ་མང་།	མེར་བྱལ་རྫོང་དགེ་མང་མེའི་ཕོག
5	དགེ་ཆེ་ཕོང་མ།	མེར་བྱལ་རྫོང་དགེ་མང་མེའི་ཕོག་དགེ་ཆེ་ཕོང་མ།
6	དགེ་ཆེ་འགའ་མ།	མེར་བྱལ་རྫོང་དགེ་མང་མེའི་ཕོག་དགེ་ཆེ་འགའ་མ།
7	འབྲུམ་གསར་།	མེར་བྱལ་རྫོང་འབྲུམ་གསར་མེའི་ཕོག
8	འབྲུམ་རྩྱུང་།	མེར་བྱལ་རྫོང་འབྲུམ་རྩྱུང་མེའི་ཕོག
9	ཐ་བྱལ།	མེར་བྱལ་རྫོང་ཐ་བྱལ་མེའི་ཕོག
10	བྱིའུ།	མེར་བྱལ་རྫོང་བྱིའུ་མེའི་ཕོག
11	གད་ཐོག	མེར་བྱལ་རྫོང་བྱིའུ་མེའི་ཕོག་གད་ཐོག་ཕྱོང་།
12	ཨ་ཆོ།	མེར་བྱལ་རྫོང་ཐུག་ཆ་མེའི་ཕོག་ཨ་མེར་ཕྱོང་།
13	ཀ་བཞི།	མེར་བྱལ་རྫོང་ཀ་བཞི་མེའི་ཕོག་ཀ་བཞི་ཕྱོང་།
14	མང་དགེ།	མེར་བྱལ་རྫོང་དགེ་མང་མེའི་ཕོག་མང་དགེ་ཕྱོང་།
15	བ་ཕྱོང་།	མེར་བྱལ་རྫོང་ཀ་བཞི་མེའི་ཕོག་བ་ཕྱོང་ཕྱོང་།
16	བ་བྱལ།	མེར་བྱལ་རྫོང་བ་བྱལ་མེའི་ཕོག་བ་བྱལ་ཕྱོང་།
17	འཕྲུ་མང་།	མེར་བྱལ་རྫོང་འཕྲུ་མང་མེའི་ཕོག
18	འཕྲུ་ཏུང་།	མེར་བྱལ་རྫོང་འཕྲུ་མ་མེའི་ཕོག་འཕྲུ་ཏུང་ཕྱོང་།
19	ཐུ་ཆ།	མེར་བྱལ་རྫོང་ཐུག་ཆ་མེའི་ཕོག
20	ཨ་རིག་རྩ།	མེར་བྱལ་རྫོང་ཨ་རིག་རྩ་མེའི་ཕོག
21	ཁྲོ་བྱལ་ཕོང་མ།	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁྲོ་བྱལ་ཕོང་མ་མེའི་ཕོག
22	ཁྲོ་བྱལ་འགའ་མ།	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁྲོ་བྱལ་འགའ་མ་མེའི་ཕོག
23	དཔོན་པོ་རྩ་ཉིན།	མེར་བྱལ་རྫོང་དཔོན་པོ་མེའི་ཕོག་དཔོན་པོ་རྩ་ཉིན།
24	དཔོན་པོ་རྩ་ཉིའ།	མེར་བྱལ་རྫོང་དཔོན་པོ་མེའི་ཕོག་དཔོན་པོ་རྩ་ཉིའ།

༡ རྩེ་དགའི་མཆོད་སྤྱོད་རྣམས་ཀྱི་རིུ་མིག།

ཨང	མཆོད་མིང་།	ལོ་རྒྱུས་	དེང་རྒྱུས་གནས་ལུགས་
1	དིས་མཐོ་	གཞིར་བྱལ་	བོད་སྤྱོད་ས་འཛོལ་མདའ་རྒྱུ་འདན་མ་རྒྱུས།
2	ཨ་ལྷག་	གཞིར་བྱལ་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་འདན་ཁོག་ལོ་རྒྱུར་རྩེ་ཤོག་
3	དུན་འཁོར་	གཞིར་བྱལ་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་འདན་ཁོག་འབའ་ཀ་རྩེ་ཤོག་
4	ཆུ་རྩོ་	གཞིར་བྱལ་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་འདན་ཁོག་ལོ་རྒྱུར་རྩེ་ཤོག་
5	གཟིམ་དཔོན་		མེར་བྱལ་རྒྱུ་འདན་ཁོག་ལོ་རྒྱུར་རྩེ་ཤོག་
6	དཔོན་ཐོག་	གཞིར་བྱལ་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་འདན་ཁོག་ལོ་རྒྱུར་དཔོན་པོ་ཤོར་
7	ལྷོ་རུ་	གཞིར་བྱལ་	རྩེ་དགའི་འཁོར་མདོ་གང་འཁྱུ་འཁོར་སྤྱོད་མའི་རུ་ཁག་
8	བྱ་མོད་	གཞིར་བྱལ་	རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་དཔོན་ཆེན་རྩེ་ཤོག་བྱ་སྤྱོད་ཤོར་།
9	ས་དཀར་	གཞིར་བྱལ་	རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་དཔོན་ཆེན་རྩེ་ཤོག་རྩེ་རུ་ཁག་
10	ཞིས་མདའ་		རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་རྩེ་ཤོག་ཅེ་ཆོ་རུ་ཁག་
11	ལྷགས་རྩ་	གཞིར་བྱལ་	རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་རྩེ་ཤོག་འཁོར་ལུ་ཁག་
12	ཅོ་ཆོ་	གཞིར་བྱལ་	རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་རྩེ་ཤོག་ཅེ་ཆོ་རུ་ཁག་
13	ར་ར་	གཞིར་བྱལ་	རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་དཔལ་སྤྱོད་ས་དཔལ་སྤྱོད་རུ་ཁག་
14	ལྷག་ར་	གཞིར་བྱལ་	རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་དཔལ་སྤྱོད་ས་དཔལ་སྤྱོད་རུ་ཁག་
15	སྤ་མ་	གཞིར་བྱལ་	རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་སྤ་མ་དཔལ་སྤོར་རུ་ཁག་
16	བྱེ་ཐམ་		རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་སྤ་མ་འཛམ་མདའ་ཤོར་།
17	གནས་ར་		རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་སྤ་མ་མདའ་མ་ཆིང་ཐོག་ཤོར་།
18	འཁྱུ་ཆེན་		རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་སྤ་མ་མདའ་མ་ཆིང་དོར་ཤོར་།
19	འཁྱུ་ཆུང་	གཞིར་བྱལ་	རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་སྤ་མ་ཆེ་མིང་གཞུང་ཤོར་།
20	ཞིང་མོ་		རྩེ་དགའི་རྒྱུ་འདན་སྤ་མ་མདའ་མ་ཆིང་དོར་ཤོར་།
21	བྱ་མོ་	གཞིར་བྱལ་	དཔལ་ལུགས་རྒྱུ་འདན་གཞིར་བྱལ་རྩེ་ཤོག་

༡ གྲོ་དགེའི་མདུན་སྐོར་ནམས་ཀྱི་རིུ་མིག།

22	དབུ་ཙ	གཉེར་ལྟམ	དཔལ་ལྷལ་རྒྱུ་གཉེར་ལྟམ་གྲེ་ཤོག
23	བྲེ་འབོད	གཉེར་ལྟམ	དཔལ་ལྷལ་རྒྱུ་འཛིང་ཁོག་གྲེ་ཤོག
24	ཨ་གྲུང		གྲོ་དགེ་རྒྱུ་དཔེ་མར་གྲེ་ཤོག་ཨ་གྲི་གྲོང་།
25	གནས་གནི	གཉེར་ལྟམ	དཔལ་ལྷལ་རྒྱུ་ས་དམར་གྲེ་ཤོག
26	འོག་མ	གཉེར་ལྟམ	བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་ལྷ་ཉེས་པ་གྲོང་མོ།
27	རྒྱལ་མཁར	གཉེར་ལྟམ	བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་རྒྱ་རྒྱུ་འཕེལ་གྲོང་།
28	ལྷག་ཚ		བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་སྐམ་ཐོག
29	གཅེས་པ	གཉེར་ལྟམ	བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་འདྲེ་གཞུང་།
30	གྲུང་ཁང	གཉེར་ལྟམ	བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་སྐམ་ཐོག་རྒྱུ་ནང་།
31	ནམ་སྐུམ	གཉེར་ལྟམ	བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་སྐམ་ཐོག་རྒྱུ་ནང་།
32	ཡ་མཐོ	གཉེར་ལྟམ	བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་སྐམ་ཐོག་རྒྱུ་ནང་།
33	རན་ཁྲད		བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་སྐམ་ཐོག་གྲེ་ཤོག
34	རན་ཆུང		བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་སྐམ་ཐོག་གྲེ་ཤོག
35	རི་ལྷག		བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་དཔོན་རྒྱུ་།
36	མཁར་མདོ་ཡ་མང	གཉེར་ལྟམ	བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་མཁར་མདོ་གྲེ་ཤོག
37	མཁར་མདོ་གེ་འཇམ	གཉེར་ལྟམ	བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་མཁར་མདོ་གྲེ་ཤོག
38	བྲག་གཡབ		གྲོ་དགེ་རྒྱུ་དཔོན་རྒྱུ་གྲེ་ཤོག
39	ནམ་ཆུང		བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་སྐམ་ཐོག་རྒྱུ་།
40	ར་རྒྱ	གཉེར་ལྟམ	བོད་ལྗོངས་འཛིང་མདའ་རྒྱུ་དཔོན་རྒྱུ་།
41	རང་རྒྱལ	གཉེར་ལྟམ	གྲོ་དགེ་རྒྱུ་མཐོ་ལོན་གྲེ་ཤོག་རང་རྒྱལ་གྲེ་ཤོག
42	འདིས་ཁ		དཔལ་ལྷལ་རྒྱུ་གཉེར་ལྟམ་གྲེ་ཤོག
43	གཤེས་གཉེན		དཔལ་ལྷལ་རྒྱུ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆུང་གྲེ་ཤོག

༡ ཏྲ་འདྲ་རྣམས་ཀྱི་རེའུ་མིག་

0

29	མོ་ན་ཚང་།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་མུང་ར་ཕྱི་ཤོག་འགོ་འུག་གོང་།
30	མོ་ཆུང་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་ལ་ཕྱི་ཤོག་གིས་ནང་།
31	གསོལ་དཔོན་ཚང་།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་མུང་ར་ཕྱི་ཤོག་གེ་ཏུ་གོང་།
32	མོ་ཏུ་ཚང་།	བོད་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་ལུ་ཡོད་པར་གྲགས།
33	བྲག་ནག་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་རབ་བརྟན་
34	རག་སྒང་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་
35	རོ་ཤོ་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་རི་མདའ།
36	འདྲེ་འུ་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་དཔོན་ཉིད།
37	ཞང་ཏུ་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་དཔོན་ཉིད།
38	མ་རྩུག་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་རི་མདའ་ཕྱི་ཤོག་
39	ན་པ་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་རི་མདའ་ཕྱི་ཤོག་
40	རྩུག་ཞིག་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་མཁར་མདོ་
41	ཨ་འུ་ཚང་།	མེར་བྱལ་རྒྱུ་འོ་ཡུར་ཕྱི་ཤོག་འདན་ཞོག་
42	མ་གྲང་ཚང་།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་མུང་ར་ཕྱི་ཤོག་ལྷགས་ར་གོང་།
43	ཤོག་རྩ་ཚང་།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་མུང་རྩ་རྒྱལ་ཕྱི་ཤོག་
44	མོ་ཚ་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་
45	རྩ་རྩུག་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་ཕྱི་ཡུ་ཕྱི་ཤོག་
46	ཕྱིས་ཚོ་ཚང་།	བོད་རང་རྒྱུང་ཆུངས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་འོངས་ཕྱིས་ཚོ་གོང་།
47	མཛོ་པ་ཚང་།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་མུང་དཔལ་རྒྱུངས་ཕྱི་ཤོག་དཔལ་ཉིད་གོང་།
48	འིང་ཁང་ཚང་།	ད་པེ་མ།
49	པག་རིས་ཚང་།	ཕྱི་དགེ་མེ་ཤོད།
50	ཉོར་ཕྱུག་ཚང་།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་མུང་དཔལ་རྒྱུངས་ཕྱི་ཤོག་དཔལ་ཉིད་གོང་།
51	ལྷང་ཞིང་ཚང་།	
52	ལྷང་དམར་ཚང་།	
53	འབྲིག་རྒྱུག་ཚང་།	
54	འབྲི་ར་ཚང་།	
55	ཨ་ཕོ་ཚང་།	
56	མདུན་པ་ཚང་།	
57	རྩ་གྲགས་ཚང་།	
58	གདུམ་མོ་ཚང་།	

59	ཨ་ཐོབ་ཚང་།	
60	མ་མ་ཚང་།	
61	བཞི་ནང་ཚང་།	
62	ཡང་སྟེང་ཚང་།	
63	འེར་མ་ཚང་།	
64	ཉིན་མོ་ཚང་།	
65	རྟ་རོ་ཚང་།	
66	སྟོ་འགུ་ཚང་།	
67	ལྷ་ར་ཚང་།	
68	དེས་ཚོགས་ཚང་།	
69	ཁམ་བཟང་ཚང་།	
70	རེ་འཛིན་ཚང་།	
71	ཉོ་ཚ་ཚང་།	
72	ཨ་ཉག་ཚང་།	
73	ཨ་ལྷག་ཚང་།	
74	དིས་ཁ་ཚང་།	
75	མ་ཡག་ཚང་།	
76	ལྷང་ཞིང་ཚང་།	
77	ལྷང་དམར་ཚང་།	
78	ནང་ཡོ་ཚང་།	
79	རྫོ་རོ་ཚང་།	
80	འགགས་པ་ཚང་།	
81	གོ་ལྷག་ཚང་།	
82	བར་མ་ཚང་།	
83	ག་མགོ་ཚང་།	
84	ཉེ་མོ་ཚང་།	
85	རྩི་ཚོ་ཚང་།	
86	ཀྲ་ཚོ་ཚང་།	
87	གཉེའ་ནང་ཚང་།	
88	ལྷ་ཐོག་ཚང་།	

ལེའུ་གསུམ་པ།

རྩེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་བཤད་པ།

ས་བཅད་དང་པོ། རྩེ་དགེའི་ཁྱིམ་སྲོལ་ལམ་ལུགས།

གནའ་བོའི་རྩེ་དགེའི་ཡུལ་འདིར་དབང་བསྐྱར་བྱེད་མཁན་ལ་རྩེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་
ཟེར། རྒྱལ་པོའི་ཁྱིམ་རྒྱུད་ཀྱི་དབང་ཆ་འཛིན་པའི་ལམ་ལུགས་ཤིག་ཡིན། སྤྱིར་
རྒྱལ་པོ་ཟེར་བ་དེ་རྒྱལ་ཁབ་གང་ཞིག་གི་དཔོན་པོ་ལ་རྒྱལ་པོ་ཟེར། འོན་ཀྱང་
བོད་ཁམས་སེལ་བྱུར་འཁོར་རྗེས། བོད་སྤྱི་ལ་དབང་བའི་རྒྱལ་པོ་མེད་པར་གྱུར།
ཡུལ་གྱ་སོ་སོ་ལ། དབང་བསྐྱར་བྱེད་མཁན་གྱི་ཡུལ་དཔོན་རྣམས་ལ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་
འབོད་སྲོལ་བྱུང་བ་རེད། སྐབས་དེར་བོད་ཁམས་ཡོངས་ལ་རྒྱལ་པོའི་མིང་ཅན་
གྱི་ཡུལ་དཔོན་བརྒྱ་སྟེར་ཅམ་བྱུང་ཡོད་པ་དེ་དག་སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བཅུ་གསུམ་
པའི་མཇུག་ཏུ། འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པས་ཆོས་སྲིད་རྒྱུད་འབེལ་གྱི་སྲིད་
གཞུང་བཅུ་གསུམ་པ་ནས་རིམ་བཞིན་བོད་སྲིད་གཞུང་གིས་དབང་ལྷགས་ཀྱིས་འོག་
ཏུ་ཐད་ཀར་ཚུད་པའི་ཡུལ་དེ་དག་གི་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པའི་མིང་དེ་འགྱུར་ནས་དཔོན་
ཞེས་འབོད་སྲོལ་དར་ཡོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱ་རུ་དཔོན། དཀར་རུ་དཔོན་
ཞེས་ཡུལ་གང་གི་དཔོན་ཡིན་ན། དེ་དང་དེའི་དཔོན་ཞེས་འབོད་སྲོལ་བྱུང་
འདུག་འོན་ཀྱང་ཁམས་སྲོགས་གྱི་ཡུལ་གྱ་ཁག་གཅིག་ན་ཉེ་དུས་བར་བོད་གཞུང་གི་
ཐད་ཀར་དབང་བསྐྱར་གྱི་ལྷགས་ཆེན་པོ་མེད་པའི་ཡུལ་དཔོན་ལ། རྒྱལ་པོ་ཞེས་
པའི་འབོད་སྲོལ་དེ་ཉེ་དུས་བར་གནས་ཡོད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱལ་རྩེ་རྒྱལ་
ཁག་བཙོ་བརྒྱད་ཅེས་པ་ལས། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་དང་། རྒྱ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་
པོ། ཁྲི་རྒྱབས་རྒྱལ་པོ། སོ་མང་རྒྱལ་པོ། ཅོག་ཅེ་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་པ་དང་།
གཞན་ཡང་རྩེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་དང་། བང་ཆེན་རྒྱལ་པོ། སྤིང་ཆང་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་
པ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ། འདི་དག་ནི་ཡུལ་སོ་སོའི་དཔོན་པོ་ཡིན་སྟབས་རང་རང་གི་
ཁོར་ཡུག་དང་མཐུན་པའི་ཡུལ་ཁྱིམ་རེ་བཅས་ནས་རྩེ་འབངས་རྣམས་ལ་དབང་

བསྐྱར་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། རྩེ་དགེའི་ཡུལ་འདིར་རྩེ་འབང་དབང་བསྐྱར་བྱེད་
ཐབས་ཀྱི་ཡུལ་ཁྲིམས་《རྩེ་དགེའི་ཁྲིམས་ཆན་མ་》ཞེས་པའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་ཡོད་
པ་དེ་ནི་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོའི་ནང་། རྩིང་བཞི་ཙུ་གཏོར་གཏོར་བའི་
སྐབས་སུ་བརྒྱུ་ཟིན་སྟབས་ད་ལྟ་ང་ཚོས་མཐོང་ཐབས་བྲལ། འོན་ཀྱང་ཁྲིམས་
ཡིག་འདིའི་ནང་དུ་རྩེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་འབང་མི་ནམས་ལ་ས་ཆ་ཡུལ་རིས་
སྒྲིལ་བདག་གི་དབང་ཆའི་ས་མཆོམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་དང་། ཡུལ་མི་སོ་སོའི་ཐོབ་
ཐང་། ཁྲལ་དང་འུ་ལག་གི་འོས་འགན། འཁོར་ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ། སྤྱི་ཚོགས་བདེ་
འཇགས། རི་དྲགས་སོགས་སེམས་ཅན་སྲུང་སྐྱོབ་བྱེད་ཚུལ་བཅས་ཀྱི་སྒྲིལ་ཞིབ་ཆ་
བཀོད་ཡོད་པ་འདྲ་ཞེ། དེར་དུས་ཀྱི་ཆན་ཆས་ནམས་ཀྱི་རྟག་པར་རག་ཐོག་དུ་
《རྩེ་དགེའི་ཁྲིམས་ཆན་མ་》ལྟར་ན། ས་མཆོམས་འདི་དང་འདིའི་བར་གྱི་བདག་
པོ་མི་ཆང་སུ་དང་སུ་ཡིན་པ་དང་། གནས་རི་གང་དང་གང་གི་ངོས་སུ་ཤིང་
ནགས་བཅད་པ་དང་། རི་དྲགས་བསང་པ་སོགས་བྱས་ན་ཉེས་ཆད་གང་དང་
གང་བཅད་དགོས་པ། མི་ཆང་གང་དང་གང་གི་བརྒྱུད་པ་དེས་ཁྲལ་དང་འུ་ལག་
གང་འདྲ་ཞིག་འགན་ཁུར་དགོས་པ་སོགས་ཁ་བྱང་ཕྱེ་བྱང་གི་བཤད་ཆོག་ཆོག་དུ་
ཡོད་པ་འདིས་ཤེས་སོ། གཞན་ཡང་རྩེ་དགེའི་《རྩོན་རྒྱ་རི་ཁྲིམས་》ཞེས་པ་འཁོར་
ཡུག་སྲུང་སྐྱོབ་དང་འབྲེལ་བའི་ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་ཡོད་པ། དེའི་ནང་དོན་རྩོན་རྒྱ་
ཞེས་པ་རི་དྲགས་བསང་མི་ཆོག་པའི་ཁྲིམས་དང་། གལ་སྲིད་བསང་ན་རི་དྲགས་
བསང་ཡུལ་མི་འདྲ་བའི་དབང་གི་ཆད་པ་མི་འདྲ་བ་དང་། གསང་བྱའི་རི་དྲགས་
རིགས་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས། ཆད་པ་མི་འདྲ་བ་སོགས་གསལ་བཤད་བྱས་པའི་
ཁྲིམས་ཡིག་ཅིག་ཡོད་པར་གྲགས། གཞན་ཡང་རྩེ་དགེ་རྒྱལ་མོ་འཇམ་དབྱངས་
དཔལ་མོས་རག་ཐོག་དུ་བཤད་ནས་ཡི་གེར་བཀོད་པ། 《དཀར་མངེས་ཁྲལ་རིག་
གནས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱེད་ཡིག་》དེབ་བཞི་པར་ནང་། རྩེ་དགེ་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་ཁྲིམས་
སྒྲིལ། རྩེ་དགེ་བྱི་རབས་དང་པོའི་ཚོས་རྒྱལ་བྱམས་པ་ལུན་ཚོགས་ཀྱིས་རྩེ་དགེར་
བྱི་རབས་དང་པོའི་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་སྲིད་དབང་འཇུགས་པའི་རྗེས་སུ། རྒྱལ་རབས་
རིམ་བྱོན་གྱི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་ཁྲིམས་སྒྲིལ་ལྟར། རྒྱལ་ཁྲིམས་དང་། ཚོས་ཁྲིམས་

གྲང་གཏན་འབེབས་བྱས་ནས་ཆོས་སྲིད་མཉམ་འབྲེལ་ལག་ལེན་བྱེད་པའི་སྲིད་
 དབང་སྲ་བརྟན་གཏོང་བ་རེད། ཁོང་གི་བྲིམས་སྡེལ་འགོད་པའི་ཚེ་དོན་ནི།
 དཔལ་ལ་སྟག་གིས་མ་བསྟོད་ན། །
 དཔལ་ངར་བྱས་པའི་རུ་མ་མེད། །
 མཛེངས་ལ་ཡིག་ཚང་མ་བསྟོད་ན། །
 ཕྱིན་ཆད་མཛེངས་ངན་ཤན་མི་ཕྱེད། །
 ལེགས་ལ་བྱ་དགས་མ་བསྟོད་ན། །
 སྤྲོན་ཆད་ལེགས་པར་སྲུ་ཡིས་བྱེད། །
 སྤར་མ་མ་ཁྱུས་མ་དམད་ན། །
 དཔལ་དང་སྤར་མ་ཤན་མི་ཕྱེད། །
 ངན་ལ་ནན་རྒྱར་མ་བྱས་ན། །
 བཅ་ཡང་དྲན་ཤེས་རེམ་མི་འགྱུར། །
 ཉེས་ལ་ཆད་པ་མ་བཅད་ན། །
 ཕྱིས་ནས་ཉེས་བྱེད་རྒྱན་མི་ཆད། །

ཅེས་པའི་ཚེ་ཆོགས་དང་། གཞན་ཡང་པ་མ་ལ་མནར་གཅོད་གཏོང་ན་སྟེག་
 ཉེས་ཡོད། བྱ་རྒྱུད་ལ་མནར་གཅོད་གཏོང་ན་འབྲས་ངན་འབྱུང་། ཆོ་རྟགས་ལ་
 བརྟན་བཅོས་བྱས་ན་རྒྱ་འབྲས་འཁོར། སྦྱོད་པ་ངན་པའི་མི་གོང་རུ་མི་བཀྱར།
 རང་འདོད་སྒྲེར་སེམས་ཅན་གྱི་མི་ དཔོན་གནས་མི་འཛིག་པ་སོགས་ཆོས་རྒྱལ་
 སྲོང་བཅོན་སྐམ་པོའི་སྐབས་སུ། གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ལྟ་ཆོས་གཙང་མ་བཅུ་
 རྩལ་དང་། མི་ཆོས་དགེ་བ་བདུན་ལྔ། དེ་བཞིན་རུ་ཕག་གྲུ་སྡེ་སྲིད་སྐབས་སུ་
 གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་བྲིམས་ཡིག་ཞལ་ཕྱེ་བཅོ་ལྔ་སྟེ། དང་པོ་དཔལ་པོ་སྟག་
 གི་ཞལ་ཕྱེ། གཉིས་པ་སྤར་མ་མ་ཡི་ཞལ་ཕྱེ། གསུམ་པ་སྡེ་མོ་ལས་འཛིན་གྱི་ཞལ་
 ཕྱེ། བཞི་པ་ཁྱ་བཞེས་བདེན་རྒྱུ་ཡི་ཞལ་ཕྱེ། ལྔ་པ་བཟུང་བཀྱིགས་བྲིམས་རའི་
 ཞལ་ཕྱེ། རྩལ་པ་ནག་ཆེན་ཁྲག་རྩྱུར་གྱི་ཞལ་ཕྱེ། བདུན་པ་དྲན་འཛིན་ཆད་ལས་
 གྱི་ཞལ་ཕྱེ། བརྒྱད་པ་ཉོར་འདྲ་བ་རྒྱུ་གི་ཞལ་ཕྱེ། དགུ་པ་བསད་པ་སྦྱོང་གི་

ཞལ་ཞེ། བཅུ་པ་མས་པ་ཁྲག་གི་ཞལ་ཞེ། བཅུ་གཅིག་པ་བསྟོད་ཉམ་མནའ་དག་གི་ཞལ་ཞེ། བཅུ་གཉིས་པ་བརྟུས་པ་འཇལ་གྱི་ཞལ་ཞེ། བཅུ་གསུམ་པ་ཉི་འབྲེལ་འགས་འདུམ་གྱི་ཞལ་ཞེ། བཅུ་བཞི་པ་བྱི་བྱས་བྱི་རིན་གྱི་ཞལ་ཞེ། བཅོ་ལྔ་པ་ནམ་པར་ཚུན་གྱི་ཞལ་ཞེ། བཅས་ལ་གཞིར་བརྒྱུད་ནས་བྲིམས་ཡིག་གཏན་འབེབས་དང་ལག་ལེན་བྱས་ཡོད་པ་རེད། གོང་གསལ་ཞལ་ཞེ་རྣམས་འགོ་ནས་མཇུག་བར་ཆོས་གྱི་གཏན་བྲིམས་ལྔ་ལ་བརྟུས་ཏེ། སྟོག་མི་གཙོད་པའི་བྲིམས། གཤིན་སྟོང་དང་གསོན་སྟོང་། མས་སྟོང་དང་ཁྲག་སྟོང་འཇལ་རྒྱ། མ་བྱིན་པར་མི་ལེན་པའི་བྲིམས། དཀོན་མཆོག་གི་ལོ་རྒྱུས་ན་བཅུ་འཇལ། རྒྱལ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ན་དགུ་འཇལ། འབངས་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ན་སུམ་འཇལ། ལོག་པར་མི་གཡེམ་པའི་བྲིམས། སྤང་འཇལ་དང་བྱི་ཆད། རྩུན་སྟོང་བའི་བྲིམས། ལྷ་སྤྱང་དཔང་དུ་བྱས་ནས་མནའ་བོར་བ། ཆང་མི་འཕྱང་བའི་བྲིམས། ཆང་ལ་ཆོད་ཟིན་དགོས་པའི་བྲིམས་སྟོལ་རྣམས་དང་། སྤར་རྒྱལ་པོ་སྟོང་བཙན་སྤམ་པོས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་མི་ཆོས་གཙོད་མ་བཅུ་དྲུག་སྟེ། ལྷ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་དད་གུས་བྱེད་པ། དམ་པའི་ཆོས་ཚུལ་བཞིན་སྦྱབ་པ། པ་མ་ལ་དྲིན་ལན་འཇལ་བ། ཡོན་ཏན་ཅན་ལ་ཕྱིས་མཐོང་བྱེད་པ། རིགས་མཐོ་བ་དང་ཆུན་རབས་ལ་གུས་ཞབས་ཡོད་པ། དུལ་མི་དང་བྲིམ་མཆོས་ལ་ཕན་འདོགས་པ། བཀའ་དྲང་ཞིང་སེམས་རྒྱུད་བ། ཉི་དུ་མཛའ་བཤེས་ལ་གཞུང་རིང་བ། ཡ་རབས་གྱི་རྗེས་སྟེག་ཅིང་ཕྱི་ཐག་རིང་བ། ཟས་ལོར་ལ་ཆོད་འཛིན་པ། སྤར་དྲིན་ཅན་གྱི་མི་ལ་དྲིན་ལན་གསལ་བ། བྱ་ལོན་དུས་སུ་མཇལ་ཞིང་བྱེ་སྤང་ལ་གཡོ་མེད་པ། ཀུན་ལ་སྤྲག་དོག་རྒྱུད་བ། བན་པའི་གོས་ལ་མི་ཉན་ཞིང་རང་ཚུགས་འཛིན་པ། དག་འཇམ་ཞིང་སྦྲ་བ་བྱུང་བ། །ཐིག་པ་ཆེ་ཞིང་སྟོ་ཁོག་ཡངས་པ་རྣམས་གྱི་བྲིམས་སྟོལ་དེ་དག་མངའ་འོག་གི་སྟེ་འབངས་རྣམས་ལ་ལག་ལེན་བྱེད་བཅུག་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། གཞན་ཡང་སྤང་དང་བྱེ་ལ་ངེས་པར་དུ་ཞིབ་བཤེར་བྱེད་པ་དང་། ས་ཤིང་ཆོ་འདེབས་ལ་ས་མཆོམས་བྱེ་དགོས་པ་བཅས་ཆང་མ་སྟོག་སྟོལ་བཞག་ནས་ལག་ལེན་བྱེད་དགོས་པ་ཁྲབ་བསྒྲགས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཅིས་སོགས་གསུངས་འདུག །

ས་བཅད་གཉིས་པ། བོད་ཀྱི་བཀའ་སློན་ས་དབང་

ཆེན་མོའི་བཅའ་ཡིག

ཀམ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་བྲིས་པའི་རྩེ་དགེའི་ཆོས་འབྱུང་དུ་དྲངས་པའི་བཅའ་ཡིག་
 རྟོང་པའི་མ་དཔེ་རི་བཞིན་བཀོད་པར། 《བོད་ཀྱི་བཀའ་སློན་ས་དབང་ཆེན་མོས་
 ས་སྤྱོད་རྩེ་དགེ་ཆོང་ལ་བཅའ་ཡིག་བཞག་པའི་དབུ་ཆོལ་དགའ་བ་ཅེས་བྲ་བའོ》
 ལྟར་བཅས་འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་པན་པ་དང་། བདེ་བ་མ་ལུས་པ་འབྱུང་བའི་
 གནས་གཅིག་རྣམ་འདྲན་ཉི་མའི་གཉེན་གྱིས་ལེགས་པར་བྲེ་ཞིང་། སྟོན་པའི་
 བསྟན་པ་རིན་ཆེན་སྤྱོད་དང་། བྱེ་བྲག་མདོ་སྤྱད་སྤྱང་དུག་གི་སའི་ཆར་འཁོད་པའི་
 གོང་ས་མཆོད་ཡོན་ཆེན་པོའི་ཆབ་འབངས་སུ་གཏོགས་པའི། ས་སྤྱོད་ཁག་གིས་
 མཆོན་ལྟ་རྩེ་མི་རྩེ་ཆོང་མར། བསྟན་དག་ལུགས་མདུད་ཉག་སྤེད་མགོན་པོ་རྣམ་
 རྒྱལ་སྟོན་འཁོར་འབངས་དང་བཅས་ནས། འདི་ཕྱིའི་བྲིམས་ལུགས་དང་མི་མཐུན་
 པའི་ཚུར་སྐོལ་བྱེད་འཛོལ་ལ་བརྟེན། རྩེ་འགོ་མཐའ་དག་པན་བདེ་དར་རྒྱས་ལུན་
 རིང་དུ་གནས་པའི་ཐབས་ཚུལ་དུ། བསྟན་པ་རིས་མེད་མཆོད་སྤྱོད་གྱིས་མངའ་
 བདག་གཞུང་ས་དགའ་ལྟན་པོ་བྱང་ཆེན་པོ་ནས། དུག་པོའི་དམག་དཔུང་ཡན་
 ལག་བཞི་ལྟན་བསྐྱུས་ཤིང་། ཞིང་བཅུ་རྩེ་གས་པའི་དམ་སྲི་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་
 དཔུང་ལུགས་བཅོན་པོས་མཐར་བསྐྱད་གྲུབ་གཤིས། ད་ཕྱིན་མདོ་སྤྱད་རིས་བྲལ་
 རྩེ་འགོ་མཐའ་དག་གི། བདེ་སྤྱོད་ཉི་མ་གསར་དུ་ཆོས་པའི་མཆོག་དམན་དགེ་
 ལེགས་ཀྱི་པད་ཆོལ་ངང་གིས་འཕེལ་བཞིན་ཡོད་པ། ཀུན་གྱིས་གོ་ལུལ་དུ་སྤྱོད་པ་
 དེ་ལྟར་ལ། བར་ལམ་ཉག་དགའི་དག་གཞོད་ལ་བརྟེན་པའི་རྩེ་དགེ་ས་སྤྱོད་པའི་
 རང་སྲིད་རྩེ་འབངས་དང་བཅས་ལོ་བཞི་ལྟའི་བར་དག་ལག་དུ་ཤོར་བས། རྩེ་
 དགེ་ཆོས་རྒྱལ་རིམ་བྱོན་རྣམས་ཀྱི་གནའ་པོའི་དུས་ཀྱི། རྣམ་དཀར་མཆོད་སྤྱོད་ཀྱི་
 མཛོད་པ་སྤྱོད་དང་། ལྟག་པར་དཔོན་སྟོན་འབངས་འཁོར་ཆོང་མར་ལུགས་གཉིས་
 བསྐྱེགས་བྲིམས་འཇུག་སྟོ་མཐའ་དག་སྤྱིག་ལད་ཉམས་ཆག་ཤིན་དུ་ཆེ་བའི་གནས་
 སྐབས་སྤྱ་བའི་དུས་འདིར། བདག་པོ་གཞུང་ས་ཆེན་པོ་ནས་ཉམས་པ་སོར་ཚུད་

ཀྱིས་མྱེ་དགའི་བསྟན་སྲིད་སྤར་བཞིན་དར་རྒྱས་ཡར་དཔེར་འགྲན་པ་ཞིག་ཚུགས་
ཐབས་ལེགས་སློབ་ཅིག་མ་བྱུང་ཆོ། རྒྱལ་མཆོག་བརྟན་པ་ཆེན་པོ་ནས་བརྒྱུད་
གཞུང་། གནས་དང་མཆོད་ཡོན་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སྦྱོང་འོས་ཀྱི་གནས་དང་།
མདོ་ཁམས་སྤྲད་སྤྱོད་ཀྱིས་འདིར་རྣམ་དཀར་དགེ་བའི་ལས་ལ་འབད་བཅོམ་ཆེ་བ་
ཡིན་གཤིས་དེ་ལམ་རྒྱ་མ་འདྲིག་ཐབས་མེད་པ་བཅས། ཕྱིན་ཆད་དཔོན་སློབ་
འབངས་འཁོར་དང་བཅས་ལ། བྱིས་འདམས་རྩ་འདྲིན་བབ་པ་གང་ལ་གང་
འཆམས་པ་བགྱིས་ཟིན་པ་དེ་ལྟར་ཡང་། ལེགས་བྱས་བསོད་ནམས་ཀྱི་འབྲས་བྱ་
སྤྱི་ཡང་ལས་བྱུང་བའི་དཔོན་འབངས་ཞེས་པ། མཆོག་དམན་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་
རྣམས་རང་རང་གི་མིང་དང་གོ་གནས་སོགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲེལ་བའི་བྱེད་སྒོ་སྦྱོང་
ལམ་ཀྱི་རིམ་པ། སྤར་སློབ་མ་ཉམས་པའི་བསྐྱིགས་བྱིས་ལུགས་སློབ་སྤྲང་ལ་
གཞལ་རྒྱ་ཡོད་པ་ཞིག་དགོས་རྒྱུ་ལས། བསམ་ཆོད་ལག་རྒྱ་བསྟར་ཞིང་གང་བྱུང་
རྒྱ་ཡན་རྒྱ་འཕྱུར་པའི་བག་མེད་པར་། ད་ཆོག་རིགས་ནམ་ཡང་མིན་སྟབས་བྱེད་
སྒོ་མཐའ་དག་བཟང་པོའི་ལམ་རྒྱ་ཚུག་ཐབས་ཀྱི་ད་ལམ་ངོས་སྤྱི་བྱུང་རྒྱ་བོད་མོལ་
བསྟར་གྱིས་ཕྱིན་ཆད་མྱེ་དགེ་རང་སྲིད་འདྲིན་སྦྱོང་བྱེད་སྒོ་ཆེ་པ་རིགས་སྤྲས་ཆེ་བ་
རང་ལ་ཁུར་འགན་ཅིས་སྤྲད་བགྱིས་པ་དང་། ལས་བྱེད་གཉེར་ཆེན། མརྟན་
བྱུང་། བྱག་མཛོད། གསོལ་དཔོན། གཟིམས་དཔོན་སོགས་སྤར་སློབ་བསྐྱོས་
བཞག་ཐོག་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་བསྐྱིགས་བྱིས་ཆགས་སུ་ཚུད་པའི་བྱེད་སྒོ་དོན་ཆོན་
རྒྱ་བཀོད་པའི་རྩ་ཆོག་གཏོང་རྒྱར་སྤྲོད་པོར། །

༥ དོན་ཆོན་དང་པོ། མྱེ་དགེ་ས་སྦྱོང་གོང་མ་རིམ་པའི་སྐབས་ནས་པོ་བྱང་
དང་། རང་ལུགས་ཀྱི་ཆོས་མྱེ་ཁག་རྣམས་བྱུང་འབྲེལ་རྒྱ་སྦྱོང་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན་
གཤིས། གཞི་སྤྱི་པོ་མི་ཆོས་དང་། རྒྱན་དམ་པ་ལྟ་ཆོས་ཀྱི་ལུགས་གཉིས། དང་པོ་
མི་ཆོས་ལའང་། སྤྱི་དང་བྱེད་བྱག་གཉིས་ལས། སྤྱིར་བྱུང་སྤྲོད་རིག་པའི་ཡེ་ཤེས་
ཀྱིས། འདྲིག་ཉེན་མི་ཆོས་སྦྱོང་པ་ཡོན་ཏན་ཀྱན་གྱི་གཞི། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།
མདོན་མཐོང་དང་། དེས་ལེགས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་མཐའ་དག་ནི་རྩ་བ་མི་ཆོས་གཙང་མ་
བརྩུ་བྱག་ཡིན། སློབ་དཔོན་སྤྱི་བྱུང་གིས། མི་དགེ་བརྩུ་པོ་སྤངས་པའི་སྤྲོད་། །ཆང་

མི་འཐུང་དང་འཆོ་པ་བཟང་། །རྣམ་པར་མི་འཆོ་གུས་སྦྱིན་དང་། །མཆོད་འོས་
 མཆོད་དང་བྱམས་པ་སྟེ། །མདོར་ན་ཆོས་ནི་དེ་བཞིན་ནོ། །ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར།
 ཉེས་ཅན་རྣམས་ཚར་གཅོད་དགོས་ངེས། །ལྟ་བུ་དམིགས་བསལ་གྱི་སྐབས་རེ་ཅམ་
 མ་གཏོགས་སྟོག་མི་གཅོད་པ་ལ་སོགས་མི་དགེ་བཅུ་པོ་སྟོག་ལ་བབས་ཀྱང་འདྲེམ་
 པ་དང་། དེ་མཚུངས་ཆོས་སྟེ་ཁག་གིས་གཅོས་རྒྱལ་སྟོན་སོགས་ཡ་རབས་དམ་
 པའི་ལུགས་སྟོལ་སྦྱོང་བ་རྣམས་ནས། བག་མེད་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྩ་བ་ཡིན་པས་
 ཆང་གཏན་ནས་མི་བཏུང་། དེའི་ཆར་གཏོགས་པ་ཐ་མ་ཁ་དང་། ལྷ་དུད་སོགས་
 མ་རབས་ཀྱན་སྟོད་གང་ཅིར། འདྲེམ་ཆ་དང་སྟོག་པ་རྩམས་ཆེན་དང་མ་འབྲེལ་
 པའི་འཆོ་པ་བཟང་པོར་བརྟེན། སེམས་ཅན་སྦྱི་དང་བྱད་པར་ཉེས་མེད་ཀྱི་རི་
 དྲགས་གསོད་པ་སོགས། འོན་དགོས་པ་གཏན་ནས་མེད་གཤེས་གཞན་ལ་འཆོ་བ་
 མི་བྱེད། ལྷ་མ་དང་། དཔོན་པོ། བ་མ་རྣམས་འཁོགས་ཆེ་བཤེས་རྣམས་ལ་གུས་
 པ་དང་བཀྱར་བསྟོ་ངེས་པ་དགོས་རྒྱུར། སྦྱིས་བྱ་དམ་པ། དཀོན་མཆོག་གི་ཉིན་
 དང་། དགེ་འདུན་གྱི་སྟེ། རྒྱ་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཆེན་པོ་བཀའ་དྲིན་ཅན་
 སོགས་སྦྱི་བོར་འཁུར་ཞིང་བཀའ་བཞིན་སྐབས། རང་ལ་སྦྱིང་ནས་སྟོས་པའི་
 འཁོར་པ་གཡོག་རྒྱན་རིགས་དང་། བད་པ་དབུལ་ཕོངས། མི་སེར་ཉམས་རྒྱུང་
 ལ་སོགས་བསྐྱང་བར་འོས་པ་རྣམས་ལ་བྱམས་དང་བཅེ་བས་ངེས་པར་སྦྱོང་དགོས་
 པ་ནི་ཕ་ཆ་བ་དཔོན་ལ་བཅོལ་བའི་ངང་ཚུལ་ཡ་རབས་དང་ལྡན་པ་དགོས་རྒྱུར།
 སྟོབ་དཔོན་སྐྱ་སྐྱབ་ཀྱིས་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཤེས་རབ་སྟོང་བྱ་དང་། སྦྱི་བོ་
 གསོ་ཐིག །འཇམ་མགོན་ས་པཎ་གྱིས་ལེགས་བཤད་རིན་ཆེན་གཏེར་སོགས་
 འཕགས་བོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་བྱད་པར་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱི་ཆོག་སྟོལ་བཟུང་།
 འོན་ཡིད་ལ་བསམ། མ་ཤེས་པ་མཁས་པར་འདྲི། ལྷང་དོར་ཚུལ་བཞིན་དུ་སྦྱོང་
 པ་གལ་ཆེ། །

༥ འོན་ཆོན་གཉིས་པ། ད་ཆ་སྟེ་དགའི་བསྟན་པ་གསར་ཆགས་ལྟ་བུ་ཡིན་གཤེས་
 ལུགས་གཉིས་ཀྱི་བསྟན་པའི་གཞི་མ། རྒྱལ་ས་པོ་བྱང་ལེ་ལག་དང་བཅས་པ་སྤར་
 ཡོད་ལྟར་རེ་ཞིག་གསར་རྒྱག་སྟབ་དཀའ་བུང་། འོས་བབས་འཁོས་འབྱོར་དང་

བསྐྱུན་པའི་སྔ་བྲང་། བཟོ་བཀོད་སྤྱ་མེར་གཉིས་ལྡན་ཡ་རབས་ཀྱི་ཉམས་དོད་པ་
ཞིག་འབྲལ་དུ། གསར་བསྐྱུན་དང་འབྲེལ་བའི་ནམ་དཀར་རྟེན་བཞེངས་སོགས་
མིང་དོན་མཚུངས་པ་དགོས་སྐྱ་བཟོད་མེད་ཐོག །སྤར་ཡོད་ཀྱི་མགོན་ཁང་ཁག་
ནམས། རང་ས་རང་གནས་སུ་བཞེངས་ཐོག་འཕར་གྱིས་དུས་གཏོར་ཚུགས་སྒོ་རི་
ཡོད་ཆགས་མེད་དགོས་པ་དང་། དགོན་ཆེན་ལྷགས་རི་ཁོར་ཡུག་ལ་ཉམས་བཟོ་
སྤྱ་མེར་དགོས་རིགས་ཆབ་གཅིག་བགྱིས་ཏེ། རྒྱ་བྲིམས་དང་། ཆང་བྲིམས་
སོགས་ཚུལ་མིན་གྱི་སྦྱོད་པ་གང་ཡིན། རྒྱ་འབྲོངས་སུ་བསྐྱམ་ར་བྱེད་དགོས་ལ།
དེ་ཡང་གཉེར་སློན་ལས་བྱེད་གྱིས་མཚོན། བག་མེད་དུ་བསྟེན་སྒོལ་བྱེད་སྐྱ་འདི་
དག་གིས་ཆང་མའི་མིག་སྟོས་ལད་རྒྱུ་ཆེ་ཤོས་སུ་ཡོད་འདུག་པས། དེ་སྤེལ་སྒོལ་
ལམ་རི་བཞིན་དུ་སྦྱོད་སྐྱ་མ་ཟད། ལྷ་ཁང་དང་སྤྱ་ཤག་ཉམས་ཆག་སོར་རིགས་
ཁྱུངས་སོ་སོ་ནས་གསོ་ཐབས་དང་འབྲེལ་བའི་ནམ་རྒྱུན་ནས་སྦྱི་མཚོད་བཀྱར་འོས་
སྦྱི་འགོ་དང་བ་འདྲེན་པ་ཞིག་ངེས་པར་དགོས་གཤིས། གཙང་སྤྱ་གད་བདར་བར་
ཆད་མེད་པར་བྱེད་འཇུག་པ་ལས། བྲིམ་པ་འདུ་ཚོགས་ལྷ་བུའི་མ་རབས་ཀྱི་སྦྱོད་
པ་ནམ་ཡང་ཆོག་སྐྱ་མིན། དགེ་འདུན་པ་ཐུགས་མཐུན་བྲིམས་གཙང་བཤད་སྐྱབ་
ཆོས་སྦྱོད་འཕེལ་ཞིང་། ཚུལ་འཚོས་བག་མེད་དང་མི་ལྡན་པའི་ཆོགས་དང་སྐྱབ་
མཚོད་ཚུགས་སྒོ། སོགས་སྤར་ཡོད་གཞིར་བཞག་ཉམས་མེད་དགོས་སྐྱའི་མིག་སྟོ་
ཁྱུང་འདམས་ལས། ལས་སྤེལ་བྱ་སྒོ་གསར་བསྟོན་སོགས་ཁྱུང་མེད་རིགས་ནམ་
ཡང་ཆོག་སྐྱ་མིན་པ་བཅས། ལས་སྤེལ་བསྐྱོས་བཞག་བྱེད་སྐྱ་ཐམས་ཅད་འོས་འདུའི་
ཐོག་ནས་ཤེས་ཡོན་བབས་འོས་ཡོད་ངེས་མ་གཏོགས། མི་ངོ་སྐྱ་ངོའི་དབང་དུ་
བསྐྱོས་བཞག་རིགས་གཏན་ནས་མི་ཆོག་པ་དང་། བསྐྱོས་བཞག་ཟིན་བསྐྱུན་
བསལ་ཀ་མེད་ཀྱི་དགོངས་ཁུ་དགོས་པ་ཀྱན་གསལ་བྱང་ན་ལས། ལོ་འཚམས་མ་
རྒྱུགས་བར། གཞན་དོན་མེད་དགོང་པ་ཁུ་འབྲོལ་བཏང་བགྱིས་ན་གཏན་ནས་
འབྲུས་སྐྱ་མིན། །

༥ དོན་ཚན་གསུམ་པ། གཞུང་ས་དགའ་ལྡན་སྔ་བྲང་ཆེན་སོ་ནས་ཐུགས་རྟེན་
བཀའ་དྲིན་གྱིས་བསྐྱུངས་པའི་དགོངས་དོན་གོ་ཤེས་ཡིན་ལུགས་ཀྱི་སྒོ་ནས་འབྲལ་

ཕུག་དཔོན་སློན་འབངས་འཁོར་དང་བཅས་ནས། ལུགས་གཉིས་ལར་རྒྱུ་ལྷོ་གང་ཅིར་མནའ་གན་ཐེ་པོ་ཆེ་སྤྱི་མཚུངས་འབྲལ་བཞེས་ཞུས་པའི་དགོངས་དོན་གྱི་ཉམས་ལེན་ཆེ་སྤྱི་འགལ་མེད་བཀའ་བཞེན་བསྐྱབ་དགོས་པ་ཞིག་ལས། ཁ་ལ་གཅིག་པ་དོན་ལ་གཉིས་པ། རྒྱབ་འགལ་ལས་འབྲས་བྱད་གསོད་དུ་འགོ་རིགས་དངོས་ཤུགས་ནས་མི་ཚོག་པ་དང་། གཉེར་དུང་། ཕུག་མཛོད་ཀྱི་གསོལ་གཟིམས་སོགས་བསྐྱོ་བཞག་བྱིན་པ་ལྟར། སོ་སོ་རང་རང་ལས་འཁྱུར་དུ་བཟལ་ཞིང་གཞུང་སྐྱེར་གྱི་ལས་དོན་བྱེད་སྤྱོད་སྤྱོར་ལ་ཕྱི་ནང་སྤྱི་བྱེད་སྤྱོད་གང་ཅི་རིགས། སྤྱི་སྤྱོད་པ་ནས་དགོས་པ་བཟོད་མེད་ཐོག་གཉེར་པ་དང་། དུང་དཔོན་ཆོ་དོན་སྤྱོད་ལས་འབྲས། ཁྱུར་མཉམ་ལེན་གྱི་ཕྱི་ནང་གང་སར་བཏང་འགོ་བཞག་སྤོང་གྱི་འཁྱུར་བསམ་གང་ཆེ་བྱེད་པ་ལས་རང་བཟོའི་བསམ་པས་མ་བསྐྱེད་པའི། གཙོ་བོར་གོང་མ་མཆོད་ཡོན་གྱི་བཀའ་དགོངས་མཐུན་ཅིང་རང་སྲིད་འཛིན་སྐྱོང་བའི་བསྤྱི་དང་། མངའ་འབངས་མི་སེར་གྱི་འགོ་འཛིན་འཆོ་སྐྱོང་བྱེད་རྒྱ་སོགས་གཉིས་ལོ་ཁྲིམས་ལུགས་དང་མཐུན་པ་ཞིག་དགོས་པ་བཅས་ཕུག་མཛོད་གསོལ་གཟིམས་སོགས་སྤྱི་འབྲེལ་སྤྱི་བཅར་སྤོང་བྱེད་མི་བྱིངས་ནས་ཞུ་བདེ་ལས་བྱུང་རིགས་གཏན་ནས་ཆོག་རྒྱ་མིན། ཕུག་མཛོད་ནས་རྩེ་དགེ་གཞུང་གི་སྤྱི་ཆས་དང་ཆོང་ཚ་སོགས་ཆེ་སྤྱི་ཁྲི་ཡོད། བདག་འཛིན་གྱི་གཉེར་བཀོད་བདག་པོའི་ངང་ཚུལ་བཞེན་དགོས་རྒྱུ་མཆོན་ཆོང་འཁོས་ཐབས་ཤེས་གྱིས་བའི་སྤྱོད་གསོག་འཛིན་སོགས་ལྷག་བསམ་ཅན་དག་དང་། གསོལ་གཟིམས་གཉེར་ནས་སྤྱི་འབྲེལ་སྤྱི་བཅར་སྤོང་གྱི་ཞུ་སྤྱོད་གང་ཅིར་གཙང་སྤྱོད་པ་ཞུ་རྒྱ་བཅས། ཚུལ་མཐུན་བག་ཡོད་དང་ལྷན་པ་ཞིག་དགོས་པ་ལས། གཡོག་ངན་དཔོན་སྤྱི་བྱེད་པའི་མངའ་ལབ་བཟོད་རིགས་དང་། ཕྱི་ནང་གི་ལས་དོན་ཆེ་སྤྱི་གང་ཅིར་བྱེད་མང་ཐེ་ཆོགས་སོགས་དངོས་ཤུགས་ནས་བའི་མི་ཚོག་མཐུན་འཁོར་ཅན་སོ་སོའི་འཁོས་དཔགས་དང་བསྐྱེན་པའི་ཕྱི་ནང་གི་ལས་དོན་གང་བཅོལ་རྩེ་དགེ་རང་གི་སྤྱི་ལས་གྱི་ཞབས་ཞུས་ཡོན་གཤིས་ནམ་རྒྱུ་ཁྲལ་ཁྲིམས་བྱེད་སྤྱོད་གང་ཅིར། རྩེ་འབངས་གཉིས་ལོའི་འཆོ་ཆོག་དང་གྲངས་ཚུགས། གང་བྱིན་མིག་སྤྱོད་ཡར་འདྲེན་འོང་བ་ཅིག་བྱེད་པ་ལས་དོན་

མེད་མྱེ་འབངས་ལ་དཀར་སྐྱོད་ནག་ལེན་གྱི་དགའ་མིན་སྟོགས་ལྟོང་དང་། སྤྱི་དོ་
རྒྱ་དོའི་རྒྱ་འགོ་ལག་འདོན་ཉེ་བསྐྱོས། རྒྱ་བཞག་མེད་པའི་གཏེར་སྤྱན་རྒྱུ་རྒྱུ་
འབྲེལ་མེད་པ་སོགས་བྲིམས་ལྷགས་དང་མི་མཐུན་པའི་རིགས་གཏན་ནས་ཆོག་རྒྱ་
མིན་ཅིང་། དེ་རིགས་ཀྱི་སྤྱི་ཆ་ཅན་སྤྱི་དགེར་སྤྱན་ལྷ་བྱུང་ཆོ་བྱེད་འཛེལ་ལ་
གཞིག་པས་ཉེས་ཆད་ཆ་ནན་སྤྱོད་པ་ལས། རོ་བཟུང་བརྟན་སྤྱོད་རིགས་གཏན་
ནས་ཆོག་རྒྱ་མིན། གཞན་ཡང་དཔོན་སྤྱོད་ ཉོར་འདྲ། ཤོག་དཔོན། གཙོ་བོ།
བསམ་གནས། ཆང་མ་ནས་མིག་སྟོས་ཡ་རབས་ཀྱན་སྤྱོད་མ་ཉམས་པས་གཞུང་
བསམ་ནམ་དག་གིས་བཀོད་དོན་འགལ་མེད་ཀྱིས། མགོ་འོག་ལྷས་རྒྱུད་མེད་པའི་
ར་རྒྱུད་ལྷག་འཇུག་གི་བྱ་བ་འགལ་འཛེལ་ཡོད་རིགས། གཏན་ནས་མི་ཆོག་པ་
བསྐྱེགས་བྲིམས་ལམ་ལྷགས་ཐེག་པ་རིམ་ཁྱུར་རྒྱུ་བཞིན་དགོས་པ་དང་། མྱེ་
དགེའི་སྤྱོད་དང་། གཏེར་སྤྱན་གསོལ་གཞིམས་སོགས་ལས་འཛེན་རིམ་པས་སོ་
སོར། སྤྱི་བདག་བཀའ་ཆོད་ཀྱི་མི་སེར་འཁོར་རུད་སྤྱོད་ཡོད་ལྟར་ལས་སྤྱི་
འབངས་ཁོངས་སུ་མི་རྒྱ་གཉིས་མགོ་ལེན་བརྟན་སྤྱོད་ཀྱི་ཁྲལ་འཇལ་བྲིམས་ཁྱུར་
མི་བྱེད་ཁར་རྒྱ་རྒྱ་ཤིང་གསུམ་སྤྱི་བེབས་ཆེ་རིགས་ཉར་བཞག་གིས་རྒྱེ་འབངས་
ཁྲལ་རུད་ཉམས་ཞན་བྱེད་ལ་གྱུང་ཁེལ་བརྟུག་གསེག་འགོ་བ་སོགས་ཅི་རིགས་
ཤིག་ཡོད་འདུག་པ་དེ་དག་ནམ་ཡང་ཆོག་རྒྱ་མིན། །

༥ དོན་ཆན་བཞི་པ། སྤྱོད་སྤྱོད་མི་སེར་བྲོས་འཐོར་སོང་བ་ཐམས་ཅད་འདི་ལོ་
རང་རང་འཕལ་འཕལ་ལྷལ་འགྲུགས་ཀྱི་ཁྱུངས་འཇུག་གི། སྤྱི་མེར་རང་གནས་སུ་
བཀོད་སྤྱོད་པ་བྱེད་པ་ལས། འཁྱུར་མེད་འཁྱུར་གཞུར་རིགས་གཏན་ནས་མི་
ཆོག་ བར་ལམ་དག་འཆོ་ལ་བརྟན་པའི་གཞིས་བྱེད་མི་སེར་པལ་ཆེར་གྱི་ས་ཤིང་
ཐ་བ་ཅི་རིང་ལྷས་པ་ནམས་རྫོང་སྤྱོད་སོ་སོར་བསྐྱོད་རུང་ལིང་བརྟོས་སུ་སོང་གཤིས་
དོ་དམ་ཞིབ་ཆའི་ཆོ་འདེབས་གང་སྤྱོད་བྱེད་པ་དང་། འདི་ལོ་ཆོས་འདེབས་མ་
སྤྱོད་པ་ནམས་གྱུང་དབྱར་རུས་གསར་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་རུ་སྤྱི་ལོ་ནས་ཆང་མ་འདེབས་
སྤྱོད་སྤྱོད་པ་དགོས་རྒྱ་དང་། འདི་ལོ་ས་བོན་མེད་རིགས་ལ། ལྷལ་དགོན་གྱི་དོ་
གྲགས་འབྱོར་ལྟན་རིགས་ནས་ས་བོན་སྤྱོད་འཁྱུང་གིས་བར་མ་དོར་མི་འགོ་བར་ས་

བོན་ཙུག་ལྟམ་ཐུབ་པར་བྱེད་པ་ལས་ཡོད་བཞིན་བཀའ་བསྐྱར་བྲལ་བཟུང་གཏན་
ནས་ཆོག་རྒྱ་མིན་ཅིང་། རྟོན་རུས་སྒྲིན་ཆབ་དང་བཅས་སྤྱིང་མེད་འཇལ་སྤྱོད་བྱ་
བ་ལས། དྲིན་ལེན་ལོག་འཇལ་རུ་འགྲོ་རིགས་བྱེད་མི་ཆོག །ཁང་པ་མེར་བསྐྱེགས་
སོང་རིགས་ཀྱང་། རིམ་བཞིན་གསར་ལས་ཀྱི་རང་ས་ཟིན་ཐབས་བྱེད་པ་ལས་ངན་
ཤེད་སྐལ་རས་ཀྱིས་དེ་ལམ་རུ་སྲུ་ཐད་ནས་བཞག་པ་བྱུང་ཆོ། སྐབས་རུར་ཅད་
གཙོད་ཀྱི་ཉེས་པ་བཅད་དགོས། །

༥ དོན་ཆོན་ལྷ་པ། རྩེ་དགེ་རང་གི་དཔོན་སྟོན་ལས་བྱེད་ཆེ་སྤྱད་དང་། བོད་
འབྲོག་གཞིས་བྱས་ཀྱི་མི་སེར་རིམ་འབྱོར་དང་བཅས། སེར་སྐྱ་ཆང་མ་ནས་ཉག་
ཉོར་གྱི་མི་རིགས་དང་། ས་ངན་པ་བཅས་ཀྱི་མི་འབྱམས་དྲག་ཞན་ལ་མི་སྟོས་པར་
མགོ་ལེན་བརྟེན་ཆོལ་གྱི་རྒྱ་བྲམ་གྱི་ས་བོན་ལྟ་བུ་ཉར་བདག་གཏན་ནས་བྱེད་ཆོག་
རྒྱ་མིན་པས། གསོལ་རས་བབ་མཚུངས་སྤྱོད་འོས་ཆེ་མིན་སྟོས་དཔུང་ཞིབ་འཇུག་
གི་འཕྲལ་འཕྲལ་སྤྱིར་བཙོངས་ངེས་པར་བྱེད་ཅིང་། དེ་མཚུངས་རྩེ་དགེའི་མངའ་
འབངས་ཁྲུངས་ནས་སྤྲ་མ་དགོན་ཁག་དང་། འོས་བབ་ཡོད་མེད་ཀྱི་རིགས་
མཐའ་དག་ལ་ཞིབ་ཅད་ཀྱིས་བྲལ་རྩེར་བཀོད། རུ་ར་དུ་ཉན་ནམས་ཀྱང་སྤྱིར་
བྱས་རྒྱུན་གྱིས་མི་རིགས་གཙང་ཆོད་བབ་འོས་གང་ཡོད་ལས། གསར་རུ་ཞུས་
བཅར་བྱས་རིགས། ཁོངས་སུ་འོས་མེད་ཡོད་ན་མཉམ་འདུར་ཞིབ་ཅད་བྱ་འཇུག་
དང་། ཡང་དགོས་དབང་རིགས་གཏན་ནས་ཆོག་རྒྱ་མིན། བྲལ་པའི་ཁོང་རུ་ས་
རིགས་འཛིན་དབང་དྲག་པ་ཡིན་བཞིན། བྲལ་རིགས་རྩེ་བཏགས་ལས་མེད་བཞིན།
གང་ཡིན་ལ་དངོས་འབྲེལ་བབ་འོས་ཀྱི་བྲལ་སྟོམས། རྩེ་འབྲེལ་དང་མཚུངས་པ་
བྱེད་དགོས་ཡོད། །

༦ དོན་ཆོན་རྒྱག་པ། རྩེ་དགེའི་དེ་སྟོན་བབ་བྲལ་གང་ཡོད་ཀྱི་མ་དེབ་དང་།
མཚོད་རྒྱུན་སྤྱི་འགྲོའི་དེབ་ཡིག་སོགས་གཏན་འབེབས་ཀྱི་དེབ་ཡིག་རིགས་ཆང་མ་
དྲག་ཤོར་མེས་ཆོག་ཁོང་རུ་ཤོར་བ་བརྟེན་ནས། གནས་སྐྱས་ཙུ་འཛིན་བྱེད་བདེ་
མེད་གཤེས་རིམ་བཞིན་རྩེ་དགེ་རང་གི་ལས་བྱེད་ཀན་གས་རྟིང་ཁྲུང་དང་། རྩོང་
འགོ་སོ་སོའི་གཞིས་བྱས་ཀྱི་གཙོ་བོ། བསམ་གནས་ཀན་གས་རྒྱས་ཅན་བཅས་

འགྲུགས་འབོད་གྱི། སྤར་གནས་ལོ་བྲལ་འབྲལ་སྐྱབ། དབྱར་དགུན་གྱི་ཐོབ་ངེ་
ཡོད་ཚང་མ་རེ་རེ་ནས། ཇི་ཞིབ་གྱི་ཉེ་བཟ་སྤང་ཐོན་མེད་པའི་མནའ་གན་སྤངས་
ཏེ། ཀླང་འགོ་ལག་འདོན་གྱི་བྲལ་རིགས་དེབ་ཡིག་གཏན་འབེབས་བཟོ་དགོས་པ་
དང་། དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་མཆོད་སྦྱོར་རུ་སྤེལ་འོས་ངེ་ལྟར་ཡོད་ཀྱང་ཉམས་མེད་
སྦྱོད་ལེན་བྱེད་པ་ལས། ལས་ངན་ལ་ཆ་འཛིག་གི་རུས་སྦྱོད་མེད་པ་སོགས་མཆོད་
རྒྱུ་ཉམས་ཆག་རུ་བཏང་ཆོ་སྦྱོར་ཆད་ཀྱང་སྡེ་དགེ་རང་གི་བསྟན་སྤྱོད་ལར་རྒྱར་
གཞོད་འགལ་གྱི་རྒྱ་ལས་མེད་པ་བཅས་ཉམས་པ་སོར་རྒྱུད་གྱི། མི་ཉམས་གོང་
འཕེལ་འོང་བའི་རྩ་འཛིན་རིགས་འབྲས་རང་ནས་ངེས་པར་དགོས་རྒྱུ་དང་། བྲལ་
འཇལ་བྱ་མི་སྡེ་འབངས་ནས་རང་རང་ལ་རྒྱལ་སའི་བཅའ་ལུང་གྱི་བྲལ་རིགས་སྡེ་
བཏང་ཅམ་ལ། ངན་གཡོ་བྲལ་བཟུང་གིས་སྤྱག་འདྲེན་ཆད་འཛིག་མེད་པ་དགོས་
ངེས་གང་ཡིན་གཅང་སྦྱོད་ཚུལ་བཞིན་བྱེད་པ་དང་། འོན་རུ་སྡེ་འབངས་ལ་དོན་
མེད་གྱོད་ཆོལ་ཉམ་བཤད་གྱི། གཙོད་རྒྱ་ཡིན་ཚུལ་ཁ་ནས་གང་ཐོན་གྱི་ཉེས་པ་
དང་། སྦྱོག་ཆ་ཤུགས་སྦྱོད་བྱེད་དགོས་པ་སོགས་རང་བྲའི་ལོ་བྲལ་ལས་ཕྱི་བའི་
ཆོད་མེད་གྱི་སྦྱོར་འཕྲི་བྱེད་སྦོལ་ཞིག་ཡོད་ཆོད་འདུག་པ་དེ་རིགས་སྤང་ཅམ་བྱས་
པ་ཤར་ཆོ། རྩད་ཆོད་གྱིས་ལས་བྱེད་ནམས་ལ་ཉེས་པ་ཁ་ཅམ་མིན་པ་ཆད་པ་
གཙོད་ངེས་ཡིན། །

༥ དོན་ཆོན་བརྟན་པ། སྡེ་དགེ་རང་སྤྱོད་འཛིན་སྤེལ་གྱི་ལས་དོན་བྱེད་སྡོ་ཆེ་སྤ་
གཙོ་བོར་རིགས་སྤྱས་རང་གིས་སྦོས་དབྱེད་པ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། གཉེར་རྒྱང་
སྤྱག་མཛོད་སོགས། གྲོས་བསྐྱར་གྱིས་ཡར་ལྷ་སྤྱོད་གསུང་གིས་སྤྱིམས་གཙོད་དོན་
ལྟན་བྱེད་པ་ལས། རྒྱ་དོ་བས་དོ་དང་། མཇའ་ཤེས་དོ་སྤྱང་གི་རྗེས་སུ་འདུག་
པའི་སྤྱོགས་སྤྱང་རིགས་ནམ་ཡང་སྦོང་བ་ཅིག་དགོས་རྒྱུ་དང་། སོ་སོར་སྦོ་སྦྱོར་
མེད་པའི་མ་ཤེས་དངོས་གནས་ཡིན་པ་ལས། ཤེས་བཞིན་དགོས་དབང་སྤྱག་སྤྱག་
འདྲེན་འདྲེན་རིགས་སུ་ཐད་ནས་བགྱིས་ཆོག་རྒྱ་མིན། དེ་མིན་རྒྱས་ཅན་རྒྱ་འབྲས་
བསམ་གནས་རིགས་ལ་སྦོ་བསྐྱར་ངེས་པར་དགོས་པ་ལས། རྒྱ་བྲིད་དབྱིངས་ནས་
ལས་བྱེད་གཅིག་པོར་ཁ་འཕང་རིགས་གཏན་ནས་བགྱིས་མི་ཆོག །དཔོན་སྦོན་

ནམས་ནས་ཀྱང་བྱས་བྱས་གོ་ལྷོག་ཏུ་མ་སོང་བར་བཟང་ལ་བྱ་དགལ། ངན་པར་
ཆར་གཙོད་རྒྱ་ཡན་ཏུ་མ་སོང་བར། དེས་པར་ཆར་གཙོད་དགོས་དེས་བཅས་ཆ་
འཇིགས་དང་ལྷན་པ་བྱང་ཆོ། ངང་ངམ་ཤུགས་ཀྱི་གོང་འཕེལ་དུ་འགྱུར་བ་ཅིག་
དེས་པར་ཡོང་དགོས། །

‡ དོན་ཆོན་བརྒྱད་པ། ཞི་དྲག་གི་ལས་སྒོ་སྟོས་འབྱུང་མིན་བྱང་ན་སྤར་སྟོལ་
དང་། སྤར་མ་མཁུན་དགོངས་གཟབ་དེས་ལ་ལུང་རྟགས་ཞུས་ཏེ། སྤར་མ་ནས་
དངོས་གནས་བརྟགས་པ་བས་ལ། རོ་སྤྱང་རིགས་མི་མཛད་པ་གཞིར་བཅས་ན་དེ་
ཐོག་ལེགས་ཉེས་སྟོ་ཐག་བཅད་པ་ཞིག་བྱེད་པ་ལས་བསམ་ཆད་ལག་ལེན་བགྱིས་
ན། རྒྱལ་པོ་དུན་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡིས། ། རྒྱལ་སྲིད་བརྒྱུག་པ་ཤིན་ཏུ་མང་། ཞེས་པ་
ལྟར། འཕུལ་ཡིན་གྱི་ཁེ་ཉེན་ལ་གོ་ཤེས་དང་ལེན་དགོས་པ་དང་སྤྱིན་ཆད་ལས་
བྱེད་གསར་བསྐྱོས་རིགས་ལ་དགོན་པའི་ལས་སྒོ། རྫོང་སྤྱོད། གཞི་གཉེར།
མཁུན་བྱང་། ཉོར་འདྲ་སོགས་སེར་རྒྱ་ཚོགས་འདུའི་སྟོང་ནས་སྤྱི་ཚོག་དྲང་ཚུགས་
ཟིན་པ་དཔོན་འབངས་གཉིས་ལོའི་ལས་དོན་གོ་འཕོར་ཡོད་པའི་མི་རིགས་འདེམ་
བསྐྱབ་བསྐྱོ་བཞག་བྱེད་པ་ལས། རང་འདོད་སྟོགས་སྤྱང་དང་ལྷ་སྟོགས་ཀྱི་དབང་
དུ་གཏན་ནས་བཏང་མི་ཆོག །བསྐྱོས་བཞག་ཟིན་ནས་གཟུགས་བབས་མེར་མིན་
རིགས་སོགས། དམིགས་བསལ་གྱི་བརྗེ་ལེན་དགོས་དེས་བྱང་ན་མ་གཏོགས་དོན་
མེད་དལ་སྟོ་འབྱུལ་མེད་གྱི་དགོངས་པ་ཞུས་གནང་གཏན་ནས་མི་ཆོག་མཁུན་སྤྱོར་
ཉོར་འདྲ་སོགས། རྒྱ་འབྲིས་སུ་སྟོད་རྒྱ་བྱེད་ལེན་དེས་བསྐྱོར་གྱི་ཟླ་བ་དུག་རེ་སྟོད་
པ་ལས། རོས་མི་སྟོམས་པའི་རིགས་བགྱིས་ན་མི་འཐུས་པས། ཟ་ལས་ངི་ཡོད་
ཆང་མ་སྟན་སྟོམས་ཀྱང་ཆེད་ཡིན་པ་སྤྱི་དཔོན་རང་གི་མཛད་ཚུལ་དང་མཚུངས་
པ་ཡིན་དགོས། །

‡ དོན་ཆོན་དགུ་པ། ཟླ་དགའི་རང་གི་དཔོན་སྟོན་ཆང་མ་ནས་གནའ་པོའི་དུས་
ཀྱི་ལུགས་སྟོལ་བཟང་པོ་གཞིར་བཞག་བཞག་ལུགས། དབྱར་དགུན་གྱོན་ལུགས།
ཉིན་རེའི་གསལ་ཟས་མེབས་ལུགས། སྟོན་པོའི་སྤྱིག་ལམ་དཔོན་སྟོན་ཆང་མའི་ཆ་
ལུགས། སྟོད་ལམ་གང་ཅིའི་འདུ་འཛོམས་གོས་བསྐྱར་སོགས་སྤར་སྟོལ་མ་ཉམས་

པ་དེབ་བཀོད་ཀྱི་ལོ་བསྟར་ཙུང་འཛིན་བྱེད་པ་ལས་ཉག་ཉོར་སོགས་ཀྱིས་མི་རིགས་
སྐད་དང་། ཆ་ལུགས་ནམ་འགྱུར་ལ་ཞེན་ཆགས་དང་། སྤངས་ཀའི་མ་རབས་
སྦྱོང་ཚུལ་བྱིས་པ་ཐ་མལ་བས་ཀྱང་མི་ཚོག་པས་བབས་བཀོད་དེས་པར་དགོས་རྒྱ་
ཡིན། །

‡ འོན་ཆོན་བརྩུ་པ། སྡེ་དགེ་ས་སྦྱོང་དཔོན་སློན་ན་རིམ་ནས་བརྒྱུད་སྡེ་ཡུལ་གྱི་
གཙོ་བོ་ཡན་གྱི་བྱིས་པ་ལུགས་དྲུང་པོར་བསྟར་སྟེ། ལོ་ངོ་བཞིན་ཙུང་ཚོག་ཁྲིམ་
བསྐྱགས་རེ་བྱེད་དགོས། འདི་ཕྱི་དཔང་བཞག་གི་ཞིབ་དཔྱད་མཐའ་མེད་པ་
དང་། སོ་སོ་ནས་གན་རྒྱ་མཐའ་འདོམས་དགོས་པ་བཅས་དང་། དམ་པ་ལྷ་ཆོས་
ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། སྡེ་དགེ་ཆོས་རྒྱལ་ས་སྦྱོང་རིམ་པ་ནས་སུམ་ལྷན་དྲུང་སྟེག་
འཛིན་པ་ཤ་སྟག་དང་། བསྟན་པ་ཆོ་རིང་སོགས་དཔོན་རྒྱ་རེ་གཉིས་བྱང་བའང་
སྟགས་འཆང་རྩོ་རྩོ་འཛིན་པའི་དཔེར་འོས་པ་ཤ་སྟག་ལས། བྱིས་པ་དཀྱུས་འགོ་
ཅན་གཏན་ནས་མ་བྱུང་འདུག་པ། ཞོང་མ་རིམ་བྱོན་གྱི་རྣམ་ཐར་དུ་གསལ་བ་
ལྟར་བཅས། ཕྱིན་ཆད་རིགས་སྟས་གཉིས་ཀྱང་བཞུགས་ལུགས་མཛད་ཚུལ་སོགས་
གང་ཐད་ནས་སྒྲ་སྒྲུལ་ཆེན་པོ་ཞིག་གི་དཔེ་ལྟར་འོས་པ་གཞིར་བརྒྱུད་། རིག་པའི་
གནས་ཀྱན་ལ་སྦྱོང་ལྟ་དང་། དམ་པའི་ཆོས་ལ་ཐོས་བསམ་གྱི་བཙོན་འགྱུས།
དབང་ལྱང་བྲིད་གསུམ་ཞུ་སྦྱོང་སོགས། ཡབ་མེས་གོང་མའི་དུས་ལྟར་ས་སྦྱོང་རིང་
ལུགས་དྲི་མ་མེད་པ་ཡི་དམ་གྱི་བསྟེན་རྒྱལ། ཆོས་སྤྱང་ལ་གཏོར་བསྟོ་བསྟར་
བཤགས་རྒྱན་བྱིར་དང་། དུས་ཀྱི་ཉམས་ལེན་ཐམས་ཅད་མ་ཆག་པར་ཉིན་གཅིག་
བཞིན་མཛད་དགོས་སོགས་སྒྲ་མ་དང་། དཀོན་མཆོག་རིན་པོ་ཆེར་སྟོ་གཏད།
འདི་ཕྱིར་ལས་འབྲས་དཔང་བཞག །ཤུགས་མ་ཐུབ་ཀྱི་སྡེ་པར་གཡུལ་འབྲུགས་ལྟ་
བུའི་སྐབས་མ་གཏོགས་སྟེག་ཟས་དང་གདོལ་སྦྱོང་སྟོག་ལ་བབ་ཀྱང་འཛེམ་ཤིང་།
རྣམ་པ་ཀྱན་དུ་བསྟན་པ་དང་། སེམས་ཅན་ལ་ཕན་འདོད་ཀྱི་སྟགས་སེམས་
བཟང་པོ་སྟགས་ལ་རི་མོ་འབྲི་དགོས་པ་ལྟར་བཅས་ལེགས་ཆོགས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་
གོང་གསལ་དོན་ཆོན་དུ་བཀོད་པ་ལྟར་དཔོན་སློན་འབངས་འཁོར་སོགས་སྡེ་དགེ་
རང་གི་ལས་བྱེད་སེར་རྒྱ་ཆང་མ་ནས་འགལ་མེད་རྒྱན་འཁྱོངས་སུ་དགོས་རྒྱ་འདི་

ལ་མི་གནས་པའི་རང་འདོད་ཀྱི་འགལ་འཛུལ། སྤ་མོ་ཅམ་ཤར་ཆོ་བྱེད་གཏེ་རྩད་གཅོད་ཀྱི་ཉེས་པ་ཁ་ཅམ་མིན་པ། གཅོད་ངེས་བཅས་འབྲལ་ཡུན་ཁི་ཉེན་གོ་ཤེས་ཚུལ་བཞིན་ཡོང་བར་གྱིས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་མེ་སྟག་ལོའི་ (1866) ལྷ་བ་དང་པོའི་ཆོས་བཙུན་ལ། གོང་གསལ་ཁམས་གསུམ་འགྲོ་བའི་སྐྱབས་མགོན་ཏུ་ལའི་སླ་མ་བཙུན་ར་བཀའ་འཁོར་ལྟ་བུ་གྱི་བཀའ་མངགས། དཔོན་ཆེན་ཐུན་མོང་ནས། ཆོས་དང་མི་འགལ་ཞིང་འཇིག་རྟེན་ཡ་རབས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ་ཆེན་པོ་དང་མཐུན་པ། འབྲལ་ཡུན་ཀུན་ཏུ་ཕན་པ་དང་བདེ་བའི་བཀའ་སྲོལ་བཅའ་ཡིག་རྩ་ཆོགས་ཞལ་བཤུས་འདི་བཞིན། དཔོན་པ། རྩོད་དཔོན། གཞི་གཉེར། མི་མེར་དང་བཅས་ངེད་བདག་པོའི་ས་སྟོང་གནས་ཆོད་ཀྱིས་གཙོས་ཡིན་ལ་ཡིན་བཞིན་བཀའ་དོན་སྟོང་བཅང་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྱེད་དགོས་པ་གཞིར་བཅས་པས། འདི་དོན་ལྟར་སྤང་སྤང་འཛུལ་མེད་དུ་ཡོང་བ་གྱིས།

ཞེས་མེ་སྟག་ལྷ་ཆོས་བཟང་པོར་ཐུན་ཆོགས་ལུགས་བརྒྱའི་འདུན་ས་དཔལ་ལྟན་ལྟན་གྱུ་སྟོང་ནས་བྲིས་པ་དག། ། །

ཅས་པའི་བཅའ་ཡིག་འདི་ནི་བོད་གཞུང་ནས་ཉག་རོང་མགོན་པོ་རྣམ་ཐུལ་བཏུལ་ཞིང་ཉག་ཁོག་དབང་དུ་བྱས་ཟིན་པའི་རྗེས་སུ། ཟླ་དགའི་གཙོས་པའི་ཁམས་སྟོགས་པལ་ཆེར་ཉག་དམག་གིས་བཙོན་བརྟག་བྱས་ཤུལ་ཡུལ་སྲོལ་དཔོན་བྲིམས་ཐམས་ཅད་ཉམས་ཆག་བྱུང་ཟིན་པར་རྣམས་སྤང་ཡང་ཉམས་གསོའི་སྐབས་སུ་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོ་གཙོས་པའི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་བདེན་དྲང་ཡོད་པའི་བྲིམས་སྲོལ་བསྐྱར་འཇུགས་དང་ལག་ལེན་དགོས་པའི་གལ་ཆེའི་སྲིད་རྒྱུ་སྟོན་པའི་ཡིག་ཆ་ཞིག་ཡིན་འདུག །

ས་བཅད་གསུམ་པ། བྲལ་བྱ་ལོགས་ཀྱི་བྲིམས་སྲོལ་སྟོང་།

ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཟླ་འབངས་དགུས་མ་རྣམས་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ། བྲལ་བ་དང་། ཁོལ་པ། ལུ་ལག་བཅས་ལས་རིགས་གསུམ་དུ་དབྱེ་ཆོག་པ་ཞིག་ངེད། སྤྱིར་ཟླ་དགའི་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་སྟོང་ལམ་ལུགས་ཀྱི་བྲིམས་ལུགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་པལ་ཆེར་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོའི་སྐབས་གཏོར་བརྟགས་བྱས་

ཟིན་སྐྱབས་ང་ཚོས་ཞིབ་ཆར་བཤད་ཐབས་དཀའ་བ་ཅིག་རེད། གོང་དུ་བཤད་པ་
ལྟར་སྤྱི་ཕྱི་དགའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་མི་མེད་ལ་ལྟ་སྤྱི་དང་། མི་སྤྱི་ ཚོས་སྤྱི་གསུམ་
ཀྱི་ནང་ནས། ལྟ་སྤྱི་ཞེས་པ་སྤྱི་དགའ་རྒྱལ་པོའི་ཐད་གཏོགས་ཀྱི་འབངས་མི་རྣམས་
ལ་ཟེར་ཞིང་། ཁྲལ་པ་དང་འུ་ལག་པལ་ཆེར་དེའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་ཡོད་པ་ཞིག་
རེད། །

གཅིག ། ཁྲལ་པའི་འོས་འགན།

གནའ་དུས་སྤྱི་དགའ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་ལ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་ལྟ་སྤྱི་དང་།
མི་སྤྱི་ ཚོས་སྤྱི་པཅས་ཀྱི་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་དེ་དག་དོན་དུ་སྤྱི་དགའི་གཞུང་དང་།
དགོན་པ་ཁག་དཔོན་རིགས་དག་ལ་དབང་བའི་སྤྱི་འབངས་ཡིན་སྐྱབས། ཁོ་ཚོས་
རྣམ་པ་མི་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་རང་རང་གི་འགོ་དཔོན་དག་ལ་ཁྲལ་དང་། འུ་ལག་
སོགས་ཀྱི་ཞབས་འདེབས་ལྷུ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་དགའི་ཁྲལ་དུད་དང་།
འུ་ལག་གི་དུད་ཆང་གང་ཞིག་ཡོད་པ་དང་། ཁྲལ་འུ་རིགས་གང་ཞིག་དགོས་
ཤིང་ཡོད་པའི་གཞུང་གི་ཡིག་ཆ་རྣམས་ལ། རི་ལྟར་བཀོད་ཡོད་པ་རིག་གནས་
གསར་བརྒྱུད་སྐབས་སུ། བརྒྱུག་ཟིན་སྐྱབས་ང་ཚོས་ཤེས་ཐབས་དཀའ་ཐུང་ཚོས་
ཤེས་པ་ལྟར་ན། སྤྱི་བཏང་སྤྱི་དགའི་མངའ་ཁོངས་རྣམས་ལ་དུད་ཆང་སོ་སོའི་
མི་ཤྱགས་དང་། དཔལ་འབྱོར་གྱི་ཆད་གཞི་ལ་བརྟེན་ནས་ཁྲལ་རིགས་རིམ་པ་
གསུམ་དུ་སྤྱི་ནས་འོས་འགན་སྤྱོད་ཡོད་པ་རེད། དུད་ཆང་འཁོས་ཆུང་དང་
དབུལ་པོའི་རིགས་ཀྱིས་མི་ཁྲལ་ལམ་རྒྱུ་ཁྲལ་འཇལ་དགོས་པ་རེད། ཁྲལ་རིགས་
དེ་ནི་གཙོ་བོ་ལས་རིགས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲལ་རྒྱུག་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དུད་ཆང་
མི་ཤྱགས་དང་དཔལ་འབྱོར་གང་འཚམས་ཡོད་པའི་རིགས་ཀྱིས་ཁལ་ཁྲལ་འཇལ་
དགོས་པ་དེ་ནི་རྒྱུ་ཁྲལ་ལས་འོས་འགན་རིམ་པ་གཅིག་མེད་པ་ཅིག་རེད། དུད་
ཆང་སྤྱི་པོ་དང་ཆང་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་ཁྲལ་ཆེན་པོ་འཇལ་དགོས་པ་དེ་ལ་རྟ་ཁྲལ་
ཟེར། སྐབས་འདིའི་རྒྱུ་ཁྲལ་དང་། ཁལ་ཁྲལ། རྟ་ཁྲལ་བཅས་ཀྱི་དབྱེ་བ་འདི་
དག་ཁྲལ་རིགས་སྤྱི་ཡང་གི་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཚོས་ཀྱི་ཐ་སྤྱོད་ཅིག་ཡིན་ཞིང་མི་དང་།
ཁལ་དང་། རྟ་སོགས་ཀྱིས་ཁྲལ་འཇལ་དགོས་པའི་དོན་མ་ཡིན་པར་ཤེས་དགོས།

ཁྲལ་རིགས་རྣམས་མདོར་བསྡུས་ན་མི་ཚང་གི་འཁོས་དང་བསྡུན་པའི་ལས་ཁྲལ་
དང་། རྟོར་ཁྲལ་སྟེ་རིགས་གཉིས་སུ་བསྡུ་ཆོག །

1 ལས་ཁྲལ། ལས་ཁྲལ་ནི་ལོ་གཅིག་ལ་སྡེ་དགའི་གཞུང་དང་། དཔོན་རིགས་
དག་གི་ཆེད་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་དགོས་པའི་འཆར་ཅན་གྱི་དུས་ཚོད་དང་འོས་འགན་
ཞིག་ཡོད་པ་དེ་ལ་བྱེད། འཆར་ཅན་གྱི་ལས་འགན་འགྲུབ་རྗེས་གྱི་དུས་ཚོད་ལྟག་
མ་དེ་དག་སྡེ་འབངས་སོ་སོ། རང་ལ་དབང་བའི་དུས་ཚོད་ཡིན་སྟབས་རང་རང་
གི་ལས་དོན་སྦྱབ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། སྡེ་དགའི་གཞུང་གི་ལས་ཁྲལ་གྱི་དཔེར་
མཆོན་ཅམ་ཞིག་བསྟན་པར། 《དཀར་མཛེས་ཁྲལ་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དཔུང་ཡིག་》
དེབ་བཞི་པ་ལས། སྡེ་དགའི་རྒྱལ་པོའི་“སྡེར་གཞིས་”ལ་ས་ཤིང་ཟུའུ་666ཡོད་པ་དེ་
ཆང་མ་ཁྲལ་པ་ཁག་ལ་མོ་འདེབས་བྱེད་རྒྱུའི་ལས་འགན་སྟོན་ཡོད་པ་རེད། སྡེ་
དགའི་པོ་བྲང་ནས། ཐོག་དཔོན་བེར་བ་ཅིག་བསྐོ་བཞག་གནང་ནས་ཁྲལ་པ་
རྣམས་གྱི་ས་ཤིང་མོ་འདེབས་གྱི་སོ་ནམ་ལས་ཀ་དོ་དམ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།
ཐོག་དཔོན་དེ་སྡེ་དགའི་ཆང་གི་སྟོ་འཁེལ་བའི་མི་ཞིག་འདེམས་ཤིང་ཡོད་པ་ལས་
ཆེར་ཉོར་འདྲ་ཞིག་གིས་འགན་ཁུར་ཞིང་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཐོག་དཔོན་འགའ་ཞིག་
ཁྲལ་པའི་ནང་ནས་མི་ལྟག་བསམ་དང་། དྲང་བདེན་ཅན་ཡོད་པ་དེ་རིགས་གོ་
གནས་སྤར་ཏེ་ཐོག་དཔོན་གྱི་འགན་ཁུར་བརྟག་པ་ཡང་ཡོད་པ་རེད། གཙོ་བོ་སྡེ་
དགའི་ཆང་ལ་སྟོ་སེམས་དཀར་མཁན་ཞིག་དགོས་ཤིང་ཡོད་ལ། ཐོག་དཔོན་ལོ་
གསུམ་རེ་ལ་ཐེངས་རེ་བརྗེ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། དམིགས་གསལ་གྱི་ལས་འགན་
འགྲུབ་མཁན་ཞིག་ཡིན་ན་ཟུ་མཐུད་ནས་ཐོག་དཔོན་གྱི་འགན་ཁུར་ཆོག་པ་ཞིང་
ཡོད་པ་རེད། ཐོག་དཔོན་གྱི་འགྲོ་སོང་གང་དགོས་ཆང་མ་རྒྱལ་པོའི་པོ་བྲང་ནས་
ཟླ་པོག་སྤྲད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། ཐོག་དཔོན་གྱི་རང་གི་གོ་གནས་སྤར་བརྟན་ཡོང་
བའི་ཆེད་དུ། ལོ་རེ་རྒྱལ་པོའི་གཉེར་ཆེན་བཞི་ལ་ལྷག་ཁོག་རེའམ་ཐོག་ཤ་རྒྱང་པ་
རེ་འབྲུལ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། སྡེ་དགའི་པོ་བྲང་ལས་རྒྱང་ཐག་རྒྱུང་རིང་པ་དཔལ་
ལྷལ་དང་། འདན་ཁོག་ཐང་སྤག་བཅས་གྱི་ས་གནས་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་པོས་ཐོག་
དཔོན་བཏང་བ་མ་ཟད། ལྷལ་དེ་དག་གི་གཞུང་དཔོན་གྱིས་ཀྱང་སྡེར་གཞིས་དོ་

དམ་བྱེད་རྒྱུ་འགན་ཁུར་དགོས་པ་རེད། སྒྲེར་གཞིས་པལ་ཆེར་ས་རྒྱ་གཤིན་པོ་
ཡིན་ཞིང་། ས་གནས་སོ་སོའི་བྲལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ས་ཤིང་ཚོ་འདེབས་དང་། ཡུར་
མ་ཡུར་བ་དང་། བར་བསྐྱུ་བྱེད་པ། བས་བརྒྱུང་བ་བཅས་ཀྱི་ལས་ཀ་རྣམས་རེས་
མོས་བྱེད་ནས་ལས་དགོས་ཤིང་། གལ་སྲིད་བྲལ་པ་རང་གིས་མ་ལས་ན། མི་
གཞན་སྤྱོད་ནས་ལས་ཆབ་བཅུག་ཅིག་པ་དང་། ལས་ཆབ་ཏུ་ཐོག་དཔོན་ལ་དབུལ་
བྲལ་སྤྱད་ནའང་ཆོག་གི་ཡོད་པ་རེད། དགོན་ཆེན་མངྒེས་པ་གྲོང་ཏུ་སྒྲེར་ཞིང་
ཟུའུ་60ཡོད་པ་དེ། སྤེ་ཤོག་དེའི་བྲལ་པ་ཏུ་ཆང་190ཡོད་པ་དེ་དག་གིས་ཚོ་
འདེབས་བྱེད་དགོས་ཤིང་། དེའང་བྱེ་བྲག་ཞིབ་ཏུ་དབྱེ་ན། ས་ཤིང་ཚོ་རྒྱ་དེ་བ་
རིང་ནང་གི་གྲོང་སྤེ་ཁག་གིས་བྲལ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལས་འགན་ཡིན་པ་དང་། ས་
པོན་འདེབས་རྒྱ་དང་། ཡུར་མ་ཡུར་རྒྱ་དེ་བ་སྤྱད་གྲོང་དང་། མངྒེས་པ་གྲོང་གི་
བྲལ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལས་འགན་ཡིན་པ། ལོ་ཐོག་བར་བསྐྱུ་བྱེད་རྒྱ་དེ་མདའ་མ་
གཤིས་པ་དང་། བད་མདའ་གྲོང་པ། རུལ་སྤུ་ནང་པ་གསུམ་གྱིས་བྱེད་དགོས་པ།
བས་བརྒྱུང་རྒྱ་དེ་ཏུ་སྤྱད་གྲོང་པ་དང་། སྤུ་གཤིས་གྲོང་། རྩ་སྤུ་ནང་པ་གསུམ་
གྱིས་བྱེད་དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་རེད། ལོ་ལྟར་འཆར་ཅན་གྱི་རུས་ཐོག་ཏུ་ས་གནས་
སོ་སོའི་ཐོག་དཔོན་ཡོང་ནས་ཚོ་འདེབས་དང་། བར་བསྐྱུ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀ་
རྣམས་བཞོད་སྒྲིག་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་དང་། བྲལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་མངྒེ་དང་།
ཐོང་གཤོལ་སོགས་ལག་ཆས། རྒྱགས་སྤྱེ་སོགས་རང་རང་གིས་གྲལས་སྒྲིག་བྱེད་
དགོས་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེའང་བྲལ་པ་མི་ཆང་སོ་སོའི་འཁོས་ཀ་དང་བསྐྱུ་ན་
ནས་འགའ་ཞིག་གིས་ཚོས་མངྒེ་གྲལས་སྒྲིག་དགོས་པ་དང་། འགའ་ཞིག་གིས་མི་
ཤུགས་ཀྱི་ངལ་ཚོལ་མང་ཅམ་བཏོན་དགོས་པ་རེད། བྲལ་པ་རྣམས་རྒྱལ་པོའི་
སྒྲེར་ཞིང་གི་ཉེ་འགམ་ཏུ་སྤྱོད་ཡོད་ཅིང་། ཁོ་ཚོས་ཞོགས་པ་སྤེ་མོ་ནས་ལས་འགོ་
བཅུགས་དགོས་པ་དང་། དགོང་མོ་ས་རུག་ལ་ཁད་བར་ཏུ་ལས་ཀ་བྱེད་དགོས་
ཅིང་ཡོད། སྤོན་ཐོག་བསྐྱུ་ལེན་ཆར་རུས་འབྲུ་རིགས་གཙང་མ་བྱས་པ་དེ་དག་
རྒྱལ་པོའི་བང་མངྒེ་དུ་སྤྱེལ་བྱིན་པ་དང་། ལོ་གཅིག་གི་ལས་འགན་འབྲུབ་ཅིང་
ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་བྲལ་པ་རྣམས་ཀྱི་ལས་ཀ་དེ་ཐོག་དཔོན་གྱིས་ལྟ་སྐྱུལ་འོག་

བྱེད་དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་དང་། ཐོག་དཔོན་མ་དགའ་པར་བྱུང་ན་དོན་ཚུངས་ཐོན་
 ཆོག་ལ་ཁ་གཡར་ནས་བཀའ་བཏོན་དང་། རྒྱུ་བརྒྱུད་བཏང་གི་ཡོད་སྟབས་
 བྲལ་པ་ནམས་ཀྱིས་ཐོག་དཔོན་ལ་ངོ་དགའི་ཆེད་རུ་མར་དང་། ཐོག་ཤ་ཚུམ་པ་
 སོགས་ཐོན་བྱ་སྟོག་བརྒྱན་སྤྲོད་སྟོན་ཡོད་འདུག་ཅིས་སོགས་བྲིས་འདུག།

2 བོར་བྲལ། བོར་བྲལ་ནི་སྡེ་དགའི་མངའ་འབངས་ཀྱི་ཁོངས་སུ་ས་ཤིང་དང་།
 བོར་སྐྱགས་གང་འཆམས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཆོང་ལས་ཀྱི་སྦྱེད་ཀ་གང་འཆམས་
 ཐོབ་པའི་དུད་ཆོང་ཁག་གིས་སྤྲོད་དགོས་པའི་བྲལ་རིགས་ཤིག་ཡིན། བྲལ་རིགས་
 དེ་དག་འཇལ་ཚུལ་གྱི་དཔེར་མཆོན་ཅིམ་《དཀར་མཛེས་བྲལ་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་
 དཔུང་ཡིག》དེབ་བཞི་པ་ལས། རྒྱལ་པོ་དང་། འགོ་པ། དཔོན་པ་ནམས་ཀྱིས་
 བྲལ་པ་ནམས་ལ། བྲལ་རིགས་སྤྲོད་ཆོག་པའི་གཏན་འབེབས་བྱས་
 ཡོད་ཅིང་། དེ་ཡང་ཁོ་ཆོ་ལ་བཞོས་པའི་ས་ཤིང་གི་ཐོན་རྫས་ཀྱི་ཤོ་བྲལ་ཁོ་ན་
 ཅིམ་མ་ཟད། ཆོང་ལས་ཁེ་སྦྱེད་ཀྱི་བྲལ་དང་། འབྲོག་ལས་ཀྱི་བྲལ་སོགས་རིགས་
 དང་རིམ་པ་མི་འདྲ་བའི་ཤོ་བྲལ་སྤྲོད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། །

རྒྱལ་བྲལ་གྱི་འོས་འགན་ནི། ས་ཐོན་བཏབ་པའི་འབྲུ་རིགས་དེའི་བཞི་ཆ་
 གཅིག་རྒྱལ་པོའི་ཤོ་བྲལ་དང་། སུམ་ཆ་གཅིག་གཞུང་འབྲུའི་ཤོ་བྲལ། བརྒྱུད་ཆ་
 གཅིག་དཔོན་པའི་ནང་རུ་མཆོད་འབྲུའི་ཤོ་བྲལ་བཅས་སྤྲོད་དགོས་པ་རེད། ཁལ་
 བྲལ་གྱི་འོས་འགན་ནི། ལོ་རེར་རྒྱལ་པོ་ལ་ཤོ་བྲལ་འབྲུ་དོ་པོ་གཅིག་དང་།
 གཞུང་འབྲུ་དོ་པོ་གཉིས། དཔོན་པ་ལ་མཆོད་འབྲུ་དོ་པོ་བྱེད་ཀ་གཅིག་བཅས་
 སྤྲོད་དགོས་པ་རེད། །

རྟ་བྲལ་གྱི་འོས་འགན་ནི། ལོ་རེར་རྒྱལ་པོ་ལ་ཤོ་བྲལ་འབྲུ་རིགས་དོ་པོ་གཉིས་
 དང་། སྲིད་གཞུང་ལ་གཞུང་འབྲུ་དོ་པོ་གསུམ། དཔོན་པ་ལ་མཆོད་འབྲུ་དོ་པོ་
 གཅིག་བཅས་སྤྲོད་དགོས་པ་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། བྲལ་པས་ཐོང་གི་
 དངོས་རྫས་ཀྱི་ཤོ་བྲལ་དེ་དག་འཇལ་དགོས་པ་མ་ཟད། ད་དུང་བྲལ་རིགས་
 གཞན་ཡོད་པ་སྟེ། དུས་དེར་ན་རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་རིགས་དག་གི་བྲིམ་རུ་
 གཉེན་སྲིག་དང་། འདས་མཆོད། ལོ་གསར་དུས་སྟོན་སོགས་ཀྱི་འགྲོ་སྐོང་གི་

ཆེད་དུ་བྱུང་བ་དེ་ཆོས་ལུགས་སྐྱེས་གང་འཆམས་རེ་ལུང་དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་
རེད། ཅིས་སོགས་སོ། །

གཉིས། ཁོལ་པའི་འོས་འགན།

ཁོལ་པ་ཞེས་པ་ནི་དགོན་པ་ཁག་དང་། མདུན་སྐྱོར་དཔོན་རིགས་ཁག་ལ་
དབང་པའི་སྡེ་འབངས་ལ་ཟེར། འདི་དང་བྱུང་པ་མི་འདྲ་བའི་བྱུང་པར། འཕྲོག་
བྱུང་དུ་ཡོད་པའི་དགོན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཁོལ་པས། དུས་རྒྱུན་དགོན་པའི་ཁྱོར་སྐྱོག་
རྣམས་བདག་པོར་བྱེད་ཅིང་། འཆོ་སྦྱང་དང་། བཞེ་གསོག་སོགས་བྱེད་ཅིང་འབྲི་
མ་རེ་ལ་མར་དང་། འཕྱུར་བ་སོགས་ཆོད་ཅན་རེ་དགོན་པ་ལ་སྦྱོང་དགོས་པ་
དང་། དེའི་ལྷན་འཕྲོ་རྣམས་ཁོལ་པ་རང་གི་འཆོ་བའི་ཁ་སྦྱོན་དུ་བེད་སྤྱོད་ཆོག་
ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་དུ་རྩོམ་བྱུང་ཡོད་པའི་ཁོལ་པ་རྣམས་ཀྱིས་དགོན་
པའི་ས་ཤིང་སྡོད་འདེབས་བྱེད་ཅིང་། ཞིང་ལྷན་རེ་ལ་འབྲུ་རིགས་གང་དགོས་ཆོད་
ཅན་རེ་དགོན་པ་ལ་སྦྱོང་བྱེད་འཕྲོ་ལྷན་མ་ཁོལ་པ་རང་ཉིད་ཀྱི་སྦྱོང་ཆོག་གི་ཡོད་
པ་རེད། དེས་ན་ཁོལ་པ་འགའ་ཞིག་ལ་རང་ལ་དབང་བའི་ཁྱོར་སྐྱོག་དང་། ས་
ཤིང་ཡོད་པའི་སྐྱོག་དུ་དགོན་པའི་ས་ཤིང་དང་། ཁྱོར་སྐྱོག་བདག་ཉར་བྱེད་དགོས་
པ་དང་། ཡང་ཁོལ་པ་འགའ་ཞིག་ནི་རང་ལ་སྦྱོ་སྐྱོག་སོགས་མེད་ཀྱང་དགོན་པའི་
ཁྱོར་སྐྱོག་ལ་འཆོ་བ་བརྟེན་ནས་བསྐྱེད་ཡོད་པ་རེད། དགོན་པའི་ཁྱོར་སྐྱོག་དང་
ས་ཤིང་ནི་ཤ་མར་དང་། འབྲུ་རིགས་སོགས་བརྒྱ་ཆ་ཆོད་བཀག་གི་ལས་འགན་
འགྲུབ་འཕྲོ་གང་ཡོད། རང་གི་འཆོ་བའི་ཁ་སྦྱོན་བྱེད་ཆོག་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།
དཔོན་རིགས་ཁག་གི་ཁོལ་པའི་ལས་འགན་ཡང་། སལ་ཆེར་དེ་དང་འདྲ་བར་
སེམས། ཁོལ་པའི་སྐྱོར་《དཀར་མཛེས་བྱུང་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་ཡིག་》དེ་བ་
བཞི་པ་ལས། ཁོལ་པ་སལ་ཆེར་དགོན་པ་དང་། འགོ་པས་དོ་དམ་བྱེད་ཅིང་
ཡོད་པ་རེད། དགོན་པ་མི་འདྲ་བ་ལ་ཁོལ་པའི་ལས་འགན་ཡང་མི་འདྲ་བ་ཡོད་
པ་རེད། དུས་དེར་ན། དགོན་ཆེན་དགོན་གྱི་མཛེས་པ་གྲོང་གི་ཁོལ་པ་དུད་ཆོང་
བཞི་ཡིས་ལས་བྱུང་དང་ཤོ་བྱུང་གི་འོས་འགན་ནི། ལོ་རེ་བཞིན་དགོན་པའི་དོན་
དུ་ནས་ཉིན་གསུམ་རེ་བར་དགོས་པ་དང་། ཤིང་རྒྱབ་བཞི། ལྷ་རྒྱབ་བཞི་རེ་

བཅས་སྒྲིབ་དགོས་པ་རེད། དཔལ་སྤངས་དགོན་པའི་ཁོལ་པའི་ལས་ཁུལ་ཉ་ཅང་
 སྡེ་པོ་ཡིན་ཞིང་དགོན་པའི་ལས་ཁུལ་གྱི་རིགས་ལ། དངོས་རྒྱུ་ལྟོས་འདྲིན་དང་།
 དགོན་པ་གསར་བཞེངས་བྱེད་པ། ཤིང་གཙོད་པ། ཚུ་ལེན་པ། ར་སྒྲོལ་བ་
 བཅས་གྱི་ལས་ཀ་སྐྱབ་དགོས་པ་རེད། འགའ་ཞིག་གིས་ལོ་ཕྱི་ལོ་པོར་དགོན་པར་
 ལས་ཀ་བྱེད་དགོས་པ་དང་། འགའ་ཞིག་ལོ་རེར་ཟླ་ལྔ་རྒྱུག་ཅམ་ལས་ཀ་བྱེད་
 དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་རེད། འགོ་པ་རྣམས་གྱི་ཁོལ་པ་ཚོས་ལས་ཀ་དེ་ལས་མང་བ་
 བྱེད་དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་རེད། འགའ་ཞིག་ནི་འགོ་པའི་བྱིམ་རུ་རྒྱུན་འདུག་བྱེད་
 ཅིང་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་ཡོད་པ་དང་། འགའ་ཞིག་ནི་ག་རུས་སྐད་བཏང་ན་རུས་
 ཐོག་རུ་ཡོང་ཚོག་ཚོག་དགོས་པ་དཔེར་ན། ཞིང་ལས་སྐབས་སུ་དབྱིད་རུས་ས་
 ཤིང་ཚོ་འདེབས་སྐབས་དང་། རྟོན་རུས་ལོ་ཐོག་བར་བསྐྱ་སྐབས་སུ་ནམ་དགོས་
 ཁོལ་པ་རྣམས་སྐད་བཏང་ནས་སོ་སོའི་འོས་འགན་སྐྱབ་བཅུག་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།
 གཞན་ཡང་འོ་མ་བཞོག་ཡུག་དང་། ཀོ་བ་མཉེ་བ། བལ་འཁལ་བ། ཐག་འཐག་
 པ། ཤིང་བཅད་པ། ཚུ་ལེན་པ། ཚམ་པ་འཐག་པ། ཁང་པ་ཉམས་གསོ་བྱེད་པ་
 སོགས་གང་དགོས་སྐབས་ཐོབ་དང་བསྐྱུན་ནས་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་ཚོག །

གསུམ། འུ་ལག་གི་ལས་འགན།

སྤྱིར་བཏང་འུ་ལག་ནི་ཁུལ་གྱི་ཁོངས་གཏོགས་ལས་ཀ་ཞིག་རེད། དེ་བྲག་གི་འོས་
 འགན་ནི། རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་གི་བང་ཆེན་རྒྱལ་རྒྱ་དང་། མགོན་པོ་སྤྱི་ལ་བསྐྱ།
 ཡུལ་གྱི་དཔོན་རིགས་ཁག་པན་ཚུན་སྤྱི་ལ་བསྐྱ་བྱེད་རྒྱ། རྒྱ་པོད་གྱི་དཔོན་རིགས་
 རྣམས་ཡར་མར་སྤྱི་ལ་བསྐྱ་བྱེད་རྒྱ་བཅས་ཡིན། འུ་ལག་ཡང་རུད་ཚང་སོ་སོའི་
 རུས་ཤུགས་དང་བསྐྱུན་པའི་ལས་འགན་སྤྱི་ཡང་གི་དབྱེ་བ་ཡོད་པ་སྟེ། 《དཀར་
 མངོས་ཁུལ་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་བཞི་པ་ལས།

མི་ཁུལ་རིམ་པའི་འུ་ལག་གི་འོས་འགན་ནི། མི་ཁུལ་རུད་ཚང་གི་མི་གཅིག་ལོ་
 འཁོར་གཅིག་ལ་རྒྱལ་པོའི་འུ་ལག་རྒྱལ་དགོས་པ་སྟེ། རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་གི་
 ཡུལ་སྡེ་གང་དགོས་ལ་བཀའ་དང་། ཡི་གེ་སྤྱི་ལ་བའི་བང་ཆེན་རྒྱལ་པ་དང་།
 མགོན་པོ་པར་སྤྱི་ལ་ཞིང་ཉ་ཚུར་རྒྱུགས་པ། གཞན་ཡང་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་རུ་རྒྱ་

ལེན་པ་དང་། ཤིང་འབྲུ་བ། རྩམ་པ་འཐག་པ་སོགས་ཀྱི་ལས་ཀ་ཡང་བྱེད་དགོས་
ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། །

ཁལ་ཁལ་རིམ་པའི་ཁུ་ལག་གི་འོས་འགན་ནི། ཁལ་ཁལ་རུང་ཆོང་གི་རུས་
རྒྱན་མི་གཅིག་དང་། གཡག་གཅིག་གྲ་སྒྲིག་བྱས་ནས་སྡེ་དགའི་ཕོ་བྲང་གི་བཀའ་
མངགས་སྐྱབ་ནས་བསྟན་དགོས་པ་རེད། དགོས་གཤམ་ནམ་བུར་སྡེ་དགའི་མངའ་
ཁོངས་ཀྱི་དངོས་རྩིས་སྐྱེལ་འདྲེན་ཀྱི་ལས་ཀ་སྐྱབ་དགོས་པ་དང་། ལོ་གཅིག་ལ་ཁུ་
ལག་རྒྱལ་རྒྱུ་རུས་ཆོད་པལ་ཆེར་ལོ་བྱེད་དང་། ཡང་ན་ལྷ་བ་བཞི་རེ་ཙམ་
དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། འོས་འགན་གཙོ་བོ་སྡེ་དགའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཆོང་བོག་
སྐྱེལ་འདྲེན་དགོས་རིགས་དང་། སྡེ་དགའི་རྒྱལ་པོ་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ས་གནས་
དཔོན་རིགས་གཞན་དང་། གཞན་ཡང་སྡེ་དགའི་ས་ཁོངས་བརྒྱད་ནས་འགྲོ་
དགོས་པའི་རྒྱ་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཁག་གི་དངོས་རྩིས་སྐྱེལ་འདྲེན་དགོས་རིགས་
རྩམས་པའི་ཚུན་སྐྱེལ་འདྲེན་བྱེད་རྒྱུ་ལས་འགན་བསྐྱབ་དགོས་པ་རེད། །

རྟ་ཁལ་རིམ་པའི་ཁུ་ལག་གི་འོས་འགན་ནི། རྟ་ཁལ་རུང་ཆོང་གི་མི་གཅིག་
དང་རྟ་གཅིག་གིས། རྒྱལ་པོའི་བཀའ་མངགས་སྐྱབ་ནས་བསྟན་དགོས་པ་རེད།
འོས་འགན་པལ་ཆེར་ཁལ་ཁལ་དང་། འདྲ་ཡང་འདྲིར་དམིགས་གསལ་ཀྱི་འོས་
འགན་རུས་ཆོད་ལོ་གཅིག་ལ་ལྷ་བ་དྲུག་གཤམ། སྐབས་འགར་ལྷ་བ་དགུ་ཙམ་རྒྱལ་
དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་དང་། སྐབས་འགར་རྒྱ་བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་རྩམས་བསྐྱ་
སྐྱེལ་གྱི་ཆེད་རུ་ལྟ་ས་དང་། དར་ཅེ་མདོ་སོགས་ཐག་རིང་བསུ་སྐྱེལ་གྱི་ལས་འགན་
བསྐྱབ་དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་རེད། སྡེ་དགའི་མངའ་ཁོངས་ཡོངས་ལ་ཁུ་ལག་རྒྱལ་
དགོས་པའི་རུང་ཆོང་ཡོད་ཆད་ལ། སྡེ་དགའི་ལྷན་རྒྱུས་ཁང་ནས་ཁུ་ལག་དོ་དམ་
བྱེད་མཁན་གྱི་ཆེད་གཉེར་དཔོན་རིགས་བསྐོ་བཞག་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། ཅས་
སོགས་སོ། །

བཞི། སྤྲ་པ་ལ་སྤྲ་ཆ་སྤྲོད་སྤྲོལ་སྤྲོར།

སྡེ་དགའི་ཡུལ་འདྲིར་མགར་བ། ཤིང་མཁན། སྤར་བཞོས། ལྟ་བཞོ། བྱིས་
པ་སོགས་ལག་རྩལ་ཅན་གྱི་མི་སྤྲ་མང་པོ་ཡོད་པ། དེ་དག་ཁལ་པའི་ཁོངས་སུ་མི་

གཏོགས་པ་རྣམས་དགོན་པ་དང་། དཔོན་རིགས་ཁག་གིས་དངོས་པོ་གསར་སྐྱོན་
 བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་གདན་དྲངས་སྐབས་ལག་རྩལ་ཅན་གྱི་ཉིན་སྟངས་དང་། ཟླ་སྟེང་
 སོགས་སྟེ་ཆའི་ཆེད་གཞི་གཏན་འབེབས་བྱེད་སྟེ་ལོ་ཡོད་འདུག་པ་དང་། དེ་
 བཞིན་ངལ་རྩལ་བ་པལ་པ་རྣམས་ལའང་ཉིན་སྟེང་ཆེད་གཞི་གཏན་འབེབས་བྱས་
 པའི་ཡིག་ཆ་རྟོག་པ་ཡོད་པ་འདྲ་ཡང་དེར་དུས་མཐོང་ཡས་མེད་པར་ཆགས་ཟིན།
 དཀར་མཛེས་ཁུལ་སྲིད་གྲོས་ཀྱིས། རྟོག་ཞིབ་བྱས་པའི་ཡིག་ཆ་གསར་པ་ལྟར་ན།
 «དཀར་མཛེས་ཁུལ་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་ཡིག་» དེབ་བཞི་པ་ལས། སྟེང་པ་
 སྟེང་ཆུའི་དུས་ཆེད་ནི་གཙོ་བོར་ཉིན་སྟེང་ཡིན་པ་དང་། གཞན་ཡང་ཞིང་ལས་བྲེལ་
 ཟེང་ཆེ་བའི་དུས་ཆོགས་རྣམས་སུ་སྟེང་པ་སྟེང་པ་དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་རེད། སྟེང་པ་སྟེང་
 མཁན་ནི་ཁུལ་པ་དང་། ཁོལ་པའི་དུད་ཆེད་ས་ཤིང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་དང་། ཡང་
 བ་དགོན་པ་དང་། དཔོན་རིགས་ཁག་གི་བཞོས་ཤིང་ཆེན་པོ་ཐོབ་པའི་དུད་ཆེད་
 སྟེང་པ་དང་། མི་ལག་མི་འདྲང་པའི་དུད་ཆེད་རྣམས་ཡིན། རྟོག་འདྲའི་ནང་
 ལའང་སྟེང་པ་སྟེང་མཁན་ཡོད་པ་རེད། སྟེང་པའི་སྟེང་ཆ་ནི་ས་གནས་སོ་སོའི་སྟེང་ཆ་སྟོན་
 ཆུའི་ཆེད་གཞི་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་སྟེ། སྡེ་དགའི་མཛེས་པ་གྲོང་གི་ཉིན་སྟེང་ནས་
 མོར་བཞི་རེ་དང་བཅས་བྱུར་དུ་སྟོན་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ཅུ་སྟེང་གྲོང་གི་ཉིན་སྟེང་འོ་
 ཀ་གཅིག་དང་། ཡང་ན་ནས་མོར་ལྷ་རེ་སྟོན་སྟེང་ཡོད། ཡང་ན་མར་དང་འཕྱར་
 བ་ཅུང་བཤུན་སྟེང་ཡང་ཡོད། དེའུ་དང་དངོས་རྩལ་གང་དགོས་སྟེང་པ་རང་
 ཉིད་ཀྱིས་བདམ་ཆོག་པ་རེད། གྲོང་པ་དེས་ལོ་རེར་ཉིན་སྟེང་ལྷ་བཅུ་དང་། ཅུག་
 ཅུ་ཅམ་སྟེང་དགོས་པ་རེད། ཅས་སོགས་སོ། །

ལ། སྟེང་དང་དུ་ལོན་བཏང་ཚུལ།

ཁམས་ཕྱོགས་སུ་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་པོས་དབང་བསྐྱར་བྱས་པའི་མངའ་ཁོངས་དེ་ལ་
 ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་ཅུང་བཤད་ཆ་ཆེད་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དུས་དེར་ན། རྩོད་
 སྡེ་རྩོད་ཁག་ཉེར་ལྷའི་རྩོད་དཔོན་རྣམས་འོས་ཤོག་སྟེང་ནས་གདམས་བསྐྱོད་བྱེད་
 པ་དང་། དེ་ཡང་ལོ་གསུམ་རེའི་ནང་དུ་རྩོད་དཔོན་བསྐྱར་དུ་བསྐོས་བཞག་བྱེད་པ།
 སྡེ་དགའི་གཞུང་ནས་དེའུ་དང་། འབྲུ་རིགས་སོགས་མི་སེར་རྣམས་ལ་དུ་ལོན་

བཏང་བ་སོགས་འཛིན་སྐྱོང་གི་མ་ལག་ཆ་ཚང་བ་ཅིག་ཡོད་འདུག་འོན་ཏེ་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོའི་སྐབས་སུ་འདི་ལ་“ཉ་ནག་དམ་ནག” རྒྱུད་ཆེན་བྱ་ལོན་ཞེས་མི་སེར་ལ་གཉའ་གཞོན་དང་། བཟུ་གཞོག་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤེས་སྤྱད་ཅག་ཞིག་ཏུ་བཅིས་ནས་དགག་པ་བརྒྱབས་འདུག །སྤྱི་དགའི་གཞུང་གིས་མི་སེར་ལ་བྱ་ལོན་བཏང་བའི་སྐོར་ལ་དགག་པ་བརྒྱབས་པའི་ཡིག་ཆ་《དཀར་མཛོས་ཁྱལ་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་ཡིག》 དེབ་བཞི་པ་ལས། རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་རིགས། དགོན་པ་ཁག་གིས་རྒྱུད་ཆེན་བྱ་ལོན་གཏོང་རྒྱ་དེ་ཁྱལ་པ་དང་། ཁོལ་པ་རྣམས་ལ་བཟུ་གཞོག་བྱེད་པའི་གཡོ་ཐབས་གལ་ཆེན་ཞིག་རེད། ཁྱལ་པའི་ནང་ལའང་རྒྱུད་ཆེན་བྱ་ལོན་གཏོང་མཁན་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་རེད། བྱ་ལོན་གཏོང་རྒྱ་གཙོ་བོ་དཔུལ་དང་། འབྲུ་རིགས། རས་ཆ། ར་བཅས་ཡིན། དགོན་ཆེན་ཤང་རུལ་ཕུ་གོང་པར་བརྟག་དབྱེད་བྱས་པར་གཞིག་ན། བྱ་ལོན་གཏོང་རྒྱའི་དངོས་རྣམས་རིགས་རྣམས་ལས་62.1% སྐོར་མོ་ཡིན་པ་དང་། 34.5% འབྲུ་རིགས་ཡིན་པ། 4.2% དེ་དངོས་རྣམས་རིགས་གཞན་ཡིན་འདུག །ཤང་དང་གོང་པ་སོ་སོའི་ནང་ཏུ་བྱ་ལོན་དགོས་མཁན་གྱི་རུད་ཚང་དེ་70% ལས་80% བར་ཟིན་ཡོད་འདུག་རྒྱུད་ཆེན་བྱ་ལོན་དེ་གཏོང་ཡུལ་ཁྱབ་ཆེ་བས་དགོན་ཆེན་ཤང་དང་། དཔོན་སྡེ་ཤང་། འཁོར་ལོ་མདོ་ཤང་། མཁར་སུམ་མདོ་ཤང་བཅས་ཤང་ཁག་ལྟའི་བསྐྱེམས་ཅིས་ལྟར་ན། ཁྱོན་བསྐྱེམས་བྱ་ལོན་དགོས་མཁན་གྱི་རུད་ཚང་1490ཡོད་འདུག་པར། དེའི་རྒྱུད་ཆེན་བྱ་ལོན། དཔུལ་སྐོར་ཆེག་འབྲུམ་གཉིས་ཀྱི་གཅིག་སྟོང་བརྒྱ་མེད་དགྲ་བརྒྱ་(12. 1090)ཆད་ཡོད་འདུག །དེའི་ནང་རྒྱལ་པོ་དང་དཔོན་རིགས་ལ་བྱ་ལོན་ཆད་མཁན་རུད་ཚང་547ཡོད་པ་དེས་དཔུལ་བྱ་སྐོར་45731ཆད་ཡོད་པ་དེས་དཔུལ་བྱ་སྐྱའི་གྲངས་གྱི་37.7% ཟིན་ཡོད་པ་དང་། དགོན་པའི་དཔུལ་བྱ་ཆད་མཁན་རུད་ཚང་872ཡོད་པས་དེས་དཔུལ་བྱ་སྐོར་75. 359ཆད་ཡོད་པ་དེས་དཔུལ་བྱ་སྐྱའི་གྲངས་གྱི་62.3%ཟིན་ཡོད། བྱ་ལོན་ལེན་རུས་ངེས་པར་ཏུ་ཁག་ཐེག་བྱེད་མཁན་ཡོད་དགོས་ཤིང་། གལ་སྲིད་བྱ་ལོན་དགོས་མཁན་བློས་སོང་ན་བྱ་ལོན་ཚང་མ་ཁག་ཐེག་བྱེད་མཁན་གྱིས་རྒྱན་པ་འཇལ་དགོས་པ་དང་། ཁག་

ཐེག་བྱེད་མཁན་གྱི་ཆ་རྒྱུན་ནི་དེས་པར་དུ་བྱིས་ཆང་ལྷན་པོ་ཡིན་དགོས་པ་རེད།
 ལུ་ལོན་ཆད་པའི་དུང་ཆང་མང་ཆེ་བ་ཁྲལ་པ་དང་། དགོན་པའི་ཁོལ་པ་ཡིན་
 ཞིང་། དཔོན་རིགས་ཁག་གི་མངའ་འོག་གི་ཁོལ་པས་ཅ་ལག་གཏང་མ་འཛོག་ན་
 མ་གཏོགས། ལས་སྒྲ་མོས་ལུ་ལོན་སྐྱེ་རྒྱ་རག་མ་རེད། ལུ་ལོན་སྐྱེ་དུས་གན་རྒྱ་
 བཞག་སྟེ་ཕྱོགས་གཉིས་ཀས་འཛོན་ཡིག་རེ་ཉར་དགོས་པ་རེད། སྐྱེད་ཆེན་ལུ་
 ལོན་གྱི་སྐྱེད་གངས་དེ་སྐྱེ་བཏང་ལོ་སྐྱེད་བཙེ་བ་རེད། ལུ་ལོན་སྐྱེ་བའི་དུས་ཆོད་
 ལོ་གཅིག་མ་ཆང་ནའང་ལོ་གཅིག་བཙེ་དགོས་པ་རེད། གལ་སྲིད་འབྲུ་རིགས་སྐྱེ་
 གཡར་བྱས་ན། དཔྱིད་ཀ་སྐྱེས་པ་དེའི་ལུ་ལོན་སྟོན་ཀ་སྐྱོད་དགོས་ཤིང་ཡོད་པས་
 རོན་དངོས་ལོ་གཅིག་ཆང་ཡོད་བ་མ་རེད། ལོ་གཅིག་གི་དུས་ཐོག་ལུ་ལོན་མ་
 སྐྱོད་ན་སྐྱར་དུ་སྐྱེད་ཆ་བཙེ་བ་རེད། སྐྱེར་བཏང་སྐྱེད་ཀ་ལ་རིགས་བཞི་ཡོད་པ་
 རེད། (1) གཅིག་སྐྱེས་གཉིས་འཇལ་གྱི་ལུ་ལོན། དེའི་སྐྱེད་ཀ་100% སྐྱོད་དགོས་
 པ་རེད། (2) གཉིས་སྐྱེས་གསུམ་འཇལ་གྱི་ལུ་ལོན། དེའི་སྐྱེད་ཀ་50% སྐྱོད་
 དགོས་པ་རེད། (3) གསུམ་སྐྱེས་བཞི་འཇལ་གྱི་ལུ་ལོན། དེའི་སྐྱེད་ཀ་33.3%
 སྐྱོད་དགོས་པ་རེད། (4) བཞི་སྐྱེས་ལྔ་འཇལ་གྱི་ལུ་ལོན། དེའི་སྐྱེད་ཀ་
 25%སྐྱོད་དགོས་པ་རེད། དེའི་ནང་ལུ་ལོན་མང་ཤོས་དེ་གཉིས་སྐྱེས་གསུམ་
 འཇལ་དང་། གསུམ་སྐྱེས་བཞི་འཇལ་གྱི་ལུ་ལོན་དེ་རེད། རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་
 རིགས་ཁག་གི་ལོ་རེའི་སྐྱེད་ཆའི་ལུ་ལོན་གྱི་ཡོང་བབ་དེ། ཉ་ལས་དགོས་པ་ཞིག་
 རེད། དུས་དེར་ན། སྡེ་དག་རྒྱལ་པོའི་ལོ་རེའི་སྐྱེད་ཆའི་ཡོང་འབབ་རྒྱར་པ་མགོ་
 གན་ཆིག་ཁྲི་དུག་སྟོང་ལྷག་ཅམ་ཡོད་པ་རེད། ཤོང་གསལ་དུ་བརྗོད་པའི་ལུ་ལོན་
 དེས་མ་ཆད། ད་དུང་དམིགས་གསལ་གྱི་སྐྱེད་ཆེན་ལུ་ལོན་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁ་
 ཤས་ཡོད་པར། ལོ་ཁྲིའི་ལུ་ལོན་ཟེར་བ་དེ་ལོ་ལྷར་སྐྱེད་ཀ་སྐྱོད་པ་མ་གཏོགས་མ་
 ཙ་འཇལ་མི་ཆོག་པས་དེ་ལ་མ་ཤིའི་ལུ་ལོན་ཡང་ཟེར། ཤིན་དུ་བྱབ་ཆེ་བའི་ལུ་
 ལོན་ཞིག་ནི་ཆོང་ལས་གྱི་མ་ཙ་དེ་སྐྱེད་ཆའི་ལུ་ལོན་དུ་བསྐྱར་ནས། ཆོང་ལས་
 དང་། སྐྱེད་ཆའི་ལུ་ལོན་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་དམ་པོར་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།
 རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་རིགས་ཁག་དགོན་པ་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱུན་དུ་ཆོང་ལས་སྐྱོན་

ཅན་དང་། སྤུས་ཀ་ཞན་པ་རྣམས་བཅན་པོའི་སྒོ་ནས་མངའ་འོག་གི་སྡེ་འབངས་
རྣམས་ལ། རྒྱུད་ཆེན་གྱི་ལོན་ཏུ་བསྐྱར་ནས་སྒོད་ཅིང་དེའི་ཁེ་སྲོགས་མ་གནས་ཀྱི་
ལྷ་བ་བཅུ་ཙམ་ལེན་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། །

གཞན་ཡང་རྒྱལ་པོ་དང་། དགོན་པ་ཁག་གིས་སྡེ་འབངས་ལྷག་པོ་རྣམས་
ལ་བཅན་ཤེད་ཀྱིས་རྒྱུད་ཆེན་གྱི་ལོན་ལེན་བཅུག་པ་སྟེ། ཏུས་དེར་ན། དགོན་
ཆེན་དགོན་པས། དགོན་ཆེན་ཤང་གི་བྱ་པ་གྲོང་ཏུ་དབྱར་གནས་སྡེ་པའི་འགན་
བསྐྱོས་ནས་དེས་དབྱར་གནས་ཀྱི་ཐེབས་རྩ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། སྡེ་པ་ཁྱར་
མཁན་དེ་ཁོ་ལ་པ་ལྷག་པོ་ཞིག་ཡིན་དགོས་ཞིང་། ཁྱར་རེས་རེ་ལ་ལོ་ལྔ་རེ་འགན་
ཁྱར་དགོས་པ་རེད། སྡེ་པ་དེས་ལོ་ལྔ་རེ་ཐོང་བྱ་ལྔ་པའི་ནང་དགོན་ཆེན་དགོན་
པའི་དབྱར་གནས་ཁང་ལ་25% རྒྱུད་ཀ་དེ་ཅིས་སྒོད་དགོས་དང་། དགོན་ཆེན་
དགོན་པའི་དབྱར་གནས་ཁང་ནས་དཔུལ་རྩོམ་བརྒྱུད་རྒྱུད་ཆེན་གྱི་ལོན་གྱི་མ་
དཔུལ་ཆེད་ཏུ་སྡེ་པ་ལ་སྒོད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། ད་ཅུང་སྡེ་པ་དེས་རྒྱུད་ཀ་འཇལ་
བ་དང་མཉམ་ཏུ་མར་རྒྱ་ལྔ་བཅུ་རེ་སྒོད་དགོས་པ་རེད། སྐབས་འགར་སྡེ་པས་
རྒྱུད་ཆེན་གྱི་ལོན་དེ་མར་བཏང་མ་ཐུབ་ནའང་གོང་ལ་རྒྱུད་ཆ་འཇལ་དགོས་སྟེན་
གྱིས་སྡེ་པ་ཉ་ལྷག་གི་ཡོད་པས་ཁྲལ་པ་དང་། ཁོ་ལ་པ་ལྷག་པོ་རྣམས་ཉ་ལྷག་ནས་
དཔུལ་པོར་འགྱུར་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་སྟགས་གོང་ཏུ་བསྟན་པའི་དབྱར་
གཞིའི་ཡིག་ཆ་འདི་དག་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་ནང་སྒྲོར་ཙམ་ན་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་
པོ་དང་། དཔོན་རིགས་ཁག་དགོན་པ་བཅས་ཀྱི་ནག་ཉེས་བཅའ་བའི་ཆེད་ཏུ་
བྱིས་པ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། འདིས་སྡེ་དགེའི་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ལ་དགོས་
གལ་ཆེ་བའི་སྐབས་དེའི་གནས་ཚུལ་རྩོམ་མང་པོ་ཞིག་བསྟན་འདུག་པ་འདི་ནི་ཉ་
ཅང་གི་དབྱར་གཞིའི་རིན་ཐང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། འདིའི་ནང་ཏུ་བསྟན་པའི་
དགོན་པའི་སྡེ་པ་བཅས་པ་འདི་ནི་སྐབས་དེར་དགོན་པ་དང་། སྡེ་མང་གི་མཆོད་
འདུལ་ཆེད་ཏུ་མ་ཙུ་བསྐྱབ་མཁན་གྱི་ཆོང་པ་ཞིག་གི་མིང་རེད། དགོན་པའི་སྡེ་པ་
ཁང་བཅས་པ་དེ་དང་ཏུས་“ཀྱང་སི”བཅས་པ་འདི་དང་རྩོམ་གཅིག་པ་རེད། དེས་
ན་དགོན་པའི་སྡེ་པ་བཅས་པ་དེ་དོན་ཏུ་དགོན་པའི་ཆོང་དཔོན་ཞིག་རེད། །

ས་བཅད་བཞི་པ། ཉེས་ཅན་ལ་བྲིམས་ཆད་གཙོད་སྒྲིལ།

སྤྱི་གནའ་པོའི་རུས་སུ་རྩེ་དགེའི་ལྷན་རྒྱས་ཁང་ནས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་
 རྩེ་དགེའི་བྲིམས་རྒྱ་མ་ཞེས་པའི་རྩེ་དགེའི་མངའ་འབངས་ལ་དབང་བསྐྱར་བྱེད་
 ཐབས་ཀྱི་བྲིམས་སྒྲིལ་ཞིག་ཡོད་པ་དེའི་ནང་དོན་ཞིབ་གསལ་མ་དེས་ཀྱང་། གོང་
 རུ་རྒྱལ་མོ་འཇམ་དབྱངས་དཔལ་མོའི་ཞལ་གསུངས་ཟིན་བྱས་བཞོད་པ་ལྟར་ན།
 ལྷན་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱོད་བཅོན་སྐབས་ཀྱི་བྲིམས་ཡིག་ཁག་དང་། ཕག་བྱ་རྩེ་སྤྱི་
 བྲིམས་ཡིག་དགའ་ལྷན་མོ་བྱང་། བཅས་ཀྱི་བྲིམས་ལ་གཞིར་བཟུང་ནས་གཏན་
 འབེབས་བྱས་པའི། བྲིམས་ཡིག་ཅིག་ཡིན་པར་གསལ་བཤད་གནང་བ་ལྟར་ཡིན་
 པར་དེས། ལྷག་པར་རུ་རྩེ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱོན་རྣམས་མང་ཆེ་བ་ལྷ་པ་
 བྱེད་ཅིང་། གཏུང་རིགས་སྤེལ་མཁན་གྱི་རིགས་སྤྱས་གང་ཡིན་པ་དེ་དཔོན་སྟོང་
 མོ་བྱང་རུ་བཞུགས་ནས་རྒྱལ་སྤྱོད་བཅོད་པའི་ཕྱག་རྒྱ་ལྟ་བུ་མཛད་པ་འདི་ནི་རྒྱ་
 སི་བྱང་རྒྱལ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྐབས་སུ། རྩེ་གདོང་མོ་བྱང་ནང་གི་ཕག་བྱའི་གཏུང་
 རིགས་ནང་གི་སྤྱི་བྲིམས་དང་ཏ་ཅང་འདྲ་པོ་འདུག་སྟེ། གནའ་རུས་རྩེ་དགེའི་
 མངའ་འབངས་རྣམས་ཀྱིས། དག་ངག་རྒྱན་གསུམ་སོགས་བྲིམས་འགལ་སྤྱི་བྲིམས་
 གི་བྱ་བ་བྱེད་མཁན་རྣམས་ལ་ཉེས་ཆད་ཀྱི་རིགས་དང་། རྣམ་པ་མི་འདྲ་བ་གཙོད་
 རྒྱལ་ཡོད་པའི་བྲིམས་ཡིག་རྣམས་ནི། རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་སུ་བརྒྱག་
 ཟིན་སྐབས་ང་ཆོའི་མིག་གི་སྟོང་ཡུལ་རུ་མ་གྱུར། འོན་ཀྱང་རིག་གནས་གསར་
 བརྗེའི་རུས་སྐབས་དང་། དེའི་སྟོན་རྗེས་རྣམས་སུ་དཀར་མཛོས་ཁྲལ་སྤྱི་བྲིམས་
 ཀྱིས་རྩེ་དགེའི་མཐུན་སྟོར་སོགས་མཐོ་རིམ་མི་སྣ་དང་། རྩེ་འབངས་དབྱུས་མ་
 སོགས་ཀྱི་མི་རྣམས་ལ་བཅའ་འདྲི་བྱས་ནས་སྤྱི་ཆོགས་རྟོག་ཞིབ་བྱས་པའི་ཡིག་ཆ་
 ཞིག་ཡོད་པར་«དཀར་མཛོས་ཁྲལ་རིག་གནས་ལོ་རྒྱུས་དབྱེད་ཡིག་»དེ་བ་བཞི་པ་
 ལས། དོན་དངོས་ཐོག་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱོན་གྱི་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་བྲིམས་འགལ་ལ་
 ཉེས་ཆད་དུག་པོ་གཙོད་རྒྱུར་གལ་གནད་ཏ་ཅང་ཆེན་པོར་ཅིས་ཏེ་དབང་བསྐྱར་
 གྱི་ལོ་གནས་སྤྱོད་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དམངས་གཙོ་བཅོས་བསྐྱར་བྱས་
 སྐབས་མང་ཆོགས་ཁོད་རུ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པ་གཞི་བཟུང་ན། རྩེ་དགེའི་རྒྱལ་པོའི་

དངོས་འབྲེལ་གྱི་ལུས་ཆད་གཤམ་གསལ།

【1】 མིག་བསྐོ་བ། མིག་བསྐོ་བ་ནི་རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་སྤྱི་ལ་ངོ་སྤྲོད་པ་
དང་། རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱལ་སྤྱི་ ཆོས་ལུགས་བཅས་ལ་སྡོག་སྤྲོགས་གྱི་ལྟ་ཚུལ་ཡོད་
མཁན་དང་། རྒྱལ་པོའི་ཐེལ་འདྲ་བརྒྱས་མ་བཟོ་མཁན། ལག་ཙལ་པས་རྒྱལ་པོའི་
ལས་རིགས་ཞབས་འདེགས་མི་ཞུ་མཁན་བཅས་ལ་བྲིམས་སྟོན་འདི་སྟོན་རྒྱ་རེད།

【2】 ཀླང་པའི་རྒྱས་པ་བཅད་པ། ཀླང་རྒྱས་བཅད་པ་ནི་རྒྱལ་པོས་ཆོག་མཆན་
མ་གནང་བར་རི་འགོར་རི་དྲགས་བསད་མཁན་དང་། ཐེ་ཤོག་བར་བེང་འབྲུགས་
སྟོང་མཁན། རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་པའི་རྒྱ་ལོར་བརྒྱ་ནས་བྲོས་མཁན་བཅས་ལ་
བྲིམས་སྟོན་འདི་སྟོན་རྒྱ་རེད། རྒྱས་པ་བཅད་ཚུལ་ནི། ཐོག་མར་འཇབ་ཅེས་
རྒྱས་པ་ཕྱིར་འཐེན་ཞིང་དེ་ནས་གྲིས་བཅད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།

【3】 འཕང་ལོ་ལེན་པ། ཉེས་ཆད་འདི་བཅད་པའི་ནག་ཉེས་གོང་གསལ་རྒྱང་
པའི་རྒྱས་པ་བཅད་པའི་ནག་ཉེས་དང་གཅིག་པ་ཡིན་ལ། འཕང་ལོ་ལེན་ཚུལ་ནི།
འཕང་ལོའི་ཐོག་ཏུ་གྲིས་རྒྱ་གམ་ཞིག་དྲས་ནས་པགས་པ་བཤུས་རྗེས་སྤྲོགས་བཞིའི་
རྒྱས་པ་བཅད་དེ་འཕང་ལོ་ལེན་ཞིང་ཡོད་པ་རེད།

【4】 ལྷ་གཙོད་པ། ལྷུར་བཏང་བུད་མེད་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་པའི་ཅ་
ལག་བརྒྱ་བ་དང་། ཡང་ན་རྒྱལ་པོ་དང་། ལྷ་ཆེན་ལྷམས་དང་ལུས་འབྲེལ་བྱས་
པའི་དོན་རྒྱུ་ཕྱིར་མདོན་རྗེས་རྒྱལ་པོ་དང་། ལྷ་མ་ལ་ཆད་པ་མི་གཙོད་པ་བུད་
མེད་ཀྱི་ལྷ་གཙོད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། ཡང་བུད་གཅིག་གིས་རྒྱེས་པ་གཉིས་དང་
འབྲེལ་བ་བྱས་རྒྱུ་ཕྱིས་རྒྱེས་པའི་བར་འཐབ་འཛིང་ཐུག་ཏུ་མི་བསད་པའི་དོན་
རྒྱུ་བུད་ན་བུད་མེད་ཀྱི་ལྷ་གཙོད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།

【5】 མཚུ་གཙོད་པ། མཚུ་གཙོད་པའི་ཉེས་ཆད་ནི། རྒྱལ་པོ་དང་། ལྷ་ཆེན།
གཉེར་ཆེན་བཞི་བཅས་ལ་ངོ་སྤྲོད་པ་དང་། མི་དགའ་བའི་གཏམ་བཤད་
མཁན་ལྷམས་རྒྱས་པོ་མོ་གང་ཡིན་ཡང་མཚུ་བཅད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།

【6】 ལག་མགོ་གཙོད་པ། ལག་མགོ་བཅད་པའི་ཉེས་ཆད་ནི། རྒྱལ་པོ་དང་།
ལྷ་མ། ཡང་ན་ཐུན་མོང་གི་རྒྱ་ལོར་བཅས་རྒྱ་མཁན་ལ་བྲིམས་ཆད་འདི་བཅད་པ་

རེད། ཐོག་མར་གནམ་འཐག་དབྱངས་ཏི་རྒྱུ་རྒྱུ་བྱས་རྗེས་ལག་པ་བཅད་ཅིང་
 རེད། བྲིམས་གཙོད་རུས་རྒྱ་མའི་ལག་གཡས་པའི་མགོ་ཐག་པ་བཏགས་ཏི་མི་
 གཅིག་གིས་པར་འཐེན་པ་དང་། མི་གཞན་གཅིག་གིས་ཕྲག་མགོ་ནས་རྒྱ་རྒྱུ་འཐེན་
 ཏི་ལག་ཚོག་ཕྱད་རྗེས། ཡང་མི་གཞན་ཞིག་གིས་ལག་ཚོག་གི་ཕྲགས་པ་བཅད་དེ་
 ལག་མགོ་ས་ལ་ལྷུང་གི་ཡོད་པ་རེད།

【7】རྒྱ་པ་གཙོད་པ། རྒྱ་པ་བཅད་པའི་ཉེས་ཆད་ནི། རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་
 རིགས་ཁག་དགོན་པ་བཅས་སོ་སོར་དབང་པའི་མངའ་འོག་ཏུ་སྒྲོད་འདོད་མེད་པ་
 ཕྱིར་བོས་འགོ་མཁན་ནམས་རྒྱུ་བཟུང་པ་དང་བྲིམས་ཆད་འདི་གཙོད་ཅིང་ཡོད་
 པ་རེད།

【8】སྒྲེ་གཙོད་པ། རྒྱལ་པོ་ལ་ངོ་ཚྭ་བྱེད་པ་དང་། ལྷ་ཆེན་དང་སྤྱལ་པའི་སྤྱུ་
 དགོང་བ། དཔོན་སྒྲེ་མེར་རྒྱག་མཁན་དང་། ཆོས་ལུགས་ལ་ངོ་ཚྭ་རྒྱུ་གཏོད་
 བྱེད་ཅིས་ཡོད་པ། “རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་”བཅའ་བྲིམས་ལ་“གཞོད་སྒྱུན་ཆབ་ཆེན་”གཏོང་
 མཁན་ལ་སྒྲོག་ཐོག་གི་ཉེས་ཆད་གཙོད་པ་རེད།

【9】ཀོ་གཏུམ་རྒྱག་པ། ཀོ་གཏུམ་རྒྱག་པ་ནི་རྒྱལ་པོའི་ཞལ་སྤྱེ་དང་། རྒྱལ་པོ་
 དང་། “རྒྱལ་ཁབ་”ཀྱི་བདེ་འཇགས་ལ་“གཞོད་འཆོར་ཆབ་ཆེན་”གཏོང་མཁན་
 ཡིན་ཆད་ལ་སྒྲོག་ཐོག་གི་ཉེས་ཆད་འདི་བཅད་པ་རེད། བྲིམས་བཅད་གཙོད་
 བྱའི་མི་དེའི་ལུས་པོ་བོག་ཀོས་གཏུམ་པ་དང་། ཡང་ན་སྒྲེ་ལ་ངོ་ཆེན་ཞིང་
 བཏགས་ཏི་རྒྱ་ཡི་ནང་ཏུ་དབྱུགས་ཤིང་ཡོད་པ་རེད།

【10】རྒྱ་ལགས་དང་ལག་ལྷགས་རྒྱུ་པ། འདི་ནི་འདྲིན་བཟུང་བྱས་པའི་
 “གྲོད་ཡ་”ཆང་མར་རྒྱ་ལགས་བརྒྱབས་པ་དང་། ཆབས་ཆེན་ཡིན་མཁན་ལ་ལག་
 ལྷགས་ཀྱང་རྒྱུ་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དཔོན་མོར་འགའ་ཞིག་རྒྱ་ལག་ཆང་མ་
 གཏུང་ཤིང་ཐོག་སྒྲོག་པ་དང་། ཡང་ན་གཏུང་མའི་ཐོག་ཁུང་བུ་ཕྱག་ནས་རྒྱ་
 ལག་དེའི་ནང་ཏུ་བརྒྱག་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།

【11】མངའ་ཁོངས་ནས་མཐར་སྒྲོད་གཏོང་བ། བྲིམས་ཆད་འདི་ནི་པ་མ་
 དང་། སྒྲོབ་དཔོན་བསད་མཁན། ལྷ་མ་དང་བྱེད་མེད་བར་པོ་མོའི་འབྲེལ་བ་

ཡོད་པར་ཤེས་ཀྱང་སྤྲ་གསང་བྱས་ནས་མི་བཤད་མཁན་དང་། མི་སེར་དྲུག་མ་
རྒྱལ་པོའི་བཅུན་མོ་དང་། སྤྲ་མོ་སོགས་དང་ལྷན་འབྲེལ་བྱས་པའི་དོན་རྒྱུན་
ཕྱིར་མདོན་པ་བཅས་ཀྱི་མི་རྣམས་ལ་བྲིམས་ཆད་འདི་གཅོད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།
བྲིམས་ཆད་འདི་གཅོད་དུས་ཐོག་མར་ལྷགས་ཀྱི་ཐེལ་ཅེའི་དཀྱིལ་དུ་རྒྱ་གམ་གྱི་རི་
མོ་དང་། ཡང་ན་བྲི་དང་། བྱ་སོགས་ཀྱི་རི་མོ་བརྒྱུ་ཡོད་པ་དེ་མི་ལ་དམར་
པོར་བསྟེན་རྒྱུ་ཉེས་ཅན་དེའི་ཐོད་པའི་དཔྱལ་བའི་ཐོག་དུ་སྟེན་ཐམ་དེས་
བསྟེན་པས་ཏེ་རི་མོ་ཞིག་གཏོད། དེ་ནས་ཤོག་ཞུ་བཀོན་དེ་རྒྱང་ལྷུང་བཏང་གི་ཡོད་
པ་རེད།

【12】 གནམ་ཐག་དཔྱེད་བ། འདི་ནི་རྒྱལ་པོ་ལ་ངོ་རྒྱུ་དང་། རྒྱལ་པོ་སྟོན་
བསད་བྱ་རྒྱུའི་དོགས་པ་བྱུང་ན་ཐོག་མར་གནམ་ཐག་དཔྱེད་ནས་བཅུན་པོས་
ཁས་ལེན་བྱེད་བཅུག་པ་དང་། རྒྱལ་པོར་ཤོ་ཁལ་འཇལ་རྒྱ་དུས་འགྱུར་བྱེད་པ།
རྒྱལ་པོ་དང་། སྤྲ་མོ་སོགས་དབང་ཤྱགས་གཉིས་ལྟན་ཅན་གྱི་མིའི་རྒྱ་ལོར་བརྒྱས་
པ། རྒྱལ་པོ་དང་དཔོན་རིགས་དག་གི་མདུན་དུ་རྟ་ཞོན་པ་དང་། ལྷ་མོ་གྱོན་
མཁན། རྒྱལ་པོའི་བཀའ་རྒྱ་བཟོ་བཅས་བྱེད་མཁན། དཔོན་རིགས་རྣམས་ལ་སྟེ་
ལེན་ཡག་པོར་མི་བྱེད་མཁན། སྟོན་དུ་རྒྱལ་པོ་ལ་ངན་བཤད་བྱེད་མཁན། རྒྱལ་
པོ་སོགས་དཔོན་རིགས་ཁག་གི་འབྲོག་སའི་ཐོག་རང་གི་རྟ་ཐོག་འཕྲོ་མཁན། རི་
ལ་མེ་རྒྱུབ་མཁན། གནས་རི་དང་ཡུལ་སྟོན་གཞི་བདག་ཐོག་རྟོན་བསད་མཁན།
གནས་དེ་དག་དུ་དབྱར་རྩ་དཔུན་འབྱུང་དང་། བེས་མོག་བརྒྱུ་མཁན། དམག་
དོན་གྱི་འགྲལ་སྟོད་ནང་མི་ཞུགས་མཁན། གསང་འཕྲིན་ཡོད་ན་གོང་དུ་སྟོན་
སང་མི་ཞུ་བ། མདའ་རྩེས་གྲ་སྟོན་ཆ་ཆང་མི་བྱེད་པ། ས་གནས་སོ་སོར་ལ་
གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་དཔོན་པ་ལ་སྟོད་རྒྱུའི་ལས་འགན་ས་དཀར་དང་། ས་
དམར་དུས་ཐོག་དུ་མི་སྟེལ་བ་དང་། སྤྲ་ཆོད་མི་སྟེན་པ་སྟེལ་མཁན། མཆོད་
ཁང་དང་དཔོན་པའི་སྟོ་རྩེ་གི་ཤབས་ནས་འཛིང་མོ་རྒྱག་མཁན། དུས་རྟོན་
སྐབས་སུ། སྟོན་ལམ་དཀྱུག་སྟེ་འཐབ་འཛིང་བྱེད་མཁན་བཅས་ལ་གནམ་ཐག་
དཔྱེད་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། གནམ་ཐག་དཔྱེད་སྐབས་རྒྱུབ་ལག་བྱས་ཏེ་ཤིང་བྲིའི་

སྟེང་དུ་གནམ་ཐག་དབྱང་པ་དང་། དེའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་པོ་དང་། གཉེར་པ། ཕྱག་
མཛོད་བཅས་ཀྱིས་ལས་བྱེད་པ་ལྟ་སྦྱེས་བྱེད་མཁན་བཞག་ཡོད་པ་རེད། བྲིམས་
ཆད་ཐེངས་རེ་ལ་ནག་ཉེས་ཀྱི་ཆོད་དང་བསྟུན་ནས། གནམ་ཐག་ཐེངས་གཅིག་
ནས་དགུའི་བར་དབྱང་གི་ཡོད་པ་རེད། ཐེངས་རེ་ལ་སྦྱོལ་མ་ཆར་ལྷ་དྲུག་ཙམ་གྱི་
ཆོད་ཡིན། ཐེངས་བཞི་པ་ནས་དྲུག་པའི་བར་ཉེས་ཙན་དེའི་རྒྱང་པ་ལ་ཤིང་
བཏགས་ཏེ་གནམ་དུ་དབྱང་ཞིང་ཡོད་པ་དང་། ཐེངས་བདུན་པ་ནས་དགུ་པའི་
བར་རྒྱང་པའི་ཐོག་ཤིང་ལྷིད་པོའམ། ཡང་ན་ཚྭ་དོ་པོ་བཏགས་ནས་གནམ་ཐག་
བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།

[[13]] ལྷག་ཆོན་བཞུ་བ། འདི་ནི་ཅ་ལག་རྒྱ་བྱེད་མཁན་དང་། རྒྱལ་པོ་ལ་སྟོག་
དུ་ངན་སྦྱེད་མཁན། རྒྱལ་པོ་བྱེས་ཐེབས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཐོམ་སྟོང་དང་། སྡེ་སྟོང་
ཁུར་ནས་མདུན་དུ་འོང་བ་དང་ཐུག་པ། རྒྱལ་པོའི་མདུན་དུ་མ་གུས་པའི་ནམ་
འགྱུར་སྟོན་མཁན། ཤིང་ཁུལ་སྐམ་པོ་མིན་པ། རྩ་ཁུལ་འདྲང་མེད་པ། བས་
ཁུལ་མི་སྦྱོད་པ། ལུ་ལག་མ་རྒྱག་པ་རྣམས་ལ་ལྷགས་ཆོན་བཞུ་དགོས་ཤིང་།
དེའང་ཉེས་ཆོད་དང་བསྟུན་ཏེ་མང་བ་ལ་ལྷགས་ཆོན་སྟོང་ཐུག་བཞུ་དང་། ལུང་
བ་ལ་ལྷགས་ཆོན་བཅུ་བཞུ་བ་བཅས་ཀྱི་བྲིམས་ཆད་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་རྒྱལ་
པོ་སོགས་དཔོན་རིགས་མཐོ་གསལ་པོ་ལ་ཐོག་ཐུག་ཤོར་པ་ཡིན་ན་ཡུལ་གྱི་འགོ་པ་དེས་
ལྷགས་ཆོན་བཞུ་དགོས་ཞིང་། ཡུལ་གྱི་འགོ་པ་ལ་ཐོག་ཐུག་ཤོར་ན་གཡོག་པོ་ཞིག་
གིས་ལྷགས་ཆོན་བཞུ་དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་རེད།

[[14]] ཐལ་ལྷག་བཞུ་བ། རྒྱལ་པོ་དང་། གཉེར་ཆེན། གཉེར་པ། འགོ་དཔོན་
ཆེན་པོ་བཅས་ལ་བཙེ་འཛོག་མི་བྱེད་པ་དང་། གཏམ་ལེན་མི་ཞུ་བ། གུས་ཞབས་
མེད་པ། ཕྱག་བདར་གཙང་མར་མི་རྒྱག་པ། སྦྲིག་ཆས་ལེགས་པོར་མི་སྦྲིག་པ།
མཛོད་མེ་མི་གསལ་བ། ར་ནང་ཚྭ་མི་བྲོ་བ། ཡང་ན་ཚྭ་མང་ཆེ་བ་བཅས་ཀྱི་ཁོར་
འབྲུལ་དེ་རིགས་ཐམས་ཅད་ལ་འགྲམ་ལྷག་བཞུ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། བྲིམས་དེ་
རིགས་གཙང་སའི་ཡུལ་ནི། དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱི་བྲིམ་ནང་དུ་ལས་ཀ་བྱེད་
མཁན་གྱི་གཡོག་པོ་རྣམས་ཡིན། སྡེ་དགེ་ཆོས་རྒྱལ་གྱིས་ཡིག་ཐོག་དུ་བཀོད་པ་

དང་། ཡིག་ཐོག་ཏུ་འཁོད་མེད་པའི་བྲིམས་སྟོལ་མང་ཙམ་གཏན་འབེབས་བྱས་
ཡོད་པ་རེད། སྐབས་དེར་བྲིམས་སྟོལ་དེ་དག་གིས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱིག་ལམ་བདེ་
འཇགས་ཡོང་བ་ལ་དངོས་ཤུགས་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་རུས་པ་ཆེན་པོ་ཐོན་ཡོད་པ་
རེད། སྤྱི་དགེ་རྒྱལ་པོས་གོང་གི་བྲིམས་སྟོལ་འདི་དག་ལག་ལེན་བྱས་སྐབས། ཚོས་
རྒྱལ་འགའ་ཞིག་གིས་སྤྱི་དབང་སྐྱོང་སྐབས། སྤྱི་ཚོགས་སྤྱིག་ལམ་བདེ་འཇགས་
ཡིན་སྐབས། དུལ་མའི་དག་ཏུ། རྒྱལ་ཁམས་རྒྱ་མོ་གསེར་ཁྲར་ཡང་བདེ། ཞེས་
པའི་སྐྱོང་སྟོལ་ལྟར་བྱུང་ཡོད། ཁམས་སྤྱོགས་དཔོན་རིགས་གཞན་དག་གིས་ཀྱང་
སྤྱི་དགེ་ཚོས་རྒྱལ་ཀྱི་བྲིམས་སྟོལ་དེ། བེད་སྤྱོད་ནས་རང་ཉིད་མངའ་ཁོངས་གི་མི་
སེར་ལ་དབང་བསྐྱར་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་གཞི་འཛིན་ས་བྱས་ཡོད་པ་རེད། ཁོ་ཚོས་
རང་གི་བྲིམས་སྟོལ་ལ་བསྟོད་བསྐྱེད་བྱེད་པར། བཅོན་སྟོལ་དྲང་པོ་མདའ་དང་
འདྲ། བཅོན་པོ་ཐོག་དང་འདྲ་ཞེས་དྲིལ་བསྐྱེད་བྱས་འདུག་ཁོ་ཚོས་གཏན་
འབེབས་བྱས་པའི་བྲིམས་སྟོལ་དེ། བཙུང་བྱས་ན་དག་པོ་ཡིན་ཡང་གཟེངས་
བསྟོད་བྱེད་པ་དང་། བཙུང་མ་བྱས་ན་གཉེན་ཉེ་ཡིན་ཡང་ཉེས་ཆད་གཙོད་
ཅིང་ཡོད་པ་རེད། ཡིན་ནའང་མང་ཚོགས་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཚོས་རྒྱལ་ཀྱི་བྲིམས་
སྟོལ་དེར། རྒྱལ་བྲིམས་གསེར་གྱི་གཉའ་ཤིང་འདྲ། བལྟས་ན་མངོས་ཤིང་མནན་
མ་ཞིང་། །
ཚོས་བྲིམས་དར་གྱི་མདུད་པ་དེ། བལྟས་ན་འཇམ་ཞིང་བསྟོན་ན་དམ། ཞེས་
བསྟོད་བསྐྱེད་བསྐྱེད་སྟོལ་འདུག །ཅེས་པར་སྤྱི་ཚོགས་རྟོག་ཞིབ་ཀྱིས་འཚོལ་
སྤྱད་བྱས་པའི་དབུད་གཞི་འདི་ནི་ང་ཚོས་སྤྱི་དགེ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་སྤྱིག་
བྲིམས་ཞིབ་འཇུག་པ་ལ་རིན་ཐང་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། འདི་སྤྱི་དགེ་འི་སྤྱིག་
བྲིམས་ཀྱི་ཆ་ཤས་ཙམ་ཡིན་ཡང་ང་ཚོས་ཆ་ཤས་ལ་བརྟེན་ནས་དྲིལ་པོའི་ངོ་ཐོར་
རག་པ་རྟོགས་ཐུབ། །

ལེའུ་བཞི་པ།

དབུ་སྒྲ་ཁག་ལྔ་དང་གནའ་པོའི་མི་སྒྲ།

དབུ་སྒྲ་ཁག་ལྔ་ནི་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་སྤྱིད་གཞུང་གི་མ་ལག་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་
 ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་གཙོ་བོ་སྡེ་དགེའི་ཆོས་དོན་དར་སྤེལ་གྱི་འོས་འགན་སྐྱབ་
 དགོས་ཤིང་ཡོད་ཀྱང་སྐབས་འགར། སྡེ་དགེའི་སྤྱིད་དོན་གྱི་ལེགས་ཉེས་རྒྱས་དོན་
 ལ་གང་འཆམས་གྱི་ལས་འགན་བསྐྱབ་དགོས་པ་མ་ཟད། རུས་སྤྱིས་སྡེ་དགེ་སྤྱིད་
 དོན་ནང་འབྲུགས་སྐབས་སུ། སི་རུ་རིན་པོ་ཆེས་སྡེ་དགེའི་རྒྱལ་ཚབ་གྱི་ཐུགས་
 འགན་བཞེས་ཏེ་སྡེ་དཔོན་ཡོངས་རྫོགས་བཀའ་འོག་རུ་བརྒྱུག་སྐབ་པར་བྱུང་ཡོད་
 པ་རེད། གཞན་ཡང་སྡེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་སུ་དགོན་སྡེ་པ་རྒྱ་ཆོ་མང་པོ་ཞིག་
 ཡོད་ཀྱང་། དབུ་སྒྲ་ཁག་ལྔ་ལ་རང་རང་གི་དགོན་ལག་ཡོད་པ་མ་ཟད་དགོན་
 ལག་མང་པོ་ཞིག་སྡེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལོག་ན་ཡོད་པ་རེད། དེས་ན་དབུ་
 སྒྲ་ཁག་ལྔའི་མཛུགས་སྤྱི་ལ་བརྟེན་ནས། སྡེ་དགེའི་དབང་ཐུགས་རྒྱ་བསྐྱེད་གཏོང་
 གི་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། དཔལ་སྤྱངས་དགོན་ལ་སྡེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་
 སྤྱི་ལོག་རུ་ཡོད་པའི་དགོན་ལག་སྟོ་བོ་སྡེ་པ་དང་། ནང་ཆེན་ས་ཁུལ། འངང་
 དུལ་སྡེ་དེར་རུས་ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ཁོངས། རྒྱལ་རྩོང་། མགོ་ལོག་བཅས་ཀྱི་ས་
 ཁུལ་རུ་ཡོད་པ། དེ་དག་གིས་རང་གི་མ་དགོན་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་བྱེད་པའི་ཞོར་རུ་སྡེ་
 དགེའི་མངའ་དབང་ལ་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐེབས་ཤིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཞིན་རུ་ཀུ་ཐོག་
 དགོན་པ་ལའང་འངང་དང་། རྒྱལ་རྩོང་སྟགས་སུ་དགོན་ལག་ཡོད་པ་དང་།
 རྫོགས་ཆེན་དགོན་པ་ལ་ཡང་ཨ་མ་དོའི་ཡུལ་གྱི་སྟོད་སྐྱོད་དང་། མགོ་ལོག་སྟོད་
 སྟགས་ནང་ཆེན་སྡེ་པའི་ཁོངས་རྒྱལ་ས་སུ་དགོན་ལག་ཡོད་པ་དང་། དཔལ་ཡུལ་
 དང་། ཞེ་ཆེན་རྒྱལ་ས་ལའང་རང་གི་དགོན་ལག་མི་ཁྱེད་བ་ཅིག་ཡོད་པ་རེད། །

ས་བཅད་དང་པོ། དཔལ་སྤྱངས་དགོན་པ།

དཔལ་སྤྱངས་དགོན་པ་ནི། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཉིས་པའི་མེ་ལྷག་སྤྱི་ལོ་1727ལོར་སྡེ་

དགེ་ཚེས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་གིས་སྤྱོད་བདག་དང་། བཀའ་མངགས་འོག་སི་
རྩ་ཚེས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ཀྱིས་སྤྱག་བཏབ། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་གསུམ་པའི་ཚེས་གསུམ་
ཉིན་ས་སྤྱོད་དང་ས་འདུལ་མཛད། ཚེས་བདུན་ཉིན་སྤེ་དགའི་གཉེར་ཆེན་ཚེས་
སྤྱོད་བཀྲ་ཤིས་སྤྱ་དངོས་ཕེབས་ནས་གཙུག་ལག་ཁང་མང་གཏིང་བའི་ལས་དཔོན་
མཛད། དེ་ནས་ལོ་ངོ་གསུམ་ཀྱི་རིང་འདུ་ཁང་གཙོ་བོ་དང་། གྲ་ཁང་ཉེར་ལྷ་
ཅམ་གྲུབ་ཅིང་དེ་དག་ལ་ལྷེབས་བྲིས་དང་ཚོན་རྩི་སོགས་ལེགས་པར་གྲུབ། ས་བྱ་
ལོའི་ཟླ་བ་བརྒྱད་པའི་ཚེས་བཅུ་ཉིན། ཚེས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་རྒྱལ་སྤོན་སྤྱ་
འཁོར་རྣམས་དཔལ་སྤྲངས་དགོན་རྩ་ཕེབས་ནས་དགོན་པ་སྤོ་འབྲེད་ཀྱི་མཛད་སྤོ་
དང་། ལེགས་སྤྱོད་རྒྱ་ཆེན་པོར་གནང་བ་དང་། རུས་མཚུངས་སྤྱི་འབྲེག་པར་རྩ་
བའི་དཔོན་ཁག་རྣམས་དང་། ལ་ལོ། སེ་ཆོ། དཔེ་ལ། ལྷ་རྩ་བཅས་ཀྱི་གྲ་བཅུན་
ལྷ་བརྒྱའི་གྲ་ཁལ་དང་། སྤེ་འབངས་མང་པོ་བཅས་ཀྱི་སྤྱོད་ཆེན་གནང་སྤྱོད་
མཛད། བོད་འདྲིའི་བཀའ་བརྒྱད་པའི་གདན་ས་གོང་འོག་བར་གསུམ་ཞེས་
གདན་ས་ཆེན་པོ་གསུམ་རྩ་བཟངས་པའི་ཡ་གྲལ་གདན་ས་འོག་མར་གྱུར། དེ་
ནས་གདན་རབས་དང་པོ་སི་རྩ་ཚེས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ (1700-1774A, D) ཀྱི་
དགོན་བདག་གཙོ་བོར་གནང་ཞིང་། ཁོང་གི་སྤྱི་གཙུང་པོ་དཔོན་པོ་ཀམ་བསམ་
འཕེལ་དང་། དཔོན་ཀམ་ངེས་ལེགས། དཔོན་ཀམ་བསམ་གཏན་བཅས་ཐམས་
ཅད་སྤྱ་རྩེས་སྤྱ། དཔལ་སྤྲངས་དགོན་རྩ་སྤྱལ་སྤྱ་ངོས་འཛིན་བྱས་ནས་ཚེས་དང་
རིག་གནས་དར་སྤེལ་གནང་བའི་སྤོན་ལས་པ་གཙོ་བོར་གྱུར། སྤྱི་ལོ་1731པའི་
ལྷགས་པག་ལོར་སི་རྩ་ཚེས་ཀྱི་འབྲུང་གནས་ཀྱིས་ཚེས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་གིས་
བཀའ་ལྷང་བཞེན། སྤེ་དགའི་བཀའ་འགྱུར་སྤྲར་ཤིང་བཞོ་རྒྱའི་མ་སྤྱི་དག་སྤྱིག་
དང་། ལྷ་དག་བཅས་ཀྱི་སྤྱག་འགན་བཞེས། སྤྱི་ལོ་1738པའི་ས་རྩ་ལོར་ཚེས་རྒྱལ་
སྤོན་ཚོགས་བསྟན་པ་བྲི་འཁོད་པའི་དབུ་བྲུ་གནང་། སྤྱི་ལོ་1751ལོར་ཚེས་རྒྱལ་སྤོ་
གོས་སྤོན་ཚོགས་བྲིར་འཁོད་པ་དང་། ཚེས་སྤྱིད་གང་ཐད་སྤྱག་རོགས་རྒྱལ་ཆེན་
གནང་བས་སྤེ་དགའི་བསྟན་སྤྱིད་སྤྲར་ལས་རྒྱས་པར་བྱུང་། རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་
པའི་ཤིང་། བྱི་སྤྱི་ལོ་1754ལོར་དཔལ་སྤྲངས་ལྷ་རིག་སྤོབ་སྤྱིང་བཅུགས་ནས་མདོ་

སྐུ་ལྔ་པ་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་འཆད་གཉེར་གནང་། བྱད་པར་སྒྲན་ཚིས་དང་།
 སྐུ་རིག་པའི་འཆད་ཉན་ལ་གངས་ལྗོངས་ཡོངས་ལ་སྒྲན་གྲགས་ཆེ་བར་བྱང་ཡོད།
 རྒྱུ་འདི་ཉིད་ཆོས་དང་། རིག་གནས་གང་ཅི་ཐད་ནས་ཏ་ཅང་མཁས་སྐབས་ཡུལ་
 གང་རུ་ཐེབས་པ་དེའི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གཟིགས་བཀུར་ཆེན་པོ་ཐོབ་ཡོད་པ་ནི།
 བལ་ཡུལ་རུ་ཐེབས་སྐབས་བལ་པོ་ཡམ་བུ་རྒྱལ་པོས་བསྟེན་བཀུར་ཆེན་པོ་གནང་
 བ་དང་། འཇར་ཡུལ་རུ་ཐེབས་སྐབས་འཇར་ས་དམ་རྒྱལ་པོས་དད་གུས་ཆེན་པོ་
 གནང་བ་མ་ཟད། འཇར་དགོན་ཁག་བརྒྱ་གསུམ་ཞེས་པ་གསར་སྟེལ་གནང་།
 རྒྱལ་རྩོད་ཁུལ་རུ་ཐེབས་སྐབས་ཁོ་སྐབས་རྒྱལ་པོ་དང་། རྒྱ་ཆེན་རབ་བརྟན་རྒྱལ་
 པོ་སོགས། ཡུལ་དེ་དག་གི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱིས་དད་གུས་ཆེན་པོར་ཐོབ།
 ལྷག་པར། སྤྱི་ལོ་1774ལོར་རྒྱ་དང་རྒྱལ་རྩོད་དམག་འབྲུགས་སྐབས་རྒྱ་ནག་གོང་
 མས་དཔལ་སྤངས་སུ་བང་མི་བཏང་ནས་སི་རུ་ཆོས་འབྱུང་རྒྱ་དང་རྒྱལ་རྩོད་བར་
 འདུམ་གཏམ་སར་ཐེབས་དགོས་པ་བཀའ་ཤོག་འབྱོར་བར། དགུང་ལོ་བཅུ་པ་
 དང་། སྤྱི་ལོ་སྤང་ཆོར་ལ་གཞིག་ན་སྤྱིར་རང་དགོན་རུ་ཐེབས་མི་ཐུབ་པའི་ཉམས་
 ཆོར་ཡོད་ནའང་། གལ་སྲིད་མ་ཐེབས་ན་སྤེལ་དགེའི་བསྟན་ཆུས་ལ་རྒྱ་ནག་གིས་
 གཞོད་པར་དོགས་ནས་རྒྱ་ནག་རུ་ཐེབས་པའི་ལམ་བར་ཉེ་དོར་ཁ་ས་མཆོ་ཁར་སྤྱི་
 གཤེགས། ཉིད་ཀྱི་ཞལ་སྟོབ་འབེལ་ཆོ་དབང་ཀུན་བྱུང་གིས་སྤྱི་གདུང་སྤྱིར་
 དཔལ་སྤངས་སུ་གདན་དྲངས་པ་དང་། དག་སྒྲའི་གུ་རུ་རྒྱ་ནག་རུ་ཐེབས་པར་རྒྱ་
 ནག་གོང་མའི་གཟིགས་གཟེངས་དང་། ཐོབ་ཐང་གི་ལས་རྟགས་གོས་ཆེན་ཐོག་
 གིས་པའི་བཀའ་ཤོག་ཅིག་ཐོབ་པ་རུས་སྤྱིས་བར་དཔལ་སྤངས་ཤང་སྲིད་གཞུང་གི་
 གཞུང་ལས་ཁང་རུ་བདག་གཉེར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། །

སི་རུ་ཆོས་འབྱུང་གི་ཡང་སྲིད་སི་རུ་པརྩ་ཉིན་བྱེད་དང་། སི་རུ་པརྩ་ཀུན་
 བཟང་། སི་རུ་པརྩ་དབང་མཆོག་སི་རུ་པརྩ་དོན་ཡོད་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་དག་
 གིས་ཀྱང་སྤེལ་དགེའི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱོན་གྱི་བསྟན་སྲིད་གཉིས་ལ་ཞབས་འདེགས་
 རྒྱ་ཆེན་གནང་། བྱད་པར་རུ་སི་རུ་པརྩ་དབང་མཆོག་(1886-1952A.D) གིས་
 སྤྱི་ལོ་1919ལོར་སྤེལ་དགེ་རྒྱལ་པོ་ཨ་ཇ་རྩོ་རྩོ་སེང་གི་སྤྱི་གཤེགས་པ་དང་། སྤེ་

དགེའི་རྒྱལ་ཚབ་ཀྱི་ཐུགས་འགན་བཞེས་ཏེ་བསྟན་སྲིད་གཉིས་ཀར་དབང་ཏུ་བྱས་
ཞིང་། འདུན་སྐྱོར་རྣམས་ཀྱི་ཚུངས་ཀྱི་སྤྱུལ། སྤྱི་ལོ་1942ལོར་མེ་དགེའི་རྒྱལ་མོ་འཇམ་
སྐྱོར་གནང་ཞིང་སྲིད་ཁྲིའི་བཀོད། སྤྱི་ལོ་1942ལོར་མེ་དགེའི་རྒྱལ་མོ་འཇམ་
དབྱངས་དཔལ་མོས་སྲིད་བཟུང་བའི་སྐབས་སུ་མེ་དགེའི་འདུན་སྐྱོར་རྣམས་ཁག་
གཉིས་སུ་གྱེས་ཏེ་སྲིད་དབང་ཐོབ་ཚུངས་ཀྱི་དབང་པོར་སྐབས་སུ། སི་ཏུ་པར་དབང་
མཆོག་གིས་ལུགས་གཉིས་ཀྱི་སྐོ་ནས་མེ་དཔོན་ཡོངས་ལ་མངའ་དབང་བསྐྱུར་ཞིང་
འབྲུགས་ཚུངས་ཞིང་འཇག་དང་། སྲིད་དབང་སྤྱི་བཟོན་ཏུ་བཏང་བ་སོགས་མེ་
དགེའི་བསྟན་རྒྱུ་ལ་མཛད་རྒྱུ་ཏེ་ཅང་ཆེ། ཁོ་པོ་པ་མེས་སོགས་ཀྱི་རབས་
རྣམས་ཀྱིས་གསུངས་པར། སྐབས་དེར་དཔལ་སྤྱངས་སི་ཏུ་རིན་པོ་ཆེས་མེ་དགེ་
རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ཚབ་གནང་ནས། མེ་དགེའི་རྒྱུ་སྲིད་ལ་ཐེ་གཏོགས་གནང་དྲག་པ་
དང་། ལྷ་ཆེན་དང་། དཔོན་རིགས་རྣམས་ལ་བཀའ་བཅན་གནང་དྲག་པས་
དཔོན་ཆེན་དཔོན་པོའི་ལྷ་པ་རྣམས་ཀྱིས། ཁོང་ལ་མི་དགའ་བའི་རྣམ་འགྱུར་གྱིས་
སྐོག་ཏུ་དཔལ་སྤྱངས་མདའ་དཔོན་ཞེས། སྐོག་ལབ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།ཅེས་
གསུངས། །

དཔལ་སྤྱངས་དཔོན་པོའི་ལྷ་པ་གདན་ཐོབ་གཉིས་པ། འཇམ་མགོན་ཀོང་སྤུལ་
སྤྱི་མེད་རིམ་བྱོན་རྣམས་ཡིན་ལ། དེ་ལས་དང་པོ་འཇམ་མགོན་ཀོང་སྤུལ་ཡོན་
ཏན་རྒྱ་མཆོ། སྤྱི་ལོ་1860ཉག་རོང་མགོན་པོ་རྣམ་རྒྱལ་གྱིས་གདན་ཁྲུས་ལྟར་ཉག་
ཁོག་ཏུ་ཐེབས་ནས་ཉག་དཔོན་གྱི་སྤྱི་ཤི་བའི་འདས་ཆོག་བསྐྱབས་པ་དང་། རྒྱུ་
གནང་བྱིན་རྒྱུ་བཅས་མཛད་དེ། དུལ་ཁམས་ཞི་བདེའི་ཐབས་ལམ་བཙོན།
དེའི་ཡང་སྲིད་རིམ་བྱོན་དཔལ་ལྷན་མཁུན་བཙུང་འོད་ཟེར་དང་། ལྷོ་གྲོས་ཆོས་
ཀྱི་སེང་ག། ལྷོ་གྲོས་ཆོས་ཀྱི་ཉི་མ་རྣམས་ཡིན། །

དཔལ་སྤྱངས་དཔོན་པོའི་ལྷ་པ་གདན་ཐོབ་གསུམ་པ། དཔོན་ཀན་སྤུལ་སྤྱི་
ཡང་སྲིད་རིམ་བྱོན་རྣམས་ཡིན་ལ། འདི་ནི་སི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་གི་དཔོན་པོ་རྒྱུང་
ཤོས། དཔོན་ཀམ་བསམ་གཏན་གྱི་ཡང་སྲིད་རིམ་བྱོན་བྱུང་བ་རྣམས་ལ་ཟེར།
འདི་སྤྱི་གཙུང་རྒྱུང་ཤོས་དཔོན་ཀན་ཁུ་བའི་རྒྱ་མཆོན་གང་ཞེ་ན། སྤྱི་གཙུང་

དང་པོ་ཀམ་བསམ་འཕེལ་དབྱང་གངས་ལྗོངས་ལྷ་མོ་བཞུགས་པ་དང་སྐྱེ་གཤེགས།
 དཔོན་གཉིས་པ་ཀམ་ངེས་ལེགས་ཀྱང་དབྱང་ལོ་ར་ལྗོངས་པར་སྐྱེ་གཤེགས། དཔོན་
 རྒྱུ་ཤོས་ཀམ་བསམ་གཏན་དབྱང་ལོ་དོན་བཞིའི་བར་བཞུགས་ཤིང་། སི་ཏུ་
 ཆོས་འབྱུང་སྐྱེ་གཤེགས་རྗེས། དཔལ་སྤངས་དཔོན་པའི་བསྟན་པའི་བྱང་ཤིང་
 མཛད་ནས་བཞུགས་པར་དཔོན་ཆུང་རིན་པོ་ཆེ་ཞེས་འབོད་སྟོལ་དེ་བྱང་འདུག
 དེའི་ཡང་སྤྱི་དེམ་བྱོན་ཀམ་ཐེག་མཆོག་བསྟན་འཕེལ་དང་། ཀམ་ངེས་དོན་
 བསྟན་འཕེལ། ཀམ་བསམ་གཏན་སྟོ་གྲོས། ཀམ་སྟོ་གྲོས་རིན་ཆེན་རྣམས་བྱང་
 ཡོད། །

དཔལ་སྤངས་དཔོན་པའི་སྒྲ་མ་གདན་ཐོབ་བཞི་པ། བེ་རི་མཁུན་བཙེ་སྐྱེ་
 ཐེང་གསུམ་བྱོན་པ་དེ་རྣམས་ཡིན་ཞིང་། སྐྱེ་ཐེང་དང་པོ་ཀམ་འཇམ་དབྱངས་
 མཁུན་བཙེའི་འོད་ཟེར། དེ་ལ་བེ་རི་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཙེ་ཞེས་མཆོན་
 གསོལ་བའི་རྒྱ་མཆོན་ནི། འབྱུངས་ཡུལ་དཀར་མཛེས་བེ་རི་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་སྐྱེ་
 བྱངས་པས་ན་བེ་རི་ཞེས་པ་བྱིས་ཆང་གི་མིང་དང་། འཇམ་མཁོན་གོང་སྐུལ་རིན་
 པོ་ཆེས། རྗེང་གསར་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཙེའི་དབང་པོའི་ཞལ་བཞུགས་པའི་
 སྐབས་སུ། དེའི་གསུང་གི་སྐུལ་པར་ངོས་འཛིན་གནང་བས་ན་མཆོན་དེ་ལྟར་
 ཐོགས། འོན་ཀྱང་རྗེང་གསར་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཙེ་ནི་བྱུང་མཐའ་ས་སྐྱེ་པ་
 ཡིན་ལ། བེ་རི་འཇམ་དབྱངས་མཁུན་བཙེ་ནི་བཀའ་བརྒྱུད་པ་ཡིན། །

དཔོན་པ་འདིའི་བཤད་སྐྱབ་ཀྱི་སྐོར་ལ། སྐྱབ་མཆོད་ནི་ནག་རྒྱལ་པག་གསུམ་
 དང་། མར་ལུགས་རྒྱུད་སྡེ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱབ་པ་འཆར་ཅན་མ་བཀའ་བརྒྱུད་སྡེ་
 ལུགས་ལྟར་འདིར་གསལ་བཤད་ཀྱི་དཔོས་གལ་མ་མཐོང་། བྱད་ཆོས་གཙོ་བོ་ནི་
 གོང་གསལ་ལྟར། སྡེ་ལོ་1754ལོར་སི་ཏུ་ཆོས་འབྱུང་གིས་ལྷ་རིགས་སྟོབ་སྤིང་
 བཅུགས་པར་མདོ་སྐད་རིག་གནས་དང་བཅས་པའི་བཤད་སྟོལ་ཏུ་ཅང་དར།
 ཁམས་སྟོགས་འདིར་རིག་གནས་སྟོབ་གཉེར་བྱེད་ཡུལ་གྱི་ལྷོ་བ་ལྷ་བྱ་ཞིག་ཆགས་
 པ་མ་ཟད། སྐྱོན་ཅིས་དང་། སྐྱ་རིག་པའི་བྲིད་རྒྱན་རྣམས་བོད་གངས་ཅན་
 ཡོངས་ལ་བྱུང་གདལ་བྱིན་ཡོད་པ་རེད། སྡེ་ལོ་1780ལོ་ཡས་མས་ཅམ་ན་དཔོན་

ཀམ་བསམ་འཕེལ་གྱི་ཡང་སྤྱིད། དཔོན་སྤུལ་དབང་གི་རྩོམ་སྤུལ་སྤངས་
 དཔོན་ཏུ་ན་རོ་ཚོས་དུག་གི་སྤྱབ་ཁང་གསར་འདྲུགས་གནང་། དེར་ལོ་གསུམ་ཟླ་
 གསུམ་མཚམས་བཞུགས་ནས་ན་རོ་ཚོས་དུག་དང་། མར་ལུགས་རྒྱུད་ཕྱི་ནམས་
 ཉམས་ལེན་དང་བསྟེན་སྤྱབ་གནང་བའི་སྒོལ་བཅུགས། སྤྱི་ལོ་1866ལོར་ཅམ་ལ་
 ཀོང་སྤུལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོས་དཔལ་སྤངས་ཀྱང་ཁྲོད་ཏུ་ནི་གྲ་ཚོས་དུག་གི་སྤྱབ་པ་
 ཐོག་མར་བཅུགས། ལོ་གསུམ་ཟླ་གསུམ་རིང་ལ་ནི་གྲ་ཚོས་དུག་དང་། ཤང་
 ལུགས་རྒྱུད་ཕྱི་ནམས་ཀྱི་བསྟེན་སྤྱབ་དཔོས་པའི་སྒོལ་གཏོད། དེ་ལྟར་དཔོན་
 འདིར་མདོ་སྤགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་སློབ་གཉེར་བྱེད་ཡུལ་གཙུག་པོར་ཞིག་
 ཆགས་པ་མ་ཟད། མར་ཤང་གཉིས་ཀྱི་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་གདམས་ངག་ཐམས་
 ཅད་འཆད་ཉན་སྟོན་སྤྱབ་བྱེད་ཡུལ་གཙུག་པོར་ཞིག་ཆགས་སྟབས། ཕྱི་དགའི་
 མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཕྱི་སྟོན་སྤུལ་གྲ་མང་པོའི་སྤྱོད་པོན་ནམས་ཀྱིས་དབུ་བྲུ་དང་
 མཚན་གནས་ཀྱར་ཡོད་པ་རེད། དཔལ་སྤངས་དཔོན་པའི་བྱེས་བཞེད་པ་ནམས་
 ཀྱིས་སྐར་འབོད་བྱེད་པར། ཤར་རྒྱལ་བ་དཔལ་སྤངས་དཔོན་པ། བཀའ་དཔོན་
 བརྒྱ་དང་བརྒྱུད་ཅུའི་མ་དཔོན། ས་དཔོན་ཉི་ཤུ་ཙུམ་སྟོན་ཡུལ། རྒྱ་བོད་ཉོར་
 གསུམ་འདུས་ས། རྒྱ་ནག་པོའི་ཡུལ་ཏུ་ར་ཞིང་། འཇང་ཁ་མོའི་ཡུལ་ཏུ་འབྲས་
 ཞིང་། བྱང་གདམ་རེ་མདོ་རུ་ཚྭ་ཞིང་། གནམ་ས་མེད་བཀོས་ཀྱི་བདག་པོ།
 འཇམ་སྤིང་གཡས་བཞག་གི་བདག་པོ། ཕྱི་རྩོང་ཁག་དགུ་ནས་ས་བོགས་དང་
 འབྲུ་ཁལ་ལེན་མཁན་ཡིན་ནོ། ཞེས་འབོད་སྒོལ་ཡོད་འདུག །

དཔལ་སྤངས་དཔོན་པའི་གྲ་ཙུ་དང་དཔོན་ལག་སྟོར་ལ། གྲ་ཙུ་ཤོག་བཞི་ནི།
 ① སེ་ཚེ་ཨ་ལོ་གཉིས་ཀྱི་གྲ་པ་ལ་སེ་ལོ་ཤོག ② ཕྱི་འབོག་པརྩ་རུ་བ་དང་།
 འཇི་རྩུང་ཤོག་པ་གཉིས་ཀྱི་གྲ་པ་ལ་ཕྱི་འབོག་ཤོག ③ དཔེ་མར་རྩ་ཉིན་སྤྱི་བ་
 དང་། དཔེ་ཁ། ཀམ་ཐོག་བཅས་ཀྱི་གྲ་པ་ལ་དཔེ་མར་ཤོག ④ མེ་ཤོད། འཇིན་
 པ། གཉེར་རྩུང་། ཙམ་མདོ། ཉོར་པོ་སྟགས་ཀྱི་གྲ་པ་ལ་ལྟ་རུ་ཤོག་ཟེར། དཔོན་
 འདི་ཐོག་མར་འདེབས་སྟབས། ཕྱི་དགའི་རྒྱལ་པོས་བཀའ་ཡི་གནང་བ་ཐོབ་པའི་གྲ་
 ལྷ་བརྒྱ་ཡིན་ཡང་། ཏུས་ཕྱིས་ཀྱི་ཡིག་ཆའི་ནང་ཏུ་འདུས་པའི་འཁོར་ནི་སྤུམ་སྟོང་

དུག་བརྒྱ་ལྔ་བརྒྱ་ཡོད། ཅེས་གསལ་བས་དབུ་དགོན་པ་སྤང་། །

དགོན་ལག་སྒྲོན་ལ། སྤྱིར་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་བཀའ་དགོན་བརྒྱ་དང་
བརྒྱ་དུ་འེ་མ་དགོན་ཡིན་ཞེས། དགོན་ལག་བརྒྱ་དང་བརྒྱ་དུ་ཡོད་པ་ཡོངས་
གྲགས་ཡིན་ཀྱང་དེ་དག་ཡུལ་གང་དང་། དགོན་པ་གང་ཡིན་གསལ་པོར་འཁོད་
པའི་ཡིག་ཆ་མ་ཆེད། གླེ་དགོན་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་སྤྱི་ལོག་དུ་ཡོད་པའི་
དགོན་པ་དཔལ་སྤངས་རང་ནས། སྤྱི་བསྒྲོན་བཏང་སྟེ་འཛིན་སྟོང་དགོན་པ་ནི།
སྤྱི་བོ་དགོན་ཁག་གཉིས། རྩོད་སྤྱོད་གཉིས། མགོ་ལོག་རྒྱུད་གླེ་དགོན་བཅས་
ཡིན་ལ། གཞན་ཡང་རྒྱལ་པོར་དང་། བཅའ་ཆེན་སྟོགས་སུ་དགོན་ལག་མང་པོ་
ཡོད་འདུག །

གླེ་འཁོར་དུང་ནི། གླེ་དགོན་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་དཔལ་སྤངས་
དགོན་པའི་གླེ་དུང། དཔལ་སྤངས་རང་ནས་སྤྱི་ཆབ་གཏོང་དགོས་པའི་གླེ་པ་ལ།
ཨ་ལོ་སྤྱི་ཆབ་གཉིས། སེ་ཆ་སྤྱི་ཆབ་གཅིག རྩོད་པོ་དང་། རག་ཆབ། རྩམ་མདོ་
གསུམ་ལ་སྤྱི་ཆབ་གཅིག །འཛིན་པ་དང་གཏེར་རྒྱུད་གཉིས་ལ་སྤྱི་ཆབ་གཅིག །
བྱུར་མང་རྩམ་རྒྱལ་སྤྱིར་ལ་སྤྱི་ཆབ་གཅིག །འདན་དུན་མང་ལ་སྤྱི་ཆབ་གཅིག །
མདོ་གཞུང་རྒྱུད་ལ་སྤྱི་ཆབ་གཅིག །རི་མདའ་ལ་སྤྱི་ཆབ་གཅིག །དཔོན་སྟོང་ལ་
སྤྱི་ཆབ་གཅིག་བཅས་དང་། འབྲོག་ཁུལ་དུ་གོ་ཆེ་ལ་ཤེ་དཔོན་དཔོན་གཡོག་གསུམ།
སྤྱི་འབྲོག་ལོར་མ་ཁག་གསུམ་ལ་དཔོན་རེ་རེ། རྩོད་པོ་གཅིག་བཅས་བཏང་
དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་དང་། གཞན་ཡང་སྤྱི་འབྲོག་ནང་དུ་ཤེར་རྒྱུད་དཔོན་གཡོག་
ཁ་ཤས་དང་། ཨ་ལོ་དང་རྩམ་རྒྱལ་སྤྱིར་གཉིས་ལ་ཐོག་རྒྱུད་དཔོན་གཡོག་ཁ་ཤས་
རེ་བཏང་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ཡང་སྤྱི་ཆབ་རྩམས་ཀྱིས་འགན་རེས་ལོ་གསུམ་རེ་
ཡིན་པ་དང་། ཤེར་རྒྱུད་དང་ཐོག་རྒྱུད་ཀྱི་འགན་རེས་ནི་ལྷ་བ་དུག་རེ་ཡིན། །

ས་བཅད་གཉིས་པ། ཀམ་ཐོག་དགོན་པ།

ཀམ་ཐོག་དགོན་པ་ནི། རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ས་ཡོས་སྤྱི་ལོ་1159་ལོར་ཀམ་པ་
བདེ་གཤེགས་ཀྱིས་བཏབ། པོད་འདིར་གསང་སྤྲུགས་སྟོང་མ་པའི་གདན་ས་ཆེན་
པོ་དུག་གི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན། «ཁམས་སྟོགས་དཀར་མཛོས་ཁུལ་གྱི་དགོན་པའི་ལོ་

རྒྱུས་ལས་གསལ་བ་ལྟར་ན། སྐབས་དེར་དམ་ཚེས་འཆད་ཉན་སྒྲིམ་སྒྱབ་བྱེད་
མཁན་མི་ཉག་དང་། སྤྱིང་པ། ཁམས་སྡེ་པ། གཙོང་ཁ། འཇང་པ། ཇི་ཉན་
སོགས་སྟོགས་མཐའ་དག་ནས། ཡོང་མཁན་གྱི་སློབ་མ་སྟོང་ཕྱག་བཞི་ཙམ་དག་
ཚུལ་སྒྱབ། དབྱར་དུས་སུ་མདོ་སྐགས་གྱི་གཞུང་མང་པོ་དང་། བཟོ་དང་། གསོ་
བ། སྒྲ། ཚད་མ། ཕྱིས་དཀར་ནག་སོགས་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་བ་དང་།
དགུན་དུས་སུ་སྒྲིམ་གྲ་རྒྱུ་ལ་བྲིད་དང་། དབང་ལུང་སོགས་གནང་བའི་སློབ་
དར། སྐབས་དེར་ཉི་མ་རེ་ལ་ཚེས་བཅུ་བརྒྱ་གསུམ་ཙམ་རེ་གསུང་དགོས་པ་བྱུང་།
དེ་དུས་དག་འདུན་པ་བྲི་བརྒྱད་ལ་ཉེར་བ་ཚོགས་པ་ལས་བྲིམས་འཆལ་གྱི་སྦྱོང་པ་
ཅན་དུག་ཅུ་ཁ་ལྷག་འདུལ་བའི་ཕྱག་ལེན་བཞིན། གཞིའི་སྒྲ་དང་བཅས་གནས་
དབྱང་མཛད། དེ་སྐབས་ཡོན་བདག་གི་གཙོ་བོ་དཔོན་དག་ལྟ་དང་། མི་ཉག་རྒྱ་
རིན། འཇང་རྒྱལ་པོ། སྤྱིང་དག་ལྟ་དར་རྒྱས། ཀོང་པོ་ཀ་ལེབ། ཤར་ཙོང་ཁའི་
རྒྱལ་པོ། རྒྱལ་མོ་རོང་གི་རྒྱལ་པོ་སོགས་བོད་ཡུལ་སྟོང་སྟངས་ཐམས་ཅད་ནས་
ཞབས་ཏྱིག་དང་ཡོན་འབུལ་རྒྱ་ཆེན་པོར་བྱང་ཡོད་པར་གསལ། ཞེས་དང་།
ཡང་དེ་ཉིད་ལས། ཀམ་དམ་པ་བདེ་གཤེགས་ནས་རིམ་བཞིན་གཙང་སྟོན་རྩོམ་རྩི་
རྒྱལ་མཆོན་དང་། རྒྱལ་ཆོས་གསང་བདག་བྱམས་པ་འབུམ་སྟེ། དམ་གཙང་
བྱམས་གསུམ་དུ་གྲགས་པ་རྒྱུ་ལས་ནས། ཀམ་ཐོག་སི་དུ་ཚེས་གྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་བར་
གདན་རབས་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ་ཐམ་པ་དང་། ལྷ་རབས་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཙམ་
གསུམ་བྱོན་ཡོད་པར་གསུངས། ཞེས་སོ། །

གནས་འདིར་ཀམ་ཐོག་དཔོན་པ་ཆགས་པའི་སྐབས་སུ་ཕྱི་དག་རྒྱལ་པོ་དང་།
ཕྱི་དག་ཞེས་པའི་ཡུལ་མིང་རྒྱུ་ལས་བྱང་མེད་པ་མ་ཟད། ཀམ་ཐོག་གི་ཡུལ་འདིའི་
འགོ་དཔོན་རི་འདྲ་ཡོད་པ་ཁ་གསལ་ཅན་གྱི་ཡིག་ཆ་མ་མཐོང་། ཀམ་དམ་པ་བདེ་
གཤེགས་སྤྱིང་གི་ལྟ་སྐད་དག་ལྟ་ཅི་རྒྱལ་སྐྱེ་གཤེགས་སར་ཕེབས་སྐབས་དཔའ་རྒྱ་
ཆའི་བྲ་ཚོགས་དང་། གྱི་ཡ་བྱི་སྐར་ཕྱན་རྒྱུ་ལས་བྱང་འབྱོར་བ་རྒྱུ་ལས་ཀམ་ཐོག་གི་
ནང་ཉིན་དུ་བཞུགས་པར་གསལ་བ་ལྟར་ན། སྐབས་དེར་ཡུལ་འདིའི་འགོ་དཔོན་
པལ་ཆེར་སྤྱིང་གིས་བྱས་ཡོད་པར་སེམས། སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱ་བཞི་པའི་

མཁུག་ཅམ་ན་ས་དམར་སྟོང་དཔོན། བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་མ་ཡུམ་
འདས་པའི་དགོངས་ཚུགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཀམ་ཐོག་ཕེབས་སྐབས། ཀམ་ཐོག་གྲུབ་ཐོབ་
ཆོས་ཀྱི་དོ་རྗེས་ཡུང་བསྟན་ལྟར། སྟོང་སྟོགས་སུ་བྱོན་པ་དེར་དུས་ལྷང་ར་གྲོང་
འདིར་སླེབས་པ་དང་། སྐབས་དེར་ཡུལ་འདིའི་བདག་པོ་ལྷགས་རའི་སྤྱིང་ཆེན་
པོ་བདག་དྲུང་ཟེར་བ་བཞུགས་པ། དེའི་མཁུན་སྟོན་ཆགས་པ་ལས་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་
རབས་བྱང་བ་གོང་གསལ་ལྟར་རོ། དེ་ལྟར་དགོན་པ་འདིའི་དགོན་བདག་གཙུ་
པོ་ཀམ་ཐོག་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་སྐུ་སྤང་རིམ་བྱོན་དང་། ཚོག་ཙ་སྐུ་སྤང་རིམ་བྱོན།
དྲི་མེད་ཞིང་སྟོང་སྐུ་སྤང་རིམ་བྱོན། ཀམ་ཐོག་དགེ་ཅེ་སྐུ་སྤང་རིམ་བྱོན། ཀམ་ཐོག་
སི་དུ་སྐུ་སྤང་རིམ་བྱོན་ནམས་ཡིན་འདུག །དགོན་འདི་སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་
ཁོངས་སུ་གྱུར་ཚུལ་དང་། སྡེ་དགའི་དབུ་སྒྲ་མཛད་ཚུལ་སྐོར་《ཁམས་སྟོགས་
དཀར་མཛོས་ཁུལ་གྱི་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། ཆོས་སྡེ་འདིའི་བཤད་སྐབ་
འཇུགས་ཉེན་དང་ཆོགས་པའི་གཏོང་སྒོ་སོགས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་ནི། སྟོན་ཆེས་རྗེ་
དམ་པ་བདེ་གཤེགས་སྐུ་རིང་ལ། ཉོར་པོ་དཔོན་དགེ་ལུ་དང་། མེ་ཉག་རྒྱ་རིན།
འཇང་རྒྱལ་པོ། སྤྱིང་དག་ལྟ་དར་རྒྱས། ཀོང་པོ་ཀ་ལེགས་སོགས་ཀྱིས་ཡོན་
བདག་བཀྲིས་ཏེ། གཙུག་ལག་ཁང་ཉེན་དང་བཞེན་པར་བཅས་བཞེངས་པའི་
མཐུན་ཆུན་བསྐྱབས། དགེ་འདུན་པའི་འཆོ་པ་ནི་རྒྱ་གར་འཕགས་པའི་ཡུལ་གྱི་
སྟོལ་ལྟར་བསོད་སྟོལས་ལ། བཞེན་ནས་ཟས་གོས་སྐྱབ་པ་ལས་སྟགས་ནོར་འཆང་
བའི་སྟོས་པ་མ་མཛད། དེ་རྗེས་སྤྱིང་རབས་དང་དྲུང་རབས་ནམས་ཀྱི་སྐབས་ཀྱང་།
འཆོ་པ་བསོད་སྟོལས་ལ་བཞེན་པའི་སྟོལ་བཟང་རྒྱན་འཁྱོངས་སུ་བྱང་བར་མདོན།
དེ་བར་ཆོས་སྡེ་སོ་སོའི་སྐྱེས་ཆེན་དམ་པ། རང་རང་གི་སྤྱིན་ལས་ཆེ་ཆུང་ལས་ང་
དང་ཁྱོད་ཀྱི་སྡེ་ཆེར་མ་བྱུང་། རབ་བྱུང་བཅུ་པའི་སྐོར་ཚུན་ཆད་པོད་སྟོངས་སྟེ་
དང་ཁྱད་པར་མདོ་སྟེན་འདིར། ཆོས་ལྷགས་རང་རང་གི་སྟོགས་ཁག་བཟུང་ནས་
དགོན་སྡེ་གསར་ཆགས་མང་པོས་སྡེ་རིས་སོ་སོར་བྱེས་པ་ལས། དགོན་པ་འདི་
ཡང་ཆོས་རྒྱལ་སྡེ་དགའི་མངའ་རིས་སུ་གཏོགས་པ་མ་ཟད། ཡབ་མེས་ནམས་ཀྱི་
བསྟི་གནས་ཡིན་པའི་བདག་ཆུན་དང་། སྟོང་གསལ་སྟོང་པོའི་སྐབས་སྡེ་དགེ་

ཆོས་རྒྱལ་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་དང་། ཡོན་མཛོད་དུ་འབྲེལ་བ་ལས་སྡེ་དགའི་དབུ་
ལྷ་ཁག་ལྟེ་གཙོ་བོར་ལྟ་བུར་བཀྲམ། བསོད་ནམས་སྡེ་དུ་བཅན་སྐབས་སུ་ཆོས་
རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆོ་རིང་དང་། གྲི་མེད་ཞིང་རྒྱུང་དུས་སུ་སྡེ་དགའི་ས་དབང་སློ་གྲོས་
བཟང་པོ་དང་། དགེ་ཅེ་པའི་ཆེན་སྐབས་ས་དབང་བཟང་པོ། སི་དུ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱ་
མཚོའི་དུས་ལྟ་སྟེ་ཆོ་དབང་རྩོ་རྩོ་སྟེ། ཆོས་རྒྱལ་ནམས་དང་རིམ་པར་མཛོད་
ཡོན་འབྲེལ་བ་ལས། སྡེ་དགའི་གཞུང་གཉེར་དགོན་པ་ཡིན་རྒྱུར་ཆགས་འཛོགས་སྟེ།
སྟོན་དུས་འཁོར་ནས་དུད་གངས་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ་དང་། གཟིག་དུས་སུམ་ཅུ་
ལོ་ལྷ་ཞེས་ཤིང་པ་དུད་གངས་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ་དང་། འབྲོག་དུད་སུམ་ཅུ་ལོ་
ལྷ་ལས་འབྲུ་རིགས་དང་། མར་འབྲུར་ལོ་ལྟར་ལེན་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་ཟད། སི་དུ་
ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚོའི་རྒྱ་དུས་བཤད་གྲུའི་རྟེན་དུ། ས་ངན་དང་། སྐྱ་རྩེའི་དུད་
གངས་ཆོང་མའི་ས་ཤིང་དང་། རྟོར་པོ་བརྒྱ་ཆེའི་ས་ཤིང་ཡོངས་རྫོགས། གཞན་
ཡང་རྟོར་པོ། དཔལ་ལྷུལ་འབྲི་རྒྱ་ལ། དུས་དེ་མར། ཡོ་ཆོ་རི་གཤོང་། རག་ཆབ།
རྩོ་ཀྲུག་རྫོགས་གསུམ་གྱི། དུད་ཆོང་མང་པོ་བཤད་རྒྱུ་གྱི་རྟེན་ཙམ་གཏན་འཇག་
སྟེ་པ་རེད། ཅིས་གསུངས་སོ། །

གཞན་ཡང་ཀུན་གྱི་སྡེ་དགའི་རིག་གནས་ཀྱི་འབྲུང་ཁུངས་གཙོ་བོ་ཞིག་
ཡིན་པ་སྟེ། ལོ་རྒྱུས་སྟེ་བཤད་རྒྱུ་གཉིས་ཀྱི་བསྟན་པ་དར་སྤེལ་གྱི་ཡིན་པ་
ནི། རྒྱུ་ལོའི་དུས་རབས་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ནང་ཀུན་དམ་པ་བདེ་གཤེགས་ཀྱི་དུས་
ནས། ལྷུལ་འདྲིར་མདོ་སྟགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པའི་འཆད་ཉན་གྱི་རྒྱུན་རྒྱ་
ཆེར་དར་ཚུལ་གོང་དུ་བཤད་པ་ལྟར་དང་། དེ་ནས་གདན་རབས་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་
ཅུའི་བར་རིག་གནས་སྟོབ་གཉེར་གྱི་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་བྱུང་བ་ཅིག་ཡིན་འདུག་ལྟ་
པར་རབ་བྱུང་བཅོ་ལྷ་པའི་མེ་རྟ། རྒྱུ་ལོ་1906ལོར་ཀུན་གྱི་སྡེ་དགའི་རྒྱ་མཚོས་
སྡེ་དགའི་གཞུང་གིས་གཟིགས་རྒྱུང་ལོག །ཀུན་གྱི་གཞུང་བརྒྱའི་བཤད་གྲུ་གསར་
འཛུགས་གནང་། ལོ་ལྟེ་རིང་སྟེ་བསམ་བཤགས་ཆགས་འཛོགས་པའི་གཞུང་བརྒྱ་
དང་། བསམ་པས་སློ་འདོགས་བཅད་པའི་གཞུང་ཉེར་ལྷ། སྟོན་པས་ཉམས་སུ་
ལེན་པའི་གཞུང་ལྷ་བཅས་ལ། སྟོབ་གཉེར་དགོས་པའི་སྒྲིག་སྟེ་ལ་གཏན་འབེབ་

གནང་། རྒྱུད་སྡེ་སློབ་གྲྭ་དང་། རིག་གནས་སློབ་གྲྭ་ཞེས་འཛིན་གྱི་དབྱེ་བ་ཕྱེས།
སྡེ་དགེའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཡུལ་སྡེ་མང་པོ་དང་། རྒྱལ་རོང་དང་། འཇང་ཡུལ།
རྩོམ་གོ་ལོག་སོགས་མདོ་ཁམས་ཡུལ་གྲུ་མང་པོ་ནས་ཡོང་བའི་སློབ་གཉེར་པ་སྟོང་
ཆོ་མང་པོ་འདུས་ཤིང་། མདོ་སྒྲགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་ལ་མཁས་པ་མང་
པོ་ཞིག་ཀའི་ཐོག་བཤད་གྲྭ་ནས་བྱུང་ཡོད་པ་རེད། །

ས་བཅད་གསུམ་པ། དབལ་ཡུལ་དགོན་པ།

དབལ་ཡུལ་དགོན་ནི། རབ་བྱུང་བརྒྱ་གཅིག་པའི་ཤིང་སྟུལ། སྟེ་ལོ་1665ལོར་
སྡེ་དགེ་རྒྱལ་རབས་གསུམ་པ། བྲི་ཆེན་སངས་རྒྱས་བརྟན་པའི་བཀའ་ལྷན་བཞུགས་
དབལ་ཡུལ་རིག་འཛིན་ཀུན་བཟང་ཤེས་རབ་ཀྱིས་བཏབ། གཙོ་བོ་མཁས་གྲུབ་
ཀམ་ཆགས་མེད་དང་། གནམ་ཆོས་མི་འགྱུར་རྩོམ་གཉིས་ཀྱི་གདམས་ངག་
གི་རྒྱུན་འཛིན་པ་ཡིན་པས། གདམས་ངག་གི་གྲུབ་མཐའ་བཀའ་བརྒྱུད་པ་དང་།
མིང་གི་གྲུབ་མཐའ་རྟིང་མ་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་གྱུར་ཡོད། དོན་གྱི་གནས་སྟངས་ངོ་མ་
དེ་སྟེ་ལྟར་ན་རྟིང་མ་པ། ནང་ལྟར་ན་བཀའ་བརྒྱུད་པ། གསང་བ་ལྟར་ན་བཀའ་
རྟིང་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་གདམས་ངག་ཉམས་ལེན་བྱེད་མཁན་གྱི་དགོན་པ་ཞིག་ཡིན།
དགོན་པའི་རྩ་འཛུགས་ཀྱི་སྒྲིག་གཞི་ནི། 《ཁམས་སྤྱོད་སྤྱོད་དཀར་མཛོལ་ཁྲུལ་
གྱི་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་》 ལས། གཙོ་བོ་བརྟན་པའི་བདག་པོ་ཆུན་གཞོན་ཆུང་པ་
དང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་སྟུལ་པའི་སྐུ་ཆུང་དང་། མཁན་ཆེན། མཁན་པོ་
བཅས་དང་། ཆོགས་གྲལ་ན་སྤྲེལ་པོ་རྩོམ་པ་དཔོན། དབུ་མཛོད། ཆོས་བྲིམས་
གསར་རྟིང་ཆུང་དང་། སྤྲེལ་བའི་ནང་དུ་གཉེར་པ་དང་། ཕྱག་མཛོད། མི་ཆེན།
དགེ་བསྐྱོས། ཆོགས་ཆེན་བཅས། དེ་ཆུང་སྐུ་རང་རང་གི་འོས་འགན་འཁུལ་སྟུབ་
དང་། གནད་དོན་ཕྱོད་ཆོག་རིགས་རང་གིས་ཐག་བཅད་པ་ཆུང་སྐུ་རྩོམ་
གསན་སྟུལ་བ་དང་། རང་གིས་ཐག་མ་ཆོད་པའི་རིགས་ཆུང་སྐུ་རྩོམ་པའི་
བདག་པོ་ལ་སྟན་གསེང་བཀའ་སྟོར་དང་། ཡང་ན་རྒྱས་འཛོམས་བཀའ་ཤག་མི་
སྐུ་ཆུང་སྐུ་རྩོམ་པ་ལྟ་བུ་སྟེ་མོལ་ཐོག་ཐག་གཙོད་རྒྱ། དོན་ཆེན་རིགས་དགོས་གཤམ་
བྱུང་ཆེ་སྡེ་དགེའི་མཐོ་རིམ་མི་སྐུ་ལ་ཁྱེད་གྲུག་གིས་ཐག་བཅད་རྒྱ་བཅས། དགོན་

པ་ནང་གི་དབང་འཛིན་པའི་གོ་གནས་ཡང་། ཐོག་མར་བསྟན་པའི་བདག་པོ་ནི།
རིག་འཛིན་ཀྱང་བཟང་ཤེས་རབ་ནས་ད་ལྟའི་བར་སྒྲིལ་ན། རིག་འཛིན་ཀྱང་
བཟང་ཤེས་རབ་ནི། སྤྱལ་པའི་སྤྱ་ཞེས་པའི་མཆོན་དམིགས་གསལ་མེད་ཀྱང་
མཁས་བཙུན་གཉིས་ཀྱི་སྟན་པས་བྱབ་པ། མཁས་བྱབ་ཀྱི་ཆགས་མེད་སོགས་
དམ་པ་མང་པོས་རྗེས་སུ་བབྱང་ཞིང་གཟེངས་བསྟོད་གནང་བ། ཆོས་རྒྱལ་སྡེ་དགེ་
རྒྱལ་པོས་དབུ་ཡི་མཆོད་གནས་སུ་བསྐྱར་ཞིང་བསྟན་པའི་བདག་པོར་བསྐོ་བཞག་
གནང་། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་གདན་རབས་ལྟའི་བར་དུ་ཐུགས་སྒྲིལ་སྒྲིབ་མ་རྣམས་
ལ་བསྟན་པ་གཏང་ནས། འཛིན་སྐྱོང་གནང་བ་ལས་དགོན་པའི་སྤྱལ་སྤྱའི་མཆོན་
མ་བྱང་། གདན་རབས་དུག་པ་ཀྱི་འགྱུར་མེད་ནི། རྒྱལ་བ་ཀྱི་པ་བདུད་བདུད་
རྩོལ་སྤྱོད་ཀྱི་སྤྱལ་སྤྱར་རོས་འཛིན་གནང་ནས་བསྟན་པའི་བདག་
པོར་གྱུར། དེ་ནས་བབྱང་དཔལ་ཡུལ་ཀྱི་ཡང་སྤྱིད་རིམ་བྱོན་རྣམས་བསྟན་པའི་
བདག་པོར་གྱུར། ཞེས་སོགས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། དེ་ལྟར་དཔལ་ཡུལ་དགོན་གྱི་
བསྟན་བདག་དཔལ་ཡུལ་ཀྱི་ཡང་སྤྱིད་སྤྱིད་རིམ་བྱོན་རྣམས་དང་། བྱབ་
དབང་པད་རྣམ་སྤྱིད་རིམ་བྱོན། རྩོད་ནང་སྤྱིད་རིམ་བྱོན་རྣམས་ཀྱིས་དཔལ་
ཡུལ་དགོན་གྱི་བསྟན་དོན་རྒྱ་ཆེན་སྤྱབ་གནང་མཛད་པ་མ་ཟད། སྡེ་དགེའི་བསྟན་
རྒྱུས་ལ་ཡང་ཞབས་འདེགས་ཀྱི་མཛད་རྗེས་མི་དམན་པར་འཛིག་ཡོད། སྡེ་དགེའི་
མངའ་སྡེར་གྱི་ཕྱིར་སྤྱོད་སྤྱོད་ཡོད་པའི། དཔལ་ཡུལ་དགོན་ལག་མང་པོ་ཞིག་
མགོ་ལོག་དང་། ཉག་རོང་། ཨ་མདོ་སོགས་སུ་ཡོད་པར་གསལ། །

ས་བཅད་བཞི་ལ། རྩོགས་ཆེན་དགོན་ལ།

རྩོགས་ཆེན་དགོན་པ་ནི། རབ་བྱང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཤིང་སྤྱི་ལོ་1685ལོར་
རྩོགས་ཆེན་པ་བསྐྱར་རིག་འཛིན། ཁམས་སྤྱོད་སྤྱོད་པ་དང་སྡེ་དགེའི་རྒྱལ་
རབས་གསུམ་པ་བྲི་ཆེན་སངས་རྒྱལ་བསྟན་པ་དང་ཞལ་མཛལ། སྡེ་དགེ་རྒྱལ་པོས་
སྤྱིན་བདག་གནང་ཞིང་ཞལ་བཞུགས་ལྟར། སྡེ་དགེ་རུ་དམ་ཡུང་པར་རྩོགས་ཆེན་
ཉམས་ལེན་བྱ་ཡུལ་གྱི་དགོན་པ་བཏབ་པ་ལ། རྩོགས་ཆེན་དགོན་ཞེས་པའི་མིང་
ཆགས། གསང་སྤྱོད་སྤྱོད་མའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་དུག་གི་ཡ་གྲལ་ཞིག་ཡིན། འདི་

ཉིད་རྫོགས་ཆེན་དགོན་པའི་གདན་རབས་དང་། གདན་ཐོབ་རིམ་པ་དང་པོའི་སྒྲ་
མ་ཡིན། སྐྱ་ཕྱིར་གཉིས་པ་འགྱུར་མེད་ཐེག་མཆོག་བསྟན་འཛིན། སྐྱ་ཕྱིར་གསུམ་
པ་རེས་དོན་བསྟན་འཛིན་བཟང་པོ། སྐྱ་ཕྱིར་བཞི་པ་མི་འགྱུར་ནམ་མཁའི་རྩོ་རྩེ།
སྐྱ་ཕྱིར་ལྔ་པ་ཐུབ་བསྟན་ཆོས་ཀྱི་རྩོ་རྩེ། སྐྱ་ཕྱིར་དྲུག་པ་འཛིགས་བྲལ་བྱང་ཆུབ་
རྩོ་རྩེ། སྐྱ་ཕྱིར་བརྟན་པ་བསྟན་འཛིན་འཛིགས་བྲལ་ལྟན་པོ་རྣམས་བྱང་ཡོད་པ་
རེད། དེ་དག་གིས་སྡེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱོན་རྣམས་ཀྱི་བསྟན་ཆུས་ལ་ཞབས་
འདེགས་གང་ལེགས་ཞུས་ཡོད་པར་རེད། རྫོགས་ཆེན་དགོན་པའི་གདན་ཐོབ་རིམ་
པ་གཉིས་པ་ནི། རྫོགས་ཆེན་དཔོན་སློབ་སྐྱ་ཕྱིར་རིམ་བྱོན་རྣམས་ཡིན་ཀྱང་འདིའི་
སྐྱར་ཀྱི་ཡིག་ཆ་མ་ཆེད། རྫོགས་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་དང་། རྫོགས་ཆེན་དཔོན་སློབ་
གཉིས་ཀྱི་འོག་ཏུ། བསྟན་པའི་བདག་པོ་ཀུན་འབྱུག་སྒྲིང་གསུམ་ཞེས་གྲགས་པ་
རྣམས་ཀྱི་གདན་ཐོབ་རིམ་པ་མདོར་བསྡུས་ཅས། 《ཁམས་སྤྱགས་དཀར་མངོས་
ཁུལ་གྱི་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་》 ལས། རྫོགས་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་སྐྱ་ཕྱིར་རྣམས་ཀྱི་ཆོ།
དཔོན་སློབ་སྐྱ་ཕྱིར་རིམ་བྱོན་དང་། སྐྱ་ཞབས་སྐྱ་ཕྱིར་རིམ་བྱོན། ཀུན་བཟང་
དང་། འབྲུག་པ། སྒྲིང་སྐུལ་རིམ་བྱོན་སོགས་རྫོགས་དགོན་གྱི་མཆོག་སྐུལ་རྣམས་
ཀྱི་སྐྱ་ཕྱིར་མང་ཁྱེད་སྐྱ་ཆོགས་ཡོད་པ་ལས། དཔོན་སློབ་ནམ་མཁའ་གསལ་གྱི་སྐྱ་
ཕྱིར་ནི། བརྒྱ་རིག་འཛིན་གྱི་སྐྱ་ཕྱིར་དང་གངས་མཉམ་ཞིང་། དེ་ལ་སྐྱ་ཕྱིར་དང་
པོ་དང་གཉིས་པ་གཉིས་ཀྱིས་གདན་སའི་རྒྱལ་ཆབ་འགན་བཞེས་དངོས་སུ་མཛད།
སྐྱ་ཕྱིར་གསུམ་པ་མན་ཆད་ཀྱི་སྐྱ་ཕྱིར་རྣམས་པལ་ཆེར། གྲུབ་དབང་མཆོག་གི་སྐྱ་
ཕྱིར་དང་ན་མཉམ་གྱུར་སྟབས། གདན་སའི་འགན་གཙོ་བཞེས་མཁན་མིན་ཡང་།
ཁོང་བྱང་ལ་བསྟན་བདག་མཆོག་སྐུལ་རྣམས་གཉིས་ཞུ། དེ་རྗེས་སྤྱི་སང་ཆོས་གྲུའི་
དབུ་འཕྱོགས་མཁན་རྒྱལ་སྐུས་གཞན་པན་མཐའ་ཡས་ཀྱི་ཡང་སྤིད། སྐྱ་ཕྱིར་རིམ་
བྱོན་རྣམས་ལ་སྐྱ་ཞབས་སྐུལ་སྐྱ་ཞེས་བེད་ཀྱི་ཡང་བསྟན་བདག་གི་གྲལ་ཏུ་བཙུགས་
པས་བསྟན་བདག་རྒྱལ་བ་རྣམས་གསུམ་ཏུ་གྲགས། རྫོགས་ཆེན་རིན་པོ་ཆེའི་
གསེར་བྱིའི་གཡས་གཡོན་ཏུ་དཔོན་སློབ་དང་། སྐྱ་ཞབས་རྣམས་གཉིས་བཞུགས་
ཤིང་དེ་གཉིས་ཐོབ་ཐང་དང་དབང་ཆ་སོགས་པལ་ཆེར་མཉམ། གཞན་ཡང་

རྫོགས་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ། སྐྱ་ཕྱེད་བཞི་པའི་སྐབས་སུ་སྤྱིང་འབྲུག་གཉིས་ཀྱིས་གདན་
 ཚབ་གྱི་ཐུགས་འགན་རྒྱ་ཆེར་བཞེས་པ་དང་། སྐྱ་ཕྱེད་ལྔ་པའི་དུས་མཆོག་སྤུལ་
 བདེ་མཆོག་རྫོ་རྩེ་དང་། རྫོགས་ཆེན་གོང་སྤུལ་ནམ་གཉིས་ལ་བདེ་གོང་གཉིས་
 ཞེས་བར་སྐབས་སུ་ཐུགས་འགན་རྒྱ་ཆེ་བཞེས་གནང་། རྫོགས་ཆེན་མཁྱེན་བརྩེ་
 ཡང་དེ་མཆུངས་ཡིན་ཞིང་། ཁོང་ནམས་ནི་བསྟན་བདག་ནམ་གསུམ་གྱི་རྒྱལ་ཚབ་
 ལྟ་བུ་ཡིན་ལ། ཀུན་འབྲུག་སྤྱིང་གསུམ་དུ་གྲགས་པའི་མཆོག་སྤུལ་ནམས་ནས་ཀྱང་
 གདན་ཚབ་ལྟ་བུའི་ཐུགས་འགན་རྒྱ་ཆེར་བཞེས་སྟབས། ཐོབ་ཐང་དང་དབང་ཆ་
 ཡང་ཆེན་པོ་ཡོད། ཅས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། ཤེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་མངའ་ཁོངས་གྱི་ཕྱི་
 ལོག་དུ་ཡོད་པའི། རྫོགས་ཆེན་དགོན་ལག་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་མགོ་ལོག་དང་།
 རྒྱ་དམར། གཞན་ཡང་ཨ་མ་དྲོའི་ཡུལ་གྱི་རྩྭ་དུ་སྤྲད་ནམས་གྱི་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་
 ལས་སྟོགས་ཅམ་མཐོང་བྱལ། རྫོགས་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་སྐྱ་ཕྱེད་རིམ་བྱོན་ནམས་སྤྱིང་
 ཚང་རྒྱལ་པོ་དང་། སོག་ཨོ་རོད་རྒྱལ་པོ། ཐུགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ནམས་ཀྱིས་དབྱ་སྒར་
 བཀྱར་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ཤེ་འབངས་ལ་འབྲོག་རུ་ཤོག་ཆེན་བཙོ་བརྒྱད། ཤོག་
 རྒྱུང་གཉིས་དང་ཉི་ཤུ་ཞེས། སྤུལ་སྤྱད་གངས་བདུན་བརྒྱ་ཅམ་ཡོད་ལ་དགོན་
 འདྲིའི་གྲ་རྩེ་ཁོངས་རོང་འབྲོག་ས་ཆ་གཞན་ལ་ཡང་མང་། ཞེས་སོགས་དཀར་
 མཛོལ་ཁུལ་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་གསལ། །

ས་བཙད་ལྔ་པ། ཞེ་ཆེན་དགོན་པ།

ཞེ་ཆེན་དགོན་པ་ནི། ཞེ་ཆེན་རབས་འབྲུམས་སྐྱ་ཕྱེད་གཉིས་པ་འབྱུར་མེད་
 ཀུན་བཟང་ནམ་རྒྱལ་གྱིས་རབ་བྱུང་བརྒྱ་གསུམ་པའི་ཤིང་སྟག །སྤྱི་ལོ་1734ལོར་
 ཐུག་བཏབ། དེ་ནས་དགོན་བདག་གཙོ་བོ་ཞེ་ཆེན་རབ་འབྲུམས་སྐྱ་ཕྱེད་རིམ་
 བྱོན་དང་། ཞེ་ཆེན་རྒྱལ་ཚབ་སྐྱ་ཕྱེད་རིམ་བྱོན་ནམས་ཡིན་ཞིང་། དེ་དག་གིས་
 ཤེ་དགེ་རི་སྤྱི་དོན་ལ་ཞབས་ཞུས་གང་གནང་དང་། སྐྱ་ཕྱེད་གང་ཞིག་རྒྱལ་རབས་
 གང་གི་དབྱ་སྒར་མཛོད་པ་སོགས་གྱི་ཡིག་ཁ་གསལ་ཆ་མ་རྟེན། 《ཁམས་སྟོགས་
 དཀར་མཛོལ་ཁུལ་གྱི་དགོན་པའི་ལོ་རྒྱུས་》 ལས། དགོན་པ་འདི་ཞེ་ཆེན་རབ་
 འབྲུམས་སྐྱ་ཕྱེད་དང་པོས་བཏབ་ཚུལ་དང་། ཤེ་དགེ་རྒྱལ་པོ་ཁྱི་ཆེན་སངས་རྒྱས་

བསྟན་པས་གཟིགས་སྐྱོང་ཐོབ་ཚུལ་སོགས་བྲིས་འདུག་ཀྱང་། ཁྱེད་ལོ་མེད་མ་
 དེས། གང་ཞེ་ན། གྲུ་བཀྲའི་རྟིང་མའི་ཆོས་འབྱུང་ལས། མེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་
 བརྒྱ་གཅིག་པ་ཆོ་དབང་རྩོམ་རིག་འཛིན་(1786·1847A,D)ཀྱི་བར་དུ་རྒྱལ་རབས་
 གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་དགོན་པ་གང་ཞིག་བཞེངས་པ་དང་། སྤྲོ་མ་གཙོ་བོར་གང་ལ་
 བྱེད་པ་གསལ་བཤད་གནང་བའི་ནང་ཞེ་ཆེན་དགོན་པའི་སྐོར་གཅིག་ཀྱང་གསུང་
 མེད་པ་དང་། མེ་དགའི་རྒྱལ་པོ་ཆོ་དབང་རྩོམ་རིག་ཀྱིས་བྲིས་པའི་མེ་དགའི་རྒྱལ་
 རབས་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་ཡང་ཞེ་ཆེན་དགོན་པའི་སྐོར་གཏན་ནས་སྤོང་མི་འདུག །མེ་
 དགའི་རྒྱལ་པོའི་དབུ་སྒྲ་ཁག་ལྔ་པའི་སྤྱི་དོན་གྱི་ཕྱག་རོགས་ལས་ཁྱེད་ལ་ཉུ་
 འདི་ཡང་ཕལ་ཆེར་རྒྱལ་རབས་བརྒྱ་གསུམ་པ་འཆི་མེད་ཉག་པའི་རྩོམ་རིག་(1840·
 1896A,D)སྐབས་ཙམ་ནས་བྱུང་བར་སེམས་པས་སྤྲད་ནས་དབྱེད་དགོས། །

མེ་དགའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་ཕྱི་ལོག་དུ་ཡོད་པའི་ཡོན་བདག་དང་། དགོན་ལག་
 སྐོར་ལ། ཞེ་ཆེན་རབ་འབྱམས་དང་། རྒྱལ་ཚབ་སྐུ་བྱེད་རིམ་བྱོན་འདི་དག་སྤོང་
 ཆོང་རྒྱལ་པོ་དང་། ལྷ་ཐོག་རྒྱལ་པོ་སོགས་ཀྱི་དབུ་སྒྲ་ཡིན་ཞིང་། དགོན་ལག་ཡང་
 ཉག་རོང་དང་། རྒྱལ་རོང་། མགོ་ལོག་ཨ་མདོ་སོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་དུ་ཡོད་པར་ས་
 གནས་དེ་དག་གི་དགོན་པ་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ་གསལ་ཡང་། དེ་དག་སྤྱོད་ས་
 གཅིག་དུ་མཐུག་བསྐྱེད་བྱས་པ་ཞིག་མ་མཐོང་སྟབས་དགོན་ལག་རི་ཙམ་ཡོད་པ་
 ཞིབ་པར་སྒྲུ་མ་ཤིས། །

ས་བཅད་བྱུག་པ། མེ་དགའི་དགོན་མེད་གྲངས།

བོད་ཀྱི་དགོན་པ་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་དགོན་པ་ལྟར་ལྟ་མཆོད་ཡུལ་ཞིག་ཁོ་ན་ཙམ་
 མ་ཡིན་པར། སློབ་གཉེར་བྱ་ཡུལ་གྱི་སློབ་གྲྭ་དང་། ནང་པ་བཙོས་ཡུལ་གྱི་སྤྲན་
 ཁང་། སློབ་ཁང་བྱ་ཡུལ་གྱི་རིག་གནས་སློབ་ཁང་། (文化游乐场所)དངོས་རྒྱུས་
 རིན་ཆེན་རྣམས་བཙོལ་བའི་ནོར་མཛོད་དམ་དདུལ་ཁང་། འབྲོག་པའི་འཁྱུག་
 རྩོད་སྤྲུལ་སའི་བྲིམས་ར་འདྲ་བོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་ཡིན་པའི་རྒྱ་
 མཆོན་གང་ཞེ་ན། ① བོད་འདིར་ཡུལ་སོ་སོའི་སློབ་གཉེར་བྱ་ཡུལ་གྱི་སློབ་གྲྭ་ཆོ་
 འབྲིང་ཆུང་གསུམ་གྱི་རིམ་པ་ཐམས་ཅད་དགོན་པའི་ནང་དུ་ཆོང་ཡོད་པ་རེད།

བྱིས་པ་ཆུང་དུ་འི་ཀ་ཁ་ག་ང་སློབ་སྦྱོང་བྱ་ཡུལ་ལ་ཀ་ར་ཁང་བཟུང་། དེ་ལ་གྲུ་པ་ཐོག་
མར་བྱེད་མཁན་གྱི་སྤུ་གུ་ནམས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། དེ་ལས་ཐོན་
རྫོང་དཔེ་ར་ཁང་དུ་ཞུགས་ནས་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས་པ་ནི་དཔེར་ན་སློབ་འབྲིང་
ལྟ་བུ་ཡིན། དེ་ལས་ཐོན་རྫོང་དཔེར་གྲུ་ཞུགས་དགོས་པ་ནི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་པོ་
ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། ② ནང་པ་ནམས་གྱི་ནང་བཅོས་བྱེད་སའི་སྤྲན་
ཁང་ཡང་དགོན་པའི་ནང་ཡོད་པ་རེད། གནའ་དུས་སུ་དགོན་པའི་ནང་དུ་ཆེད་
གཉེར་གྱི་སྤྲན་ཁང་མེད་ཀྱང་། བོད་གྱི་སྤྲན་པ་མང་ཆེ་བ་གྲུ་པ་ཡིན་པ་དང་། གྲུ་
པ་མིན་པའི་སྤྲན་པ་ནམས་ཀྱང་སྤྲན་སློབ་གཉེར་བྱ་ཡུལ་དགོན་པའི་ནང་ཡིན་པ་
དང་། རྒྱ་དཀར་ནག་གི་སྤྲན་རྫས་ནམས་ཀྱང་དགོན་པའི་ཆོང་པ་ཁག་ལ་བརྟེན་
ནས་ཉེ་སྤྱོད་བྱ་སྤྱོད་བ་བཅས་གྱི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་ཁོ་ཆོ་མང་ཆེ་བ་དེ་དགོན་པའི་ཉེར་
སློབ་ཞིག་དུ་སྤྲན་ཁང་ཆུང་དུ་རེ་བཟོས་ནས་བསྐྱེད་ཡོད་པ་རེད། ③ ཞིང་འབྲོག་
གི་མི་སེར་ནམས་ལ་རིག་གནས་གྱི་འཆོ་པ་དེ་ཉ་ཅང་དགོན་པོ་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་
བཟང་ཡུལ་སྡེ་སོ་སོའི་དགོན་པ་ནམས་གྱིས། ལོ་ལྟར་འཆར་ཅན་གྱི་རྒྱུད་སྡེའི་ལྟ་
ཆོགས་ནམས་གྱི་གར་འཆམ་དང་། ལོ་རྒྱུས་ནམ་ཐར་སོགས་འཆམ་ཞིང་ཡོད་པ་
འདི་ནི་ཞིང་འབྲོག་མི་སེར་ནམས་ལ། ཉམས་སུ་སྦྱོང་རྒྱ་ཡོད་པའི་རིག་གནས་གྱི་
འཆོ་པ་ཉག་ཅིག་དེ་རེད། དཔེར་ན། སྡེ་དགེ་དགོན་ཆེན་དགོན་པའི་དབྱར་གནས་
ཞེས་པ་རྒྱལ་པོ་ཞོར་བཟང་གི་ནམ་ཐར་འཆམ་པ་དང་། དཔལ་སྦྱངས་དགོན་པའི་
དགུ་གཏོར་ཞེས་པ་དགོན་པོའི་རྒྱུད་གཞུང་འཆམ་པ་དང་། རྫོགས་ཆེན་དགོན་
པའི་སྤྱིང་གེ་སར་གྱི་ནམ་ཐར་འཆམ་པ་སོགས། དགོན་པ་སོ་སོའི་གར་འཆམ་
ནམས་ལ་མི་སེར་ནམས་དགའ་པོར་བྱེད་ཅིང་། ཉེན་ལམ་ཁ་ཤས་གྱི་ས་ཆ་ནས་
གར་འཆམ་འཇལ་སར་འགོ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ④ སྤྱིར་བཟང་བོད་རིགས་ནམས་
གྱིས་རང་གི་ནང་མི་ཁག་གས་ཅིས་ཐང་ཆེ་ཤོས་སྤྱོད་གཤེགས་སྤྱོད་གཤེན་པོ་དེའི་
དགེ་ཅ་སྤྱོད་པའི་ཆེད་དུ་མི་རབས་མང་པོ་ཉར་ཆོགས་བྱས་པའི་དངོས་རྫས་རིན་
ཐང་ཆེ་ཤོས་དེ་དག་དགོན་པའི་ནང་དུ་སྤུལ་སྤོལ་ཡོད་པ་དང་། དགོན་པས་ཀྱང་
སྤྱོད་གསུངས་སྤྱགས་རྟེན་གྱི་མཚོན་རྫས་གྱི་ཆེད་དུ། ཉར་ཆོགས་གང་ལེགས་བྱས་

ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། གསེར་དབུལ་དང་། གཟི་བྱར་ལ་སོགས་རིན་པོ་ཆེའི་
རྒྱན་ཆས་རིགས། མི་མདའ་དང་། གྲིམ་དུང་། མདའ་གཞུ་སོགས་མཆོན་ཆའི་
རིགས་རྣམས། དགོན་པའི་ནང་དུ་ཕུལ་ནས་དགོན་པས་མཆོད་རྟེན་གྱི་ཚུལ་དུ་
ཉར་ཆགས་བྱས་ཡོད་པ་འདི་དག་རེད། གཞན་ཡང་འབྲོག་སྡེ་རྣམས་དུས་རྒྱུན་དུ་
བ་སྐྱུས་སྒྲོར་བྱེད་ཅིང་ཡོད་སྟབས། དངོས་རྟེན་རིན་ཐང་ཅན་རྣམས་དགོན་པའི་
ནང་དུ་བདག་གཉེར་བཅོལ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ⑤ བོད་ཡུལ་འདིར་ཞིང་འབྲོག་
ས་ཁུལ་དུ་སྡེ་ཤོག་བར་དང་། མི་སྡེར་གྱི་བར་པན་ཚུན་འབྲུག་ཚྭ་ཤོར་དུས་ཡུལ་
གྱི་གཙོ་པོ་དང་། རྒན་པོ་སོགས་ཀྱིས་ཁ་མཆུའི་བར་འདུམ་མ་འགྲིགས་པར་བྱང་
ཆོ་དེའི་དགོན་པའི་ནང་དུ་གཏུག་གཤེར་བྱེད་སྟེ་ཡོད་པ་དང་། དགོན་པ་དེའི་
སྒྲ་སྒྲུལ་གང་དྲག་ཅིག་གིས་བར་འདུམ་གྱི་ཚུལ་དུ། ཁ་མཆུ་ཐག་གཙོད་བྱེད་ཅིང་
ཡོད་པ་དེ་ལ་སྟོགས་གཉིས་ཀས་བཙེ་བཀྲར་བྱེད་ཞིང་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྤང་ནས་
ཀྱང་དེའི་བཀའ་དང་འགལ་ན། དགོན་པའི་སྡེ་སྤང་གིས་གནོད་འཆོར་དོག་ནས་
བཀའ་ཡིས་བཅད་པ་རྣམས་བཙེ་སྤང་ཡག་པོ་བྱེད་སྟེ་ཡོད་པ་རེད། ལྷག་པར་
དུ་འབྲོག་པའི་ས་ཁུལ་དུ་རྟག་པར་འབྲོག་པའི་རྩ་སའི་ཆེད་དུ་འབྲུག་ཚྭ་རྒྱན་མི་
ཆད་པ་ཞིག་ཡོང་གི་ཡོད་པ་དེ་དག་དགོན་པས་ཐག་གཙོད་བྱེད་དགོས་ཤིང་ཡོད་
པ་དང་། དེ་བཞིན་དུ་ཁམས་སྟོགས་འདིར་དགྲ་ཤ་ལེན་ཞེས་པའི་སྟེལ་ཞིག་ཡོད་
པ་ནི། མི་ཆང་བར་དང་། སྡེ་ཤོག་བར་འབྲུག་ཚྭ་ཤོར་ནས་པན་ཚུན་མི་བསད་
རེས་བྱང་ན་འདས་པོའི་དེའི་ཉེ་བ་དང་། སྤུན་མཆོད་རྣམས་ཀྱིས་དེའི་ཤ་ལེན་
ལེན་ཞེས་བསད་མཁན་དེའམ། ཡང་ན་དེའི་སྤུན་མཆོད་དང་། ཉེ་འབྲེལ་གང་
དུང་ཞིག་ངེས་པར་བསད་དགོས་པར་བཙེས་ནས། དགྲ་ལེན་བཅོལ་སྟེ་ཡོད་པ་
རེད། འདི་ནི་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བརྒྱུད་དེ་པན་ཚུན་དགྲ་ཤ་ཚྭ་ནས་དམེ་
ཤི་འབྲུག་ཚྭ་རྒྱན་མི་ཆད་པ་ཞིག །ཡོང་གི་ཡོད་པའི་གནས་ཚུལ་དེ་དག་སྐབས་
འགར་སྟོགས་གཉིས་ཀས། དགོན་པའི་སྒྲ་མ་ལ་གཏུག་གཤེར་བྱེད་པ་དང་།
སྐབས་འགར། སྒྲ་མས་རང་འགྲུལ་གྱིས་ཁོ་ཆོའི་སྟོགས་ཁག་གཉིས་ཀ་འཆོལ་ནས་
བར་འདུམ་བྱེད་ཅིང་། འབྲུག་ཚྭ་དེའི་རྒྱན་ཆ་དང་པའི་བཀའ་བཅད་གནང་སྟེ་ཡོད་

ཡོད་པ་དེ་སྤྱི་གསལ་གཉིས་ཀས་བཅི་བཀྱར་ཞུ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། གལ་སྲིད་ཁོ་ཚོས་
སྤྱི་མཐོང་བཀའ་དེ་ཁས་སྤངས་རྗེས་སྤྱི་མཐོང་བཀའ་དང་འགལ་ན་ཆོ་སྤྱི་མ་དན་སོང་
དུ་སྤྱོད་པ་མ་ཟད། ཆོ་འདི་ལའང་དགོན་པའི་ལྷ་སྤྱང་གིས་གནོད་པ་ཡོང་བར་
དོག་ནས་དེ་དང་འགལ་བ་གཏན་ནས་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་མ་རེད། །

ལྷག་པར་ཁམས་སྤྱི་གསལ་འདིར་དགོན་པ་ནི་མི་ཚང་དབུལ་པོ་རྣམས་ལ་དེ་བས་
ཀྱང་གལ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། གང་ཞེ་ན། དགོན་པའི་ཉེ་སྤྱོད་དུ་ཡོད་
པའི་དུད་ཚང་དབུལ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་དགོན་པ་དང་། སྤྱི་མ་གྱུ་ཚང་རྣམས་ལ་
གཙང་སྤྱོད་རོགས་དང་། འབྲུད་ཤིང་འཐུ་བ། ཚུ་ལེན་པ་སོགས་ཞབས་ཞུས་
རྒྱུ་ན། ཉིན་རེའི་བུ་འཐུང་ཐམས་ཅད་དགོན་པའི་ནང་དུ་བྱེད་ཆོག་གི་ཡོད་པ་
དང་། དུད་ཚང་ཞིག་ལ་བྱ་ཞིག་སྤྱོད་ན་དེ་མ་ཐག་དུ་དགོན་པའི་ནང་གྱུ་པ་བྱེད་
རྒྱུའི་མིང་སྤོ་འགོད་པ་ལ་གྱུ་ཡིག་རྒྱུ་ཟེར་བ་རེད། གྱུ་ཡིག་བརྒྱབས་ཟིན་པའི་
ཉིན་དེ་ནས་དགོན་པའི་གྱུ་པར་བཅི་ཞིང་། དགོན་པའི་འཚོགས་སྤྱོད་ཆེ་ཆུང་གི་
དགོར་སྤྱོད་ཆ་ཚང་སྤོ་བྱི་ཡོད་པ་རེད། དེས་ན་དུད་ཚང་དབུལ་པོ་ཞིག་ལ་བྱ་
ཞིག་སྤྱོད་ན་སྤྱོད་མ་ཐག་དུ་གྱུ་པའི་མིང་སྤོ་བཀོད་ཅིང་། དེ་ནས་བཟུང་དགོན་
པའི་འཚོགས་སྤྱོད་གང་ཡོད་བྱི་དགོར་བཅོ་སྤྱོད་པས། ཡུ་མས་བྱིས་པ་དེ་བྱིར་ནས་
དགོར་སྤྱོད་ལེན་སར་འགོ་ཚུགས་ཡོད་པ་རེད། གྱུ་པར་ཞུགས་རྒྱུ་ལ་དུད་ཚང་ཆེ་
ཆུང་དང་། སྤོ་བུ་ཐང་དྲག་ཞན། དེགས་རུས་མཐོ་དམན། སྤོ་བས་འབྱོར་ཆེ་ཆུང་
སོགས་ཀྱིས་ཆ་རྒྱུན་གང་ཡང་མེད་པ་སྤྱོད་བྱ་བྱ་ཞིག་ཡིན་པ་ནས་འགྲིགས་ཤིང་ཡོད་
པ་རེད། དེས་ན་ལྷེ་དགའི་ཡུལ་སྤྱི་གསལ་འདིའི་དགོན་པའི་ནང་གི་གྱུ་པ་མང་པོ་
ཞིག་དུད་ཚང་དབུལ་པོ་བྱ་ཡིན་པ་མ་ཟད། ལོ་རྒྱུས་སོགས་སྤྱོད་ཡོད་པའི་
གོང་སྤྱོད་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་དང་། འབྲུ་མི་པམ། རྩ་དཔལ་སྤྱོད་སོགས་མཁས་པ་
མང་པོ་ཞིག་ཆུང་དུས་འཚོ་བར་དཀའ་ངལ་ཆེ་བས། དགོན་པའི་ནང་གྱུ་པར་
ཞུགས་ཞིང་། དེ་ནས་སྤོ་བུ་སྤྱོད་ལ་འབད་བཅོན་ཆེན་པོར་བྱས་སྤྱོད་པས། སྤྱོད་
སྤྱོད་དུ་མཁས་གྱུ་བ་གཉིས་ལྷན་བྱི་མཚན་སྤྱོད་སྤོ་བུ་པ་ཤ་སྤྱོད་རེད། བྱས་ཅིང་ལྷེ་
དགའི་ཡུལ་འདིར་དགོན་པ་ནི་མི་དམངས་ཀྱི་འཚོ་བའི་ཆ་ཤས་ཤིག་དང་། ལྷེ་

དགེ་རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་རིགས་ཁག་གི་སྲིད་སྐྱོང་མ་ལག་གི་ལས་ཁུངས་གི་ཆ་
ཤས་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་སྟབས། རྩེ་དགེའི་གཞུང་ནས་སྤྱིན་བདག་གནང་སྟེ་
བཏབ་པའི་དགོན་པ་ཁག་གཅིག་ཡོད་པ་དང་། མི་དམངས་ཀྱིས་དད་གུས་ཆེ་
བའི་སྒྲ་མ་ཁག་གཅིག་གིས། མི་དམངས་དང་མཉམ་ཁུ་བྱས་ནས་བཏབ་པའི་
དགོན་པ། གཞན་ཡང་དབུ་སྒྲ་ཁག་ལྔ་སོགས། དགོན་པ་ཆེ་བ་དག་གིས་སྤྱིན་
བདག་བྱས་ནས་དེའི་དགོན་ལག་ཏུ་བཏབ་པའི། དགོན་པ་སོགས་བྱང་ཁུངས་
རིགས་མི་འདྲ་བའི་དགོན་པ་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། གནའ་བོའི་རྩེ་དགེ་རྒྱལ་
པོའི་མངའ་སྡེ་ཁུངས་ཀྱི་དགོན་པ། མིག་སྤར་བསྐྱར་གསོ་གནང་བྱིན་པར་205ཡོད་
པར་གཤམ་གསལ་གྱི་རེའུ་མིག་ལྟར་རོ། །

ཕྱི་དགོན་རྒྱལ་པོའི་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་གྲུབ་མཐའ་སོ་སོའི་དགོན་ཕྱིའི་རེའུ་མིག

【1】 བོན་དགོན་རེའུ་མིག

དགོན་པའི་མིང་	གྲུབ་མཐའ་	དེར་རྒྱས་གནས་ལུལ།
1 ཁྲོ་ཆོང་དགོན་པ།	བོན་པོ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
2 ལྷ་ཉིང་ཆེན་དགོན་	བོན་པོ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད། །
3 འཕེན་ཆོར་དགོན་	བོན་པོ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད། །
4 རབ་རྒྱལ་དགོན་	བོན་པོ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད། །
5 ལྷ་མོན་རྒྱལ་དགོན།	བོན་པོ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད། །
6 རིན་སྒྲུབ་དགོན།	བོན་པོ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད། །
7 ལྷ་འབྲུམ་ལྷན་དགོན་	བོན་པོ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད། །
8 ཐར་བའི་དགོན།	བོན་པོ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད། །
9 ཟེར་འཕྲོ་དགོན།	བོན་པོ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད། །
10 ལྷ་འོད་དགོན།	བོན་པོ།	དཔལ་ལྷལ་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
11 ཁ་རག་དགོན།	བོན་པོ།	དཔལ་ལྷལ་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
12 གཙུག་ལུང་དགོན།	བོན་པོ།	དཔལ་ལྷལ་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
13 ལྷ་ལུང་དགོན།	བོན་པོ།	དཔལ་ལྷལ་རྒྱུང་ཁོངས་སུ་ཡོད།
14 ཞལ་བཞེས་དགོན།	བོན་པོ།	བོད་རྒྱུང་ས་འཁོར་མདའ་རྒྱུང་ས།
15 ལྷ་ག་ཞིག་དགོན་	བོན་པོ།	བོད་རྒྱུང་ས་འཁོར་མདའ་རྒྱུང་ས།
16 དཀར་འབྲུང་ས་དགོན་	བོན་པོ།	བོད་རྒྱུང་ས་འཁོར་མདའ་རྒྱུང་ས།
17 དཔོན་ཆུན་དགོན་	བོན་པོ།	བོད་རྒྱུང་ས་འཁོར་མདའ་རྒྱུང་ས།
18 ལྷ་ཁྲི་དགོན་	བོན་པོ།	བོད་རྒྱུང་ས་འཁོར་མདའ་རྒྱུང་ས།
19 ཕྱིས་བོན་དགོན་	བོན་པོ།	བོད་རྒྱུང་ས་འཁོར་མདའ་རྒྱུང་ས།

[[2]] རྩོད་མའི་དཔོན་པའི་རེའུ་མིག་ 1

དཔོན་པའི་མིང་།	གྲུབ་མཐའ་	དེང་རྒྱས་གནས་ལུལ།
1 རྩོགས་ཆེན་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
2 བཙེ་ཆེན་ཆོས་སྤྱིང་།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
3 རྩོ་ལོགས་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
4 རྩོ་བྲག་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
5 ཡེ་ཤིང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
6 རྩོ་ཀའོ་ཐོག་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
7 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
8 རྩོ་སྐོར་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
9 རྩོད་མཐོ་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
10 རེ་ཆེན་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
11 གཡག་ཟེ་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
12 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
13 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
14 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
15 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
16 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
17 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
18 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
19 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
20 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
21 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
22 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
23 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
24 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།
25 རྩོ་ལྷུང་དཔོན།	རྩོད་མ།	སྤྲོ་དགེ་རྩོད་ཁོངས་སུ་ཡོད།

2 རྟེན་མའི་དགོན་པའི་རིུ་མིག

26	ཕྱག་ཚད་དགོན།	རྟེན་མ།	མེར་བྱུང་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
27	ཕྱག་ཁུང་དགོན།	རྟེན་མ།	མེར་བྱུང་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
28	ཕྱང་མ་རི་ཁོང་།	རྟེན་མ།	མེར་བྱུང་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
29	ཀུ་ཐོག་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
30	རྩོ་མོ་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
31	ཨ་འཛེམས་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
32	ཁོམ་དགོན་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
33	རྩོ་ཀ་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
34	རྩོ་བྱུང་རྒྱུ་པ་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
35	རྩོ་མ་ཕྱག་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
36	ཉིན་དགོན་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
37	རྩང་ཡིག་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
38	ཁང་དམར་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
39	འོ་ཐང་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
40	ཡ་ཆེན་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
41	ལྟོང་ཐང་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
42	རྩོ་ཐོང་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
43	ཐག་དམར་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
44	བར་ཁྱིམ་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
45	ཁམས་དབུས་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
46	རྩོ་བྱུང་ལེ་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
47	མདའ་ཁོ་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
48	རག་ཆབ་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
49	འཛིན་སྤྱན་མོ་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
50	བརྩོ་ཁོ་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
51	རྩོ་ཁོ་བའི་ཆེན་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།
52	ཨ་རིག་ཡང་ལེ་དགོན།	རྟེན་མ།	དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་ཁོངས་སྤྱོད།

3 རྒྱུ་མའི་དགོན་པའི་རེའུ་མིག

53	སེང་རི་དགོན།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
54	དཔལ་ཡུལ་དགོན།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
55	སྒྲ་ནག་དགོན།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
56	གདོང་ལྷ་ལྷ་ཁང་།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
57	འགྲུ་བྱ་ལྷ་ཁང་།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
58	རི་འགོ་དགོན།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
59	རྒྱུ་དམར་དགོན།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
60	སྒྲིབ་རྒྱལ་མེན་དགོན།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
61	དགོན་མདའ་རི་ཁྲོད།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
62	གཤམ་ནག་རི་ཁྲོད།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
63	ཁོ་བརྒྱུད་དགོན།	རྒྱུ་མ།	དཔལ་ཡུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
64	མཁོན་ཁང་རི་ཁྲོད།	རྒྱུ་མ།	བོད་རྒྱུ་ཁོངས་འཛོམས་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
65	ལྷ་གར་རི་ཁྲོད།	རྒྱུ་མ།	བོད་རྒྱུ་ཁོངས་འཛོམས་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
66	རྒྱལ་གསལ་དགོན།	རྒྱུ་མ།	བོད་རྒྱུ་ཁོངས་འཛོམས་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
67	རྒྱལ་ས་བསང་དགོན།	རྒྱུ་མ།	བོད་རྒྱུ་ཁོངས་འཛོམས་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།

【3】 བཀའ་བརྒྱུད་དགོན་པའི་རེའུ་མིག 1

དགོན་པའི་མིང་།	གྲུབ་མཐའ།	དེང་རྒྱུ་གནས་ཡུལ།
1 དཔལ་སྤངས་དགོན།	བཀའ་བརྒྱུད་	སྤེ་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
2 དཔལ་སྤངས་རི་ཁྲོད།	བཀའ་བརྒྱུད་	སྤེ་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
3 དཔལ་འབྱོར་དགོན།	བཀའ་བརྒྱུད་	སྤེ་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
4 ཆ་ཆ་དགོན།	བཀའ་བརྒྱུད་	སྤེ་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
5 གེ་སར་ལྷ་ཁང་།	བཀའ་བརྒྱུད་	སྤེ་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
6 ར་རྒྱུ་དགོན།	བཀའ་བརྒྱུད་	སྤེ་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
7 བརྒྱན་འཕེལ་དགོན།	བཀའ་བརྒྱུད་	སྤེ་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
8 རྒྱ་རི་མཁུལ་དགོན།	བཀའ་བརྒྱུད་	སྤེ་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།

2 བཀའ་བརྒྱུད།

9	པད་མིང་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	ཕྱི་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
10	རྟགས་འཕེལ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	ཕྱི་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
11	འབྲུག་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	ཕྱི་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
12	ཚུ་རྟགས་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	ཕྱི་དཔེ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
13	མེ་རི་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
14	ཆེ་དཔོན་ཆོས་སྤྱིང་།	བཀའ་བརྒྱུད	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
15	འདན་ཆམ་རྒྱལ་སྤྱིང་།	བཀའ་བརྒྱུད	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
16	དན་ཐང་རི་ཁྲོད།	བཀའ་བརྒྱུད	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
17	ལྷ་དཀྱིལ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
18	གཏུ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
19	རྒྱུ་ཁོད་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	དཔལ་ལྷུལ་རྒྱུ་ཁོངས་སུ་ཡོད།
20	དཔོན་ཕུ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
21	འཁོ་ཕུ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
22	འཁོ་ཕུ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
23	འཁོ་ཕུ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
24	ལུ་ཕུ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
25	ལུ་ཕུ་ཆེ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
26	ཁོ་ཕུ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
27	ལུ་ཆེ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
28	ལུ་ཕུ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
29	གནས་མཛོད་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
30	དཔོན་གསར་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
31	རྒྱ་གཉིད་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
32	ས་དཀར་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
33	ཆེ་རིང་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
34	མཁར་འཁོ་དཔོན།	བཀའ་བརྒྱུད	པོད་ལྷོངས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།

3 བཀའ་བརྒྱད་དགོན་པའི་རེའུ་མིག

35	དར་རྒྱས་དགོན།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་
36	བདེ་ཆེན་རི་བྱོད།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་
37	སྒྲིམ་བྲག་དགོན།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་
38	རྟུག་ལུང་དགོན།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་
39	སྐྱོངས་གནས་དགོན།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་
40	བན་ཆེན་དགོན།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་
41	དཔལ་ཆེན་དགོན།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་
42	ཉག་ལུང་དགོན།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་
43	བྱང་རམ་དགོན།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་
44	ཉིར་སྟོན་དགོན།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་
45	ན་ལུང་རི་བྱོད།	བཀའ་བརྒྱད	བོད་སྐད་ས་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་

【4】 ས་སྐྱ་པའི་དགོན་པའི་རེའུ་མིག 1

དགོན་པའི་མིང		གྲུབ་མཐའ	དེང་རྒྱས་གནས་ལུལ།
1	དགོན་ཆེན་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
2	ལྷགས་ར་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
3	རྒྱུ་ལས་ར་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
4	དཔེ་མར་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
5	འཁོར་མདོ་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
6	མཚལ་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
7	སྐ་ལེན་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
8	དགོན་ཉིད་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
9	ཡེ་ན་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
10	བཟང་ལྷ་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
11	འབར་རྒྱུ་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
12	འགྲུ་བྱི་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།
13	ས་སྐྱ་དགོན།	ས་སྐྱ་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱུ་ཁོངས་སྐྱ་ཡོད།

2 ས་རྒྱ་པའི་དགོན་པའི་རེའུ་མིག

14	ལྷ་ས་རྩེར་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
15	རབ་བརྟན་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
16	ལྷ་རྒྱལ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
17	མཁར་མདོ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
18	བྱ་མ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	ཕྱི་དགེ་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
19	འདན་ཤུག་ར་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	མེར་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
20	བདེ་དགོན་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	མེར་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
21	འབྱར་ལེགས་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	མེར་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
22	རབ་ཚོས་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	མེར་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
23	མྱིར་ཡག་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	མེར་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
24	དཔལ་འཛོམས་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	དཔལ་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
25	བྱ་བྱས་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	དཔལ་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
26	འཛིན་རྣམ་རྒྱལ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	དཔལ་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
27	རྩོ་ཁོ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	དཔལ་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
28	རབ་མཐོ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	དཔལ་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
29	གཟིགས་ལྷ་ས་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	དཔལ་ཤུག་རྒྱུ་རྩེར་སྐོང་ས་རྒྱ་ཡོད།
30	མཛོ་ལུང་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་ལྷོང་ས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
31	རྒྱུ་རྩེ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་ལྷོང་ས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
32	ཁི་ཁོ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་ལྷོང་ས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
33	ལམ་པ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་ལྷོང་ས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
34	དགོན་གསར་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་ལྷོང་ས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
35	དགེ་ལོག་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་ལྷོང་ས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
36	བཀྲ་ཤིས་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་ལྷོང་ས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
37	རབ་བརྟན་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་ལྷོང་ས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
38	ཁོང་ཁོ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་ལྷོང་ས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
39	འཛོམ་ཐོག་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་ལྷོང་ས་འཛོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།

3 ས་རྒྱ་པའི་དགོན་པའི་རེའུ་མིག

40	སྒྲིལ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་སྒྲིལ་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
41	སྒྲིལ་ཆོས་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་སྒྲིལ་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
42	གསེར་སྒྲིལ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་སྒྲིལ་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
43	ལ་རྩ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་སྒྲིལ་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
44	རྒྱལ་མཛོད་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་སྒྲིལ་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
45	མཛོད་སྒྲིལ་དགོན།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་སྒྲིལ་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།
46	བདེ་ཆེན་རི་ཁྲོད།	ས་རྒྱ་པ།	པོད་སྒྲིལ་འཁོ་མདའ་རྒྱུ་ཡོད།

【5】 དག་ལྷགས་པའི་དགོན་པའི་རེའུ་མིག 1

དགོན་པའི་མིང་།		གྲུབ་མཐའ་།	དེར་རྒྱས་གནས་ལུ།
1	ཉ་འག་དགོན།	དག་ལྷགས་	ཕྱི་དག་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
2	རྒྱལ་གསར་དགོན།	དག་ལྷགས་	ཕྱི་དག་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
3	ཨོ་གྲུང་དགོན།	དག་ལྷགས་	ཕྱི་དག་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
4	རྒྱ་སྒྲིལ་ཐང་དགོན།	དག་ལྷགས་	ཕྱི་དག་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
5	དགོན་གསར་དགོན།	དག་ལྷགས་	ཕྱི་དག་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
6	མེར་བྱལ་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
7	འབྲུམ་གསར་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
8	འབྲུམ་རྒྱུ་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
9	འབར་རྩ་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
10	རྒྱ་པོ་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
11	ཉིན་རྒྱུ་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
12	གྲུ་པ་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
13	འདན་ཀ་ལྷ་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
14	འཕྱུ་མང་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
15	མང་དག་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།
16	འདན་གྱི་ཐོག་དགོན།	དག་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྒྱུ་ཁོར་ས་ལྷ་ཡོད།

2 དགེ་ལྷགས་པའི་དགོན་པའི་རེའུ་མིག

17	བ་རོད་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱོད།
18	བོ་རོད་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱོད།
19	ཐར་བྱལ་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱོད།
20	མྱོང་ཐང་རྫོལ་མ་རྩ་ཁང་།	དགེ་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱོད།
21	དཔོན་པོ་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱོད།
22	མ་མགིན་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱོད།
23	ཀ་བཞི་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	མེར་བྱལ་རྫོང་ཁོངས་སྤྱོད།
24	གཡས་རི་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	བོད་རྫོངས་འཁོ་མདའ་རྫོང་།
25	ཆོས་འཁོར་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	བོད་རྫོངས་འཁོ་མདའ་རྫོང་།
26	ཡིད་དགའ་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	བོད་རྫོངས་འཁོ་མདའ་རྫོང་།
27	ནམ་རྒྱལ་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	བོད་རྫོངས་འཁོ་མདའ་རྫོང་།
28	གདོང་རྫོང་དགོན།	དགེ་ལྷགས་	བོད་རྫོངས་འཁོ་མདའ་རྫོང་།

ས་བཅད་བརྒྱན་ལ། གནའ་རབས་སྤྱི་མཆན་མི་སྒྲ།

གཞན་ཡང་གནའ་བོའི་སྤྱི་གི་རྒྱུ་དང་དེར་རྒྱུ་ཞིང་དགེ་རྒྱ་གྲགས་པའི་འབྲི་
 རྒྱུ་ཤར་རྒྱུ་གི་ཡུལ་གྱི་འདི་དག་ན་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་མཁས་གྲུབ་གི་སྤྱི་མཆན་དམ་
 པ་མང་པོ་བྱོན་ཞིང་དེ་ནམས་གིས་བོད་གི་ཆོས་དང་རིག་གནས་དར་རྒྱས་བཏང་
 བ་དང་། སྤྱི་ཆོགས་བདེ་འཇགས་གི་སྒྲོར་ལ་མཛད་རྗེས་མི་ཉུང་བ་སྤེལ་ཡོད་པ་
 དེ་དག་ལས་འདིར་གྲགས་ཆེན་མི་སྒྲ་མཆོན་བྱེད་འགའ་ཞིག་དོ་སྤྲོད་ཞུ་བར།

[[1]] ལྷན་མ་ཅེ་མང་ནི། སྤྱི་ལོའི་རྒྱུ་རབས་བརྒྱད་པའི་རྒྱུ་དགྱེལ་རྒྱ་རྒྱལ་པོ་
 བློ་སྤྲོད་ཞིང་བཅན་དང་རྒྱུ་མཉམ་ཅམ་རུ། དེར་རྒྱུ་ཞིང་དགེ་འདན་ཁོག་གི་ཡུལ་
 འདིར་སྤྱི་འབྲུངས། ཁོང་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྟུས་འཇམ་མགོན་ཀོང་སྤེལ་ཡོན་
 ཏན་རྒྱ་མཆོས་མཛད་པའི་《གཏིར་སྟོན་བརྒྱ་ཅའི་ནམ་ཐར་》ལས། “ལྷན་མ་ཅེ་
 མང་ནི། ཁམས་ལྷན་གི་ཡུལ་རྒྱ་འབྲུངས་པས་ལྷན་མར་གྲགས་ཏེ། མཆོན་དངོས་
 ཅེ་མང་དོ། ཡི་གེ་འབྲི་བ་ལ་མཁས་པའི་སྤེལ་རྒྱ་གྱུར་པས་ལག་རྒྱུན་མ་ཉམས་

པའི་བྲིད་སྒོལ་ད་ལྟ་འང་ཡོད་པར་སྤང་། ལོ་ལྔ་ཡང་མཁྱེན་ཏེ་ལོ་ལྔ་ཆེ་བ་གསུམ་
ཆུང་བ་གསུམ་དུ་གྲགས་པའི་མཆན་བུའི་ལོ་ལྔ་ཡིན། སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་ལས་
གསང་མཆན་གྱི་ཆོས་མང་པོ་ཐོབ་སྟེ། རྟོགས་པ་ཤར་བས་ཆོས་ཐམས་ཅད་ལ་མི་
བརྟེན་པའི་གཟུངས་ཐོབ། བཀའ་བརྒྱུད་བདེར་འདུས་སོགས་གཏེར་ཡིག་པལ་
ཆེར་འབྲི་བ་པོ་ཡང་འདི་ཡིན་པར་བཤད་དེ། ཁོ་བོས་ཀྱང་བདེ་འདུས་ཀྱི་གཏེར་
ཡིག་གྲུབ་ཆེན་འདིརི་ལྷག་གིས། ལྟོ་བྲག་སྤྲོ་བོ་ཙག་གི་གཞིས་ཀར་བཞུགས་པ་
དངོས་སུ་མཇལ་བའི་སྐལ་བཟང་ཐོབ་བོ། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

[[2]] ཡག་མོ་གྲུ་པ། རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་ལྷགས་སྟག་སྟེ་ལོ་1110ལོར་དེར་སྟེ་
དགེ་རྒྱུད་ཆེ་ཤོད་ཆུས་ཁང་སབ་གྲོང་ཞེས་པ། དེར་དུས་པེ་ལམ་སྟེ་ཤོག་འབེས་མོ་
གྲོང་དུ་འབྱུངས། ཆུང་དུས་ནས་སྟེ་བ་མང་པོ་དུན་ཟུབ་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་ཆེ་ཤ་
བྱིན་པས་ཐམས་ཅད་བརྟེན། དགྲང་ལོ་དགྲུ་པ་ལ་ཡབ་ཡུམ་གྲོངས་པས་གཙུང་པོ་
ལྷུ་ལ་དུ་བཞག་ནས། བྱ་བྱི་ལྟ་ཁང་དུ་ཕྱིན་ཏེ་མཁན་པོ་སྤོང་དེ་ཆུལ་བྲིམས་འབར་
དང་། སློབ་དཔོན་སྤོང་དེ་འོད་ཟེར་རྒྱལ་ལས་རབ་དུ་བྱུང་། མཆན་རྟོ་རྟེ་རྒྱལ་
པོར་བཏགས། འབྲི་སྟོག་འདོན་གསུམ་ལ་ཐོག་མེད་དུ་མཁྱེན། ལྷག་པར་ཡི་གེ་
དང་ལྟ་རིས་ལ་མཁས་པས་མཁན་པོའི་དཔེ་ཆ་འབྲི་བ་དང་། ལྷ་བྲིས་སོགས་
མཛད། དེ་ནས་དགྲང་ལོ་ཉེར་གཉིས་བར་ཁམས་སྟོགས་འདིར་བཞུགས་རིང་སྤྱ་
མ་བཅུ་དྲུག་ཅུ་བརྟེན་ནས། མདོ་སྟགས་རིག་གནས་དང་བཅས་པ་ལ་མཁས་
པར་སྦྱོང་། དགྲང་ལོ་ཉེར་གཉིས་པར་དབས་ཆེན་པོ་དང་བསྟོངས་ནས་དབུས་སུ་
ཐེབས། ཐོག་མར་སྟོང་ལུང་རྒྱ་དམར་གྱི་ཤྱ་སར་རྟ་སྐྱ་ཐོག་དེ་ནས་དབུས་གཙང་
གི་མཁས་པ་སྤྲད་གྲགས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་གདུགས་ནས་མཁས་པའི་སྟོ་འདོགས་
ཆོད་པར་བྱུང་སྐབས། ཁམས་པ་རྟོ་རྟེ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་མཁས་པའི་མཆན་སྟན་རྒྱས།
དེ་ནས་དགྲང་ལོ་ཞེ་གཉིས་པའི་ལྷགས་ལྷག་ལོར་དྲགས་པོ་སྟེ་སྟོམ་དེ་སྤྲད་གྲགས་
ཆེ་བས་ལན་གཅིག་མཇལ། ཆོས་མི་ཤེས་པ་ཅི་ཡང་ཁྱུ་རྒྱ་མེད། དེ་ནས་ཁམས་
སྟོགས་སུ་ལོག་དགོས་དགོངས་ནས། དྲགས་པོ་རིན་པོའི་ཆེརི་སྤྱ་མཁུན་དུ་བཅར་
ནས་ཆོས་ཀྱི་བསྟོ་སྤོང་ཁུས་པས་སེམས་རྟོ་འཕྲོད། དེ་ནས་སྤྱ་མ་སྤྱ་མ་གཤེགས་

བར་དུ་ལོ་གསུམ་གྱི་རིང་ལ་སྐྱེ་མཁུན་དུ་བཞུགས། དེ་ནས་དགུང་ལོ་ཞི་བཞི་པར་
འོལ་ཁར་བྱོན་ནས་རེ་ཞིག་བཞུགས། དེ་ནས་ངམ་ཤོད་དང་། ཡར་ལུང་། འོན།
སྤང་ཆུང་དགོན་སོགས་བཞུགས་ནས་སློབ་མ་མང་དུ་འདུས་པ་རྣམས་དྲགས་པོའི་
བཀའ་བྱུང་ཆུ་བོ་གཉིས་འདྲེས་གྱི། གདམས་ངག་གིས་བསྐྱེད་ས་ནས་བཞུགས།
དགུང་ལོ་ཞི་དགུ་པའི་ས་སྟག་ སྤྱི་ལོ་1158ལོར་རྩ་ཡི་གོང་མདར་པག་མོ་གྲུ་ཞེས་
པའི་གནས་དེར་བྱོན་ནས་གདན་ས་ཐེལ་བཏབ། སྐྱེ་མ་གཤེགས་གྱི་བར་ལོ་བཅུ་
གསུམ་ཅམ་གྱི་རིང་ལ། གནས་འདིར་འཆད་ཉན་སྟོམ་སྐྱབ་ཁོ་ན་མཛད་དེ་
བཞུགས་པས་སྤྱ་མའི་མིང་ལ་ཡང་པག་མོ་གྲུ་པ་ཞེས་སོགས། སྐབས་དེ་སློབ་
ཆོགས་བརྒྱད་བརྒྱ་ལ་གདུགས་སོག་ལྔ་བརྒྱ་གྲགས་པར་བྱུང་ཞིང་། དེ་ལས་བྱ་
ཆེན་ཉེར་བཞི་གྲགས་པ་རྣམས་གྱི་ནང་། སྐྱབ་པ་འཇིག་རྟེན་མགོན་པོ་ལས་འབྲི་
གུང་བཀའ་བརྒྱད། ཐང་པ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་བ་ལས་སྟག་ལུང་བཀའ་བརྒྱད། འགྲོ་
མགོན་རྒྱལ་ཚབ་ཁྲ་དཔོན་ལས་ཁྲོ་ཕུ་བཀའ་བརྒྱད། སྤིང་རས་པ་རྒྱ་རྩོ་རྩེ་ལས་
སྤིང་རས་བཀའ་བརྒྱད། ཆོས་རྩེ་སྤར་པ་གྲུབ་སྟོབ་ལས་སྤར་ཆང་བཀའ་བརྒྱད།
ཡེལ་པ་ཡེ་ཤེས་བཅེགས་པ་ལས་ཡེལ་པ་བཀའ་བརྒྱད། ཟླ་ར་པ་ཡེ་ཤེས་མིང་གི་
ལས་གཡའ་ཟངས་བཀའ་བརྒྱད། སྟེ་ཕུ་གྱུར་སྟོམ་ཆེན་པོ་ལས་ཤུག་གསེབ་བཀའ་
བརྒྱད་བཅས་བཀའ་བརྒྱད་ཆུང་བརྒྱད་དུ་གྲགས་པ་ཐམས་ཅད་རྩེ་པག་མོ་གྲུ་པའི་
ཆོས་བརྒྱད་ལས་བྱུང་བ་ཤ་སྟག་གོ། དགུང་ལོ་རེ་གཅིག་པའི་ལྷགས་སྟག་སྤྱི་ལོ་
1170ལོར་སྐྱེ་གཤེགས། །

[[3]] གསལ་སྟོང་ཤོ་སྐྱམ། རྩེ་དྲགས་པོ་རིན་པོའི་སློབ་མ་གྲུབ་སྟོབ་ཁམས་པ་མི་
གསུམ་གྱི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན། གྲུབ་སྟོབ་ཁམས་པ་མི་གསུམ་ནི་ཀམ་པ་དུས་གསུམ་
མཁུན་པ་དང་། པག་གྲུ་རྩོ་རྩེ་རྒྱལ་པོ། གསལ་སྟོང་ཤོ་སྟོམ་གསུམ་ལ་ཟེར་ཞིང་།
དེ་གསུམ་ཀར་དྲགས་པོ་རིན་པོའི་ཆེད་སྐྱེ་མཁུན་ལྟན་དུ་ཆོས་ཁྲུས་ཤིང་སེམས་རོ་
འཕྲོད་པའི་གྲུབ་སྟོབ་ཡིན་སྟབས་དགུང་ལོ་ཡང་པལ་ཆེར་དུས་མཉམ་ཡིན་པར་
སེམས། དེས་ནས་གསལ་སྟོང་ཤོ་སྟོམ་གྱི་འབྲུངས་དུས་དེ་ཀམ་པ་དུས་གསུམ་
མཁུན་པ་དང་། པག་མོ་གྲུ་པ་རྣམ་གཉིས་དང་ལོ་མཉམ་པའམ། ཡང་ན་དེ་

གཉིས་ལས་དགུང་ལོ་གཅིག་གཉིས་ཀྱིས་ཆེ་བ། ཡང་ན་རྒྱུང་བ་ཅིག་ཡིན་ཞིང་ཆེ་
རྒྱུང་ཆེན་པོར་མེད་པར་ངེས། འབྲུངས་ཡུལ་ཁ་གསལ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་འཁོད་པ་མ་
མཐོང་ཡང་། ཡུལ་མིའི་བཤད་སྟོལ་ཏུ་དེར་སྡེ་དགེའི་འཕོས་མོ་གྲོང་ཏུ་འབྲུངས་
པ་རེད་ཅེས་བཤད། ཁོ་པོའི་སྒྲ་མ་ཐང་སྒྲ་ཆོ་དབང་མཆོག་གིས་གྲུབ་ཐོབ་ཁམས་
པ་མི་གསུམ་ལྟ་སར་ཕེབས་སྐབས་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་དབང་གིས། མ་གྲོས་རང་
འགྲིག་ཏུ་དེར་རུས་དཔལ་སྤངས་དགོན་འདབས་ཆོས་ཀྱི་གཤེས་འདིར་ཉིན་ཅིག་
ལྷན་ཏུ་འཛོམས་པ་རེད། སྐབས་དེར་རུས་གསུམ་མཁྱེན་པ་དཔེ་ཁ་ནས་ཡར་
ཕེབས་པ་དང་། བག་མོ་གྲུ་པ་ཉ་རྒྱུང་ནས་ཚུར་ཕེབས། གསལ་སྟོང་ཤོ་སྟོམ་
དཔལ་འོག་ནས་མར་ཕེབས་པར་ཁོང་གསུམ་པོ། ཆོས་ཀྱི་གཤེས་འདིར་འཛོམས་
ནས་ཁོང་རྣམས་གསུམ་མཉམ་ཏུ། ལྟ་སར་ཕེབས་པའི་བཤད་སྟོལ་ཡོད་པ་རེད།
ཅེས་གསུང་ཞིང་འདུག་ཀྱང་། བག་མོ་གྲུ་པ་དང་རུས་གསུམ་མཁྱེན་པའི་རྣམ་ཐར་
ཁག་ལ་བལྟས་ན་དེ་གཉིས་དབུས་ཕེབས་གྱི་རུས་ཆོད་སོ་སོར་ཡིན་པ་གསལ། །
དེ་ལྟར་གསལ་སྟོང་ཤོ་སྟོམ་ནི། རྒྱུང་ལས་སྤྱུང་བའི་གྲུབ་པའི་གོ་འཕང་མཐོན་
པོར་བསྟེས་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོ། མི་མ་ཡིན་པའི་འགྲོ་བ་རྣམས་འདུལ་བའི་
ཡུང་གིས་ཐེན་པ་ལྟར། མི་མིན་གྱི་འགྲོ་བ་རྣམས་ལ་གང་ལ་གང་འདུལ་གྱི་ཆོས་
སྟོན་ནས་འགྲོ་དོན་བསྐྱུངས་བར་གྲགས། དེར་སང་གྲུབ་ཆེན་འདིའི་ཆོས་བརྒྱུད་
ཕལ་ཆེར་བཞུགས་མེད་ལ། སྤྱི་གཙུང་མི་གཡེལ་ལུག་ཏུ་བཞུགས་པའི་བཤད་སྟོལ་
འདུག །

[[4]] རྒྱལ་སྤྱི་སྟོམ་བྲག་པ་ནི། རབ་བྱུང་གསུམ་པའི་ལྷགས་སྟག། སྤྱི་ལོ་1170
ལོར་འབྲི་ཡུང་དམ་པ་ཆོས་ལུག་ཅེས་པ། དེར་སྡེ་དགེ་དཔོན་པོ་སྟོད་གྱི་འབྲི་ཆུའི་
རྒྱུད་འདིར་སྤྱུ་འབྲུངས། དགུང་ལོ་ལྔ་ནས་འབྲི་སྟོག་མཁས་པར་མཁྱེན། དགུང་
ལོ་དགུ་པ་ནས་མ་རྒྱུད་གསན། དགུང་ལོ་བརྒྱ་བཞི་པར་འགྲོ་མགོན་རས་ཆེན་གྱི་
སྟན་པ་གསན། མཆོན་ཐོས་པས་ཉིང་ངེ་འཛིན་བྱུང་པར་ཅན་རྒྱུད་ལ་སྟེས། མི་
ལམ་ཏུ་རྩེ་བཅུན་མས། བྱོད་གྱི་སྒྲ་མ་འགྲོ་མགོན་རས་ཆེན་ཡིན་པར་ཡུང་བསྟན།
དེ་ནས་ཁག་བརྒྱ་ན་འཕོ་སྐར་སྐར་ཏུ་འགྲོ་མགོན་རས་ཆེན་དང་མཇལ། རབ་བྱུང་

བྱང་བའི་མཆན་བསོད་ནམས་དོ་རྗེར་གསོལ། དེ་ནས་བཟུང་སྤྱི་མཐོང་གཞུང་ལྟར་
སེམས་དོ་སྦྱང་ཞིང་། སྒོམ་སྐྱབ་མཛད་པས་ཉམས་རྟོག་བྱང་པར་ཅན་འབྱུངས།
སྐྱབ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཁྱོད་ཀྱི་གདམས་ངག་ཐམས་ཅད། ཆོང་ལ་མ་ཞོར་བ་བྱམ་པ་
གང་ཤོལ་གྱི་ཚུལ་དུ་ཞུས། དེ་ནས་མེ་འདོར་བྱོན། ཐུགས་སྦྱགས་མེད་གྱི་རི་ལ་
གཏད་པའི་ཆོ་རྗེ་ཀྱི་པ་རུས་གསུམ་མཁུན་པས་གར་ཡང་མ་འགོ། གནས་འདི་
ཉིད་དུ་སྒོམ་ན་དོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་པར་འགྱུར་རོ། ཞེས་གསུངས་པ་གསན་
ནས་གནས་དེར་ལོ་བཅུ་དྲུག་དུ་བསྒོམས་པས། ཉམས་རྟོག་གི་ཡོན་ཏན་མཐའ་
ཡས་པ་འབྱུངས། ལས་བཞིའི་ཕྱིན་ལས་ཀྱིས། མི་དང་མི་མ་ཡིན་པ་ཐམས་ཅད་
དབང་དུ་འདུས། ཡོངས་སྦྱོང་ཆར་ལྟར་དུ་འབབ་པ་སོགས་སྟན་པས་སྦྱགས་ཐམས་
ཅད་བྱལ། ཀྱི་པ་སྐྱེ་ཤིང་གཉིས་པ་ཀྱི་པ་ཆེན་ཀྱི་པ་ཤི་རྗེས་སུ་བཟུང་ཞིང་།
སྐྱབ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཁྱོད་ཀྱི་གདམས་ངག་མ་ལུས་པ་གནང་བས་སྐྱབ་བརྒྱུད་དོན་
གྱི་བདག་པོར་གྱུར། བཀའ་བརྒྱུད་གསེར་ཤིང་གི་སྤྱི་མ་བརྒྱུད་པའི་རིམ་གསུམ་སུ་
ཚུད། དེ་ནས་ཁྱོད་སྒོམ་བྱས་དུ་གདན་ས་བཟུང་ནས་བཞུགས། དགུང་ལོ་རེ་
ལྷ་པ་ཤིང་རྟ་སྦྱི་ལོ་1234ལོར་ཀྱི་པ་ཤི་དང་ལྟན་དུ་སྤྱོད་ཁམས་ཐེབས་པའི་ཆོ་སྐྱེ་
ཁམས་མི་བདེ་བ་བྱང་ཞིང་། ཀྱི་པ་ཤི་ལ་ད་ནི་ཁོ་པོ་འགོ་བ་འདུག་རྗེ་འགོ་མགོན་
རས་ཆེན་གྱིས་སྤྱོད་ཁམས་སུ་མ་འགོ་ཡང་ཡང་གསུང་བ་ལ་སྦྱོ་བྱར་དུ་འོང་དགོས་
བྱུང་བས་སྤྱི་མཐོང་གསུང་བཅག་པས་ལན་པར་འདུག ཁྱེས་སོགས་གསུང་མགྱུར་
མང་པོར་གསུང་ནས་སྐྱེ་གཤེགས་སོ། །

[[5]] གཏེར་རྟོན་བདུད་འདུལ་དོ་རྗེ་ནི། གཏེར་རྟོན་བརྒྱ་ཆའི་ནང་ཆོན་དུ་གྱུར་
པའི་གངས་རྒྱུངས་ཡོངས་ལ་སྟན་གྲགས་ཅན་གྱི་གཏེར་ཆེན་ཞིག་ཡིན། 《གཏེར་
རྟོན་བརྒྱ་ཆའི་རྣམ་ཐར་གསོལ་འདེབས་》ལས། བྱིའུ་ཆུང་ལོ་རྩ་མདོ་ཁམས་སྡེ་
དགེར་སྤུལ། ཁོ་བོ་སྦོ་བྲག་སྤུལ་སྤྱོད་ཐིག་སོགས། ། གནས་གཏེར་བརྒྱ་ཆའི་
མངའ་བདག་ས་བཅུའི་དབང་། །བདུད་འདུལ་རུས་ལྟན་དོ་རྗེར་གསོལ་བ་
འདེབས། ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། རང་བྱུང་བཅུ་པའི་ཤིང་ཡོས་སྦྱི་ལོ་1615ལོར་
ཡབ་སྤིང་གི་རིགས་འཛོལ་བྱེད་མཁས་པ་ཆོ་སྐྱབས་དང་། ཡུམ་པོ་ལུ་མ་ཞེས་པའི་

གྲས་སྤྱི་མཐོ་ཁམས་སྤྱི་དགོ་ཆོས་རྒྱལ་ཆེན་པོའི་པོ་བྱང་དང་ཉི་པའི་དབུལ་སྤྱི་ནང་
 ཏུ་སྤྱོད་འབྱུངས། ཡབ་ལས་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོན་དང་གསོ་རིག་སོགས་བསྐྱབས། དབྱང་
 ལོ་དྲུག་པ་ནས་དག་པའི་སྤྱང་བ་མང་པོ་ཤར། རྒྱུང་དུས་ནས་དགོན་ཆེན་དགོན་
 པའི་གྲ་སར་ལྷགས། རིག་འཛིན་ཚོད་སྟེམ་གྱི་རྣམ་འབྱུང་དུ་གྲགས་པ་སྟེ་དགའི་
 རྒྱལ་གྲས་སྤྱི་མ་གྲུབ་དགའ་རྒྱ་མཚོ་ལ་གཙུག་ཕུད་སྤུལ། མཚན་གྲུབ་དགའ་བསོད་
 རམས་ཆོས་འཕགས་གསོལ། ས་སྤྱོད་པའི་སྟོན་འདོན་ཆོ་ག་སོགས་མཁས་པར་སྦྱོང་།
 དེ་ནས་སྟོན་སངས་སྟོབ་གནས་སྤྱི་བྱོན་ཅིང་དགོན་མཚོག་རྒྱལ་མཚན་ལས་རྫོགས་
 ཆེན་སོགས་སྟིང་མའི་བཅའ་ཆོས་མང་པོ་ལྷན། དེ་ནས་དབུས་སྤྱི་ཕེབས་པར་ཉང་
 པོ་གྲུབ་ཆེན་བཀྲ་ཤིས་ཆོ་བརྟན་དང་ལས་གདམས་ངག་མང་པོ་ལྷན། བྲག་དཀར་
 ལྷ་ཆུ་ལ་ཁ་བས་སྤངས་ཏེ། བཅུད་ལེན་མཛད་ཅིང་ཙ་རྒྱུང་ཐིག་ལའི་རྣལ་འབྱོར་
 མཐའ་སྟོན་པར་མཛད། གཙང་ས་རོར་ཐམས་ཅད་བྱོན་ནས་ལམ་འབྲས་སོགས་ས་
 སྤྱི་ཆོས་སྟོར་རྣམས་གསན། སྤྱིར་པ་ཡུལ་དུ་ཕེབས་པའི་ལམ་བར་རིག་འཛིན་
 འཇའ་ཆོན་སྟིང་པོ་དང་མཇལ་ནས་དབང་བྲིད་རྫོགས་པར་ལྷན། ཁོང་གིས་
 གཏེར་གྱི་སྤལ་པ་ཅན་ཡིན་པར་ལུང་བསྟན། དབྱང་ལོ་ཉིར་དགུ་པར་རིགས་
 ལྷན་མ་བརྒྱ་སྟིང་ལས་རྒྱུར་བསྟེན་ནས་གཡུ་མཚོ་རིན་ཆེན་བྲག་ནས་གཏེར་གྱི་ཁ་
 བྱང་དང་། སྤྱི་པོ་འདོད་ཆུ་བདེ་ཆེན་གསང་བ་སྤྱག་ནས་དམ་ཆོས་དགོངས་པ་
 ཡོངས་འདུས་གྱི་སྟོར་རྣམས་སྟོན་བྱངས། ཆོ་བ་སྟོ་མ་བྲག་ནས་དམ་ཆོས་སྤུལ་སྤྱོད་
 སྟིང་ཐིག་བཀའ་སྤྱང་ཞིང་སྟོང་དང་བཅས་པ། སྤྱི་རི་དྲགས་རྫོང་སྤྱག་ནས་བཅའ་
 དོན་གསང་བ་སྟིང་ཐིག་དཔལ་བདེ་མཚོག། ཁགའ་སྤྱང་སྤྱག་བཞི་པའི་སྟོར་
 བཅས་དང་། སྤྱི་རི་ཤེལ་གྱི་ཡང་སྟོམ་ནས་སྟིང་ཐིག་ཆོ་ཡང་སྤྱར་གསུམ་དེལ་རྒྱབ་
 སྟོས་རྒྱབ་དང་བཅས་པ། སྤྱང་མ་ཞི་གའོ་རྟེ་དང་། རང་བྱུང་རྒྱལ་མོའི་སྟོར།
 སྤྱི་པོ་འདོད་ཆུའི་བྱང་ངོས་ནས་སྤུལ་བརྒྱ་བཀོད་པའི་གནས་ཡིག། ཁའོ་
 ཁམས་སྟེ་དགའི་ཁོ་བེལ་ཁོམ་དཀར་ཡག་ནས། ཡི་དམ་དམར་ནག་འཛིགས་
 གསུམ་གྱི་སྟོར་རྣམས་སྟོན་བྱངས་པ་རྣམས་གཏན་ལ་ཕབས། གཞན་ཡང་བྱ་བྱ་
 རྒྱགས་སྤྱར་ཅན་དང་། བསམ་ཡས་དབུ་ཅི་སྟིང་ཁང་། ར་ས་འབྱུང་སྤྱང་གི་སྟོ་

འབྲུར། སྤྱ་བོའི་བརྟུང་རི་གནམ་ལྷགས་འབར་བ་སོགས་ཡུལ་མང་པོ་ཞིག་ནས་
 གཏེར་བྲངས་པ་རྣམས་གཏན་ལ་འབེབས་པར་མ་མཛད་ཅིས་གཏེར་བརྒྱའི་རྣམ་
 ཐར་ལས་གསུངས། དགུང་ལོ་ཞེ་གཉིས་པ་ཤིང་ལུག་1655ལོར་སྡེ་དགེ་སླ་ཆེན་
 བྱམས་པ་ཡུན་ཚོགས་ཁུ་དཔོན་གྱིས་གདན་དྲངས། རྗེ་ཉིད་སྤར་བཞུགས་ཀྱི་སྤྱ་
 ཁང་མལ་རུ་བརྟུང་འདུལ་ལྷ་ཁང་རུ་གྲགས་པ་བཞེངས་ནས་བཞུན་སྤྱིད་ལ་པན་
 པའི་ལུང་དོན་བསྟུབ། དགུང་ལོ་ང་བརྒྱད་པ་རབ་བྱུང་བཅུ་གཅིག་པའི་ཆུ་བྱི་སྤྱི་
 ལོ་1672ལོར་སྤྱ་གཤེགས། །

བྱུང་བཤུང་།

དང་པོ། སྤྱིང་གི་གདུང་རབས་རེའུ་མིག

《སྤྱིང་གི་རྒྱལ་རབས་མདོར་བསྟུས་རབ་སྟོན་རྒྱུ་གི་སྒྲ་དབྱེངས་》དཔེ་རྒྱུང་ཚུལ་
པ་པོ་མི་གསལ། 《སྤྱིང་ཆོང་རྒྱལ་རབས་སྤྱིང་བསྟུས་སྟོན་འགྲོའི་ལམ་སྟོན་》ཤོག་
སྟེབ་༥༡༥པར། བཀྲ་ཤིས་ཆོ་རིང་གིས་ཚུལ།

སྤྱིང་ཆོང་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱུང་གི་རེའུ་མིག

༡ མི་རབས་དང་པོ། རྟོང་ཆོས་ལ་འཕེན། འདི་ནི་གཉན་བཟའ་ཤ་མིག་མའམ།
གཉན་མོ་རག་དཀར་ཨ་མཚོའི་སྐས་ཡིན་པར་བཤད། དེ་ནས་རྒྱལ་རབས་སོ་
བརྒྱད་བར་རྒྱལ་རབས་སོ་སོའི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཅི་མཚན་སྟོ་ཅམ་ཡང་མ་གསལ།
བྱས་ཅང་དོན་རྒྱུ་སྤྱིང་ཆོང་རྒྱལ་རབས་ནང་གི་མི་རབས་སོ་བརྒྱད་པ་དེ་དོན་རྒྱུ་
མི་རབས་གཉིས་པ་ཡིན། དེས་ནས་འདིར་ཨང་གཉིས་པ་དང་། མི་རབས་སོ་
བརྒྱད་པ་སོགས་རིམ་བཞིན་བཟངས་ཡོད།

༢ མི་རབས་སོ་བརྒྱད་པ།

རྒྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྐས་ཀྱི།
38 ཆོས་འཕེན་ ནག་པོ།	གསེར་བཟའ།	39 ལྷ་ཡག་དར་དཀར། ཆེ་རྒྱུད་གསེར་པ་མཆེད་བརྒྱད།
	འོམ་བཟའ།	39 ཁྱི་རྒྱུད་དཔའ་རྒྱལ། འཁྱི་རྒྱུད་འོམ་བཟའ་ཆོ་རྒྱལ།
	རྒྱུད་བཟའ།	39 དག་རྒྱལ་འབྲུམ་མེ། རྒྱུད་རྒྱུད་ལྷ་རྒྱུད་མེ་པའི།

༣ མི་རབས་སོ་དགུ་པ། རྒྱུད་རྒྱུད་དག་རྒྱལ་འབྲུམ་མེ།

༤ མི་རབས་བཞི་བཅུ་པ། སོག་ལྷ་འབྲུམ།

༥ མི་རབས་ཞེ་གཅིག་པ།

རྒྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྐས་ཀྱི།
ཆོས་ལྷ་ འབྲུམ།	རོང་བཟའ།	42 སྤྱི་དཔོན་རོང་ཆོ་ཁྲ་ཆན།
	སྐ་བཟའ།	42 གཡུ་རྒྱལ་འབྲུམ།
	རྒྱ་བཟའ།	42 མེད་སྟོན།

༤ མི་རབས་ཞི་གཉིས་པ།

རྒྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྲུལ་གྱི།
མེད་ལྷོན།	རྒྱ་བཟའ།	43 རྒྱ་ཆོ་ཞལ་དཀར།
	རྩོད་བཟའ།	43 རྩོད་ཆོ་དམར་ལེབ།
	འགོག་བཟའ།	43 སྤྱིང་གེ་སར། སྤྱི་ལོ་1038ལོར་འབྲུངས།

༥ མི་རབས་ཞི་གསུམ་པ།

རྒྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྲུལ་གྱི།
རྒྱ་ཆོ་ཞལ་དཀར།	རྒྱ་བཟའ་དགེ་མཆོ།	44དགྲ་ལྷ་ཅེ་རྒྱལ།

༦ མི་རབས་ཞི་བཞི་པ།

རྒྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྲུལ་གྱི།
དགྲ་ལྷ་ཅེ་རྒྱལ།		45 གཉེན་རྒྱལ་བ་སྦྱབས།

༧ མི་རབས་ཞི་ལྔ་པ།

རྒྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྲུལ་གྱི།
གཉེན་རྒྱལ་ བ་སྦྱབས		46 བདག་པོ་ཨ་ཡག་འབུམ་རྒྱལ།
		46 ལྷག་སྤེ་གཡུང་རྩེ་སྦྱབས།
		46 སྤྱིང་སྤོམ་པ་གྲུབ་ཐོབ་དཔལ་གྱི་མེད་གེ།

༨ མི་རབས་ཞི་དྲུག་པ།

རྒྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྲུལ་གྱི།
ཨ་ཡག་འབུམ་རྒྱལ།		47 རིན་ཆེན་རྩོ་རྩེ།

༩ མི་རབས་ཞི་བདུན་པ།

རྒྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྲུལ་གྱི།
རིན་ཆེན་རྩོ་ རྩེ།		48 ཁྲོ་བོ་འཕེན། ཀམ་པ་ལྷ་པའི། 1384-1415
		48 རིན་ཆེན་སྦྱབས།

༡༠ མི་རབས་ཞི་བརྒྱད་པ།

རྒྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྲུལ་གྱི།
ཁྲོ་བོ་འཕེན།		49 གེ་འཕན་སྤྲུག་དར།
		49 རྩེ་ལྷ་རིན་ཆེན།

༡༩ མི་རབས་ཞེ་དགུ་པ།

ཀྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྱི་ཁྱུ་
གེ་འཕན་སྤྱི་དར་		50 སངས་རྒྱལ་ཀྱལ་མཆན།

༢༠ མི་རབས་ལྔ་བཅུ་པ།

ཀྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྱི་ཁྱུ་
སངས་རྒྱལ་ཀྱལ་མཆན།		51 རྩ་སི་སེང་གེ་ཀྱལ་མཆན། 1416-1452

༢༡ མི་རབས་དྲ་བཅུ་པ།

ཀྱལ་པོ།	སྤྱི་ཁྱུ་
རྩ་སི་སེང་གེ་ཀྱལ་མཆན།	52 རྩ་སི་བསྟན་འཛིན་ཡེ་ཤེས། ལྷ་དམར་4པ། 1453-1524
	52 ཆེན་པོ་བདག་རྒྱུང་།
	52 ཅན་ཤིང་མང་ཐར་པ་ཀྱལ་མཆན། ཀམ་པ་ 1454-1506
	52 ཁྱི་དཔོན་འོད་ཟེར་ཀྱལ་མཆན།

༢༢ མི་རབས་དྲ་བཅུ་པ། རྩ་སི་བསྟན་འཛིན་ཡེ་ཤེས་ལྷ་དམར་བཞི་པ་མཆོད་ཡོན་འབྲེལ་བ་ཆགས། (1453-1524)

༢༣ མི་རབས་དྲ་བཅུ་པ། རྩ་སི་ཀམ་ཀྱལ་མཆན།

༢༤ མི་རབས་དྲ་བཅུ་པ། རྩ་སི་ཆོ་རིང་བཀྲ་ཤིས།

༢༥ མི་རབས་དྲ་བཅུ་པ། བདག་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ།

༢༦ མི་རབས་དྲ་བཅུ་པ། མགོན་པོ་རིན་ཆེན། ཀྱལ་པོ་འདི་རྩ་སི་ཅམ་ན་མངའ་སྲོང་པལ་ཆེར་སྡེ་དགའ་ཤོར།

༢༧ མི་རབས་དྲ་བཅུ་པ།

ཀྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྱི་ཁྱུ་
མགོན་པོ་		58 སྤྱི་ཁྱུ་ཆེ་བ་དབྱུང་བཅོ་བརྒྱད་ཐོག་སྤྱི་ཁྱུ་གཤེགས།
ལྷན་གྲུབ་		58 རྩ་སི་བཟང་པོ།

༢༨ མི་རབས་དྲ་བཅུ་པ། མགོན་པོ་རིན་ཆེན་ཀྱལ། འདི་ལ་སྤྱི་ཁྱུ་ཆེ་བ་མངའ་སྲོང་པལ་ཆེར་སྡེ་དགའ་ཤོར།

༢༩ རྒྱལ་པོའི་མཆན། བཅུན་མོའི་མཆན་སྤྲས་ཀྱི་མཆན།

རྒྱལ་པོ།	སྤྲས་ཀྱི།
བྱང་པ་ཨོ་རྒྱལ་ཆེ་རིང་།	60 ཀླུ་ན་དགའ་བསོད་ནམས་གར་དབང་འགོ་འདུལ་རྩལ།
	60 མགོན་པོ་དར་རྒྱས།
	60 རྒྱུང་རྒྱས་ནས་གསལ་གསལ།
	60 མགོན་པོ་དགྲ་འདུལ།

༣༠ མི་རབས་རྒྱལ་ཁྱེད་པ།

རྒྱལ་པོ།	བཅུན་མོ།	སྤྲས་ཀྱི།
24 མགོན་པོ་		61 འཇམ་དཔལ།
དགྲ་འདུལ།		61 རྒྱུང་རྒྱས་ནས་གསལ་གསལ།

༣༡ མི་རབས་རེ་གཅིག་པ། འཇམ་དཔལ།

༣༢ མི་རབས་རེ་གཉིས་པ། དབང་ཆེན་ཆོས་སྦྱང་།

༣༣ མི་རབས་རེ་གསུམ་པ། དབང་ཆེན་བསྟན་འཛིན། གཙུང་པོ་རྒྱུང་རྒྱས་ནས་གསལ་གསལ།

རྒྱལ་པོ།	སྤྲས་ཀྱི།
དབང་ཆེན་བསྟན་འཛིན་	64 ཆེ་བ་གསལ་གསལ།
	64 རྒྱུན་ཆོག་དགེ་ལེགས་རབ་བརྟན།
	64 རྒྱུང་བ་གསལ་གསལ།

༣༤ མི་རབས་རེ་བཞི་པ།

རྒྱལ་པོ།	སྤྲས་ཀྱི།
དགེ་ལེགས་རབ་བརྟན།	65 དགེ་མང་ཡང་སྤྱིད་རྒྱུང་རྒྱས་ནས་སྤྲས་གསལ་གསལ།
	65 འཛིགས་མེད་དབང་འདུལ། རྒྱ་ནག་ཁྱིམ་རྒྱུང་འདུལ།
	65 སྤྱིང་རྩི་རྒྱུང་ཤེས་རབ་བསྟན་འཛིན།

མི་རབས་དང་རྒྱལ་ཁྱེད་བསྟན་སྤྲས་ཆོས་ལས་དོན་དངོས་མི་ཉེར་བརྒྱད་མ་གཏོགས་བྱུང་མེད།

བྱུང་བཀོད། གཉིས་པ། རྩེ་དགེའི་གདུང་རབས།

གཅིག ། འབྲུམ་དཀར་ཆག་ནང་གི་རྩེ་དགེའི་གདུང་རབས་རེའུ་མིག
འབྲུམ་དཀར་ཆག 《མཐོང་ན་མངོན་པར་དགའ་བ།》 རེའུ་བཞི་པ་རྩེ་དགེའི་གདུང་རབས།
ཤོག་ལྗེ་བ་13 ནས་16བར་སྡེབ་བཞི་ཡོད། རྩེ་དགེའི་ལྷ་རྒྱུ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་བཅུམས། རབ་བྱུང་
བཅུ་གཉིས་པའི་ས་གྲི་ལྷ་བ་གཉིས་པར་སྤྱི་ལོ་1718 ལོར་བཅུམས།

ཐོག་མར་པོ་ད་ཆེན་ལྗོངས་ཀྱི་འགྲོ་བ་འདིར། །

ལྷ་འབྲུ་དབང་གདོང་བཞི་ལས་ཆད་མོད་ཀྱང་། །

དེ་རྒྱམས་ཀྱན་གྱི་ཞང་པོ་འོས་པ་ཡི། །

ཆོ་རིང་གནམ་གྱི་མཐོངས་ནས་འོད་གསལ་ལྷ། །

བསམ་བཞིན་མི་ཡི་རྩེ་པོ་ཕེབས་པ་ཡི། །

ཞང་པོ་ལྷ་རྩེ་དཀར་པོ་སྒྲོ་རིགས་ལས། །

ཆད་དེ་སྟོད་སྟོད་སྟོགས་སྟུ་ཡོད་པའི་ནང་། །

དདུལ་ཆེན་རྒྱལ་མོ་ཆོ་ཆེན་བཙུ་བཙུང་ལས། །

མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་དང་མགར་དམ་པ།

ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་ལྟར། རྩེ་དགེའི་མི་རབས་ཐོག་མར་མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ་ནས་
བསྐྱུངས་འདུག །

༡ མི་རབས་དང་པོའི་བཙུན་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བཙུན།	གསལ་བཤད།
༡ འགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་ བཟང་པོ།	བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་	འགྲོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་གསལ་ དཔྱད་བྱས། 1267ལོར།
	རྩེ་རྒྱ་བྱ།	སྐུ་དགུ་བྱུང་།
༡འགར་དམ་པ།	སྟོ་པོ་ཕུ་ལྷུང་དགོན་པ་བཏབ།	

༢ མི་རབས་གཉིས་པའི་བཙུན་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བཙུན།	གསལ་བཤད།
༢རྩེ་རྒྱ་བྱ།	༢སྟོད་དཔོན་ལྷབཟང་ པོ།	རྩེ་རྒྱ་བྱ་ལ་སྐུ་དགུ་བྱུང་།

༣ མི་རབས་གསུམ་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༣ རྟོང་དཔོན་ལྷ་བཟང་།	༤དཔལ་ལྷན་སེང་གེ	
	༤རྒྱལ་བ་བཟང་པོ་	

༤ མི་རབས་བཞི་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༤རྒྱལ་བ་བཟང་པོ་	༥མངས་རྒྱལ་བཟང་པོ་	
	༥པལ་བརྟན་སྤྲུང་།	

༥ མི་རབས་ལྔ་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༥པལ་བརྟན་སྤྲུང་།	༦བསོད་ནམས་འབྲམ་	
	༦བཀའ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་འབྲམ་	

༦ མི་རབས་དྲུག་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༦བཀའ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་འབྲམ་	༧དཔོན་དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཆན་	
	༧བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་	ལྷགས་རར་བཞུགས།
	༧རྩ་ཆོས་རྟོག་	གསང་སྐགས་རྟེན་མའི་གྲུབ་ཆེན།

༧ མི་རབས་བདུན་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༧བསོད་ནམས་བཟང་པོ་	༧བོ་ཐར།	

༨ མི་རབས་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༨བོ་ཐར་	༨དཔལ་ལྷན་སེང་གེ	བོ་ཐར་གྱི་སྐུ་མོ་སྤྱིང་དཔོན་ལ་སྟེར།
	༨རྒྱལ་མཆན་འབྲམ་	འཁོར་མདོ་ནས་ལྷགས་ར་བར་གྱི་ས་ཐོབ།

༩ མི་རབས་དགུ་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༩རྒྱལ་མཆན་འབྲམ་	༩དཔོན་ཆེན་ཨ་མུ་	

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱད།	གསལ་བཤད།
༡༠ དཔོན་ཆེན་ཨ་མ་སྐྱེ	༡༡ཇོ་དན་ནམ་ལྷན་གྲུབ	ཇོ་གདན་ལྷ་མ་ཡིན།
	༡༡ཡ་རྒྱལ་འཕེལ	

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱད།	གསལ་བཤད།
༡༡ ཡ་རྒྱལ་འཕེལ།	༡༩༩༣་དགའ་རིན་ཆེན	ལྷ་ཁང་སྤྱ་བྱང་བཞེངས།
	༡༩༩༥་མཁའ་	
	༡༩༩༩་རྩོ་ལྷན་གྲག	

[illegible]

མི་མིང་།	ལྷན་བཟུང་།	གསལ་བཤད།
ཀླད་པོ་ཆེན་ ལྷན་ཁྲུབ་	ཀླད་པོ་ཆེན་གྲན་དགའ་རྒྱ་མཆོ་ 1606	དིག་འཛིན་མོ་ད་ལྷོ་ལྷོ་ལ་པ་
	ཀླད་པོ་ཆེན་ལྷོ་འཕེལ་	ལྷན་གྲན་ལྷན་ལྷོ་ལ་
	ཀླད་པོ་ཆེན་ལྷོ་ལྷོ་ལ་1618	ལྷོ་དགའ་ལྷོ་ལ་ལྷོ་དང་ལྷོ་
	ཀླད་པོ་ཆེན་ལྷོ་	
	ཀླད་པོ་ཆེན་ལྷོ་	
	ཀླད་པོ་ཆེན་ལྷོ་	
ཀླད་ལྷོ་ལྷོ་	ཀླད་ལྷོ་ལྷོ་	
	ཀླད་ལྷོ་ལྷོ་	

༡༤ མི་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་བརྒྱུད་པ། A

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༤ མགོན་པོ།	༡༥བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན།	མཁའ་སྤྱོད་ནལ་འབྱེར
	༡༥ སྐལ་བཟང་འབུམ།	སྐུ་བཟླ་ཤིས་རྒྱ་མཚོ་འབྲུངས
	༡༥ པརྒྱ་བསམ་འགྲུབ།	
	༡༥ཀུན་དགའ་ཚེ་བརྟན།	

༡༤ མི་རབས་བཅུ་བཞི་པའི་བརྒྱུད་པ། B

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༤དཔོན་ཆེན་སྐུ་འཕེལ	༡༥ ལྷ་རྒྱུན་བཟླ་ཤིས།	འདི་ནམས་བཅུན་མོ་དང་པོའི་སྐུ་
	༡༥ ཀུན་དགའ་ཕུན་ཚོགས།	
	༡༥ དཔོན་པོ་རྒྱ་པོ།	
	༡༥ ཁྱི་ཆེན་སངས་རྒྱལ་བསྟན་པ།	བཅུན་མོ་གཉིས་པའི་སྐུ་
༡༤ དཔོན་ཆེན་ཀམ་	༡༥ དཔོན་པོ་ཆེ་མཚོག	འདི་སྤྱིང་བཟའི་སྐུ་
	༡༥ རྩོམ་ལེགས།	འདི་གཉིས་པའི་བཅུན་མོ་འཕྲིང་བའི་སྐུ་
	༡༥ གཡུལ་རྒྱལ།	

༡༥ མི་རབས་བཅོ་ལྔ་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༥ གཡུལ་རྒྱལ།	༡༥ངག་དབང་བཟླ་ཤིས།	
༡༥ ལྷ་རྒྱུན་བཟླ་ཤིས།	༡༥བསོད་ནམས་ཕུན་ཚོགས།	
	༡༥དབང་ཆེན་མགོན་པོ།	འདིའི་སྐུ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང
	༡༥སངས་རྒྱལ་དཔལ་བཟང་	
	༡༥ཀུན་དགའ་རབ་བརྟན།	

༡༦ མི་རབས་བཅུ་དྲུག་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༦ དཔོན་དབང་ཆེན་མགོན་པོ།	༡༦མགོན་པོ་ཆེ་རིང	འདི་ཚུང་དུས་ནས་འདས།
	༡༦བསྟན་པ་ཆེ་རིང	

གཉིས། དཀར་འཁྱར་དཀར་ཆག་ནང་གི་གསུང་རབས་རེའུ་མིག

ཞེ་དགའི་《བཀའ་འཁྱར་དཀར་ཆག》 ཤོག་ངོས་285 སི་ཁྲོན་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། 1989ལོར་པར།
སི་ཏུ་ཚོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱིས་བཅུམས། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཚུ་སྐང་སྤྱི་ལོ་1733ལོར་
བཅུམས་གྲུབ།

བཀའ་འཁྱར་དཀར་ཆག་ས་ལས། “མི་དབང་འདི་ཉིད་ཀྱི་བྱུང་ཡིག་པ་འཇམ་དབྱངས་དགའ་
བའི་སློ་གྲོས་ཀྱིས་ཡིག་ཚང་ཁྱད་ས་ལས་བཏུས་པའི་གཏམ་གྱི་སྒྲིབ་བ་བྱས་པ་ལྟར་འགོད་ན།”
ཞེས་བཀའ་འཁྱར་བཀའ་ཆག་གི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཞེ་དགའི་ཚོས་ཀྱིས་བཅུན་པ་ཆེ་རིང་གི་
བྱུང་ཡིག་འཇམ་དབྱངས་དགའ་བའི་སློ་གྲོས་ཟེར་བ་ཅིག་གིས་བྲིས་པའི་ཞེ་དགའི་གསུང་རབས་
ཤོག་ཡོད་པར་གསུང་འདུག །

༡ མི་རབས་དང་པོའི་བརྒྱད་པ།

མི་མིང་།	སྐས་བརྒྱད།	གསལ་བཤད།
༡ འགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་ པོ་	བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་	འགོ་མགོན་ཆོས་འཕགས་ཀྱི་གསོལ་ དཔོན་བྱས།
	རྩ་ཁྱུ་ཅུ།	སྐས་དགུ་བྱུང་།
༡ འགར་དམ་པ། 1179	སློ་བོ་ཕུ་ལྷུང་དཔོན་པ་བཏབ།	

༢ མི་རབས་གཉིས་པའི་བརྒྱད་པ།

མི་མིང་།	སྐས་བརྒྱད།	གསལ་བཤད།
༢ རྩ་ཁྱུ་ཅུ།	༢ རྟོང་དཔོན་ལྷ་བཟང་	རྩ་ཁྱུ་ཅུ་ལ་སྐས་དགུ་བྱུང་།

༣ མི་རབས་གསུམ་པའི་བརྒྱད་པ།

མི་མིང་།	སྐས་བརྒྱད།	གསལ་བཤད།
༣ རྟོང་དཔོན་ལྷ་བཟང་	༤ དཔལ་ལྷན་སེང་གེ་	
	༤ རྒྱལ་བ་བཟང་པོ་	

༤ མི་རབས་བཞི་པའི་བརྒྱད་པ།

མི་མིང་།	སྐས་བརྒྱད།	གསལ་བཤད།
༤ རྒྱལ་བ་བཟང་པོ་	༥ པར་བཅུ་སྐྱོན་སྤྱང་།	

༥ མི་རབས་ལྔ་པའི་བརྒྱད་པ།

མི་མིང་།	སྐས་བརྒྱད།	གསལ་བཤད།
༥ པར་བཅུ་སྐྱོན་སྤྱང་།	༦ བཀའ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་འབུམ་	

༤ མི་རབས་དྲུག་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་།	གསལ་བཤད།
༤བཀའ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་འབུམ་	༡ དཔོན་དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཆོན་	
	༢ བསོད་ནམས་བཟང་པོ་	ལྷགས་རར་བཞུགས།
	༣ རྩ་ཚོས་རྒྱུ་རྒྱུ་།	གསང་སྐྱོད་ལྷིང་མའི་གྲུབ་ཆེན།

༥ མི་རབས་བདུན་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་།	གསལ་བཤད།
དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཆོན་	༡ མགོན་པོ་བཟུང་།	ས་དམར་ཕྱོགས་སུ་བཟུང་།
བསོད་ནམས་བཟང་པོ་	༢ བོ་ཐར་།	སྤེལ་བའི་དཔོན་རབས་དང་པོ།

༦ མི་རབས་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་།	གསལ་བཤད།
༦བོ་ཐར་	༡ དཔལ་ལྷན་མེད་གེ་	མེད་གེའི་རྒྱུ་ལྷན་མེད་ལྷགས།
	༢ རྒྱལ་མཆོན་འབུམ་།	སྐུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་།

༧ མི་རབས་དགུ་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་།	གསལ་བཤད།
༧རྒྱལ་མཆོན་འབུམ་།	༡ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	སྐུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་།

༨ མི་རབས་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་།	གསལ་བཤད།
༨ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	༨ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།
	༩ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	

༩ མི་རབས་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་།	གསལ་བཤད།
༩ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	༩ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།
	༩ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	
	༩ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	

༡༠ མི་རབས་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་སྐྱེད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་།	གསལ་བཤད།
༡༠ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	༡༠ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།
	༡༠ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	
	༡༠ རྩ་ཚོས་ཆེན་ལོ་སྤྱོད་།	

༡༣མི་རབས་བཙུག་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༣དཔོན་ཆེན་ ལྷན་ཐུབ	༡༥གྲུབ་ཆེན་ཀྱན་དགའ་རྒྱ་མཚོ་1605	རིག་འཛིན་ཚོད་ལྷེ་ལྷུ་ལ་པ།
	༡༥དཔོན་ཆེན་ལྷ་འཕེལ	སྐུ་ཀྱན་ཐུན་སྦྱིས།
	༡༥བྱམས་པ་ཐུན་ཚོགས་1618	ཕྱི་དགོན་རྒྱལ་པོ་དང་པོ།
	༡༥དཔོན་ཆེན་ཀམ་	
	༡༥ལྷ་མ་ལྷ་སྤང་།	
	༡༥ལྷ་མ་ཀམ་བསམ་གྲུབ	

༡༤མི་རབས་བཙུག་པའི་བརྒྱུད་པ། B

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༤དཔོན་ཆེན་ལྷ་འཕེལ	༡༥ ལྷ་རྒྱན་བཀྲ་ཤིས།	མ་ཡུམ་གཞན་པ།
	༡༥ ཀྱན་དགའ་ཐུན་ཚོགས།	རྒྱལ་རབས་གཉིས་པ།
	༡༥ འཁྱི་ཆེན་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ།	བཙུན་མོ་གཉིས་པའི་སྐུ་ལ།

༡༥མི་རབས་བཙུག་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༥སངས་རྒྱས་བསྟན་པ།	རྒྱལ་པོ།	
༡༥ ལྷ་རྒྱན་བཀྲ་ཤིས།	༡༥བསོད་ནམས་ཐུན་ཚོགས།	རྒྱལ་རབས་བཞི་པ།
	༡༥དབང་ཆེན་མགོན་པོ།	འདྲིའི་སྐུ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་།

༡༦མི་རབས་བཙུག་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༦དཔོན་དབང་ཆེན་ མགོན་པོ།	༡༦མགོན་པོ་ཆེ་རིང་།	
	༡༦བསྟན་པ་ཆེ་རིང་།	རྒྱལ་རབས་ལྷ་པ།

༡༧ མི་རབས་བཙུག་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༧བསྟན་པ་ཆེ་རིང་།	༡༧བསོད་ནམས་མགོན་པོ།	
	༡༧ཐུན་ཚོགས་བསྟན་པ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱལ་སྤྱི་དང་འཛིན།
	༡༧ལྷ་མ་ལྷ་ཤོས་རྒྱ་མཚོ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱལ་སྤྱི་དང་འཛིན།
	༡༧ དབྱངས་ཅན་སྟོན་མ།	ཕྱི་དགོན་རྒྱལ་སྤྱི་དང་འཛིན།

གསུམ། བསྟན་འགྲུར་དཀར་ཆག་ནང་གི་གདུང་རབས་རེའུ་མིག

མེ་དགའི་《བསྟན་འགྲུར་དཀར་ཆག་》ཤོས་ངོས་162ནས། མེ་དགའི་ཤིང་པར། ལུ་ཆེན་ཚུལ་གྲིམས་རིན་ཆེན་གྲིས་བཅམས། རབ་བྱུང་བཅུ་གཉིས་པའི་ཆུ་ཕག་སྤྱི་ལོ་1743ལོར་འགོ་བཅམས། ཤིང་བྱི་སྤྱི་ལོ་1744ལོར་བཅམས་གྲུབ། དགའ་ཕྱིན་ལས་རྒྱ་མཚོ་སྤྱི་ཤིང་གིས་འགོད་ནས་ལོ་ལྷ་པར་གྲིས་ཞེས་གསལ།

མི་རབས་དང་པོའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡འགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ་	བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་	འགོ་མགོན་ཚོས་འཕགས་ཀྱི་གསོལ་དཔོན་བྱས།
	རྩ་རྒྱ་བླ་	སྐུ་དགུ་བྱུང་།
༡འགར་དམ་པ།	སྤྱོ་བོ་ལུང་དཔོན་པ་བཟུང་།	

༢ མི་རབས་གཉིས་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༢རྩ་རྒྱ་བླ་	༢སྟོང་དཔོན་ལྷ་བཟང་	རྩ་རྒྱ་བླ་ལ་སྐུ་དགུ་བྱུང་།

༣ མི་རབས་གསུམ་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༣སྟོང་དཔོན་ལྷ་བཟང་	༤དཔལ་ལྷན་མིང་གི་	
	༤རྒྱལ་བ་བཟང་པོ་	

༤ མི་རབས་བཞི་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༤རྒྱལ་བ་བཟང་པོ་	༥སངས་རྒྱས་བཟང་པོ་	
	༥པརྒྱ་བསྟན་སྤྱང་།	

༥ མི་རབས་ལྷ་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༥པརྒྱ་བསྟན་སྤྱང་།	༦བསོད་ནམས་འབྲུམ་	
	༦བཀའ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་འབྲུམ་	འདི་ལ་སྐུ་གསུམ་

༤ མི་རབས་རྒྱལ་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༤བཀའ་ཆེན་བྱང་ཆུབ་ འབྱུམ	༧དཔོན་དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཆོན	
	༧བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་	
	༧རྩ་ཆོས་རྣོན།	

༥ མི་རབས་བདུན་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཆོན	༧མགོན་པོ་བཟུང་།	དེ་རྒྱུད་ས་དམར་སྤྱོད་སྐུ་བཟུང་།
བསོད་ནམས་བཟང་པོ་	༧པོ་ཐར།	སྤེལ་གཞི་དཔོན་རབས་དང་པོ།

༦ མི་རབས་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༦པོ་ཐར	༧དཔལ་ལྷན་མིང་གི	མིང་གཞི་རྫོང་དུ་མཆོམས་བཞུགས།
	༧རྒྱལ་མཆོན་འབྱུམ།	སྐུ་བཞི་ཡོད།

༧ མི་རབས་དགུ་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༧རྒྱལ་མཆོན་འབྱུམ།	༧དཔོན་ཆེན་ཨ་ལྷ་	སྐུ་རྣོ་གདན་དང་། ཨ་ལྷ་བྱུང་།

༨མི་རབས་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༨དཔོན་ཆེན་ཨ་ལྷ་	༨རྣོ་དན་ནམ་ལྷན་གྱུབ	རྣོ་གདན་སྐུ་མ་ཡིན།
	༨ཡ་རྒྱལ་འཕེལ	

༩མི་རབས་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༩ཡ་རྒྱལ་འཕེལ།	༩ལྷན་དགའ་རིན་ཆེན	ལྷ་ཁང་སྤྱོད་བཞེངས།
	༩ནམ་མཁའ་	
	༩རྣོ་རྣོ་ལྷན་གྱུབ	

༡༠མི་རབས་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༠ནམ་མཁའ་	༡༠དཔོན་ཆེན་ལྷན་གྱུབ	ལྷན་ཐབ་ལ་སྐུ་རྒྱལ་བྱུང་།
	༡༠གཞུགས་པ་ལྷན་གྱུབ	དགུས་རྣོར་རྒྱལ་འབྱོར་པ།
༡༠རྣོ་རྣོ་ལྷན་གྱུབ	༡༠ཀམ་སྤུང	སྐུ་མགོན་པོ་དང་ལྷན་གྱུབ་གཉིས།

མི་མིང་།	སྐས་བརྒྱད།	གསལ་བཤད།
༡༣དཔོན་ཆེན་ ཚུན་སྦྱབ	༡༯གྲང་ཆེན་ཀླན་དགའ་རྒྱ་མཚོ་	འཛིན་ཆོད་སྟེམ་སྦྱལ་པ།
	༡༯དཔོན་ཆེན་སྤྱ་འཕེལ་	སྐས་ཀླན་སྦྱར་སྦྱིས།
	༡༯བྱམས་པ་སྦྱར་ཚོགས།	སྟེ་དགེའི་རྒྱལ་པོ་དང་པོ།
	༡༯དཔོན་ཆེན་ཀམ་	འདི་ལ་སྐས་གསུམ།
	༡༯ཁྲ་མ་ལྟ་སྤྱང་།	
	༡༯ཁྲ་མ་ཀམ་བསམ་གྲུབ་	
༡༤ཀམ་སྤྱང་	༡༥ མགོན་པོ་	
	༡༥ཚུན་གྲུབ་	

མི་མིང་།	སྐས་བརྒྱད།	གསལ་བཤད།
༡༥ དོན་ཆེན་སྐུ་འཁོར་ལེའུ་	༡༥ ལྷ་རྒྱལ་བཀྲ་ཤིས།	འདི་ནམས་བཅུན་མོ་དང་པོའི་སྐས།
	༡༥ ལྷ་རྒྱལ་དགའ་ལྷན་ཆོགས།	
	༡༥ དོན་པོ་རྒྱ་པོ།	
	༡༥ ཁྱི་ཆེན་སངས་རྒྱས་བསྐྱེད་པ་	བཅུན་མོ་གཉིས་པའི་སྐས།
༡༥ དོན་ཆེན་ཀམ་	༡༥ དོན་པོ་ཆེ་མཆོག་	འདི་སྤྱིང་བཟའི་སྐས།
	༡༥ རྩོད་ལེགས།	འདི་གཉིས་པའི་བཅུན་མོ་འབྲིང་པའི་སྐས།
	༡༥ གཡུལ་རྒྱལ།	

མི་མིང་།	སྐུ་སྐུད།	གསལ་བཤད།
༡༥ གཡུལ་རྒྱལ	༡༥ ངག་དབང་བཟླ་ཤིས	
༡༥ སངས་རྒྱས་བསྟན་པ		

༡༥ མི་རབས་བཙུག་པའི་བརྒྱུད་པ། B

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༥ ལྷ་རྒྱུ་བྱུང་བཞུག་ཤིས།	༡༥ བསོད་ནམས་ལུན་ཚོགས།	
	༡༥ དབང་ཆེན་མགོན་པོ།	འདིའི་སྐུ་བརྒྱུན་པ་ཆོ་རིང་།
	༡༥ སངས་རྒྱལ་དཔལ་བཟང་།	
	༡༥ གུན་དགའ་རབ་བརྟན་།	
༡༥ མགོན་པོ།	༡༥ བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཚན་།	
	༡༥ སྐལ་བཟང་འབྲུམ།	འདིའི་སྐུ་སྤྲུལ་བྱུང་བཞུག་ལྟར་།
	༡༥ སྐལ་བཟང་ལྷ་ལྷོ་།	
	༡༥ གུན་དགའ་ཆོ་བརྟན་།	

༡༦ མི་རབས་བཙུག་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༦ དཔོན་དབང་ཆེན་མགོན་པོ།	༡༦ མགོན་པོ་ཆོ་རིང་།	
	༡༦ བརྒྱུན་པ་ཆོ་རིང་།	
༡༦ སྐལ་བཟང་འབྲུམ།	༡༦ སྐལ་བཟང་ལྷ་ལྷོ་ལྟར་།	

༡༧ མི་རབས་བཙུག་པའི་བརྒྱུད་པ།

མི་མིང་།	སྐུ་བརྒྱུད།	གསལ་བཤད།
༡༧ བརྒྱུན་པ་ཆོ་རིང་།	༡༧ བསོད་ནམས་མགོན་པོ།	
	༡༧ ལུན་ཚོགས་བརྒྱུན་པ།	ཕྱི་དཀའི་རྒྱལ་སྤྱི་འཛིན་།
	༡༧ སྐལ་བཟང་ལྷ་ལྷོ་ལྟར་།	ཕྱི་དཀའི་རྒྱལ་སྤྱི་འཛིན་།
	༡༧ དབྱངས་ཅན་སྐལ་ལྷོ་ལྟར་།	ཕྱི་དཀའི་རྒྱལ་སྤྱི་འཛིན་།

བཞི། གྲུ་བཀྲའི་ཚོས་འབྲུང་ནང་གི་གསུང་རབས་རེབ་མིག

《གྲུ་བཀྲའི་ཚོས་འབྲུང་》 གྲུ་གོ་བོད་རིག་པའི་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་ནས། སྤྱི་ལོ་1990ལོར་སྐྱོན། ཤོག་ངོས་922པར། གྲུ་རུ་བཀྲ་ཤིས་སམ་མཚན་གཞན་ངག་དབང་གློ་བློས་ཀྱིས་བཅུམས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བཞི་པའི་མེ་ལོས་སྤྱི་ལོ་1807ལོར་འགོ་བཅུམས། ཟུ་སྤེལ་སྤྱི་ལོ་1812ལོར་བཅུམས་གྲུབ།

༡ མགར་གནམ་ཚོ་འབྲུག་ཤར་མི་ཉག་བཞག་རའི་ཚེ་ལ་སྤྱིང་ནམ་མཁའ་ལྟ་ཡུལ་ནས་བབས་པས་གནམ་ཚོ་འབྲུག་ཅེས་བཏགས། ༢ མགར་སྤྲ་མཁའ་ཆེན་པོ། ༣ མགར་སྤྱིང་མེས་ཁྲི་ཆགས།

༤ མགར་སྤྱིང་བཅོན་ཡུལ་བཟུང་། མི་རབས་བཞི་པའི་བཟུང་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྐུ་མིང་།	བྱུང་མཆན།
4མགར་སྤྱིང་བཅོན།	5ཡོན་ཏན་རྒྱལ།	
	5ལྟ་གཅིག་སྐྱོན་ལྡིམ།	
	5 ཁྲི་བཟང་རུམ་བུ།	འདི་ལ་སྐུ་སྤྱི་གཉིས་འབྲུངས།

༥ མི་རབས་ལྔ་པའི་བཟུང་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྐུ་སོ་སོའི་མཆན།	བྱུང་མཆན།
5 ཁྲི་བཟང་རུམ་བུ།	6ཁྲི་གཉིར།	འདིའི་བཟུང་པ་ཆོལ་པའི་ཁྲི་དཔོན།
	6མགར་དགེ་བ་དཔལ།	གྲུབ་ཐོབ་སྐད་གྲགས་ཅན་ཞིག།

༦ མགར་ཆེན་ཨ་ཁྱེ་དགེ་བ་དཔལ།

༧ ལྟ་རྒྱེ་བྱམས་པ་དཔལ། མིང་གཞན་ཨ་ཁྱེ་བྱམས་པ་དཔལ། འདི་ཉིད་ཕྱིས་སུ་ཁམས་ལ་ཐེབས་ཏེ། འདན་གྱི་བྲག་ར་སྤིང་ཆེན་རུ་གདན་ཆགས་པ། དེ་ནས་བཟུང་གསུང་བཟུང་ཁམས་ཕྱོགས་སུ་ཆགས་པར་བཤད།

༨ མགར་དཔལ་གྱི་ཡོན་ཏན།

༩ མགར་དཔལ་གྱི་ཕུར་བུ།

༡༠ མགར་དཔལ་གྱི་འབྲུང་གནས།

༡༡ མགར་དཔལ་གྱི་ཤེས་རབ།

༡༢ མགར་དཔལ་གྱི་བཀྲ་ཤིས།

༡༣ མགར་དཔལ་གྱི་སྤྲ་མ།

༡༤ མགར་བཀྲ་ཤིས་སྤྲ་མ།

༡༥ མགར་ཡོན་ཏན་སྤྲ་མ།

༡༦ མགར་ཤེས་རབ་སྤྲ་མ།

༡༧ མགར་བྱང་ཆུབ་སྤྲ་མ།

- ༡༩ མགར་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན།
- ༡༩ མགར་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན།
- ༢༠ མགར་དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཚན།
- ༢༡ མགར་བྱམས་པ་རྒྱལ་མཚན།
- ༢༢ མགར་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན།
- ༢༣ མགར་དཔལ་གྱི་བྱམས་པ། བྱི་མ།
- ༢༤ མགར་དཔལ་གྱི་འབྲུམ་པ།
- ༢༥ མགར་དཔལ་གྱི་གྲགས་པ།
- ༢༦ མགར་དཔལ་གྱི་རྩི་རྩེ།
- ༢༧ མགར་དཔལ་གྱི་བསོད་ནམས།
- ༢༨ མགར་དཔལ་གྱི་ཆེ་མོ། འདི་ནས་བརྒྱུད་དེ་མ་ཤོད་དེ་མ་མདོ་བའི་གནས་འདིར་
བཞུགས་གཞིས་ཆགས་པ་ཡིན།
- ༢༩ བསོད་ནམས་འབྲུམ། ཡང་ན་མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ། འདིའི་སྤྲུལ་གཉིས་པ་
བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་གྱིས་འགྲོ་མགོན་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པའི་ཞབས་པད་བསྟེན།
- ༣༠ དབྱལ་སྤྱི་བྱ། འདི་ནས་དབྱལ་སྤྱི་དཔོན་དུ་གྲགས།
- ༣༡ དེ་ནས་རིམ་བཞིན་སྤྱི་དཔོན་ལྷ་བ་བཟང་པོ།
- ༣༢ རྒྱལ་བ་བཟང་པོ།
- ༣༣ པརྒྱ་བསྟན་སྤྱད་། །
- ༣༤ དཀར་ཆེན་བྱང་ཆུབ་འབྲུམ།
- ༣༥ བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ། འདི་ནས་ཐེ་དགེའི་མཚན་ཐོབ།
- ༣༦ ཐེ་དགེ་པོ་ཐར་བཟླ་ཤིས་སང་ག།
- ༣༧ རྒྱལ་མཚན་འབྲུམ།
- ༣༨ ནམ་མཁའ།
- ༣༩ ལྷན་བྱུང།
- ༤༠ ལྷ་འཕེལ།
- ༤༡ ཨོ་རྒྱན་བཟླ་ཤིས།
- ༤༢ དབང་ཆེན་དགོན་པོ།
- ༤༣ ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་།
- ༤༤ ཁྱི་ཆེན་སྒོ་གོས་རྒྱལ་མཚན་ལྷན་དུ།
- ༤༥ སའི་ཆངས་པ་ས་དབང་བཟང་པོ།
- ༤༦ རྩི་རྩེ་ཆེ་དབང་རིག་འཛིན། སྐབས་དེར་ཞལ་བཞུགས་པར་གསལ།

ལྷ། རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་ལོ་རྒྱུས་ལྟེང་བའི་ གཏུང་རབས་རིམ་མིག

རྩེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་《དགའ་ལོགས་ལོ་རྒྱུས་ལྟེང་བ》 རྩེ་དགའི་ཤིང་པར། རྩེ་དགའི་རྒྱལ་
རབས་བཅོ་བརྒྱད་པ་ཆོ་དབང་རྩོམ་པ་བཅས་ལ། རབ་བྱུང་བཅུ་བཞི་པའི་ཤིང་རྩེལ་སྤྱི་ལོ་1824
ལོར་འགོ་བཅས་ལ། ས་བྱི་སྤྱི་ལོ་1828ལོར་བཅས་སྤྱི་ལོ་

༡ མགར་གནམ་ཆོ་འབྲུག་། ཤར་མི་ཉག་བཞག་རའི་ཆེ་ལ་སྤྱིང་ནམ་མཁའ་ལྷ་ཡུལ་ནས་
བབས་པས་གནམ་ཆོ་འབྲུག་ཅེས་བཏགས་། ༢ མགར་སྤྱོད་མཁའ་ཆེན་པོ། ༣ མགར་སྤྱོད་མེས་
ཁྲི་ཆག ༤ མགར་སྤྱོད་བཅོན་ཡུལ་བཟུང་། མི་རབས་བཞི་པའི་བརྒྱད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྐུ་མིང་།	ཟུར་མཆན།
4མགར་སྤྱོད་བཅོན་།	5ཡོན་ཏན་རྒྱལ་	
	5ལྷ་གཅིག་སྤྱོད་མེས་	
	5ཁྲི་བཟང་རུམ་བུ་	འདི་ལ་སྐུ་མཁའ་གཉིས་འབྲུངས།

༥ མི་རབས་ལྷ་པའི་བརྒྱད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྐུ་མིང་།	ཟུར་མཆན།
5ཁྲི་བཟང་རུམ་བུ་	6ཁྲི་གཉིས་	འདིའི་བརྒྱད་པ་ཆོལ་པའི་ཁྲི་དཔོན་
	6མགར་དགའ་བ་དཔལ་	ཀྲུ་བ་ཐོབ་སྐྱད་གྲགས་ཅན་ཞིག་

༦ མགར་ཆེན་ཨ་ཁྱེ་དགའ་བ་དཔལ་།

༧ ལྷ་རྩེ་བྱམས་པ་དཔལ་། མིང་གཞན་ཨ་ཁྱེ་བྱམས་པ་དཔལ་།

༨ མགར་དཔལ་གྱི་ཡོན་ཏན་།

༩ མགར་དཔལ་གྱི་ལུང་བུ་།

༡༠ མགར་དཔལ་གྱི་འབྲུང་གནས་།

༡༡ མགར་དཔལ་གྱི་ཤེས་རབ་།

༡༢ མགར་དཔལ་གྱི་བྲག་ཤིས་། ཀྲུ་བ་པར་བརྟེན་པའི་རྒྱལ་འབྱོར་པ་ཞིག་བྱུང་བར་གསལ་།

༡༣ མགར་དཔལ་གྱི་སྤྱོད་མེས་།

༡༤ མགར་བྲག་ཤིས་སྤྱོད་མེས་།

༡༥ མགར་ཡོན་ཏན་སྤྱོད་མེས་།

༡༦ མགར་ཤེས་རབ་སྤྱོད་མེས་།

- ༡༧ མགར་བྱང་ཆུབ་ལྷ་མ།
 ༡༨ མགར་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན།
 ༡༩ མགར་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཆོན།
 ༢༠ མགར་དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཆོན།
 ༢༡ མགར་བྱམས་པ་རྒྱལ་མཆོན།
 ༢༢ མགར་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཆོན།
 ༢༣ མགར་དཔལ་གྱི་བྱམས་པ། འདི་ཡང་དགུང་ལོ་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་ཅུ་
 བཞུགས་པར་བཤད།
 ༢༤ མགར་དཔལ་གྱི་འབྲུམ་པ།
 ༢༥ མགར་དཔལ་གྱི་གྲགས་པ།
 ༢༦ མགར་དཔལ་གྱི་རྩོ་རྩེ། འདི་ལས་ཆད་དེ་སྤོ་བོ་ཕུ་ལྷང་སྤེལ་ཀ་ནམ་པའི་བྱིམ་
 རྒྱུད་ཀྱིས་པར་བཤད།
 ༢༧ མགར་དཔལ་གྱི་བསོད་ནམས།
 ༢༨ མགར་དཔལ་གྱི་ཆེ་མོ། མི་རབས་ཉེར་བརྒྱད་པའི་བརྒྱུད་པ།
 མེ་མདོར་ཞེས་པར་བཞུགས་གཞིས་ཆགས།

ཡབ་གྱི་མིང་།	སྲས་མིང་།	བྱུང་མཆན།
28 མགར་དཔལ་གྱི་ཆེ་མོ	29 མགར་ཆེན་ཆོས་སྤྲིངས	
	29 མགར་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ	
	29 སྒོམ་སྟོན་གཙུག་ཏྲར་འབྲུམ	

༢༩ མི་རབས་ཉེར་དགུ་པའི་བརྒྱུད་པ།

ཡབ་གྱི་མིང་།	སྲས་མིང་།	བྱུང་མཆན།
མགར་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ	བསོད་ནམས་རིན་ཆེན	ལྷགས་གཞན་ཞིག་ལ་སྲས་འདི་གཉིས་མགར་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོའི་གཙུང་གི་སྲས་དཔལ་གྱི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྲས་ཡིན་ཟེར།
	རྩ་རྒྱ་ཅུ	
སྒོམ་སྟོན་གཙུག་ཏྲར་འབྲུམ	30 དར་མ་ཡོན་ཏན	
	30 སྟོན་སྒོམ་དཔལ་གྱི་རྒྱལ་མཆོན	

༣༠ མི་རབས་སྐུ་ཕྱི་པའི་བརྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྐུ་ཕྱི་མིང་།	ཟུར་མཆན།
30མགར་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་		མདོ་མུང་ལྷོ་དཔོན་བསྟོན།
30 རྩ་རྩ་	31ལྷོ་དཔོན་ལྷ་བ་བཟང་པོ་	རྩ་རྩ་ལ་སྐུ་ཕྱི་པའི་བརྒྱུད་པ་བཤད། འོན་ཀྱང་གཞན་ལྷ་མས་ཀྱི་མིང་མི་གསལ།
30 ལྷོ་དཔོན་དཔལ་གྱི་རྩལ་མཆན།	31ལོ་རྒྱུད་	འདི་ལ་མགར་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་དེ་མི་རབས་30པ་དང་། ཡང་མི་རབས་31པ་ཡིན་པའི་ལྷ་མས་གཉིས་གྲིས་འདུག །འོན་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་མང་མ་ལྟར་མི་རབས་སྐུ་ཕྱི་པའི་བརྒྱུད་པ་བཟུངས་ནས་བཤད་པ་ཡོད།
	1 མགར་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་	
	31 རྩ་རྩ་	

༣༡ མི་རབས་སོ་གཅིག་པའི་བརྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྐུ་ཕྱི་མིང་།	ཟུར་མཆན།
31ལྷོ་དཔོན་ལྷ་བ་བཟང་པོ་	32དཔལ་ལྷན་མེང་གི་	གྲ་པར་ཞུགས།
	32རྩལ་བ་བཟང་པོ་	འདི་ལ་སྐུ་ཕྱི་པའི་བརྒྱུད་པ་བཤད།

༣༢ མི་རབས་སོ་གཉིས་པའི་བརྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྐུ་ཕྱི་མིང་།	ཟུར་མཆན།
32 རྩལ་བ་བཟང་པོ་	33 སངས་རྒྱལ་བཟང་པོ་	
	33པ་རྒྱ་བསྟན་སྤྱང་	3འདི་ལ་སྐུ་ཕྱི་པའི་བརྒྱུད་པ་བཤད།

༣༣ མི་རབས་སོ་གསུམ་པའི་བརྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྐུ་ཕྱི་མིང་།	ཟུར་མཆན།
33 པ་རྒྱ་བསྟན་སྤྱང་	34 བསོད་ནམས་འབྲུམ་	
	34 དཀར་ཆེན་བྱང་ཆུབ་འབྲུམ་	

༣༤ མི་རབས་སོ་བཞི་པའི་བརྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྐུ་ཕྱི་མིང་།	ཟུར་མཆན།
34 དཀར་ཆེན་བྱང་ཆུབ་འབྲུམ་	35དཔོན་ཆེན་དགེ་འདུན་རྩལ་མཆན།	འདི་ལ་སྐུ་ཕྱི་པའི་བརྒྱུད་པ་བཤད། འཕེལ་བ་རྒྱལ་ས་དཔར་ཕྱོགས་སུ་ཆགས་ཡོད།
	35བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་	འདི་ལ་བརྒྱུད་པ་རྒྱལ་ས་མེ་དགེ་འདུན་སུ་ཆགས་འཕེལ།
	35 རྩ་པ་ཆོས་ཀྱི་དོ་རྩེ།	སྐུ་ཕྱི་པའི་བརྒྱུད་པ་བཤད།

༣༥ མི་རབས་སོ་ལྔ་པའི་བརྒྱད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
35 དཔོན་ཆེན་དགེ་ འདུན་རྒྱལ་མཆན།	36མགོན་པོ་བཟུངས།	འདིའི་རྒྱུད་པ་རྣམས་ས་དམར་ཕྱོགས་སུ་ ཡོད།
35 བདེ་ཆེན་བསོད་ ནམས་བཟང་པོ།	36 བོ་ཐར།	

༣༦ མི་རབས་སོ་དྲུག་པའི་བརྒྱད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
36བོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་ སེང་གེ།	37དཔལ་ལྷན་སེང་གེ།	དདུལ་ཕུའི་བཀྲ་ཕྱག་སེང་གེ་རྫོང་དུ་ བརྒྱབས་པ་མཛད།
	37རྒྱལ་མཆན་འབུམ།	འདི་ལ་སྲས་བཞི་བྱུང་།

༣༧ མི་རབས་སོ་བདུན་པའི་བརྒྱད་པ། རྒྱལ་མཆན་འབུམ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
37 རྒྱལ་མཆན་འབུམ།	38དཔོན་ཆེན་ཨ་ལྷ།	

༣༨ མི་རབས་སོ་བརྒྱད་པའི་བརྒྱད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
38 དཔོན་ཆེན་ཨ་ལྷ།	39རྫོང་ན་ནམ་མཁའ་ལྷན་བཟང་།	
	39 ཡ་རྒྱལ་འཕེལ།	

༣༩ མི་རབས་སོ་དགུ་པའི་བརྒྱད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
39 ཡ་རྒྱལ་འཕེལ།	40ཀྱུན་དགའ་རིན་ཆེན།	ལྷ་ཁང་དང་སྤྲ་བྱང་བྱུང་འབྲེལ་ཅན་བཞེངས།
		སྲས་ལྷན་བྱུང་འབྲེལ།
		སྲས་ཀྱིས་སྤྲ་དང་། གེ་སར་བྱིས་གཉིས།

༤༠ མི་རབས་བཞི་བརྒྱུད་པའི་བརྒྱད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
40 ནམ་མཁའ།	41ལྷན་བྱུང་།	འདི་ལ་སྲས་དྲུག་འབྲེལ།
40 རྫོང་ལྷན་བྱུང་།	41ཀྱུ་སྤྲ་།	
	41དགེ་སར་བྱིས་།	རབ་བྱུང་གི་མཆན་ལ་གྲགས་པ་ལྷན་བྱུང་བྱེད།

༤༡ མི་རབས་ཞི་གཅིག་པའི་བརྒྱད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
41 དཔོན་ཆེན་ལྷན་ཐུབ།	42 ཀླུ་ན་དགའ་རྒྱ་མཚོ།	རིག་འཛིན་ཚོད་ལྷེམ་གྱི་སྤྱལ་སྤྱུ
	42 ས་རྒྱུང་སྤྱ་འཕེལ།	
	42 བྱམས་པ་ལྷན་ཚོགས།	སྤེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་དང་པོ་ཡིན།
	42 དཔོན་ཆེན་ཀམ།	འདི་ལ་སྲས་གསུམ་འབྱུངས།
	42 ཀམ་ལྷ་སྤྱང་།	
	42 ཀམ་བསམ་འབྲུབ།	དཔོན་རྟོད་བཞུགས། ཀྱི་ཚང་པ་ཡིན།
	42 སྲས་མོ།	

༤༢ མི་རབས་ཞི་གཉིས་པའི་བརྒྱད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
42 སྤྱ་འཕེལ།	43 ཨོ་རྒྱན་བཀྲ་ཤིས།	འདི་གསུམ་བཅུན་མོ་དང་པོའི་སྲས་ཡིན།
	43 ཀླུ་ན་དགའ་ལྷན་ཚོགས།	དཔོན་པོ་རྒྱ་པོ་དཔོན་པོ་རྟོད་ཏུ་གཏན་
	43 དཔོན་པོ་རྒྱ་པོ།	བཞུགས་མཛད།
	43 སངས་རྒྱལ་བལྟན་པ།	འདི་བཅུན་མོ་གཉིས་པའི་སྲས་ཡིན།
42 དཔོན་ཆེན་ཀམ།	43 ལྷ་མ་ཆེ་མཆོག།	
	43 རྟོ་ལེགས།	མདའ་ཚལ་སྤྲད་གྲགས་ཅན།
	43 ཀལ་ལྷ་སྤྱལ།	དཔལ་ཚལ་དང་སྤྱེ་གཟུགས་སྤིང་གི་སར་
		དཔལ་ལ་འགན་པ་ཞིག་བྱང་བར་བཤད།

༤༣ མི་རབས་ཞི་གསུམ་པའི་རྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
43 ཨོ་རྒྱན་བཀྲ་ཤིས།	44 བསོད་ནམས་ལྷན་ཚོགས།	རྒྱལ་བ་སྤྱི་བྱེད་བཅུན་པ་སྤེ་དགའ་སྤྱང་
	44 དབང་ཆེན་མགོན་པོ།	རྒྱུ་བྱས།
	44 སངས་རྒྱལ་དཔལ་བཟང་།	
	44 ཀླུ་ན་དགའ་རབ་བརྟན།	

༤༤ མི་རབས་ཞི་བཞི་པའི་རྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
44 དབང་ཆེན་མགོན་པོ།	45 མགོན་པོ་ཆེ་རིང་།	སྤྱི་གཞོན་ཅུ་ཉི་སྤྱལ་སྤྱུ་གཤེགས།
	45 ལྷན་པ་ཆེ་རིང་།	

༤༥ མི་རབས་ཞེ་ལུ་པའི་རྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
45བསྟན་པ་ཆེ་རིང་།	46བསོད་ནམས་མགོན་པོ་	རྒྱལ་བ་སྐུ་ཤིང་བདུན་པའི་ལྷ་མ་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞུགས།
	46 བུན་ཚོགས་བསྟན་པ་	ལྷན་ཁོག་ཏུ་ཕོ་བྲང་བཞེངས།
	46 ལྷ་མ་ལྷོ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ་	རྒྱལ་མཚོག་གི་དཔོན་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞུགས། སྤྱ་ལོག
	46 དབྱངས་ཅན་སྒོལ་མ་	

༤༦ མི་རབས་ཞེ་ཏུག་པའི་རྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
46བསོད་ནམས་མགོན་པོ་	47ཆོས་རྒྱུང་བཟང་པོ།	སྲས་མོ་ཁ་ཤས་འབྲུངས་ཀྱང་མཚན་མ་གསལ།
46 ལྷ་མ་ལྷོ་གྲོས་རྒྱ་མཚོ་	47བདེ་དགའ་བཟང་པོ།	1723་ཚུ་ཡོས་འབྲུངས། 1774ཤིང་ན་ལོར་གཤེགས།

༤༧ མི་རབས་ཞེ་བདུན་པའི་རྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
47 བདེ་དགའ་བཟང་པོ།	48 ཆོ་དབང་རྩོ་རྩེ་རིག་འཛིན་	སྐ་རྩེ་བཟང་ཆོ་དབང་ལྷ་མོ་ཁབ་ཏུ་བཞུགས། སྲས་དང་སྲས་མོ་བཞི་འབྲུངས་ཀྱང་སྲས་ཆེ་
	48 རྩ་མགིན་དབང་མོ་1787 མེ་ལུག་	བ་དང་སྲས་མོ་བཞི་པ་གཉིས་རྒྱུང་རྒྱས་གཤེགས།

༤༨ མི་རབས་ཞེ་བརྒྱུད་པའི་རྒྱུད་པ།

ཡབ་ཀྱི་མིང་།	སྲས་ཀྱི་མིང་།	བྱུང་མཆན།
48 ཆོ་དབང་རྩོ་རྩེ་རིག་འཛིན་1786 མེ་རྩ་	49 དམ་ཚོག་རྩོ་རྩེ།	1811ལྷགས་ལུག་ལོར་འབྲུངས་ལོ།
	49 ལྷ་མ་མོ།	1815ཤིང་མག་ལོར་འབྲུངས་ལོ།
	49 ཆོ་རིང་ནམ་རྒྱལ་ཆོ་དབང་བུན་ཚོགས།	1822ཚུ་རྩ་ལོར་འབྲུངས་ལོ།
	49རྩོ་རྩེ་དག་འདུལ་	1823ཚུ་ལུག་ལོར་འབྲུངས་ལོ།

ཐུག་པ་དཔལ་ལྷན་སྡེ་དགེ་ཚེས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་གདུང་རབས་ཁམས་གསུམ་
ཟིལ་གཞོན་གྱི་གདུང་རབས།

སྡེ་དགེ་ཚེས་རབས་《ཁམས་གསུམ་ཟིལ་གཞོན་》 གུ་རུ་འཕེལ་གྱིས་ཅམས། འོག་ནག་གསེར་
ཁྲིས་ཅན། འོག་སྟེང་13པའི་རྒྱལ་ཕྱིང་དང་པོར། ལྷགས་པག་སྤྱི་ལོ་1791ལོར་བཅུམས།

ཕྱིས་གཞི་རབ་བྱུང་བཅུ་གསུམ་པའི་ལྷགས་པག་སྤྱི་ལོ་1791ལོ་ཡན།

དེ་ནས་ལྷགས་མོ་པག་ལོ་འདི་ཡི་བར། །
ལུམ་སྟོང་དགུ་བརྒྱ་ལུམ་ཅུ་མོ་གསུམ་^①འདས། །
གངས་ཆེན་སྟོངས་འདིའི་རྒྱབས་མགོན་ཐོག་མ་ནི། །
ཨོ་རྒྱན་སྟོབ་དཔོན་པར་བོད་རུ་ཐེབས། །
སྟོབ་མ་ཁྱབ་ཐོབ་ས་གཞི་གང་བ་ལས། །
རྒྱལ་བ་མཆོག་དབྱངས་འཁོན་ཆེན་སྤྱི་དབང་པོ། །
གཡུ་སྐྱ་སྟིང་པོ་སྟིང་པོ་ལ་སོགས་གཙུག་གིས་བརྟེན། །
གདམས་པ་རྒྱ་མཆོའི་བདག་ཉིད་ལྷ་རྩེ་པ། །
བྱམས་པའི་དཔལ་ཉིད་འབྲུངས་ནས་ལོ་དགུ་བརྒྱ། །
སོ་བརྒྱད་འདས་ཤིང་དེ་ནས་རིག་འཛིན་གྱི། །
གལ་ཕྱིང་ཟམ་མ་ཆད་པ་ཐེབས་པ་ཡིན། །
འབྲི་བྱང་རྒྱབས་པ་འཛིག་རྟེན་མགོན་པོ་ཉིད། །
འབྲུངས་ནས་ཐུག་བརྒྱ་ཉི་ཤུ་ཙུ་གཅིག་འདས། །
དེ་ཡི་སྟོབ་མ་རྒྱལ་བ་གཉིས་པ་ནི། །
མགར་ཆེན་དམ་པ་ཚོས་སྤངས་འབྲུངས་ནས་ལོ། །
ཐུག་བརྒྱ་བཅུ་གཅིག་འདས་ཤིང་དེའི་རྒྱ་དཔོན། །
ཁམས་གསུམ་འགོ་བའི་རྒྱབས་གཅིག་དར་མ་འབྲུམ། །
འབྲུངས་ནས་བརྒྱ་ལྷ་རེ་བརྒྱད་འདས་པ་ཡིན། །

① ས་པར་ལྷགས་ཀྱི་སངས་རྒྱས་འདས་ལོ་ཡིན།

དེ་ཡི་དཔོན་པོ་ཨོ་རྒྱལ་འབྲུངས་ནས་ལོ། །
 ལྷ་བརྒྱ་ལྷ་བརྒྱ་ཐམ་པ་གནས་པ་ཡིན། །
 འགྲོ་མགོན་དཔལ་ལྷན་ས་སྐྱ་གྲགས་པ་ཡི། །
 བདག་ཉིད་ཆེན་པོ་ཆོས་རྒྱལ་འཕགས་པའི་ཞབས། །
 ས་དམར་དཔོན་པོ་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་དང་། །
 མཆོད་ཡོན་གྱུར་ནས་ལོ་གངས་ལྷ་བརྒྱ་དང་། །
 ང་བྱུག་ཐོན་འདས་ངོར་གྱི་དགོན་པ་ཉིད། །
 བཏུབ་ནས་སྐྱམ་བརྒྱ་དང་ནི་རེ་གཅིག་གོ། །
 ངོར་གྱི་བྱི་རབས་བརྒྱ་བཞི་རྩེ་ཆེ་འཆང་། །
 བྱམས་པ་ཀུན་དགའ་བཀྲ་ཤིས་འབྲུངས་ནས་ལོ། །
 ཉིས་བརྒྱ་སྐྱམ་རྩ་སོ་གཉིས་འདས་པའོ། །
 དེ་ཡི་སློབ་མ་དུས་གསུམ་སངས་རྒྱས་དངོས། །
 རྩེ་དགེ་བྱུབ་ཐོབ་ཀུན་དགའ་རྒྱ་མཆོའི་ཞབས། །
 འབྲུངས་ནས་ལོ་གངས་བརྒྱ་དང་གྲ་ལྷ་སོང་། །
 རྩེ་དགེ་བྱམས་པ་སྐྱ་ཆོགས་བརྒྱ་དོན་གསུམ། །
 སངས་རྒྱས་བསྐྱན་པ་འབྲུངས་ནས་བརྒྱ་ཞེ་གཉིས། །
 རྩེ་དགེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འཛམ་གླིང་འདིས། །
 རྒྱལ་བའི་བསྐྱན་པ་ཉིན་མོར་མཛད་པ་པོ། །
 འགྲན་བལ་བསྐྱན་པ་ཆོ་རིང་འབྲུངས་ནས་ལོ། །
 བརྒྱ་ཕྱག་གཅིག་དང་བརྒྱ་གསུམ་མཆོམས་སྐྱ་བཀྲལ། །
 གྲ་འཛིན་རྒྱན་གཅིག་རྒྱལ་དབང་བདུན་པ་ནི། །
 བསྐྱལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་བྱིད་གསུམ་གཙུག་གི་རྒྱན། །
 རྩེ་དགེ་བླ་མ་བསོད་ནམས་སྐྱ་ཆོགས་དང་། །
 མཆོད་ཡོན་སྐྱ་སློག་འབྲེལ་པ་བྱུང་ནས་ལོ། །
 བརྒྱད་རྩ་གསུམ་འདས་ཆོས་རྒྱལ་མཚུངས་མེད་པ། །
 སློ་གྲོས་རྒྱལ་མཆོན་འབྲུངས་ནས་ནོར་ལྷ་མཆོམས། །
 རྒྱལ་བའི་བཀའ་འབྱུར་པར་བཞེངས་ལོ་ལག་དུས། །
 བསྐྱན་འབྱུར་པར་བཀོད་ལོ་ནི་མེད་དབང་འདས། །
 ད་ལྟའི་ལོ་རྒྱལ་མཁའ་ལ་ཆོས་པ་འདི། །

ལེགས་སྐྱར་ལྷ་ཡི་པོ་རོ་རྟ་གི་ཏ། །
 མ་རྒྱ་ཅི་ནའི་སྐད་དུ་ཟེན་ཏ་ཡི། །
 གཙུག་ལག་དབང་ཐང་བསྐྱན་པའི་ལྷགས་མོ་པག །
 སྐར་གྲགས་སངས་རྒྱལ་བསྐྱན་པའི་འབྲུང་ཁྲུངས་མཆོག །
 ད་ལྟ་གྲུ་རིགས་རྒྱ་མཆོས་བསྐྱེན་པའི་གནས། །
 ཕྱི་འབྲུང་རྒྱལ་བསྐྱན་རྒྱལ་པའི་སློག་ཤིང་ཆེ། །
 བསྐྱལ་པའི་བར་དུ་རུབ་པ་མེད་པ་ཡི། །
 ཙ་གསུམ་རྒྱ་མཆོས་ཡི་ཤེས་སྒྱུན་གྱིས་གཟིགས། །
 ཎ སྡེ་དགའི་གདུང་རབས་སྒྲོར་^①།
 སྡེ་དགའི་གདུང་རབས་རིམ་པར་བལྟམས་པ་ཡི། །
 ཙ་ཆོག་སྒྲོ་ལྷགས་འབྱེད་པའི་སྡེ་མིག་ནི། །
 སྒྲོམ་སྒྲོན་དཔལ་གྱི་རྩེ་^②མོའི་སྐྱུ་ཁྱུར་པ། །
 ཆོས་སྤངས་ཡི་བཟང་གཙུག་ཏོར་^③འབྲུམ་དང་གསུམ། །
 དེ་སྐྱུ་དར་མ་འབྲུམ་དང་དཔལ་^④རྒྱལ་མཆོན། །
 དེ་སྐྱུ་ཨོ་རྒྱན་བསོད་ནམས་རིན་^⑤ཆེན་དཔལ། །
 རྒྱལ་པ་གྲུ་རུ་པ་དང་གསུམ་དུ་འབྲུངས། །
 ཕྱི་མ་སྐྱུ་དགའི་སྒྲོང་དཔོན་ཟླ་བ་^⑥བཟང་། །
 དེ་སྐྱུ་དཔལ་ལྷན་རྒྱུ་པ་རྒྱལ་བ་^⑦བཟང་། །
 ཕྱི་མར་སངས་བཟང་པལ་བསྐྱེན་^⑧སྐྱུང་འབྲུངས། །
 དེ་སྐྱུ་བསོད་ནམས་འབྲུམ་ཞེས་བྱ་བ་དང་། །
 རྒྱུ་པ་དཀར་ཆེན་བྱང་ཆུབ་^①འབྲུམ་ཉིད་འབྲུངས། །

① ལག་གིས་མ། ཤོག་ནག་གསེར་གིས་ཅན། ཤོག་ལྗེབ་15པའི་ཉིན་སྤེང་3པར།

② ཨང་གིའི་གྲངས་ལྟར་གདུང་རབས་རིམ་ལྟར་གཤམ་ན་གསལ་བའོ། འདི་གདུང་རབས་དང་པོ།

③ གདུངས་རབས་གཉིས་པ།

④ གདུང་རབས་གསུམ་པ།

⑤ གདུང་རབས་བཞི་པ།

⑥ གདུང་རབས་ལྔ་པ།

⑦ གདུང་རབས་དྲུག་པ།

⑧ གདུང་རབས་བདུན་པ།

དེ་སྤྱི་དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཆོན་ཞེས་བྱ་དང་། །
 བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་^②པོ་ཆོས་རྩོམ་། །
 བསོད་ནམས་བཟང་པོའི་སྤྱི་བཞིའི་བོ་ཐར་^③ཞེས། །
 བོ་ཐར་དེ་སྤྱི་དཔལ་སེང་རྒྱལ་མཆོན་^④འབྱུང་། །
 དེ་སྤྱི་བཞི་ཡི་ཨ་ལྷ་^⑤སྤྱི་བདུན་ལས། །
 རྩོད་གེ་ཤོག་བཞི་ཤོག་བརྒྱད་ནམ་མཁའ་ལ། །
 རྒྱངས་རིགས་དཀར་པོ་ནག་པོ་ཆུ་འཛིན་འབྲིགས། །
 ཙ་བ་བརྒྱད་འཛིན་སྤྱི་དངས་མ་མཆོག་། །
 རྩོད་དཔལ་ནམ་མཁའ་ལྷན་བཟང་ཡ་རྒྱལ་^⑥འཕེལ། །
 དེ་སྤྱི་ལྷ་ཀྱན་དགའ་རིན་ཆེན་དང་། །
 ནམ་མཁའ་^⑦རྩོམ་ལྷན་གྲུབ་གསུམ་བྱང་རོ། །
 དཔོན་ཆེན་ནམ་མཁའི་སྤྱི་ནི་ལྷན་གྲུབ་^⑧ཡིན། །
 དེ་སྤྱི་གྲུབ་ཐོབ་ཀྱན་དགའ་རྒྱ་མཆོད་དང་། །
 ལྷ་འཕེལ་^⑨བྱམས་པ་སྤྱན་ཆོགས་ཀྱང་དང་། །
 ལྷ་སྤྱང་ཀྱང་བསམ་འགྲུབ་སྤྱ་མཆེད་འབྱུངས། །
 ལྷ་འཕེལ་སྤྱི་ནི་ཨ་རྒྱན་བཀྲ་ཤིས་དང་། །
 ཀྱན་དགའ་སྤྱན་ཆོགས་དཔོན་པོ་རྒྱ་བོ་དང་། །
 སངས་རྒྱལ་བསྟན་པར་གྲགས་པ་མཆེད་གསུམ་འབྱུངས། །
 ཀྱང་སྤྱི་ནི་ཆེ་མཆོག་རྩོད་ལེགས་དང་། །

-
- ① གདུང་རབས་བརྒྱད་པ།
 - ② གདུང་རབས་དགུ་པ།
 - ③ གདུང་རབས་བརྒྱ་པ།
 - ④ གདུང་རབས་བརྒྱ་གཅིག་པ།
 - ⑤ གདུང་རབས་བརྒྱ་གཉིས་པ།
 - ⑥ གདུང་རབས་བརྒྱ་གསུམ་པ།
 - ⑦ གདུང་རབས་བརྒྱ་བཞི་པ།
 - ⑧ གདུང་རབས་བརྒྱ་ལྔ་པ།
 - ⑨ གདུང་རབས་བརྒྱ་དྲུག་པ།
 - ⑩ གདུང་རབས་བརྒྱ་བདུན་པ།

གཡུལ་རྒྱལ་གསུམ་འབྲུངས་ཕྱི་མར་སྤྲས་གཅིག་པུ།
 ངག་དབང་བཀྲ་ཤིས་དགེ་བའི་སློ་ཅན་ནོ།
 དཔོན་པོ་ཨོ་རྒྱན་བཀྲ་ཤིས་གང་གི་སྤྲས།
 དཔོན་པོ་བསོད་ནམས་སྤྱན་ཚོགས་ཞེས་པ་དང་།
 དབང་ཆེན་མགོན་^①པོ་སངས་རྒྱས་དཔལ་བཟང་པོ།
 ཀུན་དགའ་རབ་བརྟན་བཅས་པ་མཆེད་བཞིའོ།
 དབང་ཆེན་མགོན་པོ་སྤྲས་གཉིས་འབྲུངས་པ་ལ།
 མགོན་པོ་ཆེ་རིང་བསྟན་པ་^②ཆེ་རིང་འཕེལ།
 ཆོས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ཆེ་རིང་གྲགས་པའི་སྤྲས།
 མི་དབང་བསོད་ནམས་མགོན་པོ་སྟག་ལ་འབྲུངས།
 སྤུམ་བཙོན་སྤྱན་ཚོགས་བསྟན་པ་བྱ་ལ་འབྲུངས།
 སློ་གྲོས་རྒྱལ་^③མཆོན་སློ་རྟན་ཡོས་ལོར་འབྲུངས།
 སྤང་ལོར་རྩེ་བཅུན་དབྱངས་ཅན་སློལ་མ་འབྲུངས།
 སློ་གྲོས་རྒྱལ་མཆོན་སྤྲས་ནི་སྦྱེ་དབྱའི་དཔལ།
 ཀུན་དགའ་བཟང་པོ་འམ་ས་དབང་བཟང་^④པོ་འབྲུངས།
 དེ་རྣམས་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་བ་རྒྱལ་སྤྲས་ཡིན།
 ཆོགས་གཉིས་སྤྱན་སྤུམ་ཆོགས་པའི་སྤྲས་སྤྱི་ཡིན།
 སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་སྦྱོང་བའི་ཆོས་རྒྱལ་ཡིན།
 བསྟན་པ་དར་རྒྱས་མཛད་པའི་བསྟན་འཛིན་ཡིན།
 སྦྱེ་རྒྱ་སྦྱིང་རྩེས་འཛིན་པའི་བྱང་སེམས་ཡིན།
 དཀོན་མཆོག་ཙ་གསུམ་རྒྱ་མཚོའི་པོ་ཉ་སྟེ།
 གཟུགས་སྤྱི་གསེར་བཟང་ལྷན་པོའི་བཟླ་པ་ལ།
 བསོད་ནམས་ཉི་མའི་འོད་ཀྱིས་འབྲུད་པ་ནི།
 སྐལ་མེད་ཚུ་བྱར་མིག་གིས་བལྟར་མི་བཟོད།

① གདུང་རབས་བཙོ་བརྟན་པ།

② གདུང་རབས་བཅུ་དགུ་པ།

③ གདུང་རབས་ཉི་ཤུ་པ།

④ གདུང་རབས་ཉེར་གཅིག་པ།

དེ་བཞིན་ནམ་ཐར་སྒྲིང་བར་སྤྲོ་ཡིས་རུས། །
 འོན་ཀྱང་བསོད་ནམས་ལྡན་པའི་ཡོན་ཏན་ལ། །
 དད་གུས་བརྩོན་པ་སྦྱོར་བ་ཆེ་རབས་ཀྱི། །
 ལེགས་བྱས་རྒྱ་སྤྱོད་ཆུང་ཟའི་སྐབས་མེད་པས། །
 མི་མཆོག་ནམས་ཀྱི་ཡོན་ཏན་ལེགས་པར་བསྟེན། །

ཅེས་དཔལ་ལྷན་གྱི་ཆུལ་པོའི་གཏུང་རབས་ཁམས་གསུམ་ཟིལ་གཞོན་འབེལ་ཚད་དོན་
 ལྷན་ལས། གཏུང་བརྒྱད་ཀྱི་དང་པོ་བྱང་ཚུལ་ཀུ་ཐོག་རིག་འཛིན་ཆེན་པོ་ཆོ་དབང་ནོར་བུའི་དཔོངས་
 བཞིན་ལྷར་སྡོན་རུས་ལྷ་མི་བར་གྱི་དཔྱ་ཐག་ལ་བརྟེན། ཤར་མི་ཉག་བཞག་ར་ལྷ་ཅེར་པེབས་པ་ནས་
 དར་ཚུལ་དང་། རྒྱངས་ཀྱི་དུས་ཤིང་ལྷག་ཆུང་ལས། སྤྲུམ་ལྷ་ལྷག་བཅོན་གྱིས་རྒྱ་དམག་གི་ཁ་
 གཞོན་མཛད་ནས་རྒྱ་བོད་མཚམས་སུ། ལྷང་རྒྱངས་ཤེལ་བྲག་ཅེས་སམ། ལྷ་རི་དྲག་པོའི་ཅེར་ཡུམ་ལྷ་
 སྤྲུམ་མས་སྤྲུམ་བཞག་པ། ཡབ་ཀྱིས་བཀྲོན་ནས་སྤྲུམ་སྤྲེད་རུས་དབྱེ་ལ་རྒྱང་གི་རྒྱངས་པ་གཟིགས་
 པས་རྒྱངས་ལྷ་གཟིགས་བཀྲགས་ཚུལ་དང་། བསོ་པ་ནམས་སྤྲེད་ཁེ་བྱེད་མོང་མཐུང་ཁྲུང་གྱི་བརྒྱད་པ་
 ཁ་བད་བྱེད་པ་དང་། འབའ་སྤོམ་གྱི་སྤྲུམ་ལྷ་ལྷག་བཟང་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ས་རན་ཆོས་འབྱུང་ཞིག་རྒྱང་ཡིག་
 སྤྲུམ་ཆོགས་ཆོས་གྲགས་ལ་བསྐྱར་བར་རུས་ནི་སྤོམ་གྱི་དཀར་པོ་དང་། དེ་ལས་རྒྱ་པ་འགར་གོ་འགོལ་
 གསུམ་ནས་བཤད་པ་སོགས་བྱུང་བཞིན་དང་། འདི་ནི་སྤྲུམ་བོད་ཡུལ་གངས་ཅན་ལྷོངས་སུ་མཁན་སྤྲོབ་
 ཆོས་གསུམ་བཞུགས། སད་མི་བརྟན་རྒྱ་བྱ་རུས་ཀྱི། རྒྱངས་ཁམས་པ་གོ་ཆ། རྒྱངས་དཔལ་གྱི་སང་གི་
 བཞུགས་པ་དང་། དེ་མཚམས་མཚོག་དབྱངས། འཁོན་རྒྱ་གཞོ་རྒྱ། གཡུ་སྤྲུམ་གསུམ་གྱི་སྤོབ་མ། ལྷ་རྩེ་
 བྲམས་པ་དཔལ་རྩེས་སུ་བཟུང་ནས། བྱུང་ཐོབ་ཐོམ་མ་ཆད་པར་ལྷིས་ཆོད། དཔལ་འབྱི་བྱུང་སྤོབ་པ་
 འཛིག་རྟེན་གསུམ་གྱི་མཁོན་པོའི་བྲགས་སྤྲུམ། འགར་དམ་པ་ཆོས་སྤིངས་རིན་པོ་ཆེ་དང་། ཨོ་རྒྱན་པའི་
 བར་རྒྱ་གཏུང་རབས་ཁྲུངས་བཅོན་རིམ་པ་ལྷར་ལས། གཏུང་རུས་སྤྲུམ། དེ་ལ་འཕེན་པོ་རྒྱངས་གསུངས་
 པས། གྱི་དགེ་ལ་སྤར་ནས་རྒྱངས་དཀར་ནག་གི་ལོ་རྒྱས་དང་། རྒྱངས་མདོ་རྒྱག་ས་བཟུང་ཚུལ་དང་།
 རྒྱངས་མོད་ལྷིང་བརྒྱད་ལ་སྤོང་དགེ་བྱུང་། སྤོང་དགེས་མདོ་ཁམས་རྒྱངས་འཕེལ་ཚུལ་དེ་མིང་བྱུར་
 ཆགས་པ། གྱི་དགེ་གྱི་ཁེ་ཞེས་རྒྱ་དཀར་ནག་རྒྱ་རྒྱང་ལྷར་གྲགས་པའི་མཚན་སྤྲུམ་འདི་ཉིད། གཏུང་
 རུས་ས་དམར་རྒྱ་པའི་རུས་ནང་གསེས་འགར་ཞེས་པ་འདིར་ངེས་ཡིད་པ་དང་། རྒྱ་པ་བསོད་ནམས་
 རིན་ཆེན་དང་རྒྱ་བྱ་རུས་ད་ལྷ་བར་སྤོམ་གྱི་དཔེ་རྒྱན་ལྷར། འཛམ་སྤིང་མཁས་བྱུང་ཡོངས་ཀྱི་
 གཅུག་རྒྱན་ལྷ་མིའི་མཚོད་སྤོང་གཅིག་པུ། རྒྱལ་བ་ཀམ་སི་རྒྱ་རིན་པོ་ཆེ་ཆོས་ཀྱི་འབྱུང་གནས་ཀྱི་བཀའ་
 འབྱུར་ཅོག་གི་དཀར་ཆག་ལ་བཀོད་པ་ལྷར་དང་། རྒྱ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེས་བསྐྱན་འབྱུར་དཀར་ཆག་བཀོད་
 པའི་ལོ་རྒྱས་དང་། རུས་སྤྲེད་ཁག་བསྐྱན་ཅིས་ནམས་ལས་བྱུང་བཞིན་བསྐྱན་ཅིས་དང་། གཏུང་
 རབས་ལྷ་བདེའི་ཁྲུང་གྱི་རྩ་ཆོག་བཀོད་པར་ཡུམ་དང་ལྷ་མ་རིགས་གཞན་མ་བཀོད་ཀྱང་། རྩེ་བཅོན་
 དབྱངས་ཅན་སྤོམ་མས་གོང་མའི་གསེར་ཐམ་འཛིན་པ་དང་སྤོམ་ལས་རྒྱ་ཆེར་སྤོང་བའི་ལྷིང་བཀོད་པའི་
 སྐབས་ཉེ་ལུ་དང་པོའོ།

བདུན། གདུང་རབས་ངོ་མཚར་མཚོག་གི་གཏེར་མཛོད།

ཕྱི་དགའི་རྒྱལ་རབས་《ངོ་མཚར་གཏེར་མཛོད》 ཞེ་ཆེན་དུང་ཡིག་བསྟན་འཛིན་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བཅུམས། སྤྱི་ལོ་1786-1790ལོའི་བར་བཅུམས། དབུ་མེད་ལག་བྲིས་མ། ཤོག་ལྡིང་195ཡོད། ཀམ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་སྟོགས་བསྐྱེགས་བྱས་པའི་ཕྱི་དགའི་ལོ་རྒྱུས་དབུད་གཞི་སྟོགས་བསྐྱེགས་ལས་^①གསལ།

དེ་ནས་རྒྱལ་ཁབ་འདི་ཉིད་ཀྱི་གདུང་རབས་དངོས་གཞི་ནི། བོང་དུ་སློབ་ལྟར་འཕུལ་སློབ་མགར་སྟོང་བཅོན་ཡུལ་བབྱང་ནས་གདུང་རབས་ལྲ་པ་མགར་ཨ་བྱེ་དགེ་བ་དཔལ་གྱི་ ༤ སྐུ་ལྟ་རྒྱུ་བཅས་པ་དཔལ་སྟེ། འདི་ཉིད་ཕྱིས་སུ་ཁམས་ལ་ཐེབས་ཏེ་འདན་གྱི་བྲག་ར་སྤྱིང་ཆེན་དུ་གདན་ཆགས་པ་དེ་ནས་བབྱང་གདུང་རྒྱུད་ཁམས་སྟོགས་སུ་ཆགས་པ་ཡིན།

༡ མགར་དཔལ་གྱི་ཡོན་ཏན།

༢ མགར་དཔལ་གྱི་ཕུར་བྱ།

༣ མགར་དཔལ་གྱི་འབྲུང་གནས།

༤ མགར་དཔལ་གྱི་ཤེས་རབ།

༥ མགར་དཔལ་གྱི་བཀྲ་ཤིས།

༦ མགར་དཔལ་གྱི་སྒྲ་མ།

༧ མགར་བཀྲ་ཤིས་སྒྲ་མ།

༨ མགར་ཡོན་ཏན་སྒྲ་མ།

༩ མགར་ཤེས་རབ་སྒྲ་མ།

༡༠ མགར་བྱང་ཆུབ་སྒྲ་མ།

༡༡ མགར་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཚན།

༡༢ མགར་དཀོན་མཚོག་རྒྱལ་མཚན།

༡༣ མགར་དགེ་འདུན་རྒྱལ་མཚན།

༡༤ མགར་བྱམས་པ་རྒྱལ་མཚན།

༡༥ མགར་ཡེ་ཤེས་རྒྱལ་མཚན།

༡༦ མགར་དཔལ་གྱི་བྱམས་པ། ཕྱི་མ།

༡༧ མགར་དཔལ་གྱི་འབྲུམ་པ།

① ཤོག་ངོས་231པའི་ཕྱིང་14བར། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་མཁུག་གི་ཤོག་ངོས་ནམས་སུ་བཅོལ་དགོས།

- ༢༩ མགར་དཔལ་གྱི་གྲགས་པ།
 ༣༠ མགར་དཔལ་གྱི་རྩོམ་ཆ།
 ༣༡ མགར་དཔལ་གྱི་བསོད་ནམས།
 ༣༢ མགར་དཔལ་གྱི་ཆེ་མོ། འདི་ནས་བཟུང་དམེ་ཤོད་དམེ་མདོ་ཟེར་བ་འདིར་བཞུགས་གཞིས་
 ཆགས་ཡིན།
 ༣༣ དེའི་སྤྲུལ་བསོད་ནམས་འབྱུང་མཁུ་མགར་ཆེན་ཡེ་ཤེས་བཟང་པོ།
 ༣༤ དེའི་སྤྲུལ་རྩ་རྩ་སྟེ་འདི་ནས་དབྱུང་པ་མཛད་པ་སྟོང་དཔོན་རྩ་གྲགས།
 ༣༥ དེ་ནས་རིམ་བཞིན་སྟོང་དཔོན་ལྷ་བ་བཟང་པོ།
 ༣༦ རྩལ་བ་བཟང་པོ།
 ༣༧ པར་བཞུན་སྤྱང་།
 ༣༨ དཀར་ཆེན་བྱང་ཆུབ་འབྱུང་།
 ༣༩ བདེ་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ། འདི་ནས་སྟེ་དགེའི་མཆོན་ཐོགས།
 ༤༠ སྟེ་དགེ་པོ་ཐར་རམ་བཀྲ་ཤིས་སེང་ག།
 ༤༡ རྩལ་མཆོན་འབྱུང་།
 ༤༢ རྩལ་མཁུ་ལ།
 ༤༣ རྩལ་ཐུབ།
 ༤༤ རྩལ་འཕེལ།
 ༤༥ རྩལ་བཀྲ་ཤིས།
 ༤༦ དབང་ཆེན་མགོན་པོ།
 ༤༧ ཆོས་རྩལ་བཞུན་པ་ཆེ་རིང་།
 ༤༨ ཁྱི་ཆེན་སྟོ་ཤོས་རྩལ་མཆོན་ལྷ་ལྟུང་།
 ༤༩ དེར་སང་གི་ལྷ་སྤྲུལ་མེའི་ཉི་མ་ས་དབང་བཟང་པོ་རིན་པོ་ཆེ་ཡན་ཆད་ཆོས་སྟོན་མགར་
 རིག་པ་ཅན་ནས་བཟུང་སྟེ་སྟོན་ཕྱོད་གདུང་རབས་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་བཞི་ལོ་གྲངས་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་
 དང་བཞི་བརྒྱ་ཞེ་བཟང་འགྲོ་བ་ལ་ཆེ་བརྒྱད་ཀྱི་ལྷ་གྲུ་མ་སྟོང་། མཐོན་པོའི་དབྱུང་འཕང་མ་
 ཉམས་པ་བྱུང་ཞིང་། དེ་དག་སོ་སོའི་སྤྲུལ་ཆེད་སེར་སྤྲུལ་སོགས་ཀྱི་རྩལ་གྲངས་དང་སྤྲུལ་ཆེ་བའི་
 མཛད་སྤྲུལ་སོགས་སོ་སོར་བཞུགས་ཏེ་མ་ལངས་ཤིང་། ཤོང་གི་གདུང་རབས་ཉེར་ལྷ་པ་མགར་
 དཔལ་གྱི་རྩོམ་སྤྲུལ་དཔལ་གྱི་རྩལ་མཆོན་ནས་བཟུང་། སྟོ་བོའི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ཆགས་པ་ལ་སྟེ་པ་
 ཡོན་ཏན་དཔལ་ལྷ་འདྲེ་ཟེར་དཔལ་ལྷ་ཐོག་ཆོད་པ། ཆོས་ཀྱི་རྩལ་པོ། བསམ་གྲུབ་རྩལ་པོ་སོགས་
 སྟོ་བོར་སྤྲུལ་སྤྲུལ་སྟེ་པ་ཐོག་ཀྱང་བཞུགས་དེར་སང་ཡང་དར་རྒྱས་ཆེ་བར་ཡོད། ཞེས་སོགས་སོ། །

༥ རྒྱལ་རབས་སྐོར་ལ། གཏུང་རབས་སོ་བརྒྱད་པ་དཔོན་ལྷན་ཐུབ་ལ་གོང་ཏུ་སྐྱོས་པ་ལྟར་
གྱི་ལྷ་ར་མའི་བུ་དུག་ཏུ་གྲགས་པའི་སྐུ་མཆོད་གསུམ་པ་འཇིག་རྟེན་མེས་པོ་ལྷ་ཆོངས་པས་ཀ་བ་
ལས་སྟོབས་ཀྱི་དབང་ཐུག་ས་སྐྱོང་སྐྱ་མ་བྱམས་པ་སུན་ཆོགས་འདི་ཉིད་ནི། བདེ་སྤྱད་མངའ་
རིས་ཡངས་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ལ་འཁོད་པའི་སྐྱེ་དབྱའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་མགོན་ཏུ་
ཁྱེད་ཀྱིས་པ་ཡིན་ཏེ། འདི་ཉིད་མ་བྱོན་པའི་བར་སྐབས་དེ་སྤྱོད་འདིར་སྤྱིང་དཔོན་པོ་ཡང་ནང་
ཆོན་སོ་སོར་འཁོར་ནས། སྡེ་ཤོག་རེ་ལ་དཔོན་ཤོག་རེ། ལྷང་རྒྱུང་རེ་ལ་ཆོ་སྐྱོད་རེ། རི་འབྲུང་
རེ་ལ་རྫོང་རྒྱུང་རེ། སྡེ་ལ་དཔོན་མེད། དཔོན་ལ་བྱིམས་མེད། ཆོ་ཆེན་གྱིས་ཆོ་རྒྱུང་ཟ། ཤེད་
ཡོད་གྱིས་ཤེད་མེད་བརྟུང། རྫོང་ཁ་ཆེམས་བཞག །རྒྱ་ལེན་དག་ཆས་སྤྱད་འདུག་དགོས་པའི་
སྐབས་དེར། ཁས་དྲག་གི་གཉའ་ལྗོན། ཉམས་རྒྱུང་གི་དཔུང་རྣམས། བདེ་སྐྱིད་ཀྱི་ཉི་མ་འདི་
ཉིད་ཤར་བ་ཡིན་ཏེ། སྐྱ་ཆེན་འདི་ཉིད་ནི་ཆོས་སྤྱིང་བྱུང་ཏུ་འབྲེལ་བའི་མཁུན་རབ་ལ་འགྲན་
ཟླ་དང་བལ་ཞིང་། ཤར་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་.....ཡིག་ཤིང་ཆད།

ཡང་དེ་ལས། སྐྱ་ཆེན་འདིའི་སྤྱོད་པོ་གཏུང་རབས་སོ་དགུ་པ་དཔོན་ཆེན་སྐུ་འཕེལ་གྱི་སྐས་
དཔོན་ཆེན་ཀྱན་དགའ་སུན་ཆོགས་གྱིས་སྐྱ་ཆེན་སྐུ་གཤེགས་རྗེས་གདན་རབས་གཉིས་པ་མཛད།
སྐྱ་ཆེན་གྱི་གཙུང་དཔོན་ཆེན་ཀམ་འི་སྐས་དཔོན་པོ་ཆེ་མཆོག་གིས་ཀྱང་ཀྱན་དགའ་སུན་ཆོགས་
གྱི་རྗེས་སྐུ་གདན་ས་གསུམ་པ་ལོ་ཤས་མཛད། དེ་རྗེས་དཔོན་ཆེན་ཀྱན་དགའ་སུན་ཆོགས་
དང་ཡུམ་མི་གཅིག་པའི་སྐུ་འཕེལ་གྱི་སྐས་བྱི་ཆེན་སངས་རྒྱུ་བསྟན་པས་གདན་རབས་བཞི་པ་
མཛད། ཅེས་སོགས་དང་། ཡང་། གཏུང་རབས་ཞེ་གཉིས་པ་དང་བྱི་རབས་དྲག་པ་ཆོས་རྒྱལ་
བསྟན་པ་ཆེ་རིང་ནི། ཞེས་དང་། ཡང་། ཆོས་རྒྱལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་སྐས་འབྲིང་པོ་བྱི་རབས་བདུན་པ་
བྱི་ཆེན་སྐྱ་མ་སུན་ཆོགས་བསྟན་པའམ་སྐྱ་ཆེན་ཀྱན་དགའ་སྤོན་ལས་རྒྱ་མཆོ་ནི། ཞེས་དང་།
དེ་རྗེས་བྱི་རབས་བརྒྱད་པ་ཆོས་རྒྱལ་སྐོ་གོས་རྒྱ་མཆོ་ནི་ཕྱི་དག་ལ་སྐོ་ཤེད་ཆེ་ཞིང་། བང་མི་ལ་
སྤྱིང་ཉི་བ། ཞེས་དང་། ཡང་། དེ་ནས་ཀྱང་ད་ལྟ་གཏུང་རབས་ཞེ་བཞི་པ་བྱི་རབས་དགུ་ལ་
ཕེབས་པ་ལྷ་སྐས་མའི་ཉི་མ། ཡིད་བཞིན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འདི་ཉིད་སྐྱ་ཆོ་བསྐལ་པའི་བར་ཏུ་བརྟན་
ཅིང་ཆོས་སྤྱིད་གཉིས་ལྷན་གྱི་དབུ་འཕང་གོང་ནས་གོང་ཏུ་འཕེལ་ཞིང་། གངས་ཅན་མངའ་
འབངས་མཐའ་དག་རྫོགས་ལྷན་གསར་པའི་བདེ་སྐྱིད་རྒྱས་པར་ལྷུང། ཞེས་ས་དབང་བདེ་
དགའ་བཟང་པོ་བྱི་ལ་བཞུགས་བཞིན་པའི་སྐབས་སྐུ་སྡེ་དགའི་ལོ་རྒྱུས་འདི་བྱིས་ཡོད་པ་གསལ།
བདེ་དགའ་བཟང་པོ་ནི་སྐུ་ལོ་1786-1789བར་བཞུགས། ལོ་རྒྱུས་འདི་འབྲི་དུས་ཀྱང་དུས་འདིར་
ཡིན་པ་སྟོན་མེད་རེད། །

བརྒྱད། ཆོས་རྒྱལ་ལྷེ་དགའི་རྒྱལ་རབས།

ལྷེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་《ཆོས་རྒྱལ་ལྷེ་དགའི་རྒྱལ་རབས་》 ཀོང་སྤྱལ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོས་བཅམས།
བཀའ་འབུམ་དེབ་20པ། ཤོག་ངོས་358ཕྱིང་4པར། བོད་རྫོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུ་ཁང་།
2012ལོར་པར།

གདུང་རབས་བརྒྱད་པ་རྩོན་གྲུབ་ལ་སྤྱོད་ཀྱི་བྱུང་བའི་གསུམ་པ་སྤྲོ་ཆེན་བྱམས་པ་ཕུན་ཚོགས་
སྟོབས་ཀྱི་འཁོར་ལོས་བརྒྱུར་བ་ཆེན་པོར་གྱུར་ཏེ། འདི་སྐབས་སྤྱིར་དཔོན་པོ་ནང་ཆོན་དུ་གྱུས་པ་སོགས་
ལྷེ་ཤོག་རེ་ལ་དཔོན་ཕྱན་རེས་བཟུང་། ལུགས་གཉིས་ཀྱི་བྲིམས་མེད་པས་འོག་ལྷེ་རྣམས་ཀྱང་རང་དཔོན་
ལ་ཡིད་སྤྲོད་ནས་འབངས་གྱེན་ཞོག་ཁོ་ནར་བྱུང་བའི་སྐབས་དུང་ཆེན་འདི་དང་། ཕྱག་མཛོད་ཀྱི་
དགའ་རྒྱལ་མཚན་དཔོན་སྟོབ་ནས་རན་པ་རྣམས་ཆམ་ལ་པལ། དམན་པ་རྣམས་ཀྱི་མགོ་བྱངས། རྫོང་
མགོ་བཙོ་བརྒྱད་ཀྱི་མང་བཏིང་། མི་ཆེན་ཉི་ཤེས་སྟོང་མངའ་ཞབས་སུ་བསྟུས། རྩོན་གྲུབ་ལྷེ་དག་གི་
གཙུག་ལག་ཁང་བསམ་འགྲུབ་མཛོད་གྲོལ་ཆེན་མོས་གཙོས་རིས་མེད་ཀྱི་ཆོས་ལྷེ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་བཏབ།
སྐ་ཡི་གསེར་ཁྲལ་དང་། འབའ་ཡི་དབུལ་ཁྲལ་བྱངས། དེ་སྐབས་བེ་རི་རྒྱལ་པོས་བོན་པོའི་ཕྱོགས་བཟུང་
ནས་ཁམས་ཕྱོགས་ཀྱི། དཔེ་ལུགས་གཙོས་བསྟན་པ་སྤྱིའི་དགྲར་གྱུར་པ་ལ་གྲུ་སྤྱི་བསྟན་འཛིན་ཆོས་རྒྱལ་
ནས་ལྷེ་དགའི་སྤྲོ་ཆེན་དཔྱད་གྲོགས་སུ་སྤྲོད་ཏེ་བེ་རི་རྒྱངས་མེད་དུ་བཙོམ། དཔལ་ཉགས་སུ་འཕྱོག་ལྷེ་སྤྱོད་
ཐག་འཐེན་ཆོད་སོག་པོས་བདག །ཡུལ་ལྷེ་ཤིང་སྟོ་བཙུགས་ཆོད་ལྷེ་དགའི་ལ་བྱིན་པས་འཕྱི་རྒྱ་པར་རིའི་
ལྷེ་རྣམས་དང་། རྒྱུ་རིའི་འདན་མ་སོགས་འདི་དུས་བྱུང་བར་གྲགས། དེ་མཚུངས་རྒྱལ་པོ་མཁའ་འགྲོ་
ཕྱིད་སྟོན་ལ་མཁས་པས་སོག་པོས་བཙོམ་པའི་དཔྱད་གྲོགས་བྱས་པའི་དཔལ་དར། ཉག་གཤིས་སྒྲོར་
རྣམས་བྱུང་། དཔྱད་གཙོས་ཀྱི་བྲིམས་ཡིག་ཞལ་སྟེ་བཙུ་དུག་ལ་དཔེར་བྱས་ནས་བྲིམས་ཡིག་ཆེན་མོ་
བཞག་པས་ལྷེ་དགའི་སྤྲོ་ཆེན་ཕུན་ཚོགས་ཀྱི་བྲིམས་ཀན་མ་ཞེས་ཆོད་འཛིན། རྫོང་མགོ་རྣམས་ཀྱི་ཁྲལ་ཐོག་
ཕྱིད་ཀ་རེ་རྫོང་སྟོ་སོ་སོ་དང་འབྲེལ་བའི་དཔོན་ལྷེ་རྣམས་སུ་འཚོགས་སྟོའི་བཏང་ཐེབས་སུ་སྟོར་བ་དེར་
སང་གི་བར་དུ་རྒྱན་མ་ཆད་པར་ཡོད། འདི་ནས་བཟུང་ལྷེ་དགའི་བྲི་རབས་ཀྱི་དབུ་འཛིན་པ་དང་།
གདུང་རབས་རེ་ལས་མེད་པའི་དུས་མ་གཏོགས་བྲི་འཛིན་སྤྲོ་ཆེན་མོ་ཁོ་ནས་མཛོད་པའི་སྟོལ་ཚུགས།

༥ གཉིས་པ་ཀྱན་དགའ་ཕུན་ཚོགས། མི་འགྱུར་དོ་རྩེ་དང་མཚོད་ཡོན་གྱུར།
༥ གསུམ་པ་ཆེ་མཚོག་རྣམས་ཀྱི་སྐབས་ཐུགས་རྒྱུད་འཇམ། སྤྱོད་མ་བཟན་པས་སྤྱོད་མ་རྒྱུད་ཆེ་བ་མ་
བྱུང་། ༥ བཞི་པ་བྲི་ཆེན་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ཙག་རྩ་སྤྱི་རྒྱལ་མཚན་ཀྱི་སྤྱོད་པར་གཏོར་ཡུང་མང་
པོར་བེན། ལུགས་གཉིས་ཀྱི་མཁུན་སྟོབས་དང་། སྤྱོད་པོར་འགྲན་ཆེ་བལ་བས་སྤྲོ་ཆེན་ཀྱི་དུས་ལྟར་ཆབ་
འབངས་རྣམས་མངའ་འོག་དུ་བསྟུས། རིས་མེད་ཀྱི་གཙུག་ལག་ཁང་དང་ཆོས་ལྷེ་མང་པོ་ཉམས་གསོ་
གསར་འཛུགས་མཛོད། རྒྱལ་ཁམས་བཀའ་བྲིམས་དྲུང་པོས་པན་བདེས་ཁྲབ་པས་ཀྱན་གྱིས་སྟོན་པ་
བྱུང་། ༥ བྲི་རབས་ལྷ་པ་སྤྲོ་ཆེན་པོར་ནམས་ཕུན་ཚོགས་ཆོས་སྤྱིད་མཁུན་རྒྱ་མཛོད་པ་དེ་དང་མཚུངས།
བྱང་རྒྱལ་སེམས་དང་ལྷན་པས་ཅུང་འཇམ་ཆེས་འདུག་པ་བེར་བ་བྱུང་། འདི་སྐབས་རྒྱལ་པོ་ལྷ་བཟང་

གིས་རང་གི་སྤྱ་རྒྱལ་དབང་དུ་གྱུ་པའི་རྒྱལ་སྤྱི་ཡོན་རྒྱུར་བྱས་ནས་མཆོན་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མཆོར་བཏགས་ཏེ་བྲི་
འདོན་བྱས། ཡི་ཐང་རྒྱལ་པ་བསྐལ་བཟང་རྒྱ་མཆོ་འབྲངས་པ་ཐོས་ནས་ཨེར་ཁི་རྩ་ནང་དཔོན་གཡོག་
མང་པོ་བཀོང་བ་ལ་བཏང་པའི་སྐབས། གཉེར་ཆེན་འཕེར་ལྷག་དབྱང་དང་བཅས་པ་བཏང་ནས།
རྒྱལ་དབང་དཔོན་སློབ་ཁབ་འདིར་རྒྱན་དངས་ཞབས་ཏོག་བསྟེན་བཀྱར་བྱས། རྒྱ་བོད་ཀྱི་གཙུག་རྒྱན་ཏུ་
བཀོད་པས་གཞུང་ས་དགའ་ལྷན་པོ་བྱང་དང་འབྲེལ་ཟབ་ཆེ་བ་འདི་ནས་བྱུང་། རྒྱལ་དབང་བརྟན་པའི་
བཀའ་ཤོག་ཤེ་བམ་ཆེན་པོ་གནང་བ་ལའང་སྡེ་དགེ་སླ་དཔོན་འདིས་དེད་ན་ཆོད་རྒྱུད་དུས་བྱས་པ་ཆེ་
བས་ཁོར་རང་ཆང་མ་ཆང་། སྡེ་དགེའི་མི་མེར་ཡོན་དེས་བྱུང་ཕྱིན་རྩ་བུ་གཙང་ཆག་དགོས་ཚུལ་སོགས་
བདག་སྟེན་ཆེན་པོ་གནང་བའི་རྒྱན་ད་ལྟའང་གནས་བཞིན་པར་སྤང་།

༥ བྲི་རབས་དུག་པ་ཆོས་རྒྱལ་བརྟན་པ་ཆེ་རིང་ནི། རྟོན་ཆོས་རྒྱལ་མེས་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་རྗེས་སུ་སྟེགས་
པའི་ཆོས་སྲིད་གཉིས་ཀའི་མཛད་པ་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་བ་ཡོངས་སུ་གྲགས་ཤིང་། བྲག་རྗེས་ད་ལྟར་མིག་
མཐོང་དུ་ཡོད་པ་འདི་ལས་སྟོས་མ་དགོས་ཤིང་། འངས་དབྱངས་གོང་མ་ཆེན་པོ་གཡུང་ཅིང་གིས་སོག་
པོ་ཨོ་རྟོ་རྒྱལ་ལ་དགོངས་སོག་བྱུང་ནས་མིང་མེད་དུ་བསྐྱབས། མདོ་ཁམས་སྟོགས་ཀྱི་སྡེ་དཔོན་ཁོད་
སྟོམས་ལ། ཅིའུ་རྩ་ལོ་ཡེ་བཏང་སྐབས་མངའ་འོག་འདིར་རྒྱན་རྩལ་ཁྲམ་གསུམ་མེད་པའི་རྒྱལ་ཁྲིམས་
ཆོད་ཐུབ་སྐར་ནས་ཡོད་པ་དང་། ལྷག་པར་ཆོས་རྒྱལ་འདི་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་དཀར་མཛད་པ་འགྲན་ཟླ་དང་
བལ་བ། གོང་མ་ཆེན་པོའི་གསེར་སྟེན་ཏུ་དངས་བས་མདོ་ཁམས་སྤྲད་སྟོགས་ཀྱི་དཔོན་པོ་ཆེ་ཤོས་གསན་
ཡུང་པའི་ཐང་ག་གན་གོས་ལྷག་བསྐྱ། དབྱལ་སྲང་སྟོང་ལྷག་གཅིག་གི་གནང་སྟེན། རྩ་རྒྱུད་འཕྲོག་སྡེ་
གཙོས་མི་མེར་མང་པོ་ལྟ་འབངས་སུ་བསྐྱལ། རྩ་ལོ་ཡེ་ནས་འདམ་སོག་ལ་སྐྱུ་བོ་མན་ཆད་རབ་
དབང་བསྐྱར་ཆོག་པའི་བཀའ་ལེབས་ལ་སོགས་ཡུང་དང་ལག་རྟགས་འགྲན་ཟླ་མེད་པས་སྟོགས་ཐམས་
ཅད་ལས་རྣམ་པར་རྒྱལ་བར་བྱུང་། རྫོང་སྟོ་སྐར་ཡོད་རྣམས་ཀྱི་སྟེང་དུ་རྟེན་མགོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་ལོགས་
འདི་དུས་བྱུང་། དེ་ཙམ་གྱིས་ཆོག་ཤེས་པར་མཛད་ནས་གཞན་སྡེ་ཆབ་འོག་ཏུ་བཅུག་པ་སོགས་ནི་རྣམ་
ཡང་མ་མཛད་ཀྱང་ཡུལ་འཁོར་བྱམས་པས་སྟོང་བ་ལ་ཤུགས་ཀྱིས་དར་བས་སྟོ་བྱང་འབྲོག་སྡེས་གཙོས་
དཔོན་རིགས་རྣམས་ནས་ཀྱང་འདི་ཕྱིར་སྐྱབས་གནས་ཞུ་བ་ཁོ་ན་བྱུང་། ལྷན་འགྲམ་སྟེང་གཙོས་གཙུག་
ལག་ཁང་གསར་བཞེངས་རྟེང་གསོ་མང་པོ། མཆོད་ཐེབས་རྒྱ་ཆེན། སྤྱ་གཟུགས་རྟེན་ཁྱད་འཕགས་དུ་
མ། རྒྱལ་བའི་བཀའ་འཁྱུར་རྩི་ཅོག་དང་། བསྟན་འཁྱུར་པོད་ཉི་ཤུ། གཞན་སྤྟི་དུག་ཅུ་སྟོར་གྱི་སྐར་
ཁྱད་འཕགས་གསར་བཞོས་སོགས་བསྟན་འཁྱུར་འགྲོ་པན་བདེའི་མཛད་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྲལ་བོ། །

༦ བྲི་རབས་བརྟན་པ་སླ་ཆེན་སུན་ཆོགས་བསྟན་པ་ནི། ཀུན་དགའ་ཕྱིན་ལས་རྒྱ་མཆོ་ཆོས་སློབ་རིག་པ་
ཅན་སྐར་བྱོན་པ་ལྟ་བུས། མཆོན་གྱིས་སྟེན་པ་ལས་ཀྱང་ས་ཆེན་པོ་འདར་རུས་པའི་ལས་དབང་བཅོན་
པའི་སྟོབས་དང་ལྷན་པས་ཆོས་ལྷན་གྱི་རྒྱལ་སྲིད་ཡབ་མེས་ལྟར་བསྐྱབས། ཡབ་རྗེ་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་པོའི་རྟེན་
བཞེངས་འགྲོ་ལུས་སྟེ་དང་། བསྟན་འཁྱུར་སྤྟི་ཉིས་བརྒྱ་དང་བརྒྱད་དམ་བཅུ་གསུམ། རིག་གནས་
སྟོར་སྤྟི་སུམ་ཅུ་སྟོར་གྱི་སྐར་གསར་དུ་བཞེངས། །

༧ བྲི་རབས་བརྒྱད་པ་ས་སྟོང་སྟོ་གོས་རྒྱལ་མཆོན་ནི། ཕྱི་དགའ་ལ་སྟོ་ཤེད་ཆེ་བ། བང་མི་ལ་ལུགས་
བཅེས་གཟིགས་པ། མངའ་འབངས་བྱམས་པས་སྟོང་། རྒྱལ་ཁམས་མི་བདེ་བའི་གཞི་རྩུང་ཟད་བྱེད་པ་

གོང་སྐུལ་རིག་པོ་ཆེས་སྐུལ་ལོ་དབྱངས་ཅན་སྐོལ་མ་དང་། སྐར་རྒྱུ་བཟའ་ཆོ་དབང་སྐུ་ལོ་གཉིས་ཀ་
སྐུལ་རབས་ནང་དུ་བཅིས་མེད་པ་ནི་ལོ་རྒྱུས་དངོས་གཙོ་སྐྱེ་བའི་སྐུ་བ་དང་མི་མཐུན་པ་ཞིག་ཡིན། །

དགུ། ས་སྤྱོད་ཕྱི་དགོངས་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེའི་རྒྱལ་རབས།

ཕྱི་དགོངས་རྒྱལ་རབས་《ས་སྤྱོད་ཕྱི་དགོངས་རྒྱལ་རབས་》 འཇམ་དབྱངས་མཁྱེན་བཟེའི་དབང་
པོས་བཅུམས། བཀའ་འབུམ་པོད་[[ད]]ལ། འབེལ་གཏམ། ཤོག་ལྟེན་24པའི་རྒྱལ་བྱེད་དང་པོར།
ཤིང་པར།

ཐོག་མར་རྒྱས་ཆེན་ཕྱི་བཞི་ལས་ཆད་པའི་པོད་ཆེན་པོའི་འགྲོ་བ་མཐའ་དག་གི་ཞང་པོར་
འོས་པ་སྒོ་ལྟ་རྒྱུ་དཀར་པོ་ལས། རྩ་ཆེན་རྒྱལ་མོ་ཆོ་བཙེ་བརྒྱད་རྩ་གསུམ་པའི་ཡ་གྲུལ་མགར་གྱི་
རིགས་ལས་བྱུང་བ་སྟེ། དེ་ཡང་པོད་ཁམས་འདིར་མིའི་འགྲོ་བ་ཆགས་ནས་རིང་ཞིག་ལོན་པ་ན།
ཤར་མེ་ཉག་བཞག་ར་དཀར་པོའི་ཕྱིར་ལ། སྤྱོད་འོད་གསལ་གྱི་ལྷ་ཞིག་བབས་པར་མི་རྣམས་
ཀྱིས་མགར་གནས་ཆོ་འབྱུག་ཅེས་བཏགས། དེ་ཡི་བརྒྱད་པ་ལས་མགར་སྤྱོད་ཆེན་པོ། དེ་
སྤྱོད་སྤྱོད་མེས་ཀྱི་ཆགས། དེ་སྤྱོད་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱོད་བཙེན་སྤྱོད་པོའི་སྤྱོད་པོ་མགར་སྤྱོད་བཙེན་
ཡུལ་བརྒྱུད་། དེ་ནས་དམ་པའི་བརྒྱད་པ་བར་མ་ཆད་པར་རིམ་གྱིས་བྱོན་པ་ལས། སྤྱོད་བཙེན་
ཡུལ་བརྒྱུད་ནས་བཙེས་པས། གཙུང་རབས་ཉེར་བརྒྱད་པ་འགར་ཆེན་པོའི་ཤེས་བཟང་པོ་ལ་
རིགས་གྱི་སྤྱོད་གཉིས་གྱི། སྤྱོད་སྤྱོད་བསོད་ནམས་རིན་ཆེན་གྱིས་^① འགྲོ་མགོན་འཕགས་པ་
རིན་པོ་ཆེའི་གསེལ་དཔོན་གྱི་ལས་ཀ་ཟིན་ཏེ་ཆེན་པོའི་གོ་སར་དབང་བསྐྱར། གཙུང་པོ་རྒྱ་རྩ་
ལ་སྤྱོད་དགུ་བྱུང་བའི་ནང་ཆོན། སྤྱོད་དཔོན་ལྷ་བ་བཟང་པོའི་སྤྱོད་སྤྱོད་རྒྱ་རྩ་བ་བཟང་པོ།
དེ་སྤྱོད་པ་རྣམས་བརྒྱན་སྤྱོད་། དེ་སྤྱོད་བྱུང་ཆུབ་འབུམ། དེ་སྤྱོད་གཙུང་རབས་སོ་བཞི་པ་བདེ་ཆེན་
བསོད་ནམས་བཟང་པོ་སྟེ། དེ་ཉིད་རྩ་ཆོས་ཀྱི་རྩོམ་དང་། ཀམ་པ་ཆོས་གསུམ་རྒྱ་མཆོའི་ཡུང་
གིས་བསྐུལ་ཏེ། ལྷགས་ར་བསམ་འགྲུབ་ཅེར་ལེབས་ནས་ཡུལ་དའི་མངའ་རིགས་ཀྱི་བདག་པོར་
གྱུར། སྤྱོད་སྤྱོད་རྣམས་པར་དག་པའི་བྱེད་པོས་སྤྱོད་དེར་ཕྱི་དགོངས་ཀྱི་མཆོན་མ་
ལུན་སྤྱོད་ཆོགས་པར་འཕེལ་བས་མཆོན་ཡང་དེ་སྤྱོད་ཆགས། དེ་ལ་སྤྱོད་བཞི་བྱུང་བའི་གཉིས་
པ་ཕྱི་དགོངས་པོ་ཐར་བཀྲ་ཤིས་མེད་གས་ཟེལ་བརྒྱད་སྤྱོད་མཐུན་ཅད་བརྒྱུད་ཞིང་། གྲུབ་པའི་
དབང་རྒྱུག་ཐང་སྤྱོད་རྒྱལ་པོ་སྤྱོད་པོ་མཆོད་གནས་སྤྱོད་བཞིས་ཏེ། རྩ་མདའི་སྤྱོད་དཔོན་ཐོག་མར་
བཞེངས། ལྷན་གྲུབ་སྤྱོད་ཞེས་གསུམ་པའི་ཡི་གས་མཛེས་པར་བྱས། དེ་ཡི་སྤྱོད་དཔལ་ལྷན་
མེད་ལ། རྒྱལ་མཆོན་འབུམ་གཉིས། སྤྱོད་མས་ཉིན་དཔོན་གྱི་འདུས་ཕྱི་བཙུགས། སྤྱོད་མ་ལ་སྤྱོད་
བཞི་བྱུང་བའི། དཔོན་ཆེན་ཨ་སྤྱོད་ལ་སྤྱོད་རྩོམ་ཕྱི་དགོངས་ཀྱི་གྲུབ་ཐོབ་རྩོམ་གདན་ནམ་མཁའི་
ལྷན་བཟང་དང་། དའི་མཆེད་ཡ་རྒྱལ་འཕེལ། དེ་ལ་སྤྱོད་གསུམ་བྱུང་བའི་ཆེ་བ་གྲུབ་ཐོབ་ཀྱང་།

① མ་ཡིག་གི་མཆན། ལ་ལས་བསོད་ནམས་བཟང་པོ་ཞེས་གྱུར་བྱུང་།

དགའ་རིན་ཆེན་གྱིས་སླ་བ་ལྟ་ཁང་གསར་དུ་བཞེངས། གཙུང་དོ་རྩེ་ལྷན་གྲུབ་ལ་སྲས་གྲགས་པ་
ལྷན་གྲུབ་དང་། ཀམ་སྤང་གཉིས། ཉམ་མཁའ་ལ་སྲས་དཔོན་ཆེན་ལྷན་གྲུབ་ཅེས་སྟོབས་གྱིས་
འཁོར་ལོས་སྤྱར་བ་དེ་ཉིད་འབྱུངས། དེ་ལ་སྲས་དྲུག་ཕྱོན་པའི། དང་པོ་ཐེ་དགེ་གྲུབ་ཐོབ་ཀྱིན་
དགའ་བྱ་མཆོ་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་དེས་གཙུག་ལག་ཁང་བསམ་འབྱུང་མཐོང་གྲོལ་ཆེན་མོ་
བཞེངས་ཤིང་ནམ་དགའ་གྱི་ཕྱག་རྒྱེས་ཆེ། ས་སྤྱུ་བདག་ཆེན་བསོད་ནམས་བཟང་པོ། ཤར་
ཆེན་བྱམས་པ་ཀྱན་དགའ་བག་ཤིས། བྱང་བདག་བག་ཤིས་སྟོབས་རྒྱལ། འབྲུལ་ཞིག་དབང་
དྲག་རྒྱ་མཆོ། རིག་འཛིན་འཇའ་ཚོན་སྒྲིང་པོ་སོགས་ཡོངས་འཛིན་རྒྱ་མཆོ་ལྟ་བུ་བཞེན།
གཉིས་པ་དཔོན་ཆེན་སྤྱུ་འཕེལ། གསུམ་པ་ལག་ན་དོ་རྩེ་ནམ་པར་འཕྲུལ་པ་སླ་ཆེན་བྱམས་
པ་སྤྱན་ཚོགས་ཞེས་^① རོར་འཛིན་ཡངས་པའི་ཕྱོན་ལ་སྟོབས་གྱི་དཔུང་པས་དབང་བསྐྱར་བ་
དེ་ཉིད་ཕྱོན། རོར་ནས་མཁན་རབས་ཉེར་གཅིག་པ་སྤྱུ་ཁང་པ་དཔལ་མཆོག་རྒྱལ་མཆོན་
སྤྱན་དྲངས་ཤིང་ནམ་པར་དག་པའི་བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་རྒྱ་ཆེར་སྤེལ་བས་མཆོན་ཚོས་སྤྱི་གྱི་
ཕྱིན་ལས་རྒྱ་ཆེ་བས།

༥ སླ་ཆེན་འདི་ཉིད་ཁྱི་རབས་གྱི་ཐོག་མར་འཛིན། བཞི་པ་དཔོན་ཆེན་ཀམ་སྤང་། ལུ་པ་
སླ་མ་ལྟ་སྤང་། དྲུག་པ་ཀམ་བསམ་འབྱུང་ནམས་སོ། ཀམ་སྤང་གི་སྲས་མགོན་པོ་དང་། ལྷན་
འབྱུང་གཉིས། སྤུ་མ་ལ་སླ་མ་བསོད་ནམས་རྒྱལ་མཆོན་སོགས་མཆེད་བཞི་འབྱུངས། དེའི་
ནང་ནས་སྤུ་མ་བཟང་འབྱུང་གྱི་སྲས་བག་ཤིས་རྒྱ་མཆོ་སོགས་འབྱུངས་ནས་འདུས་སྡེའི་བསྐྱིགས་
ཁྲིམས་དང་བསྟན་པའི་སྤྱི་ཁྱེ་ལ་བཙོན་པར་མཛད། དཔོན་ཆེན་སྤྱུ་འཕེལ་ལ་སྲས་གསུམ་བྱང་
པའི།

༥ དཔོན་ཆེན་ཀྱན་དགའ་སྤྱན་ཚོགས་པས་གདན་ས་གཉིས་པ་མཛད། དཔོན་ཆེན་ལྷན་གྲུབ་
གྱི་སྲས་བཞི་པ་ཀམ་འི་སྲས་ཆེ་མཆོག་གིས་གདན་ས་གསུམ་པ་མཛད། དེ་ནས་སྤྱུ་འཕེལ་སྲས་
འབྲན་ཁྲེ་མེད་པའི་བསོད་ནམས་གྱི་སྤང་པོ་གཅིག་ཏུ་འབྱེལ་པ་ཁྱི་རབས་བཞི་པ། ལོ་རྩ་བ་ཅོག་
རོ་སྤྱུ་ཡི་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་ནམ་འཕྲུལ་ཁྱི་ཆེན་སྤུ་མ་སངས་རྒྱས་བསྟན་པས། རོར་ཞེ་མི་ནས་
འཇམ་མགོན་བག་ཤིས་དཔལ་ལྷན། ཉ་ནག་མཁན་ཆེན་བཟང་པོ་རྒྱལ་མཆོན། ཞེ་མི་པའི་
མཁན་རབས་ཉེར་བཞི་པ་མཁས་གྲུབ་སངས་རྒྱས་སྤྱན་ཚོགས་ནམས་སྤྱན་དྲངས། གཞན་ཡང་
རིག་འཛིན་སྒྲོང་གསལ་སྒྲིང་པོ། རྩོགས་ཆེན་པརྩ་རིག་འཛིན། གཏེར་ཆེན་ཉི་མ་གྲགས་པ་
སོགས་དང་མཆོད་ཡོན་ཏུ་འབྲེལ་བས་མཆོན། རིས་མེད་གྱི་ཡོངས་འཛིན་དུ་མ་བསྟེན་བཀྱར་
ཞིང་། ལྷགས་གཉིས་གྱི་མངའ་ཐང་དགུང་དུ་རིག་ །ཡང་སྤྱུ་འཕེལ་གྱི་སྲས་ཨོ་རྒྱན་བག་ཤིས་

① མ་ཡིག་གི་མཆན། འདིས་གནམ་ཚོས་དང་། བདུད་འདུལ་གཉིས་ཀྱང་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་སྤྱན་དྲངས།

དེ་ལ་སྐྱུ་ལྷ་མ་དཔལ་བཞི་བྱུང་བའི། ཆེ་བ་བསོད་ནམས་མགོན་པོ་ལས་གསུང་བརྒྱུད་
 མོགས་མ་འཕེལ། འཁྲིང་བ་ཁྲི་རབས་བརྒྱུ་པ་ཁྲི་ཆེན་ལྷ་མ་སྐྱུ་ཆོགས་བརྒྱུན་པའལ།
 ཀུན་དགའ་ཕྱིན་ལས་སྐྱུ་མཆོས། རོར་ནས་མཁན་ཆེན་དཔལ་ལྷན་ཆོས་སྐྱོང་སྐྱུན་དངས་ཤིང་།
 བརྒྱན་འགྲུར་རིན་པོ་ཆེ་པར་དུ་བཞེངས་པ་མོགས་ནམ་དགའ་གྱི་ཕྱག་རྒྱེས་སྐྱུ་ཆེ། གཙུང་ཁྲི་
 རབས་བརྒྱུད་པ་ས་སྐྱོང་སྐྱོ་གོས་སྐྱུ་མཆོས། རོར་མཁན་ཆེན་སྐུ་སྤིང་མི་འགྲུར་སྐུལ་མཆོན་སྐྱུན་
 དངས། དཔུ་ལྷ་སྐུ་མ་ནམས་དང་། ལུ་ཆེན་པརྩི་ཏ། ཀམ་ཐོག་དྲི་མེད་ཞིང་སྐྱོང་། ཉི་གཤས་
 གཉིས་ལ་མོགས་བརྒྱེན། སྐུ་གསུང་སྐྱགས་རྟེན་སྐྱུ་ཆེར་བཞེངས། དཔུང་གངས་བཞི་ལུ་ཆ་
 གངས་མན་རབ་བྱུང་དང་། དེ་ཕྱིན་གསུང་སྤེལ་གྱི་གོ་སར་བཞུགས། དེ་རྒྱེས་ལྷ་མ་རྒྱེ་བཅུན་
 དབྱངས་ཅན་སྐྱོལ་མས་སྐུལ་ཆབ་མཛད་ཅིང་། རོར་ནས་ཁང་སར་མཁན་ཆེན་དག་དབང་ཆོས་
 སྐྱོང་བཟང་པོ་གདན་དྲངས། ལྷང་རའི་བུམ་སྐྱབ་ཆེན་མོའི་སྤེལ་བཏོད། ས་སྐྱོང་སྐྱོ་གོས་སྐྱུ་
 མཆོ་ལ་སྐྱུ་ཁྲི་རབས་དགྲུ་པ་ས་དབང་བཟང་པོ་འཁྱུངས། སྐུ་ན་སྐུ་མོའི་དུས་ནས་དག་བའི་
 བག་ཆགས་སང་ཅིང་། འཇམ་མགོན་དབང་རྩུད་སྤྱིང་པོ་མོགས་དཔུ་ལྷར་བཞེས། འོན་ཀྱང་
 སྐུ་གཞོན་ལུ་ནས་གཤེགས་པས། བར་འདིར་དཔོན་མོ་ཆེ་དབང་ལྷ་མོས་སྐུལ་སྤྱིད་གྱི་བྱ་བ་
 མཛད་ཅིང་། བརྒྱན་པ་སྐྱི་དང་གསང་སྐྱགས་སྐུ་འགྲུར་གྱི་སྐྱོགས་ལ་སྤི་ལུ་སྐྱག་པར་གནང་།
 དེ་ནས་ས་དབང་བཟང་པོ་སྐྱུ་ལྷ་མ་དཔལ་བཞི་འཁྱུངས། གཞན་གཉིས་རྒྱུང་དུས་ནས་གཤེགས།

ནང་ནས། ཁྱི་རབས་བཅུ་པ། ས་སྒྲོང་ཆོས་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ཆོ་དབང་རྒྱུ་རིག་འཛིན་ནས། ཁྱི་
ཆེན་སྒྲ་མ་བྱམས་པ་ཀུན་དགའ་སངས་རྒྱལ་བསྟན་པའི་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས། རྩོམ་མེ་མེ་ནས་ཐར་
ཅེ་མཁན་ཆེན་བྱམས་པ་ནས་མཁའ་འཛིན་མེད་ང་། བྱམས་པ་ཀུན་དགའ་བསྟན་འཛིན་ཁྱུ་
དཔོན། ཡར་ལྷུང་བཀྲ་ཤིས་ཆོས་སྡེ་ནས་མཆོག་རྒྱལ་རིན་པོ་ཆེ་ནས་མཁའ་ལེགས་པ་ལྷན་གྲུབ་
སོགས་སྟུན་དངས། བདག་ཆེན་དབང་ལྷན་སྡེ་པོ་ཡབ་སྐུ་སོགས་རིས་མེད་དམ་པ་རྣམས་
ལ་དངོས་དང་བརྒྱད་པའི་སྒྲོན་པ། བསྟན་བཀའ་བས་མཆོན་ཆོས་སྤྲིད་ཀྱི་སྤྲིན་ལས་གོང་འཕེལ་
དུ་གནང་། རྩོམ་པ་ལྷན་སྡེ་ལས་དབང་མོས་ཀྱང་རྣམ་དགར་གྱི་སྟུག་རྩོམ་རྒྱ་ཆེ།
ས་སྒྲོང་ཆེན་པོ་དེ་ཉིད་ལ་སྐུ་ལྷན་དུ་ལ་བཞུགས་པའི་ཆེ་བ། ཁྱི་རབས་བཅུ་གཅིག་བཅུ་པ་
དམ་ཆོག་བཟན་པའི་རྒྱུ་རྩོམ་པ། ཆོ་རིང་རྣམ་རྒྱལ། འབྲིང་པོ་སྒྲ་ཆེན་ཆོ་དབང་སྟན་ཆོགས་བསྟན་
སྒྲོང་། གཙུང་མི་རྩོམ་པ་ཆེ་ཆོ་དབང་རྒྱུ་རྩོམ་པ་ཆེན་པོ་ལ་ལྷན་སྡེ་ལས་པ་གསུམ་གྱིས།
རྩོམ་པ་ཆེན་པོས་ལྷན་སྡེ་ལས་པ་ཆེན་པོ་ལྷན་སྡེ་ལས་པ་ཆེན་པོ་ལྷན་སྡེ་ལས་པ་ཆེན་པོ་ལྷན་
དངས་ཏེ་མཆོད་ཅིང་བསྟན་བཀའ་བས་མཆོན། གཙོ་བོར་འགྲོ་བའི་མགོན་པོ་འཕགས་པ་རིན་
པོ་ཆེ་དང་མཆོད་ཡོན་དུ་འབྲེལ་བའི་རྩོམ་པ་ལྷན་སྡེ་ལས་པ་ཆེན་པོ་ལྷན་སྡེ་ལས་པ་ཆེན་པོ་ལྷན་
པ་དང་དེར་འཛིན་ལ་མཆོངས་པ་མེད་པའི་སྤྲི་ལྷན་དང་། གཞན་ཡང་དགེ་རྒྱུ་ཀར་འབྲུག་
སོགས་རིས་མེད་པའི་གྲུབ་མཐའ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བསྟན་པའི་སྤྲིན་བདག་གཅིག་སུ་པར་གྱུར་ཏེ།
དེའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་མཐུ་སྟན་སྟུམ་ཆོགས་པས། སུ་ཀྱི་གྲོ་ལ་བ་ཐམས་ཅད་མིང་གི་ལྷག་མ་
ཅམ་དུ་ཞི་ཞིང་། རང་སྤྲིད་སྡེ་དང་བཅས་པ་དབྱུང་དུས་ཀྱི་ཆུ་གཏེར་ལྷན་གོང་ནས་གོང་དུ་
འཕེལ་ཞིང་རྒྱས་པ་སོགས་མདོར་ན། འགར་སྒྲོང་བཅོན་ཡུལ་བཟུང་ནས་དེང་སང་གི་བར་ལོ་
སྒྲོང་སྟུག་གཅིག་དང་བརྒྱད་དང་བརྒྱད་ཅུ་ལྷག་ཅམ་འགྲོ་བ་ལ། ཆོ་བརྒྱད་ཀྱི་ལྷ་གྲུལ་མ་སྒྲོང་།
མཐོན་པོའི་དབྱུང་འཕང་མ་ཉམས། མི་བརྒྱད་ལྷ་ལས་ཆད། ཆུ་བརྒྱད་གངས་ལ་ཐུག་པའི་
བསྟན་པའི་ཀྱི་རྣམ་པར་ཐར་པ་མཐའ་ལྷན་པ་ཉིད་དོ། །
ཞེས་སོགས་སྟུ་བཀྲ་ཆོས་འབྱུང་ལྷན་སྡེ་པོ་འགར་དང་འབྲེལ་ནས་བཤད་རྒྱས་བཤད་གནང་
ཡོད་འདུག །

① མ་ཡིག་གི་མཆན། སྟུ་མཆོད་འདི་རྣམས་ཆོས་སྒྲོན་འགར་དམ་པ་ནས་བཟུངས་པའི་གདུང་རབས་
བཞི་བཅུ་ཅུ་གྲུག་པ་ཡིན།

མཁུག་ཚོམ། སྐར་སྐར་པ།

དུས་རབས་བརྗེས་ཀྱང་རྒྱལ་རབས་དཔོན་ལ་དབྱང། །
མི་ཡུལ་འགྲིམས་ཀྱང་རང་གི་ཡུལ་ལ་ཞེན། །
ཕ་མེས་གཤེགས་ཀྱང་ཕ་ཡུལ་རྗེས་འཛིན་ནས། །
རང་གི་རིགས་བརྒྱད་སྟོང་བ་མཁས་པའི་ལྷགས། །

མཁས་པར་གྲགས་ཀྱང་སྐྱེས་པའི་ཕ་སྐད་བརྗེད། །
དཔའ་ཚལ་ཁོད་ཀྱང་མལ་གྱི་གདན་ས་ཤོར། །
དཔོན་སར་སླེབས་ཀྱང་བྱ་ཆའི་རིགས་རྒྱུད་བརྒྱར། །
ཕ་སྐྱེས་རྒྱལ་ས་འཛིན་པའི་ནམ་ཐར་ཡིན། །

ཆོལ་ཁ་སོ་སོའི་རང་གི་ཡུལ་སྤེའི་ཁོངས། །
ཐ་དད་སྟོང་བའི་སྤྱིད་དང་རིག་གཞུང་ནམས། །
གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་པར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཞེས། །
ཁ་བ་ཅན་གྱི་སྤྱིད་པའི་ཆགས་རབས་ཡིན། །

སྐྱེས་པའི་ཡུལ་ནི་མདོ་ཁམས་སྤེ་དགའི་ཆ། །
དབྱང་པའི་དོན་སྟོང་ཕ་མེས་བརྒྱུད་པའི་སྟོལ། །
བདེན་པའི་ཚ་བ་ཡིག་རྟེན་བྱངས་སུ་བཅོལ། །
དགོས་པའི་བྱད་པར་སྤྱི་སྤྱིང་མཁས་པའི་ཆེད། །

རང་རང་ཡུལ་གྱི་གནའ་སྟོལ་དེང་ལྷགས་དང་། །
བདེ་སྐྱུག་འགྱུར་བ་དུས་ཀྱི་འཕེལ་འགྲིབ་སོགས། །
རང་བཞིན་དྲང་པོར་བརྗོད་པའི་ཡིག་ཆ་འགར། །
སྤྱི་རབས་གཞིན་ཅུའི་སྐྱེས་སུ་འཛོག་པར་རེམས།

ཞེས་སྡེ་དགའི་ལོ་རྒྱུས་སྡེ་དོན་ལྷོ་ལོད་གསར་པའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་སྤར་ནས་སྡེ་
 དགའི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་འབྲི་འདོད་ཡོད་པའི་ཁར་སྡེ་ལོ་2005ལོའི་ཟླ་བ་3པར་ཨ་རིའི་སྡེ་སྡེ་ནི་ཡའི་
 (Virginia Universty)སྡོབ་ལྷ་ཆེན་མོའི་སྡོབ་མ་འབྲུམ་རམས་པ་ལྷོན་རོ་ནི་སི་(Jann Ronis)
 གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སྡོབ་ལྷ་ཆེན་མོའི་ནང་དུ། སྡེ་དགའི་ལོ་རྒྱུས་ཆེད་སྦྱོང་ཐབས་སྐབས་སྡོབ་
 ཁྲིད་བྱས་པའི་ཟིན་བྲིས་ལ་གཞིར་བཟུང་། ཆབ་མདོ་ནག་ཏུ་དཔོན་འཇམ་དབྱངས་ཚས་རྒྱལ་
 གྲིས་པར་སྤྱན་བཞུད་པའི་སྤྱལ་འདེད་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྡོབ་པའི་རྒྱལ་ཁམས་པ་ཐུབ་
 བརྟན་སྤྱན་ཚོགས་དེས་སྡེ་ལོ་2007ལོའི་ཟླ་བ་3པའི་ཚེས་4འིས་གཟུང་ཉི་མ་ཉིན་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིང་
 གྲོང་གི་གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སྡོབ་ལྷ་ཆེན་མོའི་རང་ཤག་དུ། ཡོངས་སུ་གྲུབ་པས་དགེ་བ་གང་
 མཆིས་རང་གི་མི་རིགས་དང་རིག་གནས་ཇི་སྲིད་བར་བརྟན་པའི་རྒྱུ་ཁྱུར་ཅིག །

མི་ཉག་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དོན་གངས་རུའི་རང་མཁའ་ས།

མཆོད་བརྗོད།

གངས་རིའི་སྒྲོངས་ཞེས་སྲིད་པ་ཆགས་པའི་མིང་། །
གདོང་དམར་ཅན་ཞེས་དཀར་ནག་རྒྱལ་གྲགས། །
སྐད་དང་ཡི་གེ་གདོད་མའི་རུས་ནས་བསྐྱུན། །
འཆོ་བའི་བྱང་པར་ས་གཞིའི་བྱང་གིས་ཐྱེས། །

རོང་འབྲོག་ཅེས་པ་གནམ་གཤིས་དྲོ་གང་དང་། །
མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་ཤར་རུབ་བྱང་པར་ཅམ། །
དོན་གྱི་སྡིང་པོ་སྐད་དང་རིག་གནས་གཅིག །
ལས་གྱི་དབང་གིས་གདོད་མའི་རུས་ནས་བྱིན། །

སྲིད་གྱི་འཕོ་འགྱུར་འཇིག་རྟེན་ཡོངས་གྱི་གཤིས། །
ཡུལ་སྡེའི་དར་གུད་ཕྱི་རོལ་རྒྱུན་ལ་རགས། །
ཕན་ཆེན་དབང་རྒྱར་དཔལ་འབྱོར་དཔུང་གིས་བྱེད། །
བདེན་དོན་འགྱུར་བ་མེད་པ་ཆོས་ཉིད་ཡིན། །

ཁ་བ་ཅན་ཞེས་བོད་ཁམས་སྤྱི་ཡི་མིང་། །
མི་ཉག་ཡུལ་ཞེས་མདོ་ཁམས་ཤར་གྱི་ཆ། །
ཞིའི་ཤུ་ཞེས་པ་གཞན་སྡེའི་འབོད་སྲོལ་ཞིག །
བོད་ཁམས་སིལ་བུའི་རུས་སུ་བྱང་བར་མཐོང་། །

མཁས་པའི་པཎ་ཆེན་ཚུ་མི་སངས་རྒྱུས་གྲགས། །
 མཛེངས་པའི་སློན་ཆེན་འགར་སློན་རིག་པ་ཅན། །
 དཀར་ནག་རྒྱ་ཡང་མགོ་བོ་དུད་བྱེད་པའི། །
 འཕྲུལ་གྱི་མི་བོ་མི་ཉག་གཏུངས་གྱི་རིགས། །

རྒྱ་བོད་ཇ་ལའི་འབྲུལ་བཅ་དར་ཅེ་མདོ། །
 མི་ཉག་མཁས་པའི་འབྲུང་གནས་གངས་དཀར་སྡེ། །
 སློན་པོ་འགར་གྱི་མེས་ལྷ་བཞག་ར་གངས། །
 མ་བོས་ག་རྩ་རྒྱལ་པོའི་མགོན་རྩ་ལྷགས། །

གཞན་ཟེར་ལད་མོའི་རྗེས་སུ་རྗེས་སྒྲོས་མཁས། །
 རང་གི་ལོ་རྒྱུས་དབྱད་པའི་སློ་མིག་རྒྱགས། །
 ཕ་ཡི་རབས་བརྒྱད་བྱ་ཡིས་མི་ཤེས་པའི། །
 དེང་རུས་མཁས་སྒྲོམ་འདི་དག་སྟོང་རྗེའི་ཡུལ། །

ང་བདེན་ཁྱོད་རྩྱུན་ཚོད་པའི་དབྱང་ཤུགས་མེད། །
 ས་སྡེ་ཡུལ་མཆམས་ཚོད་པའི་དབང་ཐོབ་མེད། །
 ལྷང་རིགས་བྱང་གིས་རང་རིགས་ལོ་རྒྱུས་དངོས། །
 བདེན་པར་སྤྲོ་བ་རྒྱལ་ཁམས་པ་ཡི་སྟོལ། །

ལེའུ་དང་པོ།

མི་ཉག་རྒྱལ་པོའི་ཐོག་མའི་བྱང་ཁྱེད་སྐྱོད་པ།

ས་བཅད་དང་པོ། བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་མི་ཉག་སྐྱོད་པ།

ཐོག་མར་བོད་ཡུལ་འདིར་མི་ཉག་ཅེས་པ་ཡུལ་གང་ལ་ངོས་འཛིན་དགོས་ཞེས་
ན། 《གུ་བཀྲའི་ཆོས་འབྱུང་》ལས^①། “དེ་ཡང་ཐོག་མར་བོད་འདིར་མི་ཡི་འགྲོ་
བ་ཆགས་ནས་རིང་ཞིག་ན། ཤར་མི་ཉག་བཞག་ར་དཀར་པོའི་རི་ཅེ་ལ་སྟེང་འོད་
གསལ་གྱི་ལྷ་ཞིག་གནམ་ནས་བབས་པ་ལས། མི་རྣམས་ཀྱིས་གནམ་ནས་བབས་
པས་མཆོད་འགར་གནམ་ཆ་འབྱུག་ཅེས་བཏགས་པས། དེའི་བརྒྱུད་པ་འགར་སྒྲ་
མཁྱེན་ཆེན་པོ། དེའི་སྐུ་འགར་སྟོང་མེས་ཁྱི་ཆགས། དེའི་སྐུ་འགར་སྟོང་
བཅན་ཡུལ་བཟུང་ངམ་ཆོས་སྟོན་རིག་པ་ཅན་ཏུ་གྲགས་པ་སྟེ། འཕགས་པ་སྐུན་
རས་གཟིགས་རྒྱལ་པོའི་ཚུལ་ཏུ་སྐྱུལ་པ། སྟོང་བཅན་སྐམ་པོའི་རུས་མེད་ཐབས་
མེད་པའི་སྟོན་པོ་བཞིའི་ཡ་གྲུལ། ཕྱག་ན་རྩོམ་རྒྱལ་པ་འབྱུལ་སྟོན་རིག་པ་ཅན་
འདི་དང་། འཇམ་པའི་དབྱངས་ཀྱི་སྐྱུལ་པ་ཐོན་མི་སམ་སྟོ་ཏུ་གཉིས་ཀྱིས་རྒྱ་བལ་
ནས་འཕགས་མ་རྣམས་གཉིས་ཀྱི་སྐྱུལ་པ་དང་། རྩོ་བོ་རྣམས་གཉིས་སོགས་སྐུན་
བྱངས་ནས་བོད་ཁམས་ཀྱི་འགྲོ་བ་རྣམས་དཀར་པོ་དགེ་བའི་ལམ་ལ་བཀོད་པས་
རུས་དེར། འཕགས་མཆོག་རིགས་གསུམ་མགོན་པོ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་རྒྱལ་བའི་
སྐུ་དང་བཅས་པ་མང་པོ་དངོས་སུ་ཞལ་འཛོམས་པའི་རུས་ཡིན་ཞིང་། ”ཞེས་
གསུངས་ཡོད་པ་འདི་ནི། བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་ནས་མི་ཉག་ཅེས་པའི་ཡུལ་དེ་
དེང་རུས། དར་མདོ་རྫོང་ཁོངས་ཀྱི་མི་ཉག་ཡུལ་འདི་ཡིན་པ་གསལ་པར་ངོས་
འཛིན་བྱས་འདུག །ཆོས་རྒྱལ་སྟོང་བཅན་སྐམ་པོས་རྒྱལ་སྟོན་བཟུང་ཞིང་བཀའ་

① ཐོག་ངོས་༡༩༩༥འའི་ཁྱེད་དང་པོར། གྲུང་ཐོག་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་དཔེ་སྐུན་ཁང་། སྤྱི་ལོ་༡༩༩༠ལོར།

ཡི་སློན་པོ་བསྐྱོས་པའི་སློན། 《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས①། 《ཐང་ཡིག་ཆེན་
 མོའི་》ཡུང་དྲངས་པར། འབྲུལ་གྱི་གནའ་ཆེན་རིགས་བཟང་དང་། ཞང་པོ་རྒྱལ་
 གྱི་ཁྱིམ་བཟང་དང་། ཅོ་རོ་རོག་པའི་ཀོང་བཟང་དང་། ལྷ་གཟིགས་ཤོག་པོ་
 བསྟན་བཟང་དང་། ཀ་ཡི་སྟག་སྟོན་འཕེལ་བཟང་དང་། སྤྲུལ་ཅང་དཔལ་གྱི་
 ལེགས་བཟང་སྟེ། རྒྱང་གི་བཟང་པོ་རྣམ་དྲུག་ཟེར། རྟེ་ལ་སོགས་པ་བརྒྱ་སྟག་
 གཅིག རྒྱལ་པོའི་སྤྱི་ཡི་ཞབས་ཏྱིག་དང་། རྒྱང་གི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་བྱེད། བྱང་
 གི་བྱང་པོ་སྤྱང་བྱང་བཅན། ལམ་བྱི་བདེ་སྟག་བྱི་བཅན་དང་། ལྷ་བྱི་རྩོ་རྩོ་རྣམ་
 བཅན་དང་། ཐིང་གི་བྱང་ཆུབ་མཆོག་བཅན་དང་། ཐར་པ་སྤྱི་ཡི་དཔལ་བཅན་
 དང་། རྩོང་པོ་འབྲུལ་གྱི་ལྷ་བཅན་ཏེ། བྱི་སློན་བཅན་པོ་རྣམ་དྲུག་ཟེར། རྟེ་
 ལ་སོགས་པ་སློན་པོ་བརྒྱས། བྱི་ཡི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་བྱེད། ཤར་སྟགས་རྒྱ་དང་མི་
 ཉག་ནས། བཟོ་དང་ཅིས་གྱི་དཔེ་རྣམས་སྤངས། རྟོ་སྟགས་དཀར་པོ་རྒྱ་གར་
 བས། རྟེ་ལ་པའི་ཆོས་གྱི་སྤྱོད་རྣམས་བསྟར། རྟེ་ལ་སྟགས་སོག་པོ་བལ་པོ་
 བས། ཟས་ཤོར་ལོངས་སྟོད་གཏེར་ཁ་སྟེས། བྱང་སྟགས་ཏྱིང་དང་ཡུ་གུར་
 བས། བྱིམས་དང་ལས་གྱི་དཔེ་རྣམས་སྤངས། རྟེ་ལ་སྟགས་བཞིར་དབང་སྟར་
 བས། མཐའ་ཡི་ལོངས་སྟོད་དབང་དུ་བསྟར། འཇམ་གླིང་སྟེད་ལ་ཁ་ལོ་
 སྟར། མཁས་པ་སྤྱི་མི་སམ་སྟོ་ར། འགར་གྱི་སྟོང་བཅན་ཡུལ་བཟུང་དང་། འབྲི་
 ཡི་སེ་རུ་གུང་སྟོན་དང་། ཉག་གི་བྱི་བཟང་ཡང་སྟོན་ཏེ། བེད་ཐབས་ཐེད་པའི་
 སློན་པོ་བཞི། རྟེ་ལ་སོགས་པའི་སློན་པོ་བརྒྱས། བར་གྱི་ཁོད་སྟོམ་བྱིམས་གཉིས་
 སྟོང་། ཞེས་སོགས་བྱི་ནང་གི་སློན་ཆེན་རྣམས་བསྐྱོས་པའི་ཚུལ་བསྟན་ཡོད། །

དེ་ནས་བྱིམས་བཅས་ཤིང་རྒྱལ་ཁམས་དབང་དུ་བྱས་པའི་སློན་《མཁས་པའི་
 དགའ་སྟོན་》ལ②། བཀའ་ཡི་བྱིམས་ཡིག་ཆེན་པོ་རྣམ་དྲུག་མཛད། ཤོག་མར་
 བོད་ཡུལ་རུ་ཆེན་ལྷ་རུ་བྱེ། ཡུལ་གྱི་དབང་རིས་རྣམ་པ་བཅོ་བརྒྱད་བཅད། རྟོང་

① ཤོག་ངོས་༧༧པའི་བྲིང་༢༤པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟར་ཁང་གིས། གྱི་ལོ་༢༠༠༢ལོར་པར། གྱི་ལོ་༡༩༩༩ལོ་
 རྒྱུ་ལོ་༡༩༩༩ལོའི་བར་བསྐྱུངས།

② ཤོག་ངོས་༡༠༠པའི་བྲིང་༡༢༣པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟར་ཁང་གིས། གྱི་ལོ་༢༠༠༢ལོར་པར།

གྱི་སྟོང་སྡེ་དྲུག་ཅུ་ཙམ་གཅིག་ཕྱེ། །གཡུང་གི་མི་སྡེ་ཁིང་དང་ཡང་ཁིང་འབྱེད། །
 ཞང་གསུམ་སྟོན་བཅས་དབུས་གྱི་འདུན་ས་འཛིན། །དཔའ་སྡེ་གསུམ་གྱིས་མཐའ་
 ཡི་སོ་ཁ་སྤྱང་། །དེ་ལ་བོད་གྱི་ཁོད་དྲུག་ཅེས་སུ་གྲགས། ཞེས་བོད་གྱི་བྲིམས་
 བཅས་ཤིང་། ཡུལ་སྡེ་སོ་སོ་དོ་དམ་བྱ་ཚུལ་གྱི་དབྱེ་མཆོམས་སྤྱི་ཚུལ་སྟོར་རྒྱས་པ་
 མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་ནང་བཀོད་འདུག །བོད་ཁོད་བྲིམས་བཅས་ཟིན་པའི་
 རྗེས་སུ་སྡེ་འབངས་ཐོར་བྱ་རྣམས་དབང་དུ་བསྟུས་ཚུལ་སྟོར།《མཁས་པའི་དགའ་
 སྟོན་》ལས①། དེ་ལྟར་ཤར་རྩ་མི་ཤིང་མི། སྟོན་སྟོན་དང་མོན། ལུབ་ནས་ཞང་
 ཞུང་དང་གྲུ་གྲུ། བྱང་ནས་ཉོར་དང་ཡུ་གུར་རྣམས་འབངས་སུ་འདུས། འཛམ་
 སྐྱིང་གི་སྤྱད་ལ་ཁ་ལོ་བསྐྱར། ཞེས་སོགས་ཡུལ་གྲུ་གང་དང་གང་ཞིག་མངའ་འོག་
 ཏུ་བསྟུས་ཡོད་པ་གསལ་བོར་བཀོད་འདུག །ཆོས་རྒྱལ་སྟོང་བཅོན་སྐམ་པོས་
 བཅུན་མོ་རྣམས་ཁབ་ཏུ་བསྟུས་པའི་སྟོར། ཆོས་འབྱུང་ཐམས་ཅད་གྱི་ནང་དུ་
 མགྱིན་གཅིག་ཏུ་བལ་བཟའ་བྲི་བཅུན་དང་། རྒྱ་བཟའ་ཀོང་རྩོ་གཉིས་རི་ལྟར་
 བསྟུས་པའི་སྟོར། ཐོག་མར་མདུན་སྟོན་རྣམས་རི་ལྟར་བསྟོས་པ། བར་དུ་བལ་
 ཡུལ་དང་རྒྱ་ཡུལ་དུ་ཕོ་ཉ་བ་རི་ལྟར་བཏང་བ། རྒྱལ་པོ་དེ་དག་ལ་སྤྱིས་རི་ལྟར་
 བུལ་ཞིང་སྤྱས་མོ་ཁབ་ཏུ་ཁྲུས་ཚུལ། མཐར་རི་ལྟར་བོད་དུ་དྲངས་བ་སོགས་སྤྱི་
 འབྲེལ་གྱི་སྟོན་སྟོན་བྱ་བ་གང་བྱས་རྒྱས་ཤིང་གསལ་བར་བཀོད་ཡོད་པ་རེད། འོན་
 གུང་བོད་རང་གི་བཅུན་མོ་རྣམས་ཁབ་ཏུ་བཞུགས་ཚུལ་སྟོར་ལ་མདོར་བསྟུས་ལས་
 བཀོད་མེད་པ་ནི། ནང་གི་དོན་ལས་སྤྱི་དོན་དང་འབྲེལ་བ་ཆེར་མེད་པས་ཡིན་
 པར་སེམས་ཏེ། དེ་ཡང་《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས②། གཞན་ཡང་གཙུག་
 ལག་ཁང་བཞེངས་པ་དང་། ལྷ་སྤྱས་སྤྱི་པའི་སྤྱིར་ཞང་ཞུང་གི་རྒྱལ་པོའི་ཡི་མིག་
 སྤྱི་སྤྱས་མོ་ཞང་ཞུང་བཟའ་ཡི་ཐིག་སྟོན་དང་། མི་ཉག་གི་རྒྱལ་པོའི་བུ་མོ་ཏུ་
 ཡོངས་བཟའ་མོ་བཅུན་དང་། སྟོད་ཡུང་མོང་ནས་ཞང་སྟོན་གྱི་བུ་མོ་མོང་བཟའ་

① ཐོག་ངོས་༡༠༥པའི་བྲང་༡༩པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས། གྱི་ལོ་༢༠༠༤ལོར་པར།

② ཐོག་ངོས་༡༡༧པའི་བྲང་༧པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས། གྱི་ལོ་༢༠༠༤ལོར་པར།

བྱི་ལྷུ་མ་སྟེ་བཅུན་མོ་ལྷ་ཁབ་རྩ་བཞེས་སོ། ཞེས་གསུངས། འདི་ལྟར་ན་མི་ཉག་རྩ་
ཡོངས་བཟའ་ཡང་སྤྱི་ལོ་ལྷུ་མ་སྟེ་པའི་ཕྱིར་རྩ་བཟུས་པ་གསལ་པོར་བསྟན་པས་སྐབས་
དེར་བོད་འབངས་ཀྱི་བཅུན་མོ་ཡིན་པ་སྟོན་མེད་བསྟན་འདུག རྒྱལ་པོ་སྟོང་
བཅུན་སྐམ་པོའི་བཅུན་མོ་རྣམས་ཀྱིས། སོ་སོས་ལྷ་ཁབ་བཞེངས་པའི་སྟོང་།
《ཁམས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས ① རྩ་ཡོངས་བཟས་བྲག་ལྷ་སྟེ་སྟེ་སྟེ་གི་རང་བྱུང་
རྣམས་གསལ་བར་བསྟོན་ཏེ། མ་ལ་བརྒྱད་ཅུ་མེད་ཀྱིས་བྲག་སྟེ་བྲེ་རེ་མེད་པ་ལ་མ་
བྲེ་རེ་བྲིན་ནས་བྲག་ལ་སྟོར་ཁང་བསྟོན། མོང་བཟའ་བྱི་ལྷུ་མ་གྱིས་ཡེར་པའི་
གཙུག་ལག་ཁང་བཞེངས། ཁ་ཅིག་རྩ་རྩ་ཡོངས་བཟས་མིག་མང་ཆལ་གྱི་ལྷ་ཁབ་
བཞེངས། མི་ཉག་བཟས་ལྷ་ས་མཁར་བྲག་བཞེངས་ཞེས་སོགས་སྤང་ཡང་བཅུན་
མོ་ལྷ་ཞེས་ཀྱང་ཡང་བཤད་པས། མི་ཉག་བཟའ་དང་རྩ་ཡོངས་བཟའ་གཅིག་པར་
སྤང་ལ་མཁར་བྲག་ནི་འདི་ནས་རྒྱལ་རབས་བཞིའི་འོག་རྩ་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། ཞེས་
སོ། འདི་ལྟར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་བརྗོད་དོན་མདོར་བསྟུས་ནས་
བཤད་ན། སྐབས་དེར་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་བཅུན་སྐམ་པོ་དེ་ཉིད། སྟོན་ཆེན་མཉུང་
མང་པོ་རྗེ་ཞང་སྤང་དང་། འགར་མང་ཞམ་སྟུམ་སྤང་དང་། བྱུང་པོ་སྤང་སང་
བྱུ་ཅོ། དབའ་དབྱི་ཆབ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཞབས་ནས་བཀྲེགས་ཏེ་བཅུན་
པོའི་བྱི་ལ་མངའ་གསོལ། ཏ་ཅང་ཇ་དྲག་ཆེ་བའི་ཆབ་སྤྱིད་དང་དམག་དོན་གྱི་
ཡོ་ལང་ནང་རྩ། རྒྱལ་པོ་སྟེ་ན་གཞོན་ཡང་ཞུམ་པ་མེད་པའི་སྟོང་སྟོབས་ཀྱི་གོ་
ཆ་བཅུན་པོར་བསྟོན་ཏེ། ནང་སྟོར་གྱི་སྟོན་པོ་རྣམས་དང་བཀའ་གྲོས་གནང་ཞིང་
ཐབས་ཤེས་སྟོ་ཆོགས་ལ་བརྟེན་ནས། ཐོག་མར་སྤྱིད་འགྱུར་གྱི་གཡོ་རྒྱས་འགོད་
མཁན་དེ་དག་ཆར་བཅད་པ་དང་། རྩ་མཚུངས་སྟེ་ཡབ་གནས་རི་སྟོང་བཅུན་
ལ་རྩ་འདྲིན་མཁན་རྣམས་ཐམས་ཅད་བྱིས་ལ་སྤྱར་ཏེ་གཙང་དག་བཟོས་པས།
སྟེ་པོ་མི་བསྟུན་པ་རྣམས་རང་ཤྱགས་ཀྱིས་དཔའ་འཁུམས། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་
ཡབ་མེས་རྩ་སྟེ། རོ་ལོག་བྱས་པའི་ཆབ་འབངས་མཐའ་དག་སྤྱར་ཡང་བཅུན་

① ཤོག་ངོས་༡༩༥པའི་བྱེད་༡༥པར། མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས། སྟེ་ལོ་༢༠༠༤ལོར་པར།

པོའི་མངའ་འོག་ཏུ་བཅུག སྤྱི་ལོ་༡༣༠༠པའི་ལྷགས་སྟག་ལོར་མོང་བཟའ་ཁྱི་ལྷ་མ་
 ཁབ་ཏུ་བཞུགས། དེའི་སྤྱི་ལོར་མི་ཉག་གཟའ་རུ་ཡོང་སྟེན་དང་། ཞང་ཞུང་བཟའ་
 ལེ་ཐིག་སྟེན་གཉིས་ཁབ་ཏུ་བསུས། བོད་ཀྱི་ཤར་སྟོགས་སུ་མ་པའི་ཡུལ་ཏུ་སྟོན་
 ཆེན་པོ་བྱང་མང་པོ་རྗེ་ཞང་སྟང་གིས། དམག་རྒྱག་མ་དགོས་པར་རྒྱལ་ཁམས་
 ཡོངས་རྫོགས་ཐབས་མཁས་ཀྱི་བྱ་བ་ལ་བརྟེན་ནས། ཆོ་པའི་འགོ་དཔོན་དག་ལ་
 སྟེན་པའི་གཏམ་དང་། ཞི་བའི་གྲོས་བཏབ་སྟེ་ཡུལ་ཆེན་སོ་སོའི་ཐེམ་དུད་གཅིག་
 གྱང་མ་ལུས་པ་དང་། ཐོར་གྱུར་མེད་པར་བོད་བཅན་པོའི་ཆབ་འབངས་ཁོངས་
 སུ་བཅུག །དེའི་རྗེས་སུ་བཅན་པོ་རང་ཉིད་སྐྱུ་དངོས་བྱང་ཏུ་ཕེབས་ནས། དམག་
 དཔུང་གིས་གཡུལ་བཤམས་མ་དགོས་པར། བྱང་དོས་ཀྱི་རྒྱ་དང་འཁས་དཔྱ་བྲལ་
 འཇལ་ཞིང་། དེ་ནས་བཟུང་འཁྱེད་པོད་ཀྱི་ཆབ་འབངས་སུ་ཚུད་དོ། །གོང་
 གསལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་ཁག་ལས་གསལ་བ་ལྟར་ན། མི་ཉག་ཅེས་པ་དེ་བོད་
 བཅན་པོའི་སྐབས་སུ་བོད་མི་ཡིན་པ་དང་། བོད་བཅན་པོའི་མངའ་ཁོངས་སུ་
 གཏོགས་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རེད། ཆོས་རྒྱལ་སྟོང་བཅན་སྐམ་པོའི་སྟོན་པོ་འགར་
 སྟོན་རིག་པ་ཅན་གྱི་པ་མེས་རྣམས། ཤར་མི་ཉག་བཞག་ར་དཀར་མོ་ནས་ཡར་
 དབྱས་སུ་སོང་བ་ཡིན་པ་གསལ་པོར་བཤད་འདུག མི་ཉག་བཞག་ར་དཀར་མོ་
 ཞེས་པའི་ས་མིང་དེ་ད་ལྟོང་མ་འགྱུར་པ་གནས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་དེང་རུས་
 དར་མདོ་རྫོང་། སྤྱ་བདེ་ལུང་པ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་ར་ར་ཁ་པའི་ལུང་པ་འདི་
 ཐམས་ཅད་མི་ཉག་ཟེར་ཞིང་། ལྷག་པར་མི་ཉག་བཞག་ར་དཀར་མོ་ཞེས་པ་ནི་མི་
 ཉག་བཞག་ར་ལྷ་རྩེའི་རུབ་སྟོགས་ཀྱི་ས་ཆ། ད་ལྟར་སི་ཁོན་ཞིང་ཆེན་དར་མདོ་
 རྫོང་ལྷ་སྐང་སྤེ་པའི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་མི་ཉག་ཡུལ་སྐད་མ་ཉམས་
 པ་བཅད་སྟེད་ཡུལ་ནི་ད་ལྟོ་མི་ཉག་སྤྱ་བདེའི་ལུང་པ་འདི་རེད། རྒྱལ་པོ་སྟོང་
 བཅན་སྐམ་པོའི་ཡབ་མེས་རྣམས་ཀྱི་སྐབས་སུ། སྤྱིད་ཀྱི་དབང་ཤུགས་ཉམས་རྒྱད་
 རུང་བཟུང་བའི་རྒྱུན་གྱིས། ཡུལ་སྤེ་མང་པོ་ཞིག་རིམ་བཞིན་མངའ་འོག་ཏུ་
 བདག་བཟུང་མ་སྐབ་པ་རང་རྒྱལ་སྐབ་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་ཅིང་། རྒྱལ་པོ་
 གནམ་རི་སྟོང་བཅན་གྱི་སྐབས་ནས། རིམ་བཞིན་སྤར་ཡོད་ཀྱི་མངའ་འབངས་

ནམས་དབང་དུ་བསྐྱུ་བའི་འགོ་ཚུགས་ཡོད། སྐབས་དེར་མི་ཉག་རྒྱལ་ཁམས་བོད་
བཅན་པོའི་མངའ་ཁོངས་སུ་ཡོད་མེད་མ་གསལ་ཡང་། ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་བཅན་
སྐམ་པོས་རྒྱལ་སྤྱི་བསྐྱུངས་ཤིང་རྒྱལ་བྱིམས་བཅས། མི་ཉག་དབང་དུ་བསྐྱུས་
ཤིང་མི་ཉག་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་མོ་དེ་ཡོངས་བཟའ་ཁབ་དུ་བཞེས་ཚུལ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་
ཐམས་ཅད་ན་གཅིག་མཐུན་ཡིན། ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་བཅན་སྐམ་པོས་རྒྱལ་སྤྱི་
བསྐྱུངས་ཤིང་ཆབ་སྤྱི་དང་དར་རྒྱས་ཆེ་བའི་སྐབས་སུ་མི་ཉག་བོད་འབངས་སུ་གུར་
བྱོན་པའི་རྒྱ་མཚན་གཞན་ཞིག་ནི། མཐའ་ཡི་རྒྱལ་པོ་ནམས་ཀྱིས་བོད་བཅན་པོའི་
སྐྱོན་གསལ་ལ། གུས་བཀྱར་གྱི་ཆེད་དུ་ལོ་ཐང་སྤྱིས་འབྲལ་བྱེད་མཁན་ནམས་ཀྱི་
གུལ་དུ། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་མེད་པ་འདི་ཡིས་ཀྱང་མི་ཉག་བོད་འབངས་སུ་འདུས་པ་
རྟོགས་ཐུབ། མཐའི་རྒྱལ་པོ་ནམས་ཀྱིས་བོད་ལ་ལོ་ཐང་དཔྱ་སྤྱིས་འབྲལ་བའི་
སྐོར།《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས^①། དེ་ཆོ་རྒྱ་གར་རྒྱ་ནག་ཁྲིམ་གེ་སར། །སྟག་
གཟིག་ལ་སོགས་མཐའ་ཡི་རྒྱལ་པོ་ཀུན། །སྤྱལ་པའི་རྒྱལ་པོ་ཤིན་དུ་གཞོན་ཅུ་
ཡིས། །རྒྱལ་སྤྱི་ཆོས་བཞིན་སྤྱི་བའི་ངོ་མཚར་ཐོས། །རེ་རེ་བཞིན་དུ་དཔྱ་སྤྱིས་
ལོ་ཐང་དུ། །འབྲལ་ཞིང་དཀོར་སྟོན་སྤྱི་ཡིག་རྒྱ་ཆེར་སྤྱལ། །ཞེས་པ་ལ་བརྟག་
ན་མི་ཉག་བོད་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ལས་ཕྱིར་ལོག་དུ་མེད་པ་ཤེས་ཐུབ། །མཐར་བོད་
རྒྱལ་སྤྱི་བཅན་སྐམ་པོས་དབང་དུ་བྱས་པའི་བོད་ཡུལ་ནི། རྟོད་མངའ་རིས་
བསྐྱར་གསུམ། བར་དབྱས་གཙང་དུ་བཞི། སྤྱད་མདོ་ཁམས་སྤང་དུག་ཅས་པའི་
ཡུལ་སྤྱོདས། དེར་དུས་མདོ་དབྱས་མཐོ་སྤང་ཞེས་པའི་ཡུལ་གྱི་འདི་ཡོངས་རྫོགས་
ལ་དབང་རྒྱར་བྱས་ཡོད། དེ་ཡང་མངའ་རིས་བསྐྱར་གསུམ་ཞེས་པ་འདི་ནི་རྒྱལ་
པོ་སྤྱི་བཅན་སྐམ་པོའི་ཡབ་མེས་ནམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ཞང་ཞུང་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པས་
དབང་རྒྱར་བྱས་ཏེ། བོད་དང་ཞང་ཞུང་ཞེས་པ་མི་རིགས་དང་རིག་གནས་གཅིག་
པ་ཡིན་པའི་རྒྱལ་ཁག་གཉིས་བྱང་ཡོད་པ་དེ་རྒྱལ་པོ་སྤྱི་བཅན་སྐམ་པོས་གཅིག་
གུར་བྱས་ཏེ། ཞང་ཞུང་བོད་འབངས་སུ་གུར་པ་ལ་མངའ་རིས་ཞེས་པའི་མིང་དེ་

① ཤོག་ངོས་༧༥པའི་མཐའ་བྲེང་དང་པོར། མི་རིགས་དབེ་རྒྱན་ཁང་གིས། གྱི་ལོ་༢༠༠༤ལོར།

བྱང་ཁིང་། རུས་དེ་ཅམ་ན་བོད་ཀྱི་ཡུལ་སྡེ་དབྱེ་ཚུལ་བོད་ཁམས་གསུམ་སྤྱིང་དགུ་
 ཞེས་པ་བྱང་ཡོད་པ་ནི། 《ཆོས་འབྱུང་མེ་ཏོག་སྤྱིང་པོ་སྤྱང་ཚི་བཅུད་》ལས①།
 བོད་ཁམས་གསུམ་སྤྱིང་དགུ་བྱ་བ་ན། ༡ རིན་པོ་ཆེ་འོད་ཀྱི་སྤྱིང་དཀར་པོ།
 རྟོད་ཁམས་གསུམ་གངས་དང་གཡའི་ར་བ་རྒྱུང་འདྲ་བ་ན། ༢ བ་དང་དགོ་བ་
 ལ་སོགས་པ་རི་དྲགས་ཀྱི་ཡུལ་འཛིན། ༣ རུ་བཞི་སོག་ཁའི་སྤྱིང་སྤྱང་པ། བར་
 ཁམས་གསུམ་བྲག་དང་སྤང་གི་གཤོང་ཡུ་བ་འདྲ་བ་ན། ༤ སྤྱུ་དང་བྲག་སྤྱིན་ལ་
 སོགས་པ་གནས། ༥ མ་བྱ་འོད་ཀྱི་སྤྱིང་སྤྱང་པ། སྤྱང་ཁམས་གསུམ་ནགས་ཀྱི་
 རྩེངས་ཤིང་དང་འདྲ་བ་ན། སྤྱང་པོ་ཆེ་དང་འདབ་ཆགས་ལ་སོགས་པའི་གནས།
 ཞེས་དང་། རྟག་ཆང་དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོའི་《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཆང་》ལས②། བོད་
 ལ་ཡུལ་གྱ་ཆེན་པོ་གསུམ་ཡོད་པ་ནི། རྟོད་མངའ་རིས་བསྐྱར་གསུམ། གངས་
 དང་གཡའི་ར་བ་རྒྱུང་དང་འདྲ་བ་ལ། ཡུལ་གྱ་ཆེན་པོ་གཅིག་སྤྱང་ལྟ་རེ་
 སྤྱགས་རྒྱག་ནགས་དང་ནའི་རྩེངས། ཁིང་དང་འདྲ་བ་ལ་ཡུལ་གྱ་ཆེན་པོ་
 གཅིག་བར་རུ་དབུས་གཙང་རུ་བཞི། བྲག་དང་ཆུ་འཐབ་ས། ཡུར་བ་འདྲ་ལ་
 ཡུལ་གྱ་ཆེན་པོ་གཅིག་སྤྱེ། དེ་གསུམ་མོ། ཞེས་གསུངས་སོ། །

《མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》ལས③། རྟོད་ཀྱི་མངའ་རིས་སྐྱར་གསུམ་རྒྱུང་གི་ཚུལ། །
 བར་རུ་དབུས་གཙང་རུ་བཞི་ཡུར་བ་འདྲ། །སྤྱང་རུ་མདོ་ཁམས་སྤང་གསུམ་ཁིང་
 ལྟ་བུ། ཞེས་སོགས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་གྱ་བཤད་པ་དག་ལས། སྤྱང་མདོ་ཁམས་སྤང་
 དང་། དེ་ལས་མི་ཉག་རབ་སྤང་ཞེས་པ་ནི་དེང་རུས་ཀྱང་ཁམས་དར་ཅེ་མདོའི་
 མངའ་ཁོངས་འདི་ལ་ངོས་ཤིང་ཡོད་པ་རེད། །གཞན་ཡང་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཆོས་
 འབྱུང་ཁག་ལས་བོད་བཙན་པོའི་སྐབས་སུ། མི་ཉག་རྒྱལ་པོའི་སྐུ་མོ་རུ་ཡོངས་

① ཤོང་ངོས་༡༩༩༥འི་ཟླ་བ་༡༠པར། བོད་རྩོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་གིས། སྤྱི་ལོ་
 ༢༠༡༠ལོར། རྩོམ་པ་པོ་ནི་སྤྱི་ལོ་༡༩༩༥ལོར་འབྲུངས། ༡༩༩༥ལོར་སྤྱི་གཤེགས། རྩོམ་རུས་མ་གསལ།

② ཤོག་ངོས་༡༩༩༥འི་ཟླ་བ་༡༡པར། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་གིས། སྤྱི་ལོ་༡༩༩༥ལོར། དེབ་འདི་སྤྱི་
 ལོ་༡༩༩༥ལོར་བཙུགས།

③ ཤོག་ངོས་༡༩༩༥འི་ཟླ་བ་༣པར། མི་རིགས་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་གིས། སྤྱི་ལོ་༢༠༠༤ལོར།

བཟའ་ཚོས་རྒྱལ་སྤྱོད་བཅན་གྱི་ཁབ་ཏུ་ཡོད་པ་གསལ་བའི་དབྱང་གཞི་འགའ་ཞིག་
འདིར་བཀོད་ན།

【དབྱང་གཞི་དང་པོ།】 《བཀའ་ཆེན་ཀུན་ལོ་མ་མཆོད་ལས》^①། “དེ་ནས་རྒྱལ་པོས་
རྒྱ་ནག་ཏུ་ལྷ་ཁང་བརྒྱ་ཙུ་བརྒྱད་བཞེངས་ནས། རབ་སྐྱང་ཏུ་བྱགས་དམ་གྱི་ཐ་མ་
བཞེངས་ཏེ་ཡོངས་རྫོགས་རབ་སྐྱང་ལྷ་ཁང་ཞེས་བྱའོ། བྱགས་དམ་གཙུག་ལག་
ཁང་གུངས་ཐེམ་པར་མཛད་པའི། མཛད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཆོས་ནས་ཡར་བོད་ཏུ་
བྱོན་ནས་ར་ས་བྱོན་པའི་དུས་ན། རྒྱར་བྱོན་པའི་དུས་ལྷུ་ཏུ་སྤྱོད་གྲུང་སྤྱོད་གྲུང་
བཅན་ནི་གྲོངས། དཔོན་པོ་མང་སྤྱོད་མང་བཅན་བཞུགས་པར་གདའ། ” ཞེས་
རྒྱ་ནག་ནས་ཕྱིར་བོད་ཏུ་ཕེབས་པའི་ལམ་བར་རབ་སྐྱང་ཏུ་ཕེབས་ནས་ལྷ་ཁང་ཐ་
མ་བཞེངས་པ་འདི་ནི། དེར་དུས་མི་ཉག་ལྷ་སྐྱང་དཔོན་གྱི་རྩི་བོའི་སྤྱོད་འདི་རྒྱ་
བཟའ་ཀོང་རྩི་བོད་ཏུ་ཕེབས་སྐབས་བཞེངས་པ་རེད། ཅས་པའི་བཤད་སྟོན་འདི་
ཚོས་རྒྱལ་སྤྱོད་བཅན་གྱིས་བཞེངས་པའི་ལོ་རྒྱུས་དང་ལོ་རྒྱུས་དང་ལོ་རྒྱུས་དམ་སྤྱོད་པས་
དབྱང་དཔོན་པ་དང་། སྤྱོད་བཅན་མི་ཉག་ནས་དབྱུག་སྤྱོད་ཕེབས་པའི་དུས་ནི།
ཡོངས་གྲགས་སུ། སྤྱི་ལོ་༧༣༥པའི་ཤིང་རྩ་ལོར་རྒྱ་ནག་གཞིན་འདུན་མ་འགྲིགས་
སྐབས། ཕལ་ཆེར་༧༣༥ལོ་རྒྱལ་པོས་དམག་སྤྱོད་འདྲེན་ནས་རྒྱ་ནག་ལ་དམག་དྲངས།
ཕྱིར་བོད་ཏུ་ཕེབས་པ་དང་གྲུང་སྤྱོད་གྲོངས། དཔོན་སྤྱོད་མང་སྤྱོད་བཞུགས་པ་
གསལ་བ་ནི་སྤྱི་ལོ་༧༣༥ལོ་ཙམ་ན་ཡིན་དཔོན་ཏེ། གྲུང་སྤྱོད་༧༣༥ལོར་གྲོངས་ཤིང་
ལོ་དེར་དཔོན་སྤྱོད་འཁྲུངས་པ་རྒྱ་བོད་ཡིག་ཆོད་གཅིག་མཐུན་བྱུང་ཡོད། འདིར་
རབ་སྐྱང་ཞེས་པ་ཕྱིར་མདོ་ཁམས་རྒྱ་བཞི་སྐྱང་དུག་ལས། མི་ཉག་རབ་སྐྱང་ཞེས་
ཡུལ་སྤྱིའི་མིང་ཡིན་ཡང་། འདི་ནི་བྱེ་བྲག་མི་ཉག་ལྷ་སྐྱང་དང་དོན་གཅིག་མིན་
ནམ་སྤྱོད་ཏེ། རྒྱལ་པོས་ལྷ་ཁང་གི་ཐ་མ་རབ་སྐྱང་ཏུ་བཞེངས་ཞེས་པ་དང་།
ཀམ་པ་སྤྱོད་ཤིང་དང་པོ་དུས་གསུམ་མཁྱེན་པའི་ནམ་ཐར་ནང་དུ་འང་མི་ཉག་རབ་

① ཤོག་ངས་༢༠༠༥པའི་ཟླ་བ་༡༣པར། ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་གིས། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ལོར། རྩི་བོ་
རྩིས་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ལོར་གཏོར་ནས་བཏོན།

སྐད་དུ་བྱོན། ཞེས་དང་། ཡང་སྐབས་འགར་རབ་སྐད་དུ་ཕེབས་ཞེས་ཡུལ་བྱེ་
བྲག་པ་ཞིག་ལ་ཕེབས་པའི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་མང་པོ་ཞིག་སྤྲང་། ། 《བཀའ་ཆེན་མཁའ་ག་
ཁོལ་མ》ལས་^①། “ཁྱི་བཅུན་རུ་ཡོངས་བཟའ་རྒྱལ་མོ་བཅུན་གྱིས་བྲག་མགོན་པོ་
ཀུན་དུ་ཞལ་གྱི་ལྟ་ཁང་བཞེངས་པ་ལ། ལྷགས་པོ་རི་ལ་བྲག་ཕྱག་གི་ལྟ་ཁང་
བཞེངས་སྟེན་ནས། རྩོ་བྱེ་རེ་ཕེད་ན་ཆོ་བྱེ་རེའི་བརྒྱན་པས་ཆར་རོ།” ཞེས་
བཅུན་མོ་རྣམས་གྱིས། སོ་སོས་ལྟ་ཁང་བཞེངས་པའི་སྐབས་སུ་མི་ཉག་རུ་ཡོང་
བཟས་བྲག་མགོན་པོའི་ལྟ་བཞེངས་པ་གསལ། །

【དབྱང་གཞི་གཉིས་པ】 《མ་ཁི་བཀའ་འབུམ་》སྤྲད་ཆ་ལས་^②། “རྩོ་བོ་ཐུགས་
རྩེ་ཆེན་པོའི་སྐུལ་པ་རྒྱལ་པོ་སྤྲོད་བཅུན་སྐམ་པོ་ལ། རྩོ་མོ་རུ་ཡོངས་བཟའ་རྒྱལ་མོ་
བཅུན་གྱིས་རང་གི་གསེར་དངུལ་གྱི་རྒྱན་བཀོལ་ནས་མཆོལ་བྲས། ཡོ་བྱད་ཐམས་
ཅད་མ་ཆར་བའི་རྟེན་དུ་སྐུལ་ཏེ་ཐུག་དང་བསྐྱོར་བ་བྲས་ནས་ཁུས་པ། ཨེ་མ་ཏྟ།
རྩེ་ལྟ་གཅིག་ལགས། འཛིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་བྲས་པ་དོན་མེད་པས་སྐུག་
བསྐུལ་གྱི་ལམ་ངན་འགྲོར་སྐྱེ་བའི་ས་པོན་དུ་གདའ་བས། བདག་ལ་ཐུགས་རྩེ་ཆེན་
པོའི་སྐུགས་གྱི་ལུགས་ཆོ་གཅིག་གིས་སངས་རྒྱ་བ་ཅིག་ཞུ་འཆོལ་ཞེས་གསོལ་བས།
སྐུལ་པའི་རྒྱལ་པོས་བཀའ་སྐུལ་པ། རུ་ཡོངས་བཟའ་ཉོན་ཅིག་སྐྱེ་མེད་ཆོས་གྱིས་
སྐྱེ་ཅིག་མ་ཐོབ་ན། གཟུགས་བྱད་ལེགས་ཀྱང་མི་ཕྱོད་ཀྱས་ནས་འགྲོ། མཆོན་དང་
དཔེ་བྱད་ལྟ་བུའི་སྐྱེ་ཅིག་མ་ཐོབ་ན། ཁིན་ཆེན་གསེར་གཡུས་བརྒྱན་ཡང་བལ་
ནས་འཕོར། །དད་པ་སྐྱེས་ནས་གདམས་པ་ཞུ་བ་ལེགས་པས་ཉོན་ཅིག་རྒྱལ་མོ་
བཅུན། ལུས་སྐད་ཅིག་ལ་ཐུགས་རྩེ་ཆེན་པོའི་སྐྱུར་སྒྲོམས་ཤིག ལུས་ལ་ཆེད་དུ་མི་
འཛིན་པ་རྒྱལ་བའི་སྐྱ། ངག་ཨོ་མ་ཁི་པ་ཕྱི་ཕྱོད། རྩོ་རྩེའི་བཟུངས་པ་ཤུབ་བྱར་སྒྲོས་ཤིག”
ཞེས་སོགས་རྒྱལ་པོས་མི་ཉག་རུ་ཡོངས་བཟའ་ལ་ཆོས་གྱི་གདམས་ངག་གནང་
ཚུལ་ཡང་བཤད་འདུག །

① ཤོག་ངས་༢༧་པའི་བྲིང་༡༩༥༣། ཀན་སུའུ་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་གིས། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥་ལོར།

② ཤོག་ངོས་༣༣་པའི་བྲིང་དང་པོར། སེར་བཅུན་ནང་བསྟན་དཔེ་རྟིང་འཆོལ་སྤྲད་ཁང་། བང་ཁུལ་
དབྱང་གཞི།

【དབྱང་གཞི་གསུམ་པ།】 《མཁས་པ་ལྷེའུས་མཛད་པའི་རྒྱ་བོད་ཚོས་འབྲུང་རྒྱས་པ།》ལས ① ། “དེ་ནས་རུ་ཡོང་བཟས་རྒྱབ་བྱང་མ་མོའི་ཉལ་སར་ནམ་པར་སྤང་མཛད་བཞེངས་ནས་བྲག་ལྷ་མགོན་པོར་མཆོན་གསོལ། ལྷོ་རྒྱབ་མཆོམས་ཀྱི་བཅན་གྱི་རྒྱ་སྤང་གཙོད་པའི་སྤྱིར། མཆོམས་གཙོད་ཀྱི་མཆོད་རྟེན་ཀ་རུ་བཞེངས། ལྷའི་ཕོ་བྲང་ནི་ཐོ་བོས་མནན་བྱིན་རྟོ།” །

【དབྱང་གཞི་བཞི་པ།】 《ཚོས་འབྲུང་མེ་རྟོག་སྤྱིང་པོ་སྤང་ཕྱི་བཅུད་》ལས ② ། “གཞན་ཡང་རྗེ་རལ་པ་ཅན་གྱི་མངའ་འོག་ན་ཡོད་པ་ནམས་ལ་བཀའ་སྒྲུལ་ནས། ལྷ་ཁང་སྤྱོད་ཅ་དང་། མཆོད་རྟེན་བྱེ་བ་བཞེངས་སོ། ཞང་སྟོན་གྱིས་སྤྱང་ཕྱག་གི་རྟེན་སྤུལ་ནས་སྤྱང་ཕྱག་ཉི་ཤུ་ཅ་གཅིག་སྤུལ་ཡང་ལན་མི་གནང་། བོད་ཡོངས་ལ་རྗེའི་དབྱ་བསྐྱུས་ནས། དགེ་འདུན་ལ་སྤྲ་ནས་འཛོལ་པ་འབྱུལ། རབ་རུ་བྱང་བ་རེ་རེ་ལ་ཡང་། འབངས་མི་བྱིས་བདུན་བདུན་ལྷ་རིས་སུ་སྤུལ་ནས་ན་བཟའ་སྤྱོད། རབ་བྱང་གི་གོས་ལྷན་པ་ཅན་གཟིགས་ནས། དེའི་ལྷ་རིས་ལ་བྱིས་ནས་བཀའ་དྲག་རུ་བསྒྲུལ། སྤྱེ་བོ་བྱིས་པ་ཚོས་ལ་མོས་པ་ཀྱན་རབ་རུ་བྱང་བའི་མདུན་ས་བཞིན་ཚོས་དང་བསྐྱུན་པས་ཤིན་རུ་བདེ་ཞིང་སྤྱིད་པར་མཛད། དམ་པའི་ཚོས་དག་ཅིང་གཙང་བར་མཛད་པ་རྗེ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་བ་ལགས། །དེ་ནས་སྤྱུ་ལ་བསྟོན་བ་དམག་དྲངས་ནས། ཆམ་ལ་ཕབ་པ་ནི་རྒྱ་ནག་པོ་དང་དབོན་ཞང་གཉིས་བསྐྱུམ་བྱ་བར་ཆད་པ་མ་འཆམས་ནས། བོད་རུ་བཞིན་དམག་སྟེ་པཅོ་བརྒྱད། སྟོན་པོ་ཆེན་པོ་ཞང་གི་གཞུང་རབ་ཤགས་དང་། སྟོན་མང་རྗེ་ལྷ་ལོད་ལ་སོགས་པ་དར་ཆོན་ཞིག་གིས་བྲིད་ནས་རྒྱའི་ཡུལ་རུ་དམག་དྲངས་ཏེ། རྒྱའི་བྱེན་པོ་ཐམས་ཅད་བཀུམ་ནས། རྒྱ་ཐམས་ཅད་ཆམ་ལ་ཕབ་ནས། ལྷུས་མཁར་ཉི་ཤུ་ཅ་བཞི་ཡར་བཅད་མངའ་འོག་རུ་བསྐྱུས། སང་རྟོག་མཁར། གོག་རྒྱུ། མི་ཉག་གྲུ་ལ་སོགས་

① ཤོག་ངོས་༢༩༧པའི་བྲིང་པར། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུང་དཔེ་སྟེན་ཁང་གིས། ལྷི་ལོ་༢༠༡༠ལོར། ཚཱ་པ་པོ་སྤྱི་ལོ་༡༩༩༩ལོར་འབྲུངས། ༡༩༩༩ལོར་འདས།

② ཤོག་ངོས་༣༩༩པའི་བྲིང་དང་པོར། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུང་དཔེ་སྟེན་ཁང་གིས། ལྷི་ལོ་༢༠༡༠ལོར།

ས་བཅད་གཉིས་པ། བོད་སྐད་བྱེ་སྐད་ཀྱི་མི་ཉག་སྟེ།

རྒྱུ་ལོ་༥༧པའི་ལྷན་གསུམ་གྱི་ལོར་སྣ་ལུང་དཔལ་གྱི་རྩི་རྩེས་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་སྐང་
 དར་མ་འུ་རུམ་བཙན་པོ་སློག་བསད་བྱས་ནས། བོད་ཁམས་སིལ་བྱར་འཁོར་བའི་
 འགོ་ཚུགས་པ་རེད། བོད་སིལ་བྱར་འཁོར་བའི་རུས་རབས་ནང་རྩ་བོད་ཡུལ་
 འདིར་ཡུལ་གྱ་སོ་སོ་ལ་དབང་སྐྱར་བའི་རྒྱལ་པོ་མང་པོ་ཞིག་བྱང་ཡོད་པ་ནི། ལུབ་
 རྩོགས་སུ་ལ་དུགས་རྒྱལ་པོ། གྱ་གི་རྒྱལ་པོ། ལུ་རངས་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་
 དང་། ཤར་རྩོགས་སུ་སྤྱིང་ཚང་རྒྱལ་པོ། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུ་རེད།
 འོན་ཀྱང་། སྐབས་དེའི་མི་ཉག་གི་གནས་སྐབས་དེ་རི་ལྟར་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲིར།
 ཚལ་པ་ཀུན་དགའ་རྩི་རྩེས་བཙམས་པའི་《དེབ་ཐེར་དམར་པོ་》དང་། ལྷག་ཚང་
 དཔལ་འབྱོར་བཟང་པོས་བཙམས་པའི། 《རྒྱ་བོད་ཚོས་འབྱུང་མཁས་པ་དགའ་
 བྱེད་》 དཔལ་པོ་གཙུག་ལག་མེད་བས་བཙམས་པའི་《ཚོས་འབྱུང་མཁས་པའི་
 དགའ་སྟོན་》 རྣམས་སུ་བོད་སིལ་བྱར་འཁོར་བའི་སྐབས་ཀྱི་མི་ཉག་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་

བཀོད་འདུག་ཀྱང་དོན་དུ་ཚལ་པ་ཀྱན་དགའ་དོ་རྗེས་དེབ་དམར་དུ་བཀོད་པ་དེ་
ཁོ་ན་ལུངས་བྱངས་པ་རེད་འདུག ཚལ་པའི་དེབ་དམར་ནི་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༦ལོར་
འགོ་བརྩམས། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ལོར་ཡོངས་སུ་གྲུབ་པ་ཞིག་རེད། གཤམ་དུ་ཚལ་པའི་
དེབ་དམར་ནང་གི་མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་སྒྲོར་ཆ་ཚང་བཀོད་པ།

[[དཔའ་བོ་མི་ཉག་གི་རྒྱལ་རབས་བཞུགས་སོ]] སྤྱི་དཔའ་བོ་མི་ཉག་གི་
རྒྱལ་རབས་ནི། སྒོན་དང་པོ། ལྷ་ཐག་ལ་སོགས། མི་ཉག་གི་ཡུལ་ཐམས་ཅད། རྒྱ་
རྒྱལ་པོའི་འོག་ན་ཡོད་པ་ལ། བྱང་དོས་དང་འགའི་བར་ན། སྒོན་བྱང་ཅེས་པའི་རི་
ལ། གཞི་བདག་གོ་བྱེད་པ་ཡོད་པ། ཉིན་གཅིག་གི་ཚེ། བྱང་དོས་ཀྱི་མཁར་ནང་ན།
བྱང་མེད་གཅིག་གི་སར། རྟ་པ་དཀར་པོ་བདུན་བྱང་པའི། དཔོན་དེ་དང་འགྲོགས་
པ་ལས། བྱ་ཞིག་སྤྱོད་ཀྱི་དེའི་དུས་སུ། སྒོན་མེད་པའི་སྐར་མ་གཅིག་ཤར་བས། རྒྱའི་ཕྱིས་
པ་ནམས་ཀྱིས། མཁར་ནང་འདིར། རྒྱལ་སྤྱི་དཔའ་བོ་མི་ཉག་གི་སྤྱོད་ཀྱིས་འདུག་
བྱས་པས། རྒྱལ་པོས་ད་དུང་ཕྱིས་ཀྱིས་ལ་བྱ་ཆ་དེ་ཚལ་བེར་བས། རྟ་མོས་བྱ་ཚུང་
ས་ཀོང་དུ་སྤྲོས། སྤང་ལེབ་ཀྱིས་ཁ་བཅད། དེའི་སྤྱིང་དུ་ཚུ་པོར་གང་བཞག་པས།
ཕྱིས་པ་ན་རེ། མཚོ་ཆེན་པོ་དང་ཤིང་གི་ས་གཞིའི་འོག་ན་འདུག་ཟེར་ནས། འཚོལ་
མ་ཐུབ་པ་དང་། མཁར་ནང་ན། ལོ་གཉིས་འགྲོ་བའི་བྱ་ཆ་ཐམས་ཅད་གསོད་ཅེས་
ལུང་བསྐྱགས་པས། བསད་པའི་དུས། རྟ་མོས་ཀྱང་བྱ་ཤི་བར་ལྟར་བྱས། རྣམ་ནང་
དུ་བཅུག དུ་ཞིང་བྱིར་ནས། རྒྱའི་དཀྱིལ་གྱི་ཚུ་འཐུག་པོའི་ནང་དུ་སྐྱར་བཞག་
པས། ཉིན་རེ་བཞིན། བྱ་སྒོད་གཅིག་ཡོང་ནས། བྱ་ཆ་དེ་མི་འབྲུག་པར་བྱས། རྟ་
མོ་གཞན་གཅིག་ལ། བ་གཞོན་མ་གཅིག་ཡོད་པ་དེས། ཉིན་རེ་བཞིན། དེའི་རྩར་
སྤྱོན་གིན། འོ་མ་སྤྱོར་བ་ལ། ཉིན་གཅིག་བ་བདག་རྟ་མོ་དེས། བའི་སྤྱིར་རྗེས་ལ་
ལྟར་སྤྱོན་པས། དེ་བཞིན་བྱེད་པ་མཐོང་སྟེ། བྱ་ཆ་འདི་བྱང་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་
པར་འདུག་བསམ་སྐྱབས་ནས། བྱ་དོད་བྱས། དུས་པ་དོ་རྩ་སི་ཞེས་པ། བོད་སྐད་དུ།
བ་ལ་འོ་མ་རྩ་ཟེར། བྱིས་པ་དེས་ལོ་བདུན་ལོན་ནས། ན་མཉམ་གྱི་བྱིས་པ་དུག་
བཅལ་ཏེ། བྱང་དོས་ཀྱི་གངས་རིའི་ཁྲོད་དུ་སྤྱོན་གྲོས་ནས། རོ་ལོག་བརྩམས། རི་དེ་
ལ་ཤིང་འཐུ་བའི་སྤྱོད་པ་ཐམས་ཅད་བཟུང་ནས། དམག་མི་བཅོལ། བྱ་ཆ་དེས་

བྱང་ངོས་ཀྱི་མཁར་ནང་དུ། ཤེས་རབ་ཀྱི་མི་ལ། རོ་ལོག་བརྩམ་པའི། ཐབས་འདྲི་རུ་
 ཕྱིན་པས། རྒྱུ་ཆུ་མོ་གཅིག་ན་རེ། ཟླ་བ་འདྲིའི་ཆོས་བཙུ་ལྷའི་ཉིན། བྱིད་རང་
 དམག་ལ་ཤོག ཉ་ཆག་དང་། ཉའི་སྤང་མང་པོ་ཆུ་ལ་སྤྱར། དེ་ནས་རྒྱུ་རྒྱལ་ས།
 ཐམ་ཁ་བྱིད་ལ་ཡོང་པའི་ཐབས་ངས་བྱེད་ཟེར། ཆོས་བརྩུ་བཞིའི་ཉིན་ཆུ་མོ་དེས།
 ལྷགས་རིའི་སྤྲོད་རུ་བྱང་བརྟུངས་རུ་ཞིང་ཕྱིན་པས། རྒྱལ་པོས། ཅི་ཡིན་འདྲིར་
 བཏང་པས། ལྷའི་དབང་པོའི་ལྱང་གིས། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་གཅིག་བསྐྱོས་ཡོད། དེ་ལ་
 རོ་མ་ལྟས་ན། རྒྱུ་ཆུ་མོ་ཡང་མ་ལུས་པ་བྱེད། སང་ཉིན་དམག་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་
 པ་ཡོང་པ་ཡིན་ཟེར། དེ་ཅི་ཡིན་དྲིས་པས། བྱིད་རང་ནམས་སང་སྤ་མོར་མ་ཆུ་ལ་
 ལྷོས་དང་། ཉ་སྤང་དང་། ཉ་ཆག་ལྱང་པས། ཆུ་མདོག་འགྱུར་བ་འོང་བྱས་པས།
 སང་ལྟས་རུས། དེ་བཞིན་བྱང་། ད་ཅི་འཐད་དྲིས་པས། ཆུ་མོ་ན་རེ། རོ་ལྟས་ན་
 འཐད་བྱས་པས། རྒྱལ་པོ་དཔོན་གཡོག་གསུམ་གྱིས། ཐམ་ཁ་སྤྱེལ་རུ་ཕྱིན་པས། མི་
 ཉག་རྒྱལ་པོ་ཉ་པ་བརྟུན་དང་འཕྲད། ཐམ་ཁ་སྤངས། རྒྱལ་པོ་བསད། དེ་རྒྱུང་།
 རིམ་གྱིས། རྒྱུ་ཆུ་མོ་རྩམས་ཀྱང་བསད། རྒྱལ་ས་སྤངས་པས། རྒྱུ་ལྷལ་རུ་གྲགས་
 པ་ལ། ཆུ་མོ་གཅིག་གིས་ཁའི་ཉེས་པ་ལ། ཟུར་གསུམ་སྒོ་རྒྱག་ཡོད་པའི་རྒྱ་མཁར་
 ཤིག་ཞེས་པ་བྱང་། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་དེ་ལ། པའི་མིང་ནས་གས་ཏེ། ག་རུ་རྒྱལ་པོ་ཞེས་
 པར་བཏགས། མི་ཉག་རྒྱལ་པོའི་ཐོག་མ་ཡིན། དེ་ནས་རྒྱལ་རབས་རྒྱག་ན་མི་ཉག་
 རྒྱལ་ཆོད་བྱང་། དེའི་རུས་སུ། བ་འིའི་ལོ་ལ། བོད་སྐད་རུ། སེམས་ནག་པོའི་རི་ཞེས་
 བྱ་བ་ལ་སྤྱེས་པའི་མིས། རྒྱལ་པོའི་སྤྲོད་དཔོན་བྱས་ནས། རྒྱལ་པོ་གསད་པར་འགྱུར།
 ཞེས་པ་རྒྱལ་ཆོད་གྱིས་ཆོར་ནས། རི་དེ་ལ་ཡོད་པའི་མི་ཐམས་ཅད་གསད་ན་ཨི་
 འཐད་ཅེས། ཁའི་རུ་རྒྱལ་པོ་ལ་ཞུས་པས། ཁོང་ཆོས་ལ་དཀར་བས་མ་ཉན། དེ་ནས་
 རྒྱལ་པོས། བྱང་ངོས་སུ་སྤོང་མ་རུས་པར། ལྷ་རུ་འཕོས་ཀྱང་། མཆོམ་རི་དེ་ལ་སྤྱེས་
 པའི་མི་གཅིག་མ་ཆོར་བར་སྤོན་པོ་ཐོབ་ནས། དེས་མི་ཉག་རྒྱལ་ཆོད་བསད། དེའི་
 རྒྱུ་ཆུ་ཆད་ནས། ཐོ་ཐོམ་ཞེས་པའི་རྒྱལ་པོ་གཞན་གཅིག་བྱང་པ། དེའི་ལག་
 རས་ཉོར་རིང་གིར་རྒྱལ་པོས། རྒྱལ་ས་འཕྲོག་སྟེ། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་སྟོག་མེ་ཡིན། རིང་
 གིར་རྒྱལ་པོ་སྟོག་ཆུ་ཡིན་པའི་དོན་གྱིས། རི་ཅམ་འཐབ་ཀྱང་མ་སྤུབ་པ་ཡིན། མི་

ཉག་རྒྱལ་ཚོད་ཀྱི་སྤྱི་བ། ཉོར་རྒྱལ་པོ་གོ་དན་ཡིན། ཁོང་བྱང་ངོས་སུ་སྤྱིབས་པ་
དང་། སྤར་རྒྱལ་ཚོད་བསང་པའི་ས་ཆ་དེར། ལྷ་ཁང་གཅིག་བཞེངས་ཤིང་། གསོད་
མི་ཚང་དེ་བརྒྱུག་པར་བྱས། གོ་གན་རྒྱལ་པོ་ལ་ངན་བྱེད་མི། ཆེ་གིན་ཐེ་མུར་ཡང་།
གསེ་ལོ་འཛུ་རྒྱུས་པ་ཡིན་ནོ། ཁྱེས་པ་མི་ཉག་ཅེན་ཅེ་ཤེས་རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་
བཀོད་པ་ཡི་གེ་བྱིས་ནས་བཀོད་པ་ཡིན་ནོ། །

འདི་ལ་རྒྱའི་རྒྱལ་པོ་ཅིའུ་ཐའི་རྩྭ་སྤུན་གཉིས་ཀྱིས། རྒྱལ་ས་བཟུང་པའི་རྗེས་ལ།
སེའུ་རྒྱལ་པོ་བྱང་ཁྱེས་པ་དང་། སེའུ་རྒྱལ་པོ་ནས། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་བརྒྱ་གཉིས་
བྱང་། ལོ་ནི་བརྒྱ་དྲུག་རྩུར་སྤིང་བཟུང་། དེ་ནས་ཉོར་ལ། རྒྱལ་ས་ཤོར་པ་ཡིན་ཁྱེས་
པའང་། གཏམ་རྒྱུད་འགའ་རེ་ན་སྤང་ངོ་། ཁྱི་ཉག་རྒྱལ་རབས་འདི་བྱིས་དགེ་བ་
ཡིས། ཁྱི་ཡི་འགོ་རྣམས་འཁོར་བའི་གཡུལ་ངོ་ལས། ཁྱི་འཇིགས་དཔའ་པོ་ཐོབ་
ཅིང་འགོ་ཀྱན་གྱི། ཁྱི་འབྱུར་རྩོ་རྗེའི་གོ་འཕངས་མུར་ཐོབ་ཤོག ཁམས་ལྔ། ལྷ་མཚུ།
ཁྱེས་དེབ་དམར་ལས་སོ། །

དཔའ་པོ་གཙུག་ལག་ཐོང་བའི་《ཁམས་པའི་དགའ་སྟོན་》ཏུ། “མི་ཉག་རྒྱལ་
པོའི་ལོ་རྒྱུས་ནི། དེ་ཡང་ཤར་ནི་རྒྱ་ནག་ ལྷོ་ན་འཇང་། ལུབ་ན་བོད། བྱང་ཉོར་
གྱིས་བཅད་པའི་དབུས་ནི་མི་ཉག་གི་རྒྱལ་ཁམས་ཏེ་བྱིས་གོ་དན་གྱིས་བཟུང་བ་སྟ་
དང་བྱང་ངོས་སོགས་ནི་ཡུལ་གྱི་དངོས་གཞི་ཡིན་ལ། རབ་སྐྱང་དང་ཚར་སྐྱང་
རྣམས་ཀྱང་མི་ཉག་ལ་གཏོགས་སོ། ” ཁྱེས་མི་ཉག་གི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་པའི་གོང་
དེར་བྱིས་ཤིང་། དེ་ནས་དེབ་དམར་ནང་གི་མི་ཉག་ལོ་རྒྱུས་རྩམ་སུ་དེ་བཀོད་
འདུག ཡིག་ཆ་དེ་དག་གི་ནང་རྩ་མི་མིང་དང་། ས་མིང་རྣམས་ཀྱི་སྒྲ་གདངས་ཀྱི་
ཡི་གེ་འབྲི་རྒྱུ་ཅུང་ཟད་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པར། དེབ་དམར་དང་། ཁམས་པའི་
དགའ་སྟོན་གཉིས་ལས། མི་ཉག་འགའ་དང་། རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ལས། མི་ཉག་སྟ་
དང་། ལྷ་ཐག་ཅེས་བྱིས་འདུག དེང་རུས་དཀར་མཛོས་བྲུལ་གྱི་འགར་ལ། འགར་
ཐར་དང་། འགར་ཐག་གཉིས་ཀ་འབོད་སྟོལ་འདུག མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མའི་
མིང་ལ། རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ནང་། ག་རྩུ་རྒྱལ་པོ། ཁམས་པའི་དགའ་སྟོན་ལས།
སི་རྩུ་རྒྱལ་པོ་འཕ་གའི་རྩུ་རྒྱལ་པོ། དེབ་ཐེར་དམར་པོ་ལས། གའི་རྩུ་རྒྱལ་པོ།

ཞེས་གྲིས་འདུག ། ཡང་། བོད་སྐད་དུ་བ་ལས་འོ་མ་འཐུང་། ཞེས་པ་དེ།
མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་དུ། རུས་པ་དུ་མའི། ཞེས་དང་། དེབ་དམར་ལས། རུས་
པ་དོ་རྒྱའི་ཞེས་དང་། རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ལས། རུས་པ་དོ་རུ་སི་ཞེས་འབྲི་སྟངས་
མི་འདྲ་བ་བྱང་འདུག་ཀྱང་། འདི་དག་འགའ་ཞིག་ནི་དཔེ་རྒྱན་སྐབས་སུ་ཤོར་བའི་
ཡིག་ནོར་ཡིན་དོགས་ཆེ་སྟེ། རྒྱ་བོད་ཡིག་ཚང་ནང་གི་མི་ཉག་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་སི་
ཁོན་ལྷགས་པར་མ་དང་། མ་དཔེ་དངོས་གཉིས་གཅིག་གྱུར་བྱང་མི་འདུག་པ་
འདི་ནི་ཡི་གེ་སྟག་མཁན་གྱིས་དབྱ་ཅན་དང་། དབྱ་མེད་ཀྱི་དབྱེ་བ་མ་འབྲེད་པ་
དང་། རྟོག་མི་ཤེས་པ་རྣམས་ཏ་ལམ་འདྲ་བ་རེ་བྱས་ནས་ཡི་གེ་སྟག་པ་ཡིན་ངེས་
པས་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཆེ་ཡིག་རྟོག་རྣམས་མ་དཔེ་དངོས་བསྟག་རྒྱ་ཏ་ཅང་གལ་ཆེ་
བར་མཐོང་དོ། །

གཉིས། རྒྱ་ཡིག་ནང་གི་མི་ཉག་ལོ་རྒྱུས།

མི་ཉག་ཅས་པ་བོད་སྐད་ཡིན་ལ། རྒྱ་སྐད་དུ་འདི་ལ་ཞིའི་ཤུ་（西夏）ཟེར།
འོན་ཀྱང་འདི་ནི་བོད་སྐད་ལ་བྱའི་སྐབས་ཀྱི་མི་ཉག་ཡིན། རྒྱ་ཡིག་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་
ཁག་ལས། མི་ཉག་སྟོར་ཐ་ཐོར་ཡོད་འདུག་ཀྱང་ཁ་གསལ་གོ་བདེ་ཅན་ཤིན་ཏུ་
དཀོན། དེར་དུས་ཞིའི་ཤུ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ལོ་རྒྱུས་པེ་དུའུ་དབྱིན་ཐེར་བྲ་
རྒྱ་（百度网站）ཐོག་བཀོད་པར།

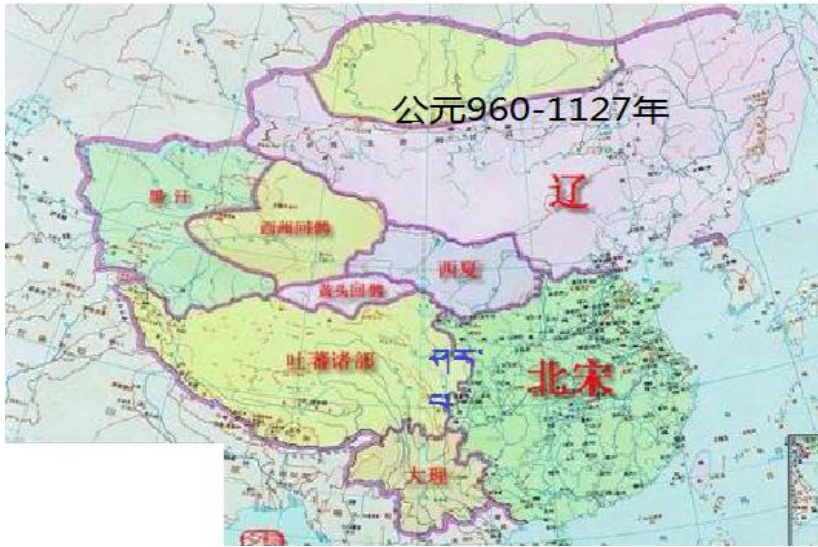
【མ་ཡིག】西夏（1038年-1227年），又称邦泥定国或白高大夏国，是
中国历史上由党项族建立的一个征服王朝，主要以党项族为主体，包
括汉族、回鹘族与吐蕃族等民族在内的国家。1038年，李元昊建国时
便以夏为国号，称“大夏”。又因其在西方，宋人称之为“西夏”。

【མ་ཡིག་གི་ནང་དོན】 ཞིའི་ཤུ།（1038年-1227年）འདམ་གཞུང་རྒྱལ་ཁབ་
དང་། ཤུ་རྒྱལ་དཀར་པོ་འང་ཟེར། ཀྱང་གོའི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཏང་ཞང་པས་བཙུགས་
པའི་དབང་རྒྱུར་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་རེད། ཏང་ཞང་མི་རིགས་ཀྱིས་གཙོ་བོར་བྱས་
ཤིང་། རྒྱ་རིགས་དང་། རུའི་རུ་རིགས། བོད་རིགས་བཅས་འདུས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་
ཅིག་རེད། སྤྱི་ལོ་༡༠༣༨ལོར་ལི་ཡོན་ཏེ་ཡིས་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་དུས་ཤུ་ཞེས་པ་

ཀྱལ་མིང་བྱས་པས་“ཤུ་ཆེན་པོ་”ཞེས་འབོད། གཞན་ཡང་། སུང་རྒྱལ་ཁབ་གི་རུབ་
སྟོགས་སུ་ཡོད་པས་ན་ཞིའི་ཤུ་ཞེས་འབོད། །

【མ་ཡིག】党项族原居四川松潘高原，唐朝时迁居陕北。因平乱有功被
唐帝封为夏州节度使，先后臣服于唐朝、五代诸朝与宋朝。夏州政权
被北宋并吞后，由于李继迁不愿投降而再次立国，并且取得辽帝的册
封。李继迁采取连辽抵宋的方式，陆续占领兰州与河西走廊地区。1038
年李元昊称帝建国，即夏景宗，西夏正式立国。

【མ་ཡིག་གི་ནང་དོན་】 ཏང་ཞང་མི་རིགས་ཀྱི་སྔོན་གནས་དངོས་ནི་སི་ཁྲོན་
ཤར་པའི་མཐོ་སྐང་ན་ཡིན། ཐང་རྒྱལ་རབས་སྐབས་སུ་ཉུན་བྱང་སུ་སྟོས། ཟིང་
འཇགས་སྐབས་སུ་བྱས་རྗེས་ཆེ་བས་ཐང་གོང་མས་ཤར་པའི་ཅེ་རུ་འུ་ཅི་ཞེས་པའི་
གོ་གནས་གནང་། སྔ་རྗེས་སུ་ཐང་རྒྱལ་རབས་དང་། གདུངས་རབས་ལྔ་པའི་ཀྱུ་
རྒྱལ་རབས། སུང་རྒྱལ་རབས་བཅས་ཀྱི་སྟོན་པོ་བྱས། ཤར་པའི་སྲིད་དབང་སུང་
བྱང་མས་དབང་སྐྱུར་བྱས་རྗེས། ལི་ངི་ཆོན་གྱིས་མགོ་མ་བཏགས་པར་སྐར་ཡང་
རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་བཙུགས་པ་མ་ཟད། ལྷེ་རྒྱལ་གྱིས་རྒྱབ་སྐྱོར་ཐོབ། ལི་ངི་ཆོན་གྱིས་
ལེའུ་འབྲེལ་སུང་རྒྱལ་གྱི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས། ལུ་མཐུད་དེ་ལན་ཀྱུ་དང་ཆུ་
བོའི་རུབ་སྟོགས་ཀྱི་ས་ཁུལ་རྣམས་བབྱང་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་༡༠༣༨ལོར་ལི་ཡོན་ཏན་
བོད་མིང་ལ་མི་ཉག་ག་རུ་རྒྱལ་པོ་ཟེར་བ་དེ་རྒྱལ་པོར་གྱུར་ཏེ་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས།
ཤུ་ཅིང་ཅོང་ཡང་ཟེར། ཞིའི་ཤུའི་རྒྱལ་ཁབ་དངོས་སུ་བཙུགས་པ་རེད། །

【མ་ཡིག】西夏属于番汉联合政治，以党项族为主导，汉族与其他族群为辅。制度由番汉两元政治逐渐变成一元化的汉法制度。

【མ་ཡིག་གི་ནང་དོན།】 ཞིའི་ཤུ་ནི་བོད་ཀྱི་བྱང་ཁུངས་ཀྱི་སྲིད་དབང་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཏང་ཞང་གཙོ་བོ་དང་། རྒྱ་རིགས་དང་མི་རིགས་གཞན་དག་པལ་པ་བྱས་ནས་བྱུང་པ་ཞིག་རེད་ལ། བོད་ཀྱི་བྱང་ཁུངས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་ལམ་ལུགས་དེ་རིམ་བཞིན་རྒྱ་ལུགས་ཁོ་ནའི་སློག་སྟོན་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པ་རེད། །

【མ་ཡིག】西夏是一个佛教王国，兴建大量的佛塔与佛寺，以承天寺塔最有名。然而也是崇尚儒学汉法的帝国，立国前积极汉化；虽然夏景宗为了维护本身文化而提倡党项、吐蕃与回鹘文化，并且创立西夏文、立番官、建番俗等措施；但自夏毅宗到夏仁宗后，西夏已经由番汉同行转为普遍汉化。文学方面以诗歌和谚语为主。在艺术方面于敦煌莫高窟、安西榆林窟有丰富的佛教壁画，具有“绿壁画”的特色。此外在雕塑、音乐与舞蹈方面都独特之处。

【མ་ཡིག་གི་ནང་དོན།】 ཞིའི་ཤུ་ནི་ནང་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་རེད། མཆོད་རྟེན་དང་དགོན་པ་མང་པོ་ཞིག་བཞེངས་པ་རེད། བྱེན་ཐེན་དགོན་གྱི་མཆོད་རྟེན་སྐད་གཤམ་ཆེ་ཤོས་རེད། དེ་ནས་བྱུང་ལུགས་རྒྱ་སྟོན་འཛིན་པའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་རེད།

ཀྱང་རེད། རྒྱལ་ཁབ་མ་བཅུགས་པའི་སྔོན་ལ་རྒྱ་ལྷགས་ཤུགས་ཆེན་བསྐྱར་པ་རེད། སྤྱི་ཅིང་ཅིང་གིས་རང་གི་རིག་གནས་སྤྱང་སྦྱོབ་བྱ་བའི་ཆེད་དུ་ཏང་ཞང་དང་། སྤྱི་བོད་རྩེ་རྩེ་བཅས་ཀྱི་རིག་གནས་སྤེལ་བ་མ་ཟད། མི་ཉག་གི་ཡི་གེ་གསར་བཟོ་བྱས། བོད་དཔོན་བསྐོས་ཤིང་། བོད་ལྷགས་སྤེལ་བ་བཅས་ཀྱི་ཐབས་ཤེས་བྱས་ཀྱང་། སྤྱི་དབྱིང་ཅིང་ནས་སྤྱི་རེན་ཅིང་གི་རྩིས་སུ། མི་ཉག་བོད་རྒྱ་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ལྷགས་དེ་པལ་ཆར་རྒྱ་ལྷགས་སུ་བྱུར། ཚུམ་རིག་ཐད་ལ་སྟོན་ཆོག་དང་གཏམ་དཔེ་གཙོ་བོར་བྱས། རྒྱ་ཆལ་ཐད་ལ་ཏུང་ཏུང་མོ་ཀའོ་བྲག་ཕྱག་དང་། ཨན་ཞིའི་ཡུའུ་ལིན་བྲག་ཕྱག་ནམས་ལ་ནང་ཆོས་ཀྱི་ལོགས་རིས་ཕུན་སུམ་ཆོགས་པོ་ཡོད་པ་ནི། རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་ལོགས་རིས་ཀྱི་བྱང་ཆོས་ལྡན་པ་ཞིག་རེད་ལ། བཀོས་སེང་དང་། སྤྱི་སྟོན། ཞབས་བློ་བཅས་ནི་ཕུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱང་ཆོས་ལྡན་པ་ཞིག་རེད།

【མ་ཡིག】 李元昊（1003年—1048年），西夏开国皇帝，党项族人，北魏鲜卑族拓跋氏之后，李姓为唐所赐。李继迁孙，李德明长子，生母卫慕氏。少年时身型魁梧，而且勤奋好学，手不释卷，尤好法律和兵书。通汉、蕃语言，精绘画，多才多艺。其父在位时，已经不断对外出战，扩大势力。1038年11月10日自立为帝，脱离宋朝，国号“大夏”，亦称西夏，定都兴庆府。建国后多次与宋、辽交战，于三川口、好水川及定川砦等战中击败北宋，并于辽夏第一次贺兰山之战，大胜辽国，奠定西夏在辽、宋两国的地位。晚年沉湎酒色，好大喜功，被其子宁令哥所弑，死后葬于泰陵。1048年，酒醉回宫，被其子宁令哥刺杀，惊觉躲闪，被削去鼻子，惊气交加。不久，鼻创发作，不治而亡。

【མ་ཡིག་གི་ནང་དོན】 ལི་ཡོན་ཏའོ་བོད་མིང་མི་ཉག་ག་ཏུ་རྒྱ་པོ། 1003—1048) མི་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་མཁན་གྱི་རྒྱལ་པོ། ཏང་ཞང་པ། བྲེས་བྱང་མའི་ཤོན་པི་རིགས་ཀྱི་ཐོ་པའི་རུས་བྱང་རྩིས་སུ། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་ལ་ཐང་གིས་ཐང་གིས་རུས་ལི་གནང་། ལི་ཇི་ཆོན་གྱི་ཆོ་བོ། ལི་ཏེ་མིང་གི་སྤྱི་ཆེ་བ། མ་ཡུམ་ལྷ་མོ་མཆོ་

ཟེར། ཁོང་ཚུང་དུས་གཟུགས་སྟོབས་ཆེ་བ། ལྷག་པར་དུ་སྤྱོད་བཅོམ་ཅན། ལག་
 དཔེ་ཆ་དང་མི་འབྲལ་བ། བྱིས་ས་དང་དམག་དོན་གྱི་དཔེ་ཆ་ལ་དགའ་བ། རྒྱ་
 སྐད། བོད་སྐད་ཐམས་ཅད་ཤེས་ཤིང་། རི་མོ་འབྲི་མཁས་པ། རིག་པའི་གནས་
 ཐམས་ཅད་ལ་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན། བ་ཡབ་བཅུགས་སྐབས། དམག་འབྲུག་རྒྱན་
 མི་ཆད་པས། སྟོབས་བྱགས་རྒྱ་བསྐྱེད། སྤྱི་ལོ་༡༠༣༥ལོའི་ཟླ་བ་༡༡པའི་ཆོས་༡༠ཉིན་
 རང་ཉིད་རྒྱལ་པོ་བྱས་ཏེ། ཁུང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་ཁོངས་ནས་སྤྱིར་ཐོན། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་
 མིང་ལ་ཏ་ཤུ་གསོལ^①། མིང་གཞན་ཞིའི་ཤུ་ཟེར། རྒྱལ་ས་ཤིང་ཆིང་ཚུ་ལ་བྱས^②།
 རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་རྗེས་ཁུང་དང་། ཁྲེ་ལ་དམག་ཐེངས་མང་བརྒྱབ། རྒྱ་གསུམ་
 འགག་དང་། རྒྱ་བཟང་ཁ། ཉིང་ཁོན་གྱི་སོགས་ཀྱི་དམག་འབྲུག་ནང་དུ་ཁུང་བྱང་
 མ་བཅོམ་པ་མ་ཟད། ཁྲེ་ཤུ་གཉིས་ཐེངས་དང་པོ་ཏོ་ལོན་རི་བོའི་དམག་འབྲུག་
 ལངས། ཁྲེ་ལས་རྣམ་པ་རྒྱལ་བས། ཞིའི་ཤུ་དེ་ཁྲེ་དང་ཁུང་གཉིས་ལས་རྒྱལ་བའི་
 རྒྱང་གཞི་ཚུགས་པ་རེད། སྤྱི་ཆོའི་སྤྱད་ལ་ཆང་དང་འདྲོད་པར་རུམས། རང་
 འདྲོད་རྒྱལ་ཆེ། མཐར་རང་སྲས་ནིང་ལིང་གོས་བཀྲོངས་ཤིང་། འདས་རྗེས་སྤྱི་
 གདུང་ཆིང་ལིན་ལ་སྲས། སྤྱི་ལོ་༡༠༥༥ལོར། ཉིན་ཞིག་ལི་ཡོན་ཏའོ་ཆང་གིས་བཟོ་
 བས་སྤྱིར་པོ་བྱང་དུ་ཕེབས་པ་དང་། སྲས་ནིང་ལིང་གོས་གསལ་གྲབས་བྱེད་
 སྐབས། ཏ་ལས་ཏེ་ལྷུར་སྟབས་ཀྱིས་གཟུར་ཁྱང། ལྷ་བཅད་པས། ཏ་ལས་ཤིང་
 བྱགས་ཁྲོས། མི་རིང་བར། ལྷ་ལ་མ་གཉན་བརྒྱབ་སྟེ་འདས། །

གསུམ། བོད་རྒྱའི་དབྱུང་གཞི་ལོ་བསྟར་ནས་དབྱུང་པ།

[[༡]] ཐོག་མར་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་སྒྲོར་ལ། མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་བོད་ཡིག་གི་
 དབྱུང་གཞི་ནི་ཆོལ་པ་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེས། སྤྱི་ལོ་༡༣༥༦ལོར་མི་ཉག་ཅེན་ཅེ་ཤེས་
 རབ་ཡེ་ཤེས་ཀྱིས་ཞལ་གསུང་ཡི་གེ་བཀོད་པ་དེ་ཡིན་ཞིང་། འདི་ནི་དབྱུང་གཞི་
 རྩིང་ཤོས་དང་ཁུངས་བཅུན་ཤོས་ཤིག་ཡིན། །

① ཤར་པ་ཆེན་པོ།

② དེང་དུས་ནིང་ཞུ་ཡིང་ཁོན་ས་ཁུལ།

རྒྱ་ཡིག་གི་དབྱུང་གཞི་ནི། བེ་རུའུ་དབྱིང་ཐེར་བྲ་རྒྱ་ལས་བཏོན་པ་ཡིན་
ཞིང་། འདི་ནི་གནའ་པོའི་ཡིག་ཆ་རྟེན་པ་ལ་དབྱུང་གཞི་གང་འཆམས་རེ་བྱས་
ཤིང་། དེང་རབས་ཀྱིས་འགྲེལ་བཤད་གསར་པ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། །

ཡིག་ཆ་ཁག་གཉིས་གོ་བསྐྱར་ནས་དབྱུང་འབྲས་ལ། མདོ་ཁམས་ཚུ་བཞི་སྐང་
རྒྱག་གི་མི་ཉག་རབ་སྐང་བེར་བ་དེ། ས་གཤིས་ཆགས་ཚུལ་གྱི་དོས་ནས་བྱེས་པ་
ཞིག་ཡིན་སྟབས། ཉག་ཚུའི་ཤར་རྒྱུད་ནས་མ་ཚུའི་ཅུབ་རྒྱུད་བར་གྱི་རི་སྐང་སྐང་
སྟོགས་ལ་གནས་པའི་ཡུལ་སྡེ་འདི་ལ་བེར། དེ་ནི་དེང་རུས་རྟུ་རྫོང་མན་ཆད་གྱི་
རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་ཁག་བཙོ་བརྒྱུད་ཅེས་པའི་ཡུལ་ཁོངས་དང་། མཆོ་སྟོན་ཞིང་ཆེན་
གྱི་མ་ཚུའི་ཤར་སྟོའི་སྟོགས་གྱི་ས་ཁུལ། ཀན་སྟོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ས་
ཁུལ་འདི་དག་དོས་འཛིན་ཡོད། དེས་ན་བོད་བཙོན་པོའི་སྐབས་སུ་ཡང་མི་ཉག་
བེར་བ་དེ་ཕལ་ཆེར་ས་ཁུལ་དེ་དག་ཆང་མ་ལ་བེར་བ་མིན་ནམ་སྟེ། དེང་རུས་
མདོ་ཁམས་དར་ཅེ་མདོའི་རྫོང་ཁོངས་གྱི་མི་ཉག་འདི་ནི་བོད་བཙོན་པོའི་སྐབས་
གྱི་མི་ཉག་ཡིན་པ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་རྟེན་ཁག་ལས་གསལ་པོར་འཁོད་ཡོད་པ་གོང་རུ་
གསལ་བ་ལྟར་རོ། །

བོད་སིལ་བྱར་འཐོར་བའི་སྐབས་སུ་མི་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་ཅེས་པ་ནི། ཐོག་མར་
རྒྱ་དམག་གིས་མི་ཉག་རེ་ཞིག་དབང་སྐྱར་བྱས་པ་དང་། མི་ཉག་དམག་གིས་བྱེན་
ལོག་ལུ་མཐུད་ནས་བྱས། མི་ཉག་ག་རྩེ་རྒྱལ་པོས་སུང་དམག་ལ་མགོ་མ་བཏགས་
པ་བྱང་སྟོགས་སུ་བསྐྱོད་དེ། ཡུལ་སྡེ་དེ་དག་དབང་རུ་བསྐྱས་ཤིང་མཐར་སུང་
དང་། བྱེ་གཉིས་ནས་རྒྱལ་ཁབ་ཐོབ་སྟེ་མི་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་བཙུགས་ཡོད་པ་བོད་
ཡིག་དང་རྒྱལ་ཡིག་གཉིས་ཀ་གཅིག་མཐུན་བྱང་འདུག །

འོ་ན་མི་ཉག་དང་ཞིའི་ཤུ་གཉིས་གཅིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། དེ་ནི་བོད་སྐད་
རུ་མི་ཉག་དང་། རྒྱ་སྐད་ཞིའི་ཤུ་བེར་བ་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཡིན་སྟེ།
དཔེར་ན། བོད་སྐད་རུ་བོད་སྟོངས་དང་། རྒྱ་སྐད་རུ་ ཞིའི་ཙང་དོན་གཅིག་ཡིན་
པ་བཞིན་ནོ། རྒྱ་ཡིག་གི་དབྱུང་གཞིར་འཁོད་པ་ལྟར་ན། ཏང་ཞང་རིགས་ཞེས་
པ་དེང་རུས་སི་ཁོན་ཤར་ཁོག་མཐོ་སྐང་འདི་ཡིན་ཞེས་དང་། དེ་སུང་གི་ཅུབ་

ཚྱུགས་ལ་ཡོད་པས་ན། ཞིའི་ཤུ་ཟེར་ཞེས་མིང་གི་རྒྱ་མཚན་དང་བཅས་ཏེ་གསལ་
 བོར་འཁོད་འདུག་པ་ལ་དབྱད་ན། ཞིའི་ཤུ་ཞེས་པ་རྒྱ་བོད་འདྲེས་མའི་སྐད་དེ།
 ཞིའི་ཞེས་པ་རྒྱ་སྐད་རུ་རྒྱབ་ཡིན། ཤུ་ཞེས་པ་རྒྱ་སྐད་ནང་རུ་བོད་སྐད་ཟུར་
 ཆགས་པ་ཡིན་ཏེ། བོད་སྐད་རུ་ཤར་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན། དེས་ནས་ཞིའི་
 (西)ནི་རྒྱ་སྐད། ཤུ་(夏)ཞེས་པ་བོད་སྐད་ཡིན། དོན་རུ་རྒྱབ་ཚྱུགས་ལ་ཡོད་
 པའི་ཤར་པ་ཞེས་པའི་དོན་ཡིན་པ་ཐེ་ཚཱ་དང་བྲལ་བ་ཅིག་རེད། །

[[༢]] ཞིའི་ཤུ་ཡི་གེ་གསར་བཟོ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ལ་དབྱད་པ། ཞིའི་ཤུ་
 ཟེར་བ་དེ་བོད་པ་ཡིན་ན། བོད་ལ་ཡི་གེ་ཡོད་བཞིན་རུ་ཞིའི་ཤུ་ཡི་གེ་གསར་བཟོ་
 དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཞེ་ན། མི་ཉག་རང་གི་ཡུལ་རུ་བོད་ཡིག་ཡོད་བཞིན་
 རུ་ཡི་གེ་གསར་བཟོའི་དགོས་པ་མེད་ལ། གསར་བཟོ་བྱེད་འདོད་ཀྱི་བསམ་སྒྲོའང་
 མེད། སྤྱི་ལོ་༡༠༣༥ལོར་མི་ཉག་ག་རྒྱ་རྒྱལ་པོས་གཞན་ཡུལ་དབང་རྒྱར་བྱས་ཏེ་
 དེར་རུས་ཉིང་ཁ་དང་། ཀན་སུའུའི་ས་ཁུལ་ལ་བདག་བཟུང་བྱས། ཡུལ་དེར་
 གནས་པའི་རྒྱ་རིགས་དང་། རུའི་རུ་སོགས་སྐད་ཡིག་མི་གཅིག་པ་མང་པོ་ཞིག་
 མཉམ་རུ་དོ་དམ་བྱེད་སྐབས། སྐྱ་གདངས་མི་ཉག་གམ་རྒྱལ་རོང་གི་སྐད་ཡིན་ལ།
 བང་དོན་འདྲ་གཟུགས་ཀྱི་ལམ་ནས་བདེ་སླག་རུ་གཞན་གྱིས་གོ་རུས་པའི་ཆེད་རུ།
 རྒྱ་ཡིག་གི་འདྲ་གཟུགས་ལ་དཔེ་བྱས་ནས། ཡིག་གཟུགས་འདི་གསར་བཟོ་བྱས་
 ཡོད་པ་ནི་དོན་ལ་གནས་པ་ཞིག་རེད། དེ་ཡང་མི་ཉག་སྐད་ཀྱི་སྐྱ་ཚབ་དེ་རྒྱ་
 ཡིག་མི་སྦྱོད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། ཡུལ་དེར་གནས་པའི་རུའི་རུ་ལ་སོགས་མི་
 རིགས་གཞན་རྣམས་ལ་སྐབས་བདེ་བའི་ཆེད་ཡིན་ངེས། །མི་ཉག་རྒྱལ་པོས་ལོ་ངོ་
 བརྒྱ་དང་དགུ་བརྒྱ་ལ་ཉེ་བ་ཅིག་ཡུལ་གྱ་དེ་དག་དབང་རྒྱར་བྱས་ཤིང་། རྒྱ་ཡིག་
 གི་དབྱད་གཞིའི་ནང་རུ་འཁོད་པ་ལྟར་ན། རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱང་གིས་ཡུལ་དེར་
 བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གནས་དར་སྤེལ་བྱ་རྒྱར་འབད་བཅོམ་བྱས། ཞེས་པའང་
 དོན་ལ་གནས་ཏེ། སོག་རྒྱ་ནག་མཁར་རྫོང་ནས་ཆེད་པའི་ནང་ཆོས་ཞིའི་ཤུ་ཡི་
 གེར་བརྒྱར་བའི་མ་ཡིག་དང་བཅས་པ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་འདི་ནི། མི་ཉག་རྒྱལ་
 པོས་ཡི་གེ་གསར་བཟོ་བྱས་པ་དེ། ཡུལ་དེའི་སྤེལ་བའངས་དང་འབྲེལ་འདྲིས་བྱེད་

པའི་ཡོ་བྱད་ཅམ་ལས་མ་ཚད་པ། བོད་ཀྱི་ཚས་དང་རིག་གནས་ཡུལ་དེར་གནས་
པའི་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱོད་རུ་དར་སྤེལ་བྱ་བའི་ཆེད་རུ་རིམ་བཞིན་ཀྱ་བསྐྱེད་བྱས་ཡོད་
པའི་དཔང་རྣམས་ཤིག་རེད། །

མི་ཉག་ཡི་གེའམ་ཞིའི་ཤུའི་ཡི་གེ། གནའ་ཤུལ་དངོས་རྒྱུ།

北方民族大学

藏彝苗瑶侗族

དེར་རུས་བརྗོད་ཆེད་རམས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཞིའི་ཤུའི་ཡི་གེ་རྟོག་པ་ཞིབ་འཇུག་
བྱས་ནས། དེའི་བསྐྱག་ཐབས་དང་ནང་དོན་རྗེས་དཔག་བྱས་པའི་དཔེ་རིས།

独体字 (由基本文字原素直接构成, 结构上无法再分解)

𠂇(人) 𠂇(禾) 𧈧(虫) 𠂇(一) 𠂇(半)
 𠂇(老) 𠂇(小) 𠂇(上) 𠂇(腰) 𠂇(皮)
 𠂇(带) 𠂇(梯) 𠂇(劳) 𠂇(女) 𠂇(圣)

合体字 (由两个或两个以上基本文字原素组合而成, 结构上可分解)

合成造字法

𧈧(水) + 𠂇(土) 合成 𧈧 (泥)

𧈧(心) + 𠂇(恶) 合成 𧈧 (害)

𧈧(齿) + 𠂇(兽) 合成 𧈧 (狼)

𧈧(木) + 𠂇(雕) 合成 𧈧 (凿)

དེང་རུས་ཞིབ་འཇུག་པས་རྒྱུས་པའི་ཞིའི་ཤུའི་ཡི་གེ་གསར་གཏོང་བྱ་ཐབས།

མི་ཉག་རྒྱལ་པོས་ཤར་སྤྱོད་སྤྱོད་མི་རིགས་གཞན་གྱི་ཡུལ་དུ་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གནས་སྤེལ་ཚུལ་སྐོར་ལ་བོད་ཡིག་གི་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ནི། རུང་དཀར་སྒོ་བཟང་སྤྱོད་ལས་ཀྱིས་མཛད་པའི་《དེབ་དམར་གྱི་ཆོག་འགྲེལ་》ལས^①། “གཙང་པ་རུང་ཁུར་བ་དབང་ཕྱག་བཟྱ་ཤིས། རུང་ཐང་སྒོ་མ་ཁང་གི་སྒོ་བ་མ། ཐོག་མར་ཤིས་ཞུ་རྒྱལ་པོའི་སྒོ་མར་གདན་དྲངས་ཏེ་མི་ཉག་གི་ཡུལ་དུ་ཆོས་པ་བཀའ་བརྒྱུད་གྱི་ཆོས་ལུགས་ཐོག་མར་སྤེལ། རྒྱུས་སུ་རིང་གེར་ཉན་གྱིས་ཤིས་ཞུ་སྤྱོད་མི་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་གཏོར་རྒྱུས་སོག་ཡུལ་དུ་གདན་དྲངས་ནས། རིང་གེར་ཉན་ལ་ཆོས་གསུངས་

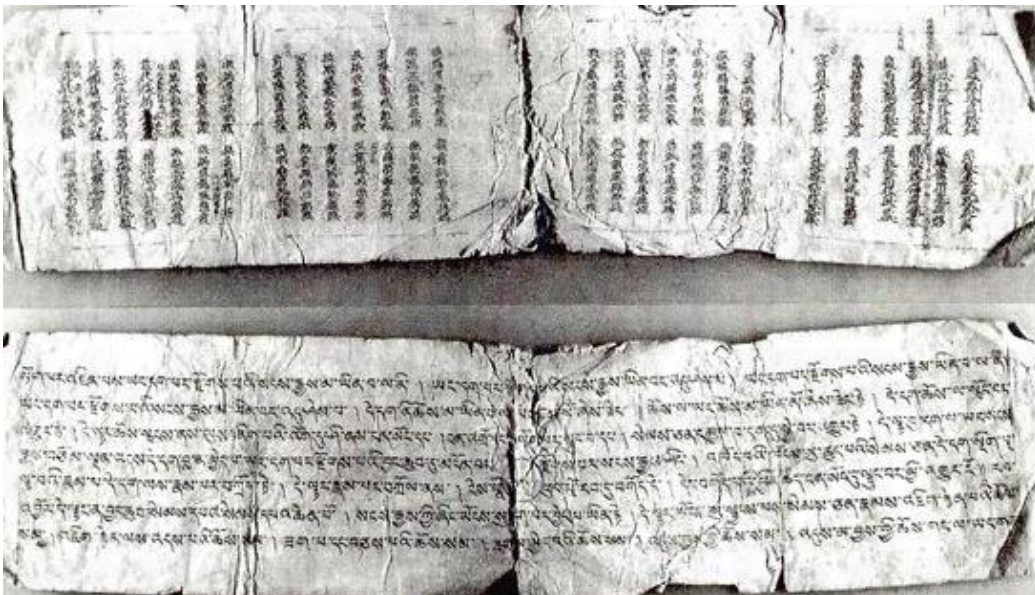
① ཤོག་ངོས་༤༥༩པའི་བྲང་༡༡པར། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་གིས། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༧ལོར།

ཏེ་སོག་ཡུལ་རུ་ཚལ་པ་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་ཚོས་ལུགས་སོག་མར་སྤེལ། འདིའི་
འབྲུངས་ལོ་དང་འདས་ལོ་སོགས་ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་པ་མ་མཐོང་།” ཞེས་གསུང་པ་འདི་
ལས་གཞན་དེ་བར་མ་རྟེན། གྲུང་ཐང་སྤྲ་མ་ཞང་ནི་སྤྱི་ལོ་༡༡༩༩་ལོར་འབྲུངས།
སྤྱི་ལོ་༡༡༩༧་ལོར་ཚལ་གྲུང་ཐང་གི་དགོན་པ་བཏབ། སྤྱི་ལོ་༡༡༩༩་ལོར་འདས། དེས་
ན་གཙང་པ་རུང་ཁུར་བ། དབང་ཕྱག་བཀུ་ཤིས་མི་ཉག་ཡུལ་རུ་ཚོས་འཆད་རུ་
ཐེབས་པའི་རུས་ནི་སྤྱི་ལོ་༡༢༡༠་ལོའི་རྗེས་སུ་ཡིན་དགོས། དེའི་གོང་ན་མི་ཉག་ཡུལ་
རུ་བོད་ཡུལ་དབུས་ནས་སྤྲ་མ་གང་ཐེབས་དང་། ཚོས་ཀྱི་མཛད་སྤྱིན་ལས་གང་
འདྲ་བྱུང་ཡོད་པའི་སྐོར་བོད་ཀྱི་ཡིག་རྟེན་དག་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་འོས། །རྒྱ་ཡིག་
ནང་རུ་ཞིའི་ཤུ་རྒྱལ་པོས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་ཚོས་ལུགས་དར་སྤེལ་བྱས་ཚུལ་
རྒྱ་ཡིག་རྟེན་པའི་ནང་རུ་གང་ཡོད་ང་ཚོས་ཞིབ་འཇུག་བྱ་འོས་ལ། པའི་རུའི་
དབྱིན་ཐེར་བྲ་རྒྱར་བཀོད་པ་གོང་གསལ་ལྟར། “ཤུ་ཅིང་ཅོང་གིས་རང་གི་རིག་
གནས་སྤང་སྦྱོབ་བྱ་བའི་ཆེད་རུ་ཏང་ཞང་དང་། རུ་བོད་རུའི་རུ་བཅས་ཀྱི་རིག་
གནས་སྤེལ་བ་མ་ཟད། མི་ཉག་གི་ཡི་གེ་གསར་བཟོ་བྱས། བོད་དཔོན་བསྐྱོས་
ཤིང་། བོད་ལུགས་སྤེལ་བ་བཅས་ཀྱི་ཐབས་ཤིས་བྱས་ཀྱང་། ཤུ་དབྱིང་ཅོང་ནས་
ཤུ་རེན་ཅོང་གི་རྗེས་སུ། མི་ཉག་བོད་རྒྱ་བྱུང་འབྲེལ་གྱི་ལུགས་དེ་པལ་ཆེར་རྒྱ་
ལུགས་སུ་གྱུར།” ཞེས་བཀོད་པ་ལྟར་རོ། །

ཞིའི་ཤུའི་རྒྱལ་ཁམས་སུ་བོད་ཀྱི་ནང་ཚོས་དར་ཚུལ་གྱི་དངོས་དཔང་སྟོར། ཉེ་
ཆར་ཉིང་ཞ་དང་། སོག་རྒྱ་ནག་དང་། རྒྱ་ཞིའི་སོགས་ཀྱི་མཁར་ཤུལ་དང་།
བྲག་ཕུག་གནའ་ཤུལ་རྣམས་ལས་རྟེན་པའི་དངོས་རྒྱས་ཀྱི་དཔང་རྟགས་འགའ་
ཞིག་བཀོད་པ་འདི་དག་པའི་རུ་དབྱིན་ཐེར་བྲ་རྒྱ་ལས་ཐབ་པ།

སོག་ཆུ་ནག་མཁར་ནང་གི་ཞིའི་ཤུའི་ཕོགས་རིས་ལ་ག་བཟུས་པའི་ཐང་ཁ།

སོག་ཆུ་ནག་མཁར་ནང་ཉིད་པའི་བོད་ཡིག་དང་ཤར་ཡིག་གཉིས་ཀྱི་ཆོས་དཔེ།

ཀན་སུའུ་ཏ་ལུ་དགོན་པའི་ཞིའི་ཤུའི་ལོགས་རིས།

ཉིང་ཞ་གནའ་རྫས་ཁང་དུ་ཉར་ཆགས་བྱས་པའི་ཞིའི་ཤུའི་ཉིང་སྤར་རི་མོ།

གོང་གསལ་གྱི་དངོས་རྒྱུ་འདི་དག་ལ་བརྟག་ན། དེང་དུས་ཉིང་ཞ་ཡིང་ཁྱོད་ཏུ་
 རྟེན་གཞི་བྱས་པའི་མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་དེས། དུམ་དེར་གནས་པའི་མི་རིགས་དེ་དག་
 ལ་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གནས་དར་སྤེལ་བྱས་ཆེན་བྱས་ཡོད་པར་རྟོགས་བྱུང་།
 [[༡]] མི་ཉག་རྒྱལ་པོས་རང་གཞན་གཉིས་ཀྱི་ཡུལ་ལ་དབང་སྐྱུར་བ། འོ་ན།
 སྐབས་དེའི་མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ། དེའི་ཁོངས་སུ་མི་ཉག་རང་གི་ས་སྤྱལ་འདི་
 དག་འདུས་སམ་མི་འདུས་ཞེ་ན། དེ་ལ་དབྱུང་པར་བྱ་དགོས་ཏེ། དེང་དུས་རྒྱ་
 ཡིག་ཏུ་བཤད་པའི་ཞིའི་ཤུ་ཞེས་པ་འདིར་ཕལ་ཆེར་མི་ཉག་རྒྱལ་པོས་དབང་སྐྱུར་
 བྱས་པའི་ཉིང་ཞ་དང་། ཀན་སུའུ། དུན་ཞིའི་བཅས་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ཙམ་གཙོ་
 བོར་ཡིན་འདུག །མི་ཉག་རྒྱལ་པོའི་བྱང་ཡུལ་དངོས་ནི་དེང་དུས་མི་ཉག་གི་ཡུལ་
 འདི་ཡིན་པ་གོང་དུ་ཡིག་རྟེན་དག་ལས་འཁོད་པ་ལྟར་དང་། རྒྱ་ཡིག་ཏུ། ཞིའི་
 ཤུ་རྒྱལ་པོའི་རིགས་རྒྱུད་ཏང་ཞང་ཡིན་པ་དང་། གནས་ཡུལ་དེང་དུས་སི་ཁོན་
 ཞིང་ཆེན་རྩ་པ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་སྤྱལ་གྱི་ཤར་ཁོག་ཡིན་པ་གསལ་བོར་བཤད་
 འདུག །རྒྱ་ཡིག་དང་བོད་ཡིག་གཉིས་ཞིབ་འཇུག་གི་ལྟ་ཚུལ་འདྲིན་སྤངས་མི་འདྲ་
 བའི་གནད་འགག་གཅིག་ནི། སྐབས་དེར་བྱང་བའི་མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་ཞེས་པ་དེའང་
 བོད་ཡིག་ཏུ་བོད་སིལ་བུའི་སྐབས་ཀྱི་རྒྱལ་ཕུན་ཞིག་ཡིན་པ་ལས། ཡུལ་གྱི་དང་མི་
 རིགས་ཐ་དད་པའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་དང་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་འདྲིན་མི་
 འདུག །དེ་བཞིན་དུ་སྐབས་དེར་བྱང་བའི་བོད་ཡུལ་རྒྱབ་སྟོགས་ཀྱི་ལ་དྲགས་རྒྱལ་
 པོ། ལུ་གེ་རྒྱལ་པོ། སུ་རངས་རྒྱལ་པོ་ནམས་དང་། ཤར་སྟོགས་སུ་བྱང་བའི་གླིང་
 ཆང་རྒྱལ་པོ། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་ཐམས་ཅད་བོད་སིལ་བུའི་ཆ་ཤས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་
 ཡིན་པའི་ལྟ་ཚུལ་སྟོན་པར་བཤད་ཡོད་པ་རེད། །

བོད་ཡིག་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ན་ཐོག་མ་བོད་སིལ་བུའི་སྐབས་སུ་རྒྱ་དམག་གིས་མི་
 ཉག་དབང་དུ་བྱས་པ་དང་། དེ་ནས་མི་ཉག་རྒྱལ་པོས་ཐབས་ཤེས་ལ་བརྟེན་ནས་
 རྒྱ་ཡུལ་བཙམ་ཞིང་ཡུལ་དེར་དབང་སྐྱུར་ཡུན་རིང་བྱས་མཐར། འོར་ཁིང་གླི་རྒྱལ་
 པོས་མི་ཉག་བཙམ་པའི་ལོ་རྒྱུས་བཤད་ཡོད་པ་ལྟར་རེད། དེས་ནས་བོད་ཡིག་
 བང་གི་མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་བཤད་པ་ལྟར་ན། སྐབས་དེར་མི་ཉག་རྒྱལ་པོས་རང་ཡུལ་

སྒྲིང་བ་གཞི་བཞག་གི་ཐོག་ཏུ། ཡུལ་གཞན་ལ་དབང་སྒྱུར་བྱས་པ་ལྟར་བཤད་
འདུག མོག་ཚུ་ནག་མཁར་རྫོང་ནས་བོད་ཡིག་གི་མཉམ་དུ་ཞིའི་ཤུ་ཡི་གེའི་ཆོས་
དཔེ་རྙིང་པ་ལ་བརྟག་ན། སྐབས་དེར་མི་ཉག་རྒྱལ་པོས་རང་གི་པ་ཡུལ་ནས་
ཆོས་དཔེ་ཞིའི་ཤུ་ཡི་གེར་བསྐྱར་ཞིང་། ཡུལ་གཞན་དུ་བྱིར་ནས་མི་རིགས་
གཞན་ལ་དྲིལ་བསྐྱགས་དང་། བསྐྱབ་གཉེར། དར་སྤེལ་བྱས་ཡོད་པ་གསལ་པོར་
རྟོགས་ཐུབ། དེས་ན་ཁོ་བོའི་འདོད་པར། སྐབས་དེར་མི་ཉག་རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་སར་
ཡིང་ཁོན་དུ་བྱས་ཏེ་གཙོར་བོར་གཞན་སྤེལ་དབང་སྒྱུར་བྱས་ཤིང་། རང་ཡུལ་དུ་
མི་ཉག་རྒྱལ་པོའི་དབང་ཤུགས་དང་འབྲེལ་བའི་འོག་ཏུ། ཡུལ་སོ་སོའི་སྤེལ་དཔེ་ན་
ནམས་ཀྱིས་འཛིན་བསྐྱུངས་བྱས་ཡོད་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས། །

[[༤]] མི་ཉག་གིས་གཞན་ཡུལ་དབང་སྒྱུར་མཁུག་རྫོགས་པའི་སྐོར། བོད་ཡིག་དུ་
མི་ཉག་རྒྱལ་མོད་རང་གི་སྒོན་པོ་ཞིག་གིས་བསང་། དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱད་ཆད་ནས། དེ་
ནས་ཐོ་རྩམ་ཞེས་པའི་རྒྱལ་པོ་གཞན་གཅིག་བྱུང་པ། དེའི་ལག་ནས་རྟོར་རིང་གིར་
རྒྱལ་པོས། རྒྱལ་ས་འཕྲོག་སྟེ། ཞེས་པ་དང་། དེར་དུས་ལོ་རྒྱུས་ཡོངས་གྲགས་སུ་
རྟོར་རིང་སྟེ་མི་ཉག་གིས་མི་ཉག་གཏོར་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱང་གཅིག་མཐུན་ཡིན་འདུག
མི་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་གནས་པའི་དུས་ཚོད་ཀྱང་བོད་ཡིག་དུ་མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་ཀྱིས་
ལོ་བརྒྱ་དང་དྲུག་ཅུ་བཟུང་། ཞེས་པ་དང་། རྒྱ་ཡིག་ནང་དུ་སྤྱི་ལོ་༡༠༣༥ལོ་ནས་སྤྱི་
ལོ་༡༢༥༧ལོའི་བར་བཤད་ཡང་པལ་ཆེར་མཐུན། །

བོད་ཡིག་དུ་འཁོད་པའི་རྟོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་《ཆོས་པའི་དེབ་དམར་》ལས་①།
“རིང་གི་རྒྱལ་པོ་ཚུ་ཕོ་རྟ་ལ་འབྱུངས། སྤུན་ལྷ་ཡོད། རིང་གི་རྒྱལ་པོས་ལོ་སོ་
བརྒྱད་ལོན་དུས། རྒྱལ་ཁམས་དབང་དུ་བསྐྱུས་ནས་རྒྱལ་པོ་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙུ་གསུམ་
མཛད། རྟོན་ལྷ་དང་པོའི་ཆོས་བརྒྱ་གཉིས་ཉིན་དགུང་ལོ་དྲུག་ཅུ་ཙུ་གཅིག་ལ་མི་
ཉག་འགའ་དུ་གནས་ལ་གཤེགས། ” ཞེས་དང་། 《རྒྱ་བོད་ཡིག་ཆོད་མཁས་པ་

① ཤོག་ངོས་༣༥པའི་བྲིང་པར། མི་རིགས་དཔེར་སྐྱོན་ཁང་གིས། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༡ལོར།

བྱེད་ཀྱི་ལས་ཀྱི་། “ཆུ་པོ་རྩ་ལོ་ལ་སྐྱེ་འབྱུངས་ཏེ། སྐྱེ་མཆེད་བརྟན་ཡོད། ཁོང་གི་
 དགྲུང་ལོ་སྐྱེ་རྩ་ལོ་གསུམ་ལོན་པ། ས་པོ་སྐྱེ་གི་ལ། མི་ཉག་རྒྱལ་མོད་གྱི་རྩེས་
 ལ། ཐོ་ཐོ་མ་ཞེས་པའི་རྒྱལ་པོ་གཅིག་གིས། ཐང་གི་རྒྱལ་པོ་བྱེད་གྱི་ཡོད་པའི་ལག་
 བས། དཔུང་ཤེ་མོང་གིས་རྒྱ་ས་འཕྲོག་ནས། རྟོར་གྱིས། རྒྱ་བག་ཐང་གི་རྒྱལ་སྤྱིད།
 ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་གསུམ་བཟུང་ནས། དགྲུང་ལོ་རྩ་ལོ་རྩ་ལོ་ལ། མེ་མོ་པག་གི་ལོར་
 སྒྲོན་ཟླ་དང་པོའི་ཆོས་བརྟན་གཉིས་ལ། མི་ཉག་སྐྱེ་ས་ཆར། གནམ་དུ་གཤེགས།”
 ཞེས་རྟོར་རིང་གྱི་རྒྱལ་པོ། མི་ཉག་སྐྱེ་ལ་གཤེགས་ཞེས་ཡི་གེར་འཁོད་ཚུལ་ལ་
 བརྟན་ན། མི་ཉག་རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་ས་ཤོར་སྐབས་ཉིང་ཞེ་ནས་རང་ཡུལ་མི་ཉག་
 རབ་སྐྱང་དུ་བྱིར་བྱོས། རྟོར་རིང་གྱི་རྒྱལ་པོས་མི་ཉག་འགའ་ཞེས་པའི་ཡུལ་བར་
 དུ་རྩེད་འདྲེད་བྱས་པ་མིན་ནམ་སྟེ་པས་དཔུང། མི་ཉག་སྐྱེ་དང་འགའ་གང་
 ཡིན་ཡང་། དེང་དུས་མི་ཉག་འགའ་ཐག་ཅིས་པའི་སྤེ་པ་འདི་དང་མིང་གཅིག་
 མཐུན་ཡིན་འདུག དེས་ན་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་དུ། ཞིའི་ཤུ་རྟོར་
 གྱིས་བཙོན་རྩེས་བྱིར་མི་ཉག་དུ་བྱོས་ནས། ཐོག་མར་དེང་དུས་དར་མདོ་རྩོང་
 ཁོངས། སྤ་བདེ་ལུང་པ་འདི་གནས་བཅས་ནས་མི་རབས་ཁ་ཤས་བསྐྱད་པའི་སྐོར་
 བཤད་པ་འདི་ཡང་དོན་ལ་གནས་པ་ཞིག་རེད་འདུག །

① ཤོང་ངོས་༢༥༤པའི་འོག་བྱེད་དང་པོའི་ནང་། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་གིས། གླི་ལོ་༡༩༥༥ལོར།

མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་འཇིག་ཁབ་རྒྱུ་ཉེ་སྤྱི་ལོ་༡༩༩༧ལོའི་སྔོན་ཅམ་གྱི་ས་བྲ།

ཞིའི་ཤྱ་ཞེས་པ་མདོར་བསྟུས་ན། མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་དེ་ཐོག་མར་བོད་སིལ་བུའི་སྐབས་སུ་སྲུང་གིས་ཅུང་ཟད་བབྱང་། དེ་ལ་གྱུན་ལོག་གིས་ས་རྒྱ་བསྐྱེད་ནས་དེང་གི་ཉིང་ཞ་བར་གྱི་ས་ཁོངས་འདི་དག་བབྱང་ཞིང་། མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་ཆགས། དེའི་མངའ་ཁོངས་སུ་བོད་རིགས་གཙོ་བོར་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་རུའེ་རུ་སོགས་མི་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁག་གཅིག་མཉམ་གནས་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་གཅིག་ཆགས། བོད་གྱི་རིག་གནས་དང་། ནང་ཆོས་དར་སྤེལ་གཏོང་ཡང་། ཉེ་སྤྱིར་རྒྱ་རྒྱའི་རིག་གནས་ཤུགས་ཆེ་བས་དེའི་ཤུན་ཆེན་པོར་ཞུགས། སྐབས་དེར་མི་རིགས་གཞན་པ་དག་ལ་བོད་ཡིག་དང་བོད་སྐད་བསྐྱབ་དཀའ་བས། ཆོས་གྱི་མཛད་སྤྱོད་ནང་བོད་ཡིག་བེད་སྤྱོད་བྱས་པ་དང་རྒྱ་མཚུངས་སུ་ཆོས་དཔེ་ཞིའི་ཤྱའི་ཡི་གེར་བསྐྱར། མི་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་གྱི་མི་རིགས་མང་པོའི་ནང་། སྤྱིང་དབང་གི་འབྲེལ་བ་སྐྱབས་བདེ་བའི་དགོས་མཁོ་དང་བསྐྱུན་ནས། མི་ཉག་ཡི་གེའམ་ཞིའི་ཤྱ་ཡི་གེ་གསར་གཏོང་བྱས། དེ་ཡང་རྒྱ་རིགས་ལ་སོགས་པའི་མི་རིགས་གཞན་པ་དེ་དག་གིས་སྦྱོང་བདེ་བའི་ཆེད་དུ་རྒྱ་ཡིག་ལ་དཔེ་བལྟས་ནས་མི་ཉག་ཡུལ་སྐད་སྦྱོང་བྱེད་གྱི་ཡི་གེ་འདི་

བཟོས་པ་ཡིན་ངེས། སྤྱི་ལོ་༡༣༩༧ལོར་ཨོར་ཇིང་གི་རྒྱལ་པོའི་དམག་དཔུང་གིས་
 ཉིང་ཞ་ཡིང་ཁོན་རྒྱལ་ས་བྱས་པའི། མི་ཉག་གི་རྒྱལ་ཁབ་དེ་གཏོར་བརྒྱག་བྱས་པ་
 དང་། མི་ཉག་དཔོན་སྟོན་པལ་ཆེར་སྤར་རང་ཡུལ་གྱི་མི་ཉག་ཚུགས་སུ་ཕྱིར་ལོག་
 བས། གནས་གཞིས་བབྱང་བའི་བརྒྱད་པ་ལས་དེང་རུས་ཀྱི་དར་མདོ་ལྷགས་ལ་
 རྒྱལ་པོ་འདི་བྱང་ཡོད་པ་ར་སྟོན་བྱང་འདུག །

བོད་སིལ་བུའི་སྐབས་ཀྱི་མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྟོར་ལ། བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀའི་
 ཡིག་ཆ་ནང་དུ་མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་ནི་བོད་ཡིན་པ་གཅིག་མཐུན་ཡིན་ཏེ། བོད་ཡིག་
 ནང་དུ་མི་ཉག་རྒྱལ་ཁབ་ཐོག་མར་བཅུགས་མཁན། མི་ཉག་ག་ཏུ་རྒྱལ་པོ་ནི་མི་
 ཉག་ཡུལ་གྱི་གཞི་བདག་གི་བྱ་ཡིན་པ་དང་། དམག་བསགས་ནས་རྒྱལ་དམག་
 བརྒྱབ་ཚུལ་སོགས་མི་ཉག་རང་གི་མི་ཡིན་པ་གསལ་བོར་བསྟན་འདུག །རྒྱ་ཡིག་
 དཔུང་གཞི་ལྟར་ན་འང་ཞིའི་ཤུ་རྒྱལ་པོ་ཏང་ཞང་རིགས་ཡིན་པ་དང་། དམག་གི་
 གཙུ་བོར་བོད་ཡིན་པ་གསལ་བོར་བཤད་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། འོན་ཀྱང་བོད་ཡིག་
 ནང་དུ་མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་བཅུ་གཉིས་ཀྱིས་ལོ་བརྒྱ་དང་རྒྱག་ཅུ་ལ་སྤྱིད་བརྒྱུངས།
 ཟེར་བ་ཅམ་ལས་རྒྱལ་པོ་སོ་སོའི་མིང་དང་རུས་ཆོད་གསལ་བོར་འཁོད་པའི་ཡིག་
 ཆ་ད་པན་མ་རྟེན།

འོན་རྒྱ་ཡིག་དུ་མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་ཐམས་ཅད་ལ་རུས་མིང་ལི་ཡོད་པའི་རྒྱ་
 མཆོན་གང་ཞེ། གོང་དུ་བསྟན་པ་ལྟར། མི་ཉག་རྒྱལ་པོས་ཐང་རྒྱལ་རབས་དང་
 འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་ཐང་རྒྱལ་པོས་རུས་མིང་ལི་བསྟུལ། དེ་ནས་བབྱང་རྒྱ་ཡིག་དུ་
 མི་ཉག་རྒྱལ་པོའི་རིགས་རྒྱུད་རྣམས་ལ་རུས་མིང་ལི་བྲིས་སྟེ་ཆགས་ཡོད་ཀྱང་།
 བོད་ཡིག་དུ་མི་ཉག་རང་གི་མིང་བཅད་སྟོན་བྱས་ཡོད་པ་ནི་དཔེར་ན། མི་ཉག་ག་
 ཏུ་རྒྱལ་པོ་དང་། བདེ་དབང་རྒྱལ་པོ་ལ་སོགས་པ་ལྟ་བུའོ། །གནའ་བོའི་རུས་སུ་རྒྱ་
 ཡིག་ནང་དུ་བོད་མི་ལ་རྒྱ་མིང་བཏགས་ནས་བྲིས་པ་དཔེར་ན། ག་ཏུ་རྒྱལ་པོ་ལ་
 李元昊 དང་། བོད་ཡིག་ནང་དུ་རྒྱ་མི་ལ་བོད་མིང་བཏགས་ནས་བྲིས་པ་མན་ཏུ་
 གོང་མ་ 顺治 ལ་ཐབས་སྟོང་ དང་། 康熙 ལ་བདེ་སྟོང་སོགས་བྲིས་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་
 རེད། འདི་དག་སྐབས་དེར་སོ་སོའི་སྐད་དུ་པལ་ཆེར་བརྗོད་བདེ་ཞིང་ཡིད་འཇོག་

李元昊 ལི་ཡོན་རྟའོ། ག་རྩ་རྒྱལ་པོ། ཁོང་སྤྱི་ལོ་ ༡༠༠༣ ཟླ་ ༡༠ ལོར་འདས།
མིང་གཞན་ལ་ནང་སྐྱོབ་ཟེར། རྩུང་མིང་ཟུ་ལུ་ཟེར། ཏང་ཞང་（党项族）མི་
རིགས་ཡིན། ཞི་ཤུ་རྒྱལ་ཁབ་བཅུ་གསུམ་མཁན་གྱི་ཏང་ཉི་དང་པོ་ཡིན། ཞེས་གསལ།
༤ 李谅祚 སྤྱི་ལོ་ ༡༠༧༢ ལོར་ཡབ་ལི་ཡོན་རྟའོ་དང་། ཡུམ་ཟུ་འཛོམས་ཏེ་གཡང་

གཉིས་ཀྱི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་འབྲུང་སྤྲུལ། ཏང་ཞང་མི་རིགས། ལོ་གཅིག་ཟིན་པ་དང་རྒྱལ་པོའི་
མཆན་བཞེས། ཞི་ཤུ་ཏང་ཏི་གཉིས་པ་ཡིན། དོན་དུ་མ་ཡུམ་གྱིས་སྲིད་དབང་
འཛིན། མ་ཡུམ་གྲོངས་རྗེས། བཅུན་མོ་རུས་ལུ་འཛོམས་དང་། རུས་ལེའང་གཉིས།
ཁོས་སློན་པོ་མོན་ཡང་སོགས་ཀྱིས་རྒྱལ་སྐྱོར་འོག་ཞང་པོ་དང་། ལུ་འཛོམས་ཁྱིམ་
རྒྱུད་ཆང་མ་བསད། རྒྱའི་ཡུལ་དཔོན་ལ་སློ་དྲིས། བོད་ལུགས་བསྟུབས། རྒྱ་
ལུགས་སྟེལ། དམག་དབུང་ལེགས་སྒྲིགས་བྱས་དམག་སྟོབས་བསྐྱེད་དེ་དམག་
དབང་བཟུང་། རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་དཔོན་ཐོབ་གསར་དུ་བཟོས་ཤིང་། སྲིད་དབང་
བསྐྱུངས། དམག་དབུང་བཏང་ནས་ལུ་མཐུད་དེ་སྤྲུང་ལ་ཕར་ཆོལ་བྱས། སྤྱི་ལོ་
༡༠༩༧ལོར་གྲོངས། ཞེས་གསལ།

༥ 李秉常 ལི་པིང་ཁྲང་། སྤྱི་ལོ་༡༠༩༧ལོར་ཡབ་ལི་ལེའང་བཀྲ་དང་། ཡུམ་རུས་
ལེའུ་གཉིས་ཀྱི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་འབྲུང་སྤྲུལ། ཏང་ཞང་རིགས། མ་ཡུམ་ལེའང་། རྒྱ་རིགས་ཡིན།
༡༠༩༩ལོར་ཁྲི་བ་པ་པར་གྲོངས།

༦ 李乾顺 ལི་ཆོན་ལུན། སྤྱི་ལོ་༡༠༩༩ལོར་ཡབ་ལི་པིང་ཁྲང་དང་། ཡུམ་ལེའང་
གཉིས་ཀྱི་སྤྲུལ་སྤྲུལ་འབྲུང་སྤྲུལ། སྤྲུལ་ཆེ་བ། ཏང་ཞང་རིགས། མ་ཡུམ་དང་སྤྱི་མོ་
ཆང་མ་རུས་རྒྱ་རིགས་ཡིན། ཞི་ཤུའི་མཆོག་གི་རྒྱལ་པོ་ཆབ་སྲིད་པ། ༡༡༣༥ལོར་
གྲོངས། །

༧ 李仁孝 ལི་རེན་ཞེལ། སྤྱི་ལོ་༡༡༣༥ལོར་འབྲུངས། ལི་ཆོན་ལུན་གྱི་སྤྲུལ་རྒྱུད་
བ་ཡིན། ཏང་ཞང་མི་རིགས། ཡབ་སྐུ་གཤེགས་པའི་ལོ་དེར་དགུང་ལོ་བཅུ་དྲུག་
པ་སྲིད་ཁྱིམ་བཞུགས། སློབ་གྲྭ་མང་པོ་བཅུགས། སློབ་གསོ་ལ་དོ་སྣང་ཆེ། རུའུ་
ལུགས་རིག་གནས་དང་། རང་པའི་ཆོས་ལ་དགའ་དད་ཆེ། ཆོས་དཔེ་མང་པོའི་
སྤྲུང་ཤིང་བཟོས། ཏང་ཞང་རིག་གནས་དར་སྟེལ་བཏང་། སྤྱི་ལོ་༡༡༩༩ལོར་
གྲོངས།

༨ 李纯祐 ལི་ཕུན་ཡུའུ། སྤྱི་ལོ་༡༡༩༩ལོར་ལོར་སྐྱེས། ཏང་ཞང་མི་རིགས། རེན་
ཞེལ་རྒྱལ་པོའི་སྤྲུལ་ཆེ་བ་ཡིན། མ་ཡུམ་རུས་ལོ། རྒྱ་རིགས་ཡིན། ༡༡༩༩ལོར་ཡབ་
གྲོངས་པ་དང་རྒྱལ་པོ་བྱས། ཁོང་གི་སྤྱི་བོ་ཡེ་མང་ལི་རེན་ཡུག་སྐུ་གཤེགས་རྗེས་

72 李睭 ཡི་ཤོན། འབྲུངས་ལོ་མ་གསལ། བདེ་དབང་གི་ཚ་བོ་ཡིན། ཏང་ཞང་
མི་རིགས། ཚོས་ཕུན་ཅུན་མང་གི་སྲས་ཡིན། (清平郡王之子) ཞི་ཤུ་རྒྱལ་

རབས་མཐའ་མ་ཡིན། སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༧ ལོར་སོག་དམག་གིས་ཞི་ཤུ་བསྐྱོར། ལི་ཤན་རྒྱལ་པོས་ལོ་ཐུང་རིང་འགོག་ཤོལ་རྒྱན་འཁྱོངས་བྱས་ཀྱང་མཐར་འབྱུང་རིགས་ཀྱིས་མ་འདང་པ་དང་། དམག་དམངས་རྣམས་ནད་ཀྱིས་ཐེབས་པ། དེའི་ཐོག་རྩ་ས་ཡོམ་ཆེན་པོ་བརྒྱབ་པ་བཅས་མི་དཀའ་ངལ་སྤྲོ་ཆོགས་མ་བཟོད་པ་ལྷ་བ་རྩག་པའི་ནང་གསེར་དརུལ་མང་པོ་དང་བཅས་སོག་རིང་སྤྱི་སི་ཁན་ལ་མགོ་འདོགས་ཞུས། ལི་ཤན་གྱིས་སོག་པོ་ལ་མགོ་བཏགས་ཞུས་རྗེས། མི་རིང་བ་ལྷ་བ་བརྩན་པའི་ནང་རིང་སྤྱི་སི་ཁན་གྲོངས། རིང་སྤྱི་སི་ཁན་གྲོངས་ཁར་ཞི་ཤུ་སྤྲུལ་ཡང་གྲེན་ལོག་མི་ཡོང་པའི་ཐབས་ལམ་ཁ་ཆེམས་བཞག་པ་ལྟར། སོག་དམག་གིས་ལི་ཤན་རྒྱལ་པོ་བསད། ཞི་ཤུའི་རྒྱལ་རབས་མཐུག་རྗེས་ཞེས་སོ། །

གོང་གསལ་རྒྱུ་ཡིག་ནང་གི་ཞི་ཤུ་རྒྱལ་རབས་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་གནད་བསྐྱུས་འདིའི་སྒྲོར་ལ་ཅུང་ཟད་དཔྱད་ན། དང་པོ། རྒྱུ་ཡིག་ནང་རྩ་མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་ཐོག་མར་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་སྤང་བྱང་མའི་གོ་གནས་ཡོད་པ་དང་། ཅུབ་སྤྱོད་སུ་བོད་ཡུལ་རྩ་མངའ་སྡེ་རྒྱུ་བསྐྱེད་བྱས་པའི་སྒྲོར་བཤད་ཡོད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ནང་གི་བོད་སིལ་བུའི་སྐབས་ཀྱི་མི་ཉག་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ཁམས་སྤྱོད་སུ་དམངས་ཁྲོད་བཤད་སྒྲོལ་ཡོད་པའི་མི་ཉག་གི་དབང་བསྐྱར་སྒྲོར་བཤད་པ་དེ་དག་དང་དོན་གཅིག་ལྟ་བུ་ཞིང་སྤྲོད། བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ནང་རྩ་བོད་སིལ་བུའི་སྐབས་སུ་ཐོག་མར་པེ་སྤང་གིས་མི་ཉག་ལ་དབང་བསྐྱར་བྱས་པ་དང་། རྩས་དེར་སྤང་དམག་གི་དཔྱད་ལ་བརྟེན་ནས། མི་ཉག་གི་དབང་བྱགས་བརྒྱ་བསྐྱེད། འབྲི་རྒྱའི་ཤར་བརྒྱད་ཀྱི་ཁམས་སྤྱོད་སུ་པལ་ཆེར་དབང་བསྐྱར་བྱས་སྐབས། ཁམས་ཉག་རོང་གི་ཡུལ་གྱི་འགའ་ཞིག་ལ། རྩས་སྤྱོད་སུ་བར་མི་ཉག་གི་ཡུལ་སྤྲོད་སྤྱོད་ཅིང་ཡོད་པའི་བཤད་སྒྲོལ་འདི་དག་དང་གཅིག་མཐུན་བྱང་འདུག །

གཉིས་པ། བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ནང་རྩ་མི་ཉག་གུ་རྒྱལ་པོ་ཐོག་མར་གཞི་བདག་གི་བྱར་སྤྱོད་སུ་རྩས་སྤྱོད་སུ་ཐུགས་ཐུན་མིན་ཅན་ཡིན་པ་དང་། དེ་ནས་སྤྱོད་སུ་རྩས་ན་མཉམ་གྱི་བྱིས་པ་རྩག་བཅལ་ཏེ། བྱང་ངོས་ཀྱི་གངས་རིའི་ཁྲོད་རྩ་སྤྱོད་སྤྱོད་སུ་ནས། རོ་ལོག་བརྒྱམས། རི་དེ་ལ་ཤིང་འབྱུང་བའི་སྤྱོད་སུ་ཐམས་ཅད་བརྒྱུད་ནས། དམག་

མི་བཅོལ། ཤེས་རབ་ཅན་ལ་ཐབས་དྲིས་ནས་མཐར་ཁྱའི་མཁར་བཅོམ་ནས་སྤང་
བྱང་མ་པམ་པར་བྱས་ཏེ་མི་ཉག་གི་རྒྱལ་པོར་བྱས་པའི་ལོ་དང་། རྒྱ་ཡིག་ནང་དུ་
ལི་ཡོན་ཏེ་མི་ཞི་ཤུ་རྒྱལ་ཁབ་བཅུགས་མཁན་གྱི་ཏང་ཏི་དང་པོ་ཡིན་པ་བཤད་
པ་གཉིས་དོན་གཅིག་པར་མཐོང་། །

གསུམ་པ། བོད་ཡིག་ནང་དུ་དེ་ནས་རྒྱལ་རབས་དྲུག་ན་མི་ཉག་རྒྱལ་ཁྱོད་
བྱང་། སེམས་ནག་པོ་ཞེས་པའི་སློན་པོས་མི་ཉག་རྒྱལ་ཁྱོད་བསད་པས་རྒྱལ་རྒྱུད་
ཆད་ཅེས་པ་དང་། རྒྱ་ཡིག་ནང་དུ་གཙུ་རྒྱལ་པོ་ནས་བཅིས་པའི་རྒྱལ་རབས་
དྲུག་པ་ལི་ཁུན་ཡུའུ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ཉིད་ཡེ་ཤང་ལི་རེན་ཡུག་གི་སྲས་ཡིན་ལི་ཨན་
ཚོན་གྱིས་བསད་ནས་རྒྱལ་ས་འཕྲོག་པ་པལ་ཆེར་དོན་གཅིག་དུ་སྤྱང་། །

བཞི་པ། བོད་ཡིག་ནང་དུ་ དེའི་རྗེས་སུ་རྒྱུད་ཆད་ནས། ཐོ་ཇ་མ་ཞེས་པའི་
རྒྱལ་པོ་གཞན་གཅིག་བྱང་པ། དེའི་ལག་ནས་ཉོར་རིང་གིར་རྒྱལ་པོས། རྒྱལ་ས་
འཕྲོག་སྟེ། ཞེས་པ་དང་། རྒྱ་ཡིག་ནང་དུ་ལི་བདེ་དབང་གྲོངས་པ་དང་། ཚས་
ལུན་ཅུན་ཤང་གི་སྲས། (清平郡王之子) ལི་ཤོན་གྱིས་རྒྱལ་ས་བཟུང་ཞིང་ཉོར་
རིང་གྱི་རྒྱལ་པོས། འདིའི་ལག་ནས་རྒྱལ་སྲིད་འཕྲོགས་པའང་དོན་དུ་གཅིག་པར་
མཐོང་། །མདོར་བསྡུས་ན་རྒྱ་ཡིག་ནང་གི་ཏང་ཞང་མི་རིགས་ཟེར་བ་དེ་དང་
བོད་ཡིག་ནང་གི་མི་ཉག་གཉིས་དོན་གཅིག་ཡིན་འདུག སྐབས་དེར་རྒྱ་ཡིག་ནང་
དུ་བོད་དང་མི་ཉག་གཉིས་མི་རིགས་སོ་སོ་བར་ངོས་འཛིན་ནས། 番族 དང་
党项族 གྱིས་འདུག །

རྒྱ་ཡིག་དུ་འཁོད་པའི་མི་ཉག་རྒྱལ་རབས་བརྒྱ་གཉིས་ཀྱི་རིམ་མིག

རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མིང་།	རྒྱལ་པོའི་མིང་།	རུས་ཚུངས།
夏太祖	李继迁	991-1004
夏太宗	李德明	1004-1031
夏景宗	李元昊 ག་རྩུ་རྒྱལ་པོ།	1003-1048
夏毅宗	李谅祚 སྤིང་གྲགས་རྒྱལ་པོ།	1048-1067
夏惠宗	李秉常	1067-1086
夏崇宗	李乾顺	1086-1139
夏仁宗	李仁孝	1139-1193
夏桓宗	李纯祐	1193-1206
夏襄宗	李安全	1206-1211
夏神宗	李遵頊	1211-1223
夏献宗	李德旺 བདེ་དབང་རྒྱལ་པོ།	1223-1226
夏末主	李睍	1226-1227

ས་བཅད་གསུམ་པ། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་དང་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ།

དེང་རུས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་འདི་མི་ཉག་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རྒྱུད་ཡིན་མིན་སྐོར་གྱི་
བཤད་སློལ་ལ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་གསུངས་པར^①། “ང་ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་
རབས་བཞི་བརྒྱུ་པ་རེད་ཟེར། ལྷགས་ལའི་བྱང་ཁུངས་སྐོར་བཤད་ཚུལ་ཁ་ཤས་
ཡོད། ཡོན་རྒྱལ་རབས་སྐབས་ཚོང་དཔོན་ནོར་བཟང་གནས་འདིར་འོང་། སྐབས་
དེར་ཇ་ཚོང་ཐོག་མར་དར། ལྷགས་ལ་ཟེར་བའི་རྒྱ་མཆོན་ལྷགས་ལའི་པོ་བྲང་
བཞེངས་པའི་གནས་འདིར་ས་བཞོ་རུས། ས་འོག་ནས་ལྷགས་ཀྱི་མི་ཞིག་ཐོན་པས་
ལྷགས་ལ་ཟེར། ཞེས་ཟེར་སློལ་ཡོད་འདུག །

① ལྷུ་ལོ་༡༠༠༧ལོར་ཁྱབ་པ་མཆོས་ལ་ཉིན་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆོན་ལ་བཅའ་འདི་བྱས་པའི་ཟིན་བྲིས།

ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལུན་ཚོགས་ནམས་རྒྱལ་གྱིས་གསུངས་དོན། ཚོང་དཔོན་
ལོ་རྒྱུས་བཟང་དར་ཅི་མདོ་ཡོང་རྒྱལ་རྒྱལ་པོ་ལ་རི་དྲགས་མང་པོར་མཐོང་།
དེ་ནས་ལམ་མ་རྒྱུད། ཁོ་ཚོར་ཐབས་མེད་པ་གང་འགྲོ་བཞུགས་པའི་སྐབས་དེར།
ལོ་རྒྱུས་བཟང་གིས་ཤ་བ་ཅིག་མཐོང་པས་དེ་ལ་མདའ་བརྒྱབས། ཤ་བ་ཡུ་མོ་དེའི་ཕོ་
བ་ལ་ཕོག་ཅིང་རྒྱ་མ་སྤྱིར་ལུད། དེས་རྒྱ་མ་རྒྱད་དེར་ལ་བརྒྱབས་པས་རི་དེ་ལ་རྒྱ་
ལ་ཞེས་གྲགས། ལོ་རྒྱུས་བཟང་གིས་ཤ་བ་དེའི་རྗེས་སུ་དེད་དང་ལམ་ཞིག་ཡོད་པའི་
གསུངས། ལག་དོ་ཚོས་ཤ་བ་དེ་དེད་ནས་སྤྱིན་པས་དར་མདོ་ལྷོ་ཕོག་ཅིས་པའི་ས་
ཆ་དེར་སྤེལས་པ་དང་ཤ་བའི་རྒྱ་མ་བཟང་དེ་ཤ་བ་དེར་གྱི། ཚོང་དཔོན་ལོ་རྒྱུས་
བཟང་གིས་ཀྱང་དེར་སྐར་བཏབ། དར་ཅི་མདོའི་རྩ་ཚོང་ཕོག་མར་དེ་ནས་དར་
བ་ཡིན་ཟེར། རྗེས་སུ་ཚོང་དཔོན་ལོ་རྒྱུས་བཟང་གི་སྐར་ལྷལ་དེར་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་
པོའི་ཕོ་བྲང་བཏབ། དེ་ལ་ལྷགས་ལའི་ཐབ་ཆེན་ཟེར། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ཕོག་མ་
མི་ཉག་སྤེལ་བོ་རོང་ལ་ཡོད། དེར་རྒྱལ་སྤེལ་ཆུས་འདི་རེད། དེ་ནས་དར་མདོར་
སྤོས། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་རྒྱ་ནག་གོང་མས་གནང་བ་ཡིན་ཟེར་བའི་ཐེལ་གྲུ་བཞི་
པ། ལྷགས་ཐེལ་རོས་སུ་རྒྱུད་གི་རི་མོ་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད། དེ་ལ་ལྷགས་ལའི་རྒྱུད་
ཐེལ་ཟེར། མི་ཆེན་བར་གྱི་འབྲེལ་བ་དང་། ཆབ་སྲིད་གྱི་འབྲེལ་བའི་སྐབས་སུ་
ཐེལ་འདི་བེད་སྤྱོད་བྱེད་སྤོས་ཡོད། །པོད་པ་ཚོས་ཁང་པ་གསར་པ་དང་། མཚོར་
ས་གསར་པའི་སྤྱོན་མོ་བྱ་སྐབས། ལྷགས་ལའི་ཐབ་ཆེན་ནས་ས་ཤིག་བྱིར་ནས་ཁང་
པ་དང་། འཚོར་སའི་ཕོག་མཚོད་སྤོས་ཡོད་པ་དེ་ནི་ལྷགས་སའི་ཐབ་ས་དེས་ས་
ཉེན་འགོག་ཅིང་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་བ་ལ་ཕན་ཐོག་ཡོད་པ་རོས་འཛིན་བྱེད་ཅིང་
ཡོད་པ་རེད། ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་པོ་བྲང་ལ་བཅེགས་གསུམ་ཡོད། དེའི་རྒྱབ་ལོག་ན་
རྟ་ར་ཡིན། ” ཞེས་གསུངས། དེར་རྒྱལ་རྒྱལ་ཡིག་ནང་རྒྱ་ཞིའི་ལྷ་ཞིབ་འཇུག་པ་
འགའ་ཞིག་གིས། ཡིང་ཁོན་གྱི་ཞིའི་ལྷ་ཕོག་པོ་རིང་སྤྱི་ཉན་གྱིས་གཏོར་རྗེས་མི་བྲི་
ཁ་ཤས་ཤིག་སྤོ་བྱུར་རྒྱ་གར་སོང་ཆ་མེད་རྒྱ་གྱུར། སྤྱིས་སུ་དར་མདོར་སྤྱིན་པས་
དེར་རྒྱེད་པའི་བཤད་སྤོས་ཞིག་ཀྱང་བཅོས་འདུག །

དེར་གི་ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས་འདིའི་ཕོག་མའི་བྱང་ཁུངས་གནང་བོའི་མི་ཉག་

རྒྱལ་རབས་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་མེད་སྒྲོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱ་འོས་པ་ཞིག་རེད། ལོ་
རྒྱུས་ཐོག་མི་ཉག་ཡུལ་འདིར་བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་ཀྱི་མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་དང་། དེ་
རྗེས་བོད་སིལ་བྱར་འཐོར་སྐབས་ཀྱི་མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་སོགས་སྟན་གྲགས་ཆེ་བ་མང་
པོ་ཞིག་བྱང་ཡོད་ཀྱང་། སྤྱིད་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་གྱི་ཡོ་ལོང་ནང་དུ་ཡུལ་འདིར་ཆབ་
སྤྱིད་དར་རྒྱུ་སྒྲ་ཆོགས་བརྒྱད་པའི་དབང་གིས། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༧ལོར་སོག་པོས་མི་
ཉག་གཏོར་བ་ནས་བཟུང་། ཕག་གུའི་གོང་མ་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་བར་ལོ་
བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་གྱི་རིང་ལ། ཤར་མི་ཉག་ཡུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་སྒྲོར་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་ཡི་
གཏེན་ནང་དུ་འཁོད་པ་ཉ་ཅང་དགོན། །

ལེའུ་གཉིས་པ།

ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས་དང་སྤྱི་དབང་སྐྱོར་བཤད་པ།

ས་བཅད་དང་པོ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་བྱུང་བྱས་སྐྱོར།

མི་ཉག་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་ཐོག་མ་སྲ་ཡིན་དང་། རུས་རབས་གང་ཞིག་ལ་འགོ་
ཚུགས་ཡོད་པའི་སྐྱོར་གྱི་ཡིག་ཆ། ཁ་གསལ་ཅན་པོ་ད་རྒྱ་གཉིས་གྱི་ཡིག་ཆ་ད་པན་
མ་མཐོང་། འོན་ཀྱང་བྲི་དཔོན་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་ས་རྒྱ་པའི་དཔོན་ཆེན་
འགོ་དམག་དང་བཅས་པ་སྡེ་ལེན་བསྲུ་བ་གཟབ་རྒྱས་དང་འབྲེལ། དཔོན་ཆེན་
རྒྱལ་བ་བཟང་པོ་ལ། གཡའ་པག་གི་ཁ་མཆུ་དེ་བཀའ་གཏན་ཡིག་རིགས་དང་མ་
འགལ་བར། བདེན་པ་བདེན་སྲུབ་གྱིས་ཐག་གཅོད་གནང་དགོས་པའི་རེ་བ་ཞུས་
པའི་སྐྱོར། 《ལྷ་རིགས་རྒྱུད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་》 ལས།“འཇའ་ས་ཡིག་རིགས་གྱི་སྤྱིང་
ནས་བདེན་ཐོག་ཏུ་གཏོང་བར་བྱ་བྱས་ཀྱི་ནས་ཡར་ལངས་ཏེ་སྤྱོད། གོམ་པ་དོ་
གསུམ་སྤྱོད་མཆོམས་སྲ་སྤྱིར་འཁོར་ནས་དཔོན་ཆེན་རྒྱལ་བ་བཟང་པོ་ལ། གཡ་ཏེ་
ཁྱོད་གྱིས་བདེན་པ་རྒྱན་འཁྱོངས་མ་མཛད་པར་ང་བསད་ན། ངའི་རོ་རྩོག་པོ་ཆེ་
བས་མདོ་སྟོད་སྟོན་དང་། ཤར་མི་ཉག་རིང་མོ་ཡན་ཆད་ནས། སྟོད་མངའ་རིས་
སྐྱོར་གསུམ། སྟོ་བྱང་ཤར་རུབ་ཀྱན་ཏུ་རོ་བདག་མང་པོ་ཡོང་སྤྱིད་པས་དབུས་
གཙང་གི་ཡུལ་ཁམས་རྣམས་ཀྱང་། ཡུན་རིང་མི་བདེ་བར་ཡོང་སྤྱིད་སྤྱེའུ་གཏོང་
འདི་ཡང་དམག་གིས་མ་བསྐྱོར་ན་དགའ་གལ་སྤྱིད་བསྐྱོར་བ་ཡིན་ན། ངས་དྲིན་
གྱིས་བསྐྱུངས་པའི་གཡོག་པོ་བྱང་ཤས་ལའང་བརྒྱ་ཅུ་ཡོད། བརྒྱ་པོ་དེ་ལ་ལག་
རྩོགས་བརྒྱ་རེ་ཡོད་པའི་དབང་ཏུ་བྱས་ནའང་། སྟོང་ཕྱག་གཅིག་ཅུ་ཡོད་པས།
ངམས་ཤོད་མཐིལ་འདིར་མི་བདེ་བ་ཆེན་པོ་ཡོང་བས་དམག་མ་མཛད་ན་ལེགས།
ཞེས་ཞུས་ཀྱང་མ་གསན་པར་སྤྱོགས་རེ་བའི་ཁ་ལ་གསན།” ཞེས་གསལ་ལ་བརྟག་
ན། སྐབས་དེར་མི་ཉག་རྒྱལ་པོའི་རུས་ཤུགས་དེ་ཡང་མངའ་རིས་སུ་རངས་དང་།
གྲ་གི། ལ་དྲགས་སོགས་དང་འདྲ་བའི་རང་རུས་ཡོད་པའི་རྒྱལ་པོ་ཞིག་ཆགས་

ཡོད་པ་མ་ཟད། དབུས་སྤྱགས་སུ་ཕག་གུའི་ཁྱི་དཔོན་བྱང་ཆུབ་རྒྱལ་མཆོན་དང་
འབྲེལ་འདྲིས་དམ་པོར་ཡོད་པ་ཤེས་སྟབས། །

སྤྱིར་རྒྱལ་མོ་ཆ་རོང་གི་ཡུལ་འདྲིར་བོད་བཅན་པོའི་སྐབས་ནས་ཆོས་དང་
རིག་གནས་དར་བའི་ཡུལ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཞང་ཞུང་གི་རྒྱུད་པ་ལས་བྱང་བའི་
དཔོན་རིགས་མང་པོ་ཞིག་ཡུལ་འདྲིར་བྱང་ཡོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་མང་པོ་ཞིག་
གི་ནང་དུ་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པ་རེད། དེས་ན་བོད་སེལ་བྱའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་རོང་འདྲི་
ཡུལ་སྡེ་སོ་སོ་ལ་རང་རང་གི་དཔོན་པོ་རེ་ཡོད་ཀྱང་། དེ་དག་སྤྱི་ལ་མི་ཉག་རྒྱལ་
པོས་དབང་སྐྱུར་བྱས་ཡོད་པ་ནི་ཟུར་བལྟས་ལེབ་མཐོང་རེད། རྒྱལ་ཁག་བཙོ་
བརྒྱད་ཅེས་པ་འདི་ཡང་། མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་གཏོར་བརྒྱུག་སོང་བའི་རྗེས་སུ་ཅམ་ལ་
འབོད་སྟོལ་བྱང་ཡོད་ཆོད་འདུག ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ནི་རྒྱལ་རོང་རྒྱལ་ཁག་བཙོ་
བརྒྱད་ཀྱི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། སུམ་པ་ཡེ་ཤེས་དཔལ་འབྱོར་གྱིས་མཛད་པའི་
《འཛམ་གླིང་ཆེན་པོའི་རྒྱས་བཤད་སྟོན་བཅུད་ཀུན་གསལ་མེ་ལོང་》ལས ① །

“ ལི་ཐང་ནས་ཉག་ཆུ་བརྒྱལ་བའི་ཤར་ན་མི་ཉག་གི་ཡུལ་ཡོད་པ་དེར་མི་ཉག་
དགའ་བཞི་དགོན་སོགས་ས་སྐྱ་པ་དང་། མི་ཉག་སྤྱི་ལི་དགོན་སོགས་དགེ་ལུགས་
པའི་དགོན་པ་མང་པོ་དང་། མི་ཉག་གི་བྱང་མཐའ་ཏོར་ཁོག་དང་ཉེ་སར་རྒྱབ་
དབང་རིན་པོ་ཆེའི་གདན་ས་འགར་ཐར་དུ་གྲགས་པ་སོགས་ཡོད། དེ་དག་གི་
ཤར་དུ་རྒྱལ་མོ་རོང་ཡོད་པ་དེ་ལ་ནང་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་ན། ལྷགས་ལ། ཐ་སི། ཁྱོ་
སྐྱབ། སོ་མང་། རྫོང་འགག རྩོག་ཅེ། དམ་པ། འོག་ཞི། མདོ་ལི། བྲག་སྟེང་།
པ་བམ། དགེ་ཤི་ཚ། ཏུ་ཏུ། ལེན་ཅ། རབ་བཏེན། བཅན་ལྷ། རྒྱ་ཁ། མགོན་དུ་
བཅས་རྒྱལ་ཁག་བཙོ་བརྒྱད་ཡོད་ཅིང་། དེར་སང་བཅུ་གསུམ་ཅམ་ལས་མེད།
ཡུལ་དེ་དག་གི་མི་རྣམས་དཔལ་འབྱོར་གཏུམ་པ་རྩལ་ཆེ་བ་ཡིན་ཅིང་། མི་ཉག་
རྒྱལ་རོང་རྒྱ་གླིང་སོགས་བོད་ཡིན། དེར་རྒྱལ་མོ་ལུར་རྩོ་ཟེར་བའི་རིག་ཉན་པོ་
དང་། ལོ་ཆེན་བེ་རོ་ཅ་ནའི་སྐབས་སུ་དང་ཕྱག་ཞབས་སོགས་ཀྱི་རྗེས་སོགས་

① ཤོག་ངོས་༢༠༠པའི་བྲིང་༦པར། བོད་རྫོངས་དཔེ་རྒྱུང་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གིས། སྤྱི་ལོ་༢༠༡༡ལོར་པར།

གནས་ལ་མཆན་ཅན་མང་པོ་ཡོད། ” ཅེས་གསུངས། དེ་ལས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ནི་
སྟོབས་ཤུགས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་ལ། དེང་དུས་ཀྱི་དར་མདོ་རྫོང་དང་། ཉུ་རྫོང་།
ཉག་རྒྱ་ཁ། ལའན་རྩོན་ལོག་ལོག་ས་ཁུལ་གྱི་མོན་ནིང་^①རྫོང་བཅས་ལ་དབང་
སྐྱོར་བྱས་ཡོད་པ་རེད། །

ས་བཅད་གཉིས་ལ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་དང་རྒྱ་ནག་

གོང་མའི་འབྲེལ་བ།

རྒྱ་ཡིག་གི་ཡིག་ཆ་དག་ལས་འཁོད་པ་ལྟར་ན། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་དང་འབྲེལ་
བའི་སྐོར་གྱི་ཡིག་ཆ་ལྷ་ཤོས་དེ་རྒྱ་ནག་ཏུ་མིང་གཡུང་ལོའི་སྐབས་ཡིན་པ་རྒྱ་ཡིག་
ལས་ལས་གསལ་བར། རྒྱ་ཡིག་པའི་དུའུ་ལྷ་རྒྱ་ལས།

【མ་ཡིག】永乐五年(1407 年)明朝正式授与长河西土酋阿旺坚参"长河西鱼通宁远宣慰使司"之职，铜方印一顆，世代承袭，从此县境土司正式形成。 祯十六年(1643 年，即后金崇德八年)，明正土司派人向皇太极献明敕印，请求内附。 清顺治九年(1652 年)七月，长河西鱼通宁远沈村等土司缴明敕印，康熙五年(1666 年)丹怎扎克巴率十三锅庄投诚，经地查袭职，并颁换印信，印文："长河西鱼通宁远军民宣慰使司"仍领原所属十三锅庄。 康熙三十八年七月(1699 年)驻炉营官昌侧集烈为乱，霸占炉地，盘剥商旅，苛虐土司，进而打死土司蛇蜡喳吧。三十九年十月(1700 年)，理藩院侍郎满舌奉命与提督唐希顺提兵进剿。十二月平息叛乱，四十年正月(1701 年)唐希顺抵打箭炉，商民、喇嘛、番民等归顺。清廷下令长河西鱼通宁远宣慰使司仍领原十三锅庄，土司之职由其妻工喀袭，故有"复设明正司"之说。从此起"明正"见于史册，"长河西鱼通宁远军民宣慰使司"亦称"明正土司"。

明正土司辖管：长河西鱼通宁远宣慰司在康熙四十年(1701 年)前仅管十三锅庄，地域不甚清晰。康熙四十年奉谕明正辖管四十八土百户、

^① 凉山州冕宁县

一土千户。康熙四十年至五十年间先后奉谕兼辖六安抚司（瞻堆安抚司、喇滚安抚司、喇滚安抚副司、巴底安抚司、单东安抚司、绰司甲安抚司）。

【མ་ཡིག་གི་ནང་དོན།】 བོང་མ་གཡུང་གེན་བྲི་ལོ་ལྷ་པ་སྤྱི་ལོ་༡༧༠༧ལོར། བྲང་རྟ་ཞིའི་ཡུལ་མགོ་དཔོན་ངག་དབང་རྒྱལ་མཚན་པ་ཚ་བུ་བརྒྱད་ལ་བྲང་རྟ་ཞིའི་^① ཡུལ་ཐང་^② བོང་ཡོན་^③ ཞོན་མེ་རྩི་སི་^④（长河西鱼通宁远宣慰使司）གོ་གནས་དང་། ཟངས་ཐེལ་གྱུ་བཞི་མ་ཞིག་གནང་། དེ་ནས་བརྒྱུད་ས་གནས་འདྲིའི་ས་མགོ་ལམ་ལྷགས་དངོས་སུ་འགོ་ཚུགས་པ་རེད། །

རྒྱ་མིང་ཚུང་གེན་བྲི་ལོ་༡༧༥༨ལོར་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོས་བང་མི་བཏང་ནས་བོང་མའི་རྒྱལ་སྤྱི་ལོ་བཀའ་ཡིག་དང་། བོ་གནས་ཞུས། །མན་ཆེན་བོང་མ་རྩལ་གྱི་བྲི་ལོ་དགུ་པ། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ལོར་བྲང་རྟ་ཞིའི་ཡུལ་ཐང་བོང་ཡོན་བཅས་ས་མགོའི་བཀའ་ཡིག་ཐོབ། བོང་མ་ཁང་གི་བྲི་ལོ་ལྷ་པ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ལོར། བརྟན་འཛིན་གྲགས་པ་གཙོས་བྱས་པའི། ཨ་གུ་ཁ་པ་བརྩ་གསུམ་གྱི་གོང་སྡེ་ལ་སྤར་སྡོལ་གྱི་བོ་གནས་དང་། བཀའ་ཡིག་བརྗེ་པོར་གནང་། བྲང་རྟ་ཞིའི་ཡུལ་ཐང་བོང་ཡོན་དམག་དམངས་ཞོན་མེ་རྩི་སི། ཡི་མངའ་ཁོངས་དེ་སྤར་སྤར་ཨ་གུ་ཁ་པ་ཁག་བརྩ་གསུམ་གྱི་མངའ་ཁོངས་སུ་བཅད་ཡོད། ཁང་གི་བྲི་ལོ་སོ་བརྒྱད་པའི་ལྷ་བ་བརྟན་པར་སྤྱི་ལོ་༡༧༧༩ ལོར་མདོ་སྤར་གྱི་དཔོན་སྤོ་ཆོ་བེང་འབྲུག་སྤོང་སྟེ། དར་མདོ་བཅན་བརྒྱུད་བྱས། ཆོང་དཔོན་འཕྲོག་བཅོམ་བྱས། ས་མགོ་བརྟན་བཅོས་བྱས་ཏེ། ལྷགས་ལ་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་བཀོད་ས་པ་དང་། ཁང་གི་བྲི་ལོ་སོ་དགུ་པའི་ལྷ་བ་བརྟན་པར་སྤྱི་ལོ་༡༧༠༠ལོར། ལི་བོད་ཡོན་གྱི་རྩེ་ལང་གིས་ཐི་རུ་ཐང་གི་རྩལ་ལ་དམག་དཔུང་བྲིད་འདུལ་དགོས་པའི་བཀའ་མཁན། ལྷ་བ་བརྩ་

① སལ་ཆེར་རྒྱལ་པོར་རྒྱལ་མོ་རྩལ་ཆུའི་ཕྱོགས་འདྲི་དག་ལ་བེར་བ་སྤང་།

② ཡུལ་ཐང་། འདྲི་ནི་དེང་དར་མདོ་རྫོང་གི་ཡུལ་ཐང་ཆུས་ཏེ་ས་མིང་ཡིན།

③ སྤྱི་ལོ་དེའི་དམག་ཤོག་གཅིག་གི་མིང་ཡིན་པ་སྤང་།

④ སྤྱི་ལོ་དེར་གནས་སྤྱི་ལོ་དོ་དམ་དང་རྟོག་ཞིབ་བྱ་མཁན་གྱི་སྡེ་ཁག་གི་མིང་ཡིན་པར་སྤང་།

གཉིས་པའི་ནང་ཟིང་འབྲུག་སྡིང་འཇགས་བཏང་། སྤྱི་ལོ་༡༧༠༡ལོར་ཐང་ཤིའི་
 རུན་དར་མདོར་སླེབས་ནས། ཆོང་པ་དང་། སྤ་མ། བོད་འབངས་རྣམས་དབང་
 ཏུ་བསྐྱུས། ཆིང་པོ་བྲང་ནས་“ཁང་རྟོ་ཞིའི་ཡུལ་ཐང་ནིང་ཡོན་ཞོན་སྡེ་རྩི་སི་”སྤར་
 བཞིན་ཨ་གུ་ཁ་པ་བཅུ་གསུམ་གྱི་མངའ་ཁོངས་བྱ་རྒྱུ་དང་། ས་མགོ་བཅུན་མོ་
 ཀུན་དགས་བྱ་དགོས་པའི་བཀའ་གནང་། ‘མིང་གེན་ས་མགོ་བསྐྱར་བཅུགས་
 བྱས། དེ་ནས་བཟུང་ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས་གྱི་ཡིག་ཆང་བཟོས། ཁང་རྟོ་ཞིའི་
 ཡུལ་ཐང་ནིང་ཡོན་ཞོན་སྡེ་རྩི་སི་ལ་བསྐྱུས་མིང་ཏུ་‘མིང་གེན་ས་མགོ་’ཞེས་འབོད།
 ཁང་ཤིན་གྱི་ལོ་བཞི་བཅུ་པ་སྤྱི་ལོ་༡༧༠༡ལོའི་སྟོན་ལ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་
 ཁོངས་སུ་ཨ་གུ་ཁ་པ་ཁག་བཅུ་གསུམ་ཡོད། ཁང་ཤིན་གྱི་ལོ་བཞི་བཅུའི་ལོར་
 ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་བརྒྱ་སྡེ་ཞེ་བརྒྱད་དང་། རྟོང་སྡེ་གཅིག་གི་དཔོན་པོ་བསྐོས་པ་
 རེད། ཁང་ཤིའི་གྱི་ལོ་བཞི་བཅུ་པ་ནས་ལྔ་བཅུ་པའི་བར་ཨན་ཆུ་རྒྱག་གི་བདག་
 དབང་ཐོབ་པ་རེད། ཨན་ཆུ་རྒྱག་ནི། ཉག་རོང་ལྷགས་མདུད་དང་། སྤ་དགོན།
 སྤ་དགོན་རྩུང་བ། རྒྱལ་རོང་པ་ཉིས། རྟོན་རྟོང་། ཁྲི་སྐྱབས་བཅས་ལ་ཟེར། །
 གོང་གསལ་རྒྱ་ཡིག་གི་དབྱུང་གཞི་ལ་བརྟག་ན། དར་མདོ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་
 ཐོག་མར་རྒྱ་མིང་གཡུང་ལོ་རྒྱལ་པོ་དང་འབྲེལ་བ་བྱུང་ཞིང་གོ་གནས་གནང་ཡོད་
 པ་དང་། རྒྱ་མིང་རྒྱལ་རབས་འཛོར་ནས་མན་ཆེན་རྒྱལ་རབས་མགོ་བཅུགས་
 སྐབས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོས་སྤར་ཡང་མན་ཆེན་སྤྱི་གཞུང་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་
 ལུ་མཐུད་དེ་བདག་རྒྱུན་དང་རོགས་སྦྱར་གནང་ཡོད་པ་ཤེས་བྱུང་། །

ས་བཅད་གསུམ་པ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆན་①ཀྱི་

ཞལ་གསུང་ལོ་རྒྱུས།

ངའི་ཨ་ཁྱེ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་འཇིགས་བྲལ་སྐབས། མི་ཉག་ཁ་ལ་གྲུ་བཞི།
 ཉ་ཆུ། ཉ་ལྷ། བརྒྱད་ཟེལ། འགར་ཐར། མགོ་ཐང་། མགྱིན་པ་པོ་ཞིང་། ཅ་ལི་
 ལྷགས་ཟམ། པ་མང་། དགོ་བཤེས། བྲག་སྡིང་། ཉ་ལྷ་འབྲེལ་པ་ཁག་རྒྱག་དེ་ཆོ་ཆང་

① ༡༠༠༥ལོའི་ལྷ་བ་པའི་ཆོས་ལ་ཉིན། སྤྱི་དོ་རྩ་ཆོད་པར། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་དང་སྤང་མོལ་བྱས་པ།

མ་ལྷགས་ལའི་ཁ་འོག་རེད། རྒྱལ་ནག་ཤོན་ཐང་སྐབས། རྒྱ་ནག་གི་སྤྱི་ཚབ་ལྷ་ས་
 ལ་བཏང་། རྒྱ་ཆོན་། ཆིང་མང་ལྷ་ས་བཏང་། དམག་སྤྱུ་བརྒྱ་ལྷག་མེ་
 མདའ་དགུ་ཐོག་མང་པོ་བྱེད་ནས། ཁམས་ལྷོ་སྤྱགས་འབའ་ཐང་བརྒྱད་ནས་འགོ་
 སྐབས། འབའ་ལ་སླེབས་རན་པའི་དུས་དེར། བེ་ཙྰའི་མཆུ་འདྲའི་རབ་ཀ་ན།
 འབའ་རྒྱལ་པོས་རྒྱ་འདི་རྣམས་ལ་གོ་ལག་ཡག་པོ་འདུག ང་ཆོས་གོ་ལག་འདི་
 དག་འཕྲོག་དགོས་ཟེར་ནས་གྱི་དང་བེར་ཀ་བྱེད་ནས་སོང་སྟེ། རྒྱ་དཔོན་རྒྱ་
 ཆོན་བསད་པ་རེད། དེ་རྒྱ་ནག་གོང་མ་ཤོན་ཐང་གི་སྤོན་ལ་རེད། ཤོན་ཐང་
 གིས་གོ་སྐབས་འདིར་དང་བརྒྱན་ནས། གྱོ་འེར་རྒྱ་ཁམས་སྤྱགས་སུ་བཏང་ནས་
 བོད་དཔོན་ཐམས་ཅད་གོ་གནས་ལེན་དགོས་ཟེར། སྤྱི་ལོ་༡༧༠༥ལོར་མན་ཆོན་
 གོང་མས་གྱོ་འེར་རྒྱ་ཁམས་སྤྱགས་ཟེར་འབྲུག་ལ་དྲག་ལེན་འགོ་དགོས་པའི་
 བཀའ་ལྷན་ཁམས་སྤྱགས་སུ་འོང་། གྱོ་འེར་རྒྱ་དར་མདོར་སླེབས་པ་དང་ལྷགས་
 ལ་རྒྱལ་པོ་འཇིགས་བྲལ་གྱིས་སྤྱན་རྒྱུང་བ་དེ་དཔོན་ཤུལ་བཞག ཁོ་རང་ལྷ་སྐང་
 ལ་བྱོས་སོང་། གྱོ་འེར་རྒྱ་དར་གིས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་གང་ཡང་མ་བྱས་པར་འགོ་
 ཐེངས་གཅིག་གིས་འབའ་ལ་སོང་། དེ་ནས་འབའ་དཔོན་ཆང་མས་འཐབ་འཇིང་
 བྱས། དེ་ནས་ལི་ཐང་། འདབ་པ། བྱག་ཕྱིང་། སོགས་སུ་ཕྱིན་ནས་བོད་པ་གྲངས་
 མེད་བསད། བཤད་སྒྲིལ་ལྟར་ན་གྱོ་འེར་རྒྱ་སྤོད་ཤག་ནས་རྒྱ་རའི་སྤོ་ཅ་བར་
 སྤྱད་པ་ཞིག་བཏགས། མི་རེ་བསད་པ་དང་རྒྱ་ཆོ་ཡ་རེ་བཅད་ཅིང་སྤྱད་པར་
 བརྒྱས་པས་སྤོ་ཅར་ནས་གྱོ་འེར་རྒྱ་བསྐྱོད་གནས་བར། རྒྱ་བས་གང་ཆར་བར་
 བཅོས་ཞེས་ཟེར། དགོན་པ་མང་པོ་གཏོར། བྱག་ཕྱིང་བསམ་འཕེལ་གྱིང་གཏོར་
 མ་ཐུལ་པའི་མཐར་ཆུ་ལམ་བཅད་ནས་མགོ་འདོགས་དགོས་པར་བཅོས། དེ་ནས་
 ཆབ་མདོའི་བར་སླེབས། གྱོ་འེར་རྒྱ་ཕྱིར་ལོག་སྐབས་ལྷགས་ལ་ཆང་གིས་ཁོ་ཆོའི་
 ཐེལ་ཅེ་འཕྲོག་པར་དོགས་ནས་པོ་བྱང་སྤྱང་མཁན་དམག་བསྟུས། རྒྱལ་རྩོད་གི་
 དམག་སྤྱོད་གཅིག་བསྟུས་ནས་དམག་དཔོན་གྲང་ཞིའི་ཐེ་བསྐྱོས། རྒྱལ་རྩོད་དམག་
 རྣམས་རྟ་པོ་ལ་སླེབས་དུས་དམག་དཔོན་བསད། ཁོ་རང་རྣམས་རང་ཡུལ་ལོག་
 པས་རྒྱལ་རྩོད་དམག་ལ་བཀོད་སྒྲིག་བྱེད་མ་ཐུབ་པ་རེད། དམག་ཁག་གཞན་

ནམས་ཨ་ཁྱ་སྒྲལ་བཟང་གིས། དམག་དཔོན་བྱས་ནས་ཁྲིད་ཏེ་ཉག་ཚུ་ཁར་རྒྱ་
དམག་དང་འཐབ། རྒྱ་དམག་གིས་སྒྲིག་མདའ་བརྒྱབས་ཏེ་ཉག་ཚུའི་རྒྱ་གོའི་ནང་
དུ་ཚུ་ལྷགས། མཐར་རྒྱ་དམག་མང་སྟབས་ས་ཤོར། བོད་དམག་ནམས་བྲོས།
དམག་དཔོན་ཨ་ཁྱ་སྒྲལ་བཟང་། རྒྱ་དམག་གིས་བཟུང་སྟེ་ཉག་ཚུ་ཁར་ལྷགས།
སྒྲལས་དེར་འབྲ་བྲག་ཐོག་དཔོན་འཆི་མེད་མགོན་པོའི་པ་ཡབ་ཀྱིས། ང་ཚོ་ཨ་ཁྱ་
ལེན་ས་འགོ་དགོས། ཁས་ལེན་པ་སུ་ཡོད་ངའི་རྗེས་སུ་ཤོག་ཟེར། ཁས་ལེན་པ་མི་
ལྷ་དྲུག་ཅམ་གྱི་ཁྲིར་ནས་ཉག་ཚུ་ཁར་རྒྱ་དམག་ཐོག་འགོ་སྒྲལས། རྒྱའི་སྲུང་དམག་
ནམས་བོད་དམག་ལ་སྒྲ་སྟོའི་དམག་（蚩子）སྒྲེབས་བྱུང་ཟེར་ནས་སྒྲག་སྟེ་སྲིར་
བྱེས། ཁོ་ཚོས་ཨ་ཁྱ་སྒྲལ་བཟང་ཞེས་སྐད་འབོད་བཏང་ནས་བཅོལ་ཡང་ཨ་ཁྱ་
སྒྲལ་བཟང་ནས་སྐམ་ནང་དུ་འཁྱུལ་ནས་ཁ་གྲགས་མ་པོད། དེ་ནས་བསུ་མཁན་
ཚོ་ཁང་པའི་སྲིར་ཡོང་སྒྲལས་རྒྱ་དམག་མང་པོས། མེ་མདའ་འཕངས་ཀྱང་མ་པོག་
དེ་ནས་བོད་དམག་ཚོས་སྲིར་བྲོས་ཐབས་བྱས་ཏེ། ད་ནི་རྒྱ་དམག་འདི་ཚོ་རྒྱ་ལ་
དགའ་བོ་ཡོད་སྟབས་ང་ཚོས་སྐྱེ་སེ་ནམས་གཏོར། ཁོ་ཚོ་ལ་འཕྲོག་རེས་བྱ་བཅུག་
དེའི་ལྷལ་ནས་ང་ཚོ་བྲོས་ཞེས་གྲོས་བྱས། གཟི་བུར་གྱི་སྐྱེ་རྒྱན་དམག་ཁོད་དུ་
གཏོར་བས། རྒྱ་དམག་ཚོས་གཟི་བུར་ནམས་འཕྲོག་རེས་ཀྱིས་བྲེལ་བས་བཀག་
མཁན་མ་བྱུང་ཡང་ཁོ་བྲོས་ཐར། འགའ་ཞིག་ཉག་ཚུའི་ནག་མཚོང་ནས་ཤི།
ལྷགས་ལ་རྒྱལ་བོ་སྲིར་ལྷགས་ལའི་པོ་བྱང་དུ་འགོ་མ་པོད་པ་རྟུ་དང་། རྒྱལ་
རོང་སོགས་སུ་ཡུན་རིང་གནས་འབྲལ་ནས་བསྐྱད་དགོས་བྱུང་བ་རེད། །དེ་ནས་
ཀྱོ་དམག་སྲིར་ལོག་སྒྲལས་དར་མདོར་སྒྲེབས་པ་དང་ཏོང་ཏ་སྟོབ་ཚུང་ལ་བསྐྱད།
ལྷགས་ལ་ཚོང་ལ་རྟོག་གང་ཡང་དུ་མ་བྱས་པར་སྲིར་རྒྱ་ནག་ལ་ལོག།

དེ་ནས་ཀྱང་དུ་མིན་གོ་བཅུགས་རྗེས། གོ་མིན་ཏང་གི་པེ་ཡང་ཅུང་སྤྲེལ་ཡར་
ཡོང་། དར་མདོ་ལ་“པོ་ཞིག་”ཅེས་པའི་ལས་ཁུངས་གཅིག་བཅུགས། དེའི་རྗེས་
སུ་དམག་དཔོན་སྐད་གྲགས་ཅན་དབྱིངས་དྲུག་དྲུག་ཟེར་བ་གཅིག་བྱུང་། དེའི་
རྗེས་སུ་ལི་ཕེ་ཅུན་རེད། དབྱིངས་དྲུག་དྲུག་གིས་འཛིགས་བྲལ་གྱི་རུ་བོ་མི་ཉག་
སྟག་སྟོ་ཁར་སྐྱེ་བཅད་ནས་བསད། སྒྲལས་དེར་ཡ་མིན་（衙门）ཞིག་ཅེས་པའི་

ལས་ཁུངས་དེ་རྫོང་དང་མཚུངས་པ་འདྲ་ཞིག་རེད། འོན་ཀྱང་དེ་ལ་མི་བསད་
 པའི་དབང་ཆ་ཡོད། དེང་རུས་རྫོང་ལ་མི་བསད་དབང་མེད། རུས་དེར་མན་
 ཆིང་དམག་རུས་ཤོར། གོ་མིན་ཏང་ལའང་རུས་ཤུགས་ཆེན་པོ་མེད། དེ་ནས་
 ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ས་སི་ཁྲོན་དམག་གིས་བཟུང་། ཁྲོན་དམག་ནམས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་
 པོའི་ཕོ་བྲང་རུ་བསྐྱུང། ལྷགས་ལའི་བང་མཛོད་ནང་གི་ཅ་ལག་ནམས་དམག་མི་
 ཆོས་སྤྱིར་བྱིས་ཁྲོན་ནང་རུ་བཅོང་། གངས་སྤལ་ཤ་མང་པོ་ཡོད། དེ་ཤིང་
 ཨ་གར་རུའི་སྐམ་ནང་བཅུག་ནས་ཉར་ཆགས་བྱ་དགོས། འཛིགས་བྲལ་ལོ་ཤས་
 རིང་རྟུ་སོགས་སྟུག་པ། ལོ་གསུམ་རྗེས་ལོག་གྲབས་སྐབས་སྟུ། སི་ཁྲོན་སྤྱི་
 གཞུང་ནས། ཁྲོན་དམག་གིས་ལྷགས་ལའི་རྒྱ་ལོར་གྲོན་བརྒྱག་བྱས་པའི་སྐོར་ལ་
 བཅད་ཞིབ་ཡོང་གྲབས་ཡོད་རུས། ཁྲོན་དམག་གིས་ལྷགས་ལའི་བང་མཛོད་མེ་
 ལ་ཤོར་མདོག་བྱས་ནས་ཕོ་བྲང་སྤྱི་ནང་ཐམས་ཅད་བསྐྱེད། ཁོ་ཆོའི་རྒྱ་ལོར་
 བརྒྱས་པའི་ནག་ཉེས་ཀྱི་དཔང་རྟགས་ནམས་སྤྱི་བྱ་བྱུང་བྱ་བྱུང་པ་རེད། །

དེ་ནས་ཀྱོན་རྟུ་རྩི་དམག་དཔོན་(镇守使署)ཁྲོན་ཞ་ལིན་ཟེར་བ་ཅིག་བྱང་།
 ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ཞི་མེད། རག་པ་མང་། ཁོས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་གདན་ཞུས་
 བྱས་ཤིང་སྤར་སྤར་རྒྱལ་པོ་བྱ་ཆོག་པར་བྱས། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་འཛིགས་བྲལ་རྒྱལ་
 མཆོན་ཆོས་འཕེལ་དར་མདོའི་བདེ་སྤྱང་དམག་སྤྱིའི་(康定总保正)གོ་གནས་
 སྤྱང། དེ་ནས་འཛིགས་བྲལ་ཚུར་ཡོང་བ་དང་། རྒྱལ་ས་བརྒྱག་ །ཕོ་བྲང་མེ་ལ་
 བསྐྱེད་ཐོག་ལ་ལྷགས་ལའི་ཁང་པ་བསྐྱར་བཞེངས་ཀྱི་
 རོགས་རམ་བྱས་ཏེ་ཁང་པ་གསར་རུ་བཞེངས། ལྷ་ཁང་ཆེ་ཆུང་གཉིས་དང་ལས་
 ཁུངས་བཅས་ཁང་པ་ལྷ་ཅམ་བཅོས། སྤྱིར་བཏང་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་དབྱར་
 དཔུན་སྟོན་དབྱིད་སོགས་རུས་ཆོགས་དང་བསྐྱོན་ནས་བཞུགས་ལུལ་ཕོ་བྲང་རྒྱང་
 རྒྱང་ཁ་ཤས་ཡོད་པ་ནམས་ནི། ༡ ལྷ་གའི་ཕོ་བྲང་། དེང་རུས་བལ་འཐག་བཅོ་གྲ་
 ཡོད་ས་དེར་ཡོད། ༢ གསེར་གདོང་ཕོ་བྲང་དེའི་ནང་བཀའ་འཁྱར་ལྷ་ཁང་།
 བསྐྱོན་འཁྱར་ལྷ་ཁང་། མགོན་ཁང་བཅས་ཡོད། དེང་རུས་སྤུམ་མཛོད་ཡོད་ས་
 དེར་ཡོད། ༣ གསེས་ཁང་ཕོ་བྲང་། གཞལ་ཁང་ཟེར། ༤ ལྷ་གའི་ཕོ་བྲང་ལ་

འབྲོག་པ་ཡོད། ༥ ལ་སི་ལ་འགག་བྱར་བེར། དེ་ལ་དགུན་མཆོས་ཡོད། ༦ རི་
ཏི་ལ་རི་མདའ་བེར། ༧ ཀྱ་ཙ་ལ་སྒོ་ལྷགས་བེར། མགོ་ཐང་རྒྱལ་པོའི་མདའ་
ཁོངས་ཡིན། དགོན་པ་དེ་ལ་སྒོ་ལྷགས་དགོན་པ་བེར། །

སྐབས་དེར་སྡེ་པ་གཞུང་གིས་དམག་གིས་སྡེ་དགོ། ཉག་རྩོད་། དཔལ་ལྷུལ་
རྣམས་བབྱང་བ་དང་། རྒྱལ་ནག་གོང་མས་ཁྲིན་ཞ་ལིན་དེའི་ཁ་གཏད་རུ་བཏང་།
རྒྱ་བོད་རྣམས་གྲོས་ཆོགས་ཤིག་དཀར་མཛོས་ཞི་མུ་ལ་འཆོགས། ཁམས་སྤྱགས་ཀྱི་
སྡེ་དགོ་སོགས་བོད་ཁོངས་དང་གཞན་རྣམས་རྒྱ་ཁོངས་སུ་འཛོགས། ཆོགས་
ཞུགས་བོད་མི་རྣམས་ཀྱིས་རྒྱ་རིགས་དཔོན་པོ་རྣམས་ལ་ཁ་ཡ་མ་བྱས། བོད་ཆང་
མ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་དང་གྲོས་ཀ་བྱས། དེའི་རྒྱུན་གྱིས་ཁྲིན་ཞ་ལིན་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་
པོ་ལ་དོགས་པ་བྱས་ནས་མགོ་བརྒྱུང་བྱ་རྒྱུའི་ཁ་གཡར་ས་ཤིག་བཅོལ་བའི་སྐབས་
དེར། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ཆ་ཆུ་ནང་ཉལ་སར་སོང་ནས་ལྷ་བ་གཅིག་ཅུ་འགོར།
སྐབས་དེ། དར་མདོ་ནས་ཁ་ཆེའི་ཆོང་པ་ཞིག་ཁྱུར་པོ་བྱིར་ནས་ཉག་ཆུ་ཁར་འགོ་
བའི་ལམ་བར་ཇག་པས་བཅོམ། ཁ་ཆེ་ཆོང་པ་དེ་དེས་ཁོ་ལྷགས་ལ་ཆང་གིས་
བཅོམ་སོང་ཞེས་ཁྲིན་ལ་ཞུ་གཏུག་བྱས། ཁྲིན་གྱིས་དམག་བརྒྱ་ཆོ་ཁ་ཤས་གཏོང་
ནས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་བབྱང་སྡེ་དར་མདོར་བཅོན་རུ་བཅུག །དེ་ནས་རྟ་ལྷ་
རུག་དཔོན་གྱིས་རྟ་པ་ལྷ་བཅུ་ལྷག་བྲིད་ཡོང་ནས། བཅོན་ཁང་ལ་བྱང་ཁྱུང་ཕྱག་
སྡེ་རྒྱལ་པོ་བྱིར་བཏོན། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་སྤྲོ་གོ་དམག་དཔོན་ཞིག་གིས་གནང་
བའི་ལག་བོག་“ཁྱི་ཅི”ཞིག་ཡོད་པ་དེ་བྱིར་ཡོད་འདུག བཅོན་ཁང་བྱི་ལ་དོ་
བཅིགས་ཀྱི་ར་བ་ཅིག་ཡོད་པ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་དེའི་ཐོག་ནས་པར་མཆོང་སྐབས།
མེ་མདའ་ཐང་རུ་ལྷུང་ནས་སྡོང་འགགས་ཁྱུར། རྒྱག་རུག་དཔོན་གྱི་དམག་གིས་
རྒྱ་དམག་གིས་བསྐྱོར་བེན་སྒྲུལ་ནས་བྲོས། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་འང་གཡག་རའི་རྒྱ་
ཁར་སོང་སྡེ་བྱིན་ཉེན་སོགས་ཐོས་ནས་རང་ཤི་བརྒྱབ། རྒྱ་དམག་གིས་བྱིར་ཉེན་
བར་མ་ཤེས། དེ་ནས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་འཛིགས་བྲལ་གྱི་སྐྱེ་གཏུང་དེ་དར་མདོའི་
རྒྱ་དམག་ལས་ཁྱུངས་ནང་རུ་ཉེན་བརྒྱན་བར་འཛོག ཉེན་བརྒྱན་རྗེས་སྐྱེ་གཏུང་
ཡར་དོ་རྗེ་བྲག་དགོན་རུ་བྱིར། གངས་ཆུ་བཅ་པ་སྤེལས་སྐབས་དགོན་པ་ནས་

འཇའ་འོད་སྐྱ་གདུང་ལ་ཟུག་པ་མི་མང་པོས་མཐོང་། དེ་ནས་དགའ་བདེ་ཐང་
 ཏུ་གདུང་བཞུགས། ལྷགས་ལའི་སྤྱན་རྒྱུང་བ་སྤྱི་གཙོད་པ་དེ་ལྷེ་དོག་རྒྱལ་པོའི་སྤྱི་
 བ་སྤྱང་པར་བཤད་སྒྲིལ་ཡོད་པ་རེད།

ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་འཇིགས་བྲལ་རྒྱལ་མཚན་ཚོས་འཕེལ་གྱི་བཅུན་མོ་གསུམ་ལ་
 སྤྱས་གསུམ་འབྲུངས། མི་ཉག་འབྲོག་པའི་ནང་རྒྱན་འདུག་བྱེད་མཁན་གྱི་བཅུན་
 མོ་དེ་ལ་སྤྱས་ཆེ་བ་ལུན་ཚོགས་ནམ་རྒྱལ་འབྲུངས། འབྲིང་བ་ལ་རྒྱ་མིང་རྩ་ལོན་
 ཁོ་ཟེར། ལྷགས་ལའི་པོ་བྲང་ནང་རྒྱན་བཞུགས་བྱེད་མཁན་གྱི་བཅུན་མོ་ལ་སྤྱས་
 རྒྱུང་བ་དབང་རྒྱལ་འབྲུངས། སྤྱས་ཆེ་བ་ལུན་ཚོགས་ནམ་རྒྱལ་སྤྱི་དགེ་ལ་བོད་སྤྱན་
 རྒྱུང་སར་བཏང་། གཞན་གཉིས་པོ་ཡ་ཀུའུ་(雅安) ལ་རྒྱ་ཡིག་རྒྱུང་སར་བཏང་།
 བོད་རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་རྒྱུང་། ཅི་གང་ཐད་མཁས་པར་ཆགས། བ་ཡབ་གྲོང་རྩིས་
 སྤྱས་རྒྱུང་བ་དབང་རྒྱལ་ལ་རྒྱལ་སྤྱི་དགའ་དུ། རྒྱལ་རྩོད་བྲག་རྩིང་རྒྱལ་པོའི་བྱ་མོ་
 བསོད་ནམས་དཔལ་འཛོམ་གནའ་མ་བསུས། དེ་ལས་སྤྱས་མོ་ཆོ་དབང་སྒྲིལ་མ་
 འབྲུངས། །དེ་ནས་རྒྱལ་རྩོད་མགོན་པ་(穆坪) རྒྱལ་པོའི་སྤྱས་གྲོངས་ཤིང་
 བཅུན་མོས་རྒྱལ་སྤྱི་དགའ་ནས་བཞུགས། དེ་ལ་གདུང་སྤྱས་མེད་པ་དང་། མགོན་
 པ་རྒྱལ་པོའི་བང་མི་བཏང་སྟེ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་མགོན་པ་རྒྱལ་པོའི་ཁབ་ཏུ་
 གདུང་སྤྱས་སྤྱིལ་བའི་ཆེད་དུ། གནས་སྐབས་བཞུགས་དགོས་པའི་རེ་འདུན་ལྟར།
 དེར་ཕེབས་ནས། མགོན་པོའི་ཁབ་ཏུ་བཞུགས་ཡོད་པའི་སྐབས་སུ་མགོན་པ་རྒྱལ་
 པོའི་ཆུས་སྤྱི་དགའ་བལྟ་རྒྱུང་བྱེད་དགོས་པ་བྱུང་། མགོན་པ་རྒྱལ་པོའི་དབང་
 རྒྱུར་བྱ་ཡུལ་ནི་དེར་དུས་ཡ་ཨན་ས་ཁུལ་གྱི་宝兴县饶磧乡 མངའ་ཁོངས་གྱི་སྤྱི་
 པ་འདི་དག་ཡིན། ཡུལ་དེར་རྒྱ་ཚོང་པ་ཉལ་ཐལ་བཅོང་མཁན་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་
 དག་མགོན་པ་མི་སེར་ཡར་ལངས་ནས་རྒྱ་ཚོང་པ་ནམས་ལུད། ས་འབྲུག་ལོ་སྤྱི་
 ལོ་༡༧༢༥ལོའི་ཉིན་ཞིག །རྒྱ་དམག་མང་པོར་ཐོན་ནས་མགོན་པ་སྤྱི་པ་དང་དམག་
 འབྲུགས་བྱས། དེ་ནས་ཁོང་དར་མདོར་ཡར་ཕེབས་སྐབས། རྒྱ་ཉལ་ཐལ་
 བཅོང་མཁན་གྱི་ཚོང་པ་ནམས་ཀྱིས། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ཉལ་ཐལ་བཅོང་མཁན་
 ནམས་བཙུང་གཙོད་ཆེད་དུ། ཕེབས་པར་དོགས་ནས་ལམ་བར་འཇབ་སྐྱག་བྱས་

ཤིང་རབ་སྐྱིད་ས་ཁུལ་དུ་སླེབས་པ་དང་ཁོང་ལ་མེ་མདའ་བརྒྱབས་ནས་དགྲོང་ས།
སྤྲུལ་འབྱོར་བ་ར་ལོན་ཁོ་ཡ་ཨན་དུ་སློབ་སྦྱོར་བྱེད་སྐབས་ཆོད་པའི་ནད་ཀྱིས་ཟིན་
ནས་ཡར་བྱིམ་དུ་ལོག་པའི་ལམ་བར་དུ་གྲོང་ས། དུས་དེར་ཕུན་ཚུལ་སྡེ་དགེ་ནས་
མར་གདན་དྲངས། སྤྱན་ཡའི་མནའ་མ་བསོད་ནམས་དཔལ་འཛོམ་དང་ལྷན་དུ་
བཞུགས། དེ་ལ་སྤྲུལ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆོན་སྤྲུལ། རྒྱལ་པོ་དབང་རྒྱལ་གྱི་སྤྲུལ་མོ་ཆོ་
དབང་སྒྲོལ་མ་དབལ་སྤྲུལ་སྤྲུལ་ལ་མནའ་མ་སྤྲུལ། དེའི་སྤྲུལ་ད་ལྟ་བཞུགས་ཡོད་
པའི་དར་མདོ་རྩོད་གཤམ་དགོན་པའི་སྤྲུལ་སྤྲུ་བྱ་སྤྲུག་དང་། དེའི་སྤྲུ་མཆེད་མིང་སྤྲིང་
ནམས་ཡིན། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་མ་གཅིག་པ་སྤྲུན་གྱི་སྤྲིང་མོ་རེད། །

ལིའུ་ལྷན་དུའེ་དང་ལྷགས་ལའི་བར་འབྲེལ་བ་དང་མཐུན་སྤྲུལ་ཡག་པོ་མེད།
ལིའུ་ལྷན་དུའེ་སི་ཁྲོན་མགོ་པ་ཆགས་པ་དང་། ལིའུ་ཡིས་དར་མདོ་གྲོང་མི་ནམས་
ཕྱིར་གྲོང་རྒྱབ་དུ་སྤྱད་ཅིང་ལྷགས་རྒྱལ་པོའི་པོ་བྲང་ཐ་ཆེན་གྱི་མལ་དུ་ཞིའི་ཁམས་
ཤིང་ཆེན་གྱི་སྤྲིང་གཞུང་གི་ཁང་པ་གསར་པ་རྒྱབ་འདོད་ཡོད་ཀྱང་། ལྷགས་ལས་
ཁས་མ་སྤྲང་། དེ་ནས་སྤྲིང་གཞུང་དང་ལྷགས་ལའི་པོ་བྲང་བར་རྩོད་བཅྱིགས་བྱས་
ནས་དེ་ཡན་ཆད་ལྷགས་ལ་དང་། མན་ཆད་སི་ཁྲོན་གྱིས་དབང་དུ་བྱས། ས་དེར་
ཞིང་ཆེན་སྤྲིང་གཞུང་དང་། ཐིང་ལྷའི་གཞུང་ལས་ཁང་གི་ཁང་པ་བརྒྱབས་པ་
རེད། ཞིའི་ཁམས་ཤིང་ཆེན་གྱི་དཔོན་པོ་ཀྱང་ཏེ་ཀྱའུ་ཟེར་བ་ཅིག་ཡོད། རྩེས་
སུ་ཞིའི་ཁམས་ཤིང་ཆེན་ཡ་ཨན་དུ་སྤྲོས། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༠ལོར་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ཕུན་
ཆོགས་ནམ་རྒྱལ་ཞིའི་ཁམས་ཤིང་ཆེན་དུ་འཆོགས་འདུས་འགོ་སྐབས། ཀྱང་ཏེ་
ཀྱའུ་ཡིས་ང་ཆོ་དར་མདོར་བསྐྱད་སྐབས་ཁྱོད་ཆོ་ལ་ཟག་པ་མང་པོ་བསགས་ཡོད་
པས་དགོངས་འགལ་མེད་པར་ཞུ། (我们在那里时对你们做了不少对不起
的事，对不起啊！) ཞེས་ཟེར་བ། ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་སྤྲུལ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་
སྤྲུང་བསྐྱར་བྱས་ནས་ཡབ་ལ་དེ་བཞིན་ཞུས་པ་ཡིན་ཟེར། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ཕུན་
ཆོགས་ནམ་རྒྱལ་ནི་རྒྱ་སྤྲུང་ཡག་པོ་མི་མཁྱེན་མཁན་ཞིག་ཡིན་གསུངས།

སྤྱི་ལོ་༡༧༥༠ལོར་ཁམས་སྤྱགས་ཀྱང་གོ་ཀྱང་ཁྲན་ཏང་གི་འགོ་བྱེད་འོག་ལྷགས་
ལ་རྒྱལ་པོ་ཕུན་ཆོགས་ནམ་རྒྱལ། དར་མདོ་རྩོད་མི་དམངས་སྤྲིང་གཞུང་གི་རྩོད་

དཔོན་གྱི་གོ་གནས་ཐོབ། སྐུ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆོན་སྐབས་དེར་རྫོང་དཔོན་གྱི་
 རྒྱུང་ཡིག་དང་སྐད་སྐྱུར་གཅིག་ལྷོག་ཡིན་གསུངས། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོའི་ཟླ་བ་བརྒྱད་
 པར་ལྷགས་ལ་ཡུན་ཆོགས་ནམ་རྒྱལ་སྤྱི་གཤེགས། །

ཚུམ་པ་པོས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པའི་སྐབས་ཀྱི་པར།

ས་བཅད་བཞི་པ། ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས་གནད་བསྐྱུས།

ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་མདོར་བསྐྱུས་ན། བོད་དུ་སྡོམ་སྲིད་པའི་གྲུའི་སྲིད་
 རྫོང་ནམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་དར་ཅེ་མདོ་ལ་རྒྱལ་པོའི་ལས་རོགས་ལྟ་བུ་ཞབས་པད་རེ་
 བཏང་ནས་དོ་དམ་བྱས་ཡོད་སྐབས། དར་མདོའི་ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ཞེ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་དུ་
 གཙོ་བོ་གཅིག་ཞབས་པད་ཆང་ཞེས་དཔོན་རྒྱུད་ད་ལྟའི་བར་གནས་ཡོད་པ་རེད།
 སྤྱི་ལོ་༡༣༣༥ལོ་དང་། ༡༣༧༥ལོར་ཀམ་པ་སྤྱི་ཕྱིང་བཞི་པ་རོལ་པའི་རྩོ་རྩེ་མི་ཉག་
 ཡུལ་དུ་ཐེངས་གཉིས་མེདས། མི་ཉག་མཁས་པ་མི་ལྷ་སོགས་རྗེས་སུ་བརྒྱུད་ནས་
 ཡུལ་འདིར་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་བསྟན་པ་རྒྱ་ཆེར་དར། དེ་རྗེས་ཀམ་པ་དེ་བཞིན་

གཤེགས་པ་རྒྱ་ནག་ཏུ་ཕེབས་པའི་སྐབས་སུ་མི་ཉག་རྒྱལ་པོ་ངག་དབང་གྲགས་པ་
དང་མཇལ་བ་དང་། མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པས་ཀྲམ་པ་དེ་བཞིན་
གཤེགས་པ་སླ་མར་བསྟེན་པ་དང་། དེ་ནས་ཀྲམ་པ་རྒྱག་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་གྱི་
ཡོངས་འཛིན་ཏུ་ཕེབས་པ་སོགས་ཀྱིས། རྒྱུན་ལ་བརྟེན་ནས་མི་ཉག་ཡུལ་འདི་རྒྱ་
མིང་རྒྱལ་རབས་ནམས་ཀྱི་སྐབས་སུ། བཀའ་བརྒྱུད་པའི་བསྟན་པ་གཟིགས་བཟོས་
རྒྱ་ཆེན་གནང་འདུག།

གཅིག །རྒྱ་མིང་སྐབས་ཀྱི་ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས།

རྒྱ་མིང་སྐབས་ཀྱི་མི་ཉག་ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས་སྐོར་ལ་དར་མདོ་རྫོང་གི་ས་
གནས་ལོ་རྒྱུས་དང་། རྒྱལ་རོང་བར་བར་དཔལ་ལྡན་གྱིས་བཅམས་པའི་བོད་རྒྱལ་
མོ་རོང་གི་ལོ་རྒྱུས་རབ་གསལ་མེ་ལོང་། ཞེས་བྱ་བ་ནམས་སུ་འཁོད་པའི་ལོ་རྒྱུས་
གནད་བསྟུས་ནི།

༡ ངག་དབང་རྒྱལ་མཆོན། དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་《康定县志》སོགས་ལས།
ཡུང་ལོ་བྲི་ལོ་ལྔ་པ། (永乐五年) གྱི་ལོ་༡༤༠༧ལོར་ངག་དབང་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་
རྒྱལ་རྒྱུད་ཀྱི་གོ་སར་བབྱང་། མི་ལོ་བརྒྱ་རྒྱུག་གི་ཡུན་ལ་སྲིད་བསྐྱུངས། ཞེས་
གསུངས་པས། །

༢ ནམ་མཁའ་ལེགས་པའི་རྒྱལ་མཆོན། དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་《康定县志》
སོགས་ལས། ཡུང་ལོ་བྲི་ལོ་ཉེར་གཅིག་པ། (永乐二十一年) གྱི་ལོ་༡༤༣༣ལོར་ངག་
དབང་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྲས་ནམ་ལེགས་ཀྱིས་རྒྱལ་རྒྱུད་བབྱང་། མི་ལོ་བརྒྱ་རྒྱུག་གི་
ཡུན་ལ་སྲིད་བསྐྱུངས། ཞེས་གསུངས། །

༣ རྒྱལ་མཆོན་དཔལ་བཟང་། དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་《康定县志》སོགས་ལས།
ཀྲན་ཐུང་བྲི་ལོ་གཉིས་པ། (正统二年) གྱི་ལོ་༡༤༣༧ལོར་ནམ་ལེགས་ཀྱི་སྲས་རྒྱལ་
མཆོན་དཔལ་བཟང་གིས་རྒྱལ་རྒྱུད་བབྱང་། མི་ལོ་བརྒྱ་བཞི་ལྔ་ཡུན་ལ་སྲིད་
བསྐྱུངས། ཞེས་གསུངས་སོ། །འདིའི་རྗེས་སུ་རྒྱལ་རབས་ནམས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་བོད་
ཡིག་གཉིས་ཀའི་ཡིག་ཆ་ནང་གསལ་པོར་མ་མཐོང་། དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་《康
定县志》ལས། མགོན་ཐུར་པ། (观卜巴) ཞོན་གྱི་བྲི་ལོ་བརྒྱུད་པར་ (弦治八

年) སྤྱི་དབང་འཛིན། མི་ལོ་ང་བརྒྱད་རིང་སྤྱི་དབང་བསྐྱུངས། ཞེས་གསུངས་པར་གསལ་
 ཡང་། རོན་གྱི་ཁྱི་ལོ་བརྒྱད་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནས་རྒྱལ་མཆོན་
 དཔལ་བཟང་གིས་སྤྱི་དབང་མཐུག་ཇོགས་པའི་བར་མི་ལོ་ཞེ་ལྷ་ཙམ་བར་སྤོང་
 ལྷག་འདུག་པས་མགོན་པུར་པ་དང་། རྒྱལ་མཆོན་དཔལ་བཟང་གཉིས་ཀྱི་བར་ལ་
 རྒྱལ་རབས་ཁ་ཤས་བྱུང་ཡོད་པར་ངས། མགོན་པུར་པས་ལོ་ངོ་ང་བརྒྱད་རིང་
 སྤྱི་དབང་བསྐྱུངས་པ་ནི་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༣ ལོར་ཡིན་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་ལྷགས་ལ་བསྟན་
 འཛིན་གྲགས་པའི་བར་ལོ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀའི་ལོ་རྒྱུས་
 ཡིག་ཆའི་ནང་དུ་ད་བར་མ་ཆེད། །

སྐབས་འདིར་ཞིབ་དུ་དབྱད་འོས་པ་ཞིག་ནི། 《མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་
 པའི་རང་རྒྱུ་》ལས། “དར་ཅེ་མདོའི་དཔོན་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་ལ་མོ་ཅེར་
 སོ་བྱང་ཤིང་གི་བང་ཁང་ཅན་བཞེངས་པ་དེ། སུལ་ནས་གནས་དེར་གཏན་
 བཞགས་ཀྱི་རེ་བ་སུལ། དེར་སྤྱོད་རིང་ཆོས་རྗེ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་ལ་ཆོས་དང་
 རིག་གནས་ཀྱི་སྟོབ་གཉེར་མང་པོ་སུལ་བའི་རྗེས་སུ་ཡང་། གནས་མཆོག་འདིར་
 གང་བསམ་གྱི་དགོ་སྦྱོར་འཕེལ་བ་བྱུང་།” ཞེས་གསུངས། ཀམ་པ་མཐོང་བ་དང་
 ལྡན་བྱས་ཕེབས་ཀྱི་དུས་ནི་དགུང་ལོ་བརྒྱད་པར་ཡིན་པར་རྒྱུ་ཐར་ལས་གསལ་
 བ་དེ་ལྟར་ན། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༣ལོར་ཙམ་ན་ཡིན་དགོས། དེས་ན་དཔོན་གྲགས་པ་རྒྱལ་
 མཆོན་ཞེས་པ་ལ་མོ་ཅེར་སོ་བྱང་ཤིང་གི་བང་ཁང་ཅན་སུལ་མཁན་དེ། མི་ཉག་
 གི་དཔོན་ངག་དབང་རྒྱལ་མཆོན་གྱི། མཆོན་གཞན་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཡིན་ནམ།
 སྐབས་དེའི་ཕག་གུ་ཞེ་སྤྱི་དབང་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆོན་ཡིན་དབྱད་འོས་པ་ཞིག་རེད།

གཉིས། མན་ཆིང་སྐབས་ཀྱི་ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རབས།

སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥པའི་མེ་རྩ་ལོར་ལྷགས་ལ་བསྟན་འཛིན་གྲགས་པ་ལ་མན་ཆིན་
 གོང་མས། “ཁྱང་རྩའི་ཞིའི་ཡུལ་ཐང་ནིང་ཡོན་ཞོན་མེ་ཁྱི” འགོ་འཛིན་པའི་གོ་
 གནས་དང་། བཀའ་ཡིག་ཐམ་ཁ་བཅས་གནང་། ལོ་ངོ་བཙུ་ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་
 སྤྱི་དབང་བསྐྱུངས་ཤིང་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༧པའི་ལྷགས་བྱ་ལོར་འདས། །

ལོ་དེར་རྒྱལ་སྐས་བསོད་ནམས་གྲགས་པས་རྒྱལ་སྤྱི་དབང་འཛིན། “སྐབས་དེར་དར་

མདོའི་ལ་མོ་ཅེའི་དགོན་པ། གདན་ཐོག་དུ་ཡོད་ཅིང་གྲུབ་མཐའ་ཀླུ་བཀའ་
བརྒྱད་ཡིན། དར་མདོར་བཅའ་སྡོད་བྱས་པའི་ཆེན་དམག་དང་དགོན་པའི་གྲ་
པའི་བར་འབྲེལ་བ་ཡག་པོར་མེད་སྟབས་རྟག་པར་འབྲུག་ཅོད་ཤོར། ཉིན་གཅིག་
གྲ་པ་རྣམས་ཀྱི་བྱིས་སྒྱུག་བཅུག་སྡོད། ལྷགས་ཤུབ་ནང་དུ་མྱ་བྱ་པས་ལྷགས་
དབྱུག་ཉ་བྱ་ཞིག་གྱུར་པ། དེ་འདྲ་ཁ་ཤས་བྱིར་ནས་རྒྱ་དམག་དང་འཐབ་འབྲུག་
བྱས། ལྷགས་དབྱུག་དེ་མགོ་ལ་གཞུས་པས་རྒྱ་དཔོན་ཞིག་བསང། དེར་བརྟེན་
མན་ཆེན་གོང་མས་དམག་མང་པོ་བཏང་སྟེ། ལ་མོ་ཅེའི་དགོན་པ་མེར་བསྟགས།
གྲ་པ་རྣམས་ཡུལ་བྱད་དགོས་པ་བྱས། རྗེས་སུ་ལ་མོ་ཅེའི་དགོན་པ་གནས་སྡོས་ཏེ་
གསར་དུ་བརྒྱབ། གྲུབ་མཐའ་དགེ་ལུགས་པར་བསྐྱར་བ་རེད། ” ཅེས་མི་ཉག་
མགོན་པོས་གསུངས། །

སྤྱི་ལོ་༡༩༩༩པའི་ས་ཡོས་ལོར་དར་མདོ་བོད་གཞུང་སྐར་དཔོན་（昌 侧）ཆོས་
མཛད་དང་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་མ་མཐུན་སྟབས། སྤྱི་ལོ་༡༩༩༩ ལོར་བོད་གཞུང་
སྐར་དཔོན་གྱིས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་བསོད་ནམས་གྲགས་པ་བཀྲོངས། སྤྱི་ལོ་༡༩༩༩
ལོར་ཐང་ཤིའི་རྩན་དར་མདོར་སླེབས་ནས་དར་མདོའི་བེང་འབྲུག་ཞི་འཇག་བྱས་
ཚུལ་གསལ་བ་འདིར། ལ་མོ་ཅེའི་དགོན་པའི་བེང་འབྲུག་དང་དུས་གཅིག་ཡིན་
པར་ངས། །

སྤྱི་ལོ་༡༩༩༩པའི་ལྷགས་སྐུལ་ལོར་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་སྐས་མེད་སྟབས། རྒྱལ་
པོ་བསོད་ནམས་གྲགས་པའི་བཅུན་མོ་ཀླན་དགས་རྒྱལ་སྤྱི་དྲུང་། སྐས་མོ་སངས་
རྒྱས་བེར་བ་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་མགོན་པ་རྒྱལ་པོ་（穆坪）གཡུང་རྩུང་ཆོ་རིང་（雍
中七力）གི་ཁབ་དུ་ཕྱིན། སྤྱི་ལོ་༡༩༩༩པའི་ལྷགས་སྟག་ལོར་མགོན་པ་རྒྱལ་པོ་
གཡུང་རྩུང་ཆོ་རིང་གིས་དམག་མི་བྲིད་ནས་ནིང་པོ་（宁 番）ལ་དམག་རྒྱུ་
སྐབས་རྒྱལ་པོ་གཡུལ་དུ་གྲོངས། །

ལོ་དེར་རྒྱལ་སྐས་རྒྱལ་མཛན་དར་རྒྱས་སྤྱོད་ཚུང་བའི་སྟབས་བཅུན་མོ་སངས་
རྒྱས་གྱིས་མགོན་པ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་སྤྱི་དྲུང་། གོང་མ་ཁང་ཞིའི་བྲི་ལོ་ང་བརྟན་
པ་སྤྱི་ལོ་༡༩༩༩ལོར་སྐས་མོ་སངས་རྒྱས་རང་ཉིད་གྱིས་དམག་སྤྱོད་དེ་དམག་མི་

གྱུ་ལོ་༡༧༡༧ལོར་ཡབ་རྒྱལ་པོ་གཤེགས་རྗེས་སུ་རྒྱལ་པོས་རྒྱལ་མཆོན་ལོར་སུ་
 ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་བྲི་ལ་བཞུགས། རུ་བྱི་གྱུ་ལོ་༡༧༡༨ལོར་ཁོར་ཁས་བོད་ཀྱི་བཀའ་
 མདའ་གསུམ་དང་། རྒྱ་དཔོན་ལྷན་ཁྲིན་གཉིས་བཅས་རྒྱ་བོད་དཔོན་རིགས་ལྷ་

འཛིན་བཟུང་བྱས་ཤིང་བལ་ཡུལ་དུ་བྱིད་དེ་བྱ་བཏའ་བྱས་པའི་ར་མདའ་དུ་བོད་
རྒྱའི་དམག་དཔུང་ཆེན་ཆས་པའི་ནང་དུ་ལྷགས་ལའི་དམག་དཔུང་ཡང་བཏང་།
རྒྱལ་པོ་འདིས་ལོ་ངོ་བཙོ་བརྒྱད་ཙམ་རྒྱལ་པོ་བྱས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་༡༥༠༧པའི་ས་རྒྱལ་ལོ་རྒྱུ་
གཤེགས། །ལོ་དེར་རྒྱལ་སྲས་རྒྱལ་མཆོན་རྒྱབས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་བྲི་ལ་འཁོད།
དེས་རྒྱལ་སྤྱིད་ལོ་བཙོ་ལྔ་བརྒྱད་པ་ཤིང་སྤྱི་ལོ་༡༥༢༥ལོར་རྒྱ་གཤེགས། །

སྤྱི་ལོ་༡༥༢༥པའི་ཤིང་སྤྱིལ་ལོར་རྒྱལ་སྲས་རྒྱལ་མཆོན་རྡོ་རྗེ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་
སྤྱིད་བྲིར་འཁོད། རྒྱལ་པོ་འདིས་རྒྱལ་སྤྱིད་ལོ་དགུ་བརྒྱད་པ་ཏེ་སྤྱི་ལོ་༡༥༣༣ལོར་
རྒྱ་གཤེགས། །སྤྱི་ལོ་༡༥༣༣པའི་ཆུ་རྒྱལ་ལོར་རྒྱལ་སྲས་རྒྱལ་མཆོན་སྤྱིང་ཆེན་ལྷགས་
ལ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱིད་བྲིར་འཁོད། དེས་རྒྱལ་སྤྱིད་ལོ་བཞི་བརྒྱ་བརྒྱད་པ་ནས་སྤྱི་ལོ་
༡༥༧༣ལོར་འདས། །ལོ་དེར་རྒྱལ་སྲས་རྒྱལ་མཆོན་ཆོས་དབང་རྒྱལ་པོའི་བྲི་ལ་
འཁོད། དེས་རྒྱལ་སྤྱིད་ལོ་ཉེར་དགུ་བཟུང་ནས་སྤྱི་ལོ་༡༦༠༢ པའི་ཆུ་སྟག་ལོར་རྒྱ་
གཤེགས། །ཆུ་སྟག་སྤྱི་ལོ་༡༦༠༢ལོར་རྒྱལ་སྲས་འཛིགས་བྲལ་རྒྱལ་མཆོན་ཆོས་
འཕེལ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱིད་བྲིར་འཁོད། འདི་རྒྱལ་མཆོན་ཆོས་དབང་གི་སྐུའི་
གཙུང་པོ་ཡིན། རྒྱ་མིང་ཇ་ཡི་ཀའེ་(甲宜斋)ཞེས་འཁོད། འདི་ལ་སྲས་གསུམ་
འབྱུངས་པར། སྲས་ཆེ་བ་ལུན་ཆོགས་ནམ་ནམ་རྒྱལ་དང་དེ་ལ་རྒྱ་མིང་ཇ་ལོན་
ཤེན་ཟེར། (甲联升) སྲས་འབྲིང་བ་ལ་ཇ་ལོན་ཁོ། (甲联科) སྲས་ཆུང་བ་ལ་
དབང་རྒྱལ་དང་རྒྱ་མིང་ལ་ཇ་ལོན་ལྷང་ཟེར། (甲联芳) སྤྱི་ལོ་༡༦༠༧པའི་ས་བྱ་
ལོར་གྲོ་འེར་ལྷང་ཁམས་ཚྭགས་སུ་དགུ་ལེན་ཡོང་སྐབས། རྒྱལ་པོ་འཛིགས་བྲལ་
དར་མདོར་བཞུགས་མ་པོད་པ་རྟུའ་ལ་བྲོས། སྤྱི་ལོ་༡༦༡༡པའི་ལྷགས་པག་ལོར་
ཀྱང་རྩ་མིན་གོ་བརྟུགས། ཡུལ་དཔོན་རྒྱ་བརྒྱར་གྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་སྐབས་ལྷགས་
ལ་རྒྱལ་པོའི་ས་གནས་གྱི་གོ་ཐོབ་སྤར་ལུས་གནས། དེ་དར་མདོར་སྤེལས་པའི་
ཁོན་དམག་གིས་ལྷགས་ལ་འཛིགས་བྲལ་ཕྱིར་གདན་ཁྱེས་ལྟར་དར་མདོར་ཕེབས།
སྤྱི་ལོ་༡༦༢༢པའི་ཆུ་བྲི་ལོར། རྒྱལ་པོ་འཛིགས་བྲལ་བཙོན་དུ་བཅུག་ནས་རྒྱ་
གཤེགས་པའི་སྐོར་གོང་དུ་བཤད་ཟིན་པ་ལྟར་རོ། །

སྤྱི་ལོ་༡༦༢༢ལོར་རྒྱལ་པོ་འཛིགས་བྲལ་གྲོངས་པ་དང་སྲས་ཆུང་བ་དབང་རྒྱལ་

རྒྱལ་སར་འཁོད། ལོ་ཤས་རྗེས་སུ་མགོན་པ་རྒྱལ་པོ་འདས། དེ་ལ་སྲས་མེད་པས་
སྲས་རྒྱུད་སྲིལ་བའི་ཆེད་དུ། པོ་ཤིན་ལ་ཕེབས་ནས་བཞུགས་སྐབས་བེད་འབྲུག་
ནང་དུ་སྐྱེ་གཤེགས་ཚུལ་གོང་དུ་བཤད་བེན་པ་ལྟར་རོ། །

སྤྱི་ལོ་༡༧༢༥པའི་ས་འབྲུག་ལོར་སྐྱེ་མཆེད་ཆུན་པ་ལྷགས་ལ་ཕུན་ཚོགས་ནམ་རྒྱལ་
ལྷགས་ལའི་སྲིད་ཁྲིར་འཁོད། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༠ལོར་དར་མདོ་རྫོང་མི་དམངས་སྲིད་
གཞུང་གི་རྫོང་དཔོན་བྱས། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ ལོར་སྐྱེ་གཤེགས། བཅུན་མོ་བསོད་ནམས་
དཔལ་འཛོམས། བཞི་ཆོལ་འབྲུལ་བསྐྱེད་སྐབས་སེམས་འབྲལ་གྱིས་ཤི། དེའི་སྲས་
ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆོན་སྤྱི་ལོ་༡༧༩༡ལོར་འབྲུངས། དར་མདོ་རྫོང་མི་དམངས་སྲིད་
གཞུང་གི་རྫོང་དཔོན་གཞོན་པའི་གོ་གནས་བཞིས། སྤྱི་ལོ་༢༠༠༧ལོར་སྐྱེ་གཤེགས། །

ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་རབས་རེའུ་མིག

བོད་ཡིག	རྒྱ་ཡིག	ཁྱིམ་འཛིན	ཁྱིམ་མ	འབྲུངས་འདས
ངག་དབང་རྒྱལ་མཚན།	阿旺坚参	1407	16	? -1423
ནམ་མཁའ་ལེགས་པའི་རྒྱལ་མཚན།	喃哩	1423	16	? -1437
རྒྱལ་མཚན་དཔལ་བཟང་།	加思八僧	1437	14	? -1451
མགོན་པོ་པ།	观卜巴	1495	58	? -1553
བསྟན་འཛིན་གྲགས་པ།	丹怎扎巴	1666	15	? -1681
བསོད་ནམས་གྲགས་པ།	蛇蜡渣巴	1681	19	? -1699
ཀུན་དགལ་བཅུན་མོ།	工喀（女）	1701	17	? -1717
སངས་རྒྱལ་སྤྲུང་མོ།	桑结（女）	1718	7	? -1725
རྒྱལ་མཚན་དར་རྒྱལ།	坚参达结	1725	8	? -1733
ལྷ་སྟོན་བཅུན་མོ།	喇章（女）	1733	12	? -1771
རྒྱལ་མཚན་བདེ་ཆེན།	坚参得昌	1745	46	? -1791
རྒྱལ་མཚན་ལོ་རྒྱུས།	甲木参诺尔布	1791	18	? -1808
རྒྱལ་མཚན་རྒྱལ་པ།	甲木参沙克嘉	1808	15	? -1824
རྒྱལ་མཚན་རྟོ་རྟེ།	甲木参多结	1824	9	? -1833
རྒྱལ་མཚན་གླིང་ཆེན།	甲木参龄沁	1833	40	? -1873
རྒྱལ་མཚན་ཆོས་དབང་།	甲木参琼望	1873	29	? -1902
རྒྱལ་མཚན་ཆོས་འཕེལ།	甲木参琼珀	1902	20	? -1922
དབང་རྒྱལ།	包包旺吉	1922	6	? -1928
ཕུན་ཚོགས་ནམ་རྒྱལ།	彭措朗杰	1928	27	? -1955
ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཚན།	嘉拉降村			1931-2009

ས་བཅད་ལ། རྒྱ་ཡིག་གི་ 坚参—甲木参 འགྱུར་བ་ལ་དབྱད་པ།

གོང་གསལ་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་རིམ་བྱོན་གྱི་མཆན་རྒྱ་ཡིག་ཐོག་
 ཏུ་འབྲི་སྤངས་ལ་བརྟག་ན། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་རིམ་མིང་ལ་རྒྱ་ནག་གོང་མས་
 ཏུས་ 甲 ཞེས་པ་གནང་བ་རེད་ཅེས་པའི་བཤད་སྟོལ་དེ་ནི་ཉེ་ཆར་གསར་བཟོ་
 བྱས་པའི་སྤྱང་གསར་པ་ཞིག་ཡིན་པར་འདྲ། ཁོ་ཐོས་གནས་ཚུལ་འདི་ཐོས་རྗེས་
 སྤྱི་དོ་ལྷགས་ལ་བྱ་ལྷག་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ལྷགས་ལའི་ནང་ལ་རྒྱ་ནག་གོང་མས་ཏུས་ 甲
 གནང་བའི་སྟོར་བཀའ་གཏན་ཡིག་རིགས་གང་ཡོད་བཀའ་འདྲི་ཞུས་པར། ཁོང་
 གིས་དེ་ནི་མི་ཚོས་དེ་ལྟར་བཤད་སྟོལ་ཙམ་ལས་བཀའ་གཏན་ཡིག་རིགས་མཐོང་
 མ་ཕྱོང་གསུངས་བྱུང་། དེས་ན་རྒྱ་ནག་གོང་མས་ལྷགས་ལ་ལ་ཏུས་མིང་གནང་
 ཟེར་དེ་ནི་སྤྱང་གསར་པ་བཟོས་པ་འདྲ། སྤྱིར་བོད་ཀྱི་ལྷགས་སྟོལ་ལ་ཡུལ་གྱི་
 དཔོན་པོ་དེ་གཞི་བདག་གི་སྤྱི་ཡིན་པ་དང་། ལྷའི་སྤུལ་པ་ཡིན་པ། སྤྱི་སྤུལ་
 རྣམས་ཀྱི་མཆན་གནས་རྒྱ་ནག་གི་གནང་བ་དང་། སོག་པོས་གནང་བ་ཡིན་པ་
 སོགས་ཀྱི་བཤད་སྟོལ་དེ་ནི་རང་ཉིད་ཆེ་བསྟོད་ཀྱི་ཆེད་ཏུ་དྲིལ་བསྒྲགས་མཁན་
 མང་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་འདུག །

ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་རིམ་མཆན་རྒྱ་ནག་ཏུ་མིང་གཡུང་ལའི་སྐབས་སུ་བྱིས་པའི་རྒྱ་
 ཡིག་དང་། མི་དབང་པོ་ལྷ་བའི་ཏུས་བར་རྒྱལ་པོ་སོ་སོའི་མཆན་རྒྱལ་མཆན་ཞེས་
 པ་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་ 坚参 ཞེས་བྱིས་ཡོད་པ་ཕལ་ཆེར་འབའ་དང་རྒྱལ་ཐང་སོགས་ཀྱི་
 ཡུལ་སྐད་དང་ཉེ་བ་འདུག དེ་ནས་སྤྱི་ལོའི་ཏུས་རབས་བཙོ་བརྒྱད་པའི་སྤྱང་ཏུ་
 བྱུང་བའི་རྒྱལ་པོ་རྣམས་ཀྱི་མཆན་རྒྱལ་མཆན་ཞེས་པ་དེ་ 甲木参 ཞེས་བྱིས་འདུག་
 པ་དེ་ནི་ཕལ་ཆེར་རྒྱལ་པོ་རྐྱང་དང་ཉེ་བ་འདུག །ལྷག་པར་ཏུ་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་
 མཆན་སྐབས། ཞེས་པ་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་ 甲木参沙克嘉 ཞེས་བྱིས་ཡོད་པ་འདི་ནི་དེང་
 ཏུས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་ཡུལ་སྐད་དང་གཅིག་པ་རེད་འདུག ཞིབ་ཏུ་བརྟག་ན་སྤྱི་ལོ་
 ༡༧༥༥་ལོར་སྤྱི་བྱིར་བཞུགས་པའི་རྒྱལ་མཆན་བདེ་ཆེན་གྱི་མཆན་ལ་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་
 坚参 ཞེས་བྱིས་འདུག དེའི་སྤྱི་རྒྱལ་མཆན་ནོར་ཏུ་སྤྱི་ལོ་༡༧༩༡་ལོར་རྒྱལ་པོ་
 བྱིར་འཁོད་སྐབས་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་ 甲木参 ཞེས་འབྲི་སྤངས་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་

བྱང་ཡོད་པ་འདི་ཡིས་སྐབས་དེར་མི་ཉག་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་སྲིད་དབང་ལ་ཡུལ་
 ཏུས་ཀྱི་འབྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱང་ཡོད་པར་མཆོན་ཐུབ་སྟམས། དེས་ན་ལྷགས་
 ལ་རྒྱལ་པོའི་ཏུས་མིང་ལ་ 甲 ཞེས་རྒྱ་ཡིག་འབྲི་སྲོལ་འདི་ནི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཏུ་རྒྱལ་
 མཆོན་གྱི་སྒྲ་གདངས་བྲིས་པའི་ཡི་གེ་ཡིན་པ་གསལ་པོ་རེད། འོན་ཀྱང་སྤྱི་ལོའི་
 ཏུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་འགོ་ནས་ལྷགས་ལའི་སྲས་རྒྱུད་རྣམས་ལ་བོད་མིང་རེ་དང་།
 རྒྱ་ཡིགས་ཀྱི་ཡབ་ཀྱི་མཆོན་ཡིག་ཐོག་མ་ཏུས་དང་། རྒྱ་མིང་གཉིས་སྟུར་ནས་
 འབོད་སྲོལ་བྱང་ཡོད་འདུག་པ་དཔེར་ན། 甲联升、甲联芳、甲联科 ཞེས་པ་
 རྣམས་སོ། །འདི་ནི་སྐབས་དེར་རྒྱ་བོད་རིག་གནས་བར་འབྲེལ་བ་ཤུགས་ཆེ་ཏུ་
 བྱུང་ཅིང་དར་མདོའི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱི་འཆོ་བའི་ནང་ཏུ་རྒྱ་ནག་རིག་གནས་
 ཀྱི་ཤུན་ཞུགས་པའི་རྟགས་མཆོན་ཞིག་རེད། །

ཏུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ནང་ཏུ་རང་གི་པ་མས་ཀྱི་བོད་མིང་གང་དེ་ཏུས་སུ་
 བཅོས་ནས། དེའི་ཐོག་རྒྱ་མིང་འདོགས་སྲོལ་བྱང་ཡོད་པ་འདི་ནི་དར་མདོ་གཅིག་
 ཏུ་མ་ཡིན་པ་ཁམས་སྟོ་སྟོགས་ཀྱི་ཉག་རྒྱ་ཁ་དང་། འབའ་ཐང་། ལི་ཐང་སོགས་
 མང་པོ་བྱང་འདུག དར་མདོའི་ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་མང་ཆེ་བའི་བོད་མིང་དང་རྒྱ་མིང་
 འབྲེས་མ་འདི་འདྲ་བཏགས་སྲོལ་བྱང་ཡོད་པ་དཔེར་ན། བོད་མིང་རྒྱ་གཉིས་བར་
 པ་ཆོང་ལ། རྒྱ་སྐད་ཏུ། 邱家锅庄 ་ བོད་མིང་ཁ་བ་རྒྱ་མཆོ་ཆོང་ལ། རྒྱ་སྐད་ཏུ།
 江家锅庄 ཟེར་བ། བོད་མིང་གཡང་ཕུག་ཆོང་། རྒྱ་སྐད་ཏུ། 杨家锅庄 ཟེར་
 བ་ལྟ་བུ་རྣམས་སོ། འོན་ཀྱང་ཀོ་ཀྱང་ཡིན་ན་ཐམས་ཅད་དེ་ལྟར་ཡིན་པས་ཀྱང་
 མ་བྲལ་ཤི། འགའ་ཞིག་སྟོན་བྱིམ་བདག་བོད་རིགས་ཡིན་ཡང་། ཀོ་ཀྱང་གི་བུ་
 རྣམས་ཉལ་དུད་འཐེན་ནས་བྱིམ་སྦྱང་རྒྱུ་ལུས་པ་ཉམས། ཏུ་མོ་རྣམས་ཀྱི་ཐོག་
 ཏུ་རྒྱ་རིགས་ཆོང་པ་དང་འགྲོས་པ་མག་པ་འདུག་ཤི། བྱིམ་བདག་གི་མིང་རྒྱ་མག་
 པའི་མིང་ཏུ་བསྟུར་བ་དང་། འགའ་ཞིག་ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་ལུས་པ་ཉམས་སྐབས་
 གནས་གཞིས་རྒྱ་རིགས་ཆོང་པ་རྣམས་བཅོང་ནས། ཏུད་མིང་བསྟུར་བའང་འགའ་
 ཞིག་ཡོད་འདུག་ཤི་དཔེར་ན། དཔོན་རྒྱ། ཐོག་མར་རྒྱ་སྐད་ཏུ་“པོ་ཅ”ཀོ་ཀྱང་ཟེར།
 (包凤英锅庄, 后李家锅庄) རྗེས་སུ་ལི་ཅ་ཀོ་ཀྱང་ཞེས་དོ་བདག །ལི་ཏེ་

ཐིང་(李海廷)ཀྱི་རིགས་ཡིན། ལི་ཉེ་ཐིང་ནི་ཐོག་མར་དར་མདོ་ཡོང་མཁན་གྱི་རྒྱ་
སྐད་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྗེས་སུ་རིམ་བཞིན་ཆོང་པ་ཆགས་པས་དཔོན་རྩ་ནང་གི་ཁང་
གཞིས་ཉོས་ནས་“ལི་ཅ་ཀོ་ཀྱང་”ཆགས་པ་རེད་ཅེས་ཟེར། །

རྒྱལ་མཆོན་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་འབྲི་སྤངས་ཀྱི་འགྱུར་བའི་དུས་ལ་དབྱེད་པ། གཡུང་ལོའི་བྲི་
ལོ་ལྔ་པ་སྤྱི་ལོ་༡༧༠༧ལོར་ཏུ་མིང་གཡུང་ལོའི་སྐབས་སུ་ལྷགས་ལ་ངག་དབང་རྒྱལ་
མཆོན་གོ་གནས་གནང་བའི་སྐོར་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་འཁོད་པ་ནས་བརྒྱུད་། རྒྱལ་རབས་
རིམ་བྱོན་གྱི་མཆོན་ལ་ 坚参 ཞེས་གཅིག་གྱུར་དུ་བྲིས་ཡོད་པ་དང་། ཆན་ལུང་བྲི་
ལོ་བརྒྱུ་པ། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་བྲིས་འཁོད་པའི་རྒྱལ་མཆོན་བདེ་
ཆེན་བར་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་ 坚参 ཞེས་འབྲི་སྤྱོད་རྒྱུན་འབྲམས་བྱུང་ཡོད་པ་འདི་ནི་
ཁམས་ལྷོ་ཕྱོགས་འབའ་ལི་རྒྱལ་གསུམ་གྱི་ཡུལ་སྐད་དང་། ཡང་ན་དབུས་ལྷ་སའི་
ཡུལ་སྐད་དང་ཉེ་བ་ཅིག་རེད། སྐབས་དེར་ལྷགས་ལའི་དཔོན་རིགས་རྣམས་དང་
རྒྱ་ནག་དཔོན་རིགས་བར། བཤོ་སྤོང་བྱེད་སྐབས་མདུན་སྐོར་སྐད་སྒྱུར་པ་རྣམས་
ཁམས་ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་ཡུལ་སྐད་ཡིན་པར་གསལ་པོ་རེད། །

འོན་ཀྱང་ཆན་ལུང་བྲི་ལོ་ང་དུག་པ་སྤྱི་ལོ་༡༧༡༧ལོར་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆོན་ལོར་བུ་
རྒྱལ་པོའི་བྲིས་འཁོད་དུས་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་ 甲木参诺尔布 ཞེས་རྒྱལ་རོང་པའི་ཡུལ་
སྐད་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་བྲིས་ཡོད་འདུག་པས། སྐབས་དེར་སྐད་སྒྱུར་པ་རྒྱལ་མོ་རོང་
པའི་ཡུལ་སྐད་དང་ཉེ་བ་སྤྱོད་མཁན་ཞིག་ཡོད་པ་གོར་མ་ཆག །གོང་མ་ཆན་ལུང་
གི་སྐབས་སུ་བོད་ཡོངས་ལ་དབང་ཤུགས་ཏུ་ཅང་ཆེ་སྤྲུགས། སྐབས་དེར་ཆིང་གོང་
མའི་དཔོན་དམག་རྣམས་ལྷ་སར་བཤོད་འགྲོས་རྒྱུན་མ་ཆད་པ་བྱ་དགོས་པ་དང་།
ལམ་དུ་འཛིགས་པ་ཆེ་ཤོས་དེ་ཉག་རོང་པའི་རྒྱ་པ་རྣམས་ཀྱིས་བཅོམ་འཕྲོག་གི་
འཛིགས་པ་རེད་འདུག །དེས་ན་ཆན་ལུང་བྲི་ལོ་བརྒྱུ་པ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་ཆིང་
དམག་ཕྱོགས་གསུམ་ནས་བཏང་ཉེ་ཉག་ཁོག་དུ་ལྷགས་མདུད་དཔོན་འདུལ་བར་
ཕྱིན། ཉག་རོང་དམག་འབྲུགས་ཞེས་པའི་སྐད་གྲགས་ཅན་དེ་བྱུང་པ་རེད། །

འདིར་དབྱེད་འོས་པ་ཞིག་ལ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན།
ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ས་དེ་ཐོག་མར་མི་ཉག་སྤེལ་བོ་རོང་ལ་ཡོད་པ་དང་། རྗེས་

སྤྱད་ར་ཅི་མདོར་སྟོས་པ་རེད་ཅེས། གསུངས་པ་འདི་དང་འབྲེལ་ནས་དབྱེད་
དགོས་པ་ཞིག་རེད། གཅིག་ རྒྱ་ཡིག་ནང་གི་འབྲི་སྟངས་འགྱུར་བ་འདི་སྟེ་པོ་
རོང་ནས་དར་མདོར་སྟོས་པའི་མཁུག་འབྲས་ཤིག་མིན་ནམ་སྟེ། སྟོན་སྟེ་པོ་རོང་
རྩ་ཡོད་སྐབས་ནང་འཁོར་ལས་བྱེད་དང་། སྐད་སྒྱུར་པ་རྣམས་ཕལ་ཆེར་ཁམས་
སྟོ་སྟྱགས་འབའ་ལི་རྒྱལ་གསུམ་ནས་ཡིན་ཞིང་། རྒྱལ་ས་དར་མདོར་སྟོས་རྗེས་ནང་
འཁོར་ལས་ཀ་དང་། སྐད་སྒྱུར་བྱེད་མཁན་རྣམས་ཕལ་ཆེར་རྒྱལ་རོང་སྟྱགས་ཀྱི་
མི་རྣམས་བྱང་ཡོད་པ་མིན་ནམ། །

གཉིས། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་སྟེ་པོ་རོང་ནས་དར་མདོར་སྟོས་ཡོད་ན་རྩ་མོད་གོང་
མ་ཆན་ལུང་གི་སྐབས་སུ་མིན་ནམ་དབྱེད། གང་ཞེ་ན། སྐབས་དེར་ཆན་ལུང་
སྟོབས་བྱགས་ཆེ་བས་བོད་ཡོངས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལ་རྩས་གཏོགས་བྱ་བྲལ་པ་མ་
ཟད། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་རྒྱ་བོད་བར་གྱི་བཞོད་འགྲོས་ཀྱི་ལམ་བར་འཇགས་སྒྲག་ཆེ་
ཤོས་དེ་ཉག་རོང་བ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་ཁམས་སྟྱགས་ཀྱི་རྒྱ་པ་རྣམས་ཡིན་ཞིང་།
ཆན་ལུང་སྐབས་སུ་ཁམས་སྟྱགས་སུ་ཉག་འདུལ་དམག་འབྲུགས་བྱས་ཡོད་སྟབས།
ཆན་ལུང་གི་ལོ་བཅུ་པ། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་ཆིང་དམག་ཁམས་སྟྱགས་སུ་དབྱེད་
འཁུག་བྱས་པ་དང་། སྤྱི་ལོ་༡༧༩༡ལོར་ཉི་ནག་རྒྱལ་པོ་རྒྱལ་མཆོན་ལོ་གི་བཞུགས་
སྐབས་བར་ལོ་ངོ་ཞེ་ལྔ་ཙམ་རིང་ལ་མི་ཉག་ལྷགས་ལའི་གནས་སྟངས་སྟོར་གྱི་ལོ་
རྒྱུས་ཡིག་ཆ་གསལ་པོར་མ་རྟེན་ཀྱང་། སྐབས་དེར་ཁམས་སྟྱགས་ཀྱི་བཞོད་ལམ་
བདེ་འཇགས་སོགས་ཀྱི་དགོས་པ་གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་མི་ཉག་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་
པོ་སྟེ་པོ་རོང་ནས་དར་མདོར་སྟོར་བཅུག་པ་བྱང་ཡོད་མེད་སྟོར་ལ་དབྱེད་འོས་པ་
ཞིག་རེད། །

① གླི་ལོ་༥༠༠༥ལོའི་ཟླ་བ་༧པའི་ཆོས་ལུ་ཉིན། བཅར་འདི་བྱས་པ།

བྲག་དགོན་པ། རྟིང་མ་པ། ༢ ལ་མོ་ཅེ་དགོན་པ། དགེ་ལུགས་པ། ༣ ལུ་མཚོད་
 དགོན་པ། དགེ་ལུགས་པ། ༤ རྩོ་བྲག་དགོན། ས་རྒྱུ་པ། དེང་སང་མགུར་སྤྱི་
 མགོན་ཁང་གི་མལ་རུ་ཡོད། ༥ ས་རྒྱུ་དགོན། ས་རྒྱུ་པ། དེང་རུས་གཟི་རུ་ཕུ་ཏང་
 གི་སློབ་གྲྭ་ཡོད་ས་ཀྱི་ཡོད། ༦ རོར་པ་དགོན། ས་རྒྱུ་རོར་ལུགས། གཟི་རུ་ཕུ་དེང་
 རུས་ཏང་གི་སློབ་གྲྱི་འབྲིས་དེ་སྐོར་ལ་ཡོད། ༧ ཡིད་ཅང་དགོན། འདི་ལ་ཡིད་
 རྒྱུང་དགོན་ཡང་འབྲི་སློབ་ཡོད། རྟིང་མ་པ། ༨ བྲག་དགོན་ལག་ཡིན། དེང་རུས་
 གཟི་རུ་ཕུ་བཙུན་ཁང་ཡོད་སར་དེ་ཡིན།

ས་བཅད་གཉིས་པ། དར་མདོའི་ར་ཆོང་སྐོར།

སྤྱི་ལོ་༡༧༡༣ལས་མས་ཅམ་ན་དར་མདོར་རྒྱ་རིགས་འདུག་མཁན་མང་པོ་མེད།
 གཙོ་བོ་གཏན་སྡོད་བྱེད་མཁན་ལ། རྒྱ་རིགས་ར་བདག་ཁག་ལུ་ཞེས་པའི་རྒྱ་ར་
 བཙུང་མཁན་རུད་ཆང་ལུ་ཡོད་པ་རེད། ཆོང་དཔོན་དེ་དག་སོ་སོའི་ར་རྟགས་
 དང་རའི་སྤྱི་མཆོད་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་ལ་བོད་མི་ཆོས་རྒྱ་རིགས་ཆོང་པ་དེ་དག་ལ་
 རའི་ཆོང་རྟགས་ཀྱི་མིང་འབོད་སློབ་ཡོད་པ་རེད། རའི་ཆོང་རྟགས་དང་པོ་དེ།

(1) ཉི་མ་རྒྱ་ཆེན་ཟེར། ར་རྟགས་ཤོར་བྱ་མེ་འབར་ཡོད་པ་ཞིག་ཡོད། རྒྱ་ཡིག་
 གང་ཡིན་བརྗོད་འདུག (2) ཀས་མགོ་ས་ཡིག་ཟེར་བའི་ར་ཞིག་ཡོད། ར་རྟགས་
 སང་གེ་ལག་རུ་ཤོར་བྱ་འཛིན་པ་ཡིག་ཡོད། རྒྱ་ཡིག་ 义希 གིས་ཡོད། (3) རྩོ་
 རྩོ་ཟེར་བའི་ར་ཞིག་ཡོད། ར་རྟགས་ལ་རྒྱ་ཡིག་ 呼 གིས་ཡོད་པ་རེད།

(4) བེ་ཙོ་མེ་ཆན་ཟེར་བའི་ར་ཞིག་ཡོད། ར་རྟགས་ལ་རྒྱ་ཡིག་ 姜 གིས་ཡོད་
 པ་རེད། (5) མ་བྱ་ཁ་སྡོད་ཟེར་བའི་ར་ཞིག་ཡོད། ར་རྟགས་དང་རྒྱ་ཡིག་ཅི་
 ཡིན་དུ་ལྟ་དུན་གྱི་མི་འདུག །

ར་ཉི་མཁན་ལ། བོད་ཀྱི་དཔོན་རིགས་ཁག་གི་ཆོང་པ་དང་། དགོན་པ་ཁག་
 གི་ཆོང་པ་གཉིས་གཙོ་བོ་ཡིན། སྐོར་གྱི་ཆོང་པ་ཁུང་ཤས་ཡོད། ར་རིགས་མི་འདྲ་
 བ་མང་པོ་ཡོད། ར་འཁོར་རྒྱག་རེ་ལ་ར་བག་ཆེན་བཞི་རེ་ཡོད། བག་ཆུང་
 ༡༤རེ་ཡོད། འབྲུ་དྲངས་དང་། འབྲུ་ཆན། རྟུ་ཆུ་ར་ཟེར་བ་ཅས་ཡོད། རྩོ་ས་བ་ལ་
 ར་འབྲུ་དྲངས་དགོས། རྟུ་ཆུ་ལ་ཞེས་པ་ར་ལོ་མེད་པའི་ར་ཤིང་ཤ་རྩྭ་ག་ཅན། ར་

ཤིང་དེ་དག་རྩོད་གཞིར་ནང་སྤྱོད་མར་འཐག་ནས་དེ་ཁྱུ་བ་པའ། དེའི་ནང་འོ་མ་སྤྱུག་
འཐུང་ན་སྤོ་བ་ཆེ། རྟུ་བ་ནམས་ཀྱིས་ར་དེ་ཤ་སྤྱུག་ཉེ་བས་ན་རྟུ་ཚྱུ་ར་ཟེར།
ཚྱུ་ར་ཞེས་པ་རྒྱ་སྐད་དང་བོད་སྐད་བསྐྱེས་མ་སྟེ། རྒྱ་སྐད་རུ་粗茶་ཟེར། དེ་
ར་ལོ་མེད་པའི་ར་ཤིང་ཁོ་ན་ཡིན་པས་མིང་དེ་བཏགས་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༠ལོར་
ཀྲུང་གོ་གྲུང་ཁྲན་ཏང་སྤྱི་བས་པ་དང་། ར་བདག་ཁག་ལྟ་གཅིག་སྤྱི་ལྟེན་ར་
ཚོང་སྤྱི་པ་ཞིག་བཅུགས་ཏེ། དེའི་མིང་ལ་ 中茶公司 ཟེར། །

ས་བཅད་གསུམ་པ། ཚོང་ལས་ཀྱི་བརྒྱུད་རིམ་སྟོན།

ཨ་ཀྲུ་ཁ་པ། བོད་ཚོང་དཔོན། རྒྱ་ར་ཚོང་པ་གསུམ་ཀྱི་བར་ལ་རྒྱན་ལྟན་ཀྱི་
འབྲེལ་བ་ཅིག་ཆགས་ཡོད་པ་རེད། ཞོང་ལྷུས་ལྟར་ཨ་ཀྲུ་ཁ་པ་ནི། བོད་ཀྱི་ཚོང་
དཔོན་ཁག་གི་གནས་ཚང་དང་། ཚོང་འབྲེལ་གཏུགས་ཀྱི་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་ཡིན།
ཨ་ཀྲུ་ཁ་པའི་སྟོན་གནས་ཀྱི་ཁང་པ་ནམས་ཀྱུ་བཞི་ར་སྟོར་ཅན་ཡིན། དེའི་ནང་
རུ་མགོན་པོ་སྟོན་གནས་དང་། དེ་དག་ལ་མཁོ་བའི་སྤྱང་མ་ཁང་། བསངས་
ཁང་། མཚོད་ཁང་སོགས་གང་ལ་གང་དགོས་ཡོད་པ་རེད། ཁང་པ་གྲུ་བཞིའི་
ནང་སྟོར་ནམས་སུ་སྤྱང་རྟ་ཁ་དོག་སྤྲོ་ཚོགས་པ་ཅན་སྟོན་ཡོད། བོད་ཀྱི་ཚོང་པ་
སོ་སོའི་གཉེར་པ་རེ་པལ་ཆེར་ཨ་ཀྲུ་ཁ་པའི་ནང་ལ་གཏན་བཞག་བྱས་པ་རེད།

བོད་ཀྱི་ཚོང་རྒྱས་ནི། ལྷགས་རིགས་དང་། སྤྱ་ཅི། དབྱར་རྩ་དགུན་འབྲུ་སོགས་
སྤྲོན་རིགས། སྤྱ་རིགས་བཅས་དང་། ཉག་རོང་གི་ཚོང་དཔོན་ནམས་ནས་གསེར་
སིལ་མའི་ཚོང་རྒྱས་ཀྱང་ཡོད།

རྒྱའི་ཚོང་རྒྱས་ནི། གཙོ་བོ་ར་དང་། དརུལ་དཀར་པོ། རས་ཆ། མེ་མདའ།
མདེའུ། ཉལ་ཐལ། ཚུ་དང་བུལ་ཏོག་ནམས་ཡིན། བོད་ཀྱི་ཡུལ་གྱི་དང་།
དགོན་པ། དཔོན་རིགས་ཀྱི་ཚོང་པ་ནམས་སོ་སོ་གནས་ཚང་ཨ་ཀྲུ་ཁ་པ་སུ་ཡིན་
གཏན་འཁེལ་བ་ཡོད་པ་རེད། རྒྱན་ལྟན་རུ་གནས་ཚང་བརྗེ་པོ་བརྗེ་སྟོན་མེད།
གལ་སྲིད་གནས་ཚང་བརྗེས་ན་ཁ་མཆུ་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། གལ་སྲིད་འཆར་
ཅན་ཀྱི་ཨ་ཀྲུ་ཁ་པ་དེའི་ནང་ལ་མགོན་པོ་གང་ཟིན་ནས་འདུག་ས་མེད་ན། ད་
གཟོད་གནས་པོ་བརྗེ་ཚོག་ ཨ་ཀྲུ་ཁ་པས་སྟོན་གནས་ཀྱི་ཁང་པ་དང་། རྟུ་ལོ་

འདྲགས་སའི་སྒོ་ར་མཐུན་སྒྲིལ་སྒྱུ་དང་། བོད་རྒྱུ་བར་དུ་ཚོང་འབྲེལ་དང་།
ཚོང་ཐག་གཅོད་རོགས་བྱེད་ཅིང་ཡོད། དཔེར་ན། བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚེའི་ཚོང་ལས་ལ་
མཚོན་ན། སྤྱི་ཚེ་སྒོ་བ་དང་སྒོ་བ་བྱ་ནས་བྱིར་ཡོད། སྤྱི་ཚེ་རྒྱ་སྤང་འབྲེགས་སྒྲིལ་
མེད། སྤྱི་ཚེ་ཀྱང་བཟང་དཔྱད་ལྟར་རིན་པོང་གཏན་འཁེལ་བྱེད་དགོས། སྤྱི་ཚེ་སྒོ་བ་
གང་ལ་ཇ་འཁོར་དུག་ག་ཚད་སྒྲོད་པ་དང་། ཡང་ན་དདུལ་དཀར་པོ་བྱས་ན་ག་
ཚད་སྒྲོད་པ་ཚོང་གཏན་དགོས། དེའང་ཇ་ལག་ཐོག་དུ་སྒྲོད་ན་རིན་པོང་བདེ་ལ།
གལ་སྲིད་ཇ་ལག་ཐོག་དུ་མེད་པ་ཉིན་ཤས་སྤྱི་དགོས་ན་དེ་ལྟར་སྤྱི་ཚེ་ཡང་རིན་
པོང་ཅུང་འཕར་ཞིང་ཡོད་འདུག །སྤྱི་ཚེ་ཉིན་གྲངས་མང་ཅུང་ལྟར་རིན་པོང་
ཡང་ཅུང་བྱད་པར་ཡོད་འདུག །དེ་ནས་རྒྱ་བོད་བར་ཚོང་གཏན་སྤྲོས། ཐོག་
མར་བོད་ཚོང་དཔོན་གྱིས་ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་ལ་གོས་ཀྱི་ཕུ་དུང་ནང་དུ་ལག་འཐེན་གྱིས་
སྤྱི་ཚེ་སྤྱི་ལས་ལ་རིན་པོང་ཇི་དགོས་བརྒྱ་སྒྲོད། དེ་ནས་ཨ་ཀྱ་ཁ་པས་རྒྱ་ཚོང་དཔོན་
ལ་དེ་བཞིན་བོད་ཚོང་པས་འདི་དགོས་ཟེར། བྱོད་རང་གིས་ཇི་ཅམ་སྒྲོད་བྱུང་ས་
རེད་ཅེས་འདྲི། དེ་ལྟར་ཕར་འདྲི་ཚུར་འདྲི་ཐེངས་ཁ་ཤས་བརྒྱད་ནས་རིན་པོང་
རིམ་བཞིན་འཕོ་འགྱུར་གཏོང་། ཉ་ལམ་ཚོང་འགྲིགས་ཁར། མཐར་ཨ་ཀྱ་ཁ་
པས་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་རིན་པོང་གི་ཉེ་བཅུ་དེའི་བར་བཅད་ནས། ངའི་བསམ་
འཆར་འདི་ཅམ་བྱས་ན་གཉིས་ཀ་ལ་ཁེ་ཚོང་ཡོད་པར་མཐོང་བས་དེ་བཞིན་མོས་
མཐུན་ཡོད་མེད་འདྲི། རྒྱ་སྒྲིལ་ལྟར་ན་པལ་ཆེར་ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་ཐག་གཅོད་ལྟར་
ཚོང་འགྲིགས་སྒྲིལ་ཡོད་ཟེར། དེ་ནས་ཇ་བདག་ཚོང་དཔོན་གྱི་ཚོང་ཇུས་དེའི་ 4.%
ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་ལ་སྒྲོད་དགོས། དེ་ལ་སྤྱི་མགོ་སྒྲོད་ཟེར། དེ་ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་ལས་ཀའི་བྱ་
སྒོ་ཡིན། ཁེ་ཚོ་ལ་ལས་ཀའི་སྤྱི་ཚེ་སྒྲོད་རྒྱ་རེད་འདུག །བོད་ཀྱི་ཚོང་པ་ཚོས་ཇ་དང་
དདུལ་ལ་དགའ་པོ་བྱེད། ཤོག་སྒྲོར་ལ་རིན་ཐང་མི་བཅི་ཟེར། །མི་ཉག་ལྟག་སྒྲོའི་
ནང་འདུག་མཁན་གྱི་ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་ཚུང་རིགས་ཁག་གཅིག་ནི་མར་དང་། འབྲུ་
རིགས་སྤྱི་ལས་ཉེ་ཚོང་གི་གནས་བདག་ཡིན་སྤྲོས་བྱ་སྒོ་ཆེན་པོ་མེད། དེས་ན་ཨ་
ཀྱ་ཁ་པ་དེ་རིགས་དཔལ་འབྱོར་གྱི་སྒྲོབས་ཤུགས་ཞན་པ་ཡིན། གཡག་རྩ་སྤེལ་
དང་། མི་ཉག་སྤེལ་གཉིས་ཀྱི་ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་སོ་སོའི་བཀོད་སྒྲིག་འོག་བོད་ཀྱི་ཚོང་པ་

[illegible]

ཡོ་གསར་སྐབས། ཨ་གུ་ཁ་པ་མ་མདོར་སྟོང་གི་གཉེར་པ་ནམས་མཚོན་དུ་འབོད་
ནས་གསོལ་སྟོན་དངས་སྟོལ་ཡོད། གསོལ་ཆིག་གཙོ་བོ་ཤ་དང་། ཤ་ཕྱག་ཕྱག་མང་
པོ་བཟོ་སྟོལ་ཡོད། སྐབས་དེར་ཉིན་རེ་གནས་བདག་སོ་སོའི་ནང་དུ་ཤ་བཅག་པའི་
སྒྲ་རྒྱན་ཆད་མེད་པ་ཞིག་ཡོད། བོད་ཀྱི་ཆོང་པ་དང་། གཉེར་པ་ཆོ་ཤ་ཕྱག་ཕྱག་
བཟའ་རྒྱལ་དགའ་བོ་ཡོད་པ་རེད། ཨ་གུ་ཁ་པ་ཁག་གིས་རྒྱ་བས་ཡག་པོ་བཟོ་མི་
ཤེས། །བོད་ཀྱི་ཆོང་པ་ཆོས་ལོ་གསར་སྐབས་རྩ་བས་སོགས་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་
ཆོ་ལ་མཚོན་འབོད་རྒྱས་པ་རེ་གཏོང་སྟོལ་ཡོད། ཡོ་གསར་སྐབས་སུ་རྩ་བས་

ཚོས་ཉིན་རེ་རྒྱ་དོས་གཉིས་སམ་གསུམ་ལས་མི་རྒྱབས་པ་ངལ་གསོ་ཞིང་། ཚོང་
 དཔོན་གྱི་གཏང་རགས་ནམས་ལོངས་སྟོང་ནས་སྦྱིད་པོ་བཏང་ཞིང་ཡོད། ཚོང་
 དཔོན་གྱིས་ཁོ་ཚོ་ལ་རྒྱུ་བས་མ་དང་། ཤ་མར། ཁ་ཟས། མཐུད། ཆང་སོགས་
 ཟ་འཐུང་གང་ཐུབ་གཏོང་སྟོན་ཡོད། །དཔོན་པ་ཁག་གི་མདོ་སྟོང་གི་གཉེར་པ་
 གསར་ཤིང་བརྗེ་སྐབས། གནས་པོ་དང་། གྲོགས་པོ་སོགས་གདན་དྲངས་ཏེ་གསོལ་
 མགོན་རྒྱས་པ་ཞིག་བཏང་སྟོན་ཡོད། སྐྱ་མགོན་རྣམས་ལ། དཀར་གསུམ། མངར་
 གསུམ། ཤ། མཐུད། ཁ་ཟས་སོགས་རྒྱས་གཤམ་བྱ་ཞིང་། གཉེར་པ་ཤིང་པ་རང་
 ཉིད་གྲལ་གྱི་བྱར་ཁྲག་ཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་ནས། ཚམ་པ་ཞིག་བཟའ་ནས་གསོལ་ཆས་
 ཐབ་ཆག་ཅིག་བྱ་སྟོན་ཡོད། དེ་ནི་ཁོ་རང་གཉེར་པའི་འགན་ཁུར་རིང་དཔོན་པའི་
 རྒྱ་ལོར་ཟས་མེད་པའི་བརྒྱ་ཉགས་ཡིན་ཟེར། མགོན་པོ་རྣམས་ནི་རྒྱུ་གཏན་ཏུ་
 གནས་སྒྲ་མི་དགོས་པ་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་ནང་ཏུ་སྟོང་ཚག་པ་དང་། ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ལ་
 དཀའ་ངལ་བྱུང་ན་ཚོང་བདག་རྣམས་ཀྱི་ལྟ་སྟོང་བྱེད་སྟོན་ཡོད་སྐབས། གནས་པོ་
 དང་མགོན་པོའི་བར་འབྲེལ་བ་ཏུ་ཅང་གཏོང་བཟུང་ཆགས་ཡོད། གནས་པོའི་
 སྦྱིད་སྦྱག་མགོན་པོས་བཟུ། མགོན་པོའི་ཚོང་དོན་གནས་པོས་བཟུ། ཞེས་བཤད་
 སྟོན་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་གྲལ་རྒྱལ་རོང་སྐྱུ་གྱི་བྱིས་
 གཞིས་མེ་ལ་ཤོར་རྗེས། དར་རྒྱས་དཔོན་པ་དང་། ཉ་རག་དཔོན་པ་གཉིས་ཀྱི་
 རང་གི་གནས་པོའི་བྱིས་གཞིས་སྐར་གཞིས་བསྐྱར་གསོ་བྱ་རྒྱུའི་འགན་བཞེས་ཡོད་
 ལྟར་རོ།

ས་བཅད་བཞི་ལ། ཟངས་སྒྲ་མ་འདི་སྟོར།

ཟངས་སྒྲ་མ་ནི་ས་སྐྱ་དཔོན་གྱི་སྒྲ་མ་ཞིག་ཡིན། ས་སྐྱ་དཔོན་པ་ནི་ད་ལྟའི་
 ཏང་གི་སྟོབ་ལྟའི་ཁང་མལ་ཏུ་ཡོད། མདོ་དཔོན་ཁག་བརྒྱན་གྱི་ཡ་གྲལ་ཞིག་ཡིན།
 བར་སྐབས་ཤིག་ན་ཟངས་སྒྲ་མ་སྐྱ་གྲགས་ཆེ་བས་རྒྱ་ལོར་ལོངས་སྟོང་སྐྱུ་གྱང་
 འགན་ལྷ་མེད་པ་ཞིག་ཆགས། དམངས་གཙོ་བཙོས་བསྐྱར་སྐབས་སུ་ལྷགས་ལ་
 རྒྱལ་པོ་ལས་ཀྱང་ཟངས་སྒྲ་མ་སྐྱ་སྟོབས་ཆེ་བ་ཡོངས་གྲགས་ཡིན།

ཟངས་སྒྲ་མ་སྐྱ་གྲགས་ཡོང་པའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ། ཅང་ཅེ་ཤིས་ཤིང་ཆེན་སོ་

སོའི་འགོ་པ་ནམས་ཟུ་ཏན་ (武汉) ལ་ཡོང་དགོས་པའི་བརྒྱུ་འབྱེད་འབྱོར་སྐབས།
སི་ཁྱོན་དཔོན། ལིའུ་ལུན་རུའི་བཟང་བཙོན་ཚུད་དོགས་ཀྱིས་འགོ་རྒྱ་ཐེ་ཚོམ་བྱེད་
པའི་སྐབས་དེར། ཟངས་སྒྲ་མ་ལ་ཕྱག་མོ་ཞིག་ལྷུས་ཏེ། ད་ལན་ང་གོ་མིན་སྲིད་
གཞུང་གི་བཀའ་ལྟར་ཟུ་ཏན་ལ་སྤྱོད་ན་ལེགས་སམ། ཡང་ན་ངོ་ལོག་བྱས་ན་
ལེགས་ཞེས་བཀའ་འདྲི་ལྷུས། ཟངས་སྒྲ་མའི་མོ་ལུང་ལས། ད་ལན་ཟུ་ཏན་སྤྱོད་ན་
ལེགས། བྱོད་ལ་བརྒྱུན་པ་སོགས་འབྱོར་མིན་མ་ངེས་ཀྱང་། སྤྱོད་ན་ལེགས་པའི་ངོ་
བབས། ཞེས་བཤད། ལིའུ་ལུན་རུའིས་སྒྲ་མའི་བཀའ་ལྟར་ཟུ་ཏན་རུ་ཚོགས་
འདུས་ལྷགས། ཅང་ཅེ་མྱིས་ས་གནས་ལེགས་སྦྱོང་དགོས་ཚུལ་དང་། གོ་མིན་སྲིད་
གཞུང་ལ། ལྷག་བསམ་ནམ་དག་གིས་ཞབས་ལྷུས་དགོས་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་
ཐེབས་གནང་ཞིང་། གོ་གནས་སྤར་འཇགས་བཞིན་སྤྱོད་བཏང་། དེ་ནས་བཟུང་
ཟངས་སྒྲ་མ་ལིའུ་ལུན་རུའི་ཡི་དབུ་སྒྲ་ཆགས་ཏེ། ཁོས་ཟངས་སྒྲ་མ་ཟངས་ལྷ་ཐེད་
པ་ (宋半仙) ཞེས་འབོད། ཟངས་ཀྱིས་ཅི་ལྷུས་ལ་རྒྱབ་སྦྱོར་བྱས་སྐབས། དར་
མདོའི་ལུང་རུ་ཟངས་སྒྲ་མ་སྐད་གྲགས་ཆེན་པོར་ཆགས། མི་ཉག་ཁ་ལ་གྱུ་བཞིའི་
མི་སེར་ནམས་ཉིན་ལྟར་བང་སྤྲིག་ནས། ཟངས་སྒྲ་མའི་མདུན་རུ་མཇལ་ཁ་ལྷུ་
མཁན་མང་བས། རུས་རྒྱན་མཇལ་ཁ་ཐོབ་དཀའ་བར་གྱུར། བོད་ཀྱི་སྤེལ་ག་
ནང་འབྲུགས་བྱུང་སྐབས་ཟངས་སྒྲ་མ་ལ་ཁ་མཆུ་གཏུགས་པ་དང་། ཡང་ན་ཟངས་
སྒྲ་བརྒྱུད་ནས་ལིའུ་ལུན་རུའི་ལ་བྱོད་གཏུགས་སྒོལ་ཆགས། གཙོ་བོར་མི་ཉག་ཁ་ལ་
གྱུ་བཞིའི་སྤེལ་བངས་དང་། འབའ་སྤེལ་ག་བཅས་ལ་ལིའུ་ལུན་རུའི་གིས་ཐེ་
གཏོགས་བྱེད་ཅིང་ཡོད། ཆབ་མདོ་དང་། སྤེལ་ག་ དཀར་མཛེས། ཉག་རོང་
སོགས་སུ་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་སྤྱོད་ཅིང་ཡོད་པ་མ་རེད། དེ་ནས་ཟངས་སྒྲ་མ་ཁ་བ་
རྒྱ་མཚོའི་ (姜家锅庄) ནང་སྤྱོད་མག་བྱས་ནས་བསྐྱོད། འོན་ཀྱང་ཁ་བ་རྒྱ་མཚོ་ལ་
དབང་ཆ་གང་ཡང་མེད་པར་ཟངས་སྒྲ་མ་བྱིས་བདག་ཆགས། ཁ་བ་རྒྱ་མཚོའི་
མནའ་མ་ལྷགས་ལའི་སྲས་མོ་རིན་ཆེན་ཟེར། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཨ་ནེ་ཡིན།
དེ་ལ་བུ་མོ་གསུམ་ཡོད། ཆེ་བ་ལ་རྒྱལ་མ། འབྲིང་བ་ལ་སྤང་འབར། ཆུང་བར་ལ་
འབི་ཟེར། སྤང་འབར་དཀར་མཛེས་ལ་མནའ་མ་སོང་བ་རེད། དེ་ལ་སྲས་མེད། ཁ་

བ་རྒྱ་མཚོའི་ནང་དུ་སྤྲོས་མེད་པར་རྒྱ་མོ་སྤྲོས་སན་ཅེ་(孙三姐)ལས་སྤྲོས་པའི་ཕྱ་
གུ་ཞིག་གསོས། ཟངས་སྒྲ་མས་དེ་ལ་མིང་ལས་དབང་བཏགས། དེའི་དོན་ནི་ཁྱོད་
རང་སྤོན་གྱི་ལས་དབང་གིས། དེང་ཚང་གི་ནང་ལ་བྱུང་བ་ཡིན་པའི་དོན་རེད་
ཟེས།

ས་བཅད་ལྔ་པ། ཨ་ཁྱ་ཁ་པ་དང་ཀོ་ཀྲང་།

མི་ཉག་ལྷགས་རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་གི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ལ་ཨ་ཁྱ་ཁ་པ་
དང་། རྒྱ་སྐད་དུ་དེ་དག་ལ་ཀོ་ཀྲང་ཞེས་འབོད་སྤྲོལ་ཡོད་པ་འདི་གཉིས་དོན་
གཅིག་ཡིན་ནམ་ཞེ་ན། འདི་ལ་བཤད་སྤྲོལ་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་དག་
གཏན་འཁེལ་བ་ནི་གཅིག་ཀྱང་མི་འདུག །བཤད་སྤྲོས་ལ་ཞིབ་དུ་བཏགས་ན་ང་ཚོས་
དོན་དེ་གང་ཡིན་ར་སྤོང་བྱེད་ཐུབ་པར་ཡོང་སྟེད། དེས་ན་ཁོ་ཚོས་འདིར་བཤད་
སྤྲོལ་མི་འདྲ་བ་ཚང་མ་དཔྲུས་གཅིག་དུ་བཀོད་པར།

[[༡]] ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཞལ་གསུངས་ལོ་རྒྱུས། “ཨ་ཁྱ་ཁ་པ་དང་།
‘ཀོ་ཀྲང་’ གཉིས་ཐ་སྟད་བྱུང་བའི་རྒྱུ་རབས་མི་འདྲ་ལ། ནང་དོན་ཡང་མི་འདྲ།
ཨ་ཁྱ་ཁ་པ་ཞེས་པ་ནི། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་སྤོན་ཆེན་གྱི་མཚན་གནས་ཤིག་ཡིན།
དཔེར་ན། རྩེ་དགའི་མདུན་སྐོར་ཞེས་པ་དང་དོན་གཅིག །ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་
ཐོག་མར་སྤོན་ཁག་ཁ་ཤས་ཤིག་ཡོད་པར། དེང་རྒྱུ་ཕྱག་རྒྱས་གཅིག་དང་།
གཉེར་ཆེན་བཞི་ཞེས་པ་དེ་དག་རེད། དེ་ནས་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་དུག་བརྒྱའི་རིང་ལ་རིམ་
བཞིན་འཕེལ་རྒྱས་ཕྱིན་ཏེ། སྤྱི་ལོའི་རྒྱུ་རབས་ཉི་ཤུའི་སྟོང་ཙམ་དེར་ཨ་ཁྱ་ཁ་
པ་ཞེ་བརྒྱད་ཅེས་པ་དེ་བྱུང་བ་རེད། དངོས་གནས་བྱས་ན་ཞེ་བརྒྱད་ཡོད་པ་མ་
རེད། དུད་ཚང་ཆེ་བ་ལ་རྣམས་ལ་ཨ་ཁྱ་ཁ་པའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་ལ། རྒྱུང་བ་
རྣམས་ལ་‘ར་དཀྱུལ་’ཟེར་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། སལ་ཆེར་ཨ་ཁྱ་ཁ་པ་དང་ར་དཀྱུལ་
བསྐྱམས་པར་ཞེ་བརྒྱད་ཡོད་རྒྱུ་རེད། ཨ་ཁྱ་ཁ་པ་ཁག་དེ་དག་སོ་སོ་ལ་ལྷགས་ལ་
རྒྱལ་པོའི་འོས་འགན་སོ་སོར་ཡོད་པ་རེད། དཔེར་ན། གཉེར་ཆེན། གཉེར་རྒྱུང་།
ཕྱག་མཛོད། རྟ་དཔོན། རྟོན་དཔོན། སྤོང་ཕྱུང་ལ་སོགས་པའི་འོས་འགན་དང་
ཐོབ་ཐང་སོ་སོར་ཡོད་པ་རེད། ‘ཀོ་ཀྲང་’ཞེས་པ་ནི། མན་རྩ་གོང་མའི་རྒྱལ་

རབས་ཀྱི་མཚུག་དུ། ཁམས་སྤྱོད་ས་སྤྱུལ་དཔོན་རྒྱ་བརྒྱུད་ཀྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་
སྐབས། ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཤོར། རྒྱལ་པོ་འཛིགས་བྲལ་ཡུལ་བུད་ནས་རྟུ་
དང་། རོང་བྲག་སོགས་སྤྱོད་གནས་སྐབས་ཉེན་ཡོལ་དུ་བཞུགས་སྐབས། དར་མདོའི་
ཨ་ཀྲ་ཁ་པ་རྣམས་ལ་གཅིག་གྱུར་གྱི་དཔོན་པོ་མེད་པས། ཆོང་ལས་དང་འབྲེལ་
ནས། རང་རང་གི་སྟོབས་འབྱོར་གོང་འཕེལ་གཏོང་བའི་ཐབས་ལམ་བཅས་བའི་
དུས་སྐབས་ཤིག་བྱུང་བ་རེད། དུས་དེར་བོད་ཀྱི་སྤེ་དཔོན་དང་། དགོན་པ་ཁག་
གི་ཆོང་པ་རྣམས་སྦྲན་རྒྱས་དང་། ལྷགས་རིགས་སོགས་བྱིར་ནས་དར་མདོར་
ཡོང་སྐབས། དར་མདོར་རང་རང་གི་གནས་ཆང་ཨ་ཀྲ་ཁ་པ་རྣམས་བརྒྱུད་ནས་
རྒྱ་ཆོང་པ་དང་འབྲེལ་བ་བྱེད་དགོས་ཤིང་ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་རྒྱ་བར་གྱི་ཆོང་
འགྲིགས་ཐབས་ཀྱང་། ཕལ་ཆེར་ཨ་ཀྲ་ཁ་པའི་རག་བཀོད་ལྟར་སྤྱོད་གཉིས་གས་
ཁས་ལེན་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། རྒྱུ་སྤྱོད་རིམ་བཞིན་རྒྱ་ཆོང་པ་ཆོས་ཨ་ཀྲ་ཁ་པ་ལ་
གོ་གྲང་ཞེས་འབོད་སྟོལ་བྱུང་འདུག །འབོད་སྟོལ་འདི་ཐོག་མར་སྤྱི་ལོ་༡༧༡༥ལོ་
ལས་མས་ཅམ་ཞིག་ནས་བྱུང་ཡོད་པར་འདྲ། ཆོང་མས་བོད་སྐད་སྐྱུ་རྒྱུར་ཉམས་
པའི་མིང་ཞིག་རེད་ཅེས་ཟེར། གཅིག་བྱས་ན་ཁོ་ཆོས་ཨ་ཀྲ་ཁ་པ་ལ་ཆོང་འབྲེལ་གྱི་
གནས་ཆང་ལྟ་བུ་ཞིག་མཐོང་ཞིང་ཡོད་སྟབས། ཕལ་ཆེར་ཨ་ཀྲ་ཁ་པ་དང་། བོད་
ཀྱི་ཆོང་པ། རྒྱ་ཆོང་པ་གསུམ་འདུས་གནས་ཡིན་སྟབས་ཐབ་ཇོ་སུམ་ཚུགས་ལ་
དཔེར་བྱས་ནས་མིང་བཏགས་པ་ཡང་ཡིན་སྟེ་སྟོལ་ཞེས་གསུངས། །

[[༢]] དཀར་མངོས་སྤུལ་《སྤྱིད་གོས་དབྱེད་ཡིག》ལས། སྤྱི་ཞབས་ཀའོ་ཅི་
ཁང་(高济昌)དང་། ལའེ་ཙོ་གྲང་(来作中)རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་བྲིས་པའི་《དར་
མདོའི་གོ་གྲང་གི་མཐོང་ཐོས་ཟིན་བྲིས་》(康定锅庄传闻录) ཞེས་པ་ལས།

“སྤྱི་ཆབ་(古草)ཞེས་པའི་བཤད་སྟོལ་ནི། 《མན་རྩའི་ལོ་རྒྱུས་མ་ཟིན་》ཤོག་
དྲིལ་༡༡༥པ་ལ། ‘ལྷགས་ལ་ས་མགོའི་འོག་དུ་ཐད་གཏོགས་ཀྱི་བརྒྱ་དཔོན་ཞི་བརྒྱུད་
ཡོད་ཅིང་། བོད་སྐད་དུ་སྤྱི་ཆབ་ཅེས་པ་དེ་རྒྱ་སྐད་དུ་ཏའེ་པའོ་(代表)ཞེས་
པའི་དོན་ཡིན། ཞེས་པ་དེ་ལ་གཞི་བཟུང་བ་ཅིག་རེད། སྤྱི་ཆབ་དང་། གོ་གྲང་(锅
庄) སྤྱི་འདྲ་བ་ཅིག་རེད། དེར་བཞེན་ས་མགོ་འོག་གི་བརྒྱ་དཔོན་རྣམས་ཀྱིས་

བཏང་བའི་སྐྱ་ཚབ་ནམས་དར་མདོར་བཞུགས་པ་ལ་གོ་གང་ཞེས་ཟེར། ཞེས་
བཤད། །

སྐྱ་དྲག་(古曹)ཅེས་པའི་བཤད་སྟོལ་ནི། བོད་སྐད་ཀྱི་སྐྱ་དྲག་དང་གོ་
གང་ཡང་སྐྱ་འདྲ་པོ་ཡོད་པ་རེད། དེར་བཞེན་འགའ་ཞིག་གིས། སྐབས་དེར་
ལྷགས་ལ་ས་མགོའི་འོག་གི། དར་མདོར་བཞུགས་པའི་སྐྱ་དྲག་ནམས་ཀྱི་མཚན་
ཡིན་ཞེས་ཟེར། །

སྒྲི་རྩ་(姑薩)ཞེས་པའི་བཤད་སྟོལ་ནི། གོ་གང་དུ་དེ་ཚོང་ཐམས་ཅད་ལ་སྒྲི་རྩ་
སྐྱ་ལེགས་རེ་ཡོད་པས་མིང་དེ་ལྟར་ཆགས་པ་རེད། ཅེས་ཟེར། །

གོ་ཙོབ་(锅灶)ཞེས་པའི་བཤད་སྟོལ་ནི། འགའ་ཞིག་གིས། དར་མདོར་
ལྷགས་ལ་ས་མགོ་མ་ཚུགས་པའི་གོང་དེར། ཚོང་དཔོན་ནོར་བུ་བཟང་པོ་རྒྱན་
ལྷན་དུ་དར་མདོར་ཚོང་རྒྱུ་སར་ཡོང་གི་ཡོད་པ་རེད། ཁོ་ཚོས་བདལ་ཁལ་
ནམས་དེད་ནས་དར་མདོར་སླེབས་ཆེས། རྫོ་སྐམ་ཚུགས་བཅས་པའི་ཐབ་རྩ་སྟོད་
བཅུགས་ནས་ཇ་བཀོལ་ཞིང་ཡོད་པས་མིང་དེ་ལྟར་ཐོགས་པ་རེད། གོ་གང་ཞེས་
པ་སྟོད་ལ་དཔག་པའི་ཐབ་བཅའ་བའི་དོན་ཡིན། ཞེས་བཤད།

གནས་ཚང་(旅栈)ཞེས་པའི་བཤད་སྟོལ་ནི། མན་རྩའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་
མཁུག་རྒྱ། ‘ཡུལ་དཔོན་རྒྱ་བསྐྱར་’(改土归流)ཀྱི་སྐབས་སུ། བོད་ཀྱི་ཚོང་པ་ཚོས་
རྟ་དྲེལ་ནམས་ལ་ས་གནས་ཀྱི་ཐོན་ཁུ་ནམས་བཀལ་ཏེ། དར་མདོར་ཇ་དང་། མཱ།
དར་རས་སོགས་སྒྲི་མང་ཚོང་ཁུ་ཉེ་སར་ཡོང་སྐབས། དར་མདོར་སླེབས་ཆེས་
རང་རང་ལ་གཏན་འཇགས་ཀྱི་གནས་ཚང་གོ་གང་རེ་ཡོད་པ་མ་ཟད། དེའི་སྒྲི་
རྩའི་ནང་དུ་ཚོང་ཁུ་ནམས་བཅུགས་ཤིང་། རྟ་དྲེལ་ནམས་གསོ་ཚགས་བྱེད་ཚོག་
ཅིང་ཡོད་པས་མི་ནམས་ཀྱི་གོ་གང་ལ་གནས་ཚང་གི་འདུ་ཤེས་འཛིན་འཛིག་ཅིང་
ཡོད་པ་རེད། གོ་གང་ཞེ་བརྒྱད་ཀྱི་ནང་དུ་མ་ཚུད་པའི་གོ་གང་དེ་དག་ནི།
མན་རྩའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མཁུག་རྒྱ། ‘ཡུལ་དཔོན་རྒྱ་བསྐྱར་’ཀྱི་ཆེས་སུ་གསར་དུ་
བཅུགས་པའི་འགྲུལ་ཤག་དང་། གནས་ཚང་ཞིག་རེད་འདུག ཁོ་ཚོ་རང་ལ་
དབང་པའི་སྒྲི་རྩ་རེར་ཡོད་ཅིང་། མི་ཚོས་གོ་གང་ཅེས་འབོད་སྟོལ་ཡོད་ནའང་།

དར་མདོའི་མི་དམངས་ཀྱི་སེམས་ལ། ཁོ་ཚོ་དང་་གོ་གྲང་་ཞེ་བརྒྱད་པོ་གཞན་
ནམས་དང་ཚ་བ་ནས་མི་འདྲ་བའི་དབྱེ་བ་གསལ་པོར་སྤྲོ་ཞིང་ཡོད་འདུག ། ཅེས་
པར་གསལ།

[[༣]] སྤྱི་ངོ་མི་ཉག་བསྟན་འཛིན་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། ་གོ་གྲང་་ཞེས་པ་
ནི། ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ནམས་རྒྱན་ལྟན་རྩ་མཉམ་རྩ་འཛིན་ནས་སོ་སོའི་སྒོ་རྩའི་ནང་རྩ་
སྒྲིང་ཁ་གཏོང་ཞིང་བསྐྱར་བྱོ་བརྒྱུད་ས་སྤོལ་ཡོད་པ་ལ། རྒྱ་མི་ཚོང་པ་ཚོས་བསྐྱར་
བྱོའི་སྒྲ་མ་དག་པ་་གོ་གྲང་་ཞེས་འབོད་སྤོལ་འདི་བྱུང་བ་རེད། ཅེས་གསུངས། །

གོང་གི་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་ཞལ་གསུངས་ལྟར་ན། ཨ་གྲུ་ཁ་པ་དང་གོ་གྲང་
གཉིས་ནི་རྩ་དྲ་ཚོང་གཅིག་ལ། རྣམ་པ་མི་འདྲ་བའི་ཐོབ་ཐང་རིགས་གཉིས་བྱུང་
བའི་འབོད་སྤོལ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱི་སོ་སོས་ངོས་འཛིན་སྟངས་
མི་འདྲ་བའི་འབོད་སྤོལ་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཡིན་པར་མཐོང་བྱུང། ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ཞེས་
པ་ནི་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་སྲིད་དབང་བྱུང་བ་དྲང་རྩས་མཉམ་ཅམ་ནས་བྱུང་བ་ཅིག་
ཡིན་སྟབས། བལ་ཆེར་ས་སྤྱི་པའི་སྲིད་སྲྱེད་སྐབས་ནས་བྱུང་ཡོད་པ་ཞིག་རེད།
དེར་བརྟེན་ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ཞེས་པ་ནི་སྐབས་དེའམ་དེའི་གོང་གི་མི་ཉག་ཡུལ་སྐད་ཀྱི་
སྒོན་ཆེན་ནམ། གཉེར་པ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་དཔོན་མིང་ཞིག་ཡིན་པར་འདྲ། །

གོ་གྲང་ཞེས་པ་ནི། སྤྱི་ལོའི་རུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་འགོ་ཅམ་ན་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་
པོའི་སྲིད་དབང་འཐོར་ཞིག་སོང་བའི་རྗེས་སུ་ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ནམས་ལ་སྲིད་སྲྱེད་ཀྱི་
ལས་དོན་ཆེར་མེད་པར་གྱུར་པ་དང་། ཚོང་དོན་གཙོ་བོར་གཉེར་བའི་སྐབས་སུ་
རྒྱ་རིགས་ཚོང་དཔོན་ཚོས་འབོད་སྤོལ་བྱུང་བའི་ཐ་སྟངས་ཅིག་རེད་འདུག །དེས་
ན་བལྟ་བུའི་ཡུལ་གཅིག་ལ་བོད་རྒྱ་གཉིས་ཀྱིས་ལྟ་ཚུལ་མི་འདྲ་བའི་སྒོ་ནས་འབོད་
སྤོལ་བྱུང་བའི་མིང་ཞིག་བྱུང་བ་སྟེ། བོད་རིགས་ནམས་ཀྱིས་ལྷགས་ལའི་འོག་གི་
དཔོན་རིགས་ཤིག་གི་འདུ་ཤེས་འཛིན་ནས་འབོད་ཅིང་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་རིགས་
ནམས་ཀྱིས་ཡུལ་འདིར། རྒྱ་བོད་བར་རྩ་ཚོང་འབྲེལ་བྱེད་མཁན་གྱི་ཚོང་ལས་པ་
ཞིག་གི་འདུ་ཤེས་འཛིན་ནས་འབོད་ཅིང་ཡོད་སྟབས། དེའི་སྐོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བྲིས་
དང་འབྲི་ཚོས་ཀྱང་རྒྱ་བོད་ཀྱི་ལྟ་ཚུལ་ནམས་བསྐྱེས་ནས་བྲིས་འདུག །

ས་བཅད་བྱས་པ། ཨ་གུ་ཁ་པ་འི་ལས་རིགས་ཀྱི་འབྱུང་བ།

ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཞལ་གསུངས་ལོ་རྒྱུས་^①། ཨ་གུ་ཁ་པ་ཞེས་པ་ཐོག་མར་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་གི་དཔོན་རིགས་ཀྱི་མིང་དང་། ལས་འགན་ཡོད་པ་ཞིག་རེད། དེ་རྗེས་ཨ་གུ་ཁ་པ་འི་ལས་རིགས་ལ་འབྱུང་བ་བྱུང་བའི་རྗེས་སུ་རྒྱ་མིས་ཀོ་གྲང་ཞེས་འབོད་སྟོལ་བྱུང་བ་རེད། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་འཛིགས་བྲལ་རྒྱ་དམག་གི་ཉེན་ཡོལ་དུ་རྟུ་ལ་བྱོས་རྗེས། སྤྱི་ལོ་༡༧༡༣ལས་མས་ཅམ་ལ་ལྷགས་ལ་འི་སྲས་ཚུང་བ་རྒྱལ་སྤྱི་ད་སྤྱི་ད་བཞིན་བཞུགས་པར་དབྱི་དུག་དུག་དམག་གིས་བསད། ཨ་གུ་ཁ་པ་རྣམས་ལ་གཅིག་གྱུར་མགོ་པ་མེད་པར་ཆགས་སྤྲུལ། སོ་སོའི་འཛོན་ཐང་ལྟར་ཚོང་ལས་ཀྱི་འགོ་བཙུགས་པ་རེད། སྤྲུལ་དེར་རྒྱ་ནག་གི་ཇ་ཚོང་པ་དུད་ཁག་ལྟ་དར་མདོ་ཡོང་གནས་གཏན་སྤོང་བྱས་པ་རེད། དེའི་ནང་རྒྱ་དུད་གཅིག་སེ་ཁོན་གྱི་ཡིན་ཞིང་། གཞན་རྣམས་ཞིའི་ཨན་ནས་ཡིན་པར་བཤད། དེ་དག་ལ་རྒྱའི་ཇ་བདག་ཁག་ལྟ་ཞེས་གྲགས། ཁམས་སྤྱོགས་ཀྱི་དཔོན་སྤེ་དགོན་ཁག་གི་ཚོང་པ་ཐམས་ཅད་དར་ཅེ་མདོར་ཚོང་འགྲོས་ཡོང་ས་གཙོ་བོར་ཆགས། ཨ་གུ་ཁ་པ་རྣམས་ནི་བོད་ཀྱི་ཚོང་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཚང་དང་། ཚོང་རོགས་བྱེད་ཅིང་། རྒྱའི་ཚོང་དཔོན་ཚོ་དང་ཚོང་ལས་འབྲེལ་གཏུགས་བྱེད་མཁན་ཆགས་པ་རེད། དེ་དག་མི་ཚོས་ཀོ་གྲང་ཞེས་འབོད་སྟོལ་བྱུང་འདུག །དོན་དུ་ཀོ་གྲང་ཞེས་པ་ནི་རྒྱ་ཚོང་པ་རྣམས་ཀྱིས། དར་མདོའི་ཚོང་འབྲེལ་བྱ་ཡུལ་གྱི་མི་ཚོང་ཆེ་རིགས་རྣམས་ལ་འབོད་སྟོལ་གྱི་མིང་ཞིག་ཡིན་འདུག བོད་ཀྱི་ཚོང་དཔོན་རྣམས་ཀྱི་ཚོང་རྩིས་སྤྲུལ་རིགས། ལྷ་ར། སྤྱ་ཅི། འབྲུ་སོགས་སྤྲན་རིགས་རྣམས་ངེས་པར་དུ་ཨ་གུ་ཁ་པ་བརྒྱུད་ནས་རྒྱའི་ཇ་བདག་རྣམས་ལ་འབྲེལ་གཏུགས་བྱེད་དགོས་ཤིང་། རྒྱའི་ཇ་དང་། དར་རས་སོགས་ངེས་པར་དུ་ཨ་གུ་ཁ་པ་བརྒྱུད་ནས་འབྲེལ་བ་བྱ་དགོས་པ་ལས་རྒྱ་བོད་ཐད་ཀར་ཚོང་འབྲེལ་བྱ་མི་ཚོག །ཚོང་འགྲིགས་ན་ཨ་གུ་ཁ་པ་ས་ཇ་བདག་ནས་ཚོང་རྩིས་ཀྱི་བརྒྱ་ཆ་བཞི་ལོན་ཞིང་ཡོད་པ་ཁོ་ཚོའི་སྤྱ་བབས་རེད།

① སྤྱི་ལོ་༡༩༠༥ལོའི་ཟླ་༧པའི་ཚེས་༣༠ཉིན་གྱི་བེན་བྲིས།

དེས་ནས། བོད་ཀྱི་ཚོང་དཔོན། ཨ་གུ་ཁ་པ། རྒྱའི་ཇ་བདག་གསུམ་པོ་ཐབ་རྩོ་
སུམ་ཚུགས་ལ་དཔེར་བྱས་ནས། རྒྱ་མི་ཚོས་ཀོ་གྲང་ཞེས་བཏགས་པ་མིན་ནམ།
ཞེས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་གསུངས། །

ས་བཅད་བརྒྱན་པ། ལྷགས་ལའི་དཔོན་རིགས་ཀྱི་རིམ་པའི་སྒོར།

ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་ཞལ་གསུངས་ལོ་རྒྱུས་^① ། ལྷགས་ལའི་དཔོན་རིགས་
སྒོར། ཨ་གུ་ཁ་པ་ལ་རིགས་ཆེ་ཆུང་གཉིས་ཡོད། ཆུང་བའི་རིགས་ལ་ར་དཀྱིལ་བེར།
དེ་ལ་དཔལ་འབྱོར་སོགས་ཚྭ་གས་གང་ཐད་རྒྱས་པ་ཆུང་བའི་རིགས་ཡིན།

ལྷགས་ལའི་པོ་བྲང་ནང་དུ། ༡ རྒྱུ་རིགས། ༢ ཞབས་ཕྱི། ༣ རྒྱུ་ཡིག་ཚོགས་
པ། གཉེར་པ་གཉིས་ནས་གསུམ་བར་ཡོད། གཉེར་པའི་ལས་འགན། ལྷ་སྐྱང་འབྲོག་
སྡེ་ཁག་དང་། ཞིང་ཁུལ་གྱི་སྡེ་འབངས་རྣམས་ལས་མར་དང་འབྲུ་སོགས་ཤེས་ལ་
བསྐྱེད་ཤོས། གཉེར་པ་ལ་ལོ་གཅིག་གི་སྐུ་ཕོག་ནས་སྒོ་བ་༡༢ཡོད། འགྲོ་ན་རྟ་ཕོག་
དང་། བསྐྱེད་ན་ཁང་པ་སོགས་གང་དགོས་ཡོད། ལྷགས་ལའི་ནང་ལ་མགོན་པོ་
གཙོ་བོར། ཆབ་མདོ་དང་། ཆ་བ་རོང་པ་སོགས་སྡོད་མཁན་ཡོད། །

[[རྒྱུ་ཡིག]] ཨ་གུ་ཁ་པའི་ནང་དུ་རྒྱུ་ཡིག་གི་འགན་ཁུར་མཁན་གང་དེའམ་
དེ་ལས་གཞན་པའི་བྱིམ་ཚང་གི་བྱ་བ་རྒྱུད་ཅིག་གིས། རྒྱ་བོད་དབྱིན་གསུམ་སྦྱོར་
དགོས། མ་མཐའ་ཡང་སྐད་གཉིས་བྱང་ཆུབ་པ་ཞིག་བྱང་རྗེས་ལྷགས་ལའི་རྒྱུ་
ཡིག་གི་གོ་གནས་ཐོབ་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། སྤྱིར་བཏང་རྒྱུ་ཡིག་དེ་མི་རབས་བརྒྱུད་
པའི་བྱིམ་རྒྱུད་ཀྱི་ལས་རིགས་ཤིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་ལྷགས་ལའི་མངའ་སྡེ་ཁག་གི་སྡེ་
འབངས་ནས། བོད་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་ལེགས་པོ་ཤེས་མཁན་གཞོན་ནུ་ཤེས་ཡོན་
ཅན་ཡོད་རིགས་ལྷགས་ལའི་རྒྱུ་ཡིག་བྱ་ཚོག་ རྒྱུ་ཡིག་གི་ལས་འགན། རྒྱན་
ལྷན་གྱི་རྒྱུ་ཡིག་གི་ལས་ཀའི་ཐོག་དུ། བོད་རྒྱའི་འབྲེལ་མཐུན་གྱི་ཡིག་ཆ་ཁག་
སོགས་རྒྱན་ལྷན་གྱི་རྒྱུ་ཡིག་གི་ལས་ཀ་བྱེད་རྒྱ་དེ་རེད། །

[[ཁ་བཞོ་པ]] དབྱར་དུས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱན་སྦྱོར་གྱི་ཞོ་དང་། མར་

① སྤྱི་ལོ་༡༩༩༤ལོའི་ཟླ་བ་༧པའི་ཚེས་༣༠ཉིན་གྱི་ཟིན་བྱིས།

སོགས་འབྲལ་མཁན་གྱི་ལྷ་སྐྱང་འབྲོག་སྡེ་ཁག་ན་ཡོད། ལས་འགན། དབྱར་རྒྱུ་
འཆར་ཅན་གྱི་ཟླ་རེར་དེར་རྒྱུ་ལྷར་ན་མར་རྒྱ་ཡལ་མས་ཅམ་དང་། འབྲུང་ཚོད་
གྱི་ཞོ་མངར་མོ་དང་། རྒྱར་པོ་མང་པོ་སྟོད་དགོས། དབྱན་རྒྱུ་སེམས་ཅན་འཚོ་
སྐྱོང་ལས་ལས་འགན་གཞན་མེད། སྤྲ་བབ། ཟླ་རེར་འབྲུ་སྟོ་སྟེད་རེ། ལོ་གཅིག་ལ་
འབྲུ་དོ་པོ་རྒྱག་ཡོད། ཞབས་སྤྱི་པ་གཞན་རྣམས་ལའང་ལོ་ཕོག་འབྲུ་དོ་པོ་རྒྱག་རེ་
ཡོད། ཅེས་གསུངས།

[[མགོ་བཏག་པ]] ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་ཉེར་སྐྱོར་གྱི་དཔོན་རིགས་ཁག་སྟེ། དཔེར་
ན། ཁྱོ་སྐབས། ཚུ་ཆེན། པ་ལྷམ་སོགས་གྱི་མཁའ་ཁོངས་ནས་བྱིམས་འགལ་ཤོར་
བའི་མི་རྣམས་བྲོས་ནས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་ལ་མགོ་བཏགས་ཞུས་ན། མི་དེ་ལྷགས་
ལའི་ནང་རྒྱ་འདུག་ཆོ། འབྲུད་ཤིང་བཀས་རྒྱ་དང་། ར་མ་ཐབ་གཡོག་སོགས་སྟོ་སྟེ་
ནང་གི་ལས་ཀ་ཅག་ཅིག་བྱ་ནས་སྟོད་ཆོག་། དེའི་ཆོ་བས་གོས་དང་། ཉལ་ས་འཆར་
ཅན་གནང་སྟོལ་ཡོད་ཅིང་། བམ་ཞིག་གནས་གཞན་རྒྱ་འགོ་ཆོ། ཁྱོ་ཆས་ཆ་ཆང་
ཞིག་དང་གྲོ་ཆས་བཅས་པ་གནང་སྟོལ་ཡོད། །

མངའ་འོག་གི་དཔོན་རིགས། ༡ ཨ་ཀྱ་ཁ་པ། བརྒྱ་དཔོན་ཞི་བརྒྱད། སྤིང་
འཛིན་གྱི་རིམ་པ་དང་པོ། ལྷགས་ལའི་པོ་བྲང་། དཔོན་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ། སྤིང་
འཛིན་རིམ་པ་གཉིས་པ། སྟེ་པ། སྟོན་དབལ་སྐས་སྐབས། རིམ་པ་གསུམ་པ། དབྱ་བྲ།
དོ་རྩེ་བྲག་དགོན་པ། །

ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་ནང་མཐོ་ཤོས་དབལ་སྐས་སྐབས་ཡིན། དེའི་འོག་ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་ཆེ་
ཁག་རྣམས་ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱལ་རོང་སྐས་ཆོ་ཡིན། དེ་ལ་རྒྱ་སྐད་རྒྱ་ཅ་གོ་
ཀྱང་བེར། འཛིགས་བྲལ་གྱི་སྐྱན་ཚུང་བའི་ནང་རེད། དེ་ལ་རྒྱལ་རོང་སྐས་བེར་བའི་
རྒྱ་མཚན་ལྷགས་ལའི་མནའ་མ་ཆང་མ་རྒྱལ་རོང་ནས་བྱིད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད།

ཞབས་པད་ཆང་། རྒྱ་སྐད་རྒྱ་ཐེ་མིང་ཁིན་གོ་ཀྱང་བེར། ས་སྐས་སྐད་པ། རྒྱ་
སྐད་རྒྱ་ལོ་ཅ་གོ་ཀྱང་བེར། ས་སྐས་མགོ་པའི་མགོན་ཁང་ནང་ཆོང་དཔོན་ཞོར་
རྒྱ་བཟང་པོའི་རྟ་སྐྱ་ཡོད་པ་སྟེ་དགོ་ཁྱོམ་དེ་རྒྱ་སྐྱ་སྐྱ་གིས་བྱིར། རྒྱ་གཡག་རྣམས་
བཟོས་པ། དབྱལ་སྐྱད་སྐྱུ་ཞིག་གིས་བཤམ་པ་ཞིག་ཡོད། །

ཞབས་པད་ཚང་། རྒྱ་སྐད་རུ་ཐེ་མིང་ཁེན་གོ་གྲང་བེར། ས་སྐས་སྐང་པ། རྒྱ་
སྐད་རུ་ལོ་ཅ་གོ་གྲང་བེར། ས་སྐས་མགོ་པའི་མགོན་ཁང་ནང་ཚོང་དཔོན་ལོར་
བྱ་བཟང་པོའི་རྟ་སྐྱ་ཡོད་པ་སྡེ་དགེ་ཁྲིམ་དེ་བྱ་ཕྱག་ཕྱག་གིས་བྱིར། རྒྱ་གཡག་རྩས་
བཅོས་པ། དངུལ་སྤྱད་ཕྱུ་ཞིག་གིས་བཤན་པ་ཞིག་ཡོད། །

ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་ཐོབ་ཐང་ཡོད་པའི་ནང་ལ་ཅུང་བད་རྒྱ་སྟོབས་ཞན་པ་རྣམས་ལ་
ར་དཀྱིལ་བེར། དོན་རུ་ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་ཆེ་རིགས་ལས་གོ་གནས་རིམ་པ་གཅིག་
དམའ་བར་འདྲ། དེ་འོག་བརྒྱ་དཔོན་ཞེ་བརྒྱད་ཡོད། འདི་དག་ནི་མེ་ཉག་ཁ་
ལ་ཀྱ་བཞིའི་སྡེ་འབངས་སྤྱིའི་བདག་པོ་ཡིན། འོས་འགན་ནི་ཕྱི་དག་འདུལ་ཞིང་།
ནང་སྤྱི་སྤྱོད་བ་དང་། སྡེ་འབངས་ཀྱི་སྤྱི་དུག་ལྟ་སྤྱོད་དང་། ཞིང་འབྲོག་གི་
སོ་ནམ་ལས་ཀ་སྡེལ་ཞིང་རྒྱལ་འབངས་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་རྒྱ་དེ་རེད། །

ལེའུ་བཞི་པ།

ལྷགས་ལའི་སྒྲོན་འབངས་སྐྱོར་བཤད་པ།

ས་བཅད་དང་པོ། བཤམས་གཅིག་དང་གཉིས་ཆེན་བཞིའི་སྐྱོར།

གཅིག །དབལ་གསས་སྐབས། (包家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《དཀར་མཛོས་ཁུལ་རིག་གནས་ལ་རྒྱུས་ཀྱི་དབྱེད་གཞིའི་》 ཡིག་རིགས་དེབ་བཅུ་དྲུག་པ་ལས་གསལ་བར་ལྟར་ན། “དབལ་གསས་སྐབས་ནི་ལྷགས་ལའི་མདུན་སྒྲོན་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན། ཡུལ་མའི་རག་རྒྱུན་དུ། བདག་པོ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ། རྩེ་པ་དབལ་གསས་སྐབས་པ། ལྷ་མ་རྩོ་རྩེ་གྲགས་པ་ཞེས་བཤད་སྟེ་ཡོད་པ། འདིས་ཀྱང་གནའ་བོའི་རྒྱུ་སྤྱད་མདོའི་ཡུལ། འདིར་ཆོས་སྤྱི་དང་དབང་ཆ་འཛིན་ཚུལ་རགས་ཅན་རྟོགས་བྱུང། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་ནང་སྒྲོན་ལའི་ཡ་བྱལ་དང་། གཉིས་ཆེན་བཞིའི་ཡ་བྱལ་ཞིག་ཀྱང་ཡིན། དབལ་གསས་སྐབས་ཞེས་པའི་དོན་ནི་དཔོན་ཚང་འདིར་སྤྱོད་མ་བྱུང་ཅིང་རྒྱུད་པ་ཆད་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་སུ་བོན་ལྷ་མཆོད་པས་སྤྱོད་འཕེལ་སྐབས་མཆོན་དབལ་གསས་སྐབས་ཞེས་གསོལ། དེ་ནས་དཔོན་ཚང་འདིས་བོན་ལ་དད་པ་བྱེད་ཅིང་ཡོད། རྩེས་སུ་བྱ་སྒྲུབ་ནམས་གཞིས་གཉིས་སུ་ཆགས་ནས་དབལ་གསས་སྐབས་དུང་ཁག་གཉིས་སུ་བྱུང་བར་གསལ།”ཞེས་གསལ། རྩོད་གནས་ཟམ་པ་འོག་མ་རྩེ་དེང་རྒྱུ་ཁུལ་འབྲུ་རིགས་ལས་ཁུངས་ཀྱི་རྒྱབ་ལོག་དབལ་གསས་སྐབས་ཀྱི་ཁང་མལ་འདིར་ཡིན། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉིས་ཚུལ་སྐྱོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光) གིས་སྒྲོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། དོ་བདག །པོ་མེན་ཀང་། (包文光) རྩོད་གནས་མི་རིགས་སྤང་ལམ་སྐོ་རྟོགས་ཡང་༡༥པ། ཁང་མིག་སུམ་ཅུ་ལྷག་ཅན་འདུག

① གཤམ་རུ་བསྐྱུས་མིང་ “སྤྱི་གོས་དབྱེད་ཡིག་”ཅེ་གོད་ཡོད།

བྱིས་རྒྱུད་ལ་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཐེངས་གསུམ་
མེར་ཤོར་སྤོང་བ་དང་། རྒྱ་པས་ཐེངས་ཤུ་ཁམས་བཙུམ་ཤོར་འདུག།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། དཀར་མངའ་དང་། རྟོང་རྟོང་བཅས། ད་ལྟ་གཏན་
སྤོང་གི་ཆོང་མགོན་ཁག་བརྒྱད་ལ་མི་གྲངས་བཞི་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད་འདུག ཆོང་
རྩལ་གཙུག་པོར། ལྷགས་རིགས་སྤྱེ་ཆོགས་དང་། བལ། རྩལ་བུ། ལྷ། བོད་གྱི་རྩལ་རྩལ་
སྤྱེ་ཆོགས་པ་རྟེ་ཁ་ཆེ་གུར་གུམ་དང་། སྤྱ་རྩི། བས་སོགས་ཡོད་འདུག ཞེས་
དང་། །གཞན་ཡང་། འདི་ནི་དར་མདོའི་ཨ་ཁྱ་ཁ་པའི་ནང་གི་ཆེ་ཤོས་ཡིན། མེ་
འཇིགས་གྱིས་ཉམས་རྒྱུ་ཆབས་ཆེན་མ་སྤྱོད་ཡང་། རྟོན་མ་ལྟར་རྟོབས་འབྱོར་
བརྒྱུར་གསེ་བྱུང་མེད། རྟོབས་འབྱོར་རྒྱས་སྐབས། མགོན་ཁང་ཤག་མིག་བརྒྱད་
ཅུ་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་ཆོང་མ་རུས་རྒྱུན་མགོན་པོས་གང་ཡོད་པ་རེད། བོད་གྱི་
ཆོང་པ་ཆོས་ལོ་རེར་ཉེ་ཆོང་རྟོང་འབྱུང་བརྒྱུད་ལྷག་ཙམ་རེ་ཡོད་པ་བཤད། 《དར་
མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། བོད་རྫོང་ས། འབྲུག་པ། དཀར་མངའ་ས། བྲག་འགོ། ལི་
ཐང་བཅས་གྱི་ཆོང་པ་རྣམས་སྤོང་ས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་དང་ཆོ་དབང་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ལ་
སྲས་དང་སྲས་མོ་དྲུག་སྟེས། ད་ལྟ་ཁོ་ཆོ་ཆོང་མ་རང་རུས་གྱི་ལས་ཀ་སྦྱབ་ཞིང་
བཞུགས་ཡོད་པ་རེད། །

1 དོན་གྲུབ་རིན་ཆེན། རབ་བྱུང་བརྒྱ་དྲུག་པའི་ས་ཡོས་སྤྱི་ལོ་༡༧༣༧ལོར་འབྲུངས།
རབ་བྱུང་བརྒྱ་བརྒྱུན་པའི་ས་སྟེགས་སྤྱི་ལོ་༡༧༧༩ལོར་གཤེགས། །

2 མ་ཡུམ་ཆོ་དབང་སྒྲོལ་མ། རབ་བྱུང་བཙུ་ལྔ་པའི་མེ་ལྷག་སྤྱི་ལོ་༡༧༩༥ལོར་སྐྱ་
འབྲུངས། རབ་བྱུང་བརྒྱ་བརྒྱུན་པའི་ས་སྐུལ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༧ལོར་གཤེགས། ལྷགས་ལ་
རྒྱལ་མཆོན་གྱི་སྤྱིང་མོ་ཆེ་བ་ཡིན། །

3 སྲས་ཆེ་བ་བྱ་ལྷག །རྡོ་རྗེ་བྲག་དགོན་པའི་དགོན་བདག རབ་བྱུང་བརྒྱ་དྲུག་
པའི་མེ་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་ཡབ་དབང་སྲས་སྦྱབས་གྱི་གདུང་སྲས་དོན་གྲུབ་རིན་
ཆེན་དང་། ཡུམ་ལྷགས་ལའི་སྲས་མོ་ཆོ་དབང་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ལ་རིགས་སྲས་དྲུག་
བྱུང་བའི་ཆེ་ཤོས་ཡིན། །

- 2 འཆི་མེད་བསོད་ནམས། ས་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ལོར་འབྲུངས། །
- 3 དཔལ་འབྱོར་ཆེ་རིང་། ལྷགས་ཡོས་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༡ལོར་འབྲུངས། །
- 4 ཀུན་དགའ་དབང་མོ། ཅུ་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༣ལོར་འབྲུངས། །
- 5 བདེ་ཆེན་སྟོལ་མ། ཤིང་ལུག་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ལོར་འབྲུངས། །
- 6 ཐེག་མཆོག་མེ་བྱ་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༧ལོར་འབྲུངས། །

༡ རྟོན་གྲུབ་རིན་ཆེན་དང་ཆེ་དབང་སྟོལ་མ། ༢ གཡོན་ནས་རྒྱབ་ཕྱིང་དང་པོ་དཔལ་འབྱོར།
བྱ་སྤྱག ། འཆི་མེད། མདུན་ངོས་གཡོན་དང་པོ་ཀུན་དགའ་དབང་མོ། ཐེག་མཆོག་ བདེ་ཆེན་སྟོལ་མ།

གཡོན་ནས་དང་པོ་ཐེགས་མཆོག་དཔལ་འབྱོར། བུ་ཕུག་ཆི་མེད།
ཀུན་དགའ་དབང་མོ། བདེ་ཆེན་སྒྲོལ་མ།

གཉིས། ཁབས་པ་ད་ཆང་། （铁门坎，原汪家锅庄）

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཁྲི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དབུང་ཡིག་》 དེབ་གསུམ་པ་ལས། “རྒྱལ་པོའི་ནང་སློན་ལཱ་ཀྲུལ་ཞིག་དང་། གཉེར་ཆེན་བཞིའི་ཡ་ཀྲུལ་ཞིག་ཡིན། ཁབས་པ་ད་ཆང་ཞེས་པའི་མིང་བྱང་ཚུལ་ནི། ཁབས་པ་ད་ཅེས་པ་སྤར་རྒྱལ་བ་ལྔ་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་ཙམ་ན། བོད་ཡུལ་དབུས་ནས་ལྷགས་ལའི་སྲིད་དོན་ལ་དོ་དམ་དང་། རོགས་སྦྱོར་གནང་མཁན་ཁབས་པ་ད་ཀྱི་གོ་གནས་ཡོད་པའི་དཔོན་པོ་ཞིག་བཏང་བ། དེ་ཐོག་མར་ཨ་ཀྲུལ་པ་འདྲིའི་ནང་བཞུགས་གནས་བྱས། རྗེས་སུ་དུད་ཆང་དེའི་མག་པར་གྱུར་ཏེ་གཏན་བཞུགས་མཛད་པར་ཁབས་པ་ད་ཆང་ཞེས་པའི་མིང་ཐོགས།”ཞེས་གསལ། སྔོན་གནས་དེང་དུས་ཁྲུལ་སྲིད་གཞུང་དང་ཕག་མོ་མགོན་ཁང་（跑马宾馆）གཉིས་ཀྱི་བར་གྱི་ས་ཆ་འདི་

ཡིན། །དེང་རུས་ཞབས་པད་ཚང་གི་གཞིས་རྒྱུད་འཛིན་པའི་རྒན་རབས་པ་ལྷ་ལྷམ་
 རིག་འཛིན་དབང་མོ་ (李正衡) ལགས་ལ་ཞབས་པད་སྒོར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་བཅར་འདྲི་
 ཞུས་པར། སྤྱི་ལོའི་རུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་འགོ་ལ་ཞབས་པད་ཚང་གི་མེད་པར་
 རོང་བྲག་ནས་དབང་ལགས་མག་པ་བསུས། དེ་ལ་སྤྱི་ལོ་༡༩༡༥ལོར་ཅམ་ན་སྤྱས་
 མོ་ཞིག་འབྲུངས། དེ་རྗེས་སྤྱས་གཅིག་འབྲུངས་པ་འགར་ཐར་དགོན་པའི་སྐྱ་རྒྱུ་
 སྤྱལ་སྤྱིའི་ཡང་སྤྱི་དོན་འཛིན་པས་སྤྱར་ཡང་བྱིས་རྒྱུད་འཛིན་པའི་སྤྱ་མེད་པར་
 ཟུར། མ་ཡུམ་ཡང་སྤྱས་གཉིས་རྒྱུད་ཀྱི་སྐབས་སུ་གོངས། ཞབས་པད་ཚང་གི་
 ཁང་པ་ཏ་ཅང་རྟིང་པ་ཡིན་སྟབས། སྤྱ་མ་རྣམས་ཀྱིས་མ་ཡུམ་དགོངས་རྒྱུ་གས་
 ཀྱི་འདས་མཆོད་རྒྱུ་སྐབས། ར་རོལ་གྱི་སྐྱ་གདངས་ཆེ་བའི་ཤུགས་ཀྱིས་མཆོད་
 ཁང་དེ་ཞབས་དེབས་ནས། སྤྱ་མཆོད་རྣམས་འོག་ཁང་དུ་ལྷུང་ཡང་མས་སྒྲིན་
 སོགས་གང་ཡང་མ་བྱུང་། དེ་ནས་སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོ་ཡས་མས་ཅམ་ན་འདབ་པ་ཕྱེ་
 པའི་ཡ་མཆོ་ཚང་གི་སྤྱ་མོ་བཀྲ་ཤིས་མཆོ་མོ་དང་། གོ་མིན་ཏང་གི་རྒྱ་དཔོན་ལི་
 པང་ཅུན་ (李邦军) གཉིས་ཀྱི་སྤྱས་ལི་ཀྱེན་ཀང་ (李正光) ཞབས་པད་སྤྱ་མོའི་
 མག་པར་བསུས་ཤིང་བྱིས་ཁག་གཉིས་གཞིས་བསྐྱོངས་བྱས། དེ་ནས་ལི་ཀྱེན་ཀང་
 གིས་རང་གཞིས་ཀྱི་རྒྱ་ལོར་དང་། བྱིན་ཏུ་ཡོད་པའི་པ་ཡབ་ཀྱི་ས་ཤིང་དང་།
 ཁང་བྱིས། ཆོང་རུ་བཅས་ཆང་མ་ཕྱིར་བཅོང་ཞིང་དེའི་རིན་གྱིས་ཞབས་པད་ཚང་
 གི་ཁང་གཞིས་ཤིག་གསོས་དང་རྒྱ་བསྐྱེད་ཅིང་ཐོག་བཅེགས་གཉིས་ལ་མགོན་ཤག་
 ཁང་མིག་བརྒྱ་ལྷག་ཅམ་ཡོད་པ་ཞིག་གསར་བཞེངས་བྱུང་པ་དང་སྒོ་ཐེམ་ལྷགས་
 ཤན་བྱས་པ་རྒྱ་མི་ཆོས་ 铁门坎锅庄 ཞེས་འབོད་སྒྲིལ་བྱུང་། །དེ་ནས་ལི་ཀྱེན་
 ཁང་དང་དབང་ལེ་ཀྱེན་གཉིས་ལ་སྤྱ་མོ་ཞིག་སྤྱིས་པར་སྤྱིས་མ་ཐག་ཏུ་གོངས། དེ་
 རྗེས་ལོ་གཉིས་ཅམ་གྱི་རྗེས་སུ་པལ་ཆེར་སྤྱི་ལོ་༡༩༤༠ལོ་ཅམ་ན་དབང་ལེ་ཀྱེན་རང་
 ལོ་ཉེར་བཞི་བེན་པ་གོངས། ལི་ཀྱེན་ཁང་ལ་སྤྱར་ཡང་འགར་ཐར་ནས་སྐྱ་རྒྱུ་
 སྤྱལ་སྤྱིའི་ཉི་ཤུ་པ་སྤྱ་མོ་ཆོས་སྒོན་མནའ་མར་བསུས་པར་སྤྱ་གསུམ་སྤྱིས། སྤྱི་ལོ་
 ༡༩༤༡ལོར་རྒྱ་དཔོན་ལི་པང་ཅུན་དགུང་ལོ་ང་བརྒྱད་པར་གོངས་པ་དང་། བཀྲ་
 ཤིས་མཆོ་མོ་མ་སྤྱ་རྣམས་ཞབས་པད་ཚང་གི་རྒྱུད་འཛིན་པར་དངོས་སུ་ཆགས། །

༡ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
 གིས་སྟོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། དོ་བདག ། ལང་གིན་གྲོང་། (汪慎终) གྲོང་
 གནས་དཀྱིལ་སྤང་སྒོ་རྟགས་ཨང་༡༧པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བརྒྱ་བདུན།
 བྱིས་རྒྱུད་ཐོག་པའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། མང་ཆེ་བ་དཀར་མཛེས་བ་དང་། སྐབས་འགར་ཆབ་
 མདོ་དང་། སྤྱི་མི་སྟོང་མ། རྩ་ཡུལ་བ་བཅས་ཡོད་འདུག ད་ལྟ་གཏན་སྟོང་བྱིད་
 མཁན། བོད་ཚོང་མགོན་ཁག་རྒྱག་འདུག །ཚོང་རྩིས་རིགས། ལྷགས་རིགས་སྒྲ་
 ཚོགས། སྒྲན་རིགས་སྒྲ་ཚོགས་བཅས་ཡོད་འདུག ཅིས་དང་། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་
 ལོ་རྒྱུས་》ལས། དཀར་མཛེས་བ་དང་། ཆབ་མདོ། སྤྱི་མི་སྟོང་མ་གྱི་ཚོང་པ་སྟོང་ས་
 ཡིན། ཞེས་གསལ།

༢ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། ཞབས་པར་ཡུམ་བུ་ཤིས་མཚོ་མོ་རབ་བྱུང་བཅོ་ལྔ་
 པའི་སྤྱི་ལོ་༡༩༧༧ལོར་འབྲུངས། དགྲང་ལོ་རེ་བརྒྱད་པ་སྤྱི་ལོ་༡༩༩༥ལོའི་ཟླ་བ་༡༥ར་
 གོངས། །

མ་ཡུམ་བུ་ཤིས་མཚོ་མོ་

ཕས་ཀྲེན་ཀང་། 李正光

གཡོན་ནས་རྒྱབ་སྤང་དང་པོ་ལི་ཀང་རྩོད་། ལི་ཀང་རྩོད་། ལི་ཀང་རྩོད་། ལི་ཀང་རྩོད་།
མདུན་གྱི་གཡོན་དང་པོ་ལི་ཀང་རྩོད་། ལི་ཀང་རྩོད་། ལི་ཀང་རྩོད་།

སྐུ་མོ་ཆེ་བ་ལི་གཡང་། སྐུ་མོ་ཆུང་བ་ལི་གཡང་། སྐུ་མོ་འབྲིང་བ་ལི་གཡང་།

གཡོན་ནས་དང་པོ་ལི་ཀང་རོང་། ལི་ཀང་ཕིན། ལི་ཁམ་ཤེན། ལི་ཀང་ཚུན།

དེང་རྒྱལ་ཁབས་པད་བྱིས་གཞིས་རྒྱུད་འཛིན་མི་རབས། གཡོན་ནས་དང་པོ་ལི་ཁམ་ཤེན། ལི་ཅིང་།

ཨ་མ་རིག་འཛིན་དབང་མོ། (李正衡) ལི་ཚུན་ཅེ། དབྱངས་ཅན།

རྒྱ་དཔོན་ལི་པང་ཚུན་དང་། ཡ་མཆོའི་སྐས་མོ་བཀྲ་ཤིས་མཆོ་མོ་གཉིས་ལ་ཕུ་གུ་
བཅུ་སྟེས་པའི་ཆེ་ཤོས། དགོན་པའི་སྐུ་ལ་སྐུ་ངོས་འཛིན་བྱས་པར་པ་ཡབ་རྒྱ་ཆན་

གྲིས་ཁས་མ་སྤངས། དགྲུང་ལོ་བཅུ་བཞི་ཙམ་སྟེ་སྟེ་ལོ་༡༩༣༧་ལོ་ཙམ་ལ་འདས་
 བྱོངས་སོང་། གཉིས་པ་བུ་མོ་ལི་ཡང་སྟེ་ལོ་༡༩༣༧་ལོ་ཙམ་ལ་སྟེས། དར་མདོ་དང་
 ཁྱེན་སོགས་སུ་སློབ་སྦྱང་བྱས། རྗེས་སུ་གོ་མིན་ཏང་གསང་ཁུལ་ལས་ཁྲུངས་སུ་
 ལས་ཀ་བྱས་སྟབས། སྟེ་ལོ་༡༩༥༠་ལོར་བཙོན་དུ་བཅུག བཙོན་བསྐྱར་སྒོ་འབྱེད་
 རྗེས་སུ་བཙོན་གྲོལ་ཐོབ་རྗེས་མི་རིང་བ་བྱོངས། ལི་ཀྲོན་ཀང་། བལ་ཆེར་སྟེ་ལོ་
 ༡༩༥༡་ལོར་སྟེས། རྒྱུང་དུས་ནས་དར་མདོར་ཁམ་རྩ་སློབ་གྲུར་སློབ་སྦྱང་དང་།
 རྒྱལ་འཛུགས་དགེ་འོས་སློབ་གྲུར་སློབ་སྦྱང་བྱས། དེ་ནས་ཏང་ཕུ་དམག་སྲིད་སློབ་
 གྲུར་（黄埔军校）སློབ་སྦྱང་བྱས་པ་མ་ཟད། རི་འཕྱོག་དམག་འབྲུག་ནང་དུ་
 རྟུགས། སྟེ་ལོ་༡༩༥༥་ལོར་མ་ཡུམ་གྲིས་རེ་འདུན་ལྟར་བྱིར་དར་མདོར་ལོག །
 སྐབས་དེར་ཞབས་པད་ཆང་གི་སྲས་འགར་ཐར་སྟེ་རྒྱལ་སྤྱུལ་སྟེ་དོས་འཛིན་བྱས།
 བྱིམ་གཞིས་སྦྱང་མཁན་གྱི་སྲས་མེད་པས། སྲས་མོ་དབང་ཞེ་ཀྲོན་ལ་ལི་ཀྲོན་ཀང་
 མག་པ་བསུས་ཤིང་བྱིམ་ཆང་ཁག་གཉིས་ལ་བལྟ་སྦྱང་བྱས། ལོ་གཉིས་ཙམ་རྗེས་
 སུ་དབང་ཞེ་ཀྲོན་དགྲུང་ལོ་ཉེར་བཞི་པ་བྱོངས། དེ་ནས་ལོ་ཤས་འདས་རྗེས་
 དབང་ཞེ་ཀྲོན་གྱི་སྤྱན་ཉེ་བུ་མོ་ཆོས་སློན་མནའ་མ་བསུས་ནས་སྲས་ཆེ་བ་ལི་ཀང་
 རོང་། འབྲིང་བ་ལི་ཀང་རྩ། རྒྱུང་བ་ལི་ཀང་ཆོན་བཅས་གསུམ་བྱང་། དམངས་
 གཙུ་བཙོན་བསྐྱར་སྐབས་སུ་བཙོན་དུ་བཅུག །སྟེ་ལོ་༡༩༥༧་ལོར་བཙོན་ནང་དུ་
 བྱོངས། །ཞབས་པད་ཆང་གི་གཞིས་རྒྱུད་འཛིན་པའི་ཁན་རབས་པ་ལྷ་ལུམ་རིག་
 འཛིན་དབང་མོས་（李正衡）གསུངས་པ། ང་ཆོའི་པ་མ་གཉིས་ལ་སྤྱན་མཆེད་
 མིང་སྲིད་བཅུ་སྟེས་པར་སྤྱ་སྤྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་ཆུང་དུས་ནས། བད་རིགས་རྒྱུང་དུ་ཙམ་གྲིས་
 བྱོངས་པ་རེད། མོ་རང་མིང་སྲིད་བཅུ་ལས་ཨང་བརྒྱད་པ་ཡིན། མོ་རང་གི་དྲན་
 ཆོད་ལ། མིང་པོ་ཁན་པ་ལོ་བཅུ་བཞི་སྐབས་བྱོངས། སྐབས་དེར་མོ་རང་ལོ་
 གཉིས་གསུམ་ཙམ་ཡིན། མིང་པོ་དེའི་མིང་ལ་ཅི་ཟེར། རྣམ་པ་རི་ལྟར་ཡོད་པ་ད་
 ལྟར་གསལ་པོར་དྲན་ཞིང་མི་འདུག །དེ་ནས་བུ་མོ་གསུམ་པ་ལི་ཡུ་ཀྲོན་ཟེར།
 དེ་ཡང་ལོ་བརྒྱད་དགྲུ་ཙམ་ནས་བྱོངས་སོང་། དེའི་རྣམ་པ་ད་ལྟར་གསལ་པོར་
 དྲན་ཞིང་འདུག མོ་རང་ལས་རྒྱུང་བ་མིང་པོ་ཆོས་ལྟན་ཟེར་བ་ཅིག་ཡོད། དེ་

བལྟུམ། བ་སྐལ་སྐང་པ། (罗家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་ཁྲིམ་དཔུང་ཡིག་》 དེ་བ་གསུམ་པ་ལས། “རྒྱལ་པོའི་ནང་སློན་ལཱའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན། ཐོག་མར་ཡུལ་འདྲིའི་དཔོན་པོ་རྒྱལ་པོ་རུ་དེ་ཆོང་འདི་ཡིན་ལ། རྗེས་སུ་དབང་ཤུགས་ཉམས་ནས་རྒྱལ་པོའི་གོ་ས་ད་ལྟའི་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་འདི་ལ་ཐོབ་པའི་བཤད་སྲོལ་ཞིག་འདུག་རྒྱལ་བ་ལྟ་པ་ཆེན་པོ་དར་མདོར་ཐེབས་སྐབས། ས་སྐྱས་སྐང་པས་དཔོན་ས་ལུལ་ནས་ད་ལྟའི་ལྟ་མཆོད་དཔོན་པ་འདི་བཏང་། དཔོན་མིང་ལྟ་མཆོད་དཔོན་པ་ཞེས་གསོལ། དེ་ནས་བཟུང་བོད་ནས་རྒྱལ་བ་ལྟ་པ་ཆེན་པོ་དང་། བརྟན་པ་བཅས་ཀྱིས་ས་སྐྱས་སྐང་པ་ལ་དམིགས་གསལ་གྱིས་གཟིགས་སྐྱོང་གནང་སྟེ། བོད་གཞུང་ལ་དཔུལ་བྲལ་ཁག་གཅིག་འབྲལ་མི་དགོས་པའི་བཀའ་ཤོག་གནང་པ་རེད། “ཅེས་གསལ། ད་ལྟ་ས་སྐྱས་སྐང་པའི་ཆུང་རབས་པོ་ཁམས་ནིང་དང་། ཆོ་རིང་སློལ་དཀར་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་གསུངས་པར། ཆོ་རིང་སློལ་དཀར་གྱི་མ་ཡུམ་ནི་རུང་ཡིག་ཆོང་གི་ལྷས་མོ་ས་སྐྱས་སྐང་པའི་ནང་རུ་མནའ་མ་ཡོང་བ་རེད། ས་སྐྱས་སྐང་པའི་བྱ་ཉལ་རུ་དེ་འཐེན་སྐབས་སྟ་མོ་ནས་གྲོངས་པ་རེད། ད་ལྟའི་བྱིས་བདག་སྐྱུ་

ཞབས་པོ་ཁམས་ནིང་ལགས་ནི། ཡུལ་བ་པའི་སྐྱུ་ས་སྐྱས་སྐྱང་པའི་ནང་དུ་མག་
པར་ཡོང་བ་རེད་གསུངས། སྔོན་གནས་དམག་སྤྱི་ཟམ་པའི་རྒྱ་རྩ་ཆེན་པོའི་ནང་
སྟེ་དེང་དུས་ལྷ་མཆོད་དགོན་པའི་རྒྱབ་སྟོགས་འདིར་ཡིན།

༡ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྒྲིབ། སྤྱི་ལོ་༡༧༩༥ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། རོ་བདག ། །ལོ་གོང་རྒྱ། (罗仲华) སྔོན་
གནས་དམག་སྤྱི་ཟམ་པའི་སྒོ་རྟགས་༡༥པ།མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བཙོ་ལྷ། བྱིས་རྒྱུད་
ཐོག་མར་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། ལྷ་མཆོད་དགོན་པ་མེར་ཤོར་དུས་དུང་
ཆོང་འདིའི་ཁང་པ་ལ་གཞོན་སྟོན་ཅུང་ཟད་ཐེབས་ཀྱང་ཉམས་རྒྱུད་ཆེར་མ་སོང་།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། དཀར་མཛེས། རོང་པ་ཆ། བྲག་འགོ་བ་རྣམས་ཡིན།
ད་ལྟ་གཏན་སྔོན་བྱེད་མཁན། སྤྱི་ལོ་ཆོང་མགོན་གཅིག་དང་། ཁང་སྔོན་པ་
དུང་ཁག་བཅུ་ཡོད་འདུག །ཆོང་རྩལ་རིགས། སྤྱི་ཅི་དང་། ལྷགས་རིགས་སྤྱི་
ཆོགས། སྤྱི་མ་བྱ། བལ་སོགས་ཡོད་འདུག །ཡུན་རིང་ཅམ་ཆོང་ལས་འཕེལ་རྒྱས་མ་
སྟོན། དར་བེ་འབྲུགས་པའི་རྩལ་སྤྱི་དེ་བས་ཆོང་ལས་ཉམས། ཞེས་དང་། །《དར་
མདོ་རྩོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། དཀར་མཛེས། རོང་པ་ཆ། བྲག་འགོ་ ཆབ་མདོ་
བཅས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །

༢ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། ས་སྐྱས་སྐྱང་པའི་རྒྱ་རྩ་རབས་གཡང་འཛོམས་ཀྱི་སྐྱུ་ས་མོ་
ཆོ་རིང་གཡུ་སྟོན་ནི་མི་རབས་འདིའི་རྒྱུད་འཛིན་པ་རེད་འདུག །ཁོ་ཆོའི་ཁང་ལྷལ་
དེང་དུས་ལྷ་མཆོད་དགོན་པའི་བྱང་སྟོགས་ཀྱི་ཁུལ་རྒྱལ་ལོ་རྒྱུས་ཆོང་གི་རྒྱབ་ལོག་
དེར་ཡིན། །

༣ པོ་ཁམས་ནིང་། (包康宁) རབ་བྱང་བཙོ་ལྷ་པའི་ཤིང་གི་སྤྱི་ལོ་༡༧༩༥ལོར་ཡབ་
ཨ་ཀྱ་བཀྲ་ཤིས་དང་། ཡུམ་གཡུ་སྟོན་གཉིས་ཀྱི་སྐྱུ་ས་ལྷལ་ཁ་བའི་བྱིས་དུ་
འབྲུངས། ད་ལྟ་དགུང་ལོ་བྱ་ལྷ་པ་ཞལ་བཞུགས་པའོ། །

༤ ཆོ་རིང་སྟོན་དཀར། (罗春英) རབ་བྱང་བཅུ་དྲུག་པའི་ལྷགས་རྟ་སྤྱི་ལོ་
༡༧༩༠ལོར་ས་སྐྱས་སྐྱང་པའི་བྱིས་དུ་འབྲུངས། ད་ལྟ་དགུང་ལོ་དོན་དགུ་པར་
ཞལ་བཞུགས་བཞིན་པའོ། །

༣ སྤུས་ཆེ་བ། བསོད་ནམས་ངོ་རྗེ། (包东生) རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་ལྷགས་ཡོས་སྤྱི་ལོ་༡༩༧༡ལོར་འབྲུངས། ཁུལ་ཕྱགས་ལས་ཉེ་གནས་སུ་ཕྱག་ལས་གནང་ཞིང་ད་ལྟ་ངལ་གསོ་ཁྱ་བྱེད།

༤ ཆོ་རིང་ལྷ་མོ། རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་ཆུ་སྤྲུལ་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ལོར་འབྲུངས། ཁུལ་ངོ་རྒྱལ་སྤྱི་གཉེར་ཁང་དུ་ཕྱག་ལས་གནང་། ད་ལྟ་ངལ་གསོ་ཁྱ་བྱེད།

༥ བོ་ཅིང་ཡུའུ། (包金玉) རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་མེ་སྤུལ་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ལོར་འབྲུངས། ཁུལ་ཕྱགས་ལས་ཉེ་གནས་སུ་ཕྱག་ལས་གནང་བཞིན་ཡོད།

༦ གློལ་མ་ལྷ་མོ། རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་ཆུ་སྤྲུལ་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ལོར་འབྲུངས། དར་མདོ་རྫོང་ནགས་སྤང་སྤྱི་བདེའི་ལས་ཁུངས་སུ་ཕྱག་ལས་གནང་བཞིན་ཡོད།

༧ གློ་བཟང་ཆོ་རིང་། རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་མེ་རྟ་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ལོར་སྐྱེས། དར་མདོ་རྫོང་མི་དམངས་འབྲུས་མི་ཆོགས་ཆེན་དུ་ཕྱག་ལས་གནང་བཞིན་ཡོད།

༨ ཆོས་སྒྲོན། རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་ས་བྱ་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩ལོར་སྐྱེས། ད་ལྟ་ཁི་ཨན་དུ་བཞུགས།

བོ་ཁམས་ནིང་དང་ལྷན་ཆོ་རིག་གློལ་དཀར།

ཚུམ་པ་པོས་པོ་ཁམ་ནིང་ཡབ་ཡུམ་ལ་བཅར་འདྲི་སྐབས་པར་བླངས་པ།

སྐུ་ངོ་པོ་ཁང་ནིང་གིས་ལག་དྲུབ་བྱས་པའི་གནའ་བོའི་ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་སྒྲིག་གོས།

སྐྱུ་རོ་པོ་ཁང་ནིང་གིས་ལག་རྒྱབ་བྱས་པའི་གནའ་བོའི་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་རྒྱིག་ལྷ།

བཞི། རྒྱལ་རོང་སྤང། (木家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དཔུང་ཡིག་》 དེ་བཅུ་དྲུག་པ་ལས། རྒྱལ་པོའི་ནང་སློན་ལཱའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་དང་། གཉེར་ཆེན་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་གྱང་ཡིན། འོས་འགན་གཙོ་བོར་རྒྱལ་སྲིད་རམས་འདེགས་བྱེད་མཁན་ཡིན། རྒྱལ་རྒྱུ་ཞེས་པ་དེར་དུས་ཀྱི་རྒྱ་མིང་། རྒྱལ་པོ་བཅོན་ལྷ། རྒྱ་ཆེན་སོགས་ཀྱི་ཡུལ་གྱ་འདི་དག་ལ་ཟེར། རྒྱལ་རྒྱུ་སྲིད་རམས་དང་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་གཉིས་སྟུན་གཉིས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ཡིན་པར་བཤད། ཅེས་གསལ། རྒྱུད་གནས་དེར་དུས་གེ་སར་མགོན་ཁང་མལ་དུ་ཡོད། །

༢ ཚོར་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རིང་ཅན་ཀང་ (任汉光)

ཡི་མ་ལྷན་ཁྲིའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། རོ་བདག ། ཅ་ཉིང་ཤུལ། (甲东修)

སྒོ་ད་གནས་ཕྱང་སྤང་དང་པོའི་སྒོ་རྟགས་ཀྱི། མཐོན་ཤག་ཁང་མིག་བཙོ་བརྟུང་།
 བྱིས་རྟུང་སྒོག་མར་ཕྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། ལོ་བརྟུང་སྒོན་རྒྱལ་རྩེ་སྤང་སྤང་གི།

མ་ཡུམ་འདས་གྲོངས་སྒྲིན་པ་དང་། ཚ་ཞང་ཤུལ་འཛིན་གྱི་དབང་ཆའི་ཆེད་དུ་ཁ་
བ་རྒྱ་མཚོ་ཆང་དང་འབྲུག་ཚོད་ལོ་གཅིག་ཅུ་ཕྱུག་། རྟོག་དྲ་མང་ཅུ་ཕྱུག་འཕྲད་
པས་བྱིམ་གཞིས་སྒྲིང་མཁན་མེད་པར་ཆགས་ནས་ཉམས་རྒྱུད་ཆེར་སྒྲིན། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། དར་རྒྱས་དགོན་པ། བེ་རི་དགོན་པ། བྲག་འགོ་བ་
རྣམས་སོ། ད་ལྟ་གཏན་སྡོད་བྱེད་མཁན། བྲག་འགོ་འི་ཆོང་ཁག་གཉིས། བེ་རུ་
བའི་ཆོང་ཁག་གཉིས་དང་། ཁང་སྡོད་བ་རུད་ཁག་བརྒྱད་བཅས་ཡོད་འདུག །

ཆོང་རྣམས་རིགས། ལྷག་ལྷགས། བལ་སྐྱམ་བུ། ལྟོ་འབྲུ། བིས་མོག་རྩ་ཡུངས།
སྐྱ་ཅི། དཔུལ་ཁུམ་བཅས་ཡོད་འདུག ཅིས་གསལ། ཁོ་ཆོའི་གནས་ཤུལ་དེང་
རུས་གི་སར་མགོན་ཁང་ཡོད་སའི་ཤུལ་འདི་ཡིན་ཟེར། །

གཞན་ཡང་། རོ་བདག །ལྟ་ལྟམ་ཀུན་བདེ་ལགས་ཀྱིས་གསུངས་པར། རྒྱལ་
རོང་སྐས་ཆང་དང་ཕག་སྐྱག་ཆང་མི་རབས་མང་པོའི་གྲོགས་པོ་ཡིན་སྟབས། རྒྱལ་
རོང་སྐས་མོ་ད་ལྟ་ཕག་སྐྱག་ཆང་གི་ནང་ལ་བཞུགས་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ཁོ་
ཆོས་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག་གིས་ཞབས་ཞུས་བྱེད་ཅིང་མེད་པར་འདྲ་ཞེས་གསུངས།
《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། དཀར་མཛེས། དར་རྒྱས་དགོན་པ། བེ་རུ་དགོན་
པ། བྲག་འགོ་བ་བཅས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །

༡ ད་ལྟའི་བྱིམ་ཆང་གི་གནས་ཚུལ།

གཅིག །བསྐྱེ། ཕོ། རྒྱ་མིང་། 木向荣 སྤྱི་ལོ་༡༩༥༠པའི་ལྷགས་འབྲུག་ལོར་
སྐྱེས། དར་མདོ་རྫོང་ཆོང་ལས་ཚུས་སྐྱག་ལས་གནང་། ད་ལྟ་ལས་གཡོ་ངལ་གསོ་
གནང་བྱིན། །

གཉིས། ཉི་མ། ཕོ། རྒྱ་མིང་། 余宝焘 སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥པའི་ཤིང་བྱེད་ལོར་སྐྱེས། ལུལ་
དཔལ་འབྱོར་འཆར་འགོད་ཞུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་དུ་སྐྱག་ལས་གནང་། ད་ལྟ་ལས་
གཡོ་ངལ་གསོ་གནང་བྱིན། །

གསུམ། རྒྱལ་མཚན། ཕོ། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥པའི་ས་བྱི་ལོར་སྐྱེས། བྱིན་དུ་འཛིན་
རིག་རྒྱ་ཆ་སྤྱི་གཉེར་ཁང་དུ་སྐྱག་ལས་གནང་། ད་ལྟ་ལས་གཡོ་ངལ་གསོ་གནང་
བྱིན། །

བཞི། ཝེ་ར་བྲ། མོ། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༠པའི་ལྷགས་སྤྱག་ལོར་སྤྱེས། དར་མདོ་རྫོང་
ཆོང་ལས་ཅུས་ལ་ཕྱག་ལས་གནང་། ད་ལྟ་ལས་གཡོལ་ངལ་གསོ་གནང་བྱིན། །
ལྷ། གཡུ་ལོ་སྤོལ་མ། མོ། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥པའི་མེ་ཆེལ་ལོར་སྤྱེས། དར་མདོ་འོ་སྤྱག་
ཕྱགས་སྤྱི་གཉེར་ཁང་དུ་ཕྱག་ལས་གནང་། ད་ལྟ་ལས་གཡོལ་གནང་བྱིན།
དུག །ཡེ་ཤེས་སྤོལ་མ། མོ། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥པའི་ས་བྱི་ལོར་སྤྱེས། ལུལ་ཞིང་ལས་
དངུལ་ཁང་དུ་ཕྱག་ལས་གནང་། །

སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ལོའི་ཟླ་༥པའི་ཆེས་ཉུན་རྒྱལ་རོང་སྤྱས་ཆེ་བ་པར་སྤོལ་ལའི་ཡིག་ཆ་དང་འཕྲོད་
སྐབས་ཀྱི་བྱིས་ཆང་ལྟན་རྒྱས་ཀྱི་འདྲ་པར། བ་ཡབ་ཀྱི་པང་དུ་ཡོད་པ་སྤྱས་མོ་ཡེ་སྤོལ་མ།
མ་ཡུམ་ཀྱི་པང་དུ་ཡོད་པ་སྤྱས་མོ་ཆུང་ཤོས་བཀྲ་ཤིས་སྤོལ་མ།

ཀྱལ་རོང་སྐས་མོ་ཚས་དབྱིངས་སློལ་མ་དང་སྐུ་ཟླ་ (余默侯) དུ་མེ་རུ། མའི་གཡས་སྟོགས་
སྐས་ཆེ་བ་པ་ལྷ། གཡོན་སྟོགས་ཉི་མ། པང་ཐོག་རུ་ཡོད་པ་ནོར་བུ། དེའི་འབྲིས་དེ་ཀྱལ་མཚན་
ཟེར། སལ་ཆེར་སྐུ་ལོ་༡༩༥༥ལོར་ཅན་བཏབ།

ཁྱལ་རྒྱུ་ཡུལ་གྱི་ཁྱིམ་མི་ནམས་དང་རྒྱ་བོན་
མཆོད་དཔོན་ཁྱེད་པ་དང་རྒྱ་དང་ལྷན་སྟོན་སྟེ་པ་།

沙拉州长夫人张学清（中）与木秋云
（右）、安静坤（左）

ལྷ། གོ་འཛོ་བ། （包家锅庄）

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཁུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་གསུམ་པ་ལས། “རྒྱལ་པོའི་ནང་སློན་ལའི་ཡ་བྱལ་ཞིག་དང་། གཉེར་ཆེན་བཞིའི་ཡ་བྱལ་ཞིག་ཡིན། འོས་འགན་གཙོ་བོར་རྒྱལ་པོའི་སླེར་བདག་གི་ས་ཤིང་ཆོ་བརྒྱུད་དང་འབྲུ་རིགས་བརྩུ་ལེན་སོགས་ས་ཤིང་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གོ་འཛོ་ཆང་ལ་སྤྱལ་སྤྱུ་རྒྱུ་འབྲུངས་སྟེང་། དེའི་ནང་སྤྱལ་སྤྱུ་གསུམ་ལ་རྒྱལ་བ་སྤྱུ་སྤེང་ནམས་ཀྱིས་དམིགས་བསལ་བདག་སྟོང་གནང་ཡོད་པ་རེད། དེ་དག་ལས་སློ་བཟང་རབ་རྒྱས། འབྲས་སྤངས་དགོན་པའི་མཁན་པོའི་མཆོན་གནས་བཞེས་ཡོད་པ་རེད།” ཅེས་གསལ། སྤྱོད་གནས་ས་སྐས་སྐང་པའི་ཞོལ་གྲོང་དཀྱིལ། དེང་རྒྱས་དཀར་མཛོས་གསར་འབྱུར་ཁང་གི་སློ་འབྲུམ་རྒྱུ་ཁང་མལ་ཡོད། ཅེས་སོ། །

༡ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་ ༡༧༣༥ ལོར་རིང་ཏུན་ཀང་ (任汉光) གིས་སྟོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། རོ་བདག ། པའོ་ཀྱི་ཀྱོང་། (包至忠) སྔོང་གནས་དཀྱིལ་སྤང་སློ་རྟགས་ ༢༥༢ པ། ད་ལྟ་མགོན་ཤག་ཁང་མིག་ལྡེ་ཡོད། བྱིམ་རྒྱུད་ཐོག་མར་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། བྱིམ་བདག་འདིའི་ནང་ལོ་བདུན་བརྒྱད་ཅུ་མ་གྱི་རིང་ལ་རྒྱ་དམག་གིས་བབྱང་བས་བོད་མགོན་ཆུང་མས་གནས་གཞན་དུ་སློར་དགོས་བྱུང་འདུག །དེར་བཞུགས་། ད་ལྟ་དམག་མི་ཆུང་མས་སློར་བྱིན་ནའང་ཁང་སྟོང་ཤོད་ཚོང་མ་ཆག་གྲུག་ཚབ་ཆེན་བྱུང་ཡོད་སྟབས། ཚོང་མགོན་སྡེ་ལེན་བྱ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཆགས་འདུག །མགོན་ཤག་དེ་དག་བསྐྱར་གསོ་བྱེད་ཐུབ་པར་ཏུ་ཅང་དཀའ་ངལ་ཆེ་བ་ཅིག་རེད། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། རྩེ་དགེ་དང་དཔལ་ཡུལ་རྣམས་གཉིས་ཡིན། ད་ལྟ་གཏུན་སྔོང་བྱེད་མཁན། བོད་མགོན་མེད། དམག་དཔོན་གཞོན་པ་ལི་དང་། ཁང་སྔོང་པ་དུད་ཁག་གསུམ་སྔོང་འདུག །ཅིས་དང་། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》 ལས། རྩེ་དགེ་དང་དཔལ་ཡུལ་བ་རྣམས་སྔོང་གནས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །

༢ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། ད་ལྟ་མི་རྒྱུད་ཆད་བྱིན་པས་དར་མདོའི་གྲོང་ན་རིགས་རྒྱུད་མི་འདུག ས་སྟོང་འདིའི་རིགས་རྒྱུད་ཡོད་མེད་མ་གསལ། །

ས་བཅད་གཉིས་པ། རྒྱང་ཡིག་ཆང་དང་གཉེར་རྒྱང་བཞེད་སྐོར།

རྒྱག །རྒྱང་ཡིག་ཆང་། (安家锅庄)

ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གོས་དབྱུང་ཡིག་》 དེབ་གསུམ་པ་ལས། “རྒྱལ་པོའི་རྒྱང་ཡིག་གི་ལས་འགན་སྐྱབ་ཅིང་ཡིག་ཆགས་དོ་དམ་གྱི་ལས་འགན་བསྐྱབ་དགོས། ཡུལ་དཔོན་རྒྱ་བསྐྱར་གྱི་རྩིས་སུ། རྒྱང་ཡིག་ཨན་སུའི་ཐང་ (安随堂) གིས་ཡུན་ཁྲོན་ས་མཆམས་དོན་གཅོད་སློན་ཆེན་ལྷ་སང་ལུ་ (傅嵩林) དང་། སི་ཁྲོན་མཐའ་སྤང་པ་ཁྲིན་ཞ་ལིང་ (陈遐龄) རྣམས་གཉིས་ལ་སྐད་བསྐྱར་གནང་ཚུང་ཡོད་པ་རེད། ཅིས་གསལ། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་གསུངས་པ་ལྟར་ན། འདིའི་གསུངས་སྤྱི་རྣམས་ཀྱིས་བོད་རྒྱ་གཉིས་

ཀྱི་ཡི་གེ་བསྐྱབས་ཤིང་འབྲི་སྟོག་བྱང་ཆུབ་པའི་རྗེས་སུ་བྱང་ཡིག་གི་གོ་གནས་ཡོད་པ་དང་། རྗེས་སུ་བྱང་ཡིག་ནམས་ཀྱི་དབྱིན་ཡིག་ཀྱང་བསྐྱབས་དགོས་གསུངས། སྟོན་གནས་འབངས་མའི་འཆོ་ལམ་ཨང་༢༥༥། ད་ལྟའི་གནས་ལྷལ་དར་མདོའི་བྱང་སྟོའི་སྟོགས་ཁུལ་འབྲུ་རིག་ལས་ཁུངས་ས་མལ་འདིར་ཡོད། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རེང་རྟན་ཀང་ (任汉光) གིས་སྟོན་ཁུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། དོ་བདག ། ཨན་ཁེ་ཆིང་། (安克勤) སྟོན་གནས་དམངས་འཆོ་སྲང་སྟོན་རྟགས་༢༥༥། མགོན་ཤག་ཁང་མིང་བརྟུ་གསུམ། བྱིམ་རྒྱུད་ལ་ལོ་ལྔ་བརྒྱ་ལྷག་ཅམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡོད། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། ཏཱ་བ། ད་ལྟ་གཏན་སྟོན་བྱེད་མཁན། བོད་མགོན་ཆོང་ཁག་གཉིས་ཏེ་བྱམས་པ་དང་། ཉེ་མ་གཉིས། རྒྱ་མགོན་ཀྱང་ཕིང་ཤང་ (张炳祥) ་བཅས་ཡོད་འདུག །ཆོང་རྫས་རིགས། ཆོ་དང་བལ་གཉིས་ཡོད་འདུག ཅེས་དང་། གཞན་ཡང་། བ་ལོ་དམར་དམག་ཡོང་སྐབས་ཆོའི་ཆོང་ལམ་ཆད་པ་རེད། དེ་ཁམས་སྟོན་དམག་མིས་སྟོགས་མཐའ་དག་ནས་ཆོ་ཉོ་སྤྱབ་བྱས་ཤིང་ཇའི་ཆོང་ཁང་བརྒྱུད་ནས་མི་སེར་ལ་མཁོ་འདོན་བྱས་པ་རེད། ད་ལྟ་ཇག་འབྲུམ་ (赤匪) གི་གནས་ཚུལ་ཞི་སྟོན་བྱང་ཡང་ཆོ་ཆོང་སྤར་བཞིན་བསྐྱར་གསོ་མ་བྱུང་སྐབས་ཆོ་གོང་ཏ་ཅང་ཆེ། ཞེས་གསལ། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། ཏཱ་བའི་ཆོང་པ་སྟོན་ས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། རུ་མོ་གཅིག་ཡོད་པ་དཀར་མངོས་གསར་འགྱུར་ཁང་གི་ནང་དུ་ལས་ཀ་ཡོད། །

བདུན། ཆོངས་པོ་ཆོང་། (充家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གོས་དཔུང་ཡིག་》 དེབ་གསུམ་པ་ལས། “རྒྱལ་པོའི་གཉེར་པ་རྒྱུད་བ་བཞིའམ་བདག་གཉེར་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན། འོས་འགན་གཙོ་བོར་ལྷགས་ལའི་པོ་བྲང་ནང་གི་རྒྱན་གོས་བྱ་སྒྲིག་དང་། བདག་གཉེར་བྱེད་མཁན་ཡིན། དོ་བདག །ཆོ་དཔག་ (充宝林) གོ་མིན་སྲིད་གཞུང་གི་ཐང་ཅུང་ (团总) གི་འགན་བཞེས་ལ། བྱིན་དུའུར་བོད་ཡིག་

སྒོལ་གྱི་ཞིག་བཅུགས་པ་རེད། ཅེས་གསལ། སྒོད་གནས་རྒྱ་རྩ་ཆེན་པོའི་ནང་།
དེར་རུས་སྒོད་གནས་དམག་སྤྱི་ཟམ་པའི་རྒྱ་རྩ་ཆེན་པོའི་ནང་སྤྱི་དེར་རུས་ལྷ་
མཆོད་དགོན་པའི་རྒྱལ་སྤྱོད་ས་སྐྱས་སྐྱང་པའི་བྱིམ་མཆོས་ཡིན།

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྒྲོལ། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༥ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྤྱན་ལུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། དོ་བདག ། ཁྱོད་ཅོན་ཡུལ། (充建猷)
སྒོད་གནས་དམག་སྤྱི་ཟམ་པའི་སྒོ་རྟགས་༡༣པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་ཉི་ཤུ་ཅམ་
ཡོད། བྱིམ་རྒྱུད་ཐོག་མར་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། ཐོག་མར་སྟོབས་འབྱོར་
ཆེར་རྒྱས། མིན་གོའི་རྗེས་སུ་བཅོམ་འཕྲོག་ཐེངས་ཁ་ཤས་ཐེབས། ལྷ་མཆོད་
དགོན་པ་མེར་ཤོར་སྐབས་ཁང་པའི་ཆ་ཤས་གཅིག་ཞིག་རལ་ཆགས། སྒྲོར་མོ་བྲི་
ལྷག་གི་ཁྱོད་གུད་ཐེབས་པ་ད་བར་བརྒྱུར་གསོ་བྱལ་ཐེད། དར་བེ་འབྲུགས་པའི་
རྗེས་སུ་བོད་མགོན་ཡོང་མཁན་ཐེད་པར་ཆགས་སྟབས་ཁང་གཞིས་བརྒྱུར་གསོ་བྱ་
རྒྱུ་དེ་ལས་དཀའ་བར་གྱུར།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། ཏུ་དཀར་མཛེས་བཅས་སོ། ད་ལྟ་གཏན་སྒོད་
བྱེད་མཁན། བོད་མགོན་ཐེད། རྒྱ་མགོན་ཏང་རེན་ཡུལ། (黄瑞瑜) དྲག་རུས་པ་
དང་། ཁང་སྒོད་པ་རུད་ཁག་ལྷ་ཡོད་འདུག ཆོང་རྗེས་རིགས། གུར་གུམ། ཨ་ཏུ་
ར། སྒོས། གུམ་ཅོ། བོད་དབུལ། ལྷགས་རིགས། སྤྱི་རིགས། ལྷ་རྩ། འབྲུ། སྤྱི་ཅི་
བཅས་ཡོད་འདུག ཅེས་དང་། གཞན་ཡང་། ཆོང་ཁང་གསུམ་སྤྱི་གཏོང་ཡས་
འདུག རུད་ཆོང་འདིའི་ནང་དེར་སྐབས་བོད་མགོན་མི་འདུག་ཀྱང་། རྒྱ་སྟོབས་
ཏ་ཅང་ཆེ་བར་ཞིག་རེད། ཡུལ་མི་ཆོས་བསྟགས་བརྗོད་རུ། རུད་འདིའི་བོད་
དབུལ་རྣམས་དར་མདོ་ནས་ལྷ་སའི་བར་བསྐྱོད་ན་མཐུད་བྱལ་གྱི་རེད། ཅེས་
བཤད་སྟོལ་འདི་ནི་རབ་བཏགས་ཡིན་ཀྱང་། དོན་རུ་རུད་ཆོང་འདི་རྒྱ་སྟོབས་ཆེ་
བ་མཆོན་བྱལ། སྐབས་འདིར་དབལ་གསས་རྒྱབས་དང་། རྒྱབས་མགོན་ཆོང་
རྒྱ་སྟོབས་འབྲེ་བ་རེད་འདུག་ ཅེས་གསལ། 《དར་མདོ་རྗེས་གོ་ལོ་རྒྱུས་》 ལས།
ཏུ་དང་། དཀར་མཛེས། བོད་སྤྱོད་ས་བཅས་ཀྱི་ཆོང་པ་སྒོད་ས་ཡིན།

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། བྱིམ་ཆོང་འདིའི་རྒྱུད་པ་གང་ཡོད་དང་རི་ལྟར་གནས་

ཚུལ་སྐྱོར་གྱི་ཡིག་ཆ་མ་རྟེན་ལ། ཆ་རྒྱས་ཡོད་དང་ཡང་ཐུག་འཕྲད་མ་བུར་སྟབས་
རེ་ཞིག་འབྲི་རྒྱ་མ་རྟེན། །

བརྒྱད། ཁྲོམ་ཆང་། (邱家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གོས་དབུད་ཡིག་》 དེབ་
བཅུ་དྲུག་པ་ལས། རྒྱལ་པོའི་གཉེར་པ་རྒྱུ་བ་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན། འོས་
འགན་གཙོ་བོར་ཆོང་རྩ་དང་། བཙོན་པ་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་ཡིན། ཞེས་གསལ།
སྲིད་གནས་ཇ་ཆོང་སྤང་ལམ་ཨང་ལ། དེར་དུས་དར་མདོའི་རྒྱབ་རི་བྱུལ་
ནགས་ལས་རུས་ཀྱི་སྲིད་ཤག་གི་གནས་འདི་ཡིན། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐྱོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༤ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། དོ་བདག ། རྒྱུ་མེན་པེང་། (邱文彬)
སྲིད་གནས་ཇ་ཆོང་ཁྲོམ་ལམ་སྐོ་ནགས་ལ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་ཉི་ཤུ་ལྷག་
ཅམ་ཡོད། ཁྲིམ་རྒྱུད་ཐོག་མར་བུར་བའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། དཀར་མཛེས་བ་མང་ཤོས་དང་། སྡེ་དགེ་བ་ཁ་
ཤས། ད་ལྟ་གཏན་སྲིད་བྱེད་མཁན། དུད་ཁག་ལྷ་ལ་ཏ་ལམ་མི་བཅུ་ལྷག་ཅམ་
འདུག །ཆོང་རྩས་རིགས། བལ་ཆེ་བ། བལ། ལུག་ལྷགས། ལྷམ་བུ་དང་། ལྷ་ཅི་
ཅུང་ཅམ་དང་། སྡོན་བོད་དུལ་ཅུང་ཡོད་འདུག །

གཞན་ཡང་། ལྷལ་མཐོ་ཞིང་། དམག་ཇག་མང་སྟབས་མི་མེར་རྒྱམས་རྒྱས་
འཕོ་བྱེད་དགོས་བུར་བས་འཆོ་བའི་འགོ་གོན་ཆེ་རུ་འགོ་བ་དང་། ལྷམ་བུ་རིགས་
ཇི་དགོན་ཕྱིན་ཅིང་གོང་ཆོད་མཐོ་རུ་ཕྱིན་པ་རེད། ཉེ་ཆོང་གང་ཞིག་བྱས་ཀྱང་
རྒྱ་ཆོང་པ་མ་གཏོགས་བོད་ཆོང་པས་སྐར་འགོ་སྲིད་མི་དགོས་པ་མ་ཟད། དོ་
བདག །ལ་ཐོབ་པའི་སྐར་འགོའི་ཕྱིད་དེ་བོད་ཆོང་པ་ལ་སྲིད་དགོས་འདུག བོད་
ཀྱི་ཆོང་པས་དུ་བ་དང་། རས་ཆ། ཅ་ལག་ཅག་ཅིག་ཉི་གུངས་ཉུང་བས་སྐར་
འགོ་དགོས་ཤིང་མི་འདུག” ཅེས་དང་། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》 ལས། ཆབ་
མདོ། སྡེ་དགེ། དཀར་མཛེས་བཅས་སྲིད་ས་རེད། ཅེས་གསལ། །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། རྒྱན་འཛིན་ཡོད་ཟེར་བ་ཅམ་ལས་གནས་ཚུལ་གསལ་

པོ་མ་ཐོས། །

དཔྱུ་ཁྱ་གཉིས་བར་པ། (邱家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱལ་གྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དབུང་ཡིག་》
དེབ་གསུམ་པ་ལས། “ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་གཉེར་པ་རྒྱུ་བ་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་
ཡིན། འོས་འགན་གཙོ་བོར་རྒྱལ་པོའི་གསོལ་ཆས་དང་། འབྲུ་རིགས་དོ་དམ་བྱེད་
མཁན་ཡིན། ཁྱ་གཉིས་བར་པ་ཆོང་ལ་སྒྲུ་སྒྲུ་གཉིས་འབྲུངས་ཐྱིང་ཞིང་། དེ་
ལས་སྐལ་བཟང་ཡོན་ཏན་གྱིས། རྣམ་རྒྱལ་གྱི་ཆོང་གི་མཁན་པོ་གནང་ཡོད་ལ།
བསྟན་འཛིན་ཐུན་ཚོགས་གྱིས་སྤྱི་བྱུང་མཁན་པོའི་འོས་འགན་བཞེས་ཐྱིང་ཡོད་པ་
རེད།”ཅེས་གསལ། སྡོད་གནས་དགྱིལ་རི་སྤང་ལམ་༢༩༡པ། དེང་དུས་པག་མོ་རི་
འདབ་ཁུལ་འགྲིམ་འབྲུལ་རྩལ་གྱི་གཞུང་ལས་ཁང་གི་གནས་འདི་ཡིན། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། རྒྱུ་པིང་གྲུང་། (邱秉忠)
སྡོད་གནས་རི་ཞོལ་ཁྲོམ་ལམ་གྱི་སྐོར་ཏགས་༢༩༡པ། །

མགྲོན་ཤག་ཁང་མིག་བཙོ་ལ། བྱིམ་རྒྱུད་ཐོག་མར་བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་མ་
གསལ། བར་སྐབས་ཤིག་ན་མེ་ཆེན་པོ་ཐེངས་མ་གཉིས་ཤོར་སྟབས། ཐེངས་ཁ་
ཤས་ཆོང་ལས་མཆོམས་འཛོག་དགོས་བྱུང་པ་རེད། སྟབས་ལེགས་པ་ཞིག་ལ་ཉེ་
འབྲེལ་དང་མཛའ་གྲོགས་རྣམས་གྱིས་རོགས་དན་བྱས་ནས་མུ་མཐུད་ཆོང་གཉེར་
བྱ་སྲུབ་པར་བྱུང་འདུག །

མགྲོན་པོ་ཡོང་མཁན། མང་ཤོས་སྡེ་དགེ་བ། དེ་ནས་རིང་པ་ཆོ་པ་དང་།
དཀར་མཛེས་པ། སྐབས་འགར་ལི་ཐང་གི་ཆོང་པ་ཡང་འོང་གི་འདུག ད་ལྟ་
གཏན་སྡོད་བྱེད་མཁན། བོད་མགྲོན་ཆོང་ཁག་གསུམ་སྟེ། དགོན་པོ་ཆོང་། ལྷགས་
སློན་རྡོ་རྗེ། ཆོ་རིང་ཐུན་ཚོགས་བཅས། །

ཆོང་རྩལ་རིགས། འབྲུ། ལྷགས་རིགས་སྟན་ཚོགས། སྟན་རྩལ་སྟན་ཚོགས། སྤྱ་ཅི་
བཅས་སོ། ཞེས་དང་། གཞན་ཡང་། དུན་ནན་སྟོགས་གྱི་འབྲུ་རྣམས་པལ་

ཆེར་ཀང་གཉིས་^① གྱི་ས་ཁྲལ་དུ་བཙོང་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། འདི་ལོ་ནས་ཀང་
 རྩོགས་གཉིས་གྱིས་འབྲུ་ཉོ་ཆོང་གི་རུས་པ་ཉམས་གུང་ཕྱིན་པ་མ་ཟད། འབྲུ་འདི་
 རྒྱས་སྒྲོས་ཆུང་བོས་གྱི་སྦྱོང་རྩིས་ཤིག་ལ་ངོས་འཛིན་ནས་ཉོ་ཆོང་བྱེད་མཁན་ཉུང་
 དུ་ཕྱིན་སྟབས་གོང་ཆོད་མར་ཆག་འདུག གཞན་དུ་འདིར་ས་ཐག་རིང་སྟབས་
 ཡུན་ནན་ནས་ཐད་ཀར་ཀང་རྩོགས་ལ་བཙོང་ན་སྟབས་བདེ་བ་ཤིས་ཉོགས་བྱུང་
 འདུག །ན་ལོ་ནས་རྒྱ་ལ་འབྲུམ་གིས་གཞོད་འཆོར་ཡང་ཡང་བྱུང་སྟབས། འབྲུ་
 བཞོ་མཁན་ཡང་བྱུང་མི་འདུག” ཅེས་གསལ། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》 ལས།
 རྩི་དགེ་ཆབ་མདོ་བཅས་གྱི་མགོན་པོ་སྦོད་ས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །
 ༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། བཀྲ་ཤིས་ལྷ་སྒྲོན། ཨ་ཏི་འེར་སོགས་ཡོད། བྱ་ཡངས་
 རྩིད་རུས་རྩིས་སུ་བཀྲ་ཤིས་ལྷ་སྒྲོན་སྤེ་དགེ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་སྐྱས་ཨུ་དགའི་ཁབ་དུ་
 ཕྱིན་ནས་སྤེ་དགའི་བཅུན་མོར་གྱུར། སྐྱེ་ལོ་༡༩༨༥ལོར་རྒྱལ་
 སྐྱས་ཨུ་དགའ་ཁྲག་རྩ་འགག་པའི་ནད་གྱིས་སྒྲོ་བྱུར་དུ་ལྷ་སར་སྤྱུ་གཤེགས།
 བཅུན་མོ་བཀྲ་ཤིས་ལྷ་སྒྲོན་ད་ལྟ་ཁྱིམ་དུར་བཞུགས་ཡོད། །

རྒྱལ་སྐྱས་གཡོན་ནས་དང་པོ་ཅིང་ཏིའེ་ཞོན་(金代贤) པང་དུ་བྱིས་པ་ཨ་ཏི་འེར་ཞོ་ཞེ། ཆུ་མོ་གེན།
 (邱卯珍) མདུན་གྱི་གཡོན་རྩོགས་བཀྲ་ཤིས་ལྷ་སྒྲོན། གཉིས་པ་བཀྲ་ཤིས་དཔལ་སྒྲོན།

① ཀང་གཉིས་ཞེས་པ་ནི་ཀང་དུང་དང་། ཀང་ཞི་གཉིས། 广东、广西

བཏུ། ཁ་བ་རྒྱ་མཚོ། (江家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དཔུང་ཡིག་》 དེབ་གསུམ་པ་ལས། “རྒྱལ་པོའི་གཉེར་ཆུང་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན། འོས་འགན་གཙོ་བོར་རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་ནང་གི་སྐུ་བོ་གཞན་གསུམ་འཆར་ཅན་གྱི་འབྲལ་སྟོན་བྱ་རྒྱུའི་འགན་ཁུར་དགོས་ལ། ལོ་ལྟར་ས་ག་ཟླ་བའི་ཆོས་བརྒྱུད་ལ་ཕག་མོ་རིའི་གནས་བསྐྱར་དང་། སློ་མེད་གི་ལས་སྟོ་བཞོད་སྒྲིག་བྱ་རྒྱུའི་འགན་བཞེས་དགོས།” ཞེས་གསལ། སྟོན་གནས་སྟོ་སྟོའི་ཁ་སྟེ་དེར་རུས་ཁུལ་འབྲིང་རིམ་བྲིམས་ཁང་གི་གནས་མལ་འདི་ཡིན། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཆུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光) གིས་སྟོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། ཅང་ཁུན་ཕུ། (江春浦) སྟོན་གནས་རི་ཞོལ་བྲིམ་ལམ་སྟོ་རྟགས་༥༧པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བཏུ་གཉིས། བྲིམ་རྒྱུད་ཐོག་མར་མིང་ཏང་ལོ་ལྷ་པར། མིན་གོ་ལོ་དགུ་པར་མེ་ཆེན་པོ་ཞིག་ཤོར་ནས་རྒྱུ་སྟོན་ཆོང་དཔོན་སྟོམ་མདའ་ཆོང་ཆོང་ལོག་ཁུར་བ་མ་ཟད། ཁོ་རང་ཆོ་ཡང་ཉམས་རྒྱུད་ཆབ་ཆེན་ཐེབས་པ་རེད། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། ལི་ཐང་དང་། སྟོན་གེ་ཆབ་མདོ་བཅས་རེད། འོན་ཀྱང་ཆབ་མདོའི་མགོན་པོ་ཡུན་རིང་མ་འོང་པར་ཆགས་འདུག ད་ལྟ་གཏན་སྟོན་བྱེད་མཁན། བོད་མགོན་ཆོང་ཁག་གསུམ་དང་། ཁང་སྟོན་པ་རུད་ཆོང་བརྟན་ཅམ་འདུག །

ཆོང་རྩས་རིགས། བལ་དང་། ལུག་ལྷགས། སྟོམ་བུ། མར་བཅས་ཁམས་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་ཐོན་རྩས་དང་། སྤྱ་ཅི། འབྲ། རྩ་ཡུངས། བིས་མོག་གསེར་བཅས་དང་། ཁམས་སྟོ་རྒྱུད་ཀྱི་ཆོང་རྩས་ཀྱང་ཡོད་འདུག” ཅེས་དང་། གཞན་ཡང་། བོད་ཀྱི་ཆོང་པ་རྣམས་ལ་མེད་ཐབས་མེད་པའི་ཆོང་རྩས་ནི་རྩ་ཕར་ཕུད་འཕྲོས། རུ་བ་དང་། སྟོ་རུད་ཆག་པ་ཅན་དེ་རྣམས་ཡིན་འདུག །

མགོན་པོ་གཙོ་བོ་སྟོམ་མདའ་ཆོང་ནི། དར་མདོར་དབུལ་འགྲུལ་གཏོང་ལེན་བྱེད་མཁན་གྱི་ཆོང་དཔོན་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན། དོ་བདག ། སྟོམ་མདའ་ཡ་འཕེལ་

ནི་སྤྲོ་ཁམས་བ་རེད། ཁོང་ཡལ་དང་མཉམ་དུ་དར་མདོར་ཡོང་ནས་ཆོང་
ལས་བྱས་པར་འཕེལ་བྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་རེད། ཆོང་གཉེར་གཙོ་བོར་དར་མདོ་
དང་། རྩེ་ཉེ། རྩེ་གར། བོད་ཡུལ་དབུས་བཅས་ཀྱི་བར་དབུལ་འགྲུལ་གཏོང་
ལེན་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། རྩེ་སྤྱི་ཆོང་ལམ་མི་འགོ་བ་དང་། བག་མེད་ཆུད་
བོས་བྱས་སྟབས་སྟབས་འགར་གྱིང་ཆུད་ཆེ་དུས་སྒྲོར་འབྲུམ་གཉིས་ཅམ་བྱན་ལོན་
ཐུག་འདུག ཡལ་ཡལ་འབྲོག་ཁུལ་དུ་བཀོད་ས་ཆེན་བྱུང་ཞིང་། ཡལ་འཕེལ་བྱོས་ཐར་
བ་རེད། ད་ལྟ་ཁོ་ཆོ་ལ་ཁ་མཆུ་ཆེན་པོ་གསུམ་ལྟག་འདུག་ཅིང་བྱན་ལོན་གྱི་གྱོད་
ཐག་ཆང་མ་ད་རུང་ཆོད་མི་འདུག ིད་མདོ་ཆོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས། དུན་ནན་
དང་། ལི་ཐང་། ཐུག་ཕེང་། འདབ་པ་བཅས་ཀྱི་མགོན་པོ་སྟོན་ས་ཡིན།
ཞེས་གསལ། །

༡ ད་ལྟ་ཁོ་གནས་ཚུལ། ཁ་བ་རྒྱ་མཚོ་ཆོང་གི་མ་ཡུམ་ཅང་བྲིན་སྤུ་ལ་སྤུ་མོ་
གཉིས་ཡོད། ཆོང་བ་ཅང་ཡལ་ཆུན་བྲིས་དུ་འདུག དེའི་སྤུ་མོའི་མག་པ་ཁུལ་བོད་
སྤུན་ཁང་དུ་ཐུག་ལས་ཡོད་ཟེར། ཆུང་བ་ཅང་ཡལ་སྤེན་ཁུལ་ཆོང་གཉེར་ཅུས་ནས་
ཀས་གཡོལ་བྱས་ཟེར་ཟེར། །

ཁ་བ་རྒྱ་མཚོ་ཆོང་གི་མ་མ་ཀན་མོ་ཅང་བྲིན་སྤུ། 江春浦

ས་བཅད་གསུམ་པ། བྱག་མདོད་བཞི་དང་ཇ་གཉེར་ཁག་གཉིས།

བཅུ་གཅིག ། ༡༤ ། གཉེར་གོང་མ། (王家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་བཅུ་རྒྱག་པ་ལས། རྒྱལ་པོའི་ཕྱག་མཛོད་བཞིའི་ཡ་རྒྱལ་ཞིག་ཡིན། འོས་འགན་གཙོ་བོར་ལྷགས་ལའི་པོ་བྲང་ནང་གི་གསོལ་ཇ་དང་། ཐེབས་གདུགས་གྲབས་སྒྲིག་བྱེད་མཁན་ཡིན། སྟོན་ཇ་གཉེར་དུད་ཚང་གཅིག་ཡོད་ལ་རྗེས་སུ་སུ་སྟོན་གཉིས་པོ་བྱིས་གཉིས་སུ་བྱེས་ནས་ཇ་གཉེར་གོང་འོག་གཉིས་བྱུང་པ་རེད། ཅེས་གསལ། སྟོན་གནས་དེར་དུས་ཁྲལ་སྲིད་གཞུང་གི་སྟོ་ལེན་གྱི་སྟོན་ཁང་འདི་དག་ཡིན། །
 ༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༩༤ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光) གིས་སྟོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། ལང་ཁུན་ལྷ། (王春化) སྟོན་གནས་དཀྱིལ་སྲང་སྟོ་རྟགས་ཡང་༢༩༥པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བརྒྱད། བྱིས་རྒྱུད་ཀྱི་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། དྲག་དམག་གིས་འཕྲོག་བཅོམ་ཐངས་གཉིས་བྱས་འདུག །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། མི་ཉག་བ་སྟོན་ས་ཡིན། ད་ལྟ་གཏན་སྟོན་བྱེད་མཁན། ཁང་སྟོན་པ་དུད་ཁག་གསུམ་ཡོད་འདུག འདིར་བོད་མགོན་མ་བསྐྱད་པ་ལོ་བཅུ་ཕྱག་ཁ་ཤས་ཅམ་ཕྱིན་ཡོད།” 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། མི་ཉག་ས་ཁྲལ་གྱི་ཚོང་པ་སྟོན་ས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །

བཅུ་གཉིས། ༡༥ ། གཉེར་འོག་མ། (罗家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། ། 《སྲིད་གོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་བཅུ་རྒྱག་པ་ལས། གསལ་བཤད་གང་ཡང་མི་འདུག སྟོན་གནས་དེར་དུས་ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༩༤ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光) གིས་སྟོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། ལོ་ལང་མི་ (罗王氏) སྟོན་གནས་དཀྱིལ་སྲང་སྟོ་༢༩༥པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་ལྷ། ལོ་བཅུ་ཕྱག་ཁ་ཤས་ཀྱི་སྟོན་ལ་དུད་ཚང་འདི་ལ་རིགས་རྒྱུད་མེད་སྟབས། མ་བརྒྱུད་ཇ་གཉེར་ཚང་ནས་

མར་ཡོང་ཞིང་དེ་ལ་མག་པ་བསུས་པས་རྩ་གཉེར་འོག་མའི་མིང་ཐོག་ཀྱང་དོན་དུ་
དེའི་གོ་གནས་མིང་།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། གཙོ་བོ་ཡུན་ནན་བ་ཡིན། ད་ལྟ་གཏན་སྡོད་བྱེད་
མཁན། རུང་ཁག་གཉིས་ཡོད་འདུག་པ་མིང་མ་དུན། །ཚོང་རྩིས་རིགས། རུ་
བ་དང་། བག་ཤ་བསྟལ་མ་(腊肉) ཡོད་འདུག །ཅིས་དང་། 《དར་མདོ་རྩོང་
གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། ཡུན་ནན་གྱི་ཚོང་པ་སྡོད་ས་ཡིན།” ཞེས་གསལ།

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། མིག་སྔར་འདྲིའི་སྐོར་རྒྱུས་ཡོད་མཁན་དང་ཡིག་ཆ་
གཉིས་ཀ་མ་རྟེན་སྟབས་རེ་ཞིག་དེ་ཅུ་མོ།

བཅུ་གསུམ། རང་དཔོན་པ།

(包凤英锅庄, 后李家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་གྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གོས་དབུད་ཡིག་》དེབ་
བཅུ་དྲུག་པ་ལས། རྒྱལ་པོའི་ཕྱག་མཛོད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན། འོས་འགན་གཙོ་
བོར་ནང་སྲིད་དོ་དམ་སྟེ་སྒྲེར་གྱི་ལས་ཀ་དང་། ཡིག་ཆ་སོགས་དོ་དམ་བྱ་དགོས།
དོ་བདག །པོ་རྒྱང་དབྱེན་(包凤英)གྱི་མ་ཡུམ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་དང་སྐོག་འབྲེལ་
བྱས་པའི་སྲས་མོ་ཡིན་པར་བཤད་སྟོལ་ཡོད། རྩིས་སུ་མགོ་ཐང་དཔོན་དང་
གཉེན་སྲིག་བྱས། སྡོད་གནས་ཞན་ཞིའི་རྩེ་སྟེ་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་སྤྲོན་ཁང་གི་བྱིམ་མཆོས་
ཡིན། ཞེས་གསལ། དེང་རུས་ཁྲུལ་མི་དམངས་སྤྲོན་ཁང་འདི་ཞན་ཞིའི་སྤྲོན་ཁང་
གི་ས་མལ་ཡིན།

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་(任汉光)
གིས་སྟན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། ལི་རྩེ་ཐིང་། (李海廷)
སྡོད་གནས་ཕྱི་རྒྱལ་སྤྲོན་ཁང་གི་ཉེ་འགམ་དུ་ཡོད། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བཅུ་
གསུམ། བྱིམ་རྒྱུད་ཐོག་མར་མིན་གོ་ལོ་ཉེར་གཉིས་པ་ཆགས་འདུག ལོ་གསུམ་
གྱི་སྡོན་ལས་ནང་དཔོན་རུའི་བྱ་མོའི་ལག་ནས་ཉོས་པ་རེད་ཟེ།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། བྲག་འགོ་དང་། ཏུ། འགར་ཐར། ཞེ་སྐྱ་མདོ་བཅས་
ཡོད། ད་ལྟ་གཏན་སྡོད་བྱེད་མཁན། བོད་གྱི་ཚོང་མགོན་ཁག་གཉིས་ཏེ། དཔལ་

ལྷན་ཚས་གྲགས་དང་། རྫོང་གཉིས་དང་། ཁང་སྡོད་བ་དུད་ཁག་རྒྱག་ཡོད། །

ཚོང་རྒྱས་རིགས། བལ་དང་། ལྷམ་བུ། མོ། ཟོག་གོ་སོགས།” ཞེས་དང་།
གཞན་ཡང་། རོ་བདག །འདི་སློན་འབྲོག་པའི་ས་ཆར་ཚོང་བཟོད་འགྲོ་མཁན་
ཞིག་ཡིན། བ་ཡུལ་ཁོང་ཡུས་ (孔玉) བ་རེད། རྒྱུ་ནང་དཔོན་རུའི་ནང་དུ་
གནས་སློབ་པ་རེད།” ཅེས་བྲིས་འདུག ཤེས་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཤིག་ལས། སློན་
མར་རོ་བདག །པོ་རྒྱུང་ཡིང་ཡིན་ཞིང་། སྤྱི་ལུ་ལི་ཉེ་ཐིང་གིས་ཉོས་པ་རེད། ལི་
ཉེ་ཐིང་ནི་ཐོག་མར་དར་མདོ་ཡོང་མཁན་གྱི་རྒྱ་སྤྲེལ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། རྒྱུ་སྤྲེལ་
བཞིན་ཚོང་པ་ཆགས་པ་ཞིག་རེད་ཅེས་བྲིས་ཤིང་། །

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། ལི་ཉེ་ཐིང་། བ་ཡུལ་དར་མདོ་ཁོང་ཡུས། བོད་མིང་
ཡེ་ཤེས་འོད་ཟེར། བཟའ་ལྷའི་མིང་ལ་རྟ་རྒྱུ་ཟེར། དེའི་བུ་མོ་ཆོ་དབང་སྒྲོལ་
མ་ལ་མག་པ་ཀྱེན་ཁོན་སློན་སྤངས་པའི་རིགས་རྒྱུད་ད་ལྟའི་བར་གནས་ཡོད། །
གཅིག །སྤུལ་བཟང་ཡེ་ཤེས། ཕོ། རྒྱ་མིང་། 郑康德 སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥པའི་ཤིང་
སྤུལ་ལོར་འཁྲུངས། ད་ལྟའི་སློན་སྤྲེལ་གྱི་ཆེན་མོའི་སློབ་དཔོན། ཚོན་རིས་ཆེད་
རམས་པ། འབྲུམ་རམས་པའི་སློབ་སློན་པ། །

གཉིས། ཀྱེན་ཡིང་ལོན། ཕོ། (郑应兰) སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥པའི་ཤིང་བྱེ་ལོར་སྤྱི་ལོ་
ལྷར་དར་མདོ་རྫོང་ཁོང་ཡུས་རྒྱུ་སྤུལ་གྱི་གནས་སློབ་རྒྱུ་ཡིན། །
གསུམ། ཀྱེན་ཁམ་མེད། ཕོ། (郑康培) སྤྱི་ལོ་༡༩༥༦པའི་མེ་མག་ལོར་སྤྱི་ལོ་
ལྷར་དར་མདོ་རྫོང་ཁོང་ཡུས་རྒྱུ་སྤུལ་གྱི་ལུ་སྤུལ་གྱི་ཤོག་ནང་ཡོད། །

བཞི། ཀྱེན་ཡིང་སྤུལ། ཕོ། (郑应芬) སྤྱི་ལོ་༡༩༥༦པའི་ས་སྤང་ལོར་སྤྱི་ལོ་
ནག་ཁྲུང་ཆིང་གི་གོང་གསེབ་ཅིག་དུ་མནའ་མ་སྤུལ་ནས་བསྐྱེད་ཡོད་ཟེར། །
ལྔ། གཡུང་རྒྱུང་། ཕོ། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༧པའི་མེ་སྤུལ་ལོར་སྤྱི་ལོ་
རྫོང་ཁོང་ཡུས་རྒྱུ་སྤུལ་གྱི་ལུ་སྤུལ་གྱི་ཤོག་ནང་ཡོད། །

བཅུ་བཞི། ཡུལ་ཁ་བ། (包家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གོས་དབྱུང་ཡིག་》 དེབ་
བཅུ་རྒྱག་པ་ལས། རྒྱལ་པོའི་སྤྱག་མཛོད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག གནའ་དུས་དར་

མདོའི་གྲོང་ལ་སློབ་ཞུ་ཡོད་པའི་རྒྱལ་སློབ་ཁ་པ་ཡིན། ཞེས་གསལ། ད་ལྟའི་ས་སྐོས་སྐང་པའི་བྱིས་བདག་པོ་ཁམས་ནིང་གི་ཡབ་གཞིས་ཡིན། ཁོང་གི་པ་ཡབ་ཨ་ཀྱ་བཀྲ་ཤིས་དང་། མ་ཡུམ་གཡུ་སློན་གཉིས་ཀྱི་སྐུ་སྐུ་གཉིས་པ་པོ་ཨེར་གེ་བྱིས་འདིའི་དོ་བདག་ཡིན། སྟོན་གནས་དེང་རུས་ཁུལ་རིག་གནས་ཁང་གི་རྒྱལ་སྐྱོད་པ་ལ་མང་ཆེན་པོའི་བྱིས་ཆང་དེ་ཡིན། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༥ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光) གིས་སྟོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག་པོ་ཨེར་གེ་ (包二哥) སྟོན་གནས་ང་ཆོང་ཁྲོམ་ལམ་སློབ་ཏུ་གསུམ་ཨང་༤༣པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བརྒྱ་ལྷག་ཅུ་ཡོད། བྱིས་རྒྱུད་ཐོག་མར་དབལ་གསལ་སྐྱབས་དང་གཅིག་ཡིན། ལོ་གཉིས་བརྒྱ་ཅུ་མ་གྱི་སྟོན་ལ་བྱིས་ཁག་གཉིས་སུ་གྱེས་པ་རེད། ཐོག་མ་ནས་ཆོང་ལས་བྱེད་མཁན་གྱི་མི་འཛོན་པོ་མ་བྱུང་། དེའི་ཐོག་མེ་ལ་ཤོར་ནས་གྱོང་གྱུད་ཆེན་པོ་ཐོབ། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། དཀར་མཛེས་བ་དང་། སྟོན་ཤག་བཅས་ཡིན། ད་ལྟ་གཏན་སྟོན་བྱེད་མཁན། དཀར་མཛེས་བ་བསམ་གཏན་དཔོན་གཡོག་གཉིས་མ་གཏོགས་མི་འདུག ཆོང་རྒྱས་རིགས། འབྲུ་སོགས་ཡོད། ། གཞན་ཡང་། དོ་བདག་པོ་ 包二哥 འབྲོག་པའི་སྟོན་ནས་ཕྱིར་མ་འོང་པ་ལོ་མང་པོ་རེད་འདུག ཁང་རུ་མ་ཆུ་ལོ་བརྒྱད་ཅུ་ལྷག་ཅིག་ལས་མི་འདུག་སྐྱབས་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་འདྲི་ས་མ་བྱུང་།《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། དཀར་མཛེས་དང་། གདོང་ཐོག་དགོན་པ། རོང་པ་ཆ་པ་སོགས་སྟོན་ས་ཡིན།

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། ལུ་མོ་ཏ་མེ་ཟེར་བ་ཅིག་ཡོད་ཟེར། ཡིན་ནའང་འབྲེལ་བ་བྱེད་སྐབས་མ་སོང་བས་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་འདྲི་སྐབས་མ་སོང་། །

བཅོ་ལྔ། ཡིད་སྦྱོང་བ། (龚家锅庄)

འདི་ལ་རྒྱུད་ཡིག་སྤྱུ་ཆང་ཡང་ཟེར།

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གྲོས་དཔྱད་ཡིག་》དེབ་བརྒྱ་རྒྱུ་པ་ལས། རྒྱལ་པོའི་སྤྱུ་མཛོད་བཞིའི་ཡ་གྲུལ་ཞིག་ཡིན། རྒྱུད་ཡིག་

ཕྱུ་ཚང་གི་ཁང་སྒྲིང་དུ། གསེར་རྟག་ཅིག་གཙུགས་ཡོད་པ་དེ་གསེར་འོད་ཆེན་
 ཆེན་དུ་འཕྲོ་བ་ཡིད་སྒྲིང་དགོན་པ་དང་འདྲ་བ་ཅིག་བྱུང་། རྒྱལ་པོས་དེ་ལ་ཡིད་
 སྒྲིང་དགོན་ཞེས་འབོད་པས། རྗེས་སུ་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་མིང་ལ་ཡིད་སྒྲིང་ཚང་ཞེས་
 བློགས་པ་རེད། ཅེས་གསལ། སྔོན་གནས་དེང་དུས་དར་མདོ་རྫོང་༡༡་ཉེན་རྟོག་
 པའི་རྒྱབ་དེར་ཡོད། །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༨༤༥ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
 གིས་སྒྲན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། ཏ་མགོན་ལྷ་རྒྱལ། རྒྱ་མིང་དུ།
 ཙོང་ཏ་སན། (龚达三) སྔོན་གནས་དམངས་དབང་སྲང་ལམ་གྱི་སྐོ་རྟགས་
 ལཔ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བདུན། མིན་གོ་ལོ་ཉི་ཤུ་པར་རྒྱ་ཁ་བ་ཚང་ས་ནས་ཉེས་
 པ་རེད། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། རྒྱ་མི། ད་ལྟ་གཏན་སྔོན་བྱེད་མཁན། མགོན་པོ་སུའུ་
 དམག་དཔོན་ཚང་། ཁང་པ་གཞན་རྣམས་མཛོད་ཁང་རེད་འདུག །ཚོང་རྫས་
 རིགས། བིས་ཕོག་དང་། རྫ་ཡུངས་སོགས་ཡོད་འདུག 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་
 རྒྱུས་》ལས། སྤྱི་ལོ་༡༨༤༡ལོར་ཀོང་ཏ་ཏན་གྱིས་བདག་པོ་བྱས་པ་རེད། །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། རྒྱན་འཛིན་ཡོད་ཟེར། འོན་ཀྱང་ཡུལ་གང་དུ་བཞུགས་
 པ་དང་། མི་གང་འདྲ་ཡོད་པའི་སྐོར་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་རྟོན་མ་སོང་བས་
 གནས་སྐབས་དེ་ཅུམ་གྱིས་འཇུས་པ་བྱས་སོ། །

ས་བཅད་བཞི་པ། རྫོ་རྫོ་བྱོགས་ཀྱི་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་སྐོར།

བཅུ་དྲུག །ལྷག་སྐོ་རྒྱབ་པ། (咱家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གྲོས་དབུད་ཡིག་》
 དེབ་བཅུ་དྲུག་པ་ལས། དར་མདོའི་གྲོང་གི་སྐོ་ཆེན་ལྷ་སྲུང་སོགས་བདེ་འཇགས་
 ཀྱི་འོས་འགན་བཞེས་ཡོད། ཅེས་གསལ། སྔོན་གནས་དེང་དུས་ཁྱལ་བྱིམས་འཛིན་
 སྤྱི་ཁག་གི་འོག་དེ་ཡིན། །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༨༤༥ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光)

གིས་སྟོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། རྡོ་བདག་ཁོ་ཡི་ཆིང་། (咱一清) སྟོན་གནས་ལྟོ་སྟེའི་སྤང་ལམ་སྟོ་རྟགས་ཡང་འཕ། སྤར་མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བརྩ་ལྟག་ཡོད་པ་མེར་ཤོར་ནས་དྲ་ལྟ་བསྐྱར་གསོ་ཁང་མིག་བཞི་འདུག །བྱིས་རྒྱུད་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། ལོ་གསུམ་གྱི་གོང་ལ་བྱིས་མཆོས་དདུལ་ལོ་བཟོ་གྲ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་མེར་ཤོར་སྐབས་དེ་དང་མཉམ་རུ་རུད་ཆང་འདྲིའི་ཁང་པ་ཡང་མེར་ཤོར་བ་རེད་འདུག །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། མི་ཉག་བ། དྲ་ལྟ་གཏན་སྟོན་མགོན་པོ་གཏན་འཁེལ་མི་འདུག རུས་རྒྱུན་བདལ་པ་རྣམས་འགོ་སྟོན་བྱེད་མཁན་མང་ཅམ་འདུག །
༡ དྲ་ལྟའི་གནས་ཚུལ། མི་ཆང་འདྲིའི་རྒྱུད་པ་རྣམས་དྲ་ལྟ་རྒྱ་ནག་ལ་ཡོད་ཟེར། འོན་ཀྱང་ས་ཆ་གང་ལ་ཡོད་པ་དང་། མི་གང་འདྲ་ཡོད་པའི་སྟོར་མ་ཆེད། །

བརྩ་བརྩན། སྐྱར་པོ་བ། (吉波娃)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་གྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གོས་དབྱུང་ཡིག་》 དེབ་བརྩ་རྒྱུག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོར་ལྷགས་ལའི་པོ་བྱང་རུ་ལོ་སྐྱར་སོགས་སྟོ་ཆོལ་རིགས་བཟོ་མཁན་ཡིན། ཞེས་གསལ། སྟོན་གནས་ལྟོ་སྟེའི་ཕྱོགས། དེང་རུས་གངས་རྒྱ་བམ་པའི་ཚུར་རོལ་གང་ཞིག་ལ་ཡིན་པ་ཅམ་ལས་གསལ་བོར་ངེས་མཁན་མི་འདུག །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༥ལོར་རེང་ཉན་ཀང་ (任汉光) གིས་སྟོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་མི་འདུག 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། མན་ཁུ་རྒྱལ་རབས་གྱི་མཁུག་ནས་མི་རྒྱུད་ཆད་པ་རེད། ཅེས་གསལ། །

༣ དྲ་ལྟའི་གནས་ཚུལ། དར་མདོའི་བགེས་སོང་རྣམས་ཀྱིས་གསུང་པར་བྱིས་ཆང་འདྲི་དྲ་ལྟ་མི་རྒྱུད་ཆད་ཟེན་པ་གཏན་འཁེལ་རེད་གསུངས། །

བཙོ་བརྒྱད། ཐང་དམར་རྩུང་འཁོར། (南门唐马房)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་གྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གོས་དབྱུང་ཡིག་》 དེབ་བརྩ་རྒྱུག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོར་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་མངའ་འོག་གི་ཞིང་ཆ་

འབྲོག་སྡེ་འབངས་རྣམས་ཁྲལ་དང་འུ་ལག་དགོས་རིགས་ཐམས་ཅད་བཀོད་སྤྱོད་
དང་དོ་དམ་བྱ་དགོས་པ་དང་། གཙོ་བོར་འགྲིམ་འགྲུལ་གྱི་ས་ཚུགས་ཤིག་ཡིན།
ཞེས་གསལ། སྡོད་གནས་དེར་དུས་ཁྲལ་སྒྲན་ཚོང་ཁང་གི་ཉེ་སྐོར་ཞིག་ན་ཡོད་པ་
ཅིན་ལས་ཁང་ཤུལ་གསལ་པོར་མ་དེས། །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༤ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྒྲན་ཁྲུའི་ནང་འཁོད་མི་འདུག །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་མི་རྒྱུད་དེར་དུས་མི་རྒྱུད་པལ་ཆེར་མེད་པ་འདྲ་
ཞེས་ཟེར། །

བཅུ་དགུ། ལུང་ཁ་ཚང་། (甲卡措)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཚུས་གྱི་སྤྱིད་དོན་འོས་འགན་《སྤྱིད་གྲོས་དབུད་ཡིག་》དེབ་
བཅུ་དྲུག་པ་ལས། སྡོད་གནས་སྟོ་སྟོ་རྒྱབ་སྟེ་ཐང་དམར་རྒྱུད་འཁོར་གྱི་རྒྱབ་ལོག་
ཚུ་འགམ་དུ་ཡོད་ཅིང་། སྟོ་མདུན་ན་ལུང་སྡོད་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡོད་པར་གྲགས།
ཞེས་གསལ། སྡོད་གནས་པག་མོ་རིའི་ཞོལ་དར་མདོའི་སྟོ་སྟོ་སྤྱོད་ཉེ་དེར་སང་
ཁང་ཤུལ་གསལ་པོར་མ་དེས། །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༤ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྒྲན་ཁྲུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། ལིན་པེད་ལྷུན། (林佩风)
སྡོད་གནས་སྟོ་སྟོའི་སྤང་ལམ་སྟོ་རྟགས་ཨང་༢༥། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་གསུམ།
མིན་གོ་ལོ་༡༡་དང་། ལོ་༡༩༣༤ལོར་མེར་ཐངས་རེ་ཤོར། དེ་རྗེས་ད་ལྟའི་དོ་
བདག །འདིས་བདག་གཉེར་བྱས་ཡོད་འདུག །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། མི་ཉག་བ། དུས་རྒྱུན་མགོན་པོ་འགོ་སྡོད་བྱེད་
མཁན་གཏན་འཁེལ་མི་འདུག ད་ལྟ་བདལ་པ་དང་། ཁང་སྡོད་བ་དུད་ཁག་
གཅིག་དང་། ཚོང་པ་རྒྱུད་བ་གཉིས་འདུག །ཚོང་རྒྱས་རིགས། ར་ཁུང་ཤས་
དང་། དར་དཀར། དུ་བ་སོགས་བཀལ་མཁན་ཁ་ཤས་འདུག” ཅེས་དང་།
《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། མགོན་པོ་མི་ཉག་བ་རེད། ཐོན་རྒྱས་ཁུང་
ཞིང་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་ལུང་ཁ་པའི་བུ་མོ་འབྲིང་བ་རེད། ཅེས་གསལ། །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་རྒྱལ་མངའ་ཡོད་མཁན་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་
མ་རྟེན་སྐབས་རེ་ཞིག་དེ་ཅུ་མོ། །

ཉི་ཤུ། པོ་པོ་རིན་ཆེན་ཚང་། (包包任钦)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱལ་གྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དཔུང་ཡིག་》 དེབ་
བརྒྱུ་དུག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོར་གང་ཡིན་མ་གསལ། འདིར་ལྷགས་
ལའི་སྐུ་བཞི་པ་ཡིན། འདི་དང་ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ཞིག་གི་བྱ་ཕོ་གཉིས་གཞིས་བཅས་
པའི་ཨ་གྲུ་ཁ་པ་གསར་པ་ཞིག་ཡིན་པར་གསལ། ཞེས་བཤད། སྲིད་གནས་ཕག་ཕོ་
རི་ཞོལ་སྤྱད་ལམ་༡༩༥༡། དེང་དུས་འབྲིང་རིམ་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་གི་མར་
ཟུར་ན་ཡོད། །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྒྲོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༤ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟན་འཁྲིལ་ནང་འཁོད་མི་འདུག །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། དར་མདོའི་བགྲེས་སོང་རྣམས་ཀྱིས་འདིའི་མི་རྒྱུད་པལ་
ཆེར་མེད་པ་འདྲ་གསུངས། །

ཉེར་གཅིག་ སྤྱིང་ཁ་ཆོ་བཟ། (刘卡错扎)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱལ་གྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དཔུང་ཡིག་》
དེབ་བརྒྱུ་དུག་པ་ལས། འདིའི་སྒྲོར་བཞོད་མི་འདུག །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྒྲོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༤ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟན་འཁྲིལ་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། ལིའུ་ཀཱའི་ལོན། (刘桂兰)
སྲིད་གནས་སྟོ་སྟོའི་སྤང་ལམ་སྟོ་རྟགས་ཨང་༡༩༥༡། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བཞི།
བྱིམ་རྒྱུད་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། མིན་གོ་ལོ་༡༡ པར་མེར་ཤོར། མིན་གོ་༢༣
ལོར་ལྷག་སྟོ་རྒྱུ་པ་མེར་ཤོར་སྐབས་ཁོ་ཆོའི་ཁང་པ་ལ་སྟོན་ཐེབས་ནས་བཞེགས་
དགོས་བྱུང་བ་རེད།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། མི་ཉག་བ། ད་ལྟ་འགྲོ་འོང་བྱེད་མཁན་བདལ་པ་རྣམས་
ལས་གཏན་འཁེལ་མི་འདུག །ཚོང་རྩིས་རིགས། གྲོ་སོགས་འབྲུ་རིགས་ཉེ་ཆོང་

ཡིན།” ཞེས་གསལ། །

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱས་ཡོད་ཀྱི་མི་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་མ་
ཆེད་སྟབས་ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ་མ་གསལ། །

ཉེར་གཉིས། ཤིང་ར་ནང་པ། (大石包杨家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེ་བ་
བཅུ་དྲུག་པ་ལས། འདི་ལ་མཁུན་རབ་ནང་པ་ཟེར། ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་འདིའི་བོད་
གཞུང་གི་སྲིད་སྐྱོང་མཁུན་རབ་དབང་ཕྱག་གི་གདུང་རིགས་ཡིན་པས། མིང་དེ་
ལྟར་ཆགས། ཞེས་གསལ། སྲིད་གནས་སྟོ་སྟོ་ནང་མའི་ཕག་མོ་རིའི་འདབ་སྟེ་དང་
རྒྱས་ཤིང་རྒྱ་དཔེ་ཆོང་ཁང་གི་སྟོ་ལེན་དེ་ཡིན་ཟེར། སྤྱི་ལོ་1864-1872 ལོའི་བར་
བོད་སྟེ་པ་གཞུང་དགའ་ལྷན་མོ་བྲང་གི་སྲིད་སྐྱོང་གནང་མཁན་ “སྟེ་དྲུག་མཁུན་
རབ་དབང་ཕྱག་” གི་ཡབ་གཞིས་ཡིན། རྩིས་སྤྱི་ཡིག་ཆ་ཁ་ཤས་ཀྱི་ནང་དུ་དུང་
ཆོང་གི་མིང་ལའང་མཁུན་རབ་ནང་པ་ཞེས། གྲིས་འདུག་པས་རྒྱ་མཆོན་དེ་ཡིས་
མིན་ནམ་སྟུམ། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༩༤ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། ཡང་མ་ཐའེ། (杨马泰)
སྲིད་གནས་སྟོ་སྟོ་རི་ཞོལ་ཁྲོམ་ལམ་བར་མ་ཡིན། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་དྲུག་
ཁྲིམ་རྒྱུད་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། སྟོན་ལ་བཅོམ་འཕྲོག་ཐེངས་གཉིས་ཐེབས་
པ་དང་། རྩིས་སྤྱི་རི་ཉིལ་ནས་ཁང་པའི་བྱེད་ཆ་གཏོར་བཞགས་ཐེབ་པར་ད་དུང་
ཡང་བསྐྱར་གསོ་བྱུང་མི་འདུག།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། དུན་ནན་ཉེ་འཁོར་དང་། ཆོ་བ་རོང་པའི་སྤྱགས་ཀྱི་
ཆོང་པ་ཡིན། ད་ལྟ་གཏན་སྲིད་བྱེད་མཁན། བོད་ཀྱི་ཆོང་མགོན་ཁག་གཉིས་
དང་། ཁང་སྲིད་བ་དུང་ཆོང་གསུམ་འདུག།

ཆོང་རྩིས་རིགས། ཉལ་དུང་དང་། རུ་བ། ཕག་ཤ་བསྟེལ་མ་སོགས་ཡོད་འདུག་
《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། དུན་ནན་དང་། ཆོ་བ་རོང་པའི་པའི་ཆོང་པ་
སྲིད་ས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། ཉ་པོ་ཕིང་ན་ཟེར་བ་ཅིག་ཡོད་ཀྱང་། ཉེ་ཆར་པལ་ཆེར་
རྒྱ་ནག་གི་ཡུལ་གང་ཞིག་ལ་བསྐྱད་ཡོད་ངེས། ཞེས་པ་ཙམ་ལས་གནས་ཚུལ་
གསལ་པོ་ཤེས་མཁན་མ་རྙེད། །

ས་བཅད་ལྔ་བ། ལྷ་མཆོད་དགོན་པའི་ཉེར་སྐྱོར་གྱི་

ཡ་ཀྱའ་ཁ་པའི་སྐྱོར།

ཉེར་གསུམ། ལྷ་ཉི་བ་ཆང་། (娃底娃)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཁྲུས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དབུད་ཡིག་》 དེབ་
བརྒྱ་རྒྱུག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོར་ལྷགས་ལའི་པོ་བླང་རུ་ལ་གོ་དང་། རྩོན་
དམ་སོགས་གོ་ལྷགས་རིགས་མཁོ་འདོན་དང་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་ཡིན། སྲིད་
གནས་དམག་སྤྱི་ཟུང་པའི་རྒྱ་རྩ་ཆེན་མོའི་ནང་རུ་ཡོད། དེར་རུས་ལྷ་མཆོད་
དགོན་པའི་སྤྱོད་ཀྱི་ཁང་པ་འབངས་མའི་སྲིད་ཁང་འདི་ཡིན། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༥ལོར་རིང་ཉན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྒྲན་ཞུའི་ནང་འཁོད་མི་འདུག 《དར་མདོ་རྩོད་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། ལྷགས་ལ་
རྒྱལ་པོའི་རྒྱུད་ཡིག་ཡིན་ཞེས་བྲིས་འདུག །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། མན་རུའི་སྲིད་མཁུག་ཙམ་ནས་རྒྱུད་འཛིན་མེད་པས་
བྱིས་རྒྱུད་སྦྱོང་པ་རེད། །

ཉེར་བཞི། ཁང་ལྷག་བ། (充家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཁྲུས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དབུད་ཡིག་》 དེབ་
བརྒྱ་རྒྱུག་པ་ལས། “ཁང་ལྷག་བའི་གཞིས་ཀ་ནི། གོ་མིན་ཏང་ཅུན་ཉེར་བཞི་པའི་
ལུ་ཁྱུ་ཀང་མ་སུ་ཁྱུ་ (旅长马骕) དང་། ཡུ་ཁྱུ་སྲོང་ལིན། (余松林) རྩི་ཀྱང་ཐང་
དབྱེན་ (师长唐英) དང་། རུབ་ཁམས་འཛིན་སྦྱོང་ལྷ་ཞིབ་པ་ཁྲིན་ཆེ་ཐུ་ཁྱུ་ (陈
启图) བཅས་ཀྱིས་སྲིད་གནས་རྒྱུན་བཟུང་བྱས་པ་རེད། རྩོས་སུ་མི་རྒྱུད་མེད་
པར་ཉེ་རྒྱུད་ཆེ་རྩོར་ཞེས་པའི་ཆོང་དཔོན་ཞིག་གིས་བདག་པོ་བྱས་པ་ལ་རྒྱ་མིས་
ཆོང་ཙབ་གོ་ཀྱང་ཟེར། ལྷ་ཉི་བའི་ཁང་ལྷག་རུ་ཡོད་པས་ན་ཁང་ལྷག་བ་ཟེར། ཅས་

གསལ། སྔོན་གནས་དང་རུས་ལྔ་མཚན་དགོན་པའི་སྒོ་ལྷགས་ཀྱི་འབངས་མའི་
སྔོན་ཁང་འདིར་ཡིན་འདུག །

༡ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། བྱིང་ཚང་འདི་མི་རབས་ཆད་རྗེས་ཁང་གཞིས་
ཚོང་དཔོན་ཚོས་བདག་པོ་བྱས་པ་རེད། ཅིས་གསལ། །

༢ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། སྤར་རྒྱུད་པ་སྟོང་བེན། །

ཉེར་ལྷ། གཡང་ཐུག་ཚང་། (杨家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཁྲུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གྲོས་དཔུང་ཡིག་》 དེབ་
བཅུ་རྩ་གཅིག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོར་ལྷགས་ལའི་པོ་བླང་རུ་ལྷགས་ལྷག་འཆོ་
སྟོང་དང་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་ཡིན། སྔོན་གནས་དམག་སྤྱི་བཅའ་པའི་རྒྱ་རྩ་ཆེན་པོའི་
ནང་སྟེ། དེང་རུས་འབངས་མའི་སྔོན་ཤག་ཁང་ཆེན་འདིའི་མལ་རུ་ཡིན། །

༡ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །ཡང་ཀའོ་རུ། (杨膏如)
སྔོན་གནས་དམག་སྤྱི་བཅའ་པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བཅུ། བྱིང་རྒྱུད་ཐོག་མའི་
ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། མི་ཉག་བ། ད་ལྟ་གཏན་སྔོན་བྱ་མཁན། སོག་རྒྱུད་
ཚོང་མགོན་ཁག་གཅིག་དང་། སི་ཁྲོན་ནིས་ཅི་ཁྲོན་བཅས་རུད་ཁག་གཉིས་དང་།
ཁང་དོད་པ་རུད་ཁག་རྩ་གཅིག་འདུག གནས་བདག་ཀན་ཀས་གཉིས་ཡོད་པར་སྟོ་
རིག་མི་གསལ་བས་གནས་ཚུལ་གསལ་པོ་འདི་ཐུབ་མ་སོང་། ཁང་རྩལ་གྱི་རྣམ་
པ་《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། མི་ཉག་བ་སྔོན་ས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །

༢ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་མི་རབས་སྤེལ་མོ་ནས་ཆད་བེན།

ས་བཅད་བྱག་པ། ས་དཀར་སྐང་གི་ཨ་ཁྱ་ཁ་བའི་སྐོར།

ཉེར་རྩ་ག །སྤར་ཐོག་ཐོག་མ། (罗家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཁྲུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གྲོས་དཔུང་ཡིག་》

དེབ་བཅུ་རྒྱུག་པ་ལས། ས་སྐས་སྐང་གི་རི་གདོང་འདྲིར་ཆགས་ཡོད་པས་ན་སྐང་
ཐོག་གོང་ལོག་ཅིས་པའི་མིང་ཆགས། ཞེས་གསལ། རྫོང་གནས་ས་སྐས་སྐང་དེང་
རུས་ཁུལ་སྲིད་གྲོས་གྲི་གནས་གཞི་འདི་ཡིན། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༩༤ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟོན་ཁུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། །ལོ་ཡུའུ་ཀུའེ། (罗玉桂)
རྫོང་གནས་ས་སྐས་སྐང་སྟོ་ཏྲགས་ཡང་༢༡པ། བཤོན་ཤག་ཁང་མིག་བརྒྱད།
ཁྱིམ་རྒྱུད་གྲི་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། སྤྱི་བཏང་ཁང་གཞིས་རྒྱ་རྒྱུད་བ་ཅིག་
ཡིན་ལ་དེའི་ཐོག་རྒྱ་དར་མདོར་དོན་རྒྱུན་མང་པོ་ཞིག་བྱུང་པས། དམག་མི་རྒྱུན་
རྫོང་བྱས་སྟབས་རིམ་བཞིན་ཉམས་རྒྱུད་ཕྱིན། ད་ལྟ་དམག་དཔུང་ཕྱིན་ཆར་
ནའང་བོད་མགོན་བསྐུར་རྒྱ་ཡོང་མཁན་མི་འདུག།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། ལི་ཐང་བ་ཡིན། ད་ལྟ་གཏན་རྫོང་བྱེད་མཁན། དམག་
རྒྱུད་ཁག་གཉིས་དང་། ཁང་རྫོང་པ་རྒྱུད་ཁག་རྒྱུག་འདུག” ཅིས་གསལ་བ་ལྟར་རོ།
《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། ལི་ཐང་བའི་ཆོང་མགོན་རྫོང་ས་ཡིན།

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདྲིའི་སྟོར་གྲི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ། །

ཉེར་བདུན། སྐང་ཐོག་ལོག་མ། (史家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་གྲི་སྲིད་དོན་ལོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་
བཅུ་རྒྱུག་པ་ལས། གནས་ཚུལ་གསལ་བཤད་གང་ཡང་མི་འདུག །རྫོང་གནས་
ས་སྐས་སྐང་དེང་རུས་ཁུལ་སྲིད་གྲོས་གྲི་གནས་གཞི་འདྲིར་ཡིན། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༩༤ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟོན་ཁུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །ལང་ཅེ་ཐུ། (王泽普) རྫོང་
གནས་ས་སྐས་སྐང་སྟོ་ཏྲགས་ཡང་༣༥པ། བཤོན་ཤག་ཁང་མིག་རྒྱུག །ཁྱིམ་རྒྱུད་
ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། བོད་མགོན་རྫོང་མཁན་མེད། ད་ལྟ་འདུག་མཁན་ཡུལ་
འབྱར་བ་དང་། ཁང་རྫོང་པ་བསྐྱམས་རྒྱུད་ཆོང་རྒྱུག་ཡོད་འདུག” །ཅིས་གསལ་

འདུག ིད་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས། ཐོག་མ་མང་ཆོ་སུམ་ཚང་ཡིན་ལ།
རྒྱུ་སྒྲི་ཅི་ཀོ་ཀྱང་ཞེས་མིང་ཐོག་ ཁེས་གསལ། །

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་བྱུང་། །

ས་བཅད་བརྟན་པ། རྒྱལ་གྲོང་དཀྱིལ་གྱི་ཨ་ཀྱ་ཁ་བའི་སྐོར།

ཉེར་བརྒྱད། ཨ་བསམ་ཐོག་མ། (彭家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱུས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། ིསྲིད་གྲོས་དབུང་ཡིག་ཀྱི་དེབ་
བརྒྱ་རྒྱུ་པ་ལས། ཨ་བསམ་ཞེས་པ་མི་ཉག་སྡེ་ཤོག་ཞིག་གི་ས་མིང་ཡིན། ཨ་
བསམ་སྡེ་པ་གོང་འོང་གཉིས་ཀར། སྡེ་ཤོག་འདིར་ཉེ་བརྒྱད་དང་ས་ཤིང་ཡོད་པ་
རེད། ཁེས་གསལ། ིསྲིད་གནས་དེར་རྒྱུས་ལྷུང་བྱིས་གསོ་ཁང་གི་མལ་འདི་ཡིན། །
༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༥ལོར་རེང་ཏུན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྒྲོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། སུམ་ཅ་མོ། (彭家摸) ིསྲིད་
གནས་དཀྱིལ་སྲང་སྐོར་ཉག་ས་༢༥༩པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བརྒྱ་གཅིག་ ཁྱིམ་
རྒྱུད་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། རྒྱལ་སྤེང་དམག་གིས་བཅོམ་འཕྲོག་བྱས་ཏེ་རྒྱ་
ཁོར་ཐམས་ཅད་བརྒྱགས། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། ལི་ཐང་དང་། ཆབ་མདོའི་མགོན་པོ་ཡང་ིེད་མྱོང་།
ད་ལྟ་ིེད་མཁན། རུད་རྒྱུ་ལ་མི་བརྒྱ་བརྟན་བཅོ་བརྒྱད་ཅུ་མ་འདུག ཆོང་
རྒྱས་རིགས། ཨ་བསམ་འོག་མ་དང་གཅིག ཁེས་ཀ་འདིའི་བོད་མགོན་ཆོང་
དཔོན་རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱ་སྒྲོབས་ཨ་བསམ་འོག་མའི་ཆོང་པ་ནང་བཞིན་མེད་ཀྱང་།
མགོན་པོ་ཏུ་ཅང་མང་བས་སྒྲོབས་འབྱོར་ཆེ། དར་མདོའི་གྲོང་རུ་དབལ་གསལ་
སྒྲོབས་པ་བུད་འཕྲོས་སྒྲོབས་འབྱོར་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན། ལོ་བརྒྱ་ཕྱག་ཁ་ཤས་སྒྲོན་
ནས་བོད་ཀྱི་ཆོང་དཔོན་ཆོས་བོད་དུལ་དང་། དུལ་འོ་རིགས་དེལ་རྒྱབ་ཉིས་
བརྒྱ་སུམ་བརྒྱ་ཅུ་མ་དཔོར་འདྲེན་བྱེད་ཅིང་ཡོད་ལ། དེལ་རྒྱབ་རེ་ལ་དུལ་སྲང་
༡༩༠༠ཅུ་ཡོད་པ་རེད། ལོ་རེར་དར་མདོའི་གྲོང་རུ་དུལ་སྲང་འབུམ་གསུམ་

ཡས་མས་ཙམ་བཀའ་མས་ཤིང་ཡོད་ཀྱང་། ད་རུང་ཁྱོད་རའི་དགོས་མཁོ་བསྐྱངས་
ཐུབ་ཅིང་མིད། ད་ལྟ་བོད་དཔུལ་ཉེ་ཆོང་དགོན་སྐབས་དར་མདོའི་གྲོང་དུ་མཐོང་
རྒྱ་མི་འདུག” ཅེས་བྲིས་འདུག ིད་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས། ལི་ཐང་དང་།
ཆབ་མདོ་བ་རྒྱལ་ས་སྤྱོད་ས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། བུ་ཞིག་ཡོད་དེ་སྐྱ་སྐྱིས་གཏོང་མཁན་ཁ་ལོ་བ་ཅིག་རེད་
ཟེར། འོན་ཀྱང་སྐྱིད་ལྷག་དབང་གིས་ལས་ཁུངས་གང་ལ་ཡོད་པ་གསལ་བོར་
བཅུད་གཅད་ཐུབ་མ། །

ཉེར་དགུ། ཨ་བསམ་འོག་མ། (陈家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། ིད་མདོ་གྲོང་དཔུང་ཡིག་ཀྱི་
དེབ་བཅུ་དུག་པ་ལས། ལྷགས་ལའི་འོས་འགན་སྐོར་གསལ་བཤད་གང་ཡང་མི་
འདུག ིད་མདོ་གནས་དེར་དུས་ལྔ་མཆོད་དགོན་པའི་སྐྱ་སྐྱིས་སྐྱ་ལེན་གྱི་སྤྱོད་ཁང་
འདི་ཡིན། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྐྱ་ལའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ཁྱེད་མེན་མིང་། (陈文明)
སྤྱོད་གནས་དཀྱིལ་སྤངས་སྐོར་ཏགས་༢༤༥༥། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བཙོ་ལ། བྱིས་
རྒྱུད་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། ཁྱེད་བུ་སོན་གྱིས་དཀྱུགས་གཤིས་སྐྱོན་གྱིས་
བཙོམ་འཕྲོག་ཆེན་པོ་ཞིག་ཐེབས། ལྔ་མཆོད་དགོན་པ་མེར་ཤོར་དུས་ཁང་པར་
མེ་སྐྱོན་ཤོར་བ་དང་དུས་མཆོངས་རྒྱ་ལོར་མང་པོ་ཞིག་བོར་བརྒྱགས་སོང་འདུག།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། མང་ཤོས་ལི་ཐང་བ་དང་། རིང་པ་ཆོ་བ་རེད། ད་
ལྟ་སྤྱོད་མཁན་དུང་ཆོང་བཞི་ལ་མི་བཅུ་གཉིས་ཙམ་ཡོད། ལྷ་ཨ་རྫོང་། དག་
བཟུན། སྤྱོད་གསལ། པད་ལོར་སོགས་ཡོད། །

ཆོང་རྒྱས་རིགས། སྐྱ་རིགས་སྐྱ་ཆོགས། ཁམས་སྤྱོད་མའི་ཐོན་རྒྱས། བྱམ་
ཅེ། བོད་དཔུལ། གསེར། ཀོ་ཆས། མར་བཅས་སོ། མགོན་པོ་ཉུང་ཡང་
ཆོང་པ་རྒྱ་སྤྱོད་ཆེ། དེའི་ནང་ཨ་འབྲུག་ཆོང་དང་། བཟང་རབ་ཆོང་གཉིས་
སྤྱོད་འབྲུག་ཆེ་ཤོས་རེད། ཅེས་བྲིས་འདུག ིད་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས།

ལི་ཐང་དང་། རོང་པ་ཚ་པའི་ཚང་པ་སྟོང་ས་རེད། ཅེས་གསལ། །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། ཨ་ཅེ་སྟོལ་མ་ཁྲུ་བའི་བགྲིས་སོང་ཞིག་ཡོད་པ་གསལ་
པོར་ངེས་ཀྱང་བཅར་འདྲི་བྱུང་མ་སོང་། །

སུམ་ཅུ། བསམ་ཡིད་བ།

བསམ་ཡིད་བའི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར། 《སྲིད་གྲོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་བཅུ་དྲུག་པ་
ལས། རྒྱ་མོ་ནས་ཉམས་རྒྱུད་ཕྱིན་ཅིང་། རྒྱལ་དུ་ཡེ་རྒྱལ་གྱི་ལྷ་ཁང་བཞེངས་
པ་རེད། གནས་ཡུལ་དེར་དུས་ཁྲུལ་ཚོགས་ཁང་ཆེན་མོའི་གཡོན་ཞོལ་དར་མདོའི་
སྤྱི་ཚོགས་ཚོང་ཁང་གི་རྒྱབ་ལོག་དེར་ཡོད་པ་རེད། (福音堂) སལ་ཆེར་སྤྱི་ལོའི་
དུས་རབས་བཅུ་དགུ་པའི་མཇུག་ཙམ་ནས་བྱིས་གཞིས་སྟོང་ཞིང་། ཡེ་རྒྱུ་ཚོས་པ་
ཚོས་ས་གཞིས་ཉོས་ནས་ལྷ་ཁང་བཞེངས་ཡོད་པར་འདྲ། །

ས་བཅད་བརྒྱད་པ། གཟི་རི་བྱའི་ཞོལ་གྱི་ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་སྐོར།

སོ་གཅིག །རྟོ་སྐས་སྐང་པ། (贾家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱུས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་
བཅུ་དྲུག་པ་ལས། ས་སྐས་སྐང་པས་ཡུལ་འདྲིའི་རྒྱལ་པོ་བྱེད་སྐབས་འདི་ཉིད་
རྒྱལ་པོའི་མཆན་ཁབ་པ་གཙོ་བོ་ཞིག་ཡིན་ཞིང་། ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་གཞན་ལས་ཐོབ་ཐང་
དང་སྟོབས་འབྱོར་ཅུང་ཆེ་བ་ཅིག་ཡིན་སྟབས་དེར་སྟོ་མཇུག་གྱི་རྟོ་སྐས་ཐེམ་
པ་འདི་བཅོས་པར་བཤད། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་སྐབས་ཀྱི་དམིགས་གསལ་གྱི་འོས་
འགན་གང་ཡིན་མ་གསལ། ཅེས་གསལ། སྟོང་གནས་དེར་དུས་དར་མདོའི་བྱང་
སྟོའི་གོ་སར་མགོན་ཁང་གི་འབྲིས་དེར་ཡོད། །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟོན་ཁྲུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །ཅ་མིང་ཏེ། (贾明德) སྟོང་
གནས་དམངས་འཚོ་སྤང་ལམ་སྟོ་ཏགས་ལས། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་དགུ། བྱིས་
རྒྱུད་ཀྱི་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། ཁང་པར་མེར་ཤོར་ཡང་དཔུལ་ཁྲུལ་རྒྱུན་
ལྷན་སྟོང་དགོས་སྟབས་གནས་ཚུལ་ཉིན་བཞིན་རི་རྒྱུག་རེད། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། བྲག་འགོ། ད་ལྟ་སྔོན་མཁན་བོད་ཀྱི་ཆོང་མགོན་དུ་
ཁག་གསུམ། ར་རྩལ་བ་དུད་ཁག་ཅིག་བཅས་འདུག །

ཆོང་རྩལ་རིགས། བལ་དང་། ལྷགས་རིགས་སྣ་ཆོགས། ཆོ། སྤྱ་ཅི། ལྷ་རྩ་སོགས་
ཡོད། རག་འབྲུམ་(赤匪)དར་མདོར་མ་ཡོང་གོང་དུ་བྱིས་གཞིས་ཉམས་སྐད་ཅུང་
ཟད་ཕྱིན་ཡོད། འོན་ཀྱང་བྲག་འགོ་དགོན་པས་བོད་ཀྱི་ཆོང་པ་འདིར་སྔོན་མཁན་
རྣམས་ལ་རོགས་རམ་བྱེད་ཅིང་ཡོད་སྐབས། བོད་མགོན་རྒྱུན་མ་ཆད་པ་ཡོད།
དེར་བརྟེན་ཡོང་སློ་སྦྱོན་མེད་ཅུ་ཡོད་འདུག །རག་འབྲུམ་གིས་གཞོད་སྦྱོན་ཐེབ་
རྩིས་གནས་ཚུལ་རི་རྩལ་དུ་ཕྱིན་པ་རེད་འདུག” ཅེས་དང་། །

གཞན་ཡང་། “དར་མདོ་ཆོང་རྩ་ནང་དུ་ཆོང་རྩལ་རྣམས་སྐྱ་མ་བཀྲགས་སའི་
ཆེད་གཉེར་བ་ཅིག་ཡོད་འདུག །དཔེར་ན་བལ་དང་། ལྷན་རྩལ་རིགས་རྣམས་
ཆེད་གཉེར་བའི་སྐྱ་མའི་ཆེད་དང་བསྐྱུན་དགོས། དར་མདོའི་གོང་ལ་ཆེད་གཉེར་
བའི་སྐྱ་མ་བཀྲགས་མཁན་དུ་ཆོང་གཉིས་ཡོད་པར་“ཏ་ཞིང་”དང་། “རོང་
ལྷ”ཁག་གཉིས་རེད་འདུག སྐྱ་མ་བཀྲགས་སྤྱ་དུལ་དཀར་པོ་2%རེ་སྔོན་དགོས་
དེ་སྐྱ་ཆོང་པས་སྔོན་དགོས་སྒོལ་འདུག །ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་རྣམས་ལ་ཡང་སྐྱ་མ་ཡོད་
འདུག་ཀྱང་ཆེད་གཉེར་བའི་སྐྱ་མ་ལས་ཆེ་འདུག །ཁོ་པའི་སྐྱ་མ་༥༠ དེ་ཆེད་
གཉེར་བའི་སྐྱ་མ་༡༠༠རེད་འདུག །ཉོ་ཆོང་སྐབས་ཆེད་གཉེར་བའི་སྐྱ་ཆེད་དང་
བསྐྱུན་དགོས་འདུག” ཅེས་དང་། འདུག 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། བྲག་
འགོ་བ་སྔོན་ས་རེད། ཅེས་གསལ། །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ། །

སོ་གཉིས། གཟེ་རི་ཕུ་ཐོག་མ། (王家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཚུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། །《སྤྱི་གོས་དབྱེད་ཡིག་》
དེབ་བཅུ་དྲུག་པ་ལས། ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་འདིའི་ཁང་པ་གཟེ་རི་ཕུའི་ཡིད་སྦྱོང་དགོན་
པའི་འོག་དུ་ཡོད། ཅེས་གསལ། སྔོན་གནས་དེར་དུས་གཟེ་རི་ཕུའི་བྱང་སྤང་
གཉིས་པ། བཙོན་ཁང་ཡོད་སའི་གནས་འདི་རེད་འདུག །

༡ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐྱོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༤ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྒྲོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །མང་ཁྱིན་ཤོན། (王成先)
སྤོང་གནས་དམངས་སྒོལ་སྤང་ལམ་སྒོ་རྟགས་པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བརྒྱད།
ཁྱིམ་རྒྱད་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། ཉག་རོང་དང་། སྤེ་དགེ་གཉིས་ཡིན། ད་ལྟ་སྤོང་མཁན་
བོད་མགོན་བཟེ་མོ་དང་། ཨ་དགེ་མགོན་ཁག་གཉིས་ཀྱི་མི་བརྒྱད་དང་། ཁང་སྤོང་
བ་མི་བརྒྱད་འདུག །

ཚོང་རྒྱས་རིགས། ལྷམ་བྱ་དང་། ཁེབ་མ། གསེར་བཅས་ཡོད། ཅེས་དང་།
གཞན་ཡང་། ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་ལྷགས་སྒོལ་ལ་བོད་མགོན་རྣམས་ཀྱི་ཚོང་དངུལ་མ་
འདང་བ་བྱུང་ཆོ་གནས་པོས་ཁག་ཐེར་བྱེད་སྒོལ་འདུག །ཁག་ཐེར་བྱས་རྗེས་
བོད་རྒྱ་ཚོང་པ་གཉིས་ཀྱི་བར་ཐད་ཀར་འབྲེལ་ནས་ཚོང་རྒྱས་བརྗེ་ལེན་བྱེད་ཆོག”
ཅེས་དང་། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། ཉག་རོང་དང་། སྤེ་དགེ་འི་ཚོང་པ་
སྤོང་ས་རེད། ཅེས་གསལ། །

༢ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐྱོར་གྱི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ། །

སོ་གསུམ། གཟི་རི་ཕུ་འོག་མ། (杨家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྤོང་དོན་འོས་འགན། 《སྤོང་གོས་དབྱེད་ཡིག་》དེབ་
བཅུ་དྲུག་པ་ལས། འདི་ལ་གསལ་བཤད་གང་ཡང་མི་འདུག །སྤོང་གནས་དེང་
དུས་དར་མདོའི་བྱང་སྤང་གཉིས་པ། བཅོན་ཁང་གི་མར་བྱར་འབངས་མའི་སྤོང་
ཁང་གསར་པའི་གནས་དེ་ཡོད་འདུག །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐྱོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༤ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྒྲོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །ཡང་ཅེ་ཏང་། (杨则行) སྤོང་
གནས་དམངས་སྒོལ་སྤང་ལམ་སྒོ་རྟགས་ཨང་༤པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་ལྷ།
ཁྱིམ་རྒྱད་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། ཀྱུ་ཀྱེ་ཁོ་ཁོ་ལམ་མེར་ཤོར་སྐབས་ཁྱིམ་
ཚོང་འདི་ཡང་མེར་ཤོར་ནས་འཐོར་ཞིག་ཕྱིན་པ་ལས་གཞན་པའི་འགྱུར་བ་མི་

འདུག །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། མང་ཆེ་བ་དེ་རྟུ་བའི་བདལ་པ་ནམས་རེད། ད་ལྟ་
སྡོད་མཁན་ས་ལས་བཟོ་མཁན་དུང་གཅིག (陈师) ར་དུབས་པ་དུང་ཆོང་གཅིག་
ཅེས་དང་། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། རྟུ་བའི་བདལ་པ་སྡོད་ས་རེད། ཅེས་
གསལ། །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། ཁོ་ཆོའི་བུ་ཕུན་ཚོ། མི་ཉག་རྒྱ་ལ་ལ་རྒྱབ་ལ་མག་པར་
སོང་། ད་ལྟ་འབྲོག་པའི་ནང་མི་རྒྱུད་ནམས་ཡོད། །

སོ་བཞི། རྟ་རྩེ་བ་གོང་མ། (彭家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གྲོས་དབུང་ཡིག་》
དེབ་བཅུ་དུག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོར་རྒྱལ་པོའི་འོས་ཕུགས་དོ་དམ་བྱེད་
མཁན་ཡིན། ཞེས་གསལ། སྡོད་གནས་དེར་དུས་དར་མདོའི་བྱང་སྲང་གཉིས་པ།
གེ་སར་མགོན་ཁང་གི་ཡར་བྱར་འདི་ཡོད། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །མེང་གཡུང་ཉོན། (彭永年)
སྡོད་གནས་དམངས་སྲོལ་སྲང་ལམ་སྟོ་རྟགས་༡༥པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་དུག
བྱིས་རྒྱུད་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་རྒྱ་པས་ཐེངས་གཅིག་བཙོམ་
འབྲོག་ཐེབས་སྤྱོད་པ་དང་། བྱིས་མཆོས་མེར་ཤོར་སྐབས་ཁང་པ་ཐམས་ཅད་ཆོག་
ཤོར་བས་གྲོང་རྒྱུད་ཏ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་ཡོད། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། དཀར་མཛེས་དང་། བེ་རུ་བ་ནམས་ཡིན། ད་ལྟ་སྡོད་
མཁན་བོད་ཀྱི་ཆོང་གཉེར་དཀོན་མཆོག་ཡོན་ཏན་དང་། བོས་སློ་ཆོང་གཉིས་
འདུག་ཁང་སྡོད་པ་དུང་ཆོང་གཅིག་བཅས་འདུག །

ཆོང་རྫས་རིགས། ལྷམ་བུ་དང་། ཟོག་གོ། རྫ་ཡུངས། བིས་མོག་ ཤུ་ར། ལྷགས་
རིགས་བཅས་ཡོད་འདུག” ཅེས་དང་། གཞན་ཡང་། “དར་མདོའི་གྲོང་དུ་ཟོག་
གོ་མང་ཡང་བྱེད་ཅམ་ར་གཏུམ་སྡོད་བྱེད་ཅིང་ཡོད་པ་རེད། བྱེད་ཆ་དེ་བྱིར་ལོག་
བཙོང་མ་ཐུབ་ན་གོན་བརྒྱུག་འགྲོ་ཉོན་ཡོད་པ་རེད། ཉེ་དུས་སི་ཁོན་གྱི་ར་ཐོན་

རྩལ་ཁྱུང་དུ་སྤྱོན་སྤྲུལ། གོ་གོང་མར་བབས་ཤིང་ཡོད་འདུག” ཅེས་དང་། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། དཀར་མཛེས་དང་། ཏཱ་གཉིས་ཀྱི་ཆོང་པ་སྔོན་ས་རེད། ཅེས་གསལ།

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ།

སོ་ལྷ། ཏཱ་རྩེ་བ་འོག་མ། (彭家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། ། 《སྤྱི་གོས་དཔྱད་ཡིག་》དེབ་བཅུ་དྲུག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོར་རྒྱལ་པོའི་འོས་སྤྱད་ཀྱི་དམ་བྱེད་མཁན་ཡིན། ཐེང་ནན་ཐོན་ཞེས་པ་དེ་ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་རིགས་མིན། དེས་གཞིས་བདག་གཉིས་བྱས་པས་རྒྱ་རིགས་ཆོས་ཐེང་ཅ་ཞེས་འབོད། སྔོན་གནས་དེང་དུས་དར་མདོའི་བྱང་སྤང་གཉིས་པ། གི་སར་མགོན་ཁང་གི་མར་བྱར་དེ་ཡོད། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉིས་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光) གིས་སྟོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག་ཤེང་ནན་ཐོན། (彭南田) སྔོན་གནས་དམངས་སྒོལ་སྤང་ལམ་སྐོར་ཏཱ་གས་༡༥པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་ཉི་ཤུ་ལྷག་ཅམ་ཡོད། བྱིམ་རྒྱུད་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། ལོ་བཅུ་ལྷག་གོང་ནས་བསྟན་འཛིན་ཆོང་གི་ལག་ནས་ཉོས་པ་རེད། ད་ལྟ་ཐེང་ནན་ཐོན་གྱིས་ཏང་སྤང་ཆེའུ་ (黄松齐) ལ་སྤྱོད་ནས་དེས་ཉིན་ཅའི་ (恒记药行) སྟན་ཁང་ཞིག་བཅུགས་འདུག །ད་ལྟ་བོད་མགོན་མི་འདུག།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། སུན་ལགས་ཀྱིས་ཐོག་མར་ཉོ་སྤྲུལ་བོད་མགོན་སྔོན་མཁན་ཡོད་ཟེར། ས་ཆ་གང་ཡིན་མ་གསལ།” ཞེས་དང་། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། ཏང་སང་ཅེས་ཏང་ཅའི་སྟན་ཆོང་ཁང་ཞིག་བཅུགས་པ་རེད། དེ་རྩེས་ཨ་ར་བསྟན་འཛིན་གོང་ས་རྩེས་སུན་ལགས་ཀྱིས་ཉོས་པ་རེད། ཅེས་གསལ།

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ།

སོ་རྒྱལ། སྤོན་པ་སྤོན་ལས། (丁家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱལ་གྱི་སྤོན་དོན་འོས་འགན། 《སྤོན་གྲོས་དཔུང་ཡིག་》 དེབ་
བརྒྱུ་རྒྱལ་པ་ལས། ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་འདིའི་ལོ་རྒྱལ་འཁོད་མི་འདུག སྤོན་གནས་དེང་
རུས་གོ་སར་མགོན་ཁང་དང་ཉེ་བའི་བྱང་སྒྲིའི་ལམ་ཁ་འདི་སྒྲིའི་ཞིག་ན་ཡོད། །
༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྒྲིའི་སྤྱི་ལོ་༡༧༩༤ལོར་རེང་ཉན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྤོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ཉིང་པེ་ཉིན། (丁伯恒) སྤོན་
གནས་དམངས་སྤོལ་སྤང་ལམ་སྒྲིའི་ཉགས་ཨང་༢༠པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བརྒྱ།
ཁང་བདག་ལ་ཉིང་པེ་ཉིན་ཟེར། ད་ལྟ་ཉུ་ནང་སྤོན་ཡོད། ཁང་སྤང་ཆན་པོ་
ངག་དབང་རྒྱ་མཚོ་བཞག་འདུག །དེས་ལོ་རེའི་ཁང་སྤང་གང་ཡོད་ཀྱིས་ཇ་དང་
འབྲས་ཉོ་ནས་བདག་པོ་ལ་ཡར་བསྐྱར་ཞིང་འདུག” ཅེས་བྲིས་འདུག །
༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྒྲིའི་རྒྱལ་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ། །

སོ་བརྒྱལ། རྒྱ་ཁ་བ། (秦家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱལ་གྱི་སྤོན་དོན་འོས་འགན། 《སྤོན་གྲོས་དཔུང་ཡིག་》 དེབ་
བརྒྱུ་རྒྱལ་པ་ལས། སྤོན་རུས་རྒྱལ་ལའི་རྒྱ་པོ་ (折多河) ཁ་ཞིང་ཆེ་བ་དང་སྤང་
ལམ་དོག་པོ་ཡིན་སྟབས་རུང་ཆོང་འདིའི་ཁང་པ་རྒྱ་འགམ་རུ་ཡོད་པས་ན་རུང་
མིང་ལ་རྒྱ་ཁ་བ་ཅེས་འབོད་སྤོལ་བྱུང་བ་རེད། ཅེས་གསུངས། སྤོན་གནས་དེང་
རུས་ཟམ་པ་འོག་མའི་གོང་ཅམ་དེར་ཡོད་པ་འདྲ། །
༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྒྲིའི་སྤྱི་ལོ་༡༧༩༤ལོར་རེང་ཉན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྤོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། ཆིང་རུའུ་ཅོང་། (秦居宗)
སྤོན་གནས་དམངས་དབང་སྤང་ལམ་སྒྲིའི་ཉགས་༧པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བཞི།
མིན་གོ་༢༩ གསར་འཛུགས། བྱིས་རྒྱུད་ད་ལྟའི་ཨང་༩ པ་གོང་ཆོང་རེད། མིན་གོ་བྲི་
ལོ་༣༥ལོར་མེར་ཤོར། མིན་གོ་བྲི་ལོ་༤ པར་ཇག་པས་བཅོམ། ནང་མི་ན་ཆ་ཤི་ཆད་
མང་། བོད་མགོན་མེད་པར་ཆགས། ཡོང་སྒྲིའི་མེད་པར་ཆགས། མིན་གོ་བྲི་ལོ་

༡༠ ལོར་རྒྱུ་ཡིག་ཤུ་ཆོང་ལ་བཅོང་པ་རེད།།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། དཀར་མཛེས་དང་། ཆབ་མདོ་བཅས། ད་ལྟ་སྟོན་མཁན་
བོད་ཀྱི་ཆོང་གཉེར་བསྟན་འཕེལ་དང་། རྒྱ་རྩན་ཞིའི་ཆོང་པ་གཅིག་བཅས་ཡོད།
ཁང་མིག་གཞན་ནམས་མཛོད་ཁང་བྱས་འདུག།

ཆོང་རྩལ་རིགས། བོད་ཆོང་པས་ལྷགས་རིགས་དང་། ལྷ་རྩ། སྤྱི་ཚེ་བཅས་
བྱིར་ཡོད་པ་དང་། རྒྱ་ཆོང་པས་གཡུ་བཅོང་ཞིང་འདུག ིད་མདོ་རྩོད་གི་ལོ་
རྒྱས་ཤིང་རྒྱུ་ཆོང་འདིའི་སྟོར་མི་གསལ། །

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྟོར་གྱི་རྒྱས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ། །

སོ་བརྒྱད། བཀ་ལྷག་ཆོང་། (白家锅庄, 后杨家)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྟོན་དོན་འོས་འགན། ིད་མདོ་སྟོན་དཔུང་ཡིག་ཤིང་བ་
བཅུ་རྒྱུ་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོ་ལྷགས་ལའི་པོ་བྲང་གི་གསལ་པག་ཉར་
ཆོག་དང་དོ་དམ་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ཞེས་གསལ། སྟོན་གནས་དེར་རྒྱས་དར་མདོའི་ཆོགས་
ཁང་ཆེན་པོའི་གཡོན་བྱུར་རྩོད་སྤྱི་བདེ་ལས་ཁྱད་སྤངས་གི་སྟོན་ཤག་ཡོད་ས་དེ་ཡོད། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༦ལོར་རེང་ཉན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །ཡང་ཉའི་ཐིང་། (杨海廷)སྟོན་
གནས་དམངས་དབང་སྤང་ལམ་སྟོན་ཉགས་ཨང་༡༩༥༡ མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བཅོ་
ལྷ། བྱིས་རྒྱུད་མིན་གོ་ཐོག་མའི་སྐབས། བཀ་ལྷག་ཆོང་ལ་བྱ་མེད་ནས། “杨”མག་
པར་ཡོང་ནས་རྒྱུན་འཛིན་བྱས། མིན་གོ་བྱི་ལོ་༡༩༥༤་ལ་པར་ཇག་པས་བཅོམ་སྐབས་
གྱིར་རྒྱུད་ཆེ། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། དཀར་མཛེས་དང་། སྟོན་གཉེན་ཡིན། ད་ལྟ་སྟོན་
མཁན་དཀར་མཛེས་བོད་ཀྱི་ཆོང་གཉེར་དཔལ་བསམ་སྟོན་འདུག།

ཆོང་རྩལ་རིགས། སྤྱི་རིགས་དང་། ལྷགས་རིགས། གདན། སྤྱི་ཚེ། ལྷ་རྩ། འབྲུ་
བཅས་ཡོད།” ཅེས་དང་། གཞན་ཡང་། “杨” ཞི་སྤར་རྒྱལ་རོང་སྤྱི་ཆོང་
གཡོག་བྱས། ད་ལྟ་རྒྱལ་རོང་སྤྱི་ལོ་མི་ལག་མེད་སྐབས་ཆོང་གཉེར་པལ་ཆེར་ “杨”

གིས་རོགས་དན་བྱེད་ཅིང་ཡོད་འདུག ད་ལྟ་ཡང་དང་། ཚོང་དཔོན་ཚང་དང་།
སོ་མཁར་བ་བཅས་གཉིན་འབྲེལ་བྱུང་ཡོད་སྟབས། སོ་མཁར་ཚང་ལ་བྱ་མེད་
པས་“楊”གི་ཚོང་རྒྱས་བཏོན་ཞིང་ཡོད་འདུག”ཅེས་དང་། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་
ལོ་རྒྱུས་》ལས། དཀར་མཛེས་དང་། དར་རྒྱས་དགོན། ཆབ་མདོ། སྤེ་དག་
སོགས་ཀྱི་ཚོང་པ་སྟོན་ས་རེད། ཅེས་གསལ།

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། རྒྱུད་པ་ལྟ་སར་ཡོད་པ་གོངས་ཟིན་པར་གྲགས། །

སོ་དགུ། ཨ་ཉག་པ་པ། (江家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྲིད་དོན་འོས་འགན། 《སྲིད་གོས་དཔུང་ཡིག་》དེབ་
བཅུ་དྲུག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་མ་གསལ། སྤྱི་ལོ་༡༩༠༥ལོའི་
ཡུལ་དཔོན་རྒྱ་བརྒྱུར་གྱི་ལས་སྒྲུབ་རྒྱུ་ཨ་ཀྱ་ཁ་པའི་དོ་བདག ཨ་ཇ་ལྟ་བཟང་
གིས་དར་མདོའི་གོང་གི་བདེ་སྲུང་གི་འགན་ཁུར་ཡོད་ལ། ཀྱང་གྲིན་རོང་(张正
荣) ཞེས་པའི་རྒྱ་མིང་ཞིག་ཀྱང་འདོགས་པ་རེད། ཅེས་གསལ། སྟོན་གནས་དེང་
དུས་ཟམ་པ་འོག་མའི་ཉེ་སྐོར་ཕག་ཕྱག་ཚང་དང་ཐག་ཉེ་ཅམ་ན་ཡོད་པ་འདྲ། །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རེང་ཉན་ཀང་(任汉光)
གིས་སྟན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ཁུང་གི་ཆིང་། (江质请)
སྟོན་གནས་དམངས་དབང་སྲང་ལམ་སྒོ་རྟགས་ཨང་༡༠པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་
ཉེ་བྱ་ལྟག་ཅམ་ཡོད། ཁང་པ་ཉ་ཅང་རྟིང་པ་རེད་འདུག བྱིམ་རྒྱུད་ཐོག་མའི་ལོ་
རྒྱུས་མ་གསལ། གཞན་ཡང་། དོ་བདག ཁུང་གི་ཆིང་ཐོག་མ་སྤྲ་མ་ཡིན། རྒྱུས་
སྤྱ་བཀའ་ལོག་ནས་འོད་ཉི་དང་ཆང་ས་བརྒྱབས་པས་བྱ་མོ་ཞིག་སྤྲེས། དེ་རྒྱུས་
ཁོང་གིས་བོད་ཚོང་རྒྱམས་ལ་བྱན་ལོན་ཆེ་སྟབས་ཁང་གཞིས་སྤྱིང་བྱན་ཚོགས་ལ་
བྱན་ལོན་སྟོན་ན་ཡང་བྱན་ལོན་མ་སོད། དེ་ནས་ཆན་མོ་མ་བྱ་གཉིས་གཞིས་
ཁང་ནང་དུ་བཞག་ཅིང་ཁོ་རང་བོད་ཡུལ་དཔུས་སྤྲེས། ལོ་གསུམ་གྱི་རྒྱུས་མར་
ཡོང་ཆགས་དང་། གལ་སྲིད་ཡོང་མ་ཐུབ་ན་བཟའ་ཟླ་འོད་ཉི་མ་བྱ་གཉིས་ཡར་
བསྐྱེད་ཆགས་ཡོད་ཀྱང་། ད་ལྟ་ལོ་གསུམ་བཟའ་རན་ཀྱང་གར་སོང་མེད་པར་གྱུར།
འོད་ཉི་ལ་བོད་ཚོང་རྒྱམས་ཀྱིས་བྱན་ལོན་འདིད་དྲགས་སྟབས་ཁང་བདག་གིས་

འོད་ཉི་མ་བྱ་ཕྱིར་ཕུད་གཤམ་སྤྱ་ཁ་མཆུ་གདུགས། བྱིམས་ཁང་གིས་ཁང་གཞིས་
 བོད་ཚོང་ལ་དབང་རྒྱ་ཐག་བཅད། འོད་ཉི་མ་ལྷུ་ཕྱིར་སྒྲོར་དགོས་པར་ཐག་
 བཅད་ཀྱང་། གླ་སྒྲོའི་མགོན་པོ་ཡོང་མཁན་མེད་སྤྱབས་མོ་རང་མ་བྱ་ཡང་ཕྱིར་མ་
 སྒྲོས། ཁང་གཞིས་ལའང་ཕུན་ཚོགས་ཀྱིས་གནས་སྐབས་བདག་རྒྱུང་བྱས། ཅང་གི་
 ཆིང་གིས་ལྷ་སར་མནའ་མ་བསུས་ཤིང་ཕུ་བྱ་སྐྱེས་ཡོད་པ་ཐོས་པས། འོད་ཉི་མ་
 གྲོང་ཚོའི་ནང་དུ་ཆུ་ལེན་པའི་སྤྱ་པ་བྱེད་དགོས་བྱུང་འདུག” ཅེས་བྲིས་འདུག
 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》 ལས། ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་འདི་རྗེས་སུ་ཉམས་རྒྱུད་ཕྱིན་པ་
 རེད། ཅེས་གསལ།

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་མ་
 རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་བྱུང།

བཞི་བཅུ། སོ་མཁར་བ། (张家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེ་བ་
 གསུམ་པ་ལས། “འོས་འགན་གཙོ་བོ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱ་རྒྱུང་གི་ལས་འགན་བསྐྱབ་དགོས།
 དུལ་དཔོན་རྒྱ་བསྐྱར་གྱི་རྗེས་སུ། ལྷགས་ལའི་སྤྱི་དབང་ཉམས་རྒྱུད་ཕྱིན་པ་
 དང་དུས་མཉམ་དུ་ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་ཁག་གཅིག་སྤྱབས་འབྱོར་དང་དབང་བྱགས་ལྷན་
 ཏུ་ཉམས་རྒྱུད་ཕྱིན་སྤྱབས། སོ་མཁར་བ་ཡང་དེའི་གས་སུ་ཉམས་རྒྱུད་ཕྱིན་ཏེ་ས་
 གནས་རྒྱ་དཔོན་གྱི་སྤྱོད་ཤག་ཆགས་པ་རེད། གནས་ཡུལ་ལྷགས་ལའི་སོ་བྲང་ལ་
 ལྷགས་རིས་བསྐོར་ཡོད་ཅིང་གནས་འདིར་ལྷགས་རི་བྲང་སྤྱོད་སྤྱོད་སྤྱོད་
 ཁང་ཞིག་ཀྱང་ཡོད།” ཅེས་གསལ། སྤྱོད་གནས་དེང་དུས་ཟམ་པ་འོག་མའི་སྤྱོད་
 སྤྱོད་གང་དེར་ཡོད་པ་འདྲ།

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༦ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
 གིས་སྤྱོད་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག་ཁྱོད་ཨེར་ཅེ། (充二姐) སྤྱོད་
 གནས་དམངས་དབང་སྤང་ལམ་སྒོ་རྟགས་ཨང་༡༥༥། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་
 བཅུ་གཅིག་ལོ་ཉི་ཤུའི་སྤྱོད་ལ་སོ་མཁར་བ་ལ་མི་རྒྱུད་མེད་པས་ཚང་དཔོན་ཚོས་
 གཉེན་འབྲེལ་བརྒྱུད་ནས་བདག་པོ་བྱས་པ་རེད། བྱིམ་བདག་རིང་པ་ཆ་པ་རེད།

ལོ་མང་རིང་བོད་མགོན་ཡོང་མཁན་མེད། །

ད་ལྟ་མགོན་པོ་སྔོན་མཁན། ཁང་སྔོན་བ་རུད་ཁག་བཞི་ལྔ་ཅམ་འདུག །སྤོང་
ཡེར་ཅེ་ལ་རིག་བརྒྱད་མེད། དོ་བདག །རབ་རུ་བྱང་ནས་ད་ལྟ་གདན་ཐོག་ལ་
བཞུགས་འདུག །ལོ་རྒྱུས་ཞིབ་གསལ་འདི་ས་མ་རྟེད། 《དར་མདོ་རྩོད་གི་ལོ་
རྒྱུས་》ལས། དཀར་མཛོས་རོང་པ་ཆོ་པའི་ཆོང་པ་རྒྱན་སྔོན་བྱས་ཡོད། གྲུང་རྩ་
མིན་གོ་བརྩམས་རྗེས་གྲང་ཆོའི་རིགས་རྒྱད་ཆད་ནས་བྲིམ་གཞིས་འདིར་འགྱུར་
སྟོན་ཁ་ཤས་བརྒྱད་ཅིང་མཐར་ཕེ་ཞུའི་རྩ་ལ་བཙོང་པ་རེད། ཅེས་གསལ། །
༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེད་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ། །

ས་བཅད་དགྲ་བ། རྒྱ་གཞིས་འདུས་མདོའི་ཨ་བྱ་ཁ་པའི་སྐོར།

ཞེ་གཅིག །དབལ་གསས་སྐབས་འོག་མ།

(瓦斯碉夏玛，彭家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་གྱི་སྤྱིད་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱིད་གྲོས་དབྱུང་ཡིག་》 དེབ་
བརྩུག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོའི་དབྱར་དགུན་གྱི་པོ་
བྱང་ཁག་དང་དགོན་ཁག་གསུམ་དོ་དམ་བྱ་རྒྱུ་ཡིན། ཞེས་གསལ། སྔོན་གནས་
དེར་རུས་ཟམ་པ་འོག་མའི་བཟོ་ཆོང་ལས་ཁྲུངས་གྱི་སྔོན་གནས་འདི་ཡོད། ད་
ལྟའང་དེར་བཞུགས་ཡོད་འདུག །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །ཕེང་ཤོན་སན། (彭先生) སྔོན་
གནས་དབལ་གསས་སྐབས་དང་གཅིག །མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བརྩུ་གཉིས། ལྷ་
མོ་ནས་ཉམས་རྒྱད་ཕྱིན་ཟིན། ཐོག་མ་ཁང་པར་མེར་ཤོར་བས་ཁང་མིག་པལ་ཆེར་
ཞིག་།དོ་བདག །གི་པ་དང་ཁྱོ་ཀ་གཉིས་ཀ་གྲོངས་པས་ཆོང་ལས་དེ་བས་གྲུང་རྒྱད།
ལོ་སུམ་རུའི་རིང་ལྷ་སྐོའི་མགོན་པོ་ (蛮客) ཡོང་མཁན་མི་འདུག །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། སྔོན་གྱི་བ་ཡིན། ད་ལྟ་སྔོན་མཁན་མགོན་པོ་རུད་
ཁག་བརྒྱད་ཡོད། བོད་གྱི་ཆོང་མགོན་སྔོན་མཁན་མེད། སུན་རྒྱན་མོ་ལ་རིགས་

རྒྱུད་མེད་པས་གསོས་སྤྲུག་ཅིག་ཡོད་འདུག། །རྗེས་མའི་རྒྱ་ཁོར་གྱི་རྒྱན་འཛིན་གནད་དོན་གང་ལྟར་ཐག་བཅད་དཀའ། རུད་ཚང་འདི་ནི་དབལ་གསས་སྐྱབས་དང་ཐོག་མར་རུད་ཚང་གཅིག་ཡིན། དེ་ནས་ཉང་མགོན་རྒྱལ་དང་གཉེན་འབྲེལ་བྱས་འདུག” ཅེས་དང་། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》 ལས། རྗེ་དགའི་མགོན་པོ་སྟོན་ས་རེད། གྲུང་རྩ་མིན་གོའི་རུས་མགོར་རྩ་མེད་ཕྱིན། ཞེས་གསལ། །

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། དབལ་གསས་སྐྱབས་འོག་མའི་མ་ཡུམ་རྗེ་རྗེ་༡༩༠༩ལོར་དགུང་ལོ་༥༥པར་གོངས། དགུང་སྟེང་ཕག་ཡིན། བྱ་ཆེ་བ་སྐམ་ཆེན་སྟེ་ལོ་༡༩༠༧ལོར་དགུང་གངས་རེ་བཞི་པར་གོངས། དགུང་སྟེང་ལུག་ཡིན། །

གཅིག །བསྟན་པ། རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་ཤིང་སྟེ་ལོ་༡༩༤༤ལོར་འབྲུངས། ད་ལྟར་འབྲུག་པ་རྒྱལ་པོའི་ཡིག་ཚགས་ལས་ཁྲུངས་གྱི་འགན་འཛིན་པ་ཡིན། །

གཉིས། པོ་ཤང་ལྷང་། (包祥芳) རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་ཤིང་བྱ་སྟེ་ལོ་༡༩༤༤ལོར་འབྲུངས། ད་ལྟར་ངལ་གསོ་བྱིན། དར་མདོ་རྫོང་ལམ་ལས་ཁུས། །

གསུམ། ཆོ་དབང་རྣམ་རྒྱལ། (包祥如) རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་མེ་ཕག་སྟེ་ལོ་༡༩༤༧ལོར་འབྲུངས། ད་ལྟར་ངལ་གསོ་བྱིན། སྟོན་དར་མདོ་རྫོང་མི་དམངས་འབྲུས་ཚོགས། །

བཞི། འབྲུར་མེད། རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་ས་སྐང་སྟེ་ལོ་༡༩༤༩ལོར་འབྲུངས། དར་མདོ་རྗེ་རྗེ་བླག་དགོན་པའི་དགོན་བདག་སྟེ་ལོ་སྟེ་ལོ་དང་ལོ་སྟེ་ལོ་དང་ཆེན་པོ་ཡིག་སྟོན་གྱི་མོ་ཁྲའི་ཁ་ལོ་པ་ཡིན། །

ལྔ། བསོད་ནམས། (包祥珍) མོ། རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་ལྷགས་ཡོས་སྟེ་ལོ་༡༩༥༡ལོར་འབྲུངས། ད་ལྟར་ངལ་གསོ་བྱིན། ཁུལ་འཇུགས་སྐྱོན་མཐུན་གཉེར་ཁག་གཉིས་པ། །

དྲུག །ཁོར་མཛེས། (包祥琼) མོ། རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་རྒྱ་འབྲུག་སྟེ་ལོ་༡༩༥༢ལོར་འབྲུངས། ད་ལྟར་ངལ་གསོ་བྱིན། ཁུལ་པར་འདེབས་བཟོ་གྱི་ལས་བཟོ་པ་ཡིན་འདུག །

བདུན། ཆོ་རྒྱལ། རབ་བྱང་བརྒྱུད་པའི་ཤིང་རྩ་སྟེ་ལོ་༡༩༥༤ལོར་འབྲུངས། ད་ལྟར་

དར་མདོ་རྫོང་འབྲུ་རིགས་རྒྱུས་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་ཡིན།
བརྒྱད། ཆོས་འབྲུག་བླ་མོ། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་མེ་བྱ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༧ལོར་འབྲུངས།
ད་ལྟར་བྲལ་ཡམས་མགོག་ས་ཚུགས་ཀྱི་སྤྲོན་པ་ཡིན།

རྒྱལ་གྲུ་གཡོན་ནས་ཆོས་འབྲུག་ འབྲུར་མེད། ལུང་སློན། བསོད་ནམས། ཆོ་རྒྱལ། མདུན་གྱི་
གཡོན་དང་པོ་ཆོ་དབང་རྣམ་རྒྱལ། བསྟན་པ། མ་ཡུམ་པོ་ཡུ་ལུ་ལུ།(包玉秀) འོ་ར་བླ་སློམ་ཆེན།
པོ་ཤང་ལྷང་།

ཞེ་གཉིས། བཀའ་བཞི་རུ། (高日锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་
བཅུ་དྲུག་པ་ལས། ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་འདིའི་བྱིས་རྒྱུད་མི་ཉག་བཀའ་བཞི་དགོན་པའི་
སྤྱགས་ནས་བྱུང་ཞིང་ཡུལ་དེར་ས་ཤིང་ཡང་ཡོད་པས་བཀའ་བཞི་རུ་ཟེར། ཞེས་
གསལ། སྤྱི་གནས་དེར་དུས་ཟམ་པ་འོག་མའི་ཤིང་ཐོག་ཆོང་རའི་གནས་འདིར་
ཡོད།

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྟོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)

གིས་སྒྲོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །ཀའོ་རི་མི། (高日氏) སྡོད་གནས་མི་རིགས་སྤང་ལམ་སྒོ་རྟགས་ཡང་༢༥། བཤོན་ཤག་ཁང་མིག་བཙུ་ནམ་འཇུགས་མ་གསལ། །

མཐོན་པོ་ཡོང་མཁན། རྟུ་པ། ཉེ་ཆར་ཉག་རོང་གི་འགྲུལ་པ་སྡོད་འདུག །ད་ལྟ་སྡོད་མཁན་བོད་ཆོང་དུད་ཁག་གཉིས་ཏེ། དཀར་མཛེས་ཟུ་གྲག་ཆོང་དང་། སྒོན་རི་ཆོང་གཉིས། རྒྱ་ཆོང་རུན་ཞིའི་དུད་ཆག་གཅིག་དང་། ཁང་སྡོད་པ་དུད་ཁག་ལྟ་འདུག །

ཆོང་རྫས་རིགས། མྱ་དང་། མར། རོག་གོ། ལྷམ་བུ་བཅས་ཡོད།” ཅས་དང་། 《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》 ལས། རྟུ་དང་། ཉག་རོང་གི་ཆོང་པ་སྡོད་ས་ཡིན། ཞེས་གསལ། །

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ། །

ཞེ་གསུམ། སྤུལ་རུ་ཐོག་མ། (张格西锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཁྲུས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་བཅུ་དྲུག་པ་ལས། གསལ་བཤད་གང་མི་འདུག །སྡོད་གནས་དེར་དུས་ཟམ་པ་འོང་མའི་ངལ་རྩལ་གྱུད་སྦྱོབ་ལས་ཁུངས་གི་གཞུང་ལས་ཁང་ཆེན་ཡོད་ས་འདི་ཡིན། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༦ལོར་རིང་ཉན་ཀང་ (任汉光) གིས་སྒྲོན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །སུན་ཡིང་ཀང་། (孙英光) སྡོད་གནས་མི་རིགས་སྤང་ལམ་སྒོ་རྟགས་ཡང་༢༥། བཤོན་ཤག་ཁང་མིག་ལྟ། ཀྱང་གི་ཐོག་མའི་ལོ་རྒྱུས་མ་གསལ། ལོ་ཉི་ཤུའི་གོང་ནས་སན་མག་པ་ཡོང་ནས་རྒྱན་འཛིན་བྱས་པ་རེད། ཐོག་མར་བྱིམ་ཆོང་ཐུག་དར་ཅན་ཞིག་ཡིན། ལོ་བཅུའི་སྡོན་ལ་ཨ་ཁུ་རྒྱམས་རིམ་བཞིན་འདས་གོངས་སོང་བས་ཡུག་ས་མོ་ལ་ཆོང་གཉེར་གྱི་རུས་པ་མེད་པས། བོད་མཐོན་རྒྱམས་གནས་གཞན་སྤོས། རིམ་བཞིན་ཉམས་རྒྱུད་ངན་པར་སོང་། །

མཐོན་པོ་ཡོང་མཁན། རྟུ་དང་། སྡོད་གི་བ། ད་ལྟ་སྡོད་མཁན་བོད་མཐོན་

མེད། ཚོང་པ་སྤྱི་བཏང་བ་ཅིག་དང་། ཁ་ཚོང་སྤྱི་ཚོང་བྱེད་མཁན་དང་། ཁང་སྤྱོད་
བ་བཅས་དུད་ཁག་བཞི་ཡོད་འདུག།

ཚོང་རྒྱས་རིགས། སྤྱི་རིགས། ལྷགས་རིགས། རྩ་ཡུངས། བེས་མོག་སྤྱི་མི། འབྲུ།
ཤུ་རུ་སོགས་ཡོད་འདུག་། ཅེས་བྲིས་འདུག ཤོད་མཛོད་རྩོམ་གི་ལོ་རྒྱུས་ཤིང་།
མིང་གཞན། ཨ་ར་སྤྱི་འབྲེལ་བེར། སྤྱོད་གནས་བྱ་རྩེའི་ཆ་ཆུ་ས་ཡོད། སྤྱོད་ནང་དུ་
ཚོང་དོན་བྱ་ཡུལ་ཅམ་ཡིན། ཞེས་གསལ།།

ཉེ་ཆར་དར་མཛོད་ཨ་ཀྲ་ཁ་པའི་སྤྱོད་བྲིས་པའི་ཡིག་ཆ་རྣམས་སྤྱི་འདི་ལ་གྲང་
ཅབ་དང་། སྤྱི་ཅབ་གཉིས་ཀ་བྲིས་པས་དུད་ཚང་གཉིས་ཡིན་པར་འབྲུལ་པ་
ཅན་ཡང་བྱུང་འདུག། རྩོམ་དངོས་དུད་བྲིས་ཚོང་འདིའི་ཨ་ཀྲ་རྣམས་སྤྱོད་སྤྱི་
གཏུང་སྤྱི་ཀྲིས་ཉལ་ཐལ་འཐེན་ནས་མི་འཛོན་ཐང་མེད་པར་ཆགས། སྤྱི་མོ་
རྣམས་ལ་རྒྱ་སྤྱི་པ་དང་། ཚོང་པ་མག་པ་འདུག་པས་རྩེས་སྤྱི་རྒྱ་མིང་ཅན་གྲིས་
དུད་ཚང་ཆགས་པ་རེད། ཅེས་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་མཚན་གྲིས་གསུངས།།

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྤྱོད་གྲི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ།།

ཞེ་བཞི། སྤྱི་ལ་རྩ་ཞབས་མ། (王斗南锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་ཆུས་གྲི་སྤྱོད་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱོད་སྤྱོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་
བཅུ་དྲུག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་མ་གསལ། སྤྱོད་གནས་དེང་དུས་
ཁུལ་སྤྱོད་གཞུང་གི་སྤྱི་ལེན་མར་བྱུར་ཅམ་དེར་ཡོད་པ་འདྲ།།

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྤྱོད། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རེང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྤྱི་ལེན་ཞུའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ཁམས་ཀྱང་ནི། (王张氏) སྤྱོད་
གནས་དཀྱིལ་སྤང་སྤྱོད་རྣམས་༤༣པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བཞི། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་པོ་
ལ་རྒྱ་ནག་ཐོབ་ཐང་སྤྱོད་པའི་ལོ་དེར་བྱུང་བའི་དཔོན་རིགས་ཡིན་པར་བཤད།
ཐོག་མར་ཁང་མིག་མང་ཅམ་ཡོད། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་མེར་ཐེངས་གསུམ་ཤོར་བས་བྱུང་
བྱུང་ཆེར་བྱུང་། རྩེས་སྤྱི་བསྐྱར་གསོ་མ་ཐོན།།

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། ཏུ་བ། ད་ལྟ་སྤྱོད་མཁན་མགོན་ཁག་གསུམ་རྟེ། ཚོས་

ཅེ་དང་། རིན་རིན། ཆོ་རིང་བཅས་སོ། །

ཆོང་རྒྱས་རིགས། རྣམ་བུ་དང་། མཱ་སྤྱ་རིགས། ལྷགས་རིགས། རྒྱ་ཡུངས།
བིས་མོག་སོགས། །རྒྱ་ཡུངས་བཙོང་ས་གཙོ་བོ་བྱང་གི་ཞིང་ཆེན་བཞི་ལ་ཡིན། རོ་
བདག །ཆུ་མོའི་བྱོ་ཀ་བརྟུང་ནམ་ན་ལོ་ཟླ་བ་བཞི་པར་གྲོང་འདུག” ཅེས་དང་།
《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》 ལས། རྟུ་དང་། ལྷ་སྤྱ་མདོའི་ཆོང་པ་སྔོན་ས་ཡིན།
ཞེས་གསལ། །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ། །

ཞེ་ལྷ། ལྷ་མེད་བ། (龚家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་གྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་
བརྟུ་དུག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོ་སྤྱི་ལོ་༡༧༠༠ལོའི་སྔོན་དུ་ལྷགས་ལ་རྒྱལ་བོ་
དར་རྒྱས་ཆེ་སྐབས། དར་མདོའི་གྲོང་དུ་ཡོང་མཁན་རྣམས་རྟ་ལས་བབས་ནས་
ཡོང་རྒྱུའི་སྤྱི་ལམ་དོ་དམ་བྱེད་མཁན་ཡིན། སྔོན་དུས་ཕག་མོ་རིའི་གདན་ཐོག་
དགོན་དུ་རྒྱན་ལྷན་གྱི་སྤྱབ་པ་བ་བཞུགས་ཡོད་སྟབས། ལྷགས་ལ་རྒྱལ་བོས་མེ་ཉག་
ལྷག་སྒོ་ནས་ཡོང་མཁན་རྣམས་རྒྱ་ལའི་རྒྱལ་བསྟན་ཐང་དུ་སྤྱོད་པ་དང་དགོན་
པ་མངལ་མ་ཐག་རྟ་ལས་བབས་ཏེ་ཡོང་དགོས་པ་དང་། གཡག་རྩའི་ལྷག་སྒོ་ནས་
མར་ཡོང་མཁན་རྣམས། གཡག་རྩའི་ཟམ་པ་གསུམ་པ་ནས་དགོན་པ་མངལ་མ་
ཐག་རྟ་ལས་བབས་དགོས་པ། གཏན་འཁེབས་བྱས་པའི་སྤྱི་ལམ་ལ་དོ་དམ་བྱ་
དགོས། ཞེས་གསལ། སྔོན་གནས་དེང་སང་ཟམ་པ་འོག་མའི་ཤིང་ཐོག་ཆོང་རའི་
བཀའ་བཞིའི་ཁང་པའི་འབྲིས་དེར་ཡོད། བྱིས་གཞིས་གཙོ་བོར་གཡག་ར་ལྟང་
པའི་ཟམ་པ་གསུམ་པའི་གྲོང་དེར་ཡོད་ཟེ། །

༢ ཆོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་རྟ་ལྟའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “ རོ་བདག །ཅོང་མང་ཟྱ། (龚王氏) སྔོན་
གནས་མི་རིགས་སྤང་ལམ་སྒོ་རྟགས་ཡང་༢༡པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བརྟན།
བྱིས་རྒྱུད་མི་གསལ། མིན་གོ་བྱི་ལོ་༢༢ལོར་ཡིད་སྤྱོད་བས་མང་ཡུ་ལིན་ལ་བཙོང་པ་

རེད། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། གོ་འཛོལ་དང་། བྲག་གཡལ། ད་ལྟ་སྔོན་མཁན་མི་
 འདུག ཚོང་པ་ཚོས་དོ་པོ་བཞག་ས་རེད་འདུག །ཚོང་རྩིས་རིགས། སྔོན་མ་འབྲུ།
 བིས་མོག ལྷ་རྩ། སྤྱི་ཅི་སོགས་ཡོད་འདུག །ཐོག་མར་བོད་མགོན་ཚོང་གཉེར་
 དར་རྒྱས་ཆེ། བོད་དམག་གོ་འཛོལ་དང་། བྲག་གཡལ་བཅས་སྔོན་བྲུས་རྩིས་བོད་
 མགོན་རེ་ཉུང་སོང་། དེའི་ཐོག་ལ་སྤྱི་མེད་བ་ཚོས་བདག་སྐྱོང་ཡག་པོ་མེད་པས་
 རེ་ལྷག་སོང་།” ཞེས་བྲིས་འདུག །《དར་མདོ་རྫོང་གི་ལོ་རྒྱུས་》ལས། གོ་འཛོལ་དང་།
 བྲག་གཡལ་གྱི་ཚོང་པ་སྔོན་ས་ཡིན། མིན་གོ་ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་ཉང་ཡུ་ལི་ལ་
 མཛོད་ཁང་བྱ་རྒྱ་བཙོང་རྩིས་ཉང་གི་མཛོད་ཁང་ཡང་བེད། ཞེས་གསལ། །
 ༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱུས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
 མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་བྲལ། །

ཞེ་རྒྱག །མགོན་རྒྱལ། (宫布锅庄, 后黄家锅庄)

མིང་གཞན་མགོན་པོ་ཚང་ཡང་བེད།

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱུས་གྱི་སྤྱིད་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱིད་གྲོས་དབྱེད་ཡིག་》 དེབ་
 བཅུ་རྒྱག་པ་ལས། འོས་འགན་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་གསལ་བཤད་མི་འདུག །སྔོན་
 གནས་དེར་རུས་ཟམ་པ་འོག་མའི་ཉེ་སྐོར་སྤྱི་མེད་བ་དང་ཉེ་སར་དེར་ཡོད་བེད། །
 ༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༤༦ལོར་རེང་ཉན་ཀང་ (任汉光)
 གིས་སྟོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག ། ཉང་ཉི་རྩ། (黄德华) སྔོན་
 གནས་མི་རིགས་སྤང་ལམ་སྐོར་ཉན་ཀང་ཨང་༡༥པ། མགོན་ཤག་ཁང་མིག་བཅུ་གཉིས།
 རུས་ཚོད་མ་གསལ། དབལ་གསས་སྐབས་མེར་ཤོར་རུས་འདི་ཚང་ཡང་མི་ཡིས་
 གཞོད་པ་ཆེ་ཅམ་བྱུང་། །

མགོན་པོ་ཡོང་མཁན། སྤེ་དགེ། ད་ལྟ་སྔོན་མཁན་བོད་གྱི་ཚོང་པ་མི་འདུག
 ཁང་སྔོན་རུད་ཁག་བཅུ་ཡོད་འདུག ལོ་སྤྱི་མེད་གོང་རུ་པ་སྤྱི་རྩིས་ཚོང་ལས་
 མཁན་སྐབས་བོད་གྱི་ཚོང་པ་ཉ་ཅང་མང་བས་དར་རྒྱས་ཆེ། རྩིས་སུ་པ་མེས་
 རྩིས་གྲོངས། ཁོ་རང་ལོ་ན་གཞོན་སྐབས་ཚོང་གཉེར་གྱི་ལས་ཀ་ཞན། དེ་

བརྟེན་བོད་ཀྱི་ཚོང་མགྲོན་ནམས་གནས་གཞན་དུ་སྤོས་ནས་ལོ་ཉི་ཤུ་ཙམ་ལ་བོད་
མགྲོན་ཡོང་མཁན་མིང་པར་ཆགས་འདུག” ཅེས་བྲིས་འདུག །

༡ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ། །

ཞེ་བདུན། གསེལ་ལོ་རུ་བ། (岳家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གྲོས་དཔུང་ཡིག་》 དེབ་
བརྟེན་ཐུག་པ་ལས། འདིའི་ལོ་རྒྱས་འཁོད་མི་འདུག རྟོན་གནས་དེར་དུས་ཟམ་པ་
འོག་མའི་ཉེ་སྐོར་དེར་ཡོད་པ་འདྲ། །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༩༣༥ལོར་རིང་ཏན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟོན་ཁྱའི་ནང་འཁོད་པ་ལྟར་ན། “དོ་བདག །རྒྱུ་མེད་པའི། (邱维柏) རྟོན་
གནས་མི་རིགས་སྤང་ལམ་སྐོར་ཏན་ཨང་༡༩༥༡། མགྲོན་ཤག་ཁང་མིག་དུག མིན་
གོ་ལོ་དཔར་ས་ཉོས་ནས་གསར་དུ་བརྟེན་པ་རེད། གྲུ་གོ་སྤང་ལམ་མེར་ཤོར་
དུས་ཚོང་ཁང་རྒྱན་མར་ཤོར། དེ་རྗེས་ཇག་པས་ཐེངས་ཁ་ཤས་བཅོམ་པ་རེད། །

མགྲོན་པོ་ཡོང་མཁན། སི་ཁྲོན་མགྲོན་པོ། ད་ལྟ་རྟོན་མཁན་རྒྱ་མི་དུད་ཁག་
གསུམ་དང་། ཁང་རྟོན་པ་དུད་ཁག་གཉིས་འདུག” ཅེས་བྲིས་འདུག །

༣ ད་ལྟའི་གནས་ཚུལ། འདིའི་སྐོར་གྱི་རྒྱས་ཡོད་དང་ཡིག་ཆ་གཉིས་ཀ་ད་བར་
མ་རྟེན་པས་གསལ་བཤད་མ་ཐུབ། །

ཞེ་བརྒྱད། ལུ་རྩེ་བ། (杨家锅庄)

༡ ལྷགས་ལའི་རྒྱལ་རྒྱས་ཀྱི་སྤྱི་དོན་འོས་འགན། 《སྤྱི་གྲོས་དཔུང་ཡིག་》 དེབ་
བརྟེན་ཐུག་པ་ལས། “འོས་འགན་གཙོ་བོ་ལྷགས་ལའི་པོ་བྲང་གི་ལོ་རྒྱུ་ཨ་ཀྱ་
ཁ་པ་འདིར་ལྷགས་ལ་ཐབ་ཆེན་ཚོང་བེར། ལུ་རྩེའི་ཆ་རྒྱུ་ཉེ་འགམས་སུ་ལྷགས་
ལ་རྒྱལ་པོའི་སྤོ་བམེད་ཁང་ཞིག་ཡོད་པ། དེ་ལྟ་སྤང་བྱེད་མཁན་ཡིན་པའི་ཕྱིར་ན་
མིང་དེ་ལྟར་ཐོགས་པར་བཤད།” ཅེས་གསལ། རྟོན་གནས་ལུ་རྩེའི་ཆ་རྒྱུ་ཉེ་འགམས་
དེར་དུས་ཚུའི་ཁ་འདི་ཡིན། །

༢ ཚོང་དོན་ལས་ཀ་གཉེར་ཚུལ་སྐོར། སྤྱི་ལོ་༡༧༩༤ལོར་རིང་ཉན་ཀང་ (任汉光)
གིས་སྟན་འཛིན་ལ་ཨ་ཁུ་ཁ་པ་འདིའི་སྐོར་འཁོད་མི་འདུག།

༣ ད་ལྟོ་གནས་ཚུལ། རྒྱུད་པ་ཡོད་མེད་མ་ངེས། །

ས་བཅད་བརྒྱུད། ཨ་ཁུ་ཁ་པའི་ཉམས་གུང་གི་བརྒྱུད་རིམ།

ཁམས་པ་དང་ཚང་གི་གཞིས་རྒྱུད་འཛིན་པའི་རྒྱ་རབས་པ་ལྷ་ལྷམ་རིག་འཛིན་
དབང་མོ་ (李正衡) ལགས་ཀྱིས་གསུངས་པ། “དར་མདོའི་ཨ་ཁུ་ཁ་པ་རྣམས་
ཉམས་གུང་འགོ་རྒྱུན་གཙོ་བོར་ཉལ་དུད་རེད། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་དར་ཅེ་མདོ་ནི་རྒྱ་
བོད་གཉིས་ཀྱི་ཚོང་ར་གཙོ་བོར་ཞིག་རེད། ཚོང་རྩིས་གཙོ་བོ་རྒྱ་ནག་ནས་ར་
དང་། དར་རས་རྣམས་དབོར་འབྲེན་བྱེད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་ས་གནས་ཁག་ནས་སྟན་
རྩིས་དང་། ལྷགས་རིགས། སྤྱི་རིགས་རྣམས་དར་མདོར་བྱིར་ཡོད་ནས་རྒྱ་བོད་
གཉིས་ཀྱི་ཚོང་རྩིས་བརྒྱུད་ཀྱི་སྤྱོད་ཀྱི་དེ་གནའ་བོའི་དུས་ནས་བྱུང་པ་ཞིག་རེད།
སྤྱི་ལོའི་དུས་རབས་ཉི་ལྟེ་དུས་མགོ་ནས་ཡུན་ནན་དང་། སི་ཁྲོན་ཚོང་པ་རྣམས་
ཀྱིས་དར་མདོར་ཉལ་དུད་བྱིར་འོང་ནས་སྐོག་ཚོང་བྱས་ཀྱང་། བོད་རིགས་ཚོང་པ་
ཉི་ཚོང་བྱེད་མཁན་གཅིག་ཀྱང་མ་བྱུང་། འོན་ཀྱང་དར་མདོའི་ཨ་ཁུ་ཁ་པའི་
དཔོན་རིགས་ཀྱི་སྤྱུ་སྒྲུ་ཁག་གཅིག་གིས་ཉལ་དུད་འཐེན་འགོ་རྒྱུགས། ཐོག་མར་
ཡུན་ནན་དང་སི་ཁྲོན་ཀྱི་ཚོང་པའི་ནང་དུ་མགོན་འབོད་འགོ་སྐབས། ཁོ་ཚོས་
གོགས་པོ་ཡག་ཤོས་ཀྱི་སྤྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུས་དུ་ཨ་རག་དང་། ཉལ་དུད་འཐེན་རྒྱ་བཤམས།
དེ་ནས་ཨ་ཁུ་ཁ་པའི་དཔོན་རིགས་རྣམས་ཀྱི་བྱིམ་དུ། གོམས་སྤྱོད་དེ་ཆགས་ནས་
ཉལ་དུད་རང་གིས་འཐེན་པ་མ་ཚད། ཕན་ཚུན་སྤྱི་མགོན་འགོ་སྐབས་ཟས་རིགས་
དང་མཉམ་དུ་ཉལ་དུད་འཐེན་རྒྱུའི་སྤྱི་ལོ་ལོ་རྒྱུས་ཡོད་པ་རེད། སྤྱི་ལོ་
༡༧༩༠ལོ་ནང་ཅམ་ནས། ༡༧༩༠ལོར་སྤྱི་བས་དུས་ཅམ་བར་དར་མདོའི་དཔོན་རིགས་
ཀྱི་བུ་རྒྱུད་ཁག་གཅིག་གིས་ཉལ་དུད་རྒྱུན་འཐེན་བྱས་པའི་རྒྱུན་ཀྱིས། བྱིམ་གཞིས་
འཛིན་སྐྱོང་གི་ལས་གཞི་ཆེ་སྤྱོད་མཐའ་དག་འཐུས་ཤོར་བྱིན། དཔལ་འབྱོར་ཉམས་
གུང་གི་སྐབས་སུ་སྤྱི་བས་ཡོད། དཔེར་ན། སྤྱི་ལོ་༡༧༩༠ལོའི་ནང་ཞིག་ལ་ངས་ཤེས་
ཚོད་དུས། དར་མདོར་སྐྱོང་མོ་ལ་བརྟེན་ནས་འཚོ་པ་སྤྱོད་མཁན་བྱུང་མེད་ཀོ་ང་

ཅེན་ཅེན་ཟེར་བ་ལོ་ན་སྤྲུམ་ཅུ་ལྷག་ཅམ་ཅན་ཞིག་ཡོད་པ་དུན་འདུག །ཆུན་པ་
 ཆོས་ཟེར་བར་སྒྲོན་དར་མདོ་སྟོ་སྒྲོའི་གྲོང་གི་ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ན་མས་ལས་ཕྱག་ཤོས་
 ཤིག་རེད། ཁོ་ཆོའི་བྱིམ་རྒྱུད་ཆང་མས་ཉལ་དུད་འཐེན་པ་དང་། མོ་རང་ཡང་
 ཉལ་དུད་འཐེན་ནས་རྒྱ་ཁོར་ཆང་མ་ཉལ་དུད་ཀྱི་ཆེད་དུ་བཅོང་། སྟོད་གནས་
 ཁང་པ་དང་བཅས་པ་ཉལ་དུད་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཤོར་བ་རེད། ད་ལྟ་སྟོང་མོ་ལ་བརྟེན་
 བས་འཆོ་པ་སྐྱེལ་ཞིང་ཡོད་པ་རེད། ཅེས་ཟེར་ཞིང་ཡོད་འདུག མོ་རང་གི་མིང་
 རོ་མ་གང་ཡིན་དང་། ཡི་གེ་རི་ལྟར་འབྲི་དགོས་ཤེས་མ་སོང་། དུས་རྒྱུན་མོ་རང་
 སྟོང་མོར་ཡོང་དུས་མི་ཆོས་ཀོ་ང་ཅེན་ཅེན་ཟེར་ཞིང་འདུག ད་ལྟ་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་
 ཆ་ནང་འཁོད་པའི་ཀོ་གྲང་འདི་དག་ལས་གང་ཞིག་གི་བྱ་མོ་ཡིན་པའང་མི་ཤེས། །
 ང་རང་ལོ་གཞོན་དུས་ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ཆོ་པན་ཚུན་མགོན་དུ་འགོ་སྐབས། ཉལ་དུད་
 འཐེན་མཁན་གྱི་བྱིམ་ཆང་ཡིན་ན། ཉལ་དུད་ཡང་ཨ་རག་དང་། བཟའ་ཆས་དང་
 མཉམ་དུ་མགོན་པོ་ལ་བཤམ་སྟོལ་ཡོད། ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་སྤྱ་གུ་ཆོས་ཀྱང་ཆེད་མའི་
 ཞོར་དུ་ཉག་པར་ཉལ་དུད་རྒྱབ་གང་དོ་རེ་འཐེན་མཁན་ཡོད་རེད། ངས་རྩ་བ་
 བས་འཐེན་མ་སྟོང་། ངའི་མིང་པོས་དང་པོ་འཐེན་ནས། མཐར་ཡང་བཅད་པ་
 རེད། །ཉལ་དུད་འཐེན་མཁན་ཨ་གྲུ་ཁ་པ་ཆོའི་བྱ་ན་མས་ཀྱིས་བྱིམ་གཞིས་འཛིན་
 སྟོང་གི་རུས་པ་ཤོར་སྤྲུབས། རྒྱ་རིགས་ཆོང་པ་དང་། འགོས་པ་ན་མས་རིམ་བཞིན་
 དུ་ཨ་གྲུ་ཁ་པའི་བྱ་མོ་ན་མས་ཀྱི་ཐོག་དུ་མག་པ་འདུག་ནས་བྱིམ་བདག་ཆགས། དེ་
 རྒྱུ་རིམ་བཞིན་ཀོ་གྲང་གི་མིང་ཡང་མག་པའི་མིང་ཐོག་དུ་བསྐྱར་བཞག་པ་མང་
 པོ་ཡོད་རེད། དཔེར་ན། རྒྱལ་རྩ་ཐོག་མ་ཆང་ལ་རྒྱ་རིགས་ན་མས་ཀྱིས་སྒྲོན་གྲང་
 ཅབ་ཀོ་གྲང་ཟེར་འབོད་སྟོལ་ཡོད། རྒྱུ་སྤྱིམ་ཆང་འདིའི་ཨ་ཁུ་ན་མས་གྲོངས།
 གདུང་སྤྱས་ཀྱིས་ཉལ་ཐལ་འཐེན་ནས་འཛོན་ཐང་མེད་པར་ཆགས། སྤྱས་མོ་
 ན་མས་ལ་རྒྱ་སྤྱ་པ་ཆོང་པ་ཆགས་པ་སྤྲུན་ཡིང་ཀང་ཟེར་བ་ཅིག་མག་པ་འདུག་
 པས་རྒྱུ་སྤྲུན་ཅབ་ཀོ་གྲང་ཟེར་བསྐྱར་ཡོད་བ་རེད་ཀྱང་དེ་ལྟར་འབོད་མཁན་
 མང་པོ་མེད།” ཅེས་གསུངས། །
 ཀོང་དུ་ཁྱུས་པ་ལྟར། དུས་རབས་ཉི་ཤུ་པའི་ནང་དུ་དར་མདོའི་གྲོང་འདིར་རང་

གི་པ་མེས་ཀྱི་བོད་མིང་གང་དེ་རུས་སུ་བཅོས་ནས་དེའི་ཐོག་སྐྱ་མིང་འདྲགས་སྒྲིལ་
བྱང་ཡོད་པ་འདི་ནི་ཨ་ཀྱ་ཁ་པ་མང་ཆེ་བ་ལ་བྱང་འདུག་པ་དཔེར་ན། བོད་མིང་
ཚུ་གཉིས་བར་པ་ཚང་ལ། རྒྱ་སྐད་དུ། 邱家锅庄 བོད་མིང་ཁ་བ་སྐྱ་མཆོ་ཚང་ལ།
རྒྱ་སྐད་དུ། 江家锅庄 ཟེར་བ་ལྟ་བུ་ནམས་སོ། །

ལེའུ་ལྷ་པ།
མི་ཉག་ཡུལ་གྱི་མཁས་བླུ་པ་འགའ་ཞིག

ས་བཅད་དང་པོ། མི་ཉག་དམ་པ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་རྣམ་ཐར།

གཅིག ། ཆོས་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེའི་རྣམ་ཐར།

མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པས་མཛད་པའི་《ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ་དཔལ་བཟང་
པོའི་རྣམ་ཐར་》དང་། 《འཇམ་དབྱངས་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེའི་རྣམ་ཐར་ཆེན་མོ་》གཉིས་
ཀྱི་བརྗོད་བྱ་རྣམས་མདོར་བསྟུས་ནས་བཀོད་པར། ཆོས་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་རྡོ་རྗེ་ནི། རབ་
བྱང་རྒྱལ་པའི་ཆུ་ཡུག་སྤྱི་ལོ་༡༣༥༣ལོར་ མདོ་ཁམས་སྤང་གྱི་ཆ་མི་ཉག་འབྲུ་ནང་
ལུང་རུ། ཡབ་སྙིང་པོ་རྒྱལ་མཆོན་དང་། ཡུམ་བསོད་ནམས་རྒྱན་གཉིས་ཀྱི་སྲས་
སྲ་སྲུ་འབྲུངས། ཡུམ་གྱི་ལྷ་མས་སྲ་ཞུགས་པའི་རུབ་མོར་མི་ལམ་རུ་རྒྱང་ཆེན་
གཅིག་འབྲུད་པས་སྤྱི་ཆེན་པོ་ཞིག་བྱུང་སྟེ། འབྲུ་ནང་ལུང་པ་ཅམ་འདར་ཤིག་
ཤིག་བྱས་སྟམ་པ་གཅིག་བྱུང་། ཡང་འབྲུད་པས་སྤྱི་གེ་ལུང་པ་ཅམ་འདར་བ་བྱས།
ཡང་ལན་གཅིག་འབྲུད་ནས་རབ་སྤང་ལུང་པ་ཅམ་འདར་ཤིག་ཤིག་བྱས་སྟམ་པ་
གཅིག་ཆིས་ཟེར། དེ་ནི་སྤྱི་མ་འདི་རབ་སྤང་ཡུལ་འདིར་མཁས་བཙུན་བཟང་
གསུམ་འཛོམས་པ་འགའ་ལྔ་མེད་པ་གཅིག་འབྲུང་བའི་སྤྱི་ལྷ་མ་ཡིན་ནོ། ཞེས་བཤད་
དོ། ཆོས་རྒྱལ་འདི་བྱིས་པའི་རུས་ནས། རང་བཞིན་གྱིས་ཞི་བ་རུལ་བ། སློ་ཆོས་ལ་
གཞིལ་བ། དེས་འབྲུང་སྤྱོད་ཤས་ལྷག་པར་ཆེ་བ། སྤྱི་གེ་ལ་འཛོམས་པ། གཞན་ལ་
འཆོ་བ་མེད་པ་གཅིག་ཡིན་པར་བཤད། ཆོས་རྒྱལ་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་ནས། བྱིས་པའི་
རུས་སྲ་དགའ་ལྡན་རུ་འགྲོ་བ་ཆིས་པ་དང་། རམ་མཁའ་ནས་ཡིག་འབྲུའི་ཆར་པ་
ཡང་ཡང་འབབ་པ་ཆིས་གསུང་། དགུང་ལོ་དགུ་པ་ལྷགས་ཡོས་སྤྱི་ལོ་༡༣༥༧ལོར་
སྤྱོད་མགོ་རིན་སྤྱིང་རུ་མཁན་ཆེན་ཤུག་དཔལ་གྱི་རྒྱང་ནས་རབ་རུ་བྱུང་། ཡི་གེ་
འབྲི་སྟོག་སོགས་སོག་མའི་ཆར་གཞིའི་ཤེས་བྱ་སྤྱི་དང་བྱུང་པར་རྒྱན་སྤྱོད་ཀྱི་ཆ་ག་
ཆོས་སྤྱོད་སོགས་བསྟན་པས། དེ་ནས་སྤྱོད་འཇུག་ལ་སོགས་གཞུང་བཀའ་བོད་

ནམས་ལ་བསྐབ་གཉིས་གནང་། དབྱང་ལོ་བཅུ་བདུན་པར་ཚས་རྗེའི་བྱང་དུ་
བཤད་སྟོན་མཛད། དེའི་སྐབས་སུ་གཞོན་ནུ་རོལ་པའི་ཚོགས་སུ་བཅད་པ་འགའ་
ཡང་བཅམས། ཟིན་དང་སྟན་དག་གཉིས་ལ་འབད་བཅོན་ཆེན་པོར་མ་དགོས་པ་
བདེ་ལྷག་དང་དུ་རྟོགས། །

གསན་ཚས་ཀྱི་སྐོར་ལ་སླ་མ་སྟིང་པོའི་བྱང་དུ། དེལ་བྱ་པའི་བསྐབ་བཀལ། བེར་
ནག་ཅན། ཕྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་མན་དག་ཚིག་བསྟུས། སྦྱོར་བྱག་སྐས་པའི་མིག་འབྱེད།
ཆོ་དཔག་ལྟ་དབྱ་སོགས་རྒྱད་སྟེ་མང་པོ་གསན། །མཚུངས་མེད་ཚས་རྗེའི་བྱང་དུ།
སྐྱ་གསུམ་རྩོད་ཀྱི་རྒྱ་རོ་ཚས་བྱག་དགོན་མཚོག་བཅེགས་པའི་མདོ། ཤེས་རབ་
བརྒྱ་པ། དབྱ་མ་རིན་ཆེན་ཕྱིར་བ། མཛད་པ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་བསྟོད་པ། ཉེ་ལོ་
པས་རྒྱ་རོ་པ་ལ་གདམས་པའི་མན་དག་འཇམ་དཔལ་དམར་པོའི་མདོན་རྟོགས།
ཅི་གྱུ་ཚས་བྱག་གི་རྩོད་རྗེའི་ཚིག་རྒྱུད་། ལམ་བྱུང་ནམ་གསུམ་གྱི་ཙ་བ་རྩོད་རྗེའི་ཚིག་
རྒྱུད་། རྒྱུད་བྱག་པོ་མེད་གེ་འཁྱིར་བསྟོལ་གྱི་ཙ་བ་རྩོད་རྗེའི་ཚིག་རྒྱུད་སོགས་གཞུང་
ལུགས་མན་དག་གི་སྐོར་མང་པོ་ཞུས། །མཁན་ཆེན་དོན་ལག་པ་ཆེན་པོའི་བྱང་དུ།
མ་རྒྱ་མ་ཡའི་རྒྱུད་ལེའུ་གསུམ་པ། རྩོད་རྗེ་སེམས་དཔའི་བསྐབ་ཐབས། གཏོར་མའི་
ཚོ་ག་བདེ་མཚོག་ལུ་ཉི་པ། དབྱེས་རྩོད་ཀྱི་བསྐབ་ཐབས་ཡན་ལག་བྱག་པ། རྩོད་
རྗེ་འཇིགས་བྱེད་ཀྱི་རྒྱུད་རྟོག་པ་གསུམ་པ། སྐྱ་ནག་ལྟ་བུ་གསུམ་གྱི་མདོན་
རྟོགས། འཇམ་དཔལ་ལྟ་ལཱའི་མདོན་རྟོགས། ཉ་མགྱིན་ནག་པོའི་མདོན་རྟོགས།
བདེ་གཤེགས་འདུས་པའི་སྐོར། ཁྲིས་མ་ནག་པོའི་ལས་ཚོགས། ཀམ་པའི་རྒྱལ་བ་
རྒྱ་མཚོ། མཁའ་སྦྱོད་དམར་མོ། དན་སོང་སྦྱོང་རྒྱུད། ཀུན་རིགས་ཀྱི་བསྐབ་ཐབས་
སྐོར། རང་བྱུང་རྩོད་རྗེས་མཛད་པའི་གཙོད་ཀྱི་ཉམས་ལེན་སོགས་གཙོད་ཀྱི་སྐོར།
བེར་ནག་ཅན་གྱི་རྗེས་གནང་། བྱར་མགོན་གྱི་གཏོར་འབུལ། ཕྱག་བཞི་པའི་
བསྐབ་ཐབས། ཕྱག་བྱག་པའི་བསྐབ་ཐབས། སྟོན་གསུམ། ཚད་མ་རིགས་གཉིས།
སྟོལ་མ་འཇིགས་པ་ལས་སྦྱོབས། ཀུ་ཅུ་ཀུ་ལའི་བསྐབ་ཐབས། བསྐབ་ཐབས་རྒྱ་
མཚོ་སོགས་གསང་སྟགས་རྒྱུད་ཀྱི་གཞུང་མང་པོ་གསན། །མཁན་པོ་ཤུག་དཔལ་གྱི་
བྱང་དུ། མཁའ་འགྲོ་མ་རྩོད་རྗེའི་བྱར། ཕྱགས་རྗེ་ཆེན་པོ་ཉི་ལྔ་པ་ལྟ་བུ་པའི་སྐབ་

ཐབས། ཡེ་ཤེས་དཔལ་གྱིས་མཛད་པའི་བདེ་མཆོག་གི་མཛད་སྤྱོད། གསང་
 འདུས་འགྲེལ་པ་སྟོན་གསལ། ཨུ་དེ་བའི་གཙོད་གྱི་ཆོག་བཅད་ཆེན་མོ། རྟོང་
 ཐུན་ཐུན་སེལ་སྟོན་མེ། རྩུ་ལུས་གདན་ཐོག་གཅིག་མ། རྗེས་འབྲུམ་སོགས་གསན།
 སྐད་གཉིས་སྤྱོད་བ་བྱམས་གསར་ཁ་ཆེའི་རྩུང་རྩ། བའོ་མང་། དཀོན་བཅེགས།
 བལ་པོ་ཆེ། ཉི་ཤི། བརྒྱད་རྟོང་པ། དཔལ་རུས་གྱི་འཁོར་ལོའི་རྒྱུད་ཕྱི་མ། ལྷ་རྩུབ་
 གྱིས་མཛད་པའི་རྟོང་ཉིད་བརྟན་ཅུ་པ། རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རབ་དབྱེ། སྤྲི་བརྟན་
 བཅོས་ཀ་ལ་པའི་མདོ་དང་མཆོམས་སྦྱོར་ལྷ་པ། སྤྲོ་ཆད་པས་མཛད་པའི་འགྲེལ་
 པ། རྒྱན་གྱི་བརྟན་བཅོས་སྟན་ངག་མེ་ལོང་མ་དང་དཔང་ལོས་མཛད་པའི་འགྲེལ་
 པ། ལུ་རྟོན་གྱིས་མཛད་པའི་དབང་མདོར་བརྟན། ས་ལོའི་མཁས་འབྲུག་སོགས་
 གསུང་ཆོས་སྟོར། རྣམ་སྤྱོད་གྱི་རྗེས་གནང་ལ་སོགས་གསན། །མཁན་ཆེན་བཀའ་
 བཞི་པའི་རྩུང་རྩ། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཆད་མ་རིགས་གཏེར། དབྱུ་མ་སེམས་
 བརྒྱུད་གྱི་ཆོ་ག་ཆེན་མོ། རྩུབས་སེམས་བརྒྱུད་ལ་སོགས་པ་ལས་དང་པོ་པའི་བྱ་བ།
 དེས་དོན་དབྱུ་མའི་ལྷ་བ་རྣམ་དག་གི་བཤད་པ་རྣམས་གསན་ནོ། །མཁན་པོ་
 གཤམ་རྒྱལ་བའི་རྩུང་རྩ། རོ་པོ་རྗེའི་བྱང་ཆུབ་ལམ་སྟོན། གཙོད་གྱི་བཀའ་ཆོམས་
 ཆེན་མོ། རོ་པོ་རྗེའི་སྦྱོད་བརྟུས་སྟོན་མ། ཐར་ལོའི་སྟོན་ཆོལ་གནད་གྱི་ཕྱེའུ་མིག་
 ཉིང་དེ་འཛིན་བཟང་པོའི་སྦྱོར་རྒྱག་གི་བྲིད་རྒྱས་པ། །ཁང་སར་པའི་སྦྱོར་རྒྱག་
 འབྲིང་པོ། རྟེ་མདོ་པའི་གཤམ་སེལ་རྣམས་གསན་ནོ། །མཁན་པོ་དཀོན་རྒྱལ་པའི་
 རྩུང་རྩ། ཆད་མ་རྣམ་འགྲེལ། ཆད་མ་རིགས་གཏེར། ཀ་རི་ཀ་སུམ་བརྒྱ་པ།
 འདུལ་བ་འོད་སྤང་། རྩུ་འཕུལ་རྟོ་རྗེ་གསུམ་པོ་ཆེའི་བཤད་པ། དབྱུ་མ་རིམ་
 གསུམ་གྱི་བཤད་པ། ལུར་མགོན་གྱི་བདག་བརྒྱུད། ཐར་ལོའི་སྦྱོར་རྒྱག་གི་བྲིད་
 ཡིག་གསང་འདུས་རིགས་ལྷ་ལ་སོགས་པ་གསན་ནོ། །སྟོབ་དཔོན་སང་གི་བཟང་
 པོའི་རྩུང་རྩ། བརྒྱད་རྟོང་འགྲེལ་ཆེན། ཆད་མ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། ཆད་མ་
 རྣམ་འགྲེལ། ཆད་མ་རྣམ་དེས། ཆད་མ་རིག་ཐིག་ཞི་བ་མཆོས་མཛད་པའི་དབྱུ་
 མ་རྒྱན་རང་འགྲེལ་དང་བཅས་པ། བའོ་ཀུན་ལས་བརྟུས་པ། དག་ཡིག་གརྒྱའི་རྒྱ་
 རྒྱ། རྒྱུ་ཤིའི་རྟོ་རྗེ་ཆོག་གི་རྟོང་པོ་བརྟུས་པའི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་ལ་སོགས་

གསན་ནོ། ཁྲི་མ་དབུ་ཆེན་པའི་བྱང་དུ། སྦྱོང་འཇུག་མདོ་རྩུང་པ། ཟབ་མོ་ནང་
དོན། རྒྱལ་བ་རྒྱ་མཚོའི་དབང་བཞི་རྣམས། ལྷ་རོ་མཁའ་སྦྱོང་གི་རྒྱ་གཞུང་།
འཕགས་པས་མཛད་པའི་མདོན་རྟོགས་བསྟུས་པ། གཞན་ཡང་ཆོ་གའི་རིགས་སྣ་
ཆོགས་པ་གསན། སྦྱོམ་ཆེན་གྲགས་པ་བཟང་པོའི་བྱང་དུ། རྒྱལ་ཆེན་ལྷན་ཅིག་
སྦྱོས་སྦྱོར། གདམས་ངག་མནལ་ལམ་སྟོར་གསུམ། གཙུང་ཡང་ཆོམ་ཉི་ཤུ་ཙ་ལ།
མཁའ་འགྲོ་ལྷའི་འབྲམ་སྟུ། སེམས་བྲིད་ཡིད་བཞིན་ལོར་དུ། གསོལ་འདེབས་དང་
མོས་གུས་གི་བྲིད་རྣམས་གསན། སྦྱོབ་དཔོན་བསམ་གཏན་སེང་གའི་བྱང་དུ། འབྲི་
གུང་དགོངས་གཅིག་གསན། སྦྱོབ་དཔོན་ཤེས་རབ་རིན་ཆེན་གི་བྱང་དུ། ལྷ་ཀྱ་
ཤེས་མཛད་པའི་མན་ངག་གནད་བསྟུས། ཐེ་ཆོམ་གཙུང་པའི་མན་ངག་སོགས་
གསན། སྦྱོབ་དཔོན་མཁྱེན་དཔོན་གི་བྱང་དུ། ཆོ་ག་རྩི་རྩེའི་ཕྱིང་བ། བེར་ནག་
ཅན་གི་བསྐྱབ་ཐབས། རྟོ་ཕྱེ་བརྟག་ཐབས། ཆོས་དབྱིངས་བསྟོད་པའི་འགྲེལ་པ་
སོགས་གསན། ཁྲི་མ་རྩི་རྩེ་ཤེས་རབ་གི་བྱང་དུ། མི་ཐུབ་ལྷ་བས་མཛད་པའི་
བདག་མེད་མའི་བསྐྱབ་ཐབས། རྟོར་མ་པས་མཛད་པའི་གཤིན་དམར་གི་བསྐྱབ་
ཐབས། གཏོར་མའི་ཆོ་ག་སོགས་གསན། སྦྱོབ་དཔོན་རྩ་སེ་པོའི་བྱང་དུ། ཞི་
བྱེད་གི་སྦྱོལ་མ་དངོས་གྲུབ་གི་དོན་རྒྱུད། ཞོ་རྒྱན་བསྟེན་བསྐྱབ་གི་གེགས་སེལ།
དབྱུག་ཆོས། རྒྱས་མཛད་པའི་བསྟེན་བསྐྱབ། རྣམས་པ་ཆེན་པོ་སངས་རྒྱས་མཉམ་
སྦྱོར་གི་རྒྱུད་ལ་སོགས་པ་གསན། རྩི་རྩེ་འཛིན་པ་ཆེན་པོ་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཆོན་
གི་བྱང་དུ། ཏུས་གི་འཁོར་ལོའི་གཞུང་དང་འགྲེལ་པ། བསྟུས་དོན། ལྷན་ཐབས་
ལ་སོགས་པ་ཆ་ཆང་གསན། འདུ་སེ་ཁྲི་མ་མགོན་པོ་དཔལ་གི་བྱང་དུ། དྲག་
ནག་གདོང་རྒྱལ་འཛིགས་བྱེད། མཉམ་སྦྱོར་ལ་སོགས་གསན། སྦྱོབ་དཔོན་
དབང་ཕྱུག་གི་བྱང་དུ། གཙུང་ཉེར་བཞི་གསུང་གི་སྟོན་མེ། ཞལ་གདམས་བརྩ་
གསུམ། དུལ་ཕྱུའི་རིལ་བུ་བྱ་ཐབས། བརྩད་ལེན། རི་ཆོས་གསེར་གི་ཁྲག་མ་
རྣམས་གསན། སྦྱོབ་དཔོན་སྟོ་གོས་གི་བྱང་དུ། བར་ཕྱིན། སྦྱོང་འཇུག་སྦྱོ་བོ་
གསོ་ཐིགས། མི་ལའི་ཆོ་རིང་མའི་སྟོར་སོགས་གསན། སྦྱོབ་དཔོན་རིན་ཆེན་
དཔལ་གི་བྱང་དུ། རྩི་བོའི་བསྟུས་དོན་སྟོན་མེ། གསེར་སྤིང་པའི་དཀའ་སྤང་།

འབྲི་གུང་ཚོས་རྗེ་ལ་མཁའ་འགྲོ་མས་གནང་བའི་འབྲུང་བ་རྒྱན་གཙོད་གྱི་མན་
 དག་སོགས་གསན། །བཤེན་གཉེན་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱི་རྒྱུང་དུ། སྤྲུལ་པ་
 བརྒྱ་པའི་བཤད་པ། གྱེ་རྩོམ་ཞི་བའི་སྦྱིན་བསྐྱེད། སྤུབ་པ་དགོངས་གསལ། སྦྱི་
 ཏིའི་སྒྲ་སྒྲོ། རོལ་པའི་རྩོམ་མཛད་པའི་རྩ་རི་ཀ་པའི་ལུགས་གྱི་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་
 བཤད་པ་སོགས་གསན། །དགོ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྩོམ་བཟང་པོའི་རྒྱུང་དུ། བྱི་གུ་
 ཚོས་རྒྱག་རྒྱུད་པའི་རྣམ་ཐར་སྒྲོར། རུས་གསུམ་དག་བྱེད། སྦྱ་ལུས་མི་ལམ་གྱི་
 འབྲུམ་གཙོད། ལུས་ལན་གཤམ་སེལ་རིན་ཆེན་སྒྲོན་མ། བག་མོ་གྲུབ་པས་མཛད་
 པའི་རྒྱ་རོ་ཚོས་རྒྱག་གི་བཤད་པ། ཡང་དགོན་པས་མཛད་པའི་ལྷན་ཅིག་སྦྱས་སྦྱར་
 སོགས་གསན། །སྒྲོབ་དཔོན་རྣམ་རྒྱལ་དཔལ་གྱི་རྒྱུང་དུ། རྒྱག་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡི་གེ་མེད་
 པ། བདག་མེད་ལྷ་མོ་བཙུ་ལའི་མཛོན་རྟོགས། གྲུར་མགོན་གྱི་སྦྱིན་བསྐྱེད། །དྲིལ་
 སུ་པའི་གཤིན་ཚོག། །དབྱེས་རྩོམ་ཡིད་བཞིན་ལོར་སུ། འཁོར་འདས་དབྱེར་མེད།
 གཤམ་སེལ་བཀའ་རྒྱ་མ་རྣམས་གསན། །སྒྲོབ་དཔོན་སེང་གེ་དཔལ་གྱི་རྒྱུང་དུ།
 ལམ་སྤྲུལ་བཤད་གྱི་བྲིད། ལམ་འབྲས་གྱི་ཚོས་སྒྲོར། བྲོ་སྤྲི་ཚོས་སྒྲོར། ཚོས་རྗེ་
 རང་བྱུང་རྩོམ་ཞིའི་བཀའ་འབྲུམ་སོགས་གསན། །ཞེས་སོགས་གསན་ཡིག་མདོར་
 བསྐྱུས་ཅན་བཀོད་པ་ལས། ཞིབ་རྒྱས་ཤེས་པར་འདོད་ན་འཇམ་དབྱངས་ཡེ་ཤེས་
 རྩོམ་ཞིའི་རྣམ་ཐར་ཉིད་གཟིགས་པར་འཆོལ། །དགུང་ལོ་ཉེར་བརྒྱད་པའི་ལུགས་
 བྱི་སྦྱི་ལོ་༡༣༧༠ལོ་ནས་བཅུ་མས་པའི་བསྟན་བཙུན་ལ། 《དབྱེས་མཐའི་རྒྱ་ཆེར་
 འགྲེལ་པ་ལུང་གི་མཛོད་》 དང་། 《རྒྱུད་སྤྲིའི་འགྲེལ་པ་རེས་དོན་ལོར་སུའི་
 མཛོད་》 《ཚོས་ཉིད་རྣམ་འབྱེད་གྱི་འགྲེལ་པ་》 《ཕར་སྦྱིན་འགྲེལ་པ་ལུམ་དོན་
 གསལ་བའི་མེ་ལོང་》 《དམ་པའི་ཚོས་ཅི་ལྟར་བྱུང་བ་དང་བསྐྱུབ་པའི་ཚུལ་སྟོན་
 བཤད་བསྐྱུབ་གསལ་བའི་མེ་ལོང་》 《ཤན་འབྱེད་ཚོས་གྱི་མེ་ལོང་》 《གཞི་
 ལམ་འབྲས་སུའི་དོན་གསལ་བར་བྱེད་པ་ཡང་སྟོང་གསལ་བའི་མེ་ལོང་》 སོགས་
 མང་དུ་མཛད་པ་བཀའ་འབྲུམ་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །ཞེས་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་
 པས་གསུངས། །ལོ་རྒྱུ་མར་ཚོས་འཆད་པ་ལ་བཙོན་པ་བསྐྱེད་ཅིང་སྦྱན་མཚན་
 སུའང་བསམ་གཏན་གྱི་ཁང་སུར་ལུགས་ནས། ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་སྤྲུགས་དམ་ཅེ་

གཅིག་ཏུ་བཞུགས་ཤིང་། གཞན་ཏུ་འཆད་པ་དང་། ཚྱོད་པ། ཚྱུ་མ་པ་བཅས་
བཤད་བསྐྱབ་བྱུང་འབྲེལ་ཏུ་མཛད་པའི་རྣམ་ཐར་བསྐྱེད་པ་ཤིང་། གསུང་རབ་སྣ་
ཚོགས་ལ་གཟིགས་རྟོགས་མཛད་པ་དང་། བསྐྱེད་རྫོགས་བསྐྱོམ་པ་དང་། གཏོར་
མ་དང་། སྦྱིན་བསྐྱེད་དང་། བསྐྱེད་བཞུགས་པའི་སྒྲོ་ནས་ཡུད་ཅམ་ཡང་
དལ་འབྱོར་ཆུད་བོས་མི་གཏོང་བར། ཉག་ཏུ་ཆོས་ཀྱི་འཁོར་ལོའི་ངང་ན་བཞུགས་
པ་ཡིན་ནོ། ཁོང་གིས་ཆོས་བྲིད་ཀྱི་སྐབས་སུ་སྦྱོར་མིན་གྱི་བཞེད་དོན་ནི། «འཇམ་
དབྱུངས་ཡི་ཤེས་རྡོ་རྗེའི་རྣམ་ཐར་» གིས་མ། ཤོག་སྟེང་། ས་པའི་ཉིན་སྤང་མཐའ་
མའི་ནང་། “སྟོབ་དཔོན་སྤྱུ་སྤྱུབ་ཡབ་སྲས་ཀྱི་དབུ་མའི་གཞུང་རྣམས་ཀྱི་ཕར་སྦྱོར་
ཀྱི་སྒྲིང་པོའི་དོན་དེ་བཀོལ་བྱེད་ཡིན། དེ་ལ་སྤྱུ་སྤྱུབ་ཀྱི་རུས་སུ། བྱེ་བྲག་ཏུ་སྦྱ་
བའི་གྲུབ་མཐའ་དར་ནས། གཙོ་བོ་དེ་དགག་པའི་དོན་ཏུ་རིགས་ཚོགས་བཅུ་མས་
པ་ཡིན། ཨུ་དེ་བའི་རུས་སུ། སྤྱུ་སྦྱོགས་པའི་གྲུབ་མཐའ་དར་བས། གཙོ་བོ་དེ་
དགག་པའི་དབུ་མ་བཞི་བརྒྱ་པ་སོགས་བཅུ་མས་པ་ཡིན། རྒྱ་གྲགས་ཀྱི་རུས་སུ།
སེམས་ཅམ་པའི་གྲུབ་མཐའ་དར་བས། གཙོ་བོར་དེ་དགག་པའི་དོན་ཏུ། དབུ་མ་
ལ་འཇུག་པ་སོགས་མཛད་པ་ཡིན་གསུང་ནས་སྟོན་གྱི་བྱུང་ཚུལ་དང་། རིགས་
ཚོགས་སོ་སོའི་བཞུགས་བྱེད་སྟོན་ཚུལ་འདི་ལྟར་ཡིན། དྲིལ་ན་འདི་སྟོན་ཞེས་གྲང་
གསུང་།” ཞེས་སྟོབ་མ་རྣམས་བཀའ་ཆོས་གསུང་སྐབས་བཀའ་མོལ་གསུང་པའི་
སྒྲོར་གིས་འདུག །

མདོར་ན་དམ་པ་འདི་ནི་སྤྱི་ཚོ་འཁོར་པོར་རང་དོན་ཏུ་འཆད་ཚྱོད་ཚྱུ་གསུམ་
ཀྱི་རྣམ་ཐར་གོང་ཏུ་ཞུས་པ་ལྟར། ཆུང་བའི་རུས་ནས་བྱིས་པ་གཞན་དང་མི་འདྲའི་
སྟོ་རིག་གིས་སྦྱོར་མོང་དང་། སྦྱོར་མིན་གྱི་རིག་གནས་ཐམས་ཅད་བདེ་སྤྱོད་ཏུ་
མཁྱེན་པ། དད་པ་དང་མོས་བྱས་ཀྱིས་སྦྱོར་པ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་གྲུབ་
མཐའ་རིས་མེད་ཀྱི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ལས། མདོ་སྤྱོད་གཉིས་ཀྱི་
གཞུང་བཤད། ཆོ་ག་སྤྱོད་ལེན་སོགས། བསྐྱེད་རྫོགས་ཀྱི་རིམ་པ་སོགས་ཆོང་ལ་མ་
ནོར་བ་གསན་པ་ནི་གོང་ཏུ་ཞུས་པ་ལྟར་དང་གསན་ཡིག་རྒྱས་པ་ལྟར་རོ། །

འཆད་པའི་ཆོ་ན་གཞུང་གི་གོང་འོག་བསྐྱེད་ཤིང་གཞུང་གཅིག་བཤད་པ་ན་

གཞུང་ལུགས་བརྒྱ་ཕྱག་ཅམ་སྒྲིལ་ནས་འཆད་པ། ཚུད་པའི་རྣམ་དཔྱད་ལ་པ་
རོལ་གྱིས་བརྒྱད་ཅིང་འདྲི་བའི་ལན་དུ། ཐོགས་པ་མེད་པའི་སྟོབས་པ་དང་བཅས་
པས་ལུང་རིགས་བརྒྱ་ཕྱག་གིས་པ་རོལ་པོའི་ལོག་རྟོག་སེལ་རུས་པ། ཚུམ་པའི་
བརྟན་བཅས་རྣམས་ནི་བརྗོད་བདེ་ཞིང་གོ་སླ་བ་ཐེག་པ་ཆེ་ཆུང་གང་གིས་བལྟས་
པ་ཅམ་གྱིས་རྒྱད་ལ་པན་ཐོགས་པ་ཤ་སྟག་བྱང་། །

བསྐྱེམ་བྱང་སྟོབས་གྱིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་སྒྲོ་འདོགས་སེམས་ལས་ཆོད་ཅིང་།
མ་རྟོག་པ་དང་། ལོག་པར་རྟོགས་པ་དང་། ཐེ་ཆོམ་པའི་སྟོས་པ་དབྱིངས་སུ་
ཡལ། དད་པ་དང་མོས་གུས་གྱིས་སྒྲ་མ་སངས་རྒྱས་དངོས་སུ་མཐོང་བས་སྐད་
ཅིག་ཅམ་ཡང་འབྲལ་མི་རུས་པའི་དད་པ་བརྟན་པོ་ཐོབ་པ་སྟེ། དཔེར་ན། མཆེད་
གྲོགས་རྣམས་གྱིས་ཆོས་ལྷ་རུ་དབྱུས་གཙང་སྟོགས་ལ་ཕེབས་པར་སྒྲུལ་ཡང་། ཆོས་
རྗེ་མ་སེ་སྟོན་པ་དང་། མཁན་ཆེན་བྱམས་སར་པ། ལྷག་པར་རུ་མཁན་པོ་དཀོན་
རྒྱལ་བ་རྣམས་དང་སྐད་ཅིག་ཀྱང་འབྲལ་འདོད་མ་བྱུང་བས་སྐྱ་ཆེ་རིལ་པོ་སྒྲ་མའི་
སྐྱ་མདུན་བཞུགས་པ་དང་། ཞེན་ལོག་དང་ངེས་འབྱུང་གིས་ཆོས་ཐམས་ཅད་རྗེ་
ལམ་དང་སྐྱ་མ་ལྟ་བུ་གཟིགས་ནས། རང་ལ་དངོས་པོ་གང་ཡོད་བདག་འཛིན་
མེད་པ་གཞན་གྱིས་འབྲལ་རྗེས་སོགས་དཔེན་པའི་རིལ། ལོ་ལྟ་བུ་བདག་མེད་རུ་
འཛིན་གནང་བ་དང་། ཀྱན་རྫོབ་ཀྱི་ཆོས་ལ་ཞེན་པ་བྲལ་བས་གནས་དཔེན་པ་ཁོ་
ན་ལ་བསྟེན། ཆོས་རྗེ་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པའི་ལྷས་ལན་དུ། དེའང་རྗེ་ཉིད་ཀྱི་
ཞལ་ནས་^① “དཔེན་པར་གཅིག་ཤུར་བསྟེན་ནས། འཆི་བ་མི་རྟག་པ་དང་།
འཁོར་བའི་ཉེས་དམིགས་བསམ་པ་བས་དྲག་པ་མེད། ལར་བསྐྱེམ་མེད་ཟབ་ཟེར་
ཏེ། ཐ་མལ་པ་རྣམས་ལའང་བསྐྱེམ་མེད་པས་འདྲ་མིན་ཡོད། ལྟ་བ་ཁས་མི་
ལེན་པའི་དབྱ་མ་ཟབ་ཟེར་ཏེ། གྲུབ་མཐའ་མེད་པའི་ཐ་མལ་པ་དང་འདྲ་མིན་
ཡོད། གསང་སྤགས་ཟབ་ཟེར་ཏེ། སྒྲུང་འཆོང་མ་དང་འདྲ་མིན་ཡོད། དེས་ན་
སྟོགས་མའི་རུས་སུ། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་འབན་གྱི་གསུང་ལྟར་བྱས་ན།

① ཡེ་ཤེས་རྫོ་རྗེའི་རྣམ་ཐར། ག་པ། ཤོག་ལྔའི་ཐུབ་འོས་ཐེང་ལའང་། དབྱ་མེད།

སེམས་རྩི་བཟང་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན། ལར་དབེན་པར་གཅིག་ཕྱར་བསྐྱད་པ་ལ་ཕན་
 ཡོན་ཆེ། མི་དགེ་བ་བདུན་རང་འགག་དུ་འགྲོ་བ་ཡིན། ཉལ་ཡང་གཞན་དུ་ཉལ་
 བ་དང་མི་འདྲ་བ་ཡིན་གསུང་ངོ་།” ཞེས་གསུངས་པ་ནི་དེང་རུས་རྒྱ་གྲོང་འགྲིམས་
 པའི་སྤྲ་མ་རྣམས་ཀྱི་མཛེད་སྟོན་དང་འགལ། །དག་སྤང་དང་མོས་གུས་ཀྱིས་གྲུབ་
 མཐའ་སྟོགས་རིས་སྤངས་བའི་རྣམ་ཐར་ནི། 《ཡེ་ཤེས་རྩོ་རྩེའི་རྣམ་ཐར་》ལས་^①།
 “སྤྲ་མོའི་རུས་སུ་གཅིག་གིས་ས་རྒྱ་པའི་རྒྱུད་པ་འདི་དམ་ཉམས་ཀྱི་རྒྱུད་པ་ཡིན།
 དེ་བས་ཀམ་པའི་རྒྱུད་པ་བཟང་ཟེར། དེ་ལ་ངའི་སྒྲིང་མ་བདེ་བར་བྱང་ནས།
 བརྒྱུད་པ་ཐམས་ཅད་དབྱེར་མེད་ཡིན་པས། བརྒྱུད་པའི་ཁ་འཛིན་སུ་བྱ་རེ་སྒྲམ་
 བས། ཁ་འཛིན་སྤྲིག་པ་ཐོང་ཅིག་སྒྲིང་མེད་པོ། བྱ་བའི་བསྟན་བཅོས་དེ་དེ་རུས་
 བྱས་པ་ཡིན། རྩོ་བོ་རྩེས། བོད་ཀྱི་གསུང་རབ་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་ནས་གཟིགས་
 པས། འདི་ཁ་ཅིག་པར་སྤྲུལ་ཕྱ་རྒྱུ་དུ་གདན་དྲངས་པར་འདུག སྤགས་ཀྱི་བབ་
 རང་རྒྱ་གར་བས་བོད་དུ་ཆེ་བར་སྤང་ཞེས་གསུང་བས། ཆོས་ལ་ཡང་སྤང་དོར་
 བྱེད་མི་ཐོད་པར་སྤང་གསུང་།” ཞེས་གསུངས་པ་འདི་ནི་དེང་རུས་སྤྲ་མ་རྣམས་
 ཀྱི་ཡོན་བདག་འཕྲོག་རིས་དང་། གྲུབ་མཐའ་ང་བཟང་ཁོ་ངན་གྱི་དྲིལ་བསྐྱགས་ཀྱི་
 སྟོན་པ་དང་འགལ། སེམས་ཅན་ཅད་ལ་སྤྲུགས་བཅེ་བ་སྒྲིང་རྩི་ཆེན་པོས་རྩིས་སུ་
 བབྱང་སྟེ་ལུས་ངག་ཡིད་གསུམ་པོ་ཐམས་ཅད་ལན་དང་རེ་བ་མེད་པའི་སྟོན་ནས་
 གཞན་དོན་ཁོ་ནའི་ཆེད་དུ་བཏང་བའི་མཛེད་པ་ནི། རྩི་ཉིད་ཀྱི་ཞལ་གསུང་པའི་
 སྟོན་ལས།^② གལ་ཏེ་སེམས་ཅན་གཅིག་ལ་ཕན་གྱུར་ནའང་། །བསྐྱེད་པ་དཔྱལ་
 བར་གནས་པའི་གོ་བཤོས་ཤིང་། །སྤིང་མཐའི་བར་དུ་དེ་ལྟའི་བཙོན་འགྲུས་གྱིས། །
 སྤང་ཅིག་ཅམ་ཡང་གཡེལ་མེད་གནས་པར་ཤོག །ཕན་པའི་དྲིན་ལན་གཞོད་པ་
 བརྒྱ་བསྐྱེད་ཡང་། །སེམས་ལ་ཞུམ་པ་སྤང་ཅིག་མི་སྤྲོ་ཞིང་། །ལྟག་པར་དེ་དོན་
 བསྐྱབ་ལ་བཙོན་པ་དང་། །དེ་བཞིན་སེམས་ཅན་ཀུན་དོན་བྱེད་གྱུར་ཅིག །

① ཡེ་ཤེས་རྩོ་རྩེའི་རྣམ་ཐར། ག་པ། ཤོག་ལྗེ་བ་༡༡པའི་རྒྱབ་ངོས་ཤིང་ཡཔར། དཔྱད་མེད།
 ② མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གསུམ་པས་མཛེད་པའི་འཇམ་དབྱངས་ཡེ་ཤེས་རྩོ་རྩེའི་རྣམ་ཐར། ང་པ།
 དཔྱད་མེད་གྲིས་མ། ཤོག་ལྗེ་བ་༡༧པའི་རྒྱབ་ཤིང་ཡཔར། རུས་རབས་བཙོན་ལ་པར་གྲིས་པའི་དཔེ་རྒྱུ་ཡིན།

བདག་གིས་མཐོང་ཐོས་དྲན་རིག་གྱུར་པ་དང་། །གཞན་གྱིས་བདག་མཐོང་དྲན་
 རིག་ཐོས་གྱུར་ཏམ། །ཕན་དང་གཞོན་པའི་སྦྱོར་བ་གང་བྱས་པ། །དེ་ཡིས་དེ་
 དག་གཏན་དུ་གྲོལ་གྱུར་ཅིག །སྦྱི་བཀོད་པ་རྣམས་པ་མཐའ་ཡས་པས། །འགྲོ་བ་
 ཅི་སྟེད་མཆིས་པའི་སྐྱ་སྐད་ཀྱིས། །ཆོས་རྣམས་མ་ལུས་རབ་དུ་བསྟན་བྱས་ཏེ། །
 སེམས་ཅན་མཐའ་དག་ཐར་པར་འདྲེན་པར་ཤོག །ཅེས་གསུངས་པ་འདི་ནི་དང་
 ཏུས་གྱི་མཁས་སྟོན་སྟོན་མ་འགའ་ཡིས་ཆོས་ལ་ཆོང་གཏམ་གོང་རྒྱུབ་གྱི་མཛད་སྦྱོང་
 དང་འགལ། །ཡི་དམ་མཁའ་འགྲོ་ཆོས་སྦྱོང་ལ་མངའ་བཞེས་པའི་ཚུལ་ནི། །སྟོབ་
 མ་རྣམས་ལ་འཇམ་དཔལ་དབྱངས་དང་། །འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་དགུས་པ་རྩོ་རྩེ།
 རྩོ་རྩེ་ཕག་མོ། །མགོན་པོ་ཕྱག་དྲུག་པ་ལ་སོགས་ཡི་དམ་དང་། །མཁའ་འགྲོ་ཆོས་
 སྦྱོང་གང་གི་དབང་དང་། །རྩེས་གནང་གི་སྐབས་ཉམས་དང་མི་ལམ་མངོན་སུམ་
 ཞལ་གཟིགས་ཐོབ་པ་དང་། །དད་ལྡན་གྱི་སྟོབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཡི་དམ་གང་
 དང་གང་གི་དབང་དང་། །རྩེས་གནང་གི་སྐབས་སུ་ལྟ་དེ་དང་དེའི་རྣམས་པ་མངོན་
 སུམ་མཇལ་བ་སོགས་ངོ་མཆོར་བའི་རྣམས་ཐར་བསམ་གྱིས་མི་བྱབ་པ་ཡོད་འདུག །
 མི་མ་ཡིན་པ་དབང་དུ་འདུ་བའི་རྣམས་ཐར་ནི། །དམ་པ་འདི་ཉིད་རྩ་བ་ཀྱང་དང་།
 ར་ཏི་སོགས་པའི་དབེན་གནས་རྣམས་སུ་བསྐྱབ་པ་བཞུགས་པའི་སྐབས་སུ་ཉམས་
 དང་མི་ལམ་གྱི་སྒྲིང་ངོར། །ཡུལ་དེ་དག་གི་གཞི་བདག་རྣམས་ཀྱིས་མི་དང་མིའི་
 བར་གྱི་འབྲེལ་བ་རྩི་བཞིན་ཞབས་ཞུས་ཕྱིན་ལས་བསྐྱབས་པའི་སྒྲོར། །《ཡེ་ཤེས་རྩོ་
 རྩེའི་རྣམས་ཐར་》ལས①། །རྩ་བ་ཀྱང་འདི་ན་གཞི་བདག་དེ་ལྟར་ལ་བཟང་གསུང་། ཅི་
 འདྲ་ཞུས་པས། །ནང་པར་གང་འོང་བ་ལུབ་མོ་མི་ལམ་དུ་སྒྲན་པར་འདུག །ལམ་
 ཅིག་ནངས་པར་བྱིད་ལ་ཐུད་ཅིག་འབུལ་ཤོམ། །དེ་མཁན་ཆེན་པས་གསོལ་བར་
 འགྱུར་རོ་ཟེར་བ་ལ། །ནངས་པ་དེ་བཞིན་དུ་བྱང་བ་ལ་སྟོ་བྱར་ར་ཏིར་འདོར་
 དགོས་བྱང་ནས་མཐུད་མཁན་པོ་ལ་དྲང་། །ལན་ཅིག་ཡུལ་ན་ཕྱིན་པ་ལ་གཞི་
 བདག་རྣམས་ཀྱིས་བསུ་བ་ལ་ཕྱིན་ནས། །ངེད་གྱི་ཞོན་རྒྱུད་ཏེ་ཡང་བྲིད་པར་འདུག

① རྣམས་ཐར་ག་པ། ཤོག་ལྟེབ་པའི་ཉིན་ངོས་བྲིང་པར། དུ་མེད་བྲིས་མ།

ཐོ་རངས་ལྷ་འཕྱིན་ད་བཞེངས་ཅིག་ཡི་ཤེས་ཟེར་ནས་འབོད་པར་འདུག་གོ། ར་
ཏི་ན་དེ་འདྲ་ཨི་ཡོད་ཞུས་པས། ཐོ་རས་ཁར་འབོད་པ་ནི་སྙུ་རྗེའི་དགོན་པ་དང་།
ང་རང་གི་དགོན་པ་གཉིས་ཀར་ཡོད། ར་ཏིའི་ཕུག་ན་འདུག་པའི་ཆོ། གཞི་བདག་
རྣམས་ཀྱི་ཕར་འབོད་ཚུར་འབོད་བྱེད་ནས། སྤྱ་བོ་བྱེད་པའང་ཐོས་གསུང་ངོ་།
ཞེས་སོགས་ངོ་མཚར་ཅན་གྱི་ཞལ་གསུང་མང་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ལྟར་དོ། །མདོར་ན་
མོས་གུས་གྱིས་སྤྱ་མ་དབང་དུ་འདུས། དག་སྒྲུང་གིས་མཆེད་གྲོགས་དབང་དུ་
འདུས། སྤྱིང་རྗེས་འགྲོ་བ་དབང་དུ་འདུས། རྟོག་པས་སྒྲུང་སྤྱིང་གྱི་སྙུ་འདྲེ་དབང་
དུ་འདུས་པའི་རྣལ་འབྱོར་པ་ཆེན་པོ་ཞིག་གོ། དགུང་ལོ་དུག་ཅུ་པ་རབ་བྱུང་
བདུན་པའི་ཆུ་རྩི་ལོ་༡༥༠༢་ལོའི་གོ་ལྷན་ལྷ་བའི་མར་ཆོས་དུག་གི་ནམ་གསལ་མ་
ཐག་དུ། གསུང་འབྱོན་པའི་འཕྲོ་ལ་དགྱིལ་གྱུང་མཉམ་བཞག་གི་ཕུག་རྒྱ་མཛད་
ནས་སྐྱ་གཤེགས་སོ། །

གཉིས། མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པའི་རྣམ་ཐང།

མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པའི་རང་རྣམ་《གཞན་ལ་ཕན་པའི་ཉི་མའི་
འོད་ཟེར་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།》 ཞེས་པ་དེའི་ནང་འབྲུངས་ལོ་དང་། ཡབ་ཡུམ་
གྱི་མཚན་གསལ་པོར་བཀོད་མི་འདུག་གྱུང་། རྗེས་དཔག་གི་སློན་ནས་བཟླ་ན།
རང་རྣམ་ལས། “དགུང་ལོ་བཅུ་པར་ར་ཏི་དགོན་དུ་བྱོན་དུས་དུང་མ་སེ་དབྱ་སྒྲ་
དཀར་སིང་ངེ་བ་ཅིག་མཇལ་”ཞེས་པ་ལ་དཔག་ན། མ་སེ་སློན་པ་དགུང་ལོ་རེ་
བདུན་པ་རབ་བྱུང་དུག་པའི་ཆུ་ཕག་སྤྱི་ལོ་༡༣༩༣་ལོར་ལྷ་བ་བཅུ་གཅིག་པ་ཆོས་ཉི་
ཤུའི་ཐོ་རངས་ཁ་ལ་སྐྱ་གཤེགས་སོ་ཞེས་གསལ། འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པས་མ་སེ་
སློན་པ་མཇལ་དུས་ཕལ་ཆེར་ལོ་དེའམ་དེའི་སྤྱ་ལོ་ཅམ་ཡིན་པ་གདོན་མི་བ། ཆུ་
ཕག་ནས་ཡར་བཙིས་པའི་ལོ་ངོ་བཅུ་པ་ནི་རབ་བྱུང་དུག་པའི་ཤིང་རྟག །སྤྱི་ལོ་
༡༣༩༥་ལོ་ཡིན། ཡང་ན་དེའི་སྤྱ་ལོ་སྤྱི་ལོ་༡༣༩༣་པའི་ཆུ་སྤང་ལོ་སྤྱི་དེ་གཉིས་གང་
དུང་ཞིག་ཡིན་པ་གཏན་འཁེལ་སྟུམ། དེས་ན་འདིར་རང་རྣམ་དུ། ལོ་བདུན་
བརྒྱད་ཅམ་ནས་ཡི་གེ་སྟོག་ཤེས་པ་བྱུང་གསུང་པ་དེ་སྤྱི་ལོ་༡༣༩༠་ལོ་ཅམ་ནས་ཡིན་
དགོས། །

ལོ་བདུན་བརྒྱད་ཅུ་མ་ནས་ཡི་གེ་སྟོག་ཤེས་པ་བྱུང་། ཡི་དམ་སྦྱར་རས་གཟིགས་
 ལ་དང་། ལྷ་པོ་སྤྲ་མ་དགོན་མཆོག་རྒྱལ་མཆོན་གྱི་གཟིམ་ཁང་དུ་པོ་ཏི་མང་པོ་
 ཡོད་པ་ལ་སྟོག་འདོད་བྱུང་བས། གཅིག་བརྒྱས་ཏི་བྲག་ཕུག་དུ་སོང་ནས་བསྐྱག་
 པས་བརྒྱད་པ་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་པོ་ཏི་ཞིག་སྤྲང་། དཔལ་ན་རོ་པའི་བཀའ་བ་
 བཅུ་གཉིས་སྦྱད་པའི་སྐབས་སུ་སྤྲེབས་པ་དང་ལྷག་པར་དད་པ་སྦྱེས། དགུང་ལོ་
 བཅུ་ ① པར་ར་ཏི་དགའ་ལྷན་དགོན་དུ་སྦྱིན། དགེ་འདུན་པ་རྣམས་འཇམ་ལ་
 ཡིད་སྟོན་ཐོབ། དེ་སྟོར་ཞིག་ན་མཁན་ཆེན་མ་ལེ་སྟོན་པ་དབུ་སྦྱར་དཀར་སིང་ངེ་
 བ་ཅན་འཇལ། ལོ་བཅུ་གསུམ་རུ་བཞི་②ཅུ་ལ་མཁན་པོ་ཤུག་དཔལ་བའི་དུང་
 བ་ནས་རབ་དུ་བྱུང་། དེ་ནས་མཆོན་ཉིད་རིག་པ་ལ་སྤྱད་པས་འདོད་ཆེ་བས་དབུ་མ་
 དང་ཆོད་མའི་རིག་གཞུང་རྣམས་ལ་ཅུ་ལ་དུ་གཏོད་ནས་སྤྱད་པ་བཅོན་གནང་བས་
 མཁས་པའི་མཆོན་སྟོན་རྒྱས། སྟོན་གྱི་བག་ཆགས་སད་པས་དབེན་ས་དང་རི་ཁྲོད་
 མཐོང་བས་དེར་བསྐྱབ་པར་ཞུགས་པའི་མོས་པ་ཆེན་པོར་སྦྱེས། འདུ་སྲིན་སོགས་
 སེམས་ཅན་དམན་པ་དང་། ཉམས་ཐག་པའི་འགྲོ་བ་མཐོང་ཆེ་སྟེང་རྗེ་སྤྲ་ལྷག་དུ་
 འབྱུངས། དགུང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་③པར་ར་ཏི་དགའ་ལྷན་ནས་པར་སྦྱིན་སྤྱད་པས་
 ཐོག་ནས་འཆད། དགུང་ལོ་བཅུ་དགུ་པར་ཡབ་གཤེགས། དགུང་ལོ་ཉེར་གཅིག་
 པ་རྩ་རི་དགོན། འབྲི་གུང་པའི་དགེ་འདུན་ལུང་མདའ་བའི་ཆོས་འཆད་ལ་སྦྱིན།
 དགུང་ལོ་ཉེར་གཉིས་པར། ཀུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་རྩོམ་རྩེའི་མདུན་ནས་ཤེར་སྦྱིན་ཉ་
 རིག་ཐོག་དུ་གཟིགས། དགུང་ལོ་ཉེར་ལྷ་པར་སྤྲ་མའི་བཀའ་བཞིན་སྤྲ་སྟོར་ཐེབས།
 མདོར་ན་དགུང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ནས་བཟུང་། དགུང་ལོ་ཉེར་བརྒྱད་སོན་པའི་བར་
 པར་སྦྱིན་དང་། ཆོད་མ། མདོན་པ། འདུལ་བ་བཅས་གཞུང་བོད་བཀའ་བོད་བཞི་
 དང་། དགོན་སྡེ་ཁག་ལ་ནང་བརྟག་རྒྱུད་གསུམ་དང་། བྱམས་ཆེན་སྡེ་ལྷ་གཙོས་
 པའི་མདོ་སྤྱད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་འཆད་ཉན་སྤེལ་གསུམ་གྱིས་སྦྱིན་ལས་བསྐྱུངས།

① རྒྱ་པག་སྦྱི་ལོ་༡༩༡༣ལོར།

② ལོ་བཅུ་གསུམ་པ་མེ་སྟག་ལོ་དང་། ལོ་བཅུ་བཞི་སྐབས་རབ་བྱུང་བདུན་པའི་མེ་ཡོས་ལོར།

③ ལྷགས་ལུག་སྦྱི་ལོ་༡༩༡༧ལོར།

དེ་ནས་ཀུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་རྩོུ་རྩོུ་ལ་བཅས་མིན་གྱི་མོས་གུས་སྦྱོར་ནས་དགེས་རྩོུ་
ལྟ་དགུའི་དབང་དང་སྒྲུབ་བྱེད་ལྟུང་། གཙང་པ་རྒྱ་རས་ཀྱི་ཞལ་གདམས་དང་།
མོད་ཚང་པའི་མདེུ་བྱང་སོགས་གཟིགས་པས་མོས་གུས་དང་དག་སྦྱང་ཚད་མེད་
པར་སྦྱོར། འཕོ་ཅེའི་རི་སྒྲིབ་ནས་ལོ་གཅིག་ཡུལ་དུ་མི་འགོ་བའི་ཞེ་བཅད་གནང་
སྟེ་ནི་གུ་ཚོས་དུག་གི་ཉམས་ལེན་དུ་སྦྱ་མཚམས་བཞུགས་པས་ཉམས་དང་མི་ལམ་
གྱི་ལྟས་ཡ་མཚན་ཅན་ཐོབ། སག་མོ་རི་མཁའ་འགོའི་བྲག་སྒྲུག་ན་བསྐྱབ་པ་བྱེད་
དུས་མཚན་བྱེད་སྟོ་བྱུར་མགྱེན་པ་འགགས་ཤིང་། ཐོ་རས་ཅམ་ཡང་མི་བརྟན་པ་
འདྲ་བ་ལ། སྟོགས་ནི་མི་འདུག ད་འཆི་བ་ནི་སྦྱ་སྦྱུ། ཚོ་སྟོས་བཏང་ནི་སྦྱ་ནས་
བྱེད་སྦྱུ་ནས་མལ་དུ་གོག་གིས་ལངས་ཏེ་འདུག་ནས་སྦྱ་མ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ།
དེའི་ངང་དུ་གཉིད་ར་རིབ་གཅིག་བྱང་བར། འགོན་པོ་འགའ་ཞིག་སྦྱོར་སོང་མིས་
པས་གཉིད་སད་པ་དང་བདེ་བར་བྱང་གསུངས་སོ། དེ་ནས་ཀུན་མཁྱེན་ཡེ་ཤེས་
རྩོུ་རྩོུ་དང་། མཁན་པོ་ཤུག་དཔལ་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་མདུན་ནས་གདམས་ངག་གང་
མང་ཞུས་པས་བཅས་མིན་གྱི་ངེས་འབྱུང་སྦྱོར་ཏེ། སྦྱོར་ཆད་སྟོ་སྒྲུག་སྦྱང་ལ་གཏད་
དགོས་སྦྱང་པོ་བཞིན་མི་ཆེ་སྒྲུག་ལ་གཏོང་དགོས་སྦྱུ་པ་བྱང་ནས། འགོ་མགོན་
རྒྱ་རས་ཀྱི་ཞལ་གསུང་། མཐའ་ཅུ་སྒྲུག་གིར་ཤིན་དགལ། །རོ་ལ་བྱི་ཡིས་འདྲད་ན་
དགལ། །བྱིས་པའི་རྩོུ་ཆོག་བྱེད་ན་དགལ། །གསུམ་པོ་དེ་ལ་ཡིད་སྦྱོར་བྱེད། ཅས་
གསུངས་པ་དེ་ཡང་ཡང་བརྗོད་ཅིང་། གནས་ཡུལ་ངེས་པ་མེད་པ་རབ་སྦྱང་ཡུལ་
གྱི་རི་ཁྲོད་རྣམས་སུ་ལོ་མཚམས་དང་། ལྷ་མཚམས་ངེས་མེད་བཞུགས་པར་
སྐབས་འགར་ལྟོ་གོས་ཀྱི་འཆོ་ཐབས་ལའང་སྦྱང་ལ་བྱང་བ་སྟེ་ར་ཏེ་བསྐྱབ་པ་བྱེད་
དུས་ཚུ་རྩོུ་ཆད། ལ་མོ་ཅེར་བསྐྱབ་པ་བྱེད་དུས་ཡུན་རིང་བར་གཏན་རྒྱགས་
ཆད་པ་སོགས་བྱང་ཡང་དཀའ་སྦྱང་གིས་བསྒྲུབས་ལ་ཞུགས། དགུང་ལོ་སོ་གསུམ་
པའི་མེ་བྱི། སྤྱི་ལོ་༡༩༠༩ལོར་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཀམ་དགོན་དུ་
བཞུགས་པར་མངལ་སར་བྱོན་ཞིང་སྦྱོར་བྱེད་གྱི་དབང་དང་། སྟོལ་བྱེད་སྦྱེད་
རྩོུ་གས་ཀྱི་མན་ངག་བྱང་པར་ཅན་རྣམས་དང་། བདེ་མཚོག་གི་རྒྱུད། ལྷ་རྩོུ་ཆོས་
དུག རྩོུ་གས་བརྗོད་དཔག་བསམ་འབྲི་ཤིང་། ཆོས་རྩོུ་ཀམ་པ་ཉིད་ཀྱི་རྣམ་ཐར་

སོགས་ཞིབ་ཤུ་གསུངས་མོལ་གནང་ཞིང་ཐུན་མིན་གྱིས་བདག་སྒྲིང་གནང་། དེ་
ནས་འདན་མའི་ཡུལ་དུ་ཕྱིན་པས་འདན་གྱི་དཔོན་དང་། དེའི་བཅུན་མོ་སངས་
རྒྱས་མཆོ་རྣམ་གཉིས་ཀྱིས་བྱར་ཉེན་དང་བཅས་ཏེ། འདན་དུ་བཞུགས་པར་ཞུས་
ཀྱང་མ་བཞུགས་པར་སྤྱོད་པར་སྐྱོད་ཀྱི་ཕེབས་པའི་ལམ་བར། ཏེ་ཡུལ་དུ་མཁན་
ཆེན་བྱང་སླ་བ་ལ། ཆོས་རྗེ་ཀམ་པའི་རྣམ་ཐར་སྐོར་བཤད་པས་མི་བྱེད་པའི་དད་
པ་ཐོབ། ཐེར་ཐུག་གི་ཐུར་བྱ་སོགས་གནང་སྒྱུ་དང་བསུ་སྒྱེལ་མཛད། ཐེ་མགོན་
ཁང་དུ་དཔལ་བྱར་གྱི་མགོན་པོ་དང་། ལྷག་ཞོན་གཉིས་ལ་གཏོར་མ་གཏོང་ཞིང་
ཕྱིན་བཅོལ་བྱས། དེ་ནས་སྤྱོད་པར་སྐྱོད་ཀྱི་ཕེབས་ཏེ་བསམ་འགྲུབ་ཆོས་འཁོར་
སྤྱིང་དང་། ར་ཏི་དགའ་ལྡན་སྤྱིང་། སྒྲོང་འགོ་རིན་ཆེན་སྤྱིང་རྣམས་སུ་ཕེབས་
ནས་ཀམ་པའི་བཀའ་སློབ་ཆོས་སྒྱུ་གནང་། བཀའ་འབུམ་ཆ་མང་བཞེངས་པའི་
ཁས་ལེན་བྱས། དེ་ནས་འདྲ་དང་རྟུ་རྣམས་འབྲུག་སྐོར་ཞིག་ཕེབས། ཡུལ་དེའི་
སྤེལ་བས་རྣམས་དད་ནས་གནས་སྐབས་དེར། བཞུགས་པའི་རེ་ཞུས་མ་གསན་
པར་སྤྱོད་པར་སྐྱོད་ཀྱི་ཕེབས། རྒྱལ་བ་ཀམ་པའི་སྐུ་བརྟན་བརྟུ་དང་ལྷ་བརྟུ་
དང་། བཀའ་འབུམ་ཆ་བརྟུ་དང་ལྷ་བརྟུ་ལ་གསེར་གདོང་གི་སྒྲིགས་ཤིང་།
སྒྲིགས་ཐག ཆོས་ཆབ། ར་བཟུལ། ཞུ་དག་རབ་གནས་དང་བཅས་པ་གྲུབ་པ་
མཛད། དགྲང་ལོ་སོ་བརྒྱད་པའི་ལྷགས་ཡོས་སྤྱི་ལོ་༡༧༡༡ལོར་མི་ཉག་ལྷ་སྤེལ་སྤེལ་
རྣམས་ཀྱི་བསྐྱེད་མ་ལྟར་མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པ་ཆོས་རྗེ་ཀམ་པ་གདན་
འདྲན་གྱི་སྤྱོད་ཀྱི་དབུས་ལྷ་སར་ཆིབས་བསྐྱར་གནང་། ཀམ་པ་སྤེལ་གདོང་པོ་
བྱང་བཞུགས་པ་དང་ཞལ་མཇལ་ཞིང་ཀམ་པ་ཉིད་ཀྱི་འདྲ་སྐུ་དང་། བཀའ་འབུམ་
བཞེངས་པ་རྣམས་སུལ་བས་ཐུགས་དཀྱིས་སོ་ཆེན་པོ་གནང་ཞིང་། གདམས་ངག་
མང་པོ་བསྐྱེད། རྒྱ་ནག་དུ་ཕེབས་པའི་སྐོར་གྱི་གནས་ཚུལ་དང་ལོ་རྒྱུས་མང་པོའི་
སྤྱིང་མོལ་གནང་། མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པས་ཆོད་མའི་རིགས་ལམ་གྱི་
སྐོར་ནས་ཚོད་པའི་ཐལ་ངག་གི་ཤོག་དྲིལ་ལྷ་སའི་རྩོད་རིང་དང་། བྱམས་རའི་སྐོར་
རྣམས་སུ་སྤྱོད་པ་དང་། གྲུ་ས་སོ་སོར་སྤྱིངས་པས་སུས་ཀྱང་ལན་མ་བྱུང་བས་རབ་
སྐྱོང་དགོ་བཤེས་གཅིག་གིས། དབུས་ཀྱི་དགོ་བཤེས་རྣམས་ཐེལ་གྱིས་གཞོན་ཞེས་

གཤམ་སོ། དེ་ནས་ཀམ་པའི་སྐུ་འཁོར་དུ་མཚུར་ཕུ་དང་། ལྷ་ས། དུགས་ཀོང་།
ཙྴ་རི་སོགས་སུ་ཕེབས། དགུང་ལོ་ཞི་གཉིས་པའི་ཤིང་ལུག་སྤྱི་ལོ་༡༩༡༥ལོའི་ཟླ་བ་
བརྒྱད་པར་ཆོས་རྗེ་ཀམ་པ་སྐུ་གཤེགས། དེ་ནས་མཚུར་ཕུའི་ལྷ་ཆེན་འཛམ་གླིང་
རྒྱན་དང་། རུས་གསུམ་མཁུན་པ་གསུང་འབྱོན་མ། རང་བྱུང་དོའི་བསྟན་འགྲུར་
སོགས་ཉེན་ཅ་ཆེན་རྣམས་མཇུག། གནས་ནང་དུ་རྟོགས་ལྡན་གཤམ་པ་སང་གའི་
སྐུ་གསུང་མཚོད་ཉེན་མཇུག། དེ་ནས་རིམ་གྱིས་ཀམ་དགོན་དུ་སླེབས། བཀའ་
འབུམ་སྤྱི་མ་རྣམས་བསུས་པ་དང་། སྤེལ་རྣམས་ཀུན་སྤངས་པས་བཞེདས། དེར་
ཟླ་མཚམས་དམ་པོར་བཞུགས་ནས་བསྟན་འགྲུར་གཟིགས། ཡི་དམ་ཆོས་སྤྱོད་ལ་
བསྐྱབ་མཚོད་བྱས། དེ་ནས་ཀུན་སྤངས་པས་དབུ་མཛེད་ཀམ་ལྷ་སྤྱོད་གོ་དགོ་
འདུན་ཉིས་སྤྱོད་ཅམ་ལ་ཆར་གཉིས་ལེགས་པར་བཤད། ཆ་མང་པོ་བཞེདས་རྒྱ་
ཁས་སྤངས། དེ་ནས་རིམ་བཞིན་རབ་སྤང་དུ་སྤྱིར་ཕེབས། ཆོས་རྗེ་ཀམ་པའི་
གསུང་འབུམ་བཤད་བྲིད་གནང་བྱིན་པ་དང་། དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཚོག་གི་
ཀྱུང་པའི་གནས་ལ་མོ་ཕྱེར་ཕེབས་ནས་སྐུ་མཚམས་དམ་པོར་བཞུངས་ཤིང་སྐུ་སྤྱི་
ལྷུང་དུ་ཕེབས་པའི་རིམ་གྱི་ཟབ་ནན་བསྐྱབས། །དགུང་ལོ་ཞི་ལྷ་པའི་ས་ཁྱི་སྤྱི་ལོ་
༡༩༡༥ལོར་ཆོས་རྗེ་ཀམ་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་གྱི་ཡོངས་འཛིན་དུ་ཕེབས། ཀམ་
དགོན་དུ་བླ་སྤྱོད་ཞལ་འཛིནས། འཕགས་པ་སྤྱན་རས་གཟིགས་གྱི་དབུལ་སྤྱ། རྗེ་
བཅུན་སྤྱོད་མའི་གསེར་སྤྱ། ཆོས་རྗེ་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བཀའ་འབུམ་སོགས་
སྐུ་གསུང་སྤགས་གྱི་ཉེན་དང་། གཞན་ཡང་གསེར་དབུལ། དར་གོས། རིན་ཆེན་
རིགས། རྟོག་ཐོག་གོ་མཚོན། སྤྱན་རིགས་ལ་སོགས་དངོས་པོའི་རིགས་ནམ་
མཁའ་མཛོད་དང་མཚུངས་པའི་འབུལ་བ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བསྐྱབས། དེ་ནས་བཟུང་
ཡང་སྤྱིད་རིན་པོ་ཆེ་ལ། འབྲི་གོ་འབྲི་སྟོག་ནས་ཆོ་ག་ཆོས་སྤྱོད། དབང་ལྷུང་བྲིད་
གསུམ། མདོ་སྤགས་གྱི་གཞུང་ལུགས་ལ་སོགས་སྤྱན་མོང་དང་སྤྱན་མིན་གྱི་རིག་
གནས་མཐའ་ཡས་པ་སྤུལ་བའི་ཡོངས་འཛིན་ཆེན་པོར་གྱུར། དེ་ནས་ཀྱང་སྤྱིད་
རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་འཁོར་དུ་དཔལ་རི་པོ་ཆེའི་དགོན། ཀམ་ལྷ་སྤྱོད་དགོན། གོ་འཛོ་
ཞེ་མོ་དགོན། ལུ་ཅུ་དགོན། ཀའ་པོ་གནང་ནང་། ལུ་རི་དགོན། ལི་ཐང་ལ་སོགས་

འགྲུལ་བཅུད་གནང་། དེ་ནས་ར་ཏི་དགའ་ལྷན་མ་སེ་དགོན་ཏུ་ཕེབས། རྒྱལ་
 བའི་བཀའ་འགྲུར་ཆ་ཚང་བཞེངས་རྒྱའི་བསྐྱལ་མ་བྱས་ཤིང་། སྒྲིགས་བམ་རེ་
 དངུལ་སྲང་བརྒྱད་རེ་བྲིས་སྤྲོ་གནང་། དེ་ནས་མཁས་པ་འགྲོའི་གནས་མཆོག་ལ་མོ་
 ཟེར་ཕེབས་པས་ཡུལ་དེའི་གཞི་བདག་རྣམས་ཀྱིས། དགའ་བསུ་ཐོབ་པའི་ཉམས་
 སྤང་དང་རྟགས་ཡ་མཚན་ཅན་འགའ་རེ་བྱང་། དར་ཟེ་མདོའི་དཔོན་གྲགས་པ་
 རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ལ་མོ་ཟེར་པོ་བྲང་ཤིང་གི་བང་ཁང་ཅན་བཞེངས་པ་དེ་ཕུལ་ནས་
 གནས་དེར་གཏན་བཅུགས་ཀྱི་རེ་བ་ཕུལ། དེར་སྟོད་རིང་ཚོས་རྗེ་མཐོང་བ་དོན་
 ལྷན་ལ་ཚོས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་སྟོབ་གཉེར་མང་པོ་ཕུལ་བའི་རྗེས་སུ་ཡང་གནས་
 མཆོག་འདིར་གང་བསམ་གྱི་དགོ་སྟོར་འཕེལ་བ་བྱང་། ལ་མོ་ཟེར་ཡོད་རུས་
 གནས་མཆོག་གངས་དཀར་ལ་རི་བསྐྱོར་ཕེབས། རུས་དེར་སྤྲ་མ་རྩམ་ནྟ་བྲས་མི་
 ཕལ་ལ་བཤད་པ་བཞིན་རུ་ཡུལ་ལྷ་གཞི་བདག་རྣམས་ལ་ཚོས་གསུང་། གངས་
 དཀར་ལ་སོགས་གཞི་བདག་རྣམས་ལ་དགོ་བསྟེན་གྱི་སྟོམ་པ་ཕོག་གངས་དཀར་
 ལ་དོ་རྗེ་སྟོ་གོས་སྒྲིན་གྱི་སྤང་བ་དང་། བཞག་ར་ལ་སྟོག་གི་སྤང་བ་ཅན། ལ་མོ་
 ཟེ་ལ་པརྒྱའི་སྟོ་གོས་མཚོའི་སྤང་བ་ཅན་ཞེས་མཚན་གསོལ། ཡུལ་ལྷ་ལ་བསང་
 གཏོར་དང་། རི་བྱས་སོགས་མཛད། དེ་ནས་དགུན་གཞུག་ལ་མོ་ཟེ་ན་འོང་བའི་
 སྟོན་རུ་མ་ལོའི་ཕུག་རུ་ཕྱིན་ཏེ་ཚོགས་དང་གཏོར་མ་ཕུལ། དེ་ནས་ཀམ་པོ་གནས་
 སུ་འདུས་པ་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོ་ལ། སྟོབ་དཔོན་དཔའ་བོས་མཛད་པའི་སྐྱེས་རབས་
 དང་། ཀུན་མཁྱེན་རབ་བྱང་དོ་རྗེས་མཛད་པའི་སྐྱེས་རབས་བཤད་བྲིད་གནང་
 བས་འདུས་པ་ཐམས་ཅད་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ལ་དད་པ་ཐོབ། དེ་དག་གི་སྐབས་
 སུ་བྱང་པའི་ཚོས་ཡོན་གྱིས་རྒྱལ་བའི་སྐྱེས་རབས་དང་། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་
 རྟོགས་བརྗོད་བསྟོམས་པས། ཆ་བརྒྱ་དང་ལྷ་བརྒྱ་གྲུབ་པ་རྣམས་ལ་སྒྲིགས་ཤིང་
 དང་། སྒྲིགས་ཐག ན་བཟའ་སོགས་ལེགས་པར་གསོལ་ཤིང་། སྟོ་འཁོར་སྟེ་པ་ཆེ་
 ཆུང་མན་ཆད་དང་། རབ་སྤང་སྟོད་སྤྲད་ཀྱི་ཚོས་སྟེ་ཆེ་ཆུང་བོན་པོའི་སྟེ་དང་
 བཅས་པ་རྣམས་ལ་འཚོགས་ཡིག་རུ་ཉི་མ་གཅིག་ལ་པོ་ཉ་སྟོགས་ཀུན་མངགས་ཏེ་
 སོ་སོར་ཚོས་འགྲུད་བྱས། དེར་དགོ་འདུན་འདུས་པ་རྣམས་ཀྱི་མདུན་རུ་ཚོ་རབས་

ཀུན་ཏུ་འགོ་བ་རྣམས་ལ། ཐེག་པ་ཆེན་པོའི་ཚོས་ཀྱི་དགའ་སྟོན་འབྱེད་པའི་སྟོན་ལམ་ཡང་ཡང་གནང་། །དེ་ནས་སྤྱི་མཐོང་གསུངས་པ་དང་། བསྟན་པ་རིན་པོ་ཆེ་ཡུན་རིང་ཏུ་གནས་ཤིང་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་བདེ་ལེགས་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་དུ། ཚོས་རྗེ་ཀམ་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་གྱི་དྲུང་དྲུང་མཆོད་འབུལ་ལ། རྟོགས་ལྡན་གྲགས་པ་དཔལ་བ་དང་། དཔོན་པོ་བཙུན་འབྱུང་དཔལ། དགེ་བཤེས་དཔལ་བཟང་སོགས་བཏང་། མཆོད་འབུལ་རྣམ་གངས་སྐྱེ་གསུང་ཐུགས་རྟེན་དང་། རིན་པོ་ཆེའི་རིགས་ཞིབ་ཕྱ་འབུལ་ཡིག་མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པའི་རང་རྣམ་①ལས་གསལ་བ་ལྟར་རོ། དེ་རྗེས་ཀྱབ་པའི་གནས་མཆོག་རྒྱ་ལྷ་རར་ཐེབས་ནས་སྐྱེ་མཆོམས་དམ་པོར་བཞུགས། དེ་ནས་རྒྱལ་བའི་དབང་པོ་ཀམ་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་བྱང་ཁ་སྟོད་སྤྲད་དང་། སུ་འཕོར་སྤང་ཆེ་ཆུང་། རབ་སྤང་སྟོད་སྤྲད་བར་གསུམ་གྱི་དགོན་སྡེ་ཐམས་ཅད་དང་། སྤྱིལ་པོ་ཆེ་ཆུང་ཐམས་ཅད་ལ་དཔུ་ལྷ་ཅོད་པན་སྟོན་ཞིང་། རས་ཡུག་གཅིག་སྟོང་ལྟ་བུ་རྒྱ་ལྷ་ལྟ་བུ་འབྱེད་ནས་བསྟན་པ་དར་བའི་སྟོན་ལམ་གནང་། སྟོན་པོ་འབྱུག་པ་སྤྲུལ། གསེར་བྱིས་ཀྱི་བཀའ་འབྱུང་སྟེགས་ཤིང་དང་། སྟེགས་ཐག བ་བཟང་དང་བཅས་གསར་དུ་གྱུབ། ཤར་མི་ཉག་གི་ཡུལ་འདིར་ཀར་བསྟན་ཤིན་ཏུ་རྒྱས་པར་མཛད། 《མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པའི་རང་རྣམ་》ལས་②། “ཡང་དེད་ཀྱི་སྟོན་མ་གཅིག་གིས་དྲུང་པ་ ③ ལྟ་བུ་སྟེགས་སུ་བཞུགས་ཡོད་པ་ལ་དེ་སྟེགས་ནས་དར་ལམ་གཅིག་ཟུག་ནས་ཁོ་བོ་ཤར་སྟེགས་ཀྱི་བར་དུ་འབྲེལ་ནས་ཡོད་པའི་སྟེང་དུ། རྣལ་འབྱོར་མ་བྱེད་ཆག་ཏུ་བཞུགས་པའི་དཀྱིལ་དུ། རྣལ་འབྱོར་མ་ཆེན་མོ་གཙོ་མོ་གནས་ས་ལ་ཐུག་པ་གཅིག་བཞེངས་ཡོད་པ་ཤིན་ཏུ་གསལ་བར་སྟོན་ཟེར། ལ་མོ་ཕྱི་ཚོས་འབྱུང་བསྟོལ་མར་བསྐྱབ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་གསོལ་ཆུ་དཀོན་ནས། ལུག་ལོ་ལྷ་བ་དང་པོའི་ཡར་ཚོས་ལ་རྟོགས་ལྡན་ཡེ་ཤེས་གྲགས་དེད་དཔོན་སྟོན་དེར་སྟོན་ནས།

① ཤོག་ངོས་༢༥༤པའི་བྲང་༥པར། གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྟེན་ཁང་། སྤྱི་ལོ་༢༠༠༥ལོར་དཔར།
② ཤོག་ངོས་༢༥༤པའི་བྲང་༥པར། གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྟེན་ཁང་། སྤྱི་ལོ་༢༠༠༥ལོར་དཔར།
③ རྣམ་ཐར་འདིའི་ནང་དྲུང་པ་ཞེས་པ་ཀམ་པའི་ཞེ་ཆོག་ཡིན་འདུག

དགོན་མཆོག་ལ་གསོལ་བ་བཏབ། གཞི་བདག་ལ་བསྐོ་བ་བྱས། བྲག་སྐམ་པོ་ལ་
ནད་སེལ་བར་བྱེད་པའི་ཚུ་འབྱུངས། ལྟོ་བ་དང་མགོན་པ་པན་པ་གཅིག་རྟོལ་བྱར་
བྱུང་ངོ་།” ཞེས་གསལ་བ་དེ་དང་། 《ཆོས་འབྱུང་རབ་འབྱམས་ནོར་བུའི་ལྷ་
ཤེལ་》ནང་གི་ཀམ་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་གྱི་རྣམ་ཐར་ལས ① ། “ཆུ་དགོན་སར་
བདེན་ཆོག་བརྗོད་པས་ཆུ་མིག་རྟོལ། སྤྱོད་འཁོར་སྦྱང་དང་། སྤྱོད་འབྱུང་ཁེ་གསུམ་གྱི་
སྤྱོད་འགོ་རྣམས་ལ་ཆོས་འཁོར་བསྐོར། སྐམ་ཕྱག་ཏུ་ཕེབས།” ཞེས་མི་ཉག་ཡུལ་ཏུ་
ཕེབས་པའི་ལོ་རྒྱུས་སྐོར་འདི་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པའི་རྣམ་ཐར་ནང་འཁོད་པ་
དང་དོན་གཅིག་ཡིན་པས། དེ་ནས་མི་རིང་བར་ཀམ་པ་དགྲང་ལོ་སོ་བདུན་པའི་
ཆུ་སྤེལ་ལོར་ལ་ཆེ་ལྟ་སྦྱང་ཏུ་བཞུགས་ཆོ་སྒྲོག་གུར་གྱི་ལྟས་ཤེས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོད་
གཉིས་ཏུ་ཆུ་བ་ཟེར་བར་དང་། དེའི་སྤྱོད་ལོར་དགྲང་ལོ་སོ་བརྒྱད་པའི་ཆུ་བ་ལོར་
སྤྱོད་གཉིས་ཆུ་ལ་གསལ་བ་འདི་ལ་བརྟག་ན། 《མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་
པའི་རང་རྣམ་》ལས། ལྷག་ལོ་ལྷ་བ་དང་པོའི་ཡར་ཆོས་ལ། ཞེས་པའི་ལྷག་ལོ་
འདི་ནི་རབ་བྱུང་བརྒྱད་པའི་ལྷགས་ལྷག་སྤྱི་ལོ་༡༥༡༧ལོར་ཡིན་དགོས་ཏེ། རྣམ་
ཐར་དེ་ལས་ཀམ་པ་སྤྱོད་ཆོ་མི་བརྟན་པའི་རྟགས་སུ། ཀམ་པ་དང་འཇམ་དབྱངས་
གྲགས་པའི་བར་ན་དར་ཐག་ཡོད་པ་དང་། དེའི་ཐོག་ཏུ་མཁའ་འགོ་མང་པོ་ཡོད་
པའི་ཆི་ལམ་དེ་ནི། རང་ཆོས་ལྷགས་ཀྱི་མཁའ་འགོའི་བསུ་མའི་ཆི་ལྟས་ཡིན་པ་
ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ཡིན་པ་དང་། ཀམ་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་གྱི་རྣམ་ཐར་ལས་
ཀྱང་། སྤེལ་ལོ་སྤྱོད་གཉིས་ཆུ་བ་པའི་ལྷང་བརྟན་ཡོད་ཆུ་ལ་གསལ་བ་འདི་རྣམས་དོན་
གཅིག་ལ་འབབ་འདུག །དེས་ན་མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པ་དགྲང་ལོ་དོན་
དགྲུ་པའི་ལྷགས་ལྷགས། སྤྱི་ལོ་༡༥༡༧ལོ་དེའམ་དེའི་སྤྱི་ལོ་དེར་རང་རྣམ་འདི་འབྲི་
བའི་རུས་ཡིན་དགོས་ཏེ། རྣམ་ཐར་འདིའི་ནང་ཀམ་པ་མཐོང་བ་དོན་ལྡན་སྤྱོད་
གཉིས་པའི་སྐོར་འཁོད་མེད་པའི་སྤྱིར་རོ། །

① ཤོག་ངོས་༥༢༥པའི་བྲང་༡༥པར། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་། སྤྱི་ལོ་༢༠༡༣ལོར་དཔར།

ས་བཅད་བཞི་ལ། ཉེ་རབས་མི་ཉག་མཁས་བརྩན་ནམ་
གསུམ་གྱི་ནམ་ཐང་།

གཅིག །གངས་དཀར་ཆོས་ཀྱི་སང་གོ།

གངས་དཀར་ཆོས་ཀྱི་སང་གོའི་རྣམ་ཐར་མདོར་བསྟུས་ཅན་ཞིག་ཞལ་སྟོབ་མི་
ཉག་མགོན་པོས་བཅུམས་པའི་ 《འཕོ་གངས་དཀར་སྤུལ་སྤྱིའི་རྣམ་ཐར་དང་པའི་
པད་དཀར་》 དང་། སང་ཏེ་ཕྱིན་གྱིས་བཅུམས་པའི་《གངས་དཀར་སྤུལ་སྤྱི་》
ཞེས་པའི་རྒྱ་ཡིག་གི་རྣམ་ཐར་གཉིས་ལ་གཞི་བཟུང་ནས་བཀོད་པར།

གངས་དཀར་ཆོས་ཀྱི་སང་གོ་ནི། རབ་བྱུང་བཙུ་ལྔ་པའི་ཆུ་སྤུལ་སྤྱི་ལོ་༡༥༣༥ལོའི་
པོད་ཟླ་དགུ་པའི་ཆོས་བཙུ་ལྔའི་སྤུལ་མོར་ཉི་མ་རི་རྩེར་འཆར་བའི་རུས་སུ། མི་ཉག་
སྤུལ་སྤྱི་ལྷུང་པ་སྟེ་དང་། རུས་དར་མདོ་རྩོད་སྤུལ་སྤྱི་མངའ་སྡེ་བཅས་སུ་གིལ་ཏི་
བྲག་ནག་ཆང་གི་བྱིས་དུ། ཡབ་བྲག་ནག་སྤོན་ལས་དང་། ཡུམ་སྟོལ་མ་གཉིས་
ཀྱི་སྤུལ་སྤྱི་ལྷུང་སྤུལ་དགུང་སྤུལ་ལོ་གསུམ་པར་སྤུལ་གོང་མའི་ཞལ་ཆེམས་དང་བསྟུན་
ནས་རྒྱལ་དབང་ཀམ་པ་མཁའ་ཁྱབ་དོ་རྟེན། སྤུལ་པའི་སྤུལ་པོས་འཛིན་གནང་སྟེ།
འབྲུངས་པའི་ཡུལ་སྟོགས་དང་། བྱིས་དང་ཡབ་ཡུམ་གྱི་མཆོན་ཟུར་བཅས་ཤིན་ཏུ་
གསལ་བའི་ཕྱག་བྲིས་ཡོད་ཀྱང་། དཀོན་པ་ལ་རིག་གནས་མཁས་པ་མེད་སྟབས་
ལྷ་ཆོན་རྣམས་ཀྱིས་རང་ཐག་བཅད་མ་པོད་ནས། སྤུལ་པ་འབྱོར་དབུས་སུ་ཆོགས་
དང་། འཁོར་ས་བསྟུན་འཕེལ་གཉིས་ཀམ་པའི་ཕྱག་བྲིས་བྱིར་ཏེ་སྟེ་དགོང་དཔལ་
སྤུངས་དཀོན་རུ་སི་རུ་པར་དབང་མཆོག་རྒྱལ་པོའི་མདུན་དུ། བཀའ་འདྲི་ཁྱབ་
བཏང་། སི་རུ་པར་དབང་མཆོག་གི་བཀའ་ལྷུང་རྣམས་བྱིར་ནས་སྤུལ་པ་གཉིས་པོ་
བྱིར་དཀོན་རུ་ཕེབས། དེ་ནས་བྲག་ནག་ཆང་སར་སོང་ནས་ཀྱང་སྤྱིད་དཀོན་པར་
གདན་དྲངས། མེ་བྱ་དགུང་ལོ་ལྔ་པ་སྤུལ་པོ་ལོ་ལྔའི་ལོ་གོ་སྟོག་བསྟུབ་རྒྱུའི་

དབུག་ཆོགས། སྤུལ་སྤུལ་མ་ཞོར་བྱ་དགོ་ཆོན་བསྟོས། སྟབས་དེར་ཁམས་
གསུམ་གྲགས་དཀོན་ལ་འདུ་ཁང་དང་སྤུང་མ་ཁང་རྟིང་ཞིག་ཀྱལ་ཞིག་ལས་མེད་
པས་བཞུགས་ཐབས་བྲལ། གངས་དཀར་དཀོན་རྟིང་ནི་ཐག་རིང་བས་འཆོ་པ་
གང་ཐད་སྟབས་བདེ་མེད་སྟབས། ཁམས་གསུམ་གྲགས་དཀོན་གྱི་ཉེ་སྟོར་རྒྱ་རྒྱ་
ལྷུང་པའི་ནང་ལྷུང་སྤུལ་སྤུལ་མདོ་ཞིག་རུ་སོག་པོ་ཞེས་པའི་གྲོང་ཆོ་དེར་ཐང་སྟོང་
རྒྱལ་པོའི་སྤུ་ཁང་རྒྱང་རུ་ཞིག་ཡོད་པ་དེར་བཞུགས་སུ་བཅུག་ནས། སྟོབ་སྟོབ་

མཛད། གནས་དེར་སྤུལ་སྤྱོད་བཞུགས་ཡོད་སྟབས་ལོ་མང་རིང་ས་ག་ཟླ་བར་སྤྱང་
གནས་སྤྱོད་པ་ཡང་ཐང་རྒྱལ་ལྟ་ཁང་དེར་བཅུགས། དགུང་ན་ཤིན་ཏུ་ཕ་བའི་
དུས་ནས་ལྟན་སྤྱོད་ཀྱི་མཁུན་རབ་བཅོལ་ཏེ། དགུང་ལོ་བདུན་པར་སློབ་དཔོན་
པདྨའི་གསོལ་འདེབས་ཆོགས་བཅད་མ་ཐོལ་བྱང་དུ་བཅུམས་པ་དེ་ཡོངས་འཛིན་
ནོར་བུས་ལྟག་པར་དད་ནས་རྒྱན་དུ་ཞལ་འདོན་མཛད། དེ་ནས་ཡི་གེ་འབྲི་སྟོག་
ནས་བཟུང་། འབྲུང་བརྟུང་བཅའ་གསུམ། དབྱངས་གདངས་གར་གསུམ་བཅས་
མཐར་ཕྱིན་པ་སྤྱངས། བཀའ་བརྒྱད་ཆོས་སྦྱོང་རབ་གསལ་དང་། ཀུན་རིག་པག་
མོ། དགུ་གཏོར་སོགས་དཀྱིལ་འཁོར་བཅུ་གཉིས་ཆོ་ག་ཕྱག་ལེན། སློ་འཛིན་སོགས་
མེད་གནང་། དུལ་གྱི་བགྲེས་སོང་ནམས་ལས་གནའ་པོའི་གཏམ་བརྒྱད་དང་སྤྱང་
སོགས་གསན་པར་སྤྲུགས་མཉེས། བྱང་པར་སོག་པོའི་གོང་དེར་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོས་
སྤྲུགས་འཆོ་བའི་བོལ་གྱིས་རྩལ་འབྲུལ་སྤྲོ་ཆོགས་བརྟན་པའི་གཏམ་བརྒྱད་གསན་
རྟེན། བཀའ་བརྒྱད་གོང་མའི་གྲུབ་ཐོབ་ནམས་ལ་ལྟག་པར་དད་གུས་སྤྱོད། མཁས་
གྲུབ་གཉིས་ལྟན་གྱི། མཁས་པ་བཞུགས་པའི་གདན་ས་ཤིག་ཏུ་སློབ་བསམ་ལ་
ཕེབས་པའི་སྤྲུགས་འདོད་སྟོག་མེད་སྤྲུགས་ལ་འབྲུངས། དེ་ནས་ཡོངས་འཛིན་སླ་
མ་ནོར་བུའི་ཞལ་སྤུལ་ལྟར། རྒྱལ་བ་བཀའ་བརྒྱད་པའི་གདན་ས་ཆེན་པོ་ཤར་
དཔལ་སྤྱངས་དཔོན་དུ་སློབ་གཉེར་ཕེབས་རྒྱ་ཐག་བཅད། དགུང་ལོ་བཙོ་བརྒྱད་
པའི་སྤྲུགས་ཀྱི། སྤྱི་ལོ་༡༧༡༠ལོར་གདན་ས་ཆེན་པོ་དཔལ་སྤྱངས་དཔོན་དུ་སློབ་
གཉེར་ཕེབས། ཐོག་མར་ཡོན་ཏན་ཀུན་གྱི་གཞི་མ་ཚུལ་བྲིམས་ལ་དགོངས་ནས་
མཁན་ཆེན། ཀམ་ངེས་དོན་བརྟན་འཛིན་རབ་རྒྱས་ཀྱི་མདུན་ནས་དགེ་ཚུལ་གྱི་
སྟོམ་པ་བྱས། གནས་གསར་བཀྲ་ཤིས་ཆོས་དང་། མཁན་ཆེན་ཆོ་དབང་དཔལ་
འབྱོར་ནམ་གཉིས་ཀྱི་མདུན་ནས་སུམ་རྟགས་དག་གསུམ། ཟླ་དང་། ལྟན་ངག་
མཛོན་བཅོད། གསོ་རིག་སྐར་འབྱང་རྩིས་སོགས་སྤྲོ་མོང་གི་རིག་གནས་སྤྱི་ལ་
མཁས་པ་སྤྱངས། འདུལ་བ་ཀླ་རི་ཀླ་ནས་བཅུམས་སོར་བྱང་སྤྲུགས་གསུམ་གྱི་
བསྐྱབ་བྲིམས་གཞུང་ནམས་བྱང་རྒྱབ་པར་མཛད། མཁན་གཞན་དགའི་མདུན་
ནས་གཞུང་ཆེན་བཅུ་གསུམ་གྱི་མཆན་འགྲེལ་ནམས་གསན་པར། ཁོང་གི་སྤྱོད་

ཐོབ་ཀྱི་ཤེས་རབ་ལ་མཁན་པོ་གཞན་དགའ་ཐུགས་ལྷག་པར་དགྱེས་ཤིང་། བྱི་
 བྱི་སྐྱེས་ཐོབ་ཀྱི་ཤེས་རབ་འདི་ལ་བལྟས་ན། ཆོས་རྗེ་ས་པའ་དང་། ཀུན་མཁྱེན་
 ལྟོང་ཆེན་པ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡོང་ངེས་འདུག་གསུང་ནས་བསྟོད་བསྐྱེད་སྤྲུལ་
 ལོ་ཉེར་གཅིག་པ། ཀམ་ངེས་དོན་བསྟན་འདོན་རབ་རྒྱས་ཀྱི་མདུན་ནས་དགེ་སྟོང་
 གི་སྟོམ་པ་ནོས། རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་མཁའ་བྲུང་དོ་རྗེས་ཀྱང་སྤྱིད་ངོས་འདོན་སྐབས་
 སུ་གནང་བའི་མཆོད། ཀམ་བཤད་སྐབས་ཆོས་ཀྱི་སེང་གེ་ཞེས་པ་རང་སོར་འདོག་
 དེ་ནས་མི་རིང་བ་དབུས་ལྟ་ལྟ་བུ་གྲ་སྟོར་ཐེབས། རོ་ཤག་རྣམ་གཉིས་ལ་མཆོད་
 འདུལ་དང་། གནས་ཆེན་ཁག་ལ་མངལ་ཐུག །སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་དང་
 བསམ་ཡས་སོགས། དཔོན་ཆེན་ཁག་ལ་གྲ་སྟོར་གྲུབ་རྗེས་སྟོད་ལུང་མཚུར་ལུང་
 བཞུགས་ནས། ཀམ་པ་མཁའ་བྲུང་དོ་རྗེས་མདུན་ནས་ཐུག་རྒྱུ་ཆེན་པོ། ལྷ་རོ་ཆོས་
 རྒྱལ་པག་མོ། བདེ་མཆོག་གསང་འདུས། དགྱེས་དོར། གདན་གཞི་སོགས་སྒྲ་
 མེད་རྒྱུད་སྟེ་རྣམས་ཀྱི་བསྐྱེད་རྣམས་ཀྱི་བྲིད། རྗེ་མར་པ་ལོ་རྩ་བ་ནས་བརྒྱུད་པའི་
 གདམས་ངག་པལ་ཆེར་གསན། དེ་ནས་མི་རིང་བ་སྤྱར་ཡང་དཔལ་སྤངས་དཔོན་
 རུ་ཐེབས་ནས་སི་རུ་པརྩ་དབང་མཆོག་དང་། དཔོན་ཀན་རིན་པོ་ཆེ་རྣམ་གཉིས་
 གཙོས་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་བཅུ་ལྷག་ལྷག་གི་མདུན་ནས་མར་པ་བཀའ་བརྒྱུད་
 དང་། ཤངས་པ་བཀའ་བརྒྱུད། རོ་ནང་པ་རྣམས་ཀྱི་ཟབ་ཆོས་ཡོད་རྒྱ་གསན་པ་
 མ་ཟད། གསང་སྐྱེས་སྤྱིང་མའི་ལྟོང་ཆེན་མཛོད་བདུན། ངལ་གསོལ་སྟོར་གསུམ།
 སྤྱིང་ཐིག་མ་བུ། རྣམས་པ་ཆེན་པོའི་ཟབ་བྲིད་རྣམས་གསན། དེ་ནས་དཔལ་
 སྤངས་དབྱར་གནས་མཁན་པོའི་བྲིས་བཞུགས་ཤིང་། གདུལ་བྱ་རྣམས་ལ་འཆད་
 བྲིད་དབང་བསྐྱར་སོགས་ཀྱིས་དབུ་ཚུགས། ཞལ་སྟོབ་རྣམས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་
 བསྟན་པའི་སུམ་རྟག་འགྲེལ་པ། བྱད་པར་འཕགས་བསྟོད་ཀྱི་འགྲེལ་པ། སྟོད་
 འདུག་འགྲེལ་པ་འཕྲོ་ཅན། དབུ་མ་དང་པར་ཕྱིན་ཀྱི་མཐའ་དབྱེད་སོགས་ལྷགས་
 ཚོམ་གནང་། སྟེ་དགའི་དཔོན་ཆེན་དང་། གཞན་ཡང་ཀམ་ཐོག་དང་། རྣམས་
 ཆེན་སོགས་སྟེ་དགའི་དབུ་སྒྲ་ཁག་རྣམས་ལ། གྲ་སྟོར་ཐེབས་ཤིང་བཞེ་སྤྱིང་གནང་
 བས་མཁས་དབང་ཀུན་གྱིས་གཙུག་རུ་བཀྱར། མཁས་པའི་གྲགས་པ་བོད་ཁམས་

ཡོངས་ལ་བྱལ། དགུང་ལོ་ཉེར་ལྔ་པའི་མེ་སྤུལ་སྤྱི་ལོ་༡༧༡༧ལོར་དཔལ་སྤངས་སྤྱབ་
ཁང་དུ་ལོ་གསུམ་སྟོགས་གསུམ་རིང་ལ་སྤྱབ་པ་བཅད་ཀྱི་མཛད་ནས་དཔལ་ལྷན་
དྲུགས་པོ་བཀའ་བརྒྱད་པའི་བསྟན་སྤྱབ། དགོས་རིགས་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་
རྫོགས་པར་མཛད། དགུང་ལོ་སུམ་ཅུ་པའི་ཚུ་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༢༡ལོར་མི་ཉག་
རང་དགོན་དུ་བྱོན། ཐོག་མར་རང་དགོན་ཁམས་གསུམ་གྲགས་དགོན་དུ་
བཞུགས། དེ་ནས་སྤྱག་སྤེང་བའི་ཤིང་བཟོ། ཉུ་པའི་ལྷ་བཟོ། རྒྱལ་རོང་རྣམ་རྒྱལ་
དགོན་པའི་ལྷ་རིས་པ་སོགས་གདན་ཞུས་བྱས་ཏེ། མ་སེར་དགོན་པའི་འདུ་ཁང་
ཞིག་གསོ་མཛད། རྒྱ་བོད་གཉིས་ཀྱི་སྤྱོད་བདག་རྣམས་ཀྱིས་ཞབས་འདེབས་ལ་
བརྟེན་ནས། དགོན་པའི་རྟེན་བརྟེན་པ་དང་བཅས་པ་ལེགས་གྲུབ་བྱང་ཅིང་།
གསེར་དབུལ་ལས་གྲུབ་པའི། རྟེན་གསུམ་བྱང་འཕགས་ཀྱིས་གང་བས་མི་ཉག་
བཀའ་དགོན་ཐམས་ཅད་ཀྱི་མ་དགོན་ལྷ་སྤྱད་དང་། ཁམས་སྟོགས་གྲུབ་མཐའ་རིས་
མེད་པའི་ཡིད་སྟོན་གྱི་ཡུལ་དུ་གྱུར། དེ་རྗེས་ཉག་ཚུ་ཕག་མོ་རིའི་དགོན་པ་ཞིག་
གསོས་གནང་ཞིང་དབྱར་ཚོགས་གསར་དུ་བཙུགས། དགུ་རོང་གྲུ་པ་དགོན་པ་
ཡང་ཞིག་གསོས་གནང་། ཏ་ཁོག་དགོན་གསར། ཉག་ཚུ་པ་རོལ་གྱི་ཕྱང་འགམ་
དགོན་པ། གོ་ཚང་འོག་དགོན་པ། སྤྱི་དག་དགོན་པ། འཇང་སླ་ཟླ་བའི་དགོན་
པ་སོགས་ཉག་ཚུ་པ་ཚུར་རོལ་དུ་དགོན་པ་བཙུ་ཁག་ཅུ་མ་གསར་འདེབས་གནང་།
མི་ཉག་ཡུལ་དུ་བཀའ་བརྒྱད་པའི་བསྟན་པ་ཉི་མ་ཤར་བ་ལྟར་མཛད། དེ་གངས་
དཀར་བྱམས་གསར་རི་བྲོད་དུ་བསྟན་སྤྱབ་ལོ་གཉིས་ལྷག་ཙམ་བཞུགས་རིང་བྱན་
མཚམས་རྣམས་སུ་གསོལ་དཔོན་སླ་མ་མཁྱེན་རབ་དང་། ཚུལ་སྦྱིམས་ཟླ་བ་
སོགས་བྱང་འཁོར་ལ་སུམ་ཉགས་དང་། སྟན་ངག་སོགས་སྟོབ་བྲིད་གནང་།
དགུང་ལོ་སོ་བཞི་པའི་མེ་ལྷག་སྤྱི་ལོ་༡༧༢༥ལོར་མི་ཉག་རི་བྱང་དགོན་པས་གདན་
ཞུས་ལྟར་དེར་ཕེབས་ནས། སྟོབ་གྲུ་གསར་བཙུགས་ལ་རིག་པའི་གནས་ཆེན་ལྷའི་
འཆད་ཉན་ལོ་གསུམ་གནང་། སྟོབ་གྲུ་འདི་ནི་མི་ཉག་ཉམས་གུད་རྗེས་ཀྱི་སྟོབ་གྲུ་
ཚད་ལྷན་འཇུགས་པ་ཐོག་མ་ཡིན་ཞིང་། དེ་ནས་བརྒྱུད་ཡུལ་འདིར་མཁས་པ་མང་
པོ་བྱང་ཞིང་བསྟན་པ་འཕེལ་རྒྱས་ལ་ཕན་པ་རྒྱ་ཆེན་བྱང་ཡོད། །དགུང་ལོ་སོ་

བརྒྱད་པའི་ལྷགས་ན། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༠་ལོར་རྒྱལ་བ་ཀམ་པ་སྤྱི་བེང་བཅུ་དྲུག་པ་རང་
 བྱང་རིག་པའི་རྡོ་རྗེ་མཆོག་གི་འདོན་གྱི་མཛད་སློང་དང་། ཡོངས་འཛིན་གྱི་ཆེད་དུ་
 དབུས་ཕེབས་གཉིས་པ་ཆེབས་བསྐྱར་གནང་། ལྷོ་ལམ་བརྒྱད་ནས་ཕེབས་པའི་
 ལམ་བར། དད་ལྡན་དགོན་ཐེ་གུན་ལ་དབང་ལྱང་གིད་གསུམ་སོགས་བཀའ་སློབ་
 བསྐྱལ་ཞིང་ཕེབས་པར་ཁྲི་བ་གསུམ་འགོར་རྗེས་སྤྱི་ལོ་ལོ་ལོ་ནམས་སྟོད་ལྱང་མཆུར་
 སུར་འབྱོར། ཆོས་རྗེ་ཡབ་སྐུ་གསེར་ཞལ་མདོན་སུམ་མཛལ། རྒྱལ་དབང་བཅུ་
 དྲུག་པ་གསེར་གྱི་མངའ་གསོལ་གྱི་མཛད་སློང་མོག་མཆུལ་རྒྱས་བཤད་དང་། སུན་
 ཆོགས་ལྷ་ལྡན་གྱི་འབེལ་གཏམ་མཛད་པས། དེར་འདུས་མཁས་དབང་གུན་གྱི་
 འཁྱམ་ཞལ་རྒྱས། མཆུར་སུ་རྒྱལ་ཆབ་དང་། གནས་ནང་དཔའ་པོ་ནམས་གཉིས་
 གཙོས་བཀའ་བརྒྱད་པའི་བླ་སྤྱལ་མང་པོ་ལ། བཀའ་བརྒྱད་པའི་བཟོས་བདེ་
 མཆོག་མ་རྩ་ལ། རྡོ་རྗེ་གདན་གཞི་སོགས་རྒྱུད་མང་པོའི་དབང་ལྱང་གནང་།
 སེར་འབྲས་དགའ་གསུམ་དུ་སྤྱོད་ཕེབས་པ་དམ་པ་ཨ་མེས་དང་། མི་ཉག་
 སྤྱིར་དཔོན་སློབ་བཟང་ཡོན་ཏན་སོགས་བསྟོ་སྤྱོད་གནང་། དམ་པ་ཨ་མེས་གྱི་བོད་
 རྩེ་པ་གཞུང་ནས་གནང་བའི་ལས་གོས་ཀྱང་རིན་པོ་ཆེ་ལ་སུལ་ནས། རྩ་རྒྱལ་བྱང་
 ཆེན་དང་འདྲ་བའི་མཁས་དབང་བྱིད་ལྟ་བུ་འདིར། ལྷ་ལྡན་དུ་བཞུགས་ན་ལྱང་
 རིགས་གྱི་གཤོག་པ་བརྒྱུད་ཐུབ་པ་ལས། མི་ཉག་རྩ་ཁོག་ལྟ་བུའི་ནང་བྱིད་གྱི་
 གཤོག་པ་བརྒྱུད་མི་ཐུབ་ཅེས། ལྷ་སར་བཞུགས་པའི་གཤོལ་བཏབ་ཀྱང་། མི་ཉག་
 ཡུལ་དུ་བསྟན་པ་ཉམས་ཤིང་། རིག་གནས་མི་དར་བའི་ཡུལ་ལ་མཁས་པ་དགོས་
 གལ་ཆེ་བས་ང་ཅི་ནས་ཀྱང་རང་ཡུལ་ལོག་དགོས་གསུང་ནས། མི་ཉག་སྤྱིར་དཔོན་
 གྱིས་ཀྱང་། ཁོང་གི་མཁུན་དཔྱོད་ལ་དད་གུས་ཆེན་པོས་དབང་དང་རྗེས་གནང་
 འགའ་ཞིག་ཞུས། ལོ་གཅིག་ལྷག་སོང་རྗེས་ཡོངས་འཛིན་དགོངས་པ་ཞུས། སྐབས་
 དེར་དབུས་གཙང་དུ་ཡོད་པའི་ལྷང་ར་བསོད་ནམས་དོན་འབྱུང། སློབ་བཟང་
 དཔལ་ལྷན་ཆེ་དབང་། འབྱོར་དབུས་བསོད་ནམས་དཔལ་བཟང་། ཨ་ར་ཡེ་ཤེས་
 རྒྱ་མཆོ་སོགས་རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་དུ་ཕྱིར་མི་ཉག་ཡུལ་དུ་ཕེབས། །

དགུང་ལོ་ཞེ་གསུམ་པའི་ཤིང་ཕག་སྤྱི་ལོ་༡༧༣༥་ལོར་ནོར་ལྷ་སྐྱ་མ་རྒྱ་ནག་ནས་

དར་ཚེ་མདོར་ཕེབས་སྐབས། གངས་དཀར་རི་པོ་ཆེ་དང་མངལ་འཕུང་གནང་
ཅིང་རྒྱ་ནག་དུ་ཕེབས་པའི་གདན་ཁྱིམ་ལ། མེ་བྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༣༦ལོར་ཁྱེད་ཆིང་
དབུལ་ཁང་དོ་བདག །ཕན་སྤུ་གྲང་གིས་གདན་ཁྱིམ་ལྟར་སྤྲོ་མ་སྤྱོད་འཁོར་བདུན་
དར་མདོར་བརྒྱད་ཁྲི་དུར་ཕེབས། དེར་དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་ལིའུ་ཤང་དང་།
ཕན་སྤུ་རྒྱ་སོགས་དད་ལྡན་མང་པོ་ལ། བཀའ་བརྒྱད་པའི་དབང་ལྱང་བྲིད་གསུམ་
དང་བཅས་ཆོས་མང་པོ་གནང་། ལྷ་ཤས་འཁོར་རྗེས་ཁྱེད་ཆིང་དུ་ཕེབས། ཝེར་ལྷ་
སྤྲོ་མའི་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲོ་མར་བསྟེན་པས། དེ་དག་ལ་ངལ་གསོ་སྒྲོར་གསུམ་
སོགས་རྟེན་མའི་ཆོས་སྒྲོར་མང་པོ་གནང་། མེ་སྤྱོད་སྤྱི་ལོ་༡༧༣༧ལོར་ཝེར་ལྷ་སྤྲོ་
མའི་ཞལ་སློབ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྲོ་མའི་གདུང་རྟེན་བཞེངས་པའི་ཆེད་དུ་གངས་དཀར་
རི་པོ་ཆེ་ཉང་ཤིས་ལྷུ་རྩན་ལ་གདན་འདྲེན་ལྟར། ཁྱེད་ཆིང་ནས་བྱ་གཟིང་
བཞུགས་ཏེ་ལྷུ་རྩན་ལ་ཕེབས། ཅང་ཤིས་གྲོང་དུ་མི་གྲངས་བྲི་ཆོ་མང་པོས་སྤྱོད་
གར་དང་རོལ་མོ་སྤྲོ་ཆོགས་ཀྱི་སྤྲོ་དང་། མེ་རྟོག་འཁོར་ཞིང་གཟབ་རྒྱས་ཀྱིས་
དགའ་བསུ་ཞུས། གོ་མིན་ཉང་གི་ཚུང་ཐུང་གཞོན་པ་ལི་ཚུང་རེན་དང་། དཔོན་
དཔོན་ཆེན་པོ་གྲང་ཞོ་ལིའང་སོགས་ཀྱིས་སྤྲོ་མར་བསྟེན། ཨོ་རྒྱུན་ལྷ་ཁང་གི་
རྟེན་བཞེངས་དང་། གདུང་རྟེན་མཆོད་རྟེན་ཡོངས་སུ་བྱུང་རྗེས་ལྷལ་དེའི་སློབ་མ་
རྣམས་ཀྱིས་རེ་བ་ལྟར་གནས་སྐབས་འཆར་ཡོད་ཀྱང་རི་འགོག་དམག་འབྲུག་འགོ་
བཙུགས་པས་དུས་བདེ་མེད་པའི་དབང་གིས་ནན་ཁྱེད་དང་། ལྷུ་ནན། ཁྱེད་མ་
བཅས་བརྒྱད་དེ་ཁྱེད་ཆིང་དུ་སྤྱིར་ཕེབས། སྐབས་དེར་དགེ་བཤེས་ཤེས་རབ་རྒྱ་
མཆོ་རྒྱ་ནག་དུ་བཞུགས་ཡོད་པར། ཡིག་འབྲུལ་ཐོག་ནས་འབྲེལ་འདྲིས་གནང་།
དགེ་བཤེས་ཀྱིས། གངས་ཀྱི་རྟོད་གཡོགས་འཆང་བའི་ས་འཛིན་སྤྱོད། །དཀར་
བའི་ལས་ཀྱིས་བྲེལ་བའི་དྲང་སྤྱོད་ཞིག །མ་མཐོང་གཏམ་ཀྱིས་སྤྱོད་ན་དེ་བས་
ཀྱང་། །ཤེས་ནས་དད་པ་རིག་པའི་རྒྱ་མཚན་ཅན། །ཞིས་བརྟེན་བསྐྱུགས་དང་
བཅས་མདོ་སྐྱེས་གཞུང་དོན་དཀའ་གནད་སྒྲོར་ལ། ཡིག་འབྲུལ་ཐོག་ནས་སྤྱོད་
མོལ་རྒྱུ་ཆགས་སུ་བྱུང་། ཁྱེད་ཆིང་དུ་དད་ལྡན་སློབ་མ་རྣམས་ལ་ཆོས་འཆད་
ཉན་ལྷོ་བ་གཅིག་ལྟམ་ཅམ་གནང་། དེ་ནས་ཁྲི་དུར་བརྒྱད་དེ་ས་ཡོས་ལོ་སྤྱི་ལོ་

༡༧༣༥ལོར། གསེར་དངུལ། དར་རས་སོགས་རྒྱ་ནག་ཡུལ་སྡེའི་འབུལ་བ་གྱུ་ལྗོན་པ་
དང་བཅས་ཕྱིར་མི་ཉག་ཡུལ་གྱི་རང་དགོན་ཏུ་ཕྱིར་ཕེབས། བྱིན་ཏུ་ཏུ་ནས་ཆོས་
གོས་སྟོང་ཕྲག་ཁ་ཤས་བསྐྱམས་ཡོང་བ། དེ་དག་མི་ཉག་སྟོང་སྟོང་གྱི་དགོ་ཚུལ་
སྟོང་སྟོམ་པ་ཁྱུ་མཁན་དང་། ཆོས་ཁྱུ་མཁན་རྣམས་ལ་ཆོས་གོས་རེ་གནང་བ་
ལྷགས་སྟོལ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས། སྟོབ་གྲུའི་སྟོབ་མ་རྣམས་ལ་ལོ་གཉིས་རེ་ནས་སྒྲ་
གོས་གསར་པ་རེ་གནང་། རིན་པོ་ཆེ་དང་ལྷན་ཏུ་པེ་ཅིང་དང་། ཀོང་ཏུང་། སི་
ཁྱོན་བཅས་གྱི་རྒྱ་ནག་སྟོབ་མ་མང་པོ་གངས་དཀར་དགོན་ཏུ་སླེབས། །

དགུང་ལོ་ཞི་བརྒྱད་པའི་ལྷགས་འབྲུག་སྤྱི་ལོ་༡༧༤༠ལོར་ཁམས་གསུམ་གྲགས་
དགོན་ཏུ་རིག་གནས་ཀྱན་འདུས་གྱི་སྟོབ་གྲུ་གསར་ཏུ་བཅུགས། བཟའ་བཏུང་
གནས་མལ་གྱི་མཐུན་ཁྱེན་རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་གྱིས་སྤྱད། འཆད་གཉེར་གྱི་སྟོབ་དཔོན་
རིན་པོ་ཆེ་ཉིད་གྱིས་གནང་ཞིང་། མཁན་གཞོན་པ་ཀྲུ་པན་བདེ་ཕྱིན་ལས། སྟོར་
དཔོན་གྲགས་པ་དོན་ཡོད། དགོ་བསྐྱོས་ཨ་བ་ཆོས་གྲགས་རྣམས་བསྐྱོས་ཤིང་།
ཐོག་མའི་སྟོབ་མ་བཞི་བརྒྱ་ཅམ་ཡོད་པ་ལ་མི་རིགས་བོད་རྒྱ་འཛར་གསུམ། གྲུ་
མཐའ་ས་དགོ་རྟིང་གསུམ། སྤུལ་སྤུ་དང་། དགོ་བཤེས། གྲུ་དཀྱུས་མ་སོགས་རྣམ་
པ་སྟོ་ཆོགས་པ་བྱུང་པ་དེ་དག་ལ། མདོ་ལྷགས་གཞུང་ཀ་བོད་ལྷ་དང་། སྤགས་
ལྷགས་ནང་བརྟག་རྒྱུད་གསུམ་གཙོ་བོར་མཛད་དེ། ལོ་གཉིས་ལྷག་འཆད་གཉེར་
མཛད། དེ་ནས་སྡེ་དགོ་དཔལ་སྤངས་དགོན་ནས་མཁན་པོ་བྱབ་བརྟན་གདན་
དྲངས་ནས་ལོ་བཞི་བཞུགས། རྗེ་ཉིད་ནས་སྟོགས་མཐའ་ནས་ཡོང་པའི་སྒྲ་སྤུལ་
དང་། དགོ་བཤེས། ཏུ་ཤང་སོགས་ལ་དགྲེས་རྒྱོང་། གསང་འདུས། བག་མོ། བདེ་
མཆོག་སོགས་གྱི་དབང་ལྱང་བྲིད་གསུམ་བསྟུལ། སྟོབ་གྲུ་བ་རྣམས་ལ་སྤུལ་རྟགས་
དག་གསུམ་དང་། སྤུ་དང་སྟན་ངག་གསེ་རིག་སྐར་འབྲུང་ཅིས་སོགས་སྟོབ་བྲིད་
གནང་། །རྒྱ་ལྷགས་སྤྱི་ལོ་༡༧༤༣ལོའི་བོད་ལྷ་བརྒྱུད་པར་ཉག་རྒྱ་འགྲམ་རྒྱུད་ལ་
ཕེབས་ནས་མི་རབས་ནས་མི་རབས་ཤིང་འཁོན་གྱུར་པའི་ཨ་ལབ་དང་། ཆོ་རིང་
ཕུན་ཆོགས་བྲིམ་ཁག་གཉིས་གྱི་འཁོན་འགྲམ་བསྐྱམས་ཏེ་བསྐྱལ་པའི་བར་ཏུ་དམ་
འོག་ཏུ་བརྟག །དགུང་ལོ་ང་གསུམ་པའི་ཤིང་བྱ། སྤྱི་ལོ་༡༧༤༥ལོའི་དགུན་ཁར།

ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་ནོར་སྲིད་ཐིང་གི་ཐིང་ཀྱང་། ཀྱང་དུ་ཉེ་ཆུས་གཙོས་པའི་རྒྱ་
རིགས་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱི་གདན་ཞུའི་ཡི་གེ་ཡང་ཡང་འབྱོར་བ་མ་ཟད། ཁམས་
བོད་གཞུང་ལམ་རུས་ཀྱི་རུས་ཀྱང་གཞོན་པ། རྩེ་རྒྱ་ཁྱིམ་གྱིས་ལམ་དདུལ་དང་
བཅས་བསྐྱུ་མར་འབྱོར་བ་བཅས་ཀྱིས། རྒྱ་ནག་དུ་ཐིངས་གཉིས་པར་ཐེབས་རྒྱའི་
ཞལ་བཞེས་གནང་། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་དགུ་པར་སྤྱད་མཛོད་སྤྱད་མ་མཁུན་རབ། སྤྱད་
རྒྱུར་པ་མན་ཁུང་རྩེ་ནི། སྤྱ་པབ་སྤྱ་མ་ཆོས་གཤམ། ཞབས་སྤྱི་སྤྱ་མི་ཉག་མགོན་པོ་
དང་། བསོད་ནམས། དག་དབང་ཆོས་གཤམ་བཅས་སྤྱ་འཁོར་བདུན་དར་མདོར་
འབྱོར། དེར་སློམ་མདའ་སློབས་རྒྱུ། བྱ་ཆོད་སློབས་ལྷན། དཀར་མཛོས་ཁང་
གསར་དཔོན་མོ་སོགས་བོད་རིགས་ཆེ་དགུས་རིན་པོ་ཆེར་མཇལ་སྤྱད་ཞུས། སློམ་
མདའ་སློབས་རྒྱུ་ཀྱི་རྒྱ་བོད་ཤན་རྒྱུར་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཅིག་ཞུ་དག་གཏོར་རྒྱ་སྤུལ།
དར་མདོར་བཞུགས་རིང་རྒྱ་ཡི་ལས་བྱེད་དང་། བོད་ཀྱི་སྤྱ་སྤུལ་མང་པོས་རིག་
གནས་སྒྲིར་བཀའ་འདྲི་ཞུ་མཁན་རྒྱ་མི་ཆད། དེ་མཆོམས་རིན་པོ་ཆེ་དང་།
གསོལ་དཔོན། སྤྱད་རྒྱུར་བཅས་འདོ་ལིར་བཞུགས་ཤིང་། སྤྱ་འཁོར་གཞན་རྣམས་
ཞབས་རྒྱུར་དུ་ཡ་ཨན་བར་ཐེབས། ཡ་ཨན་སློབས་འབྲལ་རིན་པོ་ཆེ་སྤྱ་འཁོར་
ཁུང་ཤས་རྒྱུར་འཁོར་རྒྱུར་བར་བཞུགས་ནས་ཁྱིམ་དུར་ཐེབས། མི་ཉག་མགོན་
པོ་དང་། སྤྱ་པ་གཞན་གཉིས་ཉིན་ཤས་རྗེས་སུ་མཆོད་ཆས་སྤྱད་རྗེས་རྣམས་ཁྱིམ་
ཞིང་རྒྱུར་འཁོར་ཆེ་བར་འདུག་ནས་ཁྱིམ་དུར་ཕྱིན། ཁྱིམ་དུར་བཞུགས་རིང་
ཀྱབ་ཅའོ་དགོན་དང་། ཐེན་རྒྱུ་དགོན་སོགས་ཀྱི་རྩ་ཤང་ཆོས་ཞུ་མཁན་རྣམས་
དང་། དམག་དཔོན་པན་རྒྱན་དུ་དང་། ལིའི་རུན་ཀྱང་སོགས་དང་། བཟོ་གྲའི་
དོ་བདག ཀྱང་སྤྱན་རྒྱན་སོགས་དད་ལྷན་པོ་མོ་བྲི་སློང་མང་པོ་ལ་ཉིན་ལྷུར་ཆོས་
བྲིད་དང་། འཕོ་ཡུང་གནང་། སི་ཁྲོན་སློབ་སྤྱ་ཆེན་མོས་གདན་ཞུས་ལྷུར་འཆད་
བྲིད་གནང་། ཀྱང་དབྱི་སྤྱན་སོགས་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱུགས་
བཟོད་ཐོབ། ཟླ་གཅིག་ཙམ་རྗེས་སུ་རྒྱུར་འཁོར་བཞུགས་ནས་ཁུང་ཆིང་ལ་
ཐེབས། ཁུང་ཆིང་དདུལ་ཁང་གི་དོ་བདག ཀྱང་། གོ་མིན་ཏང་ཅུང་ཐུང་གཞོན་
པ་ལི་ཅུང་རེན། ཁུང་ཆེན་ནི་ཀྱང་སོགས་ཁྲིམ་པ་འདུམ་སྤྱད་ཙམ་ལ་སྤྱབས་འགོ་

བསྐྱབ་བྱ་སོགས་གནང་། བལ་འཐག་བཟོ་གྲ་དང་། ར་འཐག་བཟོ་གྲ། འབྲོག་ར་
 བཅས་སུ་གཟིགས་སྒྲོར་ཕེབས། ལྷ་ཤས་རྗེས་སུ་ཉོང་ལྷ་ཡོན་སྒྲོན་ལ་ཡུན་ནན་ལ་
 ག་རྒྱིག་བྱེད་སར་སོང་། ལྷ་མ་གཙུག་འཁོར་རྣམས་དང་ཕྱེ་རྩས་ཀྱང་བཅས་ཁྱུང་
 ཆིང་ཆུ་འགམ་གནམ་གྱུ་འི་ཐང་ལ། གནམ་གྱུར་བཞུགས་ནས་ཡུན་ནན་ཁྱུན་མིང་
 ལ་ཕེབས། ཉོང་ལྷ་ཡོན་སོགས་སྒྲོབ་ཆོགས་རྣམས་ཀྱིས་དགའ་བསུ་དང་། དཔོན་
 རིགས་དང་དེ་དག་གི་བྱིམ་ཆང་། རས་འཐག་བཟོ་གྲ་མང་པོའི་དོ་བདག་རྣམས་
 ལ་བཀའ་ཆོས་དང་དབང་ལུང་སོག་དང་། ཡུན་ནན་སྒྲོབ་གྲ་ཆེན་མོ་ལ་འཆད་
 བྱིད་གནང་། ཀའོ་མེའོ་དཔོན་པས་གདན་དྲངས་ཤིང་རྒྱ་རྒྱ་ཤར་རྣམས་ལ་བཀའ་
 ཆོས་གནང་། དཔོན་པས་རྒྱ་ཤར་ལུགས་ཀྱི་གསོལ་མགོན་རྒྱས་པ་ལུལ། ལྷ་བ་
 གསུམ་ཙམ་བཞུགས་ཤིང་། དེ་ནས་གནམ་གྱུར་བཞུགས་ཏེ་ཁྱུང་ཆིང་ཕྱིར་བྱོན།
 ཁོང་གི་སྒྲོབ་མ་དཔོན་རིགས་ཁག་གིས་ཀྱང་ཡང་རེ་སྐུལ་འོག ཁོ་མིན་ཏང་གྱུང་
 དབྱང་སྲིད་གཞུང་ནས། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དབུ་སྒར་བཀྱར་བའི་མཛེད་སྡེ་རྒྱལ་ཆེན་
 འཆོགས། རྒྱལ་བསྟན་སྤེལ་བའི་བཤེས་གཉེན་ཞེས་པའི་མཆོན་གནས་དང་།
 གསེར་ཐམ་གྱི་བཞི་མེད་གས་བརྒྱན་པ་ཆེ་ལེགས་བསྟུལ། རིན་པོ་ཆེས་པོད་ཀྱི་
 རང་ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བ་དང་། ཁོ་མིན་ཏང་གྱུང་དབྱང་སྲིད་གཞུང་ལ་བཀའ་དྲིན་ལྷ་
 བའི་གསུང་བཤད་གནང་། དབྱར་ཁ་ཁྱུང་ཆིང་ཆང་པ་ཆེ་སྟབས། ཁྱུང་ཆིང་གྱོང་
 རྒྱབ་ཀྱི་ཡུན་རྒྱུང་ཕྱ་རི་པོར་དཔོན་པར་ཆང་ཡོལ་ཕེབས་ནས་བཞུགས། རྒྱན་
 འགོ་ཚུགས་པ་དང་ཁྱུང་ཆིང་གྱོང་རུ་ཆུར་ཕེབས་ནས་བསྟན་འགྱེད་དོན་མཛེད།
 དེ་ནས་སྐུ་འཁོར་ཐག་བསྟུས་མཛེད་ཅིང་། བྲ་པབ་སྒྲ་མ་སོགས་ཕྱིར་རང་ཡུལ་རུ་
 བཏང་། མེ་པག་སྐྱེ་ལོ་༡༩༥༧ལོའི་པོད་ལྷ་དང་པོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་། གསོལ་
 དཔོན། སྐད་རྒྱར་པ་རྣམས་ཁྱུང་ཆིང་ནས་བཏེགས། ཉེ་ཁོའུ། བན་ཅིང་། དེ་
 ཅིང་། ཕྱང་ཉེ་སོགས་རྒྱ་ནག་གི་གྱོང་བྱིར་ཁག་ལ་ཕེབས་ནས། གྱོང་བྱིར་སོ་
 སོའི་དད་ལྡན་སྒྲོབ་མ་རྣམས་ལ་སེམས་བསྐྱེད་དང་། རྒྱབས་སྤོམ། དུགས་པོའི་
 ཐར་རྒྱ། མི་ལའི་རྣམ་ཐར་སོགས་བཀའ་ཆོས་བསྟུལ་ཞིང་རྒྱ་ནག་ཡུལ་རུ་མདོ་
 སྐགས་ཀྱི་བསྟན་པ་ཉི་མ་ལྟར་ཤར་བ་མཛེད། དགུང་ལོ་ང་བདུན་པའི་ས་སྐང་སྤྱི་

ལོ་༡༧༥༧་ལོའི་སྟོན་ཁར་བྱིན་ཏུ་ནས་དར་མདོར་འབྱོན་པའི་ལམ་བར། ཡ་ཨན་
སླེབས་པ་དང་གསེལ་དཔོན་མཁུན་རབ་སྐྱ་གཤེགས། རིན་པོ་ཆེས་ཐུགས་ངལ་
ཚད་མེད་གནང་། སྐབས་དེར་དགོན་སྡེ་རྣམས་ཀྱི་བསུ་མ་ཡ་ཨན་ལ་འབྱོར། རིན་
པོ་ཆེ་འདོ་ལེར་བཞུགས་ནས་བསུ་མ་རྣམས་དང་ལྟན་ཏུ་ཕེབས། ཐུགས་ཟམ་ཁར་
ཕེབས་པ་དང་དར་མདོ་ནས་བསུ་མ་མི་གྲངས་སྟོང་ལ་ཉེ་བར་སླེབས། ལ་སི་བྱུག་
ཏུ་དར་མདོའི་དགོན་ཁག་རྣམས་ཀྱི་དགེ་འདུན་པ་རྣམས་བསུ་བ་སེར་སྤེང་དང་།
དུང་དང་རྒྱ་སྤྱིང་། ར་དང་རོལ་མོ་སོགས་ཀྱིས་བསུ་མ་འབྱོར། དར་མདོར་ཁ་བ་
རྒྱ་མཚོ་ཚང་སར་བཞུགས། དར་མདོའི་དགོན་ཁག་རྣམས་འགྲེད་དང་མང་ར་
ཟབ་རྒྱས་སྟོས། ཞག་ཉི་ཤུ་ཙམ་བཞུགས། དེ་ནས་རང་དགོན་དུ་ཕེབས་ཅིང་ཉིན་
ཞག་བདུན་རིང་ཚོགས་པ་འཚོགས། གྲ་མང་ལ་འགྲེད་དང་མང་ར། གྲ་རེ་ལ་
ཚོས་གོས་དམར་སེར་རེ་དང་རྒྱ་དངུལ་དཀར་པོ་སྟོར་རེ་དང་། ཡོན་བདག་རེ་ལ་
ར་བག་ཆེན་རེ་དང་དར་མདོ་ཆོན་སྐྱ་ལཱའི་མདའ་དར། མི་ཉག་ཡུལ་གྱི་དགོན་པ་སོ་སོ་
ལ་གོས་ཆེན་སྐྱས་ལྟན་ཡུག་རེ་དང་། འགྲེད་དང་མང་ར་བཅས་བཀའ་དྲིན་
བསྐྱུལ། །དགུང་ལོ་ང་བརྒྱད་པའི་ཐུགས་སྟག་སྟེ་ལོ་༡༧༥༠་ལོར་བོད་ལྗེ་དུག་པར་
དར་མདོར་ཕེབས་ཏེ་སྤྱིང་གཞུང་གསར་པའི་དབུ་བྲིད་རྣམས་ལ་མཇལ་དར་སྟོན།
དམངས་གཙོ་བཙོས་བསྐྱར་ལས་འགུལ་སློབ་སྦྱོང་ནང་ཞུགས། རྒྱ་འབྲུག་སྟེ་ལོ་
༡༧༥༡་ལོར་ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲུའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་མོ་ཡུས་ཏའོ་ཆོན་ནས་
རྒྱ་རིགས་སློབ་མ་བརྒྱད་ཅུ་ལྟག་བྲིད་ནས། གངས་དཀར་རིན་པོ་ཆེའི་མདུན་
ཁམས་གསུམ་གཤམ་དགོན་དུ་སློབ་གཉེར་འབྱོར། ཚོ་གྲུབ་དང་། བཅ་མཁའའི་ཁོར་
བུ། ཚུལ་བྲིམས་ལྷ་བ་བཅས་རིན་པོ་ཆེའི་ཐུག་རོགས་བསྟོས། ལོ་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་
སློབ་མ་རྣམས་ཕྱིར་ཕེ་ཅིང་དུ་ལོག །དགུང་ལོ་རེ་གཅིག་པའི་རྒྱ་སྐུལ་སྟེ་ལོ་༡༧༥༣་
ལོའི་བོད་ལྗེ་དུག་པར་ཀྱང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲུས་གདན་ཞུས་ཏུ་ཕེ་ཅིང་དུ་
ཕེབས་ནས་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་སྟོར་སློབ་བྲིད་གནང་། ཤིང་ཏྲ་སྟེ་ལོ་༡༧༥༤་ལོར་རྒྱལ་
ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་གྱི་འཐུས་མི། གདམས་ཐོན་བྱང་ཞིང་
ཐེངས་དང་པོའི་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་དུ་ཞུགས། ཐེངས་དང་པོའི་

འཚོགས་འདུས་གྱི་ཡིག་ཆ་ བོད་ཡིག་བསྐྱར་བ་རྣམས་ཁྱེད་གཞན་གནང་། དགྲུང་ལོ་
 རེ་གསུམ་པའི་ཤིང་ལུག །སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོའི་ཟླ་བ་བརྒྱ་པ་རྒྱ་ནག་བྱང་ཕྱོགས་གྱི་
 གནམ་གཤིས་མི་འཕྲོད་པའི་རྒྱུ་གྱིས་དགོངས་པ་ལྷན་ཏེ་དར་མདོར་སྤྱིར་ཐེབས།
 དཀར་མཛོལ་ཁུལ་སྤྱི་གྲོས་གྱི་ཚུ་ཡོན་དང་། ཆོས་ལུགས་མཐུན་ཆོགས་གྱི་ལས་
 འཛིན་གནང་། དར་མདོར་གཏན་བཞགས་མཛད། དགྲུང་ལོ་རེ་བཞི་པའི་མེ་
 སྤོལ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར། སྤྱག་མཛོད་དག་དབང་ལོར་བྱ་སྤྱོད་ལའོར་བཅས་དཔལ་
 སྤངས་དགོན་དུ་ཐེབས་ནས་སི་དུ་པར་དོན་ཡོད་ལ་རྒྱ་རོ་ཆོས་དྲུག་སོགས་བཀའ་
 བརྒྱུད་པའི་ཟབ་ཆོས་རྣམས་གྱི་དབང་ལུང་བྲིད་གསུམ་གནང་། དགྲུང་ལོ་རེ་ལྷ་
 པའི་མེ་བྱ་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༦ལོར་དཔལ་སྤངས་དང་། རྫོང་སར་སོགས་གནས་མངལ་
 གནང་ཞིང་སྤྱིར་དར་མདོར་ཐེབས། ལོ་དེའི་ཟླ་བ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་ཆོས་བརྒྱ་
 གསུམ་ཉིན། དར་མདོར་རྗེ་ཉིད་གྱི་མལ་བྲིའི་ཐོག་དུ་དར་དཀར་ཞིག་གཡོག་སྟེ་
 སྤྱིར་མི་ཉག་གངས་དཀར་དགོན་དུ་ཐེབས། ཆོས་བཙུང་ཉིན་རྗེ་ཉིད་དཔུ་
 བཞགས་པའི་དགེ་འདུན་འདུས་སྤེའི་ཆོགས་མཛོད་དང་། ཆོས་བརྒྱ་དགྲུ་ཉིན་སྟེ་
 འབངས་ལ་སྤོལ་དབང་གནང་། ཆོས་ཉིར་དགྲུ་ཉིན་གངས་དཀར་དགོན་དུ་སྤྱོད་
 གཤེགས། །

གསུང་ཆོས་སྐོར། བྱང་པར་འཕགས་བརྟེན་གྱི་འགྲེལ་པ། དཔུ་མའི་མཐའ་
 དབྱེད་ལྟ་བའི་ཡིག་འབྲེད། རྒྱལ་རོང་དགེ་བཤེས་ཀྱི་མཁྱེད་པོ་དོན་གྱི་དྲིས་ལན་
 མཁས་པའི་མགུལ་རྒྱ། སྤྱད་འཇུག་འགྲེལ་པ་མཇུག་མ་རྫོགས་པ། སར་སྤྱན་
 སྐོར་ཆོས་འཁོར་རྣམ་བཞག །བཀའ་བསྟན་བཙུག་གྱི་རྣམ་བཞག །བྱམས་པ་
 སངས་རྒྱས་ཡིན་མིན་གྱི་རྣམ་བཞག །དཔོན་བརྒྱུད་དོན་བདུན་ཅུའི་སྤྱི་དོན།
 ལུས་ཉགས་བསྐྱེད་དོན་ཤེས་རབ་སྦྱོར་མ། རྒྱན་དྲུག་མཚོག་གཉིས་གྱི་བརྟེན་པ་
 སོགས་བརྟེན་ཆོགས་སྐོར། གངས་དཀར་བསང་ཡིག་དང་རྒྱ་རི་རྩོམ་ཅེའི་བསང་
 ཡིག་སོགས་བསང་ཡིག་ཤིན་ཏུ་མང་པོ། གངས་དཀར་གནས་བཤད་དད་པའི་ས་
 བོན་སོགས་གནས་བཤད་སྐོར། ཁམས་གསུམ་གྲགས་བྱམས་ཆེན་ཆོས་འཁོར་སྤྱིང་
 གི་བཅའ་ཡིག་རྩོམ་ཅེ་མཐུད་པ་སོགས་བཅའ་ཡིག་སྐོར། བསྟོ་སྟོན། གསོལ་འདེབས།

གསོལ་མཆོད། གསེར་སྦྱེམས། ཆོགས་བཤད་འབེལ་གཏམ། ཆབ་ཤོག །འཕྱིན་
ཡིག་སོགས་བྱིན་བསྐྱེམས་པོ་ཏི་བཞི་ལྔ་ཙམ་ལོང་བ་བཞུགས་ཀྱང་སྡེ་དགེ་དཔལ་
སྤངས་དང་རང་དགོན་རྩ་ཤིང་སྤར་བཞོས་པ་ཐ་ཐོར་དང་། སི་ཁྲོན་མི་རིགས་
དཔེ་སྐྱོན་ཁང་གི་སྤུམ་རྟགས་བསྐྱེས་དོན་ཤེས་རབ་སྐྱོན་མེ་དཔར་རྩ་སྐྱོན་ཕྱོང་བ་
བཅས་དེང་སང་མངལ་རྒྱ་ཡོད་པ་ཉུང་རྩ་ལས། དེ་མིན་ནམས་སྤྱོགས་སྒྲིག་མ་
ཁོམ་པར་ཆང་མ་མེར་བསྐྱེགས་ནས་རྩབ་ཆར་འདུག །ཅིས་པ་ལ་སོགས་མི་ཉག་
མགོན་པོའི་གསུང་ལས་བཤུས་སོ། །

ཞལ་སྐྱོབ་སྐྱོར། ས་དགེ་བཀའ་རྟེན་གི་བླ་སྤྱལ་མཁན་ཆེན་ནམས་ལས། རྒྱལ་
བ་ཀམ་པ་སྐྱ་ཕྱིང་བཅུ་དྲུག་པ། རྒྱལ་ཆབ་རིན་པོ་ཆེ། གནས་ནང་དཔལ་པོ་རིན་
པོ་ཆེ། བཀ་མོ་རི་པའི་སྤྱལ་སྤྱ། བེ་རི་མཁུན་བཅེ། འཇང་སྐྱོལ་དཀར་སྤྱལ་སྤྱ།
ནམ་མཁའི་ནོར་བུ། སྤྱལ་སྐྱ་ཆོ་དཔག་སོགས་བཀའ་བརྒྱུད་པའི་བླ་སྤྱལ་ནམས་
དང་། བླ་གནས་སྤྱལ་སྐྱ་ཉི་མ་འོད་འབར། བྲག་མཁར་སྤྱལ་སྐྱ་ཀུན་བཟང་། བྲག་
མཁར་སྤྱལ་ཀྱ་པད་དོར། སྤྱལ་སྐྱ་བཙོན་འགྲུས་མཐར་ཕྱིན་སོགས་གསང་སྤགས་
རྟེན་མའི་བླ་སྤྱལ། ལྷ་ཐར་ལམ་དགོན་གྱི་སྤྱལ་སྐྱ་བསྐྱན་པའི་ཉི་མ། རི་ཁྲུང་སྤྱལ་
སྤྱ། དཔོན་པོ་སྤྱལ་སྤྱ། སྤྱལ་སྐྱ་ཀུན་བཟང་སོགས་དཔལ་ལྷན་ས་སྤྱི་བླ་སྤྱལ། གྱི་
ལེ་སྤྱལ་སྐྱ་ཆོས་གྱི་རྒྱལ་མཆོན། སྤྱལ་སྐྱ་འཇམ་དབྱངས་སྤྱལ་ལྷན། མི་ཉག་སྐྱོར་
དཔོན་བློ་བཟང་ཡོན་ཏན། ལྷ་རམས་དགེ་བཤེས་དགོན་མཆོག་བསྐྱན་འདོན།
མཆོན་ཞབས་པ་དགེ་བཤེས་ངག་དབང་པན་བདེ། དགེ་བཤེས་རྒྱལ་མཆོན།
དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བྱམས་པ་སོགས། རི་པོ་དགེ་ལྷན་པའི་བླ་སྤྱལ་ཁག་དང་།
རྗེ་ཉིད་གྱི་ཞལ་སྐྱོབ་རྩ་རྒྱུར་པ་པོད་གྱི་དཔོན་རིགས་སྐྱོར། བྱང་རམ་མདའ་དཔོན།
སྤུམ་མདའ་སྐྱོབས་རྒྱལ། བྱ་ཁོད་སྐྱོབས་ལྷན། རྒྱལ་རོང་ཁོ་སྤྱུབས་རྒྱལ་པོ་རྗེ་རྗེ་
དཔལ་བཟང་། དཀར་མཛེས་ཁང་གསར་དཔོན་མོ་བདེ་ཆེན་དབང་མོ། ལྷགས་
ལ་རྒྱལ་པོ་ཕུན་ཆོགས། མི་ཉག་ཁ་དབུས་དཔོན་འཇམ་དབྱངས། ཨོ་རོང་གཤིས་
བཟང་འཕེལ་དཔོན་དབང་ཕྱག་དང་ཕྱབ་བསྐྱན། མི་ཉག་སྐྱོང་འབྲོག་དཔོན་
ཉོར་དཔལ་དགོན། དར་མདྲོའི་སྤྱ་དཔོན་སྤང་བླ་མ་སོགས་སོ། །

ཆུ་རིགས་སློབ་མའི་སློར་ལ། གོ་མིན་ཏང་སྲིད་གཞུང་གི་ཚུང་ཐུང་གཞོན་པ་
 ལི་ཚུང་རེན། དམག་དཔོན་ཆེན་མོ་ཀྲང་ཞའོ་ལེའང་། སི་ཁྲོན་དམག་དཔོན་
 ལེའུ་ཚུན་ཀྲང་། བྱང་ཆེང་དབུལ་ཁང་དོ་བདག་པོ་པོན་ཏུང་ཨི་ཀྲང་། ཡུན་ནན་
 གྱི་ཏོང་ཡུ་ཡོན། མཁས་པ་ཆེན་པོ་ཀྲང་དབྱི་ལུན། ཆུའི་དགེ་སློང་མན་ཁུང་ལྷ་ཨི།
 ཡོ་མིན་ལྷ་ཨི། ཏུང་ཞི་ལྷ་ཨི་སོགས་མདོར་ན་ཐའེ་ལང་དང་བཅས་པའི་རྒྱ་ནག་
 ཞིང་ཆེན་ཡོངས་ཀྱི་སྲིད་དཔོན། དམག་དཔོན། ཆོང་དཔོན། མཁས་པ། བཙུན་
 པ་བཅས་ཀྱི་སློབ་མ་བརྒྱ་ཕྱག་མང་པོ་དང་། དད་འདུན་ཅན་གྱི་ཆོས་འབྲེལ་ཡོད་
 པའི་སློབ་ཁྲི་འབུམ་མང་པོ་ཡོད་པ། དེ་དག་གི་རྒྱུན་འཛིན་ད་ལྟའི་དུས་སུའང་མི་
 ཏུང་བ་ཅིག་གནས་ཡོད། །

ཨ་མ་ཡུམ་ཆེན་དགོངས་པའི་སློང་ཡངས་ནས། །
 ཨ་ཏོ་སྲིད་ཞི་ཀུན་གྱི་གཙུག་རྒྱུན་ཉིད། །
 ཏ་ཅང་མཁས་བཙུན་གཉིས་ལྡན་གངས་དཀར་རྩེ། །
 ཏ་རི་ཅན་དན་ལྷོན་པའི་དཔལ་ལྷ་ར་བརྩེད། །

ས་སྲོགས་ཀུན་ལ་ཆོས་ཀྱི་སྤྱང་ཆར་འབེབ། །
 ཤ་ཆ་སྤྱིང་རྩེས་ཉམ་ཐག་འགྲོ་ལ་གཟིགས། །
 ལ་ལུང་ཀུན་ནས་མཁས་པའི་ཆོགས་ཀུན་འདུས། །
 ར་བ་དཀར་མོར་རིག་པའི་ཉི་ཟེར་འཆར། །

ཡ་མཆན་རིག་པའི་དབང་ཕྱུག་གངས་དཀར་རྩེ། །
 འ་ཆད་ཆོས་ཀྱི་ལུག་པ་རྒྱ་བོད་མཆོམས། །
 ཟ་ཏོར་མཁན་པོ་ལས་ཀྱང་གྲགས་ཆེ་བས། །
 ཞ་ལོང་འོན་སྐྱུག་སོགས་ཀྱང་ཆོས་ལ་བཀོད། །

མ་སྐྱེས་གདོང་ལྷ་བརྒྱས་པའི་མཁས་རྣམས་དང་། །

ངོ་ལང་སྒྲོད་པར་གོམས་པའི་སྒྲ་སྒྲུལ་ནམས། །
 ཆོ་གཏུག་འོད་ལྷར་གང་གི་གཟི་བྱིན་གྱིས། །
 ཅ་ལ་ར་མགོ་ལྷན་པའི་ཁེངས་པ་བསྟེལ། །

མ་རྒྱ་ཅི་ན་གངས་ཅན་བོད་ཡུལ་སོགས། །
 བ་དན་ལྷར་དཀར་སྟན་པའི་གྲགས་པ་འཕྱོར། །
 བ་སྐྱན་མར་པའི་གདམས་ངག་འཛིན་སྒྲོང་ལ། །
 པ་ཅོག་བཞིན་རུ་བསྟན་པའི་གཙུག་ན་མངོས། །

ན་གཞོན་རུས་ནས་དམ་པའི་ངང་ཚུལ་བཞོལ། །
 ད་ལྟའི་རུས་འདིར་ཡང་དག་མཁས་ཤིང་བཅུན། །
 ཐ་དད་གྲུབ་མཐའི་དབུས་ན་རྟེན་དཀར་བའི། །
 ཏ་ཐ་ག་ཏའི་བསྟན་འཛིན་གངས་དཀར་རྩེ། །

ཉ་རྒྱས་ཟླ་ལྷར་ལྷག་བསམ་ཀུན་ནས་རྒྱས། །
 ར་ཡུན་ཅམ་ལ་གཡེང་མེད་འགོ་དོན་སྒྲོང་། །
 ཆ་ལུགས་རུལ་བས་ཀུན་གྱི་ཡིད་དབང་འཕྲོག། །
 ཅ་དག་རང་ལ་ནན་པའི་ཆོས་ཀྱི་རྩེ། །

ང་རྒྱལ་ལ་སོགས་ཉོན་མོངས་དབྱིངས་སུ་དག །
 ག་འཛོལ་མེད་པ་སེམས་ཀྱི་གནས་ལུགས་རྟེན། །
 ཁ་བ་ཅན་འདིར་གཏུལ་བྱའི་དོན་རྩོགས་ཤིང་། །
 ཀ་དག་ཀུན་བཟང་སྒྲོང་རུ་རེ་ཞིག་མནལ། །

གཉིས། གཟན་དཀར་ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ།

གཟན་དཀར་ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ། རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་ཆུ་ལུག་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩
 ལོར་མི་ཉག་ལྷ་སྐང་འབྲོག་སྡེ་རུ་སྤྱུ་འབྱུངས། དགུང་ལོ་བཞི་པར་མདོ་མཁུན་
 བཅེ་ཡེ་ཤེས་རྩོམ་རྒྱུ་ཡང་སྤྲོད་རོལ་འདོན། རྒྱལ་རོང་མ་རྒྱ་སྤྱིད་ལུང་དགོན་པའི་
 བསྟན་བདག་རུ་དབང་བསྐྱུར། ཡི་གེ་སྒྲིབ་སྒྲིག་ནས་བཅམས་ཏེ་སློབ་གཉེར་
 གནང་། དགུང་ལོ་བཅུ་པར་སྡེ་དགའི་རྩོགས་ཆེན་དང་། རྩོད་གསར་བཤད་གྲ་
 སོགས་ཐེབས་ནས་ཐོས་བསམ་གནང་། སྤྱི་ལོ་ལོ་རབས་དྲུག་ཅུ་པ་ནས་བརྟན་
 ཅུ་པའི་མཆུག་བར་དར་མདོ་རྩོད་ཁོངས་སུ་བསམ་སློབ་བསྐྱུར་བཅོས་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་
 བྱ་བཅུག རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོའི་ནང་རུ་བརྟུང་བརྟེན་ཡང་བ་ཐེབས།
 སློག་གི་ཉེན་ཁ་ལས་ཐར་ཙམ་བྱུང་། ཀྱང་གོའི་བཅོས་བསྐྱུར་དང་སྒྲོ་འབྲེད་ཀྱི་
 སྤྲོད་རུས་དང་བསྟན་ནས། རྩོད་སྤྲོད་གོས་ནང་རུ་བཞུགས། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩་ལོར་
 འབའ་པ་བཀྲ་ཤིས་ཆོ་རིང་གིས་དབུ་བྲིད་པའི། བོད་རྒྱ་ཆོག་མདོད་ཆེན་མོ་ཚུམ་

སྤྱི་གཉིས་ལས་སྒྲིའི་ནང་ཞུགས། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༡ལོར་སི་ཁྱོན་ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་དོན་གཙོ་བོ་ལས་ཁུངས་གིས། སི་ཁྱོན་ཞིང་ཆེན་བོད་ཡིག་སློབ་གྲྭ་འཁྲུགས་པའི་སློབ་འདོན་གནང་ཞིང་སློབ་སྤྱི་གཞི་པའི་འགན་བཞེས་པ་དང་། བོད་ཀྱི་སློབ་རྒྱ་རིག་གནས་ཐུར་སློབ་དང་དར་སྤེལ་གྱི་ཆེད་དུ་དགེ་རྒན་ཡང་གནང་། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་སི་ཁྱོན་ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་དུ་ལས་བསྐྱར་གནང་ཅིང་ཀུའུ་རེན་གྱི་འགན་བཞེས། དེ་ནས་བརྒྱུད་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་དང་། དཔེ་རྒྱུ་སྤྱི་གཉིས་སྤྱི་གྲོ་ལ་མཛོད་རྒྱུ་ཆེ། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༧ལོར་བཀའ་བསྐྱར་དཔེ་བསྐྱར་གྱི་ཕྱག་ལས་གཙོ་འགན་བཞེས་ཏེ་དེར་དུས་ཀྱི་རྒྱལ་བའི་བཀའ་བསྐྱར་དཔེ་བསྐྱར་སྤྱི་གཉིས་མ་འདི་ཡོངས་སུ་གྲུབ། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ལོར་ཞིབ་འཇུག་པའི་ལས་སློབ་བཞེས། རྒྱལ་ནང་དུ་སྟོ་རྒྱལ་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་དང་། གྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་སོགས་དང་། སྤྱི་རྒྱལ་ནས་རི་པན། ཨ་རི། དབྱིན་རི། འཇར་མན་སོགས་ཀྱིས་གདུན་ཞུས་ལྟར་ཐེབས་ནས་བོད་ཀྱི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་འཆད་སྤེལ་གནང་རྒྱུ་འགོ་བཙུགས། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༩ལོ་ནས་རྒྱལ་ཡོངས་མི་དམངས་འཐུས་མི་ཚོགས་ཆེན་ཐེངས་བདུན་པའི་མཇུག་གི་འཐུས་མིར་གདམས་ཐོབ་བྱུང་། དེ་ནས་སྐབས་བརྒྱད་པ་དང་། སྐབས་དགུ་པ་དང་། སྐབས་བརྒྱ་པ་བཅས་ཀྱི་འཐུས་མི་དང་། གྲུང་ཁོ་ན་དང་བསྐྱར་མཐུན་ཚོགས་ཀྱི་རྒྱལ་ལས་ལས་འཛིན། སི་ཁྱོན་ཞིང་ཆེན་ནང་བསྐྱར་མཐུན་ཚོགས་ཀྱི་དྲུང་ཆེན་གཞིན་པ། བཅས་ཀྱི་གོ་གནས་བཞེས། སྤྱི་ལོ་༡༧༦༠ལོར་དབྱིན་ཡུལ་དུ་ཐེབས་ནས་ཨོ་ཁི་སི་སྤྱོ་ཏིའི་སྐད་ཡིག་སློབ་གྲྭའི་ནང་དུ་བཞུགས་ནས། དབྱིན་རིའི་སྐད་ཡིག་སློབ་གཉེར་གནང་། སྤྱི་ལོ་༡༧༦༩ལོར་བོད་དབྱིན་ཚོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཚུམ་སྤྱི་གཉིས་འགན་གཙོ་བོར་བཞེས། ད་ལྟ་དཔལ་བཅེགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུ་ཞིབ་འཇུག་ཁང་བཙུགས་ནས། འཛིག་ཉེན་ཐོག་གི་བོད་ཡིག་དཔེ་རྒྱུ་དཔེ་དཀོན་ཐམས་ཅད་བསྐྱར་ཕྱག་གནང་ཞིང་ཉམས་གསོ་དང་། སྤྱི་རྒྱུན་གནང་སྟེ་དཔེ་རྒྱུ་པོ་ཏི་སྟོར་ཕྱག་ལ་ཉེ་བ་ཅིག་འགྲེམས་སྤེལ་གནང་དང་གནང་ཐུས་སུ་མཆིས། ཁོང་གིས་ཕྱགས་འགན་གཙོ་བོར་བཞེས་ནས་གྲུབ་པའི་བསྐྱར་བཙོས། 《བོད་རྒྱུ་ཚོག་མཛོད་ཆེན་

མོ་》དང་། 《བོད་དབྱིན་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་》གཉིས་ཡིན་ཞིང་། གཞན་ཡང་
 དབྱུང་ཚྭ་དང་། དཀའ་འགྲེལ་རིགས་འགའ་ཞིག་བཞུགས་ཡོད། རུས་རྒྱན་
 རུ་ཨ་རི་དང་། དབྱིན་ཡུལ་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ཁག་
 དང་། ཞིབ་འཇུག་ཁང་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་ཤེས་རིག་སྐོར་གྱི་བཀའ་སློབ་གནང་
 ཞིང་། ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་འབྲས་རྣམས་བོད་རྒྱ་
 འདྲན་གནང་ཞིང་ཡོད། རིག་པའི་གནས་ཀྱན་སྤྱགས་སུ་ཆུད་ཅིང་བོད་རྒྱ་དབྱིན་
 གསུམ་གྱི་སྐད་ཡིག་ལ་ཐོག་པ་མེད་པའི། ཁོང་ཉལ་བུའི་མཁས་པ་ནི་མང་རུ་ཡོད་
 སྲིད་ཀྱང་། དེང་གི་རུས་འདིར་ཆོས་བརྒྱད་ལམ་ཁའི་རྩ་བ་ཞིན་དོར་ནས། སྤར་
 གྱི་བཀའ་གདམས་པའི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རྣམས་ཀྱི། རྣམ་ཐར་ཇི་བཞིན་
 བསྐྱེད་པའི་སླ་མ་ནི་རྗེ་འདི་ཉིད་ཅུ་ལས་དེང་གི་རུས་འདིར་མཐོང་རྒྱ་དཀའོ།

ག་དག་ཚོགས་པ་ཆེན་པོའི་སློང་ཡངས་ནས། །
 ཁ་བ་ཅན་གྱི་རིག་གཞུང་ཉམས་གསོའི་ཆེད། །
 ག་ལེར་གདོང་དམར་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་རུ། །
 ད་རྒྱལ་སྤངས་ཉེ་མདོ་ཁམས་སྤྲོངས་འདིར་ཐེབས། །

ཅ་ལག་གང་ཡོད་དཔེ་རྙིང་ཆེད་རུ་གཏོང་། །
 ཆ་རྒྱུན་དཔེན་ཀྱང་འབད་པས་སྤར་རུ་བསྐྱེད། །
 ཇ་ཡུན་ཅུ་ལའང་ཡེངས་མེད་ཁྱུ་དག་མཛོད། །
 ཉ་ཉག་སྲིད་གྱི་ལས་ལ་ཐབས་ཀྱིས་བྱེད། །

ཏ་ལ་ལ་མགོ་ལྷན་པ་ཡང་དག་རྙིང་། །
 ཐ་དད་གྲུབ་མཐའ་ཀྱན་ལ་སྤྱོད་པས་རིས་བྲལ། །
 ད་ཉལ་དམ་པའི་ཆོས་ཀྱི་ཆོང་རའི་ཁྲོད། །
 བ་ཀྱས་པལ་པ་ཉལ་བུའི་བརྒྱལ་ཁྱགས་འཛིན། །

པ་རུའི་སྒོད་རུ་བཅུག་པའི་རིན་ཆེན་བཞིན། །
 ཕ་མེས་རིག་གཞུང་སྤྱང་བའི་རྣམ་ཐར་འདི། །
 བ་སོའི་རྒྱ་ཆ་སོགས་ལས་རིན་ཆེ་བ། །
 མ་འོངས་གཞིན་རུ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱང་བར་འོས། །

ཅ་ར་བཅུད་གཅོད་གནང་རྒྱ་ཡིག་རྟིང་དང་། །
 ཆ་གྲང་བྱད་རུ་བསད་དེ་སྤྱད་ཡིག་བསྐྱངས། །
 ཇ་དྲག་བྱགས་ཀྱིས་བཞིན་པ་སློབ་གསོའི་ལས། །
 ཉ་ལེར་གཟིགས་པ་བྱབ་བསྟན་ཉི་མའི་ཞལ། །

ཞ་འཐེངས་ཐེབས་ཀྱང་ཀྱན་གྱི་མིག་ལམ་མངོས། །
 ཟ་འོག་ཆས་གོས་འཇའ་ཚོན་བཞིན་རུ་གཟིགས། །
 འ་འུར་འདུ་འཛིང་ཁྲོད་རུ་ཚོས་བརྒྱད་དོར། །
 ཡ་མཚན་གྲུབ་པའི་རྟགས་འདི་གཞན་ལ་དཀོན། །

ར་བ་གངས་རིས་བསྐྱར་བའི་ཡུལ་སྤྱོད་འདིར། །
 ལ་རྒྱ་ཁ་ལ་བྱིར་མཁན་མང་མོད་ཀྱང་། །
 ཤ་ཞེན་གཏིང་ནས་བཅངས་ཏེ་ལག་ལེན་མཁན། །
 ས་སྤྱོགས་འདི་ན་གཟན་དཀར་སྤུལ་སྤྱུ་ཅམ། །

ཏ་ལའི་དུག་ལྟར་གཤིན་གསོན་དཀོར་ལ་འཛེམས། །
 ཨ་ཏི་རྩོགས་ཆེན་དགོངས་པ་མངོན་གྱུར་ཀྱང་། །
 ཨ་རུའི་ལམ་གྱི་ངང་ཚུལ་རྣལ་འབྱོར་པ། །
 ཨ་རྟོ་ཚོས་པའི་ཁྲོད་ན་བྱིད་འདྲ་དཀོན། །

གསུམ། གྱི་ལེ་ཆོས་གྱི་རྒྱ་མཚོ།

གྱི་ལེ་མཆོག་སྤུལ་ཆོས་གྱི་རྒྱ་མཚོ་ནི་རབ་བྱུང་བཙུ་ལྔ་པའི་ལྷགས་བྱ་སྤྱི་ལོ་༡༩༢༡
 ལོར་ཡབ་ལྷ་བ་མགོན་པོ་དང་། ཡུམ་རོང་མ་ཆེ་རིང་སྒྲོལ་མ་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ།
 མདོ་ཁམས་ཁྱ་སྤྱིང་རྫོང་ཁྱ་སྤྱིང་དགོན་ཆེན་གྱི་ཞོལ་ཐར་པ་གོང་མེ་རུ་སྤྱ་འབྲུངས།
 མཚན་ནམ་མཁའ་རྒྱལ་མཚན་གསོལ། རུང་རུས་ནས་བྱམས་དང་སྤྱིང་རྫོང་རྫོང་རང་
 བཞིན་ཅན་གྱི་བྱིས་པ་ཞིག་ཡིད་ཅིང་། དགུང་ལོ་བཞི་པ་སོན་པའི་སྐབས་སུ་ཅེད་
 གོགས་བྱིས་པ་རྣམས་ལ། བྱ་བྱིའི་ཆང་གཏོར་ནས་བྱིས་སྤྱག་འཛིན་རྒྱུ་ཅེད་མོ་
 འགོག་པ་བྱས་པས། ཡུལ་དེའི་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱིའི་ཆང་གཏོར་བའི་ལས་ཀྱང་
 རུ་ཕྱིན། དགུང་ལོ་ལྔ་པ་སོན་པའི་སྐབས་སུ་གྱི་ལེ་སྤུལ་སྤྱིང་ཡང་སྤྱིང་རོས་འཛིན་
 བྱས། དེ་ནས་གྱི་ལེ་དགོན་རུ་གདན་དྲངས་ནས་བསྐྱབ་གཉེར་གནང་། ཡི་གེ་

འབྲི་སློག་ནས་ཆོ་ག་སློག་འདོན་སོགས་མཐར་ཕྱིན་པར་བསྐྱབས། དགྲུང་ལོ་བརྒྱ་
གཉིས་པའི་ཆུ་སློལ། སྤྱི་ལོ་༡༧༣༢ལོར་གྱི་ལེ་རིན་པོ་ཆེ་དབྱུས་ལྷ་སར་ཕེབས།
འབྲས་སྤངས་དགོན་ཏུ་སློབ་གཉེར་ཞུགས། སྤྱགས་བཙོན་ཆེན་པོས་གཞུང་ཀ་བོད་
ལྷ་ལ་བསྐྱབ་གཉེར་གནང་བས་མཁས་པའི་མཆོན་སྟན་རྒྱས། དགྲུང་ལོ་ཉེར་ཤུ་
པར་སྤྱི་ལོ་༡༧༤༠པའི་ལྷགས་འབྲུག་ལོར་ལྷན་སློན་ལམ་ཆེན་མོའི་ཆོགས་དབྱུས་སུ་
མཆོན་ཉིད་དམ་བཅའ་བཞག་ཅིང་། ལུང་རིག་གི་རྩོད་པའི་མཐར་ཕྱིན་པས་ལྷ་
ལྷན་རབས་འབྲམས་པའམ་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་སྟན་བཞེས། དེ་ནས་རང་
ཡུལ་དུ་སྤྱིར་ཕེབས། དད་ལྷན་མང་པོར་དགེ་བསྐྱལ་གྱི་ཆེད་དུ་བྲག་གཡལ་དང་།
འདབ་པ། ཕྱག་སྤེང་། རྒྱལ་ཐང་སོགས་སུ་ཕེབས་ནས་བཀའ་ཆོས་དང་ཁྲིམ་
དབང་སོགས་གནང་། རྒྱ་ནག་གི་དད་ལྷན་སློབ་མ་མང་པོའང་འདུས། སྤྱི་ལོ་
༡༧༥༥པའི་ཤིང་ལྷག་ལོར། འཇང་ཡུལ་དུ་ཕེབས་ཤིང་རྒྱལ་ཐང་དུ་དད་ལྷན་མང་
ཆོག་མང་པོ་ལ་བཀའ་ཆོས་དང་། བཀའ་དབང་གནང་ནས་བཞུགས་པའི་སྐབས་
སུ། སི་ཁྲོན་ཞིང་ཆེན་ནང་བསྟན་མཐུན་ཆོགས་ཀྱིས་བཀོད་མངགས་ལྟར་ནང་
བསྟན་ལས་རིགས་ཀྱི་འཕྲས་མིའི་གྲལ་དུ་པེ་ཅིང་དུ་ཕེབས། སྐབས་དེར་ཀུན་ཞིའི་
མའོ་ཅེ་དུང་སོགས་ཏང་དང་། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་མགོ་བེད་ནམས་དང་མཇལ་འཕྲད་
ཐོབ་པ་མ་ཟད། རྒྱལ་པའ་རྒྱལ་གཉིས་དང་མཇལ་འཕྲད་ཐོབ། དེ་ནས་རྒྱ་ནག་
ས་ཁུལ་ཁག་ལ་གཟིགས་བསྐྱོར་ཕེབས་ནས། སྤྱིར་རང་དགོན་དུ་འབྱོར་པ་དང་།
ཁམས་སྤྱགས་ཀྱི་གནས་སྤངས་ཇ་དྲག་ཆེ་བའི་གནས་ཚུལ་ལ་གཟིགས་ཏེ། ཡུན་
ནན་རྒྱལ་ཐང་དང་། བདེ་ཆེན། དེ་བཞིན་དཀར་མཛེས་ཁུལ་གྱི་ཕྱག་སྤེང་དང་།
འདབ་པ་སོགས་སུ་ངོ་ལོག་བྱིང་འབྲུག་མི་འབྱུང་བའི་ཆེད་དུ། མང་ཆོགས་ལ་ཞི་
བདེའི་སློབ་གསོ་བསྐྱུད་མར་གནང་། ཁམས་སྤྱགས་དམངས་གཙོ་བཙུན་བསྐྱར་
བྱས་རྗེས་སུ་དཀར་མཛེས་ཁུལ་སྤྱིད་གོས་ཁང་དུ་གདན་ཞུས་ལྟར། ཁུལ་སྤྱིད་གོས་
ཀྱི་ཟུ་ཡོན་དང་། ཁུལ་ནང་བསྟན་མཐུན་ཆོགས་ཀྱི་ལས་འཛིན་སོགས་གནང་།
རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོ་ལོ་བཅུའི་རིང་། མ་ཉེས་ཁ་ཡོག་གི་མནར་གཅོད་
སྤངས། སྤྱི་ལོ་༡༧༧༧ལོར་སྐབས་བརྒྱ་གཅིག་པའི་གོས་ཆོགས་ཐངས་གསུམ་པའི་

རྒྱུ་མཆོས་དང་རང་མོས་གྱི་སྲིད་རྒྱུ་ལོག ། ཁོང་དང་ལྷན་ནམས་གྱིས་ཡོན་
 འབྲུལ་གང་ཡོད་དེ་དག་བདག་འཛིན་གང་ཡང་མེད་པར་དགོན་པ་ཉམས་གསོ་
 དང་། གཞི་རིམ་སློབ་གྲུའི་ཐེབས་ཅར་གནང་། རྒྱུ་ཉིད་ཟས་ཞོར་གང་ལའང་ཞེན་
 པ་མེད་པའི་རྣལ་འབྱོར་པའི་མཛེད་པ་བསྐྱུངས། སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོར་སི་ཁྲོན་ཞིང་
 ཆེན་བོད་ཡིག་སློབ་གྲུ་ནས་ཐོན་པའི། སྤྱི་རོ་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་འགར་ཐར་དགོན་
 པའི་སྤྱི་རྒྱུ་སྤྱུལ་སྤྱུའི་ཡང་སྲིད་རོས་འཛིན་གནང་ཞིང་བཀའ་ལྷན་དབང་གསུམ་
 སོགས་སྤྲོན་གྲོལ་གྱི་གདམས་ངག་སྤྲེལ། ཤིང་གྱི་སྤྱི་ལོ་༡༧༥༥ལོའི་ཟླ་བ་༡༢པའི་
 ཆེས་༡༥ཉིན་གྱི་ཕྱི་རོར། སྤྱི་རྒྱུ་སྤྱུལ་སྤྱི་ཡོན་ཏན་རྒྱ་མཚོ་ལ་རྒྱུ་ཉིད་གྱི་ཞལ་
 འདོན་ཕྱག་དཔེ་རས་གཏུམ་ཅན་དེ་ཕྱག་ཏུ་གནང་ཞིང་། ངས་བྱིད་ལ་བྲིད་ལྷང་
 གང་བྱས་ནམས་རི་ལྟར་ཉམས་སུ་ལེན་པ་བྱོད་རང་ལ་རག་པ་རེད། སྤྱི་ཆུན་ང་
 འཆི་སོང་ན་ལུས་ཐོག་གི་གོན་པ་དང་། མཚོད་བྲིའི་ཐོག་གི་དཔེ་ཆ་འདི་དག་ལས་
 གང་ཡང་མེད། དཔེ་ཆ་འདི་དག་དགོན་པས་བྲིས་སོང་ན་གཞན་པ་ཚོད་སྤྱིང་
 དགོས་པའི་དངོས་རྒྱུས་གང་ཡང་མེད་ཅེས་གསུངས། དེའི་ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པ་སྤྱི་
 མོ་སྤྱི་གཤེགས་སོ། །

རྒྱུ་ཉིད་ལོན་ཏན་ནི། །
 དངོས་པོ་གང་ལ་ཞེན་མེད་པས། །
 ཡོད་རྒྱ་བསྐྱུར་དང་འགོ་ལ་བསྒྲེ། །
 དངོས་སློག་མེད་པའི་མཛེད་སྤྱོད་གྱིས། །
 སོར་སྤོམ་མིག་འབྲས་བཞིན་ཏུ་སྤྱང་། །
 ཟབ་རྒྱས་ཆོས་གྱི་གཞུང་ལུགས་ནམས། །
 མ་འདྲེས་རིག་པའི་སྤྱོད་ན་གསལ། །
 ཏུས་གྱིས་ལྷན་པའི་ཡོ་ལང་ལ། །
 རི་མི་སྒྲུལ་པའི་རྒྱལ་ལུགས་འཛིན། །
 མདོར་ན་སྤོ་གསུམ་སྤྱོད་པ་གང་། །
 ཟས་གཙང་སྤྲས་པོའི་རྒྱུ་ལུགས། །

རྒྱུ་བཞོད། ལ་མོ་ཆེན་པོ་དཀར་ཆག་གསལ་བའི་མེ་ལོང་བརྒྱགས་སོ།

མི་ཉག་འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པས་བཙུགས།

རྒྱ་བོད་ཀྱི་སོ་འཛམས་སུ་གངས་རི་བརྒྱད་པོ་གནམ་ལ་རྒྱག་པ་འདྲ་བ་ལ་མོ་ཆེ་ལྟ་
མོ་སྒྲན་སྒྲ་མཆེད་བརྒྱད་རུ་གྲགས་པའི་དཀར་ཆག་གསལ་བའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ།
སྒྲ་མ་དང་མཁའ་འགྲོ་རྣམས་ལ་ཕྱག་འཛུལ་ལོ། བོད་ཀྱི་གྲུབ་ཆེན་ཞིག་པོ་ཞེས་བྱ་
བ། དར་ཆེ་ལ་མོ་ཆེན་ཞེས་ལྟ་། དུལ་སར་ལྟ་ཁང་སྤྱོད་བྱ་བ་ཅིག་ན། རྒྱན་ཅིག་རྟ་
འཛོམས། དབྱིད་ས་རྒྱ་རྩོས་པ་དང་། དགོན་པ་གཅིག་བྱེད་དགོས་བསམ་པས།
དབེན་ཅིག་མིང་དྲངས། དེའི་ཕྱི་འབྲིད་ཅམ་ན། བོན་པོ་ལྷགས་ཀྱི་བྱ་རུ་ཅན་
བརྒྱད་ཀྱིས་དཔོན་བྱས་པའི་མི་རའི་མགོ་བོ་ཅན། བྱའི་མགོ་བོ་ཅན་ལ་སོགས་པ།
མགོ་མི་འདྲ་བ་སྣ་ཚོགས་ཡོད་པའི་དམག་ཅིག་སྤྱོད་ནས། དུལ་འདི་ན་དགོན་པ་
མ་བཟུང་། གནས་འདི་དཔེ་ཡིན་ཟེར། དེ་ནས་དཀར་གཏོར་ཆ་གཅིག་དང་།
དམར་གཏོར་ཆ་གཅིག་བྱོན་པས། གང་གི་མགོན་ཡིན་བསམ་ནས་ཉིང་དེ་འཛིན་
གྱིས་བསྐྱོས་པས། གང་ལ་ཡང་ལྟར་མ་ཉན། དབེན་དེ་ཐོག་ཅིག་ཐོན་པའི་ཆོས་
བརྒྱ་གསུམ་རུབ་མོ་གཅིག་ལ། བོན་པོ་ལྷགས་ཀྱི་བྱ་རུ་ཅན་བྱད་མེད་ནག་མོ་མི་
བས་བོང་གི་བདུན་འཁྱུར་ཅམ་གྱི་ཆེ་བ། བརྒྱད་ཀྱིས་དཔོན་བྱས་པའི་སྐུ་དང་
གཟུང་དང་། ལྟ་མ་སྤྱོད་སྤྱོད་པརྒྱད་ལ་སོགས་པ་བསམ་གྱིས་མི་བྱུང་བ་ཅིག་འདུས་
པའི་དམག་བྱུང་། མེ་རི་དང་རྩོ་རྩེའི་ར་བ་ལ་སོགས་པའི་གྲུར་ཁང་བདུན་རིམ་
གཅིག་བསྐྱོམས་པས། ཁོང་རྣམས་གྲུར་ཁང་ནང་རུ་ཚུད་པས། བྱད་མེད་ན་རེ།
རྒྱ་གར་དང་བོད་ཀྱི་ཆོས་པ་འགས་ཆོས་མི་མཐུན་པའི་བྱ་བ་སྣ་ཚོགས་བྱས་པ་ལ་
དེད་ཅག་གིས་ལོ་བདུན་རུ་ཆར་མི་འབབ་པར་བྱས་པ་དང་། ལ་ལའི་སློག་དང་
བྲལ་བར་བྱས་པ་དང་། ངན་སོང་རུ་བཏང་བ་དང་། ཆིབས་པ་བསད་པ་དང་།
བརྒྱད་པའི་རྒྱུ་བཙུག་པ་དང་། དུལ་ཁམས་འབྲུག་པས་གང་བར་བྱས་པ་དང་།
ས་གཡོ་བ་དང་། སྤོང་རྒྱལ་ཕྱང་བར་བྱས་པ་དང་། ཆར་རྒྱ་རུས་སུ་མི་འོང་བ་
དང་། དུལ་མི་ཐམས་ཅད་སྤྲུག་བསྐྱེད་པར་བྱས་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་བྱུང་སློགས་

ལྷ་སྒྲོབ་དཔོན་རྩུ་འོས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གསང་བ་ལྟོས་སྒྲོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས།
 ཤིན་རྩུ་འབྲུག་པས། རེད་རྣམས་ཀྱི་བྱང་གི་རྒྱལ་ཁམས་འཇིག་པ་དང་། ཆར་ཆེན་
 དང་ཆར་ཆུང་། ཐན་ཆེན་དང་ཐན་ཆུང་། མི་ལ་ན་ཆ་བྱང་བ་དང་། རྒྱགས་ལ་
 གོད་ཀ་བྱང་བ་དང་། མི་ཐམས་ཅད་སྤྱག་བསྐལ་བ་དང་། ཁ་སྤྱོད་དང་སྤྱོད་
 གཞི་བྱང་བ་དང་། ལུ་ཕོ་མི་སྤྱོད་བར་བྱས། ད་སང་བོད་ན་འབྲི་སྤྱག་གཉིས་འབྲུག་
 པ་བྱེད་པས། ལམ་ལ་གནས་པ་རྣམས་སེམས་འབྲུག་པ་དང་། ཤིན་རྩུ་འབྲུག་པ་
 རེད་རྣམས་ཀྱིས་བྱེད་དོ། དེ་བཞིན་རྩུ་རེད་རྣམས་དཀར་ནག་གི་དཔང་ཕོ་ཡིན་
 པས། དཀར་བ་དང་ཡག་པ་བྱེད་པ་རྣམས་ལ་ཡོན་ཏན་དང་། བྱག་པ་དང་
 ཉེས་པ་སྤྱོད་པ་རྣམས་ཆད་པ་བྱེད་དོ། བྱོད་ཀྱི་འཁོར་རྩུ་གཏོགས་པ་རྣམས་
 ཁྲིམས་ལ་མི་གནས་པས། བྱོད་ཀྱིས་ཅི་ཟེར་བ་ནི་མི་བྱེད། མི་བྱེད་ཟེར་བ་ནི་བྱེད་
 པས། ལྷ་བ་འདྲིའི་རྒྱབ་མ་ཆོས་བརྩུ་གསུམ་རྩུབ་མོ་ཆོ། བྱོད་འདྲིར་འཆོགས་པ་
 ཐམས་ཅད་ལ། ཤ་བ་ཁྲག་འབྱུང་གི་སྤྱ་འདྲེ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་དམག་འོང་བས། ལ་
 ལ་ནི་ཤ་ལ་དགའ། ལ་ལ་ནི་ཁྲག་ལ་དགའ། ལ་ལ་ནི་རུས་པ་ལ་དགའ་བ་རྣམས་
 ཀྱིས་དམ་ཆད་ཡིན་པས། བྱོད་རྣམས་གཅིག་ཀྱང་མ་ལུས་པ་བྱེད་དོ་ཟེར། དེ་ནས་
 མི་སྤྱང་བར་བྱུར་རོ། །ཞག་བརྩན་ཙམ་ན་ཞིན་ཞིག་ཡིད་ལྷག་པས། འཆོགས་པ་
 ཡང་རང་དགའ་བ་བཏང་། བརྩན་བཙོས་འགའ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་གཏོར་བའམ།
 མེ་མཆོད་བྱ་སྤྱམ་པ་བྱུང་བས། ལྷ་མ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་ཅིང་། དེ་ནས་མི་ལམ་
 ཡང་འབྲུག་པ་བྱུང་བས། ལ་ལ་ན་རེ་རིམ་འགོ་བྱེད་དགོས་ཟེར། ཅི་ཡང་མ་
 བྱས་པས། མཉམ་ཉིད་ཆེན་པོའི་ངང་ལ་བཞག །ལྷ་བ་རྒྱབ་མའི་ཆོས་བརྩུ་
 གསུམ་རྩུབ་མོ་ལ་བྱེས་ཡུལ་ན་ཅི་འདུག་རུས་གཅིག་ནད་ཀྱིས་བཏབ། བ་ཆ་དྲག་
 ཕོ་བྱང་བ་ལ་ཆེས་དང་རིམ་གྱི་ཅི་ཡང་མ་བྱས་པས། ལྷ་པ་གསུམ་ཤི་བ་དང་། ད་
 བྱི་སྤྱི་ཤི་ཤི་དཔེན་ནང་རྩུ་བརྩུག་དགོས་བསམ་པ་དང་། བྱད་ཀྱང་སོས་ཏེ་ཐལ།
 བྱད་པའི་འཆོ་པ་དང་ཟད་ཀྱང་མོད་དེ་ཐལ། དེ་ནས་རི་དེའི་རྟེན་པ་དང་རིའི་
 མགོ་རྩ་སྤྱིལ་ཕོ་བྱེད་བསམ་པས། རི་དེའི་རྟེན་རྩུ་སྤྱིལ་ཕོ་མང་ཕོ་བྱས། ཏ་རྒྱག་
 པའི་ལམ་བྱས། དེའི་ལྷ་བ་ཉའི་ཉིན་པར་གཅིག་ལ་བྱད་མེད་རྒྱུ་ཆ་མང་པོས་

བརྒྱན་ཅིང་། གསེར་དབུལ་དང་བྱི་རུ་དང་། ལུ་ཏིག་དང་། ལུ་མེན། ལུ་ཤེལ་
 དང་། རུང་ལ་སོགས་པས་རྒྱན་གྱིས་བརྒྱན་པ་བརྒྱད་དང་། རུང་མེད་རྒྱན་རྣམ་
 པ་སྣ་ཚོགས་གྱིས་བརྒྱན་པ་མང་པོ་དང་། ལུ་མོ་ན་ཆུང་རྒྱན་གྱིས་བརྒྱན་པ་མང་
 པོ་དང་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་རུ་འོང་བ་བརྒྱད་དང་། དཀའ་ཐུབ་དང་།
 སྤགས་མང་པོ་གཅིག་འདུས་པས་རུང་མེད་ཅིག་གིས་དཔོན་བྱས་པའི་གཡོན་སྐྱོར་
 རུ་བསྐྱོར་བ་བྱས་པས། རྒྱག་གསུམ་གསུམ་འཆལ་ནས། རྒྱས་བཅུགས་བྱས་པས་
 འདི་སྐད་ཟེར། རང་པའི་ཚོས་ཀྱང་བདེན་པར་འདུག །ཁྱོད་ལ་ན་ཆ་དང་། འཚོ་
 པ་ཉམས་པ་དང་། ཉམ་ང་བ་དང་། བག་ཆ་བའི་ཅིག་བརྗོད་པ་ལ། སྤྱི་སྤྱང་ཡ་
 ང་བ་མ་བྱུང་བས། ཚོས་སྤྱོད་པ་རྣམས་ལ་བདེན་པར་འདུག །དེད་སྤྱི་པ་རྣམས་
 ཀྱང་ཤིན་རུ་དད་པས་ནང་པར་གྱུར་ཏོ། །ཁར་སང་བར་ཆོད་བྱས་པ་ལ་བཟོད་
 པར་གསོལ། ད་དེད་རྣམས་ཀྱི་དོན་རུ་ཚོས་སྤྱོད་པ་རྣམས་ལ་སོ་སོར་བདེན་པའི་
 རྒྱ་གཅིག་ལོང་ཟེར་བ་ལ། དེའི་ལན་རུ་འདི་གསུངས་སོ། །

དགུང་འཁོར་ལོ་ཅིག་བཅུའི་སྤྱི་ལོ་ལ།
 དུལ་ཡོན་ཏན་ཅན་གྱི་དར་ཅེའི་སྤྱང་། །
 མི་རྒྱ་བོད་དུལ་བར་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
 མི་སྐད་རིགས་མི་གཅིག་མང་པོ་འབྱུལ། །
 དུལ་ཚོང་འདུས་རིན་ཆེན་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
 མི་གང་གི་ཅི་འདོད་ཐམས་ཅད་ཡོད། །
 ཉེན་སྲས་པའི་དབང་རྒྱུད་ཡོད་པའི་ཕྱིར། །
 མི་དང་མི་མིན་ལ་སོགས་ཐམས་ཅད་འདུ། །
 སྤྱོགས་མཆམས་རྣམས་རུར་ཁྱོད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
 འབྲུ་མིན་གྱི་རྒྱ་གི་ཐམས་ཅད་འདུ། །
 རྒྱག་ཅེ་འཛོན་རི་རྒྱལ་གཉེན་པོ་དང་། །
 མི་གདོལ་པས་མིང་བཏགས་ལ་མོ་ཅེ། །
 གཡས་ས་བདག་རྒྱལ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
 འགོ་རྣ་ལྟ་སྤྱིན་གྱི་ལ་ཐོད་མཛེས། །
 གཡོན་ས་བདག་རྒྱལ་པོ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །

མགུལ་དུ་བསེ་མཚོ་བྱང་རྒྱན་མཛེས། །
 བར་ས་བདག་རྒྱལ་བྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
 འགོ་རྒྱ་དང་གངས་ཀྱི་གཙུག་མཛེས། །
 འགུལ་འགྲུར་ཆུ་བུམ་པ་མན་ཆད་དེ། །
 གནོད་རྒྱིན་གྱི་བར་མཛོད་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
 རྩ་བུན་དང་རྒྱི་བུན་རྒྱན་དུ་འཐིབས། །
 བྱེད་མན་པོ་ཤོད་པ་མན་ཆད་དེ། །
 ས་བདག་ཁྱའི་བཤོས་ཤིང་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
 ཉགས་ཆེ་ཤིང་ནགས་ཚལ་ལོ་འདྲབ་རྒྱས། །
 རྩོན་དག་བཅོམ་བཞུགས་གནས་ཡིན་པའི་ཕྱིར། །
 ཉགས་པར་སྒྲུངས་པའི་གདན་སྤྱིང་ན། །
 རྒྱལ་སྐས་ནམས་དཀྱིལ་ཀྱང་བཅས་པ་འདྲ། །
 གངས་དེ་ལ་དཔོན་གནས་སུ་བཅའ་ནམས། །
 དོན་བྱང་ཆུང་སྐམ་སར་སྤེབས་པའི་ཕྱིར། །
 གངས་ཆེ་བརྒྱད་དགྲང་དུ་ཆས་པ་འདྲ། །
 གངས་རྒྱ་བོད་གཉིས་ལ་མཚན་སྟན་པ། །
 ཞེས་སོགས་གསུངས་པས་དད་པར་གྱུར་ཏེ།
 རྒྱ་གར་གྱི་གྲུབ་ཐོབ་བྲམ་བེ་མགོན་པོའི་ལྷང་བསྟན་ནི།
 རྩོལ་དཔོན་པར་འབྱུང་གནས་ཀྱིས། །
 མངའ་བདག་ཁྱི་སྤྱིང་ཕྱེའུ་བཅོན་ལ། །
 མ་འོངས་ལྷང་བསྟན་མཛད་པ་ནི། །
 ད་འགོ་སྟོན་པོ་འདུལ་དུ་འགོ། །
 དེ་ཡང་སྟོན་པོ་མ་བདུལ་ན། །
 འཛམ་གླིང་སྟོན་གྱིས་སྟོངས་པར་བྱ། །
 དེ་ཕྱིར་སྟོན་པོ་འདུལ་དུ་འགོ། །
 རྩོ་ཀྱན་སྐྱགས་དམ་ཅི་བདེར་བཞུགས། །
 ལྷ་བརྒྱ་དུས་ཀྱི་ཐ་མ་ལ། །
 ལ་ནི་དུག་ཅུའི་ཁ་རལ་དུས། །
 མཐའ་དམག་ཐམས་ཅད་དབུས་སུ་འོང་། །

བོད་ལ་སྤྱད་བསྐྱེད་ལ་སྤྱོད་ཆོགས་འབྱེད། །
 རྩེ་པ་ཆེན་པོ་འབྲུག་པ་འོང་། །
 གནས་གཞི་ཐམས་ཅད་རྩེ་འབྲུག་བྱེད། །
 རང་བྱུང་རྣམས་ཀྱིས་དམག་དཔོན་བྱེད། །
 ཆེ་རིགས་ཐམས་ཅད་དུག་གིས་གསོད། །
 དུག་རིགས་ཐམས་ཅད་མཆོན་གྱིས་གསོད། །
 དཔའ་བོ་ཐམས་ཅད་རྩོད་ལྟོན་བྱེད། །
 མཐོན་པོ་ཐམས་ཅད་སྒྲིགས་གིས་འབབ། །
 ཆོས་ཉམས་སྤྱི་མི་ལེན་ཁ་ལ་བཤད། །
 དེ་རྣམས་བྱས་པའི་རྣམ་སྤྲིན་གྱིས། །
 གནས་ལ་ཆར་ཆུ་གངས་སྟོང་བྱེད། །
 ས་ལ་འབྲས་དུག་སྤྲིན་མི་ལུས། །
 སྟོ་བྱར་ནད་དང་སྟོག་ཆལ་དང་། །
 དྲང་སྟོང་ནད་དང་སྟུ་ནད་དང་། །
 ཞེ་མ་མེམས་ཅན་སྟོང་རེ་རྩེ། །
 དེ་འདྲའི་དུས་ཆོད་ཤར་དུས་སྟུ། །
 བོད་ཁམས་ཁ་བ་ཅན་འདི་བྱ། །
 པརྩ་ར་ཡི་སྤྱུལ་པ་ཅིག །
 བཅ་ཟེའི་མཆོན་ཅན་རྒྱ་གར་བ། །
 སྤྱས་པའི་རྣལ་འབྱོར་མགོན་པོ་ཞེས། །
 ལོ་བརྒྱ་ལོན་ཡང་གཞོན་ཚུལ་ཅན། །
 སྟོད་པ་ཅུ་ཅུ་བ་བསྟོལ་མར་བྱེད། །
 ལུག་ལོར་བོད་ལྷལ་དབུས་སྤྱི་འོང་། །
 གཏུལ་བྱ་མདོ་ཁམས་སྐར་ན་འོང་། །
 མངའ་བདག་རྩེ་ཡི་གནས་ས་གཡོས། །
 མཐོང་ཐོས་དྲན་པས་འགོ་བ་རྣམས། །
 གར་ཕྱིན་ལྷལ་གྱི་འབྲུག་པ་སྟོལ། །
 གང་ལ་གང་འདུལ་ཕྱིན་ལས་ཀྱིས། །
 ཐབས་ཀྱིས་དཀར་པོའི་ཆོས་ལ་བཀོད། །

བོད་ཁམས་ཀྱན་ཀྱང་སྦྱིད་པར་འོང་། །
 མཐོང་ཐོས་དྲན་པས་འགྲོ་བ་རྣམས། །
 འབྲེལ་བ་གང་ཡོད་སེམས་ཅན་ཀྱན། །
 རྣང་བ་མཐའ་ཡས་ཤིང་ཁམས་སུ། །
 བདེ་བའི་གནས་སུ་འདྲོན་པ་ཡིན། །

ཞེས་གསུངས་ནས་སློབ་དཔོན་པལ་སྒྲོ་ལྷ་ལྟུང་འཆོམས་སུ་བཞུད་དོ། །ཞེས་གསུངས།
 དེ་ལྟ་བུའི་རྣལ་འབྱོར་གྱི་དབང་ཕྱག་བྲམ་བེ་མགོན་པོ་ཞེས་བྱ་བ་དེས། སྤར་ཡང་
 སེམས་ཅན་གྱི་དོན་དུ། འཇམ་སྤིང་བསྐྱར་ནས་ཕྱིན་ལས་བཞིའི་སྒྲོ་ནས་སེམས་
 ཅན་དཔག་རྩ་མེད་པ་ཐར་པའི་ལམ་ལ་བཤོད་ཅིང་། རྒྱ་གར་ཨོ་རྒྱན་གྱི་ཡུལ་དུ་
 བསམ་གཏན་གྱི་ཉིང་རེ་འཛིན་ལ་གནས་ཤིང་བཞུགས་ཡོད་པ་ལ། སྤྲ་མ་ཡི་དམ་
 མཁའ་འགྲོའི་ཡུང་བསྟན་བྱང་ནས། བྱང་སྟོགས་ཁ་བ་ཅན་གྱི་རྒྱད། རྩོ་བོ་ཤུག་
 བཞུགས་པའི་གནས། བོད་གྱི་ཡུལ་གྱི་མདོ་ཁམས་གྱི་སྤྲད། དར་ཅེའི་ས་ཆ་སྟོན་
 དག་བཙམ་བཞུགས་པའི་གནས། ཤར་ལ་མོ་ཅེ། བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་དང་།
 ཉན་ཐོས་མགོག་པ་བ་དང་། བདེ་མཆོག་ཡབ་ཡུམ་བཞུགས་པའི་བྲག་ཕུག་བྱང་
 ཆུབ་གྱི་ཤིང་སྦྱེ་བའི་དུང་། དཔའ་བོ་དང་མཁའ་འགྲོ་འདྲ་བའི་དབེན་གནས་སུ་
 བདག་བྲམ་བེ་མགོན་པོ་ཕེབས་པ་ལ། དང་པོ་ལྟ་འདྲེ་དང་གཞི་བདག་གིས་ཀྱང་
 ཆོ་འཕུལ་བྱང་། ཕྱིས་སྟོག་སྦྱིང་ཕུལ་ནས། འདི་ཨོ་རྒྱན་དང་འདྲ་བའི་གནས་
 ཡིན་པས། གཙུག་ལག་ཁང་རྟེན་གསུམ་པོ་བྱང་དང་བཙས་པ་བཞེངས། དེད་
 རང་སེམས་ཅན་གྱི་དོན་ལ། འགྲོ་དགོས་པས་དེའི་ཞབས་ཏྲིག་བྱེད་དེད་ལ་སེམས་
 པ་རྣམས་ལ་བབ་པ་ཡིན། དམ་ཆོག་གཏའ་མ་ཡིན་པས་བདག་གཉེར་དང་
 ཞབས་ཏྲིག་ལ་འབད་འབྱང་ཐོན། རྩོ་བུ་རེ་བ་བྱེད་པ་གལ་ཆེ་ཞེས་གསུངས་པ་ལ།
 འཇམ་དབྱངས་གྲགས་པ་བདག་གིས་ཀྱང་། གནས་བདག་འདི་ཡང་གཞན་དང་
 མི་འདྲ་བ་བཞུགས་སྐྱམ་པ་དང་། སྦྱིར་རྒྱ་བོད་སྟོས་འདི་སྟོགས་པའི་བདེ་སྦྱིད་
 གྱི་སྟོག་ཅུ་ཡིན་པའི་དོན་གྱིས། དང་པོ་མེ་ཡིས་ཆོག་ནས་སྦྱངས་པ་ལ། སྟོར་
 གཅིག་བཙམ་ནས་དེར་ལོ་མང་དུ་དགོ་སྦྱིར་འཕེལ། དུས་ཕྱིས་དཀོན་མཆོག་ལ་

མཆོད་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་བཤམས། སྤྲེལ་ལ་གསོལ་བ་བཏབ་ནས། གཞན་པན་གྱི་
 བསམ་པ་དང་ལྡན་པ་སྦྱ་མཆོད་གཉིས་ཀྱི་ཐུགས་རྒྱུད་བསྐྱེད་ནས་ཙུང་བ་མིང་ནས་
 ལེགས་པར་བཅོས། འོག་མཁའ་འགོ་འདུ་བའི་ཐུག་པ་ལའང་སྤྲིང་གི་དབུས་སུ་
 བདེ་མཆོག་ཡབ་ཡུམ་ལྷ་ཁང་འབྲུམ་དང་བཅས་པ་རྣམས་དང་། འོག་དུ་ཆོགས་
 ཀྱི་ཁང་པ་དང་བཅས་པ་ལེགས་པར་བཀོད་ཅིང་། དེ་དག་དུའང་ཆོགས་གཏོར་
 སྦྱོན་བསྐྱེད་ལྷའི་རི་མོ་རྣམས་གྲུབ། དཔལ་འཁོར་ལོ་བདེ་མཆོག་ཡབ་ཡུམ་གྱི་སྦྱ་
 འདུ་གཉིས་དང་། ཙོ་རྒྱན་གྱི་གཙོ་མོ་ལ་རྣལ་འབྱོར་མའི་ཆོགས་ཀྱིས་བསྐྱོར་བ་
 རྣམས་ལྷེར་དུ་བཞེངས། མཁའ་འགོ་རྒྱ་མཆོའི་དུང་དུ་གསང་སྤགས་རྒྱུད་འབུམ་
 ལ་སོགས་པའི་གསུང་རབ་རྣམས་དང་། སྤྱི་ནང་གི་མཆོད་པ་རྣམས་ཀྱང་ཕུལ་
 བའི་དགེ་བ་འདིས་མཆོན། སྦྱེ་འགོ་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ལེགས་བྱས་མ་ལུས་འགོ་ཀྱན་
 གོལ་བའི་རྒྱར་གྱུར་ཅིག ཅེས་ཀྱང་དང་ཡང་དུ་བྱས་སོ། བཅོས་པའི་འགོ་འདྲུགས་
 རྣམ་དེང་སང་གི་བར་དུ་རང་གཞན་ལ་བདེ་ལེགས་ཀྱི་མཆོན་ཏྲགས་བརྗོད་དུ་མི་
 ལང་སྟེ། ཡུལ་སྤྱོད་པའི་མི་ཐམས་ཅད་དཔང་སོར་ཡོད་པའི་སྤྱིར་མ་བཀོད་པའོ།
 སྤྱོད་པ་ཐ་དད་དུ་བྱོན་པའི་སྟོན་བསྐྱོམ་བཟང་ལ་མང་བ་རྣམས་འདུས་ནས་ངེས་
 འབྱུང་གི་རྒྱུད་རྒྱན་ཏེ་ཞི་བ་འབའ་ཞིག་ཡིད་ལ་བྱས་ཏེ། ཆོ་སྦོས་བཏང་གི་བསྐྱེད་
 པའི་དམ་བཅའ་ཕུལ་བ་དང་། སྤྲིང་པོ་མེད་པའི་ནོར་ལྷས་ཀྱང་ཁྱེན་ཏེ་བྱས་ཏེ་
 ཡང་ཡང་གསོལ་བ་བཏབ་པའི་ངོར། རྒྱ་བོད་ཀྱི་གྲུབ་ཆེན་གསུང་ལ་རང་བཟོ་མེད་
 པར་རྒྱ་གར་སྤྲིང་དུ་བཀོད་པ་འདིས་ཀྱང་། འགོ་ལ་པན་པའི་རྒྱར་གྱུར་ཅིག །

སྐར་སྐར་པ།

བདེན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་རྒྱུ་ཀྱན་ནས་བཅུ་ལ། །
མེས་པོའི་མཛད་རྒྱུས་ཀྱི་ལ་ཁམས་ཡོངས་ལ་དྲིས། །
དབྱུང་པའི་དོན་ནི་རང་རིགས་ལ་རྒྱུ་ཆེད། །
མཁས་པའི་མིང་འཛིན་སྐྱོན་པོའི་རྒྱུ་ཆེས་འབྲངས་དོགས། །

མི་ཉག་ལོ་རྒྱུས་མེས་པོའི་གཞུང་ལས་སྤངས། །
ཞེན་ཤུ་གང་ཞེན་རྒྱུ་ཡིག་ཁུངས་སུ་བཅུ་ལ། །
བཟླ་བའི་གནས་དང་སྐད་ཀྱི་བྱུང་པར་ལས། །
བརྗོད་བྱའི་སྤྱི་པོ་རྒྱ་བོད་བརྗོད་དོན་གཅིག །

དཔོན་གྱི་མངའ་ཐང་དུས་ཀྱི་དབང་གིས་བསྐྱུར། །
ཡུལ་གྱི་ས་ཁོངས་སྤྱི་ཀྱི་སྤྱོད་པས་ལ་རག །
སྤྱི་མཆོམས་འདྲེས་ཀྱང་ལོ་རྒྱུས་མ་འདྲེས་པ། །
གསལ་པོར་བརྗོད་པ་གངས་རིའི་རང་མདངས་ཡིན། །

ཨ་ཀྱ་ཁ་ཞེས་མི་ཉག་ཡུལ་སྐད་དང་། །
ཀོ་ཀྱང་ཞེས་པ་བོད་སྐད་རྒྱ་གདངས་གཉིས། །
ཆོག་གི་སྤྱི་དོན་གང་ཡིན་མི་གསལ་ཡང་། །
དོན་གྱི་སྤྱི་པོ་ལྷགས་ལའི་སྤྱོད་རིགས་མིང་། །

འབད་པས་བཅུ་ལ་ཀྱང་ལག་རྩ་མ་སོན་པའི། །
ག་རྩའི་རྒྱལ་རབས་རྣམས་ཀྱི་རང་རང་མཆོན། །
སྤྱི་ནས་ཞིབ་རྒྱུས་སྤྱོད་པའི་ལས་གཞི་འདི། །
མི་ཉག་གཞོན་ཅུ་རྣམས་ཀྱི་འོས་འགན་ཡིན། །

ཞེས་པ་མི་ཉག་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་དོན་གངས་རིའི་རང་མདངས་ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་
བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྤྱི་བའི་རྒྱལ་ཁམས་བྱུང་བ་ལྟན་ལུན་ཆོགས་དེས། སྤྱི་ལོ་༡༠༧༥པའི་
ཤིང་རྩ་ལོའི་སྤྱི་ལོ་༥པའི་ཆོས་འཁོར་ལྟོ་རྒྱུ་བ་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་རང་ཤག་
ཏུ་ཡོངས་སུ་གྱུབ་པ་བྱས་སོ། །